Printed by Pt. Atma Ram Sharma
at the George Printing Works, Kalbhairo, Benares City
AND
Published by V. G. Joshi, Manager,
Jaina Vividha Sahitya Shastra Mala Office, Benares City.

जैन-विविध-साहित्य-शास्त्रमाला (५, ८, १०)

श्रीलक्ष्मणगणिविरचितं

सुपासनाह-चरिअं ।

गूर्जरदेशान्तर्गतराधनपुरवास्तव्येन श्रेष्ठित्रिकमचन्द्रात्मजेन [illegible]
संस्कृत प्राकृताध्यापक-परीक्षकेण न्याय-व्याकरणतीर्थोपाधिधारिणा [illegible]

हरगोविन्ददासेन

संशोधितं संस्कृतच्छायया विभूषितं च ।

वीरसंवत् [illegible] ।

[illegible]

समर्पणम् ।

यस्यानन्यसमं मदेन रहितं पाण्डित्यमत्युज्ज्वलं
वाणी चन्दनशीतला जनमनः–संतापसंहारिणी ।
इष्टेऽनिष्टतरे च वस्तुनिचये चेतो विकारोज्झितं
मायाडम्बरवर्जिता परहिताधाने प्रवृत्तिः शुभा ॥ १ ॥

अन्ये चापि गुणाः सुधांशुविमला गाम्भीर्यधैर्यादय-
स्तत्तत्पूर्वमहर्षिचारुचरितं सत्यापयन्ति ध्रुवम् ।
तस्य श्रीमुनिराजराजविजयस्येदं कराम्भोरुहे
भक्त्या पुस्तकमर्पयामि कृपया तस्यैव संपादितम् ॥ २ ॥

संपादकः ।

सहायकों के शुभ नाम।

यह प्राकृतभाषाका प्राचीन और विस्तीर्ण ग्रन्थ का सानुवाद प्रकाशनका पवित्र कार्यमें प्रातःस्मरणीय मुनि महाराज श्री राजविजयजीके सदुपदेशसे जिन सद्गृहस्थोंने उल्लेखनीय आर्थिक सहायता करके अपनी धार्मिकता और शासनप्रेमताके साथ उदारताका परिचय दिया है उन महानुभावोंके साधुवादार्ह नाम और मददकी रकम इस प्रकार है। जिसमें श्रीयुत मोहनलालभाई खुशालचंद, जिसने इस कार्यकी पहल की है; श्रीयुत शामचंद केवलदास, जिसकी तर्फसे सबसे अधिक मदद की गई है; और श्रीयुत राव साहेब आत्माराम भाई हरखचंद, जो जैनधर्मावलम्बी न होने पर भी जैन साहित्यकी तर्फ क्रियात्मक अनुराग रखते हैं, विशेषतः धन्यवादके पात्र हैं।

रकम।	नाम।	स्थान।
५००)	शेठ मोहनलाल खुशालचंद	पूना
७००)	शेठ शामचंद केवलचंद संघवी	तळेगाम ढमढेरा (पूना)
१२५)	राव साहेब आत्मारामभाई हरखचंद	,,
२५०)	शेठ जमनादास माणेकचंद	पूना
१००)	शेठ शिवराम कस्तूरचंद	,,
१२५)	शेठ चुन्नीलाल गणेश	तळेगाम ढमढेरा (पूना)
७५)	शेठ वालूभाई प्रेमचंद	,,
१५०)	शेठ खूबचंद रामचंद	येवला (नासिक)
१००)	शेठ राहोबा रामचंद	माढा (सोलापुर)
३००)	शेठ वीरचंदजी हिंदुमलजी	वारसी ,,
१००)	शेठ फत्तेमलजी दलीचंदजी द्वारा	अहमदनगर
७५)	शेठ रतचंद लालचंद	जुनेर (पूना)
३९७)	प्रकीर्ण	

प्रकाशक।

प्रस्तावना।

अयं सुपार्श्वनाथचरितनामा पद्यात्मको विस्तीर्णः प्राकृतग्रन्थः। सप्तमतीर्थंकरस्य भगवतः सुपार्श्वनाथस्य चरितमत्र प्रतिपाद्यो विषयो ग्रन्थनाम्नैव प्रकटः। भगवदुपदेशप्रस्ताव एवास्य ग्रन्थस्य महान्तमंशमवरुणद्धि। तत्र श्रावकाणां सम्यक्त्वमूलानि द्वादश व्रतानि, प्रत्येकं तेषां पञ्च पञ्चातिचारान् (दूषणानि) चाधिकृत्य व्रतपालने सुफलोपलम्भः, अतिचाराधाने च समुचितो दण्डविधिरेकैककथाद्वारा समुपदिष्टः। प्रायः प्रत्येकमपि कथायाः केवलं व्रतानुपदेशविधायैव पर्यवसानमकृत्वा प्रसङ्गानुसंधानपुरस्सरं कस्यांचिद् बुद्धिमाहात्म्यम्, क्वचित् कलाकौशल्यम्, क्वापि वासनावैषम्यम्, क्वचन प्रकृतिप्रभावम्, कुत्रापि च तत्त्वरहस्यादिकं सरलेनाथ च सरसेन रचनासंदर्भेण व्यावर्णयन् ग्रन्थकारः स्वसमयविद्यमानस्य लौकिकाचार-व्यवहारस्य, सामाजिकप्रथायाः, राजकीयपरिस्थितेः, धार्मिकभावस्य, नैतिकजीवनस्य, अन्यस्यापि च तादृशस्यानुषङ्गिकस्य ज्ञातव्यवस्तुनः संमुल्लेखं विहितवान्। अतोऽयं ग्रन्थो यथा जैनधर्मावलम्बिनां धार्मिकशिक्षाविषयत्वेनोपकारकताम् आकलयति, अन्येषामपि काव्यरसास्वादरतिकानां रसिकानां, पुरातत्त्वानुसंधानैकलक्षाणां दक्षाणां, भारतवर्षीयभाषातत्त्वपरिशीलनोद्युक्तानां चाभियुक्तानां तथैवोपयोगितामावहति, इति संप्रधार्य, अद्याप्यमुद्रितस्यास्य ग्रन्थस्य संपादनकर्मणि व्यापृतोऽभवम्।

इतरप्राकृतकाव्यग्रन्थेष्विव प्रकृतग्रन्थे परिच्छेदरूपः[1], आश्वासात्मकः[2], सर्गस्वरूपः[3], अन्यो वा कश्चन तादृशः प्रकरणविभागो नोपलब्धः, अथ च गौडवध इव गाथाङ्कानामखण्डितप्रवाहो यावदन्तं ग्रन्थस्यास्य पुरातनादर्शपुस्तकेषु दृष्टः, केवलं भगवतः पूर्वभवद्वयवर्णनपरिसमाप्तावन्त्यगाथायां "पढमपत्थावो" इति, उपसंहारवाक्ये "इय सिरिसुपासनाहचरिए पढमो पीओ सुरजयो व्व समत्तो" इति च; दीक्षावर्णनावसानेऽन्त्यगाथायां "बुइयपत्थावो" इति; केवलज्ञानोत्पत्त्युपक्रमान्ते "इति श्रीसुपार्श्वजिनचरित्रे केवलज्ञानश्रीप्राप्तिः" इति; एवमेव च ततः परं प्रत्येककथावसाने "इति सम्यक्त्वप्रशंसायां चम्पकमालाकथानकं समाप्तम्" इत्याद्याकाराणि संस्कृतभाषायामेवोपसंहारवाक्यान्युपलब्धानि। अतो गाथाङ्कांस्तथैव ग्रन्थकाराभिमतेषु स्थलेषु विभज्य तदुल्लेखानुसारी प्रकरणविभागो विहितः; ग्रन्थकारेणान्तरान्तरा प्रमाणरूपेणोद्धृताः संस्कृतश्लोकाश्च प्रवाहागतेन पद्याङ्केन विरहय्य लघ्वक्षरेषु मुद्रिताः; पाठकगणः सौकर्येण तद्भेदं विदांकरोत्विति।

---

१ यथा सुरसुन्दरीचरिते। २ यथा सेतुबन्धे। ३ यथा कुमारपालचरिते (प्राकृतद्व्याश्रये)।

[illegible]स्य प्राकृतभाषानिष्पन्नं मार्गेणोक्तम् । प्राकृतभाषा च, आसतामितरे, संस्कृतविदुषा[illegible]
[illegible]णा । प्राकृतव्याकरणानभिज्ञैः प्राकृतसाहित्यग्रन्थपरिशीलनमवश्यमपेक्षते प्राकृतभाष[illegible]
[illegible]ना संस्कृतानुवादमाश्रित्य तत्परिशीलनं च नैवत्करम् । इति संस्कृतानुवादसहकृतस्यैव[illegible]
[illegible]वार्ये, [illegible] गवेषणे क्वापि प्राच्याचार्यविनिर्मितमस्य संस्कृतानुवादम्, [illegible]
[illegible] विवरणं, [illegible] वा किञ्चिदुपलभ्यमानाय, तत्करणेऽपि प्रवृत्तिमकार्षम् ।
[illegible] संस्कृतानुवादः (न तु टीका) प्राच्यग्रन्थेष्वपि क्रमेण यावत्संभवं तन्मतिरू[illegible]
[illegible]:) एव संस्कृतज्ञैर्विहितः, विशिष्टेन 'छाया' शब्देनाभिहितश्च विलोक्य[illegible]
[illegible]स्यानुवादस्य नियन्त्रितशब्दमर्यादतया क्वचिद् भावसौन्दर्यहानिकार[illegible]
[illegible]ऽनन्यसदृशं साहाय्यविधायकत्वमसाधारणो गुणः । इत्येनमेव [illegible]
[illegible] दृष्ट्वा, अप्रेक्षत प्राचीनरूढिमनुसरन्नत्रापि तादृशानुवाद(छाप[illegible]
[illegible]म् ।
[illegible], तस्या [illegible] क्रियमाणं किञ्चित्स्पष्टीकरणं, प्राक् [illegible]
[illegible],—
[illegible] संस्कृतशब्दस्य प्राकृतेऽनेकरूपाणि [illegible]
[illegible], यथा [illegible] भक्त-भक्त-भय-साध्यप्रभृतेः प्राकृतस्यैकस्य [illegible]
[illegible] संस्कृतरूपाणि प्रतिपत्तुमर्हन्ति, सत्यप्येवम्, प्रकरणसंगतार्थकमेवैकं [illegible]
[illegible] इति सुप्रसिद्धमेतत् । किन्तु यत्र प्रकरणमगतान्यपे[illegible]
[illegible] संस्कृतरूपाणि संभवन्ति, तत्राप्यन्यतरस्यैवोपादानं [illegible]
[illegible] यथा—'सुद्दयर' शब्दस्य, (पृ० ३) प्रकरणाविरोधेन संगच्[illegible]
[illegible]णामपि मध्ये एकतम एव शुभकरशब्द [illegible]
[illegible]; यथे 'निअडिम' प्रभृतावपि नि[illegible]
[illegible], उक्तादेव कारणात्; [illegible]
[illegible] निर्दिष्टं [illegible] ।
[illegible] संस्थानं [illegible], अन्यथा [illegible]

[illegible] (हे० प्रा० १, ११[illegible]
[illegible] (हे० प्रा० १, ६६), [illegible]
[illegible] (हे० प्रा० २, ११०) [illegible]
[illegible]

पक्षे सदृशांशगतेः; केवलमुपमेयपक्षीयं रूपं मुख्यतः, उपमानपक्षीयं तु रूपं, भिन्नवर्णो रूपांशो वा गौणतया ( ) एवंभूते कोष्ठके स्थापितः, यथा 'सावय' शब्दस्य (पृ० ३४८) श्रावक-श्वापदात्मकस्य रूपद्वयस्य मध्ये उपमेयपक्षीयं श्रावकरूपं प्रथममुपादाय, उपमानभूतारण्यपक्षीयं श्वापदरूपं कोष्ठके गृहीतम्; यथा च 'सयण' शब्दस्य (पृ० ३६९) सदन-शयनरूपरूपद्वितयस्य मध्ये पुरपक्षीयं सदनं मुख्यतः, उपमानभूतजलधिजलपक्षीय-शयनस्य भिन्नवर्णांशः 'शय' इति कोष्ठके, एवमन्यत्रापि सर्वत्र ।

(ग) यत्र पुनः श्लेषेऽपि पर्याप्ताद् रूपद्वयादधिकस्यापि रूपस्य प्रकरणसंगतस्य संभवः, तत्राधिकस्य प्रागुक्तवदनावश्यकतयाऽनुपादानम्, यथा 'सप्पायारं' (पृ० ३४८) इत्यादौ समाकार-सर्पाधारात्मकस्य रूपद्वयस्यैव पक्षद्वयेऽपि पर्याप्ततयाऽधिकस्य 'सर्पागार' इत्यस्योपमानभूतारण्यपक्षे संभवत्संगतिकस्याप्यग्रहणम् ।

(घ) यत्र तु श्लेषे पक्षद्वयेऽप्येकेनैव शब्दरूपेणैकार्थकेन भिन्नार्थकेन वा निर्वाहः, तत्रैकस्मादधिकं संभवदपि प्रकरणसंगतिमदपि नोपात्तम्, यथा 'वररयणा' (पृ० ३०४) इत्यत्र 'वररत्ना' इत्यनेनैकेन रत्नशब्देनैव जलधिलहरिरूपोपमानपक्षे भार्यारूपोपमेयपक्षे च (वराणि रत्नान्याभरणेषु यस्याः सा) पर्याप्ततया सुसंगतिकस्य संभवतश्च 'वररचना' इतिरूपस्योपेक्षा; यथा वा 'सुरयणमहियं' (पृ० ३६९) इत्यत्र सुरत्नमहितेनैकेनैव शब्देन पक्षद्वयेऽपि निर्वाहादभ्यधिकस्य 'सुरजनमथितं' इत्यस्योपमानपक्षे घटमानस्याधिकस्य रूपस्यानुपादानम् । एवमन्यत्रापि । सर्वत्रापि पर्याप्तरूपमात्रस्यैव ग्रहणं, नाधिकस्येत्यत्र निगर्वः ।

२ (क) कतिपयप्राकृतशब्दानां निष्पद्यमान एकार्थकेऽपि संस्कृतरूपद्वये एकं वर्णपरावृत्तिसहम्, इतरच्च तत्परिवर्तनरहितं भवति, यथा प्राकृतस्य 'तूर' शब्दस्य संस्कृते तूर-तूर्ये इति, मोर-शब्दस्य च संस्कृते मोर-मयूराविति । एतादृशस्थलेषु प्रायो वर्णपरावृत्तिरहितमेव रूपं छायायामुपात्तम् ।

(ख) येषां तु द्वे अपि वर्णपरावृत्तिसहे एव, यथा 'सुक्ख' शब्दस्य सुख-सौख्ये, 'कोऊहल' स्य वा कुतूहल–कौतूहले । तेषां स्थानभेदेन क्वापि कतरदुपात्तम्, अविशेषात् ।

३ (क) तादृशा अप्यनेके सन्ति शब्दाः, येषां प्राकृतत्वे संस्कृतत्वे वा प्राच्यविदुषामपि मतभेदः, यथा 'चिहुर' शब्दस्य हेमचन्द्रमते प्राकृतत्वेऽपि दुर्गस्तं संस्कृतं मन्यते । 'द्रह' शब्दस्यान्यमते

---

१ अभिधानचिन्तामणौ २, २०० । २ हे० प्रा० १, १७१ सूत्रस्य वृत्तौ । ३ अभिधानचिन्तामणौ ४, १९० । ४ हे० प्रा० १, १८६ सूत्रवृत्तौ ।

संस्कृतत्वेऽपि हेमचन्द्रमते प्राकृतत्वम् । 'णवर' शब्दः केवलार्थे प्राकृतव्याकरणेषु निपात उक्तः, बहुभिर्विद्वद्भिश्च संस्कृतत्वेन तस्य प्रयोगः कृत उपलभ्यते[3] । 'चड' इति रुहधात्वादेशो हेमचन्द्रेण विहितः, अथ चानेकेषु संस्कृतग्रन्थेषु 'चट' धातोर्व्यवहारो दृश्यते[4] । एवमेव 'वेउव्विय' प्रभृतीनां प्राकृतशब्दानां संस्कृते वैक्रियादिवद् विकुर्वितप्रमुखाणि रूपाण्यपि विद्वद्भिः प्रयुक्तान्यनेकशो विलोक्यन्ते[5] । एतादृशेषु विवादापन्नेषु स्थलेषु, सादृश्यानुबन्धितया संस्कृतत्वपक्ष एवात्र च्छायायां विशेषेणादृतः; इतरस्यापि मतस्याऽतिरस्करणीयत्वेन क्वचित् प्राकृतत्वमप्युररीकृतम् ।

(ख) 'महइ' इत्यादीनां पुनः सादृश्यानुबन्धितया 'महति' इति संस्कृतत्वपक्षं कैश्चिदुपलभ्यमानमप्यनादृत्य प्राकृतव्याकरणकारैर्वाञ्छार्थकधात्वादेशविधानद्वारा गृहीतः प्राकृतत्वपक्ष एवात्राप्युपात्तः, संस्कृते महादिधातूनां वाञ्छाद्यर्थे प्रयोगस्याहृदयहारित्वात्, सादृश्यानुबन्धस्यापि प्रकरणसंगतार्थानुपातिन एवोपादेयत्वादिति ।

४ (क) प्राकृतव्याकरणानामपि परस्परं नाल्पीयान् मतभेदः । अयं च मुख्यतो विभागद्वये विभक्तुं शक्यते, अर्थपरः शब्दरूपविषयश्च । तत्र प्रथमप्रकारो यथा, 'णवरि' शब्दस्य प्राकृतप्रकाशहेमचन्द्रव्याकरणयोरानन्तर्यार्थकत्वमुक्तम्, अन्येन केवलार्थकत्वमपि । एवंरूपेऽर्थविषये मतभेदे प्रकरणसंगतेरेवात्र निर्विवादं नियामकत्वेन तत्संगत एवार्थश्छायायामनुसृतः ।

(ख) यत्र पुनरर्थाभेदेऽपि शब्दरूपविषयको मतभेदः, यथा,—वररुचिः 'वद' इत्यस्य 'वोल्ल' इति 'इष' इत्यस्य च 'मह' इति रूपं व्याकरोति, हेमचन्द्रः पुनः 'कथ' इत्यस्य 'काङ्क्ष' इत्यस्य च क्रमेण 'बोल्ल, इति 'मह' इति चादिशति; एवं ण्यन्तस्यैव 'दृश्' धातोः 'दाव' आदेशो हेमचन्द्रमते, केवलस्य तु प्राकृतप्रकाशे; तत्र विवादास्पदे प्रकृतिनिर्देशे हेमचन्द्रव्याकरणस्यैव विस्तीर्णतया विशेषोपकारकत्वात्, मूलग्रन्थेऽपि तल्लक्षितस्य तकारलुगादिनियमस्य विशेषेण दृग्गोचरीभवनात्, वर्णविपर्यासतायाश्चोभयत्र तुल्यत्वाद् हेमचन्द्रव्याकरणानुसरणं छायायां विशेषेण विहितम् ।

---

१ हे० प्रा० २, ८० सूत्रवृत्तिः । २ प्राकृतप्रकाशे ८, ७; हे० प्रा० २, १८७ । ३ विशेषावश्यकभाष्यटीका पृ० ११९३; औपपातिकसूत्रटीका पृ० १२२; प्रश्नव्याकरणटीका पृ० ३४४, ३७४; उपदेशरत्नाकरस्य १७ तरङ्गः; विपाकसूत्रटीका पृ० ४३ । ४ हीरसौभाग्यटीका १, २८; "चटिष्यति कथं मौक्तिकोऽयं गजगात्रवत्" इति ऋषिमण्डलवृत्तिः; दोघकवृत्तिः पृ० २, ४१, ९२, ९६ । ५ प्रश्नव्याकरणटीका पृ० ३१५; वि० भा० टीका । ६ सेतुबन्धटीका १, ६ । ७ प्रा० प्र० ८, १९; हे० प्रा० ४, १९२ । ८ हे० प्रा० १, ६१ । १, ८८ । १, २०९ । २, १९९ । प्रा० प्र० का० २, ४० । ४, ६४ । ९ हे० प्रा० २, १८८ । १० हे० प्रा० १,२०९ । ११ वस्तुगत्या विशिष्टवर्ण-

(ग) यत्र तु वर्णसादृश्यानुबन्धः प्रकृत्यादेशयोः, तत्र 'जंप-णोल्ल' प्रभृतौ वररुचिप्रोक्ततया 'जल्प-णोद' प्रमुखाया एव प्रकृतेर्ग्रहणम्, न तु हेमचन्द्रप्रदिपादितायाः 'कथ-क्षिप' आदिरूपायाः, अत्यन्तं विसदृशवर्णत्वात्, अर्थविशेषस्य चानुपलम्भात् ।

(घ) 'निसुअ' प्रभृतीनां तु 'श्रुत' आद्यनुवादविधानेन देशीनाममालोक्तं देश्यत्वमेवात्राङ्गीकृतम्, निश्रुतादिरूपाणां वर्णसादृश्यानुबन्धेऽपि संस्कृते रूढ्या प्रसिद्ध्यभावात्, देश्यत्वेऽपि चैतेषां क्रियावाचितया 'निसुणिज्जंत' आदिरूपाणामपि सिद्धौ न किञ्चिद् बाधकम् ।

५ देश्य-समसंस्कृत-तद्भवत्वेन त्रिधा विभक्तस्यापि प्राकृतस्य मिथो विलक्षणतया संजातस्य संमिश्रणस्य विवेको न केवलं दुःशकः, अशक्य एव, तत्रापि विदुषां प्रचुरमतभेदस्य देशीनाममालादिषु प्रतिपदमुपलम्भात् । विस्तरेण तद्वर्णनानुरूपस्य स्थानस्यात्राभावेन प्रकृतग्रन्थोक्तानामेव कियतां शब्दानां विषये दिङ्मात्रदर्शनपर उल्लेखोऽत्र क्रियते;–

विवादापन्नशब्दः	यत्र देश्यत्वप्रतिपादनम्	यत्र समसंस्कृ० तद्भवत्वं वा
कङ्केल्लि	देशीनाममालायां १, १२	अमरकोषे, अभिधानचिन्तामणौ च
चंग	,, ३, १	मेदिनीकोषे, शब्दकल्पद्रुमे च
कोसलिअ	,, १, १२	अभिधानचिन्ता० (कौशलिक)
चउक्क	,, ३, १२	देशीनाम० ३,१२ वृत्तौ (चतुष्क)
मेरा	,, ६, ११३	हे० प्रा० १,८७ (मिरा)
मुक्कल	,, ६, १४७	दीपकवृत्तौ पृ० १६ (मुक्तक)
उव्वरिअ	,, १, १३२	प्राकृतपिङ्गले १० काव्ये (उर्वरित)

(क) एवं च कङ्केल्ल्यादिशब्दानां संस्कृतत्वेनापि प्रसिद्ध्या वर्णसादृश्यानुबन्धं निबन्धनीकृत्य छायायामिह समसंस्कृतत्वपक्ष आदृतः ।

(ख) कौशलिकप्रभृतिशब्दानामपि संस्कृतसाहित्ये भूयो विलोकनेन 'कोसलिअ' आदीनां तद्भवत्वसिद्ध्या सादृश्यानुबन्धं च गुणमपेक्ष्य तद्भवत्वपक्षोऽत्र छायायामङ्गीकृतः ।

(ग) मेराशब्दस्य तु मिराशब्दाद् व्याकरणेन तद्भवत्वसिद्धावपि मिराशब्दस्य संस्कृतसाहित्ये

सादृश्यादिरहितानां शब्दरूपाणां देश्यत्वमेव, व्याकरणकाराणां तद्भवप्राकृतत्वेन तेषां निर्देशोऽप्यानन्तर्यमेव केवलमित्युत्पश्यामः । प्राच्यग्रन्थेषूपलभ्यमानानि कानिचिद् वाक्यानि सूक्ष्मतया निःपर्यालोच्यमानान्यस्यैवाभिप्रायस्य समर्थकानि विभाव्यन्ते, हे० प्रा० ४,२ वृत्तिः, देशीनाम० १,६९; ६,२४ वृत्ती च द्रष्टव्याः । १ प्रा०प्र० ८,२५;८,७। २ हे० प्रा० ४,२;४,१४३।३ दे० ना० ४,२७। ४ दे० ना० ६,२४ ।

प्रसिद्धिमपश्यता कुमारपालचरित (प्राकृतद्व्याश्रय) टीकायां प्रक्रमागतस्यापि तस्य स्थाने देश्यस्यैव मर्यादापर्यायेणैव व्याख्यानमालोकयताऽत्रापि तद्भवत्वपक्षमुपेक्ष्य देश्यत्व-मेवोररीकृतम्

(घ) मुत्कलप्रमुखाणां तु संस्कृतसाहित्येऽप्युक्तवत् क्वचिद् व्यवहारदर्शनात्, प्रसिद्ध्यभावाच्चोभय-मपि—तद्भवत्वं देश्यत्वं च—स्थानभेदेनाङ्गीकृतम् ।

(ङ) 'अणह' आदीनां त्वर्थभेदेन तद्भवत्वं देश्यत्वं च, इति तेषां प्रकरणसंगत्या क्वचित् किञ्चि-दित्युभयमप्यविरुद्धतयाऽऽश्रितम् ।[1]

६ (क) देश्यशब्दानां चैकेनैव देशीनाममालादिप्रतिपादितेन केनचिच्छब्देन च्छायानुवादवि-धाने न किञ्चिद् निबन्धनमाकलयामः, किन्तु तदर्थकेनान्येनापि शब्देन तत्करणं नानुचितम्; वर्णसादृश्यानुबन्धस्य तद्भवप्राकृतविषयत्वात् । अत एव प्राच्यग्रन्थेषु 'वणिअ' प्रमुखदेश्यश-ब्दानां बहु-गाढ-बाढादिशब्देनैवात्रापि 'पच्चोणी' आदिदेश्यानां समानार्थकेनापि भिन्न-भिन्नशब्देनानुवादो विहितः, समानार्थेष्वपि शब्देषु प्रकरणानुरोधेन क्वचित् कस्यचित् सौन्दर्यावहत्वात् । अत एव 'हु' 'चिय' आद्यव्ययानामपि व्याकरणेषु तद्भवप्राकृतत्वेना-धिकृतानामपि वस्तुतो देश्यप्रपञ्चान्तर्गतानां भिन्नभिन्नैः 'हि' 'एव' 'अपि' 'खलु' प्रभृतिभिः शब्दैरत्रानुवादः कृतः ।

(ख) येषां तु पोट्ट-मेहरी-भुरुंडियादिशब्दानां देशीनाममालाप्रतिपादितानां क्रमश उदर-ग्राम-प्रवरा-शिवाद्यर्थानां प्रकरणार्थेनासंगतिः, तेषामनुवादे देशीनाममालोक्तमर्थमगृहीत्वा प्रकर-णसंगत्योह्यमान एवार्थः समुपात्तः, प्रकरणासंबद्धवचनानामनुपादेयत्वात् । अत एव तद्भवप्राकृ-तानां 'गेड्ड' आदिशब्दानामपि गर्ताद्यननुवादेन शकटाद्यर्थग्रहणमिह विहितम् ।

७ प्रकृतग्रन्थेऽपभ्रंशातिरिक्तेषु प्राकृतपद्येष्वपि बहवस्तादृशाः शब्दा दृष्टिपथमवतरन्ति, येषां शुद्धेन तद्भवप्राकृतत्वेन देश्यत्वेन वा व्यपदेशो दुःशकः कर्तुम्, व्याकरणनियमाननुपातित्वात्, देशीकोषे चानुपलम्भात् ; अथ च शुद्धैस्तद्भवप्राकृतैर्देश्यैर्वा शब्दैः सह वर्णसादृश्यानुबन्धं प्रकरणसंगतार्थसमानतां च पश्यंस्तेषामपभ्रष्टरूपतामनुमानस्तत्तत्प्राकृत-देश्यशब्दार्थानुसारेण प्रागुक्तशैल्या छायामकार्षम् । कतिपयानि तादृश्यप्रोदाहरणानि;—

---

१ तद्भवत्वे अणहं = अनघम्,देश्यत्वे अणहं = अक्षतम् (दे० ना० १, १३) एवं तद्भवत्वे तत्ती तृप्तिः, देश्यत्वे तत्ती = तत्परता, आदेशश्च (दे० ना० ५, २०) । २ चतुर्थपृष्ठस्यैकादशाङ्का टिप्पनी द्रष्टव्या । ३ अनुक्रमं ६, ६० । ६, १२१ । ६, १०१ । ४ हे० प्रा० २, ३९ ।

ग्रन्थपृ०	अपभ्रष्टशब्दः	संस्कृतरूपम्	देश्यरूपम्
१०–२९१	भिंभल	भिम्भल (विह्वल)	०
२७८–३१२	संतिअ	सेतय (सेत्क)	०
२९२	भीडिअ	पीडिअ (पीडित)	०
३११	पोट्ट	पोट्टली (पोट्टली)	०
४८९	उल्ल	अण (ऋण)	०
५६९	भिट्टण	भेसण (भेदन)	०
६०१	सवक्की	सवत्ती (सपत्नी)	०
२२९	मुरंदिय	०	मुरुहुंडिये
८७	कयवर	०	कयवारे
३६९	पसव	०	पसअं
६३१	करय	०	करयूं

८ दौर्भाग्यात् प्राकृतशब्दार्थज्ञानोपयुक्तायां विद्यमानसामग्र्यामेकस्यापि तादृशस्योपयोगिनः कोपग्रन्थस्याद्यावध्यभावः। प्रस्तुतग्रन्थप्रयुक्तानां च कतिपयशब्दानां वर्तमानसामग्र्यामनुपलम्भः। अतस्तादृशशब्देषु (क) केषांचित् प्रकरणसंगतिसहकृतमन्यग्रन्थकृतव्याख्यानमवलम्ब्य (ख) केषांचित् तादृशपरग्रन्थाधिकृतप्रकरणं तुलनया पर्यालोच्य (ग) केषांचन प्रचलितभाषापभ्रंशमवष्टभ्य, (घ) अवशिष्टानां च प्रकरणसंगतिमेव केवलामय च सर्वत्रापेक्षणीयत्वेन स्थलवर्तीमाश्रित्य च्छायापामर्थो विहितः। क्रमेण चैषामत्र कतिचिदुदाहरणानि;—

(क) (पृ०६४२) 'पामिच' शब्दस्य 'उच्छिन्नं, इति ग्रन्थान्तरव्याख्यानम्।

(ख) (पृ० ६५७) 'गुंग'–'सकट' शब्दयोरनुक्रमं समुद्र-दंष्ट्रे अर्थौ।

(ग) ग्रन्थपृ०	शब्दः	अपभ्रंशः	छाया
२६७	पट्टुया	पाट्ठु	पाद
२३८	लत्ता	लात	पाद

---

१ 'अम् मुवि' इत्यस्य शानौ स्वार्थिके कप्रत्यये सत्कं–संबन्धीत्यर्थः; अस्य प्रयोगो रत्नाकरावतारिकादिषु (पृ० १८) बहुषु ग्रन्थेषूपलभ्यते। २ शब्दकल्पद्रुमे। ३ दे० ना० ६, १०६। ४ दे० ना० २, ११। ५ दे० ना० ६, ४। ६ दे० ना० २, १२। ७ सूत्रकृताङ्गस्य द्वितीयश्रुतस्कन्धे प्रथमचूलिकायां चतुर्दशाध्ययने प्रथमोद्देशस्थस्य 'पामिच' शब्दस्य शीलाङ्काचार्यकृतं दीपिकाकारानुविहितं च विवरणं द्रष्टव्यम्। ८ प्रस्तुतग्रन्थीयापूर्वार्धनाथनिर्वाणप्रकरणेन समं हेमचन्द्रकृतत्रिषष्टिशलाकापुरुषचरितस्य प्रथमपर्वणि षष्ठसर्गे ऋषभदेवनिर्वाणप्रकरणं विलोकनीयम्।

२३८	गड्डुय	गाड़ुं	शकट
२६३	टोपिआ	टोपी	उष्णीष
२७६	सट्टी	साटुं	विनिमय
३८८	डंगा	डांग	यष्टि
५१४	मोलिआ	मोली	मद्रिय
५१७	पुंक्क	पोक	पूत्कार
५५२	चउरी	चोंरी	विवाहमण्डप
५८४	चीरी	चीर (चीरो)	(वस्त्र) खण्ड

(घ) वीयत्तिय (पृ० ३९०), पलहिय (पृ० ४१२), रव्वारिअ (पृ० ४२८), उच्चाइअ (पृ० ४३६) चव्वक्किय (पृ० ४५५), वसेट्टी (पृ० ४७३)

९ प्राकृतवत् संस्कृतेऽपि वैयाकरणानां महान् कलहः। विस्तरतस्तदुल्लेखस्य नेदमनुरूपं स्थलम्। अधिकृतच्छायाविषयस्तु कियन्मात्रः सोऽत्रोल्लेख्यतामर्हति, तथाहि;—केचिद् घटादिधातूनां सेट्त्वमेव, धावादीनां वेट्त्वमेव, स्कन्दादिधातूनां चानिट्त्वमेवेति 'इट्' प्रत्ययं नियमयन्ति, अन्ये सर्वेषामपि धातूनां वेट्त्वमनुशासयन्तस्तन्नियमं निराकुर्वन्ति[1]। केचिद् माङो निपातस्य योगेऽद्यतनी(लुङ्)मेव निर्दिशन्तो 'मा कुरु' आदिप्रयोगाणामपपाठत्वं प्रतिपादयन्ति, अपरे तूभयसंमतेन माङ्समानार्थकेन 'मा' इति निपातेन सह तद्योगमाचक्षाणास्तेषां साधुत्वमुपपादयन्ति[2]। केचिदतृशव्ययादिभिः सह षष्ठीसमासप्रतिषेधं व्याकुर्वन्ति, इतरे पुनस्तन्नियमस्य बहुलशब्दानुवृत्त्याऽव्यापकतां व्यञ्जयन्तः 'श्रुतरत्नवहिः[3]' आदिप्रयोगाणामपशब्दत्वमपाकुर्वन्ति। केचित् 'कथापयति' प्रभृतीनामशुद्धत्वमेव निरूपयन्ति, उत्पलादयस्तु तेषामपि 'मापयति' आदिवत् प्वागमप्राप्त्या सम्यक्त्वं समुन्नयन्ति[4]। केचित् समासान्तविधिं विस्तरत उपदिशन्तो विकल्पाविकल्पनिर्णयस्तं व्यवस्थापयन्ति, परे पुनः "समासान्तविधिरनित्यः" इति सर्वानुमतपरिभाषाप्रपञ्चेनैतं शिथिलयन्ति। उभयेषामपि परस्परं विरोधभाजामेतेषां मतानां मध्ये 'एतदेव सत्यम्' 'तदितरत्तु असत्यमेव' इत्येकपक्षीयनिर्णयाधानं दुःसाहसमेव केवलम्, लक्ष्यानुसारितया उभयत्राप्यविशेषात्। इत्यत्र च्छायायां स्थानभेदेनोभयमतानि कक्षीकुर्वतापि सुप्रसिद्धत्वेन बहुमतानुकूलतया प्रथमानां केचिच्छब्दोपलक्षितानां मतानां विशेषेणादरो विहितः; केवलं माङ्योगजाया अद्यतन्याः (लुङः) आडम्बरो विशेषतो नादृतः, तद्रूपाणां चिरमन्धात्, दुरवबोधत्वात्, छायाया व्याकरणप्रौढतोपदर्शनानुपयुक्तत्वाच्चेत्यलमधिकेन, दिङ्मात्रप्रदर्शनपरत्वादस्य प्रयासस्य।

१ क्रियारत्नसमुच्चये पृ० ६६। २ क्रिया० पृ० १०। ३ उपदेशरत्नाकरे १२ तरङ्गे; एवं "घटानां निर्मातुस्त्रिभुवनविधातुश्च कलहः" इत्यादेरपि। ४ क्रिया० पृ० २९८।

अस्य ग्रन्थस्य विनिर्माता लक्ष्मणगणिर्विक्रमीयद्वादशशताब्द्यां लब्धसत्ताकः, विशेषतो
र्जरदेशे कृतविहारश्चेति प्रस्तुतग्रन्थप्रशस्तावेव विनिर्दिष्टेन धंधुक्कैकयनगरे ग्रन्थस्य प्रारम्भेण,
एड्डलीपुर्यां विक्रमात् ११९९ तमे वर्षे कुमारपाल-राज्ये समापनेन च व्यक्ततमेव प्रतीयते।
गुरुपरम्परासंबन्धे च ग्रन्थकृता कृत उल्लेखो वंशवृक्षाकारेणैवं परिणमति;—

जयसिंहसूरिः
|
अभयदेवसूरिः
|
हेमचन्द्रसूरिः

विजयसिंहसूरिः	श्रीचन्द्रसूरिः	विबुधचन्द्रसूरिः	लक्ष्मणगणिः

अस्यैवात्र संक्षेपतः समुपदर्शितस्य गुरुपारम्पर्यस्य, तत्रापि विशेषेणाऽभयदेवसूरि-हेमचन्द्रसूर्यो-
न्तः प्रस्तुतग्रन्थकारसब्रह्मचारिणा श्रीचन्द्रसूरिणा स्वकीयस्य मुनिसुव्रतस्वामिचरितस्य
स्तौ किञ्चिद्विस्तरतः प्रतिपादितः। तस्य च भैवत्पाद्यावेशरहिततया ग्रन्थकृता प्रतिज्ञातत्वेनातिश-
रित्वाद्यालंकारिकभावामिश्रितत्वादैतिहासिकदृष्ट्या महोपयोगितामवधारयन्नत्र सच्छायमुल्लेखमुपन्य-
स्यामि;—

"तेसु अवच्छिन्नतित्थाहिवस्स तित्थे पयट्टमाणम्मि।
सिरिपण्हवाहणकुले गच्छे हरिसउ परतर (?रतणय)म्मि ॥ ७२ ॥
सिरिजयसिंहो सूरी सयंभरीमंडलम्मि सुपसिद्धो।
पंचविहायारसमायरणरओ गुणणिही जाओ ॥७३॥

स्यापश्चिमतीर्थाधिपस्य तीर्थे प्रवर्तमाने। श्रीप्रश्नवाहनकुले गच्छे हर्षपुरीये ॥ ७२।
जयसिंहसूरिः शाकम्भरीमण्डले सुप्रसिद्धः। पञ्चविधाचारसमाचरणरतो गुणनिधिर्जातः ॥७३॥

१ संप्रति गूर्जरदेशे 'धंधुका' इति ख्यातम्। २ अधुना गूर्जरदेशे 'माण्डल' इति नाम्ना प्रसिद्धम्।
द्रष्टव्याऽत्र(मुनि०प्रशस्तौ)पञ्चत्रिंशदष्टा गाथा।

४ अस्याः प्रशस्तेः पुस्तकद्वयमुपलब्धम्,—(१) अणहिल्लपुरपत्तनीयभाण्डागारस्थपुस्तकानां पञ्चमी
सूची (Fifth report of P. Peterson) (२) प्रवर्तकश्रीकान्तिविजयैः कृपया प्रेषितं हस्तलिखितं पुस्तकम्,
तच्चाभिनवप्रायं वैक्रमीय १९६० तमे वर्षे लिखितम्। [illegible]
[illegible]

ताण विणेओ गुणरयणसायरो अभयदेवसूरित्ति। उवसमपहाणयाए जेण सुगराणवि मणो हरि
सुरगुरुसरिसमईवि हु जस्स समग्गेवि गुणगणे गहिउं। नेव समत्थो किंपुण ते थोत्तुमहं खमो जि
अमरिसगुणाणं (? णु)राएण परवसीहूयमाणसो तहवि। तेसिं गुणमाहप्पं मणंपि कित्तेमि सत्तीए ॥७
गरुयगुणे अणुसरणं कुणमाणो पासिऊणव पवद्धं। तुंगत्तणं सरीरेण जस्स अच्चब्भुयं भुवणे ॥७७॥

रूवेण निज्जिउव्व (? निज्जिओ लज्जिउव्व) मयरद्धओ महासुभडो।
नियडो न कयावि (हु) जस्स संठिओ चिट्ठिमविमुक्को ॥७८॥

निव्वाणत्थगिरिसिरतिरोहिए दिणयरम्मिव जिणिंदे। पुव्वमुणिमयंकमहे लोगंतरपट्टिए संते ॥७
कलिकालनिसापसरियपमायबहलंधयारपडलेण। संजममग्गे पच्छाइयम्मि पाएण इह भरहे ॥८०॥
जेण तवनियमसंजममुज्जएणं महानिरीहेण। विप्फुरियं विमलमणिपईवकप्पेण सर (? सव्व) त्तो ॥७८
तह कहवि अणुट्ठाणं मुक्ककसायं अणुट्ठियं जेण। परपक्खसपक्खेसुवि मणंपि जह होइ न विरोहो ॥

तेषां विनेयो गुणरत्नसागरोऽभयदेवसूरिरिति। उपशमप्रधानतया येन सुगराणामपि मनो हृतम् ॥
सुरगुरुसदृशमतिरपि हि यस्य समग्रानपि गुणान् ग्रहीतुम्। नैव समर्थः किं पुनस्तान्स्तोतुमहं क्षमो
अमर्षगुणानुरागेण परवशीभूतमानसस्तथापि। तेषां गुणमाहात्म्यं मनागपि कीर्तयामि शक्त्या ॥
गुरुगुणाननुसरणं कुर्वाणेन दृष्ट्वेव प्रयत्नम्। तुङ्गत्वं शरीरेण यस्यात्यद्भुतं भुवने ॥७७॥
रूपेण निर्जितो लज्जित इव मकरध्वजो महासुभटः। निकटो न कदापि खलु यस्य संस्थितः स्थेमवि
निर्वाणास्तगिरिशिखरतिरोहिते दिनकर इव जिनेन्द्रे। पूर्वमुनिमृगाङ्कमहसि लोकान्तरप्रस्थिते सति
कलिकालनिशाप्रसृतप्रमादबहलान्धकारपटलेन। संयममार्गे प्रच्छादिते प्रायेणेह भरते ॥८०॥
येन तपोनियमसंयमसमुद्यतेन महानिरीहेण। विस्फुरितं विमलमणिप्रदीपकल्पेन सर्वतः ॥७८॥
तथा कथमप्यनुष्ठानं मुक्तकषायमनुष्ठितं येन। परपक्षस्वपक्षयोरपि मनागपि यथा भवति न विरो

अत्र [illegible] सोऽप्यादर्श, यस्तु द्वयोरपि पुस्तकयोः समान, अशुद्धतया प्रतिभातश्च, स तथाभूत एव
दृष्ट, संभवन् शुद्धिप्रकारश्च तस्य तदासन्ने कोष्ठके समुपदर्शितः।

१ अस्मादभयदेवसूरेः सेतन्ये मलधारिश्रीराजशेखरसूरिः स्वीयाया न्यायकन्दलीपञ्जिकायाः प्र[illegible]
[illegible],—

"[illegible] प्रवीरस्य सूत्र श्रुताम्भोधिगोविन्दः। श्रीअभयसूरिरभवति सा (ता) सिद्धपद्धति
[illegible] भूदेवात् [illegible]। [illegible] (?) पुरे [illegible] ॥ ४ ॥
[illegible] ॥ ५ ॥
[illegible] ॥ ६ ॥
[illegible] ॥ ७ ॥
[[illegible]]

एगो य चोलपट्टो तह पच्छायणपडोवि एक्को य। नियपरिभोगे जस्सासि सव्वया अईनिरीहस्स ॥८०॥
देहे वत्थेसु यया (? सया) वि जस्स मलनिवहगुरुयंतस्स। अब्भिंतरकम्ममलो तब्भयभीउव्व नीहरइ ॥८१॥
घयविगइं मोत्तूणं पच्चक्खाया सेसविगईओ। सव्वाओ जेण जावजीवं रसगिद्धिरहिएण ॥८२॥
निज्जरणकए कम्माण जेण दिणतइयजामसमयम्मि। गिम्हे भिक्खा भमिया पढमगुणट्ठाणियगिहेसु ॥८३॥
भिक्खाविणिग्गयं जं सोऊणं सावया नियनिएसु। होंति गिहेसुयउत्ता भिक्खादाणाहिलासेण ॥८४॥
जं नियगिहम्मि पयडागयमत्ता (?त्तं) छउमदिट्ठियावि नरा। आमणसेट्ठिपमुहा पडिलाभंति य सहत्थेण॥
गामे वा नगरे वा सो कत्थइ जत्थ संठिओ जाव। ताव तमवंदिऊणं न तत्थ पाए जणो भुत्तो ॥८६॥

सिरिवीरएवतणओ ठक्कुरसिरिजज्झयो(सिरि?) जयपसिद्धो।
गाउयपंचम (? य) मज्झे अवंदिउं जं न भुंजंतो ॥८७॥
अणहिल्लवाडयपुरे जायविभू(?हुऊ)सवे जिणाययणे।
हक्कारिऊण नीए एक्कम्मिवि (?वि) जम्मि तत्थ तओ ॥८८॥

गरुओ गरुययरोवि हु सेसो सावयजणो सयं चेव। जाइ अणाहूओवि हु जस्स नमंसणकयपइन्नो ॥८९॥
मुत्तीवि जस्स सयला अमयरसेणोवनि(? णेव नि)म्मिया विहिणा।
तद्दंसणे विणासइ (जणाण) जम्हा कसायविसं ॥ ९० ॥

परतित्थीणवि दिट्ठो हियय पल्हायए सदंसणओ। जो तेहिंवि मणिज्जइ नियनियदेवावयारुव्व ॥९१॥
तं चिय सयावि वयणं मुहकुहराओ विणिसु (?ग्ग) यं जस्स। जम्मि निसुए जणाणं परमा मणनिव्वुई होइ॥

यकश्च चोलपट्टस्तथा प्रच्छादनपटयप्येकश्च। निजपरिभोगे यस्यासीत्सर्वदाऽतिनिरीहस्य ॥८०॥
देहे वस्त्रेषु सदापि यस्य मलनिवहमुद्वहतः। अभ्यन्तरकर्ममलस्तद्भयभीत इव निस्सरति ॥८१॥
घृतविकृतिं मुक्त्वा प्रत्याख्याताः शेषविकृतयः। सर्वा येन यावज्जीवं रसगृद्धिरहितेन ॥८२॥
निर्जरणकृते कर्मणां येन दिनतृतीययामसमये। ग्रीष्मे भिक्षा भ्रान्ता प्रथमगुणस्थानिकगृहेषु ॥ ८३ ॥
भिक्षाविनिर्गतं यं श्रुत्वा श्रावका निजनिजेषु। भवन्ति गृहेषूपयुक्ता भिक्षादानाभिलाषेण ॥ ८४ ॥
यं निजगृहे प्रकटागतमात्रं छद्मदर्शिका अपि नराः। आमणश्रेष्ठिप्रमुखाः प्रतिलम्भयन्ति च स्वहस्तेन ॥८५॥
ग्रामे वा नगरे वा स कुत्रचिदत्र संस्थितो यावत्। तावत्तमवन्दित्वा न तत्र प्रायो जनो भुक्तः ॥८६ ॥
श्रीवीरदेवतनयठक्कुरश्रीजज्झयो जगत्प्रसिद्धः। क्रोशपञ्चकमध्येऽवन्दित्वा यं नाभुङ्क्त ॥ ८७ ॥
अणहिल्लपाटकपुरे जातविभूत्सवे जिनायतने। आहूय नीत एकस्मिन्नपि यस्मिंस्तत्र ततः ॥ ८८ ॥
गुरुर्गुरुतरोऽपि हि शेषः श्रावकजनः स्वयमेव। यात्यनाहूतोऽपि हि यस्य नमस्यनकृतप्रतिज्ञः ॥ ८९ ॥
मूर्तिरपि यस्य सकलाऽमृतरसेनेव निर्मिता विधिना। तद्दर्शने विनश्यति जनानां यस्मात्कषायविषम् ॥९०॥
परतीर्थिनामपि दृष्टो हृदयं प्रह्लादयति स्वदर्शनतः। यस्तैरपि मन्यते निजनिजदेवावतार इव ॥ ९१ ॥
तदेव सदापि वचनं मुखकुहराद् विनिर्गतं यस्य। यस्मिन् श्रुते जनानां परमा मनोनिर्वृतिर्भवति ॥ ९२

…न्नोन (?न्न) गोट्ठिकलहे जेहिं कओ सावएहिं रोसवसा। जिणभवणगमणनियमो उवसंता तेवि जस्स गिरा॥
…हवि कसायवसेणं सहोयरा भाउणोवि वट्टंता। अन्नोन्नमणालावे विगयकसाया कया जेण ॥९४॥
…द्धनरिंदपसाया थद्धा जे देवयाणवि पणामं। किच्छेण ऊणंता (?कुणंता) तह गुरुणो एगस्स नियगच्छे॥
…यामच्चप(?प्प)मुहा निओगिणो तेवि जस्स वयणेण। सामन्नस्सवि मुणिणो मुक्का(?क)मया कमनया जाया॥

गोवेगिरिसिहरसंठियचरम(?म)जिणाययणदारमवरुद्धं।
पुन्निव(पुन्नंव)दिन्नसासणसंसाधणिएहिं चिरकालं ॥९७॥

…तूण तत्थ भणिऊण भुवणपालाभिहाणभूवालं। अइगरुयपयत्तेणं मुक्कलयं कारियं जेण ॥९८॥

वरणगसुयं संतुयसचिवं भणिऊण (जेण) भरुयच्छे।
सिरिसवलियाविहारे हेममया रोविया कलसा ॥९९॥

…जेण जयसिंहदेवो राया भणिऊणसयलदेसम्मि। काराविओ अमारिं पज्जोसवणाईसु तिहीसुं १०९००॥

पुहईराएण सयंभरीनरिंदेण जस्स लेहेण।

अन्योन्यगोष्ठीकलहे यैः कृतः श्रावकै रोषवशात्। जिनभवनगमननियम उपशान्तास्तेऽपि यस्य गिरा॥९३॥
कथमपि कषायवशेन सहोदरा भ्रातरोऽपि वर्तमानाः। अन्योन्यमनालापे विगतकषायाः कृता येन ॥९४॥
लब्धनरेन्द्रप्रसादाः स्तब्धा ये देवतानामपि प्रणामम्। कृच्छ्रेणाकुर्वंस्तथा गुरोरेकस्य निजगच्छे॥ ९५॥
राजामात्यप्रमुखा नियोगिनस्तेऽपि यस्य वचनेन। सामान्यस्यापि मुनेर्मुक्तमदाः क्रमनता जाताः॥ ९६॥
गोपगिरिशिखरसंस्थितचरमजिनायतनद्वारमवरुद्धम्। पुण्यमिव दत्तशासनसंसाधनिकैश्चिरकालम्॥९७॥
गत्वा तत्र भणित्वा भुवनपालाभिधानभूपालम्। अतिगुरुप्रयत्नेन मुक्कलं कारितं येन॥ ९८॥
वरणगसुतं संतुकसचिवं भणित्वा येन भृगुकच्छे। श्रीशवलिकाविहारे हेममयाः रोपिताः कलशाः॥९९॥
येन जयसिंहदेवो राजा भणित्वा सकलदेशे। कारितोऽमारिं पर्युषणादिषु तिथिषु ॥१०९००॥

---

१ यत्तु P. Peterson महोदयेन प्रस्तुतप्रशस्तेः सारं विनिर्दिशता (In his fourth report text page 8) "And at his request king Bhuvanapala remitted the taxes levied on worshippers in Jain temples" इति "अस्य सूरेः प्रार्थनया भुवनपालेन राज्ञा जैनमन्दिराणां पूजकेषु संस्थापितः करस्त्यक्तः" इत्येतदर्थकमुक्तम्, तच्चिन्त्यम् "गोपगिरिशिखरस्थितं यदेकं (न तु बहूनि) जिनमन्दिरं राजनियोगिकै रुद्धद्वारं कृतमासीत्, तत् परिश्रमेण राजानमुक्त्वा उद्घाटितम्" इत्यस्यैवार्थस्यात्रोपलम्भात्।

२ यत्तु पिटरसन्महोदयः प्रशस्तेरस्याः सारे [In his fourth report text page 8] "द्वे अष्टम्यौ, द्वे दशम्यौ, पञ्च च शुक्लपञ्चम्यौ, इत्येवं मासस्य पञ्चसु दिनेषु जयसिंहराजोऽमारिं कारितः" इत्युदलिखत्, तच्चिन्त्यम्, "पर्युषणा" पदस्य श्रावणमासान्ते समुपक्रम्यमाणेऽष्टाहे संकेतात्।

३ इत्थंवादी विक्रमात् ११९१ वर्षे विमलसिंहसूरिविनिर्मिते धर्मोपदेशमालाविवरणेऽप्युपलभ्यते;—

रेणखंभउरजिणहरे चडाविया कणय(मय)कलसा ॥ १ ॥

जेण कुणंतेण तवं चउत्थछट्ठं च उभयकालेवि । सद्धम्मदेसणा भवियणस्स न कयावि परिचत्ता ॥२॥
सावयलोओ कल्लाणएसु अट्ठाहियासु सविसेसं । गामेसु य नयरेसु य बहू पयट्टाविओ जेण ॥३॥
नियनाणेणं केणइ तह वेमाणियसुरोवएसेण । परलोयगमणसमयं नियमं नाऊण आसन्नं ॥७(?)॥
नीरोगम्मिवि देहे कमेण काऊण कवलपरिहारं । खविऊण सुहं मयणं जेण पवन्नो अभयट्टो ॥८॥
जस्सुत्तिमट्ठगहणं सोऊणं गरुयखेयभरियमणा । परतित्थियावि पइदिणमुवेंति पासे मयन्नरणा ॥९॥
गुज्जरनरिंदनयरे सो कोवि न अत्थि रायपभिइजणे । अणसणवियाण जो तेसिमागओ नेय पासम्मि ॥१०॥
सिरिसालिभद्दसूरिप्पमुहेहिं ग (?अ) भय २ सूरीहिं । जस्स समीवे गंतूण सूरियं बहु समोयरि ॥११॥
मासम्मि भद्दवए इं (?वट्टंते) तेरसम्मि उववासे । सोहियवमा य परमवयमज्झओ नीरंऊण ॥१२॥
पायपल्लेहिं लीलाए दंडहत्थेहिं अखलियगईहिं । कस्सवि अमग्ग करं अविलग्गं (?गं) तेहिं गयमेव ॥१३॥
नरनाहमाणणिज्ज (?ज्जो) नियनयरनिवासिनेगमगणाण । सव्वेसिंपि पहाणो मणिहडिओ सी पउरो सेट्ठी ॥
जस्स पयपउमदंसणपाहिल्लासो समाहिमलहंतो । दविणयमहोयहिणा परोवयारेक्करसिएण ॥१५॥

पृथ्वीराजेन शाकम्भरीनरेन्द्रेण यस्य सेवेन । रणस्तम्भपुरजिनगृहे आरोपिताः कनकमयकलशाः ॥ १ ॥
येन कुर्वता तपश्चतुर्थषष्ठं चोभयकालेऽपि । सद्धर्मदेशना भविजनस्य न कदापि परित्यक्ता ॥ २ ॥
श्रावकलोकः कल्याणकेष्वष्टाहिकासु सविशेषम् । ग्रामेषु च नगरेषु च बहु प्रवर्तितो येन ॥ ३ ॥
निजज्ञानेन केनचित्तथा वैमानिकसुरोपदेशेन । परलोकगमनसमयं निजं ज्ञात्वाऽऽसन्नम् ॥ ७ ॥
नीरोगेऽपि देहे क्रमेण कृत्वा कवलपरिहारम् । क्षपयित्वा शुभं सकलं येन प्रपन्नोऽभक्तार्थः ॥ ८ ॥
यस्योत्तमार्थग्रहणं श्रुत्वा गुरुखेदभृतमनसः । परतीर्थिका अपि प्रतिदिनमुपयन्ति नतजनाः ॥ ९ ॥
गूर्जरनरेन्द्रनगरे स कोऽपि नास्ति राजप्रभृतिजने । अनशनिनां यस्तेषामागतो नैव पार्श्वे ॥ १० ॥
श्रीशालिभद्रसूरिप्रमुखैरभयाभयसूरिभिः । यस्य समीपे गत्वा वंदितं बहु सद्बोधैः ॥ ११ ॥
मासे भाद्रपदे वर्तमाने त्रयोदश उपवासे । शुद्धिपराश्च परमपदमध्यगो नि:सृत्य ॥ १२ ॥
पादपल्लैर्लीलया दण्डहस्तैरस्खलितगतिभिः । कस्याप्यन्यस्य करेऽविलग्नैः स्वयमेव ॥ १३ ॥
नरनाथमाननीयो नृपनगरनिवासिनैगमगणानाम् । सर्वेषामपि प्रधानः स्फुटरत्नेन श्रीदत्त श्रेष्ठी ॥ १४ ॥
यस्य पदपद्मदर्शनलालसाभिलाषः समाधिमलभमानः । दारिद्र्यमहोदधिना परोपकारैकरसिकेन ॥ १५ ॥

"यस्य संदेशवचनादपि पृथ्वीराजेन भूभुजा । रणस्तम्भपुरे न्यस्य स्वर्णकुम्भो जिनालये ॥ १ ॥"
सद्गुरुवद्धनिगादासु च,—
"पहवमइ आणाएदेणं जस्स नरिंदेण । हेमयदंड सओ जिणं नयर विहार किर ॥ २ ॥"

१ 'अजमेर' नगरे 'नरपंभो' इति संज्ञया स्यात् ।

[illegible] तेन वंदाविऊण विहिओ समाहिसंपन्नो । धम्मवए दंमाणं कराविओ वीससहस्साइं ॥१६॥
गुज्जरदेसम्मि [illegible]नगरा[illegible]सिद्धजणो । जम्मु(?स्सु)त्तिमट्ठसवणे पाएण समागओ तत्थ ॥१७॥
अह [illegible]दिणाइं [illegible] समाहिणाणसणं । धम्मज्झाणपरायणचित्तो जो परभवं पत्तो ॥१८॥
[illegible] रमणिज्जं । वरसिरिखंडविणिम्मियविमाणमारोहिऊण तओ ॥१९॥
[illegible] सरीरं जस्स बहिं [illegible]संवेण । एक्केक्कं गिहरयखगमणुयं मोत्तूण सेसजणो ॥२०॥
[illegible] निग्गओ जस्स दंसणनिमित्तं । भत्तीए कोउगेण य मग्गेसु अलद्धसंचारो ॥२१॥
[illegible] (?दिगज्जेहिं) । सव्वेहिं वियंभियसद्दबहिरिए अंबराभोए ॥२२॥
[illegible] परियणेण सह राया । जयसिंहो पेक्खंतो जस्सिड्ढिं नीहरंतस्स ॥२३॥
तं [illegible] दट्ठुं नरिंदपुरिसा परोप्परं बेंति । मरणमणिट्ठंपि इट्ठमन्हए (? मसन्हाए) विभूईए ॥२४॥
[illegible] निम्मं तं विमाणमरण्णे । पत्तं सवकारणएसमणुरयं लोयकयपुयं ॥२५॥
[illegible] । दिन्नियाइं कोडियाणं सया सयाइं अणेगाइं ॥२६॥
[illegible] । जस्स कओ लोएणं तह उवरि पुणोवि खित्ताइं ॥२७॥
[illegible] (य) [illegible] । निव्वाणाए चियाए जणेण गहिया तओ रक्खा ॥
[illegible] । सा जाव तत्थ जाया अणु (?भणु)माणा विपडसद्दूढा॥
[illegible] । वेलाजरएगंतरजराइरोगा पणस्संता ॥३०॥

[illegible] । [illegible] कारितो [illegible] ॥ १६ ॥
[illegible] । धर्मश्रमार्थश्रवणे प्रायेण समागतस्तत्र ॥ १७ ॥
अथ [illegible] । धर्मध्यानपरायणचित्तो य परभवं प्राप्तः ॥१८॥
[illegible] रमणीयम् । वरश्रीखण्डविनिर्मितविमानमारोप्य तत ॥ १९ ॥
[illegible] । एकैकं गृहरक्षकमनुजं मुक्त्वा शेषजनः ॥ २० ॥
[illegible] । भक्त्या कौतुकेन च मार्गेष्वलब्धसंचारः ॥ २१ ॥
[illegible] । [illegible] ॥२२॥
[illegible] सह राजा । जयसिंहः प्रेक्षन् [illegible] निस्सरतः ॥ २३ ॥
[illegible] । [illegible] विभूती ॥ २४ ॥
[illegible] । [illegible] ॥ २५ ॥
[illegible] । [illegible] शतानि अनेकानि ॥ २६ ॥
[illegible] । [illegible] क्षिप्तानि ॥ २७ ॥
[illegible] । निर्वाणायां चितायां जनेन गृहीता ततो रक्षा ॥ २८ ॥
[illegible] । [illegible] ॥ २९ ॥
[illegible] । [illegible] ॥ ३० ॥

भत्तिवसेणं न मए मणंपि इह भासियं मुसा किंपि । जं पच्चक्खं दिट्ठं तस्सवि लेसो इमो भणिओ ॥३१॥
नियतेयविसेसेणं पुरिसोत्तिमहिययरंजणो जाओ । कोत्थुहमणिव्व तत्तो सूरी सिरिहेमचंदोत्ति ॥३२॥
जगु (? ग) वट्टमाणपवयणपारगओ वयणसत्तिसंपन्नो । नियनामंव भगवई जीहग्गगया कया जेण ॥३३॥
मूलग्गंथि [?थ] विसेसावस्सयलक्खणपमाणपमुहाण। सेसाणवि गंथाणं पढियं जेणद्ध(?ट्ठ)लक्खं च ॥

रायामच्चाईणवि महिड्ढियाणं जणाण आएज्जे (? ज्जो) ।
जिणसासणप्पभावणपरायणो परमकारुणिओ ॥३५॥

नवजलहरगहिरसरे धम्मुवएसं च दिंतए जम्मि । जिणभवणाउ बहिम्मिवि ठिओ जणो सुणइ फुडसद्दं॥३६॥
वक्खाणलद्धिजुत्ते जम्मि कुणंतम्मि सत्थवक्खाणं । पाएण जडमईणवि जणाण बोहो समुप्पन्नो ॥३७॥

उवमियभवप्पवंचा वेरग्गकरी कहा कया (?कया) आसि ।
वेक्खाण(?णि)यसिद्धेणं जा पुव्वं सा कढोरत्ति ॥३८॥

वक्खाणिया सहाए पाएण न केणई चिरं कालं । जस्स मुहनिग्गयत्था मुद्धाणवि सा तह कहंचि ॥३९॥
जाया हिययगयत्था अब्भत्थेऊण तेहिं जइ एसा । उवरुवरि तिन्नि वरिसे निसुया तस्सेव य मुहाओ ॥
तद्दिणपभिइ पयारो जाओ पाएण तीए सव्वत्थ । जे तेण सयं रइया गंथा ते संपइ कहेमि ॥४१॥

भक्तिवशेन न मया मनागपीह भाषितं मृषा किमपि । यत्प्रत्यक्षं दृष्टं तस्यापि लेशोऽयं भणितः ॥३१॥
निजतेजोविशेषेण पुरुषोत्तमहृदयरञ्जनो जातः । कौस्तुभमणिरिव ततः सूरिः श्रीहेमचन्द्र इति ॥३२॥
जगद्वर्तमानप्रवचनपारगतो वचनशक्तिसंपन्नः । निजनामेव भगवती जिह्वाग्रगता कृता येन ॥३३॥
मूलग्रन्थविशेषावश्यकलक्षणप्रमाणप्रमुखाणाम् । शेषाणामपि ग्रन्थानां पठितं येनाष्टलक्षं च ॥३४॥
राजामात्यादीनामपि महर्द्धिकानां जनानामादेयः । जिनशासनप्रभावनापरायणः परमकारुणिकः ॥३५॥
नवजलधरगभीरस्वरे धर्मोपदेशं च ददति तस्मिन् । जिनभवनाद्बहिरपि स्थितो जनः शृणोति स्फुटशब्दम् ॥
व्याख्यानलब्धियुक्ते यस्मिन्कुर्वति शास्त्रव्याख्यानम् । प्रायेण जडमतीनामपि जनानां बोधः समुत्पन्नः॥३७॥
उपमितभवप्रपञ्चा वैराग्यकरी कथा कृतासीत् । वैयाख्यानिकसिद्धेन या पूर्वं सा कठोरेति ॥३८॥
व्याख्याता सभायां प्रायेण न केनचिच्चिरं कालम् । यस्य मुखनिर्गतार्था मुग्धानामपि सा तथा कथंचित् ॥३९॥
जाता हृदयगतार्थाऽभ्यर्थ्य तैर्यथैषा । उपर्युपरि त्रीणि वर्षाणि श्रुता तस्यैव च मुखात् ॥४०॥
तद्दिनप्रभृति प्रचारो जातः प्रायेण तस्याः सर्वत्र । ये तेन स्वयं रचिता ग्रन्थास्तान्संप्रति कथयामि ॥४१॥

---

१ एतद्विषये राजशेखरसूरिर्न्यायकन्दलीपञ्जिकाप्रशस्ताविदमेकं पद्यमुल्लिखति स्म ;—
"प्रतिवर्षजीवरक्षामशीम्यहमशीत्यहम् । यस्योपदेशात् सिद्धेशस्तिाम्रपत्रेष्वलीलिखत् ॥१०॥"

सुत्तमुवएसमाला-भवभावणपगरणाण काऊण। गंथसहस्सा चउदस तेरस वित्ती कया जेण ॥४२॥

अणुओगदा(?दा)राणं जीवसमासस्स तह य सयगस्स।

जेण च्छ सत्त चउरो गंथसहस्सा कया वित्ती ॥४३॥

मूलावस्सयवित्तीए उवरि रइयं च टिप्पणं जेण। पंचसहस्सपमाणं विसमट्ठाणावबोहयरं ॥४४॥

जेण विसेसावस्सयसुत्तस्सुवरिं सवित्थरा वित्ती। रइया परिप्फुडत्था अडवीससहस्सपरिमाणा ॥४५॥

वक्खाणगुणसिद्धिं सोऊणं जस्स गुज्जरनरिंदो। जयसिंहदेवनामो कयगुणिजणमणचमक्कारो ॥

आगन्तुण (?णं) जिणमंदिरम्मि सयमेव सुणइ धम्मकहं। जस्सुवउत्तचित्तो सुइरं परिवारसंजुत्तो ॥४७॥

सूत्रमुपदेशमाला-भवभावनाप्रकरणयोः कृत्वा। ग्रन्थसहस्राश्चतुर्दश त्रयोदश वृत्तिः कृता येन ॥४२॥

अनुयोगद्वाराणां जीवसमासस्य तथा च शतकस्य। येन षट् सप्त चत्वारो ग्रन्थसहस्राः कृता वृत्तिः ॥४३॥

मूलावश्यकवृत्त्या उपरि रचितं च टिप्पनं येन। पञ्चसहस्रप्रमाणं विषमस्थानावबोधकरम् ॥ ४४ ॥

येन विशेषावश्यकसूत्रस्योपरि सविस्तरा वृत्तिः। रचिता परिस्फुटार्थाऽष्टाविंशतिसहस्रपरिमाणा ॥ ४५ ॥

व्याख्यानगुणप्रसिद्धिं श्रुत्वा यस्य गूर्जरनरेन्द्रः। जयसिंहदेवनामा कृतगुणिजनमनश्चमत्कारः ॥ ४६ ॥

आगत्य जिनमन्दिरे स्वयमेव शृणोति धर्मकथाम्। यस्योपयुक्तचित्तः सुचिरं परिवारसंयुक्तः ॥ ४७ ॥

---

१ इयं सटीकापि मुद्रिता, 'पुष्पमाला' इति नाम्नापीयं विख्याता।

२ इदं विक्रमात् ११७० वर्षे वृत्तिर्निर्मिता, तथा च तत्प्रशस्तिः;—

"सप्तत्यधिकैकादशवर्षशतैर्विक्रमादतिक्रान्तैः।
निष्पन्ना वृत्तिरियं श्रावणवदिपञ्चमीदिवसे ॥११॥

३ रायचन्द्रजिनागमसंग्रहे कलिकातायां मुद्रितमेतत्।

४ अस्य ग्रन्थस्य संवत् ११६४ वर्षे स्वयं ग्रन्थकर्त्रा लिखिता प्रतिरपि खंभात (Cambay) भाण्डागारे विद्यते। (See Kielhorn's collection of 1873-74)।

५ [illegible] विद्यमानम्। (See Kielhorn's Palm-leaf report Pages 41-44)।

६ एतदपि मुद्रितम् (द्रष्टव्यं जैनग्रन्थावल्यां पृ० २०)।

७ एतत् सटीकं [illegible] जैनग्रन्थमालायां मुद्रितम्। एतद्वृत्तिनिर्माणकालश्च कर्त्रा

"शरदां च [illegible]
[illegible] ॥ ११ ॥"

इति [illegible] ११७५ [illegible] निर्दिष्टः। [illegible] ग्रन्थकारेण [illegible] (द्रष्टव्यं पृ० १३५)।

कइयावि जस्स दंसणउक्कंठियमाणसो सयं चेव । आगच्छइ वसहीए चिरकालं कुणइ संलाव ॥४८॥
अन्नम्मि दिणे अब्भत्थिऊण नेउं नियम्मि धवलहरे । सम्मुहमुट्ठिऊणं जयसिंहनिवेण जस्स सयं ॥४९॥
उद्धट्ठियस्स उल्लसियबहलपुलएण (ण) कंचणमएण । विउलेण भायणेणं दुव्वाफलकुसुमजलमइओ ॥५०॥
अग्घो भमाडिऊणं चिरेण आरत्तियं च वारत्तियं । पविरसो पयपुरओ कओ पणामो य पंचंगो ॥५१॥
थालपरिवेसयाओ आहाराओ (? रत्थालओ) सहत्थेण । दिण्णो नियइच्छाए चउव्विहो तेण आहारो ॥५२॥
भणियं च जोडिऊणं करजुयपउमेण खलु कयत्थो हं । जाओ अज्जेव तहा कल्लाणपरंपराठाण ॥५३॥
तस्स मह अज्ज भवणं तुम्भेहिं फरसियं सचरणेहिं । ता अज्ज वीरनाहो मज्झ मयं आगओव्व गिहं ॥५४॥
जेण जयसिंहरायं भणिऊणं तस्स मंडले सयले । जिणमंदिरेसु कलसा चडाविया स (?क) हरकणयमया ॥
धंधुक्क (?क्क) यसंचउरप्पभिइसु ठाणेसु अमनिव्वीहिं । जिणसासणस्स पीडा कीरंती रक्खिया जेण॥
करावियं च तह तेसु चेव वा (?ठा) णेसु रहपरिब्भमणं । निव्विग्घं जयसिंहं भणाविऊणं सुरनाहं ॥५७॥

कदापि यस्य दर्शनोत्कण्ठितमानसः स्वयमेव । आगच्छति वसतौ चिरकालं करोति संलापम् ॥ ४८ ॥
अन्यस्मिन् दिनेऽभ्यर्थ्य नीत्वा निजे धवलगृहे । संमुखमुत्थाय जयसिंहनृपेण यस्य स्वयम् ॥ ४९ ॥
ऊर्ध्वस्थितस्योल्लसितबहलपुलकेन काञ्चनमयेन । विपुलेन भाजनेन दूर्वाफलकुसुमजलमयः ॥ ५० ॥
अर्घो भ्रमयित्वा चिरेणारात्रिकं च वारत्रिकम् । मसिमः पदपुरतः कृतः प्रणामश्च पञ्चाङ्ग- ॥ ५१ ॥
थालपरिवेषकादाहारस्थालतः स्वहस्तेन । दत्तो निजेच्छया चतुर्विधो तेनाहारः ॥ ५२ ॥
णितं च योजयित्वा करयुगमवेव खलु कृतार्थोऽहम् । जातोऽद्यैव तथा कल्याणपरंपराधाम्नम् ॥ ५३ ॥
च ममाद्य भवनं युष्माभिः स्पृष्टं स्वचरणैः । तदद्य वीरनाथो मम स्वयमागत इव गृहे ॥ ५४ ॥
जयसिंहराजं भणित्वा तस्य मण्डले सकले । जिनमन्दिरेषु कलशा आरोपिताः स्वर्णकनकमयाः ॥ ५५ ॥
धुकसत्यपुरप्रभृतिषु स्थानेष्वन्यतीर्थिभिः । जिनशासनस्य पीडा क्रियमाणा रक्षिता येन ॥ ५६ ॥
तं च तथा तेष्वेव स्थानेषु रथपरिभ्रमणम् । निर्विघ्नं जयसिंहं भाणयित्वा सुरनाथम् ॥ ५७ ॥

---

१ संवदति चैतद् विजयसिंहसूरिधर्मोपदेशमालाविवरणमपि ;—
"सकलनिजधरित्रीमण्डलख्यापिताना जिनपतिभवनानां कुम्भदण्डध्वजेषु ।
अनघवचनदेशात् सिद्धराजेन राज्ञा स्फुरदविरलभासः स्थापिताः स्वर्णकुम्भाः ॥ १९ ॥
नलीलासुरेन्द्रोदयकन्दर्पाभिधानापि;—
निबोध्य सिद्धभूपालमूर्ध्नि कनककलशारोपितैः । उच्चैस्तम्भान् रथैः स्वैरदैवेन्द्रानि ॥ १९ ॥
गुरुवदनिकापि;—
विहाय अभयदानं चैत्यमन्दिरेषु हेमध्वजकलशाः । देवदवलाउ कयाइं जस्स निवि सिद्धरायस्स ॥ १ ॥
साधोः इति गाथा संवदति सुवचनम् ।

कुनिओइएहिं तह जिणहरेसु भज्जंतदेवदायाण । काराविया निवारा जयसिंहनरिंदपासाओ ॥५८॥
भंडारपविट्ठंपि हु केसुवि ठाणेसु देवदायस्स । दव्वं जिणभवणेसुं पुणोवि अप्पावियं जेण ॥५९॥
किं बहुणा भणिएणं जिणसासणपरिभवम्मि जायंते । सव्वप्पणावि तुलियं जेण उवायंतरसएहिं ॥६०॥

जिणसासणकज्जाइं विसेसा(? सेससंसा)हियाइं इह जेण ।
अन्नस्स मणम्मिवि फु (? विप्फु) रंति नहु जाइं कइयावि ॥६१॥

सिगावि(?व)संमुमिचेवि जईजणे परिभविज्जमाणम्मि । नियसत्तीए तत्ती जेण कया सव्वकालंपि ॥६२॥

अणहिल्लवाडनयराओ तित्थजत्ताए चलियसंघेण ।
अस(?ब्भ)त्थिऊण नीओ सहप्पणा जो महामहिमो ॥ ६३ ॥

सेज्जावलयलंगडिपमुहाणं जत्थ सगडरूवाणं । एक्कारस उ सयाइं संचलियाइं (समहियाइं ?) ॥६४॥
हयकरहवसहवाहणरयचराणं तु नज्जइ न संखा । वामणथलिनयरीए दिवसदहम्मि संघेण ॥६५॥
घारविनाणएहिं गुंडरवडखेंडेहिं (?) गुल्मिणीहिं । वियडे विरायमाणे निवखंधावारसारिच्छे ॥६६॥
कयदुकुमंगराग निपन्नपट्टंसुयाइवरवत्थं । कंचण(वर)रयणाइभूसियं अंगवंगेसु ॥६७॥
दट्ठूण सावयजणं जिणहरपरिहावणं पकुव्वंतं । खंगारस्स सुरट्ठापहुणो जायं मणं दुट्ठं ॥६८॥

कुनियोगिभिर्यथा जिनगृहेषु भज्यमानदेवदायानाम् । कारिता निवारा जयसिंहनरेन्द्रपार्श्वात् ॥५८॥
भाण्डागारप्रविष्टमपि हि केषुचित्स्थानेषु देवदायस्य । द्रव्यं जिनभवनेषु पुनरप्यर्पितं येन ॥५९॥
किं बहुना भणितेन जिनशासनपराभवे जायमाने । सर्वात्मनापि तुलितं येनोपायान्तरशतैः ॥६०॥
जिनशासनकार्याणि विशेषसंसाधितानीह येन । अन्यस्य मनस्यपि विस्फुरन्ति नहि यानि कदापि ॥६१॥
शिखापटप्रयोगेऽपि यतिजने परिभूयमाने । निजशक्त्या तत्परता येन कृता सर्वकालमपि ॥६२॥
अणहिल्लपाटकनगरात्तीर्थयात्रया चलितसंघेन । अभ्यर्थ्य नीतः सहात्मना यो महामहिमा ॥ ६३ ॥
शय्यावलयलंगडिप्रमुखानां यत्र शकटकानाम् । एकादश तु शतानि संचलितानि समधिकानि ॥६४॥
हयकरभवृषभवाहनरथचराणां तु ज्ञायते न संख्या । वामनस्थलीनगर्यां दशाहसमये संघेन ॥ ६५ ॥
घारविनाणकैः ··· ··· गुल्मिनीभिः । विकटे विराजमाने नृपस्कन्धावारसदृशे ॥ ६६ ॥
कृतकुङ्कुमाङ्गरागं निष्पन्नपट्टांशुकादिवरवस्त्रम् । काञ्चनवररत्नादिभूषितमङ्गोपाङ्गेषु ॥ ६७ ॥
दृष्ट्वा श्रावकजनं जिनगृहपरिधापनं प्रकुर्वन्तम् । खङ्गारस्य सुराष्ट्रप्रभोर्जातं मनो दुष्टम् ॥ ६८ ॥

---

१ [illegible] विंशत्यधिक [illegible] जिनपतिसूरिणा धर्मोपदेशमालावृत्तिवृत्ता- [illegible] (श्लो० १५–१६) [illegible] । (See Peterson's fifth report pages 89 90)

२ [illegible] इति [illegible] ।

३ [illegible] पुस्तके '[illegible]' इति पाठः ।

अन्नेहिंवि सो भणिओ सयमणहिल्लवाडयस्स नगरस्स । चिट्ठइ लच्छी सव्वा इहागया तुज्झ पुन्नेहिं ॥
ता गिण्ह तुमं एयं, भंडारो होइ तुह जहा पोट्टो । संभाविज्जइ दाणं एवकाए दव्वकोडीए ॥७०॥
लोभेण सोवि सव्वं तं गहिउं वंछए पुणोवि परं । सवयणमज्जायालोवअयस (?वियस) भीओ नियत्तेइ ॥
इय अकयनिच्छओ सो गहणे मोक्खे य संसइयचित्तो । चिन् (? चित्तू)णं दिणमाणं संघं धारेइ तत्थेव ॥
भाणिज्जंतोवि दिणो (? णे २)वि सो संघसंतियजणस्स । नो देइ दंसणं, अन्नया य सयणो मओ तस्स ॥
तो दंसणयमिसेणं जेण मुणिंदेण तत्थ गंतूण । पडिबोहिऊण एयं संघो मोयाविओ सव्वो ॥७४॥
ता उज्जयंतसत्तुंजएसु तित्थेसु दोसुवि जिणिंदे । सिरिनेमिउसहनाहे वंदइ संघो विभूईए ॥७५॥
तत्थुज्जयंततित्थे पालत्थयअद्धलक्खमुप्पन्नं । सत्तुंजयम्मि तित्थे तीसमहस्सा समुप्पन्ना ॥७६॥
जेण पडिबोहिऊणं भविपजणो ठाविओ बहू धम्मे । जिणभणिए सम्मत्ते देसे सव्वे य विरईए ॥७७॥
पेज्जंते सिपि हु (सा) झाणंतरसंकमाइया नेया । आराहणा गुरूण य सत्तदिणा अणसणं नवरं ॥७८॥
नीहारणाइमहिमा देहस्स सहेव जाव सक्कारो । किन्तु सयमेव राया समागओ कंसियंपि पई ॥७९॥

अन्यैरपि स भणितः स्वयमणहिल्लपाटकस्य नगरस्य । तिष्ठति लक्ष्मीः सर्वेहागता तव पुण्यैः ॥ ६९ ॥
तस्माद् गृहाण त्वमेतां, भाण्डागारो भवेत्तव यथा प्रौढः । संभाव्यते दानमेकस्या द्रव्यकोट्याः ॥७०॥
लोभेन सोऽपि सर्वं तद् ग्रहीतुं वाञ्छति पुनरपि परम् । स्ववचनमर्यादालोपापयशोभीतो निवर्तते ॥७१॥
इत्यकृतनिश्चयः स ग्रहणे मोक्षे च संशयितचित्तः । गृहीत्वा दिनमानं संघं धारयति तत्रैव ॥ ७२ ॥
भाण्यमानोऽपि दिने दिनेऽपि स संघसत्कजनस्य । नो ददाति दर्शनम्, अन्यदा च स्वजनो मृतस्तस्य ॥७३॥
ततो दर्शनमिषेण येन मुनीन्द्रेण तत्र गत्वा । प्रतिबोध्यैनं संघो मोचितः सर्वः ॥७४॥
तत उज्जयन्त शत्रुञ्जययोस्तीर्थयोर्द्वयोरपि जिनेन्द्रौ । श्रीनेमिऋषभनाथौ वन्दते संघो विभूत्या ॥७५॥
तत्रोज्जयन्ततीर्थे पादस्तकार्धलक्षमुत्पन्नम् । शत्रुञ्जये तीर्थे त्रिंशत्सहस्रा समुत्पन्नाः ॥७६॥
येन प्रतिबोध्य भविकजनः स्थापितो बहुधर्मे । जिनभणिते सम्यक्त्वे देशे सर्वत्र च विरतौ ॥७७॥
पर्यन्तेऽस्यापि हि सा ध्यानान्तरसंक्रमादिका ज्ञेया । आराधना गुरूणामिव सप्तदिनान्यनशनं किन्तु ॥७८॥
निस्सारणादिमहिमा देहस्य तथैव यावत्संस्कारः । किन्तु स्वयमेव राजा समागतः किंचनमपि पन्थानम् ॥७९॥

१ उज्जयन्तः = गिरनारपर्वतः ।

२ अस्यापि = हेमचन्द्रसूरेरपि पर्यन्ताराधना गुरूणामिव = अभयदेवसूरीणामिव एकोनविंशगाथात आरभ्य सप्तविंशगाथापर्यन्तं प्रतिपादितप्रकारेण ज्ञेया, तत्र प्राकारपश्चिमद्वारवर्त्मना राज्ञा गुरूणां शवनिर्याणमहोत्सवो दृष्टः (गाथा २९), किन्त्वत्र स्वयं राजा (कुमारपालः) किञ्चिदपि पन्थानं तन्महोत्सवे सह चलित इति विशेषस्त्वयम् । एतेन पिटर्सनमहोदयेन सम्भ्रमात् निगदितं (In his fourth report text page 9) अस्य हेमचन्द्रसूरेः शत्रुञ्जये परलोकगमनवृत्तं, तदयुक्तम्, तत्कथनं कल्पनामात्रोद्भावितत्वादिति ।

विनयराज्ये । श्रीमद्बृहद्गच्छे । मड्डाहडीयभट्टारकश्रीहरिभद्रसूरिपरिवारभूषण पं० भावचंद्रस्य शिष्यलेशेन। मुनि । हीराणंदेन लिलिखिरे ।

नंद मुनौ युगे चंद्रे ज्येष्ठमासे सिते दले । दशम्यां लेखयामास शुभाय ग्रंथपुस्तकं ॥ १ ॥

नंदमुनिवेदचंद्रे वर्षे श्रीविक्रमस्य ज्येष्ठशिते । अलिखत् सुपार्श्वचरितं हीराणंदो मुनीन्द्रोयं ॥ २ ॥

जाव य सग्ग सुरिंदो कणयगिरिंदो धराय धरणिंदो । चंदो तह य दिणिंदो तारगणो जाव गयणंमि ॥३॥

तावच्चिय जलनिहिणो य जिणधम्मो तिलोय विप्फुरइ । ता जिणसुपासचरिओ पढिज्जमाणो उ चिर होउ ॥

हीणाहिय जं किंचिवि वंजण मत्ताय अक्खर पयं व । लिहियं अयाणमाण मिच्छा मे दुक्कडं तस्स ॥५॥

इति श्रीसुपार्श्वजिनचरित्रे गाथा ८६६८ लिखिता ॥ छ ॥ श्रीः[1] ॥"

एतद् पुस्तकद्वयमवलम्ब्य विहिते ग्रन्थस्यास्योपयुक्तपाठभेदसहिते छायानुवादविभूषिते, संपादने दृष्टिदोषादिनाऽपि याः काश्चन मतिमान्द्यप्रभवाः स्खलनाः स्थिता भवेयुः, सदयाः सहृदयास्ताः सम्मार्जयन्त्विति सानुनयं प्रार्थयमानो विरमामि ।

हरगोविन्दः ।

१ [illegible] ।

विषयानुक्रमणिका

॥ ॐ नमो वीतरागाय ॥

॥ सुपासनाह-चरिअं ॥

जयइ जुगाइजिणिंदो अंतररिउविजयनाडयपबंधे । नवनिउणसुत्तहारोव्व विहियसुहसंघचउपत्तो ॥१॥
सियज्झाणानलपज्जलिरकम्मकंतारधूमलइउव्व । रेहंति जस्स अंसे सघोलिरा चिहुरकुरलीओ ॥२॥
चरिमं नमिमो सिरिवीरजिणवरं जस्स अज्जवि य तित्थं । जयइ तिलोईकमलाविलासतिलयंव सुपवित्तं ॥३॥
सेसेवि असेसे निक्कलेवि सयलेऽगुणेवि गुणकलिए । नमिमो अणंगराए निहयअणंगेवि अजियाई ॥४॥
पणमह फुरंतरयणफणाकिरीडवररयणकिरणदीवेहिं । पयडंतं पिव सिवमग्गमग्गिमं सिरिसुपासजिणं ॥५॥
जाणं च तज्जणातज्जणीइ लग्गो ठवेमि मंदपए । कव्वपहे बालो इव ताण गुरूणं नमामि कमे ॥६॥
सन्निज्झं मज्झ सया विमलंगोवंगगुणमहग्घविया । तिजयपियामहमुहकमलवासिणी कुणउ सुयदेवी ॥७॥
गंभीरपसन्नपयप्पवाहिणिं विबुहजणमणाणंदं । कविकुलगिरिस्स वंदे सरस्सइं इंदभूइस्स ॥८॥
को न जणो हरिसिज्जइ तरंगवइ-वइयरं सुणेऊण । इयरे पबंध-सिंधूवि पाविया जीए महुरत्तं ॥९॥
भद्दं सिरिहरिभद्दस्स सूरिणो जस्स भुवण-रंगम्मि । वाणी वियसिररसभावमंथरा नच्चए सुइरं ॥१०॥
मंदारमंजरिं पिव सुरावि सवणावयं सयं णिंति । पागयपबंधकइणो वाणिं सिरिजीवदेवस्स ॥११॥

जयति युगादिजिनेन्द्र आन्तररिपुविजयनाटकप्रबन्धे । नवनिपुणसूत्रधार इव विहितशुभसंघचतुष्पात्रः ॥१॥
सितध्यानानलप्रज्वलनशीलकर्मकान्तारधूमलता इव । राजन्ति यस्यांसे सघूर्णनाश्चिकुरकुरल्यः ॥२॥
चरमं नमामः श्रीवीरजिनवरं यस्याद्यापि च तीर्थम् । जयति त्रिलोकीकमलाविलासतिलकमिव सुपवित्रम् ॥३॥
शेषानप्यशेषान्निष्कलानपि सकलानगुणानपि गुणकलितान् । नमामोऽनङ्गरागान्निहतानङ्गानप्यजितादीन् ॥४॥
प्रणमत स्फुरद्रत्नफणाकिरीटवररत्नकिरणदीपैः । प्रकटयन्तमिव शिवमार्गमग्रिमं श्रीसुपार्श्वजिनम् ॥५॥
येषां च तर्जनातर्जन्यां लग्नः स्थापयामि मन्दपदानि । काव्यपथे बाल इव तेषां गुरूणां नमामि क्रमान् ॥६॥
सांनिध्यं मम सदा विमलाङ्गोपाङ्गगुणमहार्घिता । त्रिजगत्पितामहमुखकमलवासिनी करोतु श्रुतदेवी ॥७॥
गम्भीरप्रसन्नपद(यः)प्रवादिनी विबुधजनमनआनन्दाम् । कविकुलगिरेर्वन्दे सरस्वतीमिन्द्रभूतेः ॥८॥
को न जनो हृष्येत् तरङ्गवतीव्यतिकरं श्रुत्वा । इतरे प्रबन्धसिन्धवोऽपि प्राविता यया मधुरत्वम् ॥९॥
भद्रं श्रीहरिभद्रस्य सूरेर्यस्य भुवनरङ्गे । वाणी विकसितरसभावमन्थरा नृत्यति सुचिरम् ॥१०॥
मन्दारमञ्जरीमिव सुरा अपि श्रवणपदं स्वयं नयन्ति । प्राकृतप्रबन्धकवेर्वाणीं श्रीजीवदेवस्य ॥११॥

---

१ ग जुगाइ । २ अनङ्गे कामदेवे रागो येषां तानिति विरोध, मात्सर्यरागो येषां तानिति परिहारः । ३ क, ग °वयणी । ४ ग. °कर्णं ।
५ ख मिति । ६ विबुधानामानन्देदातां गुरुस्य ... 'सरस्वती' इति ... ।

इह सुयणा कह मह संथवारिहा, जे पवंधगुणलेसं। गिण्हंति दिट्ठमित्तंपि पयडवियडेवि य न हु दोसे ॥१२॥
ता इह संथवियव्वा पढमं चिय दुज्जणा गुरुजणव्व। जाण वयणाण भीओ जत्तेण कई कुणइ कव्वं ॥१३॥
अहवा एयम्मि समुज्जयस्स मह किं इमाए चिंताए। को सुरगिरिणो सरणिं पुच्छइ जलहिम्मि गंतुमणो? ॥१४॥
ता इह सुपासचरियं विरइउकामस्स मह जहासत्ति। नियनियभावेणुवयारकारिणो हुंतु ते दोवि ॥१५॥
इह पुव्वसुकइविरइयपवंधसवणेण जणियगुरुहरिसो। कह लोओ अम्हारिसरइयपवंधेसु अहिरमउ? ॥१६॥
कत्थाहं मंदमई कत्थ सुपासस्स चरियपरिकहणं। गुरुतरुफलखित्तकरो ता हसणिज्जो म्हि कुज्जुव्व ॥१७॥
तहवि य जिणवरगुणसंथवेण कम्मं खवंति इह जीवा। एएण कारणेणं मज्झ पवित्ती इमा जाया ॥१८॥
सुकइत्तणकित्तिं पुण महेमि एयाउ न बुहमज्झम्मि। गंधत्थमित्थ न हु गंठिवन्नयं चरइ गंधमओ ॥१९॥
अलमित्थ वित्थरेणं, ता संपइ पत्थुअत्थवित्थारं। कयमंगलोवयारो करेमि भत्तीए जहसत्ति ॥२०॥

अत्थि चउजलहिरसणामणहरमहिमहिलियाए मुहकमले। सुपवित्तमंडणं धाइसंडनामो महादीवो ॥२१॥
जो नीसढनीलवंतायलेहिं गयणग्गलग्गसिंगेहिं। रेहइ नहसिरिपरिरंभणत्थमुक्खित्तवियवाहुव्व ॥२२॥
वहुवन्नधन्नपयपूरपावियं करिसएहिं [3]संकिण्णं। पुव्वविदेहभिधाणं तत्थ य खित्तं सुखित्तंव ॥२३॥
जं नीलवंतगिरिसिंगसरियसीयासरिप्पवाहेण। पयडियकित्तिपडायंव सहइ नियपरमपुरिसाण ॥२४॥

इह सुजनाः कथं मम संस्तवार्हाः, ये प्रबन्धगुणलेशम्। गृह्णन्ति दृष्टमात्रमपि प्रकटविकटानपि न तु दोषान् ॥१
तत इह संस्तोतव्याः प्रथममेव दुर्जना गुरुजना इव। येषां वचनेभ्यो भीतो यत्नेन कविः करोति काव्यम् ॥१
अथवैतस्मिन् समुद्यतस्य मम किमनया चिन्तया?। कः सुरगिरेः सरणिं पृच्छति जलधौ गन्तुमनाः? ॥१
तस्मादिह सुपार्श्वचरितं विरचयितुकामस्य मम यथाशक्ति। निजनिजभावेनोपकारकारिणौ भवतां तौ द्वावपि ॥१
इह पूर्वसुकविविरचितप्रबन्धश्रवणेन जनितगुरुहर्षः। कथं लोकोऽस्मादृशरचितप्रबन्धेष्वभिरमताम्? ॥१६
कुत्राहं मन्दमतिः कुत्र सुपार्श्वस्य चरितपरिकथनम्?। गुरुतरुफलक्षिप्तकरस्तस्माद्धसनीयोऽस्मि कुब्ज इव ॥१
तथापि च जिनवरगुणसंस्तवेन कर्म क्षपयन्तीह जीवाः। एतेन कारणेन मम प्रवृत्तिरियं जाता ॥१८॥
सुकवित्वकीर्तिं पुनः काङ्क्षाम्येतस्माद् न बुधमध्ये। गन्धार्थमत्र न खलु ग्रन्थिवर्णकं चरति गन्धमृगः ॥१
अलमत्र विस्तरेण, तस्मात् संप्रति प्रस्तुतार्थविस्तारम्। कृतमङ्गलोपचारः करोमि भक्त्या यथाशक्ति ॥२

अस्ति चतुर्जलधिरसनामनोहरमहीमहिलाया मुखकमले। सुपवित्रमण्डनं धातकीषण्डनामा महाद्वीपः ॥२
यो निषधनीलवदचलाभ्यां गगनाग्रलग्नशृङ्गाभ्यां राजते नभःश्रीपरिरम्भणार्थमुत्क्षिप्तबाहुरिव ॥२२॥
बहुवर्णध(धा)न्यपद(यः)पूरपावितं करिशतैः (कर्षकैः)संकीर्णम्। पूर्वविदेहाभिधानं तत्र च क्षेत्रं सुक्षेत्रमिव ॥२
यद् नीलवद्गिरिशृङ्गसृतसीतासरित्प्रवाहेण। प्रकटितकीर्तिपताकमिव राजते निजपरमपुरुषाणाम् ॥२४॥

---

१ ग. हेउ। २ विदेहक्षेत्रे बहुवर्णकं मिश्रवर्णाया मे धन्या भाग्यशालिनः पुण्यात्मनेषां पदानां चरणानां पूरैः समूहैः पावितं पवित्रितम् ... बहुवर्णैः धान्यैः ... पूर्णं ... पावितमित्यर्थः। ३ क. ख. किण्णं। ४ ख. सहइ।

अत्थि तरुणिपणयारद्धवरमंगलो मंगलुग्गारबहिरियंबरतलो ।
तलवरपमुहनिवलोयरक्खियपुरो पुरजणारद्धसविसेसधम्मुज्जमो ॥२५॥
जमियजोगेहिं साहूहिं सुपवित्तिओ तियसमसमत्थवेरुव्वणजणकयविब्भमो ।
भमरपरिकलणक्खमकमलभूमियसरो सरसमल्लीणहंसावलीमणहरो ॥२६॥
हरियपरिकलणापुट्ठगोसंकुलो कुलसमुप्पन्ननरनियरपयडियनओ ।
नय कया कलिनिवोवद्दवनरमयसुहो सुहयरो पवररमणिज्जविजओ सहि ॥२७॥
तत्थ य जिणधम्ममहामहिवालनिवासगाढदुग्गं व । नयरी सुहंकरि त्ति य अत्थि जहत्था जयपसिद्धा ॥२८॥
जीए विसालतुंगो मणिमयकविसीसकलियपायारो । गयणसिरीए रसणाकलावलीलं समुव्वहइ ॥२९॥
जीए जलाभिसरच्छपरिहासंकंततरणिरविबिंबं । जालाकलावपिंगलवडवानललीलमुव्वहइ ॥३०॥
जीए समुन्नयजिणभवणसिहरसंठवियकणयकलसाण । मज्झेण पंगुरंतं न मुणिज्जइ मंडलं रविणो ॥३१॥
जीए ससिकंतमणिमंदिराइं निसि ससिकरावपुट्ठाइं । वियलियवारिजलाइं रोयंति व माणिणिविरहे ॥३२॥
गयदोसा वि सदोस व्व जीए पविसंति कहवि रविपाया । कोडीसरघरसिहरग्गसंठियधयमंडवंतरिया ॥३३॥
कमलदलट्ठियजलबिंदुतरलावि न जं कयावि कयराया । मुंचइ निवासिजणगुणकलावसंदाणिय व्व सिरी ॥३४॥
रंगिरतुंगतुरंगमखुरग्गनिग्घायविहुरियं धरणिं । सिंचंति जीए करमोयरेण मयगल्ल करिनियरा ॥३५॥

अस्ति तरुणीजनप्रारब्धवरमङ्गलो मङ्गलोद्गारबधिरीकृताम्बरतलः ।
पुररक्षकप्रमुखनृपलोकरक्षितपुरः पुरजनारब्धसविशेषधर्मोद्यमः ॥२५॥
यमितयोगैः साधुभिः सुपवित्रितस्त्रिदशसमरूपतरुणजनकृतविभ्रमः ।
भ्रमरपरिकलनक्षमकमलभूषितसरः सरःसमालीनहंसावलीमनोहरः ॥२६॥
हरितपरिकवलनापुष्टगोसंकुलः कुलसमुत्पन्ननरनिकरप्रकटितनयः ।
नच कदा कलिनृपोपद्रुतनरगणसुखः सुखकरः प्रवररमणीयविजयस्तस्मिन् ॥२७॥
तत्र च जिनधर्ममहामहीपालनिवासगाढदुर्गं इव । नगरी शुभंकरीत्यस्त्यस्ति यथार्था जगत्प्रसिद्धा ॥२८॥
यस्यां विशालोत्तुङ्गो मणिमयकपिशीर्षकलितप्राकारः । गगनश्रियो रसनाकलापलीलामुद्वहति ॥२९॥
यस्यां जलाभिसरत्परिखासंक्रान्ततरणिरविबिम्बम् । ज्वालाकलापपिङ्गलवडवानललीलामुद्वहति ॥३०॥
यस्याः समुन्नतजिनभवनशिखरसंस्थापितकनककलशानाम् । मध्येन प्रविशन्मण्डलं न ज्ञायते मण्डलं रवेः ॥३१॥
यस्याः शशिकान्तमणिमन्दिराणि निशि शशिकरावस्पृष्टानि । विगलितवारिजलानि रुदन्तीव मानिनीविरहे ॥३२॥
गतदोषा अपि सदोषा इव यस्यां प्रविशन्ति कथमपि रविपादाः । कोटीश्वरगृहशिखराग्रसंस्थितध्वजमण्डपान्तरिताः ॥३३॥
कमलदलस्थितजलबिन्दुतरलापि न यां कदापि कृतरागा । मुञ्चति निवासिजनगुणकलापसंदानितेव श्रीः ॥३४॥
रङ्गत्तुङ्गतुरङ्गमखुराग्रनिर्घातविधुरितां धरणिम् । सिञ्चन्ति यस्याः करशीकरेण मदकला इव करिनिकराः ॥३५॥

---

१ क °[illegible] । २ ख [illegible] । ३ क [illegible] ।

दढभुयदंडाखाणियकमलाकरिणी निवो समरसीहो । चउरंगचमूसंचाररुद्धधरणीयलो तत्थ ॥३६॥
मंडलियचंडकोदंडमुक्ककंडोल्लिखंडियसिरेहिं । जो रयइ रणे जयसिरिं पवेसपउमोवयारं व ॥३७॥
विमलकरवालधाराजलेण चित्ताइं रिउचरित्ताइं । जो फुसइ भुवणभवणंतरालभित्तीनिहित्ताइं ॥३८॥
जस्स य जसजलसित्तं पयावपायवपरूढमवणियलं । नवकंदलकलियं पिव जयथंभमिसा सया सहइ ॥३९॥
तस्स य सारयचंदगमसिससमवयणा मयणकंदली दइया । नियनिरुवमसुंदेरिमअहरीकयकुसुमसरघरिणी ॥४०॥
चिरचियपुन्नपब्भारपरिणयं तीए सह निवो निच्चं । भुंजंतो विसयसुहं सुहेण वोलेइ बहुकालं ॥४१॥
अह अन्नया य सेसमभागयासेससमंतिसामंते । कयजहुचियसम्माणे संझावसरे विसज्जेउं ॥४२॥
कयदेवरायपूयाइणियनीसेसनिच्चसंवाओ । संभाविऊण सब्भावनिब्भरं किंपि नियदइयं ॥४३॥
विमलच्छवेल्लवरच्छाइयाए सुरसरियपुलिणपिहुलाए । मिउसुहुमहंसतूलोवहाणकलियाए सेज्जाए ॥४४॥
निद्दामुद्दामिल्लियच्छिसंपुडो जाव वासभवणम्मि । निविडीकयदारकवाडसंपुडो चिट्ठइ निसीहे ॥४५॥
ताव सहस त्ति निद्दासम्मद्दुम्मद्दविहडियच्छिपुडो । पिच्छइ पुरओ रमणिं तणुप्पहापहयतमपडलं ॥४६॥
थणभारभरमसिणसमुल्लसमल्लावल्लिं व वहमाणिं । मरगयमणिमयमंजीरजुयलयं मंजुसिंजणयं ॥४७॥
कल्लंतिं मणिमयकिरणकिंकिणीकलियमेहलं रमणं । कयतुमुलतल्लवरावलसालं रइरमणनयरं व ॥४८॥
मुणालन्निहेहिं बाहिमाले हिं मयणतरणकए । गुरुनाहिवाविलायन्नरससमागरिसणत्थं व ॥४९॥

दृढभुजदण्डास्फालितकमलाकरिणीको नृपः समरसिंहः । चतुरङ्गचमूसंचाररुद्धधरणीतलस्तत्र ॥३६॥
[illegible]मण्डितशिरोभिः । यो रचयति रणे जयश्रीप्रवेशपद्मोपचारमिव ॥३७॥
[illegible] चित्राणि रिपुचरित्राणि । यः स्पृशति भुवनभवनान्तरालभित्तिनिहितानि ॥३८॥
[illegible]तलम् । नवकन्दलकलितमिव जयस्तम्भमिषात्सदा राजति ॥३९॥
[illegible] मदनकन्दली दयिता । निजनिरुपमसौन्दर्याधरीकृतकुसुमशरगृहिणी ॥४०॥
[illegible] तया सह नृपो नित्यम् । भुञ्जानो विषयसुखं सुखेनातिक्रामति बहुकालम् ॥४१॥
[illegible]सामन्तान् । कृतयथोचितसम्मानान् सन्ध्यावसरे विसृज्य ॥४२॥
[illegible] । संभाव्य सद्भावनिर्भरं किमपि निजदयिताम् ॥४३॥
[illegible]पृथुलायाम् । मृदुसूक्ष्महंसतूलोपधानकलितायां शय्यायाम् ॥४४॥
[illegible] यावद् वासभवने । निबिडीकृतद्वारकपाटसंपुटस्तिष्ठति निशीथे ॥४५॥
[illegible]पुटः । पश्यति पुरतो रमणीं तनुप्रभाप्रहततमःपटलाम् ॥४६॥
[illegible] वहन्तीम् । मरकतमणिमयमञ्जीरयुगलकं मञ्जुशिञ्जनकम् ॥४७॥
[illegible] रमणम् । कृततुमुलनूपुरशब्दाकुलशालं रतिरमणनगरमिव ॥४८॥
[illegible] । गुरुनाभिवापीलावण्यरसमाकर्षणार्थमिव ॥४९॥

[illegible]

सीमंतनिमियवरपउमरायमणिकिरणरंजियं भालं । कंकेल्लिपल्लवेल्लं वम्महसयणंव वहमाणि ॥५०॥
अह तं निरुवमरूवोवसोहियं पिच्छिऊण नरनाहो । विम्हयरसरसियंतक्करणो स परिचिंतिउं लग्गो ॥५१॥
किं काचि [1]कामिणी निसियमयणबाणप्पहारवि[2]हुरियया । सविसेसभूसियंगी सरणत्थं मं समल्लीणा? ॥५२॥
अहवा ठाणम्मि इमम्मि पवलवायालयामइल्लम्मि । पयचारीण पवेसो कहं नु, ता नूणममरीयं ॥५३॥
अहव किमिमिणा मह संसएण, जा कावि होइ सा होउ । अब्भागयत्ति काउं अब्भुट्ठाणारिहा ताव ॥५४॥
इय चिंतिऊण परिचत्तसिज्जसंगेण तेण धरणियलं । मउलियकरकमलेणं पवित्तियं पायपउमेहिं ॥५५॥
पसरंतदंतकिरणाल्लिदल्लियतिमिरं पयंपियं तयणु । सुअणु ! तए नियजम्मेण भूसिया कहसु का जाई? ॥५६॥
का य तुह नामवण्णावली विभूसेई लोयवयणाइं ? । केण य कज्जेण गिहं पवित्तियं चरणफंसेण ? ॥५७॥
इय बहुमाणपुरस्सरणरवइजुत्ताभिभासणपहिट्ठा । सा पभणइ निवपुंगव ! जइ सुस्सूसा तुह इहत्थे ॥५८॥
ता होसु सावहाणो खणमेगं जेण तुज्झ अहुणावि । पयडेमि पुव्ववुत्तं सवित्थरं, तो इमं कहइ ॥५९॥
अत्थि ससिकंतमणिसालचंगिमासमियसग्गसोहग्गं । असढवियड्ढमहिड्ढियनरकलियं रयणसारपुरं ॥६०॥
तं पालइ पोढपयावजलणजालावलीहिं सयकालं । जलियंदरियारिवंसो राया संगामसूरोत्ति ॥६१॥
तस्स य समग्गसोहग्गपमुहगुणगामगामणी दइया । रइरमणगेहिणी इव नामेणं चंदलेहत्ति ॥६२॥
अवरुप्परपीइपरायणंतकरणाण ताण सयकालं । अन्नोन्नअमंदाणंदमंदिरा वासरा जंति ॥६३॥

सीमन्तनिश्चितवरपद्मरागमणिकिरणरञ्जितं भालम् । कङ्केल्लिपल्लववद् मन्मथसदनमिव वहन्तीम् ॥५०॥
अथ तां निरुपमरूपोपशोभितां दृष्ट्वा नरनाथः । विस्मयरसरसितान्तःकरणः स परिचिन्तयितुं लग्नः ॥५१॥
किं काचित् कामिनी निशितमदनबाणप्रहारविधुरिता । सविशेषभूषिताङ्गी शरणार्थं मां समालीना ! ॥५२॥
अथवा स्थानेऽस्मिन् प्रबलवातालयामिके । पदचारिणां प्रवेशः कथं नु, तस्माद् नूनममरीयम् ॥५३॥
अथवा किमनेन मम संशयेन, या कापि भवति सा भवतु । अभ्यागतेति कृत्वाऽभ्युत्थानार्हा तावत् ॥५४॥
इति चिन्तयित्वा परित्यक्तशय्यासङ्गेन तेन धरणितलम् । मुकुलितकरकमलेन पवित्रितं पादपद्माभ्याम् ॥५५॥
प्रसरद्दन्तकिरणालिदलिततिमिरं प्रजल्पितं तदनु । सुतनु ! त्वया निजजन्मना भूषिता कथय का जातिः ? ॥५६॥
का च तव नामवर्णावली विभूषयति लोकवदनानि ? । केन वा कार्येण गृहं पवित्रितं चरणस्पर्शेन ! ॥५७॥
इति बहुमानपुरस्सरनरपतियुक्ताभिभाषणप्रहृष्टा । सा प्रभणति नृपपुङ्गव ! यदि शुश्रूषा तवेहार्थे ॥५८॥
ततो भव सावधानः क्षणमेकं येन तवाधुनापि । प्रकटयामि पूर्ववृत्तं सविस्तरं, तत इदं कथयति ॥५९॥
अस्ति शशिकान्तमणिसालचारिमाशमितस्वर्गसौभाग्यम् । अशठविदग्धमहर्द्धिकनरकलितं रत्नसारपुरम् ॥६०॥
तं पालयति प्रौढप्रतापज्वलनज्वालावलीभिः सदाकालम् । ज्वलितदृप्तारिवंशो राजा संग्रामशूर इति ॥६१॥
तस्य समग्रसौभाग्यप्रमुखगुणग्रामग्रामणीर्दयिता । रतिरमणगेहिनीव नाम्ना चन्द्रलेखेति ॥६२॥
परस्परप्रीतिपरायणान्तःकरणयोस्तयोः सदाकालम् । अन्योन्यामन्दानन्दमन्दिराणि वासरा यान्ति ॥६३॥

---

[1] क ग कामिणि । [2] क, ग, 'हुरहिया ।

अह अन्नया य सह सहयरीहिँ पासायसिहरमारूढा । जा चिट्ठइ ता पिच्छइ कयसिंगारं नयरलोयं ॥६४॥
अंकनिवेसियनियनियपुत्तयपडिपुत्तनत्तुत्तीयं । विविहफलफुल्लपरिकलियपडलियावावडकरग्गं ॥६५॥
कुसुमाउहसंगाभिइउज्जाणेऽणंगतेरसिदिणम्मि । गच्छंतं कुसुमाउहपयजुयलसमच्चणनिमित्तं ॥६६॥
तम्मज्झट्ठियवरदुविहरयणाहरणेहिँ भूसियसरीरं । पिच्छइ कमलायरमंतिपणइणिं लडहलायण्णं ॥६७॥
सोहग्गाभरणकरंडियकामयरणिं सुहासणासीणं । अंकनिवेसियदुहियं लालिंति विविहभंगीहिँ ॥६८॥
तं पिच्छिऊण संगामसूरनरनाहपणइणी सहसा । ससहरकरचुंबियकमलिणिव्व दीणाणणा जाया ॥६९॥
पइन्नवंगनिम्मियमन्नुभरभारनीसहा तयणु । कोवभवणम्मि जरजिन्नसिक्कडे पडइ जरियव्व ॥७०॥
किंच निरवच्चाए विभूसियाणंगतेरसिदिणम्मि । जा एवं विलसइ मंतिपणइणी सच्चिय कयत्था ॥७१॥
विहलो चिय मह महिलत्तणम्मि कंकेल्लितरुलयाएव्व । जीए सुयपसवफलणेण पावियं नेय जम्मफलं ॥७२॥
ता धन्ना [illegible] वियमाणसफुरणरायहंसीवि । होमि अहं जीउच्छंगलंछणं नेय दुहियावि ॥७३॥
इय तीए निरवच्चत्तणचिंतागमुरपडियाए । तद्दुक्खदुक्खिओ इव दिवसवसाणक्खणो पत्तो ॥७४॥
पच्छिमदिसम्मि [illegible] कडक्खसरोहिँ । विन्दुरियं पिव रविणो बिंबं आयंबिरं जायं ॥७५॥
[illegible] । अवरसमुद्दे पुणरवि दिणलच्छीसंगमनिमित्तं ॥७६॥
अत्थे गयम्मि सूरे कमेण सहसा दसदिसायक्कं । तम्मग्गमग्गणत्थंव पमुइयं तिमिरनिवसिविरं ॥७७॥

अन्यदा च सह सहचरीभिः प्रासादशिखरमारूढा । यावत् तिष्ठति तावत्पश्यति कृतशृङ्गारं नगरलोकम् ॥६४॥
[illegible] । विविधफलपुष्पपरिकलितपटलिकाव्यापृतकराग्रम् ॥६५॥
[illegible] दिने । गच्छन्तं कुसुमायुधपदयुगलसमर्चननिमित्तम् ॥६६॥
[illegible] । पश्यति कमलाकरमन्त्रिप्रणयिनी सुन्दरलावण्याम् ॥६७॥
[illegible] सुखासनासीनाम् । अङ्कनिवेशितदुहितरं लालयन्तीं विविधभङ्गिभिः ॥६८॥
[illegible] सहसा । शशधरकरचुम्बितकमलिनीव दीनानना जाता ॥६९॥
[illegible] सदा तदनु । कोपभवने जराजीर्णसिक्कटे पतति ज्वरितेव ॥७०॥
[illegible] त्रयोदशीदिने । यैवं विलसति मन्त्रिप्रणयिनी सैव कृतार्था ॥७१॥
[illegible] इव । यया सुतप्रसवफलेन प्राप्तं नैव जन्मफलम् ॥७२॥
[illegible] राजहंस्यपि । भवाम्यहं यस्या उत्सङ्गलाञ्छनं नैव दुहितापि ॥७३॥
[illegible] । तद्दुःखदुःखित इव दिवसावसानक्षणः प्राप्तः ॥७४॥
[illegible] । सिन्दूरितमिव रवेर्बिम्बमाताम्रं जातम् ॥७५॥
[illegible] । अपरसमुद्रे पुनरपि दिनलक्ष्मीसङ्गमनिमित्तम् ॥७६॥
[illegible] । तन्मार्गमार्गणार्थमिव प्रमुदितं तिमिरनृपशिबिरम् ॥७७॥

एत्तो य चंदलेहाए कोवभवणप्पवेसवुत्तंतो । संगामसूररायस्स साहिओ सोविदल्लीए ॥७८॥
सोवि हु नियअवराहासंकासंभंतमाणसो एइ । तीसे पसायणत्थं कयसंझाविहियकायव्वो ॥७९॥
अब्भुट्ठाणाइविहिं काऊणं सावि ठाइ तुण्हिक्का । तयभिमुहं सप्पणयं तो राया भणिउमारद्धो ॥८०॥
किं देवि! मए मणसावि कामिणिं कामवि अहिलसंतेण। तुह अवरद्धं किंचिवि विहियं आहरणखुणं वा॥८१॥
अहवावि विसमदिट्ठीए नियइ तुह पायपंकयं कोवि ?। किंवा परियणमज्झम्मि कोवि अवगणए आणं ?॥८२॥
अहवावि सत्तुसीमंतिणीउ समसीसियं समं तुमए। कम्मिवि अत्थे कुव्वंति कहसु कमलच्छि! पसिऊणं॥८३॥
सा जंपइ अवरद्धं न तए खुणंपि कत्थवि विहियं। विसमंपि कोवि न नियइ नय आणं खंडए कोवि॥८४॥
सत्तुकामिणीओवि मए समं कह कुणंतु समसीसिं। जयनिहणरक्खणखमा जा तुह पभवंति भुयदंडा॥८५॥
किंतुण पहु! अवरज्झइ एत्थ विही जेण सव्वसामग्गिं। विहिऊण मंदपुन्नाए दंसियं नेय जायसुहं ॥८६॥
किंच,
पिययम! तुमंपि वसणासणभोयणमित्तपुन्नपरिभोगो। कस्स कए उप्पायसि विहवभरं संतईए विणा ?॥८७॥
रयणनिहिणेव जणएण जेण महुसूयणस्सव सुयस्स । उप्पाइऊण लच्छी वियरिज्जइ अइविसालावि ॥८८॥
तियसपुरपत्थियस्सवि होही तुह कहणु निव्वुई पच्छा। जइ नो हविस्सइ सुओ कुलधम्मधणाइवुड्ढिकरो॥८९॥
ता किं बहुणा पिय! जंपिएण तं किंपि कुणसु तं इण्हिं। गब्भाणुभावपंडुरगंडयलं नियसि मं जेणं ॥९०॥

इतश्च चन्द्रलेखायाः कोपभवनप्रवेशवृत्तान्तः। संग्रामशूरराजस्य कथितः सौविदल्ल्या ॥७८॥
सोऽपि खलु निजापराधाशङ्कासंभ्रान्तमानस एति । तस्याः प्रसादनार्थं कृतसन्ध्याविहितकर्तव्यः ॥७९॥
अभ्युत्थानादिविधिं कृत्वा सापि तिष्ठति तूष्णीका । तदभिमुखं सप्रणयं ततो राजा भणितुमारब्धः ॥८०॥
किं देवि! मया मनसापि कामिनीं कामप्यभिलषमाणेन । तवापराद्धं किंचिदपि विहितमाभरणक्षूणं वा ?॥८१॥
अथवापि विषमदृष्ट्या पश्यति तव पादपङ्कजं कोऽपि । किंवा परिजनमध्ये कोप्यवगणयत्याज्ञाम् ?॥८२॥
अथवापि शत्रुसीमन्तिन्यः स्पर्धां समं त्वया । कस्मिन्नप्यर्थे कुर्वन्ति कथय[1] कमलाक्षि ! प्रसीद ॥८३॥
सा जल्पत्यपराद्धं न त्वया क्षणमपि कुत्रापि विहितम्। विषममपि कोऽपि न पश्यति नचाज्ञां खण्डयति कोऽपि ॥
शत्रुकामिन्योऽपि मया समं कथं कुर्वन्तु स्पर्धाम्। जगन्निधनरक्षणक्षमौ यावत् तव प्रभवतो भुजदण्डौ ॥८५॥
किन्तु प्रभो ! अपराध्यत्यत्र विधिर्येन सर्वसामग्रीम् ।विधाय मन्दपुण्याया दर्शितं नैव जातसुखम् ॥८६॥
किंच,
प्रियतम ! त्वमपि वसनासनभोजनमात्रपूर्णपरिभोगः। कस्य कृते उत्पादयसि विभवभरं सन्तत्या विना ?॥८७॥
रत्ननिधिनेव जनकेन येन मधुसूदनस्येव सुताय । उत्पाद्य लक्ष्मीर्वितीर्यतेऽतिविशालापि ॥८८॥
त्रिदशपुरप्रस्थितस्यापि भविष्यति तव कथं नु निर्वृतिः पश्चात्। यदि नो भविष्यति सुतः कुलधर्मधनादिवृद्धिकरः
तस्मात्किं बहुना प्रिय! जल्पितेन तत्किमपि कुरु त्वमिदानीम्। गर्भानुभावपाण्डुरगण्डतलां पश्यसि मां येन॥९०॥

---

१ ग भाव°।

अह राया भणइ सयावि मज्झ दुमइ मणम्मि एसत्थो । नवरं इहभवसंचिंतणाइसज्झो न होइ फुडं ॥९१॥
किंतु पिए ! पुव्वभवाणुचिन्नेहिं सिज्झए नूणं । ताइं विहियाइं न हु होज्ज, तेण न हु संतई अम्ह ॥९२॥
ता पिययमे ! विसायं मुंचसु इण्हिं कुणेसु सविसेसं । कुलदेवयाइ पूयं इत्थ सुओवाइयं च तहा ॥९३॥
इय सोऊणं अंतोफुरंतदरदोसकंपिरहराए । संगामसूरनरवइसमुहं देवीए भणियमिमं ॥९४॥
पिययम ! पुव्वाइट्ठं सव्वंपि सवित्थरं मए विहियं । भत्तिभरणिब्भराए तहावि न समीहियं सिद्धं ॥९५॥
किंच,
सुहसज्झं चिय कज्जं किज्जइ महिलाहिं नूण लोयम्मि । दुस्सज्झं पुण कज्जं कुणंति पुरिसाण भुयदंडा ॥९६॥
जेणं साहससहिया गणंति ते गिरिवरंपि गिरिकप्पं । भुयगाहिवंपि रज्जुं पायालंपि हु बिलायारं ॥९७॥
ता तुंब्भेच्चिय इह उज्जमंतु इय निसुणिऊण से वयणं । किंकायव्वविमूढो जा चिट्ठइ नरवरो तत्थ ॥९८॥
ताव सहसत्ति पिच्छइ उज्जोयं कोवभवणमज्झम्मि । विम्हयवसेण तो चउद्दिसिंपि सो पेसए दिट्ठिं ॥९९॥
पेच्छइ य लुलंतमहंतरयणमयकुंडलिल्लगंडयलं । दारेणं पविसंतं सुरजुयलं दिव्वकंतिल्लं ॥१००॥
तं दट्ठूण तहाविहचिंधेहिं जाणिऊण देवत्ति । राया विम्हियहियओ अब्भुट्ठाणाइयं कुणइ ॥१०१॥
भणइ य के तुब्भे एत्थ आगया केण वावि कज्जेण ? । इय तुम्ह चरियपीऊसपाणपउणा इमे सवणा ॥१०२॥
अह तम्मज्झा एगो देवो जंपइ सुणेसु नरनाह ! । सोहम्मे अम्हे दोवि इंदसामाणिया देवा ॥१०३॥

अथ राजा भणति सदापि मम दावयति मन एषोऽर्थः । नवरमिहभवसंचिन्तनादिसाध्यो न भवति स्फुटम् ॥९१॥
किन्तु प्रिये ! पूर्वभवानुचीर्णपुण्यैः सिध्यति नूनम् । तानि विहितानि न खलु भवेयुः, तेन न संततिरावयोः ॥९२॥
तस्मात् प्रियतमे ! विषादं मुञ्चेदानीं कुरुष्व सविशेषम् । कुलदेवतायाः पूजामत्र सुतोपयाचितं च तथा ॥९३॥
इति श्रुत्वाऽन्तःस्फुरद्दीपद्दोषकम्पनशीलाधरया । संग्रामशूरनरपतिसंमुखं देव्या भणितमिदम् ॥९४॥
प्रियतम ! पूर्वादिष्टं सर्वमपि सविस्तरं मया विहितम् । भक्तिभरानिर्भरया तथापि न समीहितं सिद्धम् ॥९५॥
किञ्च,
सुखसाध्यमेव कार्यं क्रियते महिलाभिर्नूनं लोके । दुःसाध्यं पुनः कार्यं कुर्वन्ति पुरुषाणां भुजदण्डाः ॥९६॥
येन साहससहिता गणयन्ति ते गिरिवरमपि गिरिकल्पम् । भुजगाधिपमपि रज्जूं पातालमपि हि बिलाकारम् ॥९७॥
तस्मात् यूयमेवेहोद्यच्छतेति श्रुत्वा तस्या वचनम् । किंकर्तव्यविमूढो यावत्तिष्ठति नरवरस्तत्र ॥९८॥
तावत् सहसेति पश्यति उद्योतं कोपभवनमध्ये । विस्मयवशेन ततश्चतुर्दिक्ष्वपि स प्रेषयति दृष्टिम् ॥९९॥
पश्यति च लोलन्महारत्नमयकुण्डलितगण्डतलम् । द्वारेण प्रविशत् सुरयुगलं दिव्यकान्तिकम् ॥१००॥
तद् दृष्ट्वा तथाविधचिह्नैर्ज्ञात्वा देवाविति । राजा विस्मितहृदयोऽभ्युत्थानादिकं करोति ॥१०१॥
भणति च कौ युवामत्रागतौ केन वापि कार्येण ? । इति युवयोश्चरितपीयूषपानप्रगुणाविमौ श्रवणौ ॥१०२॥
अथ तन्मध्यादेको देवो जल्पति शृणु नरनाथ ! । सौधर्मे आवां द्वावपीन्द्रसामानिकौ देवौ ॥१०३॥

१ ग °ओम्म° । २ °भरा° । ३ क ग मुच्चेह्वि° ।

जेणव कज्जेण पुणो समागया तंपि संपयं सुणसु । खणमिक्कमवहियमणो होइ माहिज्जए इत्तो ॥१०४॥
नियविहवमहिमसरिसं चिरकालं तत्थ विसयसुहमणहं । अणुहविययमंदाणंदजलहिपरिमज्जिरंगेहिं ॥१०५॥
अह पेइया नेसग्गियसग्गसिरीसंगभोगभंगकरा । जाया अम्हाण इमा दुट्ठारिट्ठाण रिंछोली ॥१०६॥
कंठयलकलियमाला परिमलबहुलावि सया वियासिल्ला । अम्हं भविरदीहरपवासदूहिया मिलाएइ ॥१०७॥
सासणसिरीवि नियपरियणम्मि न तहा फुरेइ अम्हाण । भाविभवनयरगमणे पढमं चिय कयपयाणव्व ॥१०८॥
भाविभवगब्भसंभवसंभाविपभूरिसंभमेणंव । अनिमित्तं चिय कंपइ काओ अम्हाण अणुसमयं ॥१०९॥
सहगमणमणो परभवपत्थाणं जाणिऊण अम्हाण । कंपंतो कप्पतरू सिढिलइ नियमूलजालंव ॥११०॥
अणवरयविहियभासुररयणविमाणावलोयपइयव्व । अम्हाण नयणतारा परिचियवत्थुम्मिवि दिव्वेरा ॥१११॥
अणवरयं रयणविमाणगमणसंभग्गगइयमिव देहं । अम्हाण निविडजडिमाइंबरमावहइ पंचमणे ॥११२॥
इय दट्ठमणिट्ठमरिट्ठमंडलं झुणियचवणवणविहुरा । अवगणियधीरिमगुणा केवलिपासे गमल्लीणा ॥११३॥
आगामिभवुप्पायं पुच्छेउं जाणिऊण तेण गयं । हिययगयाभिप्पाओ अम्हाणं गोरिओ एवं ॥११४॥
जह भो देवाणुपिया ! तुम्भे चविऊण देवलोगाओ । संगामसूरसो देवीए पंडल्लेहाए ॥११५॥
एगो पुत्तत्ताए दुइओ दुहियत्ति होहिही,एयं । सोऊणं अम्हेहिं पयंपियं नाह ! किं म निवो ? ॥११६॥
सम्मद्दिट्ठी अहवा मिच्छद्दिट्ठित्ति तेण तो भणियं । तुब्भेहिंतो सम्मं पवज्जिही मरओ गंमो ॥११७॥

येन वा कार्येण पुनः समागतौ तदपि सांप्रतं शृणु । क्षणमेकमवहितमना भव पश्यन् इतः ॥१०४॥
निजविभवमहिमसदृशं चिरकालं तत्र विषयसुखमनघम् । अनुभूतममन्दानन्दजलधिपरिमग्नाङ्गाभ्याम् ॥१०५॥
अथ कदाचिन्नैसर्गिकस्वर्गश्रीसङ्गभोगभङ्गकरा । जाताऽऽवयोरियं दुष्टारिष्टानां पङ्क्तिः ॥१०६॥
कण्ठतलकलितमाला परिमलबहुलापि सदा विकासवती । आवयोर्भाविदीर्घप्रवासदुःखिता म्लायति ॥१०७॥
शासनश्रीरपि निजपरिजने न तथा स्फुरत्यावयो । भाविभवनगरगमने प्रथममेव कृतप्रयाणेव ॥१०८॥
भाविभवगर्भसंभवसंभावितभूरिसंभ्रमेणेव । अनिमित्तमेव कम्पते काय आवयोरनुसमयम् ॥१०९॥
सहगमनमनाः परभवप्रस्थानं ज्ञात्वाऽऽवयोः । कम्पमानः कल्पतरुः शिथिलयति निजमूलजालमिव ॥११०॥
अनवरतविहितभासुररत्नविमानावलोकपटुतेव । आवयोर्नयनतारा परिचितवस्तुन्यपि कम्पते ॥१११॥
अनवरतं रत्नविमानगमनसंभग्नगतिक इव देहः । आवयोर्निबिडजडिमाडम्बरमावहति पञ्चमनाः ॥११२॥
इति दृष्ट्वानिष्टमरिष्टमण्डलं ज्ञातच्यवनक्षणविधुरौ । अवगणितधीरिमगुणौ केवलिपार्श्वं समालीनौ ॥११३॥
आगामिभवोत्पादं प्रष्टुं, ज्ञात्वा तेन स्वयम् । हृदयगताभिप्राय आवयोः कथित एवम् ॥११४॥
यथा भो देवानुप्रियौ ! युवां च्युत्वा देवलोकात् । संग्रामशूरराजस्य देव्याश्चन्द्रलेखायाः ॥११५॥
एकः पुत्रतया द्वितीयो दुहितेति भविष्यथः,एतत् । श्रुत्वाऽऽवाभ्यां प्रजल्पितं नाथ ! किं म नृपः ॥११६॥
सम्यग्दृष्टिरथवा मिथ्यादृष्टिरिति तेन ततो भणितम् । युवाभ्यां सम्यक्त्वं प्रपत्स्यते मदकः सन् ॥११७॥

---

१ क. [illegible] । २ ग. [illegible] । ३ ग. [illegible] । ४ ग. [illegible] ।

२

इय सोऊणं नमिउं च केवलिं इह समागया अम्हे । तुह सम्मत्तपवत्तणहेउं जेणम्ह तुज्झ कुले ॥११८॥
उप्पन्नाणं न हु होइ दुल्लहो नरवरिंद ! जिणधम्मो । समयम्मि जं इमस्सवि तं भणियं मूलबीयंति ॥११९॥
अपरं च,
अम्हाणं न हु दूमइ इण्हिं चवणंपि देवलोगाओ । अविरइबहुलाओ, तुह कुलम्मि जायाण जं भणियं ॥१२०॥
सावयकुलं कुलाणं निग्गंथं पवयणं पवयणाणं । दाणाणमभयदाणं समाहिमरणं च मरणाणं ॥१२१॥
ता तुम्हकुलुप्पन्ना सम्मं पडिवज्जिऊण जिणधम्मं । पुव्वं पिव [illegible]
अह सहरिसो नरिंदो तयभिमुहं भणइ कहह कह पुव्विं । जिणधम्मासेवाए पत्ता देवत्तणं तुब्भे ? ॥१२
ते भणंति नियचरियं जइवि न जुत्तं कहेउमम्हाण । तहवि तुह पत्थणाए साहिज्जइ, कहइ ताणेगो ॥१२
निम्मलफलिहसिलायलविसालसालग्गभग्गरविमग्गं । आसि इह भरहभूमीए भूसणं कणयकूडपुरं ॥१२
तत्थ निवसेइ सिट्ठी पउरगरिट्ठो विसिट्ठगुणजुत्तो । नामेणं जिणचंदो जणमाणसरायहंसोव्व ॥१२६॥
सीलवई नामेणं सीलालंकारसालिणी तस्स । भज्जा निरुवमविणयप्पमुक्खगुणजणियजणचोज्जा ॥१२७॥
तीसे पुत्तेगं संजाओ हं उवाइयसएहिं । अहिगयकलाकलावो कमेण तारुण्णमणुपत्तो ॥१२८॥
अह जिणचंदो सिट्ठी कुडुंबसामित्तयम्मि मं ठविउं । जिणभणियधम्ममग्गाणुसारओ मरणमावन्नो ॥१२९॥
तप्पिरहदूमिओ हं नइसियपन्नगमणुचरामि परं । धम्मम्मि पमायंतो घरचिंतावावडत्तेण ॥१३०॥

इति श्रुत्वा नत्वा च केवलिनमिह समागतावावाम् । तव सम्यक्त्वप्रवर्तनहेतोर्येनावयोस्तव कुले ॥११८॥
उत्पन्नयोर्न खलु भवेद् दुर्लभो नरवरेन्द्र ! जिनधर्मः । समये यदस्यापि तद् भणितं मूलबीजमिति ॥११९॥
अपरं च,
आवयोर्न खलु दावयतीदानीं च्यवनमपि देवलोकात् । अविरतिबहुलात्, तव कुले जातयोर्यद् भणितम् ॥१२०॥
श्रावककुलं कुलानां नैर्ग्रन्थ्यं प्रवचनं प्रवचनानाम् । दानानामभयदानं समाधिमरणं च मरणानाम् ॥१२१॥
तस्माद् युष्मत्कुलोत्पन्नौ सम्यक् प्रतिपद्य जिनधर्मम् । पूर्वमिव स्वर्गश्रिया भाजनं भविष्यावो न तत्त्वाश्चर्यम् ॥१२
अथ सहर्षो नरेन्द्रस्तदभिमुखं भणति कथयतं कथं पूर्वम् । जिनधर्मासेवया प्राप्तौ देवत्वं युवाम् ! ॥१२३॥
तौ भणतो निजचरितं यद्यपि न युक्तं कथयितुमावयोः । तथापि तव प्रार्थनया कथ्यते, कथयति तयोरेकः ॥१२
निर्मलस्फटिकशिलातलविशालशालाग्रभग्नरविमार्गम् । आसीदिह भरतभूमेर्भूषणं कनककूटपुरम् ॥१२
तत्र निवसति श्रेष्ठी पौरगरिष्ठो विशिष्टगुणयुक्तः । नाम्ना जिनचन्द्रो जनमानसराजहंस इव ॥१२६॥
शीलवती नाम्ना शीलालङ्कारशालिनी तस्य । भार्या निरुपमविनयप्रमुखगुणजनितजनाश्चर्या ॥१२७॥
तस्याः पुत्रत्वेन संजातोऽहमुपयाचितशतैः । अधिगतकलाकलापः क्रमेण तारुण्यमनुप्राप्तः ॥१२८॥
अथ जिनचन्द्रः श्रेष्ठी कुटुम्बस्वामित्वे मां स्थापयित्वा । जिनभणितधर्ममार्गानुसारतो मरणमापन्नः ॥१२९॥
तद्विरहदूनोऽहं नदीसितपन्नगमनुचरामि परम् । धर्मे प्रमाद्यन् गृहचिन्ताव्यापृतत्वेन ॥१३०॥

अह मह माया इट्टागमणावसरम्मि सिग्घमेव सयं। वरसालिदालिघयपूराइयं रसवइं कुणइ॥१३१॥
नवरं परिवेसंती महभिमुहं भणइ पइदिणं एवं। वच्छ! दुहाइं पाविहिसि भुंजिरो वासियं भत्तं॥१३२॥
अहमवि भणामि अंबे! कहमेयं भणसि पइदिणंपि तुमं। सयमवि निव्वत्तियरसवईए मह भोयणं दिंती?॥१३३॥
इय पुट्ठा तुण्हिक्का होउं सा चिट्ठए सयावि तओ। कोऊहलकलिएणं पुणोवि पुट्ठा गुरुवरोहा॥१३४॥
तो तीए संलत्तं एयं तं वच्छ! पुच्छ गंतूणं। समयामयनिहिसूरिं समोसढं अज्ज उज्जाणे॥१३५॥
अह तत्थवि गंतुं तं नमिउं पसिणिस्समहमियं जाव। ताव सयमेव नाणेण जाणिउं तेणिमं भणियं॥१३६॥
भो तुह एयारूवं पसिणं साहिस्सई सुहागपुरे। चेडयसिद्धो मायंगसड्ढओ थावरो नाम॥१३७॥
अहह अहो! अच्छरियं सव्वं नाणेण जाणमाणोवि। जं मह न इमं साहइ तदवस्सं कारणं किंपि॥१३८॥
एवं विचिंतमाणो कमेण पत्तो सुहागपुरनयरं। जाव रमणीययाए पिच्छामि अहं विवणिमग्गं॥१३९॥
ताव जरजज्जरंगो नियसियआजाणुमलिणसाडिल्लो। पंडुरियरोमकूवो पयडसिराधमणिसंठाणो॥१४०॥
हरिनहकढिणमहल्लिरपयनहरपरंपराए विकरालो। अद्धपरट्ठियपुंटं पूगं गंडीए खंडंतो॥१४१॥
दूरपलंबिरनासावंसचओ मूलयट्टकरसहओ। बहुसेयसिढिलमलमइलकण्णचिक्कणसरीरो॥१४२॥
गहियकयाणगउव्वरियलब्भदविणंपि पत्थमाणेहिं[1] सह गाहगेहिं दुव्वयणनिब्भरं कलहमाणो य॥१४३॥
कहकहवि हु सत्तेणं रेणुतुसावणयणत्थमनिलम्मि। उप्पाडिऊण पिडगाइं तंदुले ढेंप्पणिंतो य॥१४४॥

अथ मम माता इष्टागमनावसरे शीघ्रमेव स्वयम्। वरशालिदालिघृतपूरादिकां रसवतीं करोति॥१३१॥
नवरं परिवेविषाणा मदभिमुखं भणति प्रतिदिनमेवम्। वत्स! दुःखानि प्राप्स्यसि भुञ्जानो वासितं भक्तम्॥१३२॥
अहमपि भणाम्यम्ब! कथमेतद्भणसि प्रतिदिनमपि त्वम्। स्वयमपि निर्वर्तितरसवत्या मम भोजनं ददती?॥१३३॥
इति पृष्टा तूष्णीका भूत्वा सा तिष्ठति सदापि ततः। कौतूहलकलितेन पुनरपि पृष्टा गुरूपरोधात्॥१३४॥
ततस्तया संलपितमेतत् त्वं वत्स! पृच्छ गत्वा। समयामृतनिधिसूरिं समवसृतमद्योद्याने॥१३५॥
अथ तत्रापि गत्वा तं नत्वा प्रक्ष्याम्यहमिदं यावत्। तावत् स्वयमेव ज्ञानेन ज्ञात्वा तेनेदं भणितम्॥१३६॥
भोस्त्वदेतद्रूपं प्रश्नं कथयिष्यति शुभागपुरे। चेटकसिद्धो मातङ्गश्राद्धकः स्थावरो नाम॥१३७॥
अहह अहो! आश्चर्यं सर्वं ज्ञानेन जानन्नपि। यद् मां नेदं कथयति तदवश्यं कारणं किमपि॥१३८॥
एवं विचिन्तयन् क्रमेण प्राप्तः शुभागपुरनगरे। यावद् रमणीयतया पश्याम्यहं विपणिमार्गम्॥१३९॥
तावज्जराजर्जराङ्गो निवसिताजानुमलिनशाटकः। पाण्डुरितरोमकूपः प्रकटशिराधमनीसंस्थानः॥१४०॥
हरितनखकठिनमहापदनखरपरम्परया विकरालः। अर्धपरिष्ठितपुण्टं पूगं खण्डयन्॥१४१॥
दूरप्रलम्बमाननासावंशचयो मूलपट्टकरटकः। बहुस्वेदशीर्णमलमलिनकर्णचिक्कणशरीरः॥१४२॥
गृहीतक्रयाणकोद्वरितलभ्यद्रविणमपि प्रार्थयद्भिः। सह ग्राहकैर्दुर्वचननिर्भरं कलहायमानश्च॥१४३॥
कथंकथमपि खलु सत्त्वेन रेणुतुषापनयनार्थमनिले। उत्पाट्य पिटकादि तण्डुलानुल्लपयंश्च॥१४४॥

---

१ क. °माणे। २ ग. °वद। ३ ग. क°ढि°।

एक्कम्मि महाहट्टे दिट्ठो धणसारनामओ सिट्ठी। किविणपियामह इय नयरवासिविहियवरभिहाणो ॥१४५॥
पुट्ठो य सो मए जह थावरनामा इहत्थि मायंगो। जिणवयणभावियमई चेडयसिद्धो य किं कोवि ? ॥१४६॥
एयं सम्ममसोऊण तेण भणियं कयाणगं किंपि। हट्टाओ आयड्ढिय दंसेमि तओ मए पुट्ठं ॥१४७॥
महया सद्देण पुणो तं चिय, तो तेण साहियं, अत्थि। दारट्ठियचिचणिगाए तस्स पयडं चिय गिहंपि॥१४८॥
इय सोऊण गओ हं तस्स गिहे तत्थ सोवि संपत्तो। कहिओ वासियभत्ताइवइयरो तस्स सव्वोवि ॥१४९॥
ता जाव सूरिणा हं तुह पासे पेसिउत्ति तं सोउं। तेण भणियं कहिस्सं नवरं साहम्मिओ तं सि ॥१५०॥
ता काऊण पसायं पाहुणगो होसु अज्ज मज्झ तुमं। भणियं मए कहंपिव जाइविरुद्धं इमं जेण ॥१५१॥
अह महणिच्छंतस्सवि साहम्मियवच्छलच्छपुन्नट्ठा। किविणपियामहहट्टे निरूवियं भोयणं तेण ॥१५२॥
भणियं च भोयणाणंतरंपि सिग्घं गिहम्मि महतणए। तुमए आगंतव्वं तुह पुट्ठं जेण साहेमि ॥१५३॥
इय भणिऊण गओ सो एत्तो य मएवि पभणिओ सिट्ठी। जह तंदुले पयावसु कत्थवि भुंजामि जेणाहं॥१५४॥
तेण नियसिट्ठिणिच्चिय आहूया रंधणत्थलोभेण। तीएवि अणुसारेणं जिणचंदसुउत्ति विन्नाओ ॥१५५॥
भणियं भो भो तं मह पिउभायसुउत्ति बंधवो होसि। ता मुंच इमं मायंगदावियं तंदुलाईयं ॥१५६॥
भुंजसु नियगेहिच्चिय आगंतूणंति तो मए भणियं। अहममुगकारणेणं समागओ तस्समीवम्मि ॥१५७॥
तो तद्दावियमेयं भुंजिस्सं भोअणं अहं अज्ज। एत्तो उड्ढं जइ किंपि भणसि तो तुज्झ मह सवहो ॥१५८॥

एकस्मिन् महाहट्टे दृष्टो धनसारनामकः श्रेष्ठी। कृपणपितामह इति नगरवासिविहितवराभिधानः ॥१४५॥
पृष्टश्च स मया यथा स्थावरनामेहास्ति मातङ्गः। जिनवचनभावितमतिश्चेटकसिद्धश्च किं कोऽपि ? ॥१४६॥
एतत् सम्यगश्रुत्वा तेन भणितं क्रयाणकं किमपि। हट्टादाकृष्य दर्शयामि ततो मया पृष्टम् ॥ १४७ ॥
महता शब्देन पुनस्तदेव, ततस्तेन कथितं, अस्ति। द्वारस्थितघरट्टिकया तस्य प्रकटमेव गृहमपि ॥ १४८ ॥
इति श्रुत्वा गतोऽहं तस्य गृहे तत्र सोऽपि संप्राप्तः। कथितो वासितभक्तादिव्यतिकरस्तस्य सर्वोऽपि ॥१४९॥
तावद् यावत्सूरिणाऽहं तव पार्श्वे प्रेषित इति श्रुत्वा। तेन भणितं कथयिष्यामि नवरं सार्धर्मिकस्त्वमसि ॥१५०॥
ततः कृत्वा प्रसादं प्राघुणको भवाद्य मम त्वम्। भणितं मया कथमिव जातिविरुद्धमिदं येन ॥ १५१ ॥
अथ ममानिच्छतोऽपि सार्धर्मिकवात्सल्याच्छपुण्यार्थम्। कृपणपितामहहट्टे निरूपितं भोजनं तेन ॥ १५२ ॥
भणितं च भोजनानन्तरमपि शीघ्रं गृहे मदीये। त्वया आगन्तव्यं तव पृष्टं येन कथयामि ॥ १५३ ॥
इति भणित्वा गतः स इतश्च मयापि प्रभणितः श्रेष्ठी। यथा तण्डुलान् पाचय कुत्रापि भुञ्जे येनाहम् ॥१५४॥
तेन निजश्रेष्ठिन्येवाहूता रन्धनार्थलोभेन। तयाप्यनुसारेण जिनचन्द्रसुत इति विज्ञातः ॥ १५५ ॥
भणितं च भो भोस्त्वं मम पितृभ्रातृसुत इति बान्धवो भवसि। तस्मान्मुञ्चेदं मातङ्गदापितं तण्डुलादिकम्॥१५६॥
भुङ्क्ष्व निजगेह एवागत्येति ततो मया भणितम्। अहममुककारणेन समागतस्तत्समीपे ॥ १५७ ॥
तस्मात्तद्दापितमेतद् भोक्ष्ये भोजनमहमद्य। इत ऊर्ध्वं यदि किमपि भणसि ततस्तव मम शपथः ॥ १५८ ॥

---

१ क. मार्गेन। २ ख. ग. घेवर्ण।

य गुरुनिब्बंधेणं भणिया सा रंभिऊण मुद्दिगाए । मह देइ भोयणं नियगिहम्मि भुत्तुत्तरेय अहं ॥१५९॥
ा मायंगस्स गिहं वच्चामि सुणेमि ताव अक्कंदं । तो तस्सन्निहियजणा पुट्ठा तक्कारणं तेहिं ॥१६०॥
रियं, जह मायंगो जस्स समीवम्मि आगओ तं ति । सो संपइ मूढविसूइयाए पंचत्तमणुपत्तो ॥१६१॥
इ सोऊं विमणमणो अहयं तं सिट्ठिणीए कहिऊणं। जा नियनयराभिमुहं चलिओ तो तीए इय भणिओ॥१६२॥
इ बीयदिणं चिट्ठसु इहेव काऊण बंधव ! पसायं । चेइहराइं वंदसु तह पाहुणगो य मे होसु ॥१६३॥
य अइनिब्बंधपरं तीसे वयणं निसामिऊण मए। पडिवज्जियं तहच्चिय पत्तो दुइयम्मि दिवसम्मि॥१६४॥
ड़विणपियामहसिट्ठी तीए गंतूण हट्टउवविट्ठो । भणिओ जह मह बंधू भुंजिही अज्ज तुह गेहे ॥१६५॥
। सालिदालिसुयंधसप्पिपभिइ समप्पसु त्ति तओ। सिट्ठी तयभिमुहं भणइ भुंजिही कह णु तुह बंधू ?॥१६६॥
ागओवि अइदुत्थिओवि तइया गिहाउ मे मुक्को। निक्कालेउं बंधू सहोयरोवि हु न किं सरसि ?॥१६७॥
न्नं च, कुणसि वत्तं सालीदालीण तं न किं मुणसि ?। जं देवगिहे जंतीए तुज्झ तुसिणी अणुण्णाया॥१६८॥
किंच,
इ बंधुसिणेहग्गहगहिया चिट्ठसि कहंपि न तुमं ता। भुंजाइयाए मह सोवि जिम्मउ तिल्लेण सह वल्ले॥१६९॥
ा भणइ नियगिहेवि हु घयपेउरभोयणं सयाकुणइ। मह भाया, ता सामिय ! लज्जिस्समहं इमं दिंती॥१७०॥
ह सो अणवरवभरिओ पभणइ पुन्वागया सिरी जस्स। विलसंतस्स जहिच्छं का पीडा तस्स का निट्ठा?॥१७१॥

इति गुरुनिर्बन्धेन भणिता सा रम्भित्वा मुधा । मम ददाति भोजनं निजगृहे, भुक्त्वा त्वेरगोऽहम् ॥ १५९ ॥
यावद् मातङ्गस्य गृहं व्रजामि शृणोमि तावदाक्रन्दम् । ततस्तत्संनिहितजनाः पृष्टास्तत्कारणं तैः ॥ १६० ॥
कथितं, यथा मातङ्गो यस्य समीप आगतस्त्वमसि । स संप्रति मूढविसूचिकया पञ्चत्वमनुप्राप्तः ॥ १६१ ॥
इति श्रुत्वा विमनोमना अहकं तत् श्रेष्ठिन्यै कथयित्वा । यावन्निजनगराभिमुखं चलितस्ततस्तयेति भणितः ॥१६२॥
यथा द्वितीयदिनं तिष्ठैव कृत्वा बान्धव ! प्रसादम् । चैत्यगृहाणि वन्दस्व तथा प्राघुणकश्च मम भव ॥१६३॥
इत्यतिनिर्बन्धपरं तस्या वचनं निशम्य मया । प्रतिपन्नं तथैवेतो द्वितीयस्मिन् दिवसे ॥ १६४ ॥
कृपणपितामहश्रेष्ठी तया गत्वा हट्टोपविष्टः । भणितो यथा मम बन्धुर्भोक्ष्यतेऽद्य तव गेहे ॥ १६५ ॥
तस्माच्छालिसुगन्धसर्पिःप्रभृति समर्पयेति ततः । श्रेष्ठी तदभिमुखं भणाति भोक्ष्यते कथं नु तव बन्धुः ? ॥१६६॥
देशागतोऽप्यतिदुःस्थितोऽपि तदा गृहान्मया मुक्तः । निष्काश्य बन्धुः सहोदरोऽपि खलु न किं स्मरसि ? ॥१६७॥
अन्यच्च, करोषि वार्तां शालिसूपयोस्तत् किं जानासि ? । यद् देवगृहे यान्त्यास्तव तूष्णीमनुज्ञाता ॥ १६८ ॥
किञ्च,
यदि बन्धुस्नेहग्रहगृहीता तिष्ठसि कथमपि न त्वं ततः । भोजिकया मम सोऽपि भोज्यतां तैलेन सह वल्लान् ॥१६९॥
सा भणति निजगृहेऽपि खलु घृतघृतपूरभोजनं सदा करोति । मम भ्राता, तस्मात् स्वामिन् ! लज्जिष्याम्यहमिदं ददती॥
अथ स कोपभरितः प्रभणति पूर्वागता श्रीर्यस्य । विलसतः यथेच्छं का पीडा तस्य का निष्ठा ? ॥१७१॥*

---

* १ ग. सोऊण । २ ग. °मणो । ३ ग. अहं पि° । ४ क. तुमओ ।

कट्ठेण इमेण मए लच्छी समुवज्जिया न किं मुणसि। जं सिसिरे हिमपाएवि चरिमजामम्मि रयणीए ॥१७२॥
उत्तरिउं गुरुसरियं परतीरे कट्ठभारयं गहिउं। जह नवि पिच्छइ कोवि हु तह तुह अप्पिंतओ आसि॥१७३॥
नीरंपि हु रयणीए आणिंतो, मा कहिंपि मह अत्थो। पाणचएवि वचउ खंडणदलणाइगिहकम्मे ॥१७४॥
जो मे उवज्जिओ इह कररुहघसणेण चरणघासेण। गिम्हुम्हतवियतणुणा तेल्लकणाइण वहणेण ॥१७५॥
धम्मत्थेवि हु जइ कहवि कोवि मग्गइ कवड्डियं काणं। तो वद्धदंतसगडो मउव्व चिट्ठामि निच्चिट्ठो ॥१७६॥
ता तं कह मं पत्थसि सालिप्पभिईणि इय मुणंतीवि। एवं वालालुंबिं काउं सिट्ठी ठिओ मोणी ॥१७७॥
परहट्टाओ अह सिट्ठिणीवि आणेवि सालिमाईयं। जा पयइ ताव सिट्ठीवि भोयणत्थं तहिं पत्तो ॥१७८॥
पुट्ठा य तेण गिहिणी किं वल्ला पगुणिया तए नो वा?। सा भणइ तुज्झ नियबंधुणो य जोग्गं मए अज्ज॥१७९॥
वरसालिदालिमाई अन्नं पगुणीकयंति सोऊण। दढकोववसा तेणं पयंपियं देह मह तंपि ॥१८०॥
तो भणइ सावि सिट्ठिं खणमेगं एवमेव चिट्ठेह। घेउरघाणदुगं जा पएमि इय निसुणिउं सहसा ॥१८१॥
नीसहकरप्पहारेण पहणिऊणं पुणो पुणो हियर्य। दुव्वयणाइं तह जंपिऊण गिहिणीए समुहाइं॥१८२॥
चिंतइ हद्धी अत्थो एमेव मुहाए गलइ मह गेहे। तो खेयमुव्वहंतो सुत्तो गंतूण गिहमज्झे ॥१८३॥
अह दव्वव्वयसंजणियहियसंघट्टघट्टियविवेओ। परिमुक्को पाणेहिं सो किविणपियामहो सिट्ठी ॥१८४॥
अह सिट्ठिणीवि निप्पाइऊण वररसवई समग्गंपि। भैरिऊण चउक्कदुगं दाऊणं आसणाइं च ॥१८५॥

कष्टेनानेन मया लक्ष्मीः समुपार्जिता न किं जानासि। यच्छिशिरे हिमप्रायेऽपि चरमयामे रजन्याः ॥१७२॥
उत्तीर्य गुरुसरितं परतीरे काष्ठभारकं गृहीत्वा। यथा नापि पश्यति कोपि खलु तथा तुभ्यमर्पयन्नासम् ॥१७३॥
नीरमपि खलु रजन्यामानयन्, मा कुत्रापि ममार्थः। प्राणत्यागेऽपि व्रजतु खण्डनदलनादिगृहकर्मणि॥१७४॥
यो मयोपार्जित इह कररुहघर्षणेन चरणघर्षेण। ग्रीष्मोष्मतप्ततनुना तैलकणादीनां वहनेन ॥१७५॥
धर्मार्थेऽपि खलु यदि कथमपि कोपि मार्गयति कपर्दिकां काणाम्। ततो बद्धदन्तशकटो मृत इव तिष्ठामि निश्चेष्टः॥
तस्मात् त्वं कथं मां प्रार्थयसि शालिप्रभृतीनीति जानत्यपि। एवं बालालुम्बीं (?) कृत्वा श्रेष्ठी स्थितो मौनी॥१७७॥
परहट्टादथ श्रेष्ठिन्यप्यानीय शाल्यादिकम्। यावत् पचति तावत् श्रेष्ठ्यपि भोजनार्थं तत्र प्राप्तः ॥१७८॥
पृष्टा च तेन गृहिणी किं वल्लाः प्रगुणितास्त्वया नो वा?। सा भणति तव निजबन्धोश्च योग्यं मयाद्य॥१७९॥
वरशालिसूपाद्यन्नं प्रगुणीकृतमिति श्रुत्वा। दृढकोपवशात् तेन प्रजल्पितं दत्त मह्यं तदपि ॥१८०॥
ततो भणति सापि श्रेष्ठिनं क्षणमेकमेवमेव तिष्ठत। घृतपूरसंघातद्विकं पचामीति श्रुत्वा सहसा ॥१८१॥
निःसहकरप्रहारेण प्रहत्य पुनः पुनर्हृदयम्। दुर्वचनानि तथा जल्पित्वा गृहिण्याः संमुखानि ॥१८२॥
चिन्तयति हा धिगर्थ एवमेव मुधा गलति मम गेहे। ततः खेदमुद्वहन् सुप्तो गत्वा गृहमध्ये ॥१८३॥
अथ द्रव्यव्ययसंजनितहृदयसंघट्टघट्टितविवेकः। परिमुक्तः प्राणैः स कृपणपितामहः श्रेष्ठी ॥१८४॥
अथ श्रेष्ठिन्यपि निष्पाद्य वररसवतीं समग्रामपि। भृत्वा चतुष्कद्विकं दत्त्वाऽऽसने च ॥१८५॥

---

१ क. निच्च। २ ग. °हार। ३ क. भरिऊ°।

भोयणहेउं कोमलगिराहिं सिट्ठि पबोहिउं लग्गा। जाव न तीसे पच्चुत्तरंपि सो देइ तावि तओ ॥१८६॥
रुट्ठो त्ति मन्नमाणी सिणेहसारं पयंपिउं जाव। सच्चवइ संमुहं ताव भग्गं नारायणं नियइ ॥१८७॥
तो एस मउत्ति विणिच्छिऊण पिहिऊण तह घरदुवारे। मह भोयणं विइन्नं सयंच भुत्तं तओ तीए ॥१८८॥
कहियं मह जह भत्ता एसो तिलतुसतिभागमेत्तंपि। कहवि न कस्सवि दितो अन्नं पंतं च भुंजंतो ॥१८९॥
एत्तियकाला इण्हि उवरुद्धियं सालिमाइयं नाउं। तुह जोग्गं तो सहसा पुणो पुणो कुट्टियं हियये ॥१९०॥
गुत्तोच्चिय सिज्जाए मओ अपुत्तो इमो य इह आसि। चउकोडिसामिओ भाय! ता जहा जाइ नो दव्वं॥१९१॥
रायउले, तमुवायं चिंतेमो किंपि सो इमो चेव। घरमज्झिचिय सिट्ठी खिप्पउ उंडाए गड्डाए ॥१९२॥
काऊण किंपि कवडं न मुणिज्जइ जहवहिं इमो अत्थो। इय निच्छिऊण तीए मए य जहचिंतियं विहियं॥१९३॥
अह तीए महभिमुहं भणियं जह अज्ज निसि पसुत्ताए। जं दिट्ठं सुमिणं तयणुसारओ हं मुणेमि इमं ॥१९४॥
जह होही मह पुत्तो ता भाय! तुमं इहेव इट्ठम्मि। ववहरमाणो चिट्ठसु जाइं पगवामि, इय सोउं ॥१९५॥
तीसे उवरोहेणं तहत्ति पडिवज्जियं मए सव्वं। सावि हु कयसिंगारा सहीण पुरओ इमं वेइ ॥१९६॥
बद्धाविज्जइ तुम्मे सिंघलदीवम्मि जाइं वहणाइं। तुम्हाण भइणिवइणो अवितिग्गयाइं निगुयाइं ॥१९७॥
महपइपुण्णवसेणं वेलाकूलम्मि ताइं पत्ताइं। तो तयभिमुहो सिट्ठी हरिसेण सयं गओ इण्हिं ॥१९८॥
इय पयडंती सव्वे गमेइ दियहाइं सिट्ठिणी दिट्ठा। अहमवि परव्वावारं सव्वं चिंतेमि एत्तो य ॥१९९॥

भोजनहेतोः कोमलगीर्भिः श्रेष्ठिनं प्रबोधयितुं लग्ना। यावत्तस्यै प्रत्युत्तरमपि न ददाति तावदपि तत ॥१८६॥
रुष्ट इति मन्यमाना स्नेहसारं प्रजल्प्य यावत्। पश्यति संमुखं तावद् भग्नं नाराचं पश्यति ॥१८७॥
तत एष मृत इति विनिश्चित्य पिधाय तथा गृहद्वारम्। मह्यं भोजनं वितीर्णं स्वयं च भुक्तं ततस्तया ॥१८८॥
कथितं मम यथा भर्तेष तिलतुषत्रिभागमात्रमपि। कथमपि न कस्यापि ददन्नन्नं प्रान्तं च भुञ्जानः ॥१८९॥
एतावत्कालादिदानीं संचितं शाल्यादिकं ज्ञात्वा। तव योग्यं ततः सहसा पुनः पुनः कुट्टितं हृदयम् ॥१९०॥
गुप्त एव शय्यायां मृतोऽपुत्रोऽयं चेहासीत्। चतुष्कोटिस्वामी भ्रातः! तस्माद्यथा याति नो द्रव्यम् ॥१९१॥
राजकुले, तमुपायं चिन्तयामः कमपि सोऽयमेव। गृहमध्य एव श्रेष्ठी क्षिप्यतां गभीरे गर्ते ॥१९२॥
कृत्वा किमपि कपटं न ज्ञायते यथाकथंचिदयमर्थः। इति निश्चित्य तया मया च यथाचिन्तितं विहितम् ॥१९३॥
अथ तया मदभिमुखं भणितं यथाऽद्य! निशि प्रसुप्तया। यो दृष्टः स्वप्नस्तदनुसारतोऽहं जानामीदम् ॥१९४॥
यथा भविष्यति मम पुत्रस्तस्माद् भ्रातस्त्वमिहैव इष्टे। व्यवहरंस्तिष्ठ यावदहं प्रसुवे इति श्रुत्वा ॥१९५॥
तस्या उपरोधेन तथेति प्रतिपन्नं मया सर्वम्। सापि खलु कृतशृङ्गारा सखीनां पुरत इदं कथयति ॥१९६॥
वर्धाप्यध्वे यूयं सिंहलद्वीपे यानि यानानि। युष्माकं भगिनीपतेरपर्तिभ्रगतानि धुतानि ॥१९७॥
मत्पतिपुण्यवशेन वेलाकूले तानि प्राप्तानि। ततस्तदभिमुखः श्रेष्ठी हर्षेण स्वयं गत इदानीम् ॥१९८॥
इति प्रकटयन्ती सर्वे गमयति दिवसानि श्रेष्ठिनी दृष्टा। अहमपि परव्यापारं सर्वं चिन्तयामि, इतश्च ॥१९९॥

---

१ क. ग।

सा समयम्मि पसूया परममुहुत्तम्मि दारयं पवरं । भो माम माम लहु एहि एहि पुण रुत्तमिय भणिरं ॥२००॥
तो तीए सहिवेसीए विम्हियहियियाए लहु समागंतुं । आहूओ हं गेहे गओ य जा तस्स दिट्ठिपहं ॥२०१॥
तो भणिओ तेणाहं भो मामग ! अज्ज दाहिणदिसाए । चिंचणीगाए समीवे मायंगी पसविया अत्थि ॥२०२॥
जाओ य तीए तणओ अहुणा सा विव्विऊण तस्स मुहं । पंचत्तं पावेही बहुडिंभदुहेहिं संतत्ता ॥२०३॥
ता तीए दम्मपंचगमप्पसु तं झत्ति तत्थ गंतूण । भणियव्वा य तए सा घयतंदुलमाइयं कुणसु ॥२०४॥
पालसु डिंभं मा मारसुत्ति एयं तहत्ति काऊण । पुणरवि गिहागओ हं सप्पणयं तेणेमं भणियं ॥२०५॥
पच्चभिजाणसि नो वा मामग ! मं सो अहं खु मायंगो । वासियभत्ताईवइयरस्स संपुच्छणनिमित्तं ॥२०६॥
समयामयनिहिगुरुणा जस्स समीवम्मि पेसिओ सि तुमं । साहम्मिउत्ति काउं तुह भोयणदाणओ तइया ॥२०७॥
चिरपुन्नपभावेण य उम्मूढविसूइयाए मरिऊण । अहमिहमुप्पन्नो बद्धपुव्वमणुयाउयत्तेण ॥२०८॥
जो पुण मारिज्जंतो दव्वपयाणेण रक्खिओ तुमए । सो धणसारो सिट्ठी मरिउं मेइणिसुओ जाओ ॥२०९॥
नवपुन्नणज्जणेणं वासियपुन्नक्खएण ता माम ! । धम्मम्मि पमायंतो दिट्ठो तुह अंवयाए तुमं ॥२१०॥
इय कारणेण तइया भणिओ तं तीए पइदिणंपि इमं । 'वच्छ ! दुहाइं पाविहिसि भुंजिरो वासियं भत्तं' ॥२११॥
तह सूरिणावि धणसारपच्चएण तुज्झ मुणिवि पडिवोहं । तं इह पहिओ मामग ! ता धणसारो दुहं पत्तो ॥२१२॥
जह वासियपुन्नुवभुंजणेण तह माम ! तंपि पाविहिसि । जइ धम्मपमायपरो उवभुंजसि वासियं पुन्नं ॥२१३॥

सा समये प्रसूता परममुहूर्ते दारकं प्रवरम् । भो मातुल मातुल लघ्वेहि एहि भृशमिति भणितारम् ॥२००॥
ततस्तया प्रातिवेश्मिक्या विस्मितहृदयया लघु समागत्य । आहूतोऽहं गेहे गतश्च जातस्य दृष्टिपथम् ॥२०१॥
ततो भणितस्तेनाहं भो मातुल ! अद्य दक्षिणदिशि । घरट्टिकायाः समीपे मातङ्गी प्रसूतास्ति ॥२०२॥
जातश्च तस्यास्तनयोऽधुना सा विलोक्य तस्य मुखम् । पञ्चत्वं प्रापयिष्यति बहुडिम्भदुःखैः संतप्ता ॥२०३॥
तस्मात्तस्यै द्रम्मपञ्चकमर्पय त्वं झटिति तत्र गत्वा । भणितव्या च त्वया सा घृततण्डुलादिकं कुरुष्व ॥२०४॥
पालय डिम्भं मा मारयेत्येतत् तथेति कृत्वा । पुनरपि गृहागतोऽहं सप्रणयं तेनेदं भणितम् ॥ २०५ ॥
प्रत्यभिजानासि नो वा मातुल ! मां सोऽहं खलु मातङ्गः । वासितभक्तादिव्यतिकरस्य संप्रश्ननिमित्तम् ॥२०६॥
समयामृतनिधिगुरुणा यस्य समीपे प्रेषितोऽसि त्वम् । साधर्मिक इति कृत्वा तुभ्यं भोजनदानतस्तदा ॥२०७॥
चिरपुण्यप्रभावेण चोन्मूढविसूचिकया मृत्वा । अहमिहोत्पन्नो बद्धपूर्वमनुजायुष्कत्वेन ॥ २०८ ॥
यः पुनर्मार्यमाणो द्रव्यप्रदानेन रक्षितस्त्वया । स धनसारः श्रेष्ठी मृत्वा मेदिनीसुतो जातः ॥ २०९ ॥
नवपुण्यानर्जनेन वासितपुण्यक्षयेण तस्मान्मातुल ! । धर्मे प्रमाद्यन् दृष्टस्तवाम्बया त्वम् ॥ २१० ॥
इति कारणेन तदा भणितस्त्वं तया प्रतिदिनमपीदम् । 'वत्स ! दुःखानि प्राप्स्यसि भुञ्जानो वासितं भक्तम्' ॥२११॥
तथा सूरिणापि धनसारप्रत्ययेन तव ज्ञात्वा प्रतिबोधम् । त्वमिह प्रहितो मातुल ! तस्माद् धनसारो दुःखं प्राप्त ॥२१२॥
यथा वासितपुण्योपभोगेन तथा मातुल ! त्वमपि प्राप्स्यसि । यदि धर्मप्रमादपर उपभुङ्क्षे वासितं पुण्यम् ॥२१३॥

---

१ क °विउड्डीए । २ क, तेन भणिओ हं ।

इय सुणिवि विम्हियमणो चिंतेमि अहो इमं महच्छरियं । जं तद्दिणजायस्सवि इमस्स इय वयणविन्नासो ॥२१४॥
ता किं सच्चमसच्चं इमंति पुच्छामि किंपि अइसइणं । इय संकप्पपरो हं जा संचिट्ठामि ता तत्थ ॥२१५॥
समयामयनिहिसूरी सो चेव समागउत्ति लोआओ। निसुयं तस्स समीवे गओ तओ ते इमं पुट्ठा ॥२१६॥
पुव्वुत्तवइयरं, तेहिं जंपियं भद्द सव्वमवि सच्चं । जं तुह भइणिसुएणं पयंपियं, तो मए भणियं ॥२१७॥
किं पहु मायंगेणं पुन्नं समुवज्जियं जओ जाओ। चउकोडीणं सामी एसो, तो तेण इय कहियं ॥२१८॥
चउरूवगे वएऊण तेण केणावि सुद्धभावेण । साहम्मिउत्ति काउं दिन्नं तुह भोयणं तइया ॥२१९॥
ते जेण तस्स चउकोडिदविणभावेण परिणया, एत्तो। भणियं मए कहं पहु तस्सिण्हिं वयणसत्तीवि ? ॥२२०॥
तेण भणियं इमंपि हु निसुणसु, तइया गयस्स गेहम्मि। दिवसस्स पढमजामे से मूढविसूइया जाया ॥२२१॥
संखुब्भमाणसेणं सरिओ सो सिद्धचेडओ तेण । तत्थागओ य पुट्ठो किं मह संपइ चरिमसमओ ? ॥२२२॥
जो एवं संजाया विसूइया मज्झ, सो भणइ एवं। तो पुट्ठं मरिऊणं उप्पज्जिस्सं अहं कत्थ ? ॥२२३॥
तेणवि सम्मं अवहिं पउंजिउं साहियं इमं तस्स । जह धणसारसुओ तं होहिसि तो तेणिमं पुट्ठं ॥२२४॥
जह कह जाणंतेणवि नाणेणं सूरिणा मह समीवे । वासियभत्ताईवइयरस्स संपुच्छणनिमित्तं ॥२२५॥
एसो सड्ढो इह पेसिउत्ति सोऊण जंपियं तेण । जह एयस्सवबोहो सूरीहिं इहेव विन्नाओ ॥२२६॥
सो उण धणसारगिहम्मि जायमित्तस्स तुह मुहे होउं । जंपिस्सामि जया हं तइया होहित्ति जंपेउं ॥२२७॥

इति श्रुत्वा विस्मितमनाश्चिन्तयाम्यहो इदं महाश्चर्यम्। यत् तद्दिनजातस्याप्यस्येति वचनविन्यासः ॥२१४॥
तस्मात् किं सत्यमसत्यमिदमिति पृच्छामि कमप्यतिशयिनम् । इति संकल्पपरोऽहं यावत्संतिष्ठे तावत्तत्र ॥२१५॥
समयामृतनिधिसूरिः स एव समागत इति लोकात् । श्रुतं तस्य समीपे गतस्ततस्ते इमं पृष्टाः ॥२१६॥
पूर्वोक्तव्यतिकरं, तैर्जल्पितं भद्र सर्वमपि सत्यम् । यदेव भगिनीसुतेन प्रजल्पितं, ततो मया भणितम् ॥२१७॥
किं प्रभो मातङ्गेन पुण्यं समुपार्जितं यतो जातः । चतुष्कोटीनां स्वाम्येषः, ततस्तेनेति कथितम् ॥२१८॥
चतूरूपकान् वीत्ये तेन केनापि शुद्धभावेन । साधर्मिक इति कृत्वा दत्तं तुभ्यं भोजनं तदा ॥२१९॥
ते येन तस्य चतुष्कोटिद्रविणभावेन परिणता , इतः। भणितं मया कथं प्रभो तस्येदानीं वचनशक्तिरपि ! ॥२२०॥
तेन भणितमिदमपि खलु शृणु, तदा गतस्य गृहे । दिवसस्य प्रथमयामे तस्य मूढविसूचिका जाता ॥२२१॥
संक्षुब्धमानसेन स्मृतस्तत्र सिद्धचेटकस्तेन । तत्रागतश्च पृष्टः किं मम संप्रति चरमसमयः ! ॥२२२॥
यत एवं संजाता विसूचिका मम, स भणत्येवम् । ततः पृष्टं मृत्वोत्पत्स्येऽहं कुत्र ! ॥२२३॥
तेनापि सम्यगवधिं प्रयुज्य कथितमिदं तस्मै । यथा धनसारसुतस्त्वं भविष्यसि ततस्तेनेदं पृष्टम् ॥२२४॥
यथा कथं जानतापि ज्ञानेन सूरिणा मम समीपे । वासितभक्तादिव्यतिकरस्य संप्रश्ननिमित्तम् ॥२२५॥
एष श्राद्ध इह प्रेषित इति श्रुत्वा जल्पितं तेन । यथैतस्यावबोधः सूरिभिरिहैव विज्ञातः ॥ २२६ ॥
स पुनर्धनसारगृहे जातमात्रस्य तव मुखे भूत्वा। जल्पिष्यामि यदाऽहं तदा भविष्यतीति जल्पित्वा ॥२२७॥

---

१ ध्याय कृत्वा । २ अवबोध ।

निपढाणम्मि गओ सो तइया इण्हिं तु अवसरं नाउं। अवइन्नो तस्स मुहे सोच्चिय तो जंपइ इमोत्ति ॥२२८॥
इय सोउं भववासुव्विग्गेणं तस्स चेव पासम्मि । नवपुन्नज्जणहेउं पडिवन्ना सव्वओ विरई ॥२२९॥
एक्कारस अंगाइं अहिज्जिऊण कमेण संपत्तो । गीयत्थो विहरंतो बहुवरिसेहिं सुहागपुरे ॥२३०॥
तो सो मह भइणिसुओ समागओ मज्झ वंदणनिमित्तं । तप्पुरओ आरद्धा मएवि सद्देसणा एवं ॥२३१॥
भो सव्वहा असारे संसारे सयलदुक्खनिलयम्मि । तं कीस वससि उज्जमपरम्मुहो धम्मविसयम्मि? ॥२३२॥
किं एत्थ चउगईसुवि सुत्थं दिट्ठं तए कहिं, अहवा । मरणम्मि अभयवत्तं पत्तं तुमए कयंताओ? ॥२३३॥
किंवाजरामरणे देवेणं दाणवेणव विइन्नो । तुज्झ वरो, इह अहवा मणिमंतोसहिबलं किंपि ? ॥२३४॥
किं नो पिच्छमि सयलं जियलोयं विसरिसं पकुव्वंती । जररक्खसी हढेणं सुइवीरियपमुहहरणेण ? ॥२३५॥
ता चयसु पमायं सव्वहावि अंगीकरेसु जइधम्मं । जइ सिद्धिवहूपरिरंभविब्भमं महसि भो भद्द ॥२३६॥
इय सोउं पडिवन्नो पढमवए चेव तेण जइधम्मो । परिपालिओ य सुचिरं पज्जंते अणसणं काउं ॥२३७॥
संजाओ सोहम्मे तत्थाहं पढमओ समुप्पन्नो । इय जह जिणधम्माओ पत्तो सग्गो तहा कहियं ॥२३८॥
इय सोउं विणयपुरस्सरेण संगामसूरराएण । देवीए चंदलेहाए संजुएणं सुरसमीवे ॥२३९॥
सम्मत्तेणं जुत्तो गहिओ बारसविहोवि गिहिधम्मो । सुरजुयलंपि हु एत्तो वच्चइ सोहम्मकप्पम्मि ॥२४०॥
कालक्कमेण तत्तो चविउं देवीए चंदलेहाए । समगं गब्भत्ताए उप्पन्नं पुन्नसमयम्मि ॥२४१॥
साविय पसूया पुत्तं कमेण य तओ य नरवरिंदेण । बारस दिणाइं विहिअं वद्धावणयं पमोएण ॥२४२॥

निपढाने गतः स इदेदानीं त्ववसरं ज्ञात्वा । अवतीर्णस्तस्य मुखे स एव ततो जल्पत्ययमिति ॥२२८॥
इति श्रुत्वा भववासोद्विग्नेन तस्यैव पार्श्वे । नवपुण्यार्जनहेतोः प्रतिपन्ना सर्वतो विरतिः ॥२२९॥
एकादशाङ्गान्यधीत्य क्रमेण संप्राप्तः । गीतार्थो विहरन् बहुवर्षैः शुभाकपुरे ॥२३०॥
ततः स मम भगिनीसुतः समागतो मम वन्दननिमित्तम् । तत्पुरत आरब्धा मयापि सद्देशनैवम् ॥२३१॥
भो! सर्वदाऽसारे संसारे सकलदुःखनिलये । त्वं कस्माद् वसस्युद्यमपराङ्मुखो धर्मविषये ? ॥२३२॥
किमत्र चतुर्गतिष्वपि सौख्यं दृष्टं त्वया क्वाथवा । मरणेऽभयवत्वं प्राप्तं त्वया कृतान्तात् ? ॥२३३॥
किं जरामरणाभ्यां देवेन दानवेन वा विनीर्णः । तुभ्यं वरः, इहाथवा मणिमन्त्रौषधिबलं किमपि ? ॥२३४॥
किं नो पश्चादपि सकलं जीवलोकं विसदृशं प्रकुर्वती । जराराक्षसी हठेन स्मृतिवीर्यप्रमुखहरणेन ? ॥२३५॥
तस्मात्त्यज प्रमादं सर्वथाप्यङ्गीकुरु यतिधर्मम् । यदि सिद्धिवधूपरिरम्भविभ्रमं काङ्क्षसि भो भद्र ॥२३६॥
इति श्रुत्वा प्रतिपन्नः प्रथमवयस्येव तेन यतिधर्मः । परिपालितश्च सुचिरं पर्यन्तेऽनशनं कृत्वा ॥२३७॥
सञ्जातः सौधर्मे तत्राहं प्रथमतः समुत्पन्नः । इति यथा जिनधर्मात् प्राप्तः स्वर्गस्तथा कथितम् ॥२३८॥
इति श्रुत्वा विनयपुरस्सरं संग्रामशूरराजेन । देव्या चन्द्रलेखया संयुतेन सुरसमीपे ॥२३९॥
सम्यक्त्वेन युक्तो गृहीतो द्वादशविधोऽपि गृहिधर्मः । सुरयुगलमपि च इतो व्रजति सौधर्मकल्पे ॥२४०॥
कालक्रमेण ततश्च्युत्वा देव्याश्चन्द्रलेखायाः । समकं गर्भतयोत्पन्नं पुण्यसमये ॥२४१॥

उचियसमयम्मि नामं विहियं जयसुंदरोत्ति पुत्तस्स। दुहियाए पुणो जयसुंदरित्ति एत्तो य ताइंपि ॥२४३॥
बहुविहजहिच्छकीलाविब्भमसुहगहियविग्गहबलाइं। जायाइं अट्ठवच्छरपरियायाइं कमेण तओ ॥२४४॥
सयलकलाकलणकए लेहायरियस्स ताइं विहिपुव्वं। उवणीयाइं रन्ना गहियाउ कलावि कमेण ॥२४५॥
अह अन्नया य जयसुंदरीवि समवयसहीहिं परियरिया। उज्जाणवणे सिरिवीयरायभवणम्मि गंतूण ॥२४६॥
नमिऊण जिणं पुरओ उवविसिय भत्तिनिब्भरा तयणु। कहवि हु लग्गा वीणावायणवावारमायरिउं ॥२४७॥
एत्थंतरे जहिच्छाविहारवावारपरवसं किंपि। किन्नरमिहुणं गयणे वच्चंतं तं निसामेउं ॥२४८॥
वीणारवाणुसारेण जणियगयणयलतरलगइभंगं। जयसुंदरीसमीवे पत्तं कोऊहलाउलियं ॥२४९॥
तीसे सागयवयणप्पमुक्खपडिवत्तिपयडणसइण्हं। उचियासणम्मि रम्मे तो तं मिहुणं समासीणं ॥२५०॥
साहियआगमणपओयणस्स पुरओ य तस्स कुमरीए। विहियं वीणावायणकलाए कोसल्लसव्वस्सं ॥२५१॥
तत्तो कीए कलाए तुम्ह कोसल्लसंपया फुरइ ?। इय सबहुमाणवयणाए पभिणियं तीए तं मिहुणं ॥२५२॥
तेणवि गीयकलाकोसल्ले साहियम्मि तयभिमुहं। जयसुंदरीए भणियं तं दंसह मज्झ, तो तेहिं ॥२५३॥
कलकंठकंदलीघोलमाणमिउमहुरसुंदियसरेणं। जयसुंदरिसवणामयपाणसमो धोरणिओ विहिओ ॥२५४॥
तालाणुकूलसुल्ललियपयपेसल्लमुल्लसंतसुहरायं। सपियाए समं चिय किन्नरेण तो गाइयं गीयं ॥२५५॥

सापि प्रसूता पुत्रं कन्यां च तनश्च नरवरेन्द्रेण। द्वादश दिनानि विहितं वर्धापनकं प्रमोदेन ॥२४२॥
उचितसमये नाम विहितं जयसुन्दर इति पुत्रस्य। दुहितुः पुनर्जयसुन्दरीतीतश्च तावपि ॥२४३॥
बहुविधयथेच्छक्रीडाविभ्रमसुखगृहीतविग्रहबलौ। जातावष्टवत्सरपर्यायौ क्रमेण ततः ॥२४४॥
सकलकलाकलनकृते लेखाचार्यस्य तौ विधिपूर्वम्। उपनीतौ राज्ञा, गृहीता कला अपि क्रमेण ॥२४५॥
अथान्यदा च जयसुन्दर्यपि समवयःसखीभिः परिकरिता। उद्यानवने श्रीवीतरागभवने गत्वा ॥२४६॥
नत्वा जिनं पुरत उपविश्य भक्तिनिर्भरा तदनु। कथमपि खलु लग्ना वीणावादनव्यापारमाचरितुम् ॥२४७॥
अत्रान्तरे यदृच्छाविहारव्यापारपरवशं किमपि। किन्नरमिथुनं गगने व्रजत् तं निशम्य ॥२४८॥
वीणारवानुसारेण जनितगगनतलतरलगतिभङ्गम्। जयसुन्दरीसमीपे प्राप्तं कौतूहलाकुलितम् ॥२४९॥
तस्याः स्वागतवचनप्रमुखप्रतिपत्तिप्रकटनसतृष्णम्। उचितासने रम्ये ततस्तन्मिथुनं समासीनम् ॥२५०॥
कथितागमनप्रयोजनस्य पुरतश्च तस्य कुमार्या। विहितं वीणावादनकलायाः कौशलसर्वस्वम् ॥२५१॥
ततः कस्यां कलायां युष्माकं कौशलसंपत् स्फुरति ?। इति सबहुमानवचनया भणितं (पृष्टं)तया तन्मिथुनम् ॥२५२॥
तेनापि गीतकलाकौशले कथिते तदभिमुखम्। जयसुन्दर्या भणितं तद् दर्शय मम ततस्ताभ्याम् ॥२५३॥
कलकण्ठकन्दलीघूर्णमानमृदुमधुरसुन्दितस्वरेण। जयसुन्दरीश्रवणामृतपानसम आलापो (?) विहितः ॥२५४॥
तालानुकूलसुललितपदपेशलमुल्लसच्छुभरागम्। स्वप्रियया समभेव किन्नरेण ततो गीतं गीतम् ॥२५५॥
तत्र च विस्मयवशाविकसन्नयनेन तेन सर्गीतः। तदेव पुण्यमस्तस्या कथमपि खलु देव सद्वत्स्नम् ॥२५६॥

---

१ क घ°। २ ख ह°। ३ ख च°। ४ ख दु°।

इय भणिऊणं रुट्ठो दप्पिट्ठो निग्गओ खयरदूओ । कहियं जह वित्तं तह सपिउणो कणयचूडस्स॥२८४॥
रणसामग्गिं काउं समुज्जओ सोवि, तम्मि समयम्मि। मह सविसेसं पूया विहिया संगामसूरेण ॥२८५॥
तस्स कुलदेवया हं खणेण पत्तम्मि समवइण्णम्हि । मह पुरओ विण्णत्तं तेण इमं देवि जह कहवि ॥२८६॥
अम्हाणं कुसलेणं कुमारिं परिणेइ समरसीहनिवो । अक्कमिउं विज्जाहरसिन्नं तह कुणसु लहु देवि॥२८७॥
पडिवंज्जिऊण एयं तुज्झ समीवम्मि आगया अहयं। कहियं पओयणं तुह संपइ मह सिविरनियरेण ॥२८८॥
होसु पयाणगपवणो बद्धो पणयंजली मए तुज्झ । इय निसमिऊण सिरिसमरसूरराया वि लहुमेव ॥२८९॥
चउरंगचमूए समं देवीए पभावओ नहपहेण । पत्तो खणेण सिरिरयणसारनयरस्स बाहिम्मि ॥२९०॥
एत्थंतरम्मि नियभुयबलगव्वुग्गारबद्धरणवंछो । पत्तो मह पिउणा तत्थ खेयरो कणयचूडोवि ॥२९१॥
संनद्धियसव्वसुहडं कयबहुपहरणपरिग्गहं लग्गं । अवरोप्परेण सिन्नं वरिसेउं विसिहपब्भारं ॥२९२॥
जा समरसीहखयराण ताव कुलदेवयाए मायाए । सहसच्चिय तल्लोयस्स दंसियं समररंगम्मि ॥२९३॥
पडियं सिरकमलं कणयचूडखयरस्स तस्स तो सिन्नं । दूरं दूरं पलाणं अप्पाणमनायगं नाउं ॥२९४॥
तयणु बलेणं रहिओ एगागी कणयचूडखयरोवि । तब्भयभीओ नट्ठो सव्वं सुत्थं तओ जायं ॥२९५॥
अह सोहणे मुहुत्ते अमंदआणंदसंदोहपुव्वं । पियरेहिं परिदिन्नं परिणइ जयसुंदरीकन्नं ॥२९६॥
सिरिसमरसीहराया तीए समं चिय पुणोवि नियनयरे । आगंतुं विसयसुहं उवभुंजइ जणियजणचोज्जं ॥२९७॥

इति भणित्वा रुष्टो दर्पिष्ठो निर्गतः खचरदूतः । कथितं यथा वृत्तं तथा सपितृकाय कनकचूडाय ॥२८४॥
रणसामग्रीं कृत्वा समुद्यतः सोऽपि, तस्मिन् समये । मम सविशेषं पूजा विहिता संग्रामशूरेण ॥२८५॥
तस्य कुलदेवताऽहं क्षणेन पात्रे समवतीर्णाऽऽस्म् । मम पुरतो विज्ञप्तं तेनेदं देवि ! यथा कथमपि ॥२८६॥
अस्माकं कुशलेन कुमारीं परिणयेत् समरसिंहनृपः । आक्रम्य विद्याधरसैन्यं तथा कुरुष्व लघु देवि ! ॥२८७॥
प्रतिपद्यैतत् तव समीप आगताऽहकम् । कथितं प्रयोजनं ते संप्रति सह शिबिरनिकरेण ॥२८८॥
भव प्रयाणकप्रवणो बद्धः प्रणयाञ्जलिर्मया तुभ्यम् । इति निशम्य श्रीसमरशूरराजोऽपि लघ्वेव ॥२८९॥
चतुरङ्गचम्वा समं देव्याः प्रभावतो नभःपथेन । प्राप्तः क्षणेन श्रीरत्नसारनगराद् बहिः ॥२९०॥
अत्रान्तरे निजभुजबलगर्वोद्गारबद्धरणवाञ्छः । प्राप्तः सह पित्रा तत्र खेचरः कनकचूडोऽपि ॥२९१॥
संनद्धसर्वसुभटं कृतबहुप्रहरणपरिग्रहं लग्नम् । परस्परं सैन्यं वर्षितुं विशिखप्राग्भारम् ॥२९२॥
यावत्समरसिंहखचराणां तावत्कुलदेवतया मायया । सहसैव तल्लोकस्य दर्शितं समररङ्गे ॥२९३॥
पतितं शिरःकमलं कनकचूडखचरस्य तस्य ततः सैन्यम् । दूरं दूरं पलायितमात्मानमनायकं ज्ञात्वा ॥२९४॥
तदनु बलेन रहित एकाकी कनकचूडखचरोऽपि । तद्भयभीतो नष्टः सर्वं सुस्थं ततो जातम् ॥२९५॥
अथ शोभने मुहूर्तेऽमन्दानन्दसन्दोहपूर्वम् । पितृभ्यां परित्तां परिणयति जयसुन्दरीकन्याम् ॥२९६॥
श्रीसमरसिंहराजस्तया सममेव पुनरपि निजनगरे । आगम्य विषयसुखमुपभुङ्क्ते जनितजनाश्चर्यम् ॥२९७॥

१ क ख. सव्वं । २ क. ख. संनिद्धि° । ३ ख पुरुश्व, ग. पुरम्व° । ४ क. °वि दि° ।

अह अन्नया य जयसुंदरीवि रयणीए चरिमजामम्मि। चिट्ठइ सुहपसुत्ता जा ता पिच्छइ इमं सुमिणं ॥२९८॥
केणवि पहाणपुरिसेण दिव्वालंकारकलियदेहेणं। नियसियदिव्वदुगूलजुयलपडिहणियतिमिरेण ॥२९९॥
किल मज्झ महारयणं पाणिप्पणयीकयंति तं दट्ठुं। विम्हयपवाहघुम्मंतमाणसा उट्ठिया तयणु ॥३००॥
साहइ पियस्स सोवि हु तयभिमुहं भणइ देवि! एएण। सुमिणेण पिसुणिया तुह नूणं पुत्तस्स संपत्ती ॥३०१॥
हरिसवियसंतनयणाए पुलयपरिकलियकायलइयाए। एवंति होउ तीए पइणो बहु मन्नियं वयणं ॥३०२॥
अह धम्मकम्मनिम्मवणउज्जया दुगुणजणियसुहविहवा। जयसुंदरीवि गब्भं महग्घसोहग्गमुव्वहइ ॥३०३॥
निरुवमगरिमालंकियपओहराणं सिरिं समक्कमिउं। सामरिसं उयरसिरी पवड्ढए तीए अणुदियहं॥३०४॥
दमदाणदयापमुहा तीए सरीरे विसेसओ वमिया। गब्भगयसुयनिहालणकोऊहलतरलियव्व गुणा॥३०५॥
अह अग्गहणियपमुहं महूसवं अणिहविउं नियसमए। पडिपुन्नडोहला सा सुहं पसूया पसन्नमुही ॥३०६॥
पुत्तं तणुप्पहापहयमुइभवणंतरालतमपसरं। नवदिणमणिव पुव्वा आणंदियजणणिमुहकमलं ॥३०७॥
इत्थंतरम्मि तुरियागमणविसंठुलदुकूलकलियाए। वद्धाविओ महरिसं चेडीए समरसूरनिवो ॥३०८॥
सुयजम्मनिसामणजणियदुगुणहरिसेण नरवरेणावि। दालिद्दुवमद्दकरो महापसाओ कओ तीसे ॥३०९॥
वद्धावणयं नियविहवमहिमगरिमाणुरूवयं तयणु। सिरिसमरसीहरन्ना पयट्टियं अइमहारंभं ॥३१०॥
तम्मि य समइक्कंते महाविभूईए मासपज्जंते। नंदिसेणुत्ति नामं रन्ना विहियं नियसुयस्स ॥३११॥

अथान्यदा च जयसुन्दर्यपि रजन्याश्चरमयामे। तिष्ठति सुखप्रसुप्ता यावत्तावत् पश्यतीमं स्वप्नम् ॥२९८॥
केनापि प्रधानपुरुषेण दिव्यालङ्कारकलितदेहेन। निजसितदिव्यदुकूलयुगलप्रतिहततिमिरेण ॥२९९॥
किल मह्यं महारत्नं पाणिप्रणयीकृतमिति तद् दृष्ट्वा। विस्मयप्रवाहमज्जन्मानसोत्थिता तदनु ॥३००॥
कथयति प्रियाय सोऽपि च तदभिमुखं भणति देवि! एतेन। स्वप्नेन कथिता तव नूनं पुत्रस्य संप्राप्तिः॥३०१॥
हर्षविकसन्नयनया पुलकपरिकलितकायलतिकया। एवमिति भवतु तया पत्युर्बहु मतं वचनम् ॥३०२॥
अथ धर्मकर्मनिर्माणोद्यता द्विगुणजनितसुख (शुभ) विभवा। जयसुन्दर्यपि गर्भमहर्घ्यसौभाग्यमुद्वहति॥३०३॥
निरुपमगरिमालङ्कृतपयोधरयोः श्रियं समाक्रम्य। सामर्षमुदरश्रीः प्रवर्धते तस्या अनुदिवसम् ॥३०४॥
दमदानदयाप्रमुखास्तस्याः शरीरे विशेषत उषिता.। गर्भगतसुतनिभालनकौतूहलतरलिता इव गुणाः ॥३०५॥
अथाग्राह्निकप्रमुखं महोत्सवमनुभूय निजसमये। परिपूर्णदोहदा सा सुखं प्रसूता प्रसन्नमुखी ॥३०६॥
पुत्रं तनुप्रभाप्रहतसूतिभवनान्तरालतमःप्रसरम्। नवदिनमणिमिव पूर्वानन्दितजननीमुखकमलम् ॥३०७॥
अत्रान्तरे त्वरितागमनविसंस्थुलदुकूलकलितया। वर्धापितः सहर्षं चेट्या समरशूरनृपः ॥३०८॥
सुतजन्मनिशमनजनितद्विगुणहर्षेण नरवरेणापि। दारिद्र्योपमर्दकरो महाप्रसादः कृतस्तस्याः ॥३०९॥
वर्धापनकं निजविभवमहिमगरिमानुरूपकं तदनु। श्रीसमरसिंहराजेन प्रवर्तितमतिमहारम्भम् ॥३१०॥
तस्मिंश्च समतिक्रान्ते महाविभूत्या मासपर्यन्ते। नन्दिषेण इति नाम राज्ञा विहितं निजसुतस्य ॥३११॥

---

१ ख दुत्त। २ क पवड्डिया, ख. पवड्ढए। ३ ख. सुह ग सुय। ४ क ०य° ५ क अह नं°। ६ क, °सेणत्ति°।

लालिज्जंतो मद्दणण्हाणाइपराहिं पंचधाईहिं । मन्ने पियरमणोरहईसाइव सोवि वड्ढेइ ॥३१२॥
तस्स य वयणंतरवासिणीए वाणीए मुत्तियलयव्व । जंपंतस्स सहेलं सुहुमा दसणावली सहइ ॥३१३॥
कुरलकुरलीहिं कलिओ तमालदलसामलो अइसणिद्धो। मउलिकमले पघोलइ चिहुरचओ कोमलो तस्स॥३१४॥
अह सो जहिच्छकीलाविलाससुहगहियविग्गहोवचओ। जाओ य अट्ठवच्छरपरियाओ जणियजणयसुहो॥३१५॥
तो विज्जागहणखमो एसो इय निच्छिउं नरिंदेण । उवणीओ विहिपुव्वं लेहायरियस्स पढणत्थं॥३१६॥
असरिसबुद्धिसमिद्धीए सुगुरुभत्तीए उज्जमेणं च। सो थोवदिणेहिं समत्थसत्थपरमत्थविऊ जाओ ॥३१७॥
नियपयपयारपूयं कुणमाणो महियलं समणुपत्तो । सो णवजुव्वणलच्छि सव्वंगमकित्तिमाहरणं ॥३१८॥
मिउसुहुमा रोमलया कवोलपालीसु से समुल्लसिया । मुहकमलपरिमलुग्गारलोललीणालिमालव्व ॥३१९॥
कंचणसिलाविसालं वच्छयलं पिहुसमुन्नयं तस्स । अंतोफुरंतगुणगणपणुल्लियं पिव समुव्वहइ ॥३२०॥
अह सो सयंवरागयपहाणपत्थिवसुयाओऽणेगाओ । परिणाविओ नरिंदेण नंदिसेणो विभूईए ॥३२१॥
कइयावि फारफेणानिलाणणं दमइ दुद्दमतुरंगं । गुरुवेयविढत्तं नियजसंव लोयाण दरिसंतं ॥३२२॥
बहुहावभावलडहं कइयावि विलासिणीण सविलासं। लासविहिं स पलोयइ गेयरसायन्नणसयण्हो ॥३२३॥
कररुहकिरणमिसेणं दालिद्दजलंजलिंव वियरंतो। कइयावि कुणइ मग्गणजणाणं सकरेण दाणविहिं ॥३२४॥
मुत्ताहलाण बाहिं अंतो पुण नियगुणाण मालाए। कुणइ सविभूसणाइं कयावि सुकईण हिययाइं॥३२५॥

लाल्यमानो मर्दनस्नानादिपराभिः पञ्चधात्रीभिः । मन्ये पितृमनोरथेर्ष्ययेव सोपि प्रवर्धते ॥३१२॥
तस्य च वदनान्तरवासिन्या वाण्या मौक्तिकलतेव । जल्पतः सहेलं सूक्ष्मा दशनावली राजते॥३१३॥
कुरलकुरलीभिः कलितस्तमालदलश्यामलोऽतिस्निग्धः। मौलिकमले प्रघूर्णते चिहुरचयः कोमलस्तस्य ॥३१४॥
अथ स यथेच्छक्रीडाविलाससुखगृहीतविग्रहोपचयः । जातश्चाष्टवत्सरपर्यायो जनितजनकसुखः ॥३१५॥
ततो विद्याग्रहणक्षम एष इति निश्चित्य नरेन्द्रेण । उपनीतो विधिपूर्वं लेखाचार्यस्य पठनार्थम् ॥३१६॥
असदृशबुद्धिसमृद्ध्या सुगुरुभक्त्योद्यमेन च । स स्तोकदिनैः समस्तशास्त्रपरमार्थविज्ञातः ॥३१७॥
निजपदप्रचारपूतं कुर्वन् महीतलं समनुप्राप्तः । स नवयौवनलक्ष्मीं सर्वाङ्गीणमकृत्रिमाभरणम् ॥३१८॥
मृदुसूक्ष्मा रोमलता कपोलपाल्योस्तस्य समुल्लसिता । मुखकमलपरिमलोद्गारलोललीनालिमालेव ॥३१९॥
काञ्चनशिलाविशालं वक्षस्तलं पृथुसमुन्नतं तस्य । अन्तःस्फुरद्गुणगणप्रणोदितमिव समुद्वहति ॥३२०॥
अथ स स्वयंवरागतप्रधानपार्थिवसुता अनेकाः । परिणायितो नरेन्द्रेण नन्दिषेणो विभूत्या ॥३२१॥
कदाचिदपि स्फारफेनानिलाननं दाम्यति दुर्दमतुरङ्गम्। गुरुवेगार्जितं निजयश इव लोकान् दर्शयन्तम्॥३२२॥
बहुहावभावरम्यं कदाचिदपि विलासिनीनां सविलासम् । लास्यविधिं स प्रलोकते गेयरसाकर्णनसतृष्णः ॥३२३॥
कररुहकिरणमिषेण दारिद्र्यजलाञ्जलिमिव वितरन्। कदाचिदपि करोति मार्गणजनानां स्वकरेण दानविधिम्॥३२४॥
मुक्ताफलानां बहिरन्तः पुनर्निजगुणानां मालया । करोति सविभूषणानि कदापि सुकवीनां हृदयानि ॥३२५॥

---

१ क. ग. जय। २ ख. कंचण, ग. कोंचण।

इय वद्धंते काले नियरज्जे ठाविओ विभूईए । सो नंदिसेणकुमरो रन्ना सिरिसमरसीहेण ॥३२६॥
एक्कारस पडिमाओ सयमवि पडिवज्जिऊण विहिपुव्वं । पालेउं कालेण य जइधम्मधुरंधरो होउं ॥३२७॥
सव्वत्थ अपडिबद्धो काउं छट्ठट्ठमाइतवचरणं । पज्जंतकयाणसणो लंतयकप्पे सुरो जाओ ॥३२८॥
एत्तो य नंदिसेणो नराहिवो निहयसयलपडिवक्खं । परिपालइ तं रज्जं साहियनीसेसगडदुग्गं ॥३२९॥
निवपुंगवाण मउलीसु जस्स सासणसिरी सया वसइ । चूडामणिकरमंजरिमिसेण कयपउमपेयरेसु ॥३३०॥
तस्स य माणसविप्फुरणरायहंसी ससंकसमवयणा । सयलंतेउरपमुहा ससिप्पहा पिययमा आसि ॥३३१॥
तीए समं चिरसंचियपुन्नचयं नंदिसेणनरवइणो । विसयसुहं सेवंतस्स पइदिणं वोलए कालो ॥३३२॥
अह देवयाए कप्पियविविहोवाइयसएहिं संजाओ । तीसे पुत्तो से नाम ठावियं धणकुमारोत्ति ॥३३३॥
कालेण य सयलकलाकलावकलणक्खमो य संजाओ । तो विहिपुव्वं रन्ना समप्पिओ सो कलागुरुणो ॥३३४॥
तेणावि तस्स अइसुहुमबुद्धिविणएहिं उज्जमेणं च । रंजियहियएण कओ सो सयलकलाकलावविऊ ॥३३५॥
जय जीव नंद इच्चाइकोमलालावपेसलं वयणं । न तहा हरिसेइ मणं तस्स जहा सुगुरुसिक्खवियं ॥३३६॥
अहन्नया य अज्झावएण सह नंदिसेणनरवइणो । पायवडियानिमित्तं संपत्तो धणकुमारोवि ॥३३७॥
अह सो कयप्पणामो समुचियठाणे सुहासणासीणो । हरिसियहियएण नराहिवेण भणिओ इमं वयणं ॥३३८॥
नीईए वच्छ ! भणियं पयाण परिपालणं नरवईणं । तावच्चिय जा न हवइ नियरज्जधुरंधरो पुत्तो ॥३३९॥

इति प्रजति काले निजराज्ये स्थापितो विभूत्या । स नन्दिषेणकुमारो राज्ञा श्रीसमरसिंहेन ॥३२६॥
एकादश प्रतिमाः स्वयमपि प्रतिपद्य विधिपूर्वम् । पालयित्वा कालेन च यतिधर्मधुरन्धरो भूत्वा ॥३२७॥
सर्वत्राप्रतिबद्धः कृत्वा षष्ठाष्टमादितपश्चरणम् । पर्यन्तकृतानशनो लान्तककल्पे सुरो जातः ॥३२८॥
इतश्च नन्दिषेणो नराधिपो निहतसकलप्रतिपक्षम् । परिपालयति तद्राज्यं साधितनिःशेषप्राकारदुर्गम् ॥३२९॥
नृपपुङ्गवानां मौलिषु यस्य शासनश्री. सदा वसति । चूडामणिकरमञ्जरीमिषेण कृतपद्मप्रकरेषु ॥३३०॥
तस्य च मानसविस्फुरणराजहंसी शशाङ्कसमवदना । सकलान्तःपुरप्रमुखा शशिप्रभा प्रियतमाऽऽसीत् ॥३३१॥
तया समं चिरसंचितपुण्यचयं नन्दिषेणनरपतेः । विषयसुखं सेवमानस्य प्रतिदिनं गच्छति कालः ॥३३२॥
अथ देवतायाः कल्पितविविधोपयाचितशतैः संजातः । तस्याः पुत्रस्तस्य नाम स्थापितं धनकुमार इति ॥३३३॥
कालेन च सकलकलाकलापकलनक्षमश्च संजात । ततो विधिपूर्वं राज्ञा समर्पितः स कलागुरवे ॥३३४॥
तेनापि तस्यातिसूक्ष्मबुद्धिविनयाभ्यामुद्यमेन च । रञ्जितहृदयेन कृतः स सकलकलाकलापवित् ॥३३५॥
जय जीव नन्देत्यादिकोमलालापपेशलं वचनम् । न तथा हर्षयति मनस्तस्य यथा सुगुरुशिक्षितम् ॥३३६॥
अथान्यदा चाध्यापकेन सह नन्दिषेणनरपतेः । पादपतननिमित्तं संप्राप्तो धनकुमारोऽपि ॥३३७॥
अथ स कृतप्रणामः समुचितस्थाने सुखासनासीनः । हर्षितहृदयेन नराधिपेन भणित इदं वचनम् ॥३३८॥
नीतौ वत्स ! भणितं प्रजानां परिपालनं नरपतीनाम् । तावदेव यावन्न भवति निजराज्यधुरन्धरः पुत्रः ॥३३९॥

---

१ क. पउरे० ।

ता वच्छ ! तुमं मद्भुयकयचिरवासं करेसु रज्जसिरिं। नियबाहुवज्जपंजरनिवाससुहियं लहु इण्हिं ॥३४०॥
अणुमन्नसु अवियप्पं च मज्झ संजममहारहारुहणं। सिद्धिपुरंधीसरहसपरिरंभणरसियहिययस्स ॥३४१॥
इय पिउवयणं सो निसमिऊण ताडिज्जमाणगलसरणी। गग्गयगिराए लग्गो विन्नविउं धणकुमारोवि॥ ३४२
ताय ! न किंपि हु पिच्छामि कारणं तुज्झ तारिसं अहयं। ता कह दुक्करकम्मम्मि मं निउंजेसि इण्हिंपि॥३४३
पडिवक्खपक्खकक्खंतरेसु खित्तो न ताय ! मणयंपि। उवसमिओ पजलंतो पयावदावानलो तुज्झ ॥३४४
तिहुयणजणनयणमहारसायणं रूवसंपया तुज्झ। अज्जवि कंदप्पमडप्पखंडणे वहइ पंडिच्चं ॥३४५॥
भुयदंडपयंडबलो भुयणेवि न अत्थि तारिसो कोवि। जो तुह लंघइ मणयंपि भूलयापल्लवविलासं॥३४६
अज्जवि समत्थसुपसत्थवत्थुवित्थरविभूसिओ तुज्झ। भंडागारोवि हु धणयजक्खविहवं विडंबेइ ॥३४७॥
अज्जवि य महारणकेलिकम्मकुसलो समुज्जमो ताय!। सो कोवि सहइ तुह जं सहिउं सक्कोवि न हु सक्को॥३४८
तत्तो य पसीय तुमं पालसु चिरपालियं नियं रज्जं। समयम्मि पुण कुणंतो धम्मं नाहं निवारिस्सं॥३४९
एवं धणकुमरेणं विन्नत्तो नंदिसेणनरनाहो। धम्मुज्जमबद्धरई पुणोवि अणुसासिउं लग्गो ॥३५०॥
जह वज्झो रिउवग्गो समग्गसामग्गियाए रहिएहिं। न तरिज्जइ निग्गहिउं तह अंतरसत्तुसंघोवि ॥३५१॥
तन्निग्गहम्मि य पुणो सामग्गी सयलकरणगामस्स। पउणत्तं, तं तरले जरकडपूयणिभंउत्तत्थं ॥३५२॥
जम्हा तीएक्कंतो करणग्गामो जहट्ठियं वत्थुं। परिच्छिंदिउं न पारइ वाढं परिवत्तियसरूवो ॥३५३॥

तस्माद्वत्स ! त्वं मद्भुजकृतचिरवासां कुरु राज्यश्रियम्। निजबाहुवज्रपञ्जरनिवाससुखितां लघ्विदानीम्॥३४०
अनुमन्यस्वाविकल्पं च मम संयममहारथारोहणम्। सिद्धिपुरन्ध्रीसरभसपरिरम्भणरसिकहृदयस्य ॥३४१॥
इति पितृवचनं स निशम्य ताड्यमानगलसरणिः। गद्गदगिरा लग्नो विज्ञपयितुं धनकुमारोऽपि ॥३४२॥
तात ! न किमपि खलु पश्यामि कारणं तव तादृशमहकम्। तस्मात्कथं दुष्करकर्मणि मां नियुङ्क्षे इदानीमपि॥३४३
प्रतिपक्षपक्षकक्षान्तरेषु क्षिप्तो न तात ! मनागपि। उपशान्तः प्रज्वलन् प्रतापदावानलस्तव ॥३४४॥
त्रिभुवनजननयनमहारसायनं रूपसंपत् तव। अद्यापि कन्दर्पगर्वखण्डने वहति पाण्डित्यम् ॥३४५॥
भुजदण्डप्रचण्डबलो भुवनेऽपि नास्ति तादृशः कोऽपि। यस्तव लङ्घते मनागपि भ्रूलतापल्लवविलासम् ॥३४६॥
अद्यापि समस्तसुप्रशस्तवस्तुविस्तारविभूषितस्तव। भाण्डागारोऽपि धनदयक्षविभवं विडम्बयति ॥३४७॥
अद्यापि च महारणकेलिकर्मकुशलः समुद्यमस्तात !। स कोऽपि शोभते तव यं सोढुं शक्रोऽपि न हि शक्तः॥३४८
ततश्च प्रसीद त्वं पालय चिरपालितं निजं राज्यम्। समये पुनः कुर्वन् (?न्तं) धर्मं नाहं निवारयिष्ये ॥३४९॥
एवं धनकुमारेण विज्ञप्तो नन्दिषेणनरनाथः। धर्मोद्यमबद्धरतिः पुनरप्यनुशासितुं लग्नः ॥३५०॥
यथा बाह्यो रिपुवर्गः समग्रसामग्र्या रहितैः। न शक्यते निग्रहीतुं तथाऽऽन्तरशत्रुसंघोऽपि ॥३५१॥
तन्निग्रहे च पुनः सामग्री सकलकरणग्रामस्य। प्रगुणत्वं, तत्तरले जराकृतपिशाचीभयोत्त्रस्तम् ॥३५२॥
यस्मात्तयाऽऽक्रान्तः करणग्रामो यथास्थितं वस्तु। परिच्छेत्तुं न शक्नोति बाढं परिवर्तितस्वरूपः ॥३५३॥

---

१ स [illegible]

ता जा पउणत्तं इंदियाण जावाउयं तह बलं च । ता जुत्तो मह काउं धम्मो समयम्मि जह भणियं ॥१५४॥
"जाव न जरकडपूयणि सव्वंगयं गसइ, जाव न रोयभुयंगु उग्गु निरउ डसइ ।
ताव धम्मि मणु दिज्जउ किज्जउ अप्पहिउ, अज्ज कि कल्लि पयाणउ जिउ निश्चप्पहिउ ॥१५५॥"
ता वच्छ ! तुमं गिण्हसु रज्जसिरिं मज्झ निव्विण्णमणो । गुरुसासणपरिपालणपरिहं सुकुलप्पसूयाण ॥१५६॥
इय बहुविहहेउवयणेहिं जाव अणुसासए धणकुमारं । सिरिनंदिसेणराया धम्मुज्जमदढनिबद्धमई ॥१५७॥
ता मुहमेल्लियकरकोसपिहियपसरंतदंतकरपसरं । उज्जाणपालियाए विन्नत्तो नंदिसेणनिवो ॥१५८॥
देव ! मयरंदमंदिरआरामे सुरसमूहनयचलणो । मुणिमंडलपरियरिओ सिरिनंदणजिणवरो पत्तो ॥१५९॥
इय निसमिऊण तीसे दाऊणं पारितोसियं दाणं । कहकहवि अणिच्छंतंपि ठवइ रज्जम्मि धणकुमारं ॥१६०॥
सिरिनंदिसेणराया समग्गसामग्गियाए परिकलिओ । आरामं पइ चलिओ मुणिपहुपयपणमणनिमित्तं ॥१६१॥
पत्तो य कमेण समुल्लसंतसुहभावभावियमणो सो । पंचविहाभिगमेणं जिणुग्गहे संपविट्ठो य ॥१६२॥
ति पयाहिणीकरेउं भत्तिब्भरुल्लसिरवहलपुलयभरो । चूडामणिचुंबियधरणिमंडलो जिणपए नमिउं ॥१६३॥
णंदविसेसविसप्पमाणबहुलुल्लोयणो तयणु । पिसुणियसुहमणपरिणामपेसलं थुणिउमारद्धो ॥१६४॥
विणयनमिरसुरेसरचूडामणिमसिणविहियकमवीढ ! । तुज्झ नमो सचराचरजीवोवरि विहियनिरयरुण ! ॥
ज्ज चिय कयकिच्चो जाओ हं अज्ज सुचिरचिन्नाइं । सुक्याइंवि उइयाइं तुह दंसणमागओ जमहं ॥१६६॥
हु धन्नो म्हि तमहं एत्तियकालं खु मोहराएण । जं तुह पयकमलजुए नहु रमिओ मज्झ मणभमरो ॥१६७॥

न्यायावत्तगुणत्वमिन्द्रियाणां यावदायुस्तथा बलं च । तावद्युक्तो मम कर्तुं धर्मः समये यथा भणितम् ॥१५४॥
यावन्न जराकूतपिशाची सर्वाङ्गकं ग्रसति, यावन्न रोगभुजङ्ग उग्रो निर्दयो दशति ।
तावद्धर्मे मनो दीयतां क्रियतामात्महितमद्य वा कल्ये प्रयाणकं जीव ! निश्चयप्रथितम् ॥१५५॥
तस्माद्वत्स ! त्वं गृहाण राज्यश्रियं मम निर्विण्णमनाः । गुरुशासनपरिपालनमर्हं सुकुलप्रसूतानाम् ॥१५६॥
इति बहुविधहेतुवचनैर्यावदनुशास्ति धनकुमारम् । श्रीनन्दिषेणराजो धर्मोद्यमदृढनिबद्धमतिः ॥१५७॥
तावन्मुखमेलितकरकोशपिहितप्रसरद्दन्तकरप्रसरम् । उद्यानपालिकया विज्ञप्तो नन्दिषेणनृपः ॥१५८॥
देव ! मकरन्दमन्दिरारामे सुरसमूहनतचरणः । मुनिमण्डलपरिकरितः श्रीनन्दनजिनवरः प्राप्तः ॥१५९॥
इति निशाम्य तस्यै दत्त्वा पारितोषिकं दानम् । कथंकथमप्यनिच्छन्तमपि स्थापयति राज्ये धनकुमारम् ॥१६०॥
श्रीनन्दिषेणराजः समग्रसामग्र्या परिकलितः । आरामं प्रति चलितो मुनिप्रभुपादप्रणमननिमित्तम् ॥१६१॥
प्राप्तश्च क्रमेण समुल्लसच्छुभभावभावितमनाः सः । पञ्चविधाभिगमेन जिनावग्रहे संप्रविष्टश्च ॥१६२॥
त्रिः प्रदक्षिणीकृत्य भक्तिभरोल्लसमानबहलपुलकभरः । चूडामणिचुम्बितधरणिमण्डलो जिनपादान् नत्वा ॥१६३॥
आनन्दविशेषविसर्पद्बाहुल्यलोचनस्तदनु । कथितशुभमनःपरिणामपेशलं स्तोतुमारब्धः ॥१६४॥
विनयनम्रसुरेश्वरचूडामणिमसृणविहितक्रमपीठ ! । तुभ्यं नमः सचराचरजीवोपरिविहितनिष्कारण ! ॥१६५॥
अद्यैव कृतकृत्यो जातोऽहमद्य सुचिरचीर्णानि । पुण्यान्यप्युदितानि तव दर्शनमागतो यदहम् ॥१६६॥

तई सोमसने दिट्ठे रइसुल्लसियस्स सायरस्स मई । पुलयभरो मणिनिवहुव्व सहइ बाहिं विणिक्खित्तो ॥३६८॥
कइ पहु ! सिवसिरिसंगो मह दुल्लहो कहसु संपयं होही । वररायहंसरूपे मणकमले तइ सणाहम्मि ? ॥३६९॥
किंतु सिवसिरिसंगेवि माणसं मज्झ संपयं विमुहं । तुहगुणगणाणुरत्तं सयावि सरणं तुमं महइ ॥३७०॥
इय जिणपहुणो काउं संथवणं नंदिसेणमहिनाहो । भूमंडलमिलियनिडालमंडलो कुणइ पणिवायं ॥३७१॥
करजुयलनिमियकोसो वियसियमुहकमलजायसंतोसो । जिणवयणदिन्ननयणो जहट्ठाणं तयणु उवविट्ठो ॥
दसनकिरणावलीहिं दिसिविदिसंतोव्व दिसियबहुसुहाइं । सिरिसिरिनंदणजिणपुंगवोवि धम्मं कहइ एवं ॥३७३॥
भो भो भवकंतारे अंतररिउगमियसुद्धबुद्धीणं । दुक्कम्मगलत्थणदुत्थियाण जीवाण सयकालं ॥३७४॥
पावं मन्नंति हु कावि किंपि संपडइ न उण मणुयत्तं । चिंतारयणंव समीहियत्थसंपायणपवीणं ॥३७५॥
कहकहवि किंचयवसओ लद्धम्मिवि मणुयजम्मरयणम्मि । जिणवरवयणनिसामणनिसाणसंगो हवइ दुलहो ॥३७६॥
न हु देइ किंचि इमिणा मज्झनिमित्तं तिरोहियसरूवं । सुगुरुकल्लाणपसंसारहियं जीवाण परमत्थं ॥३७७॥
ता नरवरिंद ! तुमए सम्मत्तमाननियायं संपयं । नरभवरयणं पत्तं परमत्थं गिण्हसु इमेणं ॥३७८॥
इय सिरिसिरिनंदणजिणवरस्स वाणिं सुहियवरदेसणं सोउं । सिरिनंदिसेणराया तयभिमुहं जंपए एवं ॥३७९॥
पसरइ मुणिसु पसायं निरुद्दिसियायरागमो मह इयाणिं । जइ अत्थि जोग्गया जिणवरेण तो जंपियं एयं ॥३८०॥
आयरं विमलयरमंसं जीवंति सयलाण वयणमेव पयं । तइ दिक्खायरणस्स वि ठाणं तुम्हारिसा नेव ॥३८१॥

[illegible] ! [illegible] दिगन्तरालं [illegible] । यत्त्व पादरमद्युगे न [illegible] रतो मम मनोभ्रमरः ॥३६७॥
[illegible] मम । पुलकभरो मणिनिकर इव राजते बहिर्विनिष्क्रान्तः ॥३६८॥
कथं प्रभो ! शिवश्रीसङ्गो मम दुर्लभ कथय सांप्रतं भविष्यति । वरराजहंसरूपे मम मनःकमले त्वया सनाथे ? ॥३६९॥
किन्तु शिवश्रीसङ्गेऽपि मानसं मम सांप्रतं विमुखम् । त्वद्गुणगणानुरक्तं सदापि शरणं त्वां काङ्क्षति ॥३७०॥
इति जिनप्रभोः कृत्वा संस्तवनं नन्दिषेणमहीनाथः । भूमण्डलमिलितललाटमण्डलः करोति प्रणिपातम् ॥३७१॥
[illegible] । जिनवदनदत्तनयनो यथास्थानं तदनूपविष्टः ॥३७२॥
[illegible] । श्रीश्रीनन्दनजिनपुङ्गवोऽपि धर्मं कथयत्येवम् ॥३७३॥
भो भो [illegible] । दुष्कर्म[illegible] जीवानां सदाकालम् ॥३७४॥
[illegible] । चिन्तारत्नमिव समीहितार्थसंपादनप्रवीणम् ॥३७५॥
[illegible] । जिनवरवचननिशामननिशाणसङ्गो भवति दुर्लभः ॥३७६॥
[illegible] । सुगुरु[illegible] जीवानां परमार्थम् ॥३७७॥
[illegible] । [illegible] परमार्थं गृहाणानेन ॥३७८॥
[illegible] । श्रीनन्दिषेणराजा [illegible] जल्पत्येवम् ॥३७९॥
[illegible] । [illegible] जिनवरेण तदा [illegible] ॥३८०॥

[illegible]

पडिएक्कारसअंगो दुप्पडिकंताण दुट्ठकम्माण। खवणत्थमुग्गतवसा अप्पाणं सोसयाणो य ॥१८४॥
अप्पडिबद्धविहारेण विहरमाणो विहीए फासेइ। तित्थयरत्तनिबंधणभूयाइं इमाइं ठाणाइं ॥१८५॥
तहाहि;–
सिद्धिपुरीपहपत्थियसत्थाहसमाणतित्थनाहाण। तह एगंतियसिवसुहरिद्धिसमिद्धाण सिद्धाण ॥१८६॥
तह संघस्सवि निम्महियसयलधम्मियणविग्घसंघस्स। तह पसमामयनिहिणो गुरुणो वच्छल्लकरणेण ॥१८७॥
तह सिढिलीकयदुम्मकम्मचियाण सत्तसंघाण। थिरकरणेणं परियायथेरउववूहणेण य ॥१८८॥
तह सुस्सूसाए बहुस्सुयाण संसयसहस्समहणाणं। पडियरणेणं च तहा तवनिरयाण तवस्सीणं ॥१८९॥
ससरीरेवि हु अममत्तबुद्धिकरणेण तहय पइसमयं। परिभावणेण संवेगपमुहसुहभावणाणं च ॥१९०॥
तह बारसभेयस्सवि तवस्स आसेवणाविहाणेण। अब्भिंतरसत्तूणं निच्चं चिय चायकरणेण ॥१९१॥
इच्चेवमाइएहिं ठाणेहिं नंदिसेणमुणिवसहो। तित्थयरनामगोयं कम्मं बंधेइ विहिपुव्वं ॥१९२॥
एत्तो य चरिमसमए आलोइयनियदुच्चरियवग्गो। उच्चरियवओ सम्मं खामियनीसेससत्तगणो ॥१९३॥
विहिणा मासियसंलेहणाए संलिहियनियसरीरो य। पंचनमोक्कारपरायणो य मरिउं समाहीए ॥१९४॥

नरवर! निस्तारत्नस्य यथेह महर्घस्य यत्नतो भवति। तथा दीक्षारत्नस्यापि स्थाने पुण्यादरा एव ॥१८१॥
तस्मान्निर्विघ्नेन मम भवत्वेवोऽर्थ इति गदित्वा जिनः। अवनतशिरस्के स्वहस्तेन दीक्षते नन्दिषेणनृपम् ॥१८२॥
अथ नन्दिषेणसाधुर्गुरुशिक्षितः समितिभिर्गुप्तश्च। हतपञ्चेन्द्रियप्रसरो निर्जितदुर्जयकुसुमशरः ॥१८३॥
पठितैकादशाङ्गो दुष्प्रतिक्रान्तानां दुष्टकर्मणाम्। क्षपणार्थमुग्रतपसाऽऽत्मानं शोषयंश्च ॥१८४॥
अप्रतिबद्धविहारेण विहरन् विधिना स्पृशति। तीर्थकरत्वनिबन्धनभूतानीमानि स्थानानि ॥१८५॥
तथाहि;–
सिद्धिपुरीपथप्रस्थितसार्थवाहसमानतीर्थनाथानाम्। तथैकान्तिकशिवसुखर्द्धिसमृद्धानां सिद्धानाम् ॥१८६॥
तथा संघस्यापि निर्मथितसकलधार्मिकजनविघ्नसंघस्य। तथा प्रशमामृतनिधेर्गुरोर्वात्सल्यकरणेन ॥१८७॥
तथा शिथिलीकृतदुर्धर्मकर्मचितानां सत्त्वसंघानाम्। स्थिरकरणेन पर्यायस्थविरोपबृंहणेन च ॥१८८॥
तथा शुश्रूषया बहुश्रुतानां संशयसहस्रमथनानाम्। प्रतिकरणेन च तथा तपोनिरतानां तपस्विनाम् ॥१८९॥
स्वशरीरेऽपि ह्यममत्वबुद्धिकरणेन तथा च प्रतिसमयम्। परिभावनेन संवेगप्रमुखशुभभावनानां च ॥१९०॥
तथा द्वादशभेदस्यापि तपस आसेवनाविधानेन। आभ्यन्तरशत्रूणां नित्यमेव त्यागकरणेन ॥१९१॥
इत्येवमादिभिः स्थानैर्नन्दिषेणमुनिवृषभः। तीर्थकरनामगोत्रं कर्म बध्नाति विधिपूर्वम् ॥१९२॥
इतश्च चरमसमये आलोचितनिजदुश्चरितवर्गः। उच्चरितव्रतः सम्यक् क्षमितनिःशेषसत्त्वगणः ॥१९३॥

---

१ ख. °हिए°।

मज्झिमउवरिमगेविज्जगम्मि देवो महिड्ढिओ जाओ।दोहत्थपमाणतणू रायरिसिनंदिसेणुत्ति ॥३९५॥
तत्तो अहमिंदसुरलच्छिसच्छवच्छत्थलम्मि हारोव्व । विलसइ अट्ठावीसं अइराइं सुहनिमग्गंगो ॥३९६॥
इय सिरिसुपासचरिए समत्थिओ एस पढमपत्थावो । तित्थयरनामकम्मोववायपरिसूंअणागब्भो ॥३९७॥
अह सो आउयविगमे तत्तो चविऊण जम्मि ठाणम्मि । उप्पज्जिही तमेत्तो वोच्छं समयाणुसारेण॥३९८॥

॥ इय सिरिसुपासनाहचरिए पढमो भवो बीओ सुरभवो य समत्तो ॥

विधिना मासिकसंलेखनया संलिखितनिजशरीरश्च । पञ्चनमस्कारपरायणश्च मृत्वा समाधिना ॥३९४॥
मध्यमोपरिमग्रैवेयके देवो महर्द्धिको जातः । द्विहस्तप्रमाणतनू राजर्षिर्नन्दिषेण इति ॥३९५॥
ततोऽहमिन्द्रसुरलक्ष्मीस्वच्छवक्षःस्थले हार इव । विलसत्यष्टाविंशतिं सागरान् सुखनिमग्नाङ्गः ॥३९६॥
इति श्रीसुपार्श्वचरिते समर्थित एष प्रथमप्रस्तावः । तीर्थकरनामकर्मोपपातपरिसूचनागर्भः ॥३९७॥
अथ स आयुर्विगमे ततश्च्युत्वा यस्मिन् स्थाने । उत्पत्स्यते तदितो वक्ष्ये समयानुसारेण ॥३९८॥

॥ इति श्रीसुपार्श्वनाथचरिते प्रथमो भवः, द्वितीयः सुरभवश्च समाप्तः ॥

---

१ [illegible]

सुरगिरिकूवक्खंभं जिणमज्जणसलिलसियवडाडोवं । भवजलहिजाणवत्तं जयइ जए माणुसं खेत्तं ॥१॥
तत्थ य जंबुदीवो वरकेवलनाणरयणकोडीहिं । लोयालोयव्वइयरमुज्जोयंतो सया सहइ ॥२॥
तत्थ य खेत्तं भरहं तत्थवि लद्धूणं जत्थ दाहिणयं । मज्झिमखंडं फंडंव जंति भविया जवेण सिवं ॥३॥
तत्थत्थि धन्नधणकणयकलियगुरुगामनयरसंकिन्नो । कासित्ति जणवओ जणमणाण संजणियगुरुहरिसो ॥४॥
तम्मि य मंगलनिलया गुरुवित्ता सूरबुहकइविसमेया । अंबरसिरिव्व नयरं अणेयरिसिभूसियपएसा ॥५॥
विहिएक्कोसियपयं पइमंदिरकेलिहंसरमणीया । पासायपहापडलच्छलेण जा हसइ अमरपुरिं ॥६॥
फणिवइकमढाहिवभुवणवासिदेवेहिं जीइ सयकालं । पिच्छिज्जइ परिहाविवरावलित्तदिट्ठीहि वरसोहा ॥७॥
जत्थ य गयणंगणलग्गविमलपायारसिहरनियरेहिं । सकलंकोत्ति निरुद्धो न लहइ चंदोवि हु पवेसं ॥८॥
सा तिगचच्चरगोउरचक्कधवलहरजणियवरसोहा । वाणारसित्ति नयरी वित्थिन्ना अत्थि भुवणयले[1] ॥९॥
जम्मि विसयाणुराओ निवस्स सनडत्तणं पसुवइस्स । परलच्छीअहिलासो हरिस्स पैक्खिसु विरूवत्तं[2] ॥१०॥
अह नवरि तत्थ दोसो जे किर गोसम्मि तरुणमिहुणाणं । केलीसुओ पयंपइ रयणीवीसंभभणियाइं ॥११॥
तत्थत्थि सयलदरियारिनियररमणीण अंसुजलहिम्मि । ण्हवियजसरायहंसो सुपइट्ठो नाम नरनाहो ॥१२॥
जस्स समरेसु रेहइ[3] हयगयमयपिच्छियपरिमलुग्गारा । दंडपरियड्ढियजयसिरिकेसकलावोव्व खग्गलया ॥१३॥
जस्स य चाइत्तं सँउणसंकुले[4] रणभरम्मिवि गिहेवि । परलोयसाहणट्ठा रेहइ पयडं चिय जयम्मि ॥१४॥

सुरगिरिकूपस्तम्भं जिनमज्जनसलिलसितपटाटोपम् । भवजलधियानपात्रं जयति जगति मानुषं क्षेत्रम् ॥१॥
तत्र च जम्बूद्वीपो वरकेवलज्ञानरत्नकोटीभिः । लोकालोकव्यतिकरमुद्योतयन् सदा राजते ॥२॥
तत्र च क्षेत्रं भारतं तत्रापि लब्ध्वा यत्र दक्षिणकम् । मध्यमखण्डं काण्डमिव यान्ति भविका जवेन शिवम् ॥३॥
तत्रास्ति धान्यधनरत्नकलितगुरुग्रामनगरसंकीर्णः । काशीति जनपदो जनमनसां संजनितगुरुहर्षः ॥४॥
तस्मिंश्च मङ्गलनिलया गुरुवित्ता सूरबुधकविसमेता । अम्बरश्रीरिव नगरमनेकर्षिभूषितप्रदेशा ॥५॥
विहितैककौशिकपदं प्रतिमन्दिरकेलिहंसरमणीया । प्रासादप्रभापटलच्छलेन या हसत्यमरपुरीम् ॥६॥
फणिपतिकमठाधिपभुवनवासिदेवैर्यस्याः सदाकालम् । प्रेक्ष्यते परिखाविवरक्षिप्तदृष्टिभिर्वरशोभा ॥७॥
यत्र च गगनाङ्गणलग्नविमलप्राकारशिखरनिकरैः । सकलङ्क इति निरुद्धो न लभते चन्द्रोऽपि हि प्रवेशम् ॥८॥
सा त्रिकचत्वरगोपुरचक्रधवलगृहजनितवरशोभा । वाणारसीति नगरी विस्तीर्णास्ति भुवनतले ॥९॥
यस्यां विषयानुरागो नृपस्य सनडत्वं पशुपतेः । परलक्ष्म्यभिलाषो हरेः पक्षिषु विरूपत्वम् ॥१०॥
अथ नवरं तत्र दोषो यत्किल प्रभाते तरुणमिथुनानाम् । केलिशुकः प्रजल्पति रजनिविश्रम्भभणितानि ॥११॥
तत्रास्ति सकलदृप्तारिनिकररमणीनामश्रुजलधौ । स्नपितयशोराजहंसः सुप्रतिष्ठो नाम नरनाथः ॥१२॥
यस्य समरेषु राजति हतगजमदमिलितपरिमलोद्गारा । दण्डपरिकृष्टजयश्रीकेशकलाप इव खड्गलता ॥१३॥
यस्य च त्यागित्वं शकुनसंकुले रणभरेऽपि गृहेऽपि । परलोकसाधनार्थं राजति प्रकटमेव जगति ॥१४॥

१ क. पायमि कुणवए । २ ग. सुवणाण व विरूवं । ३ ग. दइ । ४ ग. सउण ।

जो विबुहपणयचरणोवि गोत्तभेई न, मेइणिपईवि । न हु मायंगो, पज्जुन्नओवि पडिपुन्नसयलंगो ॥१५॥
मित्ताणं उदयगिरी विबुहचओराण ससहरसमाणो । जो सूरो रिउतमसंतईए पहवो तिवग्गस्स ॥१६॥
केलिकुलंव कलाणं गुणरयणाणं च रोहणगिरिव्व । जो दप्पणुव्व छद्दंसणाण लच्छीए जलहिव्व ॥१७॥
जस्सारिनियररमणीओ लुंटिए भूसणे अणुसयाओ । वच्छत्थलम्मि पयडंति अविरयं नयणजलहारं ॥१८॥
तस्स य पुहई पुहइव्व पवरावत्ता सुवन्नकलिया य । सुपओहरा सुरयणा य पणइणी अत्थि बहुसस्सा ॥१९॥
कुडिलाणं चिहुराणं जीए सीमंतयस्स सरलस्स । पच्छापुरकरणेणं नीइव्व पदंसिया पइणो ॥२०॥
कलियं वरालएहिं नरवइभवणंव जीए भालयलं । विजियट्ठमीससंकं नीसंकं हरइ हिययाइं ॥२१॥
वियसियकुवलयदलदीहविब्भमं जीए नयणजुयलंपि । अलिपडलेहिं भमुहानिहेण सेविज्जए निच्चं ॥२२॥
जीसे नासावंसो सरलो रेहइ कित्तिथंभोव्व । विहिणो अनन्नसमरूवपयडणुप्पन्नगव्वस्स ॥२३॥
रइपीईण परुप्परईसासंजणियकलहभीएण । जीसे य सवणदोलाजुयंव मयणेण निम्मवियं ॥२४॥
सोहइ मुहं जलहिव्व जीए लायन्नसलिलपडिपुन्नं । सुरयणकलियं विद्दुमलयाहरं सस्सिरीयं च ॥२५॥
जीसे य कंबुसमकंठकंदले साहइव्व लोयाणं । रेहातियं जयत्तयरमणीयणविजयपरिसंखं ॥२६॥
जीए तणुम्मि आरूढमयणजोहस्स जुव्वणगयस्स । कुंभत्थलंव रेहइ पीणुन्नयकढिणसिहिणजुयं ॥२७॥
कोमलमुणालनाले जीए रेहंति बाहुजुयलम्मि । कमलाइंव कोमलकरयलाइं सरलंगुलिदलाइं ॥२८॥

यो विबुधप्रणतचरणोऽपि गोत्रभेदी न, मेदिनीपतिरपि । न हि मातङ्गः, प्रद्युम्नकोऽपि परिपूर्णसकलाङ्गः ॥१५॥
मित्राणामुदयगिरिर्विबुधचकोराणां शशधरसमानः । यः सूरो रिपुतमःसंतते: प्रभवस्त्रिवर्गस्य ॥१६॥
केलिकुलमिव कलानां गुणरत्नानां च रोहणगिरिरिव । यो दर्पण इव षड्दर्शनानां लक्ष्म्या जलधिरिव ॥१७॥
यस्यारिनिकररमण्यो लुण्टिते भूषणेऽनुशयात् । वक्षःस्थले प्रकटयन्त्यविरतं नयनजलधाराम् ॥१८॥
तस्य च पृथिवी पृथिवीव प्रवरावर्ता सुवर्णकलिता च । सुपयोधरा सुरत्ना च प्रणयिन्यस्ति बहुशस्या ॥१९॥
कुटिलानां चिहुराणां यस्याः सीमन्तकस्य सरलस्य । पश्चात्पुरःकरणेन नीतिरिव प्रदर्शिता पत्युः ॥२०॥
कलितं वरा(वरजा)लकैर्नरपतिभवनमिव यस्या भालतलम् । विजिताष्टमीशशाङ्कं निःशङ्कं हरति हृदयानि ॥२१॥
विकसितकुवलयदलदीर्घविभ्रमं यस्या नयनयुगलमपि । अलिपटलैर्भ्रूनिभेन सेव्यते नित्यम् ॥२२॥
यस्या नासावंशः सरलो राजते कीर्तिस्तम्भ इव । विधेरनन्यसमरूपप्रकटनोत्पन्नगर्वस्य ॥२३॥
रतिप्रीत्योः परस्परेर्ष्यासंजनितकलहभीतेन । यस्याश्च श्रवणदोलायुगमिव मदनेन निर्मापितम् ॥२४॥
शोभते मुखं जलधिरिव यस्या लावण्यसलिलपरिपूर्णम् । सुरत्नकलितं विद्रुमलताधरं सश्रीकं च ॥२५॥
यस्याश्च कम्बुसमकण्ठकन्दले कथयतीव लोकानाम् । रेखात्रिकं जगत्त्रयरमणीजनविजयपरिसंख्याम् ॥२६॥
यस्यास्तन्वामारूढमदनयोधस्य यौवनगजस्य । कुम्भस्थलमिव राजते पीनोन्नतकठिनस्तनयुगम् ॥२७॥
कोमलमृणालनाले यस्या राजन्ति बाहुयुगले । कमलानीव कोमलकरतलानि सरलाङ्गुलिदलानि ॥२८॥

---

१ बुध = देव, पक्षे पण्डित । २ गोत्र = [illegible] । ३ मेदिनी = पृथ्वी, मातङ्गी च । ४ प्रद्युम्नकः = मदन, [illegible]

इइ। ससिसेहरोवि गोरीए तह विणा तीए नरनाहो ॥३३॥
। सुइरंपि गयं कालं न मुणइ दोगुंदुयसुरोव्व ॥३४॥
तीए । लीलाए कंचि येलं दइएण समं गमेऊण ॥३५॥
। परमसुहेण पसुत्ता जा चिट्ठइ रयणिचरिमम्मि ॥३६॥
नेवो। अवयरिओ तग्गब्भे तो सा चउदस नियइ सुमिणे ॥३७॥
हिमगिरिधवलुत्तुंगं पिच्छइ सुगयं गयं पढमं ॥३८॥
धवलं । उन्नयखंधवररयणमालियं नियइ वसहवरं ॥३९॥
पंचाणणं नियच्छइ गुंजारुणनयणतेइल्लं ॥४०॥
लै । पिच्छइ कमलदलच्छि लच्छि कमलासणनिसन्नं॥४१॥
असमसियकुसुमदामं मणोभिरामं पलोएइ ॥४२॥

तः । नहि निस्तिष्ठति यथोद्रिक्तोऽपि प्रियनयनकलशैः ॥२९॥
मिव । राजते सदा तनुमध्यं परिमाह्यं मुष्टिमध्येन ॥३०॥
छायम् । क्रमयुगलं ललिताङ्गुलिकलितं नखकेसरसनाथम्॥३१॥
त्नया। रत्ननिधिरिव सुधया राजते नृपस्तया दयितया ॥३२॥
लभते । शशिशेखरोऽपि गौर्या तथा विना तया नरनाथः ॥३३॥
तम् । सुचिरमपि गतं कालं न जानाति दोगुन्दुकसुर इव ॥३४॥
। लीलया काञ्चिद्वेलां दयितेन समं गमयित्वा ॥३५॥
। परमसुखेन प्रसुप्ता यावत् तिष्ठति रजनिचरमे ॥३६॥
। अवतीर्णस्तद्गर्भे ततः सा चतुर्दश पश्यति स्वप्नान् ॥३७॥
हिमगिरिधवलोत्तुङ्गं पश्यति सुगतं गजं प्रथमम् ॥३८॥
धवलम् । उन्नतस्कन्धवररत्नमालिकं पश्यति वृषभवरम् ॥३९॥
। पञ्चाननं पश्यति गुञ्जारुणनयनतेजस्कम् ॥४०॥
नाम्। पश्यति कमलदलाक्षीं लक्ष्मीं कमलासननिषण्णाम् ॥४१॥
तम् । असमसितकुसुमदाम मनोभिरामं प्रलोकते ॥४२॥

नं जानाति । ३ सुष्ठु गतं = गतिर्यस्य तम् ।

जुण्हुज्जोइयभुवणंतरालमभिरमियकुमुयवणसंडं । ससिमंडलं पलोयइ पविसंतं वयणकमलम्मि ॥४३॥
चक्कंगमिहुणसंघडणपच्चलं दलियतिमिररिउपसरं । पवियासियकमलवणं खणं निहालेइ दिणनाहं ॥४४॥
कणयकमणीयकिंकिणिरवमुहलं सियंसुयपडायं । बहुरयणकलियदंडं महाधयं पिच्छए तत्तो ॥४५॥
अमलामयपडिपुन्नं कुवलयमालोवमालियमुहं च । कणयमयपुण्णकलसं विलसंतं पासए पुरओ ॥४६॥
वररायहंसराईविराइयं पवरमीणकयसोहं । पियपयतलं व पिच्छइ सिरिकलियं पउमसरममलं ॥४७॥
हल्लंतमहल्लुव्वेल्लिरलहरिमालाविइन्नरयणेहिं । दिप्पंतनक्कसणाहं सुरसरिनाहं तओ नियइ ॥४८॥
चीणंसुयसमूसियधयविराइयं कणिरकिंकिणीमालं । मुत्ताहलजालविलासभासुरं पिच्छइ विमाणं ॥४९॥
विप्फुरियफाररविकरकरंबियासेसदिसिमुहं तत्तो । रयणुच्चयं विसालं विणियच्छइ मयसिलिच्छी ॥५०॥
निद्धूमतेयपसरं सुपयाहिणजलिरतरलजालाहिं । उज्जोइयभुवणयलं जलणं सक्खं निरिक्खेइ ॥५१॥
एत्थंतरम्मि सव्वेवि वासवा अवहिनाणभावेणं । चलियासणा मुणेउं जिणवरगब्भावयारमहं ॥५२॥
सत्तट्ठपयाइं उट्ठिऊण सक्कत्थएण तयभिमुहं । धरणियलमिलियवरमउलिमंडला तत्थ वंदंति ॥५३॥
पंचसु कल्लाणेसुं गंतव्वमवस्स जिणवरिंदाणं । तियसाहिवेहिं इय निच्छिऊण सव्वेवि संचलिया ॥५४॥
पिहुवच्छत्थलविलसंतपवरमुत्ताकलावकमणीया । रमणीयकणयकुंडलमंडियगंडत्थलाभोगा ॥५५॥
मणिरयणकिरणभासुरकिरीडपरिकलियमउलिमाला य । नियपणइणीहिं सहिया पत्ता सुपइट्ठनिवभवणं ॥५६॥
तत्थ य हरिसवसुब्भवरोमंचचया पयाहिणीकाउं । देविं विणयप्पणया तत्तो संथुणिउमाढत्ता ॥५७॥

ज्योत्स्नोद्द्योतितभुवनान्तरालमभिरमितकुमुदवनषण्डम् । शशिमण्डलं प्रलोकते प्रविशद् वदनकमले ॥४३॥
चक्राङ्गमिथुनसंघटनप्रत्यलं दलिततिमिररिपुप्रसरम् । प्रविकासितकमलवनं क्षणं निभालयति दिननाथम् ॥४४॥
कनककमनीयकिङ्किणीरवमुखरं सितांशुकपताकम् । बहुरत्नकलितदण्डं महाध्वजं पश्यति ततः ॥४५॥
अमलामृतपरिपूर्णं कुवलयमालोपमालितमुखं च । कनकमयपूर्णकलशं विलसन्तं पश्यति पुरतः ॥४६॥
वरराजहंसराजिविराजितं प्रवरमीनकृतशोभम् । प्रियपादतलमिव पश्यति श्रीकलितं पद्मसरोऽमलम् ॥४७॥
चलन्महोद्वेल्लितलहरीमालावितीर्णरत्नैः । दीप्यन्नक्रसनाथं सुरसरिन्नाथं ततः पश्यति ॥४८॥
चीनांशुकसमुच्छ्रितध्वजविराजितं क्वणनशीलकिङ्किणीमालम् । मुक्ताफलजालविलासभासुरं प्रेक्षते विमानम् ॥४९॥
विस्फुरितस्फाररविकरकरम्बिताशेषदिङ्मुखं ततः । रत्नोच्चयं विशालं पश्यति मृगशावाक्षी ॥५०॥
निर्धूमतेजःप्रसरं सुप्रदक्षिणज्वलनशीलतरलज्वालाभिः । उद्द्योतितभुवनतलं ज्वलनं साक्षाद् निरीक्षते ॥५१॥
अत्रान्तरे सर्वेऽपि वासवा अवधिज्ञानभावेन । चलितासना ज्ञात्वा जिनवरगर्भावतारमहम् ॥५२॥
... य शक्रस्तवेन तदभिमुखम् । धरणितलमिलितमौलिमण्डलास्तत्र वन्दन्ते ॥५३॥
पञ्चसु कल्याणेषु गन्तव्यमवश्यं जिनवरेन्द्राणाम् । त्रिदशाधिपैरिति निश्चित्य सर्वेऽपि संचलिताः ॥५४॥
...स्थलविलसत्प्रवरमुक्ताकलापकमनीयाः । रमणीयकनककुण्डलमण्डितगण्डस्थलाभोगाः ॥५५॥
...किरणभास्वरकिरीटपरिकलितमौलिमालाश्च । निजप्रणयिनीभिः सहिताः प्राप्ताः सुप्रतिष्ठनृपभवनम् ॥५६॥

मोहंधरायदूमियममगतइल्लोयपयडणपयंडं । जिणनवदिणयरमुयरेण उव्वहंतीए तुह नमिमो ॥५८॥
उयरेण धरंतीए नररयणमिमं महप्पहं देवि ! । अहरीभूयमसेसं जयंपि तुह रयणगब्भाए ॥५९॥
तुच्छताइ पसिद्धं कलंकमिह नूणमज्जमवणीयं । अन्नाणवि महिलाणं तुमए जिणगब्भधरणेणं ॥६०॥
देवि ! तुमं चिय अग्गेसरा सि भुवणम्मि पुत्तवंतीणं । भवजलहिजाणवत्तं जिणवरमुयरेण वहमाणी ॥६१॥
इय विणयपवरा विविहं संथुणिऊणं जिणिंदवरजणणिं । जिणनाहं गब्भट्ठियं थुणंति तत्तो य भत्तीए ॥६२॥
सयलसुरासुरकिन्नरविज्जाहरनियरनरवरिंदाणं । सामिय ! सामियभुवणोवमग्गवग्गम्म तुज्झ नमो ॥६३॥
तं निक्कारणकरुणापरो सि जिणनाह ! जमिह अवयरिओ । मज्झिमउवरिमगेविज्जगाओ भव्वाण बोहत्थं ॥६४॥
ता अज्ज मज्झिमोवि हु उक्किट्ठयरो इमो मणुयलोओ । जाओ जिण ! तुह गब्भावयारओ नत्थि संदेहो ॥६५॥
इय वयणेहिं थोऊण जिणवरं भत्तिनिब्भरा इंदा । नंदीसरम्मि काउं जिणमहिममणण्णयं पत्ता ॥६६॥
एयाइं दट्ठूणं सव्वुत्तमचिंतियत्थजणगाइं । वरधेणुकप्पपायवचिंतामणिगुणमहग्घाइं ॥ ६७ ॥
पाहाउयतूररवप्पडिबुद्धा सुमिणदंसणसमुत्थं । हरिसंव अमायंतं वियरइ पुलयच्छलेण बहिं ॥ ६८ ॥
तत्तो नमो जिणाणं इय भणिरी रयणिविरमसमयम्मि । पउरयरहरिसतरलियलोयणाए सुयइ पल्लंकं ॥६९॥
तो अच्चेऊण जिणिंदपडिममइपडिमभत्तिसंजुत्ता । संथुणिऊण य सुविसुद्धवरमहुरगिराए सुगत्ता ॥७०॥
अह साहेइ कमेणं अब्भुयसुमिणाण वइयरं पइणो । आयण्णिअ सोवि तओ पमुइयचित्तो भणइ एवं ॥७१॥

तत्र च हर्षवशोल्लसद्रोमाञ्चया प्रदर्शिताऽऽदरया । देवी विनयप्रणतास्ततः संस्तोतुमारब्धाः ॥५७॥
मोहान्धकारदावितसमस्तत्रैलोक्यप्रकटनप्रचण्डम् । जिनवदिनकरमुदरेणोद्वहन्त्यै तुभ्यं नमः ॥५८॥
उदरेण धरन्त्या नररत्नमिदं महाप्रभं देवि ! । अधरीभूतमशेषं जगदपि त्वया रत्नगर्भया ॥५९॥
तुच्छतायाः प्रसिद्धः कलङ्क इह नूनमपनीत । अन्यासामपि महिलानां त्वया जिनगर्भधारणेन ॥६०॥
देवि ! त्वमेवाग्रेसरासि भुवने पुत्रवतीनाम् । भवजलधियानपात्रं जिनवरमुदरेण वहन्ती ॥६१॥
इति विनयप्रवरा विविधं संस्तुत्य जिनेन्द्रवरजननीम् । जिननाथं गर्भस्थितं स्तुवन्ति ततश्च भक्त्या ॥६२॥
सकलसुरासुरकिन्नरविद्याधरनिकरनरवरेन्द्राणाम् । स्वामिन् ! स्वामितभुवनोपसर्गवर्गाय तुभ्यं नमः ॥६३॥
त्वं निष्कारणकरुणापरोऽसि जिननाथ ! यदिहावतीर्णः । मध्यमोपरिमग्रैवेयकाद् भव्यानां बोधार्थम् ॥६४॥
तस्मादद्य मध्यमोऽपि सञ्जातोत्कृष्टतरोऽयं मनुजलोकः । जातो जिन ! तव गर्भावतारतो नास्ति सन्देहः ॥६५॥
इति वचनैः स्तुत्वा जिनवरं भक्तिनिर्भरा इन्द्राः । नन्दीश्वरे कृत्वा जिनमहिममनन्यां प्राप्ताः ॥ ६६ ॥
एतानि दृष्ट्वा सर्वोत्तमचिन्तितार्थजनकानि । वरधेनुकल्पपादपचिन्तामणिगुणमहार्घाणि ॥ ६७ ॥
प्राभातिकतूर्यरवप्रतिबुद्धा स्वप्नदर्शनसमुत्थम् । हर्षमिवामान्तं वितरति पुलकच्छलेन बहिः ॥ ६८ ॥
ततो 'नमो जिनेभ्य' इति भणित्री रजनिविरामसमये । प्रचुरतरहर्षतरलितलोचना मुञ्चति पल्यङ्कम् ॥६९॥
ततोऽर्चित्वा जिनेन्द्रप्रतिमामप्रतिमभक्तिसंयुक्ता । संस्तुत्य च सुविशुद्धवरमधुरगिरा सुगात्रा ॥ ७० ॥

१ अथ 'पृ० । १ अ ६१ ।

होही एयारिससुमिणदंसणे तुज्झ देवि ! वरपुत्तो । नियनिरुवक्कमविक्कमअक्कंतसमग्गरिउचक्को ॥७२॥
इअ भणिए भणइ तओ विअसिअसयवत्तसरिसवयणेणं । एवं होउत्ति जिणिंदसाहुपायप्पसाएण ॥७३॥
तो अणुमया निवेणं हरिसवसुप्पन्नपुलयकलिअंगी । मयगलमंथरगमणा वच्चइ नियवासभवणम्मि ॥७४॥
राया य पहाए सयलगोसकरणीयजायकयकिच्चो । अत्थाणं दाऊणं बहुविहनिवमंतिपरियरिओ ॥७५॥
वाहरइ सिद्धपुत्ते अट्ठंगनिमित्तसत्थसुविअड्ढे । मुणियजिणवयणसारे विसारए सुविणसत्थेसु ॥७६॥
तो[1] ते विअसियसयवत्तकुसुममालावलंबिवच्छयला । घणसारमीसचंदणविलित्तगत्ता कणयरुइणो ॥७७॥
अक्खयहरियालीकलियमउलिणो सन्निभच्छसियवत्था । पडिहारगइया जंपिऊण कल्लाणवयणाइं ॥७८॥
तो आसणेसु विमलच्छवत्थपच्छाइएसु निवसंति । भूवइणाणुन्नाया, पडिवत्तिपुरस्सरं सव्वे ॥ ७९ ॥
सम्माणिऊण तंबोलपुप्फवत्थाइएहिं रायावि । असमचउद्दससुमिणाण वइयरं साहए तेसिं ॥ ८० ॥
तेवि[2] य विम्हियहियया भणंति एएसिमिक्कमिक्कंपि । बहुपुन्नेहिं दीसइ किंपुण सव्वेसिमुवलंभो ॥८१॥
जं एयाइं जिणवरजणणी अह चक्कवट्टिजणणी वा । संपुन्नाइं पिच्छइ इय भणियं सव्वदंसीहिं ॥८२॥
एत्थंतरम्मि नाणी चारणसमणो समागओ तत्थ । विहिणा पुट्ठो रन्ना सुमिणाण फलं कहइ एवं ॥८३॥
तहाहि;—
अविरलगलंतमयसलिलमलिणगंडयलदंतिदंसणओ । बहुदाणपवित्तकरो गयगामी तुह सुओ होही ॥८४॥

अथ कथयति क्रमेणाद्भुतस्वप्नानां व्यतिकरं पत्ये । आकर्ण्य सोऽपि ततः प्रमुदितचित्तो भणत्येवम् ॥७१॥
भविष्यत्येतादृशस्वप्नदर्शनेन तव देवि ! वरपुत्रः । निजनिरुपक्रमविक्रमाक्रान्तसमग्ररिपुचक्रः ॥ ७२ ॥
इति भणिते भणति ततो विकसितशतपत्रसदृशवदनेन । एवं भवत्विति जिनेन्द्रसाधुपादप्रसादेन ॥७३॥
ततोऽनुमता नृपेण हर्षवशोत्पन्नपुलककलिताङ्गी । मदकलमन्थरगमना व्रजति निजवासभवने ॥७४॥
राजा च प्रभाते सकलप्रभातकरणीयजातकृतकृत्यः । आस्थानं दत्त्वा बहुविधनृपमन्त्रिपरिकरितः ॥७५॥
आह्वयति सिद्धपुत्रानष्टाङ्गनिमित्तशास्त्रसुविदग्धान् । ज्ञातजिनवचनसारान् विशारदान् स्वप्नशास्त्रेषु ॥७६॥
ततस्ते विकसितशतपत्रकुसुममालावलम्बिवक्षःस्थलाः । घनसारमिश्रचन्दनविलिप्तगात्राः कनकरुचयः ॥७७॥
अक्षतहरितालीकलितमौलय आर्द्राच्छसितवस्त्राः । प्रतिहारसूचिता जल्पित्वा कल्याणवचनानि ॥७८॥
तत आसनेषु विमलाच्छवस्त्रप्रच्छादितेषु निषसन्ति । भूपतिनाऽनुज्ञाताः, प्रतिपत्तिपुरस्सरं सर्वान् ॥७९॥
सम्मान्य ताम्बोलपुष्पवस्त्रादिकै राजापि । असमचतुर्दशस्वप्नानां व्यतिकरं कथयति तेभ्यः ॥८०॥
तेऽपि च विस्मितहृदया भणन्त्येतेषामेकैकमपि । बहुपुण्यैर्दृश्यते किं पुनः सर्वेषामुपलम्भः ॥८१॥
यदेतान् जिनवरजनन्यथ चक्रवर्तिजननी वा । संपूर्णान् पश्यतीति भणितं सर्वदर्शिभिः ॥८२॥
अत्रान्तरे ज्ञानी चारणश्रमणः समागतस्तत्र । विधिना पृष्टो राज्ञा स्वप्नानां फलं कथयत्येवम् ॥८३॥
तथाहि;—

१ क विणद। २ क सिद्धिपु°। ३ ख. तेवित्र।

पेरावलसालिसुंदरवमहुप्पएवंधवंधुरो धीरो । सयलसुरासुरवसहो वसहो तह वसहदंसणओ ॥८५॥
भयरहिओ तेयस्सी दुद्दरिसो रिउगइंदविंदाणं । भविही किसोयरोवि य पंचाणणदंसणाहिंतो ॥८६॥
सुरवरविहियं सुरगिरिसिरम्मि खीरोयजलहिमजलिलेहिं । मज्जणयमणुभविस्सइ सिरिअहिसेयावलोयणं ॥८७॥
मुहकमलुब्भवउवएसगंधलुद्धेहिं भविअभमरेहिं । निच्चं निसेवणिज्जो सुमणममालावलोयणओ ॥८८॥
सारयच्छणससिवयणो भविअचओराण जणियमणहरिसो । ससिदंसणेण होही भविअणकुमुयपल्हायणयरो ॥८९
ययणंसुजालनिम्महियसयलजणहिययमोहतिमिरभरो । कुमयगहतेयहरणो महस्सकिरणस्स पासणओ ॥९०॥
लोयग्गपवरपासायसिहरसंजणियअसमसंसोहो । कित्तिपडायाकलिओ धउव्व सुयपस्स पेच्छणओ ॥९१॥
सिवपुरपत्थियबहुजंतुसत्थपत्थाणमंगलघडोव्व । मणवंछियसिद्धिकरो सयाविए पुण्णकलसम्मि ॥९२ ॥
दुहदाहपिवासियसयलभवियनिव्वुइपयाणदुल्ललिओ। पउमालओ विसालो पउमसरायस्स सुमिणेण ॥९३॥
गुणगणरयणाहारो गंभीरो पवरसत्तसंजुत्तो । करुणामयरसकलिओ रयणायरदंसणे नूणं ॥ ९४ ॥
वेमाणियसुरथुणणारिहो विमाणाओ इत्थ अवयरइ । उत्तत्तकणयवन्नो पवरविमाणम्मि सयविए ॥९५॥
तइलोयेवि महग्घो दुलहो लोयाण पुन्नरहियाणं । संजणियभुवणभूसो य रयणरासिस्स दंसणओ ॥९६॥
दहिऊणं कम्मवणं सुक्कज्झाणानलेण सयलंपि । भविआण निविडजडिमं अवणेही सिहिम्मि दिट्ठम्मि ॥९७॥
किं बहुणा ता होही सत्ततित्थंकरो सुओ तुम्ह । धम्मवरचक्कवट्टी लोयालोयप्पयासयरो ॥ ९८ ॥

अविरलगलन्मदसलिलमलिनगण्डतलदन्तिदर्शनतः । बहुदानप्रियकरो गजगामी तव सुतो भविष्यति ॥८४॥
प्रवरधवलशालिसुन्दरवृषभोन्नतस्कन्धबन्धुरो धीरः । सकलसुरासुरवृषभो वृषभस्तथा वृषभदर्शनतः ॥८५॥
भयरहितस्तेजस्वी दुर्धर्षो रिपुगजेन्द्रवृन्दानाम् । भविष्यति कृशोदरोऽपि च पञ्चाननदर्शनात् ॥८६॥
सुरवरविहितं सुरगिरिशिरसि क्षीरोदजलविमलैः । मज्जनकमनुभविष्यति श्र्यभिषेकावलोकेन ॥८७॥
मुखकमलोद्भवोपदेशगन्धलुब्धैर्भविकभ्रमरैः । नित्यं निषेवणीयः सुमनोमालावलोकनतः ॥८८॥
शारदसम्पूर्णशशिवदनो भविकचकोराणां जनितमनोहर्षः । शशिदर्शनेन भविष्यति भविजनकुमुदप्रह्लादनकरः ॥८९॥
वचनांशुजालनिर्मथितसकलजनहृदयमोहतिमिरभरः । कुमतग्रहतेजोहरणः सहस्रकिरणस्य दर्शनतः ॥ ९० ॥
लोकाग्रप्रवरप्रासादशिखरसंजनितासमसंशोभः । कीर्तिपताकाकलितो ध्वज इव सुतस्य दर्शनतः ॥ ९१ ॥
शिवपुरप्रस्थितबहुजन्तुसार्थप्रस्थानमङ्गलघट इव । मनोवाञ्छितसिद्धिकरो दृष्टे पूर्णकलशे ॥ ९२ ॥
दुःखदाहपिपासितसकलभविकनिर्वृतिप्रदानदुर्ललितः । पद्मालयो विशालः पद्मसरसः स्वप्नेन ॥९३॥
गुणगणरत्नाधारो गम्भीरः प्रवरसत्त्वसंयुक्तः । करुणामृतरसकलितो रत्नाकरदर्शने नूनम् ॥ ९४ ॥
वैमानिकसुरस्तवनार्हो विमानादत्रावतरति । उत्तप्तकनकवर्णः प्रवरविमाने दृष्टे ॥ ९५ ॥
त्रैलोक्येऽपि महार्घो दुर्लभो लोकानां पुण्यरहितानाम् । संजनितभुवनभूषश्च रत्नराशेर्दर्शनतः ॥ ९६ ॥
दग्ध्वा कर्मवनं शुक्लध्यानानलेन सकलमपि । भविकानां निबिडजडिमानमपनेष्यति शिखिनि दृष्टे ॥९७॥

---

१ क. ११७।

आयन्निऊणमेवं हरिसेण विसज्जिउं नमंसित्ता । नरवइणा मुणिनाहो गओ य हियइच्छियं ठाणं ॥९९॥
तेसिं च सिद्धपुत्ताण दावियं पारितोसियं दविणं । आसत्तपुरिससंतइदालिद्दविमद्दसंजणयं ॥१००॥
एत्तो देवीभवणं गंतूणं साहियं महीवइणा । चउदससुमिणाण फलं जह कहियं तेहिं सविसेसं ॥१०१॥
सोऊण सुमिणविवरणमुल्लसियासमपमोयजुत्ताए । सुररमणिसरिसवड्ढंतविब्भमाए तओ तीसे ॥१०२॥
तित्थयरपभावेणं दूरपरविलीणरोयनियराए । परिवड्ढिउमारद्धो गब्भो सह देहकंतीए ॥१०३॥
अह सोहिउं पउत्ता देवी गब्भप्पभावओ अहियं । खीरोयजलहिवेलव्व पवरमुत्ताहलसणाहा ॥१०४॥
अंतरफुरियवियडउग्गमंतनवतरणिकिरणविच्छुरिया । तियसायलनिम्मलकणयसाणुभित्तिव्व अइरुइरा ॥१०५॥
अब्भंतरपाडंभुयअसमससिमंडला नहसिरिव्व । फलिहधरणीव अंतरनिहित्तवररयणपब्भारा ॥१०६॥
सुयणपयोहरमंडलपरिमंडियगयणविमलवच्छयला । उल्लसियबलायावलयहासिरी पाउससिरिव्व ॥१०७॥
इय गब्भट्ठियजिणवरपभाववड्ढंतकंतसव्वंगा । रेहइ नवकप्पदुमलइयव्व मणोहरा देवी ॥१०८॥
अह सुपइट्ठस्स गिहे इंदाएसेण धणवइप्पमुहा । मुंचंति जक्खनियरा मणिरयणसुवन्नदविणभरं ॥१०९॥
बहुविहमणुन्नभोगंगसंचयं तह पसत्थवत्थाणि । विविहाभरणाणि य किरणजालकलियाणि विकिरंति ॥११०॥
अवयरंति उउदेवीउ कयचरं तत्थ तम्मि समयम्मि । गंधोययधाराधोरणीए वरिसंति तह मेहा ॥१११॥
सव्वावि रिउसिरीओ मुंचंति समंतओ कुसुमवुट्ठिं । आयरिसं दंसंति य जोइसियाणं पुरंधीओ ॥११२॥

किं बहुना तस्माद्भविष्यति समस्ततीर्थङ्करः सुतस्तव । धर्मवरचक्रवर्ती लोकालोकप्रकाशकरः ॥९८॥
आकर्ण्यैवं हर्षेण विसृज्य नमस्यित्वा । नरपतिना मुनिनाथो गतश्च हृदयेप्सितं स्थानम् ॥९९॥
तेभ्यश्च सिद्धपुत्रेभ्यो दापितं पारितोषिकं द्रविणम् । आसप्तपुरुषसंततिदारिद्र्यविमर्दसंजनकम् ॥१००॥
इतो देवीभवनं गत्वा कथितं महीपतिना । चतुर्दशस्वप्नानां फलं यथा कथितं तैः सविशेषम् ॥१०१॥
श्रुत्वा स्वप्नविवरणमुल्लसितासमप्रमोदयुक्तायाः । सुररमणीसदृशवर्धमानविभ्रमायास्ततस्तस्याः ॥१०२॥
तीर्थकरप्रभावेण दूरतरविलीनरोगनिकरायाः । परिवर्धितुमारब्धो गर्भः सह देहकान्त्या ॥१०३॥
अथ शोभितुं प्रवृत्ता देवी गर्भप्रभावतोऽधिकम् । क्षीरोदजलधिवेलेव प्रवरमुक्ताफलसनाथा ॥१०४॥
अन्तःस्फुरितविकटोद्गच्छन्नवतरणिकिरणविच्छुरिता । त्रिदशाचलनिर्मलकनकसानुभित्तिरिवातिरुचिरा ॥१०५॥
अभ्यन्तरपाण्डुभुजासमशशिमण्डला नभःश्रीरिव । स्फटिकधरणिरिवान्तर्निहितवररत्नप्राग्भारा ॥१०६॥
सुजनपयोधरमण्डलपरिमण्डितगगनविमलवक्षस्तला । उल्लसितबलाकावल्यट्टहासवती प्रावृट्श्रीरिव ॥१०७॥
इति गर्भस्थितजिनवरप्रभाववर्धमानकान्तसर्वाङ्गा । राजते नवकल्पद्रुमलतिकेव मनोहरा देवी ॥१०८॥
अथ सुप्रतिष्ठस्य गृहे इन्द्रादेशेन धनपतिप्रमुखाः । मुञ्चन्ति यक्षनिकरा मणिरत्नसुवर्णद्रविणभरम् ॥१०९॥
बहुविधमनोज्ञभोगाङ्गसंचयं तथा प्रशस्तवस्त्राणि । विविधाभरणानि च किरणजालकलितानि विकिरन्ति ॥११०॥
अवतरन्ति ऋतुदेव्यः कृतचत्वरं तत्र तस्मिन् समये । गन्धोदकधाराधोरण्या वर्षन्ति तथा मेघाः ॥१११॥

[illegible]

वंतरवेमाणियभुवणवासिदेवाण पवररमणीओ । देविं थुणंति भत्तीए सासणं तह पडिच्छंति ॥११३॥
जिणजणणीए पुरओ दिसिदेवीओ दसावि गायंति । वीणावेणुमुयंगाइमहुरझुणि मणहरं गेयं ॥११४॥
किं बहुणा;
जय-जीव-नंद-प्पमुहकोमलालावपेसलाहिं सया । सेविज्जइ चेडीहिंव सुररमणीहिं पुहइदेवी ॥११५॥
पिच्छंती नडनाडयपिच्छणयाइं कयाइ, करुणाए । वियरंती दुत्थियाणं कयावि तवणिज्जपुंजाइं ॥११६॥
आयन्नंती य पुराणपुरिसचरियाइं सवणसुहयाइं । कइयावि नयरसोहं पिच्छंती सहियणाणुगया ॥११७॥
कुणमाणी कइयावि य नियबंधुवहूजणस्स परिहासं । कइयावि धम्मसंबद्धकहावियारं निसामिंती ॥११८॥
परिपालइ तं गब्भं नो अइउण्हेहिं नाइमहुरेहिं । नो अइतित्तेहिं नाइअंबिलेहिं न कडुएहिं ॥११९॥
नो अइकसायएहिं न याइसीएहिं नाइलवणेहिं । सव्वोउयसुहएहिं आहारेहिं पुहइदेवी ॥१२०॥
संपुन्नम्मि य समए सुपइट्ठमहानिवस्स रज्जम्मि । जणयंती कल्लाणं परिपूरियसयलदोहलया ॥१२१॥
जिट्ठस्स बारसीए सियाए रयणीए दुइयजामम्मि । ससमतुलरासीए सुपवित्तम्मि य मुहुत्तम्मि ॥१२२॥
उच्चट्ठाणठिएसु रविमंगलसुक्कबुहरविसुएसु । सोमम्मि विसाहत्थे केंदियठाणट्ठियगुरुम्मि ॥१२३॥
बीयव्व नवससंकं अहिणवमुत्ताहलं सुसुत्तिव्व । सुरगिरिधरव्व नवकप्पपायवं पसविया पुत्तं ॥१२४॥
तं दट्ठूणं तिहुयणदिवायरं तयकंतिपरिफलियं । पुव्वदिसा विव वियसियमुहकमला रेहए देवी ॥१२५

सर्वा अपि ऋतुश्रियो मुञ्चन्ति समन्ततः कुसुमवृष्टिम् । आदर्शं दर्शयन्ति च ज्योतिष्काणां पुरन्ध्र्यः ॥११२॥
व्यन्तरवैमानिकभुवनवासिदेवानां प्रवररमण्यः । देवीं स्तुवन्ति भक्त्या शासनं तथा प्रतीच्छन्ति ॥११३॥
जिनजनन्याः पुरतो दिग्देव्यो दशापि गायन्ति । वीणावेणुमृदङ्गादिमधुरध्वनि मनोहरं गेयम् ॥११४॥
किं बहुना;
जय-जीव-नन्देत्यादिकोमलालापपेशलाभिः सदा । सेव्यते चेटीभिरिव सुररमणीभिः पृथिवीदेवी ॥११५॥
पश्यन्ती नटनाटकप्रेक्षणकानि कदाचित्, करुणया । वितरन्ती दुःस्थितेभ्यः कदापि तपनीयपुञ्जान् ॥११६॥
आकर्णयन्ती च पुराणपुरुषचरितानि श्रवणसुखदानि । कदापि नगरशोभां पश्यन्ती सखीजनानुगता ॥११७॥
कुर्वाणा कदापि च निजबन्धुवधूजनस्य परिहासम् । कदापि धर्मसंबद्धकथाविचारं निशाम्यन्ती ॥११८॥
परिपालयति तं गर्भं नो अत्युष्णैर्नातिमधुरैः । नो अतितिक्तैर्नात्याम्लैर्न कटुकैः ॥११९॥
नो अतिकषायकैर्न चातिशीतैर्नातिलवणैः । सर्वर्तुकसुखदैराहारैः पृथिवीदेवी ॥१२०॥
संपूर्णे च समये सुप्रतिष्ठमहानृपस्य राज्ये । जनयन्ती कल्याणं परिपूरितसकलदोहदा ॥१२१॥
ज्येष्ठस्य द्वादश्यां सितायां रजन्यां द्वितीययामे । समतुलाराशौ सुपवित्रे च मुहूर्ते ॥१२२॥
उच्चस्थानस्थितेषु रविमङ्गलशुक्रबुधरविसुतेषु । सोमे विशाखास्थे केन्द्रस्थानस्थितगुरौ ॥१२३॥
द्वितीयेव नवशशाङ्कमभिनवमुक्ताफलं सुशुक्तिरिव । सुरगिरिधरेव नवकल्पपादपं प्रसूता पुत्रम् ॥१२४॥

१ ग. डीह॰ । २ ग. रविमि ।

एत्थंतरम्मि सहसा आणंदियसयलतिहुअणाभोयं । मंदो सिसिरो सुरही गयणे पवियंभिओ पवणो ॥१२६॥
सचराचरजंतूणं अइसुहओ गरुयविम्हयकरो य । संभूओ नरएसुवि खणमित्तेणं समुज्जोओ ॥१२७॥
पमज्जियंव धरणीए मंडलं तह पहंजणसुरेहिं । उवसंतरेणुनियरं घणेहिं गंधोदयं वुट्ठं ॥१२८॥
उउदेवीओ कुसुमाण पंचवन्नाण पयरमुवणिंति । समकालमग्गिदेवीओ दीवए तत्थ दीविंति ॥१२९॥
सुपइट्ठनिवइभवणे धणयाएसेण जंभगसुरावि । वररयणकणयवसणाभरणसमूहं च वरिसंति ॥१३०॥
देवेहिं देवीहिं इंतेहिं पडिनियत्तमाणेहिं । वाणारसीवि जाया तव्वेलं अमरनयरिव्व ॥१३१॥
एत्तो य सूइकम्मावसरं मुणिऊण ओहिनाणेणं । अट्ठ दिसाकुमरीओ अहलोगाओ तहिं इंति ॥१३२॥
पवरविमाणारूढा चउसामाणियसहस्सपरियरिया । अणिआहिवेहि सत्तहिं सत्तहिं अणिएहिं संजुत्ता ॥१३३॥
अमरकरिकुंभविब्भमपओहराभरणभूसियसरीरा । जिणजणणिसमीवं तक्खणेण एयाओ संपत्ता ॥१३४॥
तं जहा;—

भोगंकरा भोगवई सुभोगा भोगमालिणी । तोयधारा विचित्ता य पुप्फमाला अणिंदिया ॥१३५॥
ति पयाहिणीकरेउं जिणवरजणणिं पैराए भत्तीए । सव्वाओवि समकालं थुणंति कलकोइलरवेणं ॥१३६॥
कहं विय;
नमिमो तिहुयणरमणीसिरभूसणरयणविब्भमे देवि । पयकमलं कोमलललियअंगुलीपत्तरदलकलियं ॥१३७॥

तं दृष्ट्वा त्रिभुवनदिवाकरं तेजःकान्तिपरिकलितम् । पूर्वदिगिव विकसितमुखकमला राजते देवी ॥१२५॥
अत्रान्तरे सहसाऽऽनन्दितसकलत्रिभुवनाभोगम् । मन्दः शिशिरः सुरभिर्गगने प्रविजृम्भितः पवनः ॥१२६॥
सचराचरजन्तूनामतिसुखदो गुरुविस्मयकरश्च । संभूतो नरकेष्वपि क्षणमात्रेण समुद्द्योतः ॥१२७॥
प्रमार्जितमिव धरण्या मण्डलं तथा प्रभञ्जनसुरैः । उपशान्तरेणुनिकरं घनैर्गन्धोदकं वृष्टम् ॥१२८॥
ऋतुदेव्यः कुसुमानां पञ्चवर्णानां प्रकरमुपनयन्ति । समकालमग्निदेव्यो दीपकांस्तत्र दीपयन्ति ॥१२९॥
सुप्रतिष्ठनृपतिभवने धनपादेशेन जृम्भकसुरा अपि । वररत्नकनकवसनाभरणसमूहं च वर्षन्ति ॥१३०॥
देवैर्देवीभिरायद्भिः प्रतिनिवर्तमानैः । वाणारस्यपि जाता तद्वेलममरनगरीव ॥१३१॥
इतश्च सूतिकर्मावसरं ज्ञात्वावधिज्ञानेन । अष्ट दिक्कुमार्योऽधोलोकात् तत्रायन्ति ॥१३२॥
प्रवरविमानारूढाश्चतुःसामानिकसहस्रपरिकरिताः । अनीकाधिपैः सप्तभिः सप्तभिरनीकैः संयुक्ताः ॥१३३॥
अमरकरिकुम्भविभ्रमपयोधराभरणभूषितशरीराः । जिनजननीसमीपं तत्क्षणेनैताः संप्राप्ताः ॥१३४॥
तद्यथा;—

भोगङ्करा भोगवती सुभोगा भोगमालिनी । तोयधारा विचित्रा च पुष्पमालाऽनिन्दिता ॥१३५॥
त्रिः प्रदक्षिणीकृत्य जिनवरजननीं परया भक्त्या । सर्वा अपि समकालं स्तुवन्ति कलकोकिलरवेण ॥१३६॥
कथमिव;

---

१ क. परा°।

आसंसारं दससुवि दिसासु परिभमउ निब्भरं देवि । सरयनिसायरहरहारनियरहारधवलो जसो तुज्झ ॥१३८॥
तुमएच्चिय संपत्ता रेहा मज्झम्मि पुत्तवंतीण । जीए नियउयरेणं उव्वूढो सत्तमजिणिंदो ॥ १३९ ॥
इय थुइरं जिणजणणिं नमिउं जंपंति गुरुपमोएण । न हु देवि ! भाइयव्वं जं अम्हे दिसिकुमारीओ ॥१४०॥
एयस्स सयलभुवणिक्कसामिणो जिणवरस्स भत्तीए । नियअहिगाराणुरूवं जम्मणमहिमं विहिस्सामो ॥१४१॥
इय अणुजाणावेउं जिणजम्मणभवणचउद्दिसिं विहियं । जोयणमित्तं खित्तं तणकट्ठकयवरवत्तं ॥१४२॥
तक्खणविउव्विएणं संवट्टगवाउणा समग्गंपि । दुग्गंधं अवणेउं जिणजणणीए अदूरम्मि ॥ १४३ ॥
गायंतीउ गुरुहरिसविसियच्छीओ तत्थ चिट्ठंति । एवं उड्ढदिसाओवि देवीओ इंति एयाओ ॥१४४॥
मेहंकरा मेहवई सुमेहा मेहमालिणी । सुवच्छा वच्छमित्ता य वारिसेणा बलाहगा ॥१४५॥
तो वेउव्वियमेहेण महियलं निहयरेणुयं काउं । सोरब्भगुणाइद्धभमरउलं पुप्फवरिसं च ॥१४६॥
तित्थयरगुणसमूहं अइमहुरसरेण सवणसुहएण । आसन्नम्मि ठियाओ गायंति गुरुप्पमोएणं ॥१४७॥
अह पोरच्छिमरुयगाओ अट्ठ देवीउ दिसिकुमारीओ । नियपरियणसहियाओ एयाओ आगया तत्थ ॥१४८॥
नंदुत्तरा य नंदा आनंदा नंदिवद्धणा । विजया य वेजयंती जयंती अपराजिया ॥१४९॥
दिणयरबिंबसरिच्छं करे धरेऊण दप्पणं विमलं । पुव्वदिसि संठियाओ गायंति गुणे जिणिंदस्स ॥१५०॥
अह दाहिणरुयगाओ एवंचिय अट्ठ दिसिकुमारीओ । मुणियजिणजम्मणाओ एयाउ समागयाउ लहुं ॥१५१॥

नमामस्त्रिभुवनरमणीशिरोभूषणरत्नविभ्रमे ! देवि ! । पादकमलं कोमलाङ्गुलिशाखाङ्गुलिप्रवरदलकलितम् ॥१३७॥
आसंसारं दशस्वपि दिक्षु परिभ्राम्यतु निर्भरं देवि ! । शारदनिशाकरहरहारनिकरहारधवलं यशस्तव ॥१३८॥
त्वयैव संप्राप्ता रेखा मध्ये पुत्रवतीनाम् । यथा निजोदरेणोद्व्यूढः सप्तमजिनेन्द्रः ॥१३९॥
इति स्तुत्वा जिनजननीं नत्वा जल्पन्ति गुरुप्रमोदेन । न खलु देवि ! भेतव्यं यद् वयं दिक्कुमार्यः ॥१४०॥
एतस्य सकलभुवनैकस्वामिनो जिनवरस्य भक्त्या । निजाधिकारानुरूपं जन्ममहं विधास्यामः ॥१४१॥
इत्यनुज्ञाप्य जिनजन्मभवनचतुर्दिक्षु विहितम् । योजनमात्रं क्षेत्रं व्यपगततृणकाष्ठकचवरपत्रम् ॥१४२॥
तत्क्षणविकुर्वितेन संवर्तकवायुना समग्रमपि । दुर्गन्धमपनीय जिनजनन्या अदूरे ॥१४३॥
गायन्त्यो गुरुहर्षविकसिताक्ष्यस्तत्र तिष्ठन्ति । एवमूर्ध्वदिशोऽपि देव्य आयान्त्येताः ॥१४४॥
मेघङ्करा मेघवती सुमेघा मेघमालिनी । सुवत्सा वत्समित्रा च वारिषेणा बलाहका ॥१४५॥
ततो विकुर्वितमेघेन महीतलं निहतरेणुकं कृत्वा । सौरभ्यगुणाकृष्टभ्रमरकुलं पुष्पवर्षं च ॥१४६॥
तीर्थकरगुणसमूहमतिमधुरस्वरेण श्रवणसुखदेन । आसन्ने स्थिता गायन्ति गुरुप्रमोदेन ॥१४७॥
अथ पौरस्त्यरुचकादष्ट देव्यो दिक्कुमार्यः । निजपरिजनसहिता एता आगतास्तत्र ॥१४८॥
नन्दोत्तरा च नन्दाऽऽनन्दा नन्दिवर्धना । विजया च वैजयन्ती जयन्ती अपराजिता ॥१४९॥
दिनकरबिम्बसदृशं करे धृत्वा दर्पणं विमलम् । पूर्वदिशि संस्थिता गायन्ति गुणाञ्जिनेन्द्रस्य ॥१५०॥
अथ दक्षिणरुचकादेवमेवाष्ट दिक्कुमार्यः । ज्ञातजिनजन्मान एताः समागतास्तत्र ॥१५१॥

समाहारा पइन्ना य सुप्पबुद्धा जसोहरा । लच्छीवई भोगवई चित्तगुत्ता वसुंधरा ॥ १५२ ॥
करकमले कलिऊणं भिंगारं सुरहिसलिलपडिपुन्नं । पहुणो दाहिणपासे ठियाओ गायंति गुणनियरं ॥१५३॥
अह पच्छिमरुयगठिया पवरविमाणेण दिसिकुमारीओ । अट्ठेव भत्तिभरनिब्भराओ एया पविसंति ॥१५४॥
इलादेवी सुरादेवी पुहई पउमावई (तहा ?) । एगनासाऽनवमिया भद्दाऽसोया य अट्ठमा ॥१५५॥
करकमलकलियसुविसालतालियंटाओ दीहरच्छीओ । पच्छिमदिसाठियाओ थुणंति तित्थयरगुणनिवहं १५६
अह उत्तरिल्लरुयगे वत्थव्वाओ दिसाकुमारीओ । अट्ठेव आगयाओ तरुणतरट्टाओ एयाओ ॥१५७॥
वारुणी पुंडरीका य मीसकेसा अलंबुका । आसा सव्वप्पहा चेव हिरिदेवी सिरी तहा ॥१५८॥
करकमलकलियसियचामराओ उत्तरदिसिम्मि देवस्स । नमिऊण पुहइदेविं पुव्वक्कमेणं च चिट्ठंति ॥१५९॥
अह विदिसिरुयगपरिवासिणीओ चत्तारि दिसिकुमारीओ । चित्ता य चित्तकणया सुतेरसोयामणीनामा १६०
नमिऊण पुहइदेविं ठाउं विदिसासु चउसुवि कमेण । सुंदरपईवहत्था गायंति जिणस्स गुणनिवहं ॥१६१॥
मज्झिमरुयगट्ठिईओ दिसाकुमारीओ इंति चत्तारि । तं जह रूया रूयंसा सुरूया रूयगावईनामा ॥१६२॥
तत्थागंतुं नाहीनालं कप्पंति जिणवरिंदस्स । चउरंगुलाउ उड्ढं खणंति तत्तो य वरविवरं ॥१६३॥
तं तत्थ नाहिनालं ठविऊणं पंचवण्णरयणेहिं । पूरिंति तदुवरि तो रयंति हरियालगुरुपीढं ॥१६४॥
तयणंतरं च अइमणहराइं कयलीहराइं तिन्नेव । वेउव्विऊण तेसिं च मज्झभागम्मि रम्माइं ॥१६५॥

समाहारा प्रदत्ता च सुप्रबुद्धा यशोधरा । लक्ष्मीवती भोगवती चित्रगुप्ता वसुन्धरा ॥१५२॥
करकमले कलयित्वा भृङ्गारं सुरभिसलिलपरिपूर्णम् । प्रभोर्दक्षिणपार्श्वे स्थिता गायन्ति गुणनिकरम् ॥१५३॥
अथ पश्चिमरुचकस्थिताः प्रवरविमानेन दिक्कुमार्यः । अष्टैव भक्तिभरनिर्भरा एता प्रविशन्ति ॥१५४॥
इलादेवी सुरादेवी पृथिवी पद्मावती । एकनासाऽनवमिका भद्राऽशोका चाष्टमी ॥१५५॥
करकमलकलितसुविशालतालवृन्ता दीर्घाक्ष्यः । पश्चिमदिक्स्थिताः स्तुवन्ति तीर्थकरगुणनिवहम् ॥१५६॥
अथोत्तराद्रुचके वास्तव्या दिक्कुमार्यः । अष्टैवागतास्तरुणप्रगल्भा एताः ॥१५७॥
वारुणी पुण्डरीका च मिश्रकेशाऽलम्बुका । आशा सर्वप्रभा चैव ह्रीदेवी श्रीस्तथा ॥१५८॥
करकमलकलितसितचामरा उत्तरदिशि देवस्य । नत्वा पृथिवीदेवीं पूर्वक्रमेण च तिष्ठन्ति ॥१५९॥
अथ विदिग्रुचकपरिवासिन्यश्चतस्रो दिक्कुमार्यः । चित्रा च चित्रकनका सुतेरा-सौदामनीनामानौ ॥१६०॥
नत्वा पृथिवीदेवीं स्थित्वा विदिक्षु चतसृष्वपि क्रमेण । सुन्दरप्रदीपहस्ता गायन्ति जिनस्य गुणनिवहम् ॥१६१
मध्यमरुचकस्थितयो दिक्कुमार्य आयन्ति चतस्रः । तद्यथा रुचा रुचांशा सुरुचा रुचकावतीनामा ॥१६२॥
तत्रागत्य नाभिनालं कल्पयन्ति जिनवरेन्द्रस्य । चतुरङ्गुलादूर्ध्वं खनन्ति ततश्च वरविवरम् ॥१६३॥
तत् तत्र नाभिनालं स्थापयित्वा पञ्चवर्णरत्नैः । पूरयन्ति तदुपरि ततो रचयन्ति हरितालगुरुपीठम् ॥१६४॥
तदनन्तरं चातिमनोहराणि कदलीगृहाणि त्रीण्येव । विकुर्व्य तेषां च मध्यभागे रम्याणि ॥१६५॥

---

१ ग. च्छी° । २ ग. देहाओ । ३ ल. ग. हरि° । ४ ल. ग. मानर । ५ क. क्या । ६ क. रुयं° । ७ क. सुरुया । ८ क. रुय° ।

पंचप्पयारमणिरयणरइयकुट्टिमतलाइं विउलाइं । दारप्पएससंठवियकणयमयपुन्नकलसाइं ॥१६६॥
उद्दामरूववरसालहंजियारेहिराइं विरयंति । उत्तरदाहिणपुव्वासु तिन्नि चउसालभवणाइं ॥१६७॥
तेसिं च मज्झभागे महग्घमणिखंडमंडियतलाइं । नियकिरणजालविरइयसुरिंदकोदंडदंडाइं ॥१६८॥
वरकणयपव्वयसिलावित्थिन्नाइं ठवंति तिन्नेव । सीहासणाइं तत्तो तित्थयरं गरुयभत्तीए ॥१६९॥
करयलपुडेण घित्तुं जिणवरजणणिं च दाहिणदिसिम्मि । निसियाविंति य वरचाउसालसीहासणे तत्तो॥१७०
अब्भंगंति सरीरं सयपागसहस्सपागतेल्लेहिं । तेसिं पहाणगंधुद्धुरेहिं परमप्पमोएण ॥१७१॥
उव्वट्टिऊणं उभयं सुगंधउव्वट्टणेण एमेव । पुव्वाभिमुहे चउसालपवरसीहासणे ठविउं ॥१७२॥
गंधोदएण पुप्फोदएण सुद्धोदएण ण्हाविंति । पवरमणिरयणकणयाभरणेहिं तओ विभूसिंति ॥१७३॥
उत्तरदिसिम्मि चउसालविउलसिंहासणे निवेसेउं । संतिनिमित्तं होम करंति गोसीसदारूहिं ॥१७४॥
नियपप्पभावपरिरक्खियस्सवि जिणस्स जीयमेयंति । काऊण पवररक्खापुट्टलियं बंधयंति तओ॥१७५॥
ताडिंति सवणमूले रयणुवले एरिसं वयंतीओ । सत्तकुलपव्वयाऊ अप्पडिहयसासणो हवसु ॥१७६॥
पणयजणपूरियासो दूरयरपलीणरोयसोगो य। इय भणिऊणं जम्मणगेहम्मि ठविंति जिणजणणिं ॥१७७॥
तत्तो महुरसरेण गायंति जिणिंदभूरिगुणनिवहं । हरिसेण समल्लियंति पुहइदेवीसमीवम्मि ॥१७८॥
इय जस्स जम्मकिच्चं जिणस्स छप्पनदिसिकुमारीहिं । लहुमेव समप्पिज्जइ भत्तीए परमहरिसेणं ॥१७९॥

पञ्चप्रकारमणिरत्नरचितकुट्टिमतलानि विपुलानि । द्वारप्रदेशसंस्थापितकनकमयपूर्णकलशानि ॥१६६॥
उद्दामरूपवरशालभञ्जिकाराजमानानि विरचयन्ति । उत्तरदाक्षिणपूर्वासु त्रीणि चतुःशालभवनानि ॥१६७॥
तेषां च मध्यभागे महार्घमणिखण्डमण्डिततलानि । निजकिरणजालविरचितसुरेन्द्रकोदण्डदण्डानि ॥१६८॥
वरकनकपर्वतशिलाविस्तीर्णानि स्थापयन्ति त्रीण्येव । सिंहासनानि ततस्तीर्थंकरं गुरुभक्त्या ॥१६९॥
करतलपुटेन गृहीत्वा जिनवरजननीं च दक्षिणदिशि । निषादयन्ति च वरचतुःशालसिंहासने ततः ॥१७०॥
अभ्यञ्जन्ति शरीरं शतपाकसहस्रपाकतैलैः । तयोः प्रधानगन्धोद्धुरैः परमप्रमोदेन ॥१७१॥
उद्वर्त्योभयं सुगन्धोद्वर्तनेनैवमेव । पूर्वाभिमुखे चतुःशालप्रवरसिंहासने स्थापयित्वा ॥१७२॥
गन्धोदकेन पुष्पोदकेन शुद्धोदकेन स्नपयन्ति । प्रवरमणिरत्नकनकाभरणैस्ततो विभूषयन्ति ॥१७३॥
उत्तरदिशि चतुःशालविपुलसिंहासने निवेश्य । शान्तिनिमित्तं होमं कुर्वन्ति गोशीर्षदारुभिः ॥१७४॥
निजकप्रभावपरिरक्षितस्यापि जिनस्य जीतमेतदिति । कृत्वा प्रवररक्षापोट्टलिकां बध्नन्ति ततः ॥१७५॥
ताडयन्ति श्रवणमूले रत्नोपलावीदृशो वदन्त्यः । सप्तकुलपर्वतायुरप्रतिहतशासनो भव ॥१७६॥
प्रणतजनपूरिताशो दूरतरप्रलीनरोगशोकश्च । इति भणित्वा जन्मगेहे स्थापयन्ति जिनजननीम् ॥१७७॥
ततो मधुरस्वरेण गायन्ति जिनेन्द्रभूरिगुणनिवहम् । हर्षेण समुपसर्पन्ति पृथिवीदेवीसमीपे ॥१७८॥
इति यस्य जन्मकृत्यं जिनस्य षट्पञ्चाशद्दिक्कुमारीभिः । लघ्वेव समर्प्यते भक्त्या परमहर्षेण ॥१७९॥

१ ओगाढुं व्यवहार ।

एत्थंतरम्मि सोहम्मकप्पसामिस्स सुरवरिंदस्स । सीहासणं पकंपइ तक्कंपेणं तओ सहसा ॥१८०॥
अइविम्हिओ सुरिंदो रोसारुणलोयणो विचिंतेइ । ननु कस्स सग्गलच्छी परंमुही संपयं जाया ॥१८१॥
को वा कयंतदुज्जयकडक्खविक्खेवगोयरं पत्तो । गमणमणो वा सलहुव्व वज्जजालासु को मज्झ ॥१८२॥
को वा निमज्जणमणो अगाहवसणोयहिम्मि दुब्बुद्धी । संचालियं थिरंपि हु जेण सीहासणं मज्झ ॥१८३॥
इय चिंताकुलियमणो दिसिदसयं जा पलोयमाणोवि । न हु किंपि नियइ पुरओ पुणोवि ता चिंतए सक्को ॥१८४॥
किं मज्झ चवणकालो अह सोवि न संपयं घडइ जम्हा । कंपेइ नामरतरू न परिमिलायंति कुसुमाणि ॥१८५॥
अज्जवि य न हु विरज्जइ सचीजणो नेय फुरइ दीणत्तं । न निमेसिणी य दिट्ठी वत्थाणि य नेय मलिणाणि ॥१८६॥
इय जा अणप्पकुवियप्पसंकुलो नियइ अवहिनाणेण । ता सीहासणकंपिक्ककारणं मुणइ जिणजम्मं ॥१८७॥
ता उट्ठेउं सीहासणाउ गंतुं पयाइं सत्तट्ठ । तत्थ ठिओवि हु सक्कत्थएण हरिसेण थुणइ जिणं ॥१८८॥
सिंहासणे निसण्णो पुणोवि चिंतेइ सुरवई एवं । हद्धी अचिंतणीयं पिच्छसु परिचिंतियं पावं ॥१८९॥
तो आणवेइ हरिसेण सुरचमूसामियं तियसनाहो । भो सोहम्मसभाए गंतूण लहुंपि तिक्खुत्तो ॥१९०॥
मेहोहगहिरघोसं जोयणवित्तं सुघोसवरघंटं । ताडेऊणं महया रवेण घोसेह तह एवं ॥१९१॥
भारहखित्ते सत्तमतित्थयरो संपयं समुप्पन्नो । वाणारसीए सक्को चलिओ से जम्ममहिमत्थं ॥१९२॥
तो भो देवा ! तुब्भे सव्वालंकारभूसिया सव्वे । सव्वेहिं नाडएहिं सव्वबलेणं च संजुत्ता ॥१९३॥

अत्रान्तरे सौधर्मकल्पस्वामिनः सुरवरेन्द्रस्य । सिंहासनं प्रकम्पते तत्कम्पेन ततः सहसा ॥१८०॥
अतिविस्मितः सुरेन्द्रो रोषारुणलोचनो विचिन्तयति । ननु कस्य स्वर्गलक्ष्मीः पराङ्मुखी सांप्रतं जाता ॥१८१॥
को वा कृतान्तदुर्जयकटाक्षविक्षेपगोचरं प्राप्तः । गमनमना वा शलभ इव वज्रज्वालासु को मम ? ॥१८२॥
को वा निमज्जनमना अगाधव्यसनोदधौ दुर्बुद्धिः । संचालितं स्थिरमपि हि येन सिंहासनं मम ? ॥१८३॥
इति चिन्ताकुलितमना दिग्दशकं यावत् प्रलोकमानोऽपि । न हि किमपि पश्यति पुरतः पुनरपि ततश्चिन्तयति शक्रः ॥१८४॥
किं मम च्यवनकालोऽथ सोऽपि न सांप्रतं घटते यस्मात् । कम्पते नामरतरुर्न परिम्लायन्ति कुसुमानि ॥१८५॥
अद्यापि च न हि विरज्यते शचीजनो नैव स्फुरति दीनत्वम् । न निमेषिणी च दृष्टिर्वस्त्राणि च नैव मलिनानि ॥१८६॥
इति यावदनल्पकुविकल्पसंकुलः पश्यत्यवधिज्ञानेन । तावत्सिंहासनकम्पैककारणं जानाति जिनजन्म ॥१८७॥
तत उत्थाय सिंहासनाद् गत्वा पदानि सप्ताष्ट । तत्र स्थितोऽपि हि शक्रस्तवेन हर्षेण स्तवीति जिनम् ॥१८८॥
सिंहासने निषण्णः पुनरपि चिन्तयति सुरपतिरेवम् । हा धिगचिन्तनीयं पश्य परिचिन्तितं पापम् ॥१८९॥
तत आज्ञापयति हर्षेण सुरचमूस्वामिनं त्रिदशनाथः । भोः सौधर्मसभायां गत्वा लघ्वपि त्रिः ॥१९०॥
मेघौघगभीरघोषां योजनवृत्तां सुघोषावरघण्टाम् । ताडयित्वा महता रवेण घोषयत तथैवम् ॥१९१॥
भारतक्षेत्रे सप्तमतीर्थंकरः सांप्रतं समुत्पन्नः । वाराणस्यां शक्रश्चलितस्तस्य जन्ममहिमार्थम् ॥१९२॥
ततो भो देवाः ! यूयं सर्वालङ्कारभूषिताः सर्वे । सर्वैर्नाटकैः सर्वबलेन च संयुक्ताः ॥१९३॥

---

१ ख °णहीव । २ ग. °णवयां ।

तह सव्वविभूईए आरुहिउं पवरनियविमाणाइं । दिव्वच्छराहि सहिया सक्कसगासं लहुं एह ॥१९४॥
इय तियसनाहवयणं सोउं विणएण सुरचमूसामी । तुरियगई· गंतूणं सोहम्मसभाए तिखुत्तो ॥१९५॥
ताडइ सुघोसघंटं तीसे घणघोसपडिरवसेणं । अन्नाणवि घंटाणं बत्तीसं सयसहस्साइं ॥१९६॥
एगूणगाइं समकालमेव काउं रणज्झणारावं । पारद्धाइं तप्पडिरवोवि समगं समुच्छलिओ ॥१९७॥
एत्थंतरम्मि पंचविहविसयसेवापमत्तचित्तावि । देवा तमेगकालं वज्जिरघंटासरं सोउं ॥१९८॥
चिंतंति किं विफुडंतचंडबंभंडभंडयस्स रवो । रयणमयविमाणावलिपडिफलणेणं पवित्थरिओ ॥१९९॥
निसुणिज्जंतो संखुद्धमुद्धहिययाहिं अमररमणीहिं । हा नाह ! रक्ख रक्खत्ति जंपिरीहिं भयवसेणं ॥२००॥
दणुयवइवहदरियतियससुहडगलगज्जिभीसणो भुवणे । सव्वत्तोवि वियंभइ घंटाणं रणरणारावो ॥२०१॥
इय चिंताए सिढिलियमाणिणिगाढावगूढकंठम्मि । संजाए सुरनिवहे सव्वत्तो मूढहियपम्मि ॥२०२॥
उवसंते य खणेणं समग्गगंभीरघंटनिग्घोसे । अवहियसुराण सुररायसासणं कहइ एस तओ ॥२०३॥
इय नाउं हरिणगवेसिवयणओ जम्ममज्जणं पहुणो । विप्फुरियपमोयभरा तो संविहिउं समारद्धा ॥२०४॥
गंतूणं मज्जणकेलिदीहियं अह कुणंति मज्जणयं । कप्पूरमीसचंदणरसेण देहं विलिंपंति ॥२०५॥
दूसजुयं निम्मलकोमलं च परिहंति कंतिरमणीयं । कंठपइट्ठियहारा दूरुज्झियकामुयवियारा ॥२०६॥
वरकडयतुडियमणिमउडकिरणविच्छुरियसयलगयणयला । नियरूवमडप्फरहसियकुसुमवाणा तओ चलिया ॥

तथा सर्वविभूत्याऽऽरुह्य प्रवरानिजविमानानि । दिव्याप्सरोभिः सहिताः शक्रसकाशं लघ्वेत ॥१९४॥
इति त्रिदशनाथवचनं श्रुत्वा विनयेन सुरचमूस्वामी । त्वरितगतिर्गत्वा सौधर्मसभायां त्रिः ॥१९५॥
ताडयति सुघोषघण्टां तस्या घनघोषप्रतिरववशेन । अन्यासामपि घण्टानां द्वात्रिंशच्छतसहस्राणि ॥१९६॥
एकोनकानि समकालमेव कृत्वा रणज्झणारावम् । प्रारब्धानि तत्प्रतिरवोऽपि समकं समुच्छलितः ॥१९७॥
अत्रान्तरे पञ्चविधविषयसेवाप्रमत्तचित्ता अपि । देवास्तमेककालं वाद्यमानघण्टास्वरं श्रुत्वा ॥१९८॥
चिन्तयन्ति किं विस्फुटच्चण्डब्रह्माण्डभाण्डकस्य रवः । रत्नमयविमानावलिप्रतिफलनेन प्रविस्तीर्णः ॥१९९॥
श्रूयमाणः संक्षुब्धमुग्धहृदयाभिरमररमणीभिः । हा नाथ ! रक्ष रक्षेति जल्पित्रीभिर्भयवशेन ॥२००॥
दनुजपतिवधदर्पितत्रिदशसुभटगलगर्जिभीषणो भुवने । सर्वतोऽपि विजृम्भते घण्टानां रणरणारावः ॥२०१॥
इति चिन्तया शिथिलितमानिनीगाढावगूढकण्ठे । संजाते सुरनिवहे सर्वतो मूढहृदये ॥२०२॥
उपशान्ते च क्षणेन समग्रगम्भीरघण्टानिर्घोषे । अवहितसुरान् सुरराजशासनं कथयत्येष ततः ॥२०३॥
इति ज्ञात्वा हरिणगमेषिवचनतो जन्ममज्जनं प्रभोः । विस्फुरितप्रमोदभरास्ततः संविधातुं समारब्धाः ॥२०४॥
गत्वा मज्जनकेलिदीर्घिकामथ कुर्वन्ति मज्जनकम् । कर्पूरमिश्रचन्दनरसेन देहं विलिम्पन्ति ॥२०५॥
दूष्ययुगं निर्मलकोमलं च परिदधति कान्तिकमनीयम् । कण्ठप्रतिष्ठितहारा दूरोज्झितकामुकविकाराः ॥२०६॥
वरकटकत्रुटितमणिमुकुटकिरणविच्छुरितसकलगगनतलाः । निजरूपगर्वहसितकुसुमबाणास्ततश्चलिताः ॥२०७॥

---

१ ख. ग मज्जण म० । २ अनुस्वरणशब्द इति तथैवानुवमानो सुख', एवमुत्तरत्रापि ।

[illegible] । आरुढा चीणंसुयचिंधसहस्सोवसोहेहिं ॥२०८॥
केवि [illegible] । केवि हु महल्लसद्दूलसरहहरिहंसवसागया ॥२०९॥
इय [illegible] निवेसणओहिं वेगेण । सव्वेवि हरिसेण आगया सुरवइसमीवं ॥२१०॥
[illegible] । फालिहमणिनिम्मियसालभंजियाघडियवरदारं ॥२११॥
[illegible] गुरुगुडयं । उब्भडपवणपकंपिरजयपडागाइअउपयडं ॥२१२॥
[illegible] भुवणस्स । सिहरंव पुन्नरूवगुरुपसिहरिणो निम्मलाल ॥२१३॥
[illegible] विच्छड्डे । जोयणलक्खपमाणं जोयणसयसमहस्सउस्सेहं ॥२१४॥
[illegible] वरविमाणं । आरुहिऊणं चलिओ सक्को सह देवकोडीहिं ॥२१५॥
[illegible] । नन्दीसरवरदीवे दाहिणपोरत्थिमंमि नगे ॥२१६॥
[illegible] कमेण देवाइं । तं दिव्वं देवजुइं दिव्वं देवाणुभावं च ॥२१७॥
[illegible] । थोराणमी य जेयं जेण य जिणजम्मभवणं च ॥२१८॥
[illegible] कमेण संपत्तो । सुपासजिणभवणे सक्को सह देवदेवीहिं ॥२१९॥
[illegible] । तिक्खुत्तं जिणजम्मणभुवणस्स तओ निपयाणं ॥२२०॥
[illegible] । भवणमहिमाहिं अहिं सामाणियसहस्सगुत्ती ॥२२१॥

[illegible] । आरूढाश्चीनांशुकचिह्नसहस्रोपशोभैः ॥२०८॥
[illegible] । केऽपि हि महाशार्दूलशरभहरिहंसवशागताः ॥२०९॥
[illegible] । सर्वेऽपि पुनः हर्षेणागताः सुरपतिसमीपम् ॥२१०॥
[illegible] । स्फाटिकमणिनिर्मितशालभञ्जिकाघटितवरद्वारम् ॥२११॥
[illegible] । उद्भटपवनप्रकम्पमानजयपताका [illegible] ॥२१२॥
[illegible] । शिखरमिव पूर्णरूपगुरुशिखरिणो निर्मलरुचिर ॥२१३॥
[illegible]

संजुत्तो तियसपहू पविसइ तत्थेव जत्थ तित्थयरो। जणणी य, दिट्ठिविसए पुणो पणामं करेमाणो॥२२२॥
सामिं समायरं चिय तिपयाहिणपुव्वयं नमंसेउं। संथुणइ पुहइदेविं सविसेसं पुलइयसरीरो ॥२२३॥
कहं चिय ?
जयसि तुमं नियकुलगयणसयलसंपुन्नचंदवरजोण्हे!। तिहुयणपहाणसीलाइगुणगणाहारवरधरणि! ॥२२४॥
वररयणनियरपरिपूरिअंतरो लहुइओ तए जलही। तिहुअणपसंसणिज्जं जिणवररयणं धरंतीए ॥२२५॥
जणिउं जिणिंदमंतरतमपसरनिरुंभणिक्कदिणनाहं। खज्जोयपसविणी इव कया तए संपयं पुव्वा ॥२२६॥
परममुणीणंपि तुमं जाया आसीसभायणं देवि!। एएणं चिय तुमए भवजलही दुत्तरो तरिओ ॥२२७॥
अहरियतिहुयणचिंतामणिजिणवरकुच्छिधारिणीए धुवं। तुह चेव मणुयजम्मो पसंसणिज्जो बुहाणंपि॥२२८॥
इय थोउं जिणजणणिं अवसोवणिदाणपुव्वयं सक्को। ठविऊणं पेउव्वियजिणपडिरूवं जणणिपासे ॥२२९॥
सयमवि पंच सरीरे विउव्विउं धरइ छत्तमेगेण। दोहिं च उभयपासेसु ढालए सेयवरचमरे ॥२३०॥
एगेणं धरइ पुरो सारयरविमंडलं व दिसिवलयं। उज्जोयंतं वज्जं असंखपडिवक्खविक्खवणं ॥२३१॥
एगेण सुरहिगोसीसचंदणुप्पंकपंडुरे सुगंधे। धरइ जिणं करकमले हरिसवसुल्लसियरोमंचो ॥२३२॥
इय पंचहिं रूवेहिं काउं सव्वंपि नियगकायव्वं। बहुदेवदेविकोडीहिं परिवुडो भत्तिभरकलिओ ॥२३३॥
अप्पाणं मन्नंतो समत्थसुंपसत्थतित्थजलण्हायं। मंदरसेलाभिमुहं चलिओ आखंडलो तत्तो ॥२३४॥

संयुक्तस्त्रिदशप्रभुः प्रविशति तत्रैव यत्र तीर्थकरः। जननी च, दृष्टिविषये पुनः प्रणामं कुर्वन् ॥२२२॥
स्वामिनं समातृकमेव त्रिप्रदक्षिणापूर्वकं नमस्यित्वा। संस्तौति पृथिवीदेवीं सविशेषं पुलकितशरीरः ॥२२३॥
कथमिव ?
जयसि त्वं निजकुलगगनसकलसंपूर्णचन्द्रवरज्योत्स्ने!। त्रिभुवनप्रधानशीलादिगुणगणाधारवरधरणि! ॥२२४॥
वररत्ननिकरपरिपूरितान्तरो लघूकृतस्त्वया जलधिः। त्रिभुवनप्रशंसनीयं जिनवररत्नं धरन्त्या ॥२२५॥
जनयित्वा जिनेन्द्रमान्तरतमःप्रसरनिरोधनैकदिननाथम्। खद्योतप्रसविनीव कृता त्वया सांप्रतं पूर्वा ॥२२६॥
परममुनीनामपि त्वं जाताऽऽशीर्भाजनं देवि!। एतेनैव त्वया भवजलधिर्दुस्तरस्तीर्णः ॥२२७॥
अधरितत्रिभुवनचिन्तामणिजिनवरकुक्षिधारिण्या ध्रुवम्। तवैव मनुजजन्म प्रशंसनीयं बुधानामपि ॥२२८॥
इति स्तुत्वा जिनजननीमवस्वापनीदानपूर्वकं शक्रः। स्थापयित्वा विकुर्वितजिनप्रतिरूपं जननीपार्श्वे ॥२२९॥
स्वयमपि पञ्च शरीराणि विकुर्व्य धरति छत्रमेकेन। द्वाभ्यां चोभयपार्श्वयोर्वीजयति श्वेतवरचामरौ ॥२३०॥
एकेन धरति पुरः शारदरविमण्डलमिव दिग्वलयम्। उद्द्योतयद् वज्रमसंख्यप्रतिपक्षविक्षपणम् ॥२३१॥
एकेन सुरभिगोशीर्षचन्दनपङ्कपाण्डुरे सुगन्धे। धरति जिनं करकमले हर्षवशोल्लसितरोमाञ्चः ॥२३२॥
इति पञ्चभी रूपैः कृत्वा सर्वमपि निजककर्तव्यम्। बहुदेवदेवीकोटिभिः परिवृतो भक्तिभरकलितः ॥२३३॥
आत्मानं मन्यमानः समस्तसुप्रशस्ततीर्थजलस्नातम्। मन्दरशैलाभिमुखं चलित आखण्डलस्ततः ॥२३४॥

---

१ क ओ दे। २ क ओ गे।

परमेण पमोएणं दिव्वगईए कमेण संपत्तो । तुंगत्तणेण जोयणलक्खपमाणं सुरगिरिंदं ॥२३५॥
जो रेहइ एकपओहरोव्व धरणीए कणयकंतिल्लो । रयणावलीरमणीओ पंडगवणकसिणसिहरो य ॥२३६॥
अमियरमणीयगुणगणसंखारेहव्व सुरवरेहिं कया । रेहंति जत्थ दिसिदंतिदंतउल्लिहणराईओ ॥२३७॥
पिहुलनियंबो संसोहिकणयमयमेहलाइ परिकलिओ । सुपयोहरो विरायइ रुइरो रमणीयणोव्व सया ॥२३८॥
उत्तुंगसिहरसंठियसासयजिणभवणधयपडागाए । वियरियपत्तव्व सया जस्स सिरी रेहइ दिवस्स ॥२३९॥
सव्वत्तो गुरुनिब्भरसलिलपयट्टाहिं गहिरसरियाहिं । निरुवमहिममसमुब्भवकित्तीहिंव सहइ परिकलिओ ॥२४०॥
इय गरुयगुणनिहाणं तं जाव सुराहिवो समारुहइ । तो पिच्छइ रमणीयं महावणं पंडगभिहाणं ॥२४१॥
कत्थवि उन्नयनवजलयगज्जिपमुइयकलाविकुलकलियं । कत्थवि य किन्नरीगेयसवणतल्लिच्छहरिणकुलं ॥२४२॥
तो तत्थ पंडुकंबलसिलाए नीहारहारधवलाए । मणिरयणकिरणजलक्खालियम्मि तवणीयमइयम्मि ॥२४३॥
निवसइभिसेयसिंहासणम्मि उच्छंगठवियजिणनाहो । पुव्वाभिमुहो सक्को हरिसवसुप्फुल्लनयणजुओ ॥२४४॥
जिणवरपभावपयलियनियासणा ओहिणा वियाणेउं । जिणजम्ममज्जणमहं ईसाणाईवि सुरवइणो ॥२४५॥
सव्वेवि समागंतुं निययसमिद्धीइ तियससेलम्मि । कयजिणपयप्पणामा हरिसेण ठिआ निअट्ठाणे ॥२४६॥
तत्तो पढमं भणिया अच्चुयसुरसामिणा निया देवा । भो सिग्घं तित्थयराभिसेयमुवणेह सुपसत्थं ॥२४७॥
अट्ठुत्तरं सहस्सं तो ते कलसाण कणयमइयाणं । कलहोयमयाण तहा अट्ठसहस्सं मणिमयाणं ॥२४८॥
कंचणरुप्पमयाणं वरतारयमणिमयाण एमेव । मणिकणयरुप्पमइयाण तह य भोमेयगाणं च ॥२४९॥

परमेण प्रमोदेन दिव्यगत्या क्रमेण संप्राप्तः । तुङ्गत्वेन योजनलक्षप्रमाणं सुरगिरीन्द्रम् ॥२३५॥
यो राजत्येकपयोधर इव धरण्याः कनककान्तिकः । रत्नावलीरमणीयः पाण्डुकवनकृष्णशिखरश्च ॥२३६॥
अमितरमणीयगुणगणसंख्यारेखा इव सुरवरैः कृताः । राजन्ति यत्र दिग्दन्तिदन्तोल्लिखनराजयः ॥२३७॥
पृथुनितम्बः संशोभिकनकमयमेखलया परिकलितः । सुपयोधरो विराजते रुचिरो रमणीजन इव सदा ॥२३८॥
उत्तुङ्गशिखरसंस्थितशाश्वतजिनभवनध्वजपताकया । वितीर्णपत्रेव सदा यस्य श्री राजते दिवः ॥२३९॥
सर्वतः प्रवृत्तगुरुनिर्भरसलिलाभिर्गम्भीरसरिद्भिः । निरुपममहिमसमुद्भवकीर्त्तिभिरिव राजते परिकलितः ॥२४०॥
इति गुरुगुणनिधानं तं यावत् सुराधिपः समारोहति । ततः पश्यति रमणीयं महावनं पाण्डुकाभिधानम् ॥२४१॥
कुत्राप्युन्नतनवजलदगर्जिप्रमुदितकलापिकुलकलितम् । कुत्रापि च किन्नरीगेयश्रवणतत्परहारिणकुलम् ॥२४२॥
ततस्तत्र पाण्डुकम्बलशिलायां नीहारहारधवलायाम् । मणिरत्नकिरणजलक्षालिते तपनीयमये ॥२४३॥
निवसत्यभिषेकसिंहासन उत्सङ्गस्थापितजिननाथः । पूर्वाभिमुखः शक्रो हर्षवशोत्फुल्लनयनयुगः ॥२४४॥
जिनवरप्रभावप्रचलितनिजासना अवधिना विज्ञाय । जिनजन्ममज्जनमहमीशानादयोऽपि सुरपतयः ॥२४५॥
सर्वेऽपि समागत्य निजकसमृद्ध्या त्रिदशशैले । कृतजिनपादप्रणामा हर्षेण स्थिता निजस्थाने ॥२४६॥
ततः प्रथमं भणिता अच्युतसुरस्वामिना निजा देवाः । भोः शीघ्रं तीर्थकराभिषेकमुपनयत सुप्रशस्तम् ॥२४७॥
अष्टोत्तरं सहस्रं ततस्ते कलशानां कनकमयानाम् । कलधौतमयानां तथाऽष्टसहस्रं मणिमयानाम् ॥२४८॥

एवं रयणमयाणं भिंगाराईण पवरवत्थूणं । पत्तेयं पत्तेयं अट्ठसहस्सं विउव्वित्ता ॥२५०॥
गंतुं खीरसमुद्दं कलसे भरिऊण खीरसलिलेणं । गहियाइं कमलकेरवसयवत्तसहस्सवत्ताइं ॥२५१॥
एवं महंतसुपसत्थतित्थसत्थाण मागहाईणं । पवरनईणं च जलं तहोसहीमट्टियाओ य ॥२५२॥
उत्तरकुरुमाईसुवि कुलगिरिवक्खारनंदणवणेसु । अंतरनईदहेसु य जाणि य कुसुमोसहिफलाइं ॥२५३॥
इय सव्वं चिय तियसा तुरियं संगहिउमागया तत्थ । विणयप्पणया अच्चुयसुराहिवइणो समप्पंति ॥२५४॥
अह सो अच्चुयसक्को दट्ठूणमभिसेयसयलसामग्गिं । जायहरिसो य सिग्घं उट्ठइ नियआसणाउ तओ॥२५५॥
सामाणियसहस्सेहिं दसहिं तहा चउहिं लोगपालेहिं। तिहिं परिसाहिं सत्तहि अणियाहिवईहिं अणिएहिं॥२५६॥
तह तायत्तीसाए तायत्तीसेहिं आयरक्खाण । चत्तालीससहस्सेहिं परिवुडो अच्चुयसुरिंदो ॥२५७॥
तत्तो य विमलतित्थाण खीरजलहीण सलिलपुन्नेहिं । गोसीसचंदणप्पमुहसारवत्थूहिं कलिएहिं ॥२५८॥
विमलकमलपिहाणेहिं पवरसव्वोसहीसणाहेहिं । साहावियवेउव्वियकलसेहिं महप्पमाणेहिं ॥२५९॥
सत्तमजिणस्स तिहुयणनिक्कारणबंधवस्स भत्तीए । जम्माहिसेयमहिमं अच्चुयकप्पाहिवो कुणइ ॥२६०॥
इत्थंतरम्मि जुगवं पल्होट्टकलसाण जिणसिरग्गाओ। जलधोरणीओ रेहिंति सिहरिसिहराओ सरियव्व ।२६१।
पहरिसपरवसमहिहिं दिसिरमणीहिव अहव खित्ताओ । मुत्तावलीओ सोहंति निम्मलाविरलकंतीओ ॥२६२॥
अहवावि कुगइनिवडिरजणमुद्धरिउंव पुन्नरज्जूओ । अह खुहियजिणंजसोजलहिणोव्व कल्लोलमालाओ २६३

काञ्चनरूप्यमयानां वरतीरकमणिमयानामेवमेव । मणिकनकरूप्यमयानां तथा च भौमेयकानां च ॥२४९॥
एवं रत्नमयानां भृङ्गारादीनां प्रवरवस्तूनाम् । प्रत्येकं प्रत्येकमष्टसहस्रं विकुर्व्य ॥२५०॥
गत्वा क्षीरसमुद्रं कलशान् भृत्वा क्षीरसलिलेन ।-गृहीतानि कमलकैरवशतपत्रसहस्रपत्राणि ॥२५१॥
एवं महासुप्रशस्ततीर्थसार्थानां मागधादीनाम् । प्रवरनदीनां च जलं तथौषधिमृत्तिकाश्च ॥२५२॥
उत्तरकुर्वादिष्वपि कुलगिरिवक्षस्कारनन्दनवनेषु । अन्तर्नदीद्रहेषु च यानि च कुसुमौषधिफलानि ॥२५३॥
इति सर्वमेव त्रिदशास्त्वरितं संगृह्यागतास्तत्र । विनयप्रणता अच्युतसुराधिपतये समर्पयन्ति ॥२५४॥
अथ सोऽच्युतशक्रो दृष्ट्वाऽभिषेकसकलसामग्रीम् । जातहर्षश्च शीघ्रमुत्तिष्ठति निजासनात् ततः ॥२५५॥
सामानिकसहस्रैर्दशभिस्तथा चतुर्भिर्लोकपालैः । तिसृभिः पर्षद्भिः सप्तभिरनीकाधिपतिभिरनीकैः ॥२५६॥
तथा त्रयस्त्रिंशता त्रायस्त्रिंशैरात्मरक्षाणाम् । चत्वारिंशत्सहस्र्या परिवृतोऽच्युतसुरेन्द्रः ॥२५७॥
ततश्च विमलतीर्थानां क्षीरजलधीनां सलिलपूर्णैः । गोशीर्षचन्दनप्रमुखसारवस्तुभिः कलितैः ॥२५८॥
विमलकमलपिधानैः प्रवरसर्वौषधिसनाथैः । स्वाभाविकवैक्रयिककलशैर्महाप्रमाणैः ॥२५९॥
सप्तमजिनस्य त्रिभुवननिष्कारणबान्धवस्य भक्त्या । जन्माभिषेकमहिमानमच्युतकल्पाधिपः करोति ॥२६०॥
अत्रान्तरे युगपत् पर्यस्तकलशानां जिनशिरोऽग्रात् । जलधोरण्यो राजन्ति शिखरिशिखरात् सृता इव ॥२६१॥
प्रहर्षपरवशाभिर्दिग्रमणीभिरिवाथवा क्षिप्ताः । मुक्तावल्यः शोभन्ते निर्मलाविरलकान्तयः ॥२६२॥

१ क विओविता ।

एवं जिणाभिसेगे पयट्टिए सुरवईहि हरिसेण । ताडिज्जंति चउव्विहआउज्जाइं सुरेहिं तओ ॥२६४॥
सघणघणघोसदुंदुहिनिनाउद्धरं करडिरडरडियपडुपडहरवबंधुरं ।
सरसरसिजंतढक्काहुडुक्काउलं महुरगंभीरघुमघुमियवरमद्दलं ॥२६५॥
धुकधुकधुकसद्दुक्कडं तालझणझणियवरतलिमघोसुब्भडं ।
मुहलकंसालछलछलरवाडंवरं भेरिभंभारवारंभभरियंवरं ॥२६६॥
वेणुवीणासमालत्तणिरवसुंदरं झल्लरिघोससंमीसखरमुहिसरं ।
पलयकालिव्वसजलघणगज्जियं तत्थ वज्जेइ चाउव्विहवज्जयं ॥२६७॥
गरुयभत्तिब्भरुब्भिन्नरोमंचया थुणहि तित्थेसरं तत्थ नच्चंतया ।
केवि मुंचंति मंदारसुमणोहरं गंधवसमिलियभसलोहसुमणोहरं ॥२६८॥
केवि मल्लव्व सज्जंति कयदद्दुरं अवरि गायंति सुहकंठरवसुंदरं ।
केवि उत्तालतालाउलं रासयं कुणहि करनच्चियं अवरि वरहासयं ॥२६९॥
केवि हरिसुद्दरा तियसगलदद्दुरं कुणहि हयहेसियं केवि सुइबंधुरं ।
केवि गयगज्जियं कुणहि मयभिभलं अवि मुट्ठीहि पहरंति धरणीयलं ॥२७०॥
केवि फोडिंति वक्करियउक्केरयं केवि कुव्वंति कंठीरवुन्नायंयं ।

अथवापि कुगतिनिपतनशीलजनमुद्धर्तुमिव पुण्यरज्ज्वः । अथ क्षुब्धजिनयशोजलधेरिव कल्लोलमालाः ॥२६३
एवं जिनाभिषेके प्रवर्तिते सुरपतिभिर्हर्षेण । ताड्यन्ते चतुर्विधातोद्यानि सुरैस्ततः ॥२६४॥
सघनघनघोषदुन्दुभिनिनादोद्धुरं करटिरटरटितपटुपटहरवबन्धुरम् ।
सारसरसितढक्काहुडुक्काकुलं मधुरगम्भीरघुमघुमितवरमुरजम् ॥२६५॥
धुकधुकधुकशब्दोत्करं तालझणझणितवरतलिमघोषोद्भटम् ।
मुखरकांस्यालच्छलच्छलरवाडम्बरं भेरीभम्भारवारम्भभृताम्बरम् ॥२६६॥
वेणुवीणासमालप्तनीरवसुन्दरं झल्लरीघोषसंमिश्रखरमुखीस्वरम् ।
प्रलयकालिकसजलघनगर्जितं तत्र वाद्यते चतुर्विधवाद्यकम् ॥२६७॥
गुरुभक्तिभरोद्भिन्नरोमाञ्चकाः स्तुवन्ति तीर्थेश्वरं तत्र नृत्यन्तः ।
केऽपि मुञ्चन्ति मन्दारसुमनोभरं गन्धवशमिलितभ्रमरौघसुमनोहरम् ॥२६८॥
केऽपि मल्ला इव सज्जन्ति कृतदर्दुरमपरे गायन्ति शुभकण्ठरवसुन्दरम् ।
[illegible]त्तालतालाकुलं रासकं कुर्वन्ति करनर्तितमपरे [illegible] ॥२६९॥
[illegible]ि हर्षोद्दामास्त्रिदशगलद्दर्दुरं कुर्वन्ति हयहेषित [illegible]
केऽपि गजगर्जितं कुर्वन्ति [illegible] मुष्टि [illegible]तलम् ॥२७[illegible]
केऽपि स्फोटयन्ति [illegible] केऽपि कुर्वन्ति क[illegible]

केवि मक्खणिण खीरोयजलसंतियं कलसमुवणिंति तियसा हरिसंतियं ॥२७१॥
इय सुरवइसंथिण परिहयविग्घिण जहिं वट्टिज्जइ आयरिण ।
सत्तमजिणमज्जणि तहिं भवभंजणि किं किचिज्ज मारिसिण? ॥२७२॥

इय वट्टंते सत्तमतित्थेसरजम्ममज्जणमहम्मि । सव्वेवि सुरिंदा परमहरिसभरपुलइयसरीरा ॥२७३॥
धूवकडुच्छयहत्था सियचमरविसालछत्तसंजुत्ता । सुहपुप्फगंधवावडहत्था य पुरो ठिया तत्तो ॥२७४॥
एवं अच्चुयसक्के विरयम्मि जिणेसरं ण्हवेऊण । नियपरिवाराणुगया आणयपमुहा सुरिंदावि ॥२७५॥
अहिसिंचंति जिणिंदं महाविभूईए अच्चुयवइव्व । तीसंपि नियकमेणं मुत्तुं सोहम्मकप्पपहुं ॥२७६॥
तयणंतरं ठवित्ता ईसाणिंदो जिणं नियंकम्मि । सीहासणे निसीयइ तत्तो सोहम्मसामीवि ॥२७७॥
चउरो चउद्दिसिंपि हु हिमकरहरहाससंखदलधवले । तरुणवसहे विउव्वइ रमणिज्जसरीरकंतिल्ले ॥२७८॥
तेसिंच अट्ठसिंगग्गभायओ अट्ठ सलिलधाराओ । उड्ढगमाओ धणियं अह पडणे एगिभूयाओ॥२७९॥
काउं जिणुत्तमंगे खिवेइ आणंदवियसियच्छिजुओ । अन्नेहिवि तह खीरोयकलससहस्सेहिं बहुएहिं॥२८०॥
अहिसिंचइ य कमेणं अह विहिए परममज्जणमहम्मि । सोहम्मवई सुकुमालगंधकासायवत्थेहिं ॥२८१॥
तित्थेसरस्स देहं जयणाए लूहिऊण सव्वत्तो । अचइ य सुरहिगोसीसचंदणसंमीसघुसिणेणं ॥२८२॥
मंदारसुरहिसियकुसुमदामनिवहेहिं रयइ वरपूयं । सव्वालंकारेहिं विभूसिऊणं तओ पुरओ ॥२८३॥
मारयससिकरधवलेहिं अक्खएहिं इमे समालिहइ । दप्पणभद्दासणवद्धमाणसिरिवच्छमच्छे य ॥२८४॥

केऽपि तत्क्षणेन क्षीरोदजलसत्कं कलशमुपनयन्ति त्रिदशा हर्षन्तिकम् ॥२७१॥
इति सुरपतिसंस्थेन प्रतिहतविघ्नेन यस्मिन् वृत्यत आदरेण ।
सप्तमजिनमज्जने तस्मिन् भवभञ्जने किं कीर्त्यते मादृशेन ? ॥२७२॥

इति वर्तमाने सप्तमतीर्थेश्वरजन्ममज्जनमहे । सर्वेऽपि सुरेन्द्राः परमहर्षभरपुलकितशरीराः ॥२७३॥
धूपदर्वीहस्ताः सितचामरविशालच्छत्रसंयुक्ताः । शुभपुष्पगन्धव्याप्तहस्ताश्च पुरः स्थितास्ततः ॥२७४॥
एवमच्युतशक्रे विरते जिनेश्वरं स्नपयित्वा । निजपरिवारानुगता आनतप्रमुखाः सुरेन्द्रा अपि ॥२७५॥
अभिषिञ्चन्ति जिनेन्द्रं महाविभूत्याऽच्युतपतिरिव । त्रिंशदपि निजक्रमेण मुक्त्वा सौधर्मकल्पप्रभुम् ॥२७६॥
तदनन्तरं स्थापयित्वेशानेन्द्रो जिनं निजाङ्के । सिंहासने निषीदति ततः सौधर्मस्वाम्यपि ॥२७७॥
चतुरश्चतुर्दिक्ष्वपि हि हिमकरहरहासशङ्खदलधवलान् । तरुणवृषभान् विकुर्वति रमणीयशरीरकान्तिकान् ॥२७८॥
तेषां चाष्टशृङ्गाग्रभागतोऽष्ट सलिलधाराः । ऊर्ध्वङ्गमा गाढमथ पतने एकीभूताः ॥२७९॥
कृत्वा जिनोत्तमाङ्गे क्षिपत्यानन्दविकसिताक्षियुगः । अन्यैरपि तथा क्षीरोदकलशसहस्रैर्बहुभिः ॥२८०॥
अभिषिञ्चति च क्रमेणाथ विहिते परममज्जनमहे । सौधर्मपतिः सुकुमालगन्धकाषायवस्त्रैः ॥२८१॥
तीर्थेश्वरस्य देहं यतनया प्रमार्ज्य सर्वतः । अर्चति च सुराभिगोशीर्षचन्दनसंमिश्रघुसृणेन ॥२८२॥
मन्दारसुरभिसितकुसुमदामनिवहै रचयति वरपूजाम् । सर्वालङ्कारैर्विभूष्य ततः पुरतः ॥२८३॥

[illegible] उट्ठे । सुयइ तओ बहुविहकुसुमनियरमाजाणुमित्तं च ॥२८५॥
[illegible] । सुकडन्दुएण गंगाभिगममुसिखवइ वरभूयं ॥२८६॥
[illegible] मग्गभिगमं । उत्तारइ नरमंगलनिलयं तह मंगलहूईं ॥२८७॥
एवं च [illegible] तव्वेले । जय-जय-जयाइयम्मि चारणमुणिपुंगवगणेण ॥२८८॥
[illegible] । नचिरकरमुगालयलयावलिकलयलरसमाउले ॥२८९॥
[illegible] अचिरं । भत्तिभरेण तयणु जिणमज्जणि भयवसुरेहिं नवियं ॥२९०॥
[illegible] । भयवंतं संथोउं एवं सक्को समारद्धो ॥२९१॥
जय [illegible] ! । निहुयगरणमियरायकमल ! निरुवमसुहकारण ! ॥२९२॥
[illegible] ! । मुणिमाणमणरिमरणहंस ! तइलोयनयणरम ! ॥२९३॥
[illegible] ! । रिमरुणद्दिम [illegible] ॥२९४॥
[illegible] ! । [illegible] ! ॥२९५॥
[illegible] ! । [illegible] ! [illegible] ! ॥ २९६ ॥
[illegible] ! । जय जिणनाह ! [illegible] ! ॥२९७॥
[illegible] । [illegible] तुहं [illegible] ॥२९८॥

[illegible] ॥२८४॥
[illegible] । [illegible] ॥२८५॥
[illegible] । [illegible] वह्नुप्म् ॥२८६॥
[illegible] । [illegible] ॥२८७॥
[illegible] । [illegible] ॥२८८॥
[illegible] ॥२८९॥
[illegible] ॥२९०॥
[illegible] ॥२९१॥
[illegible] ! [illegible] ! ॥२९२॥
[illegible] ! [illegible] ! ॥२९३॥
[illegible] ॥२९४॥
[illegible] ! ॥२९५॥
[illegible] ! ॥२९६॥
[illegible] ! [illegible] ! ॥२९७॥
[illegible] ॥२९८॥

सचउं सोज्जि जहत्थु होइ सुपइट्ठनरेसरु । जसु घरि चिंतामणिसरिच्छु तुहुं जाउ जिणेसरु ॥२९९॥
इय थोऊण जिणिंदं इंदा नंदीसरे जिणे नमिउं । नियनियठाणेसु गया सोहम्मवईवि पुण इत्तो॥३००॥
उत्तत्तकंचणरुइं गहिउं करसंपुडेण जिणनाहं । वयइ जिणवरजम्मणघरम्मि परमप्पमोएण ॥३०१॥
तत्थ य पडिरूवं तह अवसोवणिमवणिऊण वेगेण । पुहइजणणीसमीवे सुयरयणं मुयइ नमिऊण ॥३०२॥
एगं कुंडलजुयलं पवरं तह देवदूसजुयलं च । ऊसीसगमूलम्मि ठवेइ पुरओ जिणिंदस्स ॥३०३॥
सिरिदामगं च एगं पणवन्नियरयणकिरणरमणिज्जं । लंबंतपवरमुत्ताहलावचूलं कणयमइयं ॥३०४॥
मुंचइ दिट्ठिपहम्मि अभिरमणट्ठाइ जयवलोयंतो । तित्थेसरो सुहेणं सचक्खुविक्खेवणं कुणइ ॥३०५॥
आणवइ तओ सक्को वेसमणं भद्द ! जहलद्धं चेव । उवणेय जिणजम्महरे बत्तीसं सुवन्नकोडीओ ॥३०६॥
तह चेव हिरन्नस्सवि कोडीओ तह य नंदभद्दाणं । पत्तेयं बत्तीसं अन्नाणि य विविहवत्थूणि ॥३०७॥
सोवि हु तहत्ति सिग्घं जंभगदेवेहिं सव्वमुवणेइ । तत्तो पुणोवि सक्को उग्घोसावेइ सव्वत्थ ॥३०८॥
जह भो देवा सव्वे देवीओवि हु सुणंतु एगमणा । जो किर जिणस्स जिणवरजणणीए वावि नियचित्ते॥३०९॥
असिवमणिट्ठं काउं चिंतेही तस्स उत्तमंगं च । फुट्टिही सहस्सहा चिय अज्जगतरुमंजरिव्व लहुं ॥३१०॥
एवं काऊण विहिं भयवंतं पणमिऊण भत्तीए । उप्पइउं सो नंदीसरम्मि गंतुं गओ सग्गं ॥३११॥
अह उग्गयम्मि सूरे वियलियतिमिरासु सयलआसासु । तह वज्जिएसु मंगलतूरेसु य गहिरसद्देसु ॥३१२॥

सत्यं सोऽद्य यथार्थो भवति सुप्रतिष्ठनरेश्वरः । यस्य गृहे चिन्तामणिसदृक्षस्त्वं जातो जिनेश्वरः ॥२९९॥
इति स्तुत्वा जिनेन्द्रमिन्द्रा नन्दीश्वरे जिनान् नत्वा । निजनिजस्थानेषु गताः सौधर्मपतिरपि पुनरितः ॥३००॥
उत्तप्तकाञ्चनरुचिं गृहीत्वा करसंपुटेन जिननाथम् । व्रजति जिनवरजन्मगृहे परमप्रमोदेन ॥३०१॥
तत्र च प्रतिरूपं तथाऽवस्वापनीमपनीय वेगेन । पृथिवीजननीसमीपे सुतरत्नं मुञ्चति नत्वा ॥३०२॥
एकं कुण्डलयुगलं प्रवरं तथा देवदूष्ययुगलं च । उच्छीर्षकमूले स्थापयति पुरतो जिनेन्द्रस्य ॥३०३॥
श्रीदामगण्डं चैकं पञ्चवर्णिकरत्नकिरणरमणीयम् । लम्बमानप्रवरमुक्ताफलावचूलं कनकमयम् ॥३०४॥
मुञ्चति दृष्टिपथेऽभिरमणार्थं यदवलोकमानः । तीर्थेश्वरः सुखेन स्वचक्षुर्विक्षेपणं करोति ॥३०५॥
आज्ञपयति ततः शक्रो वैश्रमणं भद्र ! यथा लब्धमेव । उपनय जिनजन्मगृहे द्वात्रिंशतं सुवर्णकोटीः ॥३०६॥
तथैव हिरण्यस्यापि कोटीस्तथा च नन्दभद्राणाम् । प्रत्येकं द्वात्रिंशतमन्यानि च विविधवस्तूनि ॥३०७॥
सोऽपि हि तथेति क्षिप्रं जृम्भकदेवैः सर्वमुपनयति । ततः पुनरपि शक्र उद्घोषयति सर्वत्र ॥३०८॥
यथा भो देवाः सर्वे देव्योऽपि खलु शृण्वन्त्वेकमनसः । यः किल जिनस्य जिनवरजनन्या वापि निजचित्ते॥३०९॥
अशिवमनिष्टं कर्तुं चिन्तयिष्यति तस्योत्तमाङ्गं च । स्फुटिष्यति सहस्रधैवार्जकतरुमञ्जरीव लघु ॥३१०॥
एवं कृत्वा विधिं भगवन्तं प्रणम्य भक्त्या । उत्पत्य स नन्दीश्वरं गत्वा गतः स्वर्गम् ॥३११॥
अथोद्गते सूरे विगलिततिमिरासु सकलाशासु । तथा वादितेषु मङ्गलतूरेषु च गभीरशब्देषु ॥३१२॥

१ क ख °ट्ठा य। २ ग °वणिय।

[illegible] । गोसीसमुरेहिचंदणविन्लित्तगत्तं नियं पुत्तं ॥२१३॥
[illegible] । सामन्नियमरीरं देहकंतिकन्तुरियजम्मगिहं ॥२१४॥
[illegible] नेडीहिं । वद्धाविओ सहरिसं देवीए पुत्तजम्मेण ॥२१५॥
[illegible] । इच्छाहियदविणभरं सुयजम्ममहूसवं कुणइ ॥२१६॥
[illegible]:—
[illegible] । संमज्जिएसु कुंकुमविरियगड्डएसु सव्वत्थ ॥२१७॥
[illegible]संकारा । अममसुसुमोत्तपारा विच्छित्तीए रइज्जंति ॥२१८॥
[illegible]पूरपूरेणं । अंसारियआमासो ठाणे ठाणे ठविज्जंति ॥२१९॥
[illegible] । उत्तुंगथोरथंभारगद्धरमालइंजीए ॥२२०॥
[illegible]मर्णीए । मडरिसानगिग्गाइरतरुणीयणजणियमाइगे ॥२२१॥
[illegible] । पडिभणगुवारं नह मुयंति य पुष्फकरो य ॥२२२॥
[illegible]गाइं । मंगलतुमुलरिमाइं वद्धावणयाइं किज्जंति ॥२२३॥
[illegible] । मंगणयाजाओ तहा गरसदलाओ निरज्जंति ॥२२४॥
[illegible] । मोयाविज्जंति रिणाहिदायगा [illegible] ॥२२५॥

[illegible] । गोसीर्षसुरभिचन्दनविलिप्तगात्रं निजं पुत्रम् ॥२१३॥
[illegible] । सामान्यशरीरं देहकान्तिकर्बुरितजन्मगृहम् ॥२१४॥
[illegible] । वर्धितः सहर्षं देव्याः पुत्रजन्मना ॥ २१५ ॥
[illegible] । इच्छाधिकद्रविणभरं सुतजन्ममहोत्सवं करोति ॥२१६॥
[illegible]
[illegible] । संमार्जितेषु कुङ्कुमविरचितेषु सर्वत्र ॥२१७॥
[illegible] । अमम[illegible] [illegible] रच्यन्ते ॥२१८॥
[illegible] । अन्तरिताशा स्थाने स्थाने स्थाप्यन्ते ॥२१९॥
[illegible] । [illegible] ॥२२०॥
[illegible] । [illegible] ॥२२१॥
[illegible] । [illegible] मुञ्चन्ति च पुष्पवर्षम् ॥२२२॥
[illegible] । [illegible] ॥२२३॥
[illegible] । [illegible] ॥२२४॥
[illegible] । [illegible] ॥२२५॥

मुचंति चारगाओ थणियं अवराहकारिणोवि जणा । कीरंति विसंठुलविब्भमाओ तह छणपवित्तीओ ॥३२६॥
तहाहि;–
नच्चंतमयाउरतरुणिगलियमारमणल्हसियपरिहाणा । परिहाणल्हसणपहसिरविडजणकोलाहलाउलिया ३२७
आउलियघणासंखिरमग्गणगणदिज्जमाणविउलधणा । धणवियरणरित्तनिहाणखित्तवेसमणतवणीया ॥३२८
तवणीयदंडऊसियचिंधंगुयधयसहस्सरमणीया । रमणीयरमणिमहरिसपारंभियचच्चरीगीया ॥३२९॥
गीयगुणनिउणगायणमहुरस्सरपूरियासिलदिसोहा । सोहंतरउरबहुयणसायरकीरंतमंगल्ला ॥३३०॥
मंगल्लहेउजिणवरपडिमाउवइट्ठअट्ठविहपूया । पूयापिच्छणपमुइयपलोवियगिज्जंतगुणनिवहा ॥३३१॥
इय वाणारसिनयरी सबाहिरब्भंतरा सुरपुरिव । जाया समुचियपडिवत्तिसुंदरा सुइररमणीया ॥३३२॥
अह नवरिमणुचियमिणं जमिह करा जणवयाण छिज्जंति । अविसेसियभिच्चनरेसरंव तह हवइ निवभवणं॥
एवं पवट्टमाणे नयरीए महूसवम्मि नरनाहो । सुपइट्ठो कयण्हाणो पवरालंकारलंकरिओ ॥३३४॥
निवसियमहग्घवत्थो गंतूणत्थाणभूमिमुवविट्ठो । एत्थंतरम्मि सामंतमंतिपमुहा विसिट्ठजणा ॥३३५॥
आगंतूण नमिऊण पायपउमाइं भणिउमारद्धा । देव ! सरीरारोगत्तणेण सत्तूण विजएणं ॥३३६॥
तह रज्जवित्थरेणं धणागमेणं च सव्वहा तुब्भे । वद्धाविज्जह जेसिं तिहुयणचूडामणिसरिच्छो ॥३३७॥
नियकुलनहयलसंपुन्नपुन्निमाचंदमंडलसमाणो । परिमपुत्तो जाओ इय भणिऊण नओ सव्वे ॥३३८॥

मुच्यन्ते चारकाद् गाढमपराधकारिणोऽपि जनाः । क्रियन्ते विसंस्थुलविभ्रमास्तथा क्षणप्रवृत्तयः ॥३२६॥
तथाहि;—
नृत्यन्मदातुरतरुणीगलितस्मरसनामुक्तपरिधाना । परिधानस्रंसनप्रहसमानविटजनकोलाहलाकुलिता ॥३२७॥
आकुलितघनाक्रन्दनशीलमार्गणगणदीयमानविपुलधना । धनवितरणरिक्तनिधानक्षिप्तवैश्रमणतपनीया ॥३२८॥
तपनीयदण्डोच्छ्रितचिह्नांशुकध्वजसहस्ररमणीया । रमणीयरमणीसहर्षप्रारब्धचर्चरीगीता ॥३२९॥
गीतगुणनिपुणगायनमधुरस्वरपूरिताखिलदिगोघा । शोभमानपौरबहुजनसादरक्रियमाणमाङ्गल्या ॥३३०॥
माङ्गल्यहेतुजिनवरप्रतिमोपदिष्टाष्टविधपूजा । पूजादर्शनप्रमुदितप्रलोकगीयमानगुणनिवहा ॥३३१॥
इति वाराणसीनगरी सबाह्याभ्यन्तरा सुरपुरीव । जाता समुचितप्रतिपत्तिसुन्दरा सुचिररमणीया ॥३३२॥
अथ नवरमनुचितमिदं यदिह करा जनपदानां छिद्यन्ते । अविशेषितभृत्यनरेश्वरमिव तथा भवति नृपभवनम्॥
एवं प्रवर्तमाने नगर्यां महोत्सवे नरनाथः । सुप्रतिष्ठः कृतस्नानः प्रवरालंकारालंकृतः ॥३३४॥
निवसितमहार्घवस्त्रो गत्वाऽऽस्थानभूमिमुपविष्टः । अत्रान्तरे सामन्तमन्त्रिप्रमुखा विशिष्टजनाः ॥३३५॥
आगत्य नत्वा पादपद्मे भणितुमारब्धाः । देव ! शरीरारोगत्वेन शत्रूणां विजयेन ॥३३६॥
तथा राज्यविस्तरेण धनागमेन च सर्वथा यूयम् । वर्धाप्यध्वे येषां त्रिभुवनचूडामणिसदृशः ॥३३७॥
निजकुलनभस्तलसंपूर्णपूर्णिमाचन्द्रमण्डलसमानः । ईदृशपुत्रो जात इति भणित्वा नताः सर्वे ॥३३८॥

---

१ ग. °मंसल । २ ग भर° । ३ क. सर्वथ । ४ क. म जिन ।

पवरकरितुरयभूसणमणिवसणाईणि निवइणो पुरओ । उवढोइंति सहेलं सम्माणेउं निवइणावि॥३३९॥
तंबोलवत्थकुसुमालंकारपयाणपुव्वयं सव्वे । बहुविहविहियपसाया विसज्जिया निययठाणेसु ॥३४०॥
तत्तो नियसुयदंसणसमूसुओ समुवलब्भ पत्थावं । सुपइट्ठो अत्थाणा समुट्ठिओ गरुयहरिसेण ॥३४१॥
पत्तो कमेण मणिमयकुट्टिमतललिहियसत्थियं विउलं । उब्भियहिरण्णमुसलं सुविहियरक्खापरिक्खेवं॥
दारपएसनिवेसियसियकमलपहाणपुन्नजलकलसं । जिणवरजम्मणभवणं तत्थ य दिट्ठो य जिणनाहो॥३४३॥
मारयसहस्सकिरणोव्व रयणरासिव्व तेयपुंजोव्व । उज्जोयंतो भवणं देहपहाए समग्गंपि ॥३४४॥
तं दट्ठूण चिंतिउमाढत्तो नरवई अहो अपुव्वा । एयस्स पढमजायस्स कावि कंती सरीरस्स ॥३४५॥
तह य अविभावणिज्जं लायन्नं रूवसंपया असमा । निम्मेरं सुंदेरं तह य अभग्गं च सोहग्गं ॥३४६॥
ता मयल्लपुन्नपब्भारसायरं मम कुलं, जहिं एयं । संपुन्नलक्खणवरं पाउब्भूयं तणयरयणं ॥३४७॥
इय एवमाइ संचिंतिऊण सुपइट्ठनरवई तत्तो । पढमदिणे ठिइवडियं करेइ तित्थाहिवस्स तओ ॥३४८॥
तइयम्मि दिणे दंसेंति उम्मुहं मंडलाइं रविससिणो । संपत्तो य कमेणं परमपमोएण छट्ठदिणो ॥३४९॥
अविगलदेहपंचिंदियाहिं जीवंतसामिणाहाहिं । नीरोगंगुवंगाहिं राया कुलवुड्ढियाहिं च ॥३५०॥
घणरुंदसरीरम्मिपररमणकमलाहिं रूववंतीहिं । कंबुसमकंठकंदलअवलंबियसुरहिमालाहिं ॥३५१॥
अणवरयपरिमाणमंगलोसो नरवरिंदसुपइट्ठो । कुलविलयाहिं जागरमहूसवं तो पयट्टेइ ॥३५२॥

प्रवरकरितुरगभूषणमणिवसनादीनि नृपतेः पुरतः । उपढौकन्ते सहेलं, सम्मान्य नृपतिनापि ॥३३९॥
ताम्बूलवस्त्रकुसुमालङ्कारप्रदानपूर्वकं सर्वे । बहुविधविहितप्रसादाः विसर्जिता निजकस्थानेषु ॥३४०॥
ततो निजसुतदर्शनसमुत्सुकः संप्राप्य प्रस्तावम् । सुप्रतिष्ठ आस्थानात्समुत्थितो गुरुहर्षेण ॥३४१॥
प्राप्तः क्रमेण मणिमयकुट्टिमतललिखितस्वस्तिकं विपुलम् । ऊर्ध्वीकृतहिरण्यमुशलं सुविहितरक्षापरिक्षेपम् ॥
द्वारदेशनिवेशितसितकमलप्रधानपूर्णजलकलशम् । जिनवरजन्मभवनं तत्र च दृष्टश्च जिननाथः ॥३४३॥
[illegible] इव रत्नराशिरिव तेजःपुञ्ज इव । उद्द्योतयन् भवनं देहप्रभया समग्रमपि ॥३४४॥
तं दृष्ट्वा चिन्तितुमारब्धो नरपतिरहो ! अपूर्वा । एतस्य प्रथमजातस्य कापि कान्तिः शरीरस्य ॥३४५॥
तथा [illegible] लावण्यं रूपसंपदसमा । निर्मर्यादं सौन्दर्यं तथा चाभग्नं च सौभाग्यम् ॥३४६॥
[illegible] मम कुलं, यस्मिन्नेतत् । संपूर्णलक्षणवरं प्रादुर्भूतं तनयरत्नम् ॥३४७॥
[illegible] । प्रथमदिने स्थितिपतितां करोति तीर्थाधिपस्य ततः ॥३४८॥
[illegible] मण्डले रविशशिनौ । संप्राप्तश्च क्रमेण परमप्रमोदेन षष्ठदिनः ॥३४९॥
[illegible] । नीरोगाङ्गोपाङ्गाभी राजा कुलवृद्धिकाभिश्च ॥३५०॥
[illegible] । कम्बुसमकण्ठकन्दलावलम्बितसुरभिमालाभिः ॥३५१॥
[illegible] । कुलवनिताभिर्जागरमहोत्सवं ततः प्रवर्तयति ॥३५२॥

[illegible]

एकारसम्मि दिवसे समागए सूइकम्ममुवणिंति । जहभणियविहाणेणं, पत्ते बारसमदिवहम्मि ॥३५३॥
नाणाविहवंजणखंडखज्जखज्जूरपाणयसमेयं । बहुसालिसूपसहियं निव्वत्तावेइ रसवइयं ॥३५४॥
तयणंतरं च नियखत्तियाण तह पुरपहाणलोयाणं । तं भोयणं पणामइ बहुमाणपुरस्सरं तत्तो ॥३५५॥
आयंताण खणेणं वीसत्थाणं सुहासणगयाणं । सम्माणियाण तेसिं पुरओ सुपइट्ठनरनाहो ॥३५६॥
भणइ य भो भो खत्तियपहाणपुरिसा ! ममेस संकप्पो । आसी पुव्वंपि जहा जद्दिवसं एस गब्भम्मि ॥३५७॥
पुहईदेवीए सुओ संकंतो तद्दिणाओ अहिययरं । संजाया सुहपासा तत्तो एयस्स जुत्तमिणं ॥३५८॥
नामं सुपासकुमारो तुम्हाणवि संगई जइ गमेइ । तो उवलक्खियभावेहिं तेहिं इय नरवई भणिओ ॥३५९॥
एयं चिय खलु जुत्तं, गुणनिप्फन्नम्मि विज्जमाणम्मि । नामम्मि कीस कीरइ अजहट्ठियकप्पणं तत्तो ॥३६०॥
इय जंपिरेहिं तेहिं जयगुरुणो सिरिसुपासनामंति । परितुट्ठेहिं पइट्ठियमह वित्ते नामकरणम्मि ॥३६१॥
सुरसंकामियकामियरसाए निययंगुलीए पाणेण । कयभोयणकायव्वो पंचहिं धाईहिं परियरिओ ॥३६२॥
धारिज्जंतो अंतेउरेण हत्थाउ हत्थकमलम्मि । अम्मापियरेहिं तहा कारिज्जंतो य चंकमणं ॥३६३॥
हासिज्जंतो बहुखुज्जवामणाईहिं कयवियारेहिं । सग्गाहिवाससरिसं तियसेहि य उवयरिज्जंतो ॥३६४॥
कीलिज्जंतो विहियंजसाहि हरिसाउ पुरपुरंधीहिं । इय सो लालिज्जंतो पढमिल्लुब्भिन्नदसणजुओ ॥३६५
परिवड्ढिउमारद्धो कुलगिरिकुहरुग्गउव्व कप्पतरू । पडिपुन्नसयलदेहावयवो य कमेण संजाओ ॥३६६॥

एकादशे दिवसे समागते सूतिकर्मोपनयन्ति । यथाभणितविधानेन, प्राप्ते द्वादशदिवसे ॥३५३॥
नानाविधव्यञ्जनखण्डखाद्यखर्जूरपानकसमेताम् । बहुशालिसूपसहितां निर्वर्तयति रसवतिका(ती)म् ॥३५४॥
तदनन्तरं च निजक्षत्रियेभ्यस्तथा पुरप्रधानलोकेभ्यः । तद् भोजनमर्पयति बहुमानपुरस्सरं ततः ॥३५५॥
आगच्छतां क्षणेन विश्वस्तानां सुखासनगतानाम् । संमानितानां तेषां पुरतः सुप्रतिष्ठनरनाथः ॥३५६॥
भणति च भो भोः क्षत्रियप्रधानपुरुषाः ! ममैष संकल्पः । आसीत्पूर्वमपि यथा यद्दिवस एष गर्भे ॥३५७॥
पृथिवीदेव्याः सुतः संक्रान्तस्तद्दिनादधिकतरम् । संजाता शुभपार्श्वास्तत एतस्य युक्तमिदम् ॥३५८॥
नाम सुपार्श्वकुमारो युष्माकमपि संगतिं यदि गमयति । तत उपलक्षितभावैस्तैरिति नरपतिर्भणितः ॥३५९॥
एतदेव खलु युक्तं गुणनिष्पन्ने विद्यमाने । नाम्नि कस्मात् क्रियतेऽयथास्थितकल्पनं ततः ॥३६०॥
इति जल्पितृभिस्तैर्जगद्गुरोः श्रीसुपार्श्वनामेति । परितुष्टैः प्रतिष्ठितमथ वृत्ते नामकरणे ॥३६१॥
सुरसंक्रामितकामितरसाया निजकाङ्गुल्याः पानेन । कृतभोजनकर्तव्यः पञ्चभिर्धात्रीभिः परिकरितः ॥३६२॥
धार्यमाणोऽन्तःपुरेण हस्ताद्धस्तकमले । मातापितृभ्यां तथा कार्यमाणश्च चंक्रमणम् ॥३६३॥
हास्यमानो बहुकुब्जवामनादिभिः कृतविकारैः । स्वर्गाधिवाससदृशे त्रिदशैश्चोपचर्यमाणः ॥३६४॥
क्रीड्यमानो विहिताञ्जसाभिर्हर्षात् पुरपुरन्ध्रीभिः । इति स लाल्यमानः प्राथमिकोद्भिन्नदशनयुतः ॥३६५॥
परिवर्धितुमारब्धः कुलगिरिकुहरोद्गत इव कल्पतरुः । परिपूर्णसकलदेहावयवश्च क्रमेण संजातः ॥३६६॥

---

१ क. °णयं, ग. णमे । २ ख. सेर कोइ । ३ क °कमिणं । ४ क. लेहि ।

देसूणअट्ठवच्छरपज्जायं जणियजणमणाणंदं । पत्तो य कुमारत्तं रूवसिरीवासतामरसं ॥३६७॥
तयाहि:—
ताविच्छगुच्छसच्छहकुंचियकेसेहिं सहइ तस्स मुहं । वियसियनवारविंदं लीणेहिं व भमरविंदेहिं॥३६८॥
जणमणकुरंगसंजमणवागुरापासविब्भममउव्वं । जस्स सवणाण जुअलं सोहग्गमडप्फरं वहइ ॥३६९॥
रेहइ कंठो सुपडिग्गहोव्व पडिपुन्नवयणकलसस्स । आगामियजोव्वणसंपवेसवरमंगलकरस्स ॥३७०॥
जंपंतस्स य लीलाए जस्स सियदसणकिरणरिंछोली । हारावलिव्व रेहइ विग्गहलायन्नलच्छीए ॥३७१॥
अह सहइ विसालं सत्थलसमुब्भवं भुयअसोयलयजुयलं । नहकिरणपुप्फियं पाणिपल्लवारुणिमरमणीयं॥३७२॥
जस्स य विसालवच्छत्थलुब्भवो सुहफलो य सिरिवच्छो । सच्चं सिरिवच्छो इव जणमणपवियंभियविलासं॥३७३॥
सो सहइ उरेणं उन्नएण तह कडियलेण पीणेण । परितणुणा उयरेणं कंठीरववरकिसोरोव्व ॥३७४॥
सेविज्जइ कमकमलं नहमणिनियरच्छलेण जस्स सया । सोहग्गमग्गिरीहिं निम्मलनक्खत्तपंतीहिं॥३७५॥
किं बहुणा सव्वावयवसुंदरो सयललक्खणजुओ य । कस्स न नयणाणंदं जणेइ सुहओ स दिट्ठोवि॥३७६॥
आगब्भाओवि वरनाणरयणदीववत्ती तिहुयणंपि । उज्जोयंती जाया कयकिच्चा जस्स जयगुरुणो॥३७७॥
कह चंदो मलहिज्जइ जस्स न विमलाओ हुंति सोलसवि । फुरियाउ इमस्स पुणो कलाओ बावत्तरीओवि॥३७८॥
धम्मोवि हु सुकईणं जो गुरुमणविम्हयं सया जणइ । रसभावसुंदराइं विरयंतो ललियकव्वाइं ॥३७९॥
अन्यऋनकसंपक्कक्कसाणं पहाणविउसाण । अक्खिवइ मणं विसमत्थसत्थसुहुमत्थकहणेण ॥३८०॥

देशोनाष्टवत्सरपर्यायं जनितजनमनआनन्दम् । प्राप्तश्च कुमारत्वं रूपश्रीवासतामरसम् ॥३६७॥
तथाहि:—
ताविच्छगुच्छसदृक्कुञ्चितकेशै राजते तस्य मुखम् । विकसितनवारविन्दं लीनैरिव भ्रमरवृन्दैः ॥३६८॥
जनमनःकुरङ्गसंयमनवागुरापाशविभ्रममपूर्वम् । यस्य श्रवणयोर्युगलं सौभाग्यगर्वं वहति ॥३६९॥
राजते कण्ठः सुप्रतिग्रह इव परिपूर्णवदनकलशस्य । आगामिकयौवनसंप्रवेशवरमङ्गलकरस्य ॥३७०॥
जल्पतश्च लीलया यस्य सितदशनकिरणपङ्क्तिः । हारावलिरिव राजते विग्रहलावण्यलक्ष्म्याः ॥३७१॥
अथ राजते विशालं सत्स्थलसमुद्भवं भुजाशोकलतायुगलम् । नखकिरणपुष्पितं पाणिपल्लवारुणिमरमणीयम् ॥३७२॥
यस्य च विशालवक्षःस्थलोद्भवः शुभफलश्च श्रीवत्सः । सत्यं श्रीवत्स इव जनमनःप्रविजृम्भितविलास ॥३७३॥
स राजते उरसोन्नतेन तथा कटीतटेन पीनेन । परितनुनोदरेण कण्ठीरववरकिशोर इव ॥३७४॥
सेव्यते क्रमकमलं नखमणिनिकरच्छलेन यस्य सदा । सौभाग्यमार्गगिरिश्रीभिर्निर्मलनक्षत्रपङ्क्तिभिः ॥३७५॥
किं बहुना सर्वावयवसुन्दरः सकललक्षणयुतश्च । कस्य न नयनानन्दं जनयति सुभगः स दृष्टोऽपि ॥३७६॥
आगर्भादपि वरज्ञानरत्नदीपवर्ती त्रिभुवनमपि । उद्द्योतयन्ती जाता कृतकार्या यस्य जगद्गुरोः ॥३७७॥
कथं चन्द्रः स्पर्ध्यते यस्य न विमला भवन्ति षोडशापि । स्फुरिता अस्य पुनः कला द्वासप्ततिरपि ॥३७८॥
धार्मिकोऽपि खलु सुकवीनां यो गुरुमनोविस्मयं सदा जनयति । रसभावसुन्दराणि विरचयँल्ललितकाव्यानि ॥३७९॥

उवणीयतरुणिमणनयणविब्भमं संभवंतनवसोहं । अंतरियकुमारत्तं तत्तो पत्तो स तारुण्णं ॥१८१॥
हेलाए कुसुमचावस्स चंगिमं निज्जिऊण धरणियले । वियरंतो अविज्जइ लोएहिं नयणकमलेहिं ॥१८२॥
पोरपुरसुंदरीणं गुणगणसंदाणियाणिव मणाणि । तम्मि वयंते अणुधाविराइं वलिराइं वल्लमाणे ॥१८३॥
तस्सेहदीहियाए पिज्जंतंपि हु न माइ लायन्नं । तण्हाउरतरुणीहिं वियसियनयणंजलिउडाहिं ॥१८४॥
सो समसीलवएहिं संजुत्तो पवररायतणएहिं । कीलेइ रम्मजोव्वणविलाससवसमंथरं कुमरो ॥१८५॥
कइयावि गीयगोट्ठीवियड्ढपरिसासु सरवियारेण । हाहाहूहूपमुहाणमवि इमो जणइ अच्छरियं ॥१८६॥
कइयावि किंनरीणं रहम्मि अणुभावमउलियच्छिजुओ । नियसुचरियसंमीसं निसुणइ कल्लाणगीयं ॥१८७॥
कइयावि धणुपरिस्समविणिस्सहो दीहियासु मज्जेइ । मज्जिरवारविलासिणिसुहजणियमणोरहंकासु ॥१८८॥
कइयावि सहइ रेवंतरेहिरो तुरयवाहियालीसु । नीसंदिरसेयजलाविलोव्व लायन्नकंतीहिं ॥१८९॥
कइयावि पायपयडणथिरासणो दुद्दमाण दंतीण । कुंभत्थलसाणनिसाणियंकुसो खंडइ मयप्पसरं ॥१९०॥
एमेव कहवि लीलावसेण जं किंपि तस्स गुणनिहिणो । परमत्थं पिव सिक्खइ परियत्तं तंपि विउसजणो ॥
इय केलीए कालं गमेइ जससरयधवलियदिसोहो । निस्सीमथामपयडियविभावियासेसविन्नाणो ॥१९२॥
अह तस्स ठिइनिमित्तं सुरेहिं रइओ सिरिग्गलिहियनहो । कणयमणिविड्डरिल्लो मेरुव्व महंतपासाओ ॥
भोअणविलाससमज्जणमंडवपरिमंडिओ मणभिरामो । जो पयडे आखंडलविमाणमाणंपि खंडेइ ॥१९४॥

अनवरततर्कसंपर्ककर्कशानां प्रधानविदुषाम् । आक्षिपति मनो विषमार्थशास्त्रसूक्ष्मार्थकथनेन ॥१८०॥
उपनीततरुणीमनोनयनविभ्रमं संभवन्नवशोभम् । अन्तरितकुमारत्वं ततः प्राप्तः स तारुण्यम् ॥१८१॥
हेलया कुसुमचापस्य चङ्गिमानं निर्जित्य धरणीतले । विचरन्नर्च्यते लोकैर्नयनकमलैः ॥१८२॥
पौरपुरसुन्दरीणां गुणगणैःसंदानितानीव मनांसि । तस्मिन् व्रजत्यनुधावितॄणि वलितॄणि वल्गन्ति ॥१८३॥
तद्देहदीर्घिकायां पीयमानमपि हि न माति लावण्यम् । तृष्णातुरतरुणीभिर्विकसितनयनाञ्जलिपुटाभिः ॥१८४॥
स समशीलवयस्कैः संयुक्तः प्रवरराजतनयैः । क्रीडति रम्ययौवनविलासवशमन्थरं कुमारः ॥१८५॥
कदापि गीतगोष्ठीविदग्धपर्षत्सु स्वरविचारेण । हाहाहूहूप्रमुखाणामप्ययं जनयत्याश्चर्यम् ॥१८६॥
कदापि किंनरीणां रहस्यनुभावमुकुलिताक्षियुगः । निजसुचरितसंमिश्रं शृणोति कल्याणगीतम् ॥१८७॥
कदापि धनुःपरिश्रमविनिस्सहो दीर्घिकासु मज्जति । मज्जनशीलवारविलासिनीसुखजनितमनोरथाङ्कासु ॥१८८॥
कदापि राजते रयविराजिता तुरगवाहिकाऽऽलीषु । निःस्यन्दितस्वेदजलाविल इव लावण्यकान्तिभिः ॥१८९॥
कदापि पादप्रकटनस्थिरासनो दुर्दमानां दन्तिनाम् । कुम्भस्थलशाणनिशाणिताङ्कुशः खण्डयति मदप्रसरम् ॥
एवमेव कथमपि लीलावशेन यः कोऽपि तस्य गुणनिधेः । परमार्थमिव शिक्षते परिवृत्तं तमपि विद्वज्जनः ॥
इति केल्या कालं गमयति यशःशरद्धवलितदिक्समूहः । निःसीमस्थामप्रकटितविभावितशेषविज्ञानः ॥१९२॥
अथ तस्य स्थितिनिमित्तं सुरै रचितः शिरोऽग्रलिखितनभाः । कनकमणिविड्डरवान् मेरुरिव महाप्रासादः ॥१९३॥

१ क °ल्लं । २ क. न यन । ३ क. °सिरिग्गलिहि° ।

तत्थेव ठिओ जं किंपि सुंदरं सो विभावए हिअए। तं किंकरव्व देवा सव्वंपि हु तस्स उवणिंति ॥३९५॥
अह अन्नया य सुपइट्ठनरवई जाव चिट्ठइ निविट्ठो। अत्थाणे नमिऊणं ता पडिहारीए विण्णत्तो ॥
देव ! दुवारे अमरावईओ रिउमद्दणस्स वरदूओ। नरनाहं दट्ठुमणो ता करणिज्जं समाइससु ॥३९७॥
तो रन्ना भूसन्नाणुमयपवेसेण तेण सहसावि। निग्गंतूणं करवालभासुरा पुणरवि पविट्ठा ॥३९८॥
सोवि महीयलगयमउलिमंडलो पणमिऊण नरनाहं। तक्खणमुवणीए विट्ठरम्मि साणंदमुवविट्ठो ॥
अह सरलाए संभूसिऊण दिट्ठीए सायरं पुट्ठो। जह कुसलं तुह पहुणो को वाऽऽगमणम्मि तुह हेऊ ॥
विणओणएण सिररइयअंजलिं अह नरेण पडिभणियं। देवपसाएण सया कुसलं चिय सामिसालस्स ॥
आगमणकारणं पुण रणभरसोंडीर ! निसुणसु ममेयं। जेणं तुम्ह सयासे नियपहुणा पेसिओ अहयं ॥४०२॥
अत्थि इह अम्ह पहुणो देवी नामेण चंदवयणत्ति। सयलावरोहसिररयणविब्भमा विब्भमब्भहिया ॥
तीसे य सुया पवरा सोमा नामेण गुणमहग्घविया। अहिदेवयव्व सोहग्गयाए सव्वंगरमणीया ॥४०४॥
अह जोव्वणं पवन्ना कलाकलावेण सह सरीरेण। ससहरकलव्व पइदिणपवड्ढसविसेसलायन्ना ॥४०५॥
जत्तो विलोलपम्हलधवलाइं वलंति तारनयणाइं। तत्तो च्चिय पंचसरो कुंडलियधणू पहावेइ ॥४०६॥
सा चंदकलाओ चुन्निऊण आलोडिऊण अमएण। मन्ने अणंगसंजीवणोसही निम्मिया विहिणा ॥४०७॥
एयं मणुन्नं एयं च सुंदरं सलहणिज्जमेयंति। इय भाविन्तो तत्ति न लहइ लोओ तयंगेसु ॥४०८॥

भोमनविलासमन्जनमण्डपपरिमण्डितो मनोऽभिरामः। यः प्रकटमाखण्डलविमानमानमपि खण्डयति ॥३९
तत्रैव स्थितो यत्किमपि सुन्दरं स विभावयति हृदये। तत् किङ्करा इव देवाः सर्वमपि हि तस्योपनयन्ति ॥३९
अथान्यदा च सुप्रतिष्ठनरपतिर्यावत्तिष्ठति निविष्टः। आस्थाने नत्वा तावत्प्रतीहार्या विज्ञप्तः ॥३९६॥
देव ! द्वारेऽमरावतीतो रिपुमर्दनस्य वरदूतः। नरनाथं द्रष्टुमनास्तस्मात्करणीयं समादिश ॥३९७॥
ततो राज्ञा भ्रूसंज्ञानुमतप्रवेशेन तेन सहसापि। निर्गम्य करवालभासुरा पुनरपि प्रविष्टा ॥३९८॥
सोऽपि महीतलगतमौलिमण्डलः प्रणम्य नरनाथम्। तत्क्षणमुपनीते विष्टरे सानन्दमुपविष्टः ॥३९९॥
अथ सरलया संभूष्य दृष्ट्या सादरं पृष्टः। यथा कुशलं तव प्रभोः को वाऽऽगमने तव हेतुः ? ॥४००॥
विनयावनतेन शिरोरचिताञ्जलिरथ नरेण प्रतिभणितम्। देवप्रसादेन सदा कुशलमेव स्वामिशालस्य(!) ॥४०१॥
आगमनकारणं पुना रणभरशौण्डीर ! शृणु ममैतत्। येन युष्माकं सकाशे निजप्रभुणा प्रेषितोऽहकम् ॥४०२॥
अस्तीहास्माकं प्रभोर्देवी नाम्ना चन्द्रवदनेति। सकलावरोधशिरोरत्नविभ्रमा विभ्रमाभ्यधिका ॥४०३॥
तस्याश्च सुता प्रवरा सोमा नाम्ना गुणमहार्घिता। अधिदेवतेव सौभाग्यस्य सर्वाङ्गरमणीया ॥४०४॥
अथ यौवनं प्रपन्ना कलाकलापेन सह शरीरेण। शशधरकलेव प्रतिदिनप्रवर्धमानविशेषलावण्या ॥४०५॥
यतो विलोलपक्ष्मलधवले वलतस्तारनयने। तत एव पञ्चशरः कुण्डलितधनुः प्रधावति ॥४०६॥
सा चन्द्रकलाश्चूर्णयित्वाऽऽलोड्यामृतेन। मन्येऽनङ्गसंजीवनौषधिर्निर्मिता विधिना ॥४०७॥
एतन्मनोज्ञमेतच्च सुन्दरं श्लाघनीयमेतदिति। इति भावयन्तृप्तिं न लभते लोकस्तदङ्गेषु ॥४०८॥

कंचीविसयाओ कुंतलम्मि गओ य मज्झदेसम्मि । जुवदिट्ठीओ तयंगे पहियव्व चिरं पयट्टंति ॥४०९॥
अह अन्नया य सा सहयरीहिं सहिया गया निउज्जाणं। निसुणइ गिज्जंतं किंनरीहिं गाहाजुयं एयं॥४१०॥
सिरिसुपइट्ठनराहिवविसालकुलगयणभूसणससंको। सयलकलाकलहंसीलीलाकमलायरो कुमरो ॥४११॥
नामेण सुपासो सयलसुहयसिरसेहरो गुणाणुयही । तरुणियणहिययहरणो धन्नाए इमो वरो होही ॥४१२॥
सा एयं निसुणंती कुमारगुणकित्तणं तहिं बाला । ईसाइएण नूणं मयणेण सरेहिं संविद्धा ॥४१३॥
तत्तो य तेहिं सा कीलियव्व सुत्तव्व अहव मत्तव्व । गाढं निमीलियनयणा मुच्छाविहलंघला जाया४१४
गयचेयणा न सहीणं उत्तरं देइ किंपि पुट्ठावि । ताओवि संभंताओ चिंतंति अहो किमेयंति ॥४१५॥
अइउण्हसासेहिं देहे दाहोत्ति मन्नमाणीओ । कमलिणिदलेहिं सेज्जं विरयंति कहंति य पिऊणं॥४१६॥
हा दिव्व ! फलमकंडे मह दंडो पाडिओ तए सहसा । इच्चाइ पलवमाणी समागया चंदवयणावि ॥४१७॥
तत्तो य देहदाहस्स कारणं पुच्छिओ सहीवग्गो । सव्वोवि जा न साहइ ता निग्गंतूण एगंते ॥४१८॥
पुट्ठा वियक्खणा नाम सहयरी, तीइ साहियं सव्वं। जह सिरिसुपासकुमरेऽणुरत्तचित्ता इमा नूणं॥४१९॥
जं उज्जाणे एयाए निसुणिओ किंनरीए गिज्जंतो । सो सिरिसुपासकुमरो एयावत्था तओ जाया॥४२०॥
तो देवी गंतूणं साहइ सव्वंपि वइयरं रन्नो । तेणवि पहिट्ठहियएण जंपियं वयणमेयंति ॥४२१॥
जह पुव्वंपि ममेसो संकप्पो आसि जह इमा धूया । देया सुपासकुमरस्स संपयं लट्ठयं विहिणा ॥४२२॥

काञ्चीविषयात्कुन्तले ततश्च मध्यदेशे । युवदृष्टयस्तदङ्गे पथिका इव चिरं प्रवर्तन्ते ॥४०९॥
अथान्यदा च सा सहचरीभिः सहिता गता निजोद्याने । शृणोति गीयमानं किंनरीभिर्गाथायुगमेतत् ॥४१०॥
श्रीसुप्रतिष्ठनराधिपविशालकुलगगनभूषणशशाङ्कः । सकलकलाकलहंसीलीलाकमलाकरः कुमारः ॥४११॥
नाम्ना सुपार्श्वः सकलसुभगशिरःशेखरो गुणानामुदधिः । तरुणीजनहृदयहरणो धन्याया अयं वरो भविष्यति॥४१२॥
सैतच्छृण्वती कुमारगुणकीर्तनं तस्मिन् बाला । ईर्ष्यायितेन नूनं मदनेन शरैः संविद्धा ॥४१३॥
ततश्च तैः सा कीलितेव सुप्तेवाथवा मत्तेव । गाढनिमीलितनयना मूर्च्छाविशृङ्खला जाता ॥४१४॥
गतचेतन्या न सखीनामुत्तरं ददाति किमपि पृष्टापि । ता अपि संभ्रान्ताश्चिन्तयन्ति अहो किमेतदिति ! ॥४१५॥
अत्युष्णोच्छ्वासैर्देहे दाह इति मन्यमानाः । कमलिनीदलैः शय्यां विरचयन्ति कथयन्ति च पितरौ ॥४१६॥
हा दैव ! फलमकाण्डे मम दण्डः पातितस्त्वया सहसा । इत्यादि प्रलपन्ती समागता चन्द्रवदनापि ॥४१७॥
ततश्च देहदाहस्य कारणं पृष्टः सखीवर्गः । सर्वोऽपि यावन्न कथयति तावन्निर्गत्यैकान्ते ॥४१८॥
पृष्टा विचक्षणा नाम सहचरी, तया कथितं सर्वम् । यथा श्रीसुपार्श्वकुमारेऽनुरक्तचित्तेयं नूनम् ॥४१९॥
यदुद्याने एतया श्रुतः किंनर्या गीयमानः । स श्रीसुपार्श्वकुमार एतदवस्था ततो जाता ॥४२०॥
ततो देवी गत्वा कथयति सर्वमपि व्यतिकरं राज्ञे । तेनापि प्रहृष्टहृदयेन जल्पितं वचनमेतदिति ॥४२१॥
यथा पूर्वमपि ममैष संकल्प आसीद्यथेयं दुहिता । देया सुपार्श्वकुमाराय सांप्रतं मनोहरं विधिना ॥४२२॥

---

१ क्ष मोह।

सयमेव कयं, ता एत्थ उज्जमं सिग्घमेव काहामो । इय गंतूणं साहसु दुहियाए देवि ! दुहियाए ॥४२३॥
तत्तो य हरिसियाए आगंतूणं इमम्मि वुत्तंते । कहिए देवीए तओ सा किंचि सचेयणा जाया ॥४२४॥
तं चेव पुणो परमक्खरंव गाहाजुयं विचिंतंती । एगंतठिया चिट्ठइ लज्जइ दिट्ठेवि सुहिवग्गे ॥४२५॥
अवरं च;
भुंजइ न य आहारं न कुणइ ण्हाणं नयावि सिंगारं । तंबूलंपि न गिण्हइ न य नियसइ चारुवत्थाणि ॥४२६॥
नो दिट्ठीइवि पिच्छइ रूवाइं महानरिंदकुमराणं । दूयाणीयाइं चित्तपट्टियासुंपि लिहियाइं ॥४२७॥
किं बहुणा;
एवं तणुअंगीए भिन्नाए निसियमयणवाणेहिं । सरणं सुपासकुमरो मरणं वा देव ! न हु अन्नं ॥४२८॥
एयावत्थं तं पासिऊण तह मंतिऊण मंतियणं । रिउमद्दणेण रण्णा मइसायरमंतिणा सहिया ॥४२९॥
सोमा नामेण सुया सयंवरा सिरिसुपासकुमरस्स । संपेसिया तहा हं मइसायरमंतिणा पुरओ ॥४३०॥
कहिउं तुम्ह समीवे वइयरमेवं निरूविओ देव ! । एत्तो तुमं पमाणं इय भणिउं ठाइ तुण्हिक्को ॥४३१॥
तो भणियं नरवइणा सम्मं आलोइऊण साहिस्सं । वच्चसु नियआवासे तुमंति सम्माणिओ रण्णा ॥४३२॥
वचइ नियआवासे सो, एत्तो नरवईवि साहेइ । पुहवीपियाए सव्वं तो पभणइ सावि परितुट्ठा ॥४३३॥
देव ! मए पत्ताइं सुहाइं सव्वाइं अणणुभूयाइं । तुह पायपसाएणं एत्तियमेत्तेण हीणाइं ॥४३४॥

स्वयमेव कृतं, तस्मादत्रोद्यमं शीघ्रमेव करिष्यामः । इति गत्वा कथय दुःखितां देवि ! दुहितरम् ॥४२३॥
ततश्च हर्षितयाऽऽगतयाऽस्मिन् वृत्तान्ते । कथिते देव्या ततः सा किञ्चित् सचेतना जाता ॥४२४॥
तदेव पुनः परमाक्षरमिव गाथायुगं विचिन्तयन्ती । एकान्तस्थिता तिष्ठति लज्जति दृष्टेऽपि सखीवर्गे ॥४२५॥
अपरञ्च;
भुङ्क्ते न चाहारं न करोति स्नानं न चापि शृङ्गारम् । ताम्बूलमपि न गृह्णाति न च निवसति चारुवस्त्राणि ॥४२६॥
नो दृष्ट्यापि पश्यति रूपाणि महानरेन्द्रकुमाराणाम् । दूतानीतानि चित्रपट्टिकास्वपि लिखितानि ॥४२७॥
किं बहुना;
एवं तन्वङ्ग्या भिन्नया निशितमदनबाणैः । शरणं सुपार्श्वकुमारो मरणं वा देव ! न त्वन्यत् ॥४२८॥
एतदवस्थां तां दृष्ट्वा तथा मन्त्रयित्वा मन्त्रिजनेन । रिपुमर्दनेन राज्ञा मतिसागरमन्त्रिणा सहिता ॥४२९॥
सोमा नाम्ना सुता स्वयंवरा श्रीसुपार्श्वकुमाराय । संप्रेषिता तथाऽहं मतिसागरमन्त्रिणा पुरतः ॥४३०॥
कथयितुं युष्माकं समीपे व्यतिकरमेवं निरूपितो देव ! । इतो यूयं प्रमाणमिति भणित्वा तिष्ठति तूष्णीकः ॥४३१॥
ततो भणितं नरपतिना सम्यगालोच्य कथयिष्यामि । व्रज निजकावासे त्वमिति संमानितो राज्ञा ॥४३२॥
व्रजति निजकावासे सः, इतो नरपतिरपि कथयति । पृथ्वीप्रियायाः सर्वं ततः प्रभणति सापि परितुष्टा ॥४३३॥
देव ! मया प्राप्तानि सुखानि सर्वाण्यननुभूतानि । त्वत्पादप्रसादेनैतावन्मात्रेण हीनानि ॥४३४॥
यदि पुनः कथमप्येतं विवाहमहोत्सवं पश्यामि । संगतिं सुपार्श्वकुमारस्य देव ! ततो भवामि कृतकृत्या ॥४३५॥

जइ पुण कहंपि एयं वीवाहमहूसवंपि पिच्छामि । संपइ सुपासकुमरस्स देव ! ता होमि कयकिच्चा ॥४३५॥
तो नरवइणा भणियं जइ एवं देवि ! ता तुमं सिग्घं । वच्चसु कुमरसमीवं वीवाहत्थं च पन्नवसु ॥४३६॥
तत्तो य पुहइदेवी वच्चइ कंचुइजणेण परियरिया । पासे सुपासकुमरस्स सोवि दट्ठूण तं इंतिं ॥४३७॥
अणुगमइ अभिमुहं चिय सत्तट्ठ पयाइं तहय कारवइ । आसणदाणप्पमुहं पडिवत्तिं तह य नमिऊणं॥४३८॥
भालयलमिलियकरकमलसंपुडो विन्नवेइ कुमरोवि । संपइ तुम्हागमणे अम्मो ! किं कारणं कहसु?॥४३९॥
पुहइजणणीए भणियं पुत्ताहं पेसियम्हि देवेण । तुह वीवाहमहूसवदंसणउक्कंठिओ जम्हा ॥४४०॥
देवो इयरजणोवि य, तह मज्झवि एत्तियं च दूमेइ । संपइ अपत्तपुव्वं पत्ताइं सुहाइं अन्नाइं ॥४४१॥
तुज्झ पसाएणन्ने पडिपुन्ना जं मणोरहा सव्वे । ता पडिवज्जउ कुमरो वीवाहमहूसवं काउं ॥४४२॥
तं सुणिउ कुमरोवि हु पभणइ अम्मो ! न मुणह मह चित्तं । नवि याणह विसयसुहं गिहवासंपि हु सदुक्खफलं ॥
जेणं विवाहविसए एवं उल्लवह, तीए सो भणियं । मुणिमो सव्वं किंपुण अलंघणिज्जं च पिउवयणं ॥४४४॥
न हु तुम्हाणं पच्छिमवएवि दुल्लहो हु गिहपरिच्चाओ । पडिकूलिस्सइ देवो पडिपुन्नमणोरहो न तुमं ॥४४५॥
तो भणियं कुमरेणं पडिवज्जिज्जइ कहं इमं अम्मो ! । पढमं चिय पयडिज्जइ विवाहसमए जहिं एयं ॥४४६॥
चउमंडलगावत्तणच्छलेण संसारचउगइब्भमणं । घयमहुहुणणमिसेणं कारिज्जइ सयलगुणदहणं ॥४४७॥
किणगत्थं कम्मत्तयाणगस्स पढमंपि हत्थसंबन्धं । कन्नापाणिग्गहकइयवेण दाविज्जए तत्थ ॥४४८॥•

ततो नरपतिना भणितं यद्येवं देवि ! ततस्त्वं शीघ्रम् । व्रज कुमारसमीपं वीवाहार्थं च प्रज्ञपय ॥४३६॥
ततश्च पृथिवीदेवी व्रजति कञ्चुकिजनेन परिकरिता । पार्श्वे सुपार्श्वकुमारस्य सोऽपि दृष्ट्वा तामायतीम् ॥४३७॥
अनुगच्छत्यभिमुखमेव सप्ताष्ट पदानि तथा च कारयति । आसनदानप्रमुखां प्रतिपत्तिं तथा च नत्वा ॥४३८॥
भालतलमिलितकरकमलसंपुटो विज्ञपयति कुमारोऽपि । संप्रति तवागमनेऽम्ब ! किं कारणं कथय ॥४३९॥
पृथिवीजनन्या भणितं पुत्राहं प्रेषितास्मि देवेन । तव वीवाहमहोत्सवदर्शनोत्कण्ठितो यस्मात् ॥४४०॥
देव इतरजनोऽपि च, तथा ममाप्येतावच्च दावयति । संप्रत्यप्राप्तपूर्वं प्राप्तानि सुखान्यन्यानि ॥४४१॥
तव प्रसादेनान्ये परिपूर्णा यन्मनोरथाः सर्वे । ततः प्रतिपद्यतां कुमारो वीवाहमहोत्सवं कर्तुम् ॥४४२॥
तत् श्रुत्वा कुमारोऽपि हि प्रभणत्यहो न जानीथ मम चित्तम् । नापि जानीथ विषयसुखं गृहवासमपि च सदुःखफलम् ॥
येन वीवाहविषय एवमुल्लपथ, तया ततो भणितम् । जानीमः सर्वं किंपुनरलङ्घनीयं च पितृवचनम् ॥४४४॥
न खलु युष्माकं पश्चिमवयस्यपि दुर्लभो हि गृहपरित्यागः । प्रतिकूलयिष्यति देवः परिपूर्णमनोरथो न त्वाम् ॥४४५॥
ततो भणितं कुमारेण प्रतिपद्येत कथमिदमम्ब ! । प्रथममेव प्रकट्यते विवाहसमये यस्मिन्नेतत् ॥४४६॥
चतुर्मण्डलकावर्तनच्छलेन संसारचतुर्गतिभ्रमणम् । घृतमधुहवनमिषेण कार्यते सकलगुणदहनम् ॥४४७॥
कयार्थं कर्मत्रयाणकस्य प्रथममपि हस्तसंयोग । कन्यापाणिग्रहकैतवेन दाप्यते तत्र ॥४४८॥
तुर्दिक्ष्वप्ययशस्तरुणीगीयमानमङ्गलच्छलेन । भाव्यते किं बहुना यद्यदिह सूक्ष्मबुद्ध्या ॥४४९॥

---

१ क. दुक्ख ।

चाउद्दिसिपि अजसो तरुणीगिज्जंतमंगलच्छलेणं । भाविज्जइ किं बहुणा जं जं इह सुहुमबुद्धीए ॥४४९॥
चिंतिज्जइ तं सव्वं रोमुद्धोसं जणेइ मह अम्मो ! । ता मुंचसु पडिबंधं अणुजाणह मं वयग्गहणे॥४५०॥
एवं भणिए पहुणा जंपइ देवी कुमार ! किं जुत्तो । तुम्हारिसाण काउं अम्मापिउपत्थणाभंगो ? ॥४५१॥
इय भणिए देवीए महोवरोहेण निरहिलासोवि । पडिवज्जइ कहकहवि हु कुमरो काउं विवाहमहं॥४५२॥
तो परितुट्ठा देवी साहइ गंतूण निययनाहस्स । एत्थंतरम्मि सुपइट्ठरायमत्थाणमुवविट्ठं ॥४५३॥
करकलियकमलदंडा भालयलनिलीणअंजलिपुडा य । पडिहारी सुक्करिसं नमिउं विन्नविउमारद्धा॥४५४॥
रिउमद्दणस्स रन्नो मंती मइसाअरोत्ति विक्खाओ । चिट्ठइ तुम्हाणं दंसणूसुओ दारदेसम्मि ॥४५५॥
तत्थ य को आएसो तो भणियं राइणा पवेसेहिं । सिग्घं चिय जं दे[illegible]
सो तीएऽणुन्नाओ पविसेउं पणमिऊण नरनाहं । दिन्नासणो निविट्ठो पुट्ठो सो उचियपत्थावे ॥४५७॥
सागयवयणं तेणवि संलत्तं तं तुह पसाएण । तत्तो य सोवि साहइ जह तुह मित्तेण नरवइणा ॥४५८॥
रिउमद्दणेण रन्ना नियकन्ना सिरिसुपासकुमरस्स । सोमा नामेण वराय सयंवरा पेसिया देव ! ॥४५९॥
एत्तो तुमं पमाणंति जंपिए निवइणावि तो तीसे । दावाविओ विसालो निवासहेउं सुपासाओ ॥
तह पेसिया रसवई सयला तक्कालउचियपडिवत्ती । कारविया तो मंती विसज्जिओ निययआवासे॥४६१॥
तो तेण समारद्धो काउं वीवाहुवक्कमो तत्थ । बंधाविया य मंचा दिन्नाइं आसणाइं तहिं ॥४६२॥
विविहेसु कम्मेसुं निरूविया किंकरा तओ विहियं । वरवेइगाविमाणं रंभाखंभुब्भियपडायं ॥४६३॥

चिन्त्यते तत् सर्वं रोमोद्धर्षं जनयति ममाम्ब ! । तस्मान्मुञ्च प्रतिबन्धमनुजानीहि मां व्रतग्रहणे ॥४५०॥
एवं भणिते प्रभुणा जल्पति देवी कुमार ! किं युक्तः । युष्मादृशानां कर्तुं मातापितृप्रार्थनाभङ्गः ? ॥४५१॥
इति भणिते देव्या महोपरोधेन निरभिलाषोऽपि । प्रतिपद्यते कथंकथमपि हि कुमारः कर्तुं विवाहमहम् ॥४५२॥
ततः परितुष्टा देवी कथयति गत्वा निजकनाथम् । अत्रान्तरे सुप्रतिष्ठराजमास्थानमुपविष्टम् ॥४५३॥
करकलितकमलदण्डा भालतलनिलीनाञ्जलिपुटा च । प्रतीहारी सोत्कर्षं नत्वा विज्ञपयितुमारब्धा ॥४५४॥
रिपुमर्दनस्य राज्ञो मन्त्री मतिसागर इति विख्यातः । तिष्ठति युष्माकं दर्शनोत्सुको द्वारदेशे ॥४५५॥
तत्र च क आदेशस्ततो भणितं राज्ञा प्रवेशय । शीघ्रमेव यद् देवः समाज्ञापयतीति भणित्वा ॥४५६॥
स तयाऽनुज्ञातः प्रविश्य प्रणम्य नरनाथम् । दत्तासनो निविष्टः पृष्टः स उचितप्रस्तावे ॥४५७॥
स्वागतवचनं तेनापि संलप्तं तत् तव प्रसादेन । ततश्च सोऽपि कथयति यथा तव मित्रेण नरपतिना ॥४५८॥
रिपुमर्दनेन राज्ञा निजकन्या श्रीसुपार्श्वकुमाराय । सोमा नाम्ना वराय स्वयंवरा प्रेषिता देव ! ॥४५९॥
इतः परं प्रमाणमिति जल्पिते नृपतिनापि तस्यै । दापितो विशालो निवासहेतोः सुप्रासादः ॥४६०॥
तथा प्रेषिता रसवती सकला तत्कालोचितप्रतिपत्तिः । कारिता ततो मन्त्री विसर्जितो निजकावासे ॥४६१॥
ततस्तेन समारब्धः कर्तुं विवाहोपक्रमस्तत्र । बन्धिताश्च मञ्चा दत्तान्यासनानि तत्र ॥४६२॥
विविधेषु कर्मसु निरूपिताः किङ्करास्ततो विहितम् । वरवेदिकाविमानं रम्भास्तम्भोर्ध्वीकृतपताकम् ॥४६३॥

मरगयमणिपरिमंडियवरकंचणकम्मविरयणाकलियं। सव्वत्थ निवेसियरयणकिरणपडिहणियतमपसरं॥
एवं तकालोचियमन्नंपि हु सव्वहावि काऊण। मइसायरेण तत्तो कहाविअं निवइणो एअं॥४६५॥
जह संपइ सुपसत्थं हत्थग्गहणे मुहुत्तमइनियडं। तो कुमरं पित्तूणं तुम्भे आगच्छह इहंति ॥४६६॥
रण्णावि पुहइदेवी भणिया सिग्घं करेह कुमरस्स। पुंखणगाइविहाणं संपइ सुमुहुत्तमासन्नं॥४६७॥
तो सव्वाउ देवीउ गुरुप्पमोएण बहुप्पयारेहिं। पुंखेऊणं मंगलपुरस्सरं पेहवहि वरकुमरं॥४६८॥
तत्तो य नियंसावहि महग्घमुल्लाइं सियदुगुल्लाइं। कायव्वविहिं सव्वं कारावहि तह य सेसंपि॥४६९॥
तं जहा;—
गोसीसचंदणपंकलित्तगत्तो विरायए कुमरो। सारयमयंकजोण्हाए धवलिओ कणयसेलोव्व॥४७०॥
मंदारकुसुमगुच्छेहिं छाइओ जस्स कुंतलकलावो। कसिणो रेहइ ताराविराइओ नहविभागोव्व॥४७१॥
सव्वत्थारोवियरयणरुइरआहरणभूसियसरीरो। देवो रोहणसेलोव्व जंगमत्तं गओ सहइ॥४७२॥
किं बहुणा;—
साहाविंयपि रूवं न जस्स सक्कोवि साहिउं तरइ। किं पुण कणयविभूसणभूसियदेहस्स तस्स तया?॥४७३॥
एवं कयकायव्वे कुमरम्मि निवेइयं नरिंदस्स। तेणवि नियया पुरिसा निरूविया जह लहुं तुम्भे॥४७४॥
मेलेह नायरवणियवग्गं सयलंपि तह पयट्टेह। नयरीमहूसवं तह कुमरस्स समप्पह पहाणं॥४७५॥

[1]मरकतमणिपरिमण्डितवरकाञ्चनकर्मविरचनाकलितम्। सर्वत्र निवेशितरत्नकिरणप्रतिहततमःप्रसरम्॥४६४॥
[2]एवं तत्कालोचितमन्यदपि खलु सर्वथापि कृत्वा। मतिसागरेण ततः कथितं नृपतेरेवम्॥४६५॥
[3]यथा संप्रति सुप्रशस्तं हस्तग्रहणे मुहूर्तमतिनिकटम्। तत् कुमारं गृहीत्वा यूयमागच्छतेहेति॥४६६॥
[4]राज्ञापि पृथिवीदेवी भणिता शीघ्रं कुरुत कुमारस्य। प्रोङ्खनकादिविधानं संप्रति सुमुहूर्तमासन्नम्॥४६७॥
[5]ततः सर्वा देव्यो गुरुप्रमोदेन बहुप्रकारैः। प्रोङ्खयित्वा मङ्गलपुरस्सरं स्नपयन्ति वरकुमारम्॥४६८॥
[6]ततश्च निवासयन्ति महार्घमूल्यानि सितदुकूलानि। कर्तव्यविधिं सर्वं कारयन्ति तथा च शेषमपि॥४६९॥
[7]तद्यथा;—
[8]गोशीर्षचन्दनकर्दमलिप्तगात्रो विराजते कुमारः। शारदशशाङ्कज्योत्स्नया धवलितः कनकशैल इव॥४७०॥
[9]मन्दारकुसुमगुच्छैश्छादितो यस्य कुन्तलकलापः। कृष्णो राजति ताराविराजितो नभोविभाग इव॥४७१॥
[10]सर्वत्रारोपितरत्नरुचिराभरणभूषितशरीरः। देवो रोहणशैल इव जङ्गमत्वं गतो राजते॥४७२॥
[11]किं बहुना;—
[12]स्वाभाविकमपि रूपं न यस्य शक्रोऽपि कथयितुं शक्नोति। किं पुनः कनकविभूषणभूषितदेहस्य तस्य तदा?॥
[13]एवं कृतकर्तव्ये कुमारे निवेदितं नरेन्द्राय। तेनापि निजकाः पुरुषा निरूपिता यथा लघु यूयम्॥४७४॥
मेलयत नागरवणिग्वर्गं सकलमपि तथा प्रवर्तयत। नगरीमहोत्सवं तथा कुमाराय समर्पयत प्रधानम्॥४७५॥

१ ग. पुन्नेवं ततो। २ ग. तह। ३ क. कुमर।

जयकुंजरं महंतं जेणं गम्मइ विवाहठाणम्मि । जं आणवेइ देवो इय भणिऊणं गया पुरिसा ॥४७६॥
रायाएसो सव्वोवि साविओ तेहिं जह समाइट्ठो । इत्तो धवलपसाहियसिंधुरखंधं समारूढो ॥४७७॥
पवणपणच्चिरधयवडसोहियमणहररहावरुद्धेण । उब्भडसिंगारेणं परियरिओ रायलोएणं ॥४७८॥
हरिसपरव्वसनच्चंततरुणिविंदावरुद्धरायपहो । वज्जंतसयलमंगलतूररवाऊरियदियंतो ॥४७९॥
सुपइट्ठपयावइणाऽणुगम्ममाणो सुपासवरकुमरो । थुव्वंतो आसीसासएहिं कुलथेरनारीहिं ॥४८०॥
पायारभवणतलसंठिएण लोएण मुद्धलोयस्स । दंसिज्जंतो अंगुलिसहस्सेहिं कमेण संपत्तो ॥४८१॥
वीवाहमंडवे अह पडिहारजणेण दारदेसम्मि । पडिरुद्धे इयरजणे परियरिओ रायलोएण ॥४८२॥
अब्भिंतरे पविट्ठो कुमरो एत्थंतरम्मि लहुमेव । सोमावि तओ विविहं पसाहिया विविहलोएणं ॥४८३॥
तहाहि;—
मणिमयकुंडलजुयलं तीसे सवणंतरेसु रेहेइ । तक्कालागयवम्महनरवइरहचक्कजुयलंव ॥४८४॥
लोलंतो जीसे कंठकंदले सहइ नवसरो हारो । वयणरयणियरसंकाए आगओ तारयगणोव्व ॥४८५॥
जीसे नियंबबिंबे बद्धा पणवण्णरयणमयकंची । रेहइ हरियणुरेहव्व गयणदेसम्मि वित्थिन्ने ॥४८६॥
हिययम्मि अमायंतुव्व झरइ जीसे कुमारअणुराओ । जावयरसरंजियचरणजुयलपडिबिंबकयडेणं ॥४८७॥
सा सविसेसपसाहणसाहिया मत्तकुंजरगईए । मंजीरमंजुसिंजणसवणागयहंसखलियगई ॥४८८॥

जयकुञ्जरं महान्तं येन गम्यते विवाहस्थाने । यदाज्ञपयति देव इति भणित्वा गताः पुरुषाः ॥४७६॥
राजादेशः सर्वोऽपि श्रावितस्तैर्यथा समादिष्टः । इतो धवलप्रसाधितसिन्धुरस्कन्धं समारूढः ॥४७७॥
पवनप्रनर्तनशीलध्वजपटशोभितमनोहररथावरुद्धेन । उद्भटशृङ्गारेण परिकरितो राजलोकेन ॥४७८॥
हर्षपरवशनृत्यत्तरुणीवृन्दावरुद्धराजपथः । वाद्यमानसकलमङ्गलतूररवापूरितदिगन्त ॥४७९॥
सुप्रतिष्ठप्रजापतिनाऽनुगम्यमानः सुपार्श्ववरकुमारः । स्तूयमान आशीःशतैः कुलस्थविरनारीभिः ॥४८०॥
प्राकारभवनतलसंस्थितेन लोकेन मुग्धलोकस्य । दर्श्यमानोऽङ्गुलिसहस्रैः क्रमेण संप्राप्तः ॥४८१॥
वीवाहमण्डपेऽथ प्रतिहारजनेन द्वारदेशे । प्रतिरुद्ध इतरजने परिकरितो राजलोकेन ॥४८२॥
अभ्यन्तरे प्रविष्टः कुमारोऽत्रान्तरे लघ्वेव । सोमापि ततो विविधं प्रसाधिता विविधलोकेन ॥४८३॥
तथाहि;—
मणिमयकुण्डलयुगलं तस्याः श्रवणान्तरयो राजते । तत्कालागतमन्मथनरपतिरथचक्रयुगलमिव ॥४८४॥
लोलन् यस्याः कण्ठकन्दले राजते नवमालो हारः । वदनरजनिकरशङ्कयाऽऽगतस्तारकागण इव ॥४८५॥
यस्या नितम्बबिम्बे बद्धा पञ्चवर्णरत्नमयकाञ्ची । राजते हरिधनूरेखेव गगनदेशे विस्तीर्णे ॥४८६॥
हृदयेऽमानिव क्षरति यस्याः कुमारानुरागः । यावकरसरञ्जितचरणयुगलप्रतिबिम्बकपटेन ॥४८७॥
सा सविशेषप्रसाधनसाधिता मत्तकुञ्जरगत्या । मञ्जीरमञ्जुसिञ्जनश्रवणागतहंसस्खलितगतिः ॥४८८॥

१ ग. °म्मि । २ क. °वय भमा° । ३ ग. तीन्न ।

चलिया चेडीचक्केण परिवुडा नरवरिंदतणयावि । पत्ता वंदणमालाकलिए वरवेइगाभवणे ॥४८९॥
तत्तो य तत्थागयमाहणपारद्धहुणणकम्मम्मि । तत्थेव समारद्धं पाणिग्गहणं महिड्ढीए ॥४९०॥
एत्थंतरम्मि सहरिसतरुणिजणारद्धमंगलसणाहो । उवयारो सयणाणं दोहिंवि पक्खेहिं कारविओ ॥४९१॥
दाविआइं कुंकुमविलेवणाइं सुगंधमीसाइं । तह असमकुसुमदामाइं सपरिमला तह य पडवासा ॥४९२॥
तह पवरनागवल्लीदलाइं कप्पूरपूरकलियाइं । उल्लयपूगफलाइं वत्थाइं तह य विविहाइं ॥४९३॥
वरतुरयमंदुराओ तह कंचुइपमुहसेवगजायाओ । तह मंदभद्दजाईउ करिघडाओ महंताओ ॥४९४॥
एत्थंतरम्मि कन्नावराण जलणे हुणिज्जमाणम्मि । चउमंडलपरिभमणं समत्थियं गुरुपमोएण ॥४९५॥
मइसायरेण ताहे कन्नाए पाणिमोयणनिमित्तं । बत्तीसं कोडीओ रुप्पसुवन्नाण दिन्नाओ ॥४९६॥
तह मणिकिरीडपमुहं आभरणं तह य कणयवत्थाइं । तह पवरदुकूलाइं दिन्नाइं सुपासकुमरस्स ॥४९७॥
सुपइट्ठनरिंदेणवि हरिसभरुब्भिज्जमाणपुलएण । वहुआए दिन्नाइं वत्थाहरणाइं विविहाइं ॥४९८॥
एवं परितोसकरे वीवाहमहूसवे निव्वित्तम्मि । कयभोयणसक्कारे चलिए ठाणेसु लोयम्मि ॥४९९॥
मइसायरेवि नियनयरमुवगए सिरिसुपासकुमरोवि । अह सोमाए सहिओ संचलिओ नियगिहाभिमुहं ॥५००॥
मंगलतूररवेहिं बंदियणुग्घुट्ठजयजयरवेणं । बहिरिंतो दिसिवलयं सुपहाणकरेणुयारूढो ॥५०१॥
तद्दंसणूसुओ पुरजणोवि पायारभवणमालेसु । [5]पिंडिज्जइ अन्नोन्नं बाहंतो अंगुवंगाइं ॥५०२॥

चलिता चेटीचक्रेण परिवृता नरवरेन्द्रतनयापि । प्राप्ता वन्दनमालाकलिते वरवेदिकाभवने ॥४८९॥
ततश्च तत्रागतब्राह्मणारब्धहवनकर्मणि । तत्रैव समारब्धं पाणिग्रहणं महर्द्ध्या ॥४९०॥
अत्रान्तरे सहर्षतरुणीजनारब्धमङ्गलसनाथः । उपचारः स्वजनानां द्वाभ्यामपि पक्षाभ्यां कारितः ॥४९१॥
दापितानि कुङ्कुमविलेपनानि सुगन्धमिश्राणि । तथाऽसमकुसुमदामानि सपरिमलास्तथा च पटवासाः ॥४९२॥
तथा प्रवरनागवल्लीदलानि कर्पूरपूरकलितानि । आर्द्रपूगफलानि वस्त्राणि तथा च विविधानि ॥४९३॥
वरतुरगमन्दुरास्तथा कञ्चुकिप्रमुखसेवकजाताः । तथा मन्दभद्रजातयः करिघटा महत्यः ॥४९४॥
अत्रान्तरे कन्यावरयोर्ज्वलने हूयमाने । चतुर्मण्डलपरिभ्रमणं समर्थितं गुरुप्रमोदेन ॥४९५॥
मतिसागरेण तदा कन्यायाः पाणिमोचननिमित्तम् । द्वात्रिंशत् कोट्यो रूप्यसुवर्णयोर्दत्ताः ॥४९६॥
तथा मणिकिरीटप्रमुखमाभरणं तथा च कनकवस्त्रादि । तथा प्रवरदुकूलानि दत्तानि सुपार्श्वकुमाराय ॥४९७॥
सुप्रतिष्ठनरेन्द्रेणापि हर्षभरोद्भिद्यमानपुलकेन । वध्वै दत्तानि वस्त्राभरणानि विविधानि ॥४९८॥
एवं परितोषकरे विवाहमहोत्सवे निर्वृत्ते । कृतभोजनसत्कारे चलिते स्थानेषु लोके ॥४९९॥
मतिसागरेऽपि निजनगरमुपगते श्रीसुपार्श्वकुमारोऽपि । अथ सोमया सहितः संचलितो निजगृहाभिमुखम् ॥५००॥
मङ्गलतूररवैर्बन्दिजनोद्घुष्टजयजयरवेण । बधिरयन् दिग्वलयं सुप्रधानकरेणुकारूढः ॥५०१॥
तद्दर्शनोत्सुकः पुरजनोऽपि प्राकारभवनमालासु । पिण्ड्यतेऽन्योन्यं बाधमानोऽङ्गोपाङ्गानि ॥५०२॥

---

१ ग. घरवा° । २ क. ग. कंदु° । ३ ग बंदिजण° । ४ ग रुप्पसुवन्नं । ५ ग पीडि° ।

एवं च कुमरदंसणउक्कंठावत्तगेहकम्माणं । रेहंति इत्थमालाविब्भमा पुरपुरंधीणं ॥५०३॥
नियइ नियंबबिंबस्स अत्तणो कावि अइमहंतंपि । तुरियं कुमाररूवस्स दंसणे गंतुमतरंती ॥५०४॥
आकरिसिऊण नियमं कावि हु अद्धप्पसाहियं पायं । सहरिसहियया वच्चइ कुमाररूवं पलोएउं ॥५०५॥
पीणत्थणत्थणभारेण निच्छणंती पए पए कावि । कुणमाणी गइभेअं हसिज्जए तरुणलोएणं ॥५०६॥
कावि हु कुंकुमसंकाए नियमुहं कज्जलेण मंडेउं । उत्तालमणा धावइ जणं हसंतंपि न गणेइ ॥५०७॥
कावि हु भणइ एसो तिलोयपुज्जो मणोभवो देवो । कह अन्नहा निएज्जइ पट्ठीए इमस्स रइदेवी ? ॥५०८॥
अन्ना भणइ मुद्धे ! मा जंपह एरिसं जओ तस्स । अंगं पिईसरेणं दड्ढं कंती पुणो दूरे ॥५०९॥
सो भणइ हले ! सक्को एसो एसा सई य तस्स पिया । इयरावि भणइ बाले ! नूणं मइविब्भमो तुज्झ ॥५१०॥
जं तस्स लोयणेहिं सहस्सो दूसियं सरीरंपि । नूणं सुपासकुमरो एसो, सोमा पुणो एसा ॥५११॥
[illegible] सुपासकुमरस्स । कंठयले विलुलिस्सइ ता एसच्चिय जए धन्ना ॥५१२॥
अन्ना भणइ मयच्छीए दूमिया होउ कह इमा धन्ना ? । तइलोईए इमीइवि जं पई एस दुल्लहो ॥५१३॥
एवं विलासिणीणं [illegible] वयणाइं सो निसामिंतो । पत्तो भवणदुवारे अवयरइ करेणुयाए तओ ॥५१४॥
[illegible] । अणुमन्निउं नमंसइ अम्मापिउपायकमलाइं ॥५१५॥
[illegible] । अणुवमियपुन्नपगरिसपुज्जंतसमीहियत्थस्स ॥५१६॥

एवं च कुमार[illegible]गेहकर्मणाम् । राजन्ते हस्तमालाविभ्रमाः पुरपुरन्ध्रीणाम् ॥५०३॥
[illegible] । त्वरितं कुमाररूपस्य दर्शने गन्तुमशक्नुवती ॥५०४॥
[illegible] पादम् । सहर्षहृदया व्रजति कुमाररूपं प्रलोकितुम् ॥५०५॥
[illegible] पदे पदे कापि । कुर्वाणा गतिभेदं हस्यते तरुणलोकेन ॥५०६॥
[illegible] । उत्तालमना धावति जनं हसन्तमपि न गणयति ॥५०७॥
[illegible] मनोभवो देवः । कथमन्यथा दृश्यते पृष्ठेऽस्य रतिदेवी ? ॥५०८॥
[illegible] । अङ्गमपीश्वरेण दग्धं कान्तिः पुनर्दूरे ॥५०९॥
[illegible] । इतरापि भणति बाले ! नूनं मतिविभ्रमस्तव ॥५१०॥
[illegible] । नूनं सुपार्श्वकुमार एषः, सोमा पुनरेषा ॥५११॥
[illegible] । कण्ठतले [illegible] धन्या ॥५१२॥
[illegible] । [illegible] दुर्लभः ॥५१३॥
[illegible] । प्राप्तो भवनद्वारे अवतरति करेणुकायाः ॥५१४॥
[illegible] । अनुमन्य नमस्यति मातापितृपादकमलानि ॥५१५॥
[illegible] । [illegible] ॥५१६॥

सुरवइनिउत्तसुरगणउवणीयाभरणगंधवत्थस्स । ववगयरोगायंकस्स दलियसयलारिवग्गस्स ॥५१७॥
कइयावि हु सेवागयतुंबुरुपारद्धपंचमुग्गारं । नच्चंतसुरवहुजणं पिच्छणयं पिच्छमाणस्स ॥५१८॥
कइयावि जणयजणणीसमीवगमणेण तह य कइयावि । विसयम्मि जणविवाए निच्छयकरणम्मि निरयस्स ॥
वोलिंति वासरा इय वरिसेसुं कित्तिएसुवि गएसु । अह अन्नया य सुपइट्ठनरवई आउसेसम्मि ॥५२०॥
ठावइ सुपासकुमरं विहीए रज्जे अणिच्छमाणंपि । सयमवि पउमप्पहजिणपणीयधम्माणुसारेण ॥५२१॥
पज्जंताणसणविहिं काउं ईसाणदेवलोगम्मि । संपत्तो पुहवी पुण पत्ता मोक्खे जओ भणियं ॥५२२॥
नागेसुं उसभपिया सेसाणं सत्त जंति ईसाणे । अट्ठ य सणंकुमारे माहिंदे अट्ठ अणुकमसो ॥५२३॥
आइजिणाणट्ठण्हं गयाओ मोक्खम्मि अट्ठ जणणीओ । अट्ठ य सणंकुमारे माहिंदे अट्ठ वच्चंति ॥५२४॥
एत्तो साहियनीसेसविसमदुग्गं सुपासरायावि । रज्जं परिपालइ दलियसयलदरियारिमाहप्पं ॥५२५॥
इय समइक्कंतेसुं बहुएसुं वच्छरेसुं गब्भवई । सोमादेवी जाया कालक्कमेणं पसूया य ॥५२६॥
सुकुमालपायकरयलनिरुवमरूवोवसोहियसरीरं । तणुकंतिपसरधवलियजम्मणभवणं सुहं पत्तं ॥५२७॥
उचियसमए य सिरिसेहरोत्ति नामं महाविभूईए । तस्स कयं तो सोवि हु पंचहिं धाईहिं परियरिओ ॥५२८॥
परिवड्ढिउमारद्धो सयंवराहिं कन्नाहिं सयन्नाहिं । आगंतूणं वरिओ विणा पयत्तंपि, एत्तो य ॥५२९॥
जा सिरिसुपासराया चिट्ठइ भवणस्स उवरि उवविट्ठो । ता पिच्छइ विच्छायं गयणे रविमंडलं सहसा ॥५३०॥

सुरपतिनियुक्तसुरगणोपनीताभरणगन्धवस्त्रस्य । व्यपगतरोगातङ्कस्य दलितसकलारिवर्गस्य ॥५१७॥
कदापि खलु सेवागततुम्बुरुप्रारब्धपञ्चमोद्गारम् । नृत्यत्सुरवधूजनं प्रेक्षणकं पश्यतः ॥५१८॥
कदापि जनकजननीसमीपगमनेन तथाच कदापि । विषये जनविवादे निर्णयकरे निरतस्य ॥५१९॥
गच्छन्ति वासरा इति वर्षेषु कियत्स्वपि गतेषु । अथान्यदा च सुप्रतिष्ठनरपतिरायुःशेषे ॥५२०॥
स्थापयति सुपार्श्वकुमारं विधिना राज्येऽनिच्छन्तमपि । स्वयमपि पद्मप्रभजिनप्रणीतधर्मानुसारेण ॥५२१॥
पर्यन्तानशनविधिं कृत्वेशानदेवलोके । संप्राप्तः पृथिवी पुनः प्राप्ता मोक्षे यतो भणितम् ॥५२२॥
नागेषु ऋषभपिता शेषाणां सप्त यान्तीशाने । अष्ट च सनत्कुमारे माहेन्द्रेऽष्टानुक्रमशः ॥५२३॥
आदिजिनानामष्टानां गता मोक्षेऽष्ट जनन्यः । अष्ट च सनत्कुमारे माहेन्द्रेऽष्ट व्रजन्ति ॥५२४॥
इतः साधितनिःशेषविषमदुर्गः सुपार्श्वराजोऽपि । राज्यं परिपालयति दलितसकलदृप्तारिमाहात्म्यम् ॥५२५॥
इति समतिक्रान्तेषु बहुकेषु वत्सरेषु गर्भवती । सोमादेवी जाता कालक्रमेण प्रसूता च ॥५२६॥
सुकुमालपादकरतलनिरुपमरूपोपशोभितशरीरम् । तनुकान्तिप्रसरधवलितजन्मभवनं सुखं प्राप्तम् ॥५२७॥
उचितसमये च श्रीशेखर इति नाम महाविभूत्या । तस्य कृतं ततः सोऽपि हि पञ्चभिर्धात्रीभिः परिकरितः ॥५२८॥
परिवर्धितुमारब्धः स्वयंवराभिः कन्याभिः सकलाभिः । आगत्य वृतो विना प्रयत्नमपि, इतश्च ॥५२९॥
यावत् श्रीसुपार्श्वराजस्तिष्ठति भवनस्योपर्युपविष्टः । तावत् पश्यति विच्छायं गगने रविमण्डलं सहसा ॥५३०॥

---

१ ग वत्तो ।

करवत्तसरिसदाढाकडप्पदुप्पिच्छराहुणा घत्थं । थेरीणवि उड्ढमुहाण काममवलोयणिज्जं च ॥५३१॥
तह महरिसपरिधाविरतिमिरमहारक्खसेण दुट्ठेण् । कवलिज्जंतं पिच्छइ गयणपएसं समग्गंपि ॥५३२॥
एत्थंतरम्मि माहणकुडुंबिणीणं सपुत्तगहियाणं । मुंचसु सूरं राहुत्ति पुकरंतीण हलबोलं ॥५३३॥
मोऊण खिवइ दिट्ठिं धरणीयले ताव चक्कमिहुणाइं । दोसंधयारसंकाए विहडमाणाइं पिच्छेइ ॥५३४॥
तह य विडंबिज्जंताइं कोसिएहिं वणेसु लीणाइं । संकुइयअंगुवंगाइं वायसीणं सरीराइं ॥५३५॥
तह अग्गिहोत्तिएहिं मंतपवित्तेहिं महुयपाईहिं । तम्मोयणानिमित्तं हुणिज्जमाणस्स जलणस्स ॥५३६॥
धूमपडलेण मंछाइयम्मि गयणम्मि मेहसंकाए । धुयपक्खउडं पिच्छइ हंसउलं माणसे चलियं ॥५३७॥
तह मेहागमसंकियआगमणाणं पईण मुद्धाओ । मग्गमवलोयमाणीउ नियइ पाउसियदइयाओ ॥५३८॥
तत्तो खणमेत्तेणं धूमेणं मीणेउव्व उव्वमइ । राहू रविणो बिंबं सभुत्तिछेयम्मि तत्तो य ॥५३९॥
सुत्थावत्थं जायं भुवणं सचराचरंपि जा नियइ । ता खिवइ पुणो दिट्ठिं राया गयणंगणाभिमुहं ॥५४०॥
तत्थ य वियलियतिमिरं दिसाण चक्कं समग्गलपयावं । अच्छीहिं दुप्पिच्छं तेएणं नियइ रविबिंबं ॥५४१॥
तो गयणयलगयं तं रविबिंबं च पासिउं राया । खणिगत्तभावणं चिय भावेउं सो समारद्धो ॥५४२॥
जह एसो सूरोवि हु गसिज्जए राहुणा हढेणावि । तह पाणिणो गसिज्जंति मच्चुणा नूण संसारे ॥५४३॥
ता एयम्मिवि संसारे जं किंपि हु तंपि दुक्खपरिकलियं । चउसुवि गईसु, लोया तहवि हु एयम्मि वामूढा ॥५४४॥

[illegible] राहुणा ग्रस्तम् । स्थविराणामप्यूर्ध्वमुखानां काममवलोकनीयं च ॥५३१॥
तथा [illegible]तिमिरमहाराक्षसेन दुष्टेन । कवल्यमानं पश्यति गगनप्रदेशं समग्रमपि ॥५३२॥
अत्रान्तरे [illegible] सपुत्रगृहीतानाम् । मुञ्च सूरं राहो ! इति पूत्कुर्वतीनां तुमुलम् ॥५३३॥
[illegible] धरणीतले तावच्चक्रमिथुनानि । दोषान्धकारशङ्कया विघटमानानि पश्यति ॥५३४॥
तथा च [illegible] लीनानि । संकुचिताङ्गोपाङ्गानि वायसीनां शरीराणि ॥५३५॥
[illegible] । तन्मोचनानिमित्तं हूयमानस्य ज्वलनस्य ॥५३६॥
[illegible] मेघशङ्कया । धूतपक्षपुटं पश्यति हंसकुलं मानसे चलितम् ॥५३७॥
तथा [illegible] पतीनां मुग्धाः । मार्गमवलोकमानाः पश्यति प्रातिवेश्मिकदयिताः ॥५३८॥
ततः [illegible] । राहू रविबिम्बं स्वभुक्तिच्छेदे ततश्च ॥५३९॥
[illegible] यावत्पश्यति । तावत् क्षिपति पुनर्दृष्टिं राजा गगनाङ्गणाभिमुखम् ॥५४०॥
तत्र च [illegible] । अक्षिभ्यां दुर्दर्शं तेजसा पश्यति रविबिम्बम् ॥५४१॥
[illegible] राजा । क्षणिकत्वभावनामेव भावयितुं स समारब्धः ॥५४२॥
[illegible] हठेनापि । तथा प्राणिनो ग्रस्यन्ते मृत्युना नूनं संसारे ॥५४३॥
[illegible] । चतसृष्वपि गतिषु, लोकास्तथाप्येतस्मिन्व्यामूढाः ॥५४४॥

[illegible]

दुक्खं सहंति पत्ता तरुणीणं नयणवागुराविसयं । मयणमहावाहनिसायबाणावलीविद्धा ॥५४५॥
तत्तो असारसंसारदुक्खदावानलम्मि ते नूणं । अपरित्ताणा पुणरवि ईंधणकप्पच्चिय हवंति ॥५४६॥
ता एयाओ कारागाराओव जुज्जए पलाएउं । भंजेऊणं इण्हिं पुत्तवहूनेहनियडाइं ॥५४७॥

एत्थंतरम्मि कंपियसिंहासणा ओहिनायनियकिच्चा । नरवरसुपासपासं समागया लहु इमे तियसा ॥५४८॥
सारस्सयमाइच्चा वण्हिवरुणा य गद्दतोया य । तुसिया अव्वाबाहा अग्गिच्चा चेवरिट्ठा य ॥५४९॥
नमिरुत्तमंगविगलंतसुरहिमंदारकुसुमसंघाया । विणएणं जिणनाहं थोउं एवं समारद्धा ॥५५०॥
जयसि तुमं भुवणावलिसरोजवणसंडचंडमायंड ! । वम्महमयंधसिंधुरकुंभयडवियारणमयंद ! ॥५५१॥
मुसियवहूकंठग्गहउक्कंठिय ! मलियमोहमाहप्प ! । तुज्झ नमो तिहुयणरक्खणक्खणिय ! परमकारुणिय ! ॥५५२॥
इय थोऊणं पभणंति तुह पुरो देव ! अम्ह का गणणा । खज्जोयाण व सूरस्स दूररुद्धंधयारस्स ? ॥५५३॥
तहवि नियया हिगाराणुरूवमम्हेवि किंपि विन्नविमो । सुमरणमित्तनिमित्तं तुह पुरओ न उण उवएसो ॥५५४॥
पव्वज्जं पडिवज्जसु भवदुहवणदहणजलणजालोलिं । तह य पयट्टसु सिग्घं अणत्थनिम्मंथणं तित्थं ॥५५५॥
तह पहु ! पयंडपासंडिदेसणातिमिरनियरअंतरियं । पयडसु सिवमग्गं विमलनाणरयणप्पईवेण ॥५५६॥
इय लोगंतियदेवोवएसदुगुणप्पवड्ढिउल्लासो । सविसेसं संजाओ सिद्धिवहूसंगमासंसी ॥५५७॥
एवं विन्नविऊणं गएसु तेसुं सुपासनरनाहो । वारसियमहादाणं दाउं परिचिंतए जाव ॥५५८॥

दुःखं सहन्ते प्राप्तास्तरुणीनां नयनवागुराविषयम् । मदनमहाव्याधनिशातबाणावलीविद्धा ॥५४५॥
ततोऽसारसंसारदुःखदावानले ते नूनम् । अपरित्राणाः पुनरपीन्धनकल्पा एव भवन्ति ॥५४६॥
तस्मादेतस्मात् कारागारादिव युज्यते पलायितुम् । भङ्क्त्वेदानीं पुत्रवधूस्नेहनिगडान् ॥५४७॥

अत्रान्तरे कम्पितसिंहासना अवधिज्ञातनिजकृत्याः । नरवरसुपार्श्वपार्श्वं समागता लघ्विमे त्रिदशाः ॥५४८॥
सारस्वतादित्या वह्निवरुणाश्च गर्दतोयाश्च । तुषिता अव्याबाधा आग्नेयाश्चैवारिष्टाश्च ॥५४९॥
नम्रोत्तमाङ्गविगलत्सुरभिमन्दारकुसुमसंघाताः । विनयेन जिननाथं स्तोतुमेवं समारब्धाः ॥५५०॥
जयसि त्वं भुवनावलिसरोजवनषण्डचण्डमार्तण्ड ! । मन्मथमदान्धसिन्धुरकुम्भतटविदारणमृगेन्द्र ! ॥५५१॥
मुक्तिवधूकण्ठग्रहोत्कण्ठित ! मर्दितमोहमाहात्म्य ! । तुभ्यं नमस्त्रिभुवनरक्षणक्षणिक ! परमकारुणिक ! ॥५५२॥
इति स्तुत्वा प्रभणन्ति तव पुरो देव ! अस्माकं का गणना । खद्योतानामिव सूरस्य दूररुद्धान्धकारस्य ! ॥५५३॥
तथापि निजकाधिकारानुरूपं वयमपि किमपि विज्ञपयामः । स्मरणमात्रनिमित्तं तव पुरतो न पुनरुपदेशः ॥५५४॥
प्रव्रज्यां प्रतिपद्यस्व भवदुःखवनदहनज्वलनज्वालालिम् । तथा च प्रवर्तय शीघ्रमनर्थनिर्मन्थनं तीर्थम् ॥५५५॥
तथा प्रभो ! प्रचण्डपाषण्डिदेशनातिमिरनिकरान्तरितम् । प्रकटय शिवमार्गं विमलज्ञानरत्नप्रदीपेन ॥५५६॥
इति लोकान्तिकदेवोपदेशद्विगुणप्रवर्धितोल्लासः । सविशेषं संजातः सिद्धिवधूसंगमाशंसी ॥५५७॥
एवं विज्ञप्य गतेषु तेषु सुपार्श्वनरनाथः । वार्षिकमहादानं दातुं परिचिन्तयति यावत् ॥५५८॥

---

१ क. °विणाय।

ता तक्खणंपि चलियं सीहासणममलरयणपहपयडं । सोहम्मंदेवलोए सुहासणत्थस्स सक्कस्स ॥५५९॥
तच्चलणाणंतर अवहिणा य नाऊण जिणमणवियप्पं । सो सत्तट्ठ पयाइं उट्ठिय गंतूण तयभिमुहं ॥५६०॥
थोऊण जिणं चिंतिउमारद्धो जह सुपासजिणनाहो । इच्छइ दाणं दाउं आवरिसं तस्स तो मज्झ॥५६१॥
जुज्जइ धणसंपत्ति काउं, इय तक्खणंपि वेसमणं। आणवइ जहा निक्खमणदाणजोग्गं जिणगिहम्मि॥५६२॥
खिवसु पभूयं कणगं, इय सोउं सक्कसासणं सोवि । आणवइ जंभगसुरे पडिच्छिउं तेवि विणएण॥५६३॥
जिणमंदिरम्मि वरिसंति कणयरासिं तओ य भयवंपि । चच्चरचउक्कचउम्मुहमहापहप्पमुहठाणेसु ॥५६४॥
अणुविक्खियमुहमणिवारियं च वरवरियघोसणापुव्वं । सव्वाण विएगत्थं पत्थणउत्ताणियकराणं॥५६५॥
अणुदियहं दावावइ कणयं,तस्सावि दिज्जमाणस्स। दिवसे दिवसे दिज्जइ अडलक्खेहिया कणयकोडी॥५६६॥
अह नवपरिणयलवलीफलभरधवलाए धवलिया तस्स । अणवरयकणयदाणुब्भवाए कित्तीए दिसिनिवहा ॥
तत्तो य दूरदेसा केसुवि इंतेसु मग्गणगणेसुं । अन्नेसुं च हिरण्णं गहिऊण नियत्तमाणेसु ॥५६८॥
रुंदासुवि रत्थासुं वाणारसिपुरवरीए मज्झम्मि । दुक्खेण भमइ लोओ निद्दयनिदलियवच्छयलो ॥५६९॥
एत्थ तवणिज्जपुंजे एत्थ य वत्थे पवित्थरह सिग्घं । एत्थ य रयणुक्केरं मग्गणजोग्गं निवेसेह ॥५७०॥
इह करितुरयरहाई ठवह विरएह एत्थ विउलाओ । भोअणसालाउ तहा आहारत्थं विदेसीणं ॥५७१॥
एवं दाणनिमित्तं निउत्तपुरिसाण वच्छरं जाव । अणिसं समाइसंताण किं करे हवइ उल्लावो ॥५७२॥

तावत् तत्क्षणमपि चलितं सिंहासनममलरत्नप्रभाप्रकटम्। सौधर्मदेवलोके सुखासनस्थस्य शक्रस्य ॥५५९॥
तच्चलनानन्तरमवधिना च ज्ञात्वा जिनमनोविकल्पम् । स सप्ताष्ट पदानि उत्थाय गत्वा तदभिमुखम्॥५६०॥
स्तुत्वा जिनं चिन्तयितुमारब्धो यथा सुपार्श्वजिननाथः । इच्छति दानं दातुमावर्षं तस्य ततो मम ॥५६१॥
युज्यते धनसंपत्तिं कर्तुमिति तत्क्षणमपि वैश्रमणम् । आज्ञपयति यथा निष्क्रमणदानयोग्यं जिनगृहे ॥५६२॥
क्षिप प्रभूतं कनकम्, इति श्रुत्वा शक्रशासनं सोऽपि । आज्ञपयति जृम्भकसुरान् प्रत्येष्टुं तेऽपि विनयेन ॥५६३॥
जिनमन्दिरे वर्षन्ति कनकराशिं ततश्च भगवानपि । चत्वरचतुष्कचतुर्मुखमहापथप्रमुखस्थानेषु ॥५६४॥
अनवेक्षितमुखमनिवारितं च वरवरिकाघोषणापूर्वम् । सर्वेभ्यो विवेकार्थं प्रार्थनोत्तानितकरेभ्यः ॥५६५॥
अनुदिवसं दाप्यते कनकं, तस्यापि दीयमानस्य । दिवसे दिवसे दीयतेऽष्टलक्षाधिका कनककोटिः ॥५६६॥
अथ नवपरिणतलवलीफलभरधवलया धवलितास्तस्य । अनवरतकनकदानोद्भवया कीर्त्या दिङ्निवहाः ॥५६७॥
ततश्च दूरदेशात् केष्वप्यायत्सु मार्गणगणेषु । अन्येषु च हिरण्यं गृहीत्वा निवर्तमानेषु ॥५६८॥
विशालास्वपि रथ्यासु वाराणसीपुरवराया मध्ये । दुःखेन भ्रमति लोको निर्दयनिर्दलितवक्षस्तलः ॥५६९॥
अत्र तपनीयपुञ्जानत्र च वस्त्राणि प्रविस्तृणीत शीघ्रम् । अत्र च रत्नोत्करं मार्गणयोग्यं निवेशयत ॥५७०॥
इह करितुरगरथादीन् स्थापयत विरचयतात्र विपुलाः । भोजनशालास्तथाऽऽहारार्थं विदेशिनाम् ॥५७१॥
एवं दाननिमित्तं नियुक्तपुरुषाणां वत्सरं यावत् । अनिशं समादिशतां किं कुर्वे भवत्युल्लापः ॥५७२॥

१ ख. °क्खे°[illegible]

तिन्नेव य कोडिसया अट्ठासीयं च हुंति कोडीओ । असियं च सयसहस्सा सव्वंको वइयकणयस्स ॥५७३॥
इय आवरिसं कंचणवरिसेणं तप्पिऊण भवणंपि । निम्मग्गणं विहेउं सद्दावइ मंतिणो राया ॥५७४॥
तह तलवरसेणाहिवकोसाहिवमंडलीयसामंते । नयरीपहाणलोएण संजुए, ताण पच्चक्खं ॥५७५॥
ठविउं सव्वंगंपि हु कुमारं सिरिसेहरम्मि नियरज्जं । नीइत्ति दंतकंति विरयंतो भणइ वयणमिणं ॥५७६॥
तुम्हाण एस सामी देवाणुपियाणुमन्नह इयाणिं । मं सव्वविरइग्गहणे, तेवि हु सोऊण विम्हइया ॥५७७॥
जंपंति वज्जमइया सवणा अम्हाण नूण जे अज्ज । बहिरत्तणं न पत्ता इमाए वयणासणीए लहुं ॥५७८॥
इय एवमाइसकलुणवयणाणि पयंपिरा कहकहंपि । अणुमन्नंति नरिंदं गुरुनिब्बंधेण जंपंतं ॥५७९॥
अह सिरिसेहरराया नयणंसुनिवायमइलियकवोलो । चलणेसु निवडिऊणं विन्नवइ कहंपि जयगुरुणो ॥५८०॥
जइवि परिक्खीणमोहा तुब्भे विरया य सव्वविरईए । तहवि हु निक्खमणमहं पडिवज्जह मज्झ पणमिऊण ॥५८१॥
तस्सुवरोहेण इमं पडिसुणइ सुपासजिणवरो तत्तो । सिरिसेहरनिवआणापवत्तिया वेत्तिया तुरियं ॥५८२॥
अट्ठुत्तरं सहस्सं सुवण्णकलसाणं तत्थ आणिंति । सुपसत्थतित्थसलिलं दिव्वाओ सव्वोसहीओ य ॥५८३॥
घणसाररमीसचंदणपमुहाइं विलेवणाइं सुरहीणि । जिणमज्जणत्थमुवणिंति तत्थ, एत्थंतरे ताव ॥५८४॥
बत्तीसंपि सुरिंदा कंपियसीहासणा मुणेऊण । ओहीए परमत्थं पवरविमाणेसु आरूढा ॥५८५॥
वियसियसयवत्तविसाललोयणा जोव्वणुब्भडविलासा । बहुदेवकोडिकोडीहिं परिवुडा पमयभरा ॥५८६॥

त्रीण्येव च कोटिशतान्यष्टाशीतिश्च भवन्ति कोटयः । अशीतिश्च शतसहस्राणि सर्वाङ्को व्ययितकनकस्य ॥५७३॥
इत्यावर्षं काञ्चनवर्षेण तर्पयित्वा भवनमपि । निर्मार्गणं विधाय शब्दाययति मन्त्रिणो राजा ॥ ५७४ ॥
तथा तलवरसेनाधिपकोशाधिपमण्डलिकसामन्तान् । नगरीप्रधानलोकेन संयुतान्, तेषां प्रत्यक्षम् ॥ ५७५ ॥
स्थापयित्वा सर्वाङ्गमपि हि कुमारं श्रीशेखरे निजराज्यम् । नीतिरिति दन्तकान्तिं विरचयन्भणति वचनमिदम् ॥
युष्माकमेष स्वामी देवानुप्रियाः ! अनुमन्यध्वमिदानीम् । मां सर्वविरतिग्रहणे, तेऽपि खलु श्रुत्वा विस्मिताः ॥
जल्पन्ति वज्रमयाः श्रवणा अस्माकं नूनं येऽद्य । बधिरत्वं न प्राप्ता अनेन वचनाशनिना लघु ॥५७८॥
इत्येवमादिसकरुणवचनानि प्रजल्पितारः कथंकथमपि । अनुमन्यन्ते नरेन्द्रं गुरुनिर्बन्धेन जल्पन्तम् ॥५७९॥
अथ श्रीशेखरराजो नयनाश्रुनिपातमलिनितकपोलः । चरणयोर्निपत्य विज्ञपयति कथमपि जगद्गुरून् ॥५८०॥
यद्यपि परिक्षीणमोहा यूयं विरताश्च सर्वविरत्याः । तथापि खलु निष्क्रमणमहं प्रतिपद्यध्वं मम प्रणम्य ॥५८१॥
तस्योपरोधेनेमं प्रतिशृणोति सुपार्श्वजिनवरस्ततः । श्रीशेखरनृपाज्ञाप्रवर्तिता वेत्रिकास्त्वरितम् ॥५८२॥
अष्टोत्तरं सहस्रं सुवर्णकलशानां तत्रानयन्ति । सुप्रशस्ततीर्थसलिलं दिव्याः सर्वौषधीश्च ॥५८३॥
घनसारमिश्रचन्दनप्रमुखानि विलेपनानि सुरभीणि । जिनमज्जनार्थमुपनयन्ति तत्र, अत्रान्तरे तावत् ॥५८४॥
द्वात्रिंशदपि सुरेन्द्राः कम्पितसिंहासना ज्ञात्वा । अवधिना परमार्थं प्रवरविमानेष्वारूढाः ॥५८५॥
विकसितशतपत्रविशाललोचना यौवनोद्भटविलासाः । बहुदेवकोटिकोटिभिः परिवृताः प्रमदभराः ॥५८६॥

---

१ ग सव्वंगं । २ ख. ग कहिंव° । ३ ख. ग °परिमणि । ४ ख. °वरिय, ग °वरिय° ।

तत्थ ठियं च जिणिंदं ण्हविऊणं सेयपीयकलसेहिं । पुव्वाभिमुहे सीहासणम्मि निसियावए तत्तो ॥६०२॥
तत्थट्ठियस्स सुउमालगंधकासाइलूहियंगस्स । गोसीससुरहिचंदणचच्चियदेहस्स देवस्स ॥६०३॥
परिहियफलिहुज्जलदेवदूसजुयलस्स वच्छदेसम्मि । पोलंतविमलनिच्चलनवमुत्ताहलकलावस्स ॥६०४॥
मणिमंडियकुंडलजुयलकिरणकब्बुरियगंडभायस्स । रयणमयमउडमंडियमुद्धस्स सुपासनाहस्स ॥६०५॥
नमिऊण चलणजुयलं पुणो वि धरणियलनिहियसिरकमला । आसीसाहिं थुणिउं सुरासुरिंदा समारद्धा ॥
कहं विय ?
विजयसु कुतित्थसत्थं दलसु महामोहमल्लमाहप्पं । उच्छिंदसु मिच्छत्तं मुत्तिपहं पयडसु जणाणं ॥६०७॥
पालसु सुसमणधम्मं समंतरसत्तुसिन्ननिम्महणं । कुणसु जयस्सवि अजयं रइप्पियं जयसु तं नाह ! ॥६०८॥
इय थोउं भुवणगुरुं हरिसियहियएहिं सव्वसक्केहिं । ससुरासुरमणुएहिं पुरओ य पयट्टियं नट्टं ॥६०९॥
एत्थंतरम्मि भाविरनियपिउगुरुविरहग्गिदूमियमणेण । सिरिसेहरेण भणिया नियपुरिसा भो जहा सिग्घं ॥
तिजयपहुणो निमित्तं चंदणरसलिहियसत्थियपसत्थं । मज्झनिवेसियमणिमयसपायवीढासणसणाहं ॥६११॥
रंगंतविविहचिंधं मणोरमानामियं महासिबियं । निव्वत्तहत्ति तेवि हु सोऊणं सामिणो वयणं ॥६१२॥
निव्वत्तंति तहच्चिय सव्वं इत्थंतरम्मि सक्केण । हरिसुल्लसंतहियएण नियसुरा एवमाणत्ता ॥६१३॥
भो भो महग्घमणिमंडमंडियं मुत्तसुत्तिओचूलं । तुल्लं मणोरमाए सहस्सनरवाहिणिं सिबियं ॥६१४॥

अथ निर्वृत्ते मज्जनमहे श्रीशेखरेण नरपतिना । सिंहासनमन्यतरत् स्थापितमथोत्तराभिमुखम् ॥६०१॥
तत्र स्थितं च जिनेन्द्रं स्नपयित्वा श्वेतपीतकलशैः । पूर्वाभिमुखे सिंहासने निषादयति ततः ॥६०२॥
तत्र स्थितस्य सुकुमालगन्धकाषायिकलूषिताङ्गस्य । गोशीर्षसुरभिचन्दनचर्चितदेहस्य देवस्य ॥६०३॥
परिहितस्फटिकोज्ज्वलदेवदूष्ययुगलस्य वक्षोदेशे । घूर्णमानविमलनिश्चलनवमुक्ताफलकलापस्य ॥६०४॥
मणिमण्डितकुण्डलयुगलकिरणकर्बुरितगण्डभागस्य । रत्नमयमुकुटमण्डितमूर्ध्नः सुपार्श्वनाथस्य ॥६०५॥
नत्वा चरणयुगलं पुनरपि धरणीतलनिहितशिरःकमलाः । आशीर्भिः स्तोतुं सुरासुरेन्द्राः समारब्धाः ॥६०६॥
कथमिव ?
विजयस्व कुतीर्थसार्थं दलय महामोहमल्लमाहात्म्यम् । उच्छिन्द्धि मिथ्यात्वं मुक्तिपथं प्रकटय जनानाम् ॥६०७॥
पालय सुश्रमणधर्मं सकलान्तरशत्रुसैन्यनिर्मन्थनम् । कुरुष्व जगतोऽप्यजय्यं रतिप्रियं जयं त्वं नाथ ! ॥६०८॥
इति स्तुत्वा भुवनगुरुं हर्षितहृदयैः सर्वशक्रैः । ससुरासुरमनुजैः पुरतश्च प्रवर्तितं नाट्यम् ॥६०९॥
अत्रान्तरे भाविनिजपितृगुरुविरहाग्निदावितमनसा । श्रीशेखरेण भणिता निजपुरुषा भो यथा शीघ्रम् ॥६१०॥
त्रिजगत्प्रभोर्निमित्तं चन्दनरसलिखितस्वस्तिकप्रशस्तम् । मध्यनिवेशितमणिमयसपादपीठासनसनाथम् ॥६११॥
रङ्गद्विविधचिह्नां मनोरमानामिकां महाशिबिकाम् । निर्वर्तयतेति तेऽपि हि श्रुत्वा स्वामिनो वचनम् ॥६१२॥
निर्वर्तयन्ति तथैव सर्वमत्रान्तरे शक्रेण । हर्षोल्लसद्धृदयेन निजसुरा एवमाज्ञप्ताः ॥६१३॥
भो भो महार्घमणिखण्डमण्डितां मुक्ताशुक्तिकावचूलाम् । तुल्यां मनोरमया सहस्रनरवाहिनीं शिबिकाम् ॥६१४॥

रइऊणं खिवइ लहुं मज्झम्मि मणोरमाए सिवियाए। तेवि हु सक्काएसं तहत्ति कुव्वंति संतुट्ठा ॥६१५॥
अह सिरिसुपासनाहो सयलालंकारलंकियसरीरो। कयछट्ठतवोकम्मो तियसाहिवईहिं विन्नत्तो ॥६१६॥
उट्ठेऊणं सीहासणाओ तमणुप्पयाहिणीकाउं। आरुहइ महासिवियं मणोरमं तीए मज्झम्मि ॥६१७॥
पुव्वाभिमुहे मणिरयणमइयसीहासणम्मि उवविट्ठो। तत्तोवि अम्मधाईवि वामपासं निसण्णा से ॥६१८॥
कुलमयहरियावि तहा सुइभूया गहियपवरनेवत्था। गहिऊण साडयं हंसलक्खणं दाहिणे पासे ॥६१९॥
महासणे निसन्ना तहा य सामिस्स पच्छिमदिसाए। वरतरुणी सियच्छत्तं धरमाणी ठाइ अन्निक्का ॥६२०॥
तह चलिरधवलचामरजुयलं गहिऊण दोसु पासेसुं। वरवारसुंदरीओ हवंति सिंगारपवराओ ॥६२१॥
उत्तरपुरत्थिमम्मि भागम्मि विलासिणी हवइ अन्ना। गहिऊणं भिंगारं सुरकरिकरनालगागारं ॥६२२॥
एवं दाहिणपोरत्थिमम्मि भागम्मि सुंदरी एगा। गहिऊण तालविंटं करकमले ठाइ हरिसेण ॥६२३॥
तह पिट्ठओ य वेरुलियमइयदंडाइं आयवत्ताइं। धारिंति सुरिंदा सरयपुन्नचंदप्पगासाइं ॥६२४॥
तह दोसुवि पासेसुं सिवियाए ठिया सिएहिं चमरेहिं। सोहम्मीसाणिंदा वीयंति सुपासजिणयंदं ॥६२
एत्थंतरम्मि नियसियपसियवत्था समवया पवररूवा। निरुवहयंगा बलसालिणो य कयसव्वकायव्वा ॥६२
रोमंचंचियदेहा सहस्ससंखा नरा महासिवियं। तं सिरिसेहरनरवरवयणेणं उक्खिवंति लहुं ॥६२७॥
सचविए तीए सोहम्मीसाणनायगा दोवि। दाहिणउत्तरबाहुं गिण्हंति गुरुप्पमोएण ॥६२८॥
गिरिविवाए दाहिणुत्तरहिट्ठिमबाहाओ दोवि असुरिंदा। चमरबलिनामधेया हरिसेण समुव्वहंति तओ ॥६२

रचयित्वा क्षिपत लघु मध्ये मनोरमायाः शिबिकायाः। तेऽपि खलु शक्रादेशं तथेति कुर्वन्ति संतुष्टाः ॥६१५॥
अथ श्रीसुपार्श्वनाथः सकलालंकारालंकृतशरीरः। कृतषष्ठतपःकर्मा त्रिदशाधिपतिभिर्विज्ञप्तः ॥६१६॥
उत्थाय सिंहासनात् तामनुप्रदक्षिणीकृत्य। आरोहति महाशिबिकां मनोरमां तस्या मध्ये ॥६१७॥
पूर्वाभिमुखे मणिरत्नमयसिंहासने उपविष्टः। ततोऽप्यम्बाधात्र्यपि वामपार्श्वे निषण्णा तस्य ॥६१८॥
कुलमहत्तरिकापि तथा शुचिभूता गृहीतप्रवरनेपथ्या। गृहीत्वा शाटकं हंसलक्षणं दक्षिणे पार्श्वे ॥६१९॥
भद्रासने निषण्णा तथा च स्वामिनः पश्चिमदिशि। वरतरुणी सितच्छत्रं धरमाणा तिष्ठत्यन्यैका ॥६२०॥
तथा चञ्चलधवलचामरयुगलं गृहीत्वा द्वयोः पार्श्वयोः। वरवारसुन्दर्यो भवन्ति शृङ्गारप्रवराः ॥६२१॥
उत्तरपौरस्त्ये भागे विलासिनी भवत्यन्या। गृहीत्वा भृङ्गारं सुरकरिकरनालकाकारम् ॥६२२॥
एवं दक्षिणपौरस्त्ये भागे सुन्दर्येका। गृहीत्वा तालवृन्तं करकमले तिष्ठति हर्षेण ॥६२३॥
तथा पृष्ठतश्च वैडूर्यमयदण्डान्यातपत्राणि। धारयन्ति सुरेन्द्राः शारदपूर्णचन्द्रप्रकाशानि ॥६२४॥
तथा द्वयोरपि पार्श्वयोः शिबिकायाः स्थिताः सितैश्चामरैः। सौधर्मेशानेन्द्रौ वीजयतः सुपार्श्वजिनचन्द्रम् ॥६
अत्रान्तरे निवसितप्रसितवस्त्राः समवयसः प्रवररूपाः। निरुपहताङ्गा बलशालिनश्च कृतसर्वकर्तव्याः ॥६
रोमाञ्चाञ्चितदेहाः सहस्रसंख्या नरा महाशिबिकाम्। तां श्रीशेखरनरवरवचनेनोत्क्षिपन्ति लघु ॥६२७॥
सत्यापितायां तस्यां सौधर्मेशाननायकौ द्वावपि। दक्षिणोत्तरबाहू गृह्णीतो गुरुप्रमोदेन ॥६२८॥

भवणवइवाणमंतरजोइसवेमाणिया सुरसमूहा। अवसेसावि हु सिवियं जहारिहं उक्खिवंति तहा ॥६३०॥
किं बहुणा ?
पुव्वं उक्खित्ता नरवरेहिं पुलउग्गसंतगत्तेहिं। पच्छा वहंति सिवियं असुरिंदसुरिंदनागिंदा ॥६३१॥
भवणाओ नीहरंते जिणम्मि चाउव्विहेहिं देवेहिं। इंतेहि य जंतेहि य कहमिव उब्भासियं गयणं ॥६३२॥
सिद्धत्थचूयचंपयकेसरकणियारकुसुमवणंव। कुसुमभरेहिव सोहइ नहंगणं तियसविंदेहिं ॥६३३॥
पडपडहभेरिझल्लरिदुंदुहिसंखाइतूरनिग्घोसो। धरणियले गयणयले पयट्टिओ मणुयदेवेहिं ॥६३४॥
एवं च वच्चमाणस्स तिजयबंधुस्स आणुपुव्वीए। सत्थियपमुहा अट्ठवि मंगलगा पट्ठिया पुरओ ॥६३५॥
तत्तो संपुण्णकलसा भिंगारा तह य वेजयंतीओ। तह दिव्वमायवत्तं पलंबकोरिंटमालिल्लं ॥६३६॥
सीहासणं च निम्मलमणिमयवरपायपीढसंजुत्तं विउलं। संचलियं तह पुरओ नरधरियं पाउयाजुयलं ॥६३७॥
रविरहतुरयसमाणं चामीयरमयपलीणजुत्ताणं। नररक्खियाणं पट्ठियमट्ठसयं जच्चतुरयाणं ॥६३८॥
तह य पगिट्ठाण पुरो अट्ठसयं कुंजराण मत्ताणं। आरोहपउत्ताणं मत्तंगपरट्ठियाणं च ॥६३९॥
घुंघुरियतुरंगमाणं रहाण फरकलियआउहाणं च। सुहडाणं अट्ठसयं पत्तेयं पट्ठियं तत्तो ॥६४०॥
रहगयहयअणियाइं पुरओ संपट्ठियाइं वेगेण। तह पायत्ताणीयं असुणियसंखं असंखबलं ॥६४१॥
एयाणंतरं च गरुयसणेण गयणंपि परिमिणंतोव्व। सुरपाणिपरिग्गहिओ महिंदझओ अइविसालो[1] ॥६४२॥

शिबिकाया दक्षिणोत्तराबस्तनबाहू ग्राहयत: सुरेन्द्रौ। चमरबलिनामधेयौ दर्पेण समुद्वहतस्तत्र ॥६२९॥
भवनपतिवानव्यन्तरज्योतिर्वैमानिका: सुरसमूहा:। अवशेषा अपि हि शिबिकां यथार्हमुत्क्षिपन्ति तथा ॥६३०॥
किं बहुना !
पूर्वमुत्क्षिप्ता नरवरै: पुलकोच्छ्वसद्गात्रै:। पश्चाद् वहन्ति शिबिकामसुरेन्द्रसुरेन्द्रनागेन्द्रा: ॥६३१॥
भवनाद् नि:सरति जिने चतुर्विधैर्देवै:। आयद्भिश्च यद्भिश्च कथमिवोद्भासितं गगनम् ॥६३२॥
सिद्धार्थचूतचम्पककेसरकर्णिकारकुसुमवनमिव। कुसुमभरैरिव शोभते नभोऽङ्गणं त्रिदशवृन्दै: ॥६३३॥
पटपटहभेरीझल्लरीदुन्दुभिशङ्खादितूर्यनिर्घोष:। धरणीतले गगनतले प्रवर्तितो मनुजदेवै: ॥६३४॥
एवं च व्रजतस्त्रिजगद्बन्धोरानुपूर्व्या। स्वस्तिकप्रमुखान्यष्टापि मङ्गलकानि प्रस्थितानि पुरत: ॥६३५॥
तत: संपूर्णकलशा भृङ्गारास्तथा च वैजयन्त्य:। तथा दिव्यमातपत्रं प्रलम्बकुरण्टमालावत् ॥६३६॥
सिंहासनं च निर्मलमणिमयपादपीठसंयुतं विपुलम्। संचलितं तथा पुरतो नरधृतं पादुकायुगलम् ॥६३७॥
रविरथतुरगसमानां चामीकरमयखलीनयुक्तानाम्। नररक्षितानां प्रस्थितमष्टशतं जात्यतुरगाणाम् ॥६३८॥
तथा च प्रकृष्टानां पुरोऽष्टशतं कुञ्जराणां मत्तानाम्। आरोहप्रयुक्तानां मत्ताङ्गप्रतिष्ठितानां च ॥६३९॥
घोघ्रिकतुरङ्गमाणां रथानां करकलितायुधानां च। सुभटानामष्टशतं प्रत्येकं प्रस्थितं तत: ॥६४०॥
रथगजहयानीकानि पुरत: संप्रस्थितानि वेगेन। तथा पादातानीकमश्रुतसंख्यमसंख्यबलम् ॥६४१॥

---

1 ५. अइतुंगो।

तत्तो य दंडिणो मुंडिणो य हासंकरा य खिड्डकरा । गायंता वायंता नच्चंता तह पसंसंता ॥६४३॥
जय-जयरवं कुणंता पयडंता मंगलीयसहसाइं । जिणगुणगणं थुणंता सव्वेवि हु पट्ठिया तुरियं ॥६४४॥
सेणावइमंतिमहंतखत्तिणो सिट्ठिणो य सत्थाहा । संपट्ठिया य पुरओ नियनियजाणेसु आरूढा ॥६४५॥
सिरिसेहरनरनाहो सुइभूओ गंधसिंधुरारूढो । धुव्वंतधवलचमरो जिणवरमणुगंतुमारद्धो ॥६४६॥
एवं सुरनरनियराणुगम्ममाणो सुपासजिणनाहो । धणुसयदुगतणुमाणो समाणचउरंससंठाणो ॥६४७॥
अच्चिज्जंतो पम्हलविसालनयणुप्पलेहिं रमणीहिं । आणंदनिब्भरं विबुहविंदगिज्जंतजयसद्दो ॥६४८॥
परिचत्तपाणभोयणपासायारूढपिच्छिरजणेहिं । मुच्चंतकुसुमवरिसो थुव्वंतो वंदिविंदेहिं ॥६४९॥
नूणं एस असारो संसारो एरिसेहिं जं चत्तो । इय चित्ते जणयंतो ससुरासुरमणुयनाहाणं ॥६५०॥
सलहिज्जंतो मंगलमुहलाहिं गलंतअंसुधाराहिं । वारविलयावलीहिं अत्ताणं सोयमाणीहिं ॥६५१॥
एगत्तो सिरिसेहरपमुहेहिं खत्तिएहिं आवरिओ । अन्नत्तो सोमाभिहपमुहंतेउरपुरंधीहिं ॥६५२॥
पत्तो सुपासनाहो सहसंबवणाभिहाणमुज्जाणं । कयसद्दं पिव उच्छलियकोइलाकोमलरवेहिं ॥६५३॥
नच्चंतं पिव पवणंदोलिरकंकेल्लिपल्लवकरेहिं । गायंतं पिव बहुविहविहंगकुलतुमुलसद्देहिं ॥६५४॥
पणमंतं पिव मिउपवणनमिरतरुसिहरउत्तमंगेहिं । हासं पिव पयडंतं वियसियकुसुमट्टहासेहिं ॥६५५॥
सवियासकुसुमवियलियमयरंदाणंदअंसुबिंदूहिं । उक्खित्तबहलधूयंव परिमलुम्मीसपवणेहिं ॥६५६॥

तदनन्तरं च गुरुत्वेन गगनमपि परिमिमाण इव । सुरपाणिपरिगृहीतो माहेन्द्रध्वजोऽतिविलोलः ॥६४२॥
ततश्च दण्डिनो मुण्डिनश्च हास्यकराश्च खिड्डकराः । गायन्तो वादयन्तो नृत्यन्तस्तथा प्रशंसन्तः ॥६४३॥
जयजयरवं कुर्वन्तः प्रकटयन्तो मङ्गलिकसहस्राणि । जिनगुणगणं स्तुवन्तः सर्वेऽपि खलु प्रस्थितास्त्वरितम् ॥६४४॥
सेनापतिमन्त्रिमहाक्षत्रियाः श्रेष्ठिनश्च सार्थवाहाः । संप्रस्थिताश्च पुरतो निजनिजयानेष्वारूढाः ॥६४५॥
श्रीशेखरनरनाथः शुचिर्भूतो गन्धसिन्धुरारूढः । धूयमानधवलचामरो जिनवरमनुगन्तुमारब्धः ॥६४६॥
एवं सुरनरनिकरानुगम्यमानः सुपार्श्वजिननाथः । धनुःशतद्विकतनुमानः समानचतुरस्रसंस्थानः ॥६४७॥
अर्च्यमानः पक्ष्मलविशालनयनोत्पलैः रमणीभिः । आनन्दनिर्भरं विबुधवृन्दगीयमानजयशब्दः ॥६४८॥
परित्यक्तपानभोजनप्रासादारूढद्रष्टृजनैः । मुच्यमानकुसुमवर्षः स्तूयमानो बन्दिवृन्दैः ॥६४९॥
नूनमेषोऽसारः संसार ईदृशैर्यत् त्यक्तः । इति चित्ते जनयन् ससुरासुरमनुजनाथानाम् ॥६५०॥
श्लाघ्यमानो मङ्गलमुखराभिर्गलदश्रुधाराभिः । वारवनितावलीभिरात्मानं शोचयन्तीभिः ॥६५१॥
एकतः श्रीशेखरप्रमुखैः क्षत्रियैरावृतः । अन्यतः सोमाभिधप्रमुखान्तःपुरपुरन्ध्रीभिः ॥६५२॥
प्राप्तः सुपार्श्वनाथः सहस्राम्रवणाभिधानमुद्यानम् । कृतशब्दमिवोच्छलितकोकिलाकोमलरवैः ॥६५३॥
... पवनान्दोलनशीलकङ्केल्लिपल्लवकरैः । गायदिव बहुविधविहंगकुलतुमुलशब्दैः ॥६५४॥
प्रणमदिव मृदुपवननम्रतरशिखरोत्तमाङ्गैः । हास्यमिव प्रकटयद् विकसितकुसुमाट्टहासैः ॥६५५॥
सविकासकुसुमविगलितमकरन्दानन्दाश्रुबिन्दुभिः । उत्क्षिप्तबहलधूपमिव परिमलोन्मिश्रपवनैः ॥६५६॥

दिन्नग्घं व मरुद्धयनरवरनिवडंतकुसुमनियरेहिं । सागयमिव पुच्छंतं कलाविकेकाइयरवेहिं ॥६५७॥
तत्थ य कंकेल्लिमहातरुस्स मूलम्मि सीयलच्छाए । सुरवइकरावलंबी सिबियाए अवयरेऊण ॥६५८॥
सिद्धाण नमो त्ति भणिय मुयइ आहरणकुसुमवत्थाइं । ताइं च तियसनाहो गहिऊणं निययकरकमले ॥
सिरिसेहरनरवइणो समप्पए तयणु गरुयदरिसेण । सेणाहिवमाइसिउं रुंभइ सुरतूरनिग्घोसं ॥६६०॥
इत्तो मुत्ताहलविब्भमाइं थूलंसुयाइं मुयमाणी । कुलमयहरिया गग्गयगिराए भणिउं समारद्धा ॥६६१॥
देव ! जयत्तयनिम्मलकासवसुपवित्तगोत्तजाओ सि । सुपइट्ठपत्थिवामलकुलजलनिहिपारियाओ सि ॥६६२॥
विमलोभयपक्खाए पुहईदेवीए कुच्छिभूओ सि । सारयससंकजोण्हानिम्मलजसधवलियधरो सि ॥६६३॥
अमियमणोवमलायन्नरूवसोहग्गकलियदेहो सि । ता तह कहवि पयट्टसु जह सिवसोक्खं लहुं लहसि ॥६६४॥
इय कुलमयहरियाए वयणं सोउं सुपासजिणनाहो । उप्पाडिउमारद्धो केसकलावं समुट्ठीहिं ॥६६५॥
जा ताव अंतरच्चिय वज्जेणं छिंदिऊण सुरनाहो । जिणकरयलपल्हत्थियकेसभरं गरुयभत्तीए ॥६६६॥
ईसीसिनमियदेहो देवदुगुल्लंचलेण निययेण । गिण्हइ कमेण इत्तो निव्वत्तिए लोयकम्मम्मि ॥६६७॥
जिणवरमणुन्नवेउं कुडिलं कसिणं च दुज्जणमणं व । केसकलावं खीरोयजलहिमज्झम्मि पक्खिवइ ॥६६८॥
अह जेट्ठसुद्धपक्खम्मि तेरसीए अवरण्हसमयम्मि । भयवं सुपासनाहो सयमेव समुज्जओ सहसा ॥६६९॥
काऊण नमोक्कारं सिद्धाणमभिग्गहं च गिण्हेइ । सव्वं मेऽकरणिज्जं पावं ति चरित्तमारूढो ॥६७०॥

दत्तार्घमिव मरुद्धतनरवरनिपतत्कुसुमनिकरैः । स्वागतमिव पृच्छन् कलापिकेकायितरवैः ॥६५७॥
तत्र च कङ्केल्लिमहातरोर्मूले शीतलच्छाये । सुरपतिकरावलम्बी शिबिकाया अवतीर्य ॥६५८॥
सिद्धेभ्यो नम इति भणित्वा मुञ्चत्याभरणकुसुमवस्त्राणि । तानि च त्रिदशनाथो गृहीत्वा निजकरकमले ॥६५९॥
श्रीशेखरनरपतेः समर्पयति तदनु गुरुदर्पेण । सेनाधिपमादिश्य रुणद्धि सुरतूरनिर्घोषम् ॥६६०॥
इतो मुक्ताफलविभ्रमाणि स्थूलांशुकानि मुञ्चन्ती । कुलमहत्तरा गद्गदगिरा भणितुं समारब्धा ॥६६१॥
देव ! जगत्त्रयनिर्मलकाश्यपसुपवित्रगोत्रजातोऽसि । सुप्रतिष्ठपार्थिवामलकुलजलनिधिपारिजातोऽसि ॥६६२॥
विमलोभयपक्षायाः पृथिवीदेव्याः कुक्षिभूतोऽसि । शारदशशाङ्कज्योत्स्नानिर्मलयशोधवलितधरोऽसि ॥६६३॥
अमितानुपमलावण्यरूपसौभाग्यकलितदेहोऽसि । तस्मात्तथा कथमपि प्रयतस्व यथा शिवसौख्यं लघु लभसे ॥६६४॥
इति कुलमहत्तराया वचनं श्रुत्वा सुपार्श्वजिननाथः । उत्पाटयितुमारब्धः केशकलापं स्वमुष्टिभ्याम् ॥६६५॥
यावत् तावदन्तर एव वज्रेण छित्त्वा सुरनाथः । जिनकरतलपर्यस्तकेशभरं गुरुभक्त्या ॥६६६॥
ईषदीषन्नमितदेहो देवदुकूलाञ्चलेन निजकेन । गृह्णाति क्रमेणेतो निर्वर्तिते लोचकर्मणि ॥६६७॥
जिनवरमनुज्ञाप्य कुटिलं कृष्णं च दुर्जनमन इव । केशकलापं क्षीरोदजलधिमध्ये प्रक्षिपति ॥६६८॥
अथ ज्येष्ठशुद्धपक्षे त्रयोदश्यामपराह्णसमये । भगवान् सुपार्श्वनाथः स्वयमेव समुद्यतः सहसा ॥६६९॥
कृत्वा नमस्कारं सिद्धेभ्योऽभिग्रहं च गृह्णाति । सर्वं मेऽकरणीयं पापमिति चारित्रमारूढः ॥६७०॥
अत्रान्तरे देवेन्द्रवृन्दनरखचरकिन्नरगणेन । अम्बरतलस्थितेन भूमिस्थितेन च जिनेन्द्रस्य ॥६७१॥

एत्थंतरम्मि देविंदविंदनरखयरकिंनरगणेणं । अंवरतलट्ठिएणं भूमिट्ठिएण य जिणिंदस्स ॥१७१॥
उवरि विमुक्को सुहगंधलुद्धभमरावलीविलुप्पंतो । सुहगंधवासचुन्नो पिंगलियसमग्गगयणयलो ॥१७२॥
पहयाओ देवदुंदुहिढक्काहुडुक्कामुइंगतलिमाओ । तह वहिरियवंभंडो उच्छलिओ जयजयारावो ॥१७३॥
इत्तो सव्वाहिंतरपरिग्गहे जिणवरेण परिचत्ते । खिवइ वरदेवदूसं वामंसतले तियसनाहो ॥१७४॥
अह अट्ठारससीलंगसहस्सभारे जिणेण उक्खित्ते । साहिज्जं पिव काउं मणपज्जवनाणमुप्पन्नं ॥१७५॥
एत्थंतरम्मि सामंतमंतिमंडलियपउरलोएहिं । मित्तेहिं य समकालं सहस्ससंखेहिं नमिऊण ॥१७६॥
भणियमिणं जयपुंगव ! जइ इहलोयम्मि तुह पसाएण । असरिससुहमणुभुत्तं अम्हेहिं पत्तियं काले ॥१७७॥
तह पहु ! परलोयम्मिवि तुह पयसेवाए सासयं सुक्खं । इच्छामो अणुमुत्तुं इय भणिउं तेहिं धीरेहिं ॥१७८॥
संविग्गमाणसेहिं पंचहिं मुट्ठीहिं कुंतलकलावा । उल्लुंचिया सयं चिय सव्वेहिवि चत्तमोहेहिं ॥१७९॥
अह देवयाए तासं लिंगाइं समप्पियाइं सव्वेसिं । देवेहिं तप्पसंसाहिं वहिरियं सयलदिसिवलयं ॥१८०॥
अह [illegible] अमंदआणंदगग्गयगिराए । विम्हइयमणो ताणं अभिमुहमेयं पयंपेइ ॥१८१॥
भो भो महाणुभावा [illegible] पत्थियं तिहुयणंपि । तह भवभमणदुहाणं तुम्मेहिं जलंजली दिन्नो ॥१८२॥
तह दुल्लंभं [illegible] सामग्गं संचियं च हेलाए । तुम्मेहिं मुत्तिकंताकडक्खपत्तं कओ अप्पा ॥१८३॥
[illegible] सामिओ एगो । इण्हिंपि हु पडिवन्नो निक्कारणवंधवो भयवं ॥१८४॥
एवं काऊण थुइं [illegible] गिरे इंदा । नमिय जिणिंदं नंदीसरम्मि गंतुं गया सग्गे ॥१८५॥

उपरि विमुक्तः सुगन्धलुब्धभ्रमरावलीविलुप्यमानः । शुभगन्धवासचूर्णः पिञ्जरितसमग्रगगनतलः ॥१७२॥
प्रहता देवदुन्दुभि[illegible]तलिमाः । तथा बधिरितब्रह्माण्ड उच्छलितो जयजयारावः ॥१७३॥
इतः [illegible] जिनवरेण परित्यक्ते । क्षिपति वरदेवदूष्यं वामांसतले त्रिदशनाथः ॥१७४॥
अथ [illegible] जिनेनोत्क्षिप्ते । साहाय्यमिव कर्तुं मनःपर्यवज्ञानमुत्पन्नम् ॥१७५॥
अत्रान्तरे [illegible] । मित्रैश्च समकाले सहस्रसंख्यैर्नत्वा ॥१७६॥
[illegible] ! [illegible] तव प्रसादेन । असदृशसुखमनुभुक्तमस्माभिः [illegible] ॥१७७॥
तथा प्रभो ! [illegible] पदसेवया शाश्वतं सौख्यम् । इच्छामोऽनुभोक्तुमिति भणित्वा तैर्धीरैः ॥१७८॥
[illegible] कुन्तलकलापाः । उल्लुञ्चिताः स्वयमेव सर्वैरपि त्यक्तमोहैः ॥१७९॥
अथ [illegible] सर्वेषाम् । देवैस्तत्प्रशंसाभिर्बधिरितं सकलदिग्वलयम् ॥१८०॥
अथ [illegible] । विस्मितमनास्तेषामभिमुखमेवं प्रजल्पति ॥१८१॥
भो भो [illegible] त्रिभुवनमपि । तथा भवभ्रमणदुःखानां युष्माभिर्जलाञ्जलिर्दत्तः ॥१८२॥
तथा [illegible] । युष्माभिर्मुक्तिकान्ताकटाक्षपात्रं कृत आत्मा ॥१८३॥
[illegible] । इदानीमपि खलु प्रतिपन्नो निष्कारणबान्धवो भगवान् ॥१८४॥
[illegible] । नत्वा जिनेन्द्रं नन्दीश्वरे गत्वा गताः स्वर्गे ॥१८५॥

सिरिमेहरहोवि राया सहिओ जणणीए नमिवि भत्तीए। तित्थेसरस्स चलणे ताणं च समुट्ठिउं सहसा॥६८६॥
पुज्जो सुरासुराणं मज्झ पिया इय पमोयसंजुत्तो। चइऊण रज्जरट्ठे ठिओ अरन्ने इय ससोओ॥६८७॥
नियनयरीए पविट्ठो दूसहपियविरहसोयसंतत्तं। संठावइ कहकहवि हु देविं सोमाभिहं तत्थ॥६८८॥
इय जम्मणनिक्खमणाभिहाणकल्लाणकहणपडिबद्धो। जिणवरसुपासचरिए समत्थिओ दुइयपत्थावो॥६८९॥

श्रीमेघरथोऽपि राजा सहितो जनन्या नत्वा भक्त्या। तीर्थेश्वरस्य चरणौ तेषां च समुत्थितः सहसा॥६८६॥
पूज्यः सुरासुराणां मम पितेति प्रमोदसंयुक्तः। त्यक्त्वा राज्यराष्ट्रे स्थितोऽरण्य इति सशोकः॥६८७॥
निजनगर्यां प्रविष्टो दुःसहप्रियविरहशोकसंतप्ताम्। संस्थापयति कथंकथमपि हि देवीं सोमाभिधां तत्र॥६८८॥
इति जन्मनिष्क्रमणाभिधानकल्याणकथनप्रतिबद्धः। जिनवरसुपार्श्वचरिते समर्थितो द्वितीयप्रस्तावः॥६८९॥

अह सिरिसुपासनाहो चउनाणी सव्वसत्तहियनिरओ । काउस्सग्गम्मि ठिओ निक्कंपो मेरुसिहरंव ॥१॥
तं तत्थ गमइ दिवसं पसंतमुणिमंडलेण परियरिओ । जणयंतो आणंदं भवियचओराण जिणचंदो ॥२॥
अह बुइयदिणे भयवं मयभिन्नतियसगिरिधुरगईए । पारणगत्थं पत्तो पाडलिसंडम्मि नयरम्मि ॥३॥
तत्थ य महुयरवित्तिं अणुसरमाणो महिंदगेहम्मि । संपत्तो सोवि तओ हरिसभरुल्लसियरोमंचो ॥४॥
जिणनाहस्साभिमुहं वयइ नियआसणाओ उट्ठेउं । नमिउं य निरुवमाणंदगग्गयं भणिउमारद्धो ॥५॥
वेरेहिवि अज्ज चिरसंचिएहिं फलियम्ह तवविसेसेहिं । कप्पतरूहिंव नूणं सयमहुरपक्केल्लिमफलेहिं ॥६॥
जेणेयं मह भवणं सुरविसरनमंसणिज्जमज्जेव । जायं जिण ! तुहपयपउमपंतिविच्छित्तिरमणीयं ॥७॥
ते तिहुयणसिरिसिंगारभायणं जे जिणिंदमुहकमले । विप्फारियनयणउडा पियंति लायन्नमयरंदं ॥८॥
कित्तिं कुणेइ उवणेइ संपयं पडिहणेइ मलपडलं । देव ! दुहावि अमोहं साहइ तुह दंसणं किं नो ? ॥९॥
भुवणयलासासकरं तुह पहु ! इणमो अचिंतियागमणं । घत्तघणसमयवुट्ठीए सन्निहं हरइ संतावं ॥१०॥
पिक्खंति परमजोईसरावि जं झाणचक्खुणा कहवि । सो परमप्पसरूवो तुमं गओ दिट्ठिविसयम्मि ॥११॥
अहिभोगे विय भोगे निहणंव धणं मलंव कमलंपि । मन्नंता भवविमुहा भवारिसा कस्स इंति गिहं ! ॥१२॥
इय थोऊण सहरिसं बहुमाणपरो भणइ नियं गिहिणिं । कल्लाणाणं पणइणि ! एगचिय भायणं तं सि ॥
जीए जएगनाहो संपत्तं दाणपत्तमेव तए । जिणनाहो सचराचरजंतूणमकित्तिमो बंधू ॥१४॥
तो पारणयं काराविऊण एयं विसुद्धदव्वेण । गहिरंपि भवसमुद्दं गोपयमित्तंव लंघेसु ॥१५॥

अथ श्रीसुपार्श्वनाथश्चतुर्ज्ञानः सर्वसत्त्वहितनिरतः । कायोत्सर्गे स्थितो निष्कम्पो मेरुशिखरमिव ॥१॥
तं तत्र गमयति दिवसं प्रशान्तमुनिमण्डलेन परिकरितः । जनयन्नानन्दं भविकचकोराणां जिनचन्द्रः ॥२॥
अथ द्वितीयदिने भगवान् मदमत्तत्रिदशसिन्धुरगत्या । पारणकार्थं प्राप्तः पाटलिषण्डे नगरे ॥३॥
तत्र च मधुकरवृत्तिमनुसरन् महेन्द्रगेहे । संप्राप्तः सोऽपि ततो हर्षभरोल्लसितरोमाञ्चः ॥४॥
जिननाथस्याभिमुखं व्रजति निजकासनादुत्थाय । नत्वा च निरुपमानन्दगद्गदं भणितुमारब्धः ॥५॥
वैरप्यद्य चिरसंचितैः फलितं मम तपोविशेषैः । कल्पतरुभिरिव नूनं सदामधुरपक्वेलिमफलैः ॥६॥
येनेदं मम भवनं सुरविसरनमस्यनीयमद्यैव । जातं जिन ! त्वत्पादपद्मपङ्क्तिविच्छित्तिरमणीयम् ॥७॥
ते त्रिभुवनश्रीशृङ्गारभाजनं ये जिनेन्द्रमुखकमले । विस्फारितनयनपुटाः पिबन्ति लावण्यमकरन्दम् ॥८॥
कीर्तिं करोत्युपनयति संपदं प्रतिहन्ति मलपटलम् । देव ! द्विधाप्यमोघं (हं) साधयति तव दर्शनं किं नो ! ॥
भुवनतलाश्वासकरं तव प्रभो ! इदमचिन्तितागमनम् । त्यक्तघनसमयवृष्ट्याः संनिभं हराति संतापम् ॥१०॥
प्रेक्षन्ते परमयोगीश्वरा अपि ध्यानचक्षुषा कथमपि । स परमात्मस्वरूपस्त्वं गतो दृष्टिविषये ॥११॥
अहिभोगानिव भोगान् निधनमिव धनं मलमिव कमलमपि । मन्यमाना भवविमुखा भवादृशाः कस्यायान्ति गृहम् ! ॥
इति स्तुत्वा सहर्षं बहुमानपरो भणति निजां गृहिणीम् । कल्याणानां प्रणयिनि ! एकैव भाजनं त्वमसि ॥१३॥
यया जगदेकनाथः संप्राप्तं दानपात्रमेव त्वया । जिननाथः सचराचरजन्तूनामकृत्रिमो बन्धुः ॥१४॥

इय सोउं अविरलपुलयजालकलियाए तीए भत्तीए । अत्ताणं कयकिच्चं मन्नंतीए पमोएणं ॥१६॥
[illegible] थाले ठविउं पउरं मणुन्नरसमन्नं । घयसक्करसंमीसं पकप्पियं जिणवरिंदस्स ॥१७॥
[illegible] उवभोगं सम्मं दाऊण भयवया ताहे । तं सव्वगुणविसुद्धं पडिच्छियं पाणिपुडएणं ॥१८॥
[illegible] दुंदुहिरववहिरियदिसिमुहेहिं देवेहिं । उग्घुट्ठमहो ! दाणं पमुइयचित्तेहिं गयणयले ॥१९॥
[illegible] महिदमंदिरतलम्मि । वुट्ठं गंधजलेण य कुसुमेहि य पंचवन्नेहिं ॥२०॥
[illegible] मन्नी मन्नी य अहो गुरुसआगमणं । धन्नो तमेव पुन्नस्स भायणं तं चिय मंदिर[illegible]
[illegible] दुलहं खु जीवाणं । तत्थवि समत्थपुरिसत्थसाहगं नूण पुरिसत्तं ॥२२॥
[illegible] य विरलो [illegible]
[illegible] चिय [illegible] य [illegible]
[illegible] उम्मग्गम्मि मंदबुद्धिम्मि । विहलच्चिय गुणगरुये विणावि गुरुपयसेवं ॥२[illegible]
[illegible] निरवेक्खे । अत्ताणं न परं चिय तं पुण लिविहे [illegible] ॥२[illegible]
[illegible] पत्तं । दोहिं य मज्झमं तह [illegible]मेगेण नायव्वं ॥२७॥
[illegible] गुणागरोणं । जिणनाहोच्चिय पुन्नेहिं आणिओ तुज्झ गेहम्मि ॥२८॥
[illegible] पयगेहिं । नमिऊण य जिणनाहं सट्ठाणं पडिगया देवा ॥[illegible]

उद्धट्ठिओवि भयवं पारइ तत्थेव पाणितलकलियं। तं सुद्धंतं पासंति नेय लोयावि जं भणियं ॥३०॥
परमाइसयजुयाणं हवंति तित्थेसराण सयकालं। आहारा नीहारा अदिस्सा चम्मचक्खूणं ॥३१॥
सेसावि मुणिवरिंदा सकम्मनिम्मूलणम्मि उज्जुत्ता। जहविहिणा जं पत्तं कुणंति पारणयमित्तो य॥३२॥
भयवंपि गहियबहुविहअभिग्गहो निप्परिग्गहो धीरो। गामागरनयराइसु विहरइ समसत्तुमित्तमणो॥३३॥
कत्थवि निचलचित्तो पडिरुद्धअसेसकरणवावारो। सुद्धज्झाणदवेणं पाववणं दहइ सयलंपि ॥३४॥
कत्थवि य लगंडासणगरुडासणपमुहठाणकरणेण। उवलपडिबिंबसंकं जणइ जणाणं पयासेवि ॥३५॥
कत्थवि नवनीलुप्पलमंडंव हिमेण डज्झमाणोवि। निच्चलतणू मणंपि हु न चलइ नियझाणसरसीओ॥३६॥
तवहुयवहेण अंतो बाहिं य सहस्सकरपयावेण। ओलंबियभुयपरिहो बाढं सोहेइ देहमलं ॥३७॥
छट्ठट्ठमदसमदुवालसाइमासद्धमासखमणाईं। भद्दमहाभद्दाई कुणमाणो उग्गतवकम्मं ॥३८॥
बावीसपरीसहसहणपच्चलो दलियमोहमाहप्पो। तुडियदढवियडनेहायसनियडो खलियमयपसरो ॥३९॥
नियपयकमलरएणं पवित्तयंतो महीयलं सयलं। निम्मूलं दलमाणो सयलंतरसत्तुसिन्नबलं ॥४०॥
अत्ताणं भाविंतो मुहुं मुहुं भावणाहिं सुद्धाहिं। कम्ममलेण य मलिणं धोयंतो पसमसलिलेणं ॥४१॥
कलयंतो गहिरंपि हु जाणुपमाणं भवन्नवं देवो। छउमत्थो नव मासे गमेइ परिचत्तसावज्जो ॥४२॥
अह अन्नया य उक्कंठिउव्व देसेसु विहरिउं पत्तो। वाराणसीए ईसाणदिसिट्ठिए सहसंबवणे॥४३॥

ऊर्ध्वस्थितोऽपि भगवान्पारयति तत्रैव पाणितलकलितम्। तच्छुद्धान्तं पश्यन्ति नैव लोका अपि यद्भणितम्॥३०॥
परमातिशययुतानां भवन्ति तीर्थेश्वराणां सदाकालम्। आहारा नीहारा अदृश्याश्चर्मचक्षुषाम् ॥३१॥
शेषा अपि मुनिवरेन्द्राः स्वकर्मनिर्मूलन उद्युक्ताः। यथाविधि यत् प्राप्तं कुर्वन्ति पारणकमितश्च ॥३२॥
भगवानपि गृहीतबहुविधाभिग्रहो निष्परिग्रहो धीरः। ग्रामाकरनगरादिषु विहरति समशत्रुमित्रमनाः ॥३३॥
कुत्रापि निश्चलचित्तः प्रतिरुद्धाशेषकरणव्यापारः। शुद्धध्यानदवेन पापवनं दहति सकलमपि ॥३४॥
कुत्रापि च लकुटासनगरुडासनप्रमुखस्थानकरणेन। उपलप्रतिबिम्बशङ्कां जनयति जनानां प्रकाशेऽपि ॥३५॥
कुत्रापि नवनीलोत्पलषण्डमिव हिमेन दह्यमानोऽपि। निश्चलतनुर्मनागपि खलु न चलति निजध्यानसरसीतः॥
तपोहुतवहेनान्तर्बहिश्च सहस्रकरप्रतापेन। अवलम्बितभुजपरिघो बाढं शोषयति देहमलम् ॥३७॥
षष्ठाष्टमदशमद्वादशादिमासार्धमासक्षपणादि। भद्रामहाभद्रादि कुर्वाण उग्रतपःकर्म ॥३८॥
द्वाविंशतिपरीषहसहनप्रत्यलो दलितमोहमाहात्म्यः। त्रुटितदृढविकटस्नेहायसनिगडः स्खलितमदप्रसरः॥३९॥
निजपादकमलरजसा पवित्रयन् महीतलं सकलम्। निर्मूलं दलयन् सकलान्तरशत्रुसैन्यबलम् ॥४०॥
आत्मानं भावयन् मुहुर्मुहुर्भावनाभिः शुद्धाभिः। कर्ममलेन च मलिनं धावन् प्रशमसलिलेन ॥४१॥
कलयन् गभीरमपि हि जानुप्रमाणं भवार्णवं देवः। छद्मस्थो नव मासान् गमयति परित्यक्तसावद्यः ॥४२॥
अथान्यदा चोत्कण्ठित इव देशेषु विहृत्य प्राप्तः। वाराणस्यामीशानदिक्स्थिते सहस्राम्रवणे ॥४३॥

---

१ ख. स मरणा।

तत्थ य उंम्मिलिरपढमपल्लवारुणियसयलसाहस्स । अमरपुरस्सव मणहरसुमणसनियराभिरामस्स ॥४४॥
नरनाहस्सव बहुपत्तनियरपरियरियभूमिभायस्स । सिरिमस्स महातरुणो मूलम्मि अवट्ठिओ भयवं ॥४५॥
तत्थ य चरित्तदंसणनाणेहिं अणुत्तरप्पभावेहिं । आलयविहारमद्दवअज्जवलाघवपहाणेहिं ॥४६॥
आकिंचणसच्चतिगुत्तिमुत्तिखंतिपमुक्खचरिएहिं । सम्मं मुहुं मुहुं चिय भावेमाणस्स अप्पाणं ॥४७॥
जहवट्ठियभावभावणभावियहिययस्स करुणजलनिहिणो । सयलंपि हु जियलोयं अत्तंव पलोयमाणस्स ॥४८॥
बाहिरविक्खेवविवज्जिएहिं करणेहिं सह समाहीए । एगीभूयंव मणं काउं तत्तम्मि लीणस्स ॥४९॥
गयलेवस्स नहस्सव मेरुस्सव सुइरनिप्पकंपस्स । पवमाणस्सव कत्थवि पडिबंधं अकुणमाणस्स ॥५०॥
सुक्कज्झाणानलदड्ढसयलघणघाइकम्मगहणस्स । निव्वायथिमियजलरासिविब्भमं निरु वहंतस्स ॥५१॥
सुक्कज्झाणस्सवि चरिमभेयजुयलं अपत्तपुव्वस्स । फग्गुणवइछट्ठीए सुहे मुहुत्तम्मि पुव्वण्हे ॥५२॥
चंदम्मि विसाहत्थे सुपासतित्थेसरस्स जयपहुणो । अव्वाहयं अणंतं पडिपुन्नं तह निरावरणं ॥५३॥
भाविस्सभूयपभवंतभावआलोयलोयणं विमलं । लोयालोयपयासं उप्पन्नं केवलं नाणं ॥५४॥
एत्थंतरम्मि आसणपकंपसंबोहिओ तियसनाहो । अवहीए जाणिऊणं जिणस्स जायं जहा नाणं ॥५५॥
उट्ठिय सत्तट्ठ पए गंतुं भत्तिब्भरोणमियसीसो । पभणइ नमोत्थु तित्थंकरस्स भयवंसुपासस्स ॥५६॥
आणवइ तहा सेणावइं च भो भद्द ! जह लहुं गंतुं । सोहम्मसहाए तुमं अप्फालसु सासयं घंटं ॥५७॥
तह तिक्खुत्तो घोसह जह भरहे सत्तमस्स जिणवइणो । केवलनाणं जायंति तत्थ सक्केण गंतव्वं ॥५८॥

तत्र चोन्मीलनशीलप्रथमपल्लवारुणितसकलशाखस्य । अमरपुरस्येव मनोहरसुमनोनिकराभिरामस्य ॥४४॥
नरनाथस्येव बहुप(पा)त्रनिकरपरिकारितभूमिभागस्य । शिरीषस्य महातरोर्मूलेऽवस्थितो भगवान् ॥४५॥
तत्र च चारित्रदर्शनज्ञानैरनुत्तरप्रभावैः । आलयविहारमार्दवार्जवलाघवप्रधानैः ॥४६॥
आकिञ्चन्यसत्यत्रिगुप्तिमुक्तिक्षान्तिप्रमुख्यचरित्रैः । सम्यग् मुहुर्मुहुरेव भावयत आत्मानम् ॥४७॥
यथावस्थितभावभावनाभावितहृदयस्य करुणाजलनिधेः । सकलमपि जीवलोकमात्मानामिव प्रलोकमानस्य ॥४८॥
बाह्यविक्षेपविवर्जितैः करणैः सह समाधिना । एकीभूतमिव मनः कृत्वा तत्त्वे लीनस्य ॥४९॥
गतलेपस्य नभस इव मेरोरिव सुचिरनिष्प्रकम्पस्य । पवमानस्येव कुत्रापि प्रतिबन्धमकुर्वाणस्य ॥५०॥
शुक्लध्यानानलदग्धसकलघनघातिकर्मगहनस्य । निर्वातस्तिमितजलराशिविभ्रमं निश्चितं वहतः ॥५१॥
शुक्लध्यानस्यापि चरमभेदयुगलमप्राप्तपूर्वस्य । फाल्गुनासितषष्ठ्यां शुभे मुहूर्ते पूर्वाह्णे ॥५२॥
चन्द्रे विशाखास्थे सुपार्श्वतीर्थेश्वरस्य जगत्प्रभोः । अव्याहतमनन्तं परिपूर्णं तथा निरावरणम् ॥५३॥
भविष्यद्भूतप्रभवद्भावालोकलोचनं विमलम् । लोकालोकप्रकाशमुत्पन्नं केवलं ज्ञानम् ॥५४॥
अत्रान्तरे आसनप्रकम्पसंबोधितस्त्रिदशनाथः । अवधिना ज्ञात्वा जिनस्य जातं यथा ज्ञानम् ॥५५॥
उत्थाय सप्ताष्ट पदानि गत्वा भक्तिभरावनतशीर्षः । प्रभणति नमोऽस्तु तीर्थङ्कराय भगवत्सुपार्श्वाय
आज्ञपयति तथा सेनापतिं च भो भद्र ! यथा लघु गत्वा । सौधर्मसभायां त्वमास्फालय शाश्वतीं घण्टाम्

ता भो देवा तुम्मे आगच्छह परियणेण परियरिया । इय सक्कसासणं सो पडिच्छिउं तं तहा कुणइ ॥५९॥
तत्तो य गहिरघंटाअप्फालणउच्छलंतपडिसद्दं । पडिसद्दपडिप्फालणवज्जिरनीसेससुरघंटं ॥६०॥
सुरघंटरणज्झणारववसवज्जियतियसचउविहाउज्जं । आउज्जसद्दसंसग्गभग्गगंधव्वगीयरवं ॥६१॥
गीयरवभंगपरिगलियतालल्लयचुक्कनच्चिरच्छरसं । अच्छरसकलयलारवअक्कंतसमग्गदिसिचक्कं ॥६२॥
एवं सुरलोएसुं सव्वेसुवि सुरवराण भवणेसु । किंकितिसद्दमीसो उच्छलिओ बहलहलबोलो ॥६३॥
उवसंते य खणेणं साहइ सेणावईवि तियसाण । "जिणकेवलमहिमत्थं जह सुरवइणा समाइट्ठं ॥६४॥
सोऊण तं च समगं सव्वेवि हु सुरवरा सुरिंदेण । सह संचलिया नियनियजाणविमाणेसु आरूढा ॥६५॥
हरिसुक्करिसमयं किं किंवा जयजयसद्दरवमइयं । रयणुज्जोयमयं किं किं लच्छीविब्भममयं वा? ॥६६॥
एवं गयणयलं पइ हियए लोयाण विम्हयं गरुयं । जणयंता संपत्ता सहसंबवणम्मि उज्जाणे ॥६७॥
तत्थ य सव्वेहिं सुरवईहिं आणंदगग्गयगिराए । चउविहदेवनिकाया वयणमिमं सहरिसं भणिया ॥६८॥
भो भो सुपासनाहस्स समवसरणम्मि जस्स जं किच्चं । तं काऊण कयत्था हवह सुरा, तेवि तं सोउं ॥६९॥
वाउकुमारा अवणिंति रेणुतिणकयवराइयं सव्वं । जोयणमित्ते खित्ते तरुकूवाइयं तिरोहंति ॥७०॥
मेहकुमारा पुण पवणचलियरयनियरनासणं सुरहिं । तम्मि य कुणंति तुट्ठा गंधोदयसीयरक्खेवं ॥७१॥
केवि हु अमंदमयरंदबिंदुनीसंदलुद्धअलिपडलं । हरिचंदणमंदारयकुसुमुक्केरं च वरिसंति ॥७२॥

तथा त्रिदशेश्वर यथा भरते समस्त्य जिनपते । केवलज्ञानं जातमिति तत्र शक्रेण गन्तव्यम् ॥५८॥
तस्माद् भो देवा यूयमागच्छत परिकरेण परिकरिताः । इति शक्रशासनं स प्रतीष्य तत्तथा करोति ॥५९॥
ततश्च गभीरघण्टास्फालनोच्छलत्प्रतिशब्दम् । प्रतिशब्दप्रतिस्फालनावादनशीलनिःशेषसुरघण्टम् ॥६०॥
सुरघण्टारणज्झणारववशवादितत्रिदशचतुर्विधातोद्यम् । आतोद्यशब्दसंसर्गभग्नगान्धर्वगीतरवम् ॥६१॥
गीतरवभङ्गपरिगलिततालल्लयभ्रष्टनर्तनशीलाप्सरसम् । अप्सरःकलकलारवाक्रान्तसमग्रदिक्चक्रम् ॥६२॥
एवं सुरलोकेषु सर्वेष्वपि सुरवराणां भवनेषु । किंकिमितिशब्दमिश्र उच्छलितो बहलकोलाहलः ॥६३॥
उपशान्ते च क्षणेन कथयति सेनापतिरपि त्रिदशान् । जिनकेवलमहिमार्थं यथा सुरपतिना समादिष्टम् ॥६४॥
श्रुत्वा तच्च समकं सर्वेऽपि हि सुरवराः सुरेन्द्रेण । सह संचलिता निजनिजयानविमानेष्वारूढाः ॥६५॥
हर्षोत्कर्षमयं किं किंवा जयजयशब्दरवमयम् । रत्नोद्द्योतमयं किं किं लक्ष्मीविभ्रममयं वा ! ॥६६॥
एवं गगनतलं प्रति हृदये लोकानां विस्मयं गुरुम् । जनयन्तः संप्राप्ताः सहस्राम्रवण उद्याने ॥६७॥
तत्र च सर्वैः सुरपतिभिरानन्दगद्गदगिरा । चतुर्विधदेवनिकाया वचनमिदं सहर्षं भणिताः ॥६८॥
भो भोः सुपार्श्वनाथस्य समवसरणे यस्य यत् कृत्यम् । तत्कृत्वा कृतार्था भवत सुराः, तेऽपि तत् श्रुत्वा ॥६९॥
वायुकुमारा अपनयन्ति रेणुतृणकचवरादिकं सर्वम् । योजनमात्रे क्षेत्रे तरुकूपादिकं तिरोदधति ॥७०॥
मेघकुमाराः पुन पवनचलितरजोनिकरनाशनं सुरभिम् । तस्मिंश्च कुर्वन्ति तुष्टा गन्धोदकसीकराक्षेपम् ॥७१॥
केऽपि ह्यमन्दमकरन्दबिन्दुनिःस्यन्दलुब्धालिपटलम् । हरिचन्दनमन्दारककुसुमोत्करं च वर्षन्ति ॥७२॥

तत्तो पढमो कप्पोववग्गदेवेहिं रयणपायारो । निम्मविओ जो रेहइ रोहणगिरितुंगसिंगसमो ॥७३॥
दुइओ जोइसिएहिं वरकणयमओ विउव्विओ झत्ति । जो सुरगिरिव्व रेहइ समागओ जिणसिरिं दट्ठुं ॥७४॥
तइओ भवणवईहिं कलहोयमओ विणिम्मिओ सालो । जो चंदकुंदधवलो तुहिणायललीलमुव्वहइ ॥७५॥
एयम्मि ठिओ सामी चउव्विहसंघस्स चउविहं धम्मं । साहिस्सइ इय तेहिं कयाइं चत्तारि दाराइं ॥७६॥
तह चउमुवि दारेसुं फालिहसोवाणमालकलियाओ । वावीओ रइयाओ विसट्टकंदोट्टवंदाओ ॥७७॥
तह विहियाइं वणाइं चंपयपुन्नायनायविडवीणं । पवणुव्वेल्लिरपल्लवकरसण्णियसयललोयाइं ॥७८॥
सीहासणं च मज्झे हेममयं निम्मियं अइविसालं । उदयायलसिहरं पिव तिहुयणरविसंगमीहंतं ॥७९॥
तह उवरिं बारसगुणो पवणुव्वेल्लंतगुच्छसंछन्नो । कोमलकिसलयकलिओ असोयवरपायवो रइओ ॥८०॥
एमो तिगुत्तिगुत्तो निज्जियदंडत्तओ तिकालविऊ । तिहुयणगुरुत्ति रइयं विमलं छत्तत्तयं उवरिं ॥८१॥
एगो च्चिय जिणनाहो पोओ भवसायरम्मि इइ कहिउं । धरणीए अंगुली विय समुब्भिया धम्मधयमिसओ ॥८२॥
मग्गंतम्मि य पुरओ निम्मियं रयणकिरणचित्तइयं । वरदुंदुही य तह तत्थ ताडिया सहरिससुरेहिं ॥८३॥
मणिमयदंडं व दोसुवि पासेसु चंदकरधवलं । चालंति चामरजुयं तह वुट्ठी हवइ कुसुमाण ॥८४॥
पुरओवि धम्मचक्कं पज्झियं घडियमणिरयणेहिं । जं सेवागयतरणिव्व सहइ विजिउत्ति जयरविणा ॥८५॥
एयंतरे जिणिंदो सुरविरइयकणयपउमपंतीए । ठाविंतो कमजुयलं थुव्वंतो चारणमुणीहिं ॥८६॥
एवंविहवेसो गयणनरविसरलयसुरसमूहेहिं । गुरुयरदंसियमग्गो पुव्वदुवारेण पविसेइ ॥८७॥

ततः प्रथमः कल्पोपपन्नदेवै रत्नप्राकारः । निर्मापितो यो राजति रोहणगिरितुङ्गशृङ्गसम ॥७३॥
द्वितीयो ज्योतिषिकैर्वरकनकमयो विकुर्वितो झटिति । यः सुरगिरिरिव राजति समागतो जिनश्रियं द्रष्टुम् ॥७४॥
तृतीयो भवनपतिभिः कलधौतमयो विनिर्मितः शालः । यश्चन्द्रकुन्दधवलस्तुहिनाचललीलामुद्वहति ॥७५॥
एतस्मिन् स्थितः स्वामी चतुर्विधसंघस्य चतुर्विधं धर्मम् । कथयिष्यतीति तैः कृतानि चत्वारि द्वाराणि ॥७६॥
तथा चतुर्ष्वपि द्वारेषु स्फटिकसोपानमालाकलिताः । वाप्यो रचिता विकसितनीलोत्पलवृन्दाः ॥७७॥
तथा विहितानि वनानि चम्पकपुन्नागनागविटपिनाम् । पवनोद्वेलनशीलपल्लवकरसंज्ञितसकललोकानि ॥७८॥
सिंहासनं च मध्ये हेममयं निर्मितमतिविशालम् । उदयाचलशिखरमिव त्रिभुवनरविसङ्गमीहमानम् ॥७९॥
तस्योपरि द्वादशगुणः पवनोद्वेलद्गुच्छसंछन्नः । कोमलकिसलयकलितोऽशोकवरपादपो रचितः ॥८०॥
एष त्रिगुप्तिगुप्तो निर्जितदण्डत्रयस्त्रिकालवित् । त्रिभुवनगुरुरिति रचितं विमलं छत्रत्रयमुपरि ॥८१॥
एक एव जिननाथः पोतो भवसागर इति कथयितुम् । धरण्याऽङ्गुलीव समुच्छ्रिता धर्मध्वजमिषतः ॥८२॥
मार्गान्ते च पुरो निर्मितं रत्नकिरणचित्रितम् । वरदुन्दुभिश्च तथा तत्र ताडिता सहर्षसुरैः ॥८३॥
मणिमयदण्डमिव द्वयोरपि पार्श्वयोश्चन्द्रकरधवलम् । चालयन्ति चामरयुगं तथा वृष्टिर्भवति कुसुमानाम् ॥८४॥
पुरतोऽपि धर्मचक्रं [illegible] घटितमणिरत्नैः । यत् सेवागततरणिरिव राजते विजित इति जगद्रविणा ॥८५॥
एतदन्तरे जिनेन्द्रः सुरविरचितकनकपद्मपङ्क्तौ । स्थापयन् क्रमयुगलं स्तूयमानश्चारणमुनिभिः ॥८६॥

मज्झवि तं नमणिज्जं नित्थं लोयाण इय निदंसंतो। कयकिच्चोवि हु भयवं 'नमोत्थु तित्थस्स' इय भणइ॥८८॥
अह समवसरणसीहासणं सरुक्खं पयाहिणीकाउं। पुव्वाभिमुहो भयवं उवविसइ तिलोयहियकारी॥८९॥
अन्नाइंवि जिणपडिरूवगाइं तिन्नेव तिसुवि दिसासु। ठाविंति सुरा सीहासणम्मि अकलियपहावाणि॥९०॥
ताइं च तप्पभावेण तयणुरूवाइं चेव सोहंति। अह चउरूवो जाओ एगोवि सुपासजिणनाहो॥९१॥
तं च नमिऊण देवा केवि हु गायंति केवि नच्चंति। फोडिंति केवि तिवइं कुणंति तह संथवं केवि॥९२॥
जिणवरपयपउमोवरि अमंदमयरंदबिंदुसंवलियं। मुंचंति केवि देवा पणवन्नं जलरुहसमूहं॥९३॥
चेलंचलेहिं वीयंति केवि केवि हु कुणंति भत्तीए। उब्भियभुयदंडा चंडतंडवाडंबरं पुरओ॥९४॥
रंभापमुहाओ विलासिणीओ संगीयकरणनिउणाओ। पयडियभावाभिणयं हरिसियहिययाओ नच्चंति॥९५॥
एत्थंतरम्मि सिरिकलियमउडमणिकिरणकविसियदसासा। सव्वे सुरासुरिंदा तिपयाहिणपुव्वगं नमिउं॥९६॥
नियनियसमुचियठाणेसु संनिसन्ना, सहस्सनयणेण। एत्थंतरे निसिद्धो सुरयणकोलाहलो सहसा॥९७॥
भयवंपि दसणमालामऊहसलिलेण धोइयाइव्व। विमलाए एगाइवि अणेगजणसंसयहराए॥९८॥
सुरनरतिरिक्खसाहारणाए जलवाहगज्जिगहिराए। संसारदुक्खसंतत्तसत्तसंतावहरिणीए॥९९॥
जोयणमित्तपडिफलणपच्चलाए गिराए महुराए। अह परिसाए सुपासो माहेउं धम्ममारद्धो॥१००॥
एत्थंतरम्मि वणपालियाए अचब्भुयं भुवणगुरुणो। रिद्धिं पलोइऊणं ससंभमं विम्हियमणाए॥१०१॥

मन्यमानः सादरनरकिन्नरखचरसुरसमूहैः। सुरपतिदर्शितमार्गः पूर्वद्वारेण प्रविशति॥८७॥
ममापि तन्नमनीयं तीर्थं लोकानामिति निदर्शयन्। कृतकृत्योऽपि हि भगवान् 'नमोऽस्तु तीर्थाय' इति भणति॥८८॥
अथ समवसरणसिंहासनं सवृक्षं प्रदक्षिणीकृत्य। पूर्वाभिमुखो भगवानुपविशति त्रिलोकीहितकारी॥८९॥
अन्यान्यपि जिनप्रतिरूपकाणि त्रीण्येव तिसृष्वपि दिक्षु। स्थापयन्ति सुराः सिंहासनेऽकलितप्रभावाणि॥९०॥
तानि च तत्प्रभावेण तदनुरूपाण्येव शोभन्ते। अथ चतूरूपो जात एकोऽपि सुपार्श्वजिननाथः॥९१॥
तं च नत्वा देवाः केऽपि खलु गायन्ति केऽपि नृत्यन्ति। स्फोटयन्ति केऽपि त्रिपदीं कुर्वन्ति तथा संस्तवं केऽपि॥९२॥
जिनवरपादपद्मोपर्यमन्दमकरन्दबिन्दुसंवलितम्। मुञ्चन्ति केऽपि देवाः पञ्चवर्णं जलरुहसमूहम्॥९३॥
चेलाञ्चलैर्वीजयन्ति केऽपि केऽपि हि कुर्वन्ति भक्त्या। ऊर्ध्वितभुजदण्डाश्चण्डताण्डवाडम्बरं पुरतः॥९४॥
रम्भाप्रमुखा विलासिन्यः संगीतकरणनिपुणाः। प्रकटितभावाभिनयं हर्षितहृदया नृत्यन्ति॥९५॥
अत्रान्तरे श्रीकलितमुकुटमणिकिरणकपिशितदशाशाः। सर्वे सुरासुरेन्द्रास्त्रिप्रदक्षिणापूर्वकं नत्वा॥९६॥
निजनिजसमुचितस्थानेषु संनिषण्णाः, सहस्रनयनेन। अत्रान्तरे निषिद्धः सुरजनकोलाहलः सहसा॥९७॥
भगवानपि दशनमालामयूखसलिलेन धौतयेव। विमलयैकयाप्यनेकजनसंशयहरया॥९८॥
सुरनरतिर्यक्साधारणया जलवाहगर्जिगभीरया। संसारदुःखसंतप्तसत्त्वसंतापहारिण्या॥९९॥
योजनमात्रप्रतिफलनप्रत्यलया गिरा मधुरया। अथ पर्षदि सुपार्श्वः कथयितुं धर्ममारब्धः॥१००॥
अत्रान्तरे वनपालिकयाऽत्यद्भुतां भुवनगुरोः। ऋद्धिं प्रलोक्य ससंभ्रमं विस्मितमनसा॥१०१॥

आगंतूणं तह पणमिऊण सिरिसेहरं नरवरिंदं । विन्नत्तममंदाणंदगग्गयं तस्सिमं पुरओ ॥१०२॥
दिट्ठीए देव ! वद्धसि देविंदनरिंदवंदिओ अज्ज । तुह उज्जाणे संझाए आगओ जिणवरसुपासो॥१०३॥
तस्स य केवलनाणं उप्पन्नं संपयं अणाबाहं । लोयालोयब्भंतरसमत्थवत्थुप्पयासकरं ॥१०४॥
एगं तु कासवकुलं न केवलं धवलियं नियजसेण । तिहुयणमवि नीसेसं सुपासनाहेण नूणमिणं॥१०५॥
पिच्छसु सव्वत्थवि सामि! सालपुरओ चउविहसुराणं। रयणमयविमाणेहिं रेहइ नयरं सुरपुरिव्व ॥१०६॥
अह भत्तिभरोणयमउलिमिलियकरसंपुडो पणमिऊण। हरिसेण जिणवरिंदं थोउं सक्कत्थएण तओ॥१०७॥
दाउं घणद्धतेरसलक्खे दाणम्मि तीए, पडिहारं । आणविउं नयरीए कारवइ महूसवं राया ॥१०८॥
तइ पट्टपडहपयाणेण पउरलोयं पवट्टए सव्वं । समुचियसिंगारेणं जिणनाहनमंसणाहेउं ॥१०९॥
सयमवि य मत्तमयगलउत्तुंगतुरंगरहवरठिएहिं । अंतेउरसुयसामंतमंतिविंदेहिं परियरिओ ॥११०॥
मंचल्लिओ जाव तहिं ताव य थणसिहरलुलियहारलया। करकलियकणयदंडा पविसेउं भणइ पडिहारी॥१११॥
देव ! पुरा तुम्मेहिं चउरमई नाम पेसिओ दूओ । जो आसि मयणमंजरिकन्नाए सयंवरनिमित्तं ॥११२॥
अंगाइवंगाइमगहाइवनरवईण कुमराणं । आमंतणत्थमिण्हिं सो चिट्ठइ दारदेसम्मि ॥११३॥
सो मुंचसु त्ति भणिए नरवइणा सो पवेसिओ तीए। धरणियलविलुलियसिरो विन्नवइ सरूवमह पहुणो॥११४॥
अम्मोगि गओ तुह सासणाओ अंगाइनिवसूयाणं.। आहवणत्थं कन्नासयंवरे देव! कुमराणं ॥११५॥

आगत्य तथा प्रणम्य श्रीशेखरं नरवरेन्द्रम् । विज्ञप्तममन्दानन्दगद्गदं तस्येदं पुरतः ॥१०२॥
दिष्ट्या देव ! वर्धसे देवेन्द्रनरेन्द्रवन्दितोऽद्य । तवोद्याने सन्ध्यायामागतो जिनवरसुपार्श्वः ॥१०३॥
तस्य च केवलज्ञानमुत्पन्नं साम्प्रतमनाबाधम् । लोकालोकाभ्यन्तरसमस्तवस्तुप्रकाशकरम् ॥१०४॥
एकं तु काश्यपकुलं न केवलं धवलितं निजयशसा । त्रिभुवनमपि निःशेषं सुपार्श्वनाथेन नूनमिदम् ॥१०५॥
पश्य सर्वत्रापि स्वामिन् ! शालपुरतश्चतुर्विधसुराणाम् । रत्नमयविमानै राजति नगरं सुरपुरीव ॥१०६॥
अथ भक्तिभरावनतमौलिमिलितकरसंपुटः प्रणम्य । हर्षेण जिनवरेन्द्रं स्तुत्वा शक्रस्तवेन ततः ॥१०७॥
दत्त्वा घनार्धत्रयोदशलक्षाणि दाने तस्यै, प्रतिहारम् । आज्ञाप्य नगर्यां कारयति महोत्सवं राजा ॥१०८॥
तदा पटुपटहप्रदानेन पौरलोकं वर्तयति सर्वम् । समुचितशृङ्गारेण जिननाथनमस्यनहेतोः ॥१०९॥
स्वयमपि च मत्तमदकलोत्तुङ्गतुरङ्गरथवरस्थितैः । अन्तःपुरसुतसामन्तमन्त्रिवृन्दैः परिवृतः ॥११०॥
संचलितो यावत् तत्र तावच्च स्तनशिखरलुठितहारलता। करकलितकनकदण्डा प्रविश्य भणति प्रतिहारी ॥१११॥
देव ! पुरा युष्माभिश्चतुरमतिर्नाम प्रेषितो दूतः । य आसीद् मदनमञ्जरीकन्यायाः स्वयंवरनिमित्तम् ॥११२॥
अङ्गादिवङ्गादिमगधादिनरपतीनां कुमाराणाम् । आमन्त्रणार्थमिदानीं स तिष्ठति द्वारदेशे ॥११३॥
स मुञ्चेति भणिते नरपतिना स प्रवेशितस्तया । धरणितलविलुठितशिरा विज्ञपयति स्वरूपमथ प्रभोः ॥११४॥
[illegible] । आह्वानार्थं कन्यास्वयंवरे देव ! कुमाराणाम् ॥११५॥

१ क. [illegible]

उचियपडिवत्तिपुव्वं मयावि सव्वे कमेण सच्चविया। नीसेसगुणिजणाउलपुहईअच्छेरयब्भूया ॥११६॥
जं जं संबंधविऊ वरेसु जोअंति किंपि तं ताणं। कुलरूवविहवपभिई नीसामन्नंपि सामन्नं ॥११७॥
अह जोग्गयं मुणेउं सव्वाणवि सासणं तुह नरिंद!। संपाडियं च तेहिवि पडिच्छियं नमिरमउलीहिं॥११८॥
तो तक्खणदिन्नपयाणभेरिभंकारतुमुलियदियंता। सज्जियचउरंगबला आउच्छियगुरुजणा चलिया ॥११९॥
खोभिज्जंता गुणकित्तणेण कुमरीए विसमठाणाइं। लंघित्तु पंचनवइसंखा कुमरा इहं पत्ता ॥१२०॥
ता आइससु लहुं चिय दीसन्तुद्दंडपुंडरीएहिं। दिविदिकिज्जइ तुह नयरिपरिसरो ताण सिबिरेहिं॥१२१॥
इय सुणिऊणं चिंतइ नरवरोवि एएवि जइ पसंगाओ। दद्दूण भुवणसामिं लहंतु जयलच्छिपरिरंभं॥१२२॥
इय ताण पवेसत्थं पयोणीए बले समाइसइ। तेवि विहिओवयारा पविसंति महाविभूईए ॥१२३॥
पत्ता य रायमंदिरममंदमाणंदिया नरिंदेण। परिरंभिऊण पणमंतमउलिणो निद्धवयणेहिं ॥१२४॥
तो कहियजिणागमवइयरेहिं तेहिंपि परिगओ राया। नियअंबाए य समं सोमाए करेणुयारूढो ॥१२५॥
जिणनाहसमवसरणे संचलिओ भत्तिनिब्भरुच्छाहो। पत्तो कमेण तत्तो करिणीए लहुं समोअरइ॥१२६॥
जाव विहीए पविसइ उज्जाणवणस्स मज्झभागम्मि। ता जिणवरस्स लच्छीवित्थारं पासिउं भणइ॥१२७॥
अम्मो! पिच्छसु पुरओ किंकरआयारधारयसुरेहिं। जिणनाहं मुत्तूणं सेविज्जइ कस्स कमकमलं॥१२८॥
छत्तत्तयं च तिहुयणसामित्तुवलक्खणं इमं कस्स। अम्हस्सोवरि सुइरं धरंति ससिपंडुरं तियसा? ॥१२९॥
रयणासणे निसण्णो वीइज्जइ सुरवरेहिं को अन्नो। अम्मो! मोत्तूण जिणं चमरप्पीलेहिं धवलेहिं!॥१३०॥

उचितप्रतिपत्तिपूर्वं मयापि सर्वे क्रमेण दृष्टाः। निःशेषगुणिजनाकुलपृथिव्याश्चर्यभूताः ॥११६॥
यद्यत् संबन्धविदो वरेषु पश्यन्ति किमपि तत्तेषाम्। कुलरूपविभवप्रभृति निःसामान्यमपि सामान्यम्॥११७॥
अथ योग्यतां ज्ञात्वा सर्वेषामपि शासनं तव नरेन्द्र!। संपादितं च तैरपि प्रतीष्टं नम्रमौलिभिः ॥११८॥
ततस्तत्क्षणदत्तप्रयाणभेरीभाङ्कारतुमुलितदिगन्ताः। सज्जितचतुरङ्गबला आपृष्टगुरुजना श्चलिताः ॥११९॥
क्षोभ्यमाणा गुणकीर्तनेन कुमार्या विषमस्थानानि। लङ्घित्वा पञ्चनवतिसंख्याः कुमारा इह प्राप्ताः ॥१२०॥
तस्मादादिश लघ्वेव दृश्यमानोद्दण्डपुण्डरीकैः। मण्ड्यते तव नगरीपरिसरस्तेषां सैन्यैः ॥१२१॥
इति श्रुत्वा चिन्तयति नरवरोऽप्येतेऽपि यथा प्रसङ्गात्। दृष्ट्वा भुवनस्वामिनं लभन्तां जयलक्ष्मीपरिरम्भम्॥१२२॥
इति तेषां प्रवेशार्थं प्रत्युद्गतिं बलं समादिशति। तेऽपि विहितोपचाराः प्रविशन्ति महाविभूत्या ॥१२३॥
प्राप्ताश्च राजमन्दिरममन्दमानन्दिता नरेन्द्रेण। परिरभ्य प्रणमन्मौलयः स्निग्धवचनैः ॥१२४॥
ततः कथितजिनागमव्यतिकरैस्तैरपि परिगतो राजा। निजाम्बया च समं सोमया करेणुकारूढः ॥१२५॥
जिननाथसमवसरणे संचलितो भक्तिनिर्भरोत्साहः। प्राप्तः क्रमेण ततः करिण्या लघु समवतरति ॥१२६॥
यावद् विधिना प्रविशत्युद्यानवनस्य मध्यभागे। तावज्जिनवरस्य लक्ष्मीविस्तारं दृष्ट्वा भणति ॥१२७॥
अम्ब! पश्य पुरतः किङ्कराकारधारकसुरैः। जिननाथं मुक्त्वा सेव्यते कस्य क्रमकमलम्? ॥१२८॥
छत्रत्रयं च त्रिभुवनस्वामित्वोपलक्षणमिदं कस्य। अस्मस्योपरि सुचिरं धरन्ति शशिपाण्डुरं त्रिदशाः? ॥१२९॥

मणिमइयधम्मचक्कच्छलेण भाणूवि कं समल्लियइ ? । सुरा कमलाणि व कस्स य पयविन्नासं पडिच्छंति ॥
भमिरभमरउलमुहला कस्स पुरो पडइ कुसुमवुट्ठीवि । गयणाउ मुत्तिरमणीकडक्खमालव्व अइतरला ॥१३२॥
इय साहिंतो जणणीए सव्वओ हरिसनिब्भरो राया । पढमं पायारमइक्कमित्तु दुइयं समारुहइ ॥१३३॥
तत्थ य पिच्छइ बहुभवपरिभमणज्जियमहंतवेराणं । जीवाणं मिहुणाइं अन्नोन्नपसन्नचित्ताइं ॥१३४॥
तत्तो पुणोवि पभणइ अंब ! महच्छेरयं इमं उयह । जिणनाहसहाए जह मिलंति एक्कम्मि वेरिगणा ॥१३५॥
मज्जारस्स सिरम्मि य नहग्गभागेहिं मूसओ कह णु । कंडुयमाणो निसुणइ जिणवयणं मुक्कआयंको ॥१३६॥
अइउग्गविसभुयंगमफणाकडप्पम्मि नियसि उवविट्ठो । सालूरो गयवेरो जणइ जणाणं महच्छरियं ॥१३७॥
चत्तपओसस्स चिरं मओ मयंदस्स केसरकलावं । ईसुम्मीलियनयणस्स अग्गसिंगेण वित्तरेइ ॥१३८॥
वणमहिसो अवलग्गेण नियह तुरयस्स लोयणद्दंतं । कंडुयमाणो न कुणइ जिणवयणपरस्स विहुरत्तं ॥
निच्चलसामलसिहिकंठकंदले कोमले किसलयव्व । उयह अही जिणवयणं कुंडलियकलेवरो सुणइ ॥१४०॥
पिच्छसु कडारकेसरकडप्पदुप्पिच्छपंचवयणाण । मज्झे संवलियकरो वसई करी जिणपहावेण ॥१४१॥
इय एवमाइअच्चुब्भुयाइं विम्हयकराइं अंबाए । दंसिंतो नरनाहो पत्तो तइयम्मि पायारे ॥ १४२ ॥
तत्थ य निरंतरभत्तीपरव्वसो बहलपुलयकलियंगो । आणंदपुरस्सरसुरसमूहपिच्छिज्जमाणो य ॥१४३॥
नियपरिवारेण जुओ तिपयाहिणदाणपुव्वगं राया । रयणमयपायपीढग्गभायविणिहित्तभालयलो ॥१४४॥

रत्नासने निषण्णो मान्यते सुरवरैः कोऽन्यः । अम्ब ! मुक्त्वा जिनं चामरसंघातैर्धवलैः ? ॥१३०॥
मणिमयधर्मचक्रच्छलेन भानुरपि कं समुपसर्पति ? । सुराः कमलानीव कस्य च पादविन्यासं प्रतीच्छन्ति ? ॥१३१॥
भ्रमणशीलभ्रमरकुलमुखरा कस्य पुरः पतति कुसुमवृष्टिरपि । गगनान्मुक्तिरमणीकटाक्षमालेवातितरला ? ॥१३२॥
इति कथयञ्जनन्यै सर्वतो हर्षनिर्भरो राजा । प्रथमं प्राकारमतिक्रम्य द्वितीयं समारोहति ॥१३३॥
तत्र च पश्यति बहुभवपरिभ्रमणार्जितमहावैराणाम् । जीवानां मिथुनानि अन्योन्यप्रसन्नचित्तानि ॥१३४॥
ततः पुनरपि प्रभणति अम्ब ! महाश्चर्यमिदं पश्य । जिननाथसभायां यथा मिलन्ति एकत्र वैरिगणाः ॥१३५॥
मार्जारस्य शिरसि च नखाग्रभागैर्मूषकः कथं नु । कण्डूयमानः शृणोति जिनवचनं मुक्तातङ्कः ॥१३६॥
अत्युग्रविषभुजङ्गमफणाकटप्रे निजक इवोपविष्टः । शालूरो गतवैरो जनयति जनानां महाश्चर्यम् ॥१३७॥
त्यक्तप्रद्वेषस्य चिरं मृगो मृगेन्द्रस्य केसरकलापम् । ईषदुन्मीलितनयनस्याग्रशृङ्गेण विधूनोति ॥१३८॥
वनमहिषो वक्त्राग्रेण पश्य तुरगस्य लोचनपर्यन्तम् । कण्डूयमानो न करोति जिनवचनपरस्य विधुरत्वम् ॥
निश्चलश्यामलशिखिकण्ठकन्दले कोमले किसलयमिव । पश्याहिर्जिनवचनं कुण्डलितकलेवरः शृणोति ॥१४०॥
पश्य कडारकेसरकटप्रदुष्प्रेक्ष्यपञ्चवदनानाम् । मध्ये संवलितकरो वसति करी जिनप्रभावेण ॥१४१॥
इत्येवमाद्यत्यद्भुतानि विस्मयकराण्यम्बायै । दर्शयन् नरनाथः प्राप्तस्तृतीये प्राकारे ॥१४२॥
तत्र च निरन्तरभक्तिपरवशो बहलपुलककलिताङ्गः । आनन्दपुरस्सरसुरसमूहदृश्यमानश्च ॥१४३॥
निजपरिवारेण युतस्त्रिःप्रदक्षिणादानपूर्वकं राजा । रत्नमयपादपीठाग्रभागविनिहितभालफलकः ॥१४४॥

नमिऊण जिणवरिंदं पवणवकुमारेहिं परिगमो भणिओ । पुव्वुत्तरदिसिभागे निवसइ सुद्धम्मि महिवीढे ॥
मज्जणनारीवि हु नरवइमवरोहवहूहिं परिगया तत्थ । पुरओ काऊण निवं उवट्ठिया चिट्ठइ पहिट्ठा॥१४६॥
अह तेसु निविट्ठेसुं भालयलारोविअंजलिउडेसु । भयवं सुपासनाहो एवं धम्मकहं कहइ ॥१४७॥
भो भो देवाणुपिया ! संसारे माणुसत्तणं सारं । तं पुण दसहिं चुल्लगपमुहाहरणेहिं अइदुलहं॥१४८॥
तदाहि:—
मोहाइकम्मघणनिविडवियडनियडेहिं नियडिया केवि । जीवा अणंतकायाभिहाणगुत्तीए निवसंति॥१४९॥
तेसिं च मोहमोहियमईण कहकहवि दिट्ठिविसयम्मि । पत्तेयवणस्सइभूमियावि संजायए नूणं ॥१५०॥
तत्थवि पत्ता केवि हु निक्खेवसमाणउव्व चिरकालं । चिट्ठंति परिभमंता पुणोवि तत्थेव तत्थेव॥१५१॥
तत्तो तओ विमुक्का कहकहवि अहापवत्तकरणेण । सेसेगिंदियजंतुसु वरया वच्चंति ते जीवा ॥१५२॥
तत्थवि कुकम्मजुत्ता भगाण संघट्टणेण चिरकालं । तत्थेव जह तहच्चिय गिरिव्व खित्ता सहंति दुहं ॥
उसप्पिणीओसप्पिणीओ णंताउ तत्थेव ते जीवा । विगलिंदिएसु कहकहवि दिव्वजोएण जायंति॥१५४॥
तत्थवि तमपडलंतरियलोयणा तेसु चेव अणवरयं । तरुवरसाहासु अंधवायसा परिभमंति चिरं॥१५५॥
ताणं च तओ सुलहं कहं नु पंचिंदियत्तणं हंत ! । जाणं न तिप्पइ विही विगलिंदियपभवदुक्खेहिं॥१५६॥
अह कहवि कम्मपरिणइवसेण अणुकूलभावमावन्नो । जइ सोवि दुग्घडं घडइ कहवि पंचिंदिए जम्मं ॥
तहवि हु दुसहनारयविडंबणाहिं विडंबइ भवम्मि । तह कहवि जह न तीरइ वयणसहस्सेहिंवि कहेउं ॥

नत्वा जिनवरेन्द्रं पवनवनिकुमारैः परिगमः शर्नैः । पूर्वोत्तरदिग्भागे निवसति शुद्धे महीपीठे ॥१४५॥
मज्जनन्यपि खलु नरपत्यवरोधवधूभिः परिगता तत्र । पुरतः कृत्वा नृपमुपस्थिता तिष्ठति प्रहृष्टा ॥१४६॥
अथ तेषु निविष्टेषु भालतलारोपिताञ्जलिपुटेषु । भगवान् सुपार्श्वनाथ एवं धर्मकथां कथयति ॥१४७॥
भो भो देवानुप्रियाः ! संसारे मनुष्यत्वं सारः । तत् पुनर्दशभिश्चुल्लकप्रमुखोदाहरणैरतिदुर्लभम् ॥१४८॥
मोहादिकर्मघननिबिडविकटनिगडैर्निगडिताः केऽपि । जीवा अनन्तकायाभिधानगुप्तौ निवसन्ति ॥१४९॥
तेषां च मोहमोहितमतीनां कथंकथमपि दृष्टिविषये । प्रत्येकवनस्पतिभूमिकापि संजायते नूनम् ॥१५०॥
तत्रापि प्राप्ताः केऽपि खलु निक्षेपकसमा इव चिरकालम् । तिष्ठन्ति परिभ्रमन्तः पुनरपि तत्रैव तत्रैव॥१५१॥
ततस्ततो विमुक्ताः कथंकथमपि यथाप्रवृत्तकरणेन । शेषैकेन्द्रियजन्तुषु वराका व्रजन्ति ते जीवाः ॥१५२॥
तत्रापि कुकर्मयुक्ता भगानां संघट्टनेन चिरकालम् । तत्रैव यथा तथैव गिरय इव क्षिप्ताः सहन्ते दुःखम्॥१५३॥
उत्सर्पिण्यवसर्पिणीरनन्तास्तत्रैव ते जीवाः । विकलेन्द्रियेषु कथंकथमपि दैवयोगेन जायन्ते ॥१५४॥
तत्रापि तमःपटलान्तरितलोचनास्तेष्वेवानवरतम् । तरुवरशाखासु अन्धवायसाः परिभ्रमन्ति चिरम् ॥१५५॥
तेषां च ततः सुलभं कथं नु पञ्चेन्द्रियत्वं हन्त ! । येषां न तृप्यति विधिर्विकलेन्द्रियप्रभवदुःखैः ॥१५६॥
अथ कथमपि कर्मपरिणतिवशेनानुकूलभावमापन्नः । यदि सोऽपि दुर्घटं घटयति कथमपि पञ्चेन्द्रिये जन्म ॥
तथापि हि दुःसहनारकविडम्बनाभिर्विडम्बयति भवे । तथा कथमपि यथा न शक्यते वदनसहस्रैरपि कथयितुम्॥

एवं किलिट्ठकम्मम्मि घुम्मियाणं इओ तओ ताणं । बहुपोग्गलपरियट्टावट्टविवट्टीण अणवरयं ॥१५९॥
घणनोणिलक्खकुच्छवगलच्छणातिक्खदुक्खदुहियाण। [illegible] ...लेसा ...[illegible]
कोहमहावडवानलतत्ताणं रायपंकखुत्ताणं । मिच्छत्तमच्छभीयाण कलिससलिलम्मि बुड्डाणं ॥१६१॥
जीवाण भवसमुद्दे अणोरपारम्मि दुलहं एयं । मणुयत्तजाणवत्तं विसालकुलजाइदलकलियं ॥१६२॥
तं पुण पत्तंपि हु कहकहंपि रहियं सुकन्नधारेण । तत्थेव निमज्जंतं पुणोवि को धारिउं तरइ ? ॥१६३॥
ते य पुण कन्नधारा दुविहा चिट्ठंति भवसमुद्दम्मि । एगे कुतित्थपत्थाणपत्थिया मग्गमूढा य ॥१६४॥
अन्ने उण सयलअवायरक्खणखमा भवसमुद्दमग्गम्मि । दीवंतरेसु संबलसंपाडणपयडमाहप्पा ॥१६५॥
ता जइ सम्मं अपरिक्खिऊण पुव्वुत्तकन्नधाराणं । वयणेण परिपिल्लइ जीवो मणुयत्तबोहित्थं ॥१६६॥
ता माणमीणखलियं मच्छरमयराणणम्मि पडिफलियम् । मायावित्तलयावणगहणे गाढं निगूढंव॥१६७॥
लोहमहागिरिगुरुसिहरघट्टणाजज्जरिज्जमाणंव । अइपबलकामकल्लोलमालआवत्तपडियंव ॥१६८॥
मोहमहागिरिकुहरंतरालवासीहिं लद्धलक्खेहिं । लुडिज्जंतं इंदियचोरेहिं सुदुन्निवारेहिं ॥१६९॥
कोहमहावडवानलकरालजालावलीकलिज्जंतं । रुद्दज्झाणभिहाणेण सवरराएण हीरंतं ॥१७०॥
रायग्गाहपसारियउयारसिगारदाढउग्गाढं । विसयमहाविसविसहरसएहिं वेढिज्जमाणंव ॥१७१॥
इय एवमाइबहुविहअवायपडियं तडत्ति फुट्टंतं । किंकायव्वविमूढा न हु ते पारंति तं धरिउं ॥१७२॥
तम्मि य फुट्टे जीवो पुणोवि संसारजलहिमज्झम्मि । निवडइ अणंतकायाइएसु दुक्खाइं य सहेइ॥१७३॥

एवं क्लिष्टकर्मणा घूर्णितानामितस्ततस्तेषाम् । बहुपुद्गलपरावर्तावर्तविवर्तिनामनवरतम् ॥१५९॥
घनयोनिलक्षकुक्षिकवलनशतीक्ष्णदुःखदुःखितानाम् । कृष्णप्रमुख्यलेश्याऽऽलशैवालकलितानाम् ॥१६०॥
क्रोधमहावडवानलतप्तानां रागपङ्कमग्नानाम् । मिथ्यात्वमत्स्यभीतानां क्लेशसलिले मग्नानाम् । ॥१६१॥
जीवानां भवसमुद्रेऽनादिपारे दुर्लभमेतत् । मनुजत्वयानपात्रं विशालकुलजातिदलकलितम् ॥१६२॥
तत् पुनः प्राप्तमपि हि कथंकथमपि रहितं सुकर्णधारेण । तत्रैव निमज्जत् पुनरपि को धारयितुं शक्नोति ? ॥
ते च पुनः कर्णधारा द्विविधास्तिष्ठन्ति भवसमुद्रे । एके कुतीर्थप्रस्थानप्रस्थिता मार्गमूढाश्च ॥१६४॥
अन्ये पुनः सकलापायरक्षणक्षमा भवसमुद्रमार्गे । द्वीपान्तरेषु शम्बलसंपादनप्रकटमाहात्म्याः ॥१६५॥
तस्माद् यदि सम्यगपरीक्ष्य पूर्वोक्तकर्णधाराणाम् । वचनेन परिपीडयति जीवो मनुजत्वयानपात्रम् ॥१६६॥
ततो मानमीनस्खलितं मत्सरमकरानने प्रतिफलितम् । मायावृत्तलतावनगहने गाढं निगूढमिव ॥१६७॥
लोभमहागिरिगुरुशिखरघट्टनाजर्जर्यमाणमिव । अतिप्रबलकामकल्लोलमालावर्तपतितमिव ॥१६८॥
मोहमहागिरिकुहरान्तरालवासिभिर्लब्धलक्ष्यैः । लुण्ट्यमानमिन्द्रियचौरैः सुदुर्निवारैः ॥१६९॥
क्रोधमहावडवानलकरालज्वालावलीकलित्यमानम् । रौद्रध्यानाभिधानेन शबरराजेन ह्रियमाणम् ॥१७०॥
रागग्राहप्रसारितोदारशृङ्गारदंष्ट्रोद्गाढम् । विषयमहाविषविषधरशतैर्वेष्ट्यमानमिव ॥१७१॥
इत्येवमादिबहुविधापायपतितं तडदिति स्फुटन्तम् । किंकर्तव्यविमूढा न खलु ते पारयन्ति तद् धर्तुम् ॥

ता इह कुतित्थपत्थियकुकन्नहारे लहुं विमोत्तूणं । सम्मं परिक्खिऊणं सुकन्नधारे य अणुसरह ॥१७४॥
ते पुण संसारमहासमुद्दतरणम्मि कन्नधारसमा । पंच परमिट्ठिणो च्चिय जयत्तए पयडमाहप्पा ॥१७५॥
जेणं ते च्चिय उम्मग्गमग्गिगाणं निवारणसमत्था । जहवट्ठियपरिभावियसंसारोदहिसरूवा य ॥१७६॥
तिच्चिय पुव्वपसाहियअवायनियराउ रक्खिऊण इमं । अव्वाबाहपहेणं निंति सुनारित्तदीवम्मि ॥१७७॥
तत्थवि य सव्वसावज्जविरइनामम्मि तुंगसेलम्मि । नेऊण वरमहव्वयरयणाइं खिवंति एयम्मि ॥१७८॥
जेहिं करयलकलिएहिं नत्थि भुवणेवि किंपि हु असज्झं । निव्वुइपुरीवि परमा नियडच्चिय हवइ लहुमेव ॥
तस्स य गिरिणो उवरिं दसविहमुणिधम्मनामरुक्खाओ । असमप्पारसमीलंगसहस्सफलनियरमुवणिंति ॥
तस्सवि य अग्गभागे केवलनाणाभिहाणसिहरम्मि । वीसामिऊण कइवयदिणाइं तो तस्स अग्गम्मि ॥१८१
निव्वाणपुरी चिट्ठइ भवपारावारपरमतीरसमा । तम्मि य ठवंति जीवे मोत्तुं मणुयत्तबोहित्थे ॥१८२॥
जीए न जम्मो न जरा नय मरणं नेह छुहपिवासावि । नय रायदोसरोया न भयं नय सोयलेसोवि ॥
नव्वामोहो न मओ नवि चिंता नेय रोयसोयावि । न विसाओ नवि निद्दा कयाइ अरई नय सयंपि ॥
केवलममंदआणंदअमयरसेण अक्खयसरूवो । निरंजणो थिरप्पा जीवो रयणप्पईवोव्व ॥१८५॥
लोयालोयब्भंतरसमत्थसुपसत्थवत्थुवित्थारं । उज्जोयंतो चिट्ठइ सयावि अखंडियप्पसरो ॥१८६॥
एत्थंतरम्मि पवणवइकुमरेहिं पुच्छिओ जिणवरिंदो । भयवं ! जे तुम्भेहिं कहिया इह कन्नधारसमा॥१८७॥

तस्मिंश्च स्फुटिते जीवः पुनरपि संसारजलधिमध्ये । निपतत्यनन्तकायादिकेषु दुःखानि च सहते ॥१७३॥
तस्मादिह कुतीर्थप्रस्थितकुकर्णधारांल्लघु विमुच्य । सम्यक् परीक्ष्य सुकर्णधारांश्चानुसरत ॥१७४॥
ते पुनः संसारमहासमुद्रतरणे कर्णधारसमाः । पञ्च परमेष्ठिन एव जगत्त्रये प्रकटमाहात्म्याः ॥१७५॥
येन त एवोन्मार्गमार्गिकाणां निवारणसमर्थाः । यथावस्थितपरिभावितसंसारोदधिस्वरूपाश्च ॥१७६॥
त एव पूर्वप्रकथितापायनिकराद् रक्षित्वेदम् । अव्याबाधपथेन नयन्ति सुचारित्रद्वीपम् ॥१७७॥
तत्रापि च सर्वसावद्यविरतिनाम्नि तुङ्गशैले । नीत्वा वरमहाव्रतरत्नानि क्षिपन्त्येतस्मिन् ॥१७८॥
यैः करतलकलितैर्नास्ति भुवनेऽपि किमपि ह्यसाध्यम् । निर्वृतिपुर्यपि परमा निकटैव भवति लघ्वेव ॥१७९॥
तस्य च गिरेरुपरि दशविधमुनिधर्मनामवृक्षान् । असमाष्टादशशीलाङ्गसहस्रफलनिकरमुपनयन्ति ॥१८०॥
तस्यापि चाग्रभागे केवलज्ञानाभिधानशिखरे । विश्रम्य कतिपयदिनानि तत्तस्याग्रे ॥१८१॥
निर्वाणपुरी तिष्ठति भवपारावारपरमतीरसमा । तस्यां च स्थापयन्ति जीवं मोक्तुं मनुजत्वयानपात्रम् ॥१८२॥
यस्यां न जन्म न जरा नच मरणं नेह क्षुत्पिपासे अपि । नच रागद्वेषरोगा न भयं नच शोकलेशोऽपि ॥१८३॥
न व्यामोहो न मदो नापि चिन्ता नच रोगशोकावपि । न विषादो नापि निद्रा कदाप्यरतिर्नच स्वयमपि ॥
केवलममन्दानन्दामृतरसेनाक्षयस्वरूपः । निरञ्जनः स्थिरात्मा जीवो रत्नप्रदीप इव ॥१८५॥
लोकालोकाभ्यन्तरसमस्तसुप्रशस्तवस्तुविस्तारम् । उद्योतयंस्तिष्ठति सदाप्यखण्डितप्रसरः ॥१८६॥
अत्रान्तरे पवनगतिकुमारैः पृष्टो जिनवरेन्द्रः । भगवन् ! ये युष्माभिः कथिता इह कर्णधारसमाः ॥१८७॥

पंच परमिट्ठिणो ते पत्तेयं कहह अम्ह पसिऊण । तो कहइ जिणो ताणं पत्तेयं पण जिणाईए ॥१८८॥
अह पणनउई कुमरा चलणेसुं निवडिऊण जयगुरुणो । संसारविरत्तमणा एवं भणिउं समाढत्ता ॥१८९॥
भयवं ! पढमा तुम्भे पणपरमिट्ठीण भवजलनिहिस्स । पारगया, ता इण्हिं अम्हेवि हु तुह पसाएण ॥१९०॥
तुम्मेहिं कन्नधारोवमेहिं मणुयत्तजाणवत्तम्मि । कहकहवि हु आरूढा दुत्तरभवजलहिमज्झाओ ॥१९१॥
तुह परिकहियपहेणं निव्वाणपुरम्मि गंतुमिच्छामो । तो भयवयावि भणियं जुत्तं तुम्हारिसाण इमं ॥१९२॥
एवमुववूहिऊणं जयगुरुणा दिक्खिया सहत्थेण । पिंगलकुमारपमुहा कइवयलोगेण परियरिया ॥१९३॥
तत्तो निरुवमरूवोवसोहिया चित्तसत्तिसंजुत्ता । वोच्छिन्ननेहनियडा विसिट्ठकुलजाइसंपन्ना ॥१९४॥
परिचत्तसव्वसंगा समत्थसुपसत्थसत्थपारगया । सुरविसरवंदणिज्जा ते पणनउई महामुणिणो ॥१९५॥
जइधम्मभारदुद्धरधुरंधरा गुणकलावपरिकलिया । रेहंति सिस्सकलहेहिं परिवुडा दिसिगइंदव्व ॥१९६॥
एत्थंतरम्मि अन्ने राईसरसिट्ठिसत्थवाहसुया । सामंतमंतिणो तह अन्नेवि विसिट्ठकुलपुत्ता ॥१९७॥
भवचारगनिव्विन्नमणा कयाहिलासा य सव्वविरईए । जिणवरसुपासपासं अल्लीणा भयवया ताहे ॥१९८॥
पुव्वुत्तेण कमेणं तेवि सहत्थेण दिक्खिया तत्तो । सोमावि समं सामंतमंतिदारेहिं सारेहिं ॥१९९॥
सव्वविरइं पवज्जिउमहिलसमाणी उवट्ठिया पुरओ । तो तीसेवि महव्वयदाणं पहुणा सयं विहियं ॥२००॥
जे पव्वज्जं काउं असमत्था केवि ते सनारीया । सावयधम्मे ठविया एवं च सुपासनाहस्स ॥२०१॥
पढमम्मि समोसरणे समग्गगुणरयणरोहणगिरिंदो । संघो चउव्विहोवि य जाओ, अह भयवया ताणं ॥२०२॥

पञ्च परमेष्ठिनस्तान् प्रत्येकं कथयास्मान् प्रसद्य । ततः कथयति जिनस्तेषां प्रत्येकं पञ्च जिनादिकान् ॥१८८॥
अथ पञ्चनवतिः कुमाराश्चरणयोर्निपत्य जगद्गुरोः । संसारविरक्तमनस एवं भणितुं समारब्धाः ॥१८९॥
भगवन् ! प्रथमा यूयं पञ्चपरमेष्ठिनां भवजलनिधेः । पारगताः, तस्मादिदानीं वयमपि खलु तव प्रसादेन ॥१९०॥
युष्माभिः कर्णधारैरेभिर्मनुजत्वयानपात्रे । कथंकथमपि समारूढा दुस्तरभवजलधिमध्यात् ॥१९१॥
तव परिकथितपथेन निर्वाणपुरे गन्तुमिच्छामः । ततो भगवतापि भणितं युक्तं युष्मादृशामिदम् ॥१९२॥
एवमुपबृंह्य जगद्गुरुणा दीक्षिताः स्वहस्तेन । पिङ्गलकुमारप्रमुखाः कतिपयलोकेन परिकरिताः ॥१९३॥
ततो निरुपमरूपोपशोभिताश्चित्तशक्तिसंयुक्ताः । व्युच्छिन्नस्नेहनिगडा विशिष्टकुलजातिसंपन्नाः ॥१९४॥
परित्यक्तसर्वसङ्गाः समस्तसुप्रशस्तशास्त्रपारगताः । सुरविसरवन्दनीयास्ते पञ्चनवतिर्महामुनयः ॥१९५॥
यतिधर्मभारदुर्धरधुरन्धरा गुणकलापपरिकलिताः । राजन्ते शिष्यकलभैः परिवृता दिग्गजेन्द्रा इव ॥१९६॥
अत्रान्तरेऽन्ये राजेश्वरश्रेष्ठिसार्थवाहसुताः । सामन्तमन्त्रिणस्तथान्येऽपि विशिष्टकुलपुत्राः ॥१९७॥
भवचारकनिर्विण्णमनसः कृताभिलाषाश्च सर्वविरत्याम् । जिनवरसुपार्श्वपार्श्वमालीना, भगवता तदा ॥१९८॥
पूर्वोक्तेन क्रमेण तेऽपि स्वहस्तेन दीक्षितास्ततः । सोमापि समं सामन्तमन्त्रिदारैः सारैः ॥१९९॥
सर्वविरतिं प्रतिपत्तुमभिलषमाणोपस्थिता पुरतः । ततस्तस्या अपि महाव्रतदानं प्रभुणा स्वयं विहितम् ॥२००॥
ये प्रव्रज्यां कर्तुमसमर्थाः केऽपि ते सनारीकाः । श्रावकधर्मे स्थापिताः, एवं च सुपार्श्वनाथस्य ॥२०१॥

गणनुवइसंखमुणिपुंगवाण सयलत्थसंगहपराइं । उप्पन्नविगमधुवलक्खणाइं तिन्नेव य पयाइं ॥२०३॥
कहियाइं तओ अंतोमुहुत्तमेत्तेण तयणुसारेण । तक्कालुल्लसियअपुव्वबुद्धिविहवप्पभावेणं ॥२०४॥
पुव्वभवब्भत्थसमत्थसत्थपरमत्थवित्थरवसेणं । सव्वेहिं विरइयाइं दुवालसंगाइं, एवं च ॥ २०५॥
सयमेव जा जिणिंदो एए ठावेइ गणहरपयम्मि । ता गंधवासचुन्नं थाले घित्तूण सक्कोवि ॥२०६॥
पुरओ तुरियपरं चिय उवट्ठिओ अवसरंति कलिऊण। तो उट्ठिऊण सामी गिण्हइ चुन्नं समुट्ठीए॥२०७॥
ताणं च अवणयाणं सिरम्मि पक्खिवइ इय पयंपंतो । तुम्हाणमणुन्नायं तित्थमिमं पज्जवगुणेहिं ॥२०८॥
एत्थंतरम्मि भमरउलमुहलियं ताणमुत्तिमंगम्मि । पणवन्नवासवासं विहियं तोसाउ तियसेहिं ॥२०९॥
सोमज्जावि हु अज्जाण संजमुज्जोयसासणनिमित्तं । ठविया पवित्तिणिपए निम्मलसीलेक्ककुलभवणं ॥
एत्थंतरम्मि उग्घाडपोरिसीसूयगो बली पत्तो । कारविओ सिरिसेहरनिवेण वरकलमसालिमओ॥२११॥
आढगमित्तो उच्छालिओ य गहिओ सुरासुरनरेहिं । तो सव्वे सुरवइणो पत्ता नंदीसरे दीवे ॥२१२॥
काऊण जिणिंदाणं अट्ठाहियमह मट्ठाणमणुपत्ता । इय काउं वक्खाणं कइवि दिणे तयणु जिणनाहो॥२१३॥
सव्वेहिं गणहरेहिं तहणेगमुणीहिं साहुणीहिं य । परियरिओ निक्खंतो नवकंचणकमलकयचरणो॥२१४॥
तो आगासगएणं लंबियमुत्तावचूलकलिएणं । छत्तेण तहा सारयससंकधवलेहिं चमरेहिं ॥२१५॥
गयणयलालंबियपायवीढसीहासणेण विउलेण । तह माहिंदज्झएणं नहमग्गगएण रायंतो ॥२१६॥

प्रथमे समवसरणे समग्रगुणरत्नरोहणगिरीन्द्रः । संघश्चतुर्विधोऽपि च जातः, अथ भगवता तेषाम् ॥२०२॥
चतुर्नवतिसंख्यमुनिपुङ्गवानां सकलार्थसंग्रहपराणि । उत्पादविगमध्रुवलक्षणानि त्रीण्येव च पदानि ॥२०३॥
कथितानि ततोऽन्तर्मुहूर्तमात्रेण तदनुसारेण । तत्कालोल्लसितापूर्वबुद्धिविभवप्रभावेण ॥२०४॥
पूर्वभवाभ्यस्तसमस्तशास्त्रपरमार्थविस्तरवशेन । सर्वैः विरचितानि द्वादशाङ्गानि, एवं च ॥२०५॥
स्वयमेव यावज्जिनेन्द्र एतान् स्थापयति गणधरपदे । तावद् गन्धवासचूर्णं स्थाले गृहीत्वा शक्रोऽपि ॥२०६॥
पुरतस्त्वरिततरमेवोपस्थितोऽवसर इति कलयित्वा । तत उत्थाय स्वामी गृह्णाति चूर्णं स्वमुष्ट्या ॥२०७॥
तेषां चावनतानां शिरसि प्रक्षिपतीति प्रजल्पन् । युष्माकमनुज्ञातं तीर्थमिदं पर्यवगुणैः ॥२०८॥
अत्रान्तरे भ्रमरकुलमुखरितस्तेषामुत्तमाङ्गे । पञ्चवर्णवासवासो विहितस्तोषात् त्रिदशैः ॥२०९॥
सोमार्यापि खल्वार्याणां संयमोद्द्योतशासननिमित्तम् । स्थापिता प्रवर्तिनीपदे निर्मलशीलैककुलभवनम्॥२१०॥
अत्रान्तरे उद्घाटपौरुषीसूचको बलिः प्राप्तः । कारितः श्रीशेखरनृपेण वरकलमशालिमयः ॥२११॥
आढकमात्र उच्छालितश्च गृहीतः सुरासुरनरैः । ततः सर्वे सुरपतयः प्राप्ता नन्दीश्वरे द्वीपे ॥२१२॥
कृत्वा जिनेन्द्राणामष्टाह्निकामथ स्वस्थानमनुप्राप्ताः । इति कृत्वा व्याख्यानं कत्यपि दिनानि तदनु जिननाथ ॥
सर्वैर्गणधरैस्तथानेकमुनिभिः साध्वीभिश्च । परिकरितो निष्क्रान्तो नवकाञ्चनकमलकृतचरणः ॥२१४॥
तत आकाशगतेन लम्बितमुक्तावचूलकलितेन । छत्रेण तथा शारदशशाङ्कधवलैश्चामरैः ॥२१५॥
गगनतलालम्बितपादपीठसिंहासनेन विपुलेन । तथा माहेन्द्रध्वजेन नभोमार्गगतेन राजन् ॥२१६॥

तो संनिहियजणाओ जिणआगमणं वियाणिउं सोवि । जंपइ न कोवि अन्नो महूसवो किंतु धाहिम्मि ॥
उज्जाणवणे सुम्मइ समोसढो सिरिसुपासतित्थयरो । तव्वंदणत्थमेसो नयरजणो वच्चइ समग्गो ॥२३१॥
तं सोऊणं पभणइ नरनाहो जह अमच ! अम्हेवि । तव्वंदणानिमित्तं वच्चिस्सामो किमन्नेण ? ॥२३२॥
भणियं च तेण तद्दंसणंपि कल्लाणकारणं देव ! । किं पुण गमणनमंसणपयसेवापमुहपडिवत्ती ॥२३३॥
ता कुणसु सयं तद्दंसणेण मणुयत्तस्स सफलत्तं । इय वुत्ते सचिवेणं विजयनरिंदो तओ तुरियं ॥२३४॥
संचल्लिओ जिणवरपायमूलमह सो कमेण संपत्तो । पंचविहाभिगमेणं उल्लसियाविरलरोमंचो ॥२३५॥
तिक्खुत्तो दाऊणं पयाहिणं पणमिउं च जिणनाहं । भत्तिभरनिब्भरंगो एवं थुणिउं समारद्धो ॥२३६॥
देव ! तुह चरणनहमणिमऊहदीवा जयंतु जे रविणो । खंडंति चंडिमं मोहतिमिरहरणेण भुवणम्मि॥२३७॥
पहु ! बहुपयंडपासंडिमंडिए महियलम्मि जीवाण । तुह दंसणंपि जायइ अणंतभवचिन्नपुन्नेहिं ॥२३८॥
अज्जं चिय मह मणवंछियाइं जायाइं अज्ज जाओ हं । चिरकालओवि जं दिट्ठिगोयरे नाह ! तं जाओ॥२३९॥
ता लहु इण्हिं सारयसंपुन्नससंककिरणसिसिराए । अवहरसु नियगिराए जिणम्ह भवगिम्हसंतावं॥२४०॥
इय संथोउं राया उवविट्ठइ ठाविऊण नियदिट्ठिं । जिणवरवयणे, एत्तो भयवं धम्मकहं कहइ॥२४१॥
कहं विय !
जोणीलक्खाणि य परिभमित्तु लद्धूण कहवि मणुयत्तं । जे नायरंति धम्मं नरिंद ! ते अप्पणो अहिया॥२४२॥
जेणं करयलपरिकलियसलिलबिंदुव्व गलइ अणुसमयं । जीयं, जराइरोगा देहं दूमंति तह निच्चं॥२४३॥

उद्यानवने श्रूयते समवसृतः श्रीसुपार्श्वतीर्थंकरः । तद्वन्दनार्थमेष नगरजनो व्रजति समग्रः ॥२३१॥
तत् श्रुत्वा प्रभणति नरनाथो यथाऽमात्य ! वयमपि । तद्वन्दनानिमित्तं व्रजिष्यामः किमन्येन ? ॥२३२॥
भणितं च तेन तद्दर्शनमपि कल्याणकारणं देव ! । किं पुनर्गमननमस्यनपदसेवाप्रमुखप्रतिपत्तिः ॥२३३॥
तस्मात् कुरुष्व स्वयं तद्दर्शनेन मनुजत्वस्य सफलत्वम् । इत्युक्ते सचिवेन विजयनरेन्द्रस्ततस्त्वरितम् ॥२३४॥
संचलितो जिनवरपादमूलमथ स क्रमेण संप्राप्तः । पञ्चविधाभिगमेनोल्लसिताविरलरोमाञ्चः ॥२३५॥
त्रिर्दत्त्वा प्रदक्षिणां प्रणम्य च जिननाथम् । भक्तिभरनिर्भराङ्ग एवं स्तोतुं समारब्धः ॥२३६॥
देव ! तव चरणनखमणिमयूखदीपा जयन्तु, ये रवेः । खण्डयन्ति चण्डिमानं मोहतिमिरहरणेन भुवने॥२३७॥
प्रभो ! बहुप्रचण्डपाखण्डिमण्डिते महीतले जीवानाम् । तव दर्शनमपि जायतेऽनन्तभवचीर्णपुण्यैः ॥२३८॥
अद्यैव मम मनोवाञ्छितानि जातान्यद्य जातोऽहम् । चिरकालतोऽपि यद् दृष्टिगोचरे नाथ ! त्वं जातः ॥२३९॥
तस्माल्लघ्विदानीं शारदसंपूर्णशशाङ्ककिरणशिशिरया । अपहर निजगिरया जिनास्माकं भवग्रीष्मसंतापम् ॥२४०॥
इति संस्तुत्य राजोपविष्टः स्थापयित्वा निजदृष्टिम् । जिनवरवदने, इतो भगवान् धर्मकथां कथयति ॥२४१॥
कथमिव ?
योनिलक्षाणि च परिभ्रम्य लब्ध्वा कथमपि मनुजत्वम् । ये नाचरन्ति धर्मं नरेन्द्र ! त आत्मनोऽहिताः॥२४२॥
येन करतलपरिकलितसलिलबिन्दुरिव गलत्यनुसमयम् । जीवितम्, ज्वरादिरोगा देहं दावयन्ति तथा नित्यम्॥

अइवहुकिलेससमुवज्जियावि चोराइहरणकवडेहिं । लच्छी खणेण नासइ विज्जुलयाचंचला नूणं॥
पिउमाइमित्तसुकलत्तपुत्तसयणाइओवि संजोगो । खणदिट्ठनट्ठरूवो जलनिहिकल्लोलसंकासो ॥२४५॥
विसयसुहं पुण विरसं खणरमणीयं च जोव्वणं नूणं । किं वहुणा इह नरवर ! मोत्तुं जिणदेसियं धम्मं॥
न हु किंपि सासयं इय मुणिउ तं चेव कुणसु अवियप्पं। जेण लहुमेव सासयसिवसुहठाणं ..
इय सोउं संविग्गो दाणविरयस्स नियकुमारस्स । काउं रज्जाभिसेयं विजयनरिंदो पमोएण ॥२४८॥
पव्वज्जं पडिवज्जइ महाविभूईए जिणवरसमीवे । एत्तो य दाणविरओ नरनाहो भणइ नमिऊण॥२४
जिणनाह ! रज्जकज्जे समुज्जयाणं गिहे वसंताण । जं किंपि हु करणिज्जं अम्हाण तमिण्हिमाइसमु॥
तो भणइ जिणो सावयधम्मो नरनाह ! तुम्ह कायव्वो । सो य दुवालसभेओ ते पुण भेया इमे नेया॥
पाणिवहमुसावाए अदिन्नमेहुणपरिग्गहे चेव । दिसिभोगदंडसमइयदेसे तह पोसहविभागे ॥२५२॥
एयस्स सभेयस्सवि पत्तेयं पंच पंच अइयारा । मूलं पुण सम्मत्तं सभेयभिन्नस्सवि इमस्स ॥२५३॥
तस्स य पंच अइयारा ता तं पडिवज्जिऊण नरनाह ! । निरईयारं सावयधम्मं वारसविहं कुणसु ॥२५
इय सोऊणं पभणइ दाणविरओ जिणिंद ! जे केवि । पालंति निरइयारं सम्मत्तं जं फलं ताणं ॥२५
जे पुण साइयारं केवि हु पालंति जं च ताण फलं । तह वारसभेयंपि हु सावयधम्मं निरइयारं॥
जे आयरंति केवि हु ताण फलं, जे य साइयारं तु । पालंति ताण य फलं सवित्थरं सोउमिच्छामि॥

अतिबहुक्लेशसमुपार्जितापि चौरादिहरणकपटैः । लक्ष्मीः क्षणेन नश्यति विद्युल्लताचञ्चला नूनम् ॥२४४॥
पितृमातृमित्रसुकलत्रपुत्रस्वजनादिकोऽपि संयोगः । क्षणदृष्टनष्टरूपो जलनिधिकल्लोलसंकाशः ॥२४५॥
विषयसुखं पुनर्विरसं क्षणरमणीयं च यौवनं नूनम् । किं बहुनेह नरवर ! मुक्त्वा जिनदेशितं धर्मम् ॥२४६॥
न खलु किमपि शाश्वतमिति ज्ञात्वा तदेव कुरुष्वाविकल्पम् । येन लघ्वेव शाश्वतशिवसुखस्थानं त्वं लभसे ॥
इति श्रुत्वा संविग्नो दानविरतस्य निजकुमारस्य । कृत्वा राज्याभिषेकं विजयनरेन्द्रः प्रमोदेन ॥२४८॥
प्रव्रज्यां प्रतिपद्यते महाविभूत्या जिनवरसमीपे । इतश्च दानविरतो नरनाथो भणति नत्वा ॥२४९॥
जिननाथ ! राज्यकार्ये समुद्यतानां गृहे वसताम् । यत् किमपि हि करणीयमस्माकं तदिदानीमादिश ॥२५०॥
ततो भणति जिनः श्रावकधर्मो नरनाथ ! त्वया कर्तव्यः । स च द्वादशभेदस्ते पुनर्भेदा इमे ज्ञेयाः ॥२५१॥
[illegible] । दिग्भोग-दण्ड-सामायिक-देशास्तथा पौषधविभागौ ॥२५२॥
[illegible] । मूलं पुनः सम्यक्त्वं सभेदभिन्नस्याप्यस्य ॥२५३॥
तस्य च [illegible] नरनाथ ! । निरतीचारं श्रावकधर्मं द्वादशविधं कुरुष्व ॥२५४॥
इति श्रुत्वा [illegible] जिनेन्द्र ! ये केऽपि । पालयन्ति निरतिचारं सम्यक्त्वं यत् फलं तेषाम् ॥
ये पुनः [illegible] केऽपि खलु पालयन्ति यच्च तेषां फलम् । तथा द्वादशभेदमपि खलु श्रावकधर्मं निर[illegible]
[illegible] केऽपि खलु तेषां फलं, ये च सातिचारं तु । पालयन्ति तेषां च फलं सविस्तरं श्रोतुमिच्छामि

ता पसिऊणं साहसु सोयाहरणं जिणिंद ! जं जाणं। जायं फलंति, एत्तो भयवंपि हु कहिउमारद्धो ॥

॥ इति श्रीसुपार्श्वजिनचरित्रे केवलज्ञानश्रीप्राप्तिः ॥

तस्मात् प्रसद्य कथय सोदाहरणं जिनेन्द्र ! यद् येषाम्। जातं फलमिति, इतो भगवानपि खलु कथयितुमारब्धः ॥

सम्मत्ते थिरचित्ता सत्ता जे पवयणं पभाविंति। चंपयमालव्व लहंति ते सिवं तब्भवेणेव ॥ १ ॥
तहाहि;—
जंबुद्दीवे दीवे भारहवासस्स मज्झयारम्मि । अत्थि नयरी विसाला तिहावि नामेण य विसाला ॥२॥
जत्थुवसग्गो गुरुलाघवं च गुणबाहिया य तह वुड्ढी । वन्ननिवायवियारा वागरणे न उण लोयम्मि॥३॥
तत्थत्थि अत्थिमणवंछियत्थसंपाडणिक्कदुल्ललिओ । ललियंगउत्ति राया राया जणकुमुयसंडस्स ॥४॥
निज्जियविपक्खलक्खो कमलदलक्खो कलासु निद्दक्खो । जिणधम्मबद्धलक्खो जो निच्चं विहियहियरक्खो
तस्सत्थि पिया भज्जा निरुवमलज्जा सुसीलरूयचोज्जा । सद्धम्मम्मि सुसज्जा पीइमई नाम निरवज्जा ॥
ताणं च परोप्परपीइनिब्भरं विसयसोक्खनिरयाणं । पंचसुयाणं उवरिं जाया धूया पवररूवा ॥७॥
गिरिकंदरंतरगया देहोवचएण गुणकलावेण । चंपयलयव्व वड्ढइ चंपयमालत्ति कयनामा ॥८॥
अह जोग्गत्तं पत्ता अज्झावयकुमुयचंदपासम्मि । लक्खणसाहित्तपमाणजोइसाईणि सा पढइ ॥९॥
सामंतमंतिभडसंकडम्मि अह अन्नया नरिंदस्स । अत्थाणम्मि पविट्ठो पडिहारनिरूवियसरूवो ॥१०॥
रायाहिरायअरिकेसरिस्स पहुणो कुणालनयरीए । नामेणं अमरगुरू रायगुरुत्तणगुणग्घविओ ॥११॥
अब्भुट्ठिऊण रन्ना सायरमवगूहिउं उचियठाणे । उववेसिऊण पुट्ठो अरिकेसरिनिवइणो कुसलं ॥१२॥
तम्मि य खणम्मि बाला चंपयमाला सहीहिं परियरिया । नियअज्झावयजुत्ता संपत्ता रायपासम्मि॥१३॥

सम्यक्त्वे स्थिरचित्ताः सत्त्वा ये प्रवचनं प्रभावयन्ति । चम्पकमालेव लभन्ते ते शिवं तद्भवेनैव ॥१॥
तथाहि;—
जम्बूद्वीपे द्वीपे भारतवर्षस्य मध्ये । अस्ति नगरी विशाला त्रिधापि[1] नाम्ना च विशाला ॥२॥
यत्रोपसर्गो गुरुलाघवं च गुणबाधिता च तथा वृद्धिः । वर्णनिपातविकारा व्याकरणे न पुनर्लोके ॥३॥
तत्रास्त्यर्थिमनोवाञ्छितार्थसंपादनैकदुर्ललितः । ललिताङ्गक इति राजा राजा जनकुमुदषण्डस्य ॥४॥
निर्जितविपक्षलक्षः कमलदलाक्षः कलासु निधिनदक्षः । जिनधर्मबद्धलक्ष्यो यो नित्यं विहितहितरक्षः ॥५॥
तस्यास्ति प्रिया भार्या निरुपमलज्जा सुशीलकृताश्चर्या । सद्धर्मे सुसज्जा प्रीतिमती नाम निरवद्या ॥६॥
तयोश्च परस्परप्रीतिनिर्भरं विषयसौख्यनिरतयोः । पञ्चसुतानामुपरि जाता दुहिता प्रवररूपा ॥७॥
गिरिकन्दरान्तर्गता देहोपचयेन गुणकलापेन । चम्पकलतेव वर्धते चम्पकमालेति कृतनामा ॥८॥
अथ योग्यतां प्राप्ताऽध्यापककुमुदचन्द्रपार्श्वे । लक्षणसाहित्यप्रमाणज्योतिषादीनि सा पठति ॥९॥
सामन्तमन्त्रिभटसंकटेऽथान्यदा नरेन्द्रस्य । आस्थाने प्रविष्टः प्रतिहारनिरूपितस्वरूपः ॥१०॥
राजाधिराजारिकेसरिणः प्रभोः कुणालानगर्याः । नाम्नाऽमरगुरू राजगुरुत्वगुणपरिपूर्णः ॥११॥
अभ्युत्थाय राज्ञा सादरमवगुह्योचितस्थाने । उपवेश्य पृष्टोऽरिकेसरिनृपतेः कुशलम् ॥१२॥
तस्मिंश्च क्षणे बाला चम्पकमाला सखीभिः परिकरिता । निजाध्यापकयुक्ता संप्राप्ता राजपार्श्वे ॥१३॥

---

[1] विशाला, त्रिविध शाल प्राकारो यस्याम्, विशाला नाम्ना = इत्यर्थ यस्यां सा त्रिधा विशालेत्यर्थः ।

पायवडिया निवेण उच्छंगे ठाविऊण सा पुट्ठा । किं पढियं पुत्ति ! तए कहेहि मूलाओ आरब्भ ? ॥
सा किंपि जा न जंपइ ता भणियं कुमुयचंदविबुहेण । अपढियमवि मुणइ इमा नरवर ! ...
तं सोउं अमरगुरू अरिकेसरिणो महानरिंदस्स । जइ गिहिणी हवइ इमा तो लट्ठं इय विचिंतेउं
पुच्छइ किं तुह वच्छे चूडामणिसत्थआगमो अत्थि ? । सा भणइ अत्थि किंचिवि, जइ अत्थि कहेह ता
होही को तुज्झ पई कया य कह वट्टिही य सह तुमए । संतइसंपत्तीए कइ पुत्ता कइ व पुत्तीओ ? ॥
लज्जाए जा न जंपइ तं पइ पच्चुत्तरं, तओ भणिया । उज्झाएण कहिज्जउ मा विज्जाहीलणं हो
तो परिचिंतिय जंपइ मउयं महुरक्खरेहिं सा बाला । अरिकेसरिनरनाहो वरिसंते मह पई होही ॥
बारह वरिसे रत्तो छम्मासे विरचिऊण रच्चेही । सुयजुयलं एक्का कन्नगा उ तह संतई होही ॥२१॥
इय कहियं तुह पुट्ठं इण्हिमपुट्ठंपि किंपि साहेमि । तुह पुत्तो संपत्तो परलोयगईय दसमदिणे ॥२२॥
तीए चिय रयणीए चरिमे जामम्मि पणइणी तुम्ह । पुत्तरयणं पसूया वरलंछणलंछियसरीरं ॥२३॥
अह सो विसायसंतासपरवसो पुच्छए नरिंदसुयं । को हेऊ संजाओ परलोयगमे मह सुयस्स ? ॥२
तो सविसेसं परिभाविऊण चूडामणीए परमत्थं । सम्मं नाउं साहइ जहट्ठियं वइयरं एवं ॥२५॥
तं पत्थिओ सि जइया रायाएसेण तायमुद्दिसिउं । तइया किल तुह पुत्तो तए समं आसि संचलिओ ॥
पत्तो मए विमुक्को समुप्पयंतो मणम्मि अवमाणं । सुहपंसुकीलिएहिं कीलंतो सह वयंसेहिं ॥२७॥

पादपतिता नृपेणोत्सङ्गे स्थापयित्वा सा पृष्टा । किं पठितं पुत्रि ! त्वया कथय मूलादारभ्य ? ॥१४॥
सा किमपि यावन्न जल्पति तावद्भणितं कुमुदचन्द्रविबुधेन । अपठितमपि जानातीयं नरवर ! ...
तत् श्रुत्वाऽमरगुरुररिकेसरिणो महानरेन्द्रस्य । यदि गृहिणी भवेदियं ततः सुन्दरमिति विचिन्त्य ॥१६॥
पृच्छति किं तव वत्से ! चूडामणिशास्त्रागमोऽस्ति ? । सा भणत्यस्ति किंचिदपि, यद्यस्ति ...
भविष्यति कस्तव पतिः कदा च कथं वर्तिष्यते च सह त्वया । संततिसंपत्तौ कति पुत्राः कति वा पुत्र्यः ? ॥
लज्जया यावन्न जल्पति तं प्रति प्रत्युत्तरं, ततो भणिता । उपाध्यायेन कथ्यतां मा विद्याहेलनं भूत् ॥
ततः परिचिन्त्य जल्पति मृदुकं मधुराक्षरैः सा बाला । अरिकेसरिनरनाथो वर्षान्ते मम पतिर्भविष्यति ॥
द्वादश वर्षाणि रक्तः षण्मासान् विरज्य रंस्यति । सुतयुगलमेका कन्यका तु तथा संततिर्भविष्यति ॥
इति कथितं तव पृष्टमिदानीमपृष्टमपि किमपि कथयामि । तव पुत्रः संप्राप्तः परलोकगतौ दशमदिने ॥२
तस्यामेव रजन्यां चरमे यामे प्रणयिनी तव । पुत्ररत्नं प्रसूता वरलाञ्छनलाञ्छितशरीरम् ॥२३॥
अथ स विषादसंत्रासपरवशः पृच्छति नरेन्द्रसुताम् । को हेतुः संजातः परलोकगमे मम सुतस्य ? ॥२
ततः सविशेषं परिभाव्य चूडामणेः परमार्थम् । सम्यग् ज्ञात्वा कथयति यथास्थितं व्यतिकरमेवम् ॥२५॥
त्वं प्रस्थितोऽसि यदा राजादेशेन तातमुद्दिश्य । तदा किल तव पुत्रस्त्वया सममासीत् संचलितः ॥२६॥
प्राप्तो मया विमुक्तः समुत्पतन् मनस्यवमानम् । सुखपांशुक्रीडितैः क्रीडन् सह वयस्यैः ॥२७॥

[illegible]

अह अन्नया कयाई उज्जाणमहूसवम्मि गमणत्थं। तुहपुव्वपुरिसखग्गं करे करेऊण जा चलिओ ॥२८॥
ो जणणीए भणियं पूइज्जइ चेव खग्गरयणमिणं। न हु चालिज्जइ ता वच्छ! गच्छ एयं विमोत्तूण ॥२९॥
मवमाणियमप्पाणं मन्नंतो सोवि पुव्वकम्मवसा। रयणीए पसुत्ताए सपरियणाएवि जणणीए ॥३०॥
ाणियं सणियं सयणीयपयाउ गंतूण उववणस्संतो। वावीए निवडिओ विहडिओ य से पाणसंबंधो ॥
ाव्वत्थ गविट्ठो सो अलहंतेणं पउत्तिमित्तंपि। जणणीपमुहजणेणं तो तुह पासम्मि धावणओ ॥३२॥
पेसिओ कुरंगो एही सो संपयम्मि एत्थेव। तक्खणमह पडिहारेण सूइओ सोवि संपत्तो ॥३३॥
रनाहं अमरगुरुं य नमिय तं तह कहेइ सो सव्वं। जह कुमरीए भणियं अमरगुरू अह पयंपेइ ॥३४॥
अन्नाणतिमिरहरणी अलद्धकरणी य जयत्तयम्हि। तुम्ह गिहे अवइन्ना पयक्खसरस्सई एसा ॥३५॥
इय सेसेवि पसंसारसिए अत्थाणसंठिए लोए। आपुच्छिऊण जणयं समुट्ठिया जाव किर कुमरी ॥३६॥
ता अंगविलग्गं नरवरेण अन्नेण तयणु लोएण। दिव्वमसेसाहरणं, रन्ना तह कुमुयचंदस्स ॥३७॥
दिन्नं सुवन्नलक्खस्स सासणं नासणं दरिद्दस्स। चंपयमालाणुगओ गओ तओ सोवि नियठाणं ॥३८॥
नरनाहो अमरगुरुं पइ जंपइ तुम्ह संपइ कुणालं। गंतुं जुत्तं तुरियं निरवयरियपणठाणठाए ॥३९॥
ता संखेवेणं चिय कहेहि रायाहिरायआएसं। सो जंपइ अमरगुरू तुम्ह गओ अत्थि सीयाए ॥४०॥
सो अम्हं चिय दिज्जउ लिज्जउ अत्थेण सह गओ उचिओ। इय आएसो रायाहिवस्स, तो जंपए राया ॥

अथान्यदा कदाचिदुद्यानमहोत्सवे गमनार्थम्। त्वत्पूर्वपुरुषखड्गं करे कृत्वा यावच्चलितः ॥२८॥
ततो जनन्या भणितं पूज्यत एव खड्गरत्नमिदम्। न च चाल्यते तस्माद् वत्स! गच्छैनं विमुच्य ॥२९॥
अपमानितमात्मानं मन्यमानः सोऽपि पूर्वकर्मवशात्। रजन्यां प्रसुप्तायां सपरिजनायामपि जनन्याम् ॥३०॥
शनैः शनैः शयनीयाद् गत्वोपवनस्यान्तः। वाप्यां निपतितो विघटितश्च तस्य प्राणसंबन्धः ॥३१॥
सर्वत्र गवेषितः सोऽलभमानेन प्रवृत्तिमात्रमपि। जननीप्रमुखजनेन ततस्तव पार्श्वे धावनकः ॥३२॥
प्रेषितः कुरङ्गः एष्यति स सांप्रतमत्रैव। तत्क्षणमथ प्रतिहारेण सूचितः सोऽपि संप्राप्तः ॥३३॥
नरनाथममरगुरुं च नत्वा सन् तथा कथयति स सर्वम्। यथा कुमार्या भणितममरगुरुश्च प्रजल्पति ॥३४॥
अज्ञानतिमिरहरणी अलब्धरूपा च जगत्त्रयभूमिः। युष्माकं गृहेऽवतीर्णा प्रत्यक्षसरस्वतीयं ॥३५॥
इति शेषेऽपि प्रशंसारसिके आस्थानसंस्थिते लोके। आपृच्छय जनकं समुत्थिता यावत्किल कुमारी ॥३६॥
तावदङ्गविलग्नं नरवरेणान्येन तदनु लोकेन। दत्तमशेषाभरणं, राज्ञा तथा कुमुदचन्द्राय ॥३७॥
दत्तं सुवर्णलक्षस्य शासनं नाशनं दारिद्र्यस्य। चम्पकमालानुगतो गतस्ततः सोऽपि निजस्थानम् ॥३८॥
नरनाथोऽमरगुरुं प्रति जल्पति तव संप्रति कुणालाम्। गन्तुं युक्तं त्वरितं निरवरियस्थानार्थम् ॥३९॥
तत् संक्षेपेणैव कथय राजाधिराजादेशम्। ततो जल्पत्यमरगुरुर्युष्माकं गजोऽस्ति सीतायाः ॥४०॥
सोऽस्माकमेव दीयतां लायतामर्थेन सह गजो उचितः। इत्यादेशो राजाधिराजस्य, ततो जल्पति राजा ॥४१॥

१ क. * का म वा ... के लितयइ ...।

अरिकेसरिनरवइणो रज्जमिणं किं गढेण एक्केण ?। तो अमरगुरू जंपइ सुयणत्ते तुज्झ को तुल्लो ? ॥४२॥
अप्पाविउं गढं सो रन्ना संमाणिओ बहुपयारं। नियनयरि संचल्लिओ चिंतइ विम्हयवसं पत्तो ॥४३॥
वालाए अवलाए सारयवालिंदुनिम्मलकलाए। कलिकालकलुसिन्नाए तिन्नि अगब्भुयाइं से ॥४४॥
तथाहि;—
इह देसकालववहियबायरसुहुमत्थपयडणं नाणं। रूवं अवयवसमुदयसोहं मुणिमणविणोयक्खमं ॥४५॥
इत्थियणतुच्छयाविसयसत्थअवहेलओ फुडं विणओ। अब्भासाओ कम्मम्मि कोसल्लं तं इमं विहिणो ॥
संपत्तो य कुणालापहुणो अरिकेसरिस्स पासम्मि। ललियंगरायपेसियमुवणीयमुवायणं तत्तो ॥४७॥
उचियपडिवत्तिपुव्वं उवविसिउं कहइ तुम्ह आएसो। ललियंगएण रन्ना सीसेण पडिच्छिओ एवं ॥४८॥
अह जहवत्तं साहइ जंपेइ अवत्तवं च सो चेव। जेण पसूया भुवणिक्कभूसणं एरिसा कन्ना ॥४९॥
तथाहि;—
रूवेण रई वराई गउरी गंगावि जीए न हु चंगा। सोहग्गेण सदंभा रंभावि हु तं नियंताणं ॥५०॥
सयलकलाकुसलत्तं तीए पाएण, किंतु नरनाह !। चूडामणीइ सो कोवि पगरिसो जो न अन्नस्स ॥५१॥
कह जाणह इय भणिए सवित्थरो पुत्तमरणवुत्तंतो। तीए जह परिकहिओ तह कहिओ तेण नियरन्नो ॥
किं बहुणा अणुरूवो संजोओ जायए जयप्पवरो। जइ तुम्हाणं करफंससुहलंभं लहइ सा बाला ॥५३॥
एवं निसुणंतेणं नरवइणा वम्महो तहव्वविओ। जह गरिमधीरिमाहिं चत्तो ईसाइव खणेण ॥५४॥
तो पभणइ अमरगुरुं बुद्धीए अमरगुरुसमस्सावि। जाओ तुज्झ पमाओ जं सा न हु मग्गिया तइया ॥५५॥

अरिकेसरिनरपते राज्यमिदं किं दुर्गेणैकेन ?। ततोऽमरगुरुर्जल्पति सुजनत्वे तव कस्तुल्यः ? ॥४२॥
अर्पयित्वा दुर्गं स राज्ञा संमानितो बहुप्रकारम्। निजनगरीं संचलितश्चिन्तयति विस्मयवशं प्राप्तः ॥४३॥
बालाया अबलायाः शारदबालेन्दुनिर्मलकलायाः। कलिकालकलोत्तीर्णायास्त्रीण्यत्यद्भुतानि तस्याः ॥४४॥
इह देशकालव्यवहितबादरसूक्ष्मार्थप्रकटनं ज्ञानम्। रूपमवयवसमुदयशोभं मुनिमनोविनोदक्षमम् ॥४५॥
स्त्रीजनतुच्छताविषयशास्त्रावहेलकः स्फुटं विनयः। अभ्यासात् कर्मणि कौशलं तदिदं विधेः ॥४६॥
संप्राप्तश्च कुणालाप्रभोररिकेसरिणः पार्श्वे। ललिताङ्गराजप्रेषितमुपनीतमुपायनं ततः ॥४७॥
उचितप्रतिपत्तिपूर्वमुपविश्य कथयति युष्माकमादेशः। ललिताङ्गेन राज्ञा शीर्षेण प्रतीष्ट एवम् ॥४८॥
अथ यथावृत्तं कथयति जल्पत्यवक्तव्यांश्च स एव। येन प्रसूता भुवनैकभूषणमीदृशी कन्या ॥४९॥
रूपेण रतिर्वराकी गौरी गङ्गापि यस्या न हि चङ्गा। सौभाग्येन सदम्भा रम्भापि खलु तां पश्यताम् ॥५०॥
सकलकलाकुशलत्वं तस्याः प्रायेण, किन्तु नरनाथ !। चूडामणौ स कोऽपि प्रकर्षो यो नान्यस्य ॥५१॥
कथं जानीथेति भणिते सविस्तरः पुत्रमरणवृत्तान्तः। तया यथा परिकथितस्तथा कथितस्तेन निजराजस्य॥
किं बहुनाऽनुरूपः संयोगो जायेत जगत्प्रवरः। यदि युष्माकं करस्पर्शसुखलाभं लभते सा बाला ॥५३॥
एवं शृण्वता नरपतिना मन्मथस्तथा पूर्णः। यथा गरिमधीरिमभ्यां त्यक्त ईर्ष्ययेव क्षणेन ॥५४॥

जं पुण कल्लाणपरं संपाडइ मज्झ तं न याणामि । रूवनिहिं दंसिय तुह कयत्थाणि मा अज्ज नयणाणि ॥५६॥
तो अंबा अन्नाणं एस न अवरस्स मा नरिंद ! अम्मो । वण्णियसंते तं जिय मीए सवं अप्पणो कहियं ॥५७॥
धन्ना निंदा नारि सं न दिति पुणो मज्झ नयणाई । तद्दंसणपीऊसासायणमहंतरसेण ॥५८॥
ता पत्थणाविसेसेण मीए जं भणह मज्झ सिक्खंपि । पेमंतरं करेइ तुहं धम्मायरो होइ ॥५९॥
अज्जवि मह तुम्हेहिं अन्नविसयमो पवि जो गहा विहिए । संदत्थिओ विसालं मयरगुरू पवरबलकलिओ ॥६०॥
सीहदुवारविहिओ फंदराणिवेसमो निवमाए । संपत्तो नरवाणा नंदणरायरिओ घाई ॥६१॥
दंसणमाणे निवेसिय पुट्ठो अविकालम्मि गरुयमहं । ललियंगएण बाला मह गिरवाणमणोदं च ॥६२॥
तो पभणइ मयरगुरू मज्झ सयागाउ रायपुत्तीए । सोउं गुणसाराणि अप्पाणे सत्थरोगं ॥६३॥
परिगेण विसाइं काउगुयमाणसो निवो जाओ । दिट्ठिपसयाए इमाए नूण पाणे परिभयइ ॥६४॥
ता एवं कहेहि जं तुज्झ किंपि कुणइ मे तुज्झे । कहिवयमिमं तुह सुहिणो ममणे परिनिव्वुया अम्हे ॥६५॥
एवं चिय भणिएण ताए सहसा समागया बाला । पिउपायवंदणत्थं जुत्ता समवयवयंसीहिं ॥६६॥
नियअंकम्मि निवेसिय वुत्ता पुरसेवकेण सा बाला । वच्छे ! एसो विउसो समागओ कस्स कज्जेण ? ॥६७॥
सा पभणइ परधावारयस्स एयस्स चेव, तो राया । विम्हियमणो चिंतइ जुत्ता एयं अमेएण ॥६८॥
मह नाविय म नीय परविज्जा आगयोवि न हु नीए । मुत्तीवि कहइ एयस्स नियमओ रायरायस्स ॥६९॥

ततः प्रभणत्यमरगुरुः कुतूहलात्ममगुणगणमव्यापि । जानन्नेव प्रमादो मम सा न खलु मार्गिता सदा ॥५५॥
यदपि कल्याणपरं संपादयसि मम ... । रूपनिधिं दर्शयित्वा कृतार्थानि तथाऽस्माकं नयनानि ॥५६॥
ततो अम्बा अन्यथापरस्य मा नरेन्द्र ! मम । वर्णयन्त्या स्वयमेव तया सर्वं आत्मनः कथितः ॥५७॥
धन्यानि नूनमन्यानि इति न दत्त पुनः मम नयने । तद्दर्शनपीयूषास्वादनमहत्तरेण ॥५८॥
तस्मात् प्रार्थनाविशेषेण मयाऽस्याः मम शिक्षामपि । येनान्तरं कृत्वा तव स्वामिकार्ये गुरुः ॥५९॥
अद्यापि मम युष्माभिरन्यविषय एवं मन्यध्वं विहिते । संदत्थितो विशालामयरगुरुः प्रवरबलकलितः ॥६०॥
सिंहद्वारे स्थितः प्रतीहारनिवेदितो नृपसभायाम् । संप्राप्तो नरपतिना स्नेहेनामयगुरो याम् ॥६१॥
दर्शनासने निवेश्य पृष्टोऽविकालमनुकुशलम् । ललिताङ्गकेन राज्ञा तथा धीमागमनहेतुं च ॥६२॥
ततः प्रभणत्यमरगुरुर्मम सकाशाद्राजपुत्र्याः । श्रुत्वा गुणगणमात्मानं तदुत्सेन ॥६३॥
परिज्ञाय विशालाक्षगुणानुरक्तमानसो नृपो जातः । दृष्टिप्रसादायामस्यां नूनं प्राणान् परित्यजेत् ॥६४॥
तस्मादिदं वर्तमाने यत् युज्यते किमपि कुरुत तत् नृपम् । कथयितव्यं तव सुहृदो व्यसने परिनिर्वृता वयम् ॥६५॥
एवमेव भणितयोः सहसा समागता बाला । पितृपादवन्दनार्थं युक्ता समवयोवयस्याभिः ॥६६॥
निजाङ्के निवेश्योक्ता पृथ्वीपालेन सा बाला । वत्स ! एष विद्वान् समागतः कस्य कार्येण ? ॥६७॥
सा प्रभणति स्वामिकार्यस्यैतस्यैव, ततो राजा । विस्मितमना चिन्तयति युज्यत एतद् धर्मेण ॥६८॥
मम नाविदितं न नीयं परविद्या आगतोऽपि न हि नीते । मूर्तिरपि कथयत्यस्य नियमतो राजराजत्वम् ॥६९॥

तो उट्ठिऊण सीहासणम्मि तं ठाविउं पणमिउं च । अवरासणे निविट्ठो चंपयमालं पयंपेइ ॥७०॥
नरवरपाणिग्गहणे वरिसविलंबम्मि तुज्झ को हेऊ ? । नियपायंगुट्ठं पइ निवेसए सा तओ दिट्ठिं ॥७१॥
जंपइ न किंपि जा ताव नरवरो सद्दिऊण जोइसियं । भणइ कुमरीए पाणिग्गहणे लग्गं निवेएह ॥७२॥
सो भणइ हुंति न इमम्मि वच्छरे सोहणाइं लग्गाइं । जं भाणुखित्तसंठियजीवेणं दूसियं एयं ॥७३॥
यत उक्तम् :
"गुरुक्षेत्रगते भानौ भानुक्षेत्रगते गुरौ । विवाहादि न कुर्वीत वाञ्छन् शुभपरम्पराम् ॥"
तेरसमासे अहिए गुरुस्स एक्कम्मि होइ रासिम्मि । जं भुत्ती तो वरिसे गयम्मि वइसाहमासस्स ॥७४॥
उत्तरफग्गुणपाए पढमे एक्कारसीए सुद्धाए । सुक्के हरिसणजोगे रविरिक्खा दसमरिक्खम्मि ॥७५॥
उदयाओ गए घडियापणगे घडियातिभागऊणम्मि । विसलग्गे वग्गुत्तमअंसे उदयाइसुद्धिजुयं ॥७६॥
पंचमगहबलजुत्तं रविसुक्केसुचउट्ठाणवज्जेसु । लत्ताइदोसमुक्कं नरवर ! अइसोहणं लग्गं ॥७७॥
तत्तो य तं लिहाविय अप्पावेउं पुरोहियस्स तओ । संमाणिउं विसज्जइ जोइसियं मेइणीनाहो ॥७८॥
नेऊण रायरायं मज्जणसालाए अंगमद्देहिं । तो लक्खपागतिल्लेण अब्भंगावेइ मज्जेइ ॥७९॥
कारेइ समालिहणं परिहावइ तह य वरदुगूलाइं । देवालयम्मि नेउं अप्पेइ य पुप्फगंधाइं ॥८०॥
सोवि ववहारउचियं पूयइ पणमइ तओ सपरिवारं । नेउं भोयणसालाए भोइउं ठवइ पल्लंके ॥८१॥
भणइ य तप्पच्चक्खं गोत्तीमुक्खं जहा इह जणस्स । पुन्नेहिं इहागमणं एवंविहपुरिसरयणस्स ॥८२॥

तत उत्थाय सिंहासने तं स्थापयित्वा प्रणम्य च । अपरासने निविष्टश्चम्पकमालां प्रजल्पति ॥७०॥
नरवरपाणिग्रहणे वर्षविलम्बे तव को हेतुः ? । निजपादाङ्गुष्ठं प्रति निवेशयति सा ततो दृष्टिम् ॥७१॥
जल्पति न किमपि यावत्तावन्नरवरः शब्दयित्वा ज्योतिषिकम् । भणति कुमार्याः पाणिग्रहणे लग्नं ॥७२॥
स भणति भवन्ति नास्मिन् वर्षे शोभनानि लग्नानि । यद् भानुक्षेत्रसंस्थितजीवेन दूषितमेतत् ॥७३॥
त्रयोदशमासेऽधिके गुरोरेकस्मिन् भवति राशौ । यद्भुक्तिस्ततो वर्षे गते वैशाखमासस्य ॥७४॥
उत्तराफाल्गुनीपादे प्रथमे एकादश्यां शुद्धायाम् । शुक्रे हर्षणयोगे रविनक्षत्राद् दशमर्क्षे ॥७५॥
उदयाद् गते घटिकापञ्चके घटिकात्रिभागोने । वृषलग्ने वर्गोत्तमांश उदयादिशुद्धियुतम् ॥७६॥
पञ्चमग्रहबलयुक्तं रविशुक्रयोर[illegible] । लत्तादिदोषमुक्तं नरवर ! अतिशोभनं लग्नम् ॥७७॥
ततश्च लग्नं लिखित्वाऽर्पयित्वा पुरोहिताय ततः । संमान्य विसृजति ज्योतिषिकं मेदिनीनाथः ॥७८॥
नीत्वा राजराजं मज्जनशालायामङ्गमर्दैः । ततो लक्षपाकतैलेनाभ्यङ्गयति मज्जयति ॥७९॥
कारयति समालभनं परिधापयति तथा च वरदुकूलानि । देवालये नीत्वाऽर्पयति च पुष्पगन्धादि ॥८०॥
सोऽपि व्यवहारोचितं पूजयति प्रणमति ततः सपरिवारम् । नीत्वा भोजनशालायां भोजयित्वा स्थापयति पर्यङ्के ॥८१॥
भणति च तत्प्रत्यक्षं गोत्रीमुख्यं यथाऽस्य जनस्य । पुण्यैरिहागमनमेवंविधपुरुषरत्नस्य ॥८२॥

---

१ क निर्दि।

ता गोत्तिनिहित्ताणवि संपज्जउ सुंदरा दसा इण्हि । भुंजावेउं परिहाविउं च मुंचंति ते सव्वे ॥८३॥
सम्माणिउं नरिंदो हयगयरहरयणभूसणाईहिं । भणिओ सुहासणत्थो ललियंगयपुहइनाहेण ॥८४॥
नयणेसु तुम्ह दंसणअमयरसासायपरवसेसुंपि । परिचिंतइ मह हिययं पयाणट्ठाणपडिबंधो ॥८५॥
कहवि मरुत्थलि हंसो पत्तो पामरगिहम्मि करिनाहो । न पहुप्पइ ताण इमं जेण चिरं तत्थ वासंति (?)॥८६॥
ता नियनयराभिमुहं करइ पयाणं जया नरवरिंदो । चंपयमालावि तया कन्नचिय तत्थ आगमिही ॥८७॥
सह मज्झ अमच्चेहिं, पाणिग्गहउस्सवम्मि कन्नाए । होहिंति ते निमित्तं, भणइ तओ नरवराहिवई ॥८८॥
उचियन्नुएसु कालन्नुएसु धीरेसु गरुयहियएसु । सुयणधुरंधर ! को धरइ तुज्झ लीहं तिहुयणेवि ? ॥८९॥
सब्भावनेहपरिपेसलाण निच्चं रसायणाणंव । तुह विणयालावाणं नरवर ! तित्ति न वच्चामो ॥९०॥
तहवि मणोरहसाला चंपयमाला न ठाइ जा पुरओ । ता सिढिलियगुरुकज्जंतराण इह ठाणमम्हाण॥९१॥
तो सो चंपयमालाए सह लहुं नरवरं विसज्जेइ । कइवयपयाणयाइं अणुगंतुं वलइण्णुन्नाओ ॥९२॥
रायावि तयणु पंचप्पहाणचिंतिज्जमाणनिवकज्जं । नियनयरं संपत्तो कमेण ऊसियधयपडायं ॥९३॥
सो चंपयमालाए पासाओ अप्पिओ नरिंदेण । जत्थ ठिया नियठाणट्ठियस्स नयणूसवं कुणइ ॥९४॥
पइदिवसं जाइ तहिं, अहअन्नया नरवरेण अमरगुरू । सह नीओ सो जंपइ कलावियारे भणइ किंपि॥९५॥
सा भणइ विविहपासंडिविहियधम्माण तुम्ह कोऽभिमओ ? । तो सो भणइ किमेवं अप्पत्थुयमुल्लवेह तुमं ?॥९६॥
सा जंपइ किमपत्थुयमिह किं धम्मो फला न तुम्ह मया । इहलोयपरलोइयसिवसुहसंपाडणप्पवरा ? ॥९७॥

तस्माद् गोत्रनिहितानामपि संपद्यतां सुन्दरा दशेदानीम् । भोजयित्वा परिधाप्य च मुच्यन्ते ते सर्वे ॥८३॥
संमान्य नरेन्द्रो हयगजरथरत्नभूषणादिभिः । भणितः सुखासनस्थो ललिताङ्गकपृथिवीनाथेन ॥८४॥
नयनयोस्तव दर्शनामृतरसास्वादपरवशयोरपि । परिचिन्तयति मम हृदयमेतत्प्रस्थानप्रतिबन्धम् ॥८५॥
कथमपि मरुस्थले हंसः प्राप्तः पामरगृहे करिनाथः । न प्रभवति तयोरिदं येन चिरं तत्र वासयति ॥८६॥
तस्माद् निजनगराभिमुखं करोति प्रयाणं यदा नरवरेन्द्रः । चम्पकमालापि तदा कन्यैव तत्रागमिष्यति ॥८७॥
सह ममामात्यैः, पाणिग्रहोत्सवे कन्यायाः । भविष्यन्ति ते निमित्तं, भणति ततो नरवराधिपतिः ॥८८॥
उचितज्ञेषु कालज्ञेषु धीरेषु गुरुहृदयेषु । सुजनधुरन्धर ! को धरति तव रेखां त्रिभुवनेऽपि ? ॥८९॥
सद्भावस्नेहपरिपेशलानां नित्यं रसायनानामिव । तव विनयालापानां नरवर ! तृप्तिं न व्रजामः ॥९०॥
तथापि मनोरथशाला चम्पकमाला न तिष्ठति यावत्पुरतः । तावच्छिथिलितगुरुकार्यान्तराणामिह स्थानमस्माकम् ॥
ततः स चम्पकमालया सह लघु नरवरं विसृजति । कतिपयप्रयाणकान्यनुगम्य वलतेऽनुज्ञातः ॥९२॥
राजापि तदनु पञ्चप्रधानचिन्त्यमाननृपकार्यम् । निजनगरं संप्राप्तः क्रमेणोच्छ्रितध्वजपताकम् ॥९३॥
स चम्पकमालायै प्रासादोऽर्पितो नरेन्द्रेण । यत्र स्थिता निजस्थानस्थितस्य नयनोत्सवं करोति ॥९४॥
प्रतिदिवसं याति तत्र, अथान्यदा नरवरेणामरगुरुः । सह नीतः स जल्पति कलाविचारे भणति किमपि॥९५॥
सा भणति विविधपाषण्डिविहितधर्माणां तव कोऽभिमतः ! । ततः स भणति किमेवमप्रस्तुतमुल्लपथ यूयम् ! ॥

यतः;

वावत्तरीकलापंडियावि पुरिसा अपंडिया चेव । सव्वकलाणं पवरं जे धम्मकलं न याणंति ॥९८॥
भणियं च अमरगुरुणा न वियारो एत्थ संगओ कोवि । जो जस्स पुव्वपुरिसेहिं सेविओ तस्स सो

किञ्च;

सुस्सीला दुस्सीला व होउ जणणीए किं वियारेण । अन्नं विज्जुवएसो ओसहविसए जह पमाणं
तह नियगुरूहिं जेसिं जो कहिओ जन्नपभिइओ धम्मो। सो चिय तेसिं पमाणं किमिमीए
इय भणिउं अमरगुरू धम्मवियारम्मि उवरओ जाव। ताव कलयंठिकंठा भणइ लट्ठं तए भणियं
किंतु न एवं जंपंति पंडिया होंति तुज्झ जे सरिसा । परमपुरिसत्थभूए धम्मे जुत्तो चिय
परमत्थं पुरिसत्थेसिमस्स जं एस अत्थकामाणं । पयडं निबंधणं बहुजणस्स भणियं च नीईए ॥१०॥
" धर्मादर्थोऽर्थतः कामः कामात् सुखफलोदयः । आत्मानं हन्ति तौ हत्वा यो युक्त्या न निषेवते ॥
पुन्नस्स य पावस्स य जइवि अभावो भणिज्जए मोक्खो । सोवि हु पुन्नप्पगई विवागकज्जं तु
जं जंपियं तए बुह ! कमागओ जो य जेसिं किल धम्मो । सो य पमाणो तेसिं एयंपि न संगयं
पुव्वपुरिसकमेणं जइ दालिद्दं हवेइ वाही वा । ता किं कुलजाएहिं ताइं नो वज्जणिज्जाइं ? ॥१०७॥
तह जणणीदिट्ठंतो न हु लट्ठो जेण सुप्पसिद्धमिणं । जणणीवि गलियसीला अपरिचत्ता हणइ
ओसहदिट्ठंतेणवि गुरूवएसो पमाणिओ तुमए । रायदोसविउत्तो परमत्थविऊ य होइ गुरू ॥१०९॥

सा जल्पति किमप्रस्तुतमिह किं धर्मः कला न तव मता । ऐहलौकिकपारलौकिकशिवसुखसंपादनप्रवरा ॥
द्वासप्ततिकलापण्डिता अपि पुरुषा अपण्डिता एव । सर्वकलानां प्रवरां ये धर्मकलां न जानन्ति ॥९८॥
भणितं चामरगुरुणा न विचारोऽत्र संगतः कोऽपि । यो यस्य पूर्वपुरुषैः सेवितस्तस्य स धर्मः ॥९९॥
सुशीला दुःशीला वा भवतु जनन्याः किं विचारेण । अन्यद् वैद्योपदेश औषधविषये यथा प्रमाणम् ॥
तथा निजगुरुभिर्येषां यः कथितो यज्ञप्रभृतिको धर्मः । स एव तेषां प्रमाणं किमनयाऽनर्थचिन्तया ! ॥
इति भणित्वाऽमरगुरुर्धर्मविचार उपरतो यावत् । तावत्कलकण्ठीकण्ठा भणति सुन्दरं त्वया भणितम् ॥
किन्तु नैवं जल्पन्ति पण्डिता भवन्ति तव ये सदृशाः । परमपुरुषार्थभूते धर्मे युक्त एव विचारः ॥१०॥
परमत्वं पुरुषार्थेष्वस्य, यदेषोऽर्थकामयोः । प्रकटं निबन्धनं बहुजनस्य भणितं च नीतौ ॥१०४॥
पुण्यस्य च पापस्य च यद्यप्यभावो भण्यते मोक्षः । सोऽपि हि पुण्यप्रकृतिर्विपाककार्यं तु सुप्रसिद्धम्
यच्चजल्पितं त्वया बुध ! क्रमागतो यश्च येषां किल धर्मः । स च प्रमाणं तेषामेतदपि न संगतिं लभते
पूर्वपुरुषक्रमेण यदि दारिद्र्यं भवति व्याधिर्वा । ततः किं कुलजातैस्तौ नो वर्जनीयौ ! ॥१०७॥
तथा जननीदृष्टान्तो न खलु सुन्दरो येन सुप्रसिद्धमिदम् । जनन्यपि गलितशीलाऽपरित्यक्ता हन्ति
औषधदृष्टान्तेनापि गुरूपदेशः प्रमाणितस्त्वया । रागद्वेषवियुक्तः परमार्थविच्च भवति गुरुः ॥१०९॥

सो सयमरिहंतो तव्वयणविऊ वा ठिओ य आणाए। काले चिय जयणाए वट्टंतो मच्छरविमुक्को ॥११०॥
रागाईहिं विमुक्को अरहंतो अन्नदेवया न तहा। किमिह पमाणं इय गुरुभणिए पभणेइ रायसुया ॥१११॥
एयं इत्थ पमाणं जं तेसिं तेसु तेसु सत्थेसु। सुव्वइ तहा सरूवं जह रागाईण उवलंभो ॥११२॥
संहारसिद्धिपालणकारणभावेण जं जहा भणियं। अकुणंताण सयं चिय अकहंताणं च लोयाणं ॥११३॥
किञ्च तत्प्रतिकृतयोऽपि दर्शयन्त्यन्यदेवानामर्हतश्चान्तरम्;—

"इह हि रमणीशस्त्राक्षालीधराः सुरमूर्त्तयो, निपुणगुणमान् रागद्वेषभ्रमान् गमयन्त्यलम्।
तव पुनरियं स्वच्छासङ्गा तनुः कृतकृत्यतां, प्रसभमुशती स्वामिन्! सत्यं प्रवक्ति तदत्ययम्॥"

इच्चाइसुजुत्तीहिं सो तीए निरुत्तरो तहा विहिओ। जह अरिकेसरिसहिओ जिणधम्मे निच्चलो जाओ ॥
तो पभणइ अमरगुरू भवजलहितरी तुमम्ह संपत्ता। जं उम्मग्गपयट्टा ठविया जिणधम्मपन्नम्मि॥११५॥
इय तेण कहवि गमिओ वरिसो कट्ठेण जुगसमाणो सो। पत्ते य लग्गसमए रन्ना वीवाहिया बाला ॥
तीए समं विसयसुहं पंचपयारं तओ अणुहवंतो। इंदुव्व देवलोए गयंपि कालं न याणेइ ॥११७॥
अप्पाणं अमरगुरू अहन्नया सुमिणयम्मि रयणिमुहे। करहारूढं पिच्छइ गच्छंतं दाहिणदिसाए॥११८॥
चिंतइ जइ सच्चमिणं तो मह आउक्खओ समासन्नो। धाउक्खोहाईहि य किंतुण सुमिणाइं दीसंति ॥
इय सो भणइ नरिंदं पुच्छह देविं ममाउणो सेसं। देविसयासे नेउं तं भणइ निवो मैंयं पुच्छ॥१२०॥
अप्पुट्ठा सा साहइ सव्वं से सुमिणवइयरं देवी। भणइ य तुह दस मासा सेसो आउस्स मो सोवि॥१२१॥
भणइ मह धम्मजणणी! धम्मगुरू संति संपयं कत्थ?। जंपइ देवी जोयणसए दिवड्ढे पुराणपुरे॥१२२॥

स स्वयमर्हन् तद्वचनविद्वा स्थितश्चाज्ञायाम्। काल एव यतनायां वर्तमानो मात्सर्यविमुक्तः ॥११०॥
रागादिभिर्विमुक्तोऽर्हन्नन्यदेवता न तथा। किमिह प्रमाणमिति गुरुभणिते प्रभणति राजसुता ॥१११॥
एतदत्र प्रमाणं यत् तेषां तेषु तेषु शास्त्रेषु। श्रूयते तथा स्वरूपं यथा रागादीनामुपलम्भः ॥११२॥
संहारसृष्टिपालनकारणभावेन यथया भणितम्। अकुर्वतां स्वयमेवाकथयतां च लोकानाम् ॥११३॥
इत्यादिसुयुक्तिभिः स तया निरुत्तरस्तथा विहितः। यथाऽरिकेसरिसहितो जिनधर्मे निश्चलो जातः ॥११४॥
ततः प्रभणत्यमरगुरुर्भवजलधितरी त्वमस्माकं संप्राप्ता। यदुन्मार्गप्रवृत्ताः स्थापिता जिनधर्ममार्गे ॥११५॥
इति तेन कथमपि गमितो वर्षः कष्टेन युगसमानः सः। प्राप्ते च लग्नसमये राज्ञा विवाहिता बाला ॥११६॥
तया समं विषयसुखं पञ्चप्रकारं ततोऽनुभवन्। इन्द्र इव देवलोके गतमपि कालं न जानाति ॥११७॥
आत्मानममरगुरुरथान्यदा स्वप्ने रजनीमुखे। करभारूढं पश्यति गच्छन्तं दक्षिणदिशि ॥११८॥
चिन्तयति यदि सत्यमिदं ततो ममायुःक्षयः समासन्नः। धातुक्षोभादिभिश्च किन्तु स्वप्ना दृश्यन्ते ॥११९॥
इति स भणति नरेन्द्रं पृच्छत देवीं ममायुषः शेषम्। देवीसकाशे नीत्वा तं भणति नृपः स्वयं पृच्छ॥१२०॥
अपृष्टा सा कथयति सर्वं तस्य स्वप्नव्यतिकरं देवी। भणति च तव दश मासाः शेष आयुष्कस्य सोऽपि ॥

---

१ स्त्र क. 'च्छा।

तो अमरगुरू जंपइ रायं देविं च खमह अवरद्धं । जं किंपि मए, संपइ मह सरणं ताण पयकमलं ॥
भणइ सगग्गयवयणं नरनाहोवि बुह ! तुज्झ अवराहा । तीरंति केवि सहिउं इक्को पुण दुक्करं खमिउं ॥
इहलोयपरलोइयसुहसंपत्तिकारणं देवी । चंपयमाला देसंतराओ जं आणिया तुमए ॥१२५॥
सत्ताविय तस्स सुयं तस्स पए ठावए नरवरिंदो । सम्माणिऊण विविहं पच्चक्खं रायलोयस्स ॥१२६॥
कारइ कारागारं सुन्नं घोसावए अमारिं च । दावेइ अमरगुरुणा दाणं अंधाइदीणाणं ॥१२७॥
सम्माणइ साहम्मियवग्गं सव्वंपि तह य कारवइ । जिणमंदिरेसु मणनयणसुहयअट्ठाहियामहिमे ॥१२
इय एवमाइ तक्कालधम्मकिच्चं कराविउं सयलं । धम्माइकज्जजोग्गं पउरं अप्पाविउं दविणं ॥१२९॥
अइनिविगवाहणाइं अप्पावेउं तहेव वरसुहडे । मग्गसहाए दाउं काउं अन्नंपि जं किच्चं ॥१३०॥
आपुच्छिऊण बहुयाइं रज्जकज्जाइं धम्मकज्जाइं । अणुरूवम्मि य लग्गे अणुकूलेसु च सउणेसु ॥
अणुगंतूणं पढमं पयाणयं नरवरेण अमरगुरू । पव्वज्जागहणत्थं विसज्जिओ स बहुमाणेण ॥१३२॥
मग्गम्मि जिणभवणमहिमाइधम्मकम्माइं अगओ चेव । अप्पियदव्वेहिं धम्मिएहिं सयलाइं कारिंतो ॥१३३॥
सिरिसमयवल्लिकिवल्लिपमूले तुरियमेव गंतूणं । पडिवज्जिवि पव्वज्जं सासयसोक्खं गओ मोक्खं ॥

अह रायपुत्त[illegible]देवीए दूरमुवयरिउं । बहुकूडकवडभरिया भणिया [illegible]
भयवर ! किंरि कैयंकं चंपयमालाए ठवसु जेण इमं । विसमीसत्तणसंकियमहुभोयणमिव निरो वयइ ॥

जल्पति कथ धर्मवर्तिनि ! धर्मगुरवः सन्ति सांप्रतं कुत्र ? । जल्पति देवी योजनशते दिव्याढ्ये पुरागारे ॥
ततोऽमरगुरुर्जल्पति राजानं देवीं च क्षमध्वमपराद्धम् । यत् किमपि मया, संप्रति मम शरणं
भणति सगद्गदवचनं नरनाथोऽपि बुध ! तवापराधाः । शक्यन्ते केऽपि सोढुमेकः पुनर्दुष्करः क्षमितुम् ॥
[illegible]सुखसंपत्तिकारणं देवी । चम्पकमाला देशान्तराद् यदानीता त्वया ॥१२५॥
[illegible] तस्य सुतं तस्य पदे स्थापयति नरवरेन्द्रः । सम्मान्य विविधं प्रत्यक्षं राजलोकस्य ॥१२६॥
कारयति कारागारं शून्यं घोषयत्यमारिं च । दापयत्यमरगुरुणा दानमन्धादिदीनेभ्यः ॥१२७॥
सम्मानयति साधर्मिकवर्गं सर्वमपि तथा च कारयति । जिनमन्दिरेषु मनोनयनसुखदाष्टाह्निकामहिमानम् ॥१२८॥
इत्येवमादि तत्कालधर्मकृत्यं कारयित्वा सकलम् । धर्मादिकार्ययोग्यं प्रचुरमर्पयित्वा द्रविणम् ॥१२९॥
[illegible] तथैव वरसुभटान् । मार्गसहायान् दत्त्वा कृत्वाऽन्यदपि यत्कृत्यम् ॥१३०॥
आपृच्छ्य बहूनि राज्यकार्याणि धर्मकार्याणि । अनुरूपे च लग्नेऽनुकूलेषु च शकुनेषु ॥१३१॥
अनुगम्य प्रथमं प्रयाणकं नरवरेणामरगुरुः । प्रव्रज्याग्रहणार्थं विसृष्टः स बहुमानेन ॥१३२॥
[illegible]कर्माण्यग्रत एव । अर्पितद्रव्यैर्धार्मिकैः सकलानि कारयन् ॥१३३॥
[illegible]मूले त्वरितमेव गत्वा । प्रतिपद्य प्रव्रज्यां शाश्वतसौख्यं गतो मोक्षम् ॥१३४॥
अथ [illegible] दूरमुपचर्य । बहुकूटकपटभृता भणिता प्रत्यासत्त्या सुतमा ॥१३५॥
भगवति ! [illegible] चम्पकमालायाः स्थापय येनेमाम् । [illegible]मधुभोजनमिव नृपो वदति ॥

पव्वाइया पयंपइ इमीए रमणीगुणेहिं पवरेहिं। बहुमाणपयं अप्पा न ठाविओ नरवरिंदस्स ॥१३७॥
किंतु स मूढप्पा इय मन्नइ ठाविओ इमेयाए। जिणदेसियम्मि धम्मे परमप्पयपरमहेउम्मि ॥१३८॥
ता तीए धम्मभंसे कयम्मि रायावि चिंतिही एसा। जइ भणइ तहा न कुणइ इय वायालत्तमित्तमिणं ॥
ता तत्थेव जइस्सं वच्छे! पच्छा कलंकदाणेवि। तुज्झ मणोरहरुक्खो होही संपुण्णफुल्लफलो॥१४०॥
इय निच्छयं विहेउं पत्ता पव्वाइया नियमढीए। दुल्लहदेवीवि तयं पइदिणमुवयरइ सविसेसं ॥१४१॥
तत्तो पइदियहं मा उवायसयसंकुला विचिंतेइ। को णु उवाओ जिणधम्मभंसणे होज्ज एईए? ॥१४२॥
हुं नायं जइ एसा अपत्तपुत्ता तओ पभायम्मि। गंतुं तीए सयासे आसीवाएण तोसेउं ॥१४३॥
पुत्तउवायं साहेमि तीइ पकरेमि रक्खण्हवणाइं। ओवाइयमाईयं इच्छावेमि कालीए ॥१४४॥
इय चिंतिउं पभाए पत्ता देवीए वासभवणम्मि। पडिहारीए सा पुव्वसंगया भणइ तं एवं ॥१४५॥
साहसु मं देवीए, साविहु तं कुणइ भणइ एवं च। को आएसो तीए इत्ति विसज्जेहि दाराओ ॥१४६॥
देवीए इय भणिए पडिहारी विन्नवेइ जह एसा। देवीए दट्ठव्वा मज्झ पसायं विहेऊण ॥१४७॥
एवं होउत्ति तओ भणिए देवीइ, तं पवेसेइ। उवविट्ठा आसीसं दाउं सा भणइ एगंते ॥१४८॥
देवीए नत्थि पुत्तो पुत्तविहूणासु वल्लहासुंपि। कालेण गलइ पिम्मं तह य अपुत्ताण न हु सुगई ॥१४९॥
ता कुण मह भणियं गिण्ह मूलियं रक्खकंडयसमेयं। मंतपवित्तं ण्हवणाइयं च कारेह मह हत्था ॥१५०॥
तह कालीदेवीए पूयं काऊण तप्पणापुव्वं। सुयविसयं ओवाइयमिच्छंसु तुह जेण होइ सुओ ॥१५१॥

प्रव्राजिका प्रजल्पत्यनया रमणीगुणैः प्रवरैः। बहुमानपदमात्मा न स्थापितो नरवरेन्द्रस्य ॥१३७॥
किन्तु स मूढात्मेति मन्यते स्थापितोऽहमेतया। जिनदेशिते धर्मे परमपदपरमहेतौ ॥१३८॥
तस्मादस्या धर्मभ्रंशे कृते राजापि चिन्तयिष्यत्येषा। यथा भणति तथा न करोतीति वाचालत्वमात्रमिदम् ॥
तस्मात्तत्रैव यतिष्ये वत्से! पश्चात् कलङ्कदानेनापि। तव मनोरथवृक्षो भविष्यति संपूर्णफुल्लफलः ॥१४०॥
इति निश्चयं विधाय प्राप्ता प्रव्राजिका निजमठिकायाम्। दुर्लभदेव्यपि तां प्रतिदिनमुपचरति सविशेषम् ॥१४१॥
ततः प्रतिदिवसं सोपायशतसंकुला विचिन्तयति। को नूपायो जिनधर्मभ्रंशने भवेदेतस्याः? ॥१४२॥
हुं ज्ञातं यद्येषाऽप्राप्तपुत्रा ततः प्रभाते। गत्वा तस्याः सकाशं आशीर्वादेन तोषयित्वा ॥१४३॥
पुत्रोपायं कथयामि तस्याः प्रकरोमि रक्षास्नपनादि। उपयाचितादिकमेषयामि काल्याः ॥१४४॥
इति चिन्तयित्वा प्रभाते प्राप्ता देव्या वासभवने। प्रतिहार्या सा पूर्वसंगता भणति तामेवम् ॥१४५॥
कथय मां देव्यै, सापि हि तत् करोति भणत्येवं च। क आदेशस्तस्या इतीति विसृज द्वारात् ॥१४६॥
देव्येति भणिते प्रतिहारी विज्ञपयति यथैषा। देव्या द्रष्टव्या मयि प्रसादं विधाय ॥१४७॥
एवं भवत्विति ततो भणिते देव्या, तां प्रवेशयति। उपविष्टाऽऽशिषं दत्त्वा सा भणत्येकान्ते ॥१४८॥
देव्या नास्ति पुत्रः पुत्रविहीनासु वल्लभास्वपि। कालेन गलति प्रेम तथा चापुत्राणां न हि सुगतिः ॥१४९॥
तस्मात्कुरु मम भणितं गृहाण मूलिकां रक्षाकाण्डकसमेताम्। मन्त्रपवित्रां स्नपनादिकं च कारय मम हस्तेन ॥

इय वुत्ता सम्मत्ते अखोहणिज्जा सइंदविंदेहिं । देवेहिं सा जंपइ धुत्तारसि जइ जणं अन्नं ॥१५२॥
जिणवयणभावियाणं अवगयदुहरूवभवसरूवाणं । तुम्हारिसीण वयणं न कमेइ विसंव अमयम्मि ॥१५३॥
पुत्तविहूणा सिद्धाइ पलवियं जं तए अइवियड्ढे ! । इत्थीरयणाण हुंति कइ सुया जेण चक्कीणं ? ॥१५४॥
जम्मंतरपत्ताणवि पुव्वभवब्भत्थपेमवसगाणं । सहसा उल्लावा तदभिहाणगब्भा पयट्टंति ॥१५५॥
होइ इह अपुत्ताणं न य सुगई, मोहविलसियमिमंपि । पुत्ता अबंभहेऊ बंभे धम्मो तओ सुगई ॥१५६॥
पुत्तेहिं जइ सग्गो होइ तओ गड्डसुयरी पढमं । साणी वा सउणी वा कमढी वा गच्छिही सग्गं ॥१५७॥
जइ रक्खसकंडयाई पुत्तं जणयंति तो न हु अपुत्तो । जायइ जयम्मि कोवि हु, जणं मुहा मा भमाडेसु ॥१५८॥
जंपि पलत्तं कालीइ पूयमिच्चाइ, तत्थ का काली । किव सुरमंसगिद्धाइसाइणीएवि देवत्तं ? ॥१५९॥
मोत्तूण जिणं जिणमयट्ठिए य अन्नं अहं न वंदामि । वरकरिवरम्मि चडिउं को खरक्खंधं समारुहइ ? ॥१६०॥
इय एवं जुत्तीहिं धुत्ती सुनिवारियावि नोट्ठाइ । पडिहारीए बाहाहिं धरिय निव्वासिया तत्तो ॥१६१॥
कोवेण धमधमंती सुमरइ सा पुव्वसाहियं विज्जं । सुमरियमित्ता पत्ता किं कायव्वंति सा भणइ ॥१६२॥
पव्वाइया पयंपइ एसा नियनाणगव्विया पावा । मज्झवि कुणइ अवन्नं ता जीवंती जहा एसा ॥१६३॥
सारीरमाणसाइं दुहाइं अणुहवइ रायपरिचत्ता । सीलविसयं कलंकं तह एईए पयासेह ॥१६४॥
तो विज्जादेवीए रयणीइ समागयस्स नरवइणो । वासभवणे रमंतो सह तीए दंसिओ पुरिसो ॥१६५॥

तथा कालीदेव्याः पूजां कृत्वा तर्पणापूर्वम् । सुतविषयमुपयाचितमिच्छ तव येन भवति सुतः ॥१५१॥
इत्युक्ता सम्यक्त्वेऽक्षोभणीया सेन्द्रवृन्दैः । देवैः सा जल्पति प्रतारयसि यदि जनमन्यम् ॥१५२॥
जिनवचनभावितानामवगतदुःखरूपभवस्वरूपेषु । युष्मादृशीनां वचनं न क्रामेद् विषमिवामृते ॥१५३॥
पुत्रविहीनाऽसिद्ध्यादि प्रलपितं यत् त्वयाऽतिविदग्धे ! । स्त्रीरत्नानां भवन्ति कति सुता येन चक्रिणाम् ? ॥१५४॥
जन्मान्तरप्राप्तानामपि पूर्वभवाभ्यस्तप्रेमवशगानाम् । सहसोल्लापास्तदभिधानगर्भाः प्रवर्तन्ते ॥१५५॥
भवतीहापुत्राणां न च सुगतिः, मोहविलसितमिदमपि । पुत्रा अब्रह्महेतवो ब्रह्मणि धर्मस्ततः सुगतिः ॥१५६॥
पुत्रैर्यदि स्वर्गो भवति ततश्च्छागी शूकरी प्रथमम् । शुनी वा शकुनिर्वा कमठी वा गच्छेत् स्वर्गम् ॥१५७॥
यदि राक्षसकाण्डकादयः पुत्रं जनयन्ति ततो न खल्वपुत्रः । जायते जगति कोऽपि हि, जनं मुधा मा भ्रमय ॥१५८॥
यदपि प्रलप्तं काल्याः पूजामित्यादि, तत्र का काली । किंवा सुरामांसगृद्धाशाकिन्या अपि देवत्वम् ! ॥१५९॥
मुक्त्वा जिनं जिनमतस्थितांश्चान्यमहं न वन्दे । वरकरिवरे चटित्वा कः खरस्कन्धं समारोहति ! ॥१६०॥
इत्येवं युक्तिभिर्धूर्ता सुनिवारितापि नोत्तिष्ठति । प्रतिहार्या बाहुभ्यां धृत्वा निर्वासिता ततः ॥१६१॥
कोपेन धमधमायमाना स्मरति सा पूर्वसाधितां विद्याम् । स्मृतमात्रा प्राप्ता किं कर्तव्यमिति सा भणति ॥१६२॥
प्रव्राजिका प्रजल्पति एषा निजज्ञानगर्विता पापा । ममापि करोत्यवज्ञां तस्माज्जीवन्ती यथैषा ॥१६३॥
शारीरमानसानि दुःखान्यनुभवति राजपरित्यक्ता । शीलविषयं कलङ्कं तथैतस्याः प्रकाशय ॥१६४॥
ततो विद्यादेव्या रजन्यां समागतस्य नरपतेः । वासभवने रममाणः सह तया दर्शितः पुरुषः ॥१६५॥

राया जा अवलोयइ सविसेसं ता अदंसणं पत्तो । सो सहसा, तो राया विम्हइयमणो विचिंतेइ ॥१६६॥
दईए रूवमोहियहियओ विज्जाहरो इमो कोवि । पच्छन्नो पडिवन्नो धिद्धी ! इत्थीसहावस्स ॥१६७॥

नय घिप्पइ सुमणेहि न हु विणइहि गुणिहि, नहु लज्जह नय माणिण नय चाडुपसइहिं ।

नय खरकोमलवयणि न विहवि न जोव्वणिण, दुग्गेज्झउं मणु महिलहं चिंतह आयरिण ॥१६८॥

तो जाइ जुवइवग्गे सब्भावं मयणमोहिओ पुरिसो । दुत्तरदुक्खसमुद्दे निवडइ सो नत्थि संदेहो ॥१६९॥
जिणवयणभावियावि हु निम्मलकुलसंभवावि धीरावि । जइ एसावि कुसीला का गणणा इयरनारीणं ? ॥–
य तीए विरत्तमणो राया चिंतेइ मज्झ भोगखमा । नूणं न होइ एसा तहावि संभासणीया मे ॥१७१॥
वेणुवयारो सो कोइ तीए जिणधम्मदाणओ विहिओ । भवसयपरंपरासुवि पडिउवयारे न जस्स खमो ॥
केज्ज ।
ायसविट्टालियभोयणं तु को भुंजिउं मणुहिलसइ ?। अमयंव छिप्पछित्तं न भोगमरिहेइ विउसाण ॥
य तीए अंगसंगे संगोविऊण अप्पणो चित्तं । संवरिउं आगारं तीए सयासम्मि संपत्तो ॥१७४॥
ुव्वट्ठिईए तत्तो तीए अब्भुट्ठिओ ठिओ सिज्जं । संभासिवि खणमेगं पुणोवि उट्ठेइ नरनाहो ॥१७५॥
य पइदिणंपि एवं संभासाई करेइ नरनाहो । नो पुण तणुसंभोगं तो सा एवं विचिंतेइ ॥१७६॥
किं कारणं नरिंदो मंदसिणेहो पईव इव दाउं । खणमेगं दरिसावं पुणोवि अदंसणीहोइ ? ॥१७७॥
ो ओगिण्हिय सद्दं करेइ चूडामणीइ उवओगं । पव्वाइयविज्जाए पिच्छइ विलसियमसेसंपि ॥१७८॥

ाजा यावदवलोकते सविशेषं तावददर्शनं प्राप्तः । स सहसा, ततो राजा विस्मितमना विचिन्तयति ॥१६६॥
तया रूपमोहितहृदयो विद्याधरोऽयं कोऽपि । प्रच्छन्नः प्रतिपन्नो धिग् धिक् स्त्रीस्वभावम् ॥१६७॥

नच गृह्यते सुस्नेहैर्न च विनयैर्गुणैः, न हि लज्जाभिर्नच मानेन नच चाटुकशतैः ।

नच खरकोमलवचनेन न विभवेन न यौवनेन, दुर्ग्राह्यं मनो महिलानां चिन्तयतादरेण ॥१६८॥

ो याति युवतिवर्गे सद्भावं मदनमोहितः पुरुषः । दुस्तरदुःखसमुद्रे निपतति स नास्ति संदेहः ॥१६९॥
जिनवचनभावितापि हि निर्मलकुलसंभवापि धीरापि । यद्येषापि कुशीला का गणनेतरनारीणाम् ! ॥१७०॥
इति तस्यां विरक्तमना राजा चिन्तयति मम भोगक्षमा । नूनं न भवत्येषा तथापि संभाषणीया मे ॥१७१॥
मनोपकारः स कोऽपि तया जिनधर्मदानतो विहितः । भवशतपरम्परास्वपि प्रत्युपकारे न यस्य क्षमः ॥१७२॥
ायसविदालितभोजनं तु को भोक्तुं समभिलषते ! । अमृतं वा भिक्षास्पृष्टं न भोगमर्हति विदुषाम् ॥१७३॥
इति तस्या अङ्गसङ्गे संगोप्यात्मनश्चित्तम् । संवृत्याकारं तस्याः सकाशे संप्राप्तः ॥१७४॥
र्वस्थित्या ततस्तयाभ्युत्थितः स्थितः शय्यायाम् । संभाष्य क्षणमेकं पुनरप्युत्तिष्ठति नरनाथः ॥१७५॥
ति प्रतिदिनमप्येवं संभाषादीन् करोति नरनाथः । नो पुनस्तनुसंभोगं ततः सैवं विचिन्तयति ॥१७६॥
किं कारणं नरेन्द्रो मन्दस्नेहः प्रदीप इव दत्त्वा । क्षणमेकं दर्शनं पुनरप्यदर्शनीभवति ! ॥ १७७ ॥
तनोऽवगृह्य शब्दं करोति चूडामणेरुपयोगम् । प्रव्राजिकाविद्यायाः पश्यति विलसितमशेषमपि ॥१७८॥

तहवि न पओसलेसंपि वहइ तस्सुवरि चिंतए एवं । भोगंतरायमेयं तु मज्झ छम्मासगमणिज्जं ॥१७९॥
किंचंतरायमेए भोगा धम्मस्स मोहवसगेहिं । सेविज्जंति बुहेहिं अणाइअब्भासनडिएहिं ॥१८०॥
ता एएसिं विग्घे सविसेसं उज्जमेमि धम्मम्मि । सो च्चिय जं सयलसुहाण कारणं इय विचिंतेउं ॥१८१॥
कईयावि महुरकलयंठकंठ सज्झाइ पयट्टइ, कईयावि गहियसुअंधकुसुम देवच्चणि वट्टइ ।
कईयावि बहुभवभमणभावण मणि भावइ, कईयावि सुद्धरम्मि जिणधम्मि लीण मणु ठावइ ॥१८२॥
इय एव विणोएहिं दिणं गमइ कुमइरहियसहियणसहिया । सामाइयअणुट्ठाणपरा गमइ रयणिं ॥१८३॥
अह अन्नदिणे भणिया महल्लियाए रहम्मि सा देवी । किं तइए स नरिंदो मंदसिणेहोव्व पडिहाइ? ॥१८४॥
चंपयमाला जंपइ चंदकलाणंव रमणरमणीणं । घडणाइं विहडणाइं पुणोवि घडणाइं कालवसा ॥१८५॥
किञ्च ।
चइयव्वच्चिय विसया किंपागफलंव विरसपरिणामा । ते जइ सयमेव न संपडंति ता एत्थ किमजुत्तं? ॥१८६॥
सा भणइ होउ एवं किंपुण परपुरिससंगमपवाओ । लोयम्मि तुम्ह वट्टइ सो घट्टइ सुयणहिययाइं ॥१८७॥
जंपइ चंपयमाला केण पयारेण तं जणो भणइ । सा भणइ किर रमिज्जइ तुमए विज्जाहरो कोइ ॥१८८॥
चंपयमाला चिंतइ सच्चं चूडामणीए जं नायं । लोएमि इय अकित्ती पयासिया तीइ, तो भणइ ॥१८९॥
तह कहवि जइस्सं सज्जणाण तुम्हारिसाण वयणाइं । परदुक्खदुक्खियाणं हवंति अइउज्जलाइं जहा ॥१९०॥
भणिऊण पसायं सावि उट्ठिया नरवरोवि समयम्मि । वासभवणम्मि पत्तो चंपयमालाए इय भणिओ ॥१९१॥

तथापि न प्रद्वेषलेशमपि वहति तस्योपरि चिन्तयत्येवम् । भोगान्तराय एष तु मम षण्मासगमनीयः ॥१७९॥
किंचान्तराय एते भोगा धर्मस्य मोहवशगैः । सेव्यन्ते बुधैरनाद्यभ्यासनटितैः ॥१८०॥
तत एतेषां विघ्ने सविशेषमुद्यच्छामि धर्मे । स एव यत् सकलसुखानां कारणमिति विचिन्त्य ॥१८१॥
कदापि मधुरकलकण्ठकण्ठं स्वाध्याये प्रयतते, कदापि गृहीतसुगन्धकुसुमा देवार्चने वर्तते ।
कदापि बहुभवभ्रमणभावनां मनसि भावयति, कदापि शुद्धरम्ये जिनधर्मे लीनं मनः स्थापयति ॥१८२॥
इत्येवं विनोदैर्दिनं गमयति कुमतिरहितसखीजनसहिता । सामायिकानुष्ठानपरा गमयति रजनीं ॥१८३॥
अथान्यदिने भणिता महत्या रहसि सा देवी । किं त्वयि स नरेन्द्रो मन्दस्नेह इव प्रतिभाति ? ॥१८४॥
चम्पकमाला जल्पति चन्द्रकलानामिव रमणरमणीनाम् । घटनानि विघटनानि पुनरपि घटनानि
त्यक्तव्या एव विषयाः किम्पाकफलमिव विरसपरिणामाः । ते यदि स्वयमेव न संपतन्ति तदाऽत्र [illegible]
सा भणति भवत्वेवं किन्तु परपुरुषसंगमप्रवादः । लोके तव वर्तते स घट्टते सुजनहृदयानि ॥१८७॥
जल्पति चम्पकमाला केन प्रकारेण तज्जनो भणति । सा भणति किल रम्यते त्वया विद्याधरः कोऽपि ॥१८८॥
चम्पकमाला चिन्तयति सत्यं चूडामण्या यज्ज्ञातम् । लोकेऽपीत्यकीर्तिः प्रकाशिता तया, ततो भणति ॥१८९॥
तथा कथमपि यतिष्ये सज्जनानां युष्मादृशां वचनानि । परदुःखदुःखितानां भवन्त्यत्युज्ज्वलानि यथा ॥१९०॥
भणित्वा प्रसादं साऽपि उत्थिता नरवरोऽपि समये । वासभवने प्राप्तश्चम्पकमालयेति भणितः ॥१९१॥

गणो तुह तरइ न कोइ गुणगणं गणिउं । पयरखदिट्ठदोसेवि परियणे जस्स इय करुणा ॥
सव चत्ते भोगे तए मह तणुस्स । चूडामणीए दाउं उवओगं इय मए नायं ॥१९३॥
पुरिसो पिएण दिट्ठो मए सह लुलंतो । लोएवि इय अकित्ती दिन्नुवओगे पुणो नाया ॥
ता किंचि देह मह नाह दारुणं दिव्वं । जेणेम अयसपडहो वज्जंतो विरमए मज्झ ॥१९६॥
जुत्तिं तह नियनाहस्स परिकहिस्सामि । परपुरिसदंसणं इंदियालतुल्लं जहा मुणइ ॥१९६॥
कइया तं कायव्वं, भणइ सा पभायम्मि । किं पुण तं, पउरमहइयाणं जं संमयं होई ॥
। तओ भणिउं आपुच्छिउं च तं देविं । विहियनसममपकिचो सुत्तो अन्नत्थ गंतूणं ॥१९८॥
द्धो चिंतइ निसावसाणम्मि कहवि दिव्ववसा । जइ एसा न विमुज्झइ ता दुत्तरमह वसणमिणं ॥
तं चिंताउरस्स दोलायमाणहिययस्स । गहयमह कालनियेयएण सूरुग्गमसरूवं ॥२००॥

—

त्वं निशि राजभक्तद्धदयेर्तापर्यालुना यक्षिणा, प्रातः शङ्कित एव दिव्यपदवी गन्त्वात्मनः शुद्धये ।
ापिमवार्यितापकनलादाकृष्य मुक्तो बहिः, माऽभ्यासो नृप ! हममापक इव मर्यातनां चोतते ॥"
त्वं निशि राजभक्तद्धदयेर्ताप्यालुना यक्षिणा, प्रातः शङ्कित एव दिव्यपदवी गन्त्वात्मनः शुद्धये ।
उं परिचिंतइ गुज्झइ एसा सुनिच्छियं दिव्वे । दिव्वंपि दिव्ववाणीए गहयं होउ इममेव ॥२०१॥
ेयगोसकिच्चो सद्दाविय परिजणं पुरजणं च । धम्माहिगरणिए सह पभणइ एवं जहा भो भो ! ॥
ाला देवी दुस्सीला एरिसो जणपवाओ । देवीए सुओ सा भणइ दिव्वसुद्धीए झिमियं ॥२०३॥
उओ पं तं पुण ततमासओ सा करेह सामग्गिं । भणइ जणो पामरवयणमित्तओ किं इमं जुत्तं ? ॥

तारचूडामणेस्तव शक्नोति न कोऽपि गुणगणं गणयितुम् । मत्यक्षदृष्टदोषेऽपि परिजने यस्येयं करुणा ॥
ष्टभोजनस्येयं त्यक्ते भोगे त्वया मम तनो. । चूडामणौ दत्तोपयोगमिति मया ज्ञातम् ॥१९३॥
ा शय्यायां पुरुषः प्रियेण दृष्टो मया सह लोठन् । लोकेऽपीत्यकीर्तिर्दत्तोपयोगे पुनर्जाता ॥१९४॥
नमत्यशं तस्मात्किञ्चिद् देहि मम नाथ । दारुण दिव्यम् । येनैषोऽयशःपटहो वाद्यमानो विरमति मम ॥१९
रयोर्वाणीं युक्तिं तथा निजनाथं परिकथयिष्यामि । परपुरुषदर्शनमिन्द्रजालतुल्यं यथा जानाति ॥१९६॥
णति नृपः कदा तत्कर्तव्यम्, भणति सा प्रभाते । किं पुनस्तद्, पौरमहतां यत् संमतं भवेत् ॥१९७॥
एवं भवत्विति सको भणित्वाऽऽपृच्छ्य च तां देवीम् । विहितनसमयकृत्यः सुप्तोऽन्यत्र गत्वा ॥१९८॥
अथ प्रतिबुद्धश्चिन्तयति निशावसाने कथमपि दिव्यवशात् । यद्येषा न विशुध्यति तर्हि दुस्तरमस्माकं व्यसनं
इति भृशं चिन्तातुरस्य दोलायमानहृदयस्य । सूचितमथ कालनिवेदकेन सूरोद्गमस्वरूपम् ॥२००॥
इति श्रुत्वा परिचिन्तयति शुध्यत्येषा सुनिश्चितं दिव्ये । दिव्यमपि दिव्यवाण्या सूचितं भवत्विदमेव ॥२
ततो विहितप्रातःकृत्यः शब्दयित्वा परिजनं पुरजनं च । धर्माधिकरणिकैःसमं प्रभणत्येवं यथा भो भोः
कनकमाला देवी दुःशीलेदृशो जनप्रवादः । देव्या श्रुतः, सा भणति दिव्यशुद्धैव जेमिष्ये ॥२०२॥
निश्चितो मे तस्पुनस्तत्समापकस्तस्मात्कुरुत सामग्रीम् । भणति जनः पामरवचनमात्रतः किमिदं युक्तम् ?

…दो देवि ! रयणं रयणं नयपयनाविय दाढमाणदियं। अविणीणमुवि उत्तमीवणेसु न पायमुरा गया॥
…यः:
"…णिवेसु विणया सुकवा य अवति दुविणीयेसु। …उवसेवी गुणिणो होइ यदि धीरा" ॥
…वि पयंतर तुज्झ देवि ! …यंसिय रीलंदिय। मायाविनं कयंकं कम्मिएहिं जणेहिं मुहेहिं ॥
…व पावविणविरहियणो कुसुमधणुरयणं हट पएए। तुज्झ पसायं दाउं सरणं अन्नो न एमाणं ॥२२०॥
…ण पयणः जइ मइ आणिवेसाहि विपोरणं। यया मनेवि न अन्नो मो अन्नी पग विस्साउ ॥
…त्थं नयरेवि होइ दड्डेवि डज्झमाणंवि। गन्धयणाणंतरओ गायणदेवीए मह विहिंग ॥२२२॥
…उरन्धणाहि जे तत्थ सुरा समागया नहिं। पुट्ठं जयइ गुणाणं गह मुक्का कुसुमवुट्ठीवि ॥२२३॥
…यणगंभिरो उच्छलिओ देवदुंदुहिसद्दो। गयणयले य सम्लं पणच्चियं देवनारीहिं ॥२२४॥
…वणे मज्ञणो नयरे दिज्जंति कुंकुमच्छडाओ। वंदणमालासणाहाइं तोरणाइं रइज्जंति ॥२२५॥
…दिओ पवसुदिओ तिरवंतीवि य नवाम्बुद्दलणो। जीवउ चंपयमालावि जंपिरो विचरए तत्थ ॥
…य अकयसुपमवरगाढउणा पञ्चाइया मयणाल्या। विंतेइ अपमणस्स मूलभूयाहि एयस्स ॥२२७॥
…ता मह सरणं मरणं नदियच्चाइं य दुक्खसहस्साइं। पावाइ मए पावाइं जेण विहियाइं णेगाइं ॥२२८॥
…यं तु महापावं अहं जइ निग्घयावि तत्थ गया। अपइट्ठाणं नरयं भणंति जं जिणमए निउणा ॥२२९॥
…देवि तु निययकुलविंचे पयाविउं सयलजोयणयरयणं। पणमावि महासइपायपंकयाइं नहि गंतुं ॥२३०॥

देवि ! रत्नं रत्नं नयनमयनानिव दह्यमानविदम्। अविनीतेष्वपुत्तमीयकेषु न प्रादुर्गता गुणा ॥२१८॥
…मपि प्रकल्प्य तव देवि ! …पतितोऽयमपि होने। आरोपितः कलङ्को यैरेभिरनेर्मूढैः ॥२१९॥
…व पापविपविरहित कुसुमधनुर्बाणबद्धिते। तव प्रसादं कृत्वा शरणमन्यो नैतेषाम् ॥२२०॥
…मालाप्रभृतीनि यदि ममाविभाविति विमुच्य। यास्यति मनस्यपि नान्यगमनोऽग्निरेव विध्यापयतु ॥२२१॥
…त्मनो मनस्यपि दग्धुमपि दह्यमानमपि। तद्वचनानन्तरतः शासनदेव्या तथा विहितम् ॥२२२॥
…भ्यो ये तत्र सुराः समागतास्तैः। पुष्टं जयति गुणानां तथा मुक्ता कुसुमवृष्टिरपि ॥२२३॥
…नगम्भीर उच्छलितो देवदुन्दुभिशब्दः। गगनतले च सकलं प्रनर्तितं देवनारीभिः ॥२२४॥
…मज्जनो नगरे दीयन्ते कुङ्कुमच्छटाः। वन्दनमालासनाथानि तोरणानि रच्यन्ते ॥२२५॥
…दितो विशेषोदितः शुभयलवि नवाम्बुदध्वनः। जीवतु चम्पकमालेति जल्पनशीलो विचरति तत्र ॥२२६॥
…सुतपरलोक प्रत्याहिता मदनमाला। चिन्तयत्यहमनर्थस्य मूलभूतास्म्येतस्य ॥२२७॥
…स्माद् मम मरणं शरणं सोढव्यानि च दुःखसहस्राणि। पापया मया पापानि येन विहितान्यनेकानि ॥२२८॥
…तत्तु महापापं अहं यदि निर्गतापि तत्र गता। अप्रतिष्ठानं नरकं भणन्ति यं जिनमते निपुणाः ॥२२९॥
…पि हि निजकुलविम्बे प्रकाशयित्वा सकलत्रैलोक्यरत्नम्। प्रणमामि महासतीपादपङ्कजानि तत्र गत्वा ॥

१ क °मवर°।

एयं तु करंतीए संपज्जइ कहवि जइवि मह मरणं । पावभरभारलहुयत्तकारणं तंपि न यणिट्ठं ॥२३१॥
इय साहसमवलंबिय तुरियं गंतूण दिव्वभूमीए । दूरुज्झियभुयदंडा सहासमक्खं भणइ एवं ॥२३२॥
जयउ जिणसासणमिणं महासईओ महप्पभावाओ । इय पाडिहेरपयडाओ जत्थ दीसंति अज्जवि य ॥
इय जंपिऊण चंपयमालापाएसु पणमिउं भणइ । जयइ तुह देवि ! सीलं निच्चलचित्ताए सम्मत्ते ॥२.
अज्जप्पभिइं ममावि हु सम्मत्तं हवउ तुह पसाएण । देवगुरुणो य जे तुह ते मज्झवि होंतु जाजीवं ॥२.
इय पडिवज्जिवि सम्मं चंपयमालाकलंकमवणेउं । निचदुचरियं पयडइ दुक्कम्मावगमओ एवं ॥२३६॥
जह देवीए सईणं सिरोमणीए समं अभिरमंतो । विज्जासामत्था दंसिओ मए निवइणो पुरिसो ॥२.
निवपरियणम्मि तह पुरजणम्मि सयलम्मि वइयरो एसो । गमिओ परं पसिद्धिं विज्जासामत्थओ चेव ॥
अह तं पुच्छइ राया हेऊ को एत्थ तुज्झ, सा भणइ । मह कूडकवडदुक्कडकुडीए हेऊ किमन्नोवि? ॥२.
राया जंपइ जह अवितहं तए दुक्कडं नियं कहियं । हेऊवि तह कहिज्जउ अन्नह नूणं ...
किंतियमित्तं एयं सा जंपइ दुक्कडस्स पयस्स ? । अणुहविय़व्वाइं मए अज्जवि नरएसु दुक्खाइं ॥..
राया जंपइ एयं सिंचह रे रे कढंततिल्लेण । धिट्ठिमजवमुद्दा गलइ जेण मणभवणदाराओ ॥२४२॥
जाव तहच्चिय काउं समुट्ठिया किंकरा निवाएसं । चंपयमाला जंपइ ससंभमा ताव नरनाहं ॥२४३॥
वारह वारह सामिय ! एए जा किंपि विन्नवेमि अहं । रन्ना तहेव विहिए चंपयमाला इमं भणइ ॥२४

एतत्तु कुर्वन्त्याः संपद्यते कथमपि यद्यपि मम मरणम् । पापभरभारलघुत्वकारणं तदपि न चानिष्टम् ॥२३१
इति साहसमवलम्ब्य त्वरितं गत्वा दिव्यभूमौ । दूरोज्झितभुजदण्डा समासमक्षं भणत्येवम् ॥२३२॥
जयतु जिनशासनमिदं महासत्यो महाप्रभावाः । इति प्रातिहार्यप्रकटा यत्र दृश्यन्तेऽद्यापि च ॥२३३॥
इति जल्पित्वा चम्पकमालापादौ प्रणम्य भणति । जयति तव देवि ! शीलं निश्चलचित्तायाः सम्यक्त्वे ॥२३
अद्यप्रभृति ममापि खलु सम्यक्त्वं भवतु तव प्रसादेन । देवगुरवश्च ये तव ते ममापि भवन्तु यावज्जीवम् ॥
इति प्रतिपद्य सम्यक्त्वं चम्पकमालाकलङ्कमपनेतुम् । निजदुश्चरितं प्रकटयति दुष्कर्मापगमत एवम् ॥२३६॥
यथा देव्या सतीनां शिरोमणिना सममभिरममाणः । विद्यासामर्थ्याद् दर्शितो मया नृपतये पुरुषः ॥२३७॥
नृपपरिजने तथा पुरजने सकले व्यतिकर एषः । गमितः परां प्रसिद्धिं विद्यासामर्थ्येन एव ॥२३८॥
अथ तां पृच्छति राजा हेतुः कोऽत्र तव, सा भणति । मम कूटकपटदुष्कृतकुट्या हेतुः किमन्योऽपि ! ॥
राजा जल्पति यथाऽवितथं त्वया दुष्कृतं निजं कथितम् । हेतुरपि तथा कथ्यतामन्यथा नूनं विनङ्क्ष्यसि
कियन्मात्रमेतत् सा जल्पति दुष्कृतस्यैतस्य ? । अनुभवितव्यानि मयाऽद्यापि नरकेषु दुःखानि ॥२४१॥
राजा जल्पत्येतां सिञ्चत रे रे क्वथ्यमानतैलेन । धृष्टतामयमुद्रा गलति येन मनोभवनद्वारात् ॥२४२॥
यावत्तथैव कर्तुं समुत्थिताः किङ्करा नृपादेशम् । चम्पकमाला जल्पति ससंभ्रमा तावद् नरनाथम् ॥२४३॥
१ वारय वारय स्वामिन् ! एतान् यावत्किमपि विज्ञपयाम्यहम् । राज्ञा तथैव विहिते चम्पकमालेदं भणति ॥२४

१ क ख [illegible]

तुम्हारिमाण सामिय ! विवेयवररयणरोहणगिरीण। करुणारससरसीए किमिमीए जुत्तमिय काउं ?॥
नियपाणपाएणवि परपाणे रक्खिउं महइ एमा। को कुणइ जीवलोए पिय ! एवं मरणभीरुम्मि ?॥
अन्नं च;—
नियदुच्चरियं इय संकडम्मि को पयडिउं तरइ एवं। जिणवयणं जस्स मणे न भावओ परिणयं होइ ?॥
वोलीणा सावत्था जीए विसकंदली इमा आसि। ता वच्छल्लमिमीए जुत्तं एत्तो न दुहदाणं ॥२४८॥
उत्तं च;—
"साधर्मिकवत्सलता कल्पलता सकलसंपदां प्रसवे। यस्मात्तस्मात्तत्रैव कृतधियः कुर्वते यत्नम् ॥"
जुत्ताजुत्तं जाणइ देविच्चिय जंपिउं इय नरिंदो। चंपयमालाए समं संपत्तो नियपभवणम्मि ॥२४९॥
पव्वाइयावि निव्वुयहियया निसुणेइ पइदिणं धम्मं। देवीइ संनिहाणे कुणइ य जहसत्ति गिहिउचियं॥
पच्छायावदवानलकवलियहियया विसोवओगेण। अह दुल्लहदेवीवि हु इच्छइ नियजीवियं चइउं ॥२५१॥
इय तीए ववसियं नाउमित्थ चूडामणीए लहुमेव। तत्तो चंपयमाला संपत्ता तस्समीवम्मि ॥२५२॥
पुच्छइ किं तुम्ह करे पाएसु निवडिऊण सा भणइ। जं किंपि मुणह तुब्भे, को हेऊ, मुणह जं तुब्भे ॥२५३॥
जंपइ चंपयमाला एयस्स न होइ एस पडियारो। वज्जइ य अयसपडहो तिण्ह जुण्हुज्जलकुलाणं ॥२५४॥
एवं एवं धम्मं कुणमाणा गमह कइवि दियहाइं। पडियारम्मि उवायं इमस्स समए कहिस्सामि ॥२५५॥
अवयारउवयारपरायणाए परछिद्दपिहणवसणाए। तुज्झ नमो तुज्झ नमो सफलीकयसुकुलजम्माए ॥२५६॥

युष्मादृशां स्वामिन् ! विवेकवररत्नरोहणगिरीणाम्। करुणारससरस्याः किमस्या युक्तमिति कर्तुम् ? ॥२४५॥
निजप्राणत्यागेनापि परप्राणान् रक्षितुं काङ्क्षत्येषा। कः करोति जीवलोके प्रिय ! एवं मरणभीरौ ? ॥२४६॥
अन्यच्च,
निजदुश्चरितमिति संकटे कः प्रकटयितुं शक्नोत्येवम्। जिनवचनं यस्य मनसि न भावतः परिणतं भवति ? ॥२४७॥
अतिक्रान्ता सावस्था यस्यां विषकन्दलीयमासीत्। तस्माद् वात्सल्यमस्या युक्तमितो न दुःखदानम् ॥२४८॥
युक्तायुक्तं जानाति देव्येव जल्पित्वेति नरेन्द्रः। चम्पकमालया समं संप्राप्तो निजकभवने ॥२४९॥
प्रव्राजिकापि निर्वृतहृदया शृणोति प्रतिदिनं धर्मम्। देव्याः संनिधाने करोति च यथाशक्ति गृह्युचितम् ॥२५०॥
पश्चात्तापदवानलकवलितहृदया विषोपयोगेन। अथ दुर्लभदेव्यपि खल्विच्छति निजजीवितं त्यक्तुम् ॥२५१॥
इति तस्या व्यवसितं ज्ञात्वाऽत्र चूडामणिना लघ्वेव। ततश्चम्पकमाला संप्राप्ता तत्समीपे ॥२५२॥
पृच्छति किं तव करे पादयोर्निपत्य सा भणति। यत् किमपि जानीत यूयं, को हेतुः, जानीत यं यूयम् ॥२५३॥
जल्पति चम्पकमालैतस्य न भवत्येष प्रतिकारः। वाद्यते चायशःपटहस्त्रयाणां ज्योत्स्नोज्ज्वलकुलानाम् ॥२५४॥
एवमेवं धर्मं कुर्वाणा गमय कत्यपि दिवसानि। प्रतिकार उपायमस्य समये कथयिष्यामि ॥२५५॥
अपकारोपकारपरायणायै परच्छिद्रपिधानव्यसनायै। तुभ्यं नमस्तुभ्यं नमः सफलीकृतसुकुलजन्मायै ॥२५६॥

---

१ स भीमति।

इय धरणिनिहित्तसिरा दुल्लहदेवी पुणो पणमिऊण । मह एए च्चिय चरणा सरणं इय भणिय पुणरवि ॥
भणइ तइच्चिय वयणं कस्सवि सुयणस्स सुयणु ! सच्चवियं । जं अगुणेसुवि सत्तेसु होंति ...
यतः;—

"निर्गुणेष्वपि सत्त्वेषु दयां कुर्वन्ति साधवः । नहि संहरति ज्योत्स्नां चन्द्रश्चाण्डालवेश्मसु ॥"

इय चंपयमालाए सह गुरुपीईए वड्ढमाणीए । दुल्लहदेवीए निवो चमक्किओ चिंतए एवं ॥२५९॥
सुकुलुप्पत्ती य गुणन्नुयां य सम्मं इमीए निव्वडिया । वयणस्स इमस्स तहा अन्योवि य परिणओ वाढं॥
"वरं ज्वालाकुले वह्नावहाय निहितं वपुः । न पुनर्गुणसंपन्ने कृतः स्वल्पोऽपि मत्सरः ॥"
इय एवं सव्वत्थवि समुव्वहंतो गुणेसु बहुमाणं । सविसेसं जिणधम्मे कुणइ पवित्ति पुहइनाहो ॥२६१॥
तथाहि;—
पइनगरं पइगामं सव्वत्थ जिणेसराण भवणाइं । कारेइ नियदेसे विसेसओ सुविहियजणस्स ॥२६२॥
भत्तिबहुमाणपुव्वं वसहिपयाणाइएसु किच्चेसु । नियअहिगारियलोयं पयट्टए समयनीईए ॥२६३॥
साहम्मियवच्छल्लं परमंगं सिवसुहस्स तं कुणइ । सुणइ सिद्धंतसारं धरियस्स न मरणमाणवइ ॥२६४॥
सव्वत्थवि घोसावइ पडहयपुव्वं अमारिसद्दं च । उम्मुक्कसुंकदंडं सावयलोयं करावेइ ॥२६५॥
इय देवीए समेओ धम्मपरो पालए सुनीईए । रज्जमणवज्जकज्जे सज्जमई सययमुज्जमई ॥२६६॥
अह अन्नया कयाई पसवइ पुत्तं पवित्तसुमुहुत्ते । चंपयमाला पुव्वव्व दिणयरं अरुणकरचरणं ॥२६७॥
वद्धाविओ नरिंदो पियंवईयाए पुत्तजम्मेण । से दिन्नमंगलग्गं आभरणं मउडपरिवज्जं ॥२६८॥
तह सा दासत्ताओ मुक्काणत्तो य तह पडीहारो । जंह जिणपूयापुव्वं वद्धावणयं करावेइ ॥२६९॥

इति धरणीनिहितशिरा दुर्लभदेवी पुनः प्रणम्य । ममैतावेव चरणौ शरणमिति भणित्वा भूयः ॥२५७॥
भणति त्वयैव वचनं कस्यापि सुजनस्य सुतनु ! सत्यापितम् । यदगुणेष्वपि सत्त्वेषु भवन्त्युपकारिणः सुजनाः ॥२५८॥
इति चम्पकमालया सह गुरुप्रीतौ वर्धमानायाम् । दुर्लभदेव्या नृपश्चमत्कृतश्चिन्तयत्येवम् ॥२५९॥
सुकुलोत्पत्तिश्च गुणज्ञता च सम्यगस्या निष्पतिता । वचनस्यास्य तथाऽर्थोऽपि च परिणतो बाढम् ॥२६०॥
इत्येवं सर्वत्रापि समुद्वहन् गुणेषु बहुमानम् । सविशेषं जिनधर्मे करोति प्रवृत्तिं पृथिवीनाथः ॥२६१॥
प्रतिनगरं प्रतिग्रामं सर्वत्र जिनेश्वराणां भवनानि । कारयति निजदेशे विशेषतः सुविहितजनस्य ॥२६२॥
भक्तिबहुमानपूर्वं वसतिप्रदानादिकेषु कृत्येषु । निजाधिकारिलोकं प्रवर्तयति समयनीत्या ॥२६३॥
साधर्मिकवात्सल्यं परमाङ्गं शिवसुखस्य तत्करोति । शृणोति सिद्धान्तसारं धृतस्य न मरणमाज्ञपयति ॥२६४॥
सर्वत्रापि घोषयति पटहपूर्वममारिशब्दं च । उन्मुक्तशुल्कदण्डं श्रावकलोकं कारयति ॥२६५॥
इति देव्या समेतो धर्मपरः पालयति सुनीत्या । राज्यमनवद्यकार्ये सज्जमतिः सततमुद्यच्छति ॥२६६॥
अथान्यदा कदाचित्प्रसुते पुत्रं पवित्रे सुमुहूर्ते । चम्पकमाला पूर्वेव दिनकरमरुणकरचरणम् ॥२६७॥
वर्धितो नरेन्द्रः प्रियंवदया पुत्रजन्मना । तस्यै दत्तमङ्गलग्नमाभरणं मुकुटपरिवर्जम् ॥२६८॥

तेणवि तहत्ति विहियं पुरिसे संपेसिऊण सव्वत्थ । धयचिंधहट्टसोहाए सोहियं तं पुरंपि कयं ॥२७०॥
मासम्मि अइक्कंते नामं पुत्तस्स सुहमुहुत्तम्मि । भुवणाणंदोत्ति कयं महाविभूईए भूवइणा ॥२७१॥
संगयकलाकलावो वित्तजुओ सयललोयमणहरणो । जुवरायपए रायव्व ठाविओ सो नरिंदेण ॥२७२॥
तत्तो कमेण पुत्तो जाओ बीओवि कुमरकरिसीहो। दुहियावि तहा एक्का जयसुंदरिनामिया जाया ॥
इय वच्चंते काले चंपयमालाए निययई भणिओ । समओ एस नरेसर ! वयमग्गे गरुयपुरिसाणं ॥२७४॥
तो भणइ निवो जुत्तं भणियं तुम्हेहिं किंतु कम्मवसा । तुहमुहकमलविलोयणतिसिओ चिय अज्जवि मयच्छि !॥
तो पइ तं सा जंपइ मा जंपसु नाह ! एरिसं वयणं । अणुसाससु अप्पाणं इमेण अणुसासणकमेण ॥२७६॥
तद्यथा;—
ही ही निर्हीण रे जीव ! पाविउं मणुयजम्ममवि दुलहं । हारसि रमणीण कए जाणं का चंगिमा नाण ? ॥
तथाहि;—
जं मज्झे तं बाहिं जं बाहिं तं हविज्ज जइ मज्झे । रमणीतणुस्स ता होज्ज दुन्निवारा सुणयकाया ॥२७८॥
किं रमणीयं रमणीतणुस्स चम्मट्ठिरुहिरमइयस्स । मुत्तंतपुरीससमाउलाविसप्पंतगंधस्स ? ॥२७९॥
मयणअभुल्लिरदुल्ललियभिल्लसुमहल्लतिक्खभल्लीहिं । सो विज्झइ जो गिज्झइ रमणीरमणीयतणुफासे ॥२८०॥
जइ अणुरज्जसि तरुणीयणम्मि तह जइ जिणिंदधम्मम्मि । तो तेणेव भवेणं भवसमुद्दओ तुह भवे जीव !॥
को अणुराओ का तम्मि भल्लिमा वल्लहम्मि रे जीव ! । जम्मि चल्लो सब्भावो गयणम्मिव गहिनहत्थो ! ॥

तथा सा दासत्वाद् मुक्ताऽज्ञप्तश्च तथा प्रतीहारः । यथा जिनपूजापूर्वं वर्धनकं कारय ॥२६९॥
तेनापि तथेति विहितं पुरुषान् संप्रेष्य सर्वत्र । ध्वजचिह्नहट्टशोभया शोभितं तत्पुरमपि कृतम् ॥२७०॥
मासेऽतिक्रान्ते नाम पुत्रस्य शुभमुहूर्ते । भुवनानन्द इति कृतं महाविभूत्या भूपतिना ॥२७१॥
संगतकलाकलापो वृत्तयुतः सकललोकमनोहरणः । युवराजपदे राजेव स्थापितः स नरेन्द्रेण ॥२७२॥
ततः क्रमेण पुत्रो जातो द्वितीयोऽपि कुमारकरिसिंह । दुहितापि तथैका जयसुन्दरीनामिका जाता ॥२७३॥
इति व्रजति काले चम्पकमालया निजपतिर्भणितः । समय एष नरेश्वर ! व्रतमार्गे गुरुपुरुषाणाम् ॥२७४॥
ततो भणति नृपो युक्तं भणितं युष्माभिः किन्तु कर्मवशात् । त्वन्मुखकमलविलोकनतृषित एवाद्यापि मृगाक्षि ! ॥
ततः पतिं तं सा जल्पति मा जल्पीर्नाथ ! ईदृशं वचनम् । अनुशाध्यात्मानमनेनानुशासनक्रमेण ॥२७६॥
ही ही निर्हीन रे जीव ! प्राप्य मनुजजन्मापि दुर्लभम् । हारयसि रमणीनां कृते यासां का चाङ्गिमा तासाम् ! ॥
यद् मध्ये तद् बहिर्यद् बहिस्तद् भवेद्यदि मध्ये । रमणीतनोस्ततो भवेयुर्दुर्निवाराः शुनककाकाः ॥२७८॥
किं रमणीयं रमणीतनोश्चर्मास्थिरुधिरमयस्य । मूत्रान्त्रपुरीषसमाकुलाविसर्पद्गन्धस्य ! ॥२७९॥
मदनाभ्रंशनशीलदुर्ललितभिल्लसुमहातीक्ष्णभल्लीभिः । स विध्यति यो गृध्यति रमणीरमणीयतनुस्पर्शे ॥२८०॥
योऽनुरज्यसि तरुणीजने तथा यदि जिनेन्द्रधर्मे । ततस्तेनैव भवेन भवसमुद्रस्तव भवेज्जीव ! ॥२८१॥

क ख "०रि०" ।

अद्धच्छिपिच्छिरीहिं अवलाहिं विचलविवेयनेहाहिं । असुइगुरुकुट्ठियाहिवि जे भंसिज्जंति मत्ताओ ॥
ताण फुसिज्जउ लीहा जीहा विउसाण थुणउ किं ताण । पुरिसायारधराणं चिचापुरिसाणव नराणं
ही ही ! अणज्जकज्जज्जयस्स रे जीव ! तुज्झ किं भणिमो । जिणसासणंपि कहमवि लद्धुं हारेसि मुग्गिया
जं विसएसु पसज्जसि भंजसि सुहसीलगरुयवणराई । मत्तकरिव्व न चेयसि देसणतिक्खंकुसपहारं ॥२८
वहुंतरम्मि मुद्धे हे हियय ! हयास ! जिणमयं लद्धुं । विसयसुहाइं वंछसि जीयट्ठा पियसि हालहलं
विसयारिओ सि धत्तूरिओ सि मोहेण किंव ठगिओ सि । विसएसुवि जं सुक्खं . ॥सि रे . .
धी ! तुज्झ चंगिमा तुंगिमावि धी ! धी ! गुणाण माहप्पं । जं किर लद्धविवेओवि ववससे भुंजिउं . .
विसया विसंव विसया असिव्व विसया मसिव्व मन्नेसु । मइधारणछेयणकारणाउ जमसयलगाओ ॥
ता खणमवि न खमं ते विसएसु मणो करित्तु रे जीव ! । सुरचावचंचले जीवियम्मि विसएसु का तण्हा
इय लक्खमगं काउं सयावि झाएज्ज भवसरूवं तु । जेण जरमरणहरणं संवेगरसायणं लहइ ॥२९२॥
इय सव्वरयणायरूलगसंनेयवसुच्छलंतघणपुलओ । चंपयमालं सप्पणयनिब्भरं भणइ नरनाहो ॥२९३॥
विज्जुलरूवमाओ तइ उद्धरिउं पयट्टिओ पुव्विं । जइ इहपरभवसुहकारणेसु अह उज्जओ जाओ ॥२९
रज्जधुराधरणक्खमे मंतइ पत्तेवि पुत्तरयणम्मि । पुव्वभवब्भासाओ रागानलदाहविहुरस्स ॥२९५॥
निवलुयगुरुनरगुरुसंगंतसंवेगरसजलुप्पीलो । पल्हत्थिओ ममोवरि रायपयावंव अवणेउं ॥२९६॥

कोऽनुरागः किं तस्मिन् भद्रत्वं याऽऽलस्ये रे जीव ! । यस्मिंश्चलः सद्भावो गगन इव तडित्प्रकारः ॥२८
अर्धाक्षिप्रेक्षणशीलाभिरबलाभिर्विचलविवेकस्नेहाभिः । अशुचिगुरुकोष्ठिकाभिरपि ये भ्रंश्यन्ते सत्त्वात् ॥२८९॥
तेषां स्पृश्यतां रेखा जिह्वा विदुषां स्तौतु किं तेषाम् । पुरुषाकारधराणां मृतपुरुषाणामिव नराणाम् ॥२८
ही ही ! अनार्यकार्योद्यमस्य रे जीव ! तव किं भणामः । जिनशासनमपि कथमपि लब्ध्वा हारयसि . .
यद् विषयेषु प्रसजसि भनक्षि शुभशीलगुरुवनराजीः । मत्तकरीव न चेतसि देशनातीक्ष्णाङ्कुशप्रहारम् ॥२८
कालान्तरे मुग्धे हे हृदय ! हताश ! जिनमतं लब्ध्वा । विषयसुखानि वाञ्छसि जीवितार्थं पिबसि . .
विषयाकृष्टोऽसि धत्तूरितोऽसि मोहेन किंवा वञ्चितोऽसि । विषयेष्वपि यत्सौख्यं मार्गयसि रे जीव ! . .
धिक् तव चङ्गिमानं तुङ्गिमानं धिग्धिग् गुणानां माहात्म्यम् । यत्किल लब्धविवेकोऽपि व्यवस्यसि भोक्तुं . .
विषयान् विषमिव विषयानसिमिव विषयान्मषीमिव मन्यस्व । मतिधारणच्छेदनकारणाद्यशोमलिनकरणाच्च ॥२९
तस्मात् क्षणमपि न क्षमं ते विषयेषु मनः कर्तुं रे जीव ! । सुरचापचपले जीविते विषयेषु का तृष्णा ! ॥२९
इति लक्ष्यमार्गं कृत्वा सदापि ध्यायेत भवस्वरूपं तु । येन जरामरणहरणं संवेगरसायनं लभन्ते ॥२९२॥
इति सर्वरत्नाकरलग्नसंवेगवशोच्छलद्घनपुलकः । चम्पकमालां सप्रणयनिर्भरं भणति नरनाथः ॥२९३॥
विद्युद्रूपमायां त्वदुद्धृत्य प्रवर्तितः पूर्वम् । यदीहपरभवसुखकारणेष्वथोद्यतो जातः ॥२९४॥
राज्यधुराधरणक्षमे मन्त्रयति प्राप्तेऽपि पुत्ररत्ने । पूर्वभवाभ्यासाद् रागानलदाहविधुरस्य ॥२९५॥

१ क. [illegible]

[illegible] । [illegible] ॥
[illegible] । [illegible] ॥
[illegible] । [illegible] ॥१९९॥
[illegible] । [illegible] ॥२००॥
[illegible] । [illegible] ॥२०१॥
[illegible] । [illegible] ॥२०२॥
[illegible] । [illegible] मं निवारेह ॥२०३॥
[illegible] । पहू ! [illegible] ॥२०४॥
[illegible] ! [illegible] । [illegible] ॥
[illegible] । [illegible] ॥२०६॥
[illegible] । [illegible] ॥२०७॥
[illegible] । [illegible] ॥
[illegible] । [illegible] दिट्ठं मए पुव्विं ॥२०९॥
[illegible] । [illegible] ॥

[illegible] । [illegible] ॥१९६॥
[illegible] । [illegible] ॥१९७॥
[illegible] । [illegible] ॥१९८॥
[illegible] । [illegible] ॥१९९॥
[illegible] । [illegible] इव गजेन्द्रमारूढः ॥२००॥
[illegible] । [illegible] ॥२०१॥
[illegible] । [illegible] भूम्यामुपविष्टः ॥२०२॥
[illegible] । [illegible] ॥२०३॥
[illegible] । भो ! [illegible] मां भवगृहात् ॥२०४॥
[illegible] । मा कुरुष्व [illegible] प्रतिबन्धम् । ततो राजा [illegible] ॥२०५॥
[illegible] । [illegible] ॥२०६॥
[illegible] । [illegible] ॥२०७॥
[illegible] । [illegible] ॥२०८॥
[illegible] प्रणम्य मां भणति । एष [illegible] यथा दृष्टं मया पूर्वम् ॥२०९॥
[illegible] । [illegible] भणितः [illegible] ॥२१०॥

दुल्लहदेवीचंपयमालापमुहाहिं सयलदेवीहिं । आसीसामुहलाहिं तस्स कओ अंक्खयक्खेवो ॥३११॥
भणइ य चंपयमाला कमागयं जाय ! रज्जरिणमेयं। तइ संकमियं पिउणा नित्थरियव्वं पयत्तेण ॥३१२॥
पुत्तय ! लोए भण्णंति अत्थसत्थेसु तिन्नि पुरिसत्था । तेसुंपि अत्थकामा धम्माउच्चिय लहिज्जंति ॥३१३॥
परमत्थम्मि उ सुच्चिय मोक्खस्सवि कारणं न उण इयरे । जं ते निसेविया भवदुहिक्कहेउं भवंति तओ ॥३१४॥
पुरिसत्थत्तं किं तेसु, होइ धम्मोवि वच्छ ! पुरिसत्थो । सोच्चिय जो खलु भणिओ जिणेहिं गयरायदोसेहिं ॥
ता वच्छ ! तए अप्पा पयट्टियव्वोऽपमत्तचित्तेणं । तह नियवच्चसमाणो लोओवि जिणिंदधम्मम्मि ॥३१६॥
नय रायधम्मवाहाए होइ एसोवि, तत्थवि पयत्तो । नो मोत्तव्वो रेहइ जेण अवत्थोचियं सव्वं ॥३१७॥
सव्वकलाकुसलस्सवि पत्तट्ठस्सवि जिणिंदधम्मम्मि । जा तुह सिक्खा सच्चं अवच्चनेहस्स तं ललियं ॥
इय तीसे उवएसे पाउं सवणंजलीहिं अमयंव । भुवणाणंदनरिंदो उट्ठेउं पणमइ नरिंदं ॥३१९॥
तह देवीओवि, तत्तो तेणाणुगओऽरिकेसरिनरिंदो । देवीहिं परियणेण य वंदइ गंतुं मुणिंदपए ॥३२०॥
तंह गिण्हइ अक्खेवेण मोक्खसोक्खाभिकंखिरो दिक्खं। चंपयमालापमुहावरोहरमणीहिं परियरिओ ॥३२१॥
पव्वाइया सुलसावि हु तीए गुरू संकरोवि सयलेण। सह परियणेण गिण्हइ दिक्खं गुरुपायमूलम्मि ॥३२२॥
चंपयमालापभिई अज्जाउ समप्पियाउ मयहरीए। सिरिआणंदसिरीए संजयसिरीएव्व पच्चक्खं ॥३२३॥
भुवणाणंदनिवोवि हु वंदेउं जिणवरं मुणिंदे य । संपत्तो नियभवणं हरिसविसायाउलो घणियं ॥३२४॥

दुर्लभदेवीचम्पकमालाप्रमुखाभिः सकलदेवीभिः । आशीर्मुखराभिस्तस्य कृतोऽक्षताक्षेप· ॥३११॥
भणति च चम्पकमाला क्रमागतं जात ! राज्यर्णमेतत । त्वयि संक्रामितं पित्रा निस्तरीतव्यं प्रयत्नेन ॥३१२॥
पुत्रक ! लोके भण्यन्तेऽर्थशास्त्रेषु त्रयः पुरुषार्थाः । तेष्वप्यर्थकामौ धर्मादेव लभ्येते ॥३१३॥
परमार्थतस्तु स एव मोक्षस्यापि कारणं न पुनरितरौ । यत्तौ निषेवितौ भवदुःखैकहेतू भवतस्ततः ॥३१४॥
पुरुषार्थत्वं किं तयोः, भवति धर्मोऽपि वत्स ! पुरुषार्थः । स एव यः खलु भणितो जिनैर्गतरागद्वेषैः ॥३१५॥
तस्माद् वत्स ! त्वयात्मा प्रवर्तितव्योऽप्रमत्तचित्तेन । तथा निजापत्यसमानो लोकोऽपि जिनेन्द्रधर्मे ॥३१६॥
न च राजधर्मबाधया भवत्येषोऽपि, तत्रापि प्रयत्नः । नो मोक्तव्यो राजते येनावस्थोचितं सर्वम् ॥३१७॥
सर्वकलाकुशलस्यापि बहुशिक्षितस्यापि जिनधर्मे । या तव शिक्षा सत्यमपत्यस्नेहस्य तल्ललितम् ॥३१८॥
इति तस्या उपदेशान् पीत्वा श्रवणाञ्जलिभ्याममृतमिव । भुवनानन्दनरेन्द्र उत्थाय प्रणमति नरेन्द्रम् ॥३१९॥
तथा देवीरपि, ततस्तेनानुगतोऽरिकेसरिनरेन्द्रः । देवीभिः परिजनेन च वन्दते गत्वा मुनीन्द्रपादान् ॥३२०॥
तथा गृह्णात्यक्षेपेण मोक्षसौख्याभिकाङ्क्षणशीलो दीक्षाम् । चम्पकमालाप्रमुखावरोधरमणीभिः परिकरितः ॥३२१॥
प्रव्राजिता सुलसापि हि तस्या गुरुः शङ्करोऽपि सकलेन। सह परिजनेन गृह्णाति दीक्षां गुरुपादमूले ॥३२२॥
चम्पकमालाप्रभृतय आर्याः समर्पिता महत्तरायै । श्रीआनन्दश्रियै संयमश्रिया इव प्रत्यक्षम् ॥३२३॥
भुवनानन्दनृपोऽपि खलु वन्दित्वा जिनवरं मुनीन्द्रांश्च। संप्राप्तो निजभवनं हर्षविषादाकुलो बाढम् ॥३२४॥

---

१ सं. ब बर्गे ।

चिंतइ तओ किमेसा नयरी अन्ना गिहंपि अन्नयरं । अन्ने य ते पएसा जे पिउणा भूसिया हुंता ॥३२
जइ गयणं रयणीए रहियं रयणीयरेण न हु सोहं । धरइ तहा नगरमिणं अहियं ताएण परिचत्तं ॥३२६॥
कालेण गलियसोगो पालइ रज्जं जणाण कयचोज्जं । सिरिभुवणाणंदनिवो अक्कमियासेसरिउचक्को ॥३२७
अरिकेसरिमुणिराओ राइंदियसंपि कुणइ सुत्तत्थं । सुत्तत्थतदुभयविऊ जाओ कालेण गीयत्थो ॥३२८॥
सूरिपयम्मि गुरूहिं ठविओ सह दिक्खिओ य सव्वो सो । मुणिसाहुणीण वग्गो परिवारत्तेणणुन्नाओ ॥
विहरंतस्सवि य तओ खीणघाइकम्मतमनियरे । सज्झाणसेलसिहरे उइओ वरकेवलदिणिंदो ॥३३०॥
पडिबोहिवि भवियजणं सुइरं, आउक्खयम्मि सेलेसिं । आरुहिउं अरिकेसरिसूरी-परमप्पयं पत्तो ॥३३१॥
दुलहदेवीसुलसापमुहाहिं साहुणीहिं परियरिया । एक्कारस अंगाइं चंपयमालावि परिपढइ ॥३३२॥
टविया पवित्तिणिपए विहरइ वसुहाए विविहतवनिरया । निरयाइदुहपरंपरमवणिंती भूरिभवियाणं ॥३३३॥
अह सा गुरुसुस्सूसविसोहियकम्ममला, वेयावच्चसमुज्जलकंभियतमपडला ।
सह अउव्वकरणरमि खवगसेढि करवि, मोहमहोयहि लीलइ अइदुत्तरु तरवि ॥३३४॥
परगु ररनअगंजियअंतररिउबलिण, तिहुयणु नियवि समग्गु विनिम्मलकेवलिण ।
तीसदिवसअणसणिण सुमाहुणिपरिगरिय, मोक्खठाणि अजरोविण चंपयमाल ठिय ॥३३५॥ ॥

॥ इति सम्यक्त्वप्रशंसायां चम्पकमालाकथानकं समाप्तम् ॥

चिन्तयति ततः किमेषा नगर्यन्या गृहमप्यन्यतरत् । अन्ये च ते प्रदेशा ये पित्रा भूषिता अभवन् ॥३२५॥
या गगनं रजन्यां रहितं रजनीकरेण न हि शोभाम् । धराति तथा नगरमिदमधिकं तातेन परित्यक्तम् ॥३२६॥
लेन गलितशोकः पालयति राज्यं जनाना कृताश्चर्यम् । श्रीभुवनानन्दनृप आक्रान्ताशेषरिपुचक्रः ॥३२७॥
केसरिमुनिराजो रात्रिंदिवमपि करोति सूत्रार्थम् । सूत्रार्थतदुभयविज्ञातः कालेन गीतार्थः ॥३२८॥
दे गुरुभिः स्थापितः सह दीक्षितश्च सर्वं स. । मुनिसाध्वीनां वर्गः परिवारत्वेनानुज्ञातः ॥३२९॥
तोऽपि च ततः [illegible]णघातिकर्मतमोनिकरे । सद्ध्यानशैलशिखर उदितो वरकेवलदिनेन्द्रः ॥३३०॥
ध्य भविकजन सुचिरम्, आयुःक्षये शैलेशीम् । आरुह्यारिकेसरिसूरिः परमपदं प्राप्तः ॥३३१॥
र्वीसुलसाप्रमुखाभि. साध्वीभि. परिकरिता । एकादशाङ्गानि चम्पकमालापि परिपठति ॥३३२॥
मवर्तिनीपदे विहरति वसुधायां विविधतपोनिरता । निरयादिदुःखपरम्परामपनयन्ती भूरिभविकानाम् ॥
न सा गुरुशुश्रूषाविशोधितकर्ममला, वैयावृत्त्यसमुज्ज्वलदग्धतमःपटला ।
पूर्वकरणक्रमेण क्षपकश्रेणिं कृत्वा, मोहमहोदधिं लीलयाऽतिदुस्तरं तीर्त्वा ॥३३४॥
पिरवतागञ्जितान्तरारिपुबलेन, त्रिभुवनं दृष्ट्वा समग्रं विनिर्मलकेवलेन ।
दिवसानशनेन सुसाध्वीपरिवरिता, मोक्षस्थानेऽजरोपेण चम्पकमाला स्थिता ॥...

जह [illegible] गयणं आहारो रोहणो य रयणाणं। मिथूणं जह जलही तह सम्मत्तं सिवसुहाणं ॥१॥
जह [illegible] चक्को विरयति सीलसम्मित्तेण । तह सम्मत्तं गिहिणो जइणो यवि भूसणं परं ॥२॥
[illegible] जिणवम्मे सच्चे देवे य गुरुम्मि तम्मि । जायइ विरलं सयन्तंपुड्डाणं मणिरहस्सेव ॥३॥
[illegible]:—

[illegible] दुर्गं अत्थि पसिद्धा जयम्मि भवगहिया । वितगुरविसयत्ता लच्छीनिवासा [illegible] ॥४॥
[illegible] । धम्मसग्गो धरसिद्धी सम्मादिट्ठी पुरसिट्ठी ॥५॥
[illegible] इव [illegible] गेहिणी तस्स । मिच्छत्तमोहियमई तहावि सा भगुणो इट्ठा ॥६॥
[illegible] सुंदरतरंगा। मणिसिहनामो पढमो बीओ उण मणिरहो नाम ॥७॥
[illegible] वडिओ नाम कहवि । जर [illegible] निगुणिज्जइ समरगयेसु ॥८॥
[illegible] कुसमिम । कीलंताणं ताणं गारणसमणो तहिं पत्तो ॥९॥
[illegible] । गुणभविरागसिरीणं नमंसिउं दोवि उवविट्ठा ॥१०॥
[illegible] । पारद्धा धम्मकहा नेमि विणहाण जिणभणिया ॥११॥
[illegible] । गुणमणिनाणेण कहवि समंतेहिं मणुयत्ते ॥१२॥
[illegible] । मणुयगईहिं पत्तो संपत्तो सुकय पुन्नेहिं ॥१३॥
[illegible] । संपाडिज्जइ पुन्नेण नेव केणावि पाविणं य ॥१४॥

"यद्दुपुरतिरमणीयं श्रीजनकमनीयमनभिसरणीयम्। यत्साम्राज्यमखण्डं तत्खण्डं धर्मलाभेऽसोः।"

एयं च किलीए कडंगरंव, परमत्थओ फलं मोक्खो। धम्मस्स सुविहियस्सेइ अवितहो सो य जिणभणिओ ॥
तत्तो अपत्तपुव्वे जिणधम्मे सम्ममायरं कुणह। जेण दुहलहरिरुद्दं भवसमुद्दं लहुं तरह ॥१६॥
सो दुविगप्पो कहिओ जिणेहिं जियरागदोसमोहेहिं। साहुगिहिभेयभिन्नो पढमो य महव्वयाइओ ॥१७॥
बीओ बारसभेओ मूलं दुण्हंपि तेसि सम्मत्तं। तं संकाइविमुक्कं जीवाइतत्तसद्दहणं ॥१८॥
सुरनरवरकयसेवो अरिहं देवो सुसाहुणो गुरुणो। इय सम्मत्तं वुत्तं तव्विवरीयं तु मिच्छत्तं ॥१९॥
भालयलमिलियकरकमलसंपुडो विन्नवेइ तं साहुं। मणिसिंहनामा नमिउं भयवं! पढमस्स असमत्था ॥२०॥
बीयस्सवि असमत्था तहावि तुह दंसणं अमोहंति। पसिय सम्मत्तमित्तो दिज्जउ अम्हाण जिणधम्मो ॥
जइ जोग्गया मुणीसर! अम्हाणं अत्थि, तो मुणी भणइ। रयणाण महग्घाणवि रयणनिहिंचिय न किं ठाणं? ॥
इय भणिऊणं मुणिणा करुणारसवासियंतकरणेण। आरोवियं विहीए सम्मत्तं ताण दोण्हंपि ॥२३॥
तह कहिया तस्स गुणा सवित्थरं साहिया य दोसावि। तक्कारयाण कहिउं सुरनारयसुक्खदुक्खाइं ॥२४॥
उप्पइओ मुणिवसहो तेवि य पत्ता नियम्मि गेहम्मि। पिउणो कहंति जह अज्ज ताय! जमुणानईकूले ॥
सम्मत्तमूलपसरियसुद्धमहव्वयविसालखंधालो। सप्पसरसमिइगुत्तीमहल्लसालो दमपवालो ॥२६॥
सुरनरसुहकुसुमड्ढो गुणगंधड्ढो न रायदवदड्ढो। सउणजणजणियसद्दो मोक्खफलड्ढो खमारूढो ॥२७॥
भवगिम्हतवियजणकयनिव्वुइदेसणसुसीयलच्छाओ। पणयजणकप्पविडवी अम्हेहिं मुणिवरो दिट्ठो ॥२८॥

एतच्च कृष्यास्तृणमिव, परमार्थतः फलं मोक्षः। धर्मस्य सुचीर्णस्येहावितथः स च जिनभणितः ॥१५॥
ततोऽप्राप्तपूर्वे जिनधर्मे सम्यगादरं कुरुत। येन दुःखलहरीरुद्रं भवसमुद्रं लघु तरत ॥१६॥
स द्विविकल्पः कथितो जिनैर्जितरागद्वेषमोहैः। साधुगृहिभेदभिन्नः प्रथमश्च महाव्रतादिकः ॥१७॥
द्वितीयो द्वादशभेदो मूलं द्वयोरपि तयोः सम्यक्त्वम्। तच्छङ्काादिविमुक्तं जीवादितत्त्वश्रद्धानम् ॥१८॥
सुरनरवरकृतसेवोऽर्हन् देवः सुसाधवो गुरवः। इति सम्यक्त्वमुक्तं तद्विपरीतं तु मिथ्यात्वम् ॥१९॥
भालतलमिलितकरकमलसंपुटो विज्ञपयति तं साधुम्। मणिसिंहनामा नत्वा भगवन्! प्रथमस्यासमर्थौ ॥२०॥
द्वितीयस्याप्यसमर्थौ तथापि तव दर्शनममोघमिति। प्रसीद सम्यक्त्वमात्रो दीयतामावाभ्यां जिनधर्मः ॥२१॥
यदि योग्यता मुनीश्वर! आवयोरस्ति, ततो मुनिर्भणति। रत्नानां महार्घाणामपि रत्ननिधिरेव हि न किं स्थानम्? ॥
इति भणित्वा मुनिना करुणारसवासितान्तःकरणेन। आरोपितं विधिना सम्यक्त्वं तयोर्द्वयोरपि ॥२३॥
तथा कथितास्तस्य गुणाः सविस्तरं कथिताश्च दोषा अपि। तत्कारकाणां कथयित्वा सुरनारकसुखदुःखानि ॥
उत्पतितो मुनिवृषभस्तावपि च प्राप्तौ निजे गेहे। पितरं कथयतो यथाऽद्य तात! यमुनानदीकूले ॥२५॥
सम्यक्त्वमूलप्रसृतशुद्धमहाव्रतविशालस्कन्धः। सप्तदशसमितिगुप्तिमहाशालो दमप्रवालः ॥२६॥
सुरनरसुखकुसुमाढ्यो गुणगन्धाढ्यो न रागदवदग्धः। शकुन(रुत)जनजनितशब्दो मोक्षफलाढ्यः क्षमारूढः ॥२७॥

---

१ भ चंग।

मोक्खमहातरुवीयं तेणं अम्हाण हिययखित्तेसु । सम्मत्तं निहिऊणं सित्तं सद्धासुहजलेण ॥२९॥
तो सेट्ठी वेसमणो मणम्मि तुट्ठोवि पभणए एवं । जुत्तं तुम्हेहिं कयं जइ जणणीबहुमयं होही ॥३०॥
तो ताणं जणणीए भणियं भो डिम्भगा ! जहिच्छाए । पुरपउरपरिसराइं सराइं सरियाण पुलिणाइं ॥..
इत्थागया गया इव निरंकुसा भमडिऊण सच्छंदं । निक्खणिया नियहट्टे किं नो चिट्ठेह रे दुट्ठा ! ॥..
कोऽवसरो तुम्हाणं संपइ धम्मस्स सवणगहणेसु ? । मोत्तुं नियवाणिज्जं अन्नं नो किंपि कायव्वं ॥३३॥
तो जेट्ठो जणणीए सुणिउं वयणाणि जंपए एवं । न पुणोवि इमं काहं खमसु महं महपसाएण ॥३४॥
बीओ पुणो विचिंतइ करम्मि चिंतामणिं कहवि पत्तं । किं चयइ कोविओ कोवि कहवि नियजीयनिग्गमेवि
केणवि कारुणिएणं अमयरसं पाइओ महारोगी । सो य पइखणमणुहवइ लाघवं तेण रोगस्स ॥३६॥
तो तमणक्खपरायणपियजणवयणेण वमउ किं रोगी ? । तो भणउ किंपि जणणी धम्मं न चएमि जीवंतो
पत्तं अपत्तपुव्वं सम्मत्तं जं मए इमं तस्स । चिट्ठउ जणणी इण्हिं वहबंधणमारणकरावि ॥३८॥
अन्नोवि कोइ सक्कइ जक्खो रक्खो न अहव सहसक्खो । [illegible] चालिओवि [illegible] सुरसे [illegible]
इय तीए निब्भओ सो गच्छइ जिणभवणसाहुवसहीसु । पूयइ वंदइ गिहजिणपडिमाउ तिसंझमुववुत्तो ।
जिट्ठो भणइ जणणीएणिट्ठमेयं करेसु मा वच्छ ! । घरजिणपडिमापूया ताएण कयावि सा न [illegible]
तं मणिरहो रहम्मी पभणइ एवं कयम्मि किर जणणी । अणुयत्तिया भविस्सइ इयं तुह भावो न [illegible]

भवग्रीष्मतप्तजनकृतनिर्वृतिदेशनसुशीतलच्छायः । प्रणतजनकल्पविटपी आवाभ्यां मुनिवरो दृष्टः ॥२८॥
मोक्षमहातरुबीजं तेनावयोर्हृदयक्षेत्रयोः । सम्यक्त्वं निधाय सिक्तं श्रद्धाशुभजलेन ॥२९॥
ततः श्रेष्ठी वैश्रमणो मनसि तुष्टोऽपि प्रभणत्येवम् । युक्तं युवाभ्यां कृतं यदि जननीबहुमतं भवेत् ॥३०॥
ततस्तयोर्जनन्या भणितं भो डिम्भकौ ! यदृच्छया । पुरप्रचुरपरिसरेषु सरस्सु सरितां पुलिनेषु ॥३१॥
अत्रागतौ गजाविव निरंकुशौ भ्रान्त्वा स्वच्छन्दम् । निष्खातौ निजहट्टे किं नो तिष्ठतं रे दुष्टौ ! ॥३२॥
कोऽवसरो युवयोः संप्रति धर्मस्य श्रवणग्रहणयोः ? । मुक्त्वा निजवाणिज्यमन्यन्नो किमपि कर्तव्यम् ॥३३॥
ततो ज्येष्ठो जनन्याः श्रुत्वा वचनानि जल्पत्येवम् । न पुनरपीदं करिष्ये क्षमस्व मां महाप्रसादेन ॥३४॥
द्वितीयः पुनर्विचिन्तयति करे चिन्तामणिं कथमपि प्राप्तम् । किं त्यजति कोविदः कोऽपि कथमपि निजजीवितनि[illegible]
केनापि कारुणिकेनामृतरसं पायितो महारोगी । स च प्रतिक्षणमनुभवति लाघवं तेन रोगस्य ॥३६॥
तदनक्षरा[illegible]प्रियजनवचनेन वमतु किं रोगी ? । ततो भणतु किमपि जननी धर्मं न त्यजामि जीवन् ।
प्राप्तमप्राप्तपूर्वं सम्यक्त्वं यन्मयेदं तस्य । तिष्ठतु जननीदानीं वधबन्धनमारणकरापि ॥३८॥
अन्योऽपि कोऽपि शक्नोति यक्षो रक्षो नाथवा सहस्राक्षः । मां चालयितुं चलितोऽपि प्रलयपवन इव
इति तस्या निर्भयः स गच्छति जिनभवनसाधुवसतिषु । पूजयति वन्दते गृहजिनप्रतिमास्त्रिसंध्यमुपयुक्त
ज्येष्ठो भणति जनन्या अनिष्टमेतत् कार्षीर्मा वत्स ! । गृहजिनप्रतिमापूजा तातेन कदापि सा न कृता ।

१८ [illegible]।

एवं च करंतेणं एईए दुरासयम्मि बहुमाणो। संजणिओ होज्ज मए निबंधणं दुक्खलक्खाणं ॥४३॥
जंपि तुम्हेहिं चत्ता सुधम्मकिरिया इमीए वयणेणं। तंपि न जुत्तं जम्हा इमीए एसो न उवयारो ॥४४॥
किंतु इमो उवयारो जं जिणधम्मे ठविज्जए एसा। तं तु सयं अचयंताण चेव संगच्छए नूणं ॥४५॥
किञ्च।
न हु जिणधम्मो लब्भइ पइजम्मं नेय तारिसो सुगुरू। तम्हा निस्संकं चिय कुण धम्मं किं च जणणीए? ॥
किंच जणणी न जणणी पियावि न पिया न बंधवो बंधू। नय तं मित्तं मित्तं जं जिणधम्माउ भंसेइ ॥
धम्मोवि न खलु अन्नो रम्मो परमत्थओ इमं मोत्तुं। जं जीवदयामूलो सा जीवदया य नन्नत्थ ॥४८॥
देवोवि जिणवरोच्चिय जो विब्भमसंभमेहिं परिमुक्को। अन्ने तयागमेसुवि विब्भमसहिया जओ भणिया ॥४९॥
किञ्च।
जणणी जणओ जाया भायापभिईणि भवपरावत्ते। न हि समगमिंति एत्तो अईयभवसंभवाणीव ॥५०॥
धम्माधम्माण फलं जम्मंतरसंचियाण पुण पयडं। रिद्धिसमुद्धुरनिद्धणकुलसंभवओ जहासंखं ॥५१॥
जिट्ठो पभणइ को वच्छ! पच्चओ, जं जिणेवि संदेहो। चिट्ठउ ता तद्धम्मो न हु कज्जं कारणाभावा ॥
इय संकायणपंके खुत्तं तं नाउं मणिरहो भणइ। तुह खयरविसेणस्सव बहुदुहसहणं भवे होही ॥५३॥
तथाहि;—
अत्थि सुपसिद्धविज्जा विज्जासाहगसहस्सनयचलणा। मंतसरोरुहसरसी देवी पउमावई नाम ॥५४॥
जिणभवणवहिं बहुलत्तरुइरमीसरगिहंव रयणड्ढं। अट्ठावयगिरिसिहरे तब्भवणं अत्थि रमणीयं ॥५५॥

तं मणिरथो रहसि प्रभणत्येवं कृते किल जननी। अनुवृत्ता भविष्यतीति तव भावो न स युक्तः ॥४२॥
एवं च कुर्वतैतस्या दुराशये बहुमानः। संजनितो भवेद् मया निबधनं दुःखलक्षाणाम् ॥४३॥
यदपि युष्माभिस्त्यक्ता सुधर्मक्रियाऽस्या वचनेन। तदपि न युक्तं यस्मादस्या एष नोपचारः ॥४४॥
किन्त्वयमुपचारो यज्जिनधर्मे स्थाप्यत एषा। तत् तु स्वयमत्यजतामेव संगच्छते नूनम् ॥४५॥
न खलु जिनधर्मो लभ्यते प्रतिजन्म नैव तादृशः सुगुरुः। तस्मान्निःशङ्कमेव कुरु धर्मं किं च जनन्या! ॥४६॥
किंच जननी न जननी पितापि न पिता न बान्धवो बन्धुः। न च तन्मित्रं मित्रं यज्जिनधर्माद् भ्रंशयति ॥४७॥
धर्मोऽपि न खल्वन्यो रम्यः परमार्थत इमं मुक्त्वा। यज्जीवदयामूलः सा जीवदया च नान्यत्र ॥४८॥
देवोऽपि जिनवर एव यो विभ्रमसंभ्रमैः परिमुक्तः। अन्ये तदागमेष्वपि विभ्रमसहिता यतो भणिताः ॥४९॥
जननी जनको जाया भ्रातृप्रभृतीनि भवपरावर्ते। नाहि समकं यन्तीतोऽतीतभवसंभवानीव ॥५०॥
धर्माधर्मयोः फलं जन्मान्तरसंचितयोः पुनः प्रकटम्। ऋद्धिसमुद्धुरनिर्धनकुलसंभवतो यथासंख्यम् ॥५१॥
ज्येष्ठः प्रभणति को वत्स! प्रत्ययो, यज्जिनेऽपि संदेहः। तिष्ठतु तावत्तद्धर्मो न हि कार्यं कारणाभावात् ॥५२॥
इति शङ्काघनपङ्के मग्नं तं ज्ञात्वा मणिरथो भणति। तव खचरविषेणस्येव बहुदुःखसहनं भवे भविष्यति ॥५३॥
अस्ति सुप्रसिद्धविद्या विद्यासाधकसहस्रनतचरणा। मन्त्रसरोरुहसरसी देवी पद्मावती नाम ॥५४॥

अह अन्नया कयाई वेयड्ढनगाउ कमलविमलाण। विज्जाहरीण जुयलं संपत्तं तत्थ जिणभवणे॥५६॥
पूइय जिणपडिमाओ भत्तीए वंदिऊण विहिसारं। सारंगीगयगेयज्झुणीए गायंति गीयाइं ॥५७॥
जिणनाहगुणपगरिससंबद्धाइं विसुद्धबंधाइं। सव्वत्तो ता सहसा उच्छलिओ बहलहलबोलो ॥५८॥
जय जयसद्दुम्मीसो अहमहमिगयाए पविसमाणाणं। विज्जाहराण चेइयहरम्मि जिणबिंबपूयट्ठा ॥५९॥
तो तेण कलयलेणं सारंगिरवम्मि अवलविज्जंते। पउमावईय भवणे गंतूणं ताउ गायंति ॥६०॥
जह गोयरीए हरिणा आगरिसिज्जंति महुरसद्देण। तह तग्गीयरवेणं सेणविसेणा दुवे खयरा।..
पच्छन्नठिया निसुणंति ताण गेयज्झुणीओ महुराओ। जाणेरिसा झुणीओ होज्जा नणु ताण रूवंपि।.
इय बुद्धीए गंतुं पासंता ताण रूवरिद्धीओ। ईसाइव मयणेण समाहया तिक्खबाणेहिं ॥६३॥
ताओवि ताण रूवं पिच्छंतीओ तहाहया तेण। सारंगीओ कराओ पडियाउवि जह न चेयंति
अह ते नियमणएणं वाहरिया दोवि जंति सट्ठाणं। नियहिययाणं ताणं हियएहिं विणिमयं काउं
ताओवि तेसु गएसुं सहसा मुच्छानिमीलियच्छीओ। धरणीए निवडियाओ तो अणुकंपाए देवीए
काऊणं पउणाओ भणियाओ जइ इमाण तुम्हेको। थोवदियएहिं भत्ता होही ता मुंचह विसायं॥
तो ता महापसाउत्ति जंपिउं हरिसपुलइयसरीरा। पत्ता जणयगिहम्मी मणेसु तेच्चिय वहंतीओ।..
ते य छउमेण केणवि वरिया जा तत्थ ता अपिच्छंता। गयसव्वस्सा इव ठंति ताव देवी इमं भणइ।

जिनभवनाद् बहिर्वकुलारनिरमीधरगृहमिव रत्नाढ्यम्। अष्टापदगिरिशिखरे तद्भवनमस्ति रमणीयम् ॥५५॥
अथान्यदा कदाचिद् वैताढ्यनगात् कमलाविमलयोः। विद्याधर्योर्युगलं संप्राप्तं तत्र जिनभवने ॥५६॥
पूजयित्वा जिनप्रतिमा भक्त्या वन्दित्वा विधिसारम्। सारङ्गीगतगेयध्वनिना गायतो गीतानि ॥५७॥
जिननाथगुणप्रकर्षसंबद्धानि विशुद्धबन्धानि। सर्वतस्तावत्सहसोच्छलितो बहलकलकल ॥५८॥
जय जयशब्दोन्मिश्रोऽहमहमिकया प्रविशताम्। विद्याधराणां चैत्यगृहे जिनबिम्बपूजार्थम् ॥५९॥
ततस्तेन कलकलेन सारङ्गीरवेऽवलम्ब्यमाने। पद्मावत्या भवने गत्वा ते गायतः ॥६०॥
यथा गोचरौ हरिणा आकृष्यन्ते मधुरशब्देन। तथा तद्गीतरवेण सेनविषेणौ द्वौ खचरौ ॥६१॥
प्रच्छन्नस्थितौ शृणुतस्तयोर्गेयध्वनीन् मधुरान्। ययोरीदृशा ध्वनयो, भवेत्ननु तयो रूपमपि ॥६२॥
इति बुद्ध्या गत्वा पश्यन्तौ तयो रूपर्द्धीः। ईर्ष्ययेव मदनेन समाहतौ तीक्ष्णबाणैः ॥६३॥
ते अपि तयो रूपं पश्यन्त्यौ तथाहते तेन। सारङ्ग्यौ करात् पतिते अपि यथा न चेततः ॥६४॥
अथ तौ निजमरुत्केन व्याहृतौ द्वावपि यातः स्वस्थानम्। निजहृदययोस्तयोर्हृदयाभ्यां विनिमयं कृत्वा
ते अपि गतयोस्तयोः सहसा मूर्च्छानिमीलिताक्ष्यौ। धरण्यां निपतिते ततोऽनुकम्पया देव्या ॥६६॥
कृत्वा प्रगुणे भणिते यद्यनयोर्युवयोरेकः। स्तोकदिवसैर्भर्ता भविष्यति ततो मुञ्चतं विषादम् ॥६७॥
ततस्ते महाप्रसाद इति भणित्वा हर्षपुलकितशरीरे। प्राप्ते जनकगृहे मनसोस्तावेव वहन्त्यौ ॥६८॥
तौ च छद्मना केनापि वरितौ यावत्तत्र ते अपश्यन्त्यौ। गतसर्वस्वाविव तिष्ठतस्तावद्देवीदं भणति ॥६९॥

सहमिम्म यमामिचिय न गओ मह मणम्मि जिणधम्मो । ता जइ तद्दसग्गाई मुंचह पावेमि तो ताओ ॥
एथ विसेणो चिंतिय किं जिणधम्मेण मह परुक्खेण । संदिद्धेणं, जंपइ परिचत्तो सो मए देवि ! ॥७१॥
सेणो पुणो पयंपइ सुसंनिविहम्मि सुसिलिट्ठरोहि । अहरियचिंतामणिकामधेणुकप्पदुमसरूवे ॥७२॥
तं जिणधम्मे चत्ते संपज्जइ तेण नत्थि मह कज्जं । तुम्हारिसाण जइ पुण इय चित्तं जयइ ता मोहो ७३
दुट्ठा मणम्मि बाहिं भिउडिं काऊण जंपए देवी । रे मूढ ! ममं मूढं जंपसि ता मरसि रे दुट्ठ ! ॥७४॥
सो भणइ तुमं मरणं एक्कं दाउं खमा व न खमा वा । जिणधम्मे पुण चत्ते भवंति मरणाइणंताई ॥७५॥
ओ सा किर अइकुद्धा सेणं घिचूण उप्पयइ गयणे । विजयपुरारामे तं ठविउं सीहासणे भणइ ॥७६॥
सं तुज्झ महायस ! सुपुरिससयरत्तपढमरेहस्स । तं खमसु कडुववयणेहिं दूमिओ जं खणं एक्कं ॥७७॥
ताओ लद्धवयासाओ तुज्झ हियम्मि ताओ कन्नाओ । इह नयरे विज्जाहररायसुदाढस्स तणयाओ ॥७८॥
ताहिं च तुज्झ संपाडणम्मि पुव्वं मए पवन्नम्मि । भणियं महापसाउत्ति तो अहं जामि इय भणिउं ॥७९॥
ताण गिहे सा वच्चइ पिच्छइ ताओ य मयणविहुराओ । पियरेहिं सदुक्खेहिं धणियं अणुसोयमाणीओ ॥
तप्पिउकयपडिवत्ती देवी जंपेइ कह णु वच्छाओ ! । तं मह वयणं वीसरिय इममवत्थं पवन्नाओ ? ॥८१॥
तो इह आणिओ तुम्ह वल्लहो भणइ खेयरो को सो । दाहिणसेढीरहचक्कवालपहुणो सुसेणस्स ॥८२॥
सुगहीयनामधेओ सेणो नामेण पुत्तवररयणं । एयासु साणुराओ उज्जाणे चिट्ठइ इहेव ॥८३॥
तो नगरस्सयमाणविय नरवरो महरिसं सविच्छड्डो । देवीए सह गंतुं आणइ तं करिवरारूढं ॥८४॥

शहमश्व-यमाम्येव न तत्त्वतो मम मनसि जिनधर्मः । तस्माद्यदि तदसद्ग्रहं मुञ्चत प्रापयामि ततस्ते ॥७०॥
अत्र विषेणश्चिन्तयित्वा किं जिनधर्मेण मम परोक्षेण । संदिग्धेन, जल्पति परित्यक्तः स मया देवि ! ॥७१॥
सेनः पुनः प्रजल्पति सुसंनिविष्टे सुश्लिष्ट- । अधरितचिन्तामणिकामधेनुकल्पद्रुमस्वरूपे ॥७२॥
तस्मिञ्जिनधर्मे त्यक्ते संपद्यते तेन नास्ति मम कार्यम् । युष्मादृशां यदि पुनरिति चित्तं जयति ततो मोहः ॥७३॥
रुष्टा मनसि बहिर्भृकुटिं कृत्वा जल्पति देवी । रे मूढ ! मां मूढां जल्पसि ततो म्रियसे रे दुष्ट ! ॥७४॥
स भणति त्वं मरणमेकं दातुं क्षमा वा न क्षमा वा । जिनधर्मे पुनस्त्यक्ते भवन्ति मरणान्यनन्तानि ॥७५॥
ततः सा किलातिक्रुद्धा सेनं गृहीत्वोत्पतति गगने । विजयपुरारामे तं स्थापयित्वा सिंहासने भणति ॥७६॥
भद्रं तव महायशः ! सुपुरुषशतरत्नप्रथमरेखस्य । तत् क्षमस्व कटुवचनैर्दावितो (दूनः) यत्क्षणमेकम् ॥७७॥
ये लब्धावकाशे तव हृदये ते कन्ये । इह नगरे विद्याधरराजसुदंष्ट्रस्य तनये ॥७८॥
ताभ्यां च तव संपादने पूर्वं मया प्रपन्ने । भणितं महाप्रसाद इति ततोऽहं यामीति भणित्वा ॥७९॥
तयोर्गृहे सा व्रजति पश्यति ते च मदनविधुरे । पितृभ्यां सदुःखाभ्यां गाढमनुशोचन्त्यौ ॥८०॥
तत्पितृकृतप्रतिपत्तिर्देवी जल्पति कथं नु वत्से ! । तद् मम वचनं विस्मृत्येमामवस्थां प्रपन्ने ! ॥८१॥
स इहानीतो युवयोर्वल्लभः, भणति खेचरः कः सः । दक्षिणश्रेणीरथचक्रवालप्रभोः सुषेणस्य ॥८२॥
सुगृहीतनामधेयः सेनो नाम्ना पुत्रवररत्नम् । एतयोः सानुराग उद्याने तिष्ठतीहैव ॥८३॥

ताओ तयवत्थाओ तं दट्ठुं अमयसित्ताउव्व । उवलद्धचेयणाओ तिरियच्छीओ पलोयंति ॥८५॥
देवी भणइ नरेसर ! इमस्स लहुबंधुणा विसेसेण । गंतूणं नियनयरे सेणस्सइदारुणं वसणं ॥८६॥
कहिउं जणओ जणणी सयणो तह परियणो पुरजणो य । दुहसायरम्मि छूढो नियमइउक्करिसहिढेण ॥८७॥
जिणवरमए दढत्तं सेणस्स असरिसं मइब्भंसं । पयडंतेणं, ता जामि तत्थ तेसिं जणेमि धिइं ॥८८॥
इय भणिऊणं देवी सुसेणखयरस्स सेणतणुकुसलं । कहिउं सवित्थरं तो सहसा अदंसणी जाया ॥८९॥
एत्तो य सुसेणोवि हु पुत्तस्स अमंगलं पडिहणेउं । जिणभवणपूयपुव्वं वद्धावणयं पवट्टेइ ॥९०॥
नयरजणोवि समग्गो अच्चंतविसप्पमाणआणंदो । नच्चइ गायइ हसई य परोप्परं पुन्नपत्ताई ॥९१॥
तं तह दट्ठुं आणंदगुंदलं तो विसेणखयरोवि । भूविब्भमखग्गेहिं खंडिज्जंतो पुरजणेण ॥९२॥
लज्जामइलियवयणो ईसाविनडिज्जमाणचित्तो य । परिचत्तसयणसंगो भमिउं बहुएसु देसेसु ॥९३॥
अट्टवसट्टो संतो कालं कालंतरम्मि काऊण । भमइ चिरं संसारे पाएणं दुक्खिओ दीणो ॥९४॥
सेणोवि सुसेणेणं जणएणं ठाविओ नियपयम्मि । वित्तविवाहो नियनयरमागओ चरिमसमयम्मि ॥९५॥
सेणखयरोवि समगं विमलाकमलाहिं विलसिउं सुचिरं । समए पुन्नं परिपालिऊण तह खयररायत्तं ॥९६॥
उसप्पिऊण जिणनाहसासणं नासणं भवदुहाणं । रज्जधुराधरणखमं ठविउं कमलासुयं रज्जे ॥९७॥
विमलाकमलाहिं समं अन्नेणं परियणेण पउरेण । दिक्खं पालिय पत्तो सासयसोक्खम्मि मोक्खम्मि ॥९८॥

ततो नरेन्द्रोऽश्वमारुह्य नरवरः सदर्पं सविस्तारः । देव्या सह गत्वाऽऽनयति तं करिवरारूढम् ॥८४॥
ते तदवस्थे तं दृष्ट्वाऽमृतसिक्ते इव । उपलब्धचेतने तिर्यगक्ष्यौ प्रलोकाते ॥८५॥
देवी भणति नरेश्वर ! अस्य लघुबन्धुना विशेषेण । गत्वा निजनगरे सेनस्यातिदारुणं व्यसनम् ॥८६॥
कथयित्वा जनको जननी स्वजनस्तथा परिजनः पुरजनश्च । दुःखसागरे क्षिप्तो निजमत्युत्कर्षहठेन ॥८७॥
जिनवरमते दृढत्वं सेनस्यासदृशं मतिभ्रंशम् । प्रकटयता, तस्माद्यामि तत्र तेषां जनयामि धृतिम् ॥८८॥
इति भणित्वा देवी सुषेणखचरस्य सेनतनुकुशलम् । कथयित्वा सविस्तरं ततः सहसाऽदर्शना जाता ॥८९॥
इतश्च सुषेणोऽपि खलु पुत्रस्यामङ्गलं प्रतिहन्तुम् । जिनभवनपूजापूर्वं वर्धापनकं प्रवर्तयति ॥९०॥
नगरजनोऽपि समग्रोऽत्यन्तविसर्पदानन्दः । नृत्यति गायति हसति च परस्परं पूर्णपात्रादिः ॥९१॥
तं तथा दृष्ट्वाऽऽनन्दगुन्दलं ततो विशेषखचरोऽपि । भ्रूविभ्रमखड्गैः खण्ड्यमानः पुरजनेन ॥९२॥
लज्जामलिनितवदन ईर्ष्याविनट्यमानचित्तश्च । परित्यक्तस्वजनसङ्गो भ्रान्त्वा बहुकेषु देशेषु ॥९३॥
आर्तवशार्तः सन् कालं कालान्तरे कृत्वा । भ्रमति चिरं संसारे प्रायेण दुःखितो दीनः ॥९४॥
सेनोऽपि सुषेणेन जनकेन स्थापितो निजपदे । वृत्तविवाहो निजनगरमागतश्चरमसमये ॥९५॥
सेनखचरोऽपि समं विमलाकमलाभ्यां विलस्य सुचिरम् । समये पूर्णं परिपाल्य तथा खचरराज्यम् ॥९६॥
उत्सर्प्य जिननाथशासनं नाशनं भवदुःखानाम् । राज्यधुराधरणक्षमं स्थापयित्वा कमलासुतं राज्ये ॥९७॥
विमलाकमलाभ्यां सममन्येन परिजनेन प्रचुरेण । दीक्षां पालयित्वा प्राप्तः शाश्वतसौख्ये मोक्षे ॥९८॥

ता जिणधम्मे पत्तो संकाविसवासिणा विसेणेण । जं अणुभूयं दुक्खं तं तुह एवं कए होही ॥९९॥
उवएसामयमेयं हिययम्मि न संकमेइ जा तस्स । तो मणिरहेणं बंधू उवेहिओ निग्गुणत्ताओ ॥१००॥
भमिही संसारवणे दुहदवदड्ढो चिराउ पावेही । जिणधम्मबोहिलाभं, इयरो चइऊण गिहवासं ॥१०१॥
पालियचरित्तधम्मो तेणेव भवेण सिवसुहं पत्तो । तम्हा निस्संकमणा सम्मत्ते आयरं कुणह ॥१०२॥

तस्माज्जिनधर्मे प्राप्ते शङ्काविषवासिना विषेणेन । यदनुभूतं दुःखं तत्तवैवं कृते भविष्यति ॥९९॥
उपदेशामृतमेतद् हृदये न संक्रामति यावत्तस्य । ततो मणिरथेन बन्धुरुपेक्षितो निर्गुणत्वात् ॥१००॥
भ्रमिष्यति संसारवने दुःखदवदग्धश्चिरात् प्राप्स्यति । जिनधर्मबोधिलाभं, इतरस्त्यक्त्वा गृहवासम् ॥१०१॥
पालितचारित्रधर्मस्तेनैव भवेन शिवसुखं प्राप्तः । तस्मान्निःशङ्कमनसः सम्यक्त्व आदरं कुरुत ॥१०२॥

॥ इति सम्यक्त्वद्वारे शङ्कोदाहरणे मणिसिंहमणिरथकथानकं समाप्तम् ॥

[illegible]दियहियपस्स सुंदरस्सेव । जामइ धम्मब्भंसो तप्पच्चइओ य संसारो ॥१॥
[illegible]:—

[illegible] विरायइ गयणिं रायहंसकयसोहं । सच्छायं सुविसालं लच्छिनिवासं सयाकालं ॥२॥
[illegible] नरकेसरिनरनाहो अरिवग्गवेरिस्सगुरू ॥३॥
[illegible] करिणोव्व दाणदुल्ललिया । उसभवंसप्पभवा भद्दमहाभद्दनामाणो ॥४॥
[illegible] पढमस्स सुंदरो पुत्तो । बीयस्स रोमचंदो तिस्सस्सवि विस्सुओ नामं ॥५॥
[illegible], सो अन्नया सपरिवारो । सुंदरमहिओ पत्तो उज्जाणे जणमणाणंदे ॥६॥
[illegible] परिकलिओ । नंदणवणम्मि इंदोव्व अच्छराविंदपरियरिओ ॥७॥
[illegible] सुंदरनामा अहूरदेसम्मि । अभिरममाणो अहिणा दट्ठो चरणंगुलीदेसे ॥८॥
[illegible] निवडिओ महीवट्ठे । मउलियलोयणजुयलो झडत्ति नीलच्छवी जाओ ॥९॥
[illegible] । सो रोमचंदमित्तो किंकिंति पयंपिरो सहसा ॥१०॥
[illegible] मोहमिओ । जा तस्स छुप्पणयं ता केऊरो मओ जाओ ॥११॥
[illegible] । गारुडमंते तात य तणमंगा ठिविया जाया ॥१२॥
[illegible] । कहिय जहा पसिद्धो गारुडिओ एग मा [illegible]
[illegible] । गारुडमंताईया वड्डिया नियदेसगमणत्थं ॥१४॥

[illegible] सुन्दरस्येव । जायते धर्मभ्रंशस्तत्प्रत्ययिकश्च संसार: ॥१॥
[illegible] । सच्छायं(पर्ण:) सुविशालं लक्ष्मीनिवासं सदाकाल ॥२॥
[illegible] । नरकेसरिनरनाथोऽरिवर्गस्य [illegible] ॥३॥
[illegible] । उसभवंशप्रभवौ भद्रमहाभद्रनामानौ ॥४॥
[illegible] पुत्र: । द्वितीयस्य रोमचन्द्रो त्रिपस्यापि विश्रुतो नाम ॥५॥
[illegible] । सुन्दरमहित: प्राप्त उद्याने जनमनआनन्दे ॥६॥
[illegible] । नन्दनवन इन्द्र इवाप्सरोवृन्दपरिवृत: ॥७॥
[illegible] । अभिरममाणोऽहिना दष्टश्चरणाङ्गुलीदेशे ॥८॥
[illegible] । मुकुलितलोचनयुगलो झटिति नीलच्छविर्जात: ॥९॥
[illegible] । [illegible] किंकिमिति प्रजल्पन् सहसा ॥१०॥
[illegible] । [illegible] ॥११॥
[illegible] ॥१२॥
[illegible] ॥१३॥
[illegible] ॥१४॥

पत्ता महारणम्मि जलपाणट्ठा नईद्दहं चलिया । दिट्ठो तम्मज्झाओ बहिं वयंतो महासप्पो ॥१५॥
तस्स य उवरि दिट्ठो कसिणतणू मणिमऊहपिंजरिओ । गुरुदप्पो लहुसप्पो सो तं पिच्छेवि लहुभाया ॥
भणइ इमाणं बंधव! गमणं खिल्लेमि कड्ढिउं रेहं । तो भणिओ जिट्ठेणं न एस तुह मन्नए आणं ॥१७॥
लहुओ अइपयंडो गरुडदत्ताबि गरुयविसवेओ । खत्तियजाई एसो न कमइ एयस्स ता मंतो ॥१८॥
इय भणियारिएणावि आणं दाऊण कड्ढिया रेहा । तो जो गरुओ सप्पो सो न चलइ तप्पएसाओ ॥१९॥
तो तप्पट्ठीओ लहुओ उत्तरिउं पम्हुसेइ तं रेहं । नियदेहं लोलेउं पुणोवि तप्पट्ठिमारूढो ॥२०॥
चलिओ य तप्पभावा वाहणसप्पो, इओ य हत्थीणं । गलगज्जिगरुयसद्दो उच्छलिओ भरियनहविवरो ॥
तो भणिओ जिट्ठेणं वच्छ! समागच्छ रुक्खमारुहिउं । रक्खामो अप्पाणं एयाओ हत्थिजूहाओ ॥२२॥
अन्नं च विसेण इमस्स भावियं सलिलमिममहं मन्ने । जं जलवन्नविरुद्धा इमम्मि अइनीलिमा भाइ ॥२३॥
ता पिच्छामो एयं करिजूहं किं इमं जलं पियइ । तह पीयम्मिवि किं होइ, ते तओ रुक्खमारूढा ॥२४॥
तत्तो मिट्ठपट्ठे करिजूहं सिंहओ करेऊण । कलहाइमुक्कलहरिं ठावंतो नियपकुंभम्मि ॥२५॥
सिहाभिमुहं धावइ जूहवई जाव ताव उच्छलिउं । सज्जियकमो स सीहो चडिओ कुंभत्थले तस्स ॥२६॥
धुणिओ य तेण तत्तो पडिओ धरणीए चंपिओ करिणा । पाएण गयप्पाणो तत्तो हरिसेण गुलगुलियं ॥२७॥
करिणीहिं कलहेहिं य खणमेक्कं हरिसगुंदलं काउं । तत्तो अइतिसियाहिं सरिओ सरियाद्दहो जाव ॥२८॥

प्राप्तौ महारण्ये जलपानार्थं नदीह्रदं चलितौ । दृष्टस्तन्मध्याद् बहिर्व्रजन् महासर्पः ॥१५॥
तस्य चोपरि दृष्टः कृष्णतनुर्मणिमयूखपिञ्जरितः । गुरुदर्पो लघुसर्पस्ततस्तं दृष्ट्वा लघुभ्राता ॥१६॥
भणत्यनयोर्बान्धव! गमनं स्खलयामि कृष्ट्वा रेखाम् । ततो भणितो ज्येष्ठेन नैष तव मन्यत आज्ञाम् ॥१७॥
लघुकोऽतिप्रचण्डस्तालपुटादपि गुरुविषवेगः । क्षत्रियजातिरेष न क्रामत्येतस्य तस्मान्मन्त्रः ॥१८॥
इति सनिवारितेनाप्याज्ञां दत्वा कृता रेखा । ततो यो गुरुः सर्पः स न चलति तत्प्रदेशात् ॥१९॥
ततस्तत्पृष्ठतो लघुरुत्तीर्य प्रमुष्णाति तां रेखाम् । निजदेहं लोठयित्वा पुनरपि तत्पृष्ठमारूढः ॥२०॥
चलितश्च तत्प्रभावाद् वाहनसर्पः, इतश्च हस्तिनाम् । गलगर्जिगुरुशब्द उच्छलितो भृतनभोविवरः ॥२१॥
ततो भणितो ज्येष्ठेन वत्स ! समागच्छ वृक्षमारुह्य । रक्षाम आत्मानमेतस्माद् हस्तियूथात् ॥२२॥
अन्यच्च विषेणास्य भावितं सलिलमिदमहं मन्ये । यज्जलवर्णविरुद्धोऽस्मिन्नतिनीलिमा भाति ॥२३॥
तस्मात्पश्याम एतत्करियूथं किमिदं जलं पिबति । तथा पीतेऽपि किं भवति, तौ ततो वृक्षमारूढौ ॥२४॥
ततः सिंहोऽस्तं करियूथं पृष्ठतः कृत्वा । कलभादिमुक्तपुरीषं स्थापयन्निजकुम्भे ॥२५॥
सिंहाभिमुखं धावति यूथपतिर्यावत् तावदुच्छल्य । सज्जितक्रमः स सिंहश्चटितः कुम्भस्थले तस्य ॥२६॥
धूनितश्च तेन ततः पतितो धरण्यां चम्पितः करिणा । पादेन गतप्राणस्ततो हर्षेण गुलगुलितम् ॥२७॥
करिणीभिः कलभैश्च क्षणमेकं हर्षगुन्दलं कृत्वा । ततोऽतितृषितैः सृतः सरिद्ध्रदो यावत् ॥२८॥

---

१ ग. ताउ हत्थाओ ।

तो जूहवई अग्गे होऊणं पाणियं परिक्खेइ । तो तिणपणगलनीलं तं दट्ठूणं निवारेइ ॥२९॥
सव्वंपि तओ जूहं, सयं तु गच्छेइ वणनिगुंजम्मि । तद्दहपच्चासन्ने मोडेउं विडविणो डालं ॥३०॥
घस्सत्ति, विसयायत्थं खिवेइ नीरम्मि तक्खणादेव । हरहासहारधवलं जायं तो निव्विसं नीरं ॥३१॥
तो तं नियसन्नाए आहूयं हत्थिणा नियं जूहं । सिच्छाए पियइ जलं तक्कीलाए पकीलेउं ॥३२॥
नीरहरिउं नीराओ गयं गइंदाण जूहमन्नत्थ । उत्तरिय तरुवराओ तीरे नीरस्स संपत्ता ॥३३॥
मज्जनदियमरिच्छं सच्छमउच्छं जलं पिएऊण । तं ओसहीए वलयं घित्तूणं पत्थिया एत्थ ॥३४॥
आगच्छंतेहिं पहे गारुडिया णिज्जिया तइणेगे । विसधारियावि बहवे उट्ठविया ओसहिबलेण ॥३५॥
[illegible] जिट्ठो एम इह आगओ मह सगासे । कालडसियंपि मन्ने जीवावेउं समत्थोत्ति ॥३६॥
तो मंतिसुओ पभणइ नरिंद! सज्जीकरेसु मह मित्तं । काऊण मइ पसायं, लक्खं कणयस्स दाविज्जं ॥३७॥
तो [illegible] सीयलेण सलिलेण । सो सुंदरो सुहत्थं झडत्ति जा छंटिओ तार ॥३८॥
[illegible] नीरबिंदूहिं । सव्वसरीरे जाया फुडियाओ बिंदुसंखाओ ॥३९॥
[illegible] गुरुपीडा । तो सोवि असज्झो मज्झ [illegible] ॥४०॥
[illegible] आणिओ तत्थ । कहिया य हेमचंदस्स मंतसत्तीवि तम्म [illegible] ॥४१॥
[illegible] मज्झ सुओ । अंतयरिओ तुरयाओ सरीरचिंताणिमित्तेण ॥४२॥
[illegible] गरुयदप्पेण । मह पिच्छंतस्स तओ पडिओ धरणीए अवरो सो ॥४३॥

[illegible] पानीयं परीक्षते । ततस्तृणपर्णगलनीलं तद् दृष्ट्वा निवारयति ॥२९॥
[illegible] वननिकुञ्जे । तद्ह्रदप्रत्यासन्ने मर्दित्वा विटपिन शाखाम् ॥३०॥
[illegible] । हरहासहारधवलं जातं ततो निर्विषं नीरम् ॥३१॥
[illegible] यूथम् । स्वेच्छया पिबति जलं तत्क्रीडया प्रक्रीड्य ॥३२॥
[illegible] यूथमन्यत्र । उत्तीर्य तरुवरात् तीरे नीरस्य सम्प्राप्तौ ॥३३॥
[illegible] । तस्या ओषध्या वलयं गृहीत्वा प्रस्थितावत्र ॥३४॥
[illegible] । विषधारिता अपि बहव उत्थापिता ओषधिबलेन ॥३५॥
[illegible] । कालदष्टमपि मन्ये जीवयितुं समर्थ इति ॥३६॥
[illegible] ! सज्जीकुरुष्व मम मित्रम् । कृत्वा मयि प्रसादं, लक्षं कनकस्य दापयिष्ये ॥३७॥
[illegible] । स सुन्दरः सुखार्थं झटिति यावत् [illegible] ॥३८॥
[illegible] । सर्वशरीरे जाताः स्फोटिका बिन्दुसंख्याः ॥३९॥
[illegible] गुरुपीडा । ततः सोऽप्यसाध्यो मम इति [illegible] ॥४०॥
[illegible] । कथिता च हेमचन्द्रस्य मन्त्रशक्तिरपि तत्र [illegible] ॥४१॥
[illegible] । [illegible] ॥४२॥

वाहरियं च मए तो न कोवि आगच्छई जणाभावा। तो नियगुरुआणाए मएवि सो उंजिओ तहवि ॥४४॥
निचेट्ठो दिट्ठो मउत्ति सो मन्निउं मए नयरा। आहूओ सयलजणो समागओ गरुयमामग्गिं ॥४५॥
ऊणं सिवियाए विहिया निग्गमणपमुहसोहावि। तित्थाभिमुहं नीओ घणतूररवेण तं सोउं ॥४६॥
महिओ पहियजुओ मुणिउं तूरस्स सरविसेसेण। पभणइ अहो! अणाहो जीवंतो डज्झिही बरओ ॥
तं वयणं सोउं पहिएणं पेसिओ निओ पुरिसो। अम्ह सयासे अज्जवि पज्जालेमो न जाव चियं ॥४८॥
तेणं गंतूणं तव्वयणं विम्हयावहं अम्ह। कहियं, भणिया य तहा एमेव पडिक्खह मुहुत्तं ॥४९॥
ं ठियाण तुम्हं किर पडियारं करिस्सए कोवि। एत्तो कप्पडिएणं भणिओ पहिओ जहा तुम्ह ॥५०॥
लयमत्थि, सो भणइ अत्थि दहिसालिओयणकरंबो। भुत्तो सो तेण तओ सुत्तविउद्धुव्व उट्ठेइ॥५१॥
म सुओ कट्ठेहिं उट्ठविओवि हु तओ य अम्हेहिं। तस्स सयासं नीओ वज्जंतणवज्जतूरेहिं ॥५२॥
एसु पाडिओ तस्स तह य सयलेण सयणवग्गेण। जं जस्स आसि पासे आभरणं तेण तं दिन्नं ॥५३॥
हिएण तओ भणिओ कप्पडिओ पसिय कहसु मह एयं। भुत्तो तए करंबो पयस्स विसं कहं नट्ठं ? ॥
व्वोवि विम्हयाउलहियओ पासट्ठिओ जणो भणइ। जुत्तमिमेणं पुट्ठं ता तेणुव्वक्किउं वमिओ ॥५५॥
लाहलपुंजो इव करंबओ नीलवण्णदुप्पिच्छो। तो जंपइ सव्वजणो अचिंतमाहप्प! तुज्झ नमो ॥५६॥
मुवयारी एसो पहिओवि य इय ठविवि नियचित्ते। अइगउरवेण नीया दोवि मए नियघरम्मि ॥५७॥

ध्वरणचम्पितेन दष्टो सर्पेण गुरुदर्पेण। मयि पश्यति ततः पतितो धरण्यामधरः सः ॥४३॥
ाहूतं च मया ततो न कोऽप्यागच्छति जनाभावात्। ततो निजगुर्वाज्ञया मयापि स योजितस्तथापि ॥४४॥
विनिश्चेष्टो दृष्टो मृत इति स मत्वा मया नगरात्। आहूतः सकलजनः समागतो गुरुसामग्रीम् ॥४५॥
त्वा शिबिकायां विहिता निर्गमनप्रमुखशोभापि। तीर्थाभिमुखं नीतो घनतूररवेण तं श्रुत्वा ॥४६॥
र्पटिकः पथिकयुतो ज्ञात्वा तूरस्य स्वरविशेषेण। प्रभणत्यहो! अनाथो जीवन् धक्ष्यते वराकः ॥४७॥
तस्तद्वचनं श्रुत्वा पथिकेन प्रेषितो निजः पुरुषः। अस्माकं सकाशेऽद्यापि प्रज्वालयामो न यावच्चिताम्॥४८॥
नस्तेन गत्वा तद्वचनं विस्मयावहमस्माकम्। कथितं, भणिताश्च तथैवमेव प्रतीक्षध्वं मुहूर्तम् ॥४९॥
वं स्थितेषु युष्मासु किल प्रतिकारं करिष्यति कोऽपि। इतः कार्पटिकेन भणितः पथिको यथा तव ॥५०॥
रम्बलमस्ति, स भणत्यस्ति दधिशाल्योदनकरम्बः। भुक्तः स तेन ततः सुप्तव्युत्थ इवोत्तिष्ठति ॥५१॥
मम सुतः कष्टैरुत्थापितोऽपि खलु ततश्चास्माभिः। तस्य सकाशं नीतो वाद्यमानातनवतूरैः ॥५२॥
पादयोः पातितस्तस्य तथा च सकलेन स्वजनवर्गेण। यद् यस्यासीत् पार्श्वे आभरणं तेन तद् दत्तम् ॥५३॥
पथिकेन ततो भणितः कार्पटिकः प्रसद कथय ममैतत्। भुक्तस्त्वया करम्ब एतस्य विषं कथं नष्टम्?॥५४॥
सर्वोऽपि विस्मयाकुलहृदयः पार्श्वस्थितो जनो भणति। युक्तमनेन पृष्टं ततस्तेनोद्गार्य वमितः ॥५५॥
हालाहलपुञ्ज इव करम्बको नीलवर्णदुर्दर्शः। ततो जल्पति सर्वजनोऽचिन्त्यमाहात्म्य! तुभ्यं नमः ॥५६॥
परमोपकार्येष पथिकोऽपि चेति स्थापयित्वा निजचित्ते। अतिगौरवेण नीतौ द्वावपि मया निजगेहे ॥५७॥

संमाणिऊण बहुयं सुवन्नवत्थाइएहिं वत्थूहिं। मोक्कलिओ सो पहिओ कप्पडिओ ...
धरिओ.कइवि दिणाइं संपइ पुण पट्ठिओ सदेसम्मि। वोलाविउं य एएण सह अहं ... ॥
एत्थवि निसुया वत्ता जह दट्ठो सुंदरो विसहरेण। तो एस इहाणीओ मएत्ति सो भणइ सुट्ठु कयं॥
कप्पडिएण तहेव य पउंजिओ पुव्वभणियपओगो। नहु थेवोवि विसेसो संजाओ तस्स विसविसए॥
इयं जं विससमणट्ठा किज्जइ अन्नंपि तस्स तं सव्वं। होइ अणत्थफलं चिय अफलं वा जायए
ता आदिन्नोप्फुन्नो जा चिट्ठइ खेमचंदवणिप्पवरो। ता केणवि आगंतुं निवेइयं एरिसं तस्स ॥६३॥
जइ चूयपल्लवहिट्ठा दिट्ठो मुणिपुंगवो मए एक्को। नासग्गनिसियदिट्ठी अइधम्मिट्ठो परमजोगी ॥६४॥
तो तस्स पायमूले खिप्पउ एसो भणिज्जउ एवं। जह सप्पदट्ठमेयं जीवावसु परमकारुणिय ! ॥६५॥
तो तव्वयणाणंतरमारोवेऊण पत्तरसिवियाए। नीओ साहुसयासं तयभिमुहं भणियमेयं च ॥६६॥
पच्चक्खसि दयाधम्मं जइ सम्मं मुणसि जिणमयरहस्सं। ता सामि ! मज्झ मित्तं जीवावसु इय ।
नय किंपि मुणी जंपइ जा ता जक्खेण अवयरिय पत्ते। भणियं इमेण महवासठाणकेलिणो बाले॥
भग्गं, तो रुट्ठेणं इमस्स एयं कयं मए सव्वं। मुणिचरणरेणुतिलयं ता भाले कुणह एयस्स ॥६९॥
जेणेसुज्झत्ति मुयइ विसविसयाए विणावि जत्तेण। जम्हा महाणुभावाण दंसणं सव्वदुहहरणं ॥७०॥
एसो महाणुभावो निस्संगो निम्ममो निरारंभो। मंततंताइविरओ निरओ निरवज्जविभंगे ॥७१॥
ता तेणं रिट्ठेणं कयं तहेव सोवि विसमुक्को। उट्ठेउं तक्खणं चिय सुत्तविउद्धुव्व विम्हइओ ॥७२॥

संमान्य बहु सुवर्णवस्त्रादिकैर्वस्तुभिः। विसृष्टः स पथिकः कार्पटिकः पुनर्निजे गृहे ॥५८॥
धृतः कत्यपि दिनानि संप्रति पुनः प्रस्थितः स्वदेशे। गमयितुं चैतेन सहाहमत्र संप्राप्तः ॥५९॥
अत्रापि श्रुता वार्ता यथा दष्टः सुन्दरो विषधरेण। तत एष इहानीतो मयेति स भणति सुष्ठु कृतम्॥६
कार्पटिकेन तथैव च प्रयुक्तः पूर्वभणितप्रयोगः। नच स्तोकोऽपि विशेषः संजातस्तस्य विषविषये ॥६१॥
इति यद् विषशमनार्थं क्रियतेऽन्यदपि तस्य तत् सर्वम्। भवत्यनर्थफलमेवाफलं वा जायते किमपि ॥६२॥
तस्मादादीर्णोदीर्णो यावत्तिष्ठति क्षेमचन्द्रवणिक्प्रवरः। तावत्केनाप्यागत्य निवेदितमीदृशं तस्मै ॥६३॥
यत् चूतपल्लवाधो दृष्टो मुनिपुङ्गवो मयैकः। नासाग्रन्यस्तदृष्टिरतिधर्मिष्ठः परमयोगी ॥६४॥
तत्तस्य पादमूले क्षिप्यतामेष भण्यतामेवम्। यथा सर्पदष्टमेतं जीवय परमकारुणिक ! ॥६५॥
ततस्तद्वचनानन्तरमारोप्य पत्ररसशिबिकायाम्। नीतः साधुसकाशं तदभिमुखं भणितमेतच ॥६६॥
प्रत्यक्षयसि दयाधर्मं यदि सम्यग्जानासि जिनमतरहस्यम्। तदा स्वामिन्! मम मित्रं जीवयेति निशम्य॥६
नच किमपि मुनिर्जल्पति यावत्तावद् यक्षेणावतीर्य पत्रे। भणितमनेन महासस्थानकेलेः बाला ॥६८॥
भग्ना, ततो रुष्टेनास्यैतत् कृतं मया सर्वम्। मुनिचरणरेणुतिलकं तस्माद् भाले कुरुतास्य ॥६९॥
येनैष झटिति मुञ्चति विषविकारं विनापि यत्नेन। यस्मान्महानुभावानां दर्शनं सर्वदुःखहरणम् ॥७०॥
एष महानुभावो निःसङ्गो निर्ममो निरारम्भः। मन्त्रतन्त्रादिविरतो निरतो निरवद्यविभङ्गे ॥७१॥

पेच्छइ किमेव लोओ मिलिओ एगत्थ, किंव कीलाओ । नच्चणगेयप्पमुहाओ ताओ सहसोवसंताओ ? ॥
तो कहिए वुत्तंते विम्हओ सो मुणिं नमंसेइ । मुणिणावि धम्मलाभिय धम्मो कहिउं समाढत्तो ॥७४॥
भो भो भव्वा ! भवसायरम्मि बहुदुक्खजलनीरभरियम्मि । किच्छेण लहइ बुड्डो सुबोहिनिच्छिड्डबोहित्थं ॥७५॥
लब्भंति सुरसुहाइं लब्भंति नरिंदविंदरिद्धीओ । नय भो सुबोहिरयणं लब्भइ मिच्छत्ततमहरणं ॥७६॥
बहुपुण्णपावणिज्जं लब्भेवि लभिज्ज चक्कवट्टीणं । न उणो सुबोहिबहुलाभसंगयं नरभवं विमलं ॥७७॥
सो एस सुबोहिनामो जत्थ जिणो देवया विगयरागो । पंचमहव्वयधारी गुरुवि, जीवाइतत्ताण ॥७८॥
सम्मं च परिन्नाणं सम्मत्तं तं च बिंति जिणवसहा । संकाइदोसरहियं तं पालिंता सुसीलेह ॥७९॥
संका पुव्वुद्दिट्ठा कहिया तेसिं सवित्थरा मुणिणा । अन्नन्नदंसणाणं अहिलासो होइ पुण कंखा ॥८०॥
सा सम्मत्तधरेहिं दूरं दूरेण होइ चइयव्वा । निरवज्जरयणलाभे को कायमणीउ अहिलसेइ ? ॥८१॥
इच्चाइवित्थरे कहियम्मि सम्मत्तमूलजिणधम्मे । वणिखेमचंदसुंदरपमुहा बहवो जणा तत्थ ॥८२॥
मुणिपायपंकयम्मि सम्मं सम्मत्तमह पवज्जित्ता । वज्जित्ता मिच्छत्तं नियनियगेहेसु संपत्ता ॥८३॥
पालिंति निरइयारं, अह अन्नया कोउगेण चवलत्ता । भिक्खूण मढं गंतुं तद्धम्मं सुंदरो सुणइ ॥८४॥
भिक्खूहि कामिओवि हु न ठाइ भणइ य कहंति एएवि । झाणं नाणं निव्वाणसाहणं एत्थ किमजुत्तं ? ॥८५॥
तो भणइ खेमचंदो इंदियवसगाण झाणनाणाइं । गयमज्जणतुल्लाइं एसो य इमो समुवएसो ॥८६॥

तत्क्षणेन छलेन कृतं सर्वेव सोऽपि विषमुक्तः । उत्थाय तत्क्षणमेव सुप्तोत्थित इव विस्मितः ॥७२॥
पश्यति किमेव लोको मिलित एकत्र, किंवा क्रीडाः । नर्तनगेयप्रमुखास्ताः सहसोपशान्ताः ? ॥७३॥
ततः कथिते वृत्तान्ते विस्मितः स मुनिं नमस्यति । मुनिनापि धर्मलाभमुक्त्वा धर्मः कथयितुं समारब्धः ॥७४॥
भो भो भव्याः ! भवसागरे बहुदुःखजलनीरभृते । कृच्छ्रेण लभते मग्नः सुबोधिनिश्छिद्रयानपात्रम् ॥७५॥
लभ्यन्ते सुरसुखानि लभ्यन्ते नरेन्द्रवृन्दर्द्धयः । न च भोः सुबोधिरत्नं लभ्यते मिथ्यात्वतमोहरणम् ॥७६॥
बहुपुण्यप्रापणीयं लभ्यमपि लभेत चक्रवर्तिनाम् । न पुनः सुबोधिबहुलाभसंगतं नरभवं विमलम् ॥७७॥
स एष सुबोधिनामा यत्र जिनो देवता विगतरागः । पञ्चमहाव्रतधारी गुरुरपि, जीवादितत्त्वानाम् ॥७८॥
सम्यक् च परिज्ञानं सम्यक्त्वं तच्च ब्रुवन्ति जिनवृषभाः । शङ्कादिदोषरहितं तत्पालयन्तः सुशीलभवत ॥७९॥
शङ्का पूर्वोद्दिष्टा कथिता तेषां सविस्तरा मुनिना । अन्यान्यदर्शनानामभिलाषो भवति पुनः काङ्क्षा ॥८०॥
सा सम्यक्त्वधरैर्दूरं दूरेण भवति त्यक्तव्या । निरवद्यरत्नलाभे कः काचमणिमभिलषति ? ॥८१॥
इत्यादिविस्तरे कथिते सम्यक्त्वमूलजिनधर्मे । वणिक्क्षेमचन्द्रसुन्दरप्रमुखा बहवो जनास्तत्र ॥८२॥
मुनिपादपङ्कजाभ्यासे सम्यक् सम्यक्त्वमथ प्रपद्य । वर्जयित्वा मिथ्यात्वं निजनिजगेहेषु संप्राप्ताः ॥८३॥
पालयन्ति निरतिचारम्, अथान्यदा कौतुकेन चापलवान् । भिक्षूणां मठं गत्वा तद्धर्मं सुन्दरः शृणोति ॥८४॥
भिक्षुभिः कामितोऽपि खलु न तिष्ठति भणति च कथयन्त्येतेऽपि । ध्यानं ज्ञानं निर्वाणसाधनमत्र किमयुक्तम् ? ८५
ततो भणति क्षेमचन्द्र इन्द्रियवशगानां ध्यानज्ञाने । गजमज्जनतुल्ये एष चायं समुपदेशः ॥८६॥

तथाहि;—

"मणुन्नं भोयणं भुच्चा मणुन्नं सयणासणं । मणुन्नंसि अगारंसि मणुन्नं झायए मुणी ॥

मृद्वी शय्या प्रातरुत्थाय पेया मध्ये भक्तं पानकं चापराह्णे । द्राक्षाखण्डं शर्करा चार्धरात्रे मोक्षश्चान्ते शाक्यपुत्रेण दृष्ट"

अणुसोयप्पट्ठाणं इमं खु संसारकारणं परमं । इंदियजयम्मि तम्हा सहलाइं नाणचरणाइं ॥८७॥
ता मित्त ! तुमं भुल्लो रीरीकणएसु तुल्लकयमुल्लो । वेरुलियकायतुल्लत्तजंपिरो तह हसिज्जिहसि ॥८८॥
एवं निरुत्तरो सो कओवि मित्तेण खेमचंदेणं । अन्नन्नदंसणग्गहअसग्गहं नो परिच्चयइ ॥८९॥
तो अन्नया कयाई नीओ सूरीण पायमूलम्मि । ताणं च तेण कहियं तस्स सरूवं पुरा आसि ॥९०॥
तो तेहिं कहंतेहिं धम्मं, पत्थावमाणिउं भणिया । कंखाए बहुदोसा कहा य एसा समारद्धा ॥९१॥

तथाहि;—

वित्तसिहंडिपसूयावहासियं विबुहविहियमणतोसं । तिदिवंव गोवइजुयं सिरिकलियं गयपुरं अत्थि ॥
दरियारिसलहपसरस्स पावगो तत्थ अत्थि अत्थीणं । दालिद्ददारुदहणिक्कपच्चलो भूवई राया ॥९३॥
तस्स समीवे कोवि हु केयैयविसयाओ आगओ सुहडो । भुयमित्तबली मग्गइ सो लक्खं वरिसवित्तीए ॥
तो भूवइणा भणिओ का सत्ती, सो भणइ मह नत्थि । सत्ती कावि हु, सुकयं तु अत्थि तं जेण दिट्ठो ॥
तो तस्स खग्गधारी विन्नवइ नरेसरं पणमिऊण । मह पहुणो गुणगणगुरुणो सत्तिदुगं इयरजणदुल्लहं ॥
हारेइ न संगामे तह बुद्धी कावि सा, इमो जीए । सत्तुं उप्पन्नविरोहकारणंपि हु पसाएइ ॥९७॥
तो दाऊण पसायं किंचिम्मत्तं समप्पिउं सिन्नं । विंझायलविसमपएसवासिणो समरवीरस्स ॥९८॥

मनोज्ञं भोजनं भुक्त्वा मनोज्ञं शयनासनम् । मनोज्ञेऽगारे मनोज्ञं ध्यायति मुनिः ॥

अनुश्रोतःप्रस्थानमिदं खलु संसारकारणं परमम् । इन्द्रियजये तस्मात् सफले ज्ञानचरणे ॥८७॥
तस्माद् मित्र ! त्वं स्खलितो रीरीकनकयोः कृततुल्यमूल्यः । वैडूर्यकाचतुल्यत्वजल्पिता तथा हंसिष्यसे ॥८८॥
एवं निरुत्तरः स कृतोऽपि मित्रेण क्षेमचन्द्रेण । अन्यान्यदर्शनग्रहासद्ग्रहं न परित्यजति ॥८९॥
ततोऽन्यदा कदाचिद् नीतः सूरीणां पादमूले । तेभ्यश्च तेन कथितं तस्य स्वरूपं पुरासीत् ॥९०॥
ततस्तैः कथयद्भिर्धर्मं, प्रस्तावमानीय भणिताः । काङ्क्षाया बहुदोषाः कथा चैषा समारब्धा ॥९१॥
नृत्तशिखण्डिप्रसूतावभासितं विबुधविहितमनस्तोषम् । त्रिदिवमिव गोपतियुतं श्रीकलितं गजपुरमासीत्
दृप्तारिशलभप्रसरस्य पावकस्तत्रास्त्यर्थिनाम् । दारिद्र्यदारुदहनैकप्रत्यलो भूपती राजा ॥९३॥
तस्य समीपे कोऽपि खलु केकयविषयागतः सुभटः । भुजमात्रबलो मार्गयति स लक्षं वर्षवृत्त्या
ततो भूपतिना भणितः का शक्तिः स भणति मम नास्ति । शक्तिः कापि खलु सुकृतं त्वस्ति
ततस्तस्य खड्गधारी विज्ञपयति नरेश्वरं प्रणम्य । मम प्रभोर्गुणगणगुरोः शक्तिद्विकमितरजनदुर्लभम्
हारयति न संग्रामे तथा बुद्धिः कापि सा, अयं यया । शत्रुमुत्पन्नविरोधकारणमपि खलु प्रसादयति

१ अ केयर क केयय ।

ड्डीवइणो अइपवरसूरनिब्भियभिच्चवग्गस्स । लद्धजयस्स रणेसु उवरिं सो पेसिओ रन्ना ॥९९॥
एसाणंतरमेव पत्थिओ सो ठिओ ससीमाए । तस्स विसज्जइ दूयं सो तं गंतुं भणइ एवं ॥१००॥
इडसुहडो तुह उवरिं पेसिओ नरवरेण भुवइणा । तो तस्स कुणसु सेवं जइ इच्छसि अप्पणो कुसलं ॥
। भणइ तुज्झ जीहाछेयं न हु कारवेमि दुउत्ति । तो गंतुं इय पभणसु सोहडं मज्झ वयणेणं ॥१०२॥
तो इमागउच्चिय ता पविसेउं कयंतवयणम्मि । जइ महसि ता पडिक्खसु एत्थ ठिओ चेव दिणदसगं ॥
रणं पडिवयणे कहिए तो सोहडो तओ चलिओ । पल्लिवईवि ससिन्नो मिलियाइं दोन्निवि बलाइं ॥
सोहडेण भणिया नियसुहडा मज्झ पिट्ठभायम्मि । परसिन्नपहारागोयरम्मि मो चिट्ठह नियंता॥१०५॥
। पल्लिवई चिंतइ उवेहिओ एस निययसिन्नेण । तो भणिओ एय सत्थं अज्जवि रक्खेमि तुह पाणे ॥
भणइ तुज्झ पाणा मह रुट्ठे अप्पणो च्चिय दुरक्खा । मज्झ हरिस्स न गम्मं तुम्हेहिं सियालरूवेहिं ॥
रेहरिय खत्तधम्मं तेण ससिन्नेण तस्स एक्कस्स । पहरिउमारद्धं एककालमइकोवरागेण ॥१०८॥
काइं पहरणाइं तेहिं सरीराउ तस्स उप्फिडिउं । तेहिं च्चिय मुक्काइं हणंति तेसिं सरीराइं ॥१०९॥
। निययपहरणजज्जरदेहे भग्गम्मि तस्स सेन्नम्मि । उप्पाडिए आणीओ पल्लिवई नियपसिन्नम्मि॥११०॥
हेगाहियं च सव्वं पहरणआहरणवाहणाईयं । गंतूणं तं पल्लिं सव्वस्सं तस्स घित्तूण ॥१११॥
जाविऊण पाए पल्लिवई कारिओ पट्टसरीरो । सव्वसेणं सह पेसिओ य नरनाहपासम्मि ॥११२॥

ओ दत्त्वा प्रमादं किञ्चिन्मात्रं समर्प्य सैन्यम् । विन्ध्याचलविषमप्रदेशवासिनः समरवीरस्य ॥९८॥
र्जीपतेरतिप्रवरशूरनिर्भृत्यभृत्यवर्गस्य । लब्धजयस्य रणेषूपरि स प्रेषितो राज्ञा ॥९९॥
देशानन्तरमेव प्रस्थित. स स्थितः स्वसीम्नि । तस्मै विसृजति दूतं स तं गत्वा भणत्येवम् ॥१००॥
भटसुभटस्तवोपरि प्रेषितो नरवरेण भूपतिना । ततस्तस्य कुरुष्व सेवां यदीच्छस्यात्मनः कुशलम् ॥१०१॥
भणति तव जिह्वाच्छेदं न खलु कारयामि दूत इति । ततो गत्वेति प्रभण सौभटं मम वचनेन ॥१०२॥
सोऽत्रागत एव तावत् प्रवेष्टुं कृतान्तवदने । यदि वाञ्छसि तदा प्रतीक्षस्वात्र स्थित एव दिनदशकम् १०३
तेन प्रतिवचने कथिते ततः सौभटस्ततश्चलितः । पल्लीपतिरपि ससैन्यो मिलिते द्वे अपि बले ॥१०४॥
ः सौभटेन भणिता निजसुभटा मम पृष्ठभागे । परसैन्यप्रहारागोचरे मोऽतिष्ठत पश्यन्तः ॥१०५॥
पल्लीपतिश्चिन्तयत्युपेक्षित एष निजसैन्येन । ततो भणितस्त्यज शस्त्रमद्यापि रक्षामि तव प्राणान् ॥१०६॥
भणति तव प्राणा मयि रुष्टे आत्मन एव दूरक्षाः । मम हरेर्न गम्या युष्माकं शृगालरूपाणाम् ॥१०७॥
रेहृत्य क्षत्रधर्मं तेन ससैन्येन तस्यैकस्य । प्रहर्तुमारब्धमेककालमतिकोपवशगेन ॥१०८॥
कानि प्रहरणानि तैः शरीरात् तस्योत्प्लुत्य । तैरेव मुक्तानि घ्नन्ति तेषां शरीराणि ॥१०९॥
ते निजप्रहरणजर्जरदेहे भग्ने तस्य सैन्ये । उत्पाट्यानीतः पल्लीपतिर्निजसैन्ये ॥११०॥
रिगाहितं च सर्वं प्रहरणाभरणवाहनादिकम् । गत्वा तां पल्लीं सर्वस्वं तस्य गृहीत्वा ॥१११॥
अयित्वा पादान् पल्लीपतिः कारितः पट्टशरीरः । सर्वस्वेन सह प्रेषितश्च नरनाथपार्श्वे ॥११२॥

विन्नावियं च को मह आएसो संपयंति तो रन्ना । सो चेव गहीयवेलो पल्लिवई पेसिओ ॥
हक्कारिऊण सोहडसुहडो संमाणिओ बहुपयारं । उवलद्धसमरवुत्तंतविम्हयाउलियहियएण ॥
पुट्ठो रन्ना कह तुह जाया अणन्नभुया इमा सत्ती ? । तो सो साहइ जह पहु ! संगामुड्डामरी विज्जा
अत्थि मह महाइमया दिन्ना सिरिजोगिणा जयंतेण । सा साहिया विहीए तीए पभावो इमो सव्वो
तं सोऊणं राया चिंतइ समरम्मि ताव निव्वडिओ । बुद्धीएवि माहप्पं निएमि इय चिंतिउं तो
मुद्दियसमुग्गमप्पिय अहन्नया पाहुडं नरिंदेण । उज्जेणिरायपासम्मि पेसिओ इय भणेऊण ॥११८॥
अम्हं महिंदराएण राइणा दूरदेसभावाओ । न विरोहकारणं किंपि तारिसं किंतु अप्पाणं ॥११९॥
सो अम्हेहिं य बहु मन्निओत्ति वड्ढेइ मच्छरो गरुओ । ता नहमंसप्पीई जह संपज्जए तह करिज्जा ॥
आएसोत्ति भणेउं चलिओ पत्तो कमेण उज्जेणिं । पडिहारसूइओ सो पविसइ नरनाहअत्थाणे
निययनिवअप्पियमुद्दियसमुग्गयं ढोइऊण निवपुरओ। पणमिय तद्दावियआसणम्मि उवविसइ तो
उम्मुद्दिओ समुग्गो तम्मज्झे लहुसमुग्गयं नियइ । अह तम्मज्झे दट्ठुं भूइंचिय चिंतइ नरिंदो
भालत्थलघडियभिउडी आयंबिरलोयणो जहा मज्झ । दप्पंधेणं तेणं मन्ने विहिओ तिरक्कारो ।
ता दंसिस्सामि फलं तस्स इमस्स य तद्दूयकारिस्स । तो दंसेउं भूइं जंपइ किं दूय ! एयंति ?॥
सो भणइ मलयरोसो कारविओ नरवरेण तुम्हाणं । तप्पुन्नविभागट्ठा भूई संपेसिया एसा ॥१२६॥
तो सहदेवो सो तं तइणि परमोवयारएयहियओ । हक्कारिय आसन्ने हत्थं पट्ठीए से देइ ॥१२७॥

विज्ञापितं च को ममादेशः सांप्रतमिति ततो राज्ञा । स एव गृहीतवेलः पल्लीपतिः प्रेष्यः स्थापितः ॥
हक्कारयित्वा सौभटसुभटः संमानितो बहुप्रकारम् । उपलब्धसमरवृत्तान्तविस्मयाकुलितहृदयेन ॥११४॥
पृष्टो राज्ञा कथं तव जाताऽनन्यभुजेयं शक्तिः ? । ततः स कथयति यथा प्रभो ! संग्रामोड्डामरी विद्या ॥
अस्ति मम महाविनयाद् दत्ता श्रीयोगिना जयन्तेन । सा साधिता विधिना तस्याः प्रभावोऽयं सर्वः ॥
तत् श्रुत्वा राजा चिन्तयति समरे तावन्निर्वहति । बुद्धेरपि माहात्म्यं पश्यामीति चिन्तयित्वा ततः ॥
मुद्रितसमुद्गकमर्पयित्वाऽन्यदा प्राभृतं नरेन्द्रेण । उज्जयिनीराजपार्श्वे प्रेषित इति भणित्वा ॥११८॥
अस्माकं महेन्द्रराजेन राज्ञा दूरदेशभावात् । न विरोधकारणं किमपि तादृशं किन्त्वात्मानम् ॥११९॥
स बहुमन्यते बहु मन्यामह इति वर्धते मत्सरो गुरुः । तस्मान्नखमांसप्रीतिर्यथा संपद्यते तथा कुर्याः ॥
आदेश इति भणित्वा चलितः प्राप्तः क्रमेणोज्जयिनीम् । प्रतिहारसूचितः स प्रविशति नरनाथास्थाने ॥
निजनृपार्पितमुद्रितसमुद्गकं ढौकित्वा नृपपुरतः । प्रणम्य तद्दापितासने उपविशति ततो राजा ॥१२१॥
उन्मुद्रितः समुद्गकस्तन्मध्ये लघुसमुद्गकं पश्यति । अथ तन्मध्ये दृष्ट्वा भूतिमेव चिन्तयति नरेन्द्रः ॥
भालस्थलघटितभ्रुकुटिरातान्रलोचनो यथा मम । दर्पान्धेन तेन मन्ये विहितस्तिरस्कारः ॥१२४॥
तद् दर्शयामि फलं तस्यास्य च तद्दूतकारिणः । ततो दर्शयित्वा भूतिं जल्पति किं दूत ! एतदिति ॥
स भणति मलयरोषः कारितो नरवरेण युष्माकम् । तत्पुण्यविभागार्थं भूतिः संप्रेषितैषा ॥१२६॥

भणइ य भद्दं मह पंथयस्स, सो भणइ सव्वकालंपि । इण्हिं पणयपरम्मी विसेसओ तुम्ह चित्तम्मि ॥
ओ सो पडिवयदिवसे परिओ तत्थेव निवइणा सणो । कन्ठाहरणतुरंगमपभिइं दाउं महप्पसायं ॥१२९॥
निययप्पहाणपुरिसेण संजुयं अप्पिऊण हत्थिदुगं । तह रयणाहरणं पाहुडम्मि एयं च उवइसिउं ॥१३०॥
तह भणियव्वो राया देसो कोसो य चउव्विहं सिन्नं । नियगामिव मज्झतणयं कज्जे वावारियव्वंति ॥१३१॥
रन्ना विसज्जिओ सो पत्तो य कमेण गयपुरं, इओ । सह सोहडेण पुव्विं भूवइणा पेसिओ आसि ॥१३२॥
ओ विस्संभट्ठाणं पढमं चिय तेण वइयरो सव्वो । परिकहिओ नरवइणो सो पुण तस्सासि पच्चक्खो ॥
अह सो महिंदनरवइपहाणपुरिसोवि सोहडेण समं । पणमइ नरनाहं उचियआसणे निविसिउं तत्तो ॥
निययपहुपाहुडमप्पिऊण वयणं महिंदरायस्स । तह साहइ जह भणियं, एत्तो संमाणिउं रन्ना ॥१३५॥
पडिपाहुडं समप्पिय विसज्जिओ नरवरेण इय तेसिं । पइदिणपवड्ढमाणप्पणयाणं जंति दियहाइं ॥१३६॥
रन्नावि बुद्धिजुत्तं पोरिसमेयस्स इय कलेऊण । सव्वोवि रज्जभारो निवेसिओ सोहडे सुहडे ॥१३७॥
सव्वत्थ पयप्पमाणो अखलियआणो नरिंदलोएण । सो भुंजइ रज्जसिरिं इओ य भूवइनरिंदस्स ॥१३८॥
वुच्चसमागयवेरो अइवसुद्धो नरिंदवरवेरो । अत्थि अरिंजिपुरीए सो तं उवचरइ पच्छन्नं ॥१३९॥
उवयारं तु पडिच्छइ इमाए बुद्धीए सोहडो तस्स । नरवरभूवइकज्जं विणासियव्वं न ताव मए ॥१४०॥
किंतु इमोवि हु गरुओ राया अणुवत्तिओ हवइ एवं । गरुयाणणुवित्ती न निप्फला होइ कइयावि ॥१४१॥

ततो मन्यमानः स तत् तथेति प्रथमोपचारहृष्टहृदयः । आहूयासने दत्त्वं श्रेष्ठे तस्य ददाति ॥१२७॥
भणति च भद्रं मम पान्थकस्य, स भणति सर्वकालमपि । इदानीं प्रणयपरं विशेषतस्तव चित्ते ॥१२८॥
ततः स प्रतिपद्दिवसात् पूतस्तत्रैव नृपतिना दत्तः । कण्ठाभरणतुरङ्गमप्रभृति दत्त्वा महाप्रसादम् ॥१२९॥
निजप्रधानपुरुषेण संयुतमर्पयित्वा हस्तिद्विकम् । तथा रत्नाभरणं प्राभृते एतच्चोपदिश्य ॥१३०॥
यथा भणितव्यो राजा देशः कोशश्च चतुर्विधं सैन्यम् । निजकमिव मदीयं कार्ये व्यापारयितव्यमिति ॥१३१॥
राज्ञा विसृष्टः स प्राप्तश्च क्रमेण गजपुरं, इतः । सह सौभटेन पूर्वं भूपतिना प्रेषित आसीत् ॥१३२॥
यो विस्रम्भस्थानं प्रथममेव तेन व्यतिकरः सर्वः । परिकथितो नरपतये स पुनस्तस्यासीत्प्रत्यक्षः ॥१३३॥
अथ स महेन्द्रनरपतिप्रधानपुरुषोऽपि सौभटेन समम् । प्रणमति नरनाथमुचितासने निविश्य ततः ॥१३४॥
निजप्रभुप्राभृतमर्पयित्वा वचनं महेन्द्रराजस्य । तथा कथयति यथा भणितम्, इतः संमान्य राज्ञा ॥१३५॥
प्रतिप्राभृतं समर्प्य विसृष्टो नरवरेणेति तयोः । प्रतिदिनप्रवर्धमानप्रणययोर्यान्ति दिवसानि ॥१३६॥
राज्ञापि बुद्धियुक्तं पौरुषमेतस्येति कलयित्वा । सर्वोऽपि राज्यभारो निवेशितः सौभटे सुभटे ॥१३७॥
सर्वत्र प्रतप्यमानोऽस्खलिताज्ञो नरेन्द्रलोकेन । स भुङ्क्ते राज्यश्रियमितश्च भूपतिनरेन्द्रस्य ॥१३८॥
पूर्वसमागतवैरोऽतिविशुद्धो नरेन्द्रवरवैरः । अस्त्यरिञ्जिपुर्यां स तमुपचरति प्रच्छन्नम् ॥१३९॥
उपचारं तु प्रतीच्छत्यनया बुद्ध्या सौभटस्तस्य । नरवरभूपतिकार्यं विनाशयितव्यं न तावन्मया ॥१४०॥
किन्त्वयमपि खलु गुरू राजाऽनुवृत्तो भवत्येवम् । गुरूणामनुवृत्तिर्न निष्फला भवति कदापि ॥१४१॥

सो भूवई कइयावि हु सम्मं नाऊण वइयरं एयं । चिंतइ ...दरिसो निग्... ...नरस...
दावइ य विसं उग्गं मओ य सो तेण तस्स आकंखा। एकम्मिवि पडिवक्खे एवं अइदारुणा जाया॥१
तम्हा दढसम्मत्तो होउं अन्नेसु सिवसुहमणंतं । कंखाए विणडिओ पुण भमिहिसि संसारकंतारे॥१
इय मुणिदेसणसवणा पडिबुद्धा पाणिणो बहू तत्थ। चिंतइ सुंदरो पुण किमेस गलसोसणं कुणइ॥
सव्वेवि अभिमया मज्झ ताव सव्वे य पूयणिज्जा य। इय कयबुद्धी मरिउं भमिओ संसारवणगहणे॥१
सम्मं च खेमचंदो सम्मत्तं पालिउं निरइयारं । सोहम्मे उववन्नो कमेण पत्तो य निव्वाणं॥१४७॥

॥ इत्याकाङ्क्षायां सुन्दरकथानकं समाप्तम् ॥

ततो भूपतिः कदापि खलु सम्यग्ज्ञात्वा व्यतिकरमेतम् । चिन्तयत्यतिदुर्भर्षो निग्रहयोग्यश्चावश्यमयम्॥१
दापयति च विषमुग्रं मृतश्च स तेन तस्याकाङ्क्षा । एकस्मिन्नपि प्रतिपक्ष एवमतिदारुणा जाता ॥१४३॥
तस्माद् दृढसम्यक्त्वो भूत्वाऽन्येष शिवसुखमनन्तम् । काङ्क्षया विनटितः पुनर्भ्रमिष्यसि संसारकान्तारे॥१
इति मुनिदेशनाश्रवणात् प्रतिबुद्धाः प्राणिनो बहवस्तत्र । चिन्तयति सुन्दरः पुनः किमेष गलशोषणं करोति
सर्वेऽप्यभिमता मम तावत् सर्वे च पूजनीयाश्च । इति कृतबुद्धिर्मृत्वा भ्रान्तः संसारवनगहने ॥१४६॥
सम्यक् च क्षेमचन्द्रः सम्यक्त्वं पालयित्वा निरतिचारम् । सौधर्म उपपन्नः क्रमेण प्राप्तश्च निर्वाणम्॥१४७॥

साहूण दुगुंछाए जिणधम्मफलम्मि संसइमणस्स । दुहदंदोली जायइ जह जाया भक्खरद्दियस्स॥१
तथाहि,—
अत्थि इह भरहवासे कामिणिवयणंव रयणरमणीयं । सुहधामदीहरच्छं नगरं नामेण गिरिनगरं ॥२॥
संतिकिरियासु कुसलो दुहावि जन्नप्पिओ दिओ अत्थि । सच्छंदोवि परवसो नामेणं विस्सभूइत्ति॥३॥
तस्सत्थि पिया घरिणी सरणी सरणीव नेहसस्सस्स । भत्तावि हु भत्तारे नो अणुयत्तेइ भत्तारं ॥४॥
भक्खरभाणुभिहाणा दुवेवि पाणप्पिया सुया ताण । नवजोव्वणाभिरामा रमंति ते काणणाईसु ॥५॥
अहन्नया वसंते उवसंते गिम्हनिवबले पत्ते । रविताववूमियाओलियधम्मेणं जणमभिभवंतं ॥६॥
तो नलिणहारचंदणपंकजलद्दाइसाहणबलेणं । कहकहवि हु गिम्हबलं रुंभेइ जणो वियंभंतं ॥७॥
ता भाणुभक्खरेहिं वणगहणासन्नवत्तिणि सरम्मि । कीलंतेहिं जुवई दिट्ठा निरंभरंभव्व ॥८॥
तो तीए रूवसोहाए मोहिया जाव कट्ठनिचिट्ठा । ते ठंति ताव तीएवि सदयं संभासिया एवं ॥९॥
के तुम्हे किं जाया निच्चेट्ठा, ते भणंति तुह रूवं । दट्ठुं अदिट्ठपुव्वं एगग्गमणा पलोयंता ॥१०॥
तो सवियारं तेसिं सोचा पच्चुत्तरं तरलदिट्ठी । ताण हिययाणि हरिउं चलिया कमलाणि उच्चिणिउं॥
तो कुवियव्व तुरंता लग्गा तप्पिट्ठओ तओ सावि । वंचेउं तद्दिट्ठिं कत्थवि लीणा निगुंजम्मि ॥१२॥
तीए दिसाए तेवि हु गच्छंता एवमेव भुल्लमणा । पासंति मुणिं एगं मयणं संपत्तमुत्तिंव ॥१३॥
तो तम्मि दिट्ठिविसए संपत्ते तम्मणाउ ओसरिओ । मयणो हरिणो हरिणोव्व ते तओ गरुयभत्तीए ॥

साधूनां जुगुप्सया जिनधर्मफले संशयिमनसः । दुःखद्वन्द्वाली जायते यथा जाता भास्करद्विजस्य ॥१॥
अस्तीह भरतवर्षे कामिनीवदनमिव रत्नारमणीयम् । सुखधामदीर्घरथ्यं (रथ्यं) नगरं नाम्ना गिरिनगरम्॥२॥
शान्तिक्रियासु कुशलो द्विधाऽपि यज्ञ (जन्य) प्रियो द्विजोऽस्ति । स्वच्छन्दोऽपि परवशो नाम्ना विश्वभूतिरिति॥
तस्यास्ति प्रिया गृहिणी सरणिः सरणिरिव स्नेहसस्यस्य । भक्तापि खलु भर्तरि नो अनुवर्तते भर्तारम् ॥४॥
भास्करभान्वभिधानौ द्वावपि प्राणप्रियौ सुतौ तयो । नवयौवनाभिरामौ रमाते तौ काननादिषु ॥५॥
अथान्यदा वसन्त उपशान्ते ग्रीष्मनृपबले प्राप्तम् । रवितापद्रुतावनालिधर्मेण जनमभिभवत् ॥६॥
ततो नलिनहारचन्दनपङ्कजलार्द्रादिसाधनबलेन । कथंकथमपि खलु ग्रीष्मबलं रुणद्धि जनो विजृम्भमाणम् ॥
तदा भानुभास्कराभ्यां वनगहनासन्नवर्तिनि सरसि । क्रीडद्भ्यां युवतिर्दृष्टा निरम्भरम्भेव ॥८॥
ततस्तस्या रूपशोभया मोहितौ यावत्काष्ठनिश्चेष्टौ । तौ तिष्ठतस्तावत्तयापि सदयं संभाषितावेवम् ॥९॥
कौ युवां किं जातौ निश्चेष्टौ, तौ भणतस्तव रूपम् । दृष्ट्वाऽदृष्टपूर्वमेकाग्रमनसौ प्रलोकमानौ ॥१०॥
ततः सविकारं तयोः श्रुत्वा प्रत्युत्तरं तरलदृष्टिः । तयोर्हृदये हृत्वा चलिता कमलान्युच्चेतुम् ॥११॥
ततः कुपिताविव त्वरमाणौ लग्नौ तत्पृष्ठतस्ततः सापि । वञ्चयित्वा तद्दृष्टिं कुत्रापि लीना निकुञ्जे ॥१२॥
तस्यां दिशि तावपि हि गच्छन्तावेवमेव भ्रष्टमनसौ । पश्यतो मुनिमेकं मदनं संप्राप्तमूर्तिमिव ॥१३॥
ततस्तस्मिन् दृष्टिविषये संप्राप्ते तन्मनसोऽपगतः । मदनो हरिहरिण इव तौ ततो गुरुभक्त्या ॥१४॥

वंदेऊणं तप्पायपंकयं महुयरव्व संलीणा । देसणमयरंदरसं रसंति परमप्पमोएणं ॥१५॥
अह देसणावसाणे भाणू भालयलमिलियकरकमलो । पुच्छेइ तयं साहुं जह भयवं ! मज्झ साहेइ
देहोवि हु तुम्हाणं निवलंछणलंछिओ जहा पवरं । रज्जसिरिमुज्झिऊणं तुमए दिक्खा पवन्नत्ति
तो एवंविहजोव्वणभरम्मि तरुणियणपत्थणिज्जम्मि । किं उप्पन्नं वेरग्गकारणं, तो मुणी कहइ ॥१८॥
सयलंपि भवसरूवं विवेइणो जणइ भद्द ! वेरग्गं । केवलदुक्खत्ताओ अवियारिज्जंतरमणिज्जं ॥१९॥
उक्तं च;—

"अज्ञस्य सुखदुःखाभ्यां भिन्ना वृत्तिः प्रकाशते । विवेकिनस्तु संसारे दुःखमेव हि केवलम् ॥
सर्वं हेममयं यद्वत् पश्यत्युन्मत्तकेऽशिते । तद्वदज्ञानसंभ्रान्तो भवेऽपि सुखमीक्षते ॥"

मज्झ विसेसेण पुणो जाया वेरग्गकारणं जाया । भाणू भणेइ कहमिव, मुणीवि तो साहए एवं ॥२०॥
तथाहि;—

अत्थि इह भरहवासे नयरं सोरियपुरंति पुरपवरं । दुग्गंगसंगयं भूइभूसियं हरसरीरंव ॥२१॥
सूरोवि अणुग्गकरो सोमोवि हु मयकलंकपरिमुक्को । दढधम्मो तत्थ निवो भज्जा गुणसुंदरी तस्स ॥
गुणराओ ताण सुओ पत्तो जोव्वणमिओ वसंतउरे । ईसाणचंदरन्नो कणगवई नाम वरधूया ॥२३॥
तीए सयंवरो, सो तत्थ गओ सुहडविंदपरियरिओ । निवदिन्नावासाओ सयंवरमंडवे पत्तो ॥२४॥
अन्नेवि तत्थ अहमहमिगाए निवनिवहनंदणा गुणिणो । उब्भडकयसिंगारा सयंवरामंडवे पत्ता ॥२५॥
उचियपरियारजुत्तो उचिए देसम्मि आसणे उचिए । आगंतुं उवविट्ठो राया ईसाणचंदोवि ॥२६॥
धाईपडिहारीहिं सहिया आएसओ नरिंदस्स । आगंतुं कणगवई उवविट्ठा जणयपयमूले ॥२७॥

वन्दित्वा तत्पादपङ्कजं मधुकराविव संलीनौ । देशनामकरन्दरसं रसतः परमप्रमोदेन ॥१५॥
अथ देशनावसाने भानुर्भालतलामिलितकरकमलः । पृच्छति तं साधुं यथा भगवन् ! मां कथयति ॥१६॥
देहोऽपि खलु युष्माकं नृपलाञ्छनलाञ्छितो यथा प्रवराम् । राज्यश्रियमुज्झित्वा युष्माभिर्दीक्षा प्रपन्नेति ॥१७॥
तत एवंविधयौवनभरे तरुणीजनप्रार्थनीये । किमुत्पन्नं वैराग्यकारणं, ततो मुनिः कथयति ॥१८॥
सकलमपि भवस्वरूपं विवेकिनो जनयति भद्र ! वैराग्यम् । केवलदुःखत्वादविचार्यमाणरमणीयम् ॥१९॥
मम विशेषेण पुनर्जाता वैराग्यकारणं जाया । भानुर्भणति कथमिव, मुनिरपि ततः कथयत्येवम् ॥२०॥

अस्तीह भरतवर्षे नगरं शौर्यपुरमिति पुरप्रवरम् । दुर्गाङ्गसंगतं भूतिभूषितं हरशरीरमिव ॥२१॥
सूरोऽप्यनुग्रकरः सोमोऽपि खलु मृग(मद)कलङ्कपरिमुक्तः । दृढधर्मस्तत्र नृपो भार्या गुणसुन्दरी तस्य ॥२२॥
गुणराजस्तयोः सुतः प्राप्तो यौवनमितो वसन्तपुरे । ईशानचन्द्रराजस्य कनकवती नाम वरदुहिता ॥२३॥
तस्याः स्वयंवरः, स तत्र गतः सुभटवृन्दपरिकरितः । नृपदत्तावासात् स्वयंवरमण्डपे प्राप्तः ॥२४॥
अन्येऽपि तत्राहमहमिकया नृपनिवहनन्दना गुणिनः । कृतोद्भटशृङ्गाराः स्वयंवरमण्डपे प्राप्ताः ॥२५॥
उचितपरिवारयुक्त उचिते देश आसन उचिते । आगत्योपविष्टो राजेशानचन्द्रोऽपि ॥२६॥

तो तीए तिरियपमरियकडंक्खरज्जूहिं संजमेऊण। गुणराओ नियंहियए पक्खित्तो तक्खणं चेव॥२८॥
तेणवि तग्गयलोयणमणेण दट्ठूण तीए तं ललियं। मइ अणुरत्ता एसत्ति चिंतियं नूण जं भणियं॥२९॥
निद्धमहुरा य दिट्ठी अलसं गमणं वियंभणं अहियं। इयएवमाइभावा पियाणुरायं निवेयंति॥३०॥
एत्थंतरम्मि कुमरीए रायलोयं पयंसिउं लग्गा। गोत्ताइसमुक्कित्तणपुव्वं पडिहारिया जाव॥३१॥
ता कुमरी तीए पुरो पियराण ईसिमउलियच्छिपुडा। सहसच्चिय अपडुत्तं पयंसिउं नियसरीरस्स॥३२॥
नियआवासम्मि गया कुमरी किर पीडियत्ति सूलेण। जणणीपमुहजणेणं उवयरिया ओसहाईहिं॥३३॥
तो राया उट्ठेउं जोडियकरसंपुडो नरिंदजणं। वज्जरइ अपडुदेहा कणगवई अज्ज तो मज्झ॥३४॥
काऊण गुरुवरोहं आवासे हुंतु ताव जावेसा। संजायइ दिढदेहा अम्हं तुम्हं च पुन्नेहिं॥३५॥
एवं होउत्ति तओ सयंवरामंडवाउ ते सव्वे। नियआवासेसु गया रायावि गओ सभवणम्मि॥३६॥
एत्तो संझासमए जामिछपसूइया बहिं एका। मज्झिमवया वयंसी कुमरीए पेसिया छन्नं॥ ३७॥
गुणरायस्स सयासे अप्पइ सा चित्तपट्टियं तस्स। विरहावत्थादुत्थं सो पिच्छइ तत्थ तं कुमरिं॥३८॥
पठति च सा;—
अमयतणू तीए तुमं सुहय! निहित्तो मणे पलित्तं च। तं दहइ तीए देहं अमयम्मि विसं समुप्पन्नं॥३९॥
ततश्च;—
अइनिम्मलं अणग्घं सुवित्तमुत्ताणुसंगयं गरुयं। गुणआहारं हारं तदप्पियं तीए हिययंव॥४०॥

धात्रीप्रतिहारीभिः सहिताऽऽदेशतो नरेन्द्रस्य। आगत्य कनकवत्युपविष्टा जनकपादमूले॥२७॥
ततस्तस्यास्तिर्यक्प्रसृतकटाक्षरज्जूभिः संयम्य। गुणराजो निजहृदये प्रक्षिप्तस्तत्क्षणमेव॥२८॥
तेनापि तद्गतलोचनमनसा दृष्ट्वा तस्यास्तल्ललितम्। मय्यनुरक्तैषेति चिन्तितं नूनं यद् भणितम्॥२९॥
स्निग्धमधुरा च दृष्टिरलसं गमनं विजृम्भणमधिकम्। इत्येवमादिभावाः प्रियानुरागं निवेदयन्ति॥३०॥
अत्रान्तरे कुमारी राजलोकं प्रदर्शयितुं लग्ना। गोत्रादिसमुत्कीर्तनपूर्वं प्रतिहारी यावत्॥३१॥
तावत् कुमारी तस्याः पुरः पित्रोरीषन्मुकुलिताक्षिपुटा। सहसैवापटुत्वं प्रदर्श्य निजशरीरस्य॥३२॥
निजकावासे गता कुमारी किल पीडितेति शूलेन। जननीप्रमुखजनेनोपचरितौषधादिभिः॥३३॥
ततो राजोत्थाय योजितकरसंपुटो नरेन्द्रजनम्। कथयत्यपटुदेहा कनकवत्यद्य ततो मम॥३४॥
कृत्वा गुर्वुपरोधमावासे भवन्तु तावद्यावदेषा। संजायते दृढदेहाऽस्माकं युष्माकं च पुण्यैः॥३५॥
एवं भवत्विति ततः स्वयंवरामण्डपात् ते सर्वे। निजकावासेषु गता राजापि गतः स्वभवने॥३६॥
इतः संध्यासमये यामिकसूचिता बहिरेका। मध्यमवया वयस्या कुमार्या प्रेपिता छन्नम्॥३७॥
गुणराजस्य सकाशेऽर्पयति सा चित्रपट्टिकां तस्मै। विरहावस्थादुःस्थां स पश्यति तत्र तां कुमारीम्॥३८॥
अमृततनुस्तया त्वं सुभग! निहितो मनसि प्रदीप्तं च। तद् दहति तस्या देहममृते विषं समुत्पन्नम्॥३९॥
अतिनिर्मलमनघं सुवृत्तमुक्तानुसंगतं गुरुम्। गुणाधारं हारं तदर्पितं तस्या हृदयमिव॥४०॥

नियवच्छालंकारं करेसु इय तीए जंपिए कुमरो । तं तह काउं तुट्ठेण तीए कुमरीकए नियं ॥४१॥
सव्वंगियमाभरणं दिन्नं, एत्तो य तीए संलत्तं । तुम्भेहिं समं इह अत्थि किंपि वत्तव्वमेगंते ॥४२॥
तत्तो य कुमरदिट्ठीए चोइओ उट्ठिओ जणो सव्वो । तो विन्नत्तो तीए कुमरो, विन्नवइ इय कुमरी ॥४३॥
जीवियमायत्तं तुम्ह किंतु मइ नाह ! मंदभागाए । तुम्ह सरीरे संभोगजोग्गया कइवयदिणंते ॥४४॥
भोगंतरायकारणविगमे होहित्ति तुज्झ कहणत्थं । सहसा अपडुत्तं दंसिऊण लोयाण मज्झम्मि ॥४५॥
अज्ज सयंवरमाला नो पक्खित्ता, पभायसमयम्मि । खिवियव्वा इय दूईवयणं सुणिऊण तयभिमुहं ॥४६॥
भणइ गुणरायकुमरो जइवि हु अइदुक्करं इमं मज्झ । जं तीइ असंभोगो तहवि हु आणवइ जं कुमरी ॥४७॥
तं चेव पमाणं इय विसज्जिया सा गया य तप्पासं । तव्वुत्तंतो सव्वो कहिओ कुमरीए एगंते ॥४८॥
तो बीयदिणे तीए सयंवरामंडवम्मि तक्कंठे । निवचक्कसमक्खं चिय खित्ता कुसुमाण वरमाला ॥४९॥
सव्वं नरिंदचक्कं सम्माणेउं विसज्जियं रन्ना । गुणरायकुमारेणं परिणीया सा निवंगरुहा ॥५०॥
कइवयदिणावसाणे पत्तो सोरियपुरम्मि सह तीए । गुरुयणकओवयारा मुक्का सा अन्नघरे ॥५१॥
कुमरोवि नियावासे पत्तो मित्तेहिं परिगओ तत्थ । दोगुंदगोव्व देवो कीलेइ विचित्तकीलाहिं ॥५२॥
सो पइदिणंपि गच्छइ तब्भवणे रमइ विविहकीलाहिं । तीए समं पीईए दिणाणि गच्छंति कुमरस्स ।
न य तीए अभिप्पायं लक्खइ सुवियक्खणोवि वरकुमरो । तत्तो य सो विमूरइ केण उवाएण किंच ।

निजवक्षोऽलंकारं कुरुष्वेति तया जल्पिते कुमारः । तत् तथा कृत्वा तुष्टेन तस्यै कुमारीकृते निजकम् ॥४१॥
सर्वाङ्गिकमाभरणं दत्तं, इतश्च तया संलपितम् । युष्माभिः सममिहास्ति किमपि वक्तव्यमेकान्ते ॥४२॥
ततश्च कुमारदृष्ट्या चोदित उत्थितो जनः सर्वः । ततो विज्ञप्तस्तया कुमारो, विज्ञपयतीति कुमारी ॥४३॥
जीवितमायत्तं तव किन्तु मम नाथ ! मन्दभाग्यायाः । तव शरीरे संभोगयोग्यता कतिपयदिनान्ते ॥४४॥
भोगान्तरायकारणविगमे भविष्यतीति तव कथनार्थम् । सहसाऽपटुत्वं दर्शयित्वा लोकानां मध्ये ॥४५॥
अद्य स्वयंवरमाला नो प्रक्षिप्ता, प्रभातसमये । क्षेप्तव्येति दूतीवचनं श्रुत्वा तदभिमुखम् ॥४६॥
भणति गुणराजकुमारो यद्यपि खल्वतिदुष्करमिदं मम । यत् तया असंभोगस्तथापि खल्वाज्ञापयति
सैव प्रमाणमिति विसृष्टा सा गता च तत्पार्श्वम् । तद्वृत्तान्तः सर्वः कथितः कुमार्या एकान्ते ॥४८॥
ततो द्वितीयदिने तया स्वयंवरमण्डपे तत्कण्ठे । नृपचक्रसमक्षमेव क्षिप्ता कुसुमानां वरमाला ॥४९॥
सर्वं नरेन्द्रचक्रं सम्मान्य विसृष्टं राज्ञा । गुणराजकुमारेण परिणीता सा नृपाङ्गरुहा ॥५०॥
कतिपयदिनावसाने प्राप्तः शौरिपुरे सह तया । कृतगुरुजनोपचारा मुक्ता साऽन्यगृहे ॥५१॥
कुमारोऽपि निजावासे प्राप्तो मित्रैः परिगतस्तत्र । दोगुन्दक इव देवः क्रीडति विचित्रक्रीडाभिः ॥५२॥
स प्रतिदिनमपि गच्छति तद्भवने रमते विविधक्रीडाभिः । तया समं प्रीत्या दिनानि गच्छन्ति कुमारस्य ।
न च तस्या अभिप्रायं लक्षयति सुविचक्षणोऽपि वरकुमारः । ततश्च स खिद्यते केनोपायेन च किंच ॥५३॥

किं जोव्वणेण किं वा धणेण किं जीविएण रूवेण । जइ मे सयं न लग्गइ एसा उक्कंठिया कंठे ? ॥५५॥
अन्नम्मि दिणे नियमंदिरट्ठियं पणमिऊण पडिहारो । विन्नवइ कुमारं जह दुवारपरिसंठिओ पुरिसो ॥५६॥
सियचंदणकयतिलओ सियवत्थनियंसणो कुसुमहत्थो । अहिलसइ दंसणं तुम्ह सामि! को तस्स आएसो ?
मुंच लहुं इय भणिए पवेसिओ आसणम्मि दिन्नम्मि । उवविट्ठो आभट्ठो कत्तो भण केण कज्जेण ? ॥५८॥
तेण भणियं महायस ! जसहरनामेण सिद्धपुत्तेण । मह दिन्ना वरविज्जा विहिया मे पुव्वसेवा वि ॥५९॥
बारस वरिसाइं, तओ तुज्झ पसाएण सिज्झिही सावि । कुमरेण तओ भणियं किं फलमेईए, सो भणइ ॥
नहयलगमणं धणकणयसंपया कामरूवकरणं च । लाभाइपरिन्नाणं सिद्धाए इमाइ विज्जाए ॥६१॥
भणियं कुमरेण तओ जं कायव्वं मए तयं भणसु । सो भणइ एगराइं मह उत्तरसाहगो होसु ॥६२॥
पडिवन्नं कुमरेणं परोवयारिक्करसियचित्तेण । परपत्थणाए जम्हा किं किं न कुणंति सप्पुरिसा ? ॥६३॥
अह सो कयविहिकिच्चो पत्तो कुमारेण सह मसाणम्मि । रयणीयरसंकिन्ने जमगेहसमे महाभीमे ॥६४॥
किण्हचउद्दसिरयणीनिसीहसमयम्मि, मंडलं लिहियं । पज्जालिओ य जलणो मज्झे खइरकट्ठेहिं ॥६५॥
रत्तकणवीरचंदणगुग्गुलमाईहिं जाव सो जावं । देइ तहिं कुमरो पुण करवालकरो पुरं ठाइ ॥६६॥
ताव सहसत्ति कोवि हु उत्तरआसाए अणुत्तरविरूवो । आगच्छंतो दिट्ठो महानिनाओ व्व दूराहि ॥६७॥
विहडंतो गिरिकूडे कलयलरवेहिं भरियनहविवरो । पलयानलसारिच्छो मुहेण जालाओ मिल्लंतो ॥६८॥
दप्पुब्भडसप्पफडाकडप्पमउडो सुमंगलारूढो । डमडमियडमरुयाडोवडामरो रोसरत्तच्छो ॥६९॥

किं यौवनेन किंवा धनेन किं जीवितेन रूपेण । यदि मे स्वयं न लगत्येषोत्कण्ठिता कण्ठे ? ॥५५॥
अन्यस्मिन् दिवसे निजमन्दिरस्थितं प्रणम्य प्रतिहारः । विज्ञपयति कुमारं यथा द्वारपरिसंस्थितः पुरुषः ॥५६॥
सितचन्दनकृततिलकः सितवस्त्रनिवसनः कुसुमहस्तः । अभिलषति दर्शनं तव स्वामिन्! कस्तस्यादेशः ? ॥५७॥
मुञ्च लघ्विति भणिते प्रवेशित आसने दत्ते । उपविष्ट आभाषितः कुतो भण केन कार्येण ? ॥५८॥
तेन भणितं महायशः ! यशोधरनाम्ना सिद्धपुत्रेण । मह्यं दत्ता वरविद्या विहिता मया पूर्वसेवापि ॥५९॥
द्वादश वर्षाणि, ततस्तव प्रसादेन सेत्स्यति सापि । कुमारेण ततो भणितं किं फलमेतस्याः, स भणति ॥६०॥
नभस्तलगमनं धनकनकसंपत् कामरूपकरणं च । लाभादिपरिज्ञानं सिद्धायां भवति विद्यायाम् ॥६१॥
भणितं कुमारेण ततो यत् कर्तव्यं मया तद् भण । स भणत्येकरात्रं ममोत्तरसाधको भव ॥६२॥
प्रतिपन्नं कुमारेण परोपकारैकरसिकचित्तेन । परप्रार्थनया यस्मात् किं किं न कुर्वन्ति सत्पुरुषाः ? ॥६३॥
अथ स कृतविधिकृत्यः प्राप्तः कुमारेण सह श्मशाने । रजनीचरसंकीर्णे यमगेहसमे महाभीमे ॥६४॥
कृष्णचतुर्दशीरजनीनिशीथसमये, मण्डलं लिखितम् । प्रज्वलितश्च ज्वलनो मध्ये खदिरकाष्ठैः ॥६५॥
रक्तकणवीरचन्दनगुग्गुलादिभिर्यावत् स जापम् । ददाति तत्र कुमारः पुनः करवालकरः पुरस्तिष्ठति ॥६६॥
तावत् सहसेति कोऽपि खलूत्तराशायामनुत्तरविरूपः । आगच्छन् दृष्टो महानिनाद इव दूरतः ॥६७॥
विघटयन् गिरिकूटान् कलकलरवैर्भृतनभोविवरः । प्रलयानलसदृशो मुखेन ज्वाला मुञ्चन् ॥६८॥

कुडिलकविलकेसो नासियासेसवेसो अइमसिमदेहो सद्दविक्खित्तमेहो ।
पणयसुहनिहाणो मेहनायाभिहाणो करकलियकवालो खित्तवालो करालो ॥७०॥
पत्तो सो अइरुट्ठो जंपइ रे रे अणज्ज ! अज्जवि य । इत्थेव तुमं चिट्ठसि अणणुन्नाओ मए धिट्ठ !
साहेसि एत्थ विज्जं मह पूयमकाउमिच्छसि य सिद्धिं । न हवसि ता तुममिण्हिं ता इट्ठं मरसु ।
एसोवि रायतणओ तुमए वेयारिओ अविणयस्स । अणुहवउ फलं वरओ अहव कुसंगो न ।
तव्वयणायन्नणजायकोवकुमरेण पभणिओ एवं । रे रे निल्लज्ज अहम्म ! अज्ज रुट्ठो जमो
पासपरिसंठिए मइ इमस्स सक्कोपि कुणइ किं विग्घं । इय एवं जंपंतो पत्तो कुमरो तयासन्ने ॥७५॥
पभणइ अणज्ज ! किं पलविएण जइ अत्थि पोरिसं तुज्झ । अब्भिडसु मइ सद्धं अवणेमो जेण तुह गव्वं
अमरिसवसेण तो सो चलिओ तस्संमुहं असत्थं तं । दट्ठुं कुमरो खग्गं मिल्लइ दूरेण तो
निविडीकुणइ कडिल्लं सकेसपासं तओ य तेण समं । जुज्झंतो हयहियं काउं तं
इत्तो विज्जादेवी समागया तत्थ तं दट्ठुं । पभणइ कुमार ! सिद्धा सत्तिक्कधणस्स तुज्झ अहं ॥७९॥
किं तुह कीरउ साहसु, कुमरेणं पभणिया इमं देवी । एयस्स तुमं सिज्झसु संपाडसु वंछियं अत्थं
तुह साहेज्जेणं चिय सिद्धा हमिमस्स, किंपि भण अन्नं । तो कणगवईभोगंतरायहेउं स पुच्छेइ ॥८१॥
सा उवओगं दाउं जंपइ एयं सयंपि जाणिहिसि । कामियरूवधरत्तेण तं च तुह होउ मह वयणा

दर्पोद्भटसर्पफटासंघातमुकुटः सुमङ्गलारूढः । डमडमितडमरुकाटोपडामरो रोषरक्ताक्षः ॥६९॥
कुटिलकपिलकेशो नाशिताशेषद्वेष्योऽतिमषिसमदेहः शब्दविक्षिप्तमेघः ।
प्रणतसुखनिधानं मेघनादाभिधानः करकलितकपालः क्षेत्रपालः करालः ॥७१॥
प्राप्तः सोऽतिरुष्टो जल्पति रे रेऽनार्य ! अद्यापि च । अत्रैव त्वं तिष्ठस्यननुज्ञातो मया धृष्ट ! ॥७३॥
साधयस्यत्र विद्यां मम पूजामकृत्वेच्छसि च सिद्धिम् । न भवसि तावत्त्वमिदानीं तस्मादिष्टं स्मर रे देवम् ॥७३॥
एषोऽपि राजतनयस्त्वया प्रतारितोऽविनयस्य । अनुभवतु फलं वराकोऽथवा कुसङ्गो न किं करोति !
तद्वचनाकर्णनजातकोपकुमारेण प्रभणित एवम् । रे रे निर्लज्ज ! अधर्म ! अद्य रुष्टो यमस्तव ॥७४॥
पार्श्वपरिसंस्थिते मय्यस्य शक्रोऽपि करोति किं विघ्नम् । इत्येवं जल्पन् प्राप्तः कुमारस्तदासन्ने ॥७५॥
प्रभणत्यनार्य ! किं प्रलपितेन यद्यस्ति पौरुषं तव । संगच्छस्व मया सार्धमपनयामि येन तव गर्वम्
अमर्षवशेन ततः स चालितस्तत्संमुखमशस्त्रं तम् । दृष्ट्वा कुमारः खड्गं मुञ्चति दूरेण ततो झटिति ॥७७॥
निबिडीकरोति कटीमवं सकेशपाशं ततश्च तेन समम् । युध्यमानो हतहृदयं कृत्वा तं करोति ॥७८॥
इतो विद्यादेवी समागता तत्र तं दृष्ट्वा । प्रभणति कुमार ! सिद्धा सत्त्वैकधनस्य तवाहम् ॥७९॥
किं तव क्रियतां कथय, कुमारेण प्रभणितेदं देवी । एतस्य त्वं सिध्य संपादय वाञ्छितमर्थम् ॥८०॥
तव साहाय्येनैव सिद्धाहमस्य, किमपि भणान्यत् । ततः कनकवतीभोगान्तरायहेतुं स पृच्छति ॥८१॥
सोपयोगं दत्त्वा जल्पत्येतत्स्वयमपि ज्ञास्यसि । कामितरूपधरत्वेन तच्च तव भवतु मम वचनात् ॥८२॥

तेणं महापसाए भणिए देवीं गया नियट्ठाणे । सिद्धेणं गुणराओ सप्पणयं तो इमं भणिओ ॥८३॥
तुम्हाणुभावओ चिय समीहियत्थो मए समणुपत्तो । तो आएसो दिज्जउ निदेसकरस्स मह कोइ ॥८४॥
भणइ कुमारो चिट्ठइ इच्छाए एस तुम्ह आएसो । सो भणइ सुमरियव्वो कत्थइ कज्जे तहावि अहं॥
इय भणिउं सोवि गओ कुमरो पक्खालिऊण नियदेहं । निययावासम्मि गओ मोत्तूणं रयणिवत्थाणि ॥
काऊणं सिंगारं कणगवईमंदिरम्मि सो पत्तो । पच्चूसे विविहाहिं कहाहिं गमिऊण खणमेगं ॥८७॥
नियभवणे संपत्तो गमिउं दिवसं गओ य रयणीए । माणुसचक्खुअगोयररूवं काऊण एगागी ॥८८॥
कणगवईए भवणे खग्गसहाओ गिहस्स उवरिम्मि । जा चिट्ठइ कणगवईवि ताव तत्थेव संपत्ता ॥८९॥
दासीजुयलेण समं भणेइ हे सुयणु ! कित्तिया रयणी । दासी भणइ निसीहो आगमवेला विमाणस्स ॥
तो तीइ मग्गिओ ण्हाणसाडओ ण्हालिये नियं अंगं । पट्टंसुएण लूहिय कयंगराया सुनेवत्था ॥९१॥
विविहालंकारधरा जा अच्छइ ता विमाणमणुपत्तं । तत्थ चडियाओ ताओ कुमरोवि अदिस्सरूवधरो॥९२॥
तो उत्तरदिसिहुत्तं मणंव सिग्घं अविग्घओ गंतुं । सरतीरे ओइण्णं विमाणमह नंदणवणम्मि ॥९३॥
विज्जाहररायावि हु दिट्ठो कुमारेण चूयहिट्ठम्मि । नीहरिय विमाणाओ कणगवई तस्स पासम्मि ॥९४॥
संपत्ता नमिऊणं तस्स य आणाइ तत्थ उवविट्ठा । थेववेलाए पत्ता अन्नावि तिन्नि कुमरीओ ॥९५॥
रइरंभारूवाओ उब्भडनवजोव्वणाभिरामाओ । उवविट्ठाओ ताओ खेयरनाहं पणमिऊण ॥९६॥
थेववेलाए रायसो गुरुभूओ नियसियामलदुगूल्लो । पच्चक्खदेवविभवणे पत्तो नमिऊण पभणेइ ॥९७॥

तेन महाप्रसादं भणिते देवी गता निजस्थाने । सिद्धेन गुणराजः सप्रणयं तत इदं भणितः ॥८३॥
तवानुभावत एव समीहितार्थो मया समनुप्राप्तः । तत आदेशो दीयतां निदेशकरस्य मम कोऽपि ॥८४॥
भणति कुमारो तिष्ठत्विच्छयैष तवादेशः । स भणति स्मर्तव्यः कुत्रापि कार्ये तथाप्यहम् ॥८५॥
इति भणित्वा सोऽपि गतः कुमारः प्रक्षाल्य निजदेहम् । निजावासे गतो मुक्त्वा रजनिवस्त्राणि ॥८६॥
कृत्वा शृङ्गारं कनकवतीमन्दिरे स प्राप्तः । प्रत्यूषे विविधाभिः कथाभिर्गमयित्वा क्षणमेकम् ॥८७॥
निजभवने संप्राप्तो गमयित्वा दिवसं गतश्च रजन्याम् । मानुषचक्षुरगोचररूपं कृत्वैकाकी ॥८८॥
कनकवत्या भवने खड्गसहायो गृहस्योपरि । यावत्तिष्ठति कनकवत्यपि तावत्तत्रैव संप्राप्ता ॥८९॥
दासीयुगलेन समं भणति हे सुतनु ! कियती रजनिः । दासी भणति निशीथ आगमवेला विमानस्य ॥९०॥
ततस्तया मार्गितः स्नानशाटकः क्षालितं निजमङ्गम् । पट्टांशुकेन रूक्षयित्वा कृताङ्गरागा सुनेपथ्या ॥९१॥
विविधालङ्कारधरा यावदास्ते तावद्विमानमनुप्राप्तम् । तत्र चटिते ते कुमारोऽप्यदृश्यरूपधरः ॥९२॥
तत उत्तरदिगभिमुखं मन इव शीघ्रमविघ्नतो गत्वा । सरस्तीरेऽवतीर्णं विमानमथ नन्दनवने ॥९३॥
विद्याधरराजोऽपि खलु दृष्टः कुमारेण चूतस्याधः । निःसृत्य विमानात् कनकवती तस्य पार्श्वे ॥९४॥
संप्राप्ता नत्वा तस्य चाज्ञया तत्रोपविष्टा । स्तोकवेलया प्राप्ता अन्या अपि तिस्रः कुमार्यः ॥९५॥
रतिरम्भारूपा उद्भटनवयौवनाभिरामाः । उपविष्टास्ताः खेचरनाथं प्रणम्य ॥९६॥

: तो पुच्छइ कणगवई सचिवं, मे कहसु, तेणभिप्पायं। नाऊण कुमरतणयं भणियं कल्ले कहिस्सामि ॥
सिक्लेउं खणमेगं तहेव सो तो गओ नियपभवणे। अत्थमिए दिणनाहो रयणीए पढमपहरम्मि ॥११३॥
संपत्तो तब्भवणे पुणोवि सा पत्थिया जहा पुव्विं। कुमरोवि तहेव तओ तत्थेव गयाइं सव्वाइं ॥११४॥
पुव्वक्कमेण खयरेण जावहोमाइयम्मि पारद्धे। आरद्धं पिच्छणयं कुमरीहिं तत्थ कणगवई ॥११५॥
वीणं वाएइ तओवविसत्तमणाए तीए कुमरेण। वामचरणाओ सिग्घं अवहरियं नेउरं तत्तो ॥११६॥
तो पिच्छणए वित्ते भणिया दासी हले! गवेसेह। केणवि पच्छन्नेणं अवहरियं नेउरं मज्झ ॥११७॥
गो रंगगओ लोओ पुट्ठो दासीए विणयपणयाए। नो कत्थवि उवलद्धं सुदट्ठगविट्ठंपि तं तत्थ ॥११८॥
पुव्वक्कमेण तत्तो नियनियठाणम्मि ताइं पत्ताइं। कुमरोवि नियावासे सुत्तो तत्तो पभायम्मि ॥११९॥
आवस्सयं विहेउं तत्तो मइसागरस्स अप्पेउं। तं नेउरं तहेव य पत्तो भज्जाए भवणम्मि ॥१२०॥
कुमरो कओवयारो उवविट्ठो सावि तत्थ उवविट्ठा। पारद्धा तो गोट्ठी समस्सापरिपूरणाईया ॥१२१॥
कुमरेण पढियं;—

रइपवणाहयपउमिणि! दलतरलं जीवियं च पेम्मं च। जीवाणं जुव्वणधणं
तम्हा धम्मं कुणह सम्मं ॥१२२॥

(तओ तीए सुणिऊण भणियं)
तओ तीए पढिया पहेलिया;—
मइ सिक्खविओ सीसो जईण रयणीए जुज्जइ न गंतुं। तो कीस भणइ अज्जो मा मंकसु दोवि तुन्नाइं ॥

ततः पृच्छति कनकवती सचिवं, मां कथय, तेनाभिप्रायम्। ज्ञात्वा कुमारस्य भणितं कल्ये कथयिष्यामि ॥
क्रीडयित्वा क्षणमेकं तथैव स ततो गतो निजभवने। अस्तमिते दिननाथे रजन्याः प्रथमप्रहरे ॥११३॥
संप्राप्तस्तद्भवने पुनरपि सा प्रस्थिता यथा पूर्वम्। कुमारोऽपि तथैव ततस्तत्रैव गताः सर्वे ॥११४॥
पूर्वक्रमे[illegible]चरेण जापहोमादिके प्रारब्धे। आरब्धं प्रेक्षणकं कुमारीभिस्तत्र कनकवती ॥११५॥
वीणां वादयति ततोऽवक्षिप्तमनस्कायास्तस्या कुमारेण। वामचरणात् शीघ्रमपहृतं नूपुरं ततः ॥११६॥
ततः प्रेक्षणके वृत्ते भणिता दासी हले! गवेषय। केनापि प्रच्छन्नेनापहृतं नूपुरं मम ॥११७॥
ततो रङ्गगतो लोकः पृष्टो दास्या विनयप्रणतया। नो कुत्राप्युपलब्धं सुष्ठु गवेषितमपि तत्र ॥११८॥
पूर्वक्रमेण ततो निजनिजस्थाने ते प्राप्ताः। कुमारोऽपि निजावासे सुप्तस्ततः प्रभाते ॥११९॥
आवश्यकं विधाय ततो मतिसागरस्यार्पयित्वा। तन्नूपुरं तथैव च प्राप्तो भार्याया भवने ॥१२०॥
कुमारः कृतोपचार उपविष्टः सापि तत्रोपविष्टा। प्रारब्धा ततो गोष्ठी समस्यापरिपूरणादिका ॥१२१॥
कुमारेण पठितम्;—

रतिपवनाहतपद्मिनि! दलतरलं जीवितं च प्रेम च। जीवानां यौवनधनं
तस्माद् धर्मं कुरु सम्यक् ॥१२२॥

(ततस्तया श्रुत्वा भणितम्)
ततस्तया पठिता प्रहेलिका;—

इत्तरेण तओ भणियं रयणी दिवसो य दोवि तुल्लाइं । तस्स जओ सो दोहिवि जहट्ठियं नियइ नाणेण ॥
एमाइविणोएणं खणं गमेऊण तीए तो पुट्ठो । मइसागरो तए किं जोइसमवलोइयं किंपि ? ॥१२३॥
आमं, किंतु तुहच्चं किंपि नट्ठंति पभणिए भणइ । किं तं, जं तं जाणसि इय भणिए [illegible]
किंतु न कत्थ य नट्ठं अहं न याणामि कहइ जइ मुणह । दोण्हवि पडणट्ठाणं एक्कंचिय तीए [illegible]
तो विम्हिया विचिंतइ किंकिणिया मज्झ कत्थइ पडिया । इय निच्छओ न आसी, तओ य परिभाविंतीए
कत्थवि इहेव य पडिया चडिया एयस्स तेण हत्थम्मि । नेउरपडणट्ठाणं एसो तीएव परिकहइ ॥१२४॥
ता जोइसेण जाणइ जइ जाणउ किंतु किंकिणी तत्थ । पडिया इमस्स हत्थे चडिया केणप्पओगेण ॥
न य गंतुं तत्थ इमो खमो तओ साहसिक्करसियस्स । मह भत्तुणो चिय इमं वियंभियं होज्ज तो भणइ
किं नेउरंति तुम्ह हत्थे चडियं, भणेइ सो आमं । सा भणइ मह समप्पह तीए तो सो समप्पेइ [illegible]
तो सा पभणइ कुमरं तोरणमेयं तु जइ सयं लद्धं । अह अन्नाओ पत्तं मह [illegible]
कमो ।

[illegible] मज्झ नत्थि सुद्धित्ति जंपिए भणइ । किं जलणपवेसेणं मह चित्ते विसउ निस्संकं ॥
[illegible] सो [illegible] सच्चो । मज्झे पच्चक्खो चिय ता अज्जप्पभिइं [illegible]
[illegible], [illegible] इहेव मए । विज्जाहराहिवइणो दासीवयणाउ कहिऊणं ॥१२६॥

यदि [illegible] रजन्यां युज्यते न गन्तुम् । ततः कस्माद्गणरयायां मा शङ्कस्वेद्वे अपि तुल्ये ॥१-
[illegible] द्वावपि तुल्यौ । तस्य यत स द्वयोरपि यथास्थितं पश्यति ज्ञानेन ॥१२३॥
[illegible] तया ततः पृष्टः । मतिसागरस्त्वया किं ज्योतिषमवलोकितं किमपि ? [illegible]
[illegible], किन्तु [illegible] किमपि नष्टमिति प्रभणिते भणति । किं तत्, यत्त्वं जानासीति भणिते भणति जानामि ।
किन्तु [illegible] न जानामि कथय यदि जानासि । द्वयोरपि पतनस्थानमेकमेव तां स कथयति [illegible] ॥१२४॥
[illegible] किङ्किणी मम कुत्रापि पतिता । इति निश्चयो नासीत्, ततश्च परिभावितवत्या
[illegible] हस्ते । नूपुरपतनस्थानमेव तस्या इव परिकथयति ॥१२५॥
[illegible] यदि जानातु किन्तु किङ्किणी तत्र । पतितास्य हस्ते चटिता केन प्रयोगेन ॥
[illegible] । मम भर्तुरेवेदं विजृम्भितं भवेत् ततो भणति ॥१२६॥
किं [illegible] हस्ते चटितं, भणति स आम् । सा भणति मह्यं समर्पय तस्यै ततः स समर्पयति
[illegible] यदि स्वयं लब्धम् । अथान्यस्मात्प्राप्तं मम [illegible]
[illegible] ।
[illegible] भणति । किं ज्वलनप्रवेशेन मम चित्ते [illegible]
[illegible] । मध्ये प्रत्यक्ष एव [illegible]
[illegible] । विद्याधराधिपतेर्दासीवचनात् कथयित्वा ॥१२६॥

एवं परिचिंतिए तस्स माणसे होइ किंपि जं उचियं । तं काहामि तओ सा बीयदिणे पेसए दासिं ॥
जाइ कुमारोवि गहिं तत्थेव दासी य विसइ तत्थ । विज्जाहरराये जह अवहूतणु अज्ज कणगवई॥१३८॥
अह संभंतो चिंतइ किं सयं रोगिणी इमा जाया । ता पुच्छइ पभणेइ सा सोहइ पडुसरीरा सा॥१३९॥
तो सो जंपइ मुद्धो तीए सरीरं अहं पडुकरिस्से । तं पुण सुमरसु इट्ठं देवयमिण्हिं मरसि पावे ! ॥१४०॥
एवं च भासि कहियं कणगवईए इमीए जह कुमरो । पच्छन्नो तत्थ ठिओ मुणइ इमं वइयरं सव्वं ॥
तत्तो य सा पयंपइ सरणं सो मह कुमारगुणराओ । निद्दय ! निद्दोसाए मारिज्जंतीइ पाव ! तए ॥१४२॥
तो विज्जाहरराओ पभणइ सो को विसेसओ कहसु । भणिओ तो दासीए सुट्ठु कयं जं तए पुट्ठं १४३
कुमरस्स चरियकहणेण तुह पवित्तेमि कण्णजुयलमहं । धवलइ जुण्हा अच्चंतमलिणवण्णेवि य पयत्थे॥१४४॥
मज्झ विसेसेण पुणो जुत्तं तन्नामगहणमिह समए । मरणसमयम्मि जम्हा सुमरिज्जइ देवयं इट्ठं ॥१४५॥
सो च्चिय इट्ठो सो चेव देवया मज्झ सामिणीएवि । ता सुणसु सुणसु कुपुरिस ! सुपुरिसचरियं कहिज्जंतं॥
जेण समत्ताणं चिय नरवईण गुणरूवविक्कमबलेण । सोहग्गजयपडाय व्व अहम ! मह सामिणी गहिया ॥
जेणं चिय गरुयगुणेण सयलसत्थत्थभावियमणेण । दूरट्ठिओवि नाओ तुमंपि केणवि पओगेण॥१४८॥
जेणं तुमं दिट्ठेणवि न होसि भुवणम्मि साहसधणेण । तेण अहमत्तणो कीरमाणमिच्छामि इह रक्खं ॥
आयण्णिऊण एयं जाओ तिवलीतरंगियनिडालो । विज्जाहरो हरो इव पभणइ संहरणजायरसो ॥१५०॥
तं चेरणं सरमाणा मरणं पावेसि तं महापावे ! । पद मंडलग्गअग्गी लग्गिस्सइ तस्सवि सरीरे ॥१५१॥

एवं परीक्षिते तस्य मानसे भवति किमपि यदुचितम् । तत्करिष्यामि ततः सा द्वितीयदिने प्रेषयति दासीम् ॥
याति कुमारोऽपि तत्र तथैव दासी च विशति तत्र । विद्याधरराजे यथाऽद्भुततनुरपि कनकवती ॥१३८॥
अथ संभ्रान्तश्चिन्तयति किं स्वयं रोगिणीयं जाता । ततः पृच्छति प्रभणति सा कथयति 'पटुशरीरा सा' ॥
ततः स जल्पति मुग्धस्तस्याः शरीरमहं पटूकरिष्ये । त्वं पुनः स्मरेष्टं दैवतमिदानीं म्रियसे पापे ! ॥१४०॥
पूर्वं भाषितकथितं कनकवत्याऽस्यै यथा कुमारः । प्रच्छन्नस्तत्र स्थितो जानातीमं व्यतिकरं सर्वम् ॥१४१॥
ततश्च सा प्रजल्पति शरणं स मम कुमारगुणराजः । निर्दय ! निर्दोषाया मार्यमाणायाः पाप ! त्वया ॥१४२॥
ततो विद्याधरराजः प्रभणति स को विशेषतः कथय । भणितस्ततो दास्या सुष्ठु कृतं यत्त्वया पृष्टम् ॥१४३॥
कुमारस्य चरितकथनेन तव पवित्रयामि कर्णयुगलमहम् । धवलयति ज्योत्स्नाऽत्यन्तमलिनवर्णानपि पदार्थान् ॥
मम विशेषेण पुनर्युक्तं तन्नामग्रहणमिह समये । मरणसमये यस्मात् स्मर्यते दैवतमिष्टम् ॥१४५॥
स एवेष्टः स एव देवता मम स्वामिन्या अपि । तस्मात् शृणु शृणु कुपुरुष ! सुपुरुषचरित्रं कथ्यमानम् ॥
येन समस्तानामेव नरपतीनां गुणरूपविक्रमबलेन । सौभाग्यजयपताकेवाधम ! मम स्वामिनी गृहीता ॥१४७॥
येनैव गुरुगुणेन सकलशास्त्रार्थभावितमनसा । दूरस्थितोऽपि ज्ञातस्त्वमपि केनापि प्रयोगेण ॥१४८॥
येन त्वं दृष्टेनापि न भवसि भुवने साहसधनेन । तेनाहमात्मनः क्रियमाणामिच्छामीह रक्षाम् ॥१४९॥
आकर्ण्यैतज्जातस्त्रिवलीतरङ्गितललाटः । विद्याधरो हर इव प्रभणति संहरणजातरसः ॥१५०॥

एवं पभणंतेणं तेणं आयड्ढिओ सियकिवाणो । दूरीहूओ सव्वोवि परियणो तं तहा दट्ठुं ॥१५३॥
तो हसिऊणं भणियं पयडीहोऊण तेण कुमरेण । रे रे ! अविज्जकुलहर ! विज्जाहर ! किं न लज्जेसि
खग्गं उग्गीरंतो इत्थिवहत्थं हयासलोयाणं । पच्चक्खपिच्छिराणं तहत्तणो पंचभूयाणं ? ॥१५४॥
किञ्च ।
सुत्तुम्मत्तपमत्ते वाले महिलायणे य जो पुरिसो । पहरेइ मुक्कमज्जायसेहरो सो अदट्ठव्वो ॥१५५॥
तुज्झवि उवरिं खग्गं कड्ढंतो को न लज्जइ सयन्नो । इत्थियणमज्झयारे जो सुहडत्तं पयासेमि ? ॥१५
किंपुण जह तह दुट्ठाण निग्गहो खत्तिएहिं कायव्वो । ता न हवसि तुममिण्हिं भणिहिसि वत्ता न मे कोवि
एवं भणिउं कुमरो कोसाओ कड्ढए तओ खग्गं । सोवि गहिउग्गखग्गो वलेइ तस्सुवरि कोवेण ॥१५
आवडिओ संगामो कुमरेणं निहणिओ स दुट्ठप्पा । तो हिट्ठाओ ताओ तिन्निवि कन्नाओ तस्समं
पत्ताओ भणंति तयं अम्हे एएण वयणवद्धाओ । मोयाविियाउ तुमए, तो कुमरो भणइ कह तस्स ॥१६
वयणच्छलम्मि पडिया, एगा तो कहइ नियपिउगिहम्मि । कुट्टिमतले लुलंती एएण हढा निया खे
उग्गीरिओ ममोवरि जमजीहादीहतरलकरवालो । मरणभयकंपिरा हं भणिया एएण पावेण ॥१६
जइ मन्नसि मह वयणं तो जीयं तुज्झ इयरहा नेय । किं तं कहेहि भणिए तेण इमं साहियं मज्झ ॥१
जह पन्नत्ती विज्जा पारद्धा साहिउं मए तत्थ । जावम्मि कीरमाणे छम्मासे जाव पइदियहं ॥१
समवयसमवन्नसलक्खणाहिं तरुणीहिं रायकन्नाहिं । विहियव्वं पिच्छणयं पुरओ पन्नत्तिदेवीए ॥१

तं दारणं मारन्ती मरणं प्राप्नोषि त्वं महापापे ! । मम मण्डलाग्राग्निर्लगिष्यति तस्यापि शरीरे ॥१५१॥
एवं प्रभणता तेनाकृष्टः शितकृपाणः । दूरीभूतः सर्वोऽपि परिजनस्तं तथा दृष्ट्वा ॥१५२॥
ततो हसित्वा भणितं प्रकटीभूतेन तेन कुमारेण । रे रे ! अविद्याकुलगृह ! विद्याधर ! किं न लज्जसे ॥१
खड्गमुद्गिरन् स्त्रीवधार्थं हताशलोकेषु । प्रत्यक्षदर्शनशीलेषु तथात्मनः पञ्चभूतेषु ? ॥१५४॥
सुप्तोन्मत्तप्रमत्ते बाले महिलाजने च यः पुरुषः । प्रहरति मुक्तमर्यादशेखरः सोऽद्रष्टव्यः ॥१५५॥
तवाप्युपरि खड्गं कर्षन् को न लज्जते सकर्णः । स्त्रीजनमध्ये यः सुभटत्वं प्रकाशयामि ? ॥१५६॥
किन्तु यथा तथा दुष्टानां निग्रहः क्षत्रियैः कर्तव्यः । तस्मान्न भवसि त्वमिदानीं, भणिष्यसि वार्तां न
एवं भणित्वा कुमारः कोशात् कर्षति ततः खड्गम् । सोऽपि गृहीतोग्रखड्गो वलते तस्योपरि कोपेन ॥१
आपतितः संग्रामः, कुमारेण निहतः स दुष्टात्मा । ततो हृष्टास्तास्तिस्रोऽपि कन्यास्तत्सकाशम् ॥१
प्राप्ता भणन्ति तं वयमेतेन वचनबद्धाः । मोचितास्त्वया ततः कुमारो भणति कथं तस्य ॥१६०॥
वचनच्छले पतिताः, एका ततः कथयति निजपितृगृहे । कुट्टिमतले लोठन्त्येतेन हठान्नीताहमत्र ॥१
उद्गीर्णो ममोपरि यमजिह्वादीर्घतरलकरवालः । मरणभयकम्पनशीलाहं भणितैतेन पापेन ॥१६१
यदि मन्यसे मम वचनं ततो जीवितं तवेतरथा नैव । किं तत् कथय भणिते तेनेदं कथितं मम ॥१
यथा प्रज्ञप्तिविद्या प्रारब्धा साधयितुं मया तत्र । जाते क्रियमाणे षण्मासान् यावत् प्रतिदिवसम् ॥१

१· ता एक्का ताव तुमं पइदियहं एज्ज मह विमाणेण । तह पुरिससंगमोवि हु विहियव्वो मह अणुन्नाए ।
; कहियव्वं च न कस्सवि एयं इय कारिया य सवहसयं । सिक्खवियाइं वीणं अन्नाउवि तिन्नि कुमरीओ ।
मन्नावियाउ वयणं जहेव हं तह कलाउ सिक्खविया । भणियं च ताण सम्मुहं जह तुम्हाणं विमाणाइं ॥
देवीअहिट्ठियाइं जत्थ व तत्थ व निसाए एहिंति । आरुहिय ताइं सिग्घ पत्तव्वं देवि भवणम्मि ॥१६९॥
आगंतव्वं तत्थ य पिच्छणयछणो खणं विहेयव्वो । इत्तियदिणाइं सिरसा पडिच्छिया तस्स इय आणा ॥
किंतु न सीलब्भंसो तेण कओ अम्ह इय गुणो तस्स । तुम्ह पसाएणिण्हिं संजायं सुत्थमम्हाणं ॥१७१॥
ो कुमरेणं भणियं जुत्तं तुम्हाण संपयं गंतुं । नियनियजणयगिहेसु जम्हा भयणीउ मह तुम्हे ॥१७२॥
उ भणंति कह तत्थ वच्चिमो तव्विमाणरहियाओ ? । तो कुमरसुमरणेण विज्जासिद्धो लहुं पत्तो ॥१७३॥
आरोविउं विमाणे ताओ सो नेइ नियनियगिहेसु । तह कणगवइचेडीसहियं कुमरंपि तग्गेहे ॥१७४॥
तो विज्जाहरमरणाइवइयरं साहिऊण दासीए । भणियं निब्भयहियया मम्मं अणुवत्तहि कुमारं ॥१७५॥
तो कणगवई जंपइ दुब्बलहिययाए इत्तियदिणाणि । तुम्हं परिचरणाए नाह ! मए वंचिओ अप्पा ॥
तह अत्थि तस्स बंधू अइप्पयंडोत्ति कंपइ मणं मे । मा भाहि भणइ कुमरो बंधुहओ सोवि लहुं एहिही ॥
तो नेहसारसरिसं खणं गमेउं तहिं चिय पसुत्तो । कणगवईए सहिओ उक्खित्तो गयणमग्गम्मि ॥१७८॥
उच्छुल्लभाउणा सो खित्तो जलहिम्मि दिव्वजोएण । संपत्तफलहखंडो उत्तिण्णो सत्तरं तेण ॥१७९॥

समवयःसमवर्णसलक्षणाभिस्तरुणीभी राजकन्याभिः । विधातव्यं प्रेक्षणकं पुरतः प्रशमितदेव्या. ॥१६५॥
तस्मादेका तावत्त्वं प्रतिदिवसमेया मम विमानेन । तथा पुरुषसंगमोऽपि खलु विधातव्यो ममानुज्ञया ॥१६६॥
कथयितव्यं च न कस्याप्येतादीति कारिता च शपथशतम् । शिक्षिताऽहं वीणामन्या अपि तिस्रः कुमार्यः ॥
मानिता वचनं यथैवाहं तथा कलाश्च शिक्षिताः । भणितं च तासां संमुखं यथा युष्माकं विमानानि ॥१६८॥
अधिष्ठितानि यत्र वा तत्र वा निशि एष्यन्ति । आरुह्य तानि शीघ्रं प्राप्तव्यं देवीभवने ॥१६९॥
आगन्तव्यं तत्र च प्रेक्षणकक्षणः क्षणं विधातव्यः । इयद्दिनानि शिरसा प्रतीष्टा तस्येयमाज्ञा ॥१७०॥
किंतु न शीलभ्रंशस्तेन कृतोऽस्माकमिति गुणस्तस्य । युष्माकं प्रसादेनेदानीं संजातं सौख्यमस्माकम् ॥
··· कुमारेण भणितं युक्तं युष्माकं सांप्रतं गन्तुम् । निजनिजजनकगृहेषु यस्माद्भगिन्यो मम यूयम् ॥१७२॥
ता भणन्ति कथं तत्र व्रजामस्तद्विमानरहिताः ? । ततः कुमारस्मरणेन विद्यासिद्धो लघु प्राप्तः ॥१७३॥
आरोप्य विमाने ताः स नयति निजनिजगृहेषु । तथा कनकवतीचेटीसहितं कुमारमपि तद्गेहे ॥१७४॥
ततो विद्याधरमरणादिव्यतिकरं कथयित्वा दास्या । भणितं निर्भयहृदया सम्यगनुवर्तस्व कुमारम् ॥१७५॥
ततः कनकवती जल्पति दुर्बलहृदययेयद्दिनानि । तव परिचरणायां नाथ ! मया वञ्चित आत्मा ॥१७६॥
तथाऽस्ति तस्य बन्धुरतिप्रचण्ड इति कम्पते मनो मे । मा भैषीर्भणति कुमारो बन्धुहतः सोऽपि लघु एष्यति ॥
ततः स्नेहसारसदृशं क्षणं गमयित्वा तत्रैव प्रसुप्तः । कनकवत्या सहित उत्क्षिप्तो गगनमार्गे ॥१७८॥

१ ग. पुच्छेवि नइं रहियं च ।

[illegible]निहितडम्मि तत्तो तावमकुमरेण आमसपयम्मि । नीओ तत्थ य दिट्ठा कणगवई तो [illegible] ॥
पुट्ठा य कहिं मिला तेनं, सा कहइ पव्वए, तत्तो । पमुइयचित्तो पत्तो कुलवइणो पायमूलम्मि ॥१८१॥
कुमरो वंदणपुव्वं आलावं किंचि तेण सह काउं । उवविट्ठो तो भणिओ कुलवइणा तुम्ह भवेसा ॥१८२॥
तो भणियं कुमरेणं आमं, तो कुलवई कहइ एवं । जलनिहितडम्मि दिट्ठा उल्लंबंती इमा [illegible] ॥१८३॥
[illegible]मिट्ठा अम्हेहिं करियं च इमीए वल्लहो तुज्झ । मिलिही इहेव तइए दिणम्मि, जायं च तं सव्वं ॥१८४॥
भयवं ! अणुग्गहो मे विहिओ तुम्हेहिं पडियरएहिं । इच्चाइ जंपिऊणं पत्तो कुमरो नियावासे ॥१८५॥
भणियं य तेन सुंदरि ! विहिणो सच्छंदचारिणो चरियं । एयं तं जं सव्वे निसुणिज्जइ [illegible] ॥
विरहइ [illegible] हु पुणोवि संघडइ विहडियं संतं । संघडणविहडणावावडेण [illegible] ॥
[illegible] जए जीवा । तं नत्थि किंपि दुक्खं संसारे जं न पावंति ॥
[illegible] फलाइं । एएण कारणेणं सुंदरि ! मुणिणो महाभागा ॥
[illegible] गिरिगहणगव्भरेसु । अम्हारिसा अहवा किं सुंदरि ! जं न पावंति ॥
इच्चाइ [illegible] पत्तो । तो पज्जिउं जहिच्छं भुंजंति फलाइं, आरोही ॥१९०॥
[illegible] तेणेव । नियाइं पुणो रयणायरम्मि पुणरवि य [illegible] ॥
किं कारणं ! एवं, कुमरो पभणेइ सुंदरि ! न किंपि । विहिविलसियं नियोगं एसा तो भणइ [illegible]

[illegible] दैवयोगेन । [illegible] उत्तीर्णे सागरे तेन ॥१७९॥
[illegible] । नीतस्तत्र च दृष्टा कनकवती तेन कुमारेण ॥१८०॥
पृष्टा च कथं [illegible] तेन, सा कथयति पर्वते, ततः । प्रमुदितचित्तः प्राप्तः कुलपतेः पादमूले ॥१८१॥
कुमारो वन्दनपूर्वम् आलापं किञ्चित् तेन सह कृत्वा । उपविष्टस्ततो भणितः कुलपतिना तव भार्या ॥१८२॥
[illegible] कुमारेण, ततः कुलपतिः कथयत्येवम् । जलनिधितटे [illegible] ॥१८३॥
[illegible] । मिलिष्यतीहैव तृतीये दिने, जातं च तत् सर्वम् ॥१८४॥
भगवन् ! अनुग्रहो मे विहितो युष्माभिः परिचरकैः । इत्यादि जल्पित्वा प्राप्तः कुमारः निवासे ॥१८५॥
[illegible] ! विधेः स्वच्छन्दचारिणः [illegible] ॥१८६॥
[illegible] ॥१८७॥
[illegible] ॥१८८॥
[illegible] सुन्दरि ! मुनयो महाभागाः ॥१८९॥
[illegible] किं सुन्दरि ! यन्न प्राप्नुवन्ति ॥
[illegible] ॥१९०॥
[illegible] पुनरपि च [illegible] ॥१९१॥
[illegible] सुन्दरि ! न किमपि । विधिविलसितं [illegible]

जओ ।
दिव्वस्स मत्थए पाडिऊण सव्वं सहंति काउरिसा । दिव्वोवि ताण संकइ जाणं तेओ परिप्फुरइ॥१९४॥
ता मा मुयसु महायस ! उच्छाहं भुवणपमरियपयाव ! । इय मज्झत्थो तं जाव ताव अन्नो परिप्फुरइ ॥
तं कत्थ गयं तुह नाह ! पोरिसं गरुयमुणिट्ठवणं । इयरेणेव सहिज्जइ जमियं दुक्खाण रिंछोली ? ॥
आयण्णिऊण वयणं कणगवईए तओ भणइ कुमरो । दिव्वस्सव अदिट्ठस्स अरिणो इह करउ किं पुरिसो ? ॥
इय भणिउं रयणीए अपमत्तो जाव चिट्ठए ताव । सो पत्तो तो धरिउं पाएसुं भामिउं गयणे ॥१९८॥
अप्फालिस्सइ धरणीए जाव ता तेण विरसमारसियं । रक्खसु कुमार ! रक्खसु खमसु इमे मज्झ अवराहे॥
न पुणो एवं काहं तुज्झाहं किंकरो तओ तेण । मुक्को दयाए खयरो दीणेसु न दारुणा गरुया॥२००॥
आसमपयम्मि पुणरवि पत्ताइं दोवि कुलवइसमीवं । कइवयदिणाइं तत्थवि तावसनेहेण ठायंति ॥२०१॥
कणगवईवि हु सह तावसीहिं कीलेइ विविहकीलाहिं । कुमरो कुलवइपासे निसुणेइ य धम्मसत्थाइं ॥
अह कुलवइमन्नदिणे कुमरो विन्नवइ मज्झ वसणमिणं । पहु ! परमूसवभावेण परिणयं तुम्ह दंसणओ ॥
कत्थवइ विट्ठाहारसूयरो कत्थ सालिदहिभत्तं । कहमेस विसयगिद्धो जणो कहि तुम्ह पयसेवा ? ॥२०४॥
किंतु करिस्सइ अधिइं ताओ ता लहउ तुह पसायाओ । समयंतरम्मि तुहवयणअमयपाणं जणो एसो ॥
तो भणइ कुलवई विणयविसिकुलभवण ! जीवसु चिरं तं । आसंसेमो अन्नं किं तुह गुणलच्छिकमलस्स ?॥

यतः ।
दैवस्य मस्तके पातयित्वा सर्वं सहन्ते कापुरुषाः । दैवमपि तेभ्यः शङ्कते येषां तेजः परिस्फुरति ॥१९४॥
तस्माद् मा मुञ्च महायशः ! उत्साहं भुवनप्रसृतप्रताप ! । इति मध्यस्थस्तं यावत्तावदन्यः परिस्फुरति॥१९५॥
तत् कुत्र गतं तव नाथ ! पौरुषं गुरुकमुनिष्ठापनम् । इतरेणेव सह्यते किमियं दुःखानां पङ्क्तिः ? ॥१९६॥
आकर्ण्य वचनं कनकवत्यास्ततो भणति कुमारः । दैवस्येवादृष्टस्यारेरिह करोतु किं पुरुषः ?॥१९७॥
इति भणित्वा रजन्यामप्रमत्तो यावत् तिष्ठति तावत् । स प्राप्तस्ततो धृत्वा पादयोर्भ्रमयित्वा गगने ॥१९८॥
आस्फालयिष्यति धरण्यां यावत्तावत्तेन विरसमारसितम् । रक्ष कुमार ! रक्ष क्षमस्वेमान् ममापराधान् ॥१९९॥
न पुनरेवं करिष्ये तवाहं किङ्करस्ततस्तेन । मुक्तो दयया खचरो दीनेषु न दारुणा गुरवः ॥२००॥
आश्रमपदे पुनरपि प्राप्तौ द्वौ कुलपतिसमीपम् । कतिपयदिनानि तत्रापि तापसस्नेहेन तिष्ठतः ॥२०१॥
कनकवत्यपि खलु सह तापसीभिः क्रीडति विविधक्रीडाभिः । कुमारः कुलपतिपार्श्वे शृणोति च धर्मशास्त्राणि॥
अथ कुलपतिमन्यदिने कुमारो विज्ञपयति मम व्यसनमिदम् । प्रभो ! परमोत्सवभावेन परिणतं तव दर्शनतः ॥
क्वान्यथा विष्ठाहारसूकरः क्व शालिदधिभक्तम् । कथमेष विषयगृद्धो जनः क्व युष्माकं पादसेवा ?॥२०४॥
किन्तु करिष्यत्यधृतिं तातस्तस्माल्लभतां तव प्रसादात् । समयान्तरे त्वद्वचनामृतपानं जन एषः ॥२०५॥
ततो भणति कुलपतिर्विनयवृत्तिकुलभवन ! जीव चिरं त्वम् । आशंसामोऽन्यत् किं तव गुणलक्ष्मीकमलस्य[1]॥

---

१ ग. वयणवि'।

तो कुलवइपायजुयं तावसतावसिजणं च नमिऊण । विहिओचियसंभासो लद्धासीसो य सो
कणगवईवि हु नमिउं तावसनाहं समं परियणेण । खामेइ तावसीओ विसेसओ
ताहिवि बहलनिरंतरसिणेहवसनिग्गयंसुधाराहिं । वणतावसीहिं भणियं सदुक्खमेयारिसं
अम्हेहिंवि नायं पियजोगो कारणं गुरुदुहाणं । निव्वट्टंते जं तम्मि जायए नारयं दुक्खं ॥
ता किं इहं भवउ संसारे इत्थ सव्वजीवाणं । संजोयाउ विओओ जायइ तो वच्चसु सुहेणं
किंच ।
पियदंसणवयजमजीवियाण सज्जणसमागमाणं च । को संतोसं पावइ एक्कं मुत्तूण जिणरायं ?
एवं दिन्नासीसा कयसंभासा य तावसिजणेण । कुमरेण समं चलिया, विज्जासिद्धं सरइ
केणावि कारणेणं न हु पत्तो सो तओ वरमुहुत्ते । मग्गट्ठिओ तावसजुओ चरणेहिं नेव संचलिओ
जाव सिमसंनिहाणं, पत्तो नगरस्स बाहिरुज्जाणे । सूरप्पहाभिहाणो दिट्ठो सूरी भवसरूवं ॥
भविगाण परूवंतो कुमरेणं पणमिउं तओ य खणं । निसुओ जिणिंदधम्मो भावेण य
महुरंपि सूरिवयणं कडुयं निय अवगयं तमिपरीए । अइपित्तपलित्ताणं महुरा किं सक्करा भाइ ?
तो कणगवई भणिया सुंदरि ! सच्चं न सुंदरो एसो । संसारो दुहसारो विरसो कम्माण
पवणुद्धयजलयसरिसो गिहवासो इंदियाणि चवलाणि । अइकुडिला पेमगई को जाणइ कहंव परिणामं
ता एयाइं सुंदरि ! सयं चयामो पवज्जिमो मग्गं । पुव्वपुरिसाणुचिन्नं तो भणियं तीइ पवणिणं

ततः कुलपतिपादयुगं तापसतापसीजनं च नत्वा । विहितोचितसंभाषो लब्धाशीश्च स चलितः ॥२०७॥
कनकवत्यपि खलु नत्वा तापसनाथं समं परिजनेन । क्षमयति तापसीर्विशेषतश्चरणनिहितशिराः ॥२०८॥
ताभिरपि बहलनिरन्तरस्नेहवशनिर्गताश्रुधाराभिः । वनतापसीभिर्भणितं सदुःखमेतादृशं वचनम् ॥२०९॥
[illegible] ज्ञातं प्रिययोगः कारणं गुरुदुःखानाम् । निवर्तमाने यत्तस्मिञ्जायते नारकं दुःखम् ॥२१०॥
[illegible] सर्वजीवानाम् । संयोगाद् वियोगो जायते ततो व्रज सुखेन ॥२११॥
[illegible] सज्जनसमागमानां च । कः संतोषं प्राप्नोत्येकं मुक्त्वा जिनराजम् ! ॥२१२॥
एवं दत्ताशीः कृतसंभाषा च तापसीजनेन । कुमारेण समं चलिता, विद्यासिद्धं स्मरति कुमारः ॥२१३॥
[illegible] स ततो वरमुहूर्ते । मार्गस्थितस्तापसयुतश्चरणाभ्यामेव संचलितः ॥२१४॥
[illegible] नगरस्य बाह्योद्याने । सूरप्रभाभिधानो दृष्टः सूरिर्भवस्वरूपम् ॥२१५॥
[illegible] कुमारेण प्रणम्य ततश्च क्षणम् । श्रुतो जिनेन्द्रधर्मो भावेन च [illegible]
[illegible] अतिपित्तप्रदीप्तानां मधुरा किं शर्करा भाति ! ॥२१७॥
[illegible] सुन्दरि ! [illegible] न सुन्दर एषः । संसारो दुःखसारो विरसः कर्मणां परिणामः [illegible]
[illegible] इन्द्रियाणि चपलानि । अतिकुटिला प्रेमगतिः को जानाति कथमिव परिणामम्

किंतुण वियारबहुलं दुल्लंघं नाह ! जोव्वणारन्नं । अइविसमो विसमसरो न जहिच्छं माणिया भोगा ॥
भोत्तूण रायलच्छिं पच्छा तो पुच्छिउं कमवि नाणिं । थेवम्मि आउसेसे जं उचियं तं करिस्सामो ॥
ततः कुमारः प्राह;—
दुल्लंघत्तं जं जुव्वणस्स तेणवि य कारणेण बुहा । एयम्मि वयं गहिउं अवियारा हुंति थेरव्व ॥२२३॥
यथा चोक्तम्;—

"मनसि अरसाभिभूता जायन्ते यौवनेऽपि विद्वांसः । मूढधियः पुनरन्ये भवन्ति वृद्धत्वयोगेऽपि ॥"

तथा;—
कायरपुरिसाणं विसमो विसमसरो न उण धीरपुरिसाण । मंसम्मि खग्गधारा तिण्हा न उणो य वज्जम्मि॥
न जहिच्छं इच्चाइवि न सुंदरं भोगलालिओ जीवो । सग्गेसुवि न य तित्तो जलणो इव इन्धणनिवहेहिं॥
जाणिज्जइ अवसाणम्मि सुयणु ! भोगेहिं निच्छिओ नरओ । चत्तेहिं तेहिं जायइ गमणं सग्गापवग्गेसु॥२२६॥
'भोत्तूण रायलच्छिं' जं भणियं तत्थ तीए गिद्धीए । होइ अहोगमणं चिय नय इत्थ सुहं जओ भणियं॥

"आनुवयमात्मवसाद्यति मतिष्ठां क्लेशास्तु लब्धपरिपालनवृत्तिरेव ।
नैव श्रमापनयनाय यथा श्रमाय राज्यं स्वहस्तधृतदण्डमिवातपत्रम् ॥"

'नाणिं पुच्छिउं' आउस्सेसे जं भणसि तंपि हु न जुत्तं । धम्मेण विणा सुंदरि ! जीवंतावि हु मयच्चेव॥
यतः;—

"यस्य धर्मविहीनस्य दिनान्यायान्ति यान्ति च । स लोहकारभस्त्रेव श्वसन्नपि न जीवति ॥"

इय भणिऊणं नमिऊण जिनवरं मिलिऊण ते बाहिं । गंतुं नगरस्संतो जूयविढत्तेण दव्वेण ॥२२९॥
काराविऊण भोज्जं पत्तो तत्थेव जत्थ सा गुहा । काऊण पाणवित्तिं तत्थेव ठियाइं खणमेगं ॥२३०॥

उस्मादितानि सुन्दरि ! स्वयं स्वजातः मनजावो मार्गम् । पूर्वपुरुषानुचीर्णं ततो भणितं तयैवमिदम् ॥२२०॥
किन्तु विकारबहुलं दुर्लङ्घ्यं नाथ ! यौवनारण्यम् । अतिविषमो विषमशरो न यथेच्छं मानिता भोगाः॥२२१॥
भुक्त्वा राजलक्ष्मीं पश्चात् ततः पृष्ट्वा कमपि ज्ञानिनम् । स्तोक आयुःशेषे यदुचितं तत्करिष्यावः॥२२२॥
दुर्लङ्घत्वं यद् यौवनस्य तेनापि च कारणेन बुधाः । एतस्मिन् व्रतं गृहीत्वाऽविकारा भवन्ति स्थविरा इव ॥
कापुरुषाणां विषमो विषमशरो न पुनर्धीरपुरुषाणाम् । मांसे खड्गधारा तीक्ष्णा न पुनश्च वज्रे ॥२२४॥
न यथेच्छमित्याद्यपि न सुन्दरं भोगलालितो जीवः । स्वर्गेष्वपि न च तृप्तो ज्वलन इव इन्धननिवहैः॥२२५॥
ज्ञायतेऽवसाने सुतनु ! भोगैर्निश्चितो नरकः । त्यक्तैस्तैर्जायते गमनं स्वर्गापवर्गयोः ॥२२६॥
' भुक्त्वा राजलक्ष्मीं ' यद्भणितं तत्र तस्यां गृद्ध्या । भवत्यधोगमनमेव नचात्र सुखं यतो भणितम्॥२२७॥
' ज्ञानिनं पृष्ट्वाऽऽयुःशेषे ' यद्भणसि तदपि हि न युक्तम् । धर्मेण विना सुन्दरि ! जीवन्तोऽपि हि मृताश्चैव॥
इति भणित्वा नत्वा जिनवरं मुक्त्वा तौ बहिः । गत्वा नगरस्यान्तर्द्यूतार्जितेन द्रव्येण ॥२२९॥
कारयित्वा भोज्यं प्राप्तस्तत्रैव यत्र सा गुहा । कृत्वा प्राणवृत्तिं तत्रैव स्थितौ क्षणमेकम् ॥ २३०॥

[illegible] पेच्छइ कणगवई सुमणं, होज्ज कारणं किमिह । सजणाणं सुमरणंवा पंथेण व [illegible]
इय चिंतंतो कुमरो सरीरचिंतं करित्तु जा चलिओ। तो विरहिणिव पेच्छइ कणगवइं बहुविसाहि [illegible]
[illegible] चिंतकम्मं कंठे घोलेइ पंचमुग्गारं । बाहजलभरियनयणा हरिणिव्व निरिक्खइ दिसाओ ।
[illegible] कुसुमासा । अभगंनचिय साहइ मयणवियाराउरं चित्तं ॥२१॥
कुमरो चिंतइ किमिमा करेइ इय वियंभचिट्ठाओ । किं मज्झ रागविओए किमसा [illegible]
[illegible] होहिही तओ नूणं । मइ अणुरत्ता अह संवरिस्सइ तो न [illegible] ॥२२॥
इय [illegible] तीए दंसइ तओ सा । संवरियमयणचिट्ठा अब्भुट्ठिवि संमुहा [illegible] ॥२३॥
[illegible] सुंदरि! दीससि किमेवमुब्विग्गा ?। किं सुमरसि सयणाणं सा जंपइ [illegible]
[illegible] पियविरहियाण नसिमंपि होइ [illegible]
[illegible] जंपए एसा । ता नूणमनेरिसिय लक्खिज्जइ सयगरयणाहि ॥२३॥
[illegible] ।
[illegible] । उवयारो कीरइ माणुसम्मि कत्तो पंथे एवं ॥२३॥
[illegible] मज्झ इयरम्मि पावंता पेमाभारं पणासंति ॥२४॥
[illegible] उट्ठिओ कुमरो । निद्दामुद्दियदिट्ठीए तीए पत्तो सगमोहे ॥२५॥

[illegible] कारणं किमिह । स्वजनानां स्मरणं वा पथा वा [illegible]
[illegible] तो विरहिणीमिव पश्यति कनकवती बहु [illegible]
[illegible] । बाष्पजलभृतनयना हरिणीव निरीक्षते दिश ॥२१॥
[illegible] । अभग्नमेव कथयति मदनविकारातुरं चित्तम् ॥२२॥
[illegible] । किं मम रागवियोगे [illegible]
[illegible] न पुनरपि [illegible] ॥२३॥
[illegible] संमुखमागत्य [illegible] ॥२४॥
[illegible] । किं स्मरसि स्वजनानां [illegible]
[illegible] । [illegible] मदने [illegible] ॥२५॥
[illegible]
[illegible] ॥२६॥
[illegible] प्रणश्यन्ति ॥२७॥
[illegible] ॥२८॥

[illegible]

दिट्ठो एगो पुरिसो तेणं सो पुच्छिओ जहा कुमरो । किं इह चिट्ठइ, तेणं सो पुट्ठो एस को कुमरो ? ॥
सिरिविजयचंदरन्नो गुणचंदो नाम विस्सुओ पुत्तो । एसो वि से न नाओ तह कहियं तेण पुरिसेण ॥
नयरे य नरवइधूया चिट्ठइ समागया तस्स पासम्मि । मज्झण्हे सो पत्तो अहं तु कज्जेण पट्ठविओ ॥२४६॥
एएण कारणेण पुच्छामि मयं, गओ य कुमरेण । भणियं सिद्धसमीहियकज्जो कुमरो गओ ठाणे ॥२४७॥
सो तेण पुणो पुट्ठो किं परिणिया तस्स, तेण सो भणिओ । परिणिया न केवलं किंतु तेण नीया नियं भवणं ॥
इय सुयवुत्तंतो सो कुमरो ता सुंदरं इमं जायं । इय भणिउं नीहरिओ स नरो उज्जाणमज्झाओ ॥२४९॥
सो चिंतइ कुमरो धिरत्थु संसारविलसियाणं पि । अहह अहो ! गुणिल्लाणं धिरत्थु इत्थीसहावाणं ॥२५०॥
न गुणेण नेय रूवेण नोवयारेण नहु जिएणावि । घिप्पइ महिलाण मणं पवणुद्धुयधयवडं व ॥२५१॥
नियहियपविगयवेसा जाव न आयरइ ताव एयमहं । माउलगगिहे गंतूण नियपयट्ठं पसाहेमि ॥२५२॥
इय चिंतिऊण कुमरो गओ समीवम्मि तीए, भणिया य । जइ वि अहं गच्छामो तुह मायवगनियडगामम्मि ॥
सावि भणइ पच्चूसे गमिस्समहं तत्थ सा भणिया । लहुओ संपइ सत्थो ता न खमं इह विलंबेउं ॥
मुत्तूण तत्थ चित्तं चलिया काएण तस्स पासाइं । पच्चभिनाया तेहिंवि, कहिओ अवहरणवुत्तंतो ॥२५५॥
रयणीए तं सुत्तं मोत्तुं कुमरो विणिग्गओ एगो । नियधम्मगुरुसयासे विहिणा पडिवज्जए दिक्खं ॥२५६॥
पढिऊण गओ सुत्तं पयट्टविहारपडिमपडिवन्नो । विहरंतो इह पत्तो, सो य अहं, तेण कयमेयं ॥२५७॥
कहियं तुम्हाण मए नियनिव्वेयस्स कारणं, सुयणे । ता सुयणु गिहियाणं दुक्खाणं कुणइ पव्वज्जं ॥२५८॥

दृष्ट एकः पुरुषस्तेन स पृष्टो यथा कुमारः । किमिह तिष्ठति, तेन स पृष्ट एष कः कुमारः ? ॥२४४॥
श्रीविजयचन्द्रराजस्य गुणचन्द्रो नाम विश्रुतः पुत्रः । एषोऽपि ते न ज्ञातस्तथा कथितं तेन पुरुषेण ॥२४५॥
नगरे खलु नरपतिदुहिता तिष्ठति समागता तस्य पार्श्वे । मध्याह्ने स प्राप्तोऽहं तु कार्येण प्रस्थापितः ॥२४६॥
एतेन कारणेन पृच्छामि त्वां, गतश्च कुमारेण । भणितं सिद्धसमीहितकार्यः कुमारो गतः स्थाने ॥२४७॥
सोऽनेन पुनः पृष्टः किं परिणीता तस्य, तेन स भणितः । परिणीता न केवलं किन्तु तेन नीता निजं भवनम् ॥
इत्थमनुश्रुतवृत्तान्तः कुमारस्ततः सुन्दरमिदं जातम् । इति भणित्वा निर्गतः स नर उद्यानमध्यात् ॥२४९॥
स चिन्तयति कुमारो धिगस्तु संसारविलसितानामपि । अहह अहो ! गुणिलान् धिगस्तु स्त्रीस्वभावान् ॥२५०॥
न गुणेन नैव रूपेण नोपकारेण नैव जीवितेनापि । गृह्यते महिलानां मनश्चलं पवनोद्धुतध्वज इव ॥२५१॥
निजहृदयगतद्वेषा यावन्नाचरति तावदेतामहम् । मातुलकगृहे गत्वा निजपदं प्रसाधयामि ॥२५२॥
इति चिन्तयित्वा कुमारो गतः सकाशे तस्याः, भणिता च । यद्यप्यहं गच्छावस्त्वन्मातुलकनिकटग्रामे ॥२५३॥
सापि भणति प्रत्यूषे गमिष्याम्यहं ततश्च सा भणिता । लघुः संप्रति सार्थस्तस्मान्न क्षममिह विलम्बितुम् ॥
मुक्त्वा तत्र चित्तं चलिता कायेन तस्य पार्श्वे । प्रत्यभिज्ञाता तैरपि, कथितोऽपहरणवृत्तान्तः ॥२५५॥
रजन्यां तां सुप्तां मुक्त्वा कुमारो विनिर्गत एकः । निजधर्मगुरुसकाशे विधिना प्रतिपद्यते दीक्षाम् ॥२५६॥
पठित्वा ततः सूत्रमेकाकिविहारप्रतिमाप्रतिपन्नः । विहरन्निह प्राप्तः, स चाहं, तेन कृतमेवम् ॥२५७॥

तो भाणू भणइ मुणिं भयवं! निव्वेयहेयवो सुलहा । दुलहा ते पुण तुमंमिव चयंति विउलेवि
अह भक्खरो पयंपइ भयवं! सा पावकारिणी कत्थ?। आह मुणी जीए तुमे [illegible] ॥२[illegible]
संपत्ता मह पासे, सो भणइ केण कारणेणेसा । जूहब्भट्ठा हरिणिव्व चरइ एगागिणी रन्ने ?
गुणचंदकुमारम्मी तत्थ तओ किं इमा न संघडिया ? । भणइ मुणी संघडिऊण विहडिया
निक्कालिऊण मुक्का गुणचंदेणं तओ भमंतीह । मह दिट्ठिगोयरगया लज्जाए अहोमुही जाया ॥
पडिबोहिया मए तो गिहत्थधम्मो दुवालसविहोवि । पडिवन्नो एईए, पालेइ सम्मत्तमूलं तं ॥२१
सयमाणिहिउं पडिमं पूजइ सत्तीए कमलकुसुमेहिं । तिकालं विहिकलिया वंदइ निच्चंपि
कासारनिज्झराइसु नीरंपि पिएइ फासुयं थोवं । कुसुमपत्ताइं भुंजइ आहारमचित्तमेव इमा ॥२१
भव्वपुरिसाण नियमो दुविहं तिविहेण तीइ पडिवन्नो । समए लहिही दिक्खं मोक्खंपि
तो भो महाणुभावा ! जइ धम्मे उज्जमं कुणह तुब्भे । अह न समत्था सम्म[illegible]
विरइअसमत्थेहिं सम्मत्तं चेव तेहिं पडिवन्नं । अन्नेवि केइवि नियमे गहिउं नियठाणमणुपत्ता ॥
कुव्वंति पइदिणं चिय जिणवंदणपूयणाइजिणधम्मं । अह अन्नदिणे भणिओ जेट्ठेणं बंधुणा भाणू
बंधव ! न याणिमु [illegible] जिणधम्म[illegible] किं फलं होही । जिणधम्मट्ठिया मुणिणो य वच्छ ! [illegible]
तो विचारपरायणो भाणू पडिभणइ बंधव ! न जुत्तं । इय चिंतिउंपि सम्मं अवगयवत्थुसहावाणं

वर्धिते दुःखोऽसौ निजनिर्वेदस्य कारण, युवाम् । तस्मान्मुक्त्वा गृहिवासं दुःखवासं कुरुतं प्रव्रज्याम् ॥१
ततो भानुर्भणति मुनिं भगवन् ! निर्वेदहेतवः सुलभाः । दुर्लभास्ते पुनर्यूयमिव त्यजन्ति विपुलानपि
अथ भास्करः प्रजल्पति भगवन् ! सा पापकारिणी क्व ? । आह मुनिर्यस्या युवां रूपेणाकृष्टाव ॥१
संप्राप्ते मम पार्श्वे, स भणति केन कारणेनैषा । यूथभ्रष्टा हरिणीव चरत्येकाकिन्यरण्ये ? ॥२११॥
गुणचन्द्रकुमारे तत्र ततः किमियं न संघटिता ? । भणति मुनिः संघट्य विघटिता शीलभ्रंशात् ॥२१
निष्काश्य मुक्ता गुणचन्द्रेण ततो भ्रमन्तीह । मम दृष्टिगोचरगता लज्जयाऽधोमुखी जाता ॥२१२॥
प्रतिबोधिता मया ततो गृहस्थधर्मो द्वादशविधोऽपि । प्रतिपन्न एतया, पालयति सम्यक्त्वमूलं तम् ॥२
स्वयमानीतकृत प्रतिमां पूजयति शक्त्या कमलकुसुमैः । त्रिकालं विधिकलिता वन्दते नित्यमपि [illegible]
कासारनिर्झरादिषु [illegible] पिबति प्रासुकं स्तोकम् । कुसुमपत्राणि भुङ्क्ते आहारमचित्तमेवेयम् ॥२१
भव्यपुरुषाणां नियमः द्विविधं त्रिविधेन तया प्रतिपन्नः । समये लप्स्यते दीक्षां मोक्षमपि [illegible] ॥२
ततो भो महानुभावौ ! यदि धर्मे उद्यमं कुरुतं युवाम् । अथ न समर्थौ सम्यक्त्वमूलगृहि[illegible]
विरत्यसमर्थाभ्यां सम्यक्त्वमेव ताभ्यां प्रतिपन्नम् । अन्यानपि कानपि नियमान् गृहीत्वा निजस्थान[illegible]
कुरुतः प्रतिदिनमेव जिनवन्दनपूजनादिजिनधर्मम् । अथान्यदिने भणितो ज्येष्ठेन बन्धुना भानुः ॥२
बान्धव ! न [illegible] किं फलं भविष्यति । जिनधर्मस्थिता मुनयोऽपि वत्स ! दृश्यन्ते [illegible]
ततो विचारपरायणो भानुः प्रतिभणति बान्धव ! न युक्तम् । इति चिन्तयितुमपि सम्यगवगत[illegible]

जं मुणिणो, भणइ न सम्मं इमंपि जं एए। सुविसुद्धधम्मनिरे मोत्तुं अन्नस्स कस्स सुद्धं?॥
मलमलिणदेहवत्था अण्हाणरया विमुक्कतंबोला। न हु अमुइणो जमेसो परमो बंभव्वओवाओ॥२७४॥
तथा चार्षम्:—
"विभूसा इत्थिसंसग्गि पणीयं रसभोयणं। नरस्स तिगवेसिस्स विसं तालउडं जहा॥"
अन्यैरप्युक्तम्:—
"निःस्पृहो नाधिकारी स्यान्नाकामी मण्डनप्रियः। नाविदग्धः प्रियं ब्रूयात् स्फुटवक्ता न वञ्चकः॥"
एवं च दुरब्भासा परिवडिहिसि मूलओ य सम्मत्ता। तत्तो विरइगुणाणवि दूरं दूरेण तं होसि॥२७५॥
एवं च गुणविमुक्को काउं असमंजसाइं बहुयाइं। नरयाइघोरदुक्खे भमिहिसि संसारकंतारे॥२७६॥
ता दुविहंपि दुगुंछं मुंचसु, सम्मत्तमेरुसिहराओ। मा परिवडेसु बंधव! दुलहमिणं पुणवि जीवाणं॥२७७॥
एवंपि भन्नमाणो न दुगुंछं मुयइ कहवि कम्मवसा। अह अन्नदिणे केणइ निमंतिओ भोयणट्ठाए॥२७८॥
तग्गिहोवविट्ठो जा चिट्ठइ ताव तेण भिक्खट्ठा। दिट्ठो मुणी पविट्ठो मलमलिणो जुन्नवत्थो य॥२७९॥
दट्ठुं अब्भुट्ठइ तग्गिहसामी सयं गहियभत्तो। पडिलाहइ मुणिवसहं तह दट्ठुं भक्खरो भणइ॥२८०॥
अम्ह गयम्मि गिहाओ वट्टमहो! वट्ठमिण्यमसणं। तुम्हारिसावि एवं विवेइणो इय अणुट्ठेंति॥२८१॥
किमिमेणं सुद्देणं लोयव्ववहारबाहिरागुइणा। जरमलाविलतणुणा सयावि जल्लोयरहिएण?॥२८२॥
सिट्ठिणा तओ भणियं किं अम्हाणं इमाए चिंताए?। गिहमागयस्स वसइं दायव्वा भिक्खुणो भिक्खा॥२८३॥
सा य बहुमाणपुव्वं दिज्जंती बहुफला हवइ अफला। अण्णफला या इहरा तो वयह मि किमिह अप्पाणं?॥

मुनिरहिता यद् मुनयो, भणथ न सम्यगिदमपि यदेतान्। सुविशुद्धधर्मनिरतान् मुक्त्वाऽन्यस्य कस्य शौचम्?॥
मलमलिनदेहवस्त्रा अस्नानरता विमुक्ततांबूलाः। न खल्वशुचयो यदेष परमो ब्रह्मव्रतोपायः॥२७४॥
विभूषा स्त्रीसंसर्गः प्रणीतं रसभोजनम्। नरस्य विकवेषिणो विषं तालपुटं यथा॥
एवं च दुरभ्यासात् परिपतिष्यसि मूलतश्च सम्यक्त्वात्। ततो विरतिगुणानामपि दूरं दूरेण त्वं भवसि॥
एवं च गुणविमुक्तः कृत्वाऽसमञ्जसानि बहूनि। नरकादिघोरदुःखे भ्रमिष्यसि संसारकान्तारे॥२७६॥
तस्माद् द्विविधामपि जुगुप्सां मुञ्च, सम्यक्त्वमेरुशिखरात्। मा परिपत बान्धव! दुर्लभमिदं पुनरपि जीवानाम्॥
एवमपि भण्यमानो न जुगुप्सां मुञ्चति कथमपि कर्मवशात्। अथान्यदिने केनचिन्निमन्त्रितो भोजनार्थम्॥
तद्गृहोपविष्टो यावत्तिष्ठति तावत्तेन भिक्षार्थम्। दृष्टो मुनिः प्रविष्टो मलमलिनो जीर्णवस्त्रश्च॥२७९॥
दृष्ट्वाऽभ्युत्तिष्ठति तद्गृहस्वामी स्वयं गृहीतभक्तः। प्रतिलम्भयति मुनिवृषभं तथा दृष्ट्वा भास्करो भणति॥
अस्मिन् गते गृहात् कष्टमहो! कष्टमिदमशनम्। युष्मादृशा अप्येवं विवेकिन इत्थमनुतिष्ठन्ति॥२८१॥
किमनेन शूद्रेण लोकव्यवहारबाह्यागुणिना। जीर्णमलाविलतनुना सदापि जलशौचरहितेन?॥२८२॥
श्रेष्ठिना ततो भणितं किमस्माकमनया चिन्तया?। गृहमागतानामवश्यदातव्या भिक्षवे भिक्षा॥२८३॥
सा च बहुमानपूर्वं दीयमाना बहुफला भवत्यफला। अल्पफला वेतरथा ततः पश्यामि किमिहात्मानम्?॥२८४॥

[illegible] [illegible] भणियं [illegible] दाणं वणीमगजणस्स । गेहागयस्स किंतु [illegible]
[illegible] मह हियं नावइ तुम्हारिसेहिं मुणिणेहिं । वणिएण तओ भणियं मा एवं भइ
[illegible] [illegible] [illegible] न चिय इह बंभणं भणंति मुई । जो इन्दियसंगरओ सो चिय [illegible]
[illegible] एसो सम्मं विसुद्धगुणधारी । निक्कंचणो य अममो अमच्छरो सुवि[illegible]
[illegible] तओ भणियं किलणेणं वेयविहियमग्गस्स । अणभिन्नेण महायस ! तो वणिओ [illegible]
[illegible] [illegible] दुगुंछं कुणमाणो मच्छरो मरेऊण । चिणिउं गुरुपावचयं उप्पन्नो पढमपुढवी
[illegible] से सम्मं परिपालिऊण सम्मत्तं । तत्तो सोहम्मे माणू तं नियइ अवहीए
[illegible]विहुरियहियओ गंतूण माणुसवयरो । दूरं परमाहम्मियदेवे काऊण भणइ इमं
[illegible] ! [illegible] गयस्स तुह किं करेमि अहमिन्हि । तहवि भणामि विसन्नसु [illegible]
[illegible] इओ उव्वट्टो पुणोवि नो लहसि एरिसमवत्थं । अह सो जंपइ बंधव [illegible]
नं किंचि मे पयासमि मह भणियं जं कयं तए न पुरा । तं तुह इमा अवत्था, ता बंधुत्तेण मह
[illegible] [illegible] भवियव्वपहोइयं अणुहविस्सं । अणुहवसु मिओ मा [illegible]
नो सो तेण [illegible] कओवि हियएण साणुकंपेण । सट्ठाणं संपत्तो पुणो भणिस्सति [illegible]
[illegible] [illegible] सुहासणं तस्स अणुमन्नेऊण । आउक्खएण जाओ [illegible]

[illegible] भणितं दीयतां दानं वनीपकजनाय । गेहागताय किन्तु सन्मानो याचनं सुर
[illegible] मम हृदयं तावत् युष्मादृशैः मुनिभिः । वणिजा ततो भणितं मैवं भद्र ' जती:
[illegible] [illegible] नैवेह ब्राह्मणं भणन्ति सुधियः । यः इन्द्रियसङ्गरतः स एव शूद्र[illegible]
[illegible] सम्यग् विशुद्धगुणधारी । निष्कांचनश्चाममोऽमत्सरः [illegible] ॥२८
[illegible] ततो भणितं [illegible] वेदविहितमार्गस्य । अनभिज्ञेन महायश ! ततो वणिग् मौनमाश्रि
[illegible] जुगुप्सां कुर्वाणो मात्सरी मृत्वा । चित्वा गुरुपापचयमुत्पन्नः प्रथमपृथिव्याम् ॥
[illegible] सम्यक् परिपाल्य सम्यक्त्वम् । तत्रस्थः सौधर्मे मानुष्यं परमावधिना ॥
[illegible] गत्वा मानुषवरः । दूरं परमाधार्मिकदेवान् कृत्वा भणतीदम् ॥२९
[illegible] ! [illegible] तव किं करोम्यहमिदानीम् । तथापि भणामि [illegible]
[illegible] पुनरपि नो लभसे ईदृशीमवस्थाम् । अथ स जल्पति बान्धव !
[illegible] मम भणितं यत्कृतं त्वया
[illegible] [illegible]
[illegible] संप्राप्त
[illegible] हर्षितो

[illegible]

न्यवि छुहापिवासासीयायवविवण्णाविवसरीरो । जा चिट्ठइ ता दिट्ठो वाहेण हओ य निक्करुणं॥२९९॥
ामो अकामनिज्जरवसओ देवेसु अइनिहीणेसु । तत्थवि पत्तो माणू भरतरभवविलसियं कहइ॥३००॥
ो सो अरइ तइया सम्मत्तं पालिऊण तं जाओ । देवो विमाणवासी महिड्ढिओ हं तु काऊण॥३०१॥
त्थ दुगंछं पत्तो एरिसअइदुसहदुक्खदंदोलिं । तहवि महायस ! एवं अणुसासति मे अजोग्गंपि॥३०२॥
ा मइ पाविट्ठेवि हु कुप्पंतेवि हु तए न परिचत्ता । अणुकंपा, तो एत्तो जिणधम्मो चेव मह सरणं ॥
ए पडिवन्नम्मि तए मज्झ कयत्थो परिस्समो जाओ । इय भणिउं माणुसुरो तं पुच्छिय ठाणमणुपत्तो ॥
अह सो चिंतइ इमिणा भणिएणवि नरभवे न मणुचिण्णो । जिणधम्मो सुहरम्मो अव्वो ! हा हारिओ जम्मो ॥

जइ कहवि हु हउं माणुसत्तरउ, पाविसु पाविउ पावहारउ ।
जिणवरधम्मु करिवि कम्मारउ, न होहिस्सु कस्सवि कम्मारउ ॥३०६॥
जो जिणधम्मु कहवि संपाविउ, न य जिणवयणहि अप्पउ भाविउ ।
सो पमायगुरुवयरिहि पाविउ, भामिज्जइ संसारिनिवारिउ ॥३०७॥
हउं हउं लहिवि सुधम्मिहि जुत्तउ, माणुसजम्मु पमाइ विगुत्तउ ।
तेण हुअउ सुरवरकम्मारउ, रुट्ठउ दइवु अहव किं मारउ ? ॥३०८॥

इय अप्पाणं निंदइ वंदइ देवे गुरू य भत्तीए । अह आउयम्मि पुन्ने चविउं चंपाए उववन्नो ॥३०९॥
ईसरदत्तस्स सुओ होउं लहिऊण संजमसुयारं । पाविवकेवलनाणो संपत्तो भवसरो मोक्खं ॥३१०॥

तत्रापि क्षुत्पिपासाशीतातपवेदनातापितशरीरः । यावत्तिष्ठति तावद् दृष्टो व्याधेन हतश्च निष्करुणम् ॥२९९॥
अथोऽकामनिर्जरावशतो देवेष्वतिनिहीनेषु । तत्रापि प्राप्तो भानुर्भास्करभवविलसितं कथयति ॥३००॥
ततः स अरतिं तदा सम्यक्त्वं पालयित्वा त्वं जातः । देवो विमानवासी महर्द्धिकोऽहं तु कृत्वा ॥३०१॥
तत्र जुगुप्सां प्राप्त ईदृशातिदुःसहदुःखद्वन्द्वालिम् । तथापि महायशः ! एवमनुशास्सि मामयोग्यमपि॥३०२॥
तस्माद् मयि पापिष्ठेऽपि खलु कुप्यत्यपि च त्वया न परित्यक्ता । अनुकम्पा, तत इतो जिनधर्म एव मम शरणम् ॥
इति प्रतिपन्ने त्वया मम कृतार्थः परिश्रमो जातः । इति भणित्वा भानुसुरस्तं पृष्ट्वा स्थानमनुप्राप्तः ॥३०४॥
अथ स चिन्तयत्यनेन भणितेनापि नरभवे नानुचीर्णः । जिनधर्मः सुखरम्यो हन्त ! हा ! हारितं जन्म ॥३०५॥

यदि कथमपि राढवद् मानुष्यकारं, प्राप्स्यामि प्रापितं पापहारकम् ।
जिनवरधर्मं कृत्वा कर्मचारकं, न भविष्यामि कस्यापि कर्मचारकः ॥३०६॥
येन जिनधर्मं कथमपि संप्राप्य, न च जिनवचनैरात्मा भावितः ।
स प्रमादगुरुवैरिभिः पापी, भ्राम्यते संसारेऽनिवारितः ॥३०७॥
हा हा ! लब्ध्वा सुधर्मैर्युक्तं, मानुष्यजन्म प्रमादेन विगुप्तम् ।
तेन भूतः सुरवारकर्मचारको, रुष्यतु दैवमथवा किं मारयतु ? ॥३०८॥

इत्यात्मानं निन्दति वन्दते देवान् गुरूंश्च भक्त्या । अथायुषि पूर्णे च्युत्वा चम्पायामुपपन्नः ॥३०९॥

सोहम्माओ चविउं भाणू उप्पज्जिऊण संसारे। गहिऊणं जिणदिक्खं धुयकम्मो सो गओ सिद्धिं॥

॥ इति सम्यक्त्वे विचिकित्सानामतृतीयातिचारे भानुभास्करविप्रकथानकम् ॥

ईश्वरदत्तस्य सुतो भूत्वा लब्ध्वा संयममुदारम्। प्राप्तकेवलज्ञानः संप्राप्तो भास्करो मोक्षम् ॥३१०॥
सौधर्माच्च्युत्वा भानुरुत्पद्य संसारे। गृहीत्वा जिनदीक्षां धुतकर्मा स गतः सिद्धिम् ॥३११॥

उम्मग्गदेसणाणं उम्मग्गनिंदंसियत्थकारिणं । संसग्गी दुट्ठजणया जायइ जह भीमकुमरस्स ॥१॥
यथाहि:—

कन्निसीसपविउलदले जिणहरकेसरविरायमाणम्मि । गुणिगुणगणगंधड्ढे धरणीसरसीए कयसोहे ॥२॥
कमलम्मिव कमलपुरे राया रिउकरडिविहडणपयंडो । जयपयडपुरिसयारो हरिव्व हरिवाहणो आसि ॥३॥
तस्सत्थि पिया बीयाचंदकलानिक्कलंकतणुलइया । देवी मालइनामा मालइमालव्व सुगुणड्ढा ॥४॥
वरसुमिणसूइयं सा सुयं पसूया सुलक्खणोवेयं । सपयावकंतिकलियं दिणयरबिंबंव पुव्वदिसा ॥५॥
पुव्वपुरिसक्कमागयनामं पुत्तस्स बारसाहम्मि । सम्माणिय सव्वजणं दिन्नं भीमोत्ति पियरेहिं ॥६॥
अह कमसो सो वड्ढइ कलाकलावेण देहकंतीहिं । सियपक्खससहरो इव कयजणमणलोयणाणंदो ॥७॥
बुद्धिलमंतिस्स सुओ तस्स य सहपंसुकीलिओ मित्तो । बुद्धिमयरहरनामा जाओ मंती समाणवओ ॥८॥
अह अन्नदिणे नियमंदिराओ कुमरो पहायसमयम्मि । बुद्धिमयरहरसहिओ संपत्तो रायपयमूले ॥९॥
पणमइ निवपयकमलं तेणवि आलिंगिउं निउच्छंगे । खणमेक्कं संठविओ पच्छा उचियासणासीणो ॥१०॥
नरनाहचरणजुयलं नियए अंकम्मि करिवि सप्पणयं । कमलदलकोमलेहिं करेहिं संवाहणं कुणइ ॥११॥
भत्तिभरनिब्भरंगो निसुणइ जणयस्स सासणं जाव । तो आरामनिउत्तो पत्तो विन्नवइ नरनाहं ॥१२॥
देविंदविंदवंदियपयारविंदोऽरविंदमुणिनाहो । सीसगणसंपरिवुडो पत्तो कुसुमागरुज्जाणे ॥१३॥
तं सोऊणं राया हरिसवसविसप्पमाणरोमंचो । दाऊण मउडवज्जं तस्स समग्गंपि आभरणं ॥१४॥

उन्मार्गदेशनानामुन्मार्गनिदर्शितार्थकारिणाम् । संसक्तिर्दुःखजनिका जायते यथा भीमकुमारस्य ॥१॥
कर्णिशीर्षकाविपुलदले जिनगृहकेसरविराजमाने । गुणिगुणगणगन्धाढ्ये धरणीसरस्याः कृतशोभे ॥२॥
कमल इव कमलपुरे राजा रिपुकरटिविघटनप्रचण्डः । जगत्प्रकटपुरुषकारो हरिरिव हरिवाहन आसीत् ॥३॥
तस्यास्ति प्रिया द्वितीयाचन्द्रकलानिष्कलङ्कतनुलतिका । देवी मालतीनामा मालतीमालेव सुगुणाढ्या ॥४॥
वरस्वप्नसूचितं सा सुतं प्रसूता सुलक्षणोपेतम् । सप्रतापकान्तिकलितं दिनकरबिम्बमिव पूर्वदिक् ॥५॥
पूर्वपुरुषक्रमागतनाम पुत्रस्य द्वादशाहे । सम्मान्य सर्वजनं दत्तं भीम इति पितृभ्याम् ॥६॥
अथ क्रमशः स वर्धते कलाकलापेन देहकान्तिभ्याम् । सितपक्षशशधर इव कृतजनमनोलोचनानन्दः ॥७॥
बुद्धिलमन्त्रिणः सुतस्तस्य च सहपांशुक्रीडितो मित्रम् । बुद्धिमकरगृहनामा जातो मन्त्री समानवयाः ॥८॥
अथान्यदिने निजमन्दिरात् कुमारः प्रभातसमये । बुद्धिमकरगृहसहितः संप्राप्तो राजपादमूले ॥९॥
प्रणमति नृपपादकमलं तेनाप्यालिङ्ग्य निजोत्सङ्गे । क्षणमेकं संस्थापितः पश्चादुचितासनासीनः ॥१०॥
नरनाथचरणयुगलं निजेऽङ्के कृत्वा सप्रणयम् । कमलदलकोमलाभ्यां कराभ्यां संवाहनां करोति ॥११॥
भक्तिभरनिर्भराङ्गः शृणोति जनकस्य शासनं यावत् । तत आरामनियुक्तः प्राप्तो विज्ञपयति नरनाथम् ॥१२॥
देवेन्द्रवृन्दवन्दितपादारविन्दोऽरविन्दमुनिनाथः । शिष्यगणसंपरिवृतः प्राप्तः कुसुमाकरोद्याने ॥१३॥
तत् श्रुत्वा राजा हर्षवशविसर्पद्रोमाञ्चः । दत्त्वा मुकुटवर्जं तस्मै समग्रमप्याभरणम् ॥१४॥

चलिओ वंदणहेउं कुमारसामंतमंतिपरियरिओ । पंचविहाभिगमेणं सूरिस्स अवग्गहे पत्तो ॥१५॥
हरिसंसुपुन्नयणो तत्थ य अपुव्वसूरबिंबं व । उग्गतवतेयदित्तं संतावहरं च दीसंतं ॥१६॥
भवियकुमुयावबोहं उप्पाइयपउरजणमणाणंदं । रयणियरंव अपुव्वं कलंकवंकत्तणविमुक्कं ॥१७॥
नाणचरणाइनिम्मलगुणरयणाऊरियं सुगभीरं । जलरासिंव अपुव्वं खारत्तजडत्तपरिचत्तं ॥१८॥
सूरिं दट्ठुं वंदइ तिपयाहिणपुव्वगं नरवरिंदो । सोवि हु सुधम्मलाभं से देइ सिवेक्कसुहलाभं ॥१९॥
नासन्ने न य दूरे उवविट्ठो नरवई सपरिवारो । गुरुणावि समारद्धा सुविसुद्धा देसणा तेसिं ॥२०॥
तथाहि;—
गुरुकम्मसलिलकल्लोलसंकुले आवईमहावत्ते । दुहसयकच्छवमच्छरमच्छयपुच्छच्छडाडोवे ॥२१॥
इंदियकसायदूसियमणवित्तिपयंडपवणदुत्तारे । कहवि मणुयत्तरयणं पावइ जीवो भवसमुद्दे ॥२२॥
तत्थवि किल विजयाणं सट्ठिसयं दस य भरहएरवया । इय खित्तसत्तरिसयं, पइखित्तं पंच खंडाइं ॥२३॥
तेसु अणज्जाइं चिय छट्ठं खंडं तु आरियं होइ । पणवीसं चिय देसा छव्वीसइमं तु देसद्धं ॥२४॥
तत्थवि रज्जंतरसेलदुग्गकाणणनिवासिणो मिच्छा । धम्मस्स बाहिरच्चिय सामग्गिअभावओ पायं ॥२५॥
धम्मधरासुवि चंडालपाणप्पभिईसु अछिप्पजाईसु । धम्मोवएसगेहिं विरलो च्चिय होइ संजोगो ॥२६॥
छिप्पासुवि जाईसुं अहम्मिपासंडिवासियकुलेसु । उप्पन्ना सद्धम्मोवएसगे न हु निसेवंति ॥२७॥
सुकुलम्मिवि उप्पन्ना केवि हु जायंति देहबीभच्छा । दट्ठुंपि जे अजोग्गा धम्मस्सवणं कहं ताणं ? ॥२८॥

चलितो वन्दनहेतोः कुमारसामन्तमन्त्रिपरिकरितः । पञ्चविधाभिगमेन सूरेरवग्रहे प्राप्तः ॥१५॥
हर्षाश्रुपूर्णनयनस्तत्र चापूर्वसूरबिम्बमिव । उग्रतपस्तेजोदीप्तं संतापहरं च दृश्यमानम् ॥१६॥
भाविककुमुदावबोधमुत्पादितप्रचुरजनमनआनन्दम् । रजनिकरमिवापूर्वं कलङ्कवक्रत्वविमुक्तम् ॥१७॥
ज्ञानचरणादिनिर्मलगुणरत्नापूरितं सुगभीरम् । जलराशिमिवापूर्वं क्षारत्वजडत्वपरित्यक्तम् ॥१८॥
सूरिं दृष्ट्वा वन्दते त्रिप्रदक्षिणापूर्वकं नरवरेन्द्रः । सोऽपि खलु सुधर्मलाभं तस्मै ददाति शिवैकसुखलाभम् ॥
नासन्ने नच दूर उपविष्टो नरपतिः सपरिवारः । गुरुणापि समारब्धा सुविशुद्धा देशना तेषाम् ॥२०॥
गुरुकर्मसलिलकल्लोलसंकुले आपत्तिमहावर्ते । दुःखशतकच्छपमत्सरमत्स्यपुच्छच्छटाटोपे ॥२१॥
इन्द्रियकषायदूषितमनोवृत्तिप्रचण्डपवनदुस्तारे । कथमपि मनुजत्वरत्नं प्राप्नोति जीवो भवसमुद्रे ॥२२॥
तत्रापि किल विजयानां षष्टिशतं दश च भरतैरवतानि । इति क्षेत्रसप्ततिशतं, प्रतिक्षेत्रं पञ्च खण्डानि
तेष्वनार्याण्येव षष्ठं खण्डं त्वार्यं भवति । पञ्चविंशतिरेव देशाः षड्विंशं तु देशार्धम् ॥२४॥
तत्रापि राज्यान्तरशैलदुर्गकाननिवासिनो मिथ्यात्विनः । धर्मस्य बाह्या एव सामग्र्यभावतः प्रायः ॥
धर्मधरास्वपि चाण्डालपानप्रभृतिष्वस्पृश्यजातिषु । धर्मोपदेशकैर्विरल एव भवति संयोगः ॥२६॥
स्पृश्यास्वपि जातिष्वधर्मिपाखण्डिवासितकुलेषु । उत्पन्नाः सद्धर्मोपदेशकान् न खलु निषेवन्ते ॥२७॥
सुकुलेऽप्युत्पन्नाः केऽपि खलु जायन्ते देहबीभत्साः । द्रष्टुमपि येऽयोग्या धर्मश्रवणं कथं तेषाम् ? ॥२८॥

रूवधराणंपि हु बहुविहदुहवाहिविहुरियंगाण। धम्मसवणम्मि जायइ कहं नु बुद्धीवि केसिंपि ? ॥२९॥
नरउवमगब्भनिवासजम्मदुक्खाण भायणं होउं। अन्ने य जणियपावा बालचिय केवि विहडंति॥३०॥
त्थाकिच्चविवेए बुद्धीवि न होइ मंदहिययाण। सवणग्गहदुल्लहत्तं भणियं चिय धीरपुरिसेहिं ॥३१॥
ालस्समोहवंता थंभा कोहा पमाइकिवणत्ता। भयसोगाअन्नाणावक्खेवकोऊहल्लारमणा ॥३२॥
एहिं कारणेहिं लद्धूण सुदुल्लहंपि माणुस्सं। न लहइ सुइं हियकरिं संसारुत्तारणिं जीवो ॥३३॥
च्छाभिनिवेसविडंबियाण सद्धाए परिणई कत्तो। तत्तत्थामयपाणं गालिज्जंतंपि वमंताणं ? ॥३४॥
लद्दो य मंदसत्ताण संजमो संजमम्मि वेरग्गो। जत्तो लब्भइ मोक्खो अणंतभवदुक्खपडिवक्खो॥३५॥
ाया य धम्मसवणे जाव इमा तुम्ह परमसामग्गी। उत्तरगुणेसु जत्तं काउं सहलं इमं कुणह ॥३६॥
। भो देवाणुपिया! दुत्तरभवसायरं समुत्तरह। जइ जिणदिक्खानावं आरुहह तुमे लहुं चेव ॥३७॥
ह असमत्था तत्थवि सम्मं सम्मत्तमूलगिहिधम्मं। पडिवज्जह जह पावह पारं भवजलहिणो कमसो ॥३८॥
ो भालयलनिवेसियकरकमलो नरवरो भणइ सूरिं। नाहं नाह! समत्थो जइधम्मसमुज्जमे इण्हिं॥३९॥
। गिहिधम्मो सम्मं दिज्जउ पसिऊण जइ अहं जोग्गो। तो गुरुणा वरविहिणा दिन्नो सेऽणुव्वयाईओ॥
व्वविरइं पवन्ना केवि हु अन्ने उ देसओ विरइं। सम्मत्तमित्तमन्ने तह य समित्तो कुमारोवि ॥४१॥
म्मत्तं पडिवज्जइ सम्मं अइयारपंकनिम्मुक्कं। अह नमिउं मुणिनाहं परिसा नियठाणमणुपत्ता ॥४२॥

रूपधराणामपि हि बहुविधदुःखव्याधिविधुरिताङ्गानाम्। धर्मश्रवणे जायते कथं नु बुद्धिरपि केषामपि ?॥
नरकोपमगर्भनिवासजन्मदुःखानां भाजनं भूत्वा। अन्ये च जनितपापा बाला एव केऽपि विघटन्ते ॥३०॥
त्याकृत्यविवेके बुद्धिरपि न भवति मन्दहृदयानाम्। श्रवणग्रहदुर्लभत्वं भणितमेव धीरपुरुषैः ॥३१॥
ालस्यमोहवन्तः स्तब्धाः क्रोधिनः प्रमादिकृपणार्ताः। भयशोकाज्ञानाक्षेपकौतूहलारमनसः ॥३२॥
तैः कारणैर्लब्ध्वा सुदुर्लभमपि मानुष्यम्। न लभते श्रुतिं हितकरीं संसारोत्तारिणीं जीवः ॥३३॥
मिथ्याभिनिवेशविडम्बितानां श्रद्धायाः परिणतिः कुतः। तत्त्वार्थामृतपानं गाल्यमानमपि वमताम् ? ॥३४॥
लभश्च मन्दसत्त्वानां संयमः संयमे वैराग्यम्। यतो लभ्यते मोक्षोऽनन्तभवदुःखप्रतिपक्षः ॥३५॥
ाता च धर्मश्रवणे यावदियं युष्माकं परमसामग्री। उत्तरगुणेषु यत्नं कृत्वा सफलामिमां कुरुत ॥३६॥
स्माद् भो देवानुप्रियाः! दुस्तरभवसागरं समुत्तरत। यदि जिनदीक्षानावमारोहत यूयं लघ्वेव ॥३७॥
थासमर्थास्तत्रापि सम्यक् सम्यक्त्वमूलगृहिधर्मम्। प्रतिपद्यध्वं यथा प्राप्नुत पारं भवजलधेः क्रमशः॥३८॥
तो भालतलनिवेशितकरकमलो नरवरो भणति सूरिम्। नाहं नाथ! समर्थो यतिधर्मसमुद्यम इदानीम् ॥३९॥
स्माद् गृहिधर्मः सम्यग् दीयतां प्रसद्य यद्यहं योग्यः। ततो गुरुणा वरविधिना दत्तस्तस्याणुव्रतादिकः ॥४०॥
र्वविरतिं प्रपन्नाः केऽपि खल्वन्ये तु देशतो विरतिम्। सम्यक्त्वमात्रमन्ये तथा च समित्रः कुमारोऽपि॥४१॥
म्यक्त्वं प्रतिपद्यते सम्यगतिचारपङ्कनिर्मुक्तम्। अथ नत्वा मुनिनाथं परिषद् निजस्थानमनुप्राप्ता ॥४२॥

१ क ह जमिराणं।

कुमरो य कुणइ धम्मं देवच्चणमाइयं समित्तोवि । वच्चइ जईण पासे निसुणइ . .
अह अन्नया कुमारं नियमंदिरसंठियं सविहमित्तं । सूरिगुणे वन्नंतं नमिउं विन्नवइ पडिहारो ॥४४॥
देव! नररुंडमालाकलिओ कावालिओ वेल्लियदेहो । दारठिओ तुह दंसणमीहइ तो मुंच इय भणिए ॥४५॥
तेणं सो परिमुक्को आसीवायं उवायणं काउं । उवविट्ठो भणइ इमं कुमार ! लहु मे रहं देसु ॥४६॥
तो भूसेवेण लहुं ओसरिओ परियणो तओ तेण । अब्भत्थिओ कुमारो, भणियं मह . :
भुवणक्खोहणिनामा वारस वरिसाइं पुव्वसेवा से । विहिया विहीइ संपइ उत्तरसेवं करिस्सामि ।
गंतुं किण्हचउद्दसिरयणीए मसाणमज्झभागम्मि । काउं उत्तरसाहगमह तं वरसत्तसंपन्नं ॥४९॥
अज्जदिणाओ दसमे दिणम्मि कसिणा चउद्दसी होही । ता तुह साहिज्जेणं सा सिज्झइ मज्झ निब्भंतं ॥५०॥
तो कुमरेणं भणियं एएण असारहयसरीरेण । जइ कस्सवि उवयारो कीरइ ता किं न पज्जत्तं ! ॥५१॥
इय तव्वयणं पडिवज्जिऊण कुमरेण सो तओ भणिओ । गच्छ तुमं सट्ठाणं सो पभणइ तुज्झ . .
चिट्ठिस्सामि सुपुरिस ! तुज्झ अणुन्नाए, भणइ कुमरोवि । किमजुत्तं जइ चिट्ठसि चिट्ठसु जा एइ
इय भणिउं सो निच्चं कुमरसमीवे करेइ सयणाइं । दट्ठूणं मंतिसुओ पभणइ किमिहेम पासंडी !
नवर कुमरो कज्जेण, मंतिपुत्तो भणेइ एयस्स । किं कज्जेणं, जेणं सह आलावोवि न हु जुत्तो ॥५४॥
मएस्स मम्मणमलं इमेण सह संथवो सुयेवोवि । ता पसिय कुमार ! एयं चएसु दूरं कुपासंडि ॥५५॥

कुमारश्च करोति धर्मं देवार्चनादिकं समित्रोऽपि । व्रजति यतीनां पार्श्वे शृणोति सम्यक्त्वातिचारान्
अथान्यदा कुमारं निजमन्दिरसंस्थितं सविधमित्रम् । सूरिगुणान् वर्णयन्तं नत्वा विज्ञपयति प्रतिहार
देव ! नररुण्डमालाकलितः कापालिको वलितदेहः । द्वारस्थितस्तव दर्शनमीहते ततो मुञ्चेति भणिते ॥४५॥
तेन स परिमुक्त आशीर्वादमुपायनं कृत्वा । उपविष्टो भणतीदं कुमार ! लघु मे रहो देहि ॥४६॥
ततो भ्रूसंज्ञेन लघ्वपसृतः परिजनस्ततस्तेन । अभ्यर्थितः कुमारो, भणितं ममास्ति वरविद्या ॥४७॥
भुवनक्षोभणीनाम्नी द्वादश वर्षाणि पूर्वसेवा तस्याः । विहिता विधिना संप्रत्युत्तरसेवां करिष्यामि ॥४८॥
गत्वा कृष्णचतुर्दशीरजन्यां श्मशानमध्यभागे । कृत्वोत्तरसाधकमथ त्वां वरसत्त्वसंपन्नम् ॥४९॥
अद्यदिवसाद् दशमे दिने कृष्णचतुर्दशी भविष्यति । ततस्तव साहाय्येन सा सेत्स्यति मम निर्भ्रान्तम् ॥५०॥
ततः कुमारेण भणितमेतेनासारहतशरीरेण । यदि कस्याप्युपकारः क्रियते तर्हि किं न पर्याप्तम् ! ॥५१॥
इति तद्वचनं प्रतिपद्य कुमारेण स ततो भणितः । गच्छ त्वं स्वस्थानं स प्रभणति तव पार्श्वे ॥५२॥
स्थास्याम्यहं सुपुरुष ! तवानुज्ञया, भणति कुमारोऽपि । किमयुक्तं यदि तिष्ठसि, तिष्ठ यावदेति वा
इति भणित्वा स नित्यं कुमारसमीपे करोति शयनादि । दृष्ट्वा मन्त्रिसुतः प्रभणति किमिदम
...ति कुमारः कार्येण, मन्त्रिपुत्रो भणत्येतस्य । किं कार्येण, येन सहालापोऽपि न खलु युक्तः ॥५४॥
...स्थानेन सह संस्तवः सुस्तोकोऽपि । तस्मात्प्रसीद कुमार ! एनं त्यज दूरं कुपाषण्डिनम्

१ ह, कवि

सव्वं चिय सुलहमिणं रज्जं विज्जा धणं च धन्नं च। एक्कं जयम्मि दुलहं सम्मत्तं चत्तअइयारं ॥५७॥
जह गिरिवराण मेरू सुराण इंदो गहाण जह चंदो। देवाणं जिणचंदो तह सम्मत्तं च धम्माणं ॥५८॥
सो जम्मो जो मणुयत्तणम्मि, तं माणुसं जहिं धम्मो। सो धम्मो जत्थ सया सम्मत्तं निच्चलं होइ॥५९॥
तस्स पुण निच्चलत्तं अइयाराणं विवज्जणं, तम्हा। दंसणमित्तंपि इमस्स चयइ पासंडिसंगस्स ॥६०॥
दुज्जणसंगो जइवि हु सुहमहुरो भाइ कहमवि तहावि। परिणामेणुव्वहइ कालकूडविसविसेसं ॥६१॥
बुद्धिमयरहरभणियं सोउं कुमरोवि भणइ एवमिणं। दक्खिन्नविलासमइणा पडिवन्नमिणं तहावि मए ॥६२॥
पडिवन्ने निव्वहणं एयं तु महत्तयं सुपुरिसाण। नियतणुकलंककारिंपि मुयइ किं ससहरो ससयं?॥६३॥
अहवा।
किं कुणइ कुसंगो माणुसस्स नियधम्मकम्मसु दढस्स। विसहरसिरंमि वसिओ किं न मणी गरलमवणेइ? ॥
अह पभणइ मंतिसुओ जइ पडिवन्नम्मि निव्वहइ कुमारो। सो पुव्वंपि कयनिच्छयारसम्मत्तसुद्धहए॥६५॥
विसहरमणी अभावुगदव्वं, जीवो उ भावुगं, तम्हा। सम्मं चिंतिज्जंतो दिट्ठंतो एस जं विसिं ॥६६॥
एवं पन्नविओवि हु तेण कुमारो अणेगजुत्तीहिं। न चयइ तं पासंडिं विदसिओ दुग्गविदाणेण ॥६७॥
एवं च वट्टमाणे चउद्दसिरयणीनिसीहसमयम्मि। कावालियभणिएणं मंतविहेउं लग्गए कुमरो ॥६८॥
परिहेइ असमसिणं नियंसणं निविडवीरगंठीए। बंधेइ मल्लगंठीए केसपासं मसवणो सो ॥६९॥
बंधिय परियरमेगो करंकचयभीसणे मसाणम्मि। कावालिएण सद्धिं संपत्तो सो कमेण ॥७०॥

सर्वमेव सुलभमिदं राज्यं विद्या धनं च धान्यं च। एकं जगति दुर्लभं सम्यक्त्वं त्यक्तातिचारम् ॥५७॥
यथा गिरिवराणां मेरुः सुराणामिन्द्रो ग्रहाणां यथा चन्द्रः। देवानां जिनचन्द्रस्तथा सम्यक्त्वं च धर्माणाम् ॥
तज्जन्म यन्मनुजत्वे, तन्मानुष्यं यत्र धर्मः। स धर्मो यत्र सदा सम्यक्त्वं निश्चलं भवति ॥५९॥
तस्य पुनर्निश्चलत्वमतिचाराणां विवर्जनं, तस्मात्। दर्शनमात्रमप्यस्य त्यज पाखण्डिसङ्गस्य ॥६०॥
दुर्जनसङ्गो यद्यपि खलु सुखमधुरो भाति कथमपि तथापि। परिणामेनोद्वहति कालकूटविषविशेषम् ॥६१॥
बुद्धिमकरगृहभणितं श्रुत्वा कुमारोऽपि भणत्येवमिदम्। दाक्षिण्यविलासमतिना प्रतिपन्नमिदं तथापि मया ॥६२॥
प्रतिपन्ने निर्वहणमेतत्तु महत्त्वं सुपुरुषाणाम्। निजतनुकलङ्ककारिणमपि मुञ्चति किं शशधरः शशकम्? ॥
अथवा।
किं करोति कुसङ्गो मनुष्यस्य निजधर्मकर्मसु दृढस्य। विषधरशिरसि उषितः किं न मणिर्गरलमपनयति? ॥
अथ प्रभणति मन्त्रिसुतो यदि प्रतिपन्ने निर्वहति कुमारः। सः पूर्वमपि कृतनिश्चयारसम्यक्त्वशुद्धहृदये ॥६५॥
विषधरमणिरभावुकद्रव्यं, जीवस्तु भावुकं, तस्मात्। सम्यक् चिन्त्यमानो दृष्टान्त एष यत्किञ्चित् ॥६६॥
एवं प्रज्ञापितोऽपि खलु तेन कुमारोऽनेकयुक्तिभिः। न त्यजति तं पाखण्डिनं विडम्बितो दुर्विदग्धेन ॥६७॥
एवं च वर्तमाने चतुर्दशीरजनीनिशीथसमये। कापालिकभणितेन मन्त्रविधेर्लगति कुमारः ॥६८॥
परिधत्ते असमसिणं निवसनं निविडवीरग्रन्थ्या। बध्नाति मल्लग्रन्थ्या केशपाशं श्मशाने स ॥६९॥

लिहिऊण मंडलं सो पूएउं मंतदेवयं किंपि । कुमरस्स सिहाबंधं काउं समुवट्ठिओ जाव ॥७१॥
तो कुमरेणं भणियं नियसत्तं चेव मह सिहाबंधो । पगयं चिय कुणसु तुमं निब्भयचित्तो महाभाग ॥
कड्ढियकरवालल्ललंतजीहाभीमो कवालिणो पासे । पंचाणणोव्व कुमरो तो चिट्ठइ साहसिक्करसो
कुमरसिरगहणसिढिलियनियडमह विहडियं स दट्ठूणं। लेमि सिरमिमस्स परक्कमेण इय ठाविउं ..
करकलियगरुयकत्ती गयणसमं काउमत्तणो रूवं । कूवसमकन्नकुहरो लग्गो घडहडिउमइवियड
तनय ।

नं कुम्मइ कडयडिय पिट्ठि नं पविहडु गिरिवरु, नं सुरकराडिहि रडिउं गहिरु नं गज्जिउ
नं धरणिंद फणाकडप्पचंपिउ दिक्करडिहिं, तडयडंतु तडिदंडु पडिउ नं गिरिवरसिहरिहिं ॥७६॥
इय विम्हिय चिंतहिं सुरविसर जस घडहडिउं सुणेवि लहु ।
तइ रंभपमुहरमणिहिं भणिउ रक्खि रक्खि मं तियसपहु ! ॥७७॥
सहइ तासु करि कत्ती तह रुहिरारुणिय, नज्जइ जीहुल्लालिय किं जमभडतणिय ।
फिर कत्तियफलि तसु तणु रेहइ संकमिउ, नं कुमरहवहणत्थं दुइउ तणु निम्मविउ ॥७८॥
सो तारिसंपि तिय पमिऊण कुमरो हरिव्व फरिजूहं । कुविओ पउणइ खग्गं ...
ता भार तेण भणियं रे रे रे बाल! मह पिडे पडिओ । लेमि तुह उत्तमंगं अहमिन्हिं तडफडंतस्स ॥८०॥
जइ पुण मह मह बप्पा सयमप्पिसि मन्थयं महत्थेण । छित्तुं ता तं जम्मंतरम्मि सुहभायणं होसि ॥८१॥

दर्पाद्भिन्ना वीरजनभेकः परहृत्तपर्भीषणे श्मशाने । कापालिकेन सार्धं संप्राप्तः स क्षणार्धेन ॥७०॥
लिखित्वा मण्डलं स पूजयित्वा मन्त्रदैवतं किमपि । कुमारस्य शिखाबन्धं कर्तुं समुपस्थितो यावत् ॥७१॥
ततः कुमारेण भणितं निजसत्त्वमेव मम शिखाबन्धः । प्रकृतमेव कुरु त्वं निर्भयचित्तो महाभाग ! ॥७२॥
कृष्टकरवाललल्लज्जिह्वाभीमः कापालिनः पार्श्वे । पञ्चानन इव कुमारस्ततस्तिष्ठति साहसिकरसः ॥७३॥
कुमारशिरोग्रहणशिथिलितबन्धनिगडमथ विघटितं स दृष्ट्वा । लामि शिरोऽस्य पराक्रमेणेति स्थापयित्वा बुद्धिं
करकलितगुरुकर्तरिको गगनसमं कृत्वाऽऽत्मनो रूपम् । कूपसमकर्णकुहरो लग्नो गर्जितुमतिविकटम् ॥७४॥
ननु कूर्मस्य स्फुटितं पृष्ठं ननु पतितो गिरिवरः, ननु सुरकरटिभी रटितं गभीरो ननु गर्जितो
ननु धरणीन्द्रः फणासंकलनपीडितो दिक्करटिभिः, तडत्तडत्तडिद्दण्डः पतितो ननु गिरिवरशिखरेषु ॥७५॥
इति विस्मिताश्चिन्तयन्ति सुरनिकरा यस्य गर्जारवं श्रुत्वा लघु ।
तदा रम्भाप्रमुखरमणीभिर्भणितं रक्ष रक्ष मां त्रिदशप्रभो ! ॥७७॥
शोभते तस्य करे कर्तरी तथा रुधिरारुणिता, ज्ञायते जिह्वोल्लालिता किं यमभटीया ।
करे कर्तिफलके तस्य तनुः राजते संक्रान्तं, ननु कुमारवधार्थं द्वितीयतनुर्निर्मापितम् ॥७८॥
तं तादृशमपि प्रणम्य दृष्ट्वा कुमारो हरिरिव करियूथम् । कुपितः प्रगुणयति खड्गं यावत् ...
तावत् तेन भणितं रे रे रे बाल ! मम पिण्डे पतितः । लामि तवोत्तमाङ्गमहमिदानीं चालयतस्तव ॥८०॥

तो एवं जंपंतो भणिओ कुमरेण रे कुपासंडि ! । चंडालडुंबचिट्ठिय ! निट्ठियकल्लाण ! अन्नाण !॥८२॥
विस्सासियाण जेसिं तए कवालेहिं विरइया माला। ताणवि वइरं खालेमि अज्ज घित्तुं तुह कवालं ॥८३॥
ता कत्तियाए घाओ मुक्को कुमरे य तेण, कुमरोवि। खलिउं खग्गेण झडत्ति तस्स खंधं समारूढो ॥८४॥
चिंतइ य सो इयाणिं खग्गेण दुहा करेमि एयस्स। पावस्स कंठदेसं किंपुण मह कइयवेणावि ॥८५॥
सेवमिमो पडिवन्नो बहुसत्तिजुओ य कहवि जइ धम्मे। ठाइ पभावइ तो पवयणंपि इय चिंतिउं कुमरो ॥
निहणइ मुट्ठीहि तयं सिरम्मि, ताडेइ खग्ग जवेण। कावालिओवि जा तं गिण्हइ हत्थेहिं ता कुमरो ॥
झत्ति तस्सवणमज्झे पविसइ करगहियतरलकरवालो। गिरिकुहरगओ पंचाणणोव्व तहिं सो विराएइ ॥
तो खरनहरपहारिहिं पहरइ कुमरु तहिं, जिम्व सूयरु दिढदाढिहिं खरखर खणइ महिं।
मरट्टिण सुंडपइट्ठिण जिम्व करि कडु रडइ, तिम्व कन्नंतरवेयणविहुरु सु आरडइ ॥८९॥
तो हत्थेणं गहिउं कुमरो कन्नाउ कड्ढिउं कहवि। तेण धरिऊण चरणे तत्तो उच्छालिओ गयणे॥९०॥
तो निवडंतो पत्तो जक्खिणिदेवीए दिव्वजोगेणं। करसंपुडे करेउं नीओ नियमंदिरस्संतो ॥९१॥
जं नियउच्चत्तेणं ओहावइ तुहिणसेलसिंगंपि। अइवित्थारेण पुणो जिणेइ भवणंपि अहिवइणो ॥९२॥
जत्थ य अरुणच्छायं निएवि निसि पउमरायकिरणेहिं। अमरीउ गोसकिच्चं कुणंति पच्चूससंकाए ॥
जत्थ फलिहोवलेसु संकंतं निएवि निययपडिबिंबं। ईसाए नडंति पिए अमरीओ सवत्तिसंकाए॥९४॥

यदि पुनर्मदं मम वचनात्स्वयमर्पयसि मस्तकं स्वहस्तेन। छित्त्वा तदा त्वं जन्मान्तरे सुखभाजनं भवसि॥८१॥
तत एवं जल्पन् भणितः कुमारेण रे कुपाखण्डिन्!। चाण्डालश्वपचचेष्टित! निष्ठितकल्याण! अज्ञान! ॥८२॥
विश्वासितानां येषां त्वया कपालैर्विरचिता माला। तेषामपि वैरं क्षालयाम्यद्य गृहीत्वा तव कपालम् ॥८३॥
ततः कर्तर्या घातो मुक्तः कुमारे च तेन, कुमारोऽपि। स्खलयित्वा खड्गेन झटिति तस्य स्कन्धं समारूढः॥८४॥
चिन्तयति च स इदानीं खड्गेन द्विधा करोम्येतस्य। पापस्य कण्ठदेशं किन्तु मम कैतवेनापि ॥८५॥
सेवामयं प्रतिपन्नो बहुशक्तियुतश्च कथमपि यदि धर्मे। तिष्ठति प्रभावयति तदा प्रवचनमपीति चिन्तयित्वा कुमारः॥
निहन्ति मुष्टिभ्यां तं शिरसि, ताडयति खड्गं जवेन। कापालिकोऽपि यावत्तं गृह्णाति हस्ताभ्यां तावत्कुमारः॥८७॥
झटिति तच्छ्रवणमध्ये प्रविशति करगृहीततरलकरवालः। गिरिकुहरगतः पञ्चानन इव तत्र स विराजते॥८८॥
ततः खरनखरप्रहारैः प्रहरति कुमारस्तत्र, यथा शूकरो दृढदंष्ट्राभ्यां खरखरं खनति महीम्।
शरटेन शुण्डप्रतिष्ठेन यथा करी कटु रटति, तथा कर्णान्तरवेदनाविधुरः स आरटति ॥८९॥
ततो हस्तेन गृहीत्वा कुमारः कर्णात् कृष्ट्वा कथमपि। तेन धृत्वा चरणे तत उच्छालितो गगने ॥९०॥
ततो निपतन् प्राप्तो यक्षिणीदेव्या दैवयोगेन। करसंपुटे कृत्वा नीतो निजमन्दिरस्यान्तः ॥९१॥
यद् निजोच्चत्वेनाक्रामति तुहिनशैलशृङ्गमपि। अतिविस्तारेण पुनर्जयति भवनमप्यधिपतेः ॥९२॥
यत्र चारुणच्छायां दृष्ट्वा निशि पद्मरागकिरणैः। अमर्यः प्रातःकृत्यं कुर्वन्ति प्रत्यूषशङ्कया ॥९३॥
यत्र स्फाटिकोपलेषु संक्रान्तं दृष्ट्वा निजप्रतिबिम्बम्। ईर्ष्यया नृत्यन्ति प्रियानमर्यः सपत्नीशङ्कया ॥९४॥

एवंविहम्मि तम्मि सहसा कुमरो निएइ अत्ताणं । उवविट्ठं वरसीहासणम्मि मणिरयणजडियम्मि ॥
विम्हियचित्तो तत्तो जा चिंतइ नियमणे किमेयंति । तो जोडियकरकमला तप्पुरओ जक्खिणी होउं ॥
भणइ महायस ! एसो विंझो नामेण पव्वओ तुंगो । तन्नामेणं नामं अडवीइवि तिहुयणपसिद्धं ॥९७
विंझगिरिसमीवगयं एयं वेउव्वियं च मह भवणं । कीलत्थमित्थ निवसामि जक्खिणी
नियसुरयणपडियरिया चिट्ठामि सयावि इह सइच्छाए । अज्जं चेव पुणो हं अट्ठा ।
इत्तो य वलंतीए दिट्ठो सि तुमं नहम्मि पक्खित्तो । कावालिएण तेणं झिलिओ य मए पयत्तेण ।
इण्हिं वम्महसरधोरणीए घाएहिं पीडियसरीरा । तुह सरणमागया हं ता सुपुरिस ! रक्ख मं रक्ख ।
एसो मह परिवारो सव्वोवि हु तुज्झ किंकरो होही । कुणसु पसायं भुंजसु विसयसुहं इह मए सद्धिं ।
तं जक्खिणीए वयणं सोउं दरविहसिएण कुमरेणं । भणियं अहो ! नियच्छह अइदुसहो
चिट्ठउ ता दूरिच्चिय एसो अम्हारिसो अबुहलोओ । पिच्छह विबुहजणोवि हु एवं विनडिज्जइ इमेण ।
एएणं अभिभूया जीवा न मुणंति किंपि हियमहियं । निसुणंति नेय धम्मं कज्जाकज्जं न याणंति
न गणंति अवजसमिणं जुत्ताजुत्तंपि नो वियाणंति । विसयविमोहियचित्ता जीवा

कमलिणिदलगयजललवसरिसहविसयसुहकारणि अइविरसह ।
न गणइ जणु तहिं पेरंतउ हिमगिरिसरिसु दुहोहु पडंतउ ॥१०७॥
अइदुट्ठियमहुरसणोवमु विसयसुहु उवभुंजंतउ जीउ न याणेइ एउ दुहु ।

एवंविधे तस्मिन् सहसा कुमारः पश्यत्यात्मानम् । उपविष्टं वरसिंहासने मणिरत्नजटिते ॥९६॥
विस्मितचित्तस्ततो यावच्चिन्तयति निजमनसि किमेतदिति । ततो योजितकरकमला तत्पुरतो यक्षिणी
भणति महायशः ! एष विन्ध्यो नाम्ना पर्वतस्तुङ्गः । तन्नाम्ना नामाटव्या अपि त्रिभुवनप्रसिद्धम् ॥९७॥
विन्ध्यगिरिसमीपगतमेतद् वैक्रियिकं च मम भवनम् । क्रीडार्थमत्र निवसामि यक्षिणी नाम कमलाक्षा ॥९
निजसुरजनपरिकरिता तिष्ठामि सदापीह स्वेच्छया । अद्यैव पुनरहमष्टापदपर्वते गता ॥९९॥
इतश्च वलमानया दृष्टोऽसि त्वं नभसि प्रक्षिप्तः । कापालिकेन तेन गृहीतश्च मया प्रयत्नेन ॥१००॥
इदानीं मन्मथशरघोरण्या घातैः पीडितशरीरा । तव शरणमागताऽहं तस्मात्सुपुरुष ! रक्ष मां रक्ष ॥१०
एष मम परिवारः सर्वोऽपि हि तव किङ्करो भविष्यति । कुरुष्व प्रसादं भुङ्क्ष्व विषयसुखमिह मया
तद् यक्षिण्या वचनं श्रुत्वेषद्विहसितेन कुमारेण । भणितमहो ! पश्यतातिदुःसहो मदनशरप्रसरः ॥१०३
तिष्ठतु तावद् दूरे एवैषोऽस्मादृशोऽबुधलोकः । पश्यत विबुधजनोऽपि खल्वेवं विनाट्यतेऽनेन ॥१०४॥
एतेनाभिभूता जीवा न जानन्ति किमपि हितमहितम् । शृण्वन्ति नैव धर्मं कार्याकार्यं न जानन्ति ॥१०
न गणयन्त्ययश इदं युक्तायुक्तमपि नो विजानन्ति । विषयविमोहितचित्ता जीवाः कृतमपराना इव॥

कमलिनीदलगतजललवसदृशविषयसुखकारणेऽतिविरसे ।
न गणयति जनस्तस्मिन् पर्यन्ते हिमगिरिसदृशं दुःखौघं पतन्तम् ॥१०७॥

आउयथंभे विनुट्टइ निवडइ अइरगइ, जहिं दुस्सहु दुक्खन्नु न लहइ खणु विरइ ॥१०८॥
किञ्च।
दुक्खंतरपडियारे दुहम्मि को विसयसुक्खआभासे। अणुबंधं कुणइ सुहो दुहसयसंपायहेउम्मि ? ॥१०९॥
तथाहि;—
जह तरुणतरणिकरनियरताविओ पाविऊण सुदलतरुं। तच्छायसेवणेणं गयतावो मन्नइ सुहंति ॥११०॥
जत्तो अइदुस्सहसिसिरपवणसंगेण सुढियसव्वंगो। पज्जलियसिहिं लद्धुं पणट्ठसीओ सुहं मुणइ ॥१११॥
जह गाढजलियउयरग्गितवियदेहाण भोयणे भुत्ते। खणमुवसंतछुहाणं पडिहाइ सुहंति जीवाण ॥११२॥
तम्मि परिणामपत्ते पीडिज्जइ वच्चपच्चयं पुणवि। तस्स य विगमम्मि पुणो छुहाए पीडिज्जए बाढं ॥११३॥
तह विसयसुहं दुक्खं दुक्खंतरउवसमम्मि भाइ सुहं। मोहंधाणं, धत्तूरियाण कणगं जहा सव्वं ॥११४॥
किञ्च।
विसयहिलासो तेसिं सेवाए वड्ढए न तुट्टेइ। कररुहकंडूयणजलणतावओ पामवाहिव्व ॥११५॥
उक्तं च;
"न जातु कामः कामानामुपभोगेन शाम्यति। हविषा कृष्णवर्त्मेव भूय एवाभिवर्धते ॥"
ता दुस्सहदुहहेउं गिद्धिं विसएसु चयसु तुममिण्हिं। जिणनाहम्मि य तद्देसियम्मि परमं कुणसु भत्तिं ॥
तो भणइ जक्खिणी मह संपइ गिद्धी तुमम्मि, एवं च। तइ जंपंते सुंदर ! निव्विसयच्चेव सा इण्हिं ॥
एगंतदुहत्तेणं विसया जह वन्निया कुमारेणं। तह वन्निउं न सक्कइ सुरगुरुतुल्लोवि अन्ननरो ॥११८॥
ता तुज्झ पसाएणं मज्झवि जम्मंतरम्मि न हु दुलहो। नीसेसदुहविमुक्को मोक्खो विसए चयंतीए ॥११९॥

अतिदुःस्थितमधुरसनोपमं विषयसुखमुपभुञ्जानो जीवो न जानात्येतद् दुःखम्।
आयुःस्तम्भे विश्रुट्यति निपतत्यचिरगतौ, यत्र दुःसहो दुःखार्णवो न लभते क्षणं विरतिम् ॥१०८॥
दुःखान्तरप्रतिकारे दुःखे को विषयसौख्याभासे। अनुबन्धं करोति सुधी दुःखशतसंपातहेतौ ? ॥१०९॥
यथा तरुणतरणिकरनिकरतापितः प्राप्य सुदलतरुम्। तच्छायासेवनेन गततापो मन्यते सुखमिति ॥११०॥
यतोऽतिदुस्सहशिशिरपवनसङ्गेन श्रान्तसर्वाङ्गः। प्रज्वलितशिखिनं लब्ध्वा प्रनष्टशीतः सुखं जानाति ॥१११॥
यथा गाढज्वलितोदराग्नितप्तदेहानां भोजने भुक्ते। क्षणमुपशान्तक्षुधां प्रतिभाति सुखमिति जीवानाम् ॥११२॥
तस्मिन् परिणामप्राप्ते पीड्यते वर्चःप्रत्ययं पुनरपि। तस्य च विगमे पुनः क्षुधा पीड्यते बाढम् ॥११३॥
तथा विषयसुखं दुःखं दुःखान्तरोपशमे भाति सुखम्। मोहान्धानाम्, धात्तूरिकाणां कनकं यथा सर्वम् ॥११४॥
विषयाभिलाषस्तेषां सेवया वर्धते न त्रुट्यति। कररुहकण्डूयनज्वलनतापतो पामाव्याधिरिव ॥११५॥
तस्माद् दुस्सहदुःखहेतुं गृद्धिं विषयेषु त्यज त्वमिदानीम्। जिननाथे च तद्देशिते परमां कुरु भक्तिम् ॥११६॥
ततो भणति यक्षिणी मम संप्रति गृद्धिस्त्वयि, एवं च। त्वयि जल्पति सुन्दर ! निर्विषयैव सेदानीम् ॥११७॥
एकान्तदुःखत्वेन विषया यथा वर्णिताः कुमारेण। तथा वर्णयितुं न शक्नोति सुरगुरुतुल्योऽप्यन्यनरः ॥११८॥

ता मह भत्ती परमा तुमम्मि, जो सामि! तुज्झ पुण पुज्जो । जिणनाहो सो सरणं आसंसारंपि मह होउ
इय जाव गरुयसंवेगभावपसरंतभत्तिपब्भारा । अन्नंपि किंपि भणिही ता निसुणेऊण महुरझुणिं ॥१२१॥
अइबंधुरबंधसमिद्धसिद्धसिद्धंतसारवयणाण । पुच्छइ भीमकुमारो के इह कुव्वंति सज्झायं ? ॥१२२॥
तो भणइ जक्खिणी नाह ! इत्थ विंझगिरिगरुयगुहमज्झे । चिट्ठंति महामुणिणो चउमासाओ य पारंति
ता ताण तवस्सीणं कुव्वंताणं विसिट्ठसज्झायं । सुव्वइ अइमहुरझुणी तं सोऊणं भणइ कुमरो ॥१२४॥
सेयमणब्भा वुट्ठी मरुम्मि एयं तमज्ज कमलसरं । जं इत्थवि मज्झ सुसाहुसंगमो पुन्नजोएण ॥१२५॥
ता अहमिण्हिं चिय रयणिसेसमेएसिं पायमूलम्मि । गंतुं गमेमि तो जक्खिणीए पुरओ पयट्टाए॥...
इत्तो इंतो कुमरो पायमवधारउत्ति भणिरीए । मग्गं देसंतीए सो पत्तो साहुआसन्ने ॥१२७॥
सावि हु सपरियणा हं वंदिस्सं साहुणोत्ति भणिऊण । संपत्ता नियठाणे झायइ कुमरस्स उवएसे॥१...
कुमरेणह गुहबाहिं दिट्ठो सूरी मुणीहिं परियरिओ । विविहासणजुत्तेहिं सज्झायज्झाणनिरएहिं ॥१२...
तत्थ कयउड्ढबाहू दट्ठुं केई उविक्खए कुमरो । धम्मत्थकयकिलेसा वयंति उड्ढं कहंति इमे ॥१३...
केवि पुण एगपाए उक्खिविए कह सहंति उद्धठिया । नं सग्गं गंतुमणा सिक्खंति नहंगणुप्पायं ॥१३...
इय दुक्करतवचरणेसु वावडं पिच्छिऊण मुणिसंघं । पंचविहाभिगमेणं संपत्तो गुरुसमीवम्मि ॥१३२॥
चिंतइ किमेस सोमत्तणेण लोआण लोयणाणंदो । राहुकयत्थणभीओव्व ससहरो रन्नमल्लीणो ?॥१३...

तस्मात्तव प्रसादेन ममापि जन्मान्तरे न खलु दुर्लभः । निःशेषदुःखविमुक्तो मोक्षो विषयांस्त्यजन्त्या ॥११...
तस्माद् मम भक्तिः परमा त्वयि, यः स्वामिन् ! तव पुनः पूज्यः । जिननाथः स शरणमासंसारमपि मम ...
इति यावद् गुरुसंवेगभावप्रसरद्भक्तिप्राग्भारा । अन्यदपि किमपि भणिष्यति तावत् श्रुत्वा मधुरध्वनिम् ॥१२...
अतिबन्धुरबन्धसमृद्धसिद्धसिद्धान्तसारवचनानाम् । पृच्छति भीमकुमारः क इह कुर्वन्ति स्वाध्यायम् ॥...
ततो भणति यक्षिणी नाथ ! अत्र विन्ध्यगिरिगुरुगुहामध्ये । तिष्ठन्ति महामुनयश्चतुर्मासीं च पारयन्ति॥...
तस्मात्तेषां तपस्विनां कुर्वतां विशिष्टस्वाध्यायम् । श्रूयतेऽतिमधुरध्वनिस्तत् श्रुत्वा भणति कुमारः ॥१...
सेयमनभ्रा वृष्टिर्मरावेतत् तदद्य कमलसरः । यदत्रापि मम सुसाधुसंगमः पुण्ययोगेन ॥१२५॥
तस्मादहमिदानीमेव रजनिशेषमेतेषां पादमूले । गत्वा गमयामि ततो यक्षिण्यां पुरतः प्रवृत्तायाम् ॥१२६॥
इतो यन् कुमारः पादमवधारयस्विति भणनशीलायाम् । मार्गं देशयन्त्यां स प्राप्तः साध्वासन्ने ॥१२७॥
सापि खलु सपरिजनाऽहं वन्दिष्ये साधूनिति भणित्वा । संप्राप्ता निजस्थाने ध्यायति कुमारस्योपदेशान् ॥
कुमारेणाथ गुहाया बहिर्दृष्टः सूरिर्मुनिभिः परिकरितः । विविधासनयुक्तैः स्वाध्यायध्याननिरतैः ॥१२९॥
तत्र कृतोर्ध्वबाहून् दृष्ट्वा कांश्चिदुपेक्षते कुमारः । धर्मार्थकृतक्लेशा व्रजन्त्यूर्ध्वं कथयन्तीमे ॥१३०॥
केऽपि पुनरेकपादे उत्क्षिप्ते कथं राजन्त्यूर्ध्वस्थिताः । ननु स्वर्गं गन्तुमनसः शिक्षन्ते नभोऽङ्गणोत्पातम्॥...
इति दुष्करतपश्चरणेषु व्यापृतं दृष्ट्वा मुनिसंघम् । पञ्चविधाभिगमेन संप्राप्तो गुरुसमीपे ॥१३२॥
चिन्तयति किमेष सोमत्वेन लोकानां लोचनानन्दः । राहुकदर्थनभीत इव शशधरोऽरण्यमालीनः? ...

रोमंचकंचुइज्जंतसव्वगत्तो विहीए मुणिनाहं । तो वंदइ भत्तीए सेसेवि हु मुणिवरे कुमरो ॥१३४॥
उवलद्धधम्मलाभो सुद्धे धरणीयलम्मि उवविसिउं । खणमायन्निय धम्मं मुणिवइणो परिकहंतस्स॥१३५॥
विम्हियहियओ लद्धूण अवसरं सायरं पणमिऊण । भणइ मुणीसर ! एसा अच्चंतं भीसणा अडई ॥
कह तुम्हे भयरहिया असहाया निरसणा सया तिसिया । इह निवसह, मज्झ इमं गरुयं पडिहाइ अच्छरियं ॥
इय कुमरजंपिए जाव किंपि किल मुणिवई पडिभणेइ । ता पेच्छइ नहमग्गे आगच्छंतिं भुयं कुमरो॥१३८॥
अइदीहा किन्हा सा अवयरमाणी नहाउ पडिहाइ । दूरं पलंबमाणा नहयललच्छीए वेणिव्व ॥१३९॥
अइथिरथोरा गरुया पलंबमाणा धराए पडिलग्गा । नज्जइ सा कालभुयंगिणिव्व दूई जमभडस्स॥१४०॥
रत्तंदणेण लित्ता अइकढिणा तरलभीसणागारा । नज्जइ लल्लमाणा जमभडेण पगडीकया जीहा॥१४१॥
अह सा विम्हयजणणी समागया झत्ति तप्पएसम्मि । पेच्छंताणं ताणं मुणिकुमराणं अभीरूणं ॥१४२॥
आगंतूण तओ सा सहसा कुमरस्स संतियं खग्गं । गहिउं मुट्ठीहिं दिढं पुणोवि पच्छामुहं वलिया ॥
तं पिच्छिऊण कुमरेण चिंतियं कस्स संतिया एसा । एरिसरूवा बाहा किं काहिही मह किवाणेण ? ॥
किञ्च ।
तमहं पिच्छामि सयं गंतूणं जस्स संतिया एसा । तो कोउयरसवसओ नमिऊणं मुणिवरं पयओ॥१४५॥
तो उट्ठिउं कुमारो सीहोव्व समुच्छलइ नहमग्गे । मुणिजणजणियच्छरिओ तीए बाहाए आरूढो॥१४६॥
अइकसिणभुयारूढो वच्चंतो नहयलम्मि सो कमसो । कालियपिट्ठारूढस्स विण्हुणो लीलमणुहरइ ॥१४७॥

रोमाञ्चकञ्चुकायमानसर्वगात्रो विधिना मुनिनाथम् । ततो वन्दते भक्त्या शेषानपि मुनिवरान् कुमारः ॥१३४॥
उपलब्धधर्मलाभः शुद्धे धरणीतले उपविश्य । क्षणमाकर्ण्य धर्मं मुनिपतेः परिकथयतः ॥१३५॥
विस्मितहृदयो लब्ध्वाऽवसरं सादरं प्रणम्य । भणति मुनीश्वर ! एषाऽत्यन्तं भीषणाऽटवी ॥१३६॥
कथं यूयं भयरहिता असहाया निरशनाः सदा तृषिताः । इह निवसथ, ममेदं गुरु प्रतिभात्याश्चर्यम् ॥१३७॥
इति कुमारजल्पिते यावत्किमपि किल मुनिपतिः प्रतिभणति । तावत्पश्यति नभोमार्गे आगच्छन्तीं भुजां कुमारः ॥
अतिदीर्घा कृष्णा साऽवतरन्ती नभसः प्रतिभाति । दूरं प्रलम्बमाना नभस्तललक्ष्म्या वेणीव ॥१३९॥
अतिस्थिरस्थूला गुर्वी प्रलम्बमाना धरायां प्रतिलग्ना । ज्ञायते सा कालभुजङ्गिनीव दूती यमभटस्य ॥१४०॥
रक्तचन्दनेन लिप्ताऽतिकठिना तरलभीषणाकारा । ज्ञायते ललन्ती यमभटेन प्रकटीकृता जिह्वा ॥१४१॥
अथ सा विस्मयजननी समागता झटिति तत्प्रदेशे । पश्यतां तेषां मुनिकुमाराणामभीरूणाम् ॥१४२॥
आगत्य ततः सा सहसा कुमारस्य सत्कं खड्गम् । गृहीत्वा मुष्टिभ्यां दृढं पुनरपि पश्चान्मुखं वलिता ॥१४३॥
तद् दृष्ट्वा कुमारेण चिन्तितं कस्य सत्क एषः । ईदृग्रूपो बाहुः किं करिष्यति मम कृपाणेन ॥१४४॥
तमहं पश्यामि स्वयं गत्वा यस्य सत्क एषः । ततः कौतुकरसवशतो नत्वा मुनिपतिं प्रयतः ॥१४५॥
तत उत्थाय कुमारः सिंह इव समुच्छलति नभोमार्गे । मुनिजनजनिताश्चर्यस्तस्मिन् बाहावारूढः ॥१४६॥
अतिकृष्णभुजारूढो व्रजन्नभस्तले स क्रमशः । कालियपृष्ठारूढस्य विष्णोर्लीलामनुहरति ॥१४७॥

[illegible]दुक्खद्दयमारूढो विउलमहपलसमुद्दं । भिन्नवहणोव्व वणिओ तरमाणो भाइ वरकुमरो ॥
बहुतरुवरगिरिगिरिनईओ जा वयइ पलोयंतो । निब्भयचित्तो भीमो ता पेच्छइ कालियाभवणं ॥
[illegible] विच्छित्तं [illegible] परमर्ब्भिमच्छं । रत्तकुसुमोवयारंव पडियबहुमंससंदोहं ॥१५०॥
इय परिमस्स भवणस्स गब्भहरयम्मि संठिया दिट्ठा । भीमकुमरेण नरमुंडमंडिया कालियापडिमा ॥
[illegible] महिसारूढा य भइरवसरीरा । नरअंतमालहारा वीसकरा पहरणसणाहा ॥१५२॥
[illegible] कालियाए पुरओ य संठिओ दिट्ठो । सो पुव्वकवडकारी कूरो कावालिओ [illegible] ॥
[illegible] तेनं कावालिएण दुट्ठेण । एगो सुंदरपुरिसो दिट्ठो केसेसु परिगहिओ ॥१५४॥
[illegible] पुन [illegible] कुमरो आगच्छइ समारूढो । मा तस्स कुवासंडिस्स मंतिया दारिगा [illegible] ॥
[illegible] दट्ठुं कुमरेण चिंतियं एवं । किं एसो पाविट्ठो काही करधरियपुरिसस्स ? ॥१५६॥
[illegible] होइ [illegible] एयस्स निट्ठियं ताव । पिच्छामि तओ पच्छा जं होही तं करिस्सामि ॥
[illegible] कुमरो नस्स [illegible] उत्तरिउं । तस्सेव पिट्ठिदेसस्स पिट्ठओ संठिओ निहुओ ॥
[illegible] समागया सुया जाव । वामकरधरियपुरिसो भणिओ कावालिएण इय ॥
[illegible] इमेगमिगा । येणं तुह सिरकमलं पूयं कालीए [illegible] ॥
[illegible] निगरगे मए तार । सव्वावत्थगएणवि सुमरेयव्वो न अमोनि ॥
[illegible] मार्मा । सहसंमुकीलिओ पणयरच्छलो [illegible] ॥

[illegible] त्रिपुलमहाजलसमुद्रम् । भिन्नवाहन इव वणिक् तरन् भाति वरकुमारः ॥
[illegible] व्रजति प्रलोकमानः । निर्भयचित्तो भीमस्तावत्पश्यति कालिकाभवनम् ॥
[illegible] परमबीभत्सम् । रक्तकुसुमोपचारमिव पतितबहुमांससन्दोहम् ॥१५०॥
इति [illegible] संस्थिता दृष्टा । भीमकुमारेण नरमुण्डमण्डिता कालिकाप्रतिमा ॥१५१॥
[illegible] भैरवशरीरा । नरान्त्रमालाहारा विंशतिकरा प्रहरणसनाथा ॥१५२॥
[illegible] पुरतः संस्थितो दृष्टः । स पूर्वकपटकारी क्रूरः कापालिको [illegible] ॥१५३॥
[illegible] दुष्टेन । एकः सुन्दरपुरुषो दृष्टः केशेषु परिगृहीतः ॥१५४॥
[illegible] समारूढः । स तस्य [illegible] ॥१५५॥
[illegible] कुमारेण चिन्तितमेवम् । किमेष पापिष्ठः करिष्यति करधृतपुरुषस्य ? ॥१५६॥
[illegible] तावत् । पश्यामि ततः पश्चाद् यद् भविष्यति तत्करिष्यामि ॥१५७॥
[illegible] । तस्यैव पृष्ठदेशस्य पृष्ठतः संस्थितो निभृतः ॥१५८॥
[illegible] । वामकरधृतपुरुषो भणितः कापालिकेन इति ॥१५९॥
[illegible] ॥१६०॥
[illegible] ॥१६१॥

जेण अहं अब्भहिओ दिट्ठो, कावालियस्स पावस्स । मह वारंतस्सवि जो विस्ससिओ पत्थिओ तेण ॥
भीओ कत्थइ सो चेव माणसे मज्झ फुरइ ता हवउ । सो चिय भीमकुमारो सरणं, तो भणइ पासंडी ॥
रे रे सो तुह सामी पुव्विंपि पलाइओ मह भएण । अन्नह तस्स सिरेणं पूयंतो कालियं देविं ॥१६५॥
तयभावे तप्पूया तुज्झ सिरेणंपि ताव कायव्वा । तो कह तुज्झ सरन्नो सो होही मूढ ! काउरिसो ? ॥१६६॥
किञ्च ।
रे रे सो तुज्झ पहू कहिओ मह कालियाए देवीए । विंझगिरिगुहासन्ने सियभिक्खूणं सयासम्मि ॥१६७॥
एयं खग्गंपि मए समाणियं तस्स लक्खणोवेयं । एएणं चिय खग्गेण तुज्झ रे छिज्जिही सीसं ॥१६८॥
ता कह सो तुह नाहो आगंतुं रक्खिही तुमं एत्थ ? । जइ कालिं सुमरंतो तो रक्खंतो अहं चेव ॥१६९॥
उभयालावं सोउं कुमरो चिंतइ सदुक्खसामरिसं । बुद्धिमपरहरमंति हा ! कह पावो विडंबेइ ? ॥१७०॥
तत्तो हक्कइ रे रे निगिट्ठ पाविट्ठ धिट्ठ ! तुममेव । काउं कीणासबलिं करेमि परिनिव्वुए सुयणे ॥१७१॥
अह सो मंतिं मोत्तुं वलिओ कुमरस्स, तेण तो तस्स । दारकवाडपहारेण पाडियं हत्थओ खग्गं ॥१७२॥
घेत्तुं केसेसु धराए पाडिओ दाउमुरुतले चरणं । जा कड्ढिस्सइ सीसं ता काली अंतरे होउं ॥१७३॥
जंपइ मा मा मारसु एयं मह वच्छले छलियलोयं । जो नरसिरकमलेहिं रएइ मह वंछियं पूयं ॥१७४॥
एएण किर सिरेणं अट्ठुत्तरसयमणूणगं होही । नरसिरकमलाण, अहं तत्तो एयस्स पच्चक्खा ॥१७५॥
होउं किर सिज्झिस्सं ताव तुमं आगओ सि निव्वलणए ! । तुह पोरिसेण तुट्ठा मग्गसु जं किंपि पडिहाइ ॥

किन्तु तच्चरणसेवी पूर्वपुरुषक्रमागतः स्वामी । सहपांशुक्रीडितः प्रणतवत्सलो जीवितादपि ॥१६२॥
तेनाहमधिको दृष्टः, कापालिकस्य पापस्य । मम वारयतोऽपि यो विश्वसितः प्रार्थितस्तेन ॥१६३॥
भीतः क्वापि स एव मानसे मम स्फुरति तस्माद् भवतु । स एव भीमकुमारः शरणं, ततो भणति पाखण्डी॥
रे रे स तव स्वामी पूर्वमपि पलायितो मम भयेन । अन्यथा तस्य शिरसाऽपूजयिष्यं कालिकां देवीम्॥१६५॥
तदभावे तत्पूजा तव शिरसापि तावत्कर्तव्या । ततः कथं तव शरण्यः स भविष्यति मूढ ! कापुरुष ! ? ॥१६६॥
रे रे स तव प्रभुः कथितो मम कालिकया देव्या । विन्ध्यगिरिगुहासन्ने सितभिक्षूणां सकाशे॥१६७॥
एष खड्गोऽपि मया समानीतस्तस्य लक्षणोपेतः । एतेनैव खड्गेन तव रे छेत्स्यते शिरः ॥१६८॥
तस्मात्कथं स तव नाथ आगत्य रक्षिष्यति त्वामत्र ? । यदि कालीमस्मरिष्यस्ततोऽरक्षिष्यमहमेव ॥१६९॥
उभयालापं श्रुत्वा कुमारश्चिन्तयति सदुःखसामर्षम् । बुद्धिमकरगृहमन्त्रिणं हा ! कथं पापो विडम्बयति ? ॥
ततो हक्कयति रे रे निकृष्ट पापिष्ठ धृष्ट ! त्वामेव । कृत्वा कीनाशबलिं करोमि परिनिर्वृतान् सुजनान् ॥१७१॥
अथ स मन्त्रिणं मुक्त्वा वलितः कुमाराय, तेन ततस्तस्य । द्वारकपाटप्रहारेण पातितो हस्ततः खड्गः॥१७२॥
गृहीत्वा केशेषु धरायां पातितो दत्त्वोरुतले चरणम् । यावत्कर्षिष्यति शीर्षं तावत्काल्यन्तरे भूत्वा ॥१७३॥
जल्पति मा मा मारयैतं मम वत्सलं छलितलोकम् । यो नरशिरःकमलै रचयति मम वाञ्छितां पूजाम् ॥
एतेन किल शिरसाऽष्टोत्तरशतमनूनकं भविष्यति । नरशिरःकमलानाम्, अहं तत एतस्य प्रत्यक्षा ॥१७५॥

तो कुमरेणं भणिया तुट्ठा जइ देसि इच्छियं मज्झ । मणवइकाएहिं तुमं जीववहं ता विवज्जेहि ॥१
तवसीलेहिंवि य लोए तुज्झ का होज्ज धम्मसंपत्ती । एसो च्चिय तुह धम्मो मुंचसु तसघायदुव्वसणं
जेण ।
अप्पाणं न लहइ पायवो जहा मूलपसरपरिहीणो । तह धम्मो जीवाणं न होइ नूणं दयाए विणा
ता मा घायावह अप्पणो पुरो पाणिणो विणा कज्जं । मज्जेण य मा तुसमु विसिट्ठजणगरहणिज्जेण
कज्जेणवि पाणवहं करिंति कारिंति ते महापावा । जे उण कज्जेण विणा तेसिंपि हु ते
कावालियाहारविवज्जियाए किं तुज्झ जीववहणेणं । पुव्वभवम्मिवि न कओ
तेण तुमं संजाया अइकिव्विसिया कुदेवजोणीए । ता चय जीववहं तुह भत्तावि कुणंति जेण द
तह सद्दंसणमूलं धम्मं सद्दहसु जिणवरिंदेहिं । सहियं तप्पडिमाण य जहसत्तीओ कुणसु भत्तिं ॥
तम्मग्गसंठियाण य संनिज्झं कुणसु सव्वकज्जेसु । जेण नरत्तं लद्धुं अणंतसोक्खं लहसि मोक्खं
तो काली पभणइ अज्जपभिइ सव्वंपि जीवरासिमहं । नियजीवंव गणिस्सं इय भणिउमदंसणं प
इत्तो लद्धावसरो कुमरं पणमेइ बुद्धिमयरहरो । अंसुजलाविलनयणो तं दढमालिंगए सोवि ॥१८
दारुणपरिणाममिमस्स पाविणो तं वियाणमाणोवि । सज्जणसेहर ! कह पाडिओ पिडे दु
बुद्धिमयरहरमंती भणइ रयणीए पढमपहरम्मि । कुमर ! तुह वासभवणे संपत्ता भारिया जाव

भूत्वा किल सेत्स्यामि तावत्त्वमागतोऽसि नृपतनय ! । तव पौरुषेण तुष्टा मार्गय यत्किमपि प्रतिभाति॥
ततः कुमारेण भणिता तुष्टा यदि ददासीप्सितं मह्यम् । मनोवचःकायैस्त्वं जीववधं तदा विवर्जय ॥१
तपःशीलाभ्यामपि च लोके तव का भवेद् धर्मसंपत्तिः ? । एष एव तव धर्मो मुञ्च त्रसघातदुर्व्यसनम् ॥
येन ।
आत्मानं न लभते पादपो यथा मूलप्रसरपरिहीणः । तथा धर्मो जीवानां न भवति नूनं दयया विना ॥१
तस्माद् मा घातयात्मनः पुरः प्राणिनो विना कार्यम् । मद्येन च मा तुष्य विशिष्टजनगर्हणीयेन ॥१८
कार्येणापि प्राणवधं कुर्वन्ति कारयन्ति ते महापापाः । ये पुनः कार्येण विना तेषामपि खलु ते
कापालिकाहारविवर्जितया किं तव जीववधेन । पूर्वभवेऽपि न कृतो जिनधर्मो जीवदयारम्यः ॥१८३॥
तेन त्वं संजाता अतिकिल्बिषिका कुदेवयोनौ । तस्मात्त्यज जीववधं तव भक्ता अपि कुर्वन्ति येन दयाम्
तथा सद्दर्शनमूलं धर्मं श्रद्धेहि जिनवरेन्द्रैः । सहितं तत्प्रतिमानां च यथाशक्ति कुरु भक्तिम् ॥१८४॥
तन्मार्गसंस्थितानां च सांनिध्यं कुरु सर्वकार्येषु । येन नरत्वं लब्ध्वाऽनन्तसौख्यं लभसे मोक्षम् ॥१८५॥
ततः काली प्रभणत्यद्यप्रभृति सर्वमपि जीवराशिमहम् । निजजीवमिव गणयिष्यामीति भणित्वाऽदर्शनं प्रा
इतो लब्धावसरः कुमारं प्रणमति बुद्धिमकरगृहः । अश्रुजलाविलनयनस्तं दृढमालिङ्गति सोऽपि ॥१८७॥
दारुणपरिणाममस्य पापिनस्त्वं विजानानोऽपि । सज्जनशेखर ! कथं पातितः पिटे दुर्जनेनानेन ? ॥१८८॥
बुद्धिमकरगृहमन्त्री भणति रजन्याः प्रथमप्रहरे । कुमार ! तव वासभवने संप्राप्ता भार्या यावत् ॥१८९॥

…य न दिट्ठा तुम्हे तीए तो विम्हियाए जामिल्ला । बुड्ढा भणंति छलिया जगंता हा ! कहं अम्हे ?॥
। सव्वत्थ गविट्ठोवि जा नवि दिट्ठो तुमं तओ रन्नो । कहियं केणवि कुमरो हरिओ निसि पढमपहरम्मि॥
…यण्णिऊण एयं वयणं सीहासणाओ नरनाहो । मुच्छानिमीलियच्छो सहसा धरणीयले पडिओ॥१९२॥
…म्मुहो जणणीजणोवि तह चेव मुच्छिओ सव्वो । चंदणरसेण सित्तो तो कहवि सचेयणो जाओ॥
…विलविउं पयत्तो राया जणणीजणो समंतिजणो । ताव सहसत्ति पत्ता मज्झवया इत्थिया एक्का॥
…पिरकराला भासुरवयणा धुणंतसिरकमला । भणइ नरिंदं उट्ठसु मह पूयं कुणसु भत्तीए॥१९५॥
अहयं तुह कुलदेवी समागया तुज्झ पुत्तअत्तीए । मा तं नरिंद ! खेयं कुणसु, सुओ तुज्झ अवहरिओ॥
…मंडियाएमेणं उत्तरसाहगमिसेण रयणीए । काऊण संगामं कुमरस्स सिरं किल गहेही॥१९७॥
… जक्खिणिदेवीए नीओ नियमंदिरम्मि इच्चाइ । कहिउं भणिओ कइहिवि दिणेहिं एइ विभूईए॥१९८॥
य सा कहिऊण गया वयणं संवाइउंव तीए अहं । सउणनिरिक्खणहेउं जाव गओ नयरबाहिम्मि॥१९९॥
…व मासत्ति वामेयराणु ठाउं दिसासु वाहरइ । खुरुखुरयसद्देणं तित्तिराणं जुगं झत्ति॥२००॥
…णओवि हु सव्वंगीए गंतूणं दाहिणेण चरणेण । कंडूयइ उत्तिमंगं रमणीयुच्चे ठिओ ठाणे॥२०१॥
…गणजोगिणीए निसुओ सद्दोवि वामपासम्मि । सामा वामा लविउं तारा चडिया खुरीरदुमे॥२०२॥
…सउणसउणोहरंजिओ जाव किल चलिस्सामि । तो गयणगएणिमिणा उक्खिविउं अहमिहाणीओ॥

…त्र न दृष्टा यूयं तया ततो विस्मितया यामिकैः । वृद्धा भणन्ति च्छलिता जाग्रतो हा ! कथं वयम् !॥१९०॥
…तः सर्वत्र गवेषितोऽपि यावन्नैव दृष्टस्त्वं ततो राज्ञे । कथितं केनापि कुमारो हृतो निशि प्रथमप्रहरे॥१९१॥
आकर्ण्येतद् वचनं सिंहासनाद् नरनाथः । मूर्च्छानिमीलिताक्षः सहसा धरणीतले पतितः॥१९२॥
…तदभिमुखो जननीजनोऽपि तथैव मूर्च्छितः सर्वः । चन्दनरसेन सिक्तस्ततः कथमपि सचेतनो जातः॥१९३॥
…विलपितुं प्रवृत्तो राजा जननीजनः समन्त्रिजनः । तावत् सहसेति प्राप्ता मध्यवयाः स्त्री एका॥१९४॥
कम्पमानकरकराला भासुरवदना धुन्वच्छिरःकमला । भणति नरेन्द्रमुत्तिष्ठ मम पूजां कुरु भक्त्या॥१९५॥
अहं तव कुलदेवी समागता तव पुत्रार्त्या । मा त्वं नरेन्द्र ! खेदं कुरु, सुतस्तवापहृतः॥१९६॥
…मण्डिकाश्रमेणोत्तरसाधकमिषेण रजन्याम् । कृत्वा संग्रामं कुमारस्य शिरः किल ग्रहीष्यति॥१९७॥
तावद् यक्षिणीदेव्या नीतो निजमन्दिर इत्यादि । कथयित्वा भणितं कतिभिरपि दिनैरेष्यति विभूत्या॥१९८॥
इति सा कथयित्वा गता वचनं संवादयितुमिव तस्या अहम् । शकुननिरीक्षणहेतोर्यावद्गतो नगराद् बहिः॥१९९॥
…तावत्सहसेति वामेतरयोः स्थित्वा दिशोर्व्याहरति । खुरखुरयशब्देन तित्तिरयोर्युगं झटिति॥२००॥
पुनर्कोऽपि खलु सर्वाङ्गे गत्वा दक्षिणेन चरणेन । कण्डूयत्युत्तमाङ्गं रमणीयोच्चे स्थितः स्थाने॥२०१॥
…गगनयोगिन्याः श्रुतः शब्दोऽपि वामपार्श्वे । श्यामा वामा लपित्वा तारा चटिता क्षीरद्रुमे॥२०२॥
…इत्यादिशुभशकुनौघरञ्जितो यावत्किल चलिष्ये । ततो गगनगतेनानेनोत्क्षिप्याहमिहानीतः॥२०३॥

---

१ म सुरव।

बहुपुंनपावणिज्जाण मेलिउं तुह चरणकमलाणं। तुहविरहविहुरिओ हं निव्ववियो झत्ति तो कुमर!
परमुवयारी एसो ता संपइणुग्गहं मइ विहेउं । उवइसइ धम्ममेयस्स सो तओ भणइ
मइ देवीए दिसंतेण चेव धम्मो अधम्मचरियस्स । सुच्चिय सरणं तद्देसओ य मह [illegible]
अवरं च ।

अवयारुवयारपरस्स बुद्धिमयरहर ! तुह पए वंदे । गुणमणिरोहणगिरिणो दासो हं [illegible]
जावेवं ते जंपंति ताव उइए रविम्मि तत्थ तओ । पत्तो करीव जक्खो सत्तंगपइट्ठिओ सोवि
कुमरं करे करेउं नियपट्ठीए ठवेइ मंतिं च । कालियभवणाउ तओ उप्पइओ गयणमग्गम्मि
तत्तो कुमरो जंपइ अहह अहो ! सव्वमच्चलोयम्मि । एरिसकरिवररयणं किं दीसइ किंव उणणा
बुद्धिमयरहरमंती पभणइ जिणवयणभावियमईओ । तं नत्थि संविहाणं कुमार ! जं भवइ नेय
किंतु तुहपुन्नपगरिसपरिपेरियसुरवरो इमो कोवि। ता जाउ जत्थ तत्थ व नत्थि भयं [illegible]
इय जंपंताण खणेण ताण हत्थी नहाउ अवयरिउं । एक्कम्मि सुन्ननगरे गोउरदारम्मि ते मोत्तुं
पत्थवि गमोह कुमरो मंतिं मोत्तूणं नयरबाहिम्मि। निब्भयचित्तो पविसइ एगागी नयरमज्झम्मि
पागारपवराइं पिव समुत्तुंगं पउरविपल्लंकारं । सोवन्नवणियहट्टिं अओवि हु तत्थ हट्टगिहे
पेच्छंतो जा पयइ सुन्ने रच्छिव्व तो तहिं नियइ । नरसिंहागारधरं किंपि अचब्भुयं जीवं ॥२१६॥

तसु दूर दाढ अंतरि रसणा लहलहइ, नं सारयघणमज्झि तडिच्छड झलहलइ ।
नेत्तंतरगंत गहरनसु पगु नह, वयणि गहिउ पभणंतउ मं मह पाण हरु ॥२१७॥

बहुपुण्यप्रापणीयानि मेलयित्वा तव चरणकमलानि । त्वद्विरहविधुरितोऽहं निर्वापितो झटिति तत [illegible]
परमोपकारीव तस्मात्संप्रत्यनुग्रहं मयि विधाय । उपदिश धर्ममेतस्य स ततो भणत्युपदिश: ॥२०॥
मम देवी दिशतैव धर्मोऽधर्मचरितस्य । स एव शरणं तद्देशकश्च मम भवतु जिननाथ ॥२०९॥
अपकारोपकारपरस्य बुद्धिमकरगृह ! तव पादौ वन्दे । गुणमणिरोहणगिरेर्दासोऽहं पुनः कुमारस्य
यावदेवं ते जल्पन्ति तावदुदिते रवौ तत्र ततः । प्राप्तः करीव यक्षः सप्ताङ्गप्रतिष्ठितः सोऽपि ॥२१०॥
कुमारं करे कृत्वा निजपृष्ठे स्थापयति मन्त्रिणं च । कालिकाभवनात् तत उत्पतितो गगनमार्गे ॥[illegible]
ततः कुमारो जल्पति अहह अहो ! सर्वमर्त्यलोके । ईदृशकरिवररत्नं किं दृश्यते किंवान्यानि ? ॥२१२॥
बुद्धिमकरगृहमन्त्री प्रभणति जिनवचनभावितमतिः । तन्नास्ति संविधानं कुमार ! यद् भवति नैव
किन्तु त्वत्पुण्यप्रकर्षपरिप्रेरितसुरवरोऽयं कोऽपि । तस्माद् यातु यत्र तत्र वा नास्ति भयमत्र [illegible]
इति जल्पतोः क्षणेन तयोर्हस्ती नभसोऽवतीर्य । एकस्मिन् शून्यनगरे गोपुरद्वारे तौ मुक्त्वा ॥२१३॥
[illegible] कुमारो मन्त्रिणं मुक्त्वा नगराद् बहिः । निर्भयचित्तः प्रविशत्येकाकी नगरमध्ये ॥२१४॥
[illegible] [illegible] । [illegible] तत्र हट्टगृहे [illegible]
[illegible] [illegible] । [illegible] किमप्यद्भुतं जीवं ॥[illegible]

। नं दट्ठुं कुमरो देवयमइदारुणं इमं किंपि। इय चिंतिय तं सविणयमिय पत्थइ मुंच पुरिसमिमं ॥२१८॥
म्मीलियच्छिजुयलेण तेण ता पुलइऊण कुमरमुहं। सो पुरिसो वयणाओ मोत्तुं पयहिट्ठओ ठविओ ॥
णियं च अहो! सुपसन्नवयण! मिल्लेमि कह महं एयं। अज्ज मए छुहिएणं जं लद्धो एस भक्खंति ?॥
मरो भणइ तुमं कयविकियरूवो सुरोव्व लक्खियसि। तो कह तुह भक्खमिणं जमकवलाहारिणो देवा ?॥
बुहो जंवा तंवा करेइ, जुत्तं न तुम्ह पुण एयं। विलवंताण सदुक्खं जीवाणं मारणं विबुहा! ॥२२२॥
हवा तहवा जीवे जो बंधइ वहइ मारइ रसंते। सो दुस्सहदुहदंदोलिकवलिओ भमइ भवगहणे ॥२२३॥
त्तो सो पडिजंपइ सच्चमिणं जंपियं तए सव्वं। किंपुण दुहरिछोली इमिणा तह दंसिया मज्झ ॥२२४॥
सो पुव्वभवम्मि जह सयवारंपि मारिएणिमिणा। विज्झाइ न कोहग्गी इत्तो च्चिय जीवमाणस्स॥२२५॥
ाउं कयत्थणाओ बहुयाओ दुसहदुक्खजणणीओ। मारिस्सामि इमं, तो कुमरो तं भणइ भो भद्द! ॥
वयारिसु जइ कोवो तुह ता किं न कुणसि कोवम्मि। सयलपुरिसत्थविग्घे निव्विग्घे दुक्खहेउम्मि ?॥
ा मुंचसु दीणमिणं करुणारसपच्चयं चिणसु धम्मं। जेणन्नभवे मोक्खं पावसि निद्दाविउं कम्मं॥२२८॥
य बहु विन्नविओवि हु न जाव सो कहवि मिल्लए पुरिसं। तो कुमरो चिंतइ सामभेयदाणाणिमो अगज्झो ॥
ोहाविट्ठो धिट्ठो तो सहसा पिल्लिऊण तं कुमरो। नियसत्तीए ठावइ पुरिसं कुविओ तओ सोवि॥२३०॥
ावइ पसारियमुहो गिल्लिउं कुमरं तओ कुमारेण। धरिउं खुरम्मि मत्थयउवरिं भामेउमारद्धो ॥२३१॥

तस्य द्वयोर्दंष्ट्रयोरन्तो रसना लालल्यते, ननु शारदघनमध्ये तडिच्छटा जाज्वल्यते।
तेनात्यन्तं रसन् हनिरतनुरेको नरो, वदने गृहीतः प्रभणन् मा मम प्राणान् हर ॥२१७॥
ास्तद् दृष्ट्वा कुमारो दैवतमतिदारुणमिदं किमपि। इति चिन्तयित्वा तं सविनयमिति प्रार्थयते मुञ्च पुरुषमिमम्॥
न्मीलिताक्षियुगलेन तेन ततो दृष्ट्वा कुमारमुखम्। स पुरुषो वदनान्मुक्त्वा पादयोरधस्तात्स्थापितः ॥२१९॥
णितं चाहो! सुप्रसन्नवदन! मुञ्चामि कथमहमेतम्। अद्य मया क्षुधितेन यल्लब्ध एष भक्ष्यमिति ?॥२२०॥
मारो भणति त्वं कृतवैक्रियरूपः सुर इव लक्ष्यसे। ततः कथं तव भक्ष्यमिदं यदकवलाहारिणो देवाः ? ॥
बुधो यद्वा तद्वा करोति, युक्तं न तव पुनरेतत्। विलपतां सदुःखं जीवानां मारणं विबुध ! ॥२२२॥
था वा तथा वा जीवान् यो बध्नाति हन्ति मारयति रसतः। स दुःसहदुःखद्वन्द्वालीकवलितो भ्रमति भवगहने ॥
तः स प्रतिजल्पति सत्यमिदं जल्पितं त्वया सर्वम्। किन्तु दुःखपङ्क्तिरनेन तथा दर्शिता मम ॥२२४॥
तः पूर्वभवे यथा शतवारमपि मारितेनानेन। विध्याति न कोधाग्निरित एव जीवतः ॥२२५॥
त्वा कदर्थना बह्वीर्दुःसहदुःखजननीः। मारयिष्यामीमं, ततः कुमारस्तं भणति भो भद्र! ॥२२६॥
पकारिषु यदि कोपस्तव तदा किं न करोषि कोपे। सकलपुरुषार्थविघ्ने निर्विघ्ने दुःखहेतौ ? ॥२२७॥
स्मान्मुञ्च दीनमिमं करुणारसप्रत्ययं चिनु धर्मम्। येनान्यभवे मोक्षं प्राप्नोषि निद्राप्य कर्म ॥२२८॥
ति बहु विज्ञपितोऽपि खलु न यावत्स कथमपि मुञ्चति पुरुषम्। ततः कुमारश्चिन्तयति सामभेददानानामयमग्राह्यः ॥
ोधाविष्टो धृ[illegible] सोऽपि ॥२३०॥

तो सो सुहुमो होउं निग्गंतु कुमरहत्थमज्झाओ । अदिस्सो कुमरगुणोहरंजिओ ठाइ तत्थेव ॥२१२॥
तम्मि उ अदिस्समाणे कुमरो अह तस्स नायरनरस्स। भुयदंडविलग्गो कोउगेण पविसेइ राउलं॥
मायंगसंगयाओ सुसुत्तजुत्ताओ समयघडियाओ । जत्थ कुविंदकुडीओव्व गयसालाओ नियइ कुमरो॥
कत्थ य तरुसाहाओ घणवल्लिसमाउलाओ तुंगाओ।हयसालाउ नियंतो वच्चइ कुमरो सुनिस्संको॥
विबुहाण मईओ इव बहुसत्थसमन्नियाओ विमलाओ।आउहसालाओ वराओ तत्थ गच्छइ नियंतो॥
परिमरुवं तो रायअंगणं उव्वसं पलोयंतो । कुमरो नरेण सहिओ संपत्तो रायभवणम्मि ॥२१७॥
बहुरूवनिम्मविए सुविचित्तचित्तयम्मि सत्ततले । विम्हयरसवसहियओ पासाए जा समारूढो ॥२१८॥
तो तत्थ थंभविणिकुट्टियाहिं पवराहिं साल्हंजीहिं।जोडियकराहिं भणियं सागयमिह भीमकुमरस्स॥
तत्तो तुरियगईए ओयरिउं थंभउवरिभागाओ । कणयमयपामणं तस्स ताहिं दिन्नं सबहुमाणं ॥२२०॥
तो कुमरो तेण नरेण संजुओ जाव तत्थ उवविट्ठो । ता लहु नहाउ पत्ता मज्जणसामग्गिया सव्वा॥
तो सालंजियाहिं पयंपियं परिहिउं इमं पोत्तिं । कुमरो करेउ ण्हाणं काउं अम्होवरि पसायं ॥२२२॥
तो कुमरेणं भणियं मह मित्तो नयरपरिसरुज्जाणे।चिट्ठइ लहु हक्कारह तो ताहिं सोवि आणीओ॥
पुट्ठिमयरहरमंती मज्जणयं कारिउं कुमारेणं । सह ताहिं तओ भोयणविहिं च अह जाव पउंके।
हरिसो विम्हियहियओ कुमरो चिट्ठेइ अप्पणो पुरओ। ता कंतिल्लं देवं पिच्छइ चलकुंडलाहरणं ॥२२५॥

यावति प्रमाणितनुर्गो गन्तुं कुमारं, ततः कुमारेण।धृत्वा क्षुरे मस्तकोपरि भ्रमयितुमारब्धः ॥२११॥
ततः स सूक्ष्मो भूत्वा निर्गत्य कुमारहस्तमध्यात् । अदृश्यः कुमारगुणौघरञ्जितस्तिष्ठति तत्रैव ॥२१२॥
तस्मिन्नदृश्यमाने कुमारोऽथ तस्य नागरनरस्य । भुजदण्डविलग्नः कौतुकेन प्रविशति राजकुलम् ॥२१३॥
मातङ्गसंगताः सुसूत्रयुक्ताः समयघटिताः । यत्र कुविन्दकुटीरिव गजशालाः पश्यति कुमारः ॥२१४॥
[illegible] तरुशाखा घनवल्लीसमाकुलास्तुङ्गाः । हयशालाः पश्यन् व्रजति कुमारः सुनिःशङ्कः ॥२१५॥
विबुधानां मतय इव बहुश(शा)स्त्रसमन्विता विमलाः । आयुधशालाः वरास्तत्र गच्छति पश्यन् ॥२१६॥
[illegible] राजाङ्गणमुद्वसं प्रलोकमानः । कुमारो नरेण सहितः संप्राप्तो राजभवने ॥२२७॥
[illegible] सप्ततले । विस्मयरसवशहृदयः प्रासादे यावत् समारूढः ॥२१८॥
[illegible] प्रवराभिः शालभञ्जीभिः । योजितकराभिर्भणितं स्वागतमिह [illegible]
[illegible] स्तम्भोपरिभागात् । कनकमयमासनं तस्य ताभिर्दत्तं सबहुमानम् ॥२२०॥
[illegible] । तावल्लघु [illegible]
[illegible] । कुमारः करोतु स्नानं [illegible]
[illegible] । तिष्ठति लघु [illegible]
[illegible], [illegible] कुमारेण । सह ताभिस्ततो [illegible]
[illegible] । [illegible] देवं [illegible]

। जोडियकरजुयलेण जंपियं तेण भीमकुमरस्स । तुह असमविक्कमेण तुट्ठो हं मग्ग ता किंचि ॥२४६॥
मरेण तओ भणियं जइ तुट्ठो तं सि मज्झ ता कहसु । को सि तुमं किमियं पट्टणं च कहमुव्वसं जायं ? ॥
देवेण तओ भणियं निसुणसु भो कुमर ! जं तए पुट्ठं । कणयपुरं पुरमेयं कणयरहो नाम इह राया ।२४८।
ो रक्खिओ तए सो, एयस्स पुरोहिओ अहं चंडो । सव्वस्स जणस्सुवरिं रुट्ठो चिट्ठामि निच्चंपि ।२४९।
गो सव्वाणवि पुरजणाण जाओ अईव वेसो हं । नो इत्थ कोवि हु मए चिट्ठामित्तोवि संजणिओ ।२५०।
सोवि नरवरिंदो पयईए कण्णदुब्बलो कूरो । संकाएवि अवराहस्स कुणइ अइदारुणं दंडं ॥२५१॥
इ अन्नया कयाई केणावि हु मज्झ असहमाणेण । अलियं परिकहियमिणं जह चुक्को एस दुव्वीए ॥२५२॥
तं मग्गंतोवि हु सो हं अविचारिऊण एएण । एयं न अन्नहा होइ कहवि, एवं भणंतेण ॥२५३॥
वेढाविउं सिणेणं सिंचावेऊण पउरतेल्लेण । जालाविओ रसंतो तत्तो पाणेहिं परिचत्तो ॥२५४॥
भवियव्वयावसेणं जाओ हमकामनिज्जराए इहं । नामेणं सव्वगिलोत्ति रक्खसो सुमरिउं वेरं ॥२५५॥
आगंतूण मए सव्वोवि विरोहिओ पउरलोओ । तह विसरिसरूवधरेण नरवरो एस संगहिओ ॥२५६॥
करुणाए ऽणण्णपोरिसपगरिसरयणायरेण तह तुमए । मोयावंतेण इमं चमक्कियं माणसं मज्झ ॥२५७॥
तो अइंसणेणं एस समग्गोवि तुम्ह उवयारो । भत्तीए दिव्वसत्तीए विरइओ मज्जणाईओ ॥२५८॥
तुम्हाणुवित्तीए तहा एसोवि हु पयडिओ मए लोओ । ता जा नियइ कुमरो ता पिच्छइ सयलपुरलोयं ॥
य एवं वट्टंते कुमरो पिच्छइ सुरेहिं थुव्वंतं । गयणेणागच्छंतं मोहरिउं चारणमुणिंदं ॥२६०॥

ततो योजितकरयुगलेन जल्पितं तेन भीमकुमारस्य । तवासमविक्रमेण तुष्टोऽहं मार्गय तस्मात्किञ्चित् ॥२४६॥
कुमारेण ततो भणितं यदि तुष्टस्त्वमसि तदा कथय । कोऽसि त्वं किमिदं पत्तनं च कथमुद्वसं जातम् ? ॥
देवेन ततो भणितं शृणु भोः कुमार ! यत्त्वया पृष्टम् । कनकपुरं पुरमेतत् कनकरथो नामेह राजा ॥२४८॥
यो रक्षितस्त्वया सः, एतस्य पुरोहितोऽहं चण्डः । सर्वस्य जनस्योपरि रुष्टस्तिष्ठामि नित्यमपि ॥२४९॥
इतः सर्वेषामपि पुरजनानां जातोऽतीव द्वेष्योऽहम् । नो अत्र किमपि खलु मया मार्गमित्त्रमपि संजनितम्२५०
एषोऽपि नरवरेन्द्रः प्रकृत्या कर्णदुर्बलः क्रूरः । शङ्कयाप्यपराधस्य करोत्यतिदारुणं दण्डम् ॥२५१॥
अथान्यदा कदाचित्केनापि हि ममासहमानेन । अलीकं परिकथितमिदं यथा भ्रष्ट एष श्वपच्याम् ॥२५२॥
तं मार्गयन्नपि खलु सोऽहमविचार्यैतेन । एतन्नान्यथा भवति कथमपि, एवं भणता ॥२५३॥
वेष्टयित्वा सिनेन सेचयित्वा प्रचुरतैलेन । ज्वालितो रसंस्ततः प्राणैः परित्यक्तः ॥२५४॥
भवितव्यतावशेन जातोऽहमकामनिर्जरयेह । नाम्ना सर्वगिल इति राक्षसः स्मृत्वा वैरम् ॥२५५॥
आगत्य मया सर्वोऽपि विरोहितः पौरलोकः । तथा विसदृशरूपधरेण नरवर एष संगृहीतः ॥२५६॥
करुणयाऽनन्यपौरुषप्रकर्षरत्नाकरेण तथा त्वया । मोचयतेमं चमत्कृतं मानसं मम ॥२५७॥
ततोऽदर्शनेनैष समग्रोऽपि तवोपचारः । भक्त्या दिव्यशक्त्या विरचितो मज्जनादिकः ॥२५८॥
तवानुवृत्त्या तथैषोऽपि खलु प्रकटितो मया लोकः । तदा यावत्पश्यति कुमारस्तावत्पश्यति सकलपुरलोकम् ॥

बुद्धिमयरहरमंती जत्थ ठिओ आसि कुमरपरिमुक्को । तत्थ मुणिंदो पउमासणम्मि सुरविरइयम्मि ॥
ताहे कुमरवरेणं सव्वगिलो रक्खसो इमं भणिओ । हे रक्खसिंद ! एसो मज्झ गुरू आगओ तत्थ ॥
एयस्स चरणजुयदंसणेण सहलीकरेमु अप्पाणं । इय भणिए रक्खेसेणं पयंपियं होउ एवंति ॥२६३॥
बुद्धिमयरहरमंती कणगरहो कुमरसव्वगिलपमुहा । सव्वेवि भत्तिमंता संपत्ता मुणिसयासम्मि ॥२६४॥
कणयकमलोवविट्ठो सुरनरखयरिंदसंथुणिज्जंतो । मोहरिऊ मुणिनाहो पणओ भत्तीए सव्वेहिं ॥२६५॥
अमयरसेणव सित्तेण तेण सव्वेण पुरजणेणावि । आगंतुं भत्तिभरेण पणमिओ तत्थ मुणिनाहो ॥२६६॥
तत्तो मुणिराएणं आढत्ता धम्मदेसणा तेसिं । जह कोहग्गहगहिओ जीवो परिभमइ भवगहणे ॥२६७॥
तथाहि;—
कोहपसत्तो जीवो पावाइं कुणइ विविहरूवाइं । वहबंधमारणाईणि निरयगइगमणजोग्गाइं ॥२६८॥
कोहाऊरियदेहो कज्जाकज्जं न पिच्छए किंपि । जुत्ताजुत्तं न मुणइ तहेव हेएयरं वत्थुं ॥२६९॥
चउप्पई ;—

जहिं उप्पज्जइ जलणु तं निच्छियं ता डहइ, पासट्ठिउं फुलिंगिहिं डहइ नवा डहइ ।
जसु पुणु कोहु सु अप्पउं अवरुवि जणु डहिउ, हाणि करेइ परत्तइ जिणवरि इय कहिउ ॥
रोसिण अब्भुक्खाणु जु वियरइ अवरजणि, सो तेणवि परिभवियइ डज्झइ अनुमणि ।
तो तं सो इह लोइवि वइरिउ भणि हणइ, आलि जु दिन्नइ पाउ अयाणउ न तं गणइ ॥

इत्येवं वर्तमाने कुमारः पश्यति सुरैः स्तूयमानम् । गगनेनागच्छन्तं मोहरिपुं चारणमुनीन्द्रम् ॥२६०॥
बुद्धिमकरगृहमन्त्री यत्र स्थित आसीत्कुमारपरिमुक्तः । तत्र मुनीन्द्रः पद्मासने सुरविरचिते स्थितः ॥२६१॥
तदा कुमारवरेण सर्वगिलो राक्षस इदं भणितः । हे राक्षसेन्द्र ! एष मम गुरुरागतस्तत्र ॥२६२॥
एतस्य चरणयुगदर्शनेन सफलीकुर्म आत्मानम् । इति भणिते रक्षसा प्रजल्पितं भवत्वेवमिति ॥२६३॥
बुद्धिमकरगृहमन्त्री कनकरथः कुमारसर्वगिलप्रमुखाः । सर्वेऽपि भक्तिमन्तः संप्राप्ता मुनिसकाशे ॥२६४॥
कनककमलोपविष्टः सुरनरखचरेन्द्रसंस्तूयमानः । मोहरिपुर्मुनिनाथः प्रणतो भक्त्या सर्वैः ॥२६५॥
अमृतरसेनेव सिक्तेन तेन सर्वेण पुरजनेनापि । आगत्य भक्तिभरेण प्रणतस्तत्र मुनिनाथः ॥२६६॥
ततो मुनिराजेनारब्धा धर्मदेशना तेषाम् । यथा क्रोधग्रहगृहीतो जीवः परिभ्रमति भवगहने ॥२६७॥
क्रोधप्रसक्तो जीवः पापानि करोति विविधरूपाणि । वधबन्धमारणादीनि निरयगतिगमनयोग्यानि ॥२६८॥
क्रोधापूरितदेहः कार्याकार्यं न पश्यति किमपि । युक्तायुक्तं न जानाति तथैव हेयेतरं वस्तु ॥२६९॥
चतुष्पदी;—

यत्रोत्पद्यते ज्वलनस्तद् निश्चितं तावद्दहति, पार्श्वस्थितं स्फुलिङ्गैर्दहति नवा दहति ।
यस्य पुनः क्रोधः स आत्मानमपरमपि जनं दग्ध्वा, हानिं करोति परत्रापि जिनवरेणेति कथितम् ॥२७०॥

---

१ ग °रेह ।

रोसानलिण पलित्तु मुहुत्तिण दहइ नरु, नियधम्मह भंडारु सुसंठिउ जो सुचिरु ।
रोसपिसाइण गहिउ न भुंजइ न य सुयइ, अइवल्लहु धणु माणुसु विणु दोसिण मुयइ ॥२७२॥
जह कुंडलकेऊरकिरीडविहूसणविहूसिउ, विणयविहूणउ सोह न पावइ नरु कहवि ।
तह पंडिउ दायारु तवस्सी जइ तहवि, न लहइ सुग्गइमग्गु सरोसिउ नरु कहवि ॥२७३॥
रोसाइट्ठो जीवो सं तं कज्जं कुणेइ मूढमणो । जेणज्जिणेइ पावं भवे भवे भमइ दुक्खत्तो ॥२७४॥
य मुणिवयणं सोउं सव्वगिलो उट्ठिउं पणमिऊण । मुणिनाहं पइ जंपइ नियत्तिओ हं अकज्जाओ ॥२७५॥
हुणा हेलाए च्चिय, अहवा न तए, इमेण कुमरेण । जेण तुहपायपंकयपणमणपउणो कओ एवं ॥२७६॥
कुमरपभावेणं चिय निग्गहिओ पुरजणे मए कोवो । कणगरहम्मि संपइ पुण नाह! तुहप्पभावेण ॥२७७॥
णइ मुणी उवयारं नाउं तुह कोहपरिणई एवं । उवदंसिया मए, सो न अन्नहा मोहपयडीसु ॥२७८॥
पइभीमं मिच्छत्तं जं सम्मत्तेवि तप्पभावेण । अइयाराण पयारा हुंति दुरंता जियंताणं ॥२७९॥
रलोए दुक्खोहं दुक्खोहं तं जणंति पुण एए । जेणक्कंता जीवा लहु बहु मन्नंति मरणाइं ॥२८०॥
य मुणिवयणं सोउं जा कुमरो भणइ नाह! एवमिणं। ता गडयडं कुणंतो समागओ गयवरो तत्थ ॥२८१॥
तो खुहिया सा परिसा मत्तगइंदस्स दंसणे सहसा । तं कुमरो धीरविउंवपुक्कारेइ करिरायं ॥२८२॥
तो सो संकोएउं करं करी तक्खणेण उवसंतो । तिपयाहिणं करेउं मुणिवइणो परिससहियस्स ॥२८३॥

रोषेणाभ्याख्यानं यो वितरत्यपरजने, स तेनापि परिभूयते दह्यते आत्ममनसि ।
तदन्यं स इह लोकेऽपि वैरिणं भणित्वा हन्ति, आलि यदुदीर्यते पापमज्ञायको न तद्गणयति ॥२७१॥
रोषानलेन प्रदीप्तो मुहूर्तेन दहति नरो, निजधर्मस्य भाण्डागारं सुसंस्थितो यः सुचिरम् ।
रोषपिशाचेन गृहीतो न भुङ्क्ते न स्वपिति, अतिवल्लभं धनं मनुष्यं विना दोषेण मुञ्चति ॥२७२॥
यथा कुण्डलकेयूरकिरीटविभूषितो, विनयविहीनः शोभां न प्राप्नोति नरः कथमपि ।
तथा पण्डितो दाता तपस्वी यदि तथापि, न लभते सुगतिमार्गं सरोषो नरः कथमपि ॥२७३॥
रोषादिष्टो जीवस्तत्तत् कार्यं करोति मूढमनाः । येनार्जयति पापं भवे भवे भ्रमति दुःखार्तः ॥२७४॥
इति मुनिवचनं श्रुत्वा सर्वगिल उत्थाय प्रणम्य । मुनिनाथं प्रति जल्पति निवर्तितोऽहमकार्यात् ॥२७५॥
प्रभुणा हेलयैव, अथवा न त्वया, अनेन कुमारेण । येन त्वत्पादपङ्कजप्रणमनप्रगुणः कृत एवम् ॥२७६॥
कुमारप्रभावेणैव निगृहीतः पुरजने मया कोपः । कनकरथे संप्रति पुनर्नाथ ! त्वत्प्रभावेण ॥२७७॥
भणति मुनिरुपकारं ज्ञात्वा तव क्रोधपरिणतिरेवम् । उपदर्शिता मया, स नान्यथा मोहप्रकृतिषु ॥२७८॥
अतिभीमं मिथ्यात्वं यत्सम्यक्त्वेऽपि तत्प्रभावेण । अतिचाराणां प्रकारा भवन्ति दुरन्ता जीवताम् ॥२७९॥
परलोके दुःखौघं दुःखौघं ते जनयन्ति पुनरेते । येनाक्रान्ता जीवा लघु बहु मन्यन्ते मरणानि ॥२८०॥
इति मुनिवचनं श्रुत्वा यावत्कुमारो भणति नाथ! एवमिदम्। तावद्गर्जारवं कुर्वन् समागतो गजवरस्तत्र॥२८१॥
ततः क्षुब्धा सा परिषद् मत्तगजेन्द्रस्य दर्शने सहसा । तं कुमारो धीरयितुमिव पूत्कारयति करिराजम्॥२८२॥

वंदइ मणीए मुणि नत्तो मंदरिय इन्थिणो रूवं । सो पयस्तो जक्खो जाओ [illegible] ॥२८॥
[illegible] सो मुणिकन्ना भणिओ तं कुमरमणुसरेऊण । नियपडिपोत्तपभेयं समागओ गयसो होइ ॥२८
इह आणीओ पुव्विं एसो कणगरहरायपत्तसहा । संपइ नियनयरे पइ नेउं एयं तुहुच्छाओ ॥२८॥
तो [illegible] भणियं एत्तियं नाह! मज्झ एस निवो । कणगरहो पुव्वभवम्मि नत्तुओ आसि [illegible]
किञ्च ।

[illegible] पुन पुव्वं अंगीकयंति सम्मत्ते । पासंडियसंसग्गी अणीय निरमाता [illegible] ॥२८
[illegible] तेनं दृढ़ सम्मत्तरयणगयरिद्धी । इन्दी जाओऽणिद्धी वंतरजोणीए [illegible] ॥२८
[illegible] आगेयर मज्झ नाह! सम्मत्तं । कणगरहरक्खसाईहिं भणियमण्णेहि इय होइ ॥२
[illegible] मज्झं दिण्णं निरन्तरस्सयाईणं । कुमरेण पुणो भणियं मज्झ किमेति पहु! [illegible]
[illegible] कुसंगेण नाह! मम्मत्तं । पासंडिकुसंगेण पुणोवि सिद्धिं समप्पणे ॥२९
[illegible] । मज्झ मणं पत्तान्तसु मुणिणावि तहेव [illegible] ॥२
[illegible] मुणिनाहदंसणं काउं । कणगरहरागभरणे [illegible] सह पत्तो ॥२९
[illegible] । पणमिय भणइ कुमारं सम्पिणी तुम [illegible] ॥२९
[illegible] पुव्वोम्मो । जे पयास य [illegible] जे य सम्मत्तं ॥२९
[illegible] किंत्रो अहविहम्मि कज्जम्मि । तह पायारियन्तो अणुगहीओ मए होइ ॥२९

कुमारः प्राह;—

जम्मणमरणाइं जहा अन्नोन्ननिबंधणं भवगयाणं। तह संपयावयाओ, का गणणा अन्नहेउस्स ? ॥२९८॥
वावारो पुण एगो तुम्ह सुकुलुब्भवाण सव्वाण। न पमाओ कायव्वो जिणधम्मे सुट्ठुदुल्लंभे ॥२९९॥
सोयरत्तं साहम्मिएसु सेवा य साहुवग्गस्स। जिणसासणे पभावणमपवित्ती पावठाणेसु ॥३००॥
तुम्भए सया विहेया तो कुमरं ते भणंति थेवदिणे। इह चिट्ठह जिणधम्मे जेणम्ह पवीणया होइ ॥३०१॥
इय सोऊणं ताणं कुमरो जा किंपि देइ पडिवयणं। ता डमडमंतडमरुयगुरुसद्दत्तासियनिवलोया ॥३०२॥
वीसभुया सा काली कावालियसंजुया तहिं पत्ता। कुमरमभिवाइऊणं उवविट्ठा कुमरपासम्मि ॥३०३॥
भणइ य कुमार ! तइया आणिज्जंतस्स तुज्झ इह करिणा। ओहीए मए नायं जह एस हिओ कुमारस्स ॥
तो हं तह चेव ठिया निव्वुयहियया पयंपि नो चलिया। इण्हि पुण तुह जणओ जणणी सयणो पुरजणो य ॥
अणवरयं रुयमाणो पुणो पुणो सुमरिऊण तुज्झ गुणे। कज्जवसेण गयाए तत्थ मए किंचि संठविओ ॥
विहिया य ताण पुरओ मए पइन्ना जहा दिणदुगंते। भीमकुमारो नियमा आणेयव्वो मए एत्थ ॥३०७॥
कहियं च जहा कुमरेण ठाविओ बहुजणो जिणमयम्मि। मारिज्जंतोवि य रक्खिओ तहा बहू लोओ ॥
बुद्धिमयरहरसहिओ चिट्ठइ कुसलेण कणयपुरनयरे। ता परमहरिसठाणे खेयं मा कुणह तुम्मेवि ॥३०९॥
इय सुणिय उस्सुयमणो कुमरो किर कुणइ जाव पत्थाणं। ताव पडुपडहभेरीभंभाइरवो समुच्छलिओ ॥
गयणयले तत्तो पुण विमाणमालाण मज्झिमविमाणे। हारविराइयवच्छा कुंडलउल्लिहियगंडयला ॥३११॥

तत एष जनस्तव कुमार ! किङ्करो यथार्हे कार्ये। तथा व्यापारयितव्योऽनुगृहीतो यथा भवति ॥२९७॥
जन्ममरणे यथाऽन्योन्यनिबन्धनं भवगतानाम्। तथा संपदापदे, का गणनाऽन्यहेतोः ? ॥२९८॥
व्यापारः पुनरेष युष्माकं सुकुलोद्भवानां सर्वेषाम्। न प्रमादः कर्तव्यो जिनधर्मे सुष्टुदुर्लभे ॥२९९॥
सोदरत्वं साधर्मिकेषु सेवा च साधुवर्गस्य। जिनशासने प्रभावनमप्रवृत्तिः पापस्थानेषु ॥३००॥
युष्माभिः सदा विधेया ततः कुमारं ते भणन्ति स्तोकदिनानि। इह तिष्ठत जिनधर्मे येनास्माकं प्रवीणता भवति॥
इति श्रुत्वा तेषां कुमारो यावत्किमपि ददाति प्रतिवचनम्। तावड्डमडमडमरुगुरुशब्दत्रस्तनृपलोका ॥३०२॥
विंशतिभुजा सा काली कापालिकसंयुता तत्र प्राप्ता। कुमारमभिवाद्योपविष्टा कुमारपार्श्वे ॥३०३॥
भणति च कुमार ! तदाऽऽनीयमाने त्वयीह करिणा। अवधिना मया ज्ञातं यथैष हितः कुमारस्य ॥३०४॥
ततोऽहं तथैव स्थिता निर्वृतहृदया पदमपि नो चलिता। इदानीं पुनस्तव जनको जननी स्वजनः पुरजनश्च ॥३०५॥
अनवरतं रुदन् पुनः पुनः स्मृत्वा तव गुणान्। कार्यवशेन गतया तत्र मया किंचित्संस्थापितः ॥३०६॥
विहिता च तेषां पुरतो मया प्रतिज्ञा यथा दिनद्वयान्ते। भीमकुमारो नियमादानेतव्यो मयात्र ॥३०७॥
कथितं च यथा कुमारेण स्थापितो बहुजनो जिनमते। मार्यमाणोऽपि च रक्षितस्तथा बहुर्लोकः ॥३०८॥
बुद्धिमकरगृहसहितस्तिष्ठति कुशलेन कनकपुरनगरे। तस्मात्परमहर्षस्थाने खेदं मा कुरुत यूयमपि ॥३०९॥
इति श्रुत्वोत्सुकमनाः कुमारः किल करोति यावत्प्रस्थानम्। तावत्पटुपटहभेरीभम्भादिरवः समुच्छलितः ॥

दिट्ठा य संनिसन्ना देवी दसदिसिपणासियतमोहा। तो संभंतो किमिमंति जंपिरो उट्ठिओ रक्खो॥
जक्खोवि गडयडंतो करे करेऊण मोग्गरं गरुयं। उट्ठेइ कालियावि हु करकड्ढियकत्तियकराला...
कुमरो य असंभंतो जा चिट्ठइ ताव गरुयसद्देहिं। जय जीव नंद नंदण हरिवाहणनिवइणो कुमरा॥
इय भणमाणा देवा देवीओ समागया कुमरपासं। साहिंति जक्खिणीए कमलक्खाए समागमणं॥३१५
तत्तो सावि खणेणं मुत्तु विमाणं कुमारचरणजुगं। नमिऊणं उवविट्ठा कुमरं विन्नवइ वयकुसला॥३१६
सम्मत्तं मह दाउं विंझगिरिगुहाए मुणिसगासम्मि। तइया तुमं महायस! ठिओ सि पत्ता पभायम्मि।
तत्थाहं सह नियपरियणेण, सफलीकओ मए जम्मो। मुणिपायवंदणेणं तुम्ह पसाएण भत्तीए॥३१८
दिट्ठा न तत्थ तुब्भे पुट्ठा मुणिणो न दिंति पडिवयणं। तो आउलचित्ताए दाउं अवहीए उवओगं।
कारिज्जंता मज्जणविहिमिह दिट्ठा तओ सउक्कंठा। चलिया खलिया कालं कियंतमवि गरुयकज्जेण।
अह जक्खेण विमाणं विउव्वेऊण पभणिओ कुमरो। आरुहह जओ सिग्घं गंतव्वं कमलपुरनयरे॥३२
तो उट्ठिओ कुमारो संबोहेऊण कणगरहरायं। आरूढो सुविमाणे संजुत्तो मंतिपुत्तेण॥३२२॥
गच्छंतस्स य देवा गायंता केवि केवि नच्चंता। गयगज्जि हयहिंसं च तप्पुरओ केवि कुव्वंता
कलयलतूररवेण य बहिरंता सयलनहयलभोयं। कुमरेणं सह पत्ता कमलपुरासन्नगामम्मि॥३२४॥
तो कुमरो जिणभवणे गओ तओ जक्खरक्खसाईहिं। सह वंदिउं जिणिंदं दावइ स महत्थमित्तो

गगनतले ततः पुनर्विमानमालानां मध्यमाविमाने। हारविराजितवक्षाः कुण्डलोल्लिखितगण्डतला॥३११॥
दृष्टा च संनिषण्णा देवी दशदिक्प्रणाशिततमओघा। ततः संभ्रान्तः किमिदमिति जल्पितुरुत्थितं रक्षः॥३
यक्षोऽपि जागर्जत् करे कृत्वा मुद्गरं गुरुम्। उत्तिष्ठति कालिकापि खलु करकृष्टकर्तरीकराला॥३१३॥
कुमारश्चासंभ्रान्तो यावत्तिष्ठति तावद् गुरुशब्दैः। जय जीव नन्द नन्दन! हरिवाहननृपतेः कुमार!॥३
इति भणन्तो देवा देव्यः समागताः कुमारपार्श्वम्। कथयन्ति यक्षिण्याः कमलाक्षायाः समागमनम्॥३१
ततः सापि क्षणेन मुक्त्वा विमानं कुमारचरणयुगम्। नत्वोपविष्टा कुमारं विज्ञपयति वचःकुशला॥३१
सम्यक्त्वं मम दत्त्वा विन्ध्यगिरिगुहायां मुनिसकाशे। तदा त्वं महायशः! स्थितोऽसि प्राप्ता
तत्राहं सह निजपरिजनेन, सफलीकृतं मया जन्म। मुनिपादवन्दनेन तव प्रसादेन भक्त्या॥३१८॥
दृष्टा न तत्र यूयं पृष्टा मुनयो न ददति प्रतिवचनम्। तत आकुलचित्तया दत्त्वाऽवधेरुपयोगम्॥३
कार्यमाणा मज्जनविधिमिह दृष्टास्ततः सोत्कण्ठा। चलिता स्खलिता कालं कियन्तमपि गुरुकार्येण॥३
अथ यक्षेण विमानं विकृत्य प्रभणितः कुमारः। आरोहत यतः शीघ्रं गन्तव्यं कमलपुरनगरे॥३२१॥
तत उत्थितः कुमारः संबोध्य कनकरथराजम्। आरूढः सुविमाने संयुक्तो मन्त्रिपुत्रेण॥३२२॥
गच्छतश्च देवा गायन्तः केऽपि केऽपि नृत्यन्तः। गजगर्जि हयहेषां च तत्पुरतः केऽपि कुर्वन्तः॥३२३॥
कलकलतूररवेण च बधिरयन्तः सकलनभस्तलाभोगम्। कुमारेण सह प्राप्ताः कमलपुरासन्नग्रामे॥३२४
ततः कुमारो जिनभवने गतस्ततो यक्षराक्षसादिभिः। सह वन्दित्वा जिनेन्द्रं दापयति स महार्घमित्र॥

काटककुड्डककाचुकासंबुककरटिपभिईणं । आउज्जाणमतुच्छो उच्छलिओ गहिरनिग्घोसो ॥३२६॥
.... अत्थाणट्ठिएण आयण्णिओ नरिंदेण । सो समुरासुरमंथिज्जमाणजलरासिरवगहिरो ॥३२७॥
ो राया मंतियणं पुच्छइ किं अज्ज कस्सवि मुणिस्स । उप्पन्नं वरनाणं जं सुव्वइ अमरतूररवो॥३२८॥
ा मंतियणो ईहापोहं काऊण किंपि किल कहिही । तग्गामभोइएणं राया वद्धाविओ ताव ॥३२९॥
व ! कुमारो पत्तो मह गामे देवदेविपरियरिओ । जिणभवणे पारद्धो महूसवो तेहिं रमणिज्जो ॥३३०॥
ो सव्वं आभरणं निपंगलग्गं किरीडपरिहीणं । दाउं तस्सादिट्ठो पडिहारो भणसु सव्वंपि ॥३३१॥
सामंताईलोयं जेणं संवहइ कुमरपच्चोणी । कायव्वा पच्चूसे तहेव तेणावि तं विहियं ॥३३२॥
ारविय हट्टसोहं सपरियणो नरवई गओ समुहं । आगच्छंतो कुमरो मिलिओ मग्गम्मि नयरस्स ३३३
त्तरिय विमाणाओ पाए पणमेइ पुहइनाहस्स । जणणीपमुहजणस्स य अवणोवि काउं कयत्थिज्जं ३३४
नियपिउआएसेणं आरूढो करिवरम्मि सो कुमरो । मंतिमुहेणवि विहियं उचियं सव्वस्स लोयस्स ३३५
च्छासणम्मि करिणो अह सो आरोविओ कुमारेण । पत्तो पिउणा सद्धिं धवलहरं मंगलसएहिं ॥३३६॥
हुत्तरम्मि परिवुच्छिएण कुमरस्स साहियं चरियं । जं जह वत्तं तं तह नरवइणा मंतिवग्गेण ॥३३७॥
रिणाविओ य बहुया बहुआ कुमरो नियम्मि रज्जम्मि । अह सिक्खो य निरंतं गहियो य सयं तु निव्वईक्खा ॥
भीमनरिंदो जाओ जिणसासणउज्झरं करेऊण । संपाविययव्वज्जो पत्तो पयमुत्तमुत्तमयं ॥३३९॥
एय थेवोवि हु संगो पासंडीणं इहेव दुक्खकरो । अविहियपच्छित्तो उण नरयाइसु देइ दुक्खाइं ॥३४०॥

डक्काढक्कहुडुक्ककाचुककासंबुककरटिप्रभृतीनाम् । आतोद्यानामतुच्छ उच्छलितो गम्भीरनिर्घोषः ॥३२६॥
कमलपुरे आस्थानस्थितेनाकर्णितो नरेन्द्रेण । स ससुरासुरमथ्यमानजलराशिरवगम्भीरः ॥३२७॥
ततो राजा मन्त्रिजनं पृच्छति किमद्य कस्यापि मुनेः । उत्पन्नं वरज्ञानं यत् श्रूयतेऽमरतूर्यरवः ॥३२८॥
यावद् मन्त्रिजन ईहापोहं कृत्वा किमपि किल कथयिष्यति । तद्ग्रामभोगिकेन राजा वर्धापितस्तावत् ॥३२९॥
देव ! कुमारः प्राप्तो मम ग्रामे देवदेवीपरिकरितः । जिनभवने प्रारब्धो महोत्सवस्तै रमणीयः ॥३३०॥
ततः सर्वमाभरणं निजाङ्गलग्नं किरीटपरिहीनम् । दत्त्वा तस्मा आदिष्टः प्रतिहारो भण सर्वमपि ॥३३१॥
सामन्तादिलोकं येन संवहति कुमारप्रतिगमनम् । कर्तव्यं प्रत्यूषे तथैव तेनापि तद् विहितम् ॥३३२॥
कारयित्वा हट्टशोभां सपरिजनो नरपतिर्गतः संमुखम् । आगच्छन् कुमारो मिलितो मार्गे नगरस्य ॥३३३॥
उत्तीर्य विमानात् पादौ प्रणमति पृथिवीनाथस्य । जननीप्रमुखजनस्य चाकरेणापि कृत्वा कार्यादिकम्॥३३४॥
निजपित्रादेशेनारूढः करिवरे ततः कुमारः । मन्त्रिमुखेनापि विहितमुचितं सर्वस्य लोकस्य ॥३३५॥
पश्चादासने करिणोऽथ स आरोपितः कुमारेण । प्राप्तः पित्रा सार्धं धवलगृहं मङ्गलशतैः ॥३३६॥
भुक्तोत्तरं परिपृष्टेन कुमारस्य कथितं चरितम् । यद् यथा वृत्तं तत्तथा नरपतये मन्त्रिवर्गेण ॥३३७॥
परिणायितश्च बहुवधूः कुमारो निजे राज्ये । अथ शिक्षां च नित्यं गृहीत्वा च स्वयं तु निर्वेदम् ॥३३८॥
भीमनरेन्द्रो जातो जिनशासनोन्नतिं कृत्वा । संप्राप्तप्रव्रज्यः प्राप्तः पदमुत्तमोत्तमम् ॥३३९॥

भीमकुमरेण पत्तं दुक्खं पासंडिसंथवोत्थं तं। जं पुण सुहमणुहूयं सम्मत्तफलं ति तं मुणह ॥३४॥

॥ इति पाखण्डिसंस्तवे भीमकुमारोदाहरणं समाप्तम् ॥

इति स्तोकोऽपि खलु सङ्गः पाखण्डिनामिहैव दुःखकरः। अविहितप्रायश्चित्तः [illegible]
भीमकुमारेण प्राप्तं दुःखं पाखण्डिसंस्तवोत्थं तत्। यत्पुनः सुखमनुभूतं सम्यक्त्वफलमिति तज्जानीत [illegible]

पासंडियपसंसा पोसइ पावं जणेइ संतावं । जह मंतितिलयमंतिस्स सव्वहा चयह ता एयं ॥१॥
तथाहि;—
सप्पुरिसजम्मभूमी सययपवट्टंतधम्मसामग्गि । विजयं व सुपसिद्धं विजयपुरं पुरवरं, तत्थ ॥२॥
दुव्वारवेरिविहुरियपयडदावानलो नलो नाम । सज्जभुयवज्जपंजरनियलियसिरिसारिओ राया ॥३॥
वणराइ व्व विरायइ जस्स सरीरे सयावि वरराई । सच्छाया दंतवणोवसोहिया सउणसेवणिया ॥४॥
गंभीरमणमहोयहिमहल्लउल्लाससयलससिमुत्ती । तस्सत्थि पिया सोहग्गमंजरी पेमकुलभवणं ॥५॥
कयदुट्ठलोयविलओ जणमणतुलओ सुबुद्धिवरनिलओ । नामेण मंतितिलओ मंती नयतिलयतरुमलओ ॥
निरवज्जकज्जजहवट्ठवियसामप्पमुहवरनीइपहो । सो चेव तस्स रज्जे कयप्पमाणो य सव्वत्थ ॥७॥
अह अन्नया कयाई राया आहेडयम्मि संचलिओ । तुरयारूढो मंतीवि पत्थिओ सह नरिंदेण ॥८॥
ता जाव गया रन्ने सिन्नं सव्वंपि पसरियं तत्थ । मंतितिलएण सद्धिं राया मज्झेण रन्नस्स ॥९॥
जा गच्छइ ता पिच्छइ एगं हरिणं सुदीहदढसिंगं । आरोविऊण चावं हणिही तं जाव बाणेण ॥१०॥
ता हरिणो भणइ इमं जुज्जइ खत्तस्स तुज्झ किं एयं । वसणासत्तो मुंचसि मह जं एवं तुमं बाणं ? ॥
नो खत्तसद्दअत्थं परियाणसि जं खयाउ तायंति । सयलंपि जणं तह खत्तिया य ते चेव वुच्चंति ॥१२॥
जे उभयकुलविसुद्धा खत्तियकुलकेउणो महासत्ता । अवहत्थियरिउस्सवि पहरंति न, जे पुणो मूढा ॥
वज्जियअवराहाणं वराहहरिणाइयाण पहरंता । गयपहरणाण पावा दूरे ते खत्तियत्तस्स ॥१४॥

पाखण्डिप्रशंसा पुष्णाति पापं जनयति संतापम् । यथा मन्त्रितिलकमन्त्रिणः सर्वथा त्यजत तस्मादेताम् ॥१॥
सत्पुरुषजन्मभूमिः सततप्रवर्तमानधर्मसामग्रि । विजयमिव सुप्रसिद्धं विजयपुरं पुरवरं, तत्र ॥२॥
दुर्वारवैरिविधुरप्रकटदावानलो नलो नाम । सज्जभुजवज्रपञ्जरनिगडितश्रीशारिको राजा ॥३॥
वनराजीव विराजति यस्य शरीरे सदापि वरराजी । सच्छाया दन्तव्रणोपशोभिता सगुण(शकुन)सेवनीया ॥४॥
गम्भीरमनोमहोदधिमहोल्लाससकलशशिमूर्तिः । तस्यास्ति प्रिया सौभाग्यमञ्जरी प्रेमकुलभवनम् ॥५॥
कृतदुष्टलोकविलयो जनमनस्तोलकः सुबुद्धिवरनिलयः । नाम्ना मन्त्रितिलको मन्त्री नयतिलकतरुमलयः ॥
निरवद्यकार्ययथाव्यवस्थापितसामप्रमुखनीतिपथः । स एव तस्य राज्ये कृतप्रमाणश्च सर्वत्र ॥७॥
अथान्यदा कदाचिद् राजाऽऽखेटके प्रचलितः । तुरगारूढो मन्त्र्यपि प्रस्थितः सह नरेन्द्रेण ॥८॥
तौ यावद् गतावरण्ये सैन्यं सर्वमपि प्रसृतं तत्र । मन्त्रितिलकेन सार्धं राजा मध्येनारण्यस्य ॥९॥
यावद् गच्छति तावत्पश्यत्येकं हरिणं दीर्घदृढशृङ्गम् । आरोप्य चापं हनिष्यति तं यावद् बाणेन ॥१०॥
तावद् हरिणो भणतीदं युज्यते क्षत्रस्य तव किमेतत् । व्यसनासक्तो मुञ्चसि मयि यदेवं त्वं बाणम् ? ॥११॥
नो क्षत्रशब्दार्थं परिजानासि यत् क्षतात् त्रायन्ते । सकलमपि जनं तथा क्षत्रियाश्च त एवोच्यन्ते ॥१२॥
ये उभयकुलविशुद्धाः क्षत्रियकुलकेतवो महासत्त्वाः । अपहस्तितरिपोरपि प्रहरन्ति न, ये पुनर्मूढाः ॥१३॥
वर्जितापराधानां वराहहरिणादिकानां प्रहरन्तः । गतप्रहरणानां पापा दूरे ते क्षत्रियत्वस्य ॥१४॥

किं चुक्का भंडारे किं तुह अंतेउरे पुरे सिविरे ?। गयसरणे हणसि जहा तहेव धी खत्तियत्तं ते
तथा चाह;—
हरिण चरंति वणंतरि हि अविहियपरसंताव । ताहिवि कह वाहंति कर सज्जण ! सरलसहाव ॥१६॥
इच्चाइ निसुणिऊणं रायामच्चं भणेइ अच्छेरं । जं पसुणोवि हु जंपंति निब्भया माणुसगिराए ॥१७॥
मंतिनिलएण भणियं देव ! इमो दाणवो व देवो वा । केणावि कारणेणं कयमिगवेसो ॥१८॥
ता गच्छ तुरियं तुरियं तुरयं मा खंच मुंच मुक्कलयं। पिच्छह किं कुणइ इमोत्ति तो निवो ॥१९॥
उच्चुवसंपयाहिं गच्छइ हरिणोवि पिट्ठओ राया । ता जाव मज्झ भागे वणस्स ता पिच्छए तत्थ ॥२०॥
उत्तत्तकणयवन्नं पलंबबाहुं सुदंसणं सोमं । कंदप्पंपि अदप्पं कुणमाणं देहसोहाए ॥२१॥
मुणिमेगं एगंते निरुद्धवयणं विमुक्कतणुचिट्ठं । नासग्गनिसियदिट्ठिं झायंतं किंपि परमत्थं ॥२२॥
ता हरिणेणं भणिया वंदह भो भो इमं महाभागं । मुणिमवयरिउं तुरियं तुरयाओ तो निवामच्चा ॥२३॥
वंदंति भत्तिवंता सोवि हु तेसिं पयच्छइ अतुच्छं । वरधम्मलाभवयणं जणणं सिवमुक्खलाभस्स ॥२४॥
उवविट्ठा धरणीए जा ते तो तस्य सिन्नमणुरत्तं । मुणिणावि समारद्धा तेसिं सद्देसणा एवं ॥२५॥
तथाहि;—
जीवो अणाइनिहणपवाहअणुदयंतकम्मसंताणो । परिभमइ दुहसयावत्तदुग्गमे भवसमुद्दम्मि ॥२६॥
तत्थ महापावजोगाओ दुक्खमुप्पाइऊण नरयम्मि । अणुहवइ विविहसत्थाभिघायसंजणियवियणाओ
निब्भिन्नमेत्ति वाएणच्छणकलणकप्पणाईणि । अणुहवइ विविहदुक्खाइं छुप्पिवासापरिस्संतो ॥२८॥

किं भ्रष्टा भाण्डागारे किं तवान्तःपुरे पुरे शिबिरे ?। गतशरणान् हंसि यथा तथैव धिक् क्षत्रियत्वं ते॥
हरिणाश्चरन्ति वनान्तरे हि अविहितपरसंतापाः । तथापि कथं बाध्यन्ते कुरु सज्जन! सरलस्वभाव॥
इत्यादि श्रुत्वा राजामात्यं भणत्याश्चर्यम् । यत् पशवोऽपि खलु जल्पन्ति निर्भया मनुष्यगिरा ॥१७॥
मन्त्रिनिलयेन भणितं देव ! अयं दानवो वा देवो वा । केनापि कारणेन कृतमृगवेषः समवतीर्णः ॥१८॥
तस्माद् गच्छ त्वरितं त्वरितं तुरगं मा कर्ष मुञ्च स्वतन्त्रम् । पश्य किं करोत्ययमिति ततो ॥१९॥
[illegible] हरिणोऽपि पृष्ठतो राजा । तावद्यावन्मध्यभागे वनस्य तदा पश्यति तत्र ॥२०॥
उत्तप्तकनकवर्णं प्रलम्बबाहुं सुदर्शनं सौम्यम् । कन्दर्पमप्यदर्पं कुर्वाणं देहशोभया ॥२१॥
मुनिमेकमेकान्ते निरुद्धवचनं विमुक्ततनुचेष्टम् । नासाग्रन्यस्तदृष्टिं ध्यायन्तं किमपि परमार्थम् ॥२२॥
तदा हरिणेन भणितौ वन्देथां भो भो इमं महाभागम् । मुनिमवतीर्य त्वरितं तुरगात् ततो नृपामात्यौ ॥
वन्देते भक्तिमन्तौ सोऽपि खलु तयोः प्रयच्छत्यतुच्छम् । वरधर्मलाभवचनं जननं शिवमोक्षलाभस्य ॥
उपविष्टौ धरण्यां यावत्तौ तावत्तस्य सैन्यमनुरक्तम् । मुनिनापि समारब्धा तेषां सद्देशनैवम् ॥२५॥
जीवोऽनादिनिधनप्रवाहानुदयत्कर्मसंतानः । परिभ्रमति दुःखशतावर्तदुर्गमे भवसमुद्रे ॥२६॥
तत्र महापापयोगाद् दुःखमुत्पाद्य नरके । अनुभवति विविधशस्त्राभिघातसंजनितवेदनाः ॥२७॥

ाणुस्सम्मिवि दारिद्दवाहिदोहग्गदुक्खसंतत्तो । विसयासानडिओ अणुवलद्धविसओ गमइ कालं ॥२९॥
ाह कहवि लहइ विसए तस्सेवाए विवड्ढए अहियं। विसयहिलासो, तित्ती य नेय, तेसिं असंपत्ती॥३०॥
ाइ कयाइ अवस्सं तो सुमरंतो निसेविए पुव्विं । अरईइ तीइ घिप्पइ जीइ न निद्दंपि पावेइ ॥३१॥
िवत्तेवि महड्ढियइड्ढीईसा दुणेइ इयरेवि । अभियोगियकिब्बिसिया पुण भंडं चेव दुक्खाण ॥३२॥
ाथा च ते शोचन्ति;—
ागगुरुणो सयासे तवमणुचिन्नं मए इमेणावि । हद्धी ! मज्झ पमाओ फलिओ एयस्स अपमाओ ॥३३॥
ाथा;—
ावत्तणि तुल्लेवि परो जं आणवइ सरोसु । किं किज्जइ तमु वइरियह धम्मपमायह दोसु ॥३४॥
तेरियनरसुरभवेसुं विसयासेवाए जो सुहाभासो । सोवि अपत्थं पच्छा दिंतो गुरुदुक्खदंदोलिं॥३५॥
ावं च निरंतरदुहपरंपरापरिगयम्मि संसारे । जिणदेसिए कयंते भणियमणुट्ठह भवकयंते ॥३६॥
ाणइ निवो एवमिणं किंतु विसेसेण कारणं तुम्ह । वेरग्गे जं जायं तं साहह, तो मुणी कहइ ॥३७॥
अत्थि नयरं पसिद्धं सिद्धपुरं नाम तत्थ नरनाहो। नामेण भुवणसारो भज्जा तस्सत्थि कणयसिरी ॥
ावनिदअभिहाणो तस्स अत्थि मइसागरोत्ति वरमंती । दाहिणदेसाओ अहन्नयागओ तत्थ समुदाओ॥
ांधव्वियआउज्जियनच्चणिमाईण तस्स अत्थाणे । पडिहारमुइओ तेण काउं पेक्खणयमारद्धं ॥४०॥
मपुव्वपेक्खणेक्खणहेउं कंचुइमुहेण नरनाहो । अंतेउरेण विन्नविओ तयं तेणणुन्नायं ॥४१॥

तैर्यक्त्वेऽपि वाहनदहनाङ्कनकर्णकर्तनादीनि । अनुभवन्ति विविधदुःखानि क्षुत्पिपासापरिश्रान्ताः ॥२८॥
ानुष्येऽपि दारिद्र्यव्याधिदौर्भाग्यदुःखसंतप्तः । विषयाशानटितोऽनुपलब्धविषयो गमयति कालम् ॥२९॥
ाथ कथमपि लभते विषयांस्तत्सेवया विवर्धतेऽधिकम् । विषयाभिलाषः, तृप्तिश्च नैव, तेषामसंप्राप्तिः ॥३०॥
ावति कदाचिदवश्यं ततः स्मरन्निषेवितान् पूर्वम् । अरत्या तया गृह्यते यया न निद्रामपि प्राप्नोति ॥३१॥
ेवत्वेऽपि महर्द्धिकर्द्धीर्ष्या दुनोतीतरेऽपि । अभियोगिककिल्बिषिकाः पुनर्भाण्डमेव दुःखानाम् ॥३२॥
ेकगुरोः सकाशे तपोऽनुचीर्णं मयाऽनेनापि । हा धिग् ! मम प्रमादः फलित एतस्याप्रमादः ॥३३॥
ेवत्वे तुल्येऽपि परो यदाज्ञापयति सरोषः । किं क्रियते तस्य वैरिणो धर्मप्रमादो दोषः ॥३४॥
तैर्यग्नरसुरभवेषु विषयासेवायां यः सुखाभासः । सोऽप्यपथ्यं पश्चाद् ददद् गुरुदुःखद्वन्द्वालीम् ॥३५॥
एवं च निरन्तरदुःखपरम्परापरिगते संसारे । जिनदेशिते कृतान्ते भणितमनुतिष्ठत भवकृतान्ते ॥३६॥
भणति नृप एवमिदं किन्तु विशेषेण कारणं युष्माकम् । वैराग्ये यज्जातं तत्कथयत, ततो मुनिः कथयति ॥
अस्ति नगरं प्रसिद्धं सिद्धपुरं नाम तत्र नरनाथः । नाम्ना भुवनसारो भार्या तस्यास्ति कनकश्रीः ॥३८॥
भविनयाभिधानस्तस्यास्ति मतिसागर इति वरमन्त्री । दक्षिणदेशादन्यदाऽऽगतस्तत्र समुदायः ॥३९॥
गान्धर्विकातोद्यिकनर्तक्यादीनां तस्यास्थाने । प्रतिहारसूचितस्तेन कर्तुं प्रेक्षणकमारब्धम् ॥४०॥
अपूर्वप्रेक्षणेक्षणहेतोः कञ्चुकिमुखेन नरनाथः । अन्तःपुरेण विज्ञप्तिस्तत् तेनानुज्ञातम् ॥४१॥

तो जवणियछिड्डेहिं पिच्छइ अंतेउरंपि पिच्छणयं । वारविलासिणिसत्थो ...
तथाहि,--
सुरसुंदरिसमरुवाहिं लडहलीलाविलासकलियाहिं । नाणापगारलंकारफारसिंगारसाराहिं ॥४३॥
कसिणघणकुंतलुप्पीलकलियधम्मिल्लकुसुमदामाहिं । मयणाहिपरिमलुग्गारगारवग्घवियसोहाहिं ॥४४॥
मइरामयमउलावियपहोल्लिरायंबलोयणिल्लाहिं । अविरलपयट्टघणसेयबिंदुदंतुरियमालाहिं ॥४५॥
वारविलयाहिं राया संवाहिज्जंतललियकमकमलो । वीइज्जंतो अवराहिं नरवरो चामरकराहिं ॥४६॥
उवविट्ठो अत्थाणे जा चिट्ठइ पेक्खणम्मि अक्खित्तो । ता सहसा पडिहारो समागओ कुणइ विन्नत्तिं
देव ! दुवारे चिट्ठइ अट्ठंगनिमित्तजाणओ बडुओ । पुत्थियहत्थो सियनिवसणो य पहुदंसणासाए ॥४८॥
को आएसो मुच्चइ, मा मुंचसु मुच वत्त कोऽवसरो । देवाण दुल्लहम्मिवि अतुच्छपिच्छणयउणकाले ॥
मइसागरसचिवेणं तो विन्नत्तो निवो इमं झत्ति । देव ! पसायं काउं मिल्लावसु बंभणं एयं ॥५०॥
अट्ठंगनिमित्तधरो धराए नहु कोवि दीसए पायं । पेच्छणयं पुण दीसइ दिणे दिणे तुह पसाएणं ॥
तो भणियं नरवइणा मुंचसु पडिहार ! बंभणं एयं । आएसोत्ति भणित्ता मुक्को सो तेण पत्तो य ॥
मंतुच्चारणपुव्वं सियक्खए मत्थए नरिंदस्स । अप्पेउं उवविट्ठो उचियट्ठाणम्मि सो बडुओ ॥५३॥
सूडसमत्तीए तओ आभट्ठो नरवरेण सो एवं । सयकालं ते कुसलं सो जंपइ नाह ! नो कुसलं ॥५४॥
मम तुम्हाणं अन्नस्स वावि इहनयरवासिलोयस्स । नाणेण मए नायं अंतमुहुत्तंतरापरओ ॥५५॥

ततो यवनिकाछिद्रैः पश्यत्यन्तःपुरमपि प्रेक्षणकम् । वारविलासिनीसार्थ आस्थानस्थः पुनः पश्यति
सुरसुन्दरीसमरूपाभिः सुन्दरलीलाविलासकलिताभिः । नानाप्रकारालङ्कारस्फारशृङ्गारसाराभिः ॥४३॥
कृष्णघनकुन्तलसंघातकलितधम्मिल्लकुसुमदामाभिः । मृगनाभिपरिमलोद्गारगौरवपूर्णशोभाभिः ॥४४॥
मदिरामदमुकुलितप्रघूर्णनशीलाताम्रलोचनाभिः । अविरलप्रवृत्तघनस्वेदबिन्दुदन्तुरितभालाभिः ॥४५॥
वारवनिताभी राजा संवाह्यमानललितक्रमकमलः । वीज्यमानोऽपराभिर्नरवरश्चामरकराभिः ॥४६॥
उपविष्ट आस्थाने यावत्तिष्ठति प्रेक्षण आक्षिप्तः । तावत्सहसा प्रतीहारः समागतः करोति विज्ञप्तिम् ॥४७॥
देव ! द्वारे तिष्ठत्यष्टाङ्गनिमित्तज्ञायको बटुकः । पुस्तिकाहस्तः सितनिवसनश्च प्रभुदर्शनाशया ॥४८॥
क आदेशो मुच्यते, मा मुञ्च वर्धय तस्य कोऽवसरः । देवानां दुर्लभेऽप्यतुच्छप्रेक्षणकक्षणकाले ! ॥४९॥
मतिसागरसचिवेन ततो विज्ञप्तो नृप इदं झटिति । देव ! प्रसादं कृत्वा मोचय ब्राह्मणमेतम् ॥५०॥
अष्टाङ्गनिमित्तधरो धरायां नैव कोपि दृश्यते प्रायः । प्रेक्षणकं पुनर्दृश्यते दिने दिने तव प्रसादेन ॥५१॥
ततो भणितं नरपतिना मुञ्च प्रतिहार ! ब्राह्मणमेतम् । आदेश इति भणित्वा मुक्तः स तेन प्राप्तश्च ॥
मन्त्रोच्चारणपूर्वं सिताक्षतान् मस्तके नरेन्द्रस्य । अर्पयित्वोपविष्ट उचितस्थाने स बटुकः ॥५३॥
प्रस्तावसमाप्तौ तत आभाषितो नरवरेण स एवम् । सदाकालं ते कुशलं स जल्पति नाथ ! नो कुशलम्
मम युष्माकमन्यस्य वापीह नगरवासिलोकस्य । ज्ञानेन मया ज्ञातमन्तर्मुहूर्तान्तरापरतः ॥५५॥

तो तं पइ जंपेइ पुहइवई गरुयणरुभरभरिओ। किं गयणं निवडेही गहचक्कजुयंपि इह नयरे ?॥५६॥
किंवा अइगरुअगिरिं कोवि सुरो पाडिही पुरस्सुवरिं। पलयानलसारिच्छो अहवा जलणो इहुट्ठिही ?॥
अहह! असंबद्धपलाविरस्स पइपस्स पेच्छ मह पुरओ। जीहाए चंचलत्तं तो मंती भणइ पसिऊण॥५८॥
एसो चिय पुच्छिज्जउ देवाकुसलस्स कारणं किंपि। किमिमेहिं अणरखेहिं वियप्पबहुलेहिं भणिएहिं ?॥
तो भणइ निवो भण भद्द! कारणं अकुसले पुरजणस्स। जंपइ देव! सुणिज्जउ मणं पसन्नं करेऊणं॥६०॥
नरवर! बरोवि दिव्वं देवन्नू सक्कए न रक्खेउं। जं भावि सुहं असुहं तं चिय सो कहइ अवियप्पं॥६१॥
ता मा रूससु मज्झं जहदिट्ठं भावि परिकहंतस्स। इय भणिउं देवन्नू निब्भयचित्तो कहइ एवं॥६२॥
मुसलप्पमाणघणधारघोरणीए धराए तह कहवि। धाराधरो पवुट्ठिं काही धीराण धुणियसिरो॥६३॥
अकलियगुरुयत्तगत्तोरुसालदेवउलमालधवलहरं। एक्कजलं चिय होही नयरं गुरुनीरनिहिसरिसं॥६४॥
इय तस्स कहंतस्सवि परियत्तिय उत्तरो ठिओ पवणो। करयलमुहमेत्तं समुन्नयं मेहखंडं च॥६५॥
तो भणइ बंभणो भो उत्तरओ नियह अब्भयं लोया!। पच्छाइस्सइ एयं ममगगयणंगणं कमसो॥६६॥
तत्तो अत्थाणत्थो लोओ सव्वोवि ठाइ उड्ढमुहो। उप्पइउं पिव गयणे तव्वयणस्सेव भयभीओ॥६७॥
जह जह पवणो पसरइ तह तह पसरेइ मेहखंडंपि। गयणंगणपरिसक्कणमहमहमिगयाइव कुणंति॥६८॥
भरियगिरिकंदरोदरघरविवरो झत्ति थणियसद्दोवि। फोडंतो बंभंडं दिक्करडिरवोव्व वित्थरिओ॥६९॥
पसरंततडयडारावभरियभुवणंतरा तडिदंडो। सुरकुंभिकुंभवरिसायकुंभआहरणकिरणव्व॥७०॥

ततस्तं प्रति जल्पति पृथिवीपतिर्गुरुरोषभरभृतः। किं गगनं निपतिष्यति ग्रहचक्रयुतमपीह नगरे ?॥५६॥
किंवाऽतिगुरुकगिरिं कोऽपि सुरः पातयिष्यति पुरस्योपरि। प्रलयानलसदृशोऽथवा ज्वलन इहोत्थास्यति ?॥५७॥
अहह! असंबद्धप्रलपितुर्दैवज्ञस्य पश्य मम पुरतः। जिह्वायाश्चपलत्वं ततो मन्त्री भणति प्रसद्य॥५८॥
एष एव पृच्छ्यतां देवाकुशलस्य कारणं किमपि। किमेभी रोषैर्विकल्पबहुलैर्भणितैः ?॥५९॥
ततो भणति नृपो भण भद्र! कारणमकुशले पुरजनस्य। जल्पति देव! श्रूयतां मनः प्रसन्नं कृत्वा॥६०॥
नरवर! वरोऽपि दैवं दैवज्ञः शक्नोति न रक्षितुम्। यद्भावि शुभमशुभं तदेव स कथयत्यविकल्पम्॥६१॥
तस्माद् मा रुष्य मम यथादृष्टं भावि परिकथयतः। इति भणित्वा दैवज्ञो निर्भयचित्तः कथयत्येवम्॥६२॥
मुसलप्रमाणघनधाराधोरण्या धरायां तथा कथमपि। धाराधरः प्रवृष्टिं करिष्यति धीराणां धूनितशिराः॥६३॥
अकलितगुरुत्वगात्रोरुशालदेवकुलमालाधवलगृहम्। एकजलमेव भविष्यति नगरं गुरुनीरनिधिसदृशम्॥६४॥
इति तस्मिन् कथयत्यपि परिवृत्त्योत्तरः स्थितः पवनः। करतलमुखमात्रं समुन्नतं मेघखण्डं च॥६५॥
ततो भणति ब्राह्मणो भो उत्तरतः पश्यताभ्रकं लोकाः!। प्रच्छादयिष्यत्येतत्समग्रगगनाङ्गणं क्रमशः॥६६॥
ततः आस्थानस्थो लोकः सर्वोऽपि तिष्ठत्यूर्ध्वमुखः। उत्पतितुमिव गगने तद्वचन इव भयभीतः॥६७॥
यथा यथा पवनः प्रसरति तथा तथा प्रसरति मेघखण्डमपि। गगनाङ्गणपरिष्वष्कणमहमहमिकयेव कुर्वन्ति॥
भृतगिरिकन्दरोदरधराविवरो झटिति स्तनितशब्दोऽपि। स्फोटयन् ब्रह्माण्डं दिक्करटिरव इव विस्तृतः॥६९॥

[illegible]त्ति ।
[illegible]वरं तस्स जयं जायं । पलयानलमंडलविलोलजालमालाकरालियं ॥७१॥
इय [illegible] जणियच्छरिओ सयं निरिक्खंतो । जा चिट्ठइ ता लग्गो वरिसेउं [illegible]
[illegible] पसरिओ पउरनीरपूरोत्ति । जइ वोलिउं पयट्टो पणए मणम्मि
[illegible] मुरिओ ता नरवईवि चिंतेइ । किमकाले संजाओ अइय अओ! [illegible]
[illegible] पाविय सलिलं । उट्ठेउं सो गहिओ सागरभूमीए मज्झिमो ॥७२॥
[illegible] ण तत्थ पुरलोयं । अंकुरभरकंत निच्चं निगुणए एत्थ ॥७३॥
[illegible] गहिउं गुरुम्मि [illegible] । मा मं पडिरुक नीरे उवमरइ [illegible]
[illegible] ! तुमं मरगु जिणनमुक्कारं । आभारे [illegible] सागारं [illegible]
[illegible] गुणेऊण [illegible] गया । जा निवडइ ता नीरे सागरभूमीए [illegible] ॥७४॥
[illegible] संमुहं एवं । [illegible] आगयं [illegible] ॥७५॥
[illegible] भारइ पत्तोएउ । [illegible] पत्त भूमाए [illegible] ॥७६॥
[illegible] गणिओ जं । न कओ जिणिंदधम्मो [illegible] ॥७७॥
[illegible] । [illegible] मरणे अहमिहि किं करिस्सामि [illegible] ॥७८॥
[illegible] । निवपुत्तपुरिसोत्ता [illegible] ॥७९॥

[illegible] ॥८०॥
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] किं करिष्यामि [illegible]
[illegible]

सावज्जरज्जकज्जे अणज्जमज्जायमायरंतेण । हा ! सव्वसंगचाओ न कओ विसएसु गिद्धेण ॥८५॥
कोडीवराडियाए वेरुलियमणी य कायखंडेण । चिंतामणी उवलेणं कप्पतरू थोहरेणं व ॥८६॥
हा ! हारिओ मए जं दुक्खसरूवाण दुक्खहेऊण । विसयाणं सेवाए गमिओ जम्मो अकयधम्मो ॥८७॥
किं कुणिमो किं सरिमो किं भणिमो संकडम्मि आवडिए ? । इअ पभणंतस्स तहिं नीरं पत्तं सुवेगेण ॥
ता जा नमोक्कारं मणम्मि चिंतेइ ताव बोहित्थं । अभिमुहमिंतं पिच्छइ उम्मिट्ठगयंव अमणुस्सं ॥८९॥
सत्तमभूमीए वरंडियाए वेगेण तं समावडियं । मइसागरेण तत्तो भणियं आरुहउ इह देवो ॥९०॥
जं देवमिमाउ आवईउ नित्थारिउं सुरो कोवि । एयं ढोयइ पुन्नोदएण परिपेरिओ तुम्ह ॥९१॥
इय सुणिउं नरनाहो आरुहणत्थं महल्लबोहित्थे । जा उक्खिवेइ चरणं वरंडियाठवियवामपओ ॥९२॥
ताव न जलं न मेहो नय बोहित्थं न विज्जुगज्जीओ । सुत्थावत्थं तु परं पासइ पमुइयमणं लोयं ॥९३॥
कत्थवि संगीयरवं कत्थवि पारद्धविविहकलहट्टं । कत्थवि पयडियनट्टं तो राया विम्हिओ भणइ ॥९४॥
किं अणणुभूयपुव्वं एयं अच्चब्भुयं गणयपवर ! । सो भणइ अहं निव ! इंदजालिओ न उण जोइसिओ ॥
तत्तो विम्हयपरवसहियओ राया सुवण्णकोडिदुगं । वत्थाई अन्नंपि हु दाविय वडुयं विसज्जेइ ॥९६॥
मइसागरपमुहजणं अवरोहसमन्नियं भवविरत्तो । भणइ नरिंदो दिट्ठं वियंभियं इंदयालस्स ? ॥९७॥
दिट्ठं सव्वंपि इमं तुम्ह पसाएण तेवि जंपंति । अइअच्चब्भुयमेयं केणवि न कयावि दिट्ठंति ॥९८॥

हा हा ! हतोऽस्मीदानीं विफलमनुजत्वं गमयता । निजपूर्वपुरुषमर्यादा भग्ना भग्नाशयेन मया ॥८४॥
सावद्यराज्यकार्येऽनार्यमर्यादामाचरता । हा ! सर्वसङ्गत्यागो न कृतो विषयेषु गृद्धेन ॥८५॥
कोटिवराटिकया वैडूर्यमणिश्च काचखण्डेन । चिन्तामणिरुपलेन कल्पतरुः स्नुहेव ॥७६॥
हा ! हारितो मया यद् दुःखस्वरूपाणां दुःखहेतूनाम् । विषयाणां सेवायां गमितं जन्माकृतधर्मं ॥८७॥
किं कुर्मः किं स्मरामः किं भणामः संकटे आपतिते । इति प्रभणतस्तत्र नीरं प्राप्तं सुवेगेन ॥८८॥
तदा यावन्नमस्कारं मनसि चिन्तयति तावद् यानपात्रम् । अभिमुखमायत् पश्यत्युन्मृष्टगजमिवामनुष्यम् ॥८९॥
सप्तमभूमेर्वरण्डिकायां वेगेन तत् समापतितम् । मतिसागरेण ततो भणितमारोहत्विह देवः ॥९०॥
यद् देवमस्या आपदो निस्तारयितुं सुरः कोऽपि । एतद्ढौकते पुण्योदयेन परिप्रेरितो युष्माकम् ॥९१॥
इति श्रुत्वा नरनाथ आरोहणार्थं महायानपात्रे । यावदुत्क्षिपति चरणं वरण्डिकास्थापितवामपादः ॥९२॥
तावन्न जलं न मेघो न च यानपात्रं न विद्युद्गर्जितः । सुस्थावस्थं तु परं पश्यति प्रमुदितमनसं लोकम् ॥९३॥
क्वापि संगीतरवं क्वापि प्रारब्धविविधकलहट्टम् । क्वापि प्रकटितनाट्यं ततो राजा विस्मितो भणति ॥९४॥
किमननुभूतपूर्वमेतदत्यद्भुतं गणकप्रवर ! । स भणत्यहं नृप ! इन्द्रजालिको न पुनर्ज्यौतिषिकः ॥९५॥
ततो विस्मयपरवशहृदयो राजा सुवर्णकोटिद्विकम् । वस्त्राद्यन्यदपि च दापयित्वा बटुकं विसृजति ॥९६॥
मतिसागरप्रमुखजनमवरोधसमन्वितं भवविरक्तः । भणति नरेन्द्रो दृष्टं विजृम्भितमिन्द्रजालस्य ? ॥९७॥
दृष्टं सर्वमपीदं तव प्रसादेन तेऽपि जल्पन्ति । अत्यद्भुतमेतत् केनापि न कदापि दृष्टमिति ॥९८॥

तो भणइ नरवरिंदो जारिसमिममिंदजालविप्फुरियं । तारिसमिह संसारे सव्वं बहुदुक्खभंडारे ॥९९॥
रूवं थामं पेमं तारुन्नं संपया य आउं च । पवणपहल्लिरदब्भग्गलग्गजलबिंदुतरलतरं ॥१००॥
तथाहि;—
कुट्ठाइवाहिविहुरियनासानहपमुहअंगुवंगाण । पज्जुन्नसमाणवि रूवसंपया होइ बीभच्छा ॥१०१॥
वाहिपिवासाछुहसुसियरुहिरमंसाइधाउसंताणा । मारुअतुल्लबलावि हु कट्ठेणुट्ठंति ठाणाओ ॥१०२॥
पेमाणवि भज्जाकट्ठसिट्ठिरहुतिलयसीयपभिईण । को न मुणइ दारुणपरिणईण सोऊण वित्तंते ॥१०३॥
तारुन्नारन्नंपि हु विविहविलासुल्लसंतसालिल्लं । डज्झइ जरदवजालावलीए विहलं अहन्नाणं ॥१०४॥
किसलयदलग्गसंलग्गजललवुल्लासविलसिरसिरीए । को वीससइ सिरीए असईएव दोसपउराए ? ॥१०५॥
अणवरयकमलसंवरणलग्गनालग्गकंटयव्व सिरी । कत्थइ पयं निवेसइ न निब्भरं अज्जवि खणंपि ॥१०६॥
संपन्नमूलदढदंडकोसमंडलवियासपउरंपि । दिवसवसाणे कमलंव मुयइ मणुएसरं लच्छी ॥१०७॥
इय दिणयरमुत्तीइव बहुविहसंकंतिलद्धपसराए । एयाए को न तविओ जयम्मि लच्छीए सच्छंदं ? ॥१०८॥
पइसमयगलंते आउयम्मि निरुवक्कमेवि थिरबुद्धी । जेसिं तेसिं विज्जूए दुक्करा नो थिरत्तासा ॥१०९॥
इय मुणिऊण असारं सव्वं संसारविलसियमियाणिं । विसयसुहाभासे चंचलम्मि को हंत ! पडिबंधो ! ॥११०॥
ता इत्तियकालं मे मुहाइ गमिया नराइसामग्गी । पुव्वपुरिसाणुचिन्ने संपइ मग्गम्मि लग्गिस्सं ॥१११॥
इय भणिउं हरिविक्कमकुमरं रज्जे ठवेवि सुहलग्गे । दाऊण धणं धम्मे जाओ समणो स एस अहं ॥११२॥

ततो भणति नरवरेन्द्रो यादृशमिदमिन्द्रजालविस्फुरितम् । तादृशमिह संसारे सर्वं बहुदुःखभाण्डागारे ॥९९॥
रूपं स्थाम प्रेम तारुण्यं संपच्चायुश्च । पवनप्रचलद्दर्भाग्रलग्नजलबिन्दुतरलतरम् ॥१००॥
कुष्ठादिव्याधिविधुरितनासानखप्रमुखाङ्गोपाङ्गानाम् । प्रद्युम्नसमानामपि रूपसंपद् भवति बीभत्सा ॥१०१॥
व्याधिपिपासाक्षुच्छुष्करुधिरमांसादिधातुसंतानाः । मारुततुल्यबला अपि खलु कष्टेनोत्तिष्ठन्ति स्थानात् ॥१०२॥
प्रेम्णामपि भार्याकाष्ठश्रेष्ठिरघुतिलकसीताप्रभृतीनाम् । को न जानाति दारुणपरिणतीनां श्रुत्वा वृत्तान्तान् ॥१०३॥
तारुण्यारण्यमपि खलु विविधविलासोल्लसत्सालकम् । दह्यते जरादवज्वालावल्या विफलमधन्यानाम् ॥१०४॥
किसलयदलाग्रसंलग्नजललवोल्लासविलसितृश्रियम् । को विश्वसिति श्रियमसतीमिव दोषप्रचुराम् ? ॥१०५॥
अनवरतकमलसंवरणलग्ननालाग्रकण्टकेव श्रीः । क्वचित्पदं निवेशते न निर्भरमद्यापि क्षणमपि ॥१०६॥
संपन्नमूलदृढदण्डकोशमण्डलविकासप्रचुरमपि । दिवसावसाने कमलमिव मुञ्चति मनुजेश्वरं लक्ष्मीः ॥१०७॥
इति दिनकरमूर्तिरिव बहुविधसंक्रान्तिलब्धप्रसरया । एतया को न तापितो जगति लक्ष्म्या स्वच्छन्दम् ? ॥१०८॥
प्रतिसमयगलत्यायुषि निरुपक्रमेऽपि स्थिरबुद्धिः । येषां तेषां विद्युतो दुष्करा नो स्थिरत्वाशा ॥१०९॥
इति ज्ञात्वाऽसारं सर्वं संसारविलसितमिदानीम् । विषयसुखाभासे चञ्चले को हन्त ! प्रतिबन्धः ! ॥११०॥
तस्मादेतावत्कालं मया मुधा गमिता नरादिसामग्री । पूर्वपुरुषानुचीर्णे संप्रति मार्गे लगिष्यामि ॥१११॥

---

१ क विरमणं ।

नियअणुहूयं जइवि हु साहिज्जंतं जणेइ लहुयत्तं। तुम्हारिसेसु नरवर! तं चिय गुणकारणं होइ ॥११३॥
तो कम्मिंधणअनलेणिमिणा चरिएण नलनरिंदस्स। उज्जोइयाउ खीणं मणाउ अन्नाणसंतमसं ॥११४॥
तो भणइ महासत्ताण नाह! तुम्हारिसाण तुट्टंति। निवलच्छिबंधसंबंधबंधणाणीह जइ तहवि ॥११५॥
घणकम्मनिविडबंधणबद्धाणं विगयसुद्धसद्धाणं। अम्हारिसमुद्धाणं दूरे सद्धम्मबुद्धीवि ॥११६॥
दूरतरेणं सुगुरूण संगमो किंतु नाह! अइगरुयं। मन्ने समज्जियं चिय पुन्नं पावंपि पुव्वभवे ॥११७॥
तेण तुह पायकमलं कमलसरं पिव मरुम्मि पणएण। लद्धं मिगसाहिज्जा सकेमि न सेविउं कीवो ॥११८॥
उक्तं च;—

"महद्भिः पापात्मा विरलमपि सङ्गं न लभते, वियोगं प्राप्नोति क्षणमपि न तैः पुण्यसहितः।
अत. किञ्चिन् पापं सुकृतमपि शङ्के स्वविषये, भवद्भिः संसर्गः कथमथ कथं चैष विरहः! ॥"

एवं च ठिए धम्मस्स जस्स मह अत्थि जोग्गया सामि!। तव्विसए आएसो मह दिज्जउ तो मुणी आह ॥
अरहंतो चिय देवो जीवाइपयत्थसत्थसद्दहणं। अहिगयतत्तो य गुरू इइ सम्मत्तं पयत्तेण ॥१२०॥
जावज्जीवं संकाकंखापामुक्खदोसपरिमुक्कं। भो नरवर! परिपालसु जइ सिवसोक्खं लहु महसु ॥१२१॥
तो मंतिणा समं चिय पडिवन्नं तं विहीए नरवइणा। पुणरवि सविसेसं चिय पन्नविए तस्सरूवम्मि ॥१२२॥
भणइ निवो मह कल्लाणकुलहरं को इमो मिगो नाह!। कहइ गुरू तुह मित्तं पुव्वभवे माहणो आसि ॥
सो मरिऊणं जक्खो अन्नाणतवेणिमो समुप्पन्नो। पुव्वभवब्भासाओ पीई तुह दंसणे जाया ॥१२४॥
भद्दगभावो जाओ इमस्स मह दंसणाओ इह निच्चं। काऊण हरिणरूवं तो इमिणा ववसियं एयं ॥१२५॥

इति भणित्वा हरिविक्रमकुमारं राज्ये स्थापयित्वा शुभलग्ने। दत्त्वा धनं धर्मे जातः श्रमणः स एषोऽहम् ॥
निजानुभूतं यद्यपि खलु कथ्यमानं जनयति लघुत्वम्। युष्मादृशेषु नरवर! तदेव गुणकारणं भवति ॥११३॥
ततः कर्मेन्धनानलेनानेन चरितेन नलनरेन्द्रस्य। उद्द्योतितात् क्षीणं मनसोऽज्ञानसंतमसम् ॥११४॥
ततो भणति महासत्त्वानां नाथ! युष्मादृशानां त्रुट्यन्ति। नृपलक्ष्मीबन्धसंबन्धबन्धनानीह यदि तथापि ११५
घनकर्मनिबिडबन्धनबद्धानां विगतशुद्धश्रद्धानाम्। अस्मादृशमुग्धानां दूरे सद्धर्मबुद्धिरपि ॥११६॥
दूरतरं सुगुरूणां संगमः किन्तु नाथ! अतिगुरु। मन्ये समर्जितमेव पुण्यं पापमपि पूर्वभवे ॥११७॥
तेन तव पादकमलं कमलसर इव मरौ प्रणयेन। लब्धं मृगसाहाय्याच्छक्नोमि न सेवितुं क्लीबः ॥११८॥
एवं च स्थिते धर्मस्य यस्य ममास्ति योग्यता स्वामिन्!। तद्विषय आदेशो मम दीयतां ततो मुनिराह ॥
अर्हन्नेव देवो जीवादिपदार्थसार्थश्रद्धानम्। अधिगततत्त्वश्च गुरुरिति सम्यक्त्वं प्रयत्नेन ॥१२०॥
यावज्जीवं शङ्काकाङ्क्षाप्रमुखदोषपरिमुक्तम्। भो नरवर! परिपालय यदि शिवसौख्यं लघु काङ्क्षेः ॥१२१॥
ततो मन्त्रिणा सममेव प्रतिपन्नं तद् विधिना नरपतिना। पुनरपि सविशेषमेव प्रज्ञापिते तत्स्वरूपे ॥१२२॥
भणति नृपो मम कल्याणकुलगृहं कोऽयं मृगो नाथ!। कथयति गुरुस्तव मित्रं पूर्वभवे ब्राह्मण आसीत् ॥
स मृत्वा यक्षोऽज्ञानतपसाऽयं समुत्पन्नः। पूर्वभवाभ्यासात् प्रीतिस्तव दर्शने जाता ॥१२४॥

तो जक्खो पच्चक्खो होऊणं भणइ मुणिवरं एवं । पडिवन्नं सम्मत्तं मएवि तुह पायमूलम्मि ॥१२२॥
अन्नंपि धम्मविसयं सिक्खं संपाविउं मुणिसयासे । नमिऊण नियट्ठाणे वच्चइ जक्खो नलनिवोवि ॥
अह राया जिणपडिमं कारेउं पूयए तिकालंपि । जिणपवयणम्मि उच्छप्पणाउ कारेइ विविहाओ ।
सक्कारइ सम्माणइ साहुजणं कुणइ तह य तव्वयणं । तह साहम्मियलोयं मन्नइ बंधुंव पुत्तंव ॥१२४॥
मंतीवि मंतितिलओ एवं चिय कुणइ जिणमयं धम्मं । नलनरवइणा सययं मन्निज्जंतो गमइ कालं ॥
अह मंतितिलयमंती कयाइ बहुवाहिविहुरियसरीरो । पच्चक्खाओ विज्जेहिं उज्जओ ...
परिवायगवेसधरेणिक्केणं तह कहंपि पडियरिओ । जह जाओ नीरोगो वहइ तओ पक्खवायं से ॥
भोयणवत्थाईहिं उवयरइ य सो य कहइ नियधम्मं । अप्पडिकूलंतो धुत्ताए जिणदेसियं मग्गं ॥
अह वट्टंते पणए नेइ समं अप्पणा नरवइस्स । तं अत्थाणे पुच्छइ तओ नरिंदो किमेयंति ? ॥
सो भणइ एरिसो तारिसो इमो गरुयगुणगणग्घविओ । भणइ नरिंदो एयप्पसंसणे मलयसे सम्मं ॥
तहवि हु न पक्खवायं सो मुयइ पयंपए तहा एयं । संतगुणकित्तणाओ सम्मत्ते मयलणा कह णु ॥
इय एवं वट्टंते पुहइट्ठाणाओ आगओ लेहो । नरनाहचारपुरिसेहिं पेसिओ रायपासम्मि ॥१२७॥
इह नाह ! इओ पुरिसो परिवायगवेसधारओ एगो । वन्नेण सामवन्नो ...
विज्जो तह वायालो पट्ठविओ तुहघायणनिमित्तं । नीलेण राइणा, तग्गहम्मि जत्तो विहेयव्वो ॥

भद्रकभावो जातोऽस्य मम दर्शनादिह नित्यम् । कृत्वा हरिणरूपं ततोऽनेन व्यवसितमेतत् ॥१२१॥
ततो यक्षः प्रत्यक्षो भूत्वा भणति मुनिवरमेवम् । प्रतिपन्नं सम्यक्त्वं मयापि तव पादमूले ॥१२२॥
अन्यामपि धर्मविषयां शिक्षां संप्राप्य मुनिसकाशे । नत्वा निजस्थाने व्रजति यक्षो नलनृपोऽपि ॥१२३॥
अथ राजा जिनप्रतिमां कारयित्वा पूजयति त्रिकालमपि । जिनप्रवचने उत्सर्पणाः कारयति विविधाः ॥
सत्कारयति सम्मानयति साधुजनं करोति तथा च तद्वचनम् । तथा साधर्मिकलोकं मन्यते बन्धुमिव ।
मन्त्र्यपि मन्त्रितिलक एवमेव करोति जिनमतं धर्मम् । नलनरपतिना सततं मान्यमानो गमयति कालम् ।
अथ मन्त्रितिलकमन्त्री कदाचिद् बहुव्याधिविधुरितशरीरः । प्रत्याख्यातो वैद्यैरुद्यतो धर्ममार्गे ॥१२४॥
परिव्राजकवेषधरेणैकेन तथा कथमपि प्रतिकृतः । यथा जातो नीरोगो वहति ततः पक्षपातं तस्य ॥
भोजनवस्त्रादिभिरुपचरति च स च कथयति निजधर्मम् । अप्रतिकूलयन् धूर्त्ततया जिनदेशितं मार्गम् ।
अथ वर्तमाने प्रणये नयति सममात्मना नरपतिम् । तमास्थाने पृच्छति ततो नरेन्द्रः किमेतदिति !
स भणतीदृशस्तादृशोऽयं गुरुगुणगणपूर्णः । भणति नरेन्द्र एतत्प्रशंसने मलिनयसि सम्यक्त्वम् ॥१२५॥
तथापि खलु न पक्षपातं स मुञ्चति प्रजल्पति तथैतत् । सद्गुणकीर्तनात् सम्यक्त्वे मलिनता कथं नु ! ॥
इत्येवं वर्तमाने पृथ्वीस्थानादागतो लेखः । नरनाथचारपुरुषैः प्रेषितो राजपार्श्वे ॥१२७॥
इह नाथ ! इतः पुरुषः परिव्राजकवेषधारक एकः । वर्णेन श्यामवर्णो वयसा पञ्चत्रिंशद्वत्सरिकः ॥१२८॥
वैद्यस्तथा वाचालः प्रस्थापितस्त्वद्घातननिमित्तम् । नीलेन राज्ञा, तद्ग्रहे यत्नो विधातव्यः ॥१२९॥

तो एगंते राया लेहायरियअप्पियं तयं लेहं । वाएऊणं सम्मं फाडेउं कुणइ खंडाइं ॥१४०॥
अह रायाएसेणं अत्थाणाओ स जाव मल्लेहिं । बाहाओ वालिऊणं आढत्तो चारयं नेउं ॥१४१॥
ता कंकल्लोहमयकत्तिया तओ निवडिया धरणिवट्टे । दिट्ठा जणेण रायस्स अप्पिया झत्ति मल्लेहिं ॥
तो भणइ नरवरिंदो किं रे ! एयं, भणेइ सो तत्तो । जं किंपि मुणइ देवो भणइ अमच्चं तओ राया ॥
मह अत्थाणे आणसि पयडसि तुल्लं गुणेहिं साहूणं । जिणवयणभावियाणं एवं एयं दुरायारं ? ॥१४४॥
किञ्च ।
परपासंडिपसंसं जिणपडिकुट्ठं तए कुणंतेण । नियसम्मत्तं मह जीवियं च इह दोवि गमियाइं ॥१४५॥
इय बहुयं तं निब्भच्छिऊण सिक्खाकए य एयस्स । ठावइ अन्नं लेइ य सव्वस्सं किंपि मोत्तूण ॥१४६॥
तो चिंतिउं अमच्चो पडिकूलंतस्स मज्झ जिणवयणं । थेवमिणं, मुणिपासे तो पडिवज्जिजु पच्छित्तं ॥
पडिवज्जइ गिहिधम्मं पालइ सम्मं दुवालसविहंपि । तं नाउमप्पइ निवो खमाविउं तस्स सव्वस्सं ॥१४८॥
इत्तोवि पायगोवि हु नलरायं भणइ भावओ इण्हिं । पडिवन्नो जिणदिक्खं जं जुत्तं होइ तं कुणसु ॥
भणइ नरिंदो मल्ले बाहुजुयं सज्जिउं मुयह एयं । भणइ मरंतो एवं एसो मुक्को मए तहवि ॥१५०॥
अह चिंतइ नरनाहो सिक्खवियव्वो स ताव नीलनिवो । जायइ बहुजीववहो सयं च तं विग्गहंताणं ॥
पुव्विं कयमिगरूवं तो तं जक्खं मणे करेऊण । पोसहसालाए करेइ अट्ठमं सो तओ जक्खो ॥१५२॥
तदभिप्पायं नाउं नीलनिवं तस्स दंसए बद्धं । भणइ य एस स नीलो जो अहिमरपेसओ तुज्झ १५३

तत एकान्ते राजा लेखाचार्यार्पितं तं लेखम् । वाचयित्वा सम्यक् स्फाटयित्वा करोति खण्डानि ॥१४०॥
अथ राजादेशेनास्थानात् स यावन्मल्लैः । बाहू वालयित्वाऽऽरब्धश्चारकं नेतुम् ॥१४१॥
तावत्कङ्कलोहमयकर्तरी ततो निपतिता धरणिपट्टे । दृष्टा जनेन राज्ञोऽर्पिता झटिति मल्लैः ॥१४२॥
ततो भणति नरवरेन्द्रः किं रे ! एतत्, भणति स ततः । यत्किमपि जानाति देवो भणत्यमात्यं ततो राजा ॥
ममास्थाने आनयसि प्रकटयसि तुल्यं गुणैः साधूनाम् । जिनवचनभावितानामेवमेव दुराचारः ? ॥१४४॥
परपाखण्डिप्रशंसां जिनप्रतिकूलां त्वया कुर्वता । निजसम्यक्त्वं मम जीवितं चेह द्वे अपि गमिते ॥१४५॥
इति बहु तं निर्भर्त्स्य शिक्षाकृते चैतस्य । स्थापयत्यन्यं लाति च सर्वस्वं किमपि मुक्त्वा ॥१४६॥
ततश्चिन्तयित्वाऽमात्यः प्रतिकूलयतो मम जिनवचनम् । स्तोकमिदम्, मुनिपार्श्वे ततः प्रतिपद्य प्रायश्चित्तम् ॥
प्रतिपद्यते गृहिधर्मं पालयति सम्यग्द्वादशविधमपि । तज्ज्ञात्वाऽर्पयति नृपः क्षमयित्वा तस्य सर्वस्वम् ॥१४८॥
इतोऽपि पापकोऽपि खलु नलराजं भणति भावत इदानीम् । प्रतिपन्नो जिनदीक्षां यद् युक्तं भवति तत्कुरु ॥
भणति नरेन्द्रो मल्लान् बाहुयुगं सज्जयित्वा मुञ्चतैतम् । भणति म्रियमाण एवमेष मुक्तो मया तथापि॥१५०॥
अथ चिन्तयति नरनाथः शिक्षयितव्यः स तावन्नीलनृपः । जायते बहुजीववधः स्वयं च तं विगृह्णताम् ॥१५१॥
पूर्वं कृतमृगरूपं ततस्तं यक्षं मनसि कृत्वा । पौषधशालायां करोत्यष्टमं स ततो यक्षः ॥१५२॥
तदभिप्रायं ज्ञात्वा नीलनृपं तस्मै दर्शयति बद्धम् । भणति चैष स नीलो योऽभिमरप्रेषकस्तव ॥१५३॥

तो भणइ तं नरिंदो संपइ किं तुज्झ होउ, सो भणइ । दिट्ठम्मि तुज्झ पयपंकयम्मि जं होइ तं हो
तो छोडेउं बंधे सम्माणेऊण भणिय तं जक्खं । सट्ठाणे संपत्तं सुहेण कारइ खणद्धेण ॥१५५॥
अह निक्कंटयमेयं रज्जं पालंतयस्स नरवइणो । साहम्मियसम्माणणपरस्स जिणधम्मनिरयस्स ॥१
जोगत्तं संपत्तं पुत्तं रज्जम्मि ठविउकामस्स । दिक्खाभिमुहस्सुज्जाणपालओ विन्नवइ एवं ॥१५७॥
गुणरयणायरसूरी समोसढो देव ! नंदणुज्जाणे । कयसज्जणमणहरिसो पुन्नक्करिसोव्व देवस्स ॥१
तस्स कयपीइदाणोऽणुगम्ममाणो नरिंदविंदेहिं । गंतुं वंदइ विहिणा राया सूरिं सपरिवारं ॥१५९
किं सोच्चिय सच्चपइन्नसेहरो एस इइ विचिंतंतो । आलत्तो सूरीहिं किं परियाणसि महाराय!॥
तो निस्संसयहियओ सिरकयकरकमलसंपुडो भणइ । जणणी सच्चिय धन्ना जीइ पसूओ
लद्धपसरंपि तहा भुवणत्तयसुहडविनडणसहंपि । हेलाइच्चिय भग्गं जेण तए नाह ! मोहबलं ॥१६
अह महया सद्देणं सूरी परिकहइ तीए परिसाए । सामग्गीइ इमाए निबंधणं अम्ह एस निवो
निवनीलपेसिओ यायगोत्ति कलिऊण गाहिओ रन्ना । पडिया य कत्तिया मह पासाओ तो
भावपडिवन्नजिणमयदिक्खो हं तं सुयं नरिंदेण । जाणंतेणवि एयं पलावमित्तं विमुक्को हं ॥१६५॥
भुवणच्छेरयसुचरियरंजिअहियएण तं तहेव मए । सुगुरुपयंते विहियं हियं च तं एवमावन्नं ॥१६६॥
इय सोउं अचब्भुयवेरग्गरसाउलाए परिसाए । सूरीहिं परिकहिओ अणेगभंगीहिं जिणधम्मो॥
वासियपवरिसुव माणसेसु रंगो तहा कहवि लग्गो । जह पव्वज्जाभिमुहो पायं जाओ जणो सव्वो॥

ततो भणति तं नरेन्द्रः संप्रति किं तव भवतु, स भणति । दृष्टे तव पादपङ्कजे यद्भवति तद्भवतु ॥१५
ततो मोचयित्वा बन्धान् संमान्य भणित्वा तं यक्षम् । स्वस्थाने संप्राप्तं सुखेन कारयति क्षणार्धेन ॥१५
अथ निष्कण्टकमेतद्राज्यं पालयतो नरपतेः । साधर्मिकसम्माननपरस्य जिनधर्मनिरतस्य ॥१५६॥
योग्यत्वं संप्राप्तं पुत्रं राज्ये स्थापयितुकामस्य । दीक्षाभिमुखस्योद्यानपालको विज्ञपयत्येवम् ॥१५७॥
गुणरत्नाकरसूरिः समवसृतो देव ! नन्दनोद्याने । कृतसज्जनमनोहर्षः पुण्योत्कर्ष इव देवस्य ॥१५८॥
तस्मै कृतप्रीतिदानोऽनुगम्यमानो नरेन्द्रवृन्दैः । गत्वा वन्दते विधिना राजा सूरिं सपरिवारम् ॥१५९॥
किं स एव सत्यप्रतिज्ञशेखर एष इति विचिन्तयन् । आलप्तः सूरिभिः किं परिजानासि महाराज!॥१
ततो निःसंशयहृदयः शिरःकृतकरकमलसंपुटो भणति । जननी सैव धन्या यया प्रसूतस्त्वं स्वामिन्!॥१
लब्धप्रसरमपि तथा भुवनत्रयसुभटविनटनसहमपि । हेलयैव भग्नं येन त्वया नाथ ! मोहबलम् ॥१६
अथ महता शब्देन सूरिः परिकथयति तस्यां परिषदि । सामग्र्या अस्या निबन्धनमस्माकमेष नृप ॥१
नृपनीलप्रेषितो यक्षक इति कलयित्वा ग्राहितो राज्ञा । पतिता च कर्तरी मम पार्श्वात्ततो मया भणितम्॥
भावप्रतिपन्नजिनमतदीक्षोऽहं तत् श्रुतं नरेन्द्रेण । जानताप्येतत् प्रलापमात्रं विमुक्तोऽहम् ॥१६५॥
भुवनाश्चर्यसुचरितरञ्जितहृदयेन तत्तथैव मया । सुगुरुपादान्ते विहितं हितं च तदेवमापन्नम् ॥१६६॥
इति श्रुत्वाऽत्यद्भुतवैराग्यरसाकुलायां पर्षदि । सूरिभिः परिकथितोऽनेकभङ्गिभिर्जिनधर्मः ॥१६७॥

विसवइ जहा सुगुरु ! इय तुह चरिएण देसणाए य । सज्जो चित्तुमणाणवि पव्वज्जं अत्थि पडिबंधो ॥
गुरुहाई पियराई कस्सवि अन्नस्स लहुयवधाई । अन्नस्स विहवभइणी अवच्चचिंतारिणी अन्नो ॥१७०॥
इय सोउं भणइ निवो धणेण संवडइ जित्तिएणं जो । तम्मत्तं तस्स अहं देमि तओ सो जणो भणइ ॥
घाढं अणुग्गहो-एस अम्ह, विन्नवइ सूरिमह राया । जइ दिक्खाजोग्गो हं भवामि पउणो ल्हुंपि तओ ॥
सूरी पभणइ दिक्खामणोरहं सुयबलेण तुह नाउं । अहमित्थ आगओ ता सिज्झउ मणवंछियं तुम्ह ॥
तो वंदिऊण सूरिं राया पत्तो नियम्मि भवणम्मि । ठावइ रज्जे जोग्गं कुमरं अमरं अकालंपि ॥१७४॥
निव्वइउमणं च जणं पडहयउग्घोसणाए वाहरिउं । दाऊण किमवि दविणं अन्नं अहिणवनरिंदाओ ॥
अंगीकारेऊणं तप्परिपालणविहाण सविसेसं । परिपालणमखिलंपि हु तं दिक्खाए कुणइ पउणं ॥१७६॥
तेहिं समं सह अंतेउरेण अन्नेहिं पवरपुरिसेहिं । पडिवन्नो पव्वज्जं पालेउं तं च अणवज्जं ॥१७७॥
परिवज्जिय भयाइं सट्ठि समहिट्ठिओ समाहीए । सव्वट्ठे संपत्तो इहं भरहम्मि सिज्झिहइ ॥१७८॥
मंतितिलओवि मंती समं नरिंदेण गहियपव्वज्जो । उप्पन्नो सोहम्मे सिज्झिस्सइ पंचमम्मि भवे ॥१७९॥

॥ इति पात्रविशेषप्रशंसायां मन्त्रितिलककथानकं समाप्तम् ॥

...सितचीवरेष्विव मानसेषु रङ्गस्तथा कथमपि लग्नः । यथा प्रव्रज्याभिमुखः प्रायो जातो जनः सर्वः ॥
विज्ञपयति यथा सुगुरो ! इति तव चरितेन देशनया च । सद्यो ग्रहीतुमनसामपि प्रव्रज्यायामस्ति प्रतिबन्धः ॥
...द्धौ पितरौ कस्याप्यन्यस्य लघ्वपत्यानि । अन्यस्य विधवभगिनी अपत्यचिन्तकारिणी अन्यः ॥१७०॥
...ति श्रुत्वा भणति नृपो धनेन संवदति यावता यः । तन्मात्रं तस्मा अहं ददामि ततः स जनो भणति ॥
...इदमनुग्रह एषोऽस्माकं, विज्ञपयति सूरिमथ राजा । यदि दीक्षायोग्योऽहं भवामि प्रगुणो लघ्वपि तत ॥१७२॥
सूरिः प्रभणति दीक्षामनोरथं श्रुतबलेन तव ज्ञात्वा । अहमत्रागतस्तस्मात् सिध्यतु मनोवाञ्छितं तव ॥१७३॥
...तो वन्दित्वा सूरिं राजा प्राप्तो निजे भवने । स्थापयति राज्ये योग्यं कुमारममरमकालमपि ॥१७४॥
...निर्वतितुमनसं च जनं पटहोद्घोषणयाऽऽहूय । दत्त्वा किमपि द्रविणमन्यदभिनवनरेन्द्रात् ॥१७५॥
...अङ्गीकार्य तत्परिपालनादीनां सविशेषम् । परिपालनमखिलमपि खलु तं दीक्षायां करोति प्रगुणम् ॥१७६॥
...ः समं तथाऽन्तःपुरेणान्यैः प्रवरपुरुषैः । प्रतिपन्नः प्रव्रज्यां पालयित्वा तां चानवद्यम् ॥१७७॥
...रिवर्ज्य भयानि षष्टिं समधिष्ठितः समाधिना । सर्वार्थे संप्राप्त इहैव भरते सेत्स्यति ॥१७८॥
...न्त्रितिलकोऽपि मन्त्री समं नरेन्द्रेण गृहीतप्रव्रज्यः । उत्पन्नः सौधर्मे सेत्स्यति पञ्चमे भवे ॥१७९॥

चिंतामणी मणीणं कप्पतरू तरुवराण जह पवरो। तह सम्मत्तं वुत्तं पवरं सव्वाणवि ...
पक्खीण पक्खिराओ सुराण इंदो गहाण जह चंदो। तह सम्मत्तं पवरं भणियं .. ॥२॥
अमयं जहा रसाणं नराण चक्की मुणीण गणनाहो। तह दंसणं पसत्थं जाणह सव्वाणवि गुणाण ॥३॥
जं सम्मत्तविउत्ता निरवज्जं पालिऊण जइकिरियं। गेविज्जंपि हु पत्ता पुणोवि भमिरा भवसारं ॥४॥
नरयाइसु दुक्खाइं सहंति अइदूसहाइं इह जीवा। न य तेसिं सिवगमणं मोत्तुं सम्मत्तसंपत्तिं ॥५॥
सम्मत्तं पुण पत्ता अंतमुहुत्तंपि जंति मोक्खम्मि। आसायणबहुलावि हु अवड्ढपरियट्टमज्झम्मि ॥६॥
तो अइयारविमुक्कं धन्ना पालंति केइ सम्मत्तं। धन्नाणमवि धन्नयरा जे तं जणयंति अन्नेसिं ॥७॥

॥ समाप्तं सातिचारं सम्यक्त्वद्वारम् ॥

चिन्तामणिर्मणीनां कल्पतरुस्तरुवराणां यथा प्रवरः। तथा सम्यक्त्वमुक्तं प्रवरं सर्वेषामपि गुणानाम्॥१॥
पक्षिणां पक्षिराजः सुराणामिन्द्रो ग्रहाणां यथा चन्द्रः। तथा सम्यक्त्वं प्रवरं भणितं सर्वेषामपि ... ॥२॥
अमृतं यथा रसानां नराणां चक्री मुनीनां गणनाथः। तथा दर्शनं प्रशस्तं जानीत सर्वेषामपि ... ॥३॥
यत्सम्यक्त्वविमुक्ता निरवद्यं पालयित्वा यतिक्रियाम्। ग्रैवेयकमपि हि प्राप्ताः पुनरपि भ्रमिणो ...
नरकादिषु दुःखानि सहन्तेऽतिदुस्सहानीह जीवाः। न च तेषां शिवगमनं मुक्त्वा सम्यक्त्वसंप्राप्तिम् ॥५॥
सम्यक्त्वं पुनः प्राप्ता अन्तर्मुहूर्तमपि यान्ति मोक्षे। आशातनबहुला अपि ह्यपार्धपरिवर्तमध्ये ॥६॥
ततोऽतिचारविमुक्तं धन्याः पालयन्ति केचित्सम्यक्त्वम्। धन्यानामपि धन्यतरा ये तज्जनयन्त्यन्येषाम् ॥७॥

---

१ ग. इति सम्यक्त्वपदे गाथासप्तकम्। स॰

अधुनाऽणुव्रतादिपरिपालनानीनात्गुणदोषान् सदृष्टान्तान् स्पष्टं निर्दिष्टपन्नाह;—

जावज्जीवं जीवं थूलं संकप्पओ निरवराहं । मणवइकाएहिं सया न हणेइ नो हणावेइ ॥१॥
जो आरंभं मोत्तुं, सो इहइं विजयचंदकुमरोव्व । अइविउलं रज्जसिरिं लहिउं सिवसंपयमुवेइ ॥२॥

तथाहि;—

अत्थि इह भरहवासे नयरं नामेण मंगलपुरंति । धरणिविलयाए निलयं मंगलनिलयं नहयलं व ॥३॥
तत्थत्थि निवो रिउकरडिकरडतडपाडणिक्कसोंडीरो । सीहो इव जयसीहो नामेण सया फुरियतीरो ॥४॥
तस्सत्थि पवरभज्जा रूवेण रइव्व धरियगुणलज्जा । सीलेण जणियचोज्जा पीइमई नाम सयवज्जा ॥५॥
नियपहुपयडियभत्ती विसालकित्ती विसुद्धमणवित्ती । मइनिज्जियसुरमंती तस्स य मइसायरो मंती ॥६॥
पीइमईपमुहाहिं भज्जाहिं समन्निओ विसयसोक्खं । अणुहवइ सुरवई इव अच्छरसाहिं सह सयावि ॥७॥
अह अन्नया कयाई अत्थाणगयस्स तस्स नरवइणो । मत्थयकयंजलिहत्थो पुप्फियहत्थो सुवासमत्थो ॥८॥
गयणाओ अवयरिओ सियवसणधरो सरोयदलनयणो । पुरिसो ससिसमवयणो पुरो ठिओ तं नयं सवणो ॥
सो रन्ना उट्ठिउं आसणदाणाइविणयपडिवत्ति । काऊण परिपुट्ठो कुसलपउत्तिं भणइ सोवि ॥१०॥
कुसलमलं मम नरवर ! पयत्थनिव्वाण वंदणरयस्स । संपइ जिणिंदबिंबे सव्वेवि वंदिउं कामिओ ॥११॥
ओइण्णो तं दट्ठुं साहम्मियपीइपरवसो एत्थ । पभणइ नाहु फाउन्नं सउन्नो नाहंपि जेण मयं ॥१२॥

नरपतिरुवाच;—

सुयणाण दंसणं चिय कल्लाणं जं इहोपरंतेण । तं साहियमेव तए पओअणेणं किमवरेणं ? ॥१३॥

यावज्जीवं जीवं स्थूलं संकल्पतो निरपराधम् । मनोवचःकायैः सदा न हन्ति नो घातयति ॥१॥
य आरम्भं मुक्त्वा, स इह विजयचन्द्रकुमार इव । अतिविपुलां राज्यश्रियं लब्ध्वा शिवसंपदमुपैति ॥२॥
अस्तीह भरतवर्षे नगरं नाम्ना मङ्गलपुरमिति । धरणिवनितायास्तिलकं मङ्गलनिलयं नभस्तलमिव ॥३॥
तत्रास्ति नृपो रिपुकरटिकरटतटपाटनैकशौण्डीरः । सिंह इव जयसिंहनामा सदा स्फुरद्वीरः ॥४॥
तस्यास्ति प्रवरभार्या रूपेण रतिरिव धृतगुणलज्जा । शीलेन जनिताश्चर्या प्रीतिमती नाम सद्वर्या ॥५॥
निजप्रभुप्रकटितभक्तिर्विशालकीर्तिर्विशुद्धमनोवृत्तिः । मतिनिर्जितसुरमन्त्री तस्य च मतिसागरो मन्त्री ॥६॥
प्रीतिमतीप्रमुखाभिर्भार्याभिः समन्वितो विषयसौख्यम् । अनुभवति सुरपतिरिवाप्सरोभिः सह सदापि ॥७॥
अथान्यदा कदाचिदास्थानगतस्य तस्य नरपतेः । मस्तककृताञ्जलिहस्तः पुष्पितहस्तः सुवासहस्तः ॥८॥
गगनादवतीर्णः सितवसनधरः सरोजदलनयनः । पुरुषः शशिसमवदनः पुरः स्थितो नु स्वयं मदनः ॥९॥
स राज्ञोत्थायासनदानादिविनयप्रतिपत्तिम् । कृत्वा परिपृष्टः कुशलप्रवृत्तिं भणति सोऽपि ॥१०॥
कुशलमलं मम नरवर ! प्रशस्तार्थानां वन्दनरतस्य । सम्प्रति जिनेन्द्रबिम्बानि सर्वेऽपि वन्दितुं कामिकः ॥११॥
अवतीर्णस्त्वां दृष्ट्वा साधर्मिकप्रीतिपरवशोऽत्र । प्रभणति कथय कार्यं सत्, सपुण्योऽस्मि येन मतम् ॥१२॥
सुजनानां दर्शनमेव कल्याणं यदिहापरान्तेन । तत्कथितमेव त्वया प्रयोजनेन किमपरेण ? ॥१३॥

इत्थंतरम्मि मइसागरेण गुरुविणयपुव्वयं भणियं । जइ कुलकुमुयाणंदो नरवइणो नंदणो होइ ॥१४॥
तो लट्ठं संजायइ सहलं तुह दंसणंपि अम्हाणं । तो भणियं सिद्धेणं सिज्झंतु मणोरहा तुम्ह ॥१५॥
अभिमंतिऊण तेणं पूयफलं अप्पिऊण भणियं च । पीइमईए दिज्जसु जह पुत्तो होइ लहु तीए ॥
इच्चाइ जंपिऊणं उप्पइओ नहयलम्मि सो सिद्धो । देवीए फलं असियं जाओ पुत्तोवि समयम्मि ॥
वद्धावणयं बहुवित्थरेण काऊण विजयचंदोत्ति । मासम्मि गए नामं पइट्ठियं रायभइणीहिं ॥१८॥
सियपक्खससहरो इव कलासु देहे य उवचयं लहइ । तो सयलकलाकुसलो जाओ [1]थेवेहिवि ...
अह अन्नया तुरंगमवाहणहेउं गएण कुमरेण । दिट्ठो मुणी निविट्ठो तवतणुयंगो जियाणंगो ॥२०॥
नामेणं मुणिचंदो चउनाणी भवियकुमुयवणचंदो । नमिऊणं सो जंपइ लद्धासीसो विसेसेण ॥२१॥
देवगुरुधम्मतत्तं कहेसु मह नाह! बहुयपुन्नेहिं । पत्तो तमिह महायस! मरुपहिएणेव कमलसरं ॥२२॥
हिमहारहसियसियदसणकिरणरिंछोलिविच्छुरियवयणो । अह पभणइ सो साहू रायसुयं सुणसु उवउत्तो ...
तद्यथा;—
दुट्ठट्ठारसदोसपसरु जसु वयणि ण विज्जइ, कामिणिलडहकडक्खसतिक्खसत्थिहिं जु न भिज्जइ ।
जु न कहिंपि करि करइ किंपि पहरणु रणरंगिउ, जिणि दिट्ठेणवि गलइ पाउ भवसयसं[2]वग्गिउ ...
सो तुम्ह देवु जिणवरु सरणु भवभयदुत्थगलत्थियहं, आजम्मु जम्मजरवज्जियउ ...
जसु न घरणि मणहरणि सरणि निरु निरयनिवासह, जसु न खित्तु हलमुसलसत्थु चिंतवि ...

अत्रान्तरे मतिसागरेण गुरुविनयपूर्वकं भणितम् । यदि कुलकुमुदानन्दो नरपतेर्नन्दनो भवति ॥१४॥
ततः सुन्दरं संजायते सफलं तव दर्शनमप्यस्माकम् । ततो भणितं सिद्धेन सिध्यन्तु मनोरथा युष्माकं ...
अभिमन्त्र्य तेन पूगफलमर्पयित्वा भाणितं च । प्रीतिमत्यै दीयतां यथा पुत्रो भवति लघु तस्याः ॥१६॥
इत्यादि जल्पित्वोत्पतितो नभस्तले स सिद्धः । देव्या फलमशितं जातः पुत्रोऽपि समये ॥१७॥
वर्धनकं बहुविस्तरेण कृत्वा विजयचन्द्र इति । मासे गते नाम प्रतिष्ठितं राजभगिनीभि ॥१८॥
सितपक्षशशधर इव कलासु देहे चोपचयं लभते । ततः सकलकलाकुशलो जातः स्तोकैरपि दिनैः ॥१९॥
अथान्यदा तुरङ्गमवाहनहेतोर्गतेन कुमारेण । दृष्टो मुनिर्निविष्टस्तपस्तन्वङ्गो जितानङ्गः ॥२०॥
नाम्ना मुनिचन्द्रश्चतुर्ज्ञानी भविककुमुदवनचन्द्रः । नत्वा स जल्पति लब्धाशीर्विशेषेण ॥२१॥
देवगुरुधर्मतत्त्वं कथय मम नाथ! बहुपुण्यैः । प्राप्तस्त्वमिह महायशः! मरुपथिकेनेव कमलसरः ॥२२॥
हिमहारहसितसितदशनकिरणपङ्क्तिविच्छुरितवदनः । अथ प्रभणति स साधू राजसुते शृणूपयुक्तः ॥२३॥
दुष्टाष्टादशदोषप्रसरो यस्य वचने न विद्यते, कामिनीरम्यकटाक्षतीक्ष्णशस्त्रैर्यो न भिद्यते ।
यो न क्वापि करे करोति किमपि प्रहरणं रणरङ्गितः, येन दृष्टेनापि गलति पापं भवशतसंवर्गितम् ॥२४॥
स युष्माकं देवो जिनवरः शरणं भवभयदौःस्थ्यनाशार्थिनामाजन्म जन्मजरावर्जितो वीतरागः शिवप्राप्ति...
यस्य न गृहिणी मनोहरणी सरणिर्निश्चितं निरयनिवासस्य, यस्य न क्षेत्रं हलमुसलशस्त्रं चिन्तापि ...

१ ग °वेण कालेण । २ ग संवग्गि° ।

जसु न दविणधणकणसमिद्धिसंबंधु समुद्धरु, जु नवि जीवदयपमुहपवरु वउ खंडइ दुद्धरु ।
समसत्तुमित्तु छज्जीवहिउ भवसायरदुत्तरतरणु, सइ विहिविहारकरणुज्जमिउ होउ सुगुरु तुम्हह सरणु ॥
जहिं सचराचरजीवरक्ख अणवरय विहिज्जइ, अलियकलिउ जहिं कहिवि नवि य वयणुवि जंपिज्जइ ॥
जहिं परकीउ अदिन्नु तिणुवि मणसा न लिज्जइ, जत्थ परत्थीसत्थु रयणिभोयणुवि चइज्जइ ॥२७॥

सो धम्मु रम्मु भवभयहरणु सरणु असरणह होउ तुह्नु ।
जिणनाहकहिउ जयजीवहिउ सासयसिरिवि जु देइ सुहु ॥२८॥

इय एवमाइ मुणिणा धम्मो कहिओ सवित्थरो तस्स । कुमरेण पडिवन्नं सम्मत्तं तह इमे नियमा ॥२९॥
अवराहवज्जियाणं संकप्पेणं तसाण पाणवहं । जावज्जीवं मंसं पंचुंबरिमाइ वज्जेमि ॥३०॥
इय अंगीकयनियमो नियगिहपत्तो करेइ जिणधम्मं । अह अन्नयावहरिओ हएण विवरीयसिक्खेण ॥३१॥
विषमाडवीए पडिओ नडिओ तण्हाए कंठगयपाणो । परिसंततुरयवयणाओ झत्ति अवणेइ जा कवियं ॥
तो सहसा सो मुक्को पाणेहिं दुज्जणोव्वि कलिऊण । मुच्छानिमीलियच्छो पडिओ कुमरोवि धरणीए ॥
जा चिट्ठइ ता दिट्ठो पुलिंदमिहुणेण किंचिसचिट्ठो । सीयपवणेण जाओ सलिलं मग्गए पचिंतो ॥३४॥
तत्तो य पुलिंदीए कुओवि हिमसिसिरनीरमाणेउं । सित्तो उट्ठेऊणं पियइ जलं अमयसमसयं ॥३५॥
तत्तो य महुं मंसं उवणीयं तेहिं भोयणनिमित्तं । न य भक्खइ कहवि तयं कुमरो पडिवन्ननियमधुरो ॥
महुं मंसं मोत्तूणं फलकंदाइं न विज्जए इत्थ । इय कहिएवि न असइ तो ताइं गयाइं तं मोत्तुं ॥३७॥

यस्य न द्रविणधनकणसमृद्धिसंबन्धः समुद्धुरः, यो नापि जीवदयाप्रमुखप्रवरं व्रतं खण्डयति दुर्धरम् ।
समशत्रुमित्रः षड्जीवहितो दुस्तरभवसागरतरणः, सदा विधिविहारकरणोद्यतो भवतु सुगुरुर्युष्माकं शरणम् ॥
यत्र सचराचरजीवरक्षाऽनवरतं विधीयते, अलीककलितं यत्र कथापि नापि च वचनमपि जल्प्यते ।
यत्र परकीयमदत्तं तृणमपि मनसा न लायते, यत्र परस्त्रीसार्थो रजनिभोजनमपि त्यज्यते ॥२७॥

स धर्मो रम्यो भवभयहरणः शरणमशरणानां भवतु युष्माकम् ।
जिननाथकथितो जगज्जीवहितः शाश्वतश्रियमपि यो ददाति सुखम् ॥२८॥

इत्येवमादिर्मुनिना धर्मः कथितः सविस्तरस्तस्य । कुमारेण प्रतिपन्नं सम्यक्त्वं तथेमे नियमाः ॥२९॥
अपराधवर्जितानां संकल्पेन त्रसानां प्राणवधम् । यावज्जीवं मांसं पञ्चोदुम्बरादि वर्जयामि ॥३०॥
इत्यङ्गीकृतनियमो निजगृहप्राप्तः करोति जिनधर्मम् । अथान्यदाऽपहृतो हयेन विपरीतशिक्षेण ॥३१॥
विकटाटव्यां पतितो भग्नितस्तृष्णया कण्ठगतप्राणः । परिश्रान्ततुरगवदनात्झटित्यपनयति यावत्कविकम् ॥
ततः सहसा स मुक्तः प्राणैर्दुर्जन इति कलयित्वा । मूर्च्छानिमीलिताक्षः पतितः कुमारोऽपि धरण्याम् ॥३३॥
यावत्तिष्ठति तावद् दृष्टः पुलिन्दमिथुनेन किञ्चित्सचेष्टः । शीतपवनेन जातः सलिलं मार्गयमाणः ॥
ततश्च पुलिन्द्या कुतोऽपि हिमशिशिरनीरमानीय । सिक्त उत्थाय पिबति जलं तदमृतमिव ॥३५॥
ततश्च मधु मांसमुपनीतं ताभ्यां भोजननिमित्तम् । न च भक्षयति कथमपि तत्कुमारः प्रतिपन्ननियमधुर्यः ॥

तेसिं असंतियंतो छुहाए परिपीडिओ अरन्नम्मि । सो भमइ नेय पावइ तहाविहं मूलकंदाई ॥३८॥
जह-तह कहवि मयाणं मंसाइं मिगाइयाण सुलहाइं । लब्भंति महूणि य किंतु तेसु न मणंपि ॥
जा ता नवमदिवसे मिगयागयगयपुरेसनरवइणो । सिन्नं पसरियमित्तो कुमरं पिच्छेइ सो राया ॥४०॥
तरुछायाए निविट्ठं सुसिउट्ठं, सोवि तं निवं नाउं । अब्भुट्ठिय पणमेई रन्ना नाओ जहा तिसिओ ॥
पालिकरवाउ नीरं पाएउं पुच्छिओ कओ एत्थ । कुमरोवि कहइ सव्वं राया तो अप्पए तुरयं ॥४२॥
नियआसवारसहियं पेसइ जत्थच्छए नियावासो । कयमज्जणो य भुंजइ रायनिओगेण सो तत्थ ॥४३॥
तो बीयदिणे राया कुमरं आहेडयत्थमडवीए । तुरयारूढं आउहपाणिं सह अप्पणो नेइ ॥४४॥
चउदिसिपसरियनियआसवारवारेण खेडिउं तुडिए । मियससयसूयराई गरुयरगत्ताए खि...
एक्कदिसाए राया कुमरो बीयाए ठाविओ तेण । नीहरमाणे जीवे विंधइ बाणेहिं नरनाहो ॥४६॥
अह कुमरदिसाहुत्तं पसुणो वच्चंतए निएऊण । राया भणइ कुमारं हणसु इमे मा उवेहेहि ॥४७॥
तो भणइ विजयचंदो नाहं जीवे हणामि गयदोसे । तुम्हंपि न जुत्तमिणं नयसारपहुत्तजुत्ताण ॥४८॥
तो चिंतइ नरनाहो कावि अपुव्वा इमस्सिमा भणिई । तो तं पभणइ किं तं न होसि नणु खत्तियपुत्तो ॥
सो भणइ नरवरेसर! हणंति जीवे विणावराहं जे । ते चोरियपमुहा खत्तियपुत्तत्ति तुम्ह मया ॥५०॥
तो तस्स वयणविणयाइएहिं हिययम्मि रंजिओ राया । तच्चित्तपरिक्खत्थं विसेसओ कुणइ एवं ॥

मधु मांसं मुक्त्वा फलकन्दादि न विद्यतेऽत्र । इति कथितेऽपि नाश्नाति ततस्तौ गतौ तं मुक्त्वा ॥३७॥
तयोरसंस्थितिः क्षुधा परिपीडितोऽरण्ये । स भ्रमति नैव प्राप्नोति तथाविधं मूलकन्दादि ॥३८॥
यथा तथा कथमपि मृतानां मांसानि मृगादिकानां सुलभानि । लभ्यन्ते मधूनि च किन्तु तेषु न
यावत् तावद् नवमदिवसे मृगयागतगजपुरेशनरपतेः । सैन्यं प्रसृतमितः कुमारं पश्यति स राजा ॥४०॥
तरुच्छायायां निविष्टं शुष्कौष्ठं, सोऽपि तं नृपं ज्ञात्वा । अभ्युत्थाय प्रणमति राज्ञा ज्ञातो यथा तृषितः ॥४१॥
पालिकरवाद् नीरं पाययित्वा पृष्टः कुतोऽत्र । कुमारोऽपि कथयति सर्वं राजा ततोऽर्पयति तुरगम् ॥४२॥
निजाश्ववारसहितं प्रेषयति यत्रास्ते निजावासः । कृतमज्जनश्च भुङ्क्ते राजनियोगेन स तत्र ॥४३॥
ततो द्वितीयदिने राजा कुमारमाखेटकार्थमटव्याम् । तुरगारूढमायुधपाणिं सहात्मना नयति ॥४४॥
चतुर्दिक्प्रसृतनिजाश्ववारवारेण खेटयित्वा त्रुटितान् । मृगशशशूकरादीन् गुरुतरगर्ते क्षिप्त्वा ॥४५॥
एकदिशि राजा कुमारो द्वितीयस्यां स्थापितस्तेन । निःसरतो जीवान् विध्यति बाणैर्नरनाथः ॥४६॥
अथ कुमारदिगभिमुखं पशून् व्रजतो दृष्ट्वा । राजा भणति कुमारं जहि इमान् मोपेक्षस्व ॥४७॥
ततो भणति विजयचन्द्रो नाहं हन्मि गतदोषान् । युष्माकमपि न युक्तमिदं नयसारप्रभुत्वयुक्तानाम् ॥४८॥
ततश्चिन्तयति नरनाथः काप्यपूर्वाऽस्येयं भणितिः । ततस्तं प्रभणति किं त्वं न भवसि ननु क्षत्रियपुत्रः ॥
स भणति नरवरेश्वर ! घ्नन्ति जीवान् विनापराधं ये । ते चौरादिकप्रमुखाः क्षत्रियपुत्रा इति युष्माकं मतं ॥
ततस्तस्य वचनविनयादिभिर्हृदये रञ्जितो राजा । [illegible] न्वेषयति ॥५१॥

ससग्गे मिगमेगं धरिउं पभणेइ हणह रे ! एयं। अन्नह तुह सिरमसिणा निएण हत्थेण छिंदिस्सं ॥५२॥
ो निवनयणं सोउं चिंतइ कुमरो अहो ! इमो मूढो। जीवंतस्सवि सीहस्स केसरे लुणिउमीहेइ ॥५३॥
ाकयवराहं हरिणाइपसुगणं जइ अहं न मारेमि। तो किं इमस्स जुत्तं वोत्तुं एवंविहं, किंतु ॥५४॥
ावयारी मज्झ इमो असमंजसचिट्ठिओवि दयठाणं। पिच्छामि ताव एयं चिंतिउं पडिभणइ तं एवं ॥५५॥
। तुह जुत्तं तं कुणसु ताव नाहं हणेमि मिगमेयं। मणवायाकाएहिं अवराहविवज्जियं दीणं ॥५६॥
ापि करेमि महायस ! जइ किर मरणं न होइ कइयावि। इयरावि हु मरियव्वे को नियमधुरं परिच्चयइ ? ॥
ानिलंदोलिरकमलिणिकमलदललग्गजललवचलाण। पाणाण कए तुज्झवि परपाणविणासणमजुत्तं ॥५८॥
ाः,—
कं एसो लज्जणयं उत्तमपुरिसाण जीवलोगम्मि। जं पहरिज्जइ दीणे पलायमाणे पमत्ते वा ? ॥५९॥
ज्जंति महासत्ता पहरणमुग्गीरिऊण ईसिंपि। पिच्छंता पुरओ वेरियंपि मुक्काउहं दीणं ॥६०॥
ट्ठुवि कयावराहे पहरंति न उत्तमा अपहरंते। मन्नंति कलंकं नियकुलस्स अग्गप्पहारित्तं ॥६१॥
ं पुण सोमसहावेसु निरवराहेसु नस्समाणेसु। तणमित्ताहारजिएसु पहरणं तं महापावं ॥६२॥

एहु धम्मपरमत्थु कहिज्जइ, जं परपीडि होइ तं न किज्जइ।
जो परपीड करइ निच्चिंतउ, सो भवि भमइ दुक्खसंतत्तउ ॥६३॥

व्वेवि दुक्खभीरू सव्वेवि सुक्खाहिलासिणो सत्ता। सव्वेवि जीवणपिया सव्वे मरणाउ बीहंति ॥

स्याग्रे मृगमेकं धृत्वा प्रभणति जहि रे ! एतम्। अन्यथा तव शिरोऽसिना निजेन हस्तेन छेत्स्यामि ॥५२॥
ततो नृपवचनं श्रुत्वा चिन्तयति कुमारोऽहो ! अयं मूढः। जीवतोऽपि सिंहस्य केसरांल्लवितुमीहते ॥५३॥
अकृतापराधं हरिणादिपशुगणं यद्यहं न मारयामि। ततः किमस्य युक्तं वक्तुमेवंविधं, किन्तु ॥५४॥
उपकारी ममायमसमञ्जसचेष्टितोऽपि दयास्थानम्। पश्यामि तावदेतच्चिन्तयित्वा प्रतिभणति तमेवम् ॥५५॥
यत्तव युक्तं तत्कुरुष्व तावन्नाहं हन्मि मृगमेतम्। मनोवाक्कायैरपराधविवर्जितं दीनम् ॥५६॥
तदपि करोमि महायश ! यदि किल मरणं न भवेत्कदापि। इतरथापि खलु मर्तव्ये को नियमधुरां परित्यजेत् ?॥
अनिलान्दोलनशीलकमलिनीकमलदललग्नजललवचलानाम्। प्राणानां कृते तवापि परप्राणविनाशनमयुक्तम् ॥
किमिदं लज्जाजनकमुत्तमपुरुषाणां जीवलोके। यत्प्रह्रियते दीने पलायमाने प्रमत्ते वा ? ॥५९॥
लज्जन्ते महासत्त्वाः प्रहरणमुद्गीर्येषदपि। पश्यन्तः पुरतो वैरिणमपि मुक्तायुधं दीनम् ॥६०॥
सुष्ठ्वपि कृतापराधे प्रहरन्ति नोत्तमा अप्रहरति। मन्यन्ते कलङ्कं निजकुलस्याग्रप्रहारित्वम् ॥६१॥
यत्पुनः सोमस्वभावेषु निरपराधेषु नश्यत्सु। तृणमात्राहारजीवितेषु प्रहरणं तद् महापापम् ॥६२॥

अयमेव धर्मपरमार्थः कथ्यते, यत् परपीडा भवेत् तन्न क्रियते।
यः परपीडां करोति निश्चिन्तः, स भवे भ्रमति दुःखसंतप्तः ॥६३॥

सर्वेऽपि दुःखभीरवः सर्वेऽपि सौख्याभिलाषिणः सत्त्वाः। सर्वेऽपि जीवनप्रियाः सर्वे मरणाद् बिभ्यति ॥६४॥

अन्नु असारउ आथिरु वंधु तणु रोगि किलंतउ, आवइ जररक्खसि दुरंत जम्मु एइ तुरंतउ।
नत्थि सुक्खु संसारि किंपि दयधम्मि पयट्टहि, पंचह दिवसह रेसि राय! मं मारि पयट्टहि ॥६५
इय एवमाइअमओवमएहिं वयणेहिं करुणसारेहिं। अवणेउं मोहविसं निवोवि विहिओ दयाधारो॥
सद्धम्मवयणविणयाइतोसिओ नरवई विजयचंदं। नियतणयं पिव खामेउमप्पणा देइ सम्माणं॥
नियरणीए पुत्तं पउमिणिनामाए पट्टदेवीए। सव्वाणं पच्चक्खं जुवरायपयम्मि संठवइ ॥६८॥
मज्झ पारद्धीए पावमिद्धीइ होउ मह नियमो। तुह कुमर! धम्मबंधव! पभावओ परमकारुणिय!
नियनयरं संपत्तो कुमारलंभेण हरिसिओ राया। कारावइ कारामोयणाइ वद्धावणयमपुव्वं ॥७०॥
पिउपासायवडंसगमेगं तह तुरयरहवराईयं। राया देइ कुमारस्स सोवि लिहिऊण विन्नत्ति ॥७१॥
पेसइ नियसव्वसरूवगोयरं तुरियपुरिसपासम्मि। नियविरहदुत्थियाण सुत्थत्थं जणणिजणयाणं॥
अह अन्नया कयावि हु पासम्मि परिट्ठिए कुमारम्मि। रयणीए अद्धरत्ते राया निद्दाए विगमम्मि॥
निसुणइ करुणसरं नयरवहिं इत्थियाए, तो भणइ। सुद्धिं लहाविऊणं कुमार! मह कमु लहु
आगच्छेसि भणित्ता खग्गसहाओ विनिग्गओ बाहिं। लंघित्ता पायारं विज्जुक्खित्तेण करणेण॥
ता जाव मसाणंते सराणुसारेण वयई कुमरो। पज्जलियजलणकुंडे खिवमाणं मंसखंडाइं ॥७५॥
सोसमेयं पेच्छइ मच्छागारिणीए उरुमंसाइं। उक्कत्तंतं सियकत्तियाए विरसं रसंतीए ॥७७॥

[illegible] बन्धुस्तनू रोगेण क्लान्ता, आयाति जराराक्षसी दुरन्ता जन्मेति त्वरमाणम्।
[illegible] संसारे किमपि दयाधर्मे प्रवर्तस्व, पञ्च दिवसानि तिष्ठसि राजन्! मा मारिं प्रवर्तय ॥६५
[illegible] करुणासारैः। अपनीय मोहविषं नृपोऽपि विहितो दयाधारः ॥६६॥
[illegible] नरपतिर्विजयचन्द्रम्। निजतनयमिव क्षमयित्वाऽऽत्मना ददाति सन्मानम् ॥६७
[illegible] पुत्रं पद्मिनीनामायै पट्टदेव्यै। सर्वेषां प्रत्यक्षं युवराजपदे संस्थापयति ॥६८॥
[illegible] भवतु मम नियमः। तव कुमार! धर्मबान्धव! प्रभावत परमकारुणिक! ॥६९
[illegible] कुमारलाभेन हर्षितो राजा। कारयति कारामोचनादि वर्धनकमपूर्वम् ॥७०॥
[illegible] राजा ददाति कुमाराय सोऽपि लिखित्वा विज्ञप्तिं ॥७१
[illegible] निजविरहदुःस्थितयोः सौस्थ्यार्थं जननीजनकयोः ॥७२
[illegible] कुमारे। रजन्यामर्धरात्रे राजा निद्राया विगमे ॥७३॥
[illegible] स्त्रियाः, ततो भणति। शुद्धिं लम्भयित्वा कुमार! मम [illegible]
[illegible] विनिर्गतो बहिः। लङ्घित्वा प्राकारं [illegible] करणेन ॥७४॥
[illegible] कुमारः। प्रज्वलितज्वलनकुण्डे क्षिपन्तं मांसखण्डानि ॥७५
[illegible] उरुमांसानि। [illegible] विरसं रसन्त्याः ॥७६॥

तो करुणारसरसिओ कुमरो पभणेइ रे किमारद्धो। चंडालाणविणुचिओ रमणिवहो लिंगिणावि ?॥७८॥
मह भीओवि हु पभणइ मा विग्घं कुणसु सुणसु मह वयणं । वरलक्खणधरनारीनराण ऊरूण मंसाण॥७९॥
अट्ठोत्तरखंडसएहिं मंतपूएहिं हुयवहे हुणिए । सिज्झेइ चेडयवरो सिद्धप्पाओ मह स इन्हि ॥८०॥
अह पुण जायइ विग्घं तो मं मारेइ एस निब्भंतं । भणइ कुमारो तहवि हु वराइयं मुंच लहु एयं ॥८१॥
नियऊरूणं कप्पिय जेण समप्पेमि मंसखंडाइं । तो सो तोसवसगओ भणइ इमं साहु साहसिय ! ॥८२॥
तुह सरिसाण अलंभे निग्घिणमेयं मए समायरियं । ता मुत्तचिय एसा कुणसु लहुं जं तए भणियं ॥८३॥
अह साहसिक्करसिओ कुमरो ऊरूण मंसखंडाइं । करफंलियकत्ति उक्कत्तिऊण जोगिस्स अप्पेइ ॥८४॥
ता जाव तस्स सिद्धो चेडयराया भणेइ तो कुमरं । तुह साहिज्जेणं चिय एयस्स वसं अहं पत्तो ॥८५॥
ता तुज्झ एस चेडो अहं तु तुह चेडयस्स चेडोत्ति । सुमरेयव्वो कज्जे साहसधणधणिय ! इय वोत्तुं ॥८६॥
जाओ सो अद्दिस्सो जोईवि हु नव्वणेऽव्वणेऊण । संरोहणीए गारुडमंतं दाउं च तस्स गओ ॥८७॥
कुमरोवि बालकलिओ अखलियललिओ तओ समुच्चलिओ । पत्तो निवस्स पासे दंसइ कन्नं, तओ रन्ना ॥
पुट्ठा कह कुमरेणं आणीया, कहइ सा जहादिट्ठं । तो कुमरं आरोविय अंकम्मि सगग्गयं भणइ ॥८९॥
माणिक्किरिहिं उवलं कह एयं खिल्लियं तए वच्छ ! । 'सुद्धिं लहाविऊणं कहसु'त्ति पयंपिएवि मए ? ॥९०॥
तं चेव मज्झ पाणा तं सरणमिमस्स मज्झ लोयस्स । नयरं रट्ठं च इमं तुह कुसले कुसलमुव्वहइ ॥९१॥

ततः करुणारसरसितः कुमारः प्रभणति रे किमारब्धः । चाण्डालानामप्यनुचितो रमणीवधो लैङ्गिकेनापि ! ॥
अथ भीतोऽपि खलु प्रभणति मा विघ्नं कुरु शृणु मम वचनम् । वरलक्षणधरनारीनराणामूर्वोर्मांसानाम् ॥
अष्टोत्तरशतखण्डैर्मन्त्रपूतैर्हुतवहे हुते । सिध्यति चेटकवरः सिद्धप्रायो मम स इदानीम् ॥८०॥
यदि पुनर्जायते विघ्नस्ततो मां मारयत्येष निर्भ्रान्तम् । भणति कुमारस्तथापि हि वराकीं मुञ्च लघ्वेताम्॥८१॥
निजोर्वोः कल्पयित्वा येन समर्पयामि मांसखण्डानि । तत स तोषवशगतो भणतीदं साधु साहसिक ! ॥८२॥
तव सदृशानामलाभे निर्घृणमेतन्मया समाचरितम् । तस्मान्मुक्तैवैषा कुरु लघु यत्त्वया भणितम् ॥८३॥
अथ साहसैकरसिकः कुमार ऊर्वोर्मांसखण्डानि । करफलितकर्तरीक उत्कृत्य योगिनेऽर्पयति ॥८४॥
तावद्यावत्तस्य सिद्धश्चेटकराजो भणति ततः कुमारम् । तव साहाय्येनैवैतस्य वशमहं प्राप्तः ॥८५॥
तस्मात्तवैष चेटोऽहं तु तव चेटस्य चेट इति । स्मर्तव्यः कार्ये साहसधनधनिक ! इत्युक्त्वा ॥८६॥
जातः सोऽदृश्यो योग्यपि खलु तद्व्रणानपनीय । संरोहण्या गारुडमन्त्रं दत्त्वा च तस्मै गतः ॥८७॥
कुमारोऽपि बालाकलितोऽस्खलितललितस्ततः समुच्चलितः । प्राप्तो नृपस्य पार्श्वे दर्शयति कन्यां, ततो राज्ञा ॥
पृष्टा कथं कुमारेणानीता, कथयति सा यथादृष्टम् । ततः कुमारमारोप्याङ्के सगद्गदं भणति ॥८९॥
माणिक्यैरुपलः कथमेष क्रीतस्त्वया वत्स ! । 'शुद्धिं लम्भयित्वा कथय' इति प्रजल्पितेऽपि मया ? ॥९०॥
त्वमेव मम प्राणास्त्वं शरणमस्य मम लोकस्य । नगरं राष्ट्रं चेदं तव कुशले कुशलमुद्वहति ॥९१॥

---

१ क. ख करक्करुत्ति ।

न य अंगंगीभावेण परिणएऽनन्नसरिसजिणधम्मे । जुत्तं मणुयत्तं सिवसुहक्खमं संसए खिविउं ॥९३॥
अहवा जुत्ताजुत्तं जाणइ वच्छो तहावि नो तुमए । इय कायव्वं मह पत्थणाए कइयावि, तो कुमरो ॥९४॥
काऊण अंजलिं मत्थयम्मि जंपइ पमाणमाएसो । अह भणइ निवो कन्ने का सि तुमं कहव वसणमिणं ?॥९५॥
सा नमिउं भणइ इहं कमलायरसेट्ठिणो अहं धूया । कमलसिरी नामेणं रममाणी उववणस्संतो ॥९५॥
दिट्ठा तेण तओ मं करे गहेऊण गयणमुप्पइओ । पत्तो मसाणमज्झं विन्नत्तमिओ परं पुव्विं ॥९६॥
तुहदुसहविरहहुयवहजालोलिपलीवियाइं हिययाइं । पावंतु निव्वुइं सिट्ठिसयणवग्गस्स इय भणिउं ॥९७॥
निब्भिचभिचसहिया विणिवेसियमाणसा कुमारम्मि । तणुमित्तेणं कन्ना पट्ठविया पिउगिहे रन्ना ॥९८॥
तं दट्ठूणं सहसा राहुविमुक्कंव इंदुणो बिंबं । सिट्ठिमुहं विप्फुरियं सायरमवगूहिउं तत्तो ॥९९॥
सविसेसं सम्माणिय ते निवभिच्चे विसज्जए सिट्ठी । जणणीपमुहजणेणवि हरिसेणालिंगिउं भणिया ॥१००॥
वच्छे ! तुहविरहानलसंतत्तमणेहिं दीणवयणेहिं । चउजामावि हु रयणी जामसहस्सोवमा गमिया ॥१०१॥
रोमंचंचियगत्ता पयडंती कुमरगुणगणुक्करिसं । सव्वं तं वित्तंतं परिपुट्ठा सिट्ठिणो कहइ ॥१०२॥
तो अवगयतच्चित्तो तं सिट्ठी भणइ तेण तुह वच्छे !। सकुडुंबपरियणस्सवि मह जीवियनिव्विसेसाए ॥
रक्खंतेणं पाणे जं विहियं तस्स नत्थि पडियारो । तो दायव्वाऽवस्सं तस्स तुमं होउ इय ताव ॥१०४॥
रयणपडिपुण्णथालं पभायसमयम्मि ढोइउं तत्तो । सिट्ठी कयप्पणामो संथुणइ नरेसरं एवं ॥१०५॥
धन्नो सो एस जणो सुपुन्नपुंजोव्व नाह ! जस्स तुमं । दुरियावहरणसंपयसंपायणजंगिरो सययं ॥१०६॥

न चाङ्गाङ्गीभावेन परिणतेऽनन्यसदृशजिनधर्मे । युक्तं मनुजत्वं शिवसुखक्षमं संशये क्षेप्तुम् ॥९३॥
अथवा युक्तायुक्तं जानाति वत्सस्तथापि नो त्वया । इति कर्तव्यं मम प्रार्थनया कदापि ततः कुमारः॥९
कृत्वाऽञ्जलिं मस्तके जल्पति प्रमाणमादेशः । अथ भणति नृपः कन्ये काऽसि त्वं कथं वा व्यसनमिदम् ?॥९
सा नत्वा भणतीह कमलाकरश्रेष्ठिनोऽहं दुहिता । कमलश्रीर्नाम्ना रममाणोपवनस्यान्तः ॥९५॥
दृष्टा तेन ततो मां करे गृहीत्वा गगनमुत्पतितः । प्राप्तः श्मशानमध्यं विज्ञपितमितः परं पूर्वम् ॥९६॥
त्वद्दुःसहविरहहुतवहज्वालालीप्रदीपितानि हृदयानि । प्राप्नुवन्तु निर्वृतिं श्रेष्ठिस्वजनवर्गस्येति भणित्वा ॥
निर्भृत्यभृत्यसहिता विनिवेशितमानसा कुमारे । तनुमात्रेण कन्या प्रस्थापिता पितृगृहे राज्ञा ॥९८॥
तां दृष्ट्वा सहसा राहुविमुक्तमिवेन्दोर्बिम्बम् । श्रेष्ठिमुखं विस्फुरितं सादरमवगुह्य ततः ॥९९॥
सविशेषं सम्मान्य तान् नृपभृत्यान् विसृजति श्रेष्ठी । जननीप्रमुखजनेनापि हर्षेणालिङ्ग्य भणिता ॥१०
वत्से ! त्वद्विरहानलसंतप्तमनोभिर्दीनवदनैः । चतुर्यामापि खलु रजनिर्यामसहस्रोपमा गमिता ॥१०१॥
रोमाञ्चाञ्चितगात्रा प्रकटयन्ती कुमारगुणगणोत्कर्षम् । सर्वं तं वृत्तान्तं परिपृष्टा श्रेष्ठिनं कथयति ॥१०
ततोऽवगततच्चित्तस्तां श्रेष्ठी भणति तेन तव वत्से !। सकुटुम्बपरिजनस्यापि मम जीवितनिर्विशेषायाः ॥
रक्षता प्राणान् यद्विहितं तस्य नास्ति प्रतिकारः । ततो दातव्याऽवश्यं तस्मै त्वं भवत्विति तावत् ॥१०
रत्नपरिपूर्णस्थालं प्रभातसमये ढौकित्वा ततः । श्रेष्ठी कृतप्रणामः संस्तौति नरेश्वरमेवम् ॥१०५॥

धन्नाणवि धन्नतमो पहु ! तं एएण पुत्तरयणेण । देवाण य मणुयाणं य चित्तचमक्कारकारिएण ॥१०७॥
विन्नविपव्वं तु इमं तुमए नियदिट्ठिगोयरं पत्ता । मज्झ दयाए धूया मह गेहे पवेसिया अत्थि ॥१०८॥
सा य कुमारं काऊण माणसे तत्थ नाह ! संपत्ता । इय विप्पलंभियाए विसए को तीइ आएसो ? ॥
तो हसिउं भणइ निवो एसा कुमरावरोहगेहम्मि । जावज्जीवं निवसउ समप्पिया सुचिरकालम्मि ॥११०॥
भणिउं महापसायं कयसम्माणो समुट्ठिओ सिट्ठी । अह अन्नया कुमारो तुरए वाहिनओ बाहिं ॥१११॥
निसुणइ अक्कंदरवं बहुनरनारीण तुरयसमुहन्ने । पिच्छइ य सुमुद्दगुरुम्मलदुमसंजाइयं इत्तं ॥११२॥
जंपाणं, तो जंपइ नाऊणं तूरसरविसेसेण । अहिदट्ठा कन्नेसा, किं जीवंति हरिसंमिति ॥११३॥
तो नियपुरिसं संपेसिऊण कुमरो कहावए ताण । मा मइयं दहह इमं जा पउंजामि मंतपयं ॥११४॥
तो अमयवुट्ठितुल्लं एवं सुणिऊण विम्हिया जाव । चिट्ठंति ताव कुमरो तुरिय तस्संतियं पत्तो ॥११५॥
तत्तो गारुडमंतेण सलिलमभिमंतिऊण जहविहिणा । सत्तचुलुएहिं पहया सा उट्ठइ अमयसित्तव्व ॥११६॥
दट्ठुं पुरओ कुमरं रूवेण सुरंव मयणसरविद्धा । को एसो कस्स सुओ किंच इमं पुच्छिओ लोए ॥११७॥
तं नेव पलोयंती जाव चिट्ठइ अणिमिसा तओ मंती । नयमारो तीए पिया कुमरं पइ जंपए एवं ॥११८॥
धन्ना सा पुण्णुक्करिसनिम्मिया तिहुयणेवि तुह जणणी । जीइ पसूओ सि तुमं दीणुद्धरणिक्कदुल्ललिओ ॥
धन्नयरा कमलसिरी जीसेऽनन्ने इमं पवत्ताए । पाणपरित्ताणकए सरणं तं चेव संजाओ ॥१२०॥

धन्यः स एष जनः सुपुण्यपुञ्ज इव नाथ ! यस्य त्वम् । दुरितापहरणप्रसन्नः सादरसम्भाषितो भगवन् ॥१०६॥
धन्यानामपि धन्यतमः प्रभो ! त्वमेतेन पुत्ररत्नेन । देवानां च मनुजानां च चित्तचमत्कारकारिणा ॥१०७॥
विज्ञपयितव्यं त्विदं त्वया निजदृष्टिगोचरं प्राप्ता । मयि दयया दुहिता मम गेहे प्रवेशिता अस्तीति ॥१०८॥
सा च कुमारं कृत्वा मानसे तत्र नाथ ! संप्राप्ता । इति विप्रलम्भिताया विषये कस्तस्या आदेशः ? ॥१०९॥
ततो हसित्वा भणति नृप एषा कुमारावरोधगेहे । यावज्जीवं निवसतु समर्पिता सुचिरकाले ॥११०॥
भणित्वा महाप्रसादं कृतसम्मानः समुत्थितः श्रेष्ठी । अथान्यदा कुमारस्तुरगान् वाहयन् बहिः ॥१११॥
शृणोत्याक्रन्दरवं बहुनरनारीणां तुरगसमुन्मुखम् । पश्यति च सुमुद्दगुरुम्मलसंजाततम् ॥११२॥
याप्ययानं, ततो जल्पति ज्ञात्वा तूर्यस्वरविशेषेण । अहिदष्टा कन्यैषा, किं जीवन्ती पश्यन्ति ? ॥११३॥
ततो निजपुरुषं संप्रेष्य कुमारः कथापयति तान् । मा मृतां दहतेदं यावत्प्रयुञ्जे मन्त्रपदम् ॥११४॥
ततोऽमृतवृष्टितुल्यमेतत् श्रुत्वा विस्मिता यावत् । तिष्ठन्ति तावत्कुमारस्त्वरितं तस्यान्तिकं प्राप्तः ॥११५॥
ततो गारुडमन्त्रेण सलिलमभिमन्त्र्य यथाविधि । सप्तचुलुकैः प्रहता सोत्तिष्ठत्यमृतसिक्तेव ॥११६॥
दृष्ट्वा पुरतः कुमारं रूपेण सुरमिव मदनशरविद्धा । क एष कस्य सुतः, किंचेदं पृष्टवती लोके ॥११७॥
तमेव प्रलोकमाना यावत्तिष्ठत्यनिमिषा ततो मन्त्री । नयसारस्तस्याः पिता कुमारं प्रति जल्पत्येवम् ॥११८॥
धन्या सा पुण्योत्कर्षनिर्मिता त्रिभुवनेऽपि तव जननी । यया प्रसूतोऽसि त्वं दीनोद्धरणैकदुर्ललितः ॥११९॥
धन्यतरा कमलश्रीर्यस्या अनन्यामिमां प्रवृत्तायाः । प्राणपरित्राणकृते शरणं त्वमेव संजातः ॥१२०॥

सो [illegible]नयनयणो मंति आपुच्छिउं गओ कुमरो । तेहिं चिय तूरेहिं वद्धावणयम्मि रज्जे
तेहिं चिय वयणेहिं उवगिज्जंतेसु मंगलसएसु । वद्धाविंतेसु पइक्कमं तु [illegible]एसु ॥१२२॥
[illegible] सामग्गीइ तीए धूयाए तह य संजुत्तो । संपत्तो नरवइमंदिरम्मि नयमारसंतासो ॥१२३॥
[illegible] तं तह दट्ठुं जाव वियक्केइ किं किमेयंति । पडिहारसूइओ तो पणमइ मंती [illegible] ॥१२[illegible]
उचियासणे निविट्ठो आभट्ठो नरवरेण अह भणइ । रोमंचकंचुइज्जंतसव्वगत्तो पुणो नमिउं ॥१२[illegible]
[illegible] जं किर नत्थि आवई तंपि तुह सुपुत्तेण । कयमवहरा नरेसर ! वयणं आसणनिसण्णेण ॥
इय उचियविउं सव्वं वित्तंतं वित्थरेण तं कहिउं । विन्नवइ मज्झ धूया संपइ कुमाराउ दूरम्मि ॥१२[illegible]
[illegible] नेव ठाउं अमंगलमरणहारभयभीया । जइ तीए भयं न हवइ कुणसु पसायं तहा सयं [illegible]
[illegible] तं पडिवज्जिय सोहणलग्गम्मि गुणविभूईए । कमलाविमलसरीरेणं पाणी गाहाए कुमरे ॥१[illegible]
[illegible] सो ताहिं समं गमेइ दियहाइं । जिणधम्मं कुणंतो धुणंतो पंडिएहिं ॥१३[illegible]
[illegible] नरिंदो आयंकांतरिगहो सहसा । तं अहिसिंचइ रज्जे सयं च [illegible] ॥१[illegible]
[illegible] सयभावभावियप्पा विहिणा पाणे परिच्चयइ ॥१३[illegible]॥
[illegible] उगगमेहिं । साहुलिहत्था पुकारयंति मुणिगण [illegible] ॥१[illegible]
[illegible] पुत्ता । साहेति अदिट्ठो कोवि तक्करो मुसइ नयरं ॥१३[illegible]
[illegible] भणइ पहु ! चोरो । दिट्ठीए गोयरे कोवि [illegible]

कोवि उवाओ नत्थि देव ! गहणे न तस्स जो विहिओ । भणइ निवो संपयमवि इत्थेव अहं तमाणेमि ॥
चेडयाओ तक्खणमाणावेऊण पत्थओ वाहं । बद्धं दंसइ तेसिं तं चोरं पुच्छइ तहेयं ॥१३७॥
इ न मुसंतो दीससि स भणइ ओसोयणीए विज्जाए । सोवाविऊण लोयं मुसेमि सिच्छाए घरसारं ॥
या जंपइ मोसं एसिं अप्पेसु, भणइ सो देव ! । जेण अहं आणीओ मोसं सव्वंपि तेणेव ॥१३९॥
आसि मए हरियं भंडायारम्मि तुम्ह तं ठवियं । आणेऊण मए च्चिय सद्धिं, तत्तो य आगंतुं ॥१४०॥
डारिओ पयंपइ सुवन्नवत्थाइवत्थुसंघाओ । भंडागारं तप्पंगणं च सव्वंपि पूरंतो ॥१४१॥
इमा दीसइ, देवो तत्थ पमाणं, तओ निवो भणइ । वणियाण अप्पह इमं ता भणिया तेवि नियनियं ॥
हेउं भणंति तिहुयणअच्छेरयचरियहरियजयदुरिय ! । अम्हं पुन्नोदयजीविएण तं जीव चिरकालं ॥
इ पंचंगपणामं काऊणं निग्गएसु पउरेसु । जंपइ सो विज्जासिद्धतक्करो जोडिउं हत्थे ॥१४४॥
पहु ! पसरियउब्भडपयावपवणेण अक्कतूलं व । उक्खिविय इहाणीओ विवसो सुहकम्मजोएण ॥१४५॥
हं च सयलकल्लाणकुलहरं तुम्ह चरणकमलजुयं । इत्तो जं मह जोग्गं तेण पसायं कुणउ देवो ॥१४६॥
यावि भणइ कल्लाणकुलहरं होउ एस आएसो । सव्वन्नुभासियाइं सुणिऊणं अणुट्ठिऊणं च ॥१४७॥
गइ मह दिससु ताइं राया तो कहइ दुविहजिणधम्मं । अह सुयपुव्वं एयं मज्झ पुरा इय विचिंतंतो ॥
जायजाइसरणो पुव्वभवब्भत्थसरियसुत्तत्थो । पडिवज्जइ पव्वज्जं देवयउवणीयमुणिलिंगो ॥१४९॥

तस्तर्जयति नगरारक्षिकं नृप. सोऽपि भणति प्रभो ! चौरः दृष्टिगोचरे कोऽपि नैति किमहं करोमि ततः ॥
कोऽप्युपायो नास्ति देव ! ग्रहणे न तस्य यो विहितः । भणति नृपः सांप्रतमप्यत्रैवाहं तमानयामि ॥१३६॥
अधिष्ठायकान् तत्क्षणमानाय्य प्रस्थितो वाहीं । बद्धं दर्शयति तेभ्यस्तं चौरं पृच्छति तथैतत् ॥१३७॥
र न मुष्णन् दृश्यसे, स भणत्यवस्वापन्या विद्यया । स्वापयित्वा लोकं मुष्णामि स्वेच्छया गृहसारम् ॥१३८॥
जा जल्पति मोषमेभ्योऽर्पय, भणति स देव ! । येनाहमानीतो मोषः सर्वोऽपि तेनैव ॥१३९॥
आसीन्मया हृतो भाण्डागारे तव स स्थापितः । आनीय मयैव सार्धं, ततश्चागत्य ॥१४०॥
भाण्डागारिकः प्रजल्पति सुवर्णवस्त्रादिवस्तुसंघात । भाण्डागारं तत्प्राङ्गणं च सर्वमपि पूरयन् ॥१४१॥
हसा दृश्यते, देवस्तत्र प्रमाणम्, ततो नृपो भणति । वणिग्भ्योऽर्पयेमं ततो भणितास्तेऽपि निजनिजम् ॥
हीत्वा भणन्ति त्रिभुवनाश्चर्यचरितहृतजगद्दुरित ! । अस्माकं पुण्योदयजीवितेन त्वं जीव चिरकालम् ॥
थ पञ्चाङ्गप्रणामं कृत्वा निर्गतेषु पौरेषु । जल्पति स विद्यासिद्धतस्करो योजयित्वा हस्तौ ॥१४४॥
व प्रभो ! प्रसृतोद्भटप्रतापपवनेनार्कतूलमिव । उत्क्षिप्येहानीतो विवशः शुभकर्मयोगेण ॥१४५॥
दं च सकलकल्याणकुलगृहं तव चरणकमलयुगम् । इतो यद् मम योग्यं तेन प्रसादं करोतु देवः ॥१४६॥
राजापि भणति कल्याणकुलगृहं भवत्व आदेशः । सर्वज्ञभाषितानि श्रुत्वाऽनुष्ठाय च ॥१४७॥
भणति मे दिश तानि राजा ततः कथयति द्विविधजिनधर्मम् । अथ श्रुतपूर्वमेतन्मया पुरेति विचिन्तयन् ॥
जातजातिस्मरणः पूर्वभवाभ्यस्तस्मृतसूत्रार्थः । प्रतिपद्यते प्रव्रज्यां देवतोपनीतमुनिलिङ्गः ॥१४९॥

अह राया रोमंचियगत्तो सिंहासणाउ उट्ठेउं। ति पयाहिणीकरेउं पणमिय परमाए भत्तीए ॥१५१॥
उचियासणे निवेसिय पुच्छइ कह नाह! तिहुयणच्छरियं। इय पहुणा आयरियं, जाईसरणाउ।
आपुच्छिय नरनाहं विहरिय अब्भुज्जओ गओ मोक्खं। राया य तत्थ देसे पभावए जिणमयं धम्मं॥१५२॥
तथा;—
जगसंभरेण विणा होउं वसे मह सचक्कारचक्कं। इय परिभाविय आइमइ चेइयं रायवाडीए ॥१५३॥
डिंडीरपिंडपंडुरपुंडरीयं तं धरेसु मज्झुवरिं। गयणट्ठियदिव्वरूवो तेणावि कए जहादिट्ठे ॥१५४॥
सो चोरवइपरे तह इमम्मि कहियम्मि चारपुरिसेहिं। सीमाला नरवइणो सव्वे ते सेवमावन्ना ॥१५५॥
इत्थं सव्वत्थ समत्थपत्थिवा मन्नएण तस्साणं। सोऊण तप्पभावं धरंति धीराति विणएण ॥१५६॥
पसरियपयावदुसहो अवमारियदरियमत्तुतमविसरो। वित्थरियकमलकोसो हयदोसो सहइ सो सूरो॥१५७॥
मंगलउरनयराओ समागओ चउरवयणअभिहाणो। जयसीहरायपेसियदूओ अह अन्नया तस्स॥१५८॥
अत्थाणसभाए संठियस्स सिरिविजयचंदरायस्स। दंसइ रायाएसं पडिहारपवेसिओ सोवि ॥१५९॥
उट्ठेऊणं राया दोहिवि हत्थेहिं गिण्हिऊण तयं। आरोविऊण सीसे ठाविय सिंहासणे ततो ॥१६०॥
विम्हियहियएण समं अत्थाणगएण सव्वलोएण। पंचंगं पणिवायं काउं वित्तूण वाएइ ॥१६१॥
तपथा;—
सिरिमंगलउरनयराओ जयसीहनराहिवो सुविसत्ताओ। सिरिहत्थिणउरनयरे पयावअक्कंतनियावं॥
सिरिविजयचंदनिवइं सायरमवगूहिउं पणयसारं। हियपगयं सब्भावं सगग्गयं किंपि पयडेइ ॥१६२॥

जायंति आवयं पाविउंपि गरुया विसालहियया। खीणोवि होइ जलही महल्लुल्लंततकल्लोलो ॥१६४॥
आवइगयावि गरुया हासट्ठाणं न होंति लोयस्स। बंधपत्तावि गया सिरिं गया रायभवणेसु ॥१६५॥
विसमावयागएणवि वच्छ! तए किंकरीकयसुरेण। संठाविप्रमिमं सव्वं रज्जसिरिं अणुहवंतेण ॥१६६॥
किंतु गुणवंतस्सवि तुज्झ रायसिरधरियसासणसमिद्धिं। ईसाइव सवणाणं नयणाइं नडंति मह हिययं॥१६७॥
किंच।
तुरयावहारपुव्वं सव्वत्थ गवेसिओवि नो दिट्ठो। तो तुहविरहहुयासो पज्जलिओ मह मणुज्जाणे॥१६८॥
दड्ढं तेण तओ तं गुरुपल्लवियं पणासकुसुमिद्धं। निम्मलपुण्णफलड्ढं विवेयवरभूरुहसमिद्धं ॥१६९॥
किंच।
तुज्झ विओए निव! निवइपुरजणो जणवओ जणणिवग्गो। जं कहिउंपि न तीरइ दुहमणुहवइ अज्जवि य ॥
तुहविरहकायराए जणणीए नयणवारिपूरेण। पलयजलओ अयंडे वरिसविओ दुक्खतवियाए ॥१७१॥
संपइ पुण आहीए वाही तह आहिओ मह सरीरे। जह तं चयंति पाणा ता लहु दंसेहि अप्पाणं॥१७२॥
इय लेहं वायंतो सगग्गयं लोयणंसुकुसुमेहिं। जणयनियहत्थलिहियक्खरेसु पूयंव निम्मवइ ॥१७३॥
भणइ य किर जणयाइं जाएहिं सुएहिं हुंति सुहियाइं। तं विवरीयं जायं मइ जाए मज्झ जणयाण ॥
तो नयसारप्पमुहं मंतिजणं पुच्छिऊण सुमुहुत्ते। विमलसिरीए पुत्तं सुलोयणं ठाविउं रज्जे ॥१७५॥
रज्जस्स वाहगं तह नयसारं ठाविउं महामंतिं। संझाए पत्थाणे ठिओ वहिं सोहणमुहुत्ते ॥१७६॥

श्रीविजयचन्द्रनृपतिं सादरमनुगुप्य प्रणयसारम्। हृदयगतं सद्भावं सगद्गदं किमपि प्रकटयति ॥१६३॥
जायन्त आपदं प्राप्यापि गुरवो विशालहृदयः। क्षीणोऽपि भवति जलधिश्चलन्महाकल्लोलः॥१६४॥
आपद्गता अपि गुरवो हास्यस्थानं न भवन्ति लोकस्य। बन्धप्राप्ता अपि गजाः श्रियं गता राजभवनेषु ॥
विषमापदागतेनापि वत्स! त्वया किङ्करीकृतसुरेण। सन्थापितमिदं सर्वं राज्यश्रियमनुभवता ॥१६६॥
किन्तु गुणवतोऽपि तव राजशिरोधृतशासनसमृद्धिम्। ईर्ष्ययेव श्रवणयोर्नयने नाटयतो मम हृदयम् ॥१६७॥
तुरगापहारपूर्वं सर्वत्र गवेषितोऽपि नो दृष्टः। ततस्त्वद्विरहहुताशः प्रज्वलितो मम मनउद्याने ॥१६८॥
दग्धं तेन ततस्तत् गुरुपल्लवितं प्रकाशकुसुमकम्। निर्मलपुण्यफलाढ्यं विवेकवरभूरुहसमृद्धम् ॥१६९॥
तव वियोगे नृप! नृपतिपुरजनो जनपदो जननीवर्गः। यत्कथयितुमपि न शक्यते दुःखमनुभवत्यद्यापि च ॥
त्वद्विरहकातरया जनन्या नयनवारिपूरेण। प्रलयजलदोऽकाण्डे वर्षितो दुःखततया ॥१७१॥
संप्रति पुनराधिना व्याधिस्तथाहितो मम शरीरे। यथा तत्त्यजन्ति प्राणास्तस्माल्लघु दर्शयात्मानम् ॥१७२॥
इति लेखं वाचयन् सगद्गदं लोचनाश्रुकुसुमैः। जनकनिजहस्तलिखिताक्षरेषु पूजामिव निर्मापयति ॥१७३॥
भणति च किल जनकानि जातैः सुतैर्भवन्ति सुखितानि। तद्विपरीतं जातं मयि जाते मम जनकयोः ॥१७४॥
ततो नयसारप्रमुखं मन्त्रिजनं पृष्ट्वा सुमुहूर्ते। विमलश्रियाः पुत्रं सुलोचनं स्थापयित्वा राज्ये ॥१७५॥
राज्यस्य वाहकं तथा नयसारं स्थापयित्वा महामन्त्रिणम्। संध्यायां प्रस्थाने स्थितो बहिः शोभनमुहूर्ते ॥

अंतेउरेण सहिओ कइवयरहतुरयकरिसहस्सेहिं । संचलिओ चालंतो सल्लसहस्साइं लोयस्स ॥१७७॥
निवसत्थागयचरपरमाइट्ठो नरवरेण परिकहइ । तव्वेलं चिय जयसीहनिवइणो चेडओ ॥१७८॥
तं सोउं सो सहसा मुक्को रोगेहिं अमयसित्तोव्व । माइ न अंगे जणणीवि परियणो जणाययणे ॥१७९॥
संमाणिऊण तेणं विसज्जिओ विजयचंदनरवइणो । तं सो साहइ तत्तो य ऊसुयत्तं परिचइउं ॥१८०॥
चेइयचरडियमग्गो गामागरनगरपरिमंडियं वसुहं । बोलंतो सो वच्चइ ठाणे ठाणे पडिच्छंतो ॥१८१॥
रायाईजम्मुवायणमणेगगणरायरायविन्नाइं । ठावेंतो भंजंतो दप्पमणेगाण सुहडाण ॥१८२॥
पइनगरं पइगामं पायं जिणमंदिराइं पूयंतो । जिन्नाइं उद्धरंतो सम्माणंतो समणधम्मे ॥१८३॥
निरविउनउरंगचमूसंचारपवित्तभूमिभागाए । संपत्तो सीमाए कमेण देसस्स सो तस्स ॥१८४॥
पेसइ चेडमुहेण एवं जयसीहनराहिवं भणावेइ । जइ काऊण पसायं मइ पयोणी न कायव्वा ॥१८५॥
आरुहिऊण तओ तं पडिवज्जिय नरवइवि ॥
[illegible]गामो मग्गसमेण पुणोवि पभणिसु । रोगत्ति तओ तेणवि तं पडिवज्जिय नरवइवि ॥
[illegible] दिणो सन्निवाउ नायरजणाणं । तेहिवि नियमत्तीए पारद्धो सो सवित्थरओ
एवं—

[illegible]मणीयं । रमणीयरयणमालाविरइयवरवंदुरामाळं ॥१८८॥
[illegible]मणिजणं । जणसंकुलरत्थामुहपुरसुंदरिविहियपत्तोयं ॥१८९॥
[illegible] । ओहावियसुरसुंदरिसुंदरिपारद्धकम्मइ ॥१९०॥

[illegible] सहित: [illegible]सहस्रै: । संचलितश्चालयन् शल्यसहस्राणि लोकस्य ॥१७७॥
[illegible] नरवरेण परिकथयति । तद्वेलमेव जयसिंहनृपतये चेटको गत्वा ॥१७८॥
तत् श्रुत्वा स सहसा मुक्तो रोगैरमृतसिक्त इव । माति नाङ्गे जनन्यपि परिजनो जनायतने ॥१७९॥
[illegible] तेन विसृष्टो विजयचन्द्रनरपतये । तत् स कथयति ततश्चोत्सुकत्वं परित्यज्य ॥१८०॥
[illegible] वसुधाम् । अतिक्रामन् स व्रजति स्थाने स्थाने प्रतीच्छन् ॥१८१॥
[illegible]विधानि । स्थापयन् भञ्जन् दर्पमनेकेषां सुभटानाम् ॥१८२॥
[illegible] जिनमन्दिराणि पूजयन् । जीर्णान्युद्धरन् सम्मानयन् श्रमणधर्मिण ॥१८३॥
[illegible]भूमिभागायाम् । संप्राप्त: सीम्नि क्रमेण देशस्य स तत्र ॥१८४॥
[illegible] भाषयति । यथा कृत्वा प्रसादं ममाभिगमनं न कर्तव्यम् ॥१८५॥
[illegible] पुनरपि प्रभणितु । रोग इति तदनेनापि तत्प्रतिपद्य नरेन्द्र ॥१८६॥
[illegible] नागरजनानाम् । तैरपि निजशक्त्या प्रारब्धः स सविस्तरम् ॥१८७॥
[illegible] । रमणीयरत्नमाला[illegible] ॥१८८॥
[illegible] ॥१८९॥
[illegible] ॥१९०॥

हट्टपरदारविरइयमुत्ताहलरेणुसत्थियपयंधं। धंधवहसुंकपरिमुक्कलोयआसीसरवमुहलं ॥१९१॥
इय परमूसवभूयं पविसिय नयरं निवो विजयचंदो। जयसीहमहारायं पणमइ जणणिंपि सकलत्तो॥१९२॥
नियविरहतवियदेहं हरिसंसुजलेण निव्ववंतोव्व। आलिंगिय निवसंतं धराए सिंहासणे ठवइ ॥१९३॥
अन्नोन्नमंदाणंदमंदिरा जाव ठंति खणमेगं। रोमंचंचियगत्ता ता समयनिवेयओ पढइ ॥१९४॥
अवगाहिऊण जलहिं लहिउं उदयायलम्मि अब्भुदयं। वियसावियकमलवणो सव्वुवरिट्ठिओ रवी जयइ॥
सम्मयाणुगयं वयणं सरिसं निवविजयचंदचरियस्स। पढियंति कणयलक्खं दावइ वंदिस्स नरनाहो ॥
एत्तो य सावएहिं विन्नत्तं जिणहरेसु सव्वेसु। ण्हवणवलिपूयपभिइं निप्पंचं जं जहा इट्ठं ॥१९७॥
आसन्ने जिणभवणे देवे वंदंति दोवि नरनाहा। भंडारियं भणंति य अट्ठवि अट्ठाहियादिवसे ॥१९८॥
मग्गंति सावया जं दव्वं घणसारघुसिणमाईयं। दावंति य जं किंचिवि तत्थ विलंबो न कायव्वो॥१९९॥
समयमहोयहिपूरीण पायकमलं नमंसिउं इंति। नियभवणे भुंजंति य सपरियणा परमपीईए ॥२००॥
अह पत्थावे कहिओ सुयवुत्तंतो निवस्स पुट्ठेण। मइधणसचिवेण तओ जयसिंहनिवो भणइ तणयं॥२०१॥
तइ वच्छ! पुहइपालणभरधरणधुरंधरम्मि निच्चिंतो। पुव्वपुरिसाणुचिन्नं संपइ मग्गं पवज्जामि ॥२०२॥
तो विजयचंदराया उट्ठेउं जणयपायवीढम्मि। विणिवेसिउत्तिमंगो सगग्गयं भणइ पसिऊण ॥२०३॥
वरिसाइं कइवि नियपायकमलरेणूए मज्झ भालयलं। ताय! पवित्तीकाऊं उचियंपि इमं विहेयव्वं ॥२०४॥
एवमसग्गहपरमवि पुत्तं संबोहिऊण गुरुवीहिं। पीइमईए सहिओ कइवयसामंतमंतिजुओ ॥२०५॥

हट्टगृहद्वारविरचितमुक्ताफलरेणुस्वस्तिकप्रबन्धम्। बन्धवधशुल्कपरिमुक्तलोकाशीरवमुखरम् ॥१९१॥
इति परमोत्सवभूतं प्रविश्य नगरं नृपो विजयचन्द्रः। जयसिंहमहाराजं प्रणमति जननीमपि सकलत्रः ॥१९२॥
निजविरहतप्तदेहं हर्षाश्रुजलेन निर्वापयन्निव। आलिङ्गय निवसन्तं धरायां सिंहासने स्थापयति ॥१९३॥
अन्योन्यममन्दानन्दमन्दिराणि यावत्तिष्ठन्ति क्षणमेकम्। रोमाञ्चाञ्चितगात्रास्तावत्समयनिवेदकः पठति॥१९४॥
अवगाह्य जलधिं लब्ध्वोदयाचलेऽभ्युदयम्। विकासितकमल(ला)वनः सर्वस्योपरिस्थितो रविर्जयति ॥१९५॥
सम्यगनुगतं वचनं सदृशं नृपविजयचन्द्रचरितस्य। पठितमिति कनकलक्षं दापयति बन्दिने नरनाथः ॥१९६॥
इतश्च श्रावकैर्विज्ञपितं जिनगृहेषु सर्वेषु। स्नपनबलिपूजाप्रभृति निष्पन्नं यद् यथेष्टम् ॥१९७॥
आसन्ने जिनभवने देवान् वन्देते द्वावपि नरनाथौ। भाण्डागारिकं भणतश्च अष्टाप्यष्टाहिकादिवसान् ॥१९८॥
मार्गयन्ति श्रावका यद् द्रव्यं घनसारघुसृणादिकम्। दापयन्ति च यत् किञ्चिदपि तत्र विलम्बो न कर्तव्यः ॥
समयमहोदधिपूरीणां पादकमलं नमस्यित्वेतः। निजभवने भुञ्जाते च सपरिजनौ परमप्रीत्या ॥२००॥
अथ प्रस्तावे कथितः सुतवृत्तान्तो नृपाय पृष्टेन। मतिधनसचिवेन ततो जयसिंहनृपो भणति तनयम्॥२०१॥
त्वयि वत्स! पृथिवीपालनभरधरणधुरन्धरे निश्चिन्तः। पूर्वपुरुषानुचीर्णं संप्रति मार्गं प्रपद्ये ॥२०२॥
ततो विजयचन्द्रराज उत्थाय जनकपादपीठे। विनिवेशितोत्तमाङ्गः सगद्गदं भणति प्रसद्य ॥२०३॥
वर्षाणि कत्यपि निजपादकमलरेण्वा मम भालतलम्। तात! पवित्रीकृत्योचितमपीदं विधातव्यम् ॥२०४॥

उच्छप्पणापुरस्सरमणवज्जायरियपायमूलम्मि । गिण्हवि दिक्खं विहिणा नरनाहो मोक्खमणुपत्तो ॥२०६॥
सिरिविजयचंदराया पयाउ पालेइ परमनीईए । जिणभवणभूसियं विसयमप्पणो कुणइ सव्वंपि ॥२०७॥
नेय मंदेणं मरई कोइ तिरिओ अहव मणुओ वा । सारीण चेव मारो दंडो छत्ताण तम्मिविसए ॥२०८॥
अट्ठमि चउद्दसीए अमावसाए य पुंन्निमाएवि । गिण्हेइ पोसहं सो परमं वेरग्गमावन्नो ॥२०९॥
तह कहवि करं गिण्हइ जह तं दिन्नं मुणंति न पयाओ । सावयजणं तु सव्वं अकरं चिय सव्वहा ॥२१०॥
कल्लाणाइदिणेसु सव्वत्थवि सावएहिं जिणभवणे । जिणमज्जणाइं कारइ सयंपि समयम्मि जाइ तहिं ॥२११॥
इय वच्चंते काले कमलसिरी पसवए पुत्तं । नामेण विजयसेणं कलापगिट्ठं सुधम्मिट्ठं ॥२१२॥
अह अन्नया नरिंदो पासायसिरम्मि कमलसिरिसहिओ । जा अच्छइ ता पेच्छइ पच्चासन्नम्मि पासाए ॥२१३॥
वुड्ढनरमिहुणमेगं रइकलहपरव्वसं पडियदसणं । अच्चंतं जंपंतं निल्लज्जं सज्जियाणंगं ॥२१४॥
कंपंतसव्वगत्तं तणुसिरभूपलियरोमचिहुरचयं । अवनमियपिट्ठदेसं घुलंतमुहलालदुप्पिच्छं ॥२१५॥
तं दंसिय भणइ पियं विसयपिवासा न जाव अम्हेवि । एवं विनडइ सुंदरि ! ता मुयउ रज्ज तुरियं ॥२१६॥
देवी पभणइ विसयासेवाए जरा किमेसिमाणीया । जं देवो इय जंपइ, कंपइ एएण मह हिययं ॥२१७॥
कयसुकयदुक्कयाणं एयं चिय अंतरं मणुस्साणं । विसयाणं संपत्ती एगेसिं नेय अन्नेसिं ॥२१८॥
किञ्च ।

एवमसद्भूतरमपि पुत्रं संबोध्य युक्तिभिः । प्रीतिमत्या सहितः कतिपयसामन्तमन्त्रियुतः ॥२०५॥
उत्सर्पणापुरस्सरमनवद्याचार्यपादमूले । गृहीत्वा दीक्षां विधिना नरनाथो मोक्षमनुप्राप्तः ॥२०६॥
श्रीविजयचन्द्रराजः प्रजाः पालयति परमनीत्या । जिनभवनभूषित विषयमात्मनः करोति सर्वमपि ॥२०७॥
न च मान्द्येन म्रियते कोऽपि तिर्यगथवा मनुष्यो वा । शारीणामेव मारो दण्डश्छत्राणां तद्विषये ॥२०८॥
अष्टम्यां चतुर्दश्याममावास्यां च पूर्णिमायामपि । गृह्णाति पौषधं स परमं वैराग्यमापन्नः ॥२०९॥
तथा कथमपि करं गृह्णाति यथा तं दत्तं जानन्ति न प्रजाः । श्रावकजनं तु सर्वमकरमेव सर्वथा करोति ॥२१०॥
कल्याणादिदिनेषु सर्वत्रापि श्रावकैर्जिनभवने । जिनमज्जनादि कारयति स्वयमपि समये याति तत्र ॥२११॥
इति व्रजति काले कमलश्रीः प्रसूते पुत्रम् । नाम्ना विजयसेनं कलाप्रकृष्टं सुधर्मिष्ठम् ॥२१२॥
अथान्यदा नरेन्द्रः प्रासादशिरसि कमलश्रीसहितः । यावदास्ते तावत् पश्यति प्रत्यासन्ने प्रासादे ॥२१३॥
वृद्धनरमिथुनमेकं रतिकलहपरवशं पतितदशनम् । अत्यन्तं जल्पन्निर्लज्जं सज्जितानङ्गम् ॥२१४॥
कम्पमानसर्वगात्रं तनुशिरोभ्रूपलितरोमचिकुरचयम् । अवनतपृष्ठदेशं घूर्णमानमुखलालादुर्दर्शम् ॥२१५॥
तद्दर्शयित्वा भणति प्रियां विषयपिपासा न यावदस्मानपि । एवं विनाटयति सुन्दरि ! तावन्मुच्यतां राज्यं ॥२१६॥
देवी प्रभणति विषयासेवया जरा किमेष्वानीता । यद्देव इति जल्पति, कम्पते एतेन मम हृदयम् ॥२१७॥
कृतसुकृतदुष्कृतानामेतदेवान्तरं मनुष्याणाम् । विषयाणां संप्राप्तिरेकेषां नैवान्येषाम् ॥२१८॥

---

१ क ख [illegible]

सव्वेवि दुक्खभीरू सव्वेवि सुहेसिणो फुडं जीवा । ता एयावत्थगयं मिहुणमिणं इय पयट्टंतं॥२१९॥
विसयासेवाए सुहं साहइ पयडं तहावि नाहस्स । कह दट्ठूमिमं जाया विसएसु परम्मुहा बुद्धी? ॥२२०॥
सूरपतिरुवाच;—
दंसणनाणमणंतं विरियमणंतं तहा सुहमणंतं । परमत्थेण सरूवं जीवाण इमं, तहावि इमे ॥२२१॥
विसयपिवासायासाकयत्थिया इह भवे-ऽणाइम्मि । संपायणत्थमेसिं विसयाण सहंति दुक्खाइं ॥२२२॥
जायंति पुण तहाविहकम्माउ इमे कयावि कस्सावि । दालिद्दुदुहट्टाणं अन्नेसिं जाइ पुण जम्मो ॥२२३॥
तो तेसि परिभोगे कंडूकंडूयणेव्व सुहलेसं । भुंजंतो बहु मन्नइ विसयपिवासं पयट्टंति ॥ २२४ ॥
अह कहवि धणाभावे पणइणिविरहेण हुंति नो विसया । तो तच्चिंतासल्लियहियओ दुक्खं गमइ कालं ॥
उक्तं च;—
"अप्राप्ताः संकल्पैः प्राप्ता दर्पेण चिन्तया विरहे । तापयन्ति ज्वरयन्ति क्षपयन्ति प्राणिनं विषयाः॥"
नय समइ विसयतण्हा चिरंपि संसेविएसु विसएसु । अइसयमणोहरेसुवि विसेसओ वड्ढए गिद्धी ॥२२६॥
उक्तं च;—
" न जातु कामः कामानामुपभोगेन शाम्यति । हविषा कृष्णवर्त्मेव भूय एवाभिवर्धते ॥ "
विसयपिवासा य इमा रागो अणुकूलएसु विसएसु । पडिकूलेसु दोसो जीवाणं मोहवसयाणं ॥२२७॥
रागदोसा य पुणो कम्मस्स निबंधणं धुवं हुंति । कम्मोदएण जीवो पावइ दुक्खं भवे घोरं ॥२२८॥
एवं विसयपिवासा इहपरलोउब्भवाण दुक्खाण । परमं कारणमेसा य जोव्वणे मंदसत्तेहिं ॥२२९॥
नो निज्जेउं सक्का, इमं तु वुड्ढंपि मिहुणमेयाए। एवं वियारबहुलं विहियं तो तेणिमं भणियं ॥२३०॥

सर्वेऽपि दुःखभीरवः सर्वेऽपि सुखैषिणः स्फुटं जीवाः । तस्मादेतदवस्थागतं मिथुनमिदमिति प्रवर्तमानम्॥२१९॥
विषयासेवायां सुखं कथयति प्रकटं तथापि नाथस्य। कथं दृष्ट्वेदं जाता विषयेषु पराङ्मुखा बुद्धिः ?॥२२०॥
दर्शनज्ञानमनन्तं वीर्यमनन्तं तथा सुखमनन्तम् । परमार्थेन स्वरूपं जीवानामिदम्, तथापीमे ॥२२१॥
विषयपिपासायासाकदर्थिता इह भवेऽनादौ । संपादनार्थमेषां विषयाणां सहन्ते दुःखानि ॥२२२॥
जायन्ते पुनस्तथाविधकर्मण इमे कदापि कस्यापि । दारिद्र्यदुःखार्तानामन्येषां याति पुनर्जन्म ॥२२३॥
ततस्तेषां परिभोगे कण्डूकण्डूयन इव सुखलेशम् । भुञ्जानो बहु मन्यते विषयपिपासां प्रवर्तमानाम्॥२२४॥
अथ कथमपि धनाभावे प्रणयिनीविरहेण भवन्ति नो विषयाः। ततस्तच्चिन्ताशल्यितहृदयो दुःखं गमयति कालम् ॥
न च शाम्यति विषयतृष्णा चिरमपि संसेवितेषु विषयेषु। अतिशयमनोहरेष्वपि विशेषतो वर्धते गृद्धिः॥२२६॥
विषयपिपासा चेयं रागोऽनुकूलेषु विषयेषु । प्रतिकूलेषु द्वेषो जीवानां मोहवशगानाम् ॥२२७॥
रागद्वेषौ च पुनः कर्मणो निबन्धनं ध्रुवं भवतः । कर्मोदयेन जीवः प्राप्नोति दुःखं भवे घोरम् ॥२२८॥
एवं विषयपिपासेहपरलोकोद्भवानां दुःखानाम् । परमं कारणमेषा च यौवने मन्दसत्त्वैः ॥ २२९ ॥
नो निर्जेतुं शक्यमिदं तु वृद्धमपि मिथुनमनया । एवं विकारबहुलं विहितं ततस्तेनेदं भणितम् ॥२३०॥

जिणवयणगब्भियं विजयचंदपिययमपयंपियं एयं । सोऊणं कमलसिरी सप्पणयं भणइ वयणमिणं ॥
जं मुद्धयाए पिययम ! पयंपियं अप्पियं मए तुम्ह । तं पसिऊण खमिज्जउ कुणिमो ...
तो विजयचन्दराया जेट्ठसुयं विजयरायनामाणं । ठविउं रज्जे गिण्हइ विहीए दिक्खं सुगुरुमूले ॥२१
कमलसिरीपभिईहिं अंतेउरियाहिं तह य मंतीहिं । सामंतेहिवि केहिवि सहिओ अइमहविभूईए ॥२१
गहिऊण दुविहसिक्खं वरिसंते केवलीवि होऊण । सासयसोक्खं पत्तो सम्मेए पव्वयवरम्मि ॥२१

॥ इति स्थूलप्राणातिपातनिरतिचारप्रथमाणुव्रतफलदृष्टान्ते विजयचन्द्रनरेश्वरकथानकं समाप्तम् ।

जिनवचनगर्भितं विजयचन्द्रप्रियतमप्रजल्पितमेतत् । श्रुत्वा कमलश्रीः सप्रणयं भणति वचनमिदम् ॥२१
यद् मुग्धतया प्रियतम ! प्रजल्पितमप्रियं मया युष्माभिः। तत्प्रसद्य क्षम्यतां कुर्मो धर्मोद्यमं परमम् ॥२१
ततो विजयचन्द्रराजो ज्येष्ठसुतं विजयराजनामानम् । स्थापयित्वा राज्ये गृह्णाति विधिना दीक्षां ...
कमलश्रीप्रभृतिभिरान्तःपुरिकाभिस्तथा च मन्त्रिभिः । सामन्तैरपि कैश्चित्सहितोऽतिमहाविभूत्या ॥२१
गृहीत्वा द्विविधशिक्षां वर्षान्ते केवल्यपि भूत्वा । शाश्वतसौख्यं प्राप्तः सम्मेते पर्वतवरे ॥ २११ ॥

—

निरवेक्खो दुट्ठमणो तिरियाईणं करेइ जो बंधं । सो पावइ बंधवहं जह पत्तं बंधुराएण ॥१॥

तथाहि:—

अत्थि पुरं पोराणं पउमिणिसंडंव पउमिणीसंडं । सुविचित्तपत्तकलियं पउमावासं सुवाणिययं ॥२॥

तत्थत्थि अत्थिजणवंछियत्थसंपाडणिक्कदुल्ललिओ । धणउव्व धणो सेट्ठी भज्जा तस्सत्थि बंधुमई ॥३॥

ताणं च परोप्परनेहनिब्भरं विसयसोक्खनिरयाणं । वच्चइ कालो अकलियदुहाण धणधन्नकलियाण ॥

केवलमवच्चदुक्खं सल्लइ हियए परोप्परं ताणं । किं विहवेणम्हाणं कुलकेउसुपुत्तरहियाणं ? ॥ ५ ॥

इय चिंताजुत्ताणं ताणं वच्चंति वासरा विरसा । अह अन्नया कयाई बन्धुमई नियघरदुवारे ॥ ६ ॥

जा चिट्ठइ ता पेच्छइ कस्सइ गाहावइस्स गहवइणी । धूलिधुसंडियपुत्तेहिं परिगया चितए तत्तो ॥७॥

धन्ना एसा महिला जा एवं अत्तए रमावेइ । अइमंजुमम्मणुल्लावसीलए वाणीए सुहयाए ॥ ८ ॥

एक्कं धरइ कडीए बीयं हत्थंगुलीए संलग्गं । तइयाओ य चउत्थं रुट्ठं संभासए एवं ॥ ९ ॥

आगच्छ वच्छ ! अंबा जं जंपइ तं करेह किं बहुणा ? । गिण्हसु अंबयजंबुयफलाइं जणणीए दिन्नाए ॥

इय बहुडिंभजुयाए चरियं दट्ठूण तीए महिलाए । अप्पाणं निंदंती पत्ता गेहस्स मज्झम्मि ॥११॥

चिंतेइ अहं जणिया एक्कच्चिय मंदभाइणी विहिणा । एक्कंपि पुत्तभंडं जीए पसूयं न पावाए ॥१२॥

जम्मो निरत्थउ तीए जीए महिलाए मम्मणुल्लविरो । रमिऊण धूलिधवलो पुत्तो नारुहइ अंकम्मि ॥१३॥

अन्नन्नकज्जवइयररविकिरणकयत्थियं हिययकुमुयं । ऊसरइ नवरि मणुयाण तणयमुहचंदसच्चवणे ॥१४॥

निरपेक्षो दुष्टमनास्तिर्यगादीनां करोति यो बन्धम् । स प्राप्नोति बन्धवधं यथा प्राप्तं बन्धुरागेन ॥१॥

अस्ति पुरं पुराणं पद्मिनीषण्डमिव पद्मिनीषण्डम् । सुविचित्रपा(प)त्रकलितं पद्मावासं सुवाणिज(पानीय)कम् ॥

तत्रास्त्यर्थिजनवाञ्छितार्थसंपादनैकदुर्ललितः । धनद इव धनः श्रेष्ठी भार्या तस्यास्ति बन्धुमती ॥ ३ ॥

तयोश्च परस्परस्नेहनिर्भरं विषयसौख्यनिरतयोः । व्रजति कालोऽकलितदुःखयोर्धनधान्यकलितयोः ॥ ४ ॥

केवलमपत्यदुःखं शल्यति हृदये परस्परं तयोः । किं विभवेनावयोः कुलकेतुसुपुत्ररहितयोः ? ॥ ५ ॥

इति चिन्तायुक्तयोस्तयोर्व्रजन्ति वासरा विरसा । अथान्यदा कदाचिद् बन्धुमती निजगृहद्वारे ॥ ६ ॥

यावत्तिष्ठति तावत्पश्यति कस्यापि गाथापतेर्गृहपत्नीम् । धूलिधूसरितपुत्रैः परिगतां चिन्तयति ततः ॥ ७ ॥

धन्यैषा महिला यैवमात्मजान् रमयति । अतिमञ्जुमन्मनोल्लापनशीलया वाण्या सुखदया ॥ ८ ॥

एकं धरति कट्यां द्वितीयं हस्ताङ्गुलौ संलग्नम् । तृतीयाच्च चतुर्थं रुष्टं संभाषत एवम् ॥ ९ ॥

आगच्छ वत्स ! अम्बा यज्जल्पति तत्कुरु किं बहुना । गृहाणाम्रजाम्बवफलानि जनन्या दत्तानि॥१०॥

इति बहुडिम्भयुक्तायाश्चरितं दृष्ट्वा तस्या महिलायाः । आत्मानं निन्दन्ती प्राप्ता गेहस्य मध्ये ॥११॥

चिन्तयत्यहं जनितैकैव मन्दभागिनी विधिना । एकमपि पुत्रभाण्डं यया प्रसूतं न पापया ॥ १२ ॥

जन्म निरर्थकं तस्या यस्या महिलाया मन्मनोल्लपिता । रन्त्वा धूलिधवलः पुत्रो नारोहत्यङ्के ॥ १३ ॥

अन्यान्यकार्यव्यतिकररविकिरणकदर्थितं हृदयकुमुदम् । उल्लसति केवलं मनुजानां तनयमुखचन्द्रदर्शने ॥१४॥

दोगच्चंपि न नज्जइ न गणिज्जइ आवईवि अइगरुई । हिययस्स निव्वुइकरो जाण सुओ गुणगणाहारो ॥
इय तणयाभावसमुब्भवेण असुहेण दूमिया संती । दिट्ठा सिट्ठिवणेणं परम्मुहा सयलकज्जेसु ॥१६॥
हिमदड्ढकमलिणी इव दीससि किं सुयणु ! पुच्छिए तेण । सा कहइ तस्स पुत्ताभावदुहं तो धणो भणइ ॥
मा होसु ऊसुयमणा धणियं भत्तीए धणयजक्खमहं । आराहिऊण विहिणा तुह पुत्तं दावइस्सामि ॥१८॥
सत्तदिणब्भिंतरओ ता मा पमयच्छि ! खेयमुव्वहसु । इय वुत्तुं संझाए धणसिट्ठी पूइउं जक्खं ॥१९॥
परिमुक्कसयलकज्जो तब्भवणे ठाइ निरसणो ताव । जा सत्तमिया रयणी ता जक्खो भणइ पच्चक्खं ॥२०॥
होही तुह लहु पुत्तो, महापसाउत्ति भणिय नमिऊण । जक्खस्स पायकमलं संपत्तो नियगिहे सिट्ठी ॥२१॥
जक्खाएसं सव्वं कहेइ भज्जाए सा य संतुट्ठा । बंधइ गंठिं भणइ य एवं चिय होउ एयंति ॥२२॥
तो पच्छिमम्मि जामे वंधुमई पासए सुमिणयम्मि । नियवयणे पविसंतं नारंगं जणियगुरुरंगं ॥२३॥
उट्ठेउं सा साहइ पइणो तत्तो विमंसिउं सम्मं । तेणवि-तणओ होहित्ति साहियं सा य परितुट्ठा ॥२४॥
तद्दिवसजायगब्भा पसवइ समए मणोरमं पुत्तं । पत्तम्मि बारसाहे दिन्नं नामं इमं तस्स ॥२५॥
जणएहिं वंधुराओत्ति लच्छिविच्छड्डओ तओ कमसो । अहिगयकलाकलावो संपत्तो जोव्वणं सोवि ॥
अह केणवि कज्जेणं-धणसिट्ठी वंधुरायपरिकलिओ । संपत्तो उज्जाणे जणमणआणंदणभिहाणे ॥२७॥
तो पेच्छइ तत्थ मुणिं देसंतं सुगइपच्चलं धम्मं । भव्वाण हियट्ठाए उवविट्ठो सोवि निसुणेइ ॥२८॥
तद्यथा;—

दौर्गत्यमपि न ज्ञायते न गण्यत आपदप्यतिगुर्वी । हृदयस्य निर्वृतिकरो येषां सुतो गुणगणाधारः ॥ १५ ॥
इति तनयाभावसमुद्भवेनासुखेन दाविता सन्ती । दृष्टा श्रेष्ठिधनेन पराङ्मुखा सकलकार्येषु ॥ १६ ॥
हिमदग्धकमलिनीव दृश्यसे किं सुतनु ! पृष्टे तेन । सा कथयति तस्मै पुत्राभावदुःखं ततो धनो भणति ॥१७॥
मा भवोत्सुकमना बाढं भक्त्या धनदयक्षमहम् । आराध्य विधिना तुभ्यं पुत्रं दापयिष्यामि ॥ १८ ॥
सप्तदिनाभ्यन्तरं तस्मान्मा प्रमदाक्षि ! खेदमुद्वह । इत्युक्त्वा संध्यायां धनश्रेष्ठी पूजयितुं यक्षम् ॥ १९ ॥
परिमुक्तसकलकार्यस्तद्भवने तिष्ठति निरशनस्तावत । यावत्सप्तमी रजनिस्तदा यक्षो भणति प्रत्यक्षम् ॥२०॥
भविष्यति तव लघु पुत्रो महाप्रसाद इति भणित्वा नत्वा । यक्षस्य पादकमलं संप्राप्तो निजगृहे श्रेष्ठी ॥२१॥
यक्षादेशं सर्वं कथयति भार्यायाः सा च संतुष्टा । बध्नाति ग्रन्थिं भणति चैवमेव भवत्वेतदिति ॥२२॥
ततः पश्चिमे यामे बन्धुमती पश्यति स्वप्ने । निजवदने प्रविशद् नारङ्गं जनितगुरुरङ्गम् ॥२३॥
उत्थाय सा कथयति पत्ये ततो विमृश्य-सम्यक् । तेनापि तनयो भविष्यतीति कथितं सा च परितुष्टा॥२४॥
तद्दिवसजातगर्भा प्रसूते समये मनोरमं पुत्रम् । प्राप्ते द्वादशाहे दत्तं नामेदं तस्य ॥२५॥
जनकाभ्यां बन्धुराज इति लक्ष्मीविस्तरतस्ततः क्रमशः । अधिगतकलाकलापः संप्राप्तो यौवनं सोऽपि ॥२६॥
अथ केनापि कार्येण धनश्रेष्ठी बन्धुराजपरिकलितः । संप्राप्त उद्याने जनमनआनन्दनाभिधाने ॥२७॥
ततः पश्यति तत्र मुनिं दिशन्तं सुगतिप्रत्यलं धर्मम् । भव्यानां हितार्थमुपविष्टः सोऽपि शृणोति ॥२८॥

बाहत्तरिकलाकुसलवि ते नर मुक्खगणि, सयलकलहं सुपवित्त न दयकल जाहं मणि।
संजमकल तह तवकल वरविन्नाणकल, जे इय कल्ल हु न याणहिं ते नर नणु विगल ॥२९॥
छद्दंसण छन्नवइ पासंडइं, अवरुप्परवि न मच्छरु छड्डइं।
ताहं न दूसइ कोइ अहिंसा, तो तमणुट्ठह म कुणह हिंसा ॥३०॥
जो सद्धम्मासाए गहेइ कुधम्मु नरु, पच्छत्तावदवेण सु डज्झइ जेम्व तरु।
जो वेरुलिउ किणेविणु गिन्हइ कायमणि, सो जाणग जाणाविउ बहु तप्पेइ मणि ॥३१॥
न जडकलावु न वक्कलचीरइं, न मंडणु न खालणु नीरइं।
एयाइं सोहि करंति न पावहं, जइ दय थावरजंगमजीवहं ॥३२॥
इच्चाइदयागुणगणमायन्नेउं मुणिंदपासम्मि। विहिणा तसवहविरई पडिवन्ना बंधुराएण ॥३३॥
जो एयं पडिवज्जइ वज्जइ सो बंधपमुहअइयारे। इय कहिए मुणिवयणा पडिवज्जइ तेवि तह चेव ॥३४॥
धणसेट्ठिणा पवन्नो सावयधम्मो दुवालसविहोवि। पणमेउं मुनिनाहं सट्ठाणं जंति ते दोवि ॥३५॥
जीवदयं कुव्वंतो सविसेसं बंधुरायवणिपवरो। पंचहिं भज्जाहिं समं कीलइ दोगुंदुगसुरोव्व ॥३६॥
अह अन्नया कयाई केणई मित्तेण साहियं तस्स। जह अज्ज जोगनंदी उज्जाणे जोगिओ पत्तो ॥३७॥
जो नियगुणगणधवलो बहुमुल्लमहल्लमोत्तियसरीए। कंठगयाए रेहइ हिमवंतगिरिव्व गंगाए ॥३८॥
ता दट्ठव्वो एसो अणेगअच्छेरयाण कुलभवणं। दट्ठव्वदंसणं चिय नयणाण फलं बुहा विंति ॥३९॥

द्वासप्ततिकलाकुशला अपि ते नरा मूर्खगणे, सकलकलासु सुपवित्रा न दयाकला येषां मनसि।
संयमकला तथा तपःकला वरविज्ञानकला, ये इति कलाः खलु न जानन्ति ते नरा ननु विकला ॥२९॥
षड् दर्शनानि षण्णवतिः पाखण्डानि, परस्परमपि न मत्सरं मुञ्चन्ति।
तेषां न दूषयति कोऽप्यहिंसां, ततस्तामनुतिष्ठत मा कुरुत हिंसाम् ॥३०॥
यः सद्धर्माशया गृह्णाति कुधर्मं नरः, पश्चात्तापदवेन स दह्यते यथा तरुः।
यो वैडूर्यं विक्रीय गृह्णाति काचमणिं, स ज्ञायको ज्ञापयिता बहु तपति मनसि ॥३१॥
न जटाकलापो न वल्कलचीवराणि, न मण्डनं न क्षालनं नीरेण।
एतानि शुद्धिं कुर्वन्ति न पापानां, यथा दया स्थावरजङ्गमजीवानाम् ॥३२॥
त्यादिदयागुणगणमाकर्ण्य मुनीन्द्रपार्श्वे। विधिना त्रसवधविरतिः प्रतिपन्ना बन्धुराजेन ॥३३॥
एतां प्रतिपद्येत वर्जयेत् स बन्धप्रमुखातिचारान्। इति कथिते मुनिवचनात्परिवर्जयति तानपि तथैव ॥
नश्रेष्ठिना प्रपन्नः श्रावकधर्मो द्वादशविधोऽपि। प्रणम्य मुनिनाथं स्वस्थानं यातस्तौ द्वावपि ॥३५॥
ीवदयां कुर्वन् सविशेषं बन्धुराजवणिक्प्रवरः। पञ्चभिर्भार्याभिः समं क्रीडति दौगुन्दुकसुर इव ॥३६॥
ाथान्यदा कदाचित्केनचिद् मित्रेण कथितं तस्मै। यथाऽद्य योगनन्द्युद्याने योगी प्राप्तः ॥३७॥
ो निजगुणगणधवलो बहुमूल्यमहामौक्तिकमालया। कण्ठगतया राजति हिमवद्गिरिरिव गङ्गया ॥३८॥

ता काऊण पसायं वल्लह ! तस्संतियम्मि वच्चामो । पेच्छामो अच्छरियं किंचिवि आणिट्ठि[illegible] ॥४०॥
एवं होउत्ति तओ आरुहिय रहम्मि ते गया तत्थ । कप्पूरपभिईहिं काउं से गरुयपूयरं ॥४१॥
उवविट्ठा नमिऊणं बहुओ कोलाहलेण पुरलोओ । मिलिओ सोवि हु दक्खइ बहुकोउगसंतोसं ॥४२॥
निययनियठाणम्मि गए लोए तह चेव पज्जुवासेइ । सेट्ठिसुयबंधुराओ तव्विणयावज्जिओ जोई ॥४३॥
पुव्वभणियबेडयलज्जाओ भणइ चेडयं एगं । जं भणइ बंधुराओ सया तए तं विहेयव्वं ॥४४॥
पभणेइ बंधुरायं एसो अट्ठमिचउद्दसीसु तए । तप्पेयव्वो मज्जेण इय पवुत्तिज्जु से वयणं ॥४५॥
नमिऊण बंधुराओ तं पुच्छिय नियगिहम्मि संपत्तो । कुणइ मुणिकहियधम्मं जोगियवयणं च सो [illegible] ॥४६॥
जोवि न कुणइ वयणं जो नवि दिवसंपि पत्थिओ देइ । जोवि हु करेइ गव्वं दुव्वयणं च वि भासेइ ॥४७॥
तं चेवि हु बंधावइ चेडयनरडाउ गाढबंधेहिं । अरिट्ठबंधणेहिं तो लोओ तस्स भयभीओ ॥४८॥
निद्दइ मयावि एवं न वइयरं जाणिउं भणइ जणओ । तुह पुव्वपुरिहिं पव्वावि मोइया कोवि नो [illegible] ॥४९॥
[illegible] एसो गुरूहिं तुह कहिओ । ता तं सयमंगीकयमेवं कह वच्छ ! [illegible] ॥५०॥
[illegible] कीरइ हु [illegible]पारेण। अवयरइ तुह सरीरे इय अधिउ दसा मा [illegible] ॥५१॥
शुद्धा।
[illegible] बहुमाणि गुरुवयणं जिणमयं च। ता वच्छ ! तुच्छचरियं चयसु [illegible]
[illegible] घरं गहिउं । भंजंति जंतुगंतावणेण जे मंदबुद्धीया ॥५२॥

[illegible] कुरु वचनम् । दृष्टव्यदर्शनमेव नयनयोः फलं युग मुनि ॥४०॥
[illegible] वल्लभ ! तस्यान्तिके व्रजावः । पश्याव आश्चर्यं [illegible] ॥४१॥
[illegible] । कर्पूरप्रभृतिभिः कृत्वा तस्य गुरुपूजाम् ॥४२॥
[illegible] पुरलोकः । मिलितः सोऽपि खलु दर्शयति बहुकौतुक[illegible] ॥४३॥
[illegible] बन्धुराजः । श्रेष्ठिसुतबन्धुराजस्तद्विनयावर्जितो योगी ॥४४॥
[illegible] चेटकमेकम् । यद् भणति बन्धुराजः सदा त्वया तद्विधातव्यम् ॥४५॥
[illegible] । तर्पितव्यो मद्येनेति प्रायः तस्य वचनम् ॥४६॥
[illegible] संप्राप्तः । करोति मुनिकथितधर्मं योगिवचनं च [illegible] सोऽपि ॥४७॥
[illegible] । योऽपि खलु करोति गर्वं दुर्वचनं [illegible]
[illegible] । अरिष्टबन्धनैस्ततो लोकस्तस्य भयभीतः ॥४८॥
[illegible] । तव पूर्वजा अपि मोचिताः [illegible] ॥४९॥
[illegible] । [illegible] वत्स ! [illegible]
[illegible]
[illegible]

भमिहंति भवं घोरं ते वहबंधाइदुक्खपरतंता । थेवोवि हु वयभंगो जणेइ गरुयाइं दुक्खाइं ॥५४॥
इय पिउणा भणंतो मन्नंतो सो तिणं व तव्वयणं । तह चेव पयट्टंतो ओसक्कंतो न मणयंपि ॥५५॥
रायामच्चाईहिं नाऊण सुयाइदोसपरिकलियं । सामेणं भणिओवि हु न कुणइ कन्नेवि तव्वयणं ॥५६॥
अह निववेसाइसो लब्भधणव्वइयरम्मि कलहंतो । गहिओ बंधाविय चेडगाओ लब्भं धणं किंपि॥५७॥
दायव्वमत्थि अन्नंपि किंपि सो भणइ तुम्ह जं एत्थ । तस्स य सहे खग्गं गिन्हह एयंति सो भणिउं ॥
कोसाओ आयड्ढिय खग्गं दंसणमिसेण सहसत्ति । एक्केणं घाएणं दो खंडइ बंधुरायं सो ॥ ५९ ॥
नियभिच्चसहाओ सो तासेउं बन्धुरायभिच्चजणं । निययावासम्मि गओ तत्थ सरूवे सलारेण॥६०॥
विन्नत्ते नरवइणा भणियं जइ एत्तियस्स सो जोग्गो । अन्नायपरो तम्हा गवेसणा इह न कायव्वा ॥६१॥
तत्तो पंचत्तगओ गमिही कुगईसु बहुपयारासु । विसहंतो घणदुक्खं बंधणवहमारणाईयं ॥६२॥
धणसिट्ठीवि हु विहवं सत्तसु खित्तेसु पक्खिवेऊण । सुगुरूण पायमूले गिण्हइ दिक्खं सभज्जोवि॥६३॥
गहिऊण दुविहसिक्खं अंते संलेहणं विहेऊण । संपत्तो सोहम्मे कमेण मोक्खंपि गच्छिहिही ॥ ६४ ॥

॥ इति प्राणातिपातविरतिप्रथमातिचारविपाके बन्धुराजकथानकं समाप्तम् ॥

भुवनगुरूपदिष्टं जीवदयानिर्मलं व्रतं गृहीत्वा । भञ्जन्ति जन्तुसंतापनेन ये मन्दबुद्धयः ॥५३॥
भ्रमिष्यन्ति भवं घोरं ते वधबन्धादिदुःखपरतन्त्राः । स्तोकोऽपि खलु व्रतभङ्गो जनयति गुरूणि दुःखानि ॥
इति पित्रा भण्यमानो मन्यमानः स तृणमिव तद्वचनम् । तथैव प्रवर्तमानोऽपसर्पन् न मनागपि ॥५५॥
राजामात्यादिभिर्ज्ञात्वा सुताऽतिदोषपरिकलितम् । साम्ना भणितोऽपि खलु न करोति कर्णेऽपि तद्वचनम् ॥५६॥
अथ नृपवेशाऽऽयुक्तो लभ्यधनव्यतिकरे कलहयन् । गृहीतो बन्धयित्वा चेटकाद् लभ्यं धनं किमपि ॥५७॥
दातव्यमस्त्यन्यदपि किमपि स भणति तुभ्यं यदत्र । तस्य न सहे खड्गं गृहाणैतमिति स भणित्वा ॥५८॥
कोशादाकृष्य खड्गं दर्शनमिषेण सहसेति । एकेन घातेन द्विधा खण्डयति बन्धुराजं सः ॥ ५९ ॥
निजभृत्यसहायः स त्रासयित्वा बन्धुराजभृत्यजनम् । निजावासे गतस्तत्र स्वरूपे पुररक्षेण ॥ ६० ॥
विज्ञापिते नरपतिना भणितं यद्येतावतः स योग्यः । अन्यायपरस्तस्माद् गवेषणेह न कर्तव्या ॥ ६१ ॥
ततः पञ्चत्वगतो गमिष्यति कुगतिषु बहुप्रकारासु । विषहमानो घनदुःखं बन्धनवधमारणादिकम् ॥६२॥
धनश्रेष्ठ्यपि खलु विभवं सप्तसु क्षेत्रेषु प्रक्षिप्य । सुगुरूणां पादमूले गृह्णाति दीक्षां सभार्योऽपि ॥६३॥
गृहीत्वा द्विविधशिक्षामन्ते संलेखनां विधाय । संप्राप्तः सौधर्मे क्रमेण मोक्षमपि गमिष्यति ॥६४॥

जो लिट्टुलउडदंडाइएहिं जीवाण ताडणं कुणइ । निस्संको कुद्धमणो दिओव्व सो भमइ

तथाहि;—

अत्थि भरहम्मि वासे कुसुमपुरं पुरमणंगसारिच्छं । सिरिनंदणं समयरं अविग्गहं खाइसालिल्लं ॥२॥
तम्मि निवो निवतिलओ मलओ दारिद्ददावतवियाणं । रइसुंदरी कलत्तं सुकलत्तं तस्स सुकलत्तं ॥३॥
तह मंती मइजलही तस्सत्थि पुरोहिओ य सिरिकंठो । से भज्जा य जसोया पुत्तो ताणत्थि
सो अन्नया कयाई पिउणा अवमाणिओ जडप्पगई । कंचणपुरम्मि पत्तो कणवित्ति कुणइ पढइ य
विज्जामढम्मि तहवि हु न किंचि आगच्छई पढंतस्स । तो निव्विन्नो वाढं पाढं मोत्तुं दढसरीरो ॥६॥
ओलग्गिउं पवत्तो भोयणवित्तीए सूरगिहवइणो । तस्स सुएणं सद्धिं कम्मिवि गामम्मि संचलिओ ॥७॥
पिच्छंति य ते मग्गे मुणीण जुयलं पहे परिस्संतं । नग्गोहरुक्खहिट्ठा उवविट्ठं फासुयपएसे ॥८॥
तं च नमिऊण दोवि हु उवविट्ठा अह भणेइ भत्तीए । तयभिमुहं सूरसुओ पहु ! धम्मो किंफलो
तो सजलजलहरुद्दामगहिरसद्देण ताण तं कहइ । तम्मज्झे जिट्ठमुणी तच्चित्तणुकूलणत्थं जं ॥१०॥

तथाहि;—

मोक्खफलो दुहदलणो आवइकालेवि दिन्नसाहिज्जो । हियइच्छियकज्जकरो हवइ सुमित्तोव्व
सारीरमाणसाणं दुक्खाणं मोयगो मणाणंदो । भवजलहिजाणवत्तं सव्वत्थ जयावहो धम्मो ॥१२॥
दालिद्दवाहिपरमोसहंव सोहग्गकंडयं परमं । मणचिंतियत्थसंपाडणम्मि चिंतामणी धम्मो ॥१३॥
विन्नाणनाणजणओ बंधू नीसेसजंतुवग्गस्स । वीसासकरणपडुओ परमपयद्वावओ धम्मो ॥१४॥

यो लेष्टुलकुटदण्डादिकैर्जीवानां ताडनं करोति । निःशङ्कः क्रुद्धमना द्विज इव स भ्रमति भीमभवे ॥१॥
अस्ति भरते वर्षे कुसुमपुरं पुरमनङ्गसदृशम् । श्रीनन्दनं स-म-करमविग्रहं खाति(दि)शालि ॥२॥
तस्मिन् नृपो नृपतिलको मलयो दारिद्र्यदावतप्तानाम् । रतिसुन्दरी कलत्रं सुकलत्वं तस्य सुकलत्रम् ॥३॥
तथा मन्त्री मतिजलधिस्तस्यास्ति पुरोहितश्च श्रीकण्ठः । तस्य भार्या च यशोदा पुत्रस्तयोरस्ति
सोऽन्यदा कदाचित्पित्राऽवमानितो जडप्रकृतिः । काञ्चनपुरे प्राप्तः कणवृत्तिं करोति पठति च ॥५॥
विद्यामठे तथापि खलु न किंचिदागच्छति पठतः । ततो निर्विण्णो बाढं पाठं मुक्त्वा दृढशरीरः ॥६॥
अवलगितुं प्रवृत्तो भोजनवृत्त्या सूरगृहपतेः । तस्य सुतेन सार्धं कस्मिन्नपि ग्रामे संचलितः ॥७॥
पश्यतश्च तौ मार्गे मुनीनां युगलं पथि परिश्रान्तम् । न्यग्रोधवृक्षस्याध उपविष्टं प्रासुकप्रदेशे ॥८॥
तच्च नत्वा द्वावप्युपविष्टावथ भणति भक्त्या । तदभिमुखं सूरसुतः प्रभो ! धर्मः किंफलो भवति ! ॥९॥
ततः सजलजलधरोद्दामगम्भीरशब्देन तयोस्तं कथयति । तन्मध्ये ज्येष्ठमुनिस्तच्चित्तानुकूलनार्थं यत् ॥१०॥
मोक्षफलो दुःखदलन आपत्कालेऽपि दत्तसाहाय्यः । हृदयेप्सितकार्यकरो भवति सुमित्रमिव निजधर्मः ॥११॥
शारीरमानसयोर्दुःखयोर्मोचको मनआनन्दः । भवजलधियानपात्रं सर्वत्र जयावहो धर्मः ॥१२॥
दारिद्र्यव्याधिपरमौषधमिव सौभाग्यकाण्डः परमः । मनश्चिन्तितार्थसंपादने चिन्तामणिर्धर्मः ॥१३॥

दोसायरणनिवित्ती सुकुलुप्पत्ती गुणाण संपत्ती । सत्तुबलस्स विवत्ती जायइ परमेण धम्मेण ॥१५॥
सयलजणपत्थणिज्जा सुहया सच्छंदगामिणी विउला । वियरइ समुज्जलंगी कित्ती धम्मेण वेसव्व ॥१६॥
इय कहिउं धम्मफलं भणिया ते दोवि साहुणा भो भो ! । जिणवरभणियं धम्मं कुणह पयत्तेण पइदियहं ॥
सिरिवच्छेणं भणियं सो धम्मो केरिसो, मुणी कहइ । जिणभणियसद्दहाणं जीवदयाए अणुट्ठाणं ॥१८॥
अह जिणनाहसरूवं सुगुरुसरूवं जियाइतत्ताइं । कहिऊणं जीवदयामूलत्तं कहइ धम्मस्स ॥१९॥
तद्यथा;—
" पठितं श्रुतं च शास्त्रं गुरुपरिचरणं च गुरुतपश्चरणम् । घनगर्जितमिव विफलं विफलं सकलं दयाविकलम् ॥"
इयाइसप्पवंचं जइधम्मं कहिय कहइ गिहिधम्मं । तो सिरिवच्छो जंपइ आयन्नह मज्झ विन्नत्तिं ॥२०॥
न हणेमि निरवराहे जीवे संकप्पओ अहं थूले । जावज्जीवं ता मह कुणह पसाय वयदाणेणं ॥२१॥
तो मुणिणा से कहिया बंधाई पंच इत्थ अइयारा । एएवि न कायव्वा पढमवयं रक्खमाणेण ॥२२॥
आमंति तेण भणिए सूरसुएणवि तहेव पडिवन्ने । विहिणा पढमअणुव्वयमारोवइ ताण मुणिनाहो ॥२३॥
तो वंदिऊण मुणिणो चलिया ते दोवि जत्थ गंतव्वं । मुणिणोवि जहाभिमयं पगया पगइए कज्जेण ॥
करिऊणं तं जत्तं पत्ता ते पुणवि कंचणपुरम्मि । किसिकम्ममाइयाइं करिंति कम्माइं विविहाइं ॥२५॥
अह सूरेण विवाहो पारद्धो नियसुयाए वित्थरओ । सह ईसरेण केणवि तीए आरंभहेउं च ॥२६॥
सुणइ बहुं सुवन्नं माणिक्काइं च मोत्तियाइं च । अह लहुबंधू सूरस्स वेगवो चिंतए एवं ॥२७॥

विज्ञानज्ञानजनको बन्धुर्निःशेषसत्त्ववर्गस्य । विश्वाशरणपटुः परमपदप्रापको धर्मः ॥१४॥
दोषाचरणनिवृत्तिः सुकुलोत्पत्तिः गुणानां संपत्तिः । शत्रुबलस्य विपत्तिर्जायते परमेण धर्मेण ॥१५॥
सकलजनप्रार्थनीया सुभगा स्वच्छन्दगामिनी विपुला । विचरति समुज्ज्वलाङ्गी कीर्तिर्धर्मेण वेश्येव ॥१६॥
इति कथयित्वा धर्मफलं भणितौ तौ द्वावपि साधुना भो भोः ! । जिनवरभणितं धर्मं कुरुत प्रयत्नेन प्रतिदिवसम् ॥
श्रीवत्सेन भणितं स धर्मः कीदृशो, मुनिः कथयति । जिनभणितश्रद्धाने जीवदयाया अनुष्ठानम् ॥१८॥
अथ जिननाथस्वरूपं सुगुरुस्वरूपं जीवादितत्त्वानि । कथयित्वा जीवदयामूलत्वं कथयति धर्मस्य ॥१९॥
इत्यादिसप्रपञ्चं यतिधर्मं कथयित्वा कथयति गृहिधर्मम् । ततः श्रीवत्सो जल्पत्याकर्णयत मम विज्ञप्तिम् ॥२०॥
न हन्मि निरपराधान् जीवान् सङ्कल्पतोऽहं स्थूलान् । यावज्जीवं तस्मान्मम कुरुत प्रसादं व्रतदानेन ॥२१॥
ततो मुनिना तस्य कथिता बन्धादयः पञ्चात्रातिचाराः । एतेऽपि न कर्तव्याः प्रथमव्रतं रक्षता ॥२२॥
आमेति तेन भणिते सूरसुतेनापि तथैव प्रतिपन्ने । विधिना प्रथमाणुव्रतमारोपयति तयोर्मुनिनाथः ॥२३॥
ततो वन्दित्वा मुनी चलितौ तौ द्वावपि यत्र गन्तव्यम् । मुनी अपि यथाभिमतं प्रगतौ प्रकृतेन कार्येण ॥२४॥
कृत्वा तां यात्रां प्राप्तौ तौ पुनरपि काञ्चनपुरे । कृष्यादिकानि कुरुतः कर्माणि विविधानि ॥२५॥
अथ सूरेण विवाहः प्रारब्धो निजसुताया विस्तरतः । सहेश्वरेण केनापि तस्या आरम्भहेतोश्च ॥२६॥
सुवर्णानि बहु सुवर्णं माणिक्यानि च मौक्तिकानि च । अथ लघुबन्धुः सूरस्य [illegible] ॥२७॥

जं एस इह वइस्सइ तं सव्वं मज्झ जाइ विहवाओ। तम्हा होमि विभिन्नो पढमंपि विवाहकालाओ
तो सूरं सो पभणइ बंधव ! जं किंपि एइ मह भागे। तं देह, भणइ सूरो किं एवं वुच्चए वच्छ !
कस्स य पुन्नेहिं सिरी वट्टइ मिलियाण नज्जइ न इत्थ। होज्ज पुढोभूयाणं सा कस्सवि क...
तो तस्सवि आभारो कड्ढेयव्वोऽवरेण सव्वोवि। सुयणत्तसंठिएणं एवं चिय वहउ ता वच्छ ! ॥३१॥
तो भणइ केसवो मह दालिद्दं होहिई विउत्तस्स। जइ, तोवि न पत्थिस्सं किंपि अहं देहि मह भागं॥
इय काउं निब्बंधं बंधुसयासाउ लेइ विहवद्धं। सिरिवच्छंपि हु लोभविय नेइ सो अप्पणो पासे॥
पइदिवसं चिय वड्ढइ विहवो सूरस्स, केसवस्स पुणो। तह खीणो जह भोयणमित्तं किच्छेण संपडइ॥
दितस्सवि नो गिण्हइ सूरस्स इमो धणाइ थेवंपि। इय तम्मि खीणविहवम्मि आगओ पाउसो कमसो॥
तथाहि;—
गज्जंतगहिरघणगरुयगयघडाडोवपयडियपयावो। उत्थरइ गिम्हनिहणिक्कविक्कमो पाउसो राया ॥३६॥
बहलघणकसिणजलहरअंधारियसयलगयणदिसिचक्के। नय नज्जइ कत्थ गओ वियंभिए पाउसे ...
इय पाउसेण कणियारिऊण वरिसंतमेघधाराहिं। निव्ववियं भुवणयलं मोत्तूणं विरहिहिययाइं ॥...
तो सूरहालिएसुं घित्तूण हलाइं खित्तचलिएसु। हलउत्तयकरणत्थं सिरिवच्छं केसवो भणइ ॥३९॥
अम्हेवि हु जुत्तेमो हलाइं, सो भणइ अज्ज भद्दाए। एए करिंति, अम्हं जाणंताणं न तं जुत्तं ॥४०॥
अह सूरहालियाणं अच्चब्भुयनच्चिरिं नडिं मग्गे। दट्ठुं अक्खित्ताणं भद्दाए वोलिओ पहरो ॥४१॥

यदेष इह व्ययिष्यति तत्सर्वं मम याति विभवात्। तस्माद् भवामि विभिन्नः प्रथममेव विवाहकालात् ॥२८॥
ततः सूरं स प्रभणति बान्धव ! यत्किमप्येति मम भागे। तद् देहि, भणति सूरः किमेवमुच्यते वत्स ! ॥
कस्य च पुण्यैः श्रीर्वर्तते मिलितानां ज्ञायते नात्र। भवेत्पृथग्भूतानां सा कस्यापि कथमपि दारिद्र्यम् ॥३०॥
ततस्तस्याप्याभारः कर्षितव्योऽपरेण सर्वोऽपि। सुजनत्वसंस्थितेनैवमेव वहतु तस्माद् वत्स ! ॥३१॥
ततो भणति केशवो मम दारिद्र्यं भविष्यति वियुक्तस्य। यदि,ततोऽपि न प्रार्थयिष्ये किमप्यहं देहि मम ...
इति कृत्वा निर्बन्धं बन्धुसकाशाल्लाति विभवार्धम्। श्रीवत्समपि खलु लोभयित्वा नयति स आत्मनः पार्श्वं॥...
प्रतिदिवसमेव वर्धते विभवः सूरस्य, केशवस्य पुनः। तथा क्षीणो यथा भोजनमात्रं कृच्छ्रेण संपद्यते ॥३४॥
ददतोऽपि नो गृह्णाति सूरस्यायं धनादि स्तोकमपि। इति तस्मिन् क्षीणविभव आगता प्रावृट् क्रमशः॥३५॥
गर्जद्गम्भीरघनगुरुगजघटाटोपप्रकटितप्रतापः। उच्छलति ग्रीष्मनिधनैकविक्रमः प्रावृड्राजः ॥३६॥
बहलघनकृष्णजलधरान्धकारितसकलगगनदिक्चक्रायाम्। नच ज्ञायते क्व गतो विजृम्भितायां प्रावृषि ग्रीष्मः॥
इति प्रावृषा कर्णिकारयित्वा वर्षन्मेघधाराभिः। निर्वापितं भुवनतलं मुक्त्वा विरहिहृदयानि ॥३८॥
ततः सूरहालिकेषु गृहीत्वा हलानि क्षेत्रचलितेषु। हलयोक्त्रककरणार्थं श्रीवत्सं केशवो भणति ॥३९॥
वयमपि खलु योजयामो हलानि, स भणत्यद्य भद्रायाम्। एते कुर्वन्ति, अस्माकं जानतां न तद्युक्तम् ॥
अथ सूरहालिकानामत्यद्भुतनर्तनीं नटीं मार्गे। द्रष्टुमाक्षिप्तानां भद्राया अतिक्रान्तः प्रहरः ॥४१॥

जो आसि तत्थ दुट्ठो, पयट्टमणुकूलबहुगुणं लग्गं। तम्मि समयम्मि खित्ते तेहिं कओ खंडणारंभो॥४२॥
केसवसिरिवच्छेहिं अन्नदिणे सोहणे मुहुत्तम्मि। हलउत्तयकरणत्थं जुत्तेसुं दोसुवि हलेसु॥४३॥
सिरिवच्छो गोणेणं तहाहओ पत्थुपाए हिययम्मि। मुच्छानिमीलियच्छो जह पडिओ धरणिवट्टम्मि॥
गेहे चिय तं मुत्तुं हलमिक्कं चेव केसवो घित्तुं। चलिओ खित्ताभिमुहं ता करभरुयं निसामेउं॥४५॥
रासिं जुत्तं चिय तोडिऊण गोणे गए कहवि गहिउं। असुभे समयम्मि कओ तेणं हलउत्तओ खित्ते॥
अह विन्नायावसरो दुण्हवि हलउत्तयाण सिरिवच्छो। पभणइ केसव! पेच्छह दिव्वस्स गईए कुडिलत्तं॥
सूरस्स पुन्नवसओ पमायओ हालियाण दुमुहुत्तं। टलियं सुहे मुहुत्ते जाओ हलउत्तओ ताव॥४८॥
अम्हं पुण विवरीयं जाणंताणंपि उज्जयाणंपि। संजायं इय सुणिउं कीरइ किं केसवो भणइ॥४९॥
अह अन्नया य दुन्निवि हलाइं खेडंति अप्पणच्चेव। सिरिवच्छहले गलिओ वलिओवि हु थक्कए पडिओ॥
तो तोत्तेणं हणई आराहिं य विंधए पुणो बहुयं। तुत्तम्मि कहवि भग्गे हणेइ पण्हिप्पहारेहिं॥५१॥
सूरसुएणं कज्जागएण दट्ठूण पभणिओ भाया!। पाणाइवायविरइं घित्तुं आयरसि किं एवं?॥५२॥
सो भणइ परवसो हं भणइ य तह केसवोवि सूरसुयं। किं खलियारसि एयं किं तुह तत्तीए एयाए?॥
तो सो मोणं काउं गओ तओ सो तहेव सिरिवच्छो। थक्कं थक्कं गोणं बहुप्पयारं कयत्थेइ॥५४॥
दंतगिरिट्ठिं पबंधइ पुच्छं मोडेइ खाइ दसणेहिं। चंडालोव्व पयंपइ अजंपियव्वाइं अइकुद्धो॥५५॥
इत्तो य कविलमूसयरुत्तरबहुझारितिहुपभिईहिं। केसवकिसी विणट्ठा ववहरएहिं तओ धरिओ॥५६॥

य आसीत्तत्र दुष्टः, प्रवृत्तमनुकूलबहुगुणं लग्नम्। तस्मिन् समये क्षेत्रे तैः कृतः कर्षणारम्भः॥४२॥
केशवश्रीवत्साभ्यामन्यदिने शोभने मुहूर्ते। हलयोक्त्रककरणार्थं युक्तयोरपि द्वयोर्हलयोः॥४३॥
श्रीवत्सो गवा तथा हतः पादेन हृदये। मूर्च्छानिमीलिताक्षो यथा पतितो धरणीपृष्ठे॥४४॥
गेह एव तं मुक्त्वा हलमेकमेव केशवो गृहीत्वा। चलितः क्षेत्राभिमुखं तदा करभरुतं निशम्य॥४५॥
राशिं योक्त्रं च त्रोटयित्वा गवि गते कथमपि गृहीत्वा। अशुभे समये कृतं तेन हलयोक्त्रकं क्षेत्रे॥४६॥
अथ विज्ञातावसरो द्वयोरपि हलयोक्त्रयोः श्रीवत्सः। प्रभणति केशव! पश्य दैवस्य गतेः कुटिलत्वम्॥४७॥
सूरस्य पुण्यवशतः प्रमादतो हालिकानां दुर्मुहूर्तम्। अपगतं शुभे मुहूर्ते जातं हलयोक्त्रकं तावत्॥४८॥
अस्माकं पुनर्विपरीतं जानतामप्युद्यतानामपि। संजातमिति श्रुत्वा क्रियते किं केशवो भणति॥४९॥
अथान्यदा च द्वावपि हले कर्षत आत्मनैव। श्रीवत्सहले गलिर्बलस्यपि खलु तिष्ठति पतित॥५०॥
ततस्तोत्रेण हन्त्याराभिश्च विध्यति पुनर्बहु। तोत्रे कथमपि भग्ने हन्ति पार्ष्णिप्रहारैः॥५१॥
सूरसुतेन कार्यागतेन दृष्ट्वा प्रभणितो भ्रातः!। प्राणातिपातविरतिं गृहीत्वाऽऽचरसि किमेवम्?॥५२॥
स भणति परवशोऽहं भणति च तथा केशवोऽपि सूरसुतम्। किं स्खलयस्येतं किं तव चिन्तयैतया?॥५३॥
ततः स मौनं कृत्वा गतस्ततः स तथैव श्रीवत्सः। स्थितं स्थितं गां बहुप्रकारं कदर्थयति॥५४॥
दन्तपिष्टिं प्रबध्नाति पुच्छं मोटयति खादति दशनैः। चाण्डाल इव प्रजल्पत्यजल्पितव्यान्यतिक्रुद्धः॥५५॥

दो सारवलिद्दावि हु तेहिं उद्दालिया तओ सगडं । वाहेइ भाडएणं सिरिवच्छो अवरगोणेहिं ॥५७॥
अह अन्नदिणे जुत्तो सो गलिओ गड्डयम्मि भरियम्मि । घणधूलीखोणीए खुरेवि उक्खणइ न कहंपि ॥
सगडाओ उत्तरिउं तो सो आराहिं विंधए हणइ । तोत्तयलउडयडंगालिट्ठुवलाईहिं निक्करुणं ॥५९॥
अह मोडेउं लग्गो पुच्छं जा तेण गलिबलद्देण । लत्ताए हओ गाढं मम्मम्मि मओ गओ नरयं ॥६०॥
तो सूरसुओ चिंतइ हद्धी एसो पमायवसवत्ती । वयमयलणाउ नूणं भमिही एसो भवारन्ने ॥६१॥
मज्झवि अलद्धपुव्वं लद्धुं एयं सुधम्मसामग्गिं । कुगईए निवडंतो अप्पा नोविक्खिउं जुत्तो ॥६२॥
सुगई पुण मुत्तिच्चिय सा पुण संपुन्नचरणओ चेव । तं पुण सुगुरूण समागमेण, गविस्सामि ता एए ॥
एवं सो ववसंतो मुक्को पाणेहिं आउपज्जंते । अखंडियपढमवओ पत्तो ईसाणकप्पम्मि ॥६४॥
सिरिवच्छन्नारओवि हु परमाहम्मियमुहाउ निसुणेउं । सुमरेऊणं च तहा पढमाणुव्वयअइक्कमणं ॥६५॥
पसरियपच्छायावो परिचिंतइ हा ! मए अणज्जेण । अमयलवम्मि निहित्तो कह मुट्ठी कालकूडस्स ? ॥
लद्धूण सव्वसंजमसामग्गिमणुव्वयं मए पढमं । एक्कं चिय पडिवन्नं तंपि हु जाणंतएणेव ॥६७॥
भग्गं अइक्कमंतेण पवरअमरत्तकारणं परमं । सिवसुहसंपत्तिफलं कमेण इन्हि तु पावो हं ॥६८॥
एयमवत्थं पत्तो करेमि किं दुक्खसायरनिवुड्डो । ता सच्चमिणं भणियं केहिवि विबुहेहिं पुरिसेहिं ॥

"इहैव नरकव्याधेश्चिकित्सां न करोति यः । गतो निरौषधं स्थानं स रुजः किं करिष्यति ?॥"

एवं सो अप्पाणं निंदंतो जिणवरप्पणीयं च । धम्मं बहु मन्नंतो वाससहस्साइं दस गमिउं ॥७०॥

इतश्च कपिलमूषककचरबहुझिल्लीशरभप्रभृतिभिः । केशवक्रापिर्विनष्टा व्यवहारकैस्ततो धृतः ॥५६॥
द्वौ सारबलीवर्दावपि खलु तैर्गृहीतौ ततः शकटम् । वाहयति भाटकेन श्रीवत्सोऽपरगवाभ्याम् ॥५७॥
अथान्यदिने युक्तः स गलिः शकटे भृते । घनधूलिक्षोण्यां खुरानप्युत्खनाति न कथमपि ॥५८॥
शकटादुत्तीर्य ततः स आराभिर्विध्यति हन्ति । तोत्रलकुटयष्टिलेष्टूपलादिभिर्निष्करुणम् ॥५९॥
अथ मोटयितुं लग्नः पुच्छं यावत्तेन गलिबलीवर्देन । पादेन हतो गाढं मर्माणि मृतो गतो नरकम् ॥६०॥
ततः सूरसुतश्चिन्तयति हा विशेष प्रमादवशवर्ती । व्रतमलिनीकरणान्नूनं भ्रमिष्यत्येष भवारण्ये ॥६१॥
ममाप्यलब्धपूर्वां लब्ध्वैतां सुधर्मसामग्रीम् । कुगतौ निपतन्नात्मा नोपेक्षितुं युक्तः ॥६२॥
सुगतिः पुनर्मुक्तिरेव सा पुनः संपूर्णचारित्रत एव । तत्पुनः सुगुरूणां समागमेन, गवेषयिष्यामि तस्मादेतान् ॥
एवं स व्यवस्यन् मुक्तः प्राणैरायुःपर्यन्ते । अखण्डितप्रथमव्रतः प्राप्त ईशानकल्पे ॥६४॥
श्रीवत्सनारकोऽपि खलु परमाधार्मिकमुखात् श्रुत्वा । स्मृत्वा च तथा प्रथमाणुव्रतातिक्रमणम् ॥६५॥
प्रसृतपश्चात्तापः परिचिन्तयति हा ! मयाऽनार्येण । अमृतलवे निहितः कथं मुष्टिः कालकूटस्य ! ॥६६॥
लब्ध्वा सर्वसंयमसामग्रीकमणुव्रतं मया प्रथमम् । एकमेव प्रतिपन्नं तदपि खलु जानतैव ॥६७॥
अत्यतिक्रामता प्रवरामरत्वकारणं परमम् । शिवसुखसंपत्तिफलं क्रमेणेदानीं तु पापोऽहम् ॥६८॥
एतामवस्थां प्राप्तः करोमि किं दुःखसागरनिमग्नः । तस्मात्सत्यमिदं भणितं कैरपि विबुधैः पुरुषैः ॥६९॥

उव्वट्टिय निरयाओ इह भरहे मलयपुरपुरे रम्मे। विक्कमरायस्स सुओ हरिविक्कमनामओ होउं ॥७१॥
संजायजाइसरणो संविग्गो पालिऊण जिणदिक्खं। संपत्तो सोहम्मे तओ चुया निव्वुया दोवि ॥७२॥

॥ इति प्रथमाणुव्रते द्वितीयकातीचारे वधदृष्टान्ते विप्रश्रीवत्सकथानकं समाप्तम् ॥

एवं स आत्मानं निन्दन् जिनवरप्रणीतं च। धर्मं बहु मन्यमानो वर्षसहस्राणि दश गमयित्वा ॥७०॥
उद्धृत्य निरयादिह भरते मलयपुरपुरे रम्ये। विक्रमराजस्य सुतो हरिविक्रमनामतो भूत्वा ॥७१॥
संजातजातिस्मरणः संविग्नः पालयित्वा जिनदीक्षाम्। संप्राप्तः सौधर्मे ततश्च्युतौ निर्वृतौ द्वावपि ॥७२॥

गलकंबलकन्नाईण कप्पणं जो करेइ जीवाणं । सो राहडोव्व पावइ भवभमणदुहाई पतिदं ॥१॥

तथाहि:—

महिमहिलामुहतिलयंव लच्छिनिलयं पुरं इह पसिद्धं । विजियविपक्खनरिंदो राया तत्थत्थि कुरुचंदो ॥२॥
तस्सत्थि पिया गोरीव संभुणो सीलसालिणी लीला । राहडनामा मंती सुरज्जकज्जे सया सज्जो ॥३॥
अह अन्नया नरिंदो राहडमंडलियमाइलोएण । परिवारिओ समंता अत्थाणसहाए उवविट्ठो ॥४॥
जा चिट्ठइ ता दिट्ठो एगो विज्जाहरो नहयलाओ । आगच्छंतो करकलियखग्गफलओ समज्जो य ॥५॥
मंतत्तो अत्थाणे पभणइ नरनाहपणयपयकमलं । कुरुचंदराय ! निसुणसु विन्नत्तिं मज्झ पमिऊण ॥६॥
खण्णेगं मज्झ पिया रक्खेयव्वा तए पयत्तेण । जाव अहं संगामं करेमि गंतूण सह रिउणा ॥७॥
अन्नत्थ कत्थवि अहं एयं मोत्तुं चएमि नहु तेण । तुह पासम्मि मुयामि परनारिसहोयर ! नरिंद ॥८॥
परकज्जकरणरसिया दीसंति महीए पविरलनरिंदा । तुम्हारिसा महायस ! पुरिसोत्तमगुणगणोवेया ॥९॥
सव्वस्सं मह एसा पाणपिया पणइणी इमा तम्हा । रक्खेयव्वा तुमए इय भणिउं तो गओ सग्गो
दिसागणम्मि अह मा उवविट्ठा सयरपणइणी जाव । ता गयणाओ सहसा करयमणाया
गोरे उद्दहुरागे मल्लाण जणाण तम्मि अत्थाणे । दिढगहियमंडलग्गा दुरयभुया निवडिया झत्ति ॥१२॥
गणो खेवेण विणा पडियं गयणंगणाउ सिरकमलं । मणिमउडदिप्पमाणं मज्झ्णदिणिदरविंबाभं ॥१३॥
गुरुकोवारुणदारुणतारारियपच्छं अईव दुप्पिच्छं । तिवलीभंगुरभालं निद्दुरदंतग्गदट्ठोट्ठं ॥१४॥

गलकम्बलकर्णादीनां छेदनं यः करोति जीवानाम् । स राहड इव प्राप्नोति भवभ्रमणदुःखानि ॥
महीमहिलामुखतिलकमिव लक्ष्मीनिलयं पुरमिह प्रसिद्धम् । विजितविपक्षनरेन्द्रो राजा तत्रास्ति कुरुचन्द्रः ॥
तस्यास्ति प्रिया गौरीव शम्भोः शीलशालिनी लीला । राहडनामा मन्त्री सुराज्यकार्ये सदा सज्जः ॥३॥
अथान्यदा नरेन्द्रो राहडमाण्डलिकादिलोकेन । परिवारितः समन्तादास्थानसभायामुपविष्टः ॥४॥
यावत्तिष्ठति तावद् दृष्ट एको विद्याधरो नभस्तलात् । आगच्छन् करकलितखड्गफलकः समार्यश्च ॥५॥
मन्त्रयन् आस्थाने प्रभणति नरनाथनतपादकमलम् । कुरुचन्द्रराजन् ! शृणु विज्ञप्तिं मम प्रणम्य ॥६॥
क्षणमेकं मम प्रिया रक्षितव्या त्वया प्रयत्नेन । यावदहं संग्रामं करोमि गत्वा सह रिपुणा ॥७॥
अन्यत्र कुत्रचिदहमेतां मोक्तुं शक्नोमि नैव तेन । तव पार्श्वे मुञ्चामि परनारीसहोदर ! नरेन्द्र
परकार्यकरणरसिका दृश्यन्ते मह्यां प्रविरलनरेन्द्राः । युष्मादृशा महायशः ! पुरुषोत्तमगुणगणोपेताः
सर्वस्वं ममैव प्राणप्रिया प्रणयिनी इयं तस्मात् । रक्षितव्या युष्माभिरिति भणित्वा ततो गतः स्वर्ग
दिसागणेऽथ सा उपविष्टा स्वकप्रणयिनी यावत् । तावद् गगनात् सहसा करकलिताः भुजाः पतिताः ॥
... ... । ... ... ॥१२॥
... ... । मणिमुकुटदीप्यमानं ... ... ॥१३॥
... ... अतीव दुर्दर्शम् । त्रिवलीभङ्गुरभालं निष्ठुर... ... ॥१४॥

तेण समं चिय पविसे महारयणजज्जरं पट्टेवि नमो। तं तह दट्ठुं मउलियवयणा खयरी भणइ रायं ॥१५॥
एसो मह पाणपिओ रिउणा वावाइओ न संदेहो । ता तस्स विओए हं नो पाणे धारिउं सक्का ॥१६॥
ता काऊण पसायं गिरं मह देहि भाय ! दारुणि । पियविरहदहणदड्ढं दहेमि देहं पुणो जेणं ॥१७॥
ताहे रन्ना भणियं भगिणी तं मज्झ ता इमं रज्जं । तुह संतियंति मुंचसु पाणपरिच्चायबुद्धिंपि ॥१८॥
तो पुण भणियं तीए एवं चिय इत्थ तुम्ह बंधुत्तं । जं इट्ठविरहदुक्खियमणाए मे देसि कट्ठाणि ॥१९॥
पुणरवि बहुप्पयारं भणिया रन्ना न जुत्तमिय काउं । अप्पाणम्मिवि पीडा विहिणा विहिया हवइ सुहया ॥
धरसु महग्घपभारं हारं सिवरमणिमणहरमुयारं । जिणसु कसाए सिद्धंतजावओ सुहनिहिपिसाए ॥२१॥
परिहर कुदिट्ठिसेवं देवं मन्नेसु विगयरागमलं । समतिणमणिणो मुणिणो गुरुणो, जीवाइतत्ताइं ॥२२॥
इय भणियावि न मन्नइ वयणं पुहईसरस्स सा खयरी । खयरगुणे उच्चरिउं पुणो पुणो रुयइ तो रन्ना ॥२३॥
दाविआइं तीसे चंदणकट्ठाइं विरइऊण चियं । अह सा खयरी नियपइगत्ताइं झत्ति घित्तूणं ॥२४॥
हुयवहजालचियाए चियाए सा तीए जा किर पविट्ठा । तो कुरुनंदनराहिवपुरओ सो आगओ खयरो ॥
करकलियरत्तखग्गो नरनाहं पणमिऊण विन्नवइ । पहु ! परनारिसहोयरमत्थयचूडामणि ! नरिंद ! ॥
तुज्झ पहावेण मए निहओ सत्तू गरिट्ठबलकलिओ । सरणागयजणवच्छल ! मह दइयं मे समप्पेसु ॥
संपइ नियनयरं पइ गच्छिस्सं जेण जणमणाणंद ! । आणानिद्देसकरो एस जणो तुज्झ सयकालं ॥२८॥
तो सुहिओ नरनाहो चिंतइ किं उत्तरं पयच्छेमि । तो पव्विलत्ता दिट्ठी रन्ना मंतिस्स वयणम्मि ॥२९॥

तेन सममेव पवित्रं महारत्नजर्जरं कम्पमपि नतः । ततस्तथा दृष्ट्वा मुकुलितवदना खचरी भणति राजानम् ॥१५॥
एष मम प्राणप्रियो रिपुणा व्यापादितो न संदेहः । तस्मात्तस्य वियोगेऽहं नो प्राणान् धारयितुं शक्ता ॥१६॥
तस्मात् कृत्वा प्रसादं गिरं मम देहि भ्रात ! दारूणि । प्रियविरहदहनदग्धं दहामि देहं पुनर्येन ॥१७॥
तदा राज्ञा भणितं भगिनी त्वं मम तस्मादिदं राज्यम् । तव सत्कमिति मुञ्च प्राणपरित्यागबुद्धिमपि ॥१८॥
ततः पुनर्भणितं तयैवमेवात्र युष्माकं बन्धुत्वम् । यदिष्टविरहदुःखितमनसो मे ददासि काष्ठानि ॥१९॥
पुनरपि बहुप्रकारं भणिता राज्ञा न युक्तमिति कर्तुम् । आत्मन्यपि पीडा विधिना विहिता भवति सुखदा ॥२०॥
धर महाप्रभाभारं हारं शिवरमणीमनोहरमुदारम् । जय कषायान् सिद्धान्तजापतः सुखनिधिपिशाचान् ॥२१॥
परिहर कुदृष्टिसेवां देवं मन्यस्व विगतरागमलम् । समतृणमणीन् मुनीन् गुरून्, जीवादितत्त्वानि ॥२२॥
इति भणितापि न मन्यते वचनं पृथिवीश्वरस्य सा खचरी । खचरगुणानुच्चार्य पुनः पुना रोदिति ततो राज्ञा ॥२३॥
दापितानि तस्यै चन्दनकाष्ठानि विरचय्य चिताम् । अथ सा खचरी निजपतिगात्राणि झटिति गृहीत्वा ॥२४॥
हुतवहज्वालाचितायां चितायां सा तस्यां यावत्किल प्रविष्टा । ततः कुरुनन्दनराधिपपुरतः स आगतः खचरः ॥
करकलितरक्तखड्गो नरनाथं प्रणम्य विज्ञपयति । प्रभो ! परनारीसहोदरमस्तकचूडामणे ! नरेन्द्र ! ॥२६॥
तव प्रभावेण मया निहतः शत्रुर्गरिष्ठबलकलितः । शरणागतजनवत्सल ! मम दयितां मे समर्पय ॥२७॥
संप्रति निजनगरं प्रति गमिष्यामि येन जनमनआनन्द ! । आज्ञानिर्देशकर एष जनस्तव सदाकालम् ॥२८॥

तो मंतिणा जहट्ठियवुत्तंते साहिए समग्गेवि । ता कसिणीकयवयणो खयरो विन्नवइ नरनाहं ॥
अमयंपि विसं जायं चंदोवि हु मुयइ जलणजालोलिं । मायंडोवि हु पयडइ अहह ! [illegible]
तुम्हारिसावि जइ परिचयंति पागयजणव्व मज्जायं । ता नाह ! समुद्देहिवि नूणमसुद्देहिं
अहमेसो पच्चक्खो सा मह अंगाइं पणइणी घेत्तुं । चडिया चियाए, अलियंपि वुच्चए [illegible]
अंतेउरेण छुहिऊण मह पियं भणसि साहियं जलणं । जं वुच्चिज्जइ सि परनारिसोयरो आयसि [illegible]
ता नियजसपसरं तिहुयणंपि उज्जोयमाणमिममेवं । मा कुणसु कलंकेउं तुल्लं चंदेण जयनाह ।
ता अप्पसु मह दइयं कुणसु दयं जा न तुट्टइ महासा । अह तुट्टचिय आसा सहसेव गयंव पाणेहिं
तं सच्चं मन्नंतो तद्दुक्खदुहाउलो नरवरिंदो । किंकायव्वविमूढो छूढोव्व जलंतजलणम्मि ॥२७॥
अइकसिणीकयवयणो अहोमुहो जा न किंपि पडिभणइ । ताव खयरो पयंपइ सच्चंचिय सा मया [illegible]
तहवि हु राया चिट्ठइ निरुत्तरो जाव खेयरो ताव । जंपइ मयावि एसा जीवउ तुज्झप्पहावेण ।
पभणइ आगच्छ पिए ! परदुहदुहिओ सुहं लहउ सामी । इय भणिए जाव निवो ऊससिओ ईसि
उद्दाममद्दलालीकंसालियतिलिमकंसियहुडुक्का । ढक्कावोक्काण रवो वियंभिओ रायपंगणए ॥३१॥
तम्मज्झठिया छंदाणुसारओ भावनिब्भरं खयरी । पुरओ पणच्चमाणी पणमइ नरनाहपयकमलं ॥३२॥
तुह कोउयत्थमित्थं विहियं मे खयरइंदियालेण । इय कहिउं नरवइणो पिच्छणयं तेण पारद्धं

ततः क्षुभितो नरनाथश्चिन्तयति किमुत्तरं प्रयच्छामि । ततः प्रक्षिप्ता दृष्टी राज्ञा मन्त्रिणो वदने ॥२०॥
ततो मन्त्रिणा यथास्थितवृत्तान्ते कथिते समग्रेऽपि । ततः कृष्णीकृतवदनः खचरो विज्ञपयति
अमृतमपि विषं जातं चन्द्रोऽपि खलु मुञ्चति ज्वलनज्वालालीम् ।
मार्तण्डोऽपि खलु प्रकटयत्यहह ! अकाण्डेऽपि तमःपटलम् ॥२१॥
युष्मादृशा अपि यदि परित्यजन्ति प्राकृतजना इव मर्यादाम् । तदा नाथ ! समुद्रैरपि नूनममुद्रैर्भवितव्यम् ॥२२॥
अहमेव प्रत्यक्षः सा ममाङ्गानि प्रणयिनी गृहीत्वा । चटिता चितायाम्, अलीकमप्युच्यते किंचिद्
अन्तःपुरे क्षिप्त्वा मम प्रियां भणसि साधितं ज्वलनम् । यदुच्यतेऽसि परनारीसहोदर आज्ञाप्येतत् ॥२३॥
तस्मान्निजयशःप्रसरेण त्रिभुवनमप्युद्योतमानमिदमेवम् । मा कुरु कलङ्कयित्वा तुल्यं चन्द्रेण जगन्नाथ
तस्मादर्पय मम दयितां कुरु दयां यावन्न त्रुट्यति ममाशा । अथ त्रुटितैवाशा सहसैव गतमिव प्राणैः ॥२४॥
तत् सत्यं मन्यमानस्तद्दुःखदुःखाकुलो नरवरेन्द्रः । किंकर्तव्यविमूढः क्षिप्त इव ज्वलज्ज्वलने ॥२५॥
अतिकृष्णीकृतवदनोऽधोमुखो यावन्न किमपि प्रतिभणति । तावत्खचरः प्रजल्पति सत्यमेव सा मृता किंतु ॥
तथापि खलु राजा तिष्ठति निरुत्तरो यावत्खेचरस्तावत् । जल्पति मृताप्येषा जीवतु तव प्रभावेण ॥२६॥
प्रभणत्यागच्छ प्रिये ! परदुःखदुःखितः सुखं लभतां स्वामी । इति भणिते यावन्नृप उच्छ्वसित [illegible]
[illegible] ढक्कावुक्कानां रवो विजृम्भितो राजप्राङ्गणे ॥२७॥
[illegible] छन्दोनुसारतो भावनिर्भरं खचरी । पुरतः प्रनृत्यन्ती प्रणमति नरनाथपादकमलम् ॥२८॥

ती राया पुरलोओ मंतियणो मंडलीयमाईया। विम्हियहियया जंपंति अहह! अच्छरियमच्छरियं ॥४४॥
तो राया भणइ तयं किं खयर! इमंति कहसु सब्भावं। न भवामि अहं खयरो नरपुंगव। इंदियालीओ ॥
इय जंपंते तेसिं सपरियणो नरवईवि तोसेण। सव्वंगियमाभरणं कडगाइं देइ, इत्तो य ॥४६॥
पत्थावोत्ति मुणित्ता सहसा गयणंगणाओ अवयरिओ। चारणमुणी महप्पा चउनाणी ताण पुण्णेहिं ॥४७॥
सपरिग्गहो य राया अब्भुट्ठाणं करेइ पणमइ य। उवणमियं सीहासणमह तत्थ मुणिम्मि उवविट्ठे ॥४८॥
संवरियं पेच्छणयं मुणिणावि य देसणा समारद्धा। संवेयविवेयकरी सुणंति सव्वे तमुवउत्ता ॥४९॥
तथाहि;—
जह एस इंदियाली दंसइ खणनस्सराइं रूवाइं। तह कम्मसुत्तहारो सुत्तइ जीवाणवत्थाओ ॥५०॥
पढमं चिय बालत्तं तत्तो कुमरत्तजुव्वणत्ताइं। तत्तो य वुड्ढभावं कयाइ पंचत्तसंपत्ती ॥५१॥
देवंपि कुणइ तिरियं मणुयं वा, माणवंपि नेरइयं। देवं वा मणुयं वा तिरियं वा, तिरियमवि एवं॥५२॥
नेरइयंपि हु तिरियं नरं च, पंचिंदियंपि एगिंदी। इय घडणविहडणाहिं विणडइ भुवणं असेसंपि ॥५३॥
बालत्तणेवि किंपि हु करेइ कुट्ठिं जरिं खइं वावि। कुमरत्तेवि हु पत्ते घरा घरं भामइ भिक्खं ॥५४॥
जुव्वणवणम्मि पत्तं डंसावइ दुट्ठकामसप्पेण। जह अप्पमवेयंतो पडइ सो दुरियगत्ताए ॥५५॥
वलिपलियगलियसोहं कुणइ य वुड्ढत्तणस्स समयम्मि। वंकीकयकायलयं हासकरं तुच्छतरुणीण ॥५६॥
तो भो सव्वजणाणं सव्वावत्थासु नत्थि थेवंपि। सुहमसुहं पुण दीसइ पच्चक्खं चेव जीवाण ॥५७॥

तव कौतुकार्थमित्थं विहितं मया खचरेन्द्रजालेन। इति कथयित्वा नरपति प्रेक्षणकं तेन प्रारब्धम् ॥४३॥
ततो राजा पुरलोको मन्त्रिजनो मण्डलिकादिकः। विस्मितहृदया जल्पन्ति अहह! आश्चर्यमाश्चर्यम् ॥४४॥
ततो राजा भणति तं किं खचर! इदमिति कथय सद्भावम्। न भवाम्यहं खचरो नरपुङ्गव! ऐन्द्रजालिकः ॥
इति जल्पते तेषां सपरिजनो नरपतिरपि तोषेण। सर्वाङ्गिणमाभरणं कटकानि ददाति, इतश्च ॥४६॥
प्रस्ताव इति ज्ञात्वा सहसा गगनाङ्गणादवतीर्णः। चारणमुनिर्महात्मा चतुर्ज्ञानिस्तेषां पुण्यैः ॥४७॥
सपरिग्रहश्च राजाऽभ्युत्थानं करोति प्रणमति च। उपनमितं सिंहासनमथ तत्र मुनावुपविष्टे ॥४८॥
संवृतं प्रेक्षणकं मुनिनापि च देशना समारब्धा। संवेगविवेककरी शृण्वन्ति सर्वे तामुपयुक्ताः ॥४९॥
यथैष इन्द्रजाली दर्शयति क्षणनश्वराणि रूपाणि। तथा कर्मसूत्रधारः सूत्रयति जीवानामवस्थाः ॥५०॥
प्रथममेव बालत्वं ततः कुमारत्वयौवने। ततश्च वृद्धभावं कदाचित्पञ्चत्वसंप्राप्तिः ॥५१॥
देवमपि करोति तिर्यञ्चं मनुजं वा, मानवमपि नैरयिकम्। देवं वा मनुजं वा तिर्यञ्चं वा, तिर्यञ्चमप्येवम् ॥
नैरयिकमपि च तिर्यञ्चं नरं च, पञ्चेन्द्रियमप्येकेन्द्रियम्। इति घटनविघटनाभ्यां विनटति भुवनमशेषमपि ॥
बालत्वेऽपि कमपि खलु करोति कुष्ठिनं ज्वरिणं क्षयिणं वापि। कुमारत्वेऽपि हि प्राप्ते गृहाद् गृहं भ्रमयति भिक्षाम् ॥
यौवनवने प्राप्तं दंशयति दुष्टकामसर्पेण। यथाऽऽत्मानमविदन् पतति स दुरितगर्ते ॥५५॥
वलिपलितगलितशोभं करोति च वृद्धत्वस्य समये। वक्रीकृतकायलतं हास्यकरं तुच्छतरुणीनाम् ॥५६॥

ता कम्मक्खयहेउम्मि जयह जिणदेसियम्मि धम्मम्मि । जेण प॰ ... ॥५८॥
सो पुण जीवदयच्चिय सेसा सच्चाइया वई तस्सा । तं सव्वओवि काउं असमत्थो ... ॥५९॥
अह पणमिऊण विन्नवइ नरवरो राइडो तह अमच्चो । पुव्वपुरिसक्कमेणवि सम्मत्तं अम्ह पहु ! ॥६०॥
पाणाइवायविरइंपि देसओ देह अम्ह पसिऊण । भणइ मुणी होउ इमं किंपुण एए इहइयारा ॥६१॥
बंधवहं छविच्छेयं अइभारं भत्तपाणवोच्छेयं । दुट्ठमणएहिं एए वज्जेयव्वा पयत्तेण ॥६२॥
तो विहिणा पडिवन्नं पढमवयं निवअमच्चसड्ढेहिं । अवरेहिवि अवराइं बीयवयाईणि गहियाणि ॥६३॥
तो मुणिवरेण भणियं गच्छामो पत्थुयम्मि कज्जम्मि । पडिवन्नवयविसेसे विसेसओ उज्जमेयव्वं ॥६४॥
इय भणिउं उप्पइओ तमालदलसामलम्मि गयणम्मि । रायावि कुणइ धम्मं ... ॥६५॥
तो राइडोवि एके ठावेइ पयम्मि मंडलीयाण । अन्नाण पयब्भंसं करेइ निययाए इच्छाए ॥६६॥
एवं च वट्टमाणो दिणे दिणे चडइ गरुयअभिमाणे । थेवेवि हु अवराहे अइगरुयं कुणइ सो दंडं ॥६७॥
केसिंपि हु करचरणे अन्नेसिं पुण सउट्ठनासउडं । अन्नेसिं कप्पावइ निक्करुणो मूलओ कन्ने ॥६८॥
उप्पाडावइ नयणे दसणे पाडावए य अन्नेसिं । केसिं च सयासाओ गिण्हावइ उग्गदंडे सो ॥६९॥
वसणच्छेयं कारइ जिब्भं कप्पावए य अन्नेसिं । एवं च रसे चडिओ अवराहविवज्जियाणंपि ॥७०॥
आरोविउं अलीयं अवराहं निययमणं अर्दिताण । अन्नेसिं भयहेउं कप्पावइ अंगुवंगाइं ॥७१॥

ततो भोः सर्वजनानां सर्वावस्थासु नास्ति स्तोकमपि । सुखमतुलं पुनर्दर्शयते प्रत्यक्षमेव जीवानाम् ॥५७॥
तस्मात् कर्मक्षयहेतौ यतध्वं जिनदेशिते धर्मे । येन कदर्थनजननदौःस्थ्यवर्जितं लभध्वं सिद्धत्वम् ॥५८॥
स पुनर्जीवदयैव शेषाः सत्यादिका विस्तरस्तस्याः । तां सर्वतोऽपि कर्तुमसमर्थः करोति देशेन ॥५९॥
अथ प्रणम्य विज्ञपयति नरवरो राइडस्तथाऽमात्यः । पूर्वपुरुषक्रमेणापि सम्यक्त्वमावयोः प्रभो ! अस्ति ॥६०॥
प्राणातिपातविरतिमपि देशतो देह्यावयोः प्रसद्य । भणति मुनिर्भवत्विदं किन्त्वेन इहातिचाराः ॥६१॥
बन्धवधं छविच्छेदोऽतिभारो भक्तपानव्युच्छेदम् । दुष्टमनोभिरेते वर्जयितव्याः प्रयत्नेन ॥६२॥
ततो विधिना प्रतिपन्नं प्रथमव्रतं नृपामात्यश्राद्धैः । अपरैरप्यपराणि द्वितीयव्रतादीनि गृहीतानि ॥६३॥
ततो मुनिवरेण भणितं गच्छामः प्रस्तुते कार्ये । प्रतिपन्नव्रतविशेषे विशेषत उद्यन्तव्यम् ॥६४॥
इति भणित्वोत्पतितस्तमालदलश्यामले गगने । राजापि करोति धर्मं राज्यधुरां राइडे स्थापयित्वा ॥६५॥
ततो राइडोऽप्येकान् स्थापयति पदे मण्डलिकानाम् । अन्येषां पदभ्रंशं करोति निजयेच्छया ॥६६॥
एवं च वर्तमानो दिने दिने चटति गुर्वभिमाने । स्तोकेऽपि खल्वपराधेऽतिगुरुं करोति स दण्डम् ॥६७॥
केषामपि खलु करचरणावन्येषां पुनः सौष्ठनासापुटम् । अन्येषां छेदयति निष्करुणो मूलतः कर्णौ ॥६८॥
उत्पाटयति नयनानि दशनान् पातयति चान्येषाम् । केषां च सकाशाद् ग्राहयत्युग्रदण्डान् स ॥६९॥
वृषणच्छेदं कारयति जिह्वां छेदयति चान्येषाम् । एवं च रसे चटितोऽपराधविवर्जितानामपि ॥७०॥
आरोप्यालीकमपराधं निजकमनो ददताम् । अन्येषां भयहेतोश्छेदयत्यङ्गोपाङ्गानि ॥७१॥

एवं च कुणंतो सो लोयाणं जाणिऊण नरवइणा । भणिओ राहडमंती मा कुण इइ दारुणं पावं॥७२॥
जाणंताण अवस्सं वयस्स भंगो न एत्थ अइयारो । सो होइ अणाभोगाइकारणा तो तयं चयह ॥७३॥
हालाहलविसपियणं वरं सु छुरियाए हणणमुयरस्स । पव्वयसिहराउ वरं अप्पा मुक्को निरालंबो ॥७४॥
जालाजालकराले जलणम्मि वरं विसिज्ज निविसिज्जा । रुग्गुग्गधारउवरिं न उण भंसिज्ज नियनियमं॥
॥७५॥
लब्भंति विविहमणिकणगरयणभवणोवभोयसंजुत्ता । रिद्धिविसेसा न उणो कहंपि धम्मो दयारूवो ॥७६॥
भणिऊणं आएसो पमाणमिय अग्गओ नरिंदस्स । कट्टावइ करचरणे तहेव निद्धंधसत्तेण ॥७७॥
माराविय तक्करबंधवेण अह अन्नया छलं लहिउं । निहओ छुरियाए मओ गओ य तच्चं नरयपुहविं॥७८॥
तत्तोवि हु उव्वट्टो भमिउं संसारसायरे घोरे । लद्धुं पुणोवि धम्मं अणंतसम्मं सिवं लहिही ॥७९॥
कुरुचंदोवि हु राया पज्जंते अणसणं विहेऊण । पावियसमाहिमरणो सोहम्मे सुरवरो जाओ ॥८०॥
तत्तो अवरविदेहे होऊण कयंगलाए नरनाहो । पत्तो निव्वाणसुहं पज्जंते लद्धजिणदिक्खो ॥८१॥
वयअइयारो दुक्खाण कारणं वज्जणं तु पुण तस्स । अविलंबेण सिवसुहजणयं ता चयह एयंपि ॥८२॥

॥ इति प्राणातिपातवृतीयातिचारे राहडमन्त्रिकथानकं समाप्तम् ॥

एवं च कुर्वन् स लोकानां ज्ञात्वा नरपतिना । भणितो राहडमन्त्री मा कुर्विति दारुणं पापम् ॥७२॥
जानतामवश्यं व्रतस्य भङ्गो नात्रातिचारः । स भवत्यनाभोगादिकारणात् ततस्तं त्यज ॥७३॥
हालाहलविषपानं वरं खलु क्षुरिकया हननमुदरस्य । पर्वतशिखराद् वरमात्मा मुक्तो निरालम्बः ॥७४॥
ज्वालाजालकराले ज्वलने वरं विशेद् निर्विशेत । खड्गोग्रधारोपरि न पुनर्भ्रंशेत निजनियमम् ॥७५॥
लभ्यन्ते विविधमणिकनकरत्नभवनोपभोगसंयुक्ताः । ऋद्धिविशेषा न पुनः कथमपि धर्मो दयारूपः ॥७६॥
भणित्वाऽऽदेशः प्रमाणमित्यग्रतो नरेन्द्रस्य । छेदयति करचरणांस्तथैव निर्दयत्वेन ॥७७॥
मारयित्वा तस्करबान्धवेनाथान्यदा छलं लब्ध्वा । निहतः क्षुरिकया मृतो गतश्च तृतीयां नरकपृथिवीम् ॥७८॥
ततोऽपि खलूद्वृत्तो भ्रान्त्वा संसारसागरे घोरे । लब्ध्वा पुनरपि धर्ममनन्तशर्म शिवं लप्स्यते ॥७९॥
कुरुचन्द्रोऽपि खलु राजा पर्यन्तेऽनशनं विधाय । प्राप्तसमाधिमरणः सौधर्मे सुरवरो जातः ॥८०॥
ततोऽपरविदेहे भूत्वा कृतमङ्गलायां नरनाथः । प्राप्तो निर्वाणसुखं पर्यन्ते लब्धजिनदीक्षः ॥८१॥
व्रतातिचारो दुःखानां कारणं वर्जनं तु पुनस्तस्य । अविलम्बेन शिवसुखजनकं तस्मात्त्यजतैतम् ॥८२॥

निक्करुणो जो जीवे अइभारारोवणेण पीडेइ। सो इह पेच्चभवेसुवि सुलसो इव लहइ दुक्खाइं।

तयाहि;–

निवभवणपवरनाहिं उयारपायारनेमिपरियरियं। भरहरहचक्कभूयं नयरं नामेण चक्कपुरं ॥२॥
तम्मि रणरंगमल्लो राया निच्चंपि चायदुल्ललिओ। लीलाविलासकलिया ललिया न...
तत्थत्थि सुलससेट्ठी निवपुरदिट्ठी सया अहम्मिट्ठी। अइनिविडमिच्छदिट्ठी ...
सव्वेसुवि कज्जेसुं नरवइणो नियमणंव निब्भिच्चो। भिच्चो मित्तं मंती समगं चिय सुयइ ...
अह अन्नया नरिंदो अत्थाणसहाए चिट्ठए जाव। ता पुरपवरो लोओ साहुल्लिहत्थो तहिं पत्तो।
साहसिएणं केणवि आ छम्मासाउ पट्टणं एयं। जग्गंतंपि मुसिज्जइ सामिय! पाएण पइरयणि ॥७॥
कस्सवि भज्जा वररूवसालिणी कन्नगा उ अन्नस्स। रयणकणयाइयाणं संखावि न तेण ...
तो आरक्खियवयणं नियइ निवो भणइ पणमिउं सोवि। सव्वंचिय सच्चमिणं जं जंपइ पुरजणो देव!
ता किं अगोयरो तुज्झ तक्करो नरवरेण इय भणिए। सो भणइ देव! एयं किमन्नहा अहमुविक्खेमि!
गयणेणं आगंतु बहुजणउप्पाडणिज्जमवि वत्थुं। एगागीवि हु घेत्तुं गच्छइ सो झत्ति उप्पइउं ॥११॥
इय एवं पभणंतम्मि तम्मि केणावि भणियमज्जेव। तं गिण्हसु इय सोउं राया परिभावए एवं ॥१२॥
दिव्वा भासा एसा न अन्नहा होइ ता अहं नूणं। कयउज्जमो लहिस्सं अज्जं चिय तं महाचोरं॥
भणइ य पुरप्पहाणे नियदुत्थं मज्झ परिकहंतेहिं। कायव्वं कयमित्तो मह चिंता इत्थ कज्जम्मि॥

निष्करुणो यो जीवानतिभारारोपणेन पीडयति। स इह प्रेत्यभवेष्वपि सुलस इव लभते दुःखानि।

नृपभवनप्रवरनाभि उदारप्राकारनेमिपरिकरितम्। भरतरथचक्रभूतं नगरं नाम्ना चक्रपुरम् ॥२॥
तस्मिन् रणरङ्गमल्लो राजा नित्यमपि त्यागदुर्ललितः। लीलाविलासकलिता ललिता नाम्ना तस्य प्रिया।
तत्रास्ति सुलसश्रेष्ठी नृपपुरदृष्टिः सदाऽधर्मेष्टिः। अतिनिबिडमिथ्यादृष्टिर्गततुष्टिः कमलदलदृष्टिः ॥४॥
सर्वेष्वपि कार्येषु नरपतेर्निजमन इव निर्भृत्यः। भृत्यो मित्रं मन्त्री समकमेव स्वपिति भुङ्क्ते च ॥५॥
अथान्यदा नरेन्द्र आस्थानसभायां तिष्ठति यावत्। तावत्पुरप्रवरो लोको वस्त्रहस्तस्तत्र प्राप्तः ॥६॥
साहसिकेन केनाप्या षण्मासात् पत्तनमेतत्। जाग्रदपि मुष्यते स्वामिन्! प्रायेण प्रतिरजनि ॥७॥
कस्यापि भार्या वररूपशालिनी कन्यका त्वन्यस्य। रत्नकनकादिकानां संख्यापि न तेन हृतानाम् ॥८॥
तत आरक्षिकवदनं पश्यति नृपो भणति प्रणम्य सोऽपि। सर्वमेव सत्यमिदं यज्जल्पति पुरजनो देव!
तदा किमगोचरस्तव तस्करो नरवरेणेति भणिते। स भणति देव! एतं किमन्यथाऽहमुपेक्षे! ॥१०॥
गगनेनागत्य बहुजनोत्पाटनीयमपि वस्तु। एकाक्यपि खलु गृहीत्वा गच्छति स झटित्युत्पत्य ॥११॥
इत्येवं प्रभणति तस्मिन् केनापि भणितमद्यैव। तं गृहाणेति श्रुत्वा राजा परिभावयत्येवम् ॥१२॥
दिव्या भाषैषा नान्यथा भवति तस्मादहं नूनम्। कृतोद्यमो लप्स्येऽद्यैव तं महाचौरम् ॥१३॥

---

१ ख. [illegible]।

इय भणिउं सम्माणिय विमज्जए नरवरो नयरलोयं। चिंतइ य दिव्ववयणं 'अज्जं चिय गिण्हसु' तओ य ॥
पच्चासण्णे नूणं होयव्वं तस्स संनिवेसेणं। वंचिय परियणमित्तो निसि नीसरिओ असिसहाओ ॥१६॥
तो मणसीकयउत्तरदिसिस्स से हवि भइरवा वामा। किलिकिलिया मग्गेणं तेणं चिय तो पयट्टो सो ॥१७॥
अह जा गाउयदुगं गंतुं वडविडविणो ठिओ हिट्ठा। तो कप्पूरियघणसारपरिमलो तस्स नासाए ॥१८॥
तस्स पविट्ठो तो तयणुसारओ कोत्थरं पलोएइ। जा ताव तम्मि निसुणइ आलावे विविहभंगीहिं ॥१९॥
रमणीणं सुइसुहए, वच्चंतो तयणुसारओ तत्तो। पेच्छइ वरपासायं रयणुज्जोइयदिसावलयं ॥२०॥
तस्स भवणस्स दारम्मि पविसमाणेण राइणा दिट्ठा। एगा पवरा तरुणी वियडनियंबा विसालच्छी ॥
आहरणमणिपऊहोहरंजिया जियअणंगपाणपिया। तीइवि दिट्ठो राया नयणाण महूसवं दिंतो ॥२२॥
निज्जियअणंगरूवं रायं दट्ठूण तत्थ सा जुवई। चित्तलिहियव्व निरु थंभियव्व खणं एक्कं॥२३॥
तो किच्छेणं कहकहवि तीए वयणाओ निग्गया वाया। हा रमणिलोयणाणंद! कत्थ तं आगओ इत्थ ?॥
ता गच्छ गच्छ तुरियं जाव न अज्जवि स एइ पाविट्ठो। जस्स इमो पासाओ दिव्वविमाणो व अइउच्चं ॥
रणरंगमल्लराया पुच्छइ तं बालियं इमं भवणं। कस्स तणयं स को वा चिट्ठइ कत्थ संपयं कहसु ? ॥२६॥
एयाओ कस्स व संतियाउ नवजोव्वणाउ रमणीओ। एयाओ कण्णसरं गायंति नयंति अच्छाओ ? ॥२७॥
भणियं तीए एयं पायालगिहं भणिज्जए सुहय!। एयस्स सामिओ पुण पिंगच्छो नाम चोरो त्ति॥२८॥

भणन्ति च पुरप्रधानानि निजदोषत्वं मां परिकथयद्भिः। कर्तव्यं इतमितो मम चिन्तायां कार्यं ॥१४॥
इति भणित्वा संमान्य विसृजति नरवरो नगरलोकम्। चिन्तयति च दिव्यवचनं 'अद्यैव गृहाण' ततश्च ॥१५॥
प्रत्यासन्ने नूनं भवितव्यं तस्य संनिवेशेन। वञ्चयित्वा परिजनमितो निशि निर्गतोऽसिसहायः ॥१६॥
ततो मनसिकृतोत्तरदिशस्तस्य भवति भैरवी वामा। किलकिलिता मार्गेण तेनैव ततः प्रवृत्तः सः ॥१७॥
अथ यावत्क्रोशद्विकं गत्वा वटविटपिनः स्थितोऽधः। ततः कर्पूरिकाघनसारपरिमलस्तस्य नासायाम् ॥१८॥
तस्य प्रविष्टस्ततस्तदनुसारतः कोटरं प्रलोकयति। यावत् तावत्तस्मिन् शृणोत्यालापान् विविधभङ्गिभिः ॥१९॥
रमणीनां श्रुतिसुखदान्, व्रजंस्तदनुसारतस्ततः। पश्यति वरप्रासादं रत्नोद्योतितदिग्वलयम् ॥२०॥
तस्य भवनस्य द्वारे प्रविशता राज्ञा दृष्टा। एका प्रवरा तरुणी विकटनितम्बा विशालाक्षी ॥२१॥
आभरणमणिमयूखौघरञ्जिता जितानङ्गप्राणप्रिया। तयापि दृष्टो राजा नयनयोर्महोत्सवं ददत् ॥२२॥
निर्जितानङ्गरूपं राजानं दृष्ट्वा तत्र सा युवतिः। चित्रलिखितेव निश्चितं स्तम्भितेव क्षणमेकम् ॥२३॥
ततः कृच्छ्रेण कथंकथमपि तस्या वदनाद् निर्गता वाक्। हा रमणीलोचनानन्द! कुत्र त्वमागतोऽत्र? ॥२४॥
तस्माद् गच्छ गच्छ त्वरितं यावदद्यापि स एति पापिष्ठः। यस्यायं प्रासादो दिव्यविमानवदत्युच्चकम् ॥२५॥
रणरङ्गमल्लराजः पृच्छति तां बालिकामिदं भवनम्। कस्य सम्बन्धि स को वा तिष्ठति कुत्र साम्प्रतं कथय ? ॥२६॥
एताः कस्य वा सत्का नवयौवना रमण्यः। एताः कर्णसुखं गायन्ति नृत्यन्त्यः ? ॥२७॥
भणितं तयैतत् पातालगृहं भण्यते सुभग!। एतस्य स्वामी पुनः पिङ्गाक्षो नाम चौर इति ॥२८॥

सोवि अईव पयंडो दुल्लेओ खेयरासुराणंपि । नियभुयबलेण मुसिऊण आणए पवरवत्थूणि ॥१९॥
तह जाउ जाउ रमयंति नियमणं ताउ ताउ रमणीओ । आणेऊणं मिलइ इहइं पायालभवणंमि ॥२०॥
चिट्ठइ संगोविंतो जुवइजणं दिणयरम्मि उइयम्मि । राईए पुण बाहिं नीहरिउं मुसइ पउरे ॥२१॥
तम्मि य बाहिंम्मि गए जइ कत्थइ जाइ काइ नीहरिउं । तं तत्थ गयं जाणइ तओ आणए ।
सो चिय पुरइत्थं एसो सो जेण पट्टणं मुसियं । मइतणयं, ता इण्हि पिच्छामि इमस्स माहप्पं ॥२२॥
इय एवं चिंतंतस्स तस्स तत्थेव थेववेलाए । सो पिंगच्छो चोरो समागओ खग्गवग्गकरो ॥२३॥
रणरंगमल्लरायस्स अग्गमहिसिं महंतसरेण । पुक्कारितिं खग्गं उग्गीरिय भायमाणो य ॥२४॥
अह सहसा नरवइणा सो चोरो हक्किउं इमं भणिओ । रे पुरिसाहम ! खग्गं उग्गीरसि जाव
ता कत्थ जासि इण्हिं रायविरुद्धाइं करिवि कम्माइं । मोत्तुं इमं पलायसु अह सज्जो होसु जुज्झम्मि
इय नरवयणं सोऊण चिंतियं तेण पुरिसचोरेण । एरिसअइगुडगिहे कहमित्थ समागओ एसो ?
जइ देव निवो भणिओ पाए ! परिट्ठो ममावरोहम्मि । केणवि किं दुज्जेयं निरिक्खिओ [illegible]
[illegible] निन्नेसि अप्पाणं । किं कुविओ कयंतो देइ गोई कोवि !
ता [illegible] कुविओ नट्ठु इत्थ निग्गमोवाओ । सूयारसालाइडिओ समागओ तुमं ।
[illegible] भणिऊण मग्ग तं पत्तो । तं विवरीयं जायं सत्तपए [illegible]

सोऽप्यतीव प्रचण्डः दुर्जेयः खेचरासुराणामपि । निजभुजबलेन मुषित्वाऽऽनयति प्रवरवस्तूनि ॥१९॥
तथा या या रमयन्ति निजमनस्तास्ता रमणीः । आनीय मिलतीह पातालभवने ॥२०॥
तिष्ठति संगोपयन् युवतिजनं दिनकर उदिते । रात्रौ पुनर्बहिर्निर्गत्य मुष्णाति पुरलोकम् ॥२१॥
[illegible] बहिर्गते यदि कुत्रापि काऽपि निर्गत्य । तां तत्र गतां जानाति तत आनयति [illegible]
[illegible] पुरं [illegible] येन पत्तनं मुषितम् । मदीयं, तस्मादिदानीं पश्याम्यस्य माहात्म्यम् ॥२२॥
इत्येवं [illegible] स्तोकवेलया । स पिङ्गाक्षचौरः समागतः खड्गकरः ॥२३॥
रणरङ्गमल्लराजस्याग्रमहिषीं महाशब्देन । फूत्कुर्वन्ती खड्गमुद्गीर्य [illegible] ॥२४॥
अथ सहसा नरपतिना स चौरः [illegible] भणितः । रे पुरुषाधम ! खड्गमुद्गीरयसि यावत् [illegible]
[illegible] राजविरुद्धानि कृत्वा कर्माणि । मुक्त्वेमां पलायस्व अथ सज्जो भव युद्धे ॥२६॥
[illegible] पुरुषचौरेण । ईदृशातिगुप्तगृहे कथमत्र समागत एष ? ॥२७॥
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

तो से रण्णो वयणं सोउं कोवानलेण पज्जलिओ । सो पिंगच्छो चोरो पहाविओ रायसंमुहओ ॥४३॥
अइरुट्टेणं तेणवि घडिओ तिक्खखग्गगुरुघाओ । रायावि दक्खयाए तं वंचिय गेहिय बाहाए ॥४४॥
उद्दालेउं खग्गं पायपहारेण पाडिवि धराए । तं पच्छामुहबाहं बंधइ तक्कणयसुत्तेण ॥४५॥
अह तं दट्ठुं चोरं बद्धं सव्वाउ ताउ रमणीओ । हरिसभरनिब्भरुब्भिन्नबहलपुलयाओ जायाओ ॥४६॥
दंसंति विविहभावे वियारबहुलाओ कामनडियाओ । गाढंपि हु धम्मिल्लं छोडेवि पुणोवि बंधंति ॥४७॥

तो सव्विवि कामिणि मणि हरिसिय, नं नियवल्लहमिलणुक्करिसिय ।
पररमणीयणविहुणिय रायह, दंसहि नेहरसोक्करु रायह ॥ ४८ ॥

अवहीरिऊण ताओ देविं आलवइ जाव किर राया । तो आयन्नइ हयहिंसियाइं गयगज्जियाइं च ॥४९॥
तं सोउं नरनाहो सविम्हओ ठाइ भणइ तो देवी । आणिज्जंतीए मए अणेगहा पल्लविंय मग्गे ॥५०॥
विक्खिरियाइं तह मुत्तियाइं मुद्दा य रयणरुइराओ । तो तेहिं चिंधेहिं मह अणुमग्गेण तुम्ह बलं ॥५१॥
आगयमेयं मन्ने तुहविरहदवानलेण डज्झंतं । निव्वाविज्जउ तुरियं नियसंगमअमयसेएणं ॥५२॥
तो ताओ रमणीओ अग्गे काउं तहेव देविं च । तह गहियबद्धचोरो कमओ नीहरइ नरनाहो ॥५३॥
घरकुट्टरदारविणिग्गयाउ अह दट्ठुं ताओ रमणीओ । जंपंति मंतिपमुहा किमिमा पायालकन्नाओ?॥५४॥
किंवा सुरंगणाओ पायालं पासिऊण कयचोज्जा । निग्गच्छंति इमाओ, एवं जंपंति जा ताव ॥५५॥

ततस्तद्राज्ञो वचनं श्रुत्वा कोपानलेन प्रज्वलितः । स पिङ्गाक्षश्चौरः प्रधावितो राजसंमुखतः ॥४३॥
अतिरुष्टेन तेनापि घटितस्तीक्ष्णखड्गगुरुघातः । राजापि दक्षतया तं वञ्चयित्वा गृहीत्वा बाहौ ॥४४॥
उद्दाल्य खड्गं पादप्रहारेण पातयित्वा धरायाम् । तं पश्चान्मुखबाहुं बध्नाति तत्कनकसूत्रेण ॥४५॥
अथ तं दृष्ट्वा चौरं बद्धं सर्वास्ता रमण्यः । हर्षभरनिर्भरोद्भिन्नबहलपुलका जाताः ॥४६॥
दर्शयन्ति विविधभावान् विकारबहुला कामनटिताः । गाढमपि खलु धम्मिल्लं छोटयित्वा पुनरपि बध्नन्ति ॥

ततः सर्वा अपि कामिन्यो मनसि हर्षिताः, ननु निजवल्लभमेलनोत्कर्षिताः ।
पररमणीजनविधुनितं राजानं, दर्शयन्त्यः स्नेहरसोत्करं राजन्ते ॥४८॥

अवधीर्य ता देवीमालपति यावत्किल राजा । तत आकर्णयति हयहेषितानि गजगर्जितानि च ॥४९॥
तत् श्रुत्वा नरनाथः सविस्मयस्तिष्ठति भणति ततो देवी । आनीयमानया मयाऽनेकधा प्रलपितं मार्गे ॥५०॥
विकीर्णानि तथा मौक्तिकानि मुद्राश्च रत्नरचिराः । ततस्तैश्चिह्नैर्ममानुमार्गेण युष्माकं बलम् ॥५१॥
आगतमेतद् मन्ये त्वद्विरहदवानलेन दह्यमानम् । निर्वाप्यतां त्वरितं निजसंगमामृतसेकेन ॥५२॥
ततस्ता रमणीरग्रे कृत्वा तथैव देवीं च । तथा गृहीतबद्धचौरः क्रमतो निःसरति नरनाथः ॥५३॥
गृहकोटरद्वारविनिर्गता अथ दृष्ट्वा ता रमणीः । जल्पन्ति मन्त्रिप्रमुखाः किमिमाः पातालकन्याः ? ॥५४॥
किंवा सुराङ्गनाः पातालं दृष्ट्वा कृताश्चर्याः । निर्गच्छन्तीमाः, एवं जल्पन्ति यावत्तावत् ॥५५॥

---

१ च पेसु।

[illegible]रिओ नरनाहो हरिव्व गिरिकंदराओ दूररहिओ । दट्ठूण हट्ठतुट्ठा ते तं पणमंति देवि ! [illegible] नह ! देवीहरणं नाऊण तुम्ह पयमूलं । जा अणुसरिमो ता नेय पिच्छिमो [illegible] [illegible] अवसरं वीसरियं तो अदंसणे तुम्ह । किंकायव्वविमूढा जा चिट्ठामो [illegible] ॥९॥ [illegible] तत्तो आगंतुं साहियं जहुत्तरओ । केणवि गयणचरेणं निज्जइ देवी [illegible] ॥१०॥ [illegible] निग्गया मोत्तियाइवत्थूणि । उइढं कुढुंकेहिं पेच्छंता आगया इत्थ ॥११॥ [illegible] न निच्छिओ दियवरस्स उदपत्ति । यहा इहेव गुंसा तो दिट्ठं तुम [illegible] [illegible] ता कह अच्चब्भुयं इमं जायं । को वा एसो पुरिसो दीसइ इह [illegible] [illegible] निरनिम्मगाउ ताण पिच्छणं । कहिऊणं वुत्तंतं भणिओ तुम्हो [illegible] [illegible] जस्स, समप्पेइ तस्स तं सव्वं । भूमिगिहट्ठियवत्थुं सेसं [illegible] [illegible] निरनिरमेसु जइ पहुप्पंति । तह कुणह, तओ मंती तस्सागए [illegible] [illegible] सम्मा नियो पत्तिओ । गोरोवि अंगरागाण भणिउं [illegible] [illegible] । अइविउले उवविट्ठो दिट्ठो धम्मं पयासंतो ॥१४॥ [illegible] मुणिणाणोवयारगणे । [illegible] ॥१५॥ [illegible] उवविट्ठो । गोरोवि [illegible] नरनाहपमुहा मुणिनाहं

[illegible] गिरिकन्दरातो दूररहितः । दृष्ट्वा हृष्टतुष्टास्ते तं प्रणमन्ति देवी च ॥६॥ [illegible] ! देवीहरणं ज्ञात्वा युष्माकं पादमूलम् । यावदनुसराम [illegible] ॥७॥ [illegible] युष्माकम् । किंकर्तव्यविमूढा यावत्तिष्ठामः [illegible] ॥८॥ [illegible] । केनापि गगनचरेण नीयते देवी [illegible] ॥९॥ [illegible] । उर्ध्वं [illegible] आगता अत्र ॥१०॥ [illegible] । [illegible] युष्माकं [illegible] ॥११॥ [illegible] । को वा पुरुषो दृश्यते इह [illegible] ॥१२॥ [illegible] । [illegible] ॥१३॥ [illegible] । [illegible] ॥१४॥ [illegible] । [illegible] उपविष्टो दृष्टो धर्मं प्रकाशयन् ॥१५॥ [illegible] । [illegible] ॥१६॥ [illegible] । [illegible]

[illegible]

इच्छामि वंदिउं तो रन्ना आणाविओ पणमिऊण । मुणिवरमुवविट्ठो सो सुलसोवि समागओ तत्थ ॥
तो मंदरमंथिज्जंतजलहिसद्दाणुगारिसद्देण । ससुरासुरपरिसाए मुणीवि सद्देसणं कुणइ ॥७१॥
तथाहि;—
अविरलपवणपहल्लिरकुवलयदललग्गजललवचलम्मि । जीवाण सरीरे जुव्वणे य जुवईजणे तह य ॥७२॥
मोहवसाउ अपुव्वो पडिबंधो कोइ जम्मि वट्टंता । सव्वंपि सरीराइ सासयबुद्धीए मन्नंति ॥७३॥
तो तदुवयारकरणेक्कलालसा सालसा सया धम्मे । पेरिज्जंतावि हु गुरुजणेण विरइंति अवहेरिं ॥७४॥
आलस्समोहवन्नाइकारणा गुरुयणस्स विसएवि । अन्ने न इंति न कयाइ जंति जिणमंदिरेसुंपि ॥७५॥
कारणवसेण केणइ कस्सवि उवरोहओवि जिणभवणे । कइयावि जंति जइ कहवि तहवि भवियव्वयावसओ ॥
रायकहाइसु निरया अन्नेसिंपि हु कुणंति ते विग्घं । जिणपूयणवंदणधम्मसवणपभिईसु दुम्मइणो ॥७७॥
ता ताण सव्वविरई दूरं निव्वाणकारणमवस्सं । देसविरईवि दुलहा सम्मत्तंपि हु न खलु सुलहं ॥७८॥
अहवा सम्मत्तपबंधकारणं उत्तरुत्तरगुणाणं । तं चिय दुलहं, तो भणइ नरवरो किंसरूवमिमं ? ॥७९॥
तो सम्मत्तसरूवे सवित्थरे वण्णियम्मि मुणिवइणा । भणइ निवो आरोवह सम्मत्तं मज्झ जाजीवं ॥८०॥
तो जंपइ मुणिनाहो सहलं न हवेइ भद्द ! एयंपि । रहियं जीवदयाए विसिट्ठफलसाहणाभावा ॥८१॥
यतः;—
पढउ बहुं कुणउ तवं सहउ दुहं वसउ वणनिगुंजेसु । जस्स न जीवेसु दया सव्वं चिय निप्फलं तस्स ॥
धरउ सिरे जडभारं करउ हुयासस्स तप्पणं हविसा । लुंचउ वा चिहुरचयं चयउ पाणेवि तित्थम्मि ॥

इच्छामि वन्दितुं ततो राज्ञाऽऽज्ञापित प्रणम्य । मुनिवरमुपविष्टः स सुलसोऽपि समागतस्तत्र ॥७०॥
ततो मन्दरमथ्यमानजलधिशब्दानुकारिशब्देन । ससुरासुरपर्षदि मुनिरपि सद्देशनां करोति ॥७१॥
अविरलपवनप्रचलितकुवलयदललग्नजललवचले । जीवानां शरीरे यौवने च युवतिजने तथा च ॥७२॥
मोहवशादपूर्वः प्रतिबन्धः कोऽपि यस्मिन् वर्तमानाः । सर्वमपि शरीरादि शाश्वतबुद्ध्या मन्यन्ते ॥७३॥
ततस्तदुपकारकरणैकलालसाः सालस्याः सदा धर्मे । प्रेर्यमाणा अपि खलु गुरुजनेन विरचयन्त्यवहेलाम् ॥७४॥
आलस्यमोहावज्ञादिकारणाद् गुरुजनस्य विषयेऽपि । अन्ये न यान्ति न कदाचिद्यान्ति जिनमन्दिरेष्वपि ॥७५॥
कारणवशेन केनचित्कस्याप्युपरोधतोऽपि जिनभवने । कदापि यान्ति यदि कथमपि तथापि भवितव्यतावशतः ॥
राजकथादिषु निरता अन्येषामपि खलु कुर्वन्ति ते विघ्नम् । जिनपूजनवन्दनधर्मश्रवणप्रभृतिषु दुर्मतयः ॥७७॥
तस्मात् तेषां सर्वविरतिर्दूरे निर्वाणकारणमवश्यम् । देशविरतिरपि दुर्लभा सम्यक्त्वमपि च न खलु सुलभम् ॥
अथवा सम्यक्त्वप्रबन्धकारणमुत्तरोत्तरगुणानाम् । तदेव दुर्लभं, ततो भणति नरवरः किंस्वरूपमिदम् ? ॥७९॥
ततः सम्यक्त्वस्वरूपे सविस्तरे वर्णिते मुनिपतिना । भणति नृप आरोपयत सम्यक्त्वं मयि यावज्जीवम् ॥८०॥
ततो जल्पति मुनिनाथः सफलं न भवति भद्र ! एतदपि । रहितं जीवदयया विशिष्टफलसाधनाभावात् ॥८१॥
पठतु बहु करोतु तपः सहतां दुःखं वसतु वननिकुञ्जेषु । यस्य न जीवेषु दया सर्वमेव निष्फलं तस्य ॥८२॥
धरतु शिरसि जटाभारं करोतु हुताशनस्य तर्पणं हविषा । लुञ्चतु वा चिहुरचयं त्यजतु प्राणानपि तीर्थे ॥८३॥

हवउ व वक्कलधारी निरहारी बंभचेरवयधारी । जइ जीवहणणकारी निरत्थयं तस्स तो सव्वं ॥८४॥
एयं धम्मरहस्सं एयं तत्तं तिलोयसारमिणं । जं जीवाण अहिंसा वहाइअइयारपरिमुक्का ॥८५॥
इइ देसणं सुणेउं राया सुलसेण सह वयं पढमं । गिण्हइ सम्मत्तजुयं असमत्थो सव्वविरईए ॥८६॥
चोरोवि सव्वविरइं पडिवज्जइ तह बहू जणो अन्नो । जिणभवणबिंबपूयं तत्थ य विगहाए परिहारं॥८७॥
कोवि अणुव्वयमेगं अन्ने सव्वाइं कोवि पव्वज्जं । पडिवज्जइ अह सव्वे नमिउं वच्चंति ठाणेसु ॥८८॥

रणरंगमल्लराया पडहयदाणेण निययदेसम्मि । घोसावए अमारिं कारागाराइं सोहेइ ॥८९॥
रहजत्ताउ पवत्तइ सव्वत्थ पभावए तहा तित्थं । साहम्मियवच्छल्लं करेइ सारं सुगिहिधम्मे ॥९०॥
जो कोवि उभयसंझं पडिकमइ पढेइ गुणइ सुणई य । जिणसिद्धंतरहस्सं तह जिणभवणेसु निच्चंपि ॥९१॥
ण्हवणच्चणआरत्तियलेक्खयमाई करेइ जो विहिणा । सव्वस्सवि सकुडुंबस्स तस्स रणरंगमल्लनिवो॥९२॥
भोअणवत्थासणवाहणाइं संपाडए असेसंपि । धम्मव्वयस्स हेउं दव्वं दावावए पउरं ॥९३॥
पायं सावयलोओ न करइ न कारवेइ वणिजाइं । गुरुदेवाणं सेवं करेइ निच्चंपि निच्चिंतो ॥९४॥
जे भूरिविहवजुत्ता तेसिंपि सयावि कुणइ सम्माणं । पंचपरमिट्ठिमित्तेण सावया जेवि तेसिंपि ॥९५॥
हट्टघराणं न करो कयाणगं जं च एकगड्डीए । आणिंति निंति तस्स य सुंकं मुक्कं नरिंदेण ॥९६॥
अह सो मित्तो सुलसो चुक्को अंतेउरीए नरवइणो । सव्वस्सं घित्तूणं मुक्को तहवि हु नरिंदेण ॥९७॥
धिक्कारिज्जइ य जणेण तस्स दट्ठुं मुहंपि, सयलजणो । अन्नत्तो अवलोयइ सोवि हु चित्तीए विन्देइ॥

भवतु वा वल्कलधारी निराहारी ब्रह्मचर्यव्रतधारी । यदि जीवहननकारी निरर्थकं तस्य तदा सर्वम् ॥८४॥
एतद् धर्मरहस्यमेतत् तत्त्वं त्रिलोकीसारमिदम् । यज्जीवानामहिंसा वधाद्यतिचारपरिमुक्ता ॥८५॥
इति देशनां श्रुत्वा राजा सुलसेन सह व्रतं प्रथमम् । गृह्णाति सम्यक्त्वयुतमसमर्थः सर्वविरतौ ॥८६॥
चौरोऽपि सर्वविरतिं प्रतिपद्यते तथा बहुर्जनोऽन्यः । जिनभवनबिम्बपूजां तत्र च विकथायाः परिहारम् ॥८७॥
कोऽप्यणुव्रतमेकमन्ये सर्वाणि कोऽपि प्रव्रज्याम् । प्रतिपद्यतेऽथ सर्वे नत्वा व्रजन्ति स्थानेषु ॥८८॥

रणरङ्गमल्लराजः पटहकदानेन निजदेशे । घोषयत्यमारिं कारागाराणि शोधयति ॥८९॥
रथयात्राः प्रवर्तयति सर्वत्र प्रभावयति तथा तीर्थम् । साधर्मिकवात्सल्यं करोति सारं सुगृहिधर्मे ॥९०॥
यः कोऽप्युभयसन्ध्यं प्रतिक्रामति पठति गुणयति शृणोति च । जिनसिद्धान्तरहस्यं तथा जिनभवनेषु नित्यमपि ॥९१॥
स्नपनार्चनारात्रिकलेख्यकादीन् करोति यो विधिना । सर्वस्यापि सकुटुम्बस्य तस्य रणरङ्गमल्लनृपः ॥९२॥
भोजनवस्त्रासनवाहनादि संपादयत्यशेषमपि । धर्मव्रतस्य हेतोर्द्रव्यं दापयति प्रचुरम् ॥९३॥
प्रायः श्रावकलोको न करोति न कारयति वाणिज्यादि । गुरुदेवयोः सेवां करोति नित्यमपि निश्चिन्तः ॥९४॥
ये भूरिविभवयुक्तास्तेषामपि सदापि करोति सम्मानम् । पञ्चपरमेष्ठिमात्रेण श्रावका येऽपि तेषामपि ॥९५॥
हट्टगृहाणां न करः क्रयाणकं यच्चैकशकट्या । आनयन्ति नयन्ति तस्य च शुल्कं मुक्तं नरेन्द्रेण ॥९६॥
अथ स मित्रं सुलसो भ्रष्टोऽन्तःपुरे नरपतेः । सर्वस्वं गृहीत्वा मुक्तस्तथापि खलु नरेन्द्रेण ॥९७॥

एवंपि अणेण कहं वालिज्जंतंपि जयमेव । तहवि न होइ सुक्खं, सो मे आसीवए पउरं ॥९९॥
अह य बालाणम्मि भारवंताणं अगइत्तमाणं । जाणइ य नेवसिहं आहारम्मि न बीहइ ॥१००॥
अह पत्ताणि सोढा आमय गेण पज्जयालणे । इयरम्मि लिहिउं सव्वा तुरा मओ ससिरं ॥१०१॥
अणुहविऊण सया मे विविहं अणं तेय वाहेइ । तेसुवि मएसु अणं, एवं मे वयए कालो ॥१०२॥
सुक्कदविणस्स छुहए बहुदाय तहावि हवो न तोणाणं । मुल्लस्स कुणइ गणं नय अत्थि दयाए परिणामो ॥
तो एवं तोणाणं बहुणा कालेण सो खराणं । बहुयाणं जणिऊणं घोरं पीडं विवत्तिं च ॥१०४॥
तत्तो अपडिक्कंतो रुद्दझाणाहिओ मरिऊण । तइयाए पुढवीए परमाऊ नारओ जाओ ॥१०५॥
उव्वट्टिऊण तत्तो घोरं भमिउं चिरं भवे दुक्खं । पुव्वोवज्जियसम्मत्तभावओ जिणमयं लद्धुं ॥१०६॥
सुकुलंमि कुंदनयरे गयणियबंधम्मि जणपसिद्धम्मि । सम्मं च पालिऊणं मोक्खम्मि कमेण संपत्तो ॥१०७॥
एवं अइभारारोवणेण ववहरंति जे पढमं । इय दुक्खभायणं ते हवंति तो जयह तच्चाए ॥१०८॥
रणसंगमल्लराया वि निक्कलंकं अणुव्वयं पढमं । पालेउं नियरज्जे ठविऊण सुंदरकुमारं ॥१०९॥
रयणमयं जिणपडिमं गुरुभत्तो पूइऊण भत्तीए । वंदंतो परिचत्तो आउगसमत्तीए पाणेहिं ॥११०॥
सहसारे इंदत्तं पत्तो तत्तो चुओ य इह भरहे । रहवीरपुरे पुत्तो होऊणं धम्मरायस्स ॥१११॥
पडिवज्जय पव्वज्जओ अणवज्जं पालिऊण पव्वज्जं । विद्धुणियकम्मकलंको पत्तो ठाणं निराबाहं ॥११२॥

॥ इति [illegible] सुजातश्रेष्ठिकथानकं समाप्तम् ॥

विचार्यैवं च अनेन तस्य दत्त्वा सुवर्णमपि, [illegible] । अन्यतोऽपहरते सोऽपि गत्वा गृहे विक्रीणीते ॥९८॥
एवं च रात्रौ करोति वाणिज्यमपि स्वयमेव । तथापि न भवति सुखं बहुस्वामित्वात् उत्पद्यते प्रचुरम् ॥९९॥
अथ च बालवत्सानां भाराक्रान्तानां मन्दगमनानाम् । जानाति न नैवाहिममपि आहारादपि न बिभेति ॥१००॥
अथ प्रभातानि सोढ्वा [illegible] तेन पर्यन्तसमारोहणे । प्रेरयितुं [illegible] तान्यतिचिरम् ॥१०१॥
अनुभूय सदा ते विविधाम् [illegible] वाहयति । तेष्वपि मृतेष्वन्यान्, एवं तस्य गच्छति कालः ॥१०२॥
शुल्कद्रविणस्य चुट्टयति बहुशोऽप्यर्थं न तथा । मूल्यस्य करोति गणनां न चास्ति दयायाः परिणामः ॥
तत् एवं तथा बहुना कालेन स खराणाम् । बहूनां जनयित्वा घोरां पीडां विपत्तिं च ॥१०४॥
ततोऽप्रतिक्रान्तो रौद्रध्यानाधिको मृत्वा । तृतीयस्यां पृथिव्यां परमायुर्नारको जातः ॥१०५॥
उद्धृत्य ततो घोरं भ्रान्त्वा चिरं भवे दुःखम् । पूर्वोपार्जितसम्यक्त्वभावतो जिनमतं लब्ध्वा ॥१०६॥
सुकुले कुन्दनगरे [illegible] जनप्रसिद्धे । सम्यक् च पालयित्वा मोक्षं क्रमेण संप्राप्तः ॥१०७॥
एवमतिभारारोपणेन प्रवर्तन्ते ये प्रथमम् । इति दुःखभाजनं ते भवन्ति ततो यतध्वं तत्त्यागे ॥१०८॥
रणसंगमल्लराजोऽपि निष्कलङ्कमणुव्रतं प्रथमम् । पालयित्वा निजराज्ये स्थापयित्वा सुन्दरकुमारम् ॥१०९॥
रत्नमयीं जिनप्रतिमां गुरुभक्तः पूजयित्वा भक्त्या । वन्दमानः परित्यक्त आयुःसमाप्तौ प्राणैः ॥११०॥
सहस्रारे इन्द्रत्वं प्राप्तस्ततश्च्युत इह भरते । रथवीरपुरे पुत्रो भूत्वा धर्मराजस्य ॥१११॥
प्रपद्य प्रव्रज्याम् अनवद्यां पालयित्वा प्रव्रज्याम् । विधुतकर्मकलङ्कः प्राप्तः स्थानं निराबाधम् ॥११२॥

कुमरं सिरिसिंघलनराहिवस्स सो भणइ कालिए सिन्धे । पेमामयसंबलं तुह धम्मधन्न हिययम्मि ॥१५॥
अत्थं चिय दव्वं कारणं तु मह पेमए इत्थ । नारंग रयणमालाउ अत्थि सुया तस्स किं बहुणा ? ॥
रम्भत्थिय रम्भीयं सिविणे रम्भागयं परिणयइ । आगंतारं मन्ने विन्नाणपगरिसं बाला ॥१७॥
संति हु कुमणपरसा राहावेहं करेइ जो कोइ । सो चिय मह होइ वरो राया वा रायकुमरो वा ॥१८॥
राया पुण बहु मन्नइ तीए वरं भुवणकुमारवरं । तहवि न कुमारिवयणं पडिकूलइ इय विचिंतंतो॥१९॥
विन्नवइ सिसु राहावेहो कुमारस्स भुवणमल्लस्स । सो कुमरदंसणुस्सुयमणेण सिरिसिंघलनरवइणा ॥२०॥
पहु ! तुह पायमूलम्मि पेसिओ विन्नवेइ कुमरो । नियदंसणामएणं दिट्ठिं निव्ववउ सामिस्स॥२१॥
सो अवलोयइ राया गयणमुहं सो य भणइ कुमरस्स । अज्जं चिय संझाए जत्ता सव्वत्थसिद्धिकरा॥२२॥
तो राया परिचिंतइ कल्लाणपरंपरा कुमारस्स । एसा, जं आसन्ने लद्धं लग्गं समग्गगुणं ॥२३॥
यत उक्तम्:—

"दुःसाध्यान्यपि कार्याणि सहसा साधनानि च । वदन्ति गुरुं सिद्धिं कारणान्येव कर्मणाम् ॥"

अह तेणाइट्ठाणंतरमुम्माणयं पसिद्धं सारं । कुमरेण समं गमणे संवाहत्थं तु चंपाए ॥२४॥
एत्थंतरम्मि धारिणिपासायमाविसइ सूरो । कुमरेण समं गमणे संवाहत्थं तु चंपाए ॥२५॥
विप्फुरियकिरणपसरो नक्खत्तगणो विहाइ गयणम्मि । कुमरसहचलियरज्जसिरिपरिहियालंकारभारुव्व ॥२६॥
अह पच्चूसंगलविसो कुलदेवयमाणिणिजणरइयाइं । पुज्जाइं नमंसेउं जणयाओ पाविउं सिक्खं ॥२७॥
जणगवणवद्धणरसियणमणुराएण ण्हाणयम्मि । चउरंगबलसमेओ कुमरो संचलइ नयराओ ॥२८॥

---

¹ कुमारं श्रीसिंहलनराधिपस्य स भणति कालिके सार्थे । प्रेमामृतसंबलं तव ममतो हृदये ॥१५॥
कुमारोऽपि यतो कारणं तु मम प्रेम्णः इह मम । नाम्ना रत्नमालाऽस्ति सुता तस्य किं बहुना ! ॥१६॥
रम्भार्थे रम्भीव स्वप्ने रम्भाकृते परयन । आगतारं मन्ये विज्ञानप्रकर्षो बाला ॥१७॥
सन्ति खलु कुमनसिका राधावेधं करोति यः कोऽपि । स एव मम भवति वरो राजा वा राजकुमारो वा॥१८॥
राजा पुनर्बहु मन्यते तस्या वरं भुवनमल्लकुमारवरम् । तथापि न कुमारीवचनं प्रतिकूलयतीति विचिन्तयन् ॥
विज्ञापयति राधावेधं कुमारस्य भुवनमल्लस्य । ततः कुमारदर्शनोत्सुकमनसा श्रीसिंहलनरपतिना ॥२०॥
प्रभो ! तव पादमूले प्रेषितो निर्विज्ञपयति कुमारः । निजदर्शनामृतेन दृष्टिं निर्वापयतु स्वामिनः ॥२१॥
ततोऽवलोकते राजा गगनमुखं स च भणति कुमारस्य । अद्यैव संध्यायां यात्रा सर्वार्थसिद्धिकरा ॥२२॥
ततो राजा परिचिन्तयति कल्याणपरम्परा कुमारस्य । एषा, यदासन्ने लब्धं लग्नं समग्रगुणम् ॥२३॥
अथ तेनादिष्टानन्तरमुत्समाङ्गयति परिजनं सारम् । कुमारेण समं गमने संवाहार्थं तु चम्पायाम् ॥२४॥
अत्रान्तरे धारिण्याप्रासादमाविशति सूरः । कुमारेण समं गमने संवाहार्थं तु चम्पायाम् ॥२५॥
विस्फुरितकिरणप्रसरो नक्षत्रगणो विभाति गगने । कुमारसहचलितराज्यश्रीपरिहितालङ्कारभार इव ॥२६॥
अथ कुलमङ्गलकृत्यः कुलदेवताजननीजनकप्रमुखानि । पूज्यानि नमस्यित्वा जनकात् प्राप्य शिक्षाम् ॥२७॥

अह लद्धचेयणं तं खणेण भद्दासणे निवेसेउं। परिपुच्छेइ कुमारो किं बाहइ तुम्ह अंगम्मि? ॥४३॥

अह उम्मीलियनयणो अवलोइय किंपि चलिरदिट्ठीए। कंडुअइ वामकण्णं नाहिपएसं परिमुसेइ ॥४४॥

लज्जं नाडइ नय देइ उत्तरं पुच्छिओवि कुमरेण। वामपयंगुट्ठेणं ओणयवयणो लिहइ धरणिं ॥४५॥

इय तस्स चिट्ठियं पासिऊण चिंतइ सविम्हयं कुमरो। समयणरमणिवियारा किं कारणमित्थ दीसंति? ॥

एवं च वियक्कंतो सुणइ झुणी सजलघणसमुद्दामं। तो भणइ अमयवुट्ठीकल्लाणं कस्स वयणमिणं? ॥४७॥

तो कहइ मंतिपुत्तो एस झुणी अभयसूरिअइसइणो। तो तेण निवेण समं कुमरो पत्तो तहिं तुरियं ॥४८॥

कंचणगिरिंव उन्नइसमन्नियं सयललोयमज्झत्थं। थिरयासंजुयमतुलं जच्चसुवण्णच्छविच्छायं ॥४९॥

वरपवहणंव भवजलहिपडियजंतूण तारणसमत्थं। हारंव सुगुणकलियं पणमंति कुमारनरवइणो ॥५०॥

मुणिनाहचरणकमलं मंती सीहोवि कुमरपाणपिओ। सामंताई य तहा उवविट्ठा उचियट्ठाणेसु ॥५१॥

तो ताण हियट्ठाए धम्मं वागरइ अभयसूरीवि। जीवो अणाइनिहणो अणाइकयकम्मसंबंधो ॥५२॥

रागस्स व दोसस्स व वसगो पावाइं कुणइ विविहाइं। घायइ पाणिनिवहं अलियं जंपइ खुद्दमणो ॥५३॥

अवहरइ परस्स धणं लुद्धो संतेवि वरकलत्तम्मि। विलसइ परनारीहिं इहपरलोयाण निरविक्खो ॥५४॥

बहुजीवविघायकरे आरंभे कुणइ कारवेइ तहा। अणुमन्नइ अन्नकए तन्निउणजणं पसंसंतो ॥५५॥

मिच्छाभिमाणनडिओ करेइ एवं अणेगहा पावं। तस्सोदयम्मि अवसो विनडिज्जइ घोरनरएसु ॥५६॥

ततो हाहारवमुखर आस्थानजने ससंभ्रमं कुमार.। चन्दनरससेकाद्युपचारं करोति कारयति च ॥४२॥

अथ लब्धचेतनं तं क्षणेन भद्रासने निवेश्य। परिपृच्छति कुमार. किं बाधते युष्माकमङ्गे? ॥४३॥

अथोन्मीलितनयनोऽवलोक्य किमपि चलितदृष्ट्या। कण्डूयति वामकर्णं नाभिप्रदेशं परिमृष्णाति ॥४४॥

लज्जां नटयति न च ददात्युत्तरं पृष्टोऽपि कुमारेण। वामपादाङ्गुष्ठेनावनतवदनो लिखति धरणिम् ॥४५॥

इति तस्य चेष्टितं दृष्ट्वा चिन्तयति सविस्मयं कुमारः। समदनरमणीविकाराः किं कारणमत्र दृश्यन्ते? ॥४६॥

एवं च वितर्कयन् शृणोति ध्वनिं सजलघनसमुद्दामम्। ततो भणत्यमृतवृष्टिकल्याणं कस्य वचनमिदम्? ॥४७॥

ततः कथयति मन्त्रिपुत्र एष ध्वनिरभयसूर्यतिशायिनः। ततस्तेन नृपेण समं कुमारः प्राप्तस्तत्र त्वरितम् ॥४८॥

काञ्चनगिरिमिवोन्नतिसमन्वितं सकललोकमध्यस्थम्। स्थिरतासंयुतमतुलं जात्यसुवर्णच्छविच्छायम् ॥४९॥

वरप्रवहणमिव भवजलधिपतितजन्तूनां तारणसमर्थम्। हारमिव सुगुणकलितं प्रणमतः कुमारनृपती ॥५०॥

मुनिनाथचरणकमलं मन्त्री सिंहोऽपि कुमारप्राणप्रियः। सामन्तादयश्च तथोपविष्टा उचितस्थानेषु ॥५१॥

ततस्तेषां हितार्थं धर्मं व्याकरोत्यभयसूरिरपि। जीवोऽनादिनिधनोऽनादिकृतकर्मसंबन्धः ॥५२॥

रागस्य वा द्वेषस्य वा वशगः पापानि करोति विविधानि। घातयति प्राणिनिवहमलीकं जल्पति क्षुद्रमनाः ॥

अपहरति परस्य धनं लुब्धः सत्यपि वरकलत्रे। विलसति परनारीभिरिहपरलोकयोर्निरपेक्ष. ॥५४॥

बहुजीवविघातकरानाऽऽरम्भान् करोति कारयति तथा। अनुमन्यतेऽन्यकृतांस्तन्निपुणजनं प्रशंसन् ॥५५॥

मिथ्याभिमाननटितः करोत्येवमनेकधा पापम्। तस्योदयेऽवशो विनट्यते घोरनरकेषु ॥५६॥

रागदोसवसट्टो तत्थवि संचिणिय पावमइघोरं । तिरिएसु सहइ दुक्खं पुणोवि नरएसु तिरिएसु
एवं दुहरिंछोलिं विसहंतो दीणमाणसो अवसो । जुगसमिलानाएणं लहेइ कहकहवि मणुयत्तं ॥५८॥
तत्थवि पावइ जीवो पुव्वज्जियदुक्कयपरिणइवसेण । वहबंधणमरणाइं धणावहाराइवसणाइं ॥५९॥
दारिद्दरोगदोहग्गसोगवहुआवईहिं परिकलिओ । चिंतासंतावेणं दुंकुलत्तेणं परिब्भूओ ॥६०॥
तो चिंतेइ नियमणे अन्नभवे किं मए कयं पावं । जेणेसो हं विहिओ विहिणा दुक्खाण गुरुखाणी ॥६१॥
तत्तो धम्ममईए काउमहम्मं पुणोवि कुगईसु । विनडिज्जइणेगविहं पावइ कोवि हु कुदेवत्तं ॥६२॥
तत्थ पे वंतरभावेवि किंकराणंपि किंकरो कोइ । होइ नडिज्जइ तत्थवि तेसिं आणाए
दासावि माणुसत्ते सामीहिंतो लहंति भत्ताई । तो ते तेसिं आणं वहु मन्नंतावि हु कुणंति ॥६४॥
अभिओगियदेवा पुण लहंति न हु किंपि सामिपासाओ । आणाइक्कमणे उण ते ताडिज्जंति
जह वेयणाभिभूया नारयवासाओ नारयव्व तओ । वहु मन्नंति भवंतरगमणं, अन्ने पुणो केई ।
अज्झवसायविसेसा इड्ढिविसेसंपि किंपि संपत्ता । दट्ठुं महिड्ढिइड्ढिं ईसाकवलियमणा तह य ॥६७॥
रागदोसवसट्टा न लहंति रइं मइं च जिणधम्मे । रुद्दज्झाणोवगया चुया य पावंति तो कुगइं ॥६८॥
तो रागद्दोसाणं असेसदुक्खोहखाणिभूयाणं । उज्जमह निग्गहम्मी सो पुण जिणधम्मसेवाए ॥६९॥
धम्मोवि य दुविगप्पो जइधम्मो तह गिहत्थधम्मो य । जइधम्मो दसभेओ

रागद्वेषवशात्तत्रापि संचित्य पापमतिघोरम् । तिर्यक्षु सहते दुःखं पुनरपि नरकेषु तिर्यक्षु ॥५७॥
एवं दुःखपङ्क्तिं विषहमाणो दीनमानसोऽवशः । युगशम्यान्यायेन लभते कथंकथमपि मनुजत्वम् ॥५८॥
तत्रापि प्राप्नोति जीवः पूर्वोपार्जितदुष्कृतपरिणतिवशेन । वधबन्धनमरणानि धनापहारादिव्यसनानि ॥५९॥
दारिद्र्यरोगदौर्भाग्यशोकबह्वापद्भिः परिकलितः । चिन्तासंतापेन दुष्कुलत्वेन परिभूतः ॥६०॥
ततश्चिन्तयति निजमनस्यन्यभवे किं मया कृतं पापम् । येनैषोऽहं विहितो विधिना दुःखानां
ततो धर्ममत्या कृत्वाऽधर्मं पुनरपि कुगतिषु । विनट्यतेऽनेकविधं प्राप्नोति कोऽपि खलु कुदेवत्वम् ॥६२॥
तत्र च व्यन्तरभावेऽपि किंकराणामपि किंकरः कोऽपि । भवति नट्यते तत्रापि तेषामाज्ञयाऽनवरतम्
दासा अपि मनुष्यत्वे स्वामिभ्यो लभन्ते भक्तादीन् । ततस्ते तेषामाज्ञां बहु मन्यमाना अपि खलु कुर्वन्ति
आभियोगिकदेवाः पुनर्लभन्ते न खलु किमपि स्वामिपार्श्वात् । आज्ञातिक्रमणे पुनस्ते ताड्यन्ते तैस्तथा
यथा वेदनाभिभूता नारकवासाद् नारका इव ततः । बहु मन्यन्ते भवान्तरगमनम्, अन्ये पुनः केचित्
अध्यवसायविशेषादृद्धिविशेषमपि कमपि संप्राप्ताः । दृष्ट्वा महर्द्धिऋद्धिमीर्ष्याकवलितमनसस्तथा च ॥६७॥
रागद्वेषवशार्ता न लभन्ते रतिं मतिं च जिनधर्मे । रौद्रध्यानोपगताश्च्युताश्च प्राप्नुवन्ति ततः
ततो रागद्वेषयोरशेषदुःखौघखानिभूतयोः । उद्यच्छत निग्रहे स पुनर्जिनधर्मसेवया ॥६९॥
धर्मोऽपि च द्विविकल्पो यतिधर्मस्तथा गृहस्थधर्मश्च । यतिधर्मो दशभेदः श्रावकधर्मो द्वादशधा ॥७०॥

१ ग. °वसिट्ठ° । २ क. ग. दुक्ख । ३ क. वि ।

असमत्थो जइधम्मे ता सम्मं कुणउ देसविरइंपि। तत्थवि असमत्थो तंपि देसओ कुणउ, तेणावि ॥७१॥
पत्तसुदेवगणुमाणुसभवसम्मत्तसुद्धजइधम्मो। अब्भासवसाओ निहयरागदोसो अहक्खायं ॥७२॥
लद्धूण चरित्तं घाइकम्मसुम्मूलिऊण संपत्तो। केवलनाणं तत्तो पावइ ठाणं निराबाहं ॥७३॥
इय निसुणिऊण कुमरो सूरिं विन्नवइ मज्झ गिहिधम्मे। पढमवयं कहसु तहा तद्दोसे, सूरिणावि तओ ॥
वहबंधाइविसुद्धं कहियं वित्थारिऊण पढमवयं। पडिवन्नं कुमरेणं सचिवसुएणंपि सीहेण ॥७५॥
सम्मत्तेण समेयं समयविहाणेण परमसद्धाए। तो पुट्ठो कुमरेणं सूरी तन्नयरनिवचरियं ॥७६॥
कह एसो मं दट्ठुं मुच्छाए निवडिओ, कहं कुणइ। रमणीमयणवियारे पुरिसोवि, तो कहइ सूरी ॥७७॥
सिंहपुरे आसि तुमं पुव्वभवे नरवरो रयणसारो। भज्जा य मयणरेहा दढनेहा आसि तुज्झ पिया ॥
एमेव कहवि तीए तुमं विरत्तो, इमा तह चेव। तइ अणुरत्तावि दढं दट्ठुं अप्पमाणमइदुसहं ॥७९॥
उब्बंधेऊण मया सिद्धत्थपुरम्मि सुंदरनिवस्स। अज्झवसायविसेसा जाया धूयाऽणवच्चस्स ॥८०॥
मूले नक्खत्तम्मी नरनाहो तीइ जम्मसमयम्मि। भवियव्वयावसाओ सहसा पंचत्तमणुपत्तो ॥८१॥
एईए पुत्तत्तं सुमइअमच्चेण पायडंतेण। अहिसित्ता रज्जम्मी इत्थित्तं गोवियं च दढं ॥८२॥
मरिऊण रयणसारो उप्पन्नो तं समागओ एत्थ। पुव्वभवब्भासाओ तइ दिट्ठे पसरिए मोहे ॥८३॥
किं मह पीई एवं इमम्मि इय विमरिसप्पयरिसम्मि। जाए जाईसरणे तं जायं जं तए पुट्ठं ॥८४॥

असमर्थो यतिधर्मे तदा सम्यक् करोतु देशविरतिमपि। तत्राप्यसमर्थस्तामपि देशतः करोतु, तेनापि ॥७१॥
प्राप्तसुदेवत्वसुमनुष्यत्वसम्यक्त्वशुद्धयतिधर्मः। अभ्यासवशाद् निहतरागद्वेषो यथाख्यातम् ॥७२॥
लब्ध्वा चारित्रं घातिकर्मोन्मूल्य संप्राप्तः। केवलज्ञानं ततः प्राप्नोति स्थानं निराबाधम् ॥७३॥
इति श्रुत्वा कुमारः सूरिं विज्ञपयति मम गृहिधर्मे। प्रथमव्रतं कथय तथा तद्दोषान्, सूरिणापि ततः ॥७४॥
वधबन्धादिविशुद्धं कथितं विस्तार्य प्रथमव्रतम्। प्रतिपन्नं कुमारेण सचिवसुतेनापि सिंहेन ॥७५॥
सम्यक्त्वेन समेतं समयविधानेन परमश्रद्धया। ततः पृष्टः कुमारेण सूरिस्तन्नगरनृपचरितम् ॥७६॥
कथमेष मां दृष्ट्वा मूर्च्छया निपतितः, कथं करोति। रमणीमदनविकारान् पुरुषोऽपि, ततः कथयति सूरिः ॥
सिंहपुरे आसीस्त्वं पूर्वभवे नरवरो रत्नसारः। भार्या च मदनरेखा दृढस्नेहाऽऽसीत् तव प्रिया ॥७८॥
एवमेव कथमपि तस्यां त्वं विरक्तः, इयं तथैव। त्वय्यनुरक्तापि दृढं दृष्ट्वाऽप्रमाणमतिदुःसहम् ॥७९॥
उद्बध्य मृता सिद्धार्थपुरे सुन्दरनृपस्य। अध्यवसायविशेषाज्जाता दुहिताऽनपत्यस्य ॥८०॥
मूले नक्षत्रे नरनाथस्तस्या जन्मसमये। भवितव्यतावशान् सहसा पञ्चत्वमनुप्राप्तः ॥८१॥
एतस्याः पुत्रत्वं सुमत्यमात्येन प्रकटयता। अभिषिक्ता राज्ये स्त्रीत्वं गोपितं च दृढम् ॥८२॥
मृत्वा रत्नसार उत्पन्नस्त्वं समागतोऽत्र। पूर्वभवाभ्यासात् त्वयि दृष्टे प्रसृते मोहे ॥८३॥
किं मम प्रीतिरेवमस्मिन्निति विमर्शप्रकर्षे। जाते जातिस्मरणे तज्जातं यत् त्वया पृष्टम् ॥८४॥

---

१ ग गेहिधम्मंपि।

तो मुणिवइवयणाओ संजाए चरणमोहविरमम्मि । सा नियरज्जं कुमरे ठविऊणं लेइ पव्वज्जं ॥
सिद्धत्थपुरे गंतुं सचिवे सुमइम्मि ठविय रज्जभरं । कुमरो चलिओ पुरओ पंथे पत्तो य
जा भारहियकहा इव भीमज्जुणनउलसउणिसोहिल्ला । खित्तपुहइव्व भद्दयकरि-सयउवसोहिया
तित्थेसरवसही इव नाणाविहसावएहिं परिकलिया । सरसविसालसरोवरसिरीव घणपुंडरीइल्ला ॥
एवंविहाडवीए कुमरो गंतूण नियबलसमेओ । दसजोयणाण अंते आवासइ वरुणनईतीरं ॥८९॥
कइवयपुरिससमेओ पत्तो कोऊहलेण वणगहणं । अवलोयंतो पिच्छइ विज्जाहररइयजिणभवणं ॥९०॥
अइनिम्मलफलिहसिलाविणिम्मियं ससहरस्सव विमाणं । राहुस्स संभमाओ ओइन्नं वसुमईवीढे ॥९१॥
तत्थ य संकंताइं तडसंठियतरुवराण कुसुमाइं । परिचुंबंति य भमरा पीडियवयणा लहु वलंति ॥
तम्मि जिणेसरभवणे सविम्हयं जाव पविसइ कुमारो । कयउब्भडसिंगारं तो पिच्छइ देविनिउरंबं ॥
काओवि तहिं पुंजणपुंछणगकमेण नियपपावरयं । अवणिंतीओ इव सारविंति जिणमंदिरंगणयं ॥
अन्नाओ जिणधम्मे रायममायंतयंव हिययम्मि । कुंकुमच्छडयमिसेणं ठवंति जिणभवणंगणए ॥
एक्का य तत्थ बाला अच्चणसुयंधकुसुममालाहिं । नाणाविच्छित्तीहिं पूअइ गब्भहरजिणबिंबं ॥
एवंविहसुरविम्हयाउलम्मि भवणम्मि संठियं दिट्ठं । सोम्मं कंचणवन्नं बिंबं सिरिरिसहसामिस्स ॥
तं दट्ठूणं गुरुभत्तिभरसमुप्पन्नबहलरोमंचो । मउलियकरकमलजुओ थुणिऊण जिणेसमुवविसि

ततो मुनिपतिवचनात् संजाते चरणमोहविरामे । सा निजराज्यं कुमारे स्थापयित्वा लाति प्रव्रज्याम् ॥८६॥
सिद्धार्थपुरे गत्वा सचिवे सुमतौ स्थापयित्वा राज्यभरम् । कुमारश्चलितः पुरतः पथि प्राप्तश्च यावत् ॥८७॥
या भारतीयकथेव भीमार्जुननकुलशकुनिशोभावती । क्षेत्रपृथिवीव भद्रककरिशत(कर्कश)उपशोभिता ॥
तीर्थेश्वरवसतिरिव नानाविधश्वापदैः (श्रावकैः) परिकलिता । सरसविशालसरोवरश्रीरिव घनपुण्डरीका ॥८८॥
एवंविधाटव्यां कुमारो गत्वा निजबलसमेतः । दशयोजनानामन्ते आवासयति वरुणानदीतीरे ॥८९॥
कतिपयपुरुषसमेतः प्राप्तः कुतूहलेन वनगहनम् । अवलोकमानः पश्यति विद्याधररचितजिनभवनम् ॥९०॥
अतिनिर्मलस्फटिकशिलाविनिर्मितं शशधरस्येव विमानम् । राहोः संभ्रमादवतीर्णं वसुमतीपीठे ॥९१॥
तत्र च संक्रान्तानि तटसंस्थिततरुवराणां कुसुमानि । परिचुम्बन्ति च भ्रमराः पीडितवदना लघु वलन्ति ॥९२॥
तस्मिन् जिनेश्वरभवने सविस्मयं यावत्प्रविशति कुमारः । कृतोद्भटशृङ्गारं तावत्पश्यति देवीनिकुरम्बम् ॥९३॥
का अपि तत्र [illegible] निजपापरजः । अपनयन्त्य इव समारचयन्ति जिनमन्दिराङ्गणम् ॥९४॥
अन्याः जिनधर्मे रागममायमानमिव हृदये । कुङ्कुमच्छटामिषेण स्थापयन्ति जिनभवनाङ्गणे ॥९५॥
एका च तत्र बाला अर्चनसुगन्धकुसुममालाभिः । नानाविच्छित्तिभिः पूजयति गर्भगृहजिनबिम्बम् ॥९६॥
एवंविधसुरविस्मयाकुले भवने संस्थितं दृष्टम् । सौम्यं काञ्चनवर्णं बिम्बं श्रीऋषभस्वामिनः ॥९७॥
तद् दृष्ट्वा गुरुभक्तिभरसमुत्पन्नबहलरोमाञ्चः । मुकुलितकरकमलयुगः स्तुत्वा जिनेशमुपविशति ॥९८॥

---

१ क [illegible]

ताओ असुरवहूओ पइदिणकिचाइं तत्थ काऊण। पिच्छणयं आरत्तियमंगलदीवाइयं सव्वं ॥९९॥
[illegible] गया कुमरोवि समुट्ठिऊण जिणभवणं। जा जोयइ सव्वत्तो ता पच्छिमदारवारिमि
पीणपयोहरसुहया नवकुवलयनयणपीवरसिरीया। वरहंसगया वावी दिट्ठा कुमरेण रमणिज्ज ॥१०१॥
तं पिच्छिऊण कुमरो सीयलमहुरेण निम्मलजलेण। गुरुवयणेणव सोहइ अप्पाणं मग्गपरिसन्तं ॥१०
जलपाणं काऊणं उवविट्ठो जाव तीइ तद्दिदेसे। ता वानरीए सहिओ पवंगमो आगओ एगो ॥१०
अहिणवहलिद्दवन्नो गुंजाहलहारभूसियसरीरो। सल्लइसाहाहत्थो सागमहिओव्व सुग्गीवो ॥१०४॥
कुमरसिरपवरमणिणो तत्तो कुमरस्स भुवणमल्लस्स। काऊणं पणिवायं पयंपए मणुयवाणीए ॥१०५॥
इह अडवीए मज्झे कुमार! निवसामि मन्दकालंपि। परउवयाररसमय गुणेहिं मह सुयर! विन्नवि
एसा मज्झ सरीरं पसावि धणं च जीवियं एसा। एयाए विरहिओ खलु खणंपि न खमो अहं हाउ॥१०७
किंपुण इह अडवीए सयावि मह वानरेसु सामित्तं। तं पुण वणंतरे मह गयस्स कज्जंतरवसेण ॥१०
दुट्ठेण वानरेणं अहिट्ठियं, तं च निग्गहेउमहं। जइवि समत्थो तहवि हु एसा महपावपरिणा
मइ नेहनिब्भरा देइ उज्झिउं नेय कहवि पिक्खंती। एगागिणि च एयं मोत्तुं सक्केमि नेय अहं ॥११०॥
सोयणमहूसवकरो संपइ पुन्नोदयप्पगरिसेण। दिट्ठो तुमं महायस! सुणो धम्मोव्व पच्चक्खं ॥१११॥
तो तुह भुयछायाए निवसउ निरुवद्दवा इमा ताव। जा तस्स दुट्ठपवगस्स अहमुच्छेदेमि संभूयं॥११२॥
सा अपुरस्त्रियः प्रतिदिनकृत्यानि तत्र कृत्वा। प्रेक्षणकमारात्रिकमङ्गलदीपादिकं सर्वम् ॥९९॥
निजनिजस्थानेषु गताः कुमारोऽपि समुत्थाय जिनभवनम्। यावत् पश्यति सर्वतस्तावत् पश्चिमद्वारवति ॥
पीनपयोभ(ध)रसुभगा नवकुवलयनयनपीवरश्रीका। वरहंसगता वापी दृष्टा कुमारेण रमणीया ॥१०१॥
तां दृष्ट्वा कुमारः शीतलमधुरेण निर्मलजलेन। गुरुवचनेनेव शोभमानमात्मानं मार्गपरिश्रान्तम् ॥१०२॥
जलपानं कृत्वोपविष्टो यावत् तस्यास्तटदेशे। तावद् वानर्या सहितः प्लवङ्गम आगत एकः ॥१०३॥
अभिनवहरिद्रावर्णो गुञ्जाफलहारभूषितशरीरः। सल्लकीशाखाहस्तः सागमहित इव सुग्रीवः ॥१०४॥
कुमारशिरःप्रवरमणेस्ततः कुमारस्य भुवनमल्लस्य [illegible]
[illegible]
[illegible] अविरमेया। एतया विरहितः खलु क्षणमपि न समोऽहं स्थातुम् ॥१०७॥
किंपुनरटव्यां सदापि मम वानरेषु स्वामित्वम्। तत् पुनर्वनान्तरे मम गतस्य कार्यान्तरवशेन ॥१०८॥
[illegible] वानरेणाधिष्ठितं, तं च निग्रहीतुमहम्। यद्यपि समर्थस्तथापि [illegible] ॥१०९॥
स्नेहनिर्भरा ददाति मोक्तुं नैव कथमपि प्रेक्षमाणा। एकाकिनीं चैतां मोक्तुं शक्नोमि नैवाहम् ॥११०॥
[illegible]नमहोत्सवकरः सम्प्रति पुण्योदयप्रकर्षेण। दृष्टस्त्वं महायशः! [illegible] ॥१११॥

इय भणिऊण पवंगो विणिग्गओ तत्थ पिययमं मोत्तुं । तो कुमरो परिचिंतइ दीसइ अच्चब्भुयं ...
साहामिगोवि एसो माणुसभासाए जं पयंपेइ । मइपुव्विया य वित्ती कहवा पसुणोवि य इमस्स ॥११६॥
अह खणमेगं गमिउं भणिओ कुमरो पवंगमपियाए । अइबलिओ सो सत्तू मारिस्सइ ...
तो तस्स मरणवत्ता मह एइ न सवणगोयरं जाव । ता जीवियं चइस्सं इय भणिउं पडइ वासरो॥..
तो कुमरो परिचिंतइ हा ! महसरणागयाए एईए । न हु मरणमुवक्खेउं जुत्तं इय तीइ पट्ठीए ॥११८॥
परियणअपरिन्नायाभिप्पाओ तरणसत्तिसंजुत्तो । तीए कड्ढणहेउं झंपं जा देइ कुमरोवि ॥११९॥
ताव न सा वानरिया नय वावी नेय पाणियं तत्थ । कोमलतूलिसणाहे अप्पाणं नियइ पल्लंके॥१२०॥
कुमरस्स भिच्चवग्गो अइदुहिओ तक्खणेण तट्ठाणं । किंकायव्वविमूढो संपत्तो निययसिबिरम्मि ।..
साहइ सचिवाईणं, तेवि हु करितुरयरहवराईयं । पगुणंति वलमसेसं कारिंति य संतिकम्माइं ॥१२२॥
कुमरोवि तत्थ भवणं पिच्छइ वरफलिहभित्तिमणिजालं । जालगवक्खंतरनीहरंतवरधूवधूमसिरं ॥१२३॥
धूमसिहामयलीकिज्जमाणअइविउलविमलगयणयलं । गयणयलगरुयसंलग्गधयवडाडोयकमणीयं ॥१
कमणीयवलिरमुरवहुसंघडक्खुडियकडयमणिनियरं । मणिनियरजडियलंबंतदामकिरणोहदिप्पंतं ।
दिप्पंतरूणयथंभोहघडियपवरसालहंजियारम्मं । रम्ममहिवीढविरइयसुयंधसियपुप्फपयरोहं ॥१२६॥
पुप्फपयरोहमयरंदलुद्धगुंजंतभमिरभमरउलं । भमिरभमरउलअइमहुरसद्दवहिरियदिसाभोयं ॥१२७॥

ततस्तत्र भुजच्छायायां निवसतु निरुपद्रवेयं तावत् । यावत्तस्य दुर्नयफलमहमुपदर्शयामि गत्वा ॥११३॥
इति भणित्वा प्लवंगो विनिर्गतस्तत्र प्रियतमां मुक्त्वा । ततः कुमारः परिचिन्तयति दृश्यतेऽत्यद्भुतमेतत् ।
शाखामृगोऽप्येष मनुष्यभाषया यत्प्रजल्पति । मतिपूर्विका च वृत्तिः कथं वा पशोरपि चास्य ! ॥११५॥
अथ क्षणमेकं गमयित्वा भणितः कुमारः प्लवंगमप्रियया । अतिबलितः स शत्रुर्मारयिष्यति मम भर्तारमिव
ततस्तस्य मरणवार्ता ममैति न श्रवणगोचरं यावत् । तावज्जीवितं त्यक्ष्यामीति भणित्वा पतति कूपम् ।
ततः कुमारः परिचिन्तयति हा ! मच्छरणागताया एतस्याः । न खलु मरणमुपेक्षितुं युक्तमिति तस्याः पृष्ठे ॥११७॥
परिजनापरिज्ञाताभिप्रायस्तरणशक्तिसंयुक्तः । तस्याः कर्षणहेतोर्झम्पां यावद्ददाति कुमारोऽपि ॥११८॥
तावन्न सा वानरी न च वापी नैव पानीयं तत्र । कोमलतूलीसनाथे आत्मानं पश्यति पल्यङ्के ॥१२०॥
कुमारस्य भृत्यवर्गोऽतिदुःखितस्तत्क्षणेन तत्स्थानम् । किंकर्तव्यविमूढः संप्राप्तो निजशिबिरे ॥१२१॥
कथयति सचिवादीनां, तेऽपि खलु करितुरगरथवरादिकम् । प्रगुणयन्ति बलमशेषं कारयन्ति च शान्तिकर्माणि ।
कुमारोऽपि तत्र भवनं पश्यति वरस्फटिकभित्तिमणिजालम् । जालगवाक्षान्तरनिःसरद्वरधूपधूमशिखम् ॥१२॥
धूमशिखाश्यामलीक्रियमाणातिविपुलविमलगगनतलम् । गगनतलगुरुसंलग्नध्वजपटाटोपकमनीयम् ॥१२३॥
कमनीयवलद्वधूसंघट्टत्रुटितकटकमणिनिकरम् । मणिनिकरजटितलम्बमानदामकिरणौघदीप्यमानम् ॥१२॥
दीप्यमानकनकस्तम्भौघघटितप्रवरशालभञ्जिकारम्यम् । रम्यमहीपीठविरचितसुगन्धसितपुष्पप्रकरौघम् ॥१२॥
पुष्पप्रकरौघमकरन्दलुब्धगुञ्जद्भ्रमणशीलभ्रमरकुलम् । भ्रमितृभ्रमरकुलातिमधुरशब्दबधिरितदिगाभोगम् ॥१२॥

इय एरिसम्मि भवणे दिट्ठो कुमरेण कुंडलाहरणो। एगो देवो पुरओ आहरणपहाहिं चिचइओ ॥१२८॥
सो देवो भणइ तओ मा अन्नं किंपि इह वियप्पेसु। कारणवसेण भो कुमर! आणीओ इह मए तं सि ॥१२९॥
सो तं पइ सो जंपइ को देसो एस को पहू एत्थ। को सि तुमं किमहं पुण इहाणिओ कहह मज्झ इमं? ॥
इय निसुणिऊण देवो पडिजंपइ कुमर! जं तए भणियं। तं निसुणह सविसेसं साहिप्पंतं इमं इण्हिं ॥१३१॥
एयं कीलाभवणं विउव्विउं नियपणइणीसहिओ। कीलामि अहं निच्चं अमियगई नाम असुरो हं ॥
एयस्स सामिसालो, अहन्नया रेवयम्मि संचलिओ। चारणमुणिकेवलिणो नमंसणत्थं विभूईए ॥१३३॥
नियदेवीए समेओ जाहे वच्चामि थेवभूभागं। ता पिच्छामि मसाणे उवविट्ठं जोगिअं एगं ॥१३४॥
रत्तंदणकयतिलयं परिहियमिगचम्मचेडयरउद्दं। सुविचित्तियमत्थपट्टोपिआइ पच्छाइयसिरग्गं ॥१३५॥
कसिणसरीसवतणुचम्मविहिअवरजोगपट्टिआवंधं। मिल्लंतं हुंकारं अइगरुअं दारुणं तत्थ ॥१३६॥
तस्स य पुरओ दिट्ठो सुट्ठु हुओ हुयवहो महाजालो। वामे पासम्मि पुणो चिट्ठइ वरबालिया एगा ॥१३७॥
अह तं पिच्छित्तु मए देवी भणिया पिए! पडिक्खेउं। खणमेक्कं पिक्खामो किं ववसइ एस पासंडी ॥१३८॥
एवं च कए कंन्नं तं रुयमाणिं स पावपासंडी। संठावइ मंडलए चच्चइ रत्तंदणेण तओ ॥१३९॥
रत्तकणवीरमालं अवलंबिय तीए कंठदेसम्मि। किर अग्गीए खिविस्सइ तो सो मे तज्जिओ एवं ॥१४०॥
रे रे पाविट्ठ! तुमं एरिसमसमंजसं जणविरुद्धं। मम पुरओ काऊणं वच्चसि किर कत्थ तं मूढ! ॥१४१॥

इत्थंदृशे भवने दृष्टः कुमारेण कुण्डलाभरणः। एको देवः पुरत आभरणप्रभाभिर्मण्डितः ॥१२८॥
स देवो भणति ततो माऽन्यत्किमपीह विकल्पस्व। कारणवशेन भोः कुमार! आनीत इह मया त्वमसि ॥
ततस्तं प्रति स जल्पति को देश एष कः प्रभुरत्र। कोऽसि त्वं किमहं पुनरिहानीतः कथय ममेदम्? ॥१३०॥
इति श्रुत्वा देवः प्रतिजल्पति कुमार! यत्त्वया भणितम्। तच्छृणु सविशेषं कथ्यमानमिदमिदानीम् ॥१३१॥
एतत् क्रीडाभवनं विकृत्य निजप्रणयिनीसहितः। क्रीडाम्यहं नित्यममितगतिर्नामासुरोऽहम् ॥१३२॥
एतस्य स्वामिसारः, अथान्यदा रैवते संचलितः। चारणमुनिकेवलिनो नमस्यनार्थं विभूत्या ॥१३३॥
निजदेव्या समेतो यदा व्रजामि स्तोकं भूभागम्। तदा पश्यामि श्मशान उपविष्टं योगिनमेकम् ॥१३४॥
रक्तचन्दनकृततिलकं परिहितमृगचर्मचेटकरौद्रम्। सुविचित्रितमस्तकोष्णीषेन प्रच्छादितशिरोऽग्रम् ॥१३५॥
कृष्णसर्पतनुचर्मविहितवरयोगपट्टिकाबन्धम्। मुञ्चन्तं हुङ्कारमतिगुरुं दारुणं तत्र ॥१३६॥
तस्य च पुरतो दृष्टः सुष्ठु हुतो हुतवहो महाज्वालः। वामे पार्श्वे पुनस्तिष्ठति वरबालिकैका ॥१३७॥
अथ तं दृष्ट्वा मया देवी भणिता प्रिये! प्रतीक्ष्य। क्षणमेकं प्रेक्षावहे किं व्यवस्यत्येष पाखण्डी ॥१३८॥
एवं च कृते कन्यां तां रुदतीं स पापपाखण्डी। संस्थापयति मण्डलके चर्चति रक्तचन्दनेन ततः ॥१३९॥
रक्तकणवीरमालामवलम्ब्य तस्याः कण्ठदेशे। किलाग्नौ क्षेप्स्यति ततः स मया तर्जित एवम् ॥१४०॥
रे रे पापिष्ठ! त्वमीदृशमसमञ्जसं जनविरुद्धम्। मम पुरतः कृत्वा व्रजसि किल क्व त्वं मूढ! ॥१४१॥

---

१ ग चार्स।

निल्लज्ज ! किं न लज्जसि एयाणं निययपंचभूयाणं । इहपरलोयविरुद्धं जेणाकज्जं समायरसि? ॥१४२॥
इय मम वयणं सोउं तं बालं चयइ सो पलायंतो । करुणाए परिमुक्को, देवीए समप्पिया कन्ना ॥१४३॥
संपुन्नलक्खणं तं धारिंति रूवसंपयं दिव्वं । उच्छंगे काऊणं जंपइ देवी, अहं जाया ॥१४४॥
देवीवि हु सप्पसवा, भणियं च मए न एत्थ संदेहो । लायन्नामयसिंधू कहं इमा माणुसी होइ ? ॥१४५॥
इय जंपंतो पत्तो केवलिपासम्मि, तं च नमिऊण । उवविट्ठो हिययगयं संदेहं जाणिउं सोवि ॥१४६॥
हरिआऊरियवरपंचयन्नघोसोवमेण सद्देण । एयाए बालियाए चरियं कहिउं समाढत्तो ॥१४७॥
तथाहि;—

भरहे इहेव कयमंगलाए नयरीए आसि धणसिट्ठी । तस्सवि य बालविहवा तणया जयसुंदरी ना॰
तीसे य बंधुणो पंच ते आणाए तीए वट्टंति । जिट्ठस्स पुणो घरणी न वट्टइ तीइ सह सम्मं ॥१४९॥
तं परिणावइ अन्नं कन्नं तह पुव्वभारियाइ कयं । जं वा तं वा दूसइ दुव्वयणेहि य दहइ देहं ॥...
अक्कोसइ भाउज्जाइयावि एवं च ताउ वट्टंति । वट्टंतीउ ज्झाणे समगं विज्जूए दड्ढाओ ॥१५१॥
वग्घित्तं पत्ताओ परोप्परं दिट्ठिगोयरगयाओ । पुव्ववेराणुबंधा जुज्झिय तइयं गया पुढविं ॥१५२॥
उव्वट्टिऊण तत्तो परिणामविसेसओ गयउरम्मि । भाउज्जाया जाया भज्जा सूरस्स नरवइणो ॥१...
गब्भे तीए नणंदा धूयत्ताए इमा समावन्ना । उव्वट्टिय नरयाओ परिणामविसेसओ तह य ॥१५४॥
पुव्वभवब्भासाओ अप्पीइं कुणइ सावि गब्भम्मि । तह तप्पाडणहेउं सया उवाए कुणइणेगे ॥१५५॥

निर्लज्ज ! किं न लज्जसे एतेषां नियतपञ्चभूतानाम् । इहपरलोकविरुद्धं येनाकार्यं समाचरसि ? ॥१४२॥
इति मम वचनं श्रुत्वा तां बालां त्यजति स पलायमानः । करुणया परिमुक्तः, देव्यै समर्पिता कन्या ॥१४३॥
संपूर्णलक्षणां तां धारयन्तीं रूपसंपदं दिव्याम् । उत्सङ्गे कृत्वा जल्पति देवी, अहं जाता ॥१४४॥
देव्यपि खलु सप्रसवा, भणितं च मया नात्र संदेहः । लावण्यामृतसिन्धुः कथमियं मानुषी भवेत् ? ॥१४५॥
इति जल्पन् प्राप्तः केवलिपार्श्वे, तं च नत्वा । उपविष्टो हृदयगतं संदेहं ज्ञात्वा सोऽपि ॥१४६॥
हर्यापूरितवरपाञ्चजन्यघोषोपमेन शब्देन । एतस्या बालिकायाश्चरितं कथयितुं समारब्धः ॥१४७॥

भरत इहैव कृतमङ्गलायां नगर्यामासीद् धनश्रेष्ठी । तस्यापि च बालविधवा तनया . सुन्
तस्याश्च बन्धवः पञ्च त आज्ञायां तस्या वर्तन्ते । ज्येष्ठस्य पुनर्गृहिणी न वर्तते तया सह सम्यक् ॥
तं परिणाययत्यन्यां कन्यां तथा पूर्वभार्यया कृतम् । यद्वा तद्वा दूषयति दुर्वचनैश्च दहति देहम् ॥१५०॥
आक्रोशति भ्रातृजायाप्येवं च ते वर्तेते । वर्तमाने च ध्याने समकं विद्युता दग्धे ॥१५१॥
व्याघ्रीत्वं प्राप्ते परस्परं दृष्टिगोचरगते । पूर्ववैरानुबन्धाद् युद्ध्वा तृतीयां गते पृथिवीम् ॥१५२॥
उद्वृत्य ततः परिणामविशेषतो गजपुरे । भ्रातृजाया जाता भार्या शूरस्य नरपतेः ॥१५३॥
गर्भे तस्या ननान्दा दुहितृतयेयं समापन्ना । उद्वृत्य नरकात् परिणामविशेषतस्तथा च ॥१५४॥
पूर्वभवाभ्यासादप्रीतिं करोति सापि गर्भे । तथा तत्पातनहेतोः सदोपायान् करोत्यनेकान् ॥१५५॥

पडिओ तहवि न गब्भो निरुवक्कमआउभावओ तत्तो। समए जाया दिट्ठा तो से सा माणसं दहइ ॥
सूईकम्मकरीए दविणं दाउं महत्ति पयडेउं। छड्डावेई छन्नं, तीए निययाए धूयाए ॥१५७॥
तद्दिवसपसूयाए समप्पिया वड्ढिया य सा, इत्तो। दिट्ठा डिंभेहि समं कीलंती जोगिएण तहिं ॥१५८॥
अइरुद्दविज्जसाहणहेउं मग्गंतएण वरकन्नं। तो लोभविउं नीया सहप्पणा पेयभूमीए ॥१५९॥
तेणं च खिप्पमाणी जलणे असुरेण मोइया इमिणा। ता थेवंपि न अप्पा अप्पेयव्वो कसायाणं ॥१६०॥
तेसिं च हुंति दूरे परिहरियपरिग्गहा गयारंभा। जे हेउम्मि समग्गे नूणं न नियत्तए कज्जं ॥१६१॥
जे सव्वहा असत्ता परिहरिउं तेवि देसओ चइउं। परितणुयंति कसाए, गुरुकम्मा जे य एयंपि ॥१६२॥
काउं असमत्थच्चिय तेवि हु तव्वायगकारएसु दढं। बहुमाणाओ पावंति जोग्गयं, इय मुणिंदम्मि ॥१६३॥
जंपंते कम्मखए जाइं सरिऊण बालिया भणइ। सव्वोवि हु वुत्तंतो जाओ मह नाह! पच्चक्खो॥१६४॥
ता इत्तो तुह पाया मह सरणं चत्तसव्वसंगाहं। जह होमि तह पसायं करेसु मह परमकारुणिय!॥१६५॥
सो जंपइ मुणिनाहो निरुवक्कममत्थि तुज्झ भोगफलं। अज्जवि कम्मं, गिहिधम्ममेव पडिवज्ज ता इन्हिं ॥
सा जंपइ सव्वन्नू जाणइ जुत्तं परं इमो मज्झ। कह सम्मं निव्वहिही अविरयअसुराण मज्झम्मि? ॥१६७॥
भणइ मुणी कालिंजरअडवीए रिसहनाहजिणभवणे। पिक्खिहिसि भुवणमल्लं रायसुयं, तस्स आयत्ता ॥
होउं सावयधम्मं सम्मं पालिय कमेण पव्वज्जं। पडिवज्जिय तेण समं लहिहिसि ठाणं निराबाहं॥१६९॥
सोऊण वइयरमिमं परिसाए तत्थ केवि पव्वज्जं। अन्ने सावयधम्मं सम्मत्तं सम्ममन्ने उ ॥१७०॥

पतितस्तथापि न गर्भो निरुपक्रमायुर्भावतस्ततः। समये जाता दृष्टा ततस्तस्याः सा मानसं दहति ॥१५६॥
सूतिकर्मकर्यै द्रविणं दत्त्वा मृतेति प्रकटय्य। मोचयति छन्नं, तया निजायै दुहित्रे ॥१५७॥
तद्दिवसप्रसूतायै समर्पिता वर्धिता च सा, इतः। दृष्टा डिम्भैः समं क्रीडन्ती योगिना तत्र ॥१५८॥
अतिरुद्रविद्यासाधनहेतोर्मार्गयता वरकन्याम्। ततो लोभयित्वा नीता सहात्मना प्रेतभूमौ ॥१५९॥
तेन च क्षिप्यमाणा ज्वलनेऽसुरेण मोचिताऽनेन। तस्मात् स्तोकमपि नात्माऽर्पयितव्यः कषायेभ्यः ॥१६०॥
तेभ्यश्च भवन्ति दूरे परिहृतपरिग्रहा गतारम्भाः। यद्धेतौ समग्रे नूनं न निवर्तते कार्यम् ॥१६१॥
ये सर्वथाऽशक्ताः परिहर्तुं तेऽपि देशतस्त्यक्त्वा। परितनूयन्ति कषायान्, गुरुकर्माणो ये चैतदपि ॥१६२॥
कर्तुमसमर्था एव तेऽपि खलु तत्त्याजककारकेषु दृढम्। बहुमानात् प्राप्नुवन्ति योग्यताम्, इति मुनीन्द्रे॥१६३॥
जल्पति कर्मक्षये जातिं स्मृत्वा बालिका भणति। सर्वोऽपि खलु वृत्तान्तो जातो मम नाथ! प्रत्यक्षः॥१६४॥
तस्मादितस्तव पादा मम शरणं त्यक्तसर्वसङ्गाऽहम्। यथा भवामि तथा प्रसादं कुरुष्व मयि परमकारुणिक!॥
ततो जल्पति मुनिनाथो निरुपक्रममस्ति तव भोगफलम्। अद्यापि कर्म, गृहिधर्ममेव प्रतिपद्यस्व तस्मादिदानीम्॥
सा जल्पति सर्वज्ञो जानाति युक्तं, परमयं मम। कथं सम्यग् निर्वक्ष्यत्यविरतासुराणां मध्ये? ॥१६७॥
भणति मुनिः कालिञ्जराटव्यामृषभनाथजिनभवने। प्रेक्षिष्यसे भुवनमल्लं राजसुतं, तस्यायत्ता ॥१६८॥
भूत्वा श्रावकधर्मं सम्यक् पालयित्वा क्रमेण प्रव्रज्याम्। प्रतिपद्य तेन समं लप्स्यसे स्थानं निराबाधम्॥१६९

पडिवज्जंति नरामरनारीअमरीउ, अहमवि मुणिंदं । नमिऊणं सट्ठाणं पत्तो घेत्तूण तं बालं ॥[illegible]
[illegible]डायानामं तीसे विहियं मए, इमा अज्जं । केवलिपरिकहियदिणे जिणिंदभवणे गया [illegible]
[illegible] जिणवरबिंबं, विजयवडायाए तत्थ तं दिट्ठो । कहियं च सहीए मह मणस्स सो एस [illegible] ॥
[illegible] केवलिणा, सा जंपइ निच्छओ इमो, किंच । एसो तुइपिउपासे नेउं तुमेहिं [illegible]
[illegible] काउं तुम्मे इहाणिया तीए । ता संपइ जिणवरबिंबदंसणगमणनिसेएण ॥१७[illegible]
[illegible] निरदिट्ठि, जिणभवणे नेइ इय भणिऊण । सो देवो, वंदंति तं बालं निययं [illegible]
[illegible]अइसरसमसरविसेसेण । जगयंति संवेगं गुरुकम्माणंपि जं नूणं ॥१७[illegible]
[illegible] कुमरो हरिणो जह गोयरिं निसुणमाणो । चित्तलिहिउव्व थक्को जा तीए [illegible]
[illegible] वंदिवि जा निरओ ताव तीए वंदणयं । मुल्लंव तस्स दिन्नं तओ हिययं [illegible]
[illegible] सोभवि नीयाइं अणुरत्ताहेणं । भणिओ य कुमारो फम्मयाए एयाए ते [illegible] ॥
[illegible] पाणिग्गहणेण कीरउ इमाए । तो निविरुंथमेयं न पत्थणा मज्झ मह [illegible] ॥
[illegible] भासणो [illegible] मए सद्धिं । पेसिज्जउ मह सिबिरे तत्तो [illegible] ॥
[illegible]वामि तम्मि एयाए । हियमहियाए तइया पाणिग्गहणंपि हु [illegible]
[illegible] जेण परियणो मज्झ । मह कुसलमजाणंतो नमिरो हरिसो [illegible]

[illegible] प्रकाशयाम् । अन्ये श्रावकाश्च [illegible] ॥१[illegible]
[illegible], अहमपि मुनीन्द्रम् । नत्वा स्वस्थानं प्राप्तो गृहीत्वा तं बालम् ॥१[illegible]
[illegible] मया, इयमद्य । केवलिपरिकथितदिने जिनेन्द्रभवने गता [illegible]
[illegible], [illegible] तत्र त्वं दृष्टः । कथितं च सख्या मम मनसः [illegible]
[illegible], सा जल्पति निश्चयोऽयं, किंच । एष [illegible] नेतुं [illegible]
[illegible] । तस्मात्संप्रति जिनवरबिम्बदर्शनागमनिषेधेन ॥१[illegible]
[illegible] जिनभवने [illegible] । स देवः, वन्दमानो तं बाला [illegible]
[illegible] । जनयन्ती [illegible] गुरुकर्मणामपि [illegible] ॥१[illegible]
[illegible] । चित्रलिखित इव स्थितो [illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]

तो आभिओगिएहिं निम्मावियवरविमाणमारुहिउं । असुरो सह देवीए सामाणियआयरक्खेहिं ॥१८५॥
पवरेण परियणेण य अन्नेण य संजुओ तहा कुमरिं । कुमरं च दिव्ववत्थाहरणेहिं विहूसियं काउं॥१८६॥
तत्थारोविय तक्खणमेव य पत्तो कुमारसिबिरम्मि । अह दसदिसि विमाणं उज्जोयंतं पलोयंता॥१८७॥
सहसा पहाणपुरिसा भणंति तं नूणमेइ किंपि इमं । जेणं कुमरेण समं अम्ह विओगो कओ आसि॥१८८॥
ता सज्जा होह दढं अवलंबह पोरिसं चयह खोहं । देवा दइव वा साहसम्मि नय किंचिवि असज्झं ॥
जओ ।
तावच्चिय दुल्लंघा गिरिणो ता जलहिणो दुरुत्तारा । आरंभंति न धीरा जावच्चिय साहसिक्करसा॥१९०॥
इय ते साडोवा जाव हुंति निसुणंति ता पढिज्जंतं । असुरस्स अणुन्नाए चारिय कुमरस्स देवेहिं ॥१९१॥
निवहेमचंदकुलकुमुयचंद ! सिरिभुवणमल्लकुमरवर ! । अविनदभिहाण ! सत्तप्पहाण ! वरनाण ! जीव चिरं ॥
परउवयारपरायणपुरिसेसु लहइ तुज्झ को लीहं । पसुमित्तस्सवि कज्जे गणेसि पाणे तिणसमाणे ?॥१९३॥
एवं च निययपहुणो कुलगुणउक्कित्तणं सुणंताण । विम्हियमणाण सहसा दिट्ठीए गोयरं पत्तो ॥१९४॥
तम्मि विमाणे कुमरो, तत्तो रोमंचकंचुइज्जंता । भूनिहियभालफलया उत्तिन्नेणं विमाणाओ ॥१९५॥
उट्ठाविय उट्ठाविय गाढं आलिंगिया कुमारेण । तस्साएसा तेहिं पणओ देवो सदेवीओ ॥१९६॥
उवविट्ठा य जहोचियमग्गेणं कुमरगरुयपुरिसाणं । पाहिओ सो वुत्तंतो, परमुल्लासाण्ण हरिसम्मि ॥१९७॥
उवएसिओ चउणे कुमरो भणिया य तस्स देवीए । सुणाहम्हेहिं सेसा, असुरेण कुमरपक्खम्मि ॥१९८॥

तत आभियोगिकैर्निर्मापितवरविमानमारुह्य । असुर सह देव्या सामानिकात्मरक्षैः ॥१८५॥
प्रवरेण परिजनेन चान्येन च संयुतस्तथा कुमारीम् । कुमारं च दिव्यवस्त्राभरणैर्विभूषितं कृत्वा ॥१८६॥
तत्रारोप्य तत्क्षणमेव च प्राप्तः कुमारशिबिरे । अथ दशदिशो विमानमुद्योतयत् प्रलोकमानाः ॥१८७॥
सहसा प्रधानपुरुषा भणन्ति तन्नूनमेति किमपीदम् । येन कुमारेण सममस्माकं वियोगः कृत आसीत् ॥१८८॥
तस्मात् सज्जा भवत दृढमवलम्बध्वं पौरुषं त्यजत क्षोभम् । देवा दैवं वा साहसस्य नच किंचिदप्यसाध्यम् ॥
यतः ।
तावदेव दुर्लङ्घा गिरयस्तावदेव जलधयो दुरुत्तारा । आरभन्ते न धीरा यावदेव साहसैकरसाः ॥१९०॥
इति ते साटोपा यावद् भवन्ति शृण्वन्ति तावत्पठ्यमानम् । असुरस्यानुज्ञया चारित कुमारस्य देवैः ॥१९१॥
नृपहेमचन्द्रकुलकुमुदचन्द्र ! श्रीभुवनमल्लकुमारवर ! । अवितथाभिधान ! सत्त्वप्रधान ! वरज्ञान ! जीव चिरम् ॥
परोपकारपरायणपुरुषेषु लभते तव को रेखाम् । पशुमात्रस्यापि कार्ये गणयसि प्राणांस्तृणसमानान् ?॥१९३॥
एवं च निजप्रभोः कुलगुणोत्कीर्तनं शृण्वताम् । विस्मितमनसां सहसा दृष्टिगोचरं प्राप्तः ॥१९४॥
तस्मिन् विमाने कुमारः, ततो रोमाञ्चकञ्चुकाय्यमानाः । भूनिहितभालफलका उत्तीर्णेन विमानात् ॥१९५॥
उत्थाप्योत्थाप्य गाढमालिङ्गिताः कुमारेण । तस्यादेशात् तैः प्रणतो देवः सदेवीकः ॥१९६॥
उपविष्टाश्च यथोचितमार्गेण कुमारगुरुपुरुषेभ्यः । कथितः स वृत्तान्तः, परमोल्लासाकरहर्षे ॥१९७॥

वत्थाभरणाइं समप्पिऊण कुमरस्स परियणो सव्वो । सम्माणिओ जहोचियमंबाधाई कुमारस्स ॥
वत्थालंकारेहिं सम्माणेऊण तीइ उच्छंगे । अप्पिय विजयपडायं सप्पणयं भणइ तुह एसा ॥२००॥
इत्तो धूया, इयएवमाइ काऊण संपयाणविहिं । विजयपडायं पभणइ वच्छे ! सुण मज्झ ...

"निर्व्याजा दयिते ननान्दृषु नता श्वश्रूषु भक्ता भव, स्निग्धा बन्धुषु वत्सला परिजने स्मेरा ...
पत्युर्मित्रजने सनर्मवचना खिन्ना च तद्द्वेषिषु, स्त्रीणां संवननं नतभ्रु ! तदिदं वीतौषधं भर्तृषु ॥
अभ्युत्थानमुपागते गृहपतौ तद्भाषणे नम्रता, तत्पादार्पितदृष्टिरासनविधिस्तस्योपचर्या स्वयम् ।
सुप्ते तत्र शयीत तत्प्रथमतो जह्याच्च शय्यामिति, प्राच्यैः पुत्रि ! निवेदिताः ...

तत्तो विजयपडाया पाएसु पणमिउं भणइ एवं । सव्वंपि तं करिस्सं ताएणं जं समाइट्ठं ॥२०२॥
अह देवीणं पणगं तीए आएसकारयं मोत्तुं । दुहियाए अणुन्नाओ कुमरेण य विहियसम्माणो ॥२०...
सट्ठाणं संपत्तो अभिइगई दाविउं विजयढक्कं । कुमरोवि हु संचलिओ पत्तो य कमेण वेगाए ॥२०...
सिरिसेणनरिंदोवि हु पच्चोणीए समागओ दट्ठुं । विजयपडायाकुमरिं परियरियं ताहिं अमरीहिं ॥...
कुमरागमणनिवेअगपुरिसं पुच्छइ सविम्हयं तत्तो । कुमरपट्ठीए काओ अमरीओ इह विमाणम्मि ॥२...
तो तेसिं वुत्तंतं सव्वं परिकहइ सोवि, तो राया । हरिसप्पयरिसपरिसप्पमाणहियओ विचिंतेइ ॥...
तम्मि कुले उप्पत्ती सो विणओ तं कलासु कोसल्लं । सो कोवि पुन्नपब्भारपगरिसो अत्थि एयस्स ॥
जेण निवकुमरचक्कं अवगन्नेऊण नूण सयमेव । महकन्नारयणमणं अणवाहं विंधई राहं ॥२०९॥
ता अवरवरासंकामंभंतं मज्झ माणसं इन्हिं । निष्टुयवियप्पजालं अवलंबउ निव्वुइं परमं ॥२१०॥

उपवेशितश्चाङ्के कुमारो भ्राता च तस्य देव्या । मुक्ताफलैः शेषा, असुरेण कुमारकरकमले ॥१९८॥
वस्त्राभरणानि समर्प्य कुमारस्य परिजनः सर्वः । सम्मानितो यथोचितमम्बाधात्री कुमारस्य ॥१९९॥
वस्त्रालङ्कारैः सम्मान्य तस्या उत्सङ्गे । अर्पयित्वा विजयपताकां सप्रणयं भणति तवैषा ॥२००॥
इतो दुहिता, इत्येवमादि कृत्वा संप्रदानविधिम् । विजयपताकां प्रभणति वत्स ! शृणु मम वचनमिद...
ततो विजयपताका पादयोः प्रणम्य भणत्येवम् । सर्वमपि तत्करिष्ये तातेन यत्समादिष्टम् ॥२०२॥
अथ देवीनां पञ्चकं तस्या आदेशकारकं मुक्त्वा । दुहित्राऽनुज्ञातः कुमारेण च विहितसम्मान ॥२०३॥
स्वस्थानं सम्प्राप्तोऽभिमतगतिर्दर्शयित्वा विजयढक्काम् । कुमारोऽपि खलु संचलितः प्राप्तश्च क्रमेण ...
श्रीसेननरेन्द्रोऽपि खलु प्रत्युद्गमनेन समागतो द्रष्टुम् । विजयपताकाकुमारीं परिकरितां ताभिरमरीभिः ...
कुमारागमननिवेदकपुरुषं पृच्छति सविस्मयं ततः । कुमारपृष्ठे का अमर्यः इह विमाने ! ॥२०६॥
ततस्तेषां वृत्तान्तं सर्वं परिकथयति सोऽपि, ततो राजा । हर्षप्रकर्षपरिसर्पद्धृदयो विचिन्तयति ॥२०७॥
तस्मिन् कुले उत्पत्तिः स विनयस्तत् कलासु कौशलम् । स कोऽपि पुण्यप्राग्भारप्रकर्षोऽस्त्येतस्य ॥२०८॥
येन नृपकुमारचक्रमवगणय्य नूनं स्वयमेव । मत्कन्यारत्नमनाबाधं विध्यति राधाम् ॥२०९॥

पइसमयपवड्ढियपणयनिब्भरा दोवि कुमरनरवइणो । उचियपडिवत्तिपुव्वं पत्ता कुमरस्स अरिहम्मि ॥
आवासे कज्जोचियपयत्थपरिपूरियम्मि, अह राया । संपत्तो धवलहरं विजयपडायं समं नेउं ॥२१२॥
संठावइ कन्नंतेउरम्मि कारइ य तीइ उवयारं । राहामंडवमसमं सज्जावइ पुव्वनिम्मवियं ॥२१३॥
अह राहावेहदिणे कुमरो हक्कारिओ नरिंदेण । वरवत्थाहरणाइं असुरविइन्नाइं परिहेउं ॥२१४॥
करिवरखंधारूढो संचलिओ सयलनियबलसमेओ । पत्तो य तत्थ तत्तो करिवरखंधाओ ओयरिओ ॥
मंचोवरिसंठावियसिंहासणपरिनिविट्ठरायसुए । रायसुयमउडचूडामणिप्पहाजालजडिलिल्ले ॥२१६॥
नयणूसवभूए तत्थ मंडवे सुरसहाए सक्कोव्व । नियपहाओहामियनिवचक्को निविसए कुमरो ॥२१७॥
सिरिसेणरायपासट्ठिया य तं पिक्खिउं रयणमाला । विम्हियहियया कुमरं परियाणिय परियणमुहाओ ॥
चिंतइ वरभावे अहिगयम्मि एयारिसे पुरिसरयणे । राहावेहपइन्नाबुद्धी हा दिव्व ! कह दिन्ना ? ॥२१९॥
अहवा किं एवं सोइएण जइ कहवि विंधए राहं । अन्नो एयं मोत्तुं ता मह मरणं परं सरणं ॥२२०॥
इत्तो य मंडवे तम्मि ठाविओ गुरुदिढो कणयथंभो । तस्सोवरि संठविया अहोमुहा कणयपुत्तलिया ॥२२१॥
तीए अहो ठवियाइं रयपरिभमिराइं अट्ठ चक्काइं । काइंवि वामे भमिराइं दाहिणंगेण काइंपि ॥२२२॥
तेसिमहोभूमीए ठविया कुंडी य तेल्लपडिपुन्ना । तत्थ पडिबिंबियंतं राहारूवं निएऊण ॥२२३॥
विंधेयव्वा थिरमाणसेण वामच्छितारिया तीए । थेवंपि पमाएणवि अनिपंतेण उवरिहुत्तं ॥२२४॥

तस्माद्परवराशङ्कासंभ्रान्तं मम मानसमिदानीम् । निह्नुतविकल्पजालमवलम्बता निर्वृतिं परमाम् ॥२१०॥
प्रतिसमयप्रवर्तितप्रणयनिर्भरौ द्वावपि कुमारनरपती । उचितप्रतिपत्तिपूर्वं प्राप्तौ कुमारस्यार्हे ॥२११॥
आवासे कार्योचितपदार्थपरिपूरिते, अथ राजा । संप्राप्तो धवलगृहे विजयपताकां समं नीत्वा ॥२१२॥
संस्थापयति कन्यान्तःपुरे कारयति च तस्या उपचारम् । राधामण्डपमसमं सज्जयति पूर्वनिर्मापितम् ॥२१३॥
अथ राधावेधदिने कुमारो हक्कारितो नरेन्द्रेण । वरवस्त्राभरणान्यसुरवितीर्णानि परिधाय ॥२१४॥
करिवरस्कन्धारूढः संचलितः सकलनिजबलसमेतः । प्राप्तश्च तत्र ततः करिवरस्कन्धादवतीर्णः ॥२१५॥
मञ्चोपरिसंस्थापितसिंहासनपरिनिविष्टराजसुते । राजसुतमुकुटचूडामणिप्रभाजालजटिलिते ॥२१६॥
नयनोत्सवभूते तत्र मण्डपे सुरसभायां शक्र इव । निजप्रभातोलितनृपचक्रो निविशते कुमारः ॥२१७॥
श्रीषेणराजपार्श्वस्थिता च तं प्रेक्ष्य रत्नमाला । विस्मितहृदया कुमारं परिज्ञाय परिजनमुखात् ॥२१८॥
चिन्तयति वरभावेऽधिगत एतादृशे पुरुषरत्ने । राधावेधप्रतिज्ञाबुद्धिर्हा दैव ! कथं दत्ता ? ॥२१९॥
अथवा किमेवं शोचितेन यदि कथमपि विध्यति राधाम् । अन्य एतां मुक्त्वा तदा मम मरणं परं शरणम् ॥
इतश्च मण्डपे तस्मिन् स्थापितो गुरुदृढः कनकस्तम्भः । तस्योपरि संस्थापिताऽधोमुखा कनकपुत्रिका ॥२२१॥
तस्या अधः स्थापितानि रयपरिभ्रमितॄण्यष्ट चक्राणि । कानिचिद् वामं भ्रमितॄणि दक्षिणाङ्गेन कान्यपि ॥
तेषामधोभूमौ स्थापिता कुण्डी च तैलपरिपूर्णा । तत्र च प्रतिबिम्ब्यमानं राधारूपं दृष्ट्वा ॥२२३॥

---

१ ग. काइं वामावत्तं दाहिणवत्तेणि काइं पु ।

ताहे सिरिसेणेणं नरवइणा जंपियं जहा भो भो ! । जो राहमिणं विंधइ सो कन्नाए [illegible]
तया ।

[illegible] मुणिउं सव्वेसिं खत्तियाण नामाइं । भुज्जेसुं लिहिऊणं मिम्मयगोलेसु [illegible]
कणयकलसे विसाले ठवियाइं संति ताइं कड्ढंते । अम्हं पुरोहियम्मी नीसरइ गोलओ [illegible]
[illegible] राहावेहम्मी ववसायं कुणउ जह इय ववत्था । तत्थ पुरोहियहत्थे पढमं चिय गोलए [illegible]
नामम्मि वाइए तत्थ तस्स पुत्तो अउज्झनिवपहुणो । मयरद्धयकुमरो उट्ठिऊण चारं करे [illegible]
[illegible]दंडेण तेण धणुवेयगव्वियमणेणं । पुव्वभणिएण विहिणा मुक्को बाणो [illegible]
[illegible]म्मि मुविन्नासंजियम्मि मुणिमाणसेव उप्फिडिउं । सव्वत्थ लद्धपसरो भग्गो मयरद्धय[illegible]
[illegible]विहिं विल्हारंभेहिं खत्तियवरेहिं । मयरद्धयव्व लग्गे भग्गे अक्केहिंवि पहूहिं ॥२२२॥
[illegible]म्मि पुरोहिएण सिरिभुवणमल्लकुमरेण । सज्जीकयकोयंडे झत्ति समारोवियगुणेण ॥[illegible]
[illegible]संरेण पंडुनरनाहनंदणेणंव । उवरिट्ठियराहावामतारिया झत्ति पविद्धा ॥[illegible]
[illegible] उज्जीवियंव अप्पाणं । मयंती मालं खिवइ बालिया कुमरकंठम्मि ॥[illegible]
[illegible] पढिंयं मंडेन;—

[illegible] पुहइवइ, कन्नारयणु तिलोयतरुणिवरगुणसंजुत्तउं ।
[illegible] पडिभग्गउ, तं उग्गारिय जेण झत्ति, तसु पयउ [illegible] ॥[illegible]

[illegible] नामाक्षिप्तानि तस्याः । स्तोकमपि प्रमादेनाप्यपश्यतो[illegible] ॥[illegible]
[illegible] यथा भो भोः ! । यो राधामिमां विध्यति स कन्याया [illegible]
[illegible] सर्वेषां क्षत्रियाणां नामानि । भूर्जेषु लिखित्वा मृण्मयगोलकेषु [illegible] ॥[illegible]
[illegible] तानि कर्षन्ति । अस्माकं पुरोहिते [illegible] गोलको [illegible]
[illegible] करोतु यथेति व्यवस्था । तत्र पुरोहितहस्ते प्रथममेव गोलके [illegible] ॥[illegible]
[illegible] पुत्रोऽयोध्यानृपस्य । मकरध्वजकुमार उत्थाय [illegible] ॥[illegible]
[illegible] धनुर्वेदगर्वितमनसा । पूर्वभणितेन विधिना मुक्तो बाणो [illegible] ॥[illegible]
[illegible] । सर्वत्र लब्धप्रसरो भग्नो मकरध्वज[illegible] ॥[illegible]
[illegible] क्षत्रियवरैः । मकरध्वजेनेव [illegible] ॥[illegible]
[illegible] । सज्जीकृतकोदण्डेन झटिति समारोपितगुणेन ॥[illegible]
[illegible] । उपरिस्थितराधावामतारिका झटिति [illegible] ॥[illegible]
[illegible] । [illegible]

[illegible] , कन्यारत्नं त्रिलोकतरुणीवरगुणसंयुक्तम् ।
[illegible] ॥[illegible]

[illegible]

जिसागम अगन्नु अतुच्छ मइ जसु परंकज्जिसु धीरह। तसु पाय नमंसहु खत्तियहु भुवणमल्लवरवीरह ॥
रोमंचकंचुइज्जंतमल्लगत्तो नरिंदसिरिसेणो। मउडविवज्जाभरणं सव्वं से देइ भट्टस्स ॥२३८॥
अन्नोवि रायलोओ संतगुणुक्कित्तणं कुमारस्स। तह चेव कुणइ सव्वो, गुणेसु को मच्छरं वहइ?॥२३९॥
सिरिसेणनरिंदेणं रायाणो सह य रायपुत्ता य। कयसम्माणा सव्वे नियनियठाणेसु संपत्ता ॥२४०॥
फग्गुणसियपंचमिगुरुदिणम्मि विहियं सुमंगलसएहिं। कुमरेण रयणमालाविजयपडायाण परिणयणं ॥
रन्ना कयपडिवत्ती कुमरो नीसरइ चंपनयरीओ। दोहिंवि भज्जाहि समं आरूढो वरविमाणम्मि ॥२४२॥
पेच्छंतो बहुनगनगरारामसरोवरवराईणि। थोवदिणेहिं पत्तो कुसुमपुरासन्नगामम्मि ॥२४३॥
पच्चोणिए राया अंतेउरपरिगओ तहिं पत्तो। कुमरोवि सह वहूहिं ओयरिऊणं विमाणाओ ॥२४४॥
पयपंकयाइं पणमइ पिऊण संभासिऊं पणइवग्गं। नयरम्मि तओ पविसइ ऊसवभूयम्मि सव्वत्तो ॥२४५॥
सुहपत्थम्मि सव्वं कहियं सिंहेण कुमरमित्तेण। रन्नो जं जह वित्तं ता जाव इहागओ कुमरो ॥२४६॥
बीयदिणे सो राया कुमरं अहिसिंचिऊण रज्जम्मि। सिरिअभयसूरिपासे गिण्हइ पव्वज्जमणवज्जं ॥२४७॥
अह हेमचंदसाहू पढिएसु समग्गअंगुवंगेसु। ठविओ नियसूरिपए विहरइ वसुहाए विहिपुव्वं ॥२४८॥
जिणसासणउच्छप्पणदप्पणहत्थाए सच्चगिरिसहूए। परिकलिओवि हु जो बंभयारिचूडामणी भणिओ ॥
दैसेइ सुगइमग्गं भव्वाण भयं च कुमयचारीणं। देसणपडहरवेणं अभयं जीवाण जो देइ ॥२५०॥

जिनशासनगगनमनुच्छा मतिर्यस्य परकार्येषु धीरस्य। तस्य पादौ नमस्यामि क्षत्रियस्य भुवनमल्लवरवीरस्य॥२३७॥
रोमाञ्चकञ्चुकायमानसर्वगात्रो नरेन्द्रश्रीषेणः। मुकुटविवर्जाभरणं सर्वं तस्मै ददाति भट्टाय ॥२३८॥
अन्योऽपि राजलोकः सद्गुणोत्कीर्तनं कुमारस्य। तथैव करोति सर्वः, गुणेषु को मत्सरं वहेत्? ॥२३९॥
श्रीषेणनरेन्द्रेण राजानस्तथा च राजपुत्राश्च। कृतसम्माना अन्ये निजनिजस्थानेषु संप्राप्ताः ॥२४०॥
फाल्गुनसितपञ्चमीगुरुदिने विहितं सुमङ्गलशतैः। कुमारेण रत्नमालाविजयपताकयोः परिणयनम् ॥२४१॥
राज्ञा कृतप्रतिपत्तिः कुमारो निस्सरति चम्पानगरीतः। द्वाभ्यामपि भार्याभ्यां सममारूढो वरविमाने ॥२४२॥
प्रेक्षमाणो बहुनगनगरारामवरसरोवरादीनि। स्तोकदिनैः प्राप्तः कुसुमपुरासन्नग्रामे ॥२४३॥
प्रत्यागतोऽम्बिकेन राजाऽन्तःपुरपरिगतस्तत्र प्राप्तः। कुमारोऽपि सह वधूभ्यामवतीर्य विमानात् ॥२४४॥
पादपङ्कजानि प्रणमति पित्रोः संभाष्य प्रणयिवर्गम्। नगरे ततः प्रविशत्युत्सवभूते सर्वतः ॥२४५॥
सुखगोष्ठ्यां सर्वं कथितं सिंहेन कुमारमित्रेण। राज्ञे यद् यथा वृत्तं तावद्यावदिहागतः कुमारः ॥२४६॥
द्वितीयदिने स राजा कुमारमभिषिच्य राज्ये। श्रीअभयसूरिपार्श्वे गृह्णाति प्रव्रज्यामनवद्याम् ॥२४७॥
अथ हेमचन्द्रसाधुः पठितेषु समग्राङ्गोपाङ्गेषु। स्थापितो निजसूरिपदे विहरति वसुधायां विधिपूर्वम्॥२४८॥
जिनशासनोत्सर्पणादर्पणहस्तया सत्यगिरिवध्वा। परिकलितोऽपि खलु यो ब्रह्मचारिचूडामणी भणितः॥२४९॥
दर्शयति सुगतिमार्गं भव्यानां भयं च कुमतिचारिणाम्। देशनापटहरवेणाभयं जीवानां यो ददाति ॥२५०॥

१ कण्यत ५८। २ ग °गयमव°।

वरकणयकलससदंडभासुरं सासणं जिणिंदस्स । सासणमित्तेण कुणंति जस्स पुहईसरा झत्ति ॥२५१॥
रहजत्तपत्तसोहं अट्ठाहियमहिमविहियखलखोहं । जिणसासणं समग्गं जायं तत्तो निरुवसग्गं ॥२५२॥
इय हेमचंदसूरी सूरो इव तवकरेहिं दिप्पंतो । विहुणंतो मोहतमं नरिंदमंडलियमाईणं ॥२५३॥
विहरइ वसुहाए, भुवणमल्लरायावि रज्जमणवरयं । तह पालइ जह सुयणा गयंपि कालं न याणंति ॥
चत्तो सो देसो दुज्जणेहिं भीएहिं जत्थ सो राया । गरुडाहिट्ठियठाणंव सप्पनियरेण दूरेण ॥२५५॥
अह अन्नया य सीहो नरवइणा ठाविओ अमच्चपए । जो इह सिंहसरूवो मणुयमिगाणं समग्गाणं
काराचइ कारामंदिराइं पउराइं सो अपुव्वाइं । पुव्वेसु अमायंते अणवरयधरिज्जमाणजणे ॥२५७॥
अवराहासंकाए धरिया जे तत्थ निरवराहावि । तेसिं वारइ भत्तं पाणं च वियारपरिमुक्को ॥२५८॥
तत्थ य पाणचाओ जायइ केसिंपि छुहकिलंताणं । तण्हाए फुडियनयणा अन्ने पुण जंति पंचत्तं॥
तं असमंजसचरियं नाऊणं नरवरो भणइ सिंहं । किं भवजलहितरंडं पढमवयमेवमइयरसि ! ॥२६०॥
ता कोवि न गुत्तीए धरियव्वो भो ! तए निरवराहो । थेवे अवराहेवि हु वारेयव्वं न भत्तजलं
अह सो तं निववयणं सोउं भणिउं 'पमाणमाएसो' । जहपुव्विं वट्टंतो वट्टइ तह चेव निच्चंपि ॥२६२॥
तं च परियाणिऊणं भणिओ रन्ना कहं तहेव तुमं । वट्टसि, विरमसि नो वारिओवि, एवं उ...
मज्झवि अइयरसि वयं, तो सो पडिभणइ जह न अइयरइ । तह किज्जउ अप्पिज्जउ ...
भणइ निवो तइ मुद्दं इमं मुयंतम्मि नत्थि मह असुहं । जं चयसि नियममुद्दं तं पुण वाढं दहइ हिययं॥...

वरकनककलशसद्दण्डभासुरं शासनं जिनेन्द्रस्य । शासनमात्रेण कुर्वन्ति यस्य पृथिवीश्वरा झटिति ॥२५१॥
रथयात्राप्राप्तशोभमष्टाहिकामहिमविहितखलक्षोभम् । जिनशासनं समग्रं जातं ततो निरुपसर्गम् ॥२५२॥
इति हेमचन्द्रसूरिः सूर इव तपःकरैर्दीप्यमानः । विधुनयन् मोहतमो नरेन्द्रमण्डलिकादीनाम् ॥२५३॥
विहरति वसुधायां, भुवनमल्लराजोऽपि राज्यमनवरतम् । तथा पालयति यथा सुजना गतमपि कालं न ...
त्यक्तः स देशो दुर्जनैर्भीतैर्यत्र स राजा । गरुडाधिष्ठितस्थानमिव सर्पनिकरेण दूरेण ॥२५५॥
अथान्यदा च सिंहो नरपतिना स्थापितोऽमात्यपदे । य इह सिंहस्वरूपो मनुजमृगाणां समग्राणाम् ॥२५६॥
कारयति कारामन्दिराणि प्रचुराणि सोऽपूर्वाणि । पूर्वेष्वमात्यऽनवरतध्रियमाणजने ॥२५७॥
अपराधाशङ्कया धृता ये तत्र निरपराधा अपि । तेषां वारयति भक्तं पानं च विचारपरिमुक्तः ॥२५८॥
तत्र च प्राणत्यागो जायते केषामपि क्षुत्क्लान्तानाम् । तृष्णया स्फुटितनयना अन्ये पुनर्यान्ति पञ्चत्वम् ॥
तदसमञ्जसचरितं ज्ञात्वा नरवरो भणति सिंहम् । किं भवजलधितरण्डं प्रथमव्रतमेवमतिचरसि ! ॥२६०॥
तस्मात्कोऽपि न गुप्तौ धर्तव्यो भोः ! त्वया निरपराधः । स्तोकेऽपराधेऽपि खलु वारयितव्यं न ...
अथ स तन्नृपवचनं श्रुत्वा भणित्वा 'प्रमाणमादेशः' । यथापूर्वं वर्तमानो वर्तते तथैव नित्यमपि ॥२६२॥
तच्च परिज्ञाय भणितो राज्ञा कथं तथैव त्वम् । वर्तसे, विरमसि नो वारितोऽपि, एवमुपेक्षया ॥२६३॥
ममाप्यतिचरसि व्रतं, ततः स प्रतिभणति यथा नातिचरति । तथा क्रियतामर्प्यतां मुद्राऽन्यस्मै कस्मायपि॥

ता जइ एयं मुद्दं मुंचसि ता मुंच नत्थि इह दोसो । सग्गापवग्गदाराइं तुब्भ जं मुद्दए एसा ॥२६६॥
वयमुद्दं तु चयंतो लहिहिसि संसारसायरे घोरे । दुहदंदोलिमणंतं कालं ता चयसु मा, एवं ॥२६७॥
अणुसासिज्जंतो सो मुद्दं मुत्तूण निवसमीवम्मि । नियगेहं संपत्तो अणणुन्नाओ नरिंदेण ॥२६८॥
अह सावयधम्मरयस्स सुमइणो सुमइनामसचिवस्स । तं मुद्दमप्पिऊणं रायावि हु कुणइ जिणधम्मं ॥२६९॥
जिणसासणं पभावइ रहजत्ताईहिं विविहहेऊहिं । साहम्मियमप्पगुणंपि मन्नए अप्पणो तुल्लं ॥२७०॥
अह सीहेणं पुव्विं पट्टियगामम्मि तुट्टदव्वत्थं । पट्टइल्लो नरवालो पुव्विं जो आसि गुत्तीए ॥२७१॥
खित्तो दुहाए नडिओ मरिऊणं वंतरो समुप्पन्नो । सो, सुमरियपुव्वभवेण तेणं सीहो नहे धरिउं ॥२७२॥
उब्भावियं च वेरं पच्चक्खं पउरपउरलोयस्स । सो मारिओ रसंतो उप्पन्नो पढमपुढवीए ॥२७३॥
भमिही भवम्मि तत्तो किच्छेणं पाविउं पुणवि बोहिं । लहिही सिवंपि, तं पुण तब्भवसम्मत्तलाभफलं ॥
अह हेमचंदसूरी कमेण विहरंतओ तहिं पत्तो । तो भुवणमल्लराया वंदइ सकलत्तओ गंतुं ॥२७५॥
तद्देसणदावानलकम्मिंधणदहणलद्धवेरग्गो । पुत्तं रज्जे मयणं ठविऊणं रयणमालाए ॥२७६॥
पडिवज्जिय पव्वज्जं विजयपडायाए सह विभूईए । मुक्कगुरुकम्मकवओ संपत्तो सासयं ठाणं ॥२७७॥

॥ भक्तपानप्रत्याख्याने सिंहमन्त्रिदृष्टान्तः समाप्तः । तत्समाप्तौ समाप्तं सातिचारं प्रथममरणमनशनम् ॥

…ति नृपस्त्वयि मुद्रामिमां मुञ्चति नास्ति ममासुखम् । यत्त्यजसि नियममुद्रां तत्पुनर्बाढं दहति हृदयम् ॥
यद्येतां मुद्रां मुञ्चसि तदा मुञ्च नास्तीह दोषः । स्वर्गापवर्गद्वाराणि तव यन्मुद्रयैषा ॥२६६॥
व्रतमुद्रां तु त्यजँल्लप्स्यसे संसारसागरे घोरे । दुःखद्वन्द्वमनन्तं कालं तस्मान्मुञ्च मा, एवम् ॥२६७॥
अनुशिष्यमाणः स मुद्रां मुक्त्वा नृपसमीपे । निजगेहं संप्राप्तोऽननुज्ञातो नरेन्द्रेण ॥२६८॥
अथ श्रावकधर्मरताय सुमतये सुमतिनामसचिवाय । तां मुद्रामर्पयित्वा राजापि खलु करोति जिनधर्म…
जिनशासनं प्रभावयति रथयात्रादिभिर्विविधहेतुभिः । साधर्मिकमल्पगुणमपि मन्यत आत्मनस्तुल्यम् ॥
अथ सिंहेन पूर्वं पट्टग्रामे त्रुटितद्रव्यार्थम् । पट्टेशो नरपालः पूर्वं य आसीद् गुप्तौ ॥२७१॥
क्षिप्तः क्षुधा नटितो मृत्वा व्यन्तरः समुत्पन्नः । स, स्मृतपूर्वभवेन तेन सिंहो नभसि धृत्वा ॥२७…
उद्भावितं च वैरं प्रत्यक्षं प्रचुरपौरलोकस्य । स मारितो रसन्नुत्पन्नः प्रथमपृथिव्याम् ॥२७३॥
भ्रमिष्यति भवे ततः कृच्छ्रेण प्राप्य पुनरपि बोधिम् । लप्स्यते शिवमपि तत्पुनस्तद्भवसम्यक्त्वलाभ…
अथ हेमचन्द्रसूरिः क्रमेण विहरंस्तत्र प्राप्तः । ततो भुवनमल्लराजो वन्दते सकलत्रो गत्वा ॥२…
तद्देशनादावानलकर्मेन्धनदहनलब्धवैराग्यः । पुत्रं राज्ये मदनं स्थापयित्वा रत्नमालायाः ॥२७६॥
प्रतिपद्य प्रव्रज्यां विजयपताकया सह विभूत्या । मुक्तगुरुकर्मकवचः संप्राप्तः शाश्वतं स्थानम् ॥२…

---

१ ख दवीय ।

कन्नागोभूमालियथवणिअवहारकूडसक्खिज्जं । वज्जेज्ज गिही अलियं थूलियमिमं दूसगं धम्मे ॥१॥
निब्भियसच्चवाई होइ अवाई य नेहलोएवि । जह कमलो निरवाओ जाओ जसविहवआभोगी ॥२॥
तथाहि ;—
पुरमत्थि भरहखेत्ते विजयपुरं नाम तिजयविक्खायं । सविलासविलासिणिआणणंव पवरालयसुसोहं ॥३॥
तत्थ जसजलहिराया नरयणनाहोवि सुरयणाहिवई । तस्सत्थि पिया घरिणी हरिणीनयणा वसुमइत्ति ॥४॥
तत्थत्थि परमसड्ढो धम्मवियड्ढो अईव कमलड्ढो । कमलोत्ति सुप्पसिद्धो कमलसिरी भारिया तस्स ॥५॥
ताणं च सुओ विमलो नामेणं, चिट्ठिएण पुण समलो । दोसायरो कलाण य कुलभवणं तहवि हु न सोमो ॥
धारंतस्सवि पिउणो चलिओ देसंतरम्मि वणिजत्थं । थलमग्गेणं अह सो बहुबलद्दीउ लदेउं ॥७॥
तद्देसोचियपणियं घित्तूणं बहुयवणियपरियरिओ । पत्तो मलयपुरम्मि सोपारयदेससीमाए ॥८॥
तत्थ य नियगं पणियं विक्केऊणं कयाणगं अन्नं । गहिउं चलिओ नियदेससंमुहो जाव ता सहसा ॥९॥
वुट्ठो अकालमेहो अकलियसलिलेण पूरिया मग्गा । तो तत्थवि छाएउं सो थक्को कइवयदिणाणि ॥१०॥
अह सागराभिहाणो उत्तरिउं सागराउ तन्नयरे । संपत्तो विमलेणं दिट्ठो नियनयरवाणियओ ॥११॥
उचियपडिवत्तिपुव्वं संभासेऊण तेण तो भणिओ । जह एसु तुमं समगंपि जेण जामो नियं देसं ॥१२॥
तो सायरेण तोसायरेण सो सायरेण पडिभणिओ । बंधव ! पडिक्खसु पक्खं, तुमए सह जेण गोट्ठीए ॥१३॥
आगच्छामि सदेसं विक्किणिउं किंपि किंपि किणिऊणं । घडियच्चिय मह सट्टी इह वणिएहिं समं जेण ॥१४॥

कन्यागोभूम्यलीकस्थापनीयापहारकूटसाक्षीयम् । वर्जयेद् गृही अलीकं पीनमिदं दूषकं धर्मे ॥१॥
निर्भयसत्यवादी भवत्यपायी च नेहलोकेऽपि । यथा कमलो निरपायो जातो यशोविभवाभोगी ॥२॥
पुरमस्ति भरतक्षेत्रे विजयपुरं नाम त्रिजगद्विख्यातम् । सविलासविलासिन्याननमिव प्रवरालय(क)सुशोभम् ॥३॥
तत्र यशोजलधिराजो नरजननाथोऽपि सुरजना(रत्ना)धिपतिः । तस्यास्ति प्रिया गृहिणी हरिणीनयना वसुमतीति ॥
तत्रास्ति परमश्राद्धो धर्मविदग्धोऽतीव कमलाढ्यः । कमल इति सुप्रसिद्धः कमलश्रीर्भार्या तस्य ॥५॥
तयोश्च सुतो विमलो नाम्ना, चेष्टितेन पुनः समलः । दोषाकरः कलानां च कुलभवनं तथापि खलु न सोमः ॥६॥
धारयत्यपि पितरि चलितो देशान्तरे वाणिज्यार्थम् । स्थलमार्गेणाथ स बहुबलीवर्दान् भारयित्वा ॥७॥
तद्देशोचितपण्यं गृहीत्वा बहुवणिक्परिकरितः । प्राप्तो मलयपुरे सोपारकदेशसीम्नि ॥८॥
तत्र च निजं पण्यं विक्रीय क्रयाणकमन्यत् । गृहीत्वा चलितो निजदेशसंमुखो यावत्तावत् सहसा ॥९॥
वृष्टोऽकालमेघोऽकल्प्यसलिलेन पूरिता मार्गाः । ततस्तत्रापि छादयित्वा स स्थितः कतिपयदिनानि ॥१०॥
अथ सागराभिधान उत्तीर्य सागरात् तन्नगरे । संप्राप्तो विमलेन दृष्टो निजनगरवाणिजः ॥११॥
उचितप्रतिपत्तिपूर्वं संभाष्य तेन ततो भणितः । यथेहि त्वं समकमपि येन यावो निजं देशम् ॥१२॥
ततः सागरेण तोषाकरेण स सादरेण प्रतिभाणितः । बान्धव ! प्रतीक्षस्व पक्षं, त्वया सह येन गोष्ठ्या ॥१३॥

---

१ पा म आत्मानं कात ने ।

१

तो पडिवन्नं तेणं तव्वयणं तस्स सत्थमज्झम्मि । आवासिओ य विमलो भुंजइ तेणेव
सदुमवि विक्किणइ बहुं कयाणगं तस्स, सागरसमेओ । गच्छइ वणिआण गिहे गिण्हइ अग्घं
दिंतो य हत्थसन्नं तेसिं सो गिण्हए य बहुलाभं । अवलवइ विक्किणितो [illegible]
ता जाव दस सहस्सा गहिया कणयस्स वंचिऊण तयं । अप्पाणं विमलेणं चिंतेणं
सुद्धसहावेण तओ सागरवणिएण सह समारद्धा । पीई अनन्नसरिसा, संचलिया दोवि निययं
अनवरयपयाणेहिं मग्गे गच्छंति गरुयनेहेण । पवरतुरयाहिरूढा जवलीए जाव तो कमसो ॥२०॥
विम्हरिया पवोणि समागओ नियपुत्तनेहेण । तेहिंपि सबहुमाणं नमिओ, आलिंगिओ
सो तेहिं समं पंथे वच्चइ कमलोवि नियपुराभिमुहं । तो सागरेण भणियं मित्त! [illegible]
साहेमि अविरइं तुह निसुणसु, गही इओ पुरो जाइ । भरिया अंबाणं, तं च लेहए मग्गो इ[illegible]
दाहिणचरणम्मि य जाइ तत्थ जुत्तो फुडं गल्ली कुज्जो । वामेवि वामचरणम्मि खंजओ गोणओ
खेडइ वेद्धकिरकं मायंगो पालओ अफासंतो । रुद्धा कस्सवि पच्छा समागया जुवइगब्भं ॥२४॥
कलंकुम्मंगरासा रइपामेसा य बउलमालाए । सवणदेहा रत्तुत्तरीयया सिग्घगया य ॥२५॥
[illegible] इत्थी, तं निसुणिउं भणइ विमलो । वरनाणी पिव जंपसि भद्द! तुमं, तं न हु
[illegible] वयणं, जं च तं नाणि वालिमा । जंपंति, न जिअप्पाणो विसेसेण भणामि ॥२६॥

[illegible] किमपि किमपि क्रीत्वा । घटित एव मम विनिमय इह वणिग्भिः सर्व तेन ।
ततः प्रतिपन्नं तेन तद्वचनं तस्य सार्थमध्ये । आवासितश्च विमलो भुङ्क्ते तेनैव सह तत्र ॥१५॥
[illegible] बहु क्रयाणकं तस्य, सागरसमेतः । गच्छति वणिजां गृहे गृह्णात्यर्घमपि
ददच्च हस्तसंज्ञां तेभ्यः स गृह्णाति च बहुलाभम् । अपलपति विक्रीणन् किंचिदपि मध्यात् [illegible]
[illegible] दश सहस्राणि गृहीतानि कनकस्य वञ्चयित्वैनम् । आत्मानं विमलेन
[illegible] ततः सागरवणिजा सह समारब्धा । प्रीतिरनन्यसदृशी, संचलितौ द्वावपि
[illegible] मार्गे गच्छतो गुरुस्नेहेन । प्रवरतुरगाधिरूढौ जवेन यावत् ततः क्रमशः ॥२०॥
[illegible] समागतो निजपुत्रस्नेहेन । ताभ्यामपि सबहुमानं नतः, आलिङ्गितो तेन ॥२१॥
[illegible] समं पथि व्रजति कमलोऽपि निजपुराभिमुखम् । ततः सागरेण भणितं मित्र!
[illegible] शृणु, गन्त्रीतः पुरो याति । भृताऽऽम्रैः, तां च वाहयति [illegible]
[illegible] च याति तत्र युक्तः स्फुटं गलिः कुब्जः । वामेऽपि वामचरणे [illegible]
[illegible] पालकोऽस्पृशन् । रुद्धा कस्यापि पश्चात् समागता
[illegible] च बकुलमालया । सव्रणदेहा रक्तोत्तरीयका [illegible]
[illegible] स्त्री, तत् श्रुत्वा भणति विमलः । वरज्ञानीव जल्पसि भद्र!

सागरो जंपए भाय ! नासंबद्धं पयंपियं । वालग्गतिलतुसेणावि एयं भवइ नन्नहा ॥२९॥
हत्थम्मि कंकणे पत्ते कज्जं किं दप्पणेण वा ? । पच्चासन्नेव सा गंती गच्छए भद्द ! निच्छियं ॥३०॥
विमलो वेइ किं एवं अवलंबेसि धिट्ठिमं ? । धिट्ठेण सह जंपंतो धिट्ठो चेव अहं फुडं ॥३१॥
जंपिए सागरेणेवं विमलो परिचिंतए । गिण्हामिमस्स सव्वस्सं समओ एस वट्टए ॥३२॥
तो जंपइ इमं सच्चं जइ सव्वंपि, तो निअं । सव्वं कयाणगं देमि, लेमि ते सव्वमन्नहा ॥३३॥
एवं च दमिओ तेणं तालं तालाए मेलिउं । सागरो कमलं सेट्ठिं 'तुमं सक्खि'त्ति भासए ॥३४॥
जंपए कमलो सेट्ठी जइ एस अजाणओ । तो किं तुमंपि, तो वेइ विमलो ताय ! संपयं ॥३५॥
किं तुम्ह जुज्जए एवं लाघवं मह आणिउं ? । दिव्वनाणीव जंपेइ एसो एवं पयाविरो ॥३६॥
सागरोवि पयंपेइ कमलं तणओ तुह । जइ पाएसु लग्गेइ, तो हं छोडेमि दोट्टओ ॥३७॥
विमलो भणेइ पाएसु तुज्झ लग्गंतु कुक्कुरा । निच्चं भिक्खं ममंतस्स सव्वस्सं गहिए मए ॥३८॥
सोउं च कमलो एअं तत्तो मोणेण संठिओ । इत्तो अ तेहिं दोहिंपि समं चेव तुरंगमा ॥३९॥
वाहिआ गड्डिपिट्ठीए पत्ता गड्डीवि तेहिं सा । गएहिं जोअणं एकं इत्थी तत्थ न दीसइ ॥४०॥
तो तुट्ठो विमलो एअं सव्वस्सं लेमि चिंतइ । सो पुट्ठो सारही तेण सा इत्थी किं न दीसइ ? ॥४१॥
भणिअं तेण सा भद्द ! गुव्विणी सूलपीडिआ । पसवत्थं गया इत्थ वणमज्झम्मि चिट्ठई ॥४२॥

शुनमस्तीति वक्तव्यं, यच्च तथापि बालिशाः । जल्पन्ति, न जितात्मानो विशेषेण भवादृशाः ॥२८॥
सागरो जल्पति भ्रातः ! नासंबद्धं प्रजल्पितम् । बालाग्रतिलतुषेणाप्येतद् भवति नान्यथा ॥२९॥
हस्ते कङ्कणे प्राप्ते कार्यं किं दर्पणेन वा ! । प्रत्यासन्नैव सा गन्त्री गच्छति भद्र ! निश्चितम् ॥३०॥
विमलो ब्रवीति किमेवमवलम्बसे धृष्टिमानम् ? । धृष्टेन सह जल्पन् धृष्ट एवाहं स्फुटम् ॥३१॥
जल्पिते सागरेणैवं विमलः परिचिन्तयति । गृह्णाम्यस्य सर्वस्वं समय एष वर्तते ॥३२॥
ततो जल्पतीदं सत्यं यदि सर्वमपि, ततो निजम् । सर्वं क्रयाणकं दद्यां, लाया ते सर्वमन्यथा ॥३३॥
एवं च दापितस्तेन तालां तालया मेलयित्वा । सागरः कमलं श्रेष्ठिनं 'त्वं साक्षी' इति भाषते ॥३४॥
जल्पति कमलः श्रेष्ठी यद्येषोऽज्ञायकः । ततः किं त्वमपि, ततो ब्रवीति विमलस्तात ! सांप्रतम् ॥३५॥
किं तव युज्यत एवं लाघवं ममानेतुम् ! । दिव्यज्ञानीव जल्पत्येष एवं प्रलपिता ॥३६॥
सागरोऽपि प्रजल्पति कमलं तनयस्तव । यदि पादयोर्लगेत्, ततोऽहं मुञ्चामि पणम् ॥३७॥
विमलो भणति पादयोस्तव लगन्तु कुक्कुराः । नित्यं भिक्षां भ्रमतः सर्वस्वे गृहीते मया ॥३८॥
श्रुत्वा च कमल एतत् ततो मौनेन संस्थितः । इतश्च ताभ्यां द्वाभ्यामपि सममेव तुरङ्गमौ ॥३९॥
वाहितौ गन्त्रीपृष्ठे प्राप्ता गन्त्र्यपि ताभ्यां सा । गताभ्यां योजनमेकं स्त्री तत्र न दृश्यते ॥४०॥
ततस्तुष्टो विमल एतत्सर्वस्वं लाया चिन्तयति । स पृष्टः सारथिस्तेन सा स्त्री किं न दृश्यते ? ॥४१॥
भणितं तेन सा भद्र ! गुर्विणी शूलपीडिता । प्रसवार्थं गताऽत्र वनमध्ये तिष्ठति ॥४२॥

पईए पट्टणे संति मायावित्ताणि संपयं । मायंगो पेसिओ तत्थ ताण वत्तानिवेसओ ॥४३॥
अहं तु बंभणो भद्द ! एआ वणिमहेलिआ । मग्गम्मि मिलिआ मज्झ रुट्ठा भत्तारताडिआ ॥४४॥
वसामो एक्कगामम्मि मावि मज्झ सइज्झिआ । एएण कारणेणं तं मुत्तूणं जामि नो अ ॥
इत्तो अ खणमित्तेणं मायंगो लहु आगओ । साहइ, एउ एईए माया मज्झेव पिट्ठओ ॥४६॥
सुहासणसमारूढा सावि पच्छा समागया । दंसए सोवि तं ठाणं जत्थ बाला विलंबए ॥४७॥
पचाइ तीइ तो तत्थ सावि पुत्तं पयायई । सुहासणम्मि काऊण बंभणस्स निवेईउं ॥४८॥
सुवन्नम्मं, तओ जाइ पट्टणम्मि निए गिहे । विन्नायं विमलेणावि सव्वं सागरभासिअं ॥४९॥
बम्हणेणावि तं दिट्ठं पासट्ठेण जहट्ठिअं । नगरं तु समासन्नं काउं ते तत्थ पत्थिआ ॥५०॥
सागरो [illegible] वेइ दोवि एए तुरंगमा । कयाणगंपि गेहाओ पेसिअव्वं गिहे मह ॥५१॥
विमलो बेइ भो ! तुज्झ उवहासपयं वयं । जाया नेव तो भणसु जं किंपि पडिहासए ॥५२॥
सागरो भणए एग 'थिल्लो थिल्लो अ मज्झए । सोहं होइंपि दुखुंडो, किंतु एअस्स उत्तरं ॥५३
न दाउं सक्कं तुम्हं, तओ काऊण गंगलिं । सगिहे सागरो पत्तो विमलो वि निए गिहे ॥५४॥
पच्छा कयाणगं सव्वं [illegible] पुरबाहिरे । विमलस्स गिहे जाव जाइ नो तस्स संनिहं ॥५५॥
ताव [illegible] सागरो सम्मुहो गओ । पढमं निय गहेऊण पक्खिणं गाडए बला ॥५६

[illegible] पत्तने स्तः मायावित्ते साम्प्रतम् । मातङ्गः प्रेषितस्तत्र तयोर्वार्तानिवेदकः ॥४३॥
अहं तु ब्राह्मणो भद्र ! एषा वणिग्महेला । मार्गे मिलिता मम रुष्टा भर्तृताडिता ॥४४॥
[illegible] मम प्रातिवेश्मिकी । एतेन कारणेन तां मुक्त्वा यामि नो अहम् ॥४५॥
इतश्च क्षणमात्रेण मातङ्गो लघ्वागतः । कथयति, एष्यत्येतस्या माता ममैव पृष्ठतः ॥४६॥
[illegible] सापि पश्चात् समागता । दर्शयति सोऽपि तत्स्थानं यत्र बाला विलम्बते ॥४७॥
[illegible] तत्र सापि पुत्रं प्रजायते । सुखासने कृत्वा ब्राह्मणाय निवेद्य ॥४८॥
[illegible], ततो याति पत्तने निजे गृहे । विज्ञातं विमलेनापि सर्वं सागरभाषितम् ॥४९॥
[illegible] यथास्थितम् । नगरं तु समासन्नं कृत्वा तौ तत्र प्रस्थितौ ॥५०॥
[illegible] । कयाणकमपि गेहात् प्रेषितव्यं गृहे मम ॥५१॥
[illegible] ! [illegible] वयम् । जाता एव ततो भण यत् किमपि प्रतिभासते ॥५२॥
[illegible] । [illegible] त्रिखण्डः, किन्त्वेतस्योत्तरम् ॥५३॥
न दातुं [illegible], [illegible] (?) । स्वगृहे सागरः प्राप्तः [illegible] निजे गृहे ॥५४॥
[illegible] पुरबाहिरे । विमलस्य गृहे यावद् याति नो तस्य सन्निधम् ॥५५॥
[illegible] । प्रथमं निज [illegible] बलात् ॥५६॥

१. [illegible]

पणिअं विमलसंबंधिवणिउत्ताण पासओ । तेहिं गंतूण सव्वंपि साहिअं तस्स साहिअं ॥५७॥
तेणावि निअतायस्स साहिऊणं पयंपिअं । तरिअव्वो कहं ताय ! अगाहो आवईद्दहो ? ॥५८॥
ताय ! तुमं मज्झत्थो सत्थो होऊण सुणसु परमत्थं । हासेणवि भणिआइं पेच्छ विलुट्टाइं कह दूरं ॥५९॥
सव्वोवि जणो हासं परोप्परं कुणइ न उण निक्खेडं । जाइ जहा एस वणी महधणलुद्धो अ दुट्ठो अ ॥
कोवि धणं अप्पणयं अप्पइ एमेव हासभणिएहिं ? । ता ताय ! तुमं गंतुं बुज्झावसु सागरं वणिअं ॥६१॥
तो कमलेणं भणिअं मा मा मा वच्छ ! गच्छ कुमइपहे । सरसु निअजंपिआइं पयत्तओ, किं विअप्पेणं ? ॥
अइजिमिअजंपिआइं वच्छ ! अपत्थाइं हुंति लहुमेव । एएण कारणेणं अप्पं जंपंति गुणगुरुणो ॥६३॥
अह कहवि किंपि भणिअं हासेणवि तं तहेव तव्वयणं । वाया फुरइ नराणं तीइ विणा हुंति मयकप्पा ॥६४॥
यतः ;—
छिज्जउ सीसं अह होउ बंधणं चयउ सव्वहा लच्छी । पडिवन्नपालणेसु पुरिसाणं जं होइ तं होउ ॥६५॥
ता तुमए मह सक्खं मइहाए मज्झ तेण सह हुड्डा । विहिआ, इत्थ न भंती, तुज्झ धणं सव्वमवि तस्स ॥६६॥
तेण जहा जं भणिअं जम्हा सव्वं तहेव निव्वडिअं । इक्कंपि तस्स वयणं न अन्नहा जाय ! संजायं ॥६७॥
सरइंदुकुंदधवले मज्झ कुले न हु कयावि केणावि । मसिकुच्चओ विइन्नो अलिअवयणस्स भणणेणं ॥६८॥
सव्वस्स सच्चवाई होइ पिओ तह य पच्चयट्ठाणं । चिट्ठंतु नरा, अमरावि तस्स आणं पडिच्छंति ॥६९॥
किञ्च ।

पण्यं विमलसंबन्धिवणिक्पुत्राणां पार्श्वतः । तैर्गत्वा सर्वमपि कथितं तस्य स्वाहितम् ॥५७॥
तेनापि निजतातस्य कथयित्वा प्रजल्पितम् । तरितव्यः कथं तात ! अगाध आपद्द्रहः ॥५८॥
तात ! त्वं मध्यस्थः स्वस्थो भूत्वा शृणु परमार्थम् । हास्येनापि भणितानि पश्य विलोटितानि कियद् दूरम् ॥
सर्वोऽपि जनो हास्यं परस्परं करोति न पुनर्निष्खेटम् । याति यथैष वणिग् महाधनलुब्धश्च दुष्टश्च ॥६०॥
कोऽपि धनमात्मीयमर्पयत्येवमेव हास्यभणितैः ? । तस्मात् तात ! त्वं गत्वा बोधय सागरं वणिजम् ॥६१॥
ततः कमलेन भणितं मा मा मा वत्स ! गच्छ कुमतिपथे । स्मर निजजल्पितानि प्रयत्नतः, किं विकल्पेन ? ॥
अतिजिमितजल्पितानि वत्स ! अपथ्यानि भवन्ति लघ्वेव । एतेन कारणेनाल्पं जल्पन्ति गुणगुरवः ॥६३॥
अथ कथमपि किमपि भणितं हास्येनापि तत्तथैव त्वद्वचनम् । वाक्स्फुरति नराणां तया विना भवन्ति मृतकल्पाः ॥
छिद्यतां शीर्षमथ भवतु बन्धनं त्यजतु सर्वथा लक्ष्मीः । प्रतिपन्नपालनेषु पुरुषाणां यद्भवति तद्भवतु ॥६५॥
तस्मात्त्वया मम साक्ष्यमाज्ञया मम तेन सह पणः । विहितः, अत्र न भ्रान्तिः, तव धनं सर्वमपि तस्य ॥६६॥
तेन यथा यद् भणितं यस्मात्सर्वं तथैव निर्वर्तितम् । एकमपि तस्य वचनं नान्यथा जात ! संजातम् ॥६७॥
शरदिन्दुकुन्दधवले मम कुले न हि कदापि केनापि । मषिकूर्चको वितीर्णोऽलीकवचनस्य भणनेन ॥६८॥
सर्वस्य सत्यवादी भवति प्रियस्तथा च प्रत्ययस्थानम् । तिष्ठन्तु नराः, अमरा अपि तस्याज्ञां प्रतीच्छन्ति ॥६९॥

---

१ ख. होड्डा ।

साहसधणाण निरु सच्छयाण गरुआण गुणमहग्घाण। चिरपवसियावि लच्छी आगच्छइ वच्छ!
ता तस्स तं कयाणगमप्पिअ सच्चं करेसु अप्पाणं। अप्पाणं दिवसाणं कएण मा लुंप अप्पाणं ॥७७॥
इअ सिक्खविओ विमलो अनलो इव अनिलपूरिओ जलिओ। तिवलीतरंगभंगुरभालो
अज्जवि भणिअं न सरसि अच्छउ बहुदिवसभासिअं तुमए। गरलंव मुहे
ता तं मोणेण ठिओ चिट्ठसु निअमंदिरम्मि कुव्वंतो। जिणधम्मं सत्तीए मा तत्ति कुणसु मइवयणं
इअ सिक्खं दाऊणं संपत्तो पुहइनाहपासम्मि। पणमेउं पयकमलं ढोवणयं काउमुवविट्ठो ॥७९॥
तो पुट्ठो नरवइणा कुसलं तुह विमल! एत्तिओ कालो। किं लग्गो तत्थ गएण विढत्तिअं किंचि
कुसलं तुह पसाया लग्गा दिवसा य पाउसवसेणं। दव्वं च बहु विढत्तं तत्थ गएणं मए नाह! ॥८०॥
किंतु इह सागरेणं गहिअं सव्वंपि मज्झ तं दव्वं। तग्गहणे जो हेऊ, पुच्छउ पसिऊण तं
हक्कारावियपुट्ठो रन्ना विन्नवइ सागरो एवं। पुच्छंतु देवपाया वइयरमेअं कमलसिट्ठि ॥८१॥
तो विमलो भणइ इमं दविणं मह हरसि अप्पणा धिट्ठ!। पुच्छावसि य कमलं वइयरमेयं कहसि
तत्तो राया आइसइ सायरं कहसु सिट्ठि! तुममेव। आणा पमाणमिय भणिय सायरो सविनयं भणइ
देव! समगंपि दुन्निवि वणिजं काऊण जाव विणियत्ता। आगच्छामो अम्हे ता सगडपविलया गि
तो मे भणियं 'अंबयगड्डी गच्छेइ' एवमाईयं। सव्वं चिय विमत्तं निवस्स निवदंसणं जाव ॥८३॥

साहसधनानां निश्चितं स्वच्छानां गुरूणां गुणमहार्घाणाम्। चिरप्रोषितापि लक्ष्मीरागच्छति वत्स!
तस्मात्तस्मै त्वं क्रयाणकमर्पयित्वा सत्यं कुरुष्वात्मानम्। अल्पानां दिवसानां कृते मा लुम्पात्मानम् ॥७७॥
इति शिक्षितो विमलोऽनल इवानिलपूरितो ज्वलितः। त्रिवलीतरङ्गभङ्गुरभालं भणितुं समारब्धः ॥७८॥
अद्यापि भणितं न स्मरसि, आस्तां बहुदिवसभाषितं तु मया। गरलमिव मुखे मधुरं परिणामे
तस्मात्त्वं मौनेन स्थितस्तिष्ठ निजमन्दिरे कुर्वन्। जिनधर्मं शक्त्या माऽऽदेशं कुरुष्व मदीयम् ॥७९॥
इति शिक्षां दत्त्वा संप्राप्तः पृथिवीनाथपार्श्वे। प्रणम्य पादकमलं ढौकनं कृत्वोपविष्टः ॥८०॥
ततः पृष्टो नरपतिना कुशलं तव विमल! एतावान् कालः। किं लग्नस्तत्र गतेनार्जितं कियद् द्रव्यम्?
कुशलं तव प्रसादाल्लग्ना दिवसाश्च प्रावृड्वशेन। द्रव्यं च बह्वर्जितं तत्र गतेन मया नाथ! ॥८१॥
किन्त्विह सागरेण गृहीतं सर्वमपि मम तद् द्रव्यम्। तद्ग्रहणे यो हेतुः, पृच्छतु प्रसद्य तं देव
हक्कारयित्वा पृष्टो राज्ञा विज्ञपयति सागर एवम्। पृच्छन्तु देवपादा व्यतिकरमिमं कमलश्रेष्ठिनम्
ततो विमलो भणतीमं द्रविणं मम हरस्यात्मना धृष्ट!। प्रच्छयसि पुनः कमलं व्यतिकरमेतं कथयसि
ततो राजाऽऽदिशति सागरं कथय श्रेष्ठिन्! त्वमेव। आज्ञा प्रमाणमिति भणित्वा सागरः सविनयं
देव! समकमपि द्वावपि वाणिज्यं कृत्वा यावद्विनिवृत्तौ। आगच्छाव आवां तावच्छकट
ततो मया भणितं 'आम्रगर्त्ता गच्छति' एवमादिकम्। सर्वमेव विज्ञप्तं नृपाय नृपदर्शनं यावत् ॥८३॥

भणइ नरिंदो एवं अदिट्ठमगुयं तए कहं नायं ?। सो भणइ देव ! गलिओ गुज्जो उवविसइ बहुवारं ॥८४॥
तत्तो रयपडिबिंबियगोज्जयचिण्हेण गोज्जओ नाओ। वामपासम्मि खंजो गोणोवि पयाणुसारेण ॥८५॥
नायाइं अंबयाइं तल्लासियखसियकोद्दवतणाण। गंधेण नीइवच्छल! अन्नं न हु किंपि विन्नाणं ॥८६॥
गड्डीधुरउवविट्ठो कुट्ठी तह बंभणो य इइ नाओ। कोवी सुइवाईवि य पाएण बंभणो होइ ॥८७॥
जं तोयगखंडाइं वालहिवाला य निवडिया दिट्ठा। करवत्तगलियसलिलं तो सुइवाई य कोवी य ॥८८॥
तल्लहुसाहासवदं तोत्तयठाणम्मि अप्पियं जेण। सो अच्छिप्पो जम्हा सगडाओ उत्तरेऊण ॥८९॥
तं बंभणेण गहियं अब्भुक्खेऊण तस्स पयपंती। रेणूए संकंता दिट्ठा मच्छीहिं परियरिया ॥९०॥
तो कुट्ठी सो नाओ, वेढयगड्डीउ गुव्विणी महिला। उत्तरिउं कुलउलए उवविट्ठा बयरिवणमज्झे ॥९१॥
दाहिणहत्थुवठंभं काऊण समुट्ठियत्ति पुत्तवई। सोयजलदंसणाओ कयकुंकुमअंगरायत्ति ॥९२॥
बयरीकंटयलग्गा तदुत्तरीयस्स रत्तसुत्तलवा। दिट्ठा तो रत्तंसुयपरिकलिया सा मए नाया ॥९३॥
थल्लत्थयम्मि पच्छाहुत्ताइं पयाइं तीए दट्ठूण। पच्छाहुत्तं अवलोयइत्ति नाया जहा रुट्ठा ॥९४॥
चिहुरचयाओ पडिए केसरसरियाए अवयवे दट्ठुं। नाया सबउलमाला सवणा पयपट्टदंसणओ ॥९५॥
रन्ना भणियं सागर! वेल्लयगंती तए कहं नाया ?। विन्नवइ सागरो तो जह नाया सुणउ तह सामी ॥९६॥
जम्हा अंबयगंती तीए नारुहइ माणुसं उवरिं। धुरसारही य एको धुरम्मि आरुहइ न हु बीओ ॥९७॥

भणति नरेन्द्र एवमदृष्टमशुभं त्वया कथं ज्ञातम् ?। स भणति देव! गालिः कुब्ज उपविशति बहुवारम् ॥
ततो रजःप्रतिबिम्बितकुब्जचिह्नेन कुब्जको ज्ञातः। वामपार्श्वे खञ्जो गौरपि पदानुसारेण ॥८५॥
ज्ञातान्याम्राणि तद्वासितखचितकोद्रवतृणानाम्। गन्धेन नीतिवत्सल! अन्यत्र खलु किमपि विज्ञानम् ॥८६॥
गन्त्रीधुरोपविष्टः कुष्ठी तथा ब्राह्मणश्चेति ज्ञातः। कोपी शुचिवादी च प्रायेण ब्राह्मणो भवति ॥८७॥
यत् तोयकखण्डानि वालधिवालाश्च निपतिता दृष्टाः। करपात्रगलितसलिलं ततः शुचिवादी च कोपी च ॥८८॥
तल्लघुशाखासवदं तोत्रकस्थानेऽर्पितं येन। सोऽस्पृश्यो यस्माच्छकटादुत्तीर्य ॥८९॥
तद् ब्राह्मणेन गृहीतमभ्युत्क्षिप्य तस्य पदपङ्क्तिः। रेणौ संक्रान्ता दृष्टा मक्षिकाभिः परिकरिता ॥९०॥
ततः कुष्ठी स ज्ञातः, वेष्टक[?] गन्त्रीतो गुर्विणी महिला। उत्तीर्य कुलोलपे उपविष्टा बदरीवनमध्ये ॥९१॥
दक्षिणहस्तोपष्टम्भं कृत्वा समुत्थितेति पुत्रवती। शौचजलदर्शनात् कृतकुङ्कुमाङ्गरागेति ॥९२॥
बदरीकण्टकलग्ना तदुत्तरीयस्य रक्तसूत्रलवाः। दृष्टास्ततो रक्तांशुकपरिकलिता सा मया ज्ञाता ॥९३॥
स्थलमस्तके पश्चान्मुखानि पदानि तस्या दृष्ट्वा। पश्चान्मुखमवलोकत इति ज्ञाता यथा रुष्टा ॥९४॥
चिहुरचयात् पतितान् केसरमालाया अवयवान् दृष्ट्वा। ज्ञाता सबकुलमाला सव्रणा पदपट्टदर्शनतः ॥९५॥
राज्ञा भणितं सागर! वेष्टक [?] गन्त्री त्वया कथं ज्ञाता ?। विज्ञपयति सागरस्ततो यथा ज्ञाता शृणोतु तथा स्वामी॥
यस्मादाम्रकगन्त्र्यां तस्यां नारोहति मनुष्य उपरि। धूःसारथिश्चैको धुर्यारोहति न तु द्वितीयः ॥९७॥

---

१ क. कोट्ठी य। २ ग. थोरि।

अहव जहट्ठियभणणे रूसइ पुत्तो विरज्जई सयणो । एवंपि होउ तहवि हु असम्मउच्चारणमजुत्तं ॥१११॥

यतः–

रूसउ वा परो मा वा विसं वा परियत्तउ । भासियव्वा सया सच्चा सव्वेसिं हियकारणं ॥११२॥

मुहमहुराइं परिणइविरसाइं न सज्जणा पयंपंति । किंतु परिणइमुहराइं मुहकडुयाइंपि वयणाइं ॥११३॥

किञ्च ।

सयमेव मुणइ देवो जो जारिसओ नहावि मे एयं । पुच्छइ जहट्ठियं, ता सागरभणियं इह पमाणं ॥११४॥

इय भणिए तो रन्ना हरिसभरुब्भिन्नबहलपुलएणं । नियकंठकंदलाओ नवकंठे ठाविओ हारो ॥११५॥

भणियं पुणो पुणो तह अहो अहो पुरिसवग्गसिररयणं । धणनयरहाणिमगणिय जेणेवं अवितहं भणियं ॥

अज्जवि रयणाधारा धरणी अज्जवि न एइ कलिकालो । दीसंति जेण एवंविहाइं सप्पुरिसरयणाइं ॥११७॥

काले वरिसंति घणा कुसुमंति वणस्सईउ जं काले । हुंति निणाइवि दुद्धं तं सव्वं सच्चमाहप्पं ॥११८॥

जं गहचक्कंपि नहे रहेइ जमिला न जाइ पायालं । तवइ य सच्चं सव्वं माहप्पं सच्चवंताणं ॥११९॥

ता सव्वहावि एसो पवरो सिट्ठो विसिट्ठजणजिट्ठो । इय भणिउं कणयमयं सिरिसद्दं ठावए भाले ॥१२०॥

भणिओ विमलो मज्झवि पुरओ तुह अलियवयणकहणस्स । जुत्तो जंदाहेओ भणिज्जइ किंतु नहिय्य ॥

सागरगहियस्स कयाणगस्स नामंपि पुण न विसहेवं । तिरियमल्लसिद्धिपरिएण रंजिओ तोवि दप्पेण ॥

सव्वंपि समप्पिस्सं तमहं नरनाह ! कमलसिद्धिस्स । किं उणं मह नह सामियम्मि तूसिरए ऑदिसं ॥

राया सागरमइविहवरंजिओ सयलमंतिवग्गस्स । ठावेइ तं पहुत्ते विसिट्ठ काऊण सम्माणं ॥१२४॥

अथवा यथास्थितभणने रुष्यति पुत्रो विरज्यते स्वजनः । एवमपि भवतु तथाप्यसत्योच्चारणमयुक्तम् ॥१११॥

रुष्यतु वा परो मा वा विषं वा परिवर्तताम् । भाषितव्या सदा सत्या सर्वेषां हितकारणम् ॥११२॥

मुखमधुराणि परिणतिविरसानि न सज्जना प्रजल्पन्ति । किन्तु परिणतिमधुराणि मुखकटुकान्यपि वचनानि ॥

स्वयमेव जानाति देवो यो यादृशस्तथापि मामेतत् । पृच्छति यथास्थितं तत् सागरभणितमिह प्रमाणम् ।

इति भणिते ततो राज्ञा हर्षभरोद्भिन्नबहलपुलकेन । निजकण्ठकन्दलात् तत्कण्ठे स्थापितो हारः ॥११५॥

भणितं पुनः पुनस्तथा अहो अहो पुरुषवर्गशिरोरत्नम् । धननगरहानिमगणयित्वा येनैवमवितथं भणितम् ॥

अद्यापि रत्नाधारा धरणिरद्यापि नैति कलिकालः । दृश्यन्ते येनैवंविधानि सत्पुरुषरत्नानि ॥११७॥

काले वर्षन्ति घनाः कुसुमयन्ति वनस्पतयो यत्काले । भवन्ति तृणान्यपि दुग्धं तत्सर्वं सत्यमाहात्म्यम् ॥११८॥

यद् ग्रहचक्रमपि नभसि तिष्ठति यदिला न याति पातालम् । तदिदं मन्ये सर्वं माहात्म्यं सत्यवताम् ॥११९॥

तस्मात् सर्वथाप्येष प्रवरः श्रेष्ठो विशिष्टजनज्येष्ठः । इति भणित्वा कनकमयं श्रीशब्दं स्थापयति भाले ॥१२०॥

भणितो विमलो ममापि पुरतस्तवालीकवचनकथनस्य । युक्तो निग्रहो भण्यते किन्तु ... ॥१२१॥

सागरगृहीतस्य क्रयाणकस्य नामापि पुनर्न विषहेऽहम् । ... रञ्जितः ... ॥१२२॥

सर्वमपि समर्पयिष्यामि तदहं नरनाथ ! कमलसिद्धेः । किं ... ॥१२३॥

तम्हा सच्चं जंपह अलियं दूरेण चयह भो भव्वा ! । जइ इच्छह निच्छयओ सुह[illegible]

॥ इति द्वितीयाणुव्रते भेत्तिकमलाख्यानकं समाप्तम् ॥

राजा सागरमतिविमवरजितः सकलमन्त्रिवर्गस्य । स्थापयति तं प्रभुत्वे विविधं कृत्वा सन्मानम् ॥१३॥
तस्मात् सत्यं जल्पतालीकं दूरेण त्यजत भो भव्याः ! । यदीच्छत निश्चयतः [illegible]

अब्भक्खाणं सहसा हासेणवि जो परस्स उवणेइ । भवणप्पहाए इव परभवम्मि सो लहइ तं चेव ॥१॥

तथाहि ;—

इह अत्थि कंचणपुरी जा सोमा जच्चकंचणमएहिं । जिणभवणेहिं लंकापुरंपि सविब्भमं हसइ ॥२॥
तत्थत्थि सिद्धराओ राया रिउचक्कमक्कमेऊण । गहिया जेणं सह सिरिजसेहिं समरेसु जयलच्छी ॥३॥
तस्सत्थि पिया सुहसीलसालिणी पवररयणमाल व्व । नामेण रयणमाला सुगुणमहग्घा सुवित्ता य ॥४॥
विसयसुहासत्ताणं वच्चंति बहूणि ताण वरिसाणि । एगं च दिणं देवी रयणीए अद्धरत्ते सुमिणे ॥५॥
उत्तत्तकणयदंडं घणकिंकिणिकलरवेण भरियदिसं । धवलुज्जलनेत्तचलंतअंचलं पिच्छइ पडायं ॥६॥
तं दट्ठूणं देवी पडिबुद्धा साहए नरिंदस्स । सोवि दुहियाए जम्मं कहेइ सुमिणाणुसारेण ॥७॥
तो संभूए गब्भे देवीए परमहरिससंजणए । गब्भाणुभावओ च्चिय जाओ इय डोहलो मणए ॥८॥
जह जइमणाहदीणंधकिविणकप्पडियपरियरपभिईण । दिंती पउरं दाणं वच्चामि जिणिंदगेहेसु ॥९॥
जिणबिंबाणं पूयं करोमि अणंतपरमभत्तीए । साहूण भत्तपाणं देमि वरं फासुएसणियं ॥१०॥
डोहलयमिमं देवी निवेयए नरवरस्स, रायावि । परितुट्ठमणो सिग्घंपि साहए तं तहा सव्वं ॥११॥
अह अन्नदिणे जिणमंदिरम्मि परिपूइऊण जिणबिंबे । जा वलिया ता पिच्छइ जिणमंदिरपहसालाए ॥१२॥
सीसगणपरिवुडं छणससिबिंबं व गहगणाइन्नं । संजमभरधुरधवलं सिरिसिरिचंदाभिहं सूरिं ॥१३॥
तं वंदिय उवविट्ठा निसुणइ सूरीहिं इय कहिज्जंतं । जह लद्धुं सामग्गिं कायव्वो उज्जमो धम्मे ॥१४॥

अभ्याख्यानं सहसा हास्येनापि यः परस्योपनयति । भवनप्रभेव परभवे स लभते तदेव ॥१॥
इहास्ति काञ्चनपुरी या सोमा जात्यकाञ्चनमयैः । जिनभवनैर्लङ्कापुरमपि सविभ्रमं हसति ॥२॥
तत्रास्ति सिद्धराजो राजा रिपुचक्रमाक्रम्य । गृहीता येन सह श्रीयशोभ्यां समरेषु जयलक्ष्मीः ॥३॥
तस्यास्ति प्रिया शुभशीलशालिनी प्रवररत्नमालेव । नाम्ना रत्नमाला सुगुणमहार्घा सुवृत्ता च ॥४॥
विषयसुखासक्तयोर्व्रजन्ति बहूनि तयोर्वर्षाणि । एकस्मिंश्च दिने देवी रजन्यामर्धरात्रे स्वप्ने ॥५॥
उत्तप्तकनकदण्डां घनकिङ्किणीकलरवेण भृतदिशम् । धवलोज्ज्वलनेत्रचलदञ्चलां पश्यति पताकाम् ॥६॥
तां दृष्ट्वा देवी प्रतिबुद्धा कथयति नरेन्द्राय । सोऽपि दुहितुर्जन्म कथयति स्वप्नानुसारेण ॥७॥
ततः संभूते गर्भे देव्याः परमहर्षसंजनके । गर्भानुभावत एव जात इति दोहदः मनसि ॥८॥
यथा यतिमनाथदीनान्धकृपणकार्पटिकपरिजनप्रभृतिभ्यः । ददती प्रचुरं दानं व्रजामि जिनेन्द्रगेहेषु ॥९॥
जिनबिम्बानां पूजां करोम्यनन्तपरमभक्त्या । साधुभ्यो भक्तपानं ददामि वरं प्रासुकैषणीयम् ॥१०॥
दोहदमिमं देवी निवेदयति नरवराय, राजापि । परितुष्टमनाः शीघ्रमपि साधयति तत्तथा सर्वम् ॥११॥
अथान्यदिने जिनमन्दिरे परिपूज्य जिनबिम्बानि । यावद्वलिता तावत्पश्यति जिनमन्दिरप्रशालायाम् ॥१२॥
शिष्यगणपरिवृतं क्षणशशिबिम्बमिव ग्रहगणाकीर्णम् । संयमभारधुराधवलं श्रीश्रीचन्द्राभिधं सूरिम् ॥१३॥

---

१ ख 'सम सि'।

अवि य।

सो पुणु धम्मु जिणिंदिहिं वुत्तउ, दाण-सील-तव-भावणजुत्तउ।
अंतिमतिगु जइ करण न सक्कइ, तहवि गिहत्थु न दाणह चुक्कइ ॥१५॥
तो जइ इच्छ अत्थि परलोयह, ता विव्वहु नियधणु परलोयह।
जिणहरि जिणवरबिंबि सुपोत्थइ, अन्नुवि चउविहसंघि पसत्थइ ॥१६॥
पाणासणसयणासणपत्तइं, अन्नु वत्थइं ओसहइं विचित्तइं।
जो साहुहुं जियरायहं दावइ, सो अंतरसि वरसोक्खइं पावइ ॥१७॥
जो साहुहुं वरवसहि पयच्छइ, लहइ सु सिवपुरिमंदिरु निच्छइ।
जो जिणधम्मियवच्छलु कारइ, नरयह जंतु सु अप्पु निवारइ ॥१८॥
सीलरयणु दिढु रक्खइ जो जणु जहकहिय, इत्थीयणपसुमाइसयलदोसिहिं रहिउ।
सो भुंजिवि सुरसोक्खु अमररमणिहिं सहिउ, पुण उप्पज्जइ मणुयगइहि नरवरमहिउ ॥१९॥
जो नरु भत्ति करइ वरसमणिहिं, मोहलोहमयरद्धयमहणिहिं।
सो पावइ नर सोक्खु महंतउ, इयरजणिहिं न कयावि जु पत्तउ ॥२०॥
जो तह दिढसमत्तह साहम्मियजणहं, जिणवरपयअणुरत्तहं भत्तहं गुरुयणहं।

तं वन्दित्वोपविष्टा शृणोति सूरिभिरिति कथ्यमानम्। यथा लब्ध्वा सामग्रीं कर्तव्य उद्यमो धर्मे ॥१४॥
अपि च।

स पुनर्धर्मो जिनेन्द्रैरुक्तो, दानशीलतपोभावनायुक्तः।
अन्तिमत्रिकं यदि कर्तुं न शक्यते, तथापि गृहस्थो न दानाद् भ्रश्यति ॥१५॥
ततो यदीच्छास्ति परलोकस्य, तदा वीयतां निजधनं परलोके।
जिनगृहे जिनवरबिम्बे सुपुस्तके, अन्यस्मिन्नपि चतुर्विधसंघे प्रशस्ते ॥१६॥
पानाशनशयनाऽऽसनपात्राणि, अन्नं वस्त्राण्यौषधानि विचित्राणि।
यः साधुभ्यो जितरागेभ्यो ददाति, सोऽचिरं वरसौख्यानि प्राप्नोति ॥१७॥
यः साधुभ्यो वरवसतिं प्रयच्छति, लभते स शिवपुरीमन्दिरं निश्चयेन।
यो जिनधर्मिवात्सल्यं करोति, नरके यान्तं स आत्मानं निवारयति ॥१८॥
शीलरत्नं दृढं रक्षति यो जनो यथाकथितं, स्त्रीजनपश्वादिसकलदोषै रहितम्।
स भुक्त्वा सुरसौख्यममररमणीभिः सहितं, पुनरुत्पद्यते मनुजगतौ नरवरमहितः ॥१९॥
यो नरो भक्तिं करोति वरश्रमणानां, मोहलोभमकरध्वजमथनानाम्।
स प्राप्नोति नरः सौख्यं महत्, इतरजनैर्न कदापि यत् प्राप्तम् ॥२०॥

१ क. वर हं[illegible] । २ क. [illegible] । ३ क. 'सुमरइ।

वत्थाहारेहिं पवरेहिं गुरुगउरवु करइ, सो अवसि सुरलोयह सामित्तणु धरइ ॥२१॥
सीलालंकियसावियहं वरपडिवत्ति करेइ जु इहमवि ।
इह भुंजिवि वरमणुयसुहु सुररमणिह पिउ होइ सु परभवि ॥२२॥
ता एअं नाऊणं दाणफलं बहुसुहाण संजणयं । उज्जमियव्वं विहवाणुसारओ दाणधम्मम्मि ॥२३॥
सुणु मन्नेउं वयणं सिरिसिरिचंदस्स मुणिवरिंदस्स । पणमियतप्पयकमला समयम्मि समुट्ठिया देवी ॥२४॥
गुरुवयणेणं तत्तो सविसेसं चेव सत्तखित्तेसु । वावइ विहीए दव्वं दावइ दीणाइयाणंपि ॥२५॥
अह पडिपुन्नदिणेसुं पसत्थतिहिरिक्खकरणजोगम्मि । सुपसत्थम्मि मुहुत्ते सुहेण सा पसविया पुत्तं ॥२६॥
उज्जोयंति कंतीए सूईभवणं नेहप्पएसंव । नयणसिरिकलंव संजणियसयलजणनयणआणंदं ॥२७॥
वद्धावणयं काउं बारसदिवसम्मि सुहमुहुत्तम्मि । सुमिणाणुसारओ सो भुवणचंदाभिह कयनामो ॥२८॥
सिरिसिद्धरायभवणे कप्पलया इव सुमेरुकुहरम्मि । पणयजणपूरियासा वड्ढइ बालो निरुवसग्गं ॥२९॥
नरवरमंदिरमाणससरोवरे रायहंसपरियरिए । जणकरयलकमलेसुं संचरए रायहंसिव्व ॥३०॥
बाला सत्तमयकारं विरयंती सुहजणं अह कयाइ । पयडइ नरिंदभणिया पसन्नदेवम्मि कोसल्ले ॥३१॥
जं किंचि उवज्झाओ सिक्खवइ पढावए लिहावेइ । तं तं बाला सव्वं गेण्हइ लहुं पुव्वपढियंव ॥३२॥
वागरणछंदअलंकारतक्कसिद्धंतजोइसाईणि । चउसट्ठिविन्नाणाइं सिक्खए थोवदियहेहिं ॥३३॥

वस्त्रादिभिः सम्यग्व्रतवतां साधर्मिकजनानां, जिनवरपदानुरक्तानां भव्यानां गुरुभक्त्या ।
वस्त्राहारैः प्रवरैर्गुरुगौरवं करोति, सोऽवश्यं सुरलोकस्य स्वामित्वं धरति ॥२१॥
शीलालंकृतश्राविकाणां वरप्रतिपत्तिं करोति य इहभवे ।
इह भुक्त्वा वरमनुजसुखं सुररमणीनां प्रियो भवति स परभवे ॥२२॥
तस्मादेतज्ज्ञात्वा दानफलं बहुसुखानां संजनकम् । उद्यन्तव्यं विभवानुसारतो दानधर्मे ॥२३॥
इदं मत्वा वचनं श्रीश्रीचन्द्रस्य मुनिवरेन्द्रस्य । प्रणततत्पादकमला समये समुत्थिता देवी ॥२४॥
गुरुवचनेन ततः सविशेषमेव सप्तक्षेत्रेषु । वापयति विधिना द्रव्यं दापयति दीनादिकेभ्योऽपि ॥२५॥
अथ परिपूर्णदिनेषु प्रशस्ततिथिऋक्षकरणयोगे । सुप्रशस्ते मुहूर्ते सुखेन सा प्रसूता दुहितरम् ॥२६॥
उद्योतयन्ती कान्त्या सूतिभवनं नभःप्रदेशमिव । नवशशिकलामिव संजनितसकलजननयनानन्दाम् ॥२७॥
वर्धनकं कृत्वा द्वादशदिवसे शुभमुहूर्ते । स्वप्नानुसारतः सा भुवनचन्द्रेति कृतनामा ॥२८॥
श्रीसिद्धराजभवने कल्पलतेव सुमेरुकुहरे । प्रणतजनपूरिताशा वर्धते बाला निरुपसर्गम् ॥२९॥
नरवरमन्दिरमानससरोवरे राजहंसपरिवारिते । जनकरतलकमलेषु संचरति राजहंसीव ॥३०॥
बाला सप्तमवर्षं विरचयन्ती सुखजनमथ कदाचित् । प्रकटयति नरेन्द्रभणिता प्रसन्नदेवे कौशल्यम् ॥३१॥
यत् किंचिदुपाध्यायः शिक्षयति पाठयति लेखयति । तत्तद् बाला सर्वं गृह्णाति लघु पूर्वपठितमिव ॥३२॥

१ क. सत्तमयरिसं। २ क. ज्ञकः। ३ क. सिक्खवेइ। ४ क. ग. गुरु°।

इत्तो य रयणमालाए आगओ जणयभवणओ चेडो । वयणकुसलुत्ति जाओ कीलाठाणं नरवइस्स।
उज्जाणपालयत्ते सो य निउत्तो वसुंधरावइणा । तस्स य रन्नो सत्तू वसंतराओ अइपयंडो ॥३५॥
सीमागामे लुंटइ, सिद्धनरिंदोवि तं समत्थोवि । नवि विग्गहइ न संधइ, तो सो चिंतइ न [illegible]
तो जग्गवेमि एयंति चिंतिऊणं वसंतरिउसमए । सहसा तस्सागमसावणेण से संभमनिमित्तं ॥३७॥
आगंतु नरनाहं विन्नवइ ससंभमं जहुज्जाणे । चउरंगवलसमेओ वसंतराओ समणुपत्तो ॥३८॥
तं सहसा सोऊणं जंपइ रे पक्खरेह वरतुरए । गुंडह गइंदे पउणीकरेह रहचक्कपाइक्के ॥३९॥
तत्तो सेणावइणा ससंभमं करितुरंगरहमाई । विहियं आहवसज्जं भेरी ताडाविया तुरियं ॥४०॥
तस्सद्दसवणउच्छलियवहलपुलयाण सिन्नसुहडाण । पत्तपरमूसवाणव विविहा वट्टंति वावारा ॥४१॥
वग्गंति य कुद्दंति य नच्चंति करंति तह करप्फोडं । पच्चारंति परोप्परमुद्धुरखंधा परिभमंति ॥४२॥
अह तेहिं भडेहिं समं चलिओ राया कमेण पत्तो य । उज्जाणे तत्थ य सत्तुसिन्नमनियंतओ भणइ ॥
उज्जाणपालयं भो ! कत्थ गयं तं वसंतरिउसिन्नं ?। सो भणइ देव ! पुरओ ठियंपि तं किं न [illegible]
तो पुणरवि हरिसविसायसंकुलेणं निवेण सो पुट्ठो । साहइ वसंतरिउणो चउरंगवलं इमो एवं ॥४५॥
अइसरलमंजरीतिक्खभल्लिनिम्महियविरहिजणहियया । सहयारा वरजोहा [illegible]
दुद्धरतुरंगथट्टा इओ तओ भमिरपरहुयनिकाया । कलकूइयहेसारवमुहरियनीसेसदिसिचक्का ॥४७॥

व्याकरणच्छन्दोऽलङ्कारतर्कसिद्धान्तज्योतिषादीनि । चतुःषष्टिविज्ञानानि शिक्षते स्तोकदिवसैः ॥३३॥
इतश्च रत्नमालाया आगतो जनकभवनतश्चेटः । वचनकुशल इति जातः क्रीडास्थानं नरपतेः ॥३४॥
उद्यानपालकत्वे स च नियुक्तो वसुन्धरापतिना । तस्य च राज्ञः शत्रुर्वसन्तराजोऽतिप्रचण्डः ॥३५॥
सीमग्रामाँल्लुण्टते, सिद्धनरेन्द्रोऽपि तं समर्थोऽपि । नापि विगृह्णीते न संदधाति, ततः स चिन्तयति न [illegible]
ततो जागरयाम्येतमिति चिन्तयित्वा वसन्तर्तुसमये । सहसा तस्यागमश्रावणेन तस्य संभ्रमनिमित्तम् ॥३७॥
आगत्य नरनाथं विज्ञपयति ससंभ्रमं यथोद्याने । चतुरङ्गबलसमेतो वसन्तराजः समनुप्राप्तः ॥३८॥
तद् सहसा श्रुत्वा जल्पति रे संनाहयत वरतुरगान् । गुडत गजेन्द्रान् प्रगुणीकुरुत रथचक्रपदातीन् ॥३९॥
ततः सेनापतिना ससंभ्रमं करितुरङ्गरथादि । विहितमाहवसज्जं भेरी ताडिता त्वरितम् ॥४०॥
तच्छब्दश्रवणोच्छलितबहलपुलकानां सैन्यसुभटानाम् । प्राप्तपरमोत्सवानामिव विविधा वर्तन्ते व्यापाराः ॥४१॥
वल्गन्ति च कूर्दन्ते च नृत्यन्ति कुर्वन्ति तथा करास्फोटम् । उपालभन्ते परस्परमुद्धुरस्कन्धाः प[illegible]
अथ तैर्भटैः समं चलितो राजा क्रमेण प्राप्तश्च । उद्याने तत्र च शत्रुसैन्यमपश्यन् भणति ॥४३॥
उद्यानपालकं भोः क्व गतं तद्वसन्तरिपुसैन्यम् ?। स भणति देव ! पुरतः स्थितमपि तत्किं न पश्यसि ॥
ततः पुनरपि हर्षविषादसंकुलेन नृपेण स पृष्टः । कथयति वसन्तर्तोश्चतुरङ्गबलमिदमेवम् ॥४५॥
अतिसरलमञ्जरीतीक्ष्णभल्लिनिर्मथितविरहिजनहृदयाः । सहकारा वरयोधा [illegible] ॥४६॥

---

१ ब. [illegible] । २ ब. [illegible] ।

पवइवामाण अरइकारिणो मलयमारुया करिणो । चंदणगंधसुयंधियवेल्लासीयरमयसणाहा ॥४८॥
हियहिययाण दिंता दुक्खाइं दोलया रहपवरा । दोलंदोलिरसुस्सररमणीयणसारहिसणाहा ॥४९॥
इ तव्वयणपगरिसदक्खत्तअखोहभत्तिसत्तीहिं । रंजियहियओ सम्माणिऊण सेणावइत्तम्मि ॥५०॥
ठाविऊण पेसइ चउरंगबलेण परिगयं राया । रायं वसंतरायं विग्गहिउं विग्गहसमत्थं ॥५१॥
हुलच्छीविच्छड्डं पिच्छइ अह नरवईवि उज्जाणे । संतेउरो सनयरो समंडलिओ समंतियणो ॥५२॥
वणपडायावि तहा रायादेसेण तत्थ संपत्ता । नियसहियणपरियरिया उज्जाणे जणमणाणंदे ॥५३॥
रियंव जरं मच्चुं मयंव वाहीउ वाहियाउव्व । मन्नंतो निच्चिंतो विलसइ एवं तहिं लोओ ॥५४॥
ायंति केइ नचंति केइ कीलंति केइ तरुणीहिं । महिलाओ चचरीओ पुणचरीओ पयट्टंति ॥५५॥
दोव्व परिगओ अच्छराहिं अंतेउरीहिं सह राया । विम्हावितो जणमाणसाइं कीलइ अणेगविहं ॥५६॥
ामइ रमई जहिच्छं पिच्छंती वच्छलच्छिविच्छड्डं । भवणपडाया कुमरीवि चेडियावेडिया तत्थ ॥५७॥
ुरसरियापुलिणेसु य परिसप्पंतीए तीए पयपंती । सचविया चक्किस्सव चक्कंकुसकमलंकरिया ॥५८॥
अग्गओ समग्गे मग्गे मग्गंतिया वयइ जाव । परिवारं वारेउं ता रइरमणेण सारिच्छं ॥५९॥
पेच्छइ पुरिसं एक्कं अवहियहियया य तेण तं भणइ । भयवं! मयण! नमो ते पूएमि तुमंति भणिऊण॥
नेयकंठकंदलाओ उत्तारेऊण तस्स कंठम्मि । मुत्ताहारं निक्खिवइ जाव ता पभणए सोवि ॥६१॥

पुरेखुरप्रपय इतस्ततो भ्रमितपरभृतनिकायाः । कलकूजितहेपारवमुनरितनिःशेषदिक्चक्रा ॥४७॥
ापतिवामानामरतिकारिणो मलयमारुता करिणः । चन्दनगन्धसुगन्धितवेल्लासीकरमदसनाथाः ॥४८॥
ाधिकहृदयानां ददतो दुःखानि दोला रथप्रवराः । दोलान्दोलितसुस्वररमणीजनसारथिसनाथाः ॥४९॥
अथ तद्वचनप्रकर्षदक्षत्वाक्षोभभक्तिशक्तिभिः । रञ्जितहृदयः सम्मान्य सेनापतित्वे ॥५०॥
ं स्थापयित्वा प्रेषयति चतुरङ्गबलेन परिगतं राजा । राजानं वसन्तराजं विग्रहीतुं विग्रहसमर्थम् ॥५१॥
मधुलक्ष्मीविस्तारं पश्यत्यथ नरपतिरप्युद्याने । सान्तःपुरः सनगरो समण्डलिकः समन्त्रिजनः ॥५२॥
भवनपताकापि तथा राजादेशेन तत्र संप्राप्ता । निजसखीजनपरिकरितोद्याने जनमनआनन्दे ॥५३॥
ंस्मरितामिव जरां मृत्युं मृतमिव व्याधीन् व्याधिताविव । मन्यमानो निश्चिन्तो विलसन्त्येवं तत्र लोकः ॥५४॥
गायन्ति केचिन्नृत्यन्ति केचित्क्रीडन्ति केचित्तरुणीभिः । महिलाश्चर्चरी पुनर्नन्य प्रवर्तयन्ति ॥५५॥
इन्द्र इव परिगतोऽप्सरोभिरान्तःपुरीभिः सह राजा । विस्मापयञ्जनमानसानि क्रीडत्यनेकविधम् ॥५६॥
भ्रमति रमते यथेच्छं पश्यन्ती वृक्षलक्ष्मीविस्तारम् । भवनपताका कुमार्यपि चेटिकावेष्टिता तत्र ॥५७॥
गुरुसरित्पुलिनेषु च परिसर्पन्त्या तया पादपङ्क्तिः । दृष्टा चक्रिण इव चक्राङ्कुशकमलालंकृता ॥५८॥
समग्रतः समग्रे मार्गे मार्गयन्ती भ्रमति यावत् । परिवारं वारयित्वा तावद् रतिरमणेन सदृक्षम् ॥५९॥
पश्यति पुरुषमेकमपहृतहृदया च तेन तं भणति । भगवन्! मदन! नमस्ते पूजयामि त्वामिति भणित्वा ॥६०॥

---

१ क भिविमे'न मरम°।

नाहं मयणो मुद्धे ! सा भणइ मज्झ मयणजणओ तं । ता किं बहुणा, हारो तुह वरमालाए म°
किंपुण थोवदिणेहिं होही वीणासयंवरो मज्झ । नियदंसणामएणं तत्थागंतुं तए सुहय ! ॥६३॥
निव्वियव्वाइं मह लोयणाइं नियविरहजलणतवियाइं । हियए तए सणाहे ईसाए विनडियाइं ॥
इच्चाइ जाव जंपइ तेण समं ताव कमलनामाए । नियदासीए निवपेसियाए हक्कारिया बलिया ॥६५॥
पत्ता य निवसयासे तच्चरणे पणमिऊण उवविट्ठा । पुट्ठा पिउणा वच्छे ! कत्थ ठिया एत्तियं वारं ॥
भणियं तीए वणराइरेहिरं वरभडंव उज्जाणं । अवलोयंती तह चेव, अह निवो भणइ तयभिमुहं ॥६७॥
वच्छे ! कमलदलच्छे ! पेच्छाणीयाणि रायकुमराण । रूवाइं पट्टियासुं चित्तयरेहिं विलिहिऊण ॥
जस्स य कस्सवि रूवं पडिहासइ तुज्झ तं मह कहेहि । अंगीकरेमि तं चेव जेण जामाउयत्तेण ॥६९॥
चित्तकलानिउणाए तो तीइ निरिक्खिऊण रूवाइं । जो जस्स गुणो दोसो सो कहिओ ......
जो एत्थ पट्टियाए लिहिओ कुमरो स रोसदोसिल्लो । दिट्ठीए मे नाओ, अन्नेसिपि हु गुणे दोसे ॥
जा एवं सा पयडइ तो रायदुवारिया तहिं सव्वे । गुणदोसविभागन्नू सव्वेसिं तेसिं कुमराण ॥७२॥
निहुयं भणंति अन्नोन्नमइसओ कोइ रायपुत्तीए । कोसल्लंपि कलासुं, कहन्नहा जाणए एवं ! ॥७३॥
कुमरीवि तहा कहिउं विन्नवइ नरेसरं जहा ताय ! । लेहयवेगुन्नाओ चित्ताइं हुंति चित्ताइं ॥७४॥
मज्झवि अत्थि पइन्ना वीणाए रंजिही मणं जो मे । सो परिणेही, तम्हा दिवसे निद्दंकियम्मि वरे..

निजकण्ठकन्दलादुत्तार्य तस्य कण्ठे । मुक्ताहारं निक्षिपति यावत्तावत् प्रभणति सोऽपि ॥६१॥
नाहं मदनो मुग्धे ! सा भणति मम मदनजनकस्त्वम् । तस्मात्किं बहुना, हारस्तव वरमालायां म..
किन्तु स्तोकदिनैर्भविष्यति वीणास्वयंवरो मम । निजदर्शनामृतेन तत्रागत्य त्वया सुभग ! ॥६३॥
निर्वापयितव्ये मम लोचने निजविरहज्वलनतप्ते । हृदये त्वया सनाथे ईर्ष्यया विनटिते इव ॥६४॥
इत्यादि यावज्जल्पति तेन समं तावत्कमलानाम्न्या । निजदास्या नृपप्रेषितया हक्कारिता बलिता ॥६५॥
प्राप्ता च नृपसकाशे तच्चरणौ प्रणम्योपविष्टा । पृष्टा पित्रा वत्से ! क्व स्थितैतावन्तं वारम् ! ॥६६॥
भणितं तया वन (वन) राजिराजमानं वरभटमिवोद्यानम् । अवलोकमाना तथैव, अथ नृपो भणति तदभि°
वत्से ! कमलदलाक्षि ! पश्यानीतानि राजकुमाराणाम् । रूपाणि पट्टिकासु चित्रकरैर्विलिख्य ॥६८॥
यस्य च कस्यापि रूपं प्रतिभासते तव तन्मम कथय । अङ्गीकरोमि तमेव येन जामातृत्वेन ॥६९॥
चित्रकलानिपुणया ततस्तया निरीक्ष्य रूपाणि । यो यस्य गुणो दोषः स कथितस्तेषां प्रत्यक्षम् ॥७०॥
योऽत्र पट्टिकायां लिखितः कुमारः स रोषदोषितः । दृष्ट्या मया ज्ञातो, अन्येषामपि खलु गुणान् दोषान् ॥
यावदेवं सा प्रकटयति ततो राजदौवारिकास्तत्र सर्वे । गुणदोषविभागज्ञाः सर्वेषां तेषां कुमाराणाम् ॥७२॥
निभृतं भणन्त्यन्योन्यमतिशयः कोऽपि राजपुत्र्याः । कौशलमपि कलासु, कथमन्यथा जानात्येवम् ! ॥७३॥
कुमार्यपि तथा कथयित्वा विज्ञापयति नरेश्वरं यथा तात ! । लेखकवैगुण्याच्चित्राणि भवन्ति चित्राणि ॥७४॥

१ B निद्दंकि°।

एए अन्नेवि य इंति खत्तिया जइ तहा कुणउ ताओ । तो मासदुगस्संतो वीणाए सयंवरं कहिउं ॥७६॥
ते चित्तयरा रन्ना विसज्जिया जाव ताव हलबोलो । निसुओ रन्ना, तज्जाणणत्थमाइसइ पडिहारं ॥७७॥
सो तुरियं गंतूणं समागओ कहइ देव ! अइमत्तो । रणरायकरी उम्मूलिऊण आलाणगुरुखंभं ॥७८॥
भंजंतो गुरुभवणावणाइं दिढमत्थ पओलिदाराइं । चूरंतो तुरंतो रहतुरयखराइयं पइ ॥ ७९॥
पहु ! करिपएसु संकलाण वित्थरो कुंडलीकओ सहइ । न तब्भारक्कंतो तस्सवि सरणागओ सेसो ॥८०॥
एवं जाव कहेई पडिहारो करिवरस्सरूवं तु । ताव सहसा तहिं सो पत्तो उज्जाणभवणम्मि ॥८१॥
तं दट्ठूणं राया ससंभमुब्भंतमाणसो तुरियं । मंतिमहायणजुत्तो चडिओ धवलहरउवरिम्मि ॥८२॥
भग्गाओ घघरीओ नट्ठो लोओवि कोवि कत्थवि य । तुमुलरवं सोऊणं सोवि कुमारो तहिं पत्तो ॥८३॥
कुमरी पुण कुमरेणं हयहियया तम्मि निमियनियदिट्ठी । तत्थेव ठिया तत्तो पत्ता मत्तेण सा करिणा॥८४॥
अह कुमरेणं तेणं देसंतरिएण इक्किओ हत्थी । हणिओ य मुट्ठिणा निट्ठुरेण तो बालियं मोत्तुं ॥८५॥
तस्साभिमुहं चलिओ उड्ढकरो गडयडं पकुव्वंतो । कुमरप्पहारविहुरो गुरुकरिणं सद्दयंतोव्व ॥८६॥
तो कुमरेणं वलिऊण दाहिणावत्तणेण भमिऊण । उज्जाणभवणदारम्मि नीणिओ सो महाहत्थी ॥८७॥
अह जाव करी कुमरं करेण किर गिण्हिही समासन्नं । ताव कुमरेण खित्ता तप्पुरओ वत्थविंटलिया ॥८८॥
ताहे गुरुभमरिमजायरत्तनित्तेण तेण वरकरिणा । ताए विंटलियाए दिन्नो पेहो सरोसेण ॥८९॥

ममाप्यस्ति प्रतिज्ञा वीणया रंक्ष्यते मनो यो मे । स परिणेष्यति, तस्माद्दिवसे निर्दिष्टे ततः ॥७५॥
एतेऽन्येऽपि चायान्ति क्षत्रिया यथा तथा करोतु तातः । ततो मासद्विकस्यान्तो वीणाया स्वयंवरं कथयित्वा ॥
ते चित्रकरा राज्ञा विसर्जिता यावत्तावत् कलकलः । श्रुतो राज्ञा, तज्ज्ञानार्थमादिशति प्रतिहारम् ॥७७॥
स त्वरितं गत्वा समागतः कथयति देव ! अतिमत्तः । रणराजकरी उन्मूल्यालानगुरुस्तम्भम् ॥७८॥
भञ्जन् गुरुभवनापणानि दृढमत्र प्रतोलिद्वाराणि । चूरयंस्त्वरयन् रथतुरगखरादिकमेति ॥७९॥
प्रभो ! करिपादेषु शृङ्खलानां विस्तरः कुण्डलीकृतो राजते । ननु तद्भाराक्रान्तस्तस्यैव शरणागतः शेषः ॥८०॥
एवं यावत्कथयति प्रतिहारः करिवरस्वरूपं तु । तावत् सहसा तत्र स प्राप्त उद्यानभवने ॥८१॥
तं दृष्ट्वा राजा ससंभ्रमोद्भ्रान्तमानसस्त्वरितम् । मन्त्रिमहाजनयुक्तश्चटितो धवलगृहोपरि ॥८२॥
भग्नाश्चर्यो नष्टो लोकोऽपि कोऽपि क्वापि च । तुमुलरवं श्रुत्वा सोऽपि कुमारस्तत्र प्राप्तः ॥८३॥
कुमारी पुनः कुमारेण हृतहृदया तस्मिन् न्यस्तनिजदृष्टिः । तत्रैव स्थिता ततः प्राप्ता मत्तेन सा करिणा ॥८४॥
अथ कुमारेण तेन देशान्तरितेन निषिद्धो हस्ती । हतश्च मुष्टिना निष्ठुरेण ततो बालिकां मुक्त्वा ॥८५॥
तस्याभिमुखं चलित ऊर्ध्वकरो गडगडं प्रकुर्वन् । कुमारप्रहारविधुरः गुरुकारिणं शब्दयन्निव ॥८६॥
ततः कुमारेण वलित्वा दक्षिणावर्तनेन भ्रमयित्वा । उद्यानभवनद्वारे नीतः स महाहस्ती ॥८७॥
अथ यावत्करी कुमारं करेण किल ग्रहीष्यति समासन्नम् । तावत्कुमारेण क्षिप्तं तत्पुरतो वस्त्रं वर्तुलीकृतम्॥८८॥

---

१ क. ख °मइय° । २ क चू° ।

रक्खह रक्खह एयं नररयणं नरवरे इय भणंते । जीवियनिरविक्खा झत्ति धाइया सव्वओ सुहडा ॥९०॥
ताहे भवणपडाया चिंतइ हा हा ! स एस सुभगवरो । मज्झ कए संजाओ गुरुआवइभायणं एवं ॥९१॥
इत्तो य झत्ति कुमरो तस्स गइंदस्स दंतमुसलेसु । ठविउं नियचरणजुयं आरूढो खंधदेसम्मि ॥९२॥
तेण य महाबलेणं ऊरूहिं पीडिओ करी कंठे । तह जह खुडंति नयणाइं तस्स, तो सो करी भीओ ॥९३॥
संजाओ तस्स वसे, तो कुमरी चिंतए अरे हियय ! । नच्चसु मणोरहाणं अगोयरं वरमिमं लद्धुं ॥९४॥
रूवेण दुज्जए रइवइस्स सोंडीरिमाए कण्हस्स । एयम्मि वरे मन्नसु भुवणम्मि कयत्थमप्पाणं ॥९५॥
एक्कसरं च पुक्कारपुव्वयं भणइ सव्वलोओवि । पुरिसरयणेण इमिणा रयणाहारा फुडं धरणी ॥९६॥
राया य पंचवल्लहसाहणियं भणइ भणह मह वयणा । सुहडमिमं आलाणक्खंभे जह नेइ गयनेरं ॥९७॥
उत्तरियं च गयाओ एयं आरोविउं वरतुरंगे । आणेह मज्झ पासे तो सो गंतुं भणइ कुमरं ॥९८॥
अह सो कुमरो हत्थिं खंभे अग्गलिय झत्ति उत्तरिउं । मुहगुलियापरिवत्तियरूवो तत्तो अवक्कंतो ॥९९॥
साहणिओ तेमदट्ठुं तत्थन्नत्थं गवेसिउं सुचिरं । विन्नवइ जहावित्तं नरवइणो, सो य चिंतेइ ॥१००॥
किं एस कोइ अंजणसिद्धो विज्जाहरोव्व उवयारं । इय काउमवक्कंतो सुयणो सचवइ वयणमिणं
सुयणइ सुयणिहिं उवयरिउ, जित्तिउ मायरनीरु । पडिउवयारइ नट्ठमण गय लंघिवि परतीरु ॥१०१॥
कन्ना पुण नियचित्ते सुदिढा जंपेइ ताय ! ते कुमरा । हक्कारिज्जंतु लहुं वीणासाला य ॥१०२॥

यदा गुर्वमर्षजाततरक्ततनेत्रेण तेन वरकरिणा । तस्मिन् वर्तुलवक्त्रे दत्तो वेधः सरोषेण ॥८९॥
रक्षत रक्षतैतद् नररत्नं नरवर इति भणति । जीवितनिरपेक्षा झटिति धाविताः सर्वतः सुभटाः ॥९०॥
तदा भवनपताका चिन्तयति हा हा ! स एष सुभगवरः । मम कृते संजातो गुर्वापद्भाजनमेवम् ॥९१॥
इतश्च झटिति कुमारस्तस्य गजेन्द्रस्य दन्तमुशलयोः । स्थापयित्वा निजचरणयुगमारूढः स्कन्धे ॥९२॥
तेन च महाबलेनोरुभ्यां पीडितः करी कण्ठे । तथा यथा त्रुट्यतो नयने तस्य, ततः स करी भीतः ॥९३॥
संजातस्तस्य वशे, ततः कुमारी चिन्तयत्यरे हृदय ! । नृत्य मनोरथानामगोचरं वरमिमं लब्ध्वा
रूपेण दुर्जये रतिपतेः शौण्डीरिम्णा कृष्णस्य । एतस्मिन् वरे मन्यस्व भुवने कृतार्थमात्मानम् ॥९४॥
एकस्वरं च पूत्कारपूर्वकं भणति सर्वलोकोऽपि । पुरुषरत्नेनानेन रत्नाधारा स्फुटं धरणी ॥९६॥
राजा च पञ्चवल्लभसाधनिकं भणति भणत मम वचनात् । सुभटमिममालानस्तम्भे यथा नयति ॥९७॥
उत्तीर्णं च गजादेनमारोप्य वरतुरङ्गे । आनयत मम पार्श्वे ततः स गत्वा भणति कुमारम् ॥९८॥
अथ स कुमारो हस्तिनं स्तम्भेऽर्गलयित्वा झटित्युत्तीर्य । मुखगुटिकापरिवर्तितरूपस्ततोऽपक्रान्तः ॥९९॥
साधनिकस्तमदृष्ट्वा तत्रान्यत्र गवेषयित्वा सुचिरम् । विज्ञपयति यथावृत्तं नरपतये, स च चिन्तयति ॥१००॥
किमेष कोऽप्यञ्जनसिद्धो विद्याधरो वोपकारम् । इति कृत्वापक्रान्तः, सुजनः सत्यापयति वचनमिदम्
सुजनः सुजनैरुपकृतं यावत् सागरनीरम् । प्रत्युपकारे नष्टमनसो गता लङ्घित्वा परतीरम् ॥१०१॥
कन्या पुनर्निजचित्ते सुदृढा जल्पति तात ! ते कुमाराः । हक्कार्यन्तां लघु वीणाशाला च ॥१०२॥

ाया पभणइ एवं किज्जउ, किज्जउ किमन्नमिह वच्छे ! । नवरं उचिओ तुह पाणदायगो सोच्चिय न अन्नो ॥
वणपडाया जंपइ मा खेयं कुणह ताय ! इह विसए । भवियव्वयावसाओ विहडंति घडंति कज्जाइं ॥
ह अन्नदिणे दूयामंतियपत्तेहिं रायपुत्तेहिं । वीणासालाइ गओ राया अंतेउरसमेओ ॥१०६॥
ी सव्वे निवकुमरा जहारिहं आसणेसु उवविट्ठा । नियनियपरिवारजुया, मिलिओ अन्नोवि तत्थ जणो ॥
त्तंतरं करेउं सो कुमरो तत्थ रंगभूमीए । वायंतो वरमुरयं कंठनिहित्तेण हारेण ॥१०८॥
ा चिट्ठइ ता दिट्ठा आगच्छंती सहीयणसमेया । भवणपडाया दासीहिं परिगया कंचुगईए ॥१०९॥
त्थम् ।

सरयछणचंदअरविंदरुंदाणणा, कमलदलसरलसुसलूणवरलोयणा ।
अहरदलविजियअइसरसबिंबीफला, दसणकरनियरसंफुसियदिसिमुहमला ॥११०॥
लडहलायण्णजलजलहिलहरीगमा, मयणकोयंडअइकुडिलभूवंगिमा ।
भग्गसग्गंगणा अंगसोहग्गिया, तरुणजणजणियदुव्विसहमयणग्गिया ॥१११॥
ह कुमरीए धाई सहागया अंजलिं सिरे काउं । इय विन्नवइ कुमारे, महापसायं करेऊण ॥११२॥
ीणाए विणोएण अणुग्गहं कुणह रायपुत्तीए । वीणं घित्तूण इमं जहोववेसक्कमेणेव ॥११३॥
य भणिऊण समप्पइ डाहालनरेसरस्स सा वीणं । नेउन्नेणं कुमरीए सुत्तियं रयणचित्तइयं ॥११४॥
ह वाइय खणमेगं एवं अन्नेवि नरवरकुमारा । नियसत्तीए तव्वायणम्मि पयडंति विन्नाणं ॥११५॥

ाजा प्रभणत्येवं क्रियताम्, क्रियतां किमन्यदिह वत्से ! । नवरमुचितस्तव प्राणदायकः स एव नान्य ॥१०४॥
भवनपताका जल्पति मा खेदं कुरुत तात ! इह विषये । भवितव्यतावशाद् विघटन्ते घटन्ते कार्याणि ॥१०५॥
अथान्यदिने दूतामन्त्रितप्राप्तैः राजपुत्रैः । वीणाशालायां गतो राजाऽन्तःपुरसमेतः ॥१०६॥
तः सर्वे नृपकुमारा यथार्हमासनेषूपविष्टाः । निजनिजपरिवारयुताः, मिलितोऽन्योऽपि तत्र जनः ॥१०७॥
त्पान्तरं कृत्वा स कुमारस्तत्र रङ्गभूमौ । वादयन् वरमुरजं कण्ठनिहितेन हारेण ॥१०८॥
ावत्तिष्ठति तावद् दृष्टाऽऽगच्छन्ती सखीजनसमेता । भवनपताका दासीभिः परिगता कञ्चुकगत्या ॥१०९॥

शारदक्षणचन्द्रारविन्दविपुलानना, कमलदलसरलसुसलावण्यवरलोचना ।
अधरदलविजितातिसरसबिम्बीफला, दशनकरनिकरसंस्पृष्टदिग्मुखमला ॥११०॥
रम्यलावण्यजलजलधिलहरीगमा, मदनकोदण्डातिकुटिलभ्रूवङ्गिमा ।
भग्नस्वर्गाङ्गनाऽङ्गसौभागिका, तरुणजनजनितदुर्विषहमदनाग्निका ॥१११॥
अथ कुमार्या धात्री सहागताऽञ्जलिं शिरसि कृत्वा । इति विज्ञपयति कुमारान्, महाप्रसादं कृत्वा ॥११२॥
वीणाया विनोदेनानुग्रहं कुरुत राजपुत्र्याः । वीणां गृहीत्वेमां यथोपदेशक्रमेणैव ॥११३॥
इति भणित्वा समर्पयति डाहालनरेश्वरस्य सा वीणाम् । नैपुण्येन कुमार्याः सुत्रितां रत्नचित्रिताम् ॥११४॥

---

१ ग वम्भलावण्णी लो।

धाईए करे चडियं तत्तो वीणं पलोइउं भणइ । सो मद्दलियकुमारो अन्नोवि हु कोवि किलइ
वीणमिमं वाएउं, तो कुमरी तस्स कंठदेसम्मि । पिच्छइ तं नियहारं तो जाणइ एस सो सुहओ
केणावि पओगेणं रूवं परिवत्तिऊण साहणियं । मोलविउं तम्मि दिणे जहा
मन्ने समागओ इह, हारं जं तस्स भुवणवीरस्स । घित्तुं सक्कइ सक्कोवि नेय, तो सोच्चिय
एवं च वियक्कंतीए तीए धाईए अप्पियं वीणं । वायंतो सच्चविओ सो विम्हयरसवसा तत्तो ॥११४
परिचिंतइ को एसो सग्गाउ तुंबुरो समोइण्णो ? । अहवा हत्थिविणोए जं कोसल्लं मए
दिट्ठं, तेणणुमिज्जइ सव्वासु कलासु तस्स कोसल्लं । तो सो एसोत्ति
जा चिट्ठइ ता अइमहुरिमाए वीणाझुणिस्स कुमरीए । हयहिययाए निद्दा समागया तक्खणम्मि दढं
अन्नोवि तत्थ जो रायरायपुत्ताइओ जणो अत्थि । सोवि हु निद्दामुद्दामुद्दियनयणो दढं जाओ
अह कहवि पयत्तेणं महया चेयाविऊण सो कुमरिं । वीणं वायंतोच्चिय तीसेभिमुहं भणइ एवं
एयाण निवकुमाराण भालफलएसु अग्गहत्थेण । घणसारमीसचंदणरसेण गाहं लिहसु एवं ॥१२१
तह चेव कए तीए भणइ पुणो कुंडलंपि एक्किक्कं । गिण्हसु कन्नेहिंतो कुणसु य पेच्छंति जइ न ते
अह तह कयम्मि वीणा संहरिया तेण, तेवि पडिबुद्धा । पिच्छंति य अवरुप्परमिह गाहं
सिरिसूरसेणतणओ देसदिदिच्छाए निग्गओ एसो । कित्तिजलहीकुमारो वायइ वीणं विणोएण

अथ वादयित्वा क्षणमेकमेवमन्येऽपि नरवरकुमाराः । निजशक्त्या तद्वादने प्रकटयन्ति विज्ञानम् ॥११४॥
धात्र्याः करे चटितां ततो वीणां प्रलोक्य भणति । स मार्दलिककुमारोऽन्योऽपि खलु कोऽपि किं शक्तो
वीणामिमां वादयितुम्, ततः कुमारी तस्य कण्ठदेशे । पश्यति तं निजहारं ततो जानात्येष स सुभगः ।
केनापि प्रयोगेण रूपं परिवर्त्य साधनिकम् । वञ्चयित्वा तस्मिन् दिने यथा गत साम्प्रतमपि तथा ॥११५॥
मन्ये समागत इह, हारं यत्तस्य भुवनवीरस्य । ग्रहीतुं शक्नोति शक्रोऽपि नैव, ततः स एवायमिति ॥
एवं च वितर्कयन्त्यां तस्यां धात्र्याऽर्पितां वीणाम् । वादयन् दृष्टः स विस्मयरसवशात् ततः ॥११६॥
परिचिन्तयति क एष स्वर्गात् तुम्बुरुः संमवतीर्णः ? । अथवा हस्तिविनोदे यत्कौशलं मया
दृष्टं, तेनानुमीयते सर्वासु कलासु तस्य कौशलम् । ततः स एष इति विनिश्चित्य रोमाञ्चकञ्चुकिता ॥११७॥
यावत्तिष्ठति तावदतिमधुरिम्णा वीणाध्वनेः कुमार्याः । हृतहृदयाया निद्रा समागता तत्क्षणं दृढम् ॥११८॥
अन्योऽपि तत्र यो राजराजपुत्रादिको जनोऽस्ति । सोऽपि खलु निद्रामुद्रामुद्रितनयनो दृढं जात. ॥११९॥
अथ कथमपि प्रयत्नेन महता चेतयित्वा स कुमारीम् । वीणां वादयन्नेव तस्या अभिमुखं भणत्येवम् ॥१२०॥
एतेषां नृपकुमाराणां भालफलकेष्वग्रहस्तेन । घनसारमिश्रचन्दनरसेन गाथां लिखैवम् ॥१२१॥
तथैव कृते तया भणति पुनः कुण्डलमप्येकैकम् । गृहाण कर्णेभ्यः कुरु च पश्यन्ति यथा नैव ॥१२२॥
अथ तथा कृते वीणा संहृता तेन, तेऽपि प्रतिबुद्धाः । पश्यन्ति च परस्परमिति गाथां भालफलकेषु ॥१२३॥
श्रीशूरसेनतनयो देशदिदृक्षया निर्गत एषः । कीर्तिजलधिकुमारो वादयति वीणां विनोदेन ॥१२४॥

भालफलएसु जेसिं लिहिया गाहुल्लिया य ते सव्वे । संबंधेणं केणावि केवि से बंधुणो हुंति ॥१३०॥
एक्केक्ककण्णकुंडलमह तंपि परोप्परं न पिच्छंति । तो ते विम्हियवयणा मंतंति इमं तओ सव्वे ॥१३१॥
संवयइ गुणेहिं इमो न उणो तणुणत्ति भावमाणेसु । पक्खिवइ रायपुत्ती वरमालं कुमरकंठम्मि ॥१३२॥
अह खुहियखीरजलनिहिसरिसंदो तूरपूरगुरुसद्दो । धवलरवो उच्छलिओ वहूण कलयंठिकंठाण ॥१३३॥
तो तस्स बंधुणो ते भणंति तं कत्थ सुंदरसं ते ? । तो सो पयडइ रुइरं नियरूवं गुलियमवणेउं ॥१३४॥
आलिंगंति सहरिसं बहुकुमरा कित्तिजलहिवरकुमरं । सोवि ताण जहारिहपडिवत्ति कुणइ सप्पणयं ॥
भणइ य कुमरिं अप्पसु कुंडलरयणाइं रायपुत्ताण । ईसि हसंती सावि हु ताइं ताणं समप्पेइ ॥१३६॥
ते कुमरकुसलसंगमसयंवरोदंतपयडणनिमित्तं । धावणयं तक्खणमेव कुमरजणयाण पेसंति ॥१३७॥
रायावि सिद्धराओ उवलद्धपणट्ठमणिनिहाणोव्व । हरिसवसपुलइयंगो विवाहसामग्गियं कुणइ ॥१३८॥
अह सोहणम्मि दिवसे परमपमोएण कुमरकुमरीण । पाणिग्गहणमहूसवमणोरहो पूरिओ रण्णा ॥१३९॥
तो कित्तिजलहिकुमरो भवणपडायाए परिगओ पवरे । पंचप्पयारभोए अणुभुंजइ जह सुरो सग्गे ॥१४०॥
अह रहवीरपुराओ पिउणो सिरिसूरसेणरायस्स । बहुपरिवारो पत्तो रायदुवारी तहिं वरुणो ॥१४१॥
पडिहारसूइओ सो पविसइ सिरिकित्तिजलहिअत्थाणे । उचियपडिवत्तिपुव्वं कुमरं विन्नवइ सो एवं॥१४२॥
जह सूरसेणरन्नो रोगा अइदारुणा समुब्भूया । तो लहु आगंतूणं पिउमुहकमलं पलोएसु ॥१४३॥
इय सोउं तं कुमरो सहरिसा नेइ रायपासम्मि । कुमराएसेणं सो तं चिय विन्नवइ नरवइणो ॥१४४॥

भालफलकेषु येषां लिखिता गाथा च ते सर्वे । संबन्धेन केनापि केऽपि तस्य बन्धवो भवन्ति ॥१३०॥
एकैककर्णकुण्डलमथ तदपि परस्परं न पश्यन्ति । ततस्ते विस्मितवदना मन्त्रयन्तीदं ततः सर्वे ॥१३१॥
संवदति गुणैरयं न पुनस्तन्वेति भावयत्सु । प्रक्षिपति राजपुत्री वरमालां कुमारकण्ठे ॥१३२॥
अथ क्षुब्धक्षीरजलनिधिस्वरविपुलस्तूर्यपूरगुरुशब्दः । धवलरव उच्छलितो वधूनां कलकण्ठीकण्ठानाम्॥१३३॥
ततस्तस्य बन्धवस्ते भणन्ति तत् क्व सुन्दरत्वं ते ! । ततः स प्रकटयति रम्यं निजरूपं गुटिकामपनीय॥१३४॥
आलिङ्गन्ति सहर्षं बहुकुमाराः कीर्तिजलधिवरकुमारम् । सोऽपि तेषां यथार्हप्रतिपत्तिं करोति सप्रणयम् ॥
भणति च कुमारीमर्पय कुण्डलरत्नानि राजपुत्रेभ्यः । ईषद् हसन्ती सापि खलु तानि तेभ्यः समर्पयति॥१३६॥
ते कुमारकुशलसंगमस्वयंवरोदन्तप्रकटननिमित्तम् । धावनं तत्क्षणमेव कुमारजनकयोः प्रेषयन्ति ॥१३७॥
राजापि सिद्धराज उपलब्धप्रनष्टमणिनिधान इव । हर्षवशपुलकिताङ्गो विवाहसामग्रीं करोति ॥१३८॥
अथ शोभने दिवसे परमप्रमोदेन कुमारकुमार्योः । पाणिग्रहणमहोत्सवमनोरथः पूरितो राज्ञा ॥१३९॥
ततः कीर्तिजलधिकुमारो भवनपताकया परिगतः प्रवरान् । पञ्चप्रकारभोगाननुभुङ्क्ते यथा सुरः स्वर्गे ॥१४०॥
अथ रथवीरपुरात् पितुः श्रीशूरसेनराजस्य । बहुपरिवारः प्राप्तो राजद्वारि तत्र वरुणः ॥१४१॥
प्रतिहारसूचितः स प्रविशति श्रीकीर्तिजलध्यास्थाने । उचितप्रतिपत्तिपूर्वं कुमारं विज्ञपयति स एवम्॥१४२॥
यथा शूरसेनराजस्य रोगा अतिदारुणाः समुद्भूताः । ततो लघ्वागत्य पितृमुखकमलं प्रलोकस्व ॥१४३॥

तो करिहरिरहाइक्कधक्करयणाइयं बहुं दाउं। भवणवडायाए समं राया कुमरं विसज्जेइ ॥१४७॥
उचियपडिवत्तिपुव्वं विसज्जिओ कुमरबंधुवग्गोवि। अक्खंडपयाणेहिं रहवीरपुरं गओ कुमरो ॥१४८॥
सिरिसूरसेणराया आरोवेऊण तम्मि रज्जभरं। विहिणा कालं काउं सक्कसमाणो सुरो जाओ ॥१४९॥
सिरिकित्तिचंदराया राया इव सुयणनयणचओराण। जिणमयपमुच्छप्पंतो [illegible] ॥१५०॥

अह वेयड्ढनगाओ सुहडविज्जाहरेण विंझम्मि। गच्छंतेणं कज्जंतरेण गिम्हम्मि भवणुवरि
ठिया भवणवडाया सुत्ता सिरिकित्तिचंदनिवासे। तद्देहलुद्धचित्तेण अवहडा नवरं सुत्ते ॥१५१॥
अह पच्चूसे राया सुत्तविउद्धो पलोयए जाव। ताव न पिच्छइ तं पाणवल्लहं पणइणिं पासे ॥१५२॥
[illegible] सव्वत्थ गवेसियावि सा तत्थ। नो उवलद्धा तत्तो चिंतइ एयं महाराओ ॥१५३॥
आलिंगणरइसंकुलम्मि मणुयाण ताव न पवेसो। वासभवणम्मि, नवरं सुरखयराणं इमं कम्मं
ता किं इह कायव्वं अहवा कायव्वमित्थ न हु अत्थि। झिल्लेण जेण पडिऊण विरहिया तम्मि [illegible]
यत उक्तम्;—

मणवंछियाइं इंति जइ दुक्खाइं, सहसा परिणमंति तह सुक्खाइं।
पुन्नज्जियाइं परिरि को साहइ, सप्पुरिसाहं चिंतुति न चमकइ ॥१५६॥

एवं [illegible] तीए विरहेण। उवविट्ठो अत्थाणे संठविउ परियणं तीए ॥१५७॥

इति उक्त्वा हे कुमार [illegible] नयति राजार्थे। कुमारादेशेन स तदैव [illegible] ॥१४६॥
ततः करिहरिरथादिकं बहु दत्वा। भवनपताकया सम राजा कुमारं विसृजति ॥१४७॥
[illegible] विसृष्टः कुमारबन्धुवर्गोऽपि। अखण्डप्रयाणै रथवीरपुरे गतः कुमारः ॥१४८॥
श्रीसूरसेनराजा आरोप्य तस्मिन् राज्यभरम्। विधिना कालं कृत्वा शक्रसमानः सुरो जातः ॥१४९॥
श्रीकीर्तिचन्द्रराजो राजेव सुजननयनचकोराणाम्। जिनमतमुग्धपयांस्यनुपालयति राज्यमशासयत् ॥१५०॥

अथ वैताढ्यनगात् सुभटविद्याधरेण विन्ध्ये। गच्छता कार्यान्तरेण ग्रीष्मे भवनस्योपरि
स्थिता भवनपताका सुप्ता श्रीकीर्तिचन्द्रनिवासे। तद्देहलुब्धचित्तेनापहृता नवरं सुप्ते ॥१५१॥
अथ प्रत्यूषे राजा सुप्तविबुद्धः प्रलोकते यावत्। तावन्न पश्यति तां प्राणवल्लभां प्रणयिनीं पार्श्वे ॥१५२॥
[illegible] सर्वत्रापि सा तत्र। नो उपलब्धा ततश्चिन्तयत्येतद् महाराजः ॥१५३॥
आलिङ्गनरतिसंकुले मनुजानां तावन्न प्रवेशः। वासभवने, नवरं सुरखचराणामिदं कर्म ॥१५४॥
तत् किमिह कर्तव्यं अथवा कर्तव्यमत्र न खल्वस्ति। येन येन [illegible] विरहिता [illegible]

[illegible] दुःखानि, सहसा परिणमन्ति तथा सौख्यानि।
पूर्वार्जितानि [illegible], सत्पुरुषाश्चिन्तयन्ति न चमत्कुर्वन्ति ॥१५६॥

एवं [illegible] विरहेण। उपविष्टः आस्थाने संस्थाप्य परिजनं तस्याः ॥१५७॥

[illegible]

आगंतूणं अह वायसेण पढमम्मि दिवसजामम्मि । वायव्वाए दिसाए फलिए महयारकरणम्मि ॥१५७॥
लवियं मंजुलकलयंठिकंठमहुरेण सरविसेसेण । तं सोउं मउणविऊ नरनाहं विन्नवेइ इमं ॥१५८॥
देवीसमागमेणं वद्धावइ देव ! वायसो एस । सउणगंथे भणियं जेण इमं नाह ! निसुणेसु ॥१५९॥
सिद्धिभयंचरवत्ताभोयणवुट्टिन्थिनट्टथीलाभे । कहइ रवंतो काओ पुव्वाइसु पढमजामम्मि ॥१६०॥
वेसागमथीलाभं वुट्टी वत्ता अरीण नासं च । थीलाभमब्भभक्खणअग्गी पुव्वाइ बियजामे ॥१६१॥
भयकलहवुट्टिकारीअरिनिद्धगुरूण आगमो वत्ता । पुव्वाइ तइयपहरे चंमम्मि य कज्जसिद्धी ॥१६२॥
भयसुयवत्ताअरिदी इमरं थीवंउनियगुरुपूया । चंमे लेहागमणं पुव्वाइसु तुरियपहरम्मि ॥१६३॥
गोहत्थीणं पिट्ठे काओ जइ रवइ देव ! थीलाभ । कुणइ पियदंसण अंतरे निंदमयं वहइ ॥१६४॥
एवं साउणिएणं सउणसरूवे कहिज्जमाणम्मि । सहसा पारिवयगुओ समागओ रायपयमूले ॥१६५॥
नमिउं भणइ नरेसर ! तुह पयपउमाण विसवणरुउं । भवणपईवाएवीसमागमो अरिदं वत्ती ॥१६६॥
तव्वामसवणसंजायहरिसपुलएण राइणा भणियं । भो वीर ! सीहमाहप्प अभय तहि साव ॥१६७॥
सो हसि सं तहेव य परिविय पुच्छिओ पुणो वीरो । हे कहसु कत्थ दिट्ठा मह इत्ता केन आणीया ? ॥
तो सो कहेइ निसुणसु नरवर ! देवीए मूलओ सुद्धि । गुरुविज्जाहरपंचाणणेओ रिसी निसी अत्थि ॥१६९॥
जो भमिरतिपमविलयावरुयावरिराणिरनेउररवेहिं । इत्तारइच्च वरतरुणमणिमुयग्गाइं दीकन्नं ॥१७०॥

आगत्याथ वायसेन प्रथमे दिवसयामे । वायव्यां दिशि फलिते सहकारवृक्षे ॥१५७॥
लपितं मञ्जुलकलकण्ठीकण्ठमधुरेण स्वरविशेषेण । तत् श्रुत्वा शकुनविद् नरनाथं विज्ञपयतीदम् ॥१५८॥
देवीसमागमेन वर्धयति देव ! वायस एष । शाकुनग्रन्थे भणितं येनेदं नाथ ! शृणु ॥१५९॥
सिद्धिभयचरवार्ताभोजनवृष्टिस्त्रीनष्टस्त्रीलाभान् । कथयति रवन् काकः पूर्वादिषु प्रथमयामे ॥१६०॥
वेश्यागमस्त्रीलाभौ वृष्टिं वार्तामरीणां नाशं च । स्त्रीलाभमभ्रभक्षणाग्नीन् पूर्वादौ द्वितीययामे ॥१६१॥
भयकलहवृष्टिकारीस्निग्धगुरूणामागमं वार्ताम् । पूर्वादौ तृतीयप्रहरे अम्बरे च कार्यसिद्धिम् ॥१६२॥
भयसुतवार्ताप्रतिपीन् इमरं स्त्रीवाम्ऊ(?)निजगुरुपूजाः । अम्बरे लेखागमनं पूर्वादिषु तुर्यप्रहरे ॥१६३॥
गोहस्तिनोः पृष्ठे काको यदि लपति देव ! स्त्रीलाभम् । कुरुते प्रियदर्शनं अन्तरे निर्भयं वहति ॥१६४॥
एवं शाकुनिकेन शकुनस्वरूपे कथ्यमाने । सहसा पारिव्रजको समागतो राजपादमूले ॥१६५॥
नत्वा भणति नरेश्वर ! तव पादपद्मयोर्विज्ञापनहेतोः । भवनप्रदीपादेवीसमागमोऽयमिदं वृत्तम् ॥१६६॥
तदाकर्णनसंजातहर्षपुलकेन राज्ञा भणितम् । भोः वीर ! सिंहमाहात्म्य अभयं तत्र साधय ॥१६७॥
सो हसित्वा तथैव च कारयित्वा पृष्टः पुनः वीरः । हे कथय क्व दृष्टा मम इता केन आनीता ? ॥१६८॥
ततः स कथयति शृणु नरवर ! देव्या मूलतः शुद्धिम् । गुरुविद्याधरपञ्चाननो ऋषिः निशि अस्ति ॥१६९॥
यो भ्रमितृविलयावलयावलिरणितनूपुररवैः । इत्यादि वरतरुणमणिमुक्ता दीर्घकर्ण ॥१७०॥

१ क. सिद्धि ... २ क. ... ३ क. ...

तम्मि मए सा देवी दक्खायणमंडवस्स मज्झम्मि । दिट्ठा निद्दामुद्दादढमुद्दियनयणपुडजुयला ॥
महरिहसिज्जाए गया, एगो विज्जाहरो य तीए पुरो । जंपंतोणेगाइं वयणाइं सिणेहसाराइं ॥१७॥
तद्यथा;—
पसीय पसयच्छि ! छंटसु नियदिट्ठिच्छोहअमयधाराहिं । मयणग्गिसंपलित्तं
पडिबुज्झ पिए ! दइए, एयं सुणिउं झडत्ति पडिबुद्धा । तुम्हपडिरूवधारिं पासइ विज्जाहरसुयं
तो कसिणीकयवयणा बाहुल्लियलोयणा मए भणिया । किं तुममेयावत्थं पत्ता नियपिययमं दट्ठुं ॥
तत्तो देवी जंपइ न होइ मह पिययमो इमो कीर ! । कित्तिमसिणेहमेसो पयासए जमिय
पासाओवि न दीसइ न चेव मह परियणोवि पासम्मि । तो निच्छएण इमिणा अवहरिउं
महइ मह सीलभंसं एसो वट्टंतरम्मि ता भुल्लो । जइ सीलंपि न होज्जा नारीणं तो वरं मरणं ॥१७
वरमग्गिम्मि पवेसो वरं वणे हरिगुहाए संवासो । मा सीलस्स विभंसो हविज्ज सुकुलप्पसूयाणं ॥
सीलं परमनिहाणं सीलं महिलाण भूसणमणग्घं । तह सुगइहेऊ सीलं सिवसुहतरुनिलयपवरं ॥
ता निजयसारभूयं सीलं पाणच्चएवि न चइस्सं । को वा जीवंतीए मह सक्कइ खंडिउं सीलं ॥
एवं मह कहिऊणं मोणेणं जाव संठिया देवी । विज्जाहररायसुओ तो सो भणिओ मए एवं ॥
रसणं असिउं दसणेहिं मरइ सीलस्स खंडणे एसा । तह य न वंछियसिद्धी इहलोए तुम्ह
परलोए पुण सीलस्स खंडणे कयमणस्स जं पावं । नरयाइसु दुक्खपरंपराए तं कारणं पावं ॥

तस्मिन् मया सा देवी द्राक्षापनमण्डपस्य मध्ये । दृष्टा निद्रामुद्रादृढमुद्रितनयनपुटयुगला ॥१७१॥
महार्हशय्यायां गता, एको विद्याधरश्च तस्याः पुरः । जल्पन्ननेकानि वचनानि स्नेहसाराणि ॥१७२॥
प्रसीद मृगाक्षि ! उक्ष निजदृष्टिक्षेपामृतधाराभिः । मदनाग्निसंप्रदीप्तं हतहृदयं मम करभोरु ! ॥ १७३॥
प्रतिबुध्यस्व प्रिये ! दयिते ! एतत् श्रुत्वा झटिति प्रतिबुद्धा । युष्मत्प्रतिरूपधारिणं पश्यति विद्याधरसुतम् ॥
ततः कृष्णीकृतवदना बाष्पार्द्रलोचना मया भणिता । किं त्वमेतदवस्थां प्राप्ता निजप्रियतमं दृष्ट्वा ॥१७॥
ततो देवी जल्पति न भवति मम प्रियतमोऽयं कीर ! । कृत्रिमस्नेहमेष प्रकाशयति यदिति ॥१७॥
प्रासादोऽपि न दृश्यते नैव मम परिजनोऽपि पार्श्वे । ततो निश्चयेनानेनापहृत्याहमिहानीता ॥१७७॥
काङ्क्षति मम शीलभ्रंशमेष मार्गान्तरे तावद् भ्रष्टः । यदि शीलमपि न भवेद् नारीणां ततो वरं मरणम् ॥
वरमग्नौ प्रवेशो वरं वने हरिगुहायां संवासः । मा शीलस्य भ्रंशो भवतात् सुकुलप्रसूतानाम् ॥१७९॥
शीलं परमनिधानं शीलं महिलानां भूषणमनर्घम् । तथा सुगतिहेतुः शीलं शिवसुखतरुनिलयप्रवरम् ॥
तस्मान्निजकसारभूतं शीलं प्राणत्यागेऽपि न त्यक्ष्यामि । को वा जीवन्त्या मम शक्नोति खण्डयितुं शीलम् ॥
एवं मां कथयित्वा मौनेन यावत् संस्थिता देवी । विद्याधरराजसुतस्ततः स भणितो मयैवम् ॥१८१॥
रसनां खादित्वा दशनैर्म्रियते शीलस्य खण्डने एषा । तथा च न वाञ्छितार्थसिद्धिरिहलोके युष्माकं ॥
परलोके पुनः शीलस्य खण्डने कृतमनसो यत्पापम् । नरकादिषु दुःखपरम्परायास्तत्कारणं पापम् ॥

किं पुण इमस्स महायस ! एईए कारणं पुच्छे । संजायं, एयस्स उ पावस्स अविवेयस्स ॥१८५॥
पावाणुबंधिणो बहुदुक्खसयावत्तकोडिकोडीहिं । निच्छारो जइ भविस्सइ ताए कहमवि कहवि होही ॥१८६॥
ता तुह विज्जाहरवरवंसपसूयस्स पवरजाइस्स । विज्जाहरनिलयस्सवि होइ अविरुद्धं इमं चोज्जं ॥१८७॥
जं निरवराहवि वयणेण मज्झ तुम्हाण आगओ एसो । तवणकरावलिभिन्नपि हु सीयं समयं करेइ इणं ॥१८८॥
तो मं पुच्छइ विम्हियहियओ विज्जाहरो इमं धीर ! । कह तुह इय दुल्लहं एवंविहवयणविन्नासे ॥१८९॥
जायंति जह रयणाइं जायइ रयणायरं निसेवंतो । तह सुयनिहिमुणिनिसेवणाए मज्झ इय वयणविन्नाणं ॥१९०॥
तो कोउहलवसओ निसुणिय वयणेसु भणइ मं खयरो । धम्मगुरू मह तुम्हे पसावि हु सीलरयणनिही ॥
मह भइणी, ता एवं जामि अहं तम्मि चेव नयरम्मि । सह तुम्ह मज्झ गओ ठामि अहं नयरबाहिरम्मि ॥
सुयदेवि नरवइणो साहसु जाएसु मज्झ अभयं च । तं च तहच्चिय जायं, संपइ देवो पमाणंति ॥१९३॥
तो राया धीरवरं तं आलिंगिय नियम्मि उच्छंगे । नियकंठाओ रयणावलिं च छोडिऊण तक्कंठे ॥१९४॥
उट्ठेतो भणइ तुमं सहलीकुण लोयणाइं, दंसेह । तं नररयणं, तारिसखयरयणे पत्तागयम्मि ॥१९५॥
अव्वाबाहमणागवि तुह पसाएण दरिसिया बुद्धी । जाया, मह अभयं पिव दिण्णं मे सव्वहा तस्स ॥१९६॥
अह पाणिधरियभुओ राया नरसिंहए मग्गेण । अणुगम्मंतो बहुपरियणेण ठाणं समणुपत्तो ॥१९७॥
तो कामिव नरनाहं इंतं दट्ठूण दूरओ चेव । संमुहमुवेमि, उचियं पडिवत्तिं तो करेऊण ॥१९८॥
भवणम्मि पवरठाणम्मि पत्तो निवो समं तेण । सयरं धीरं च तहिं सम्माणेउं निसण्णेइ ॥१९९॥

किम् पुनरेतस्य महायशा एतस्याः कारणं पृच्छ । संजातमेव, एतस्य तु पापस्याविवेकस्य ॥१८५॥
पापानुबन्धिनो बहुदुःखशतावर्तकोटिकोटिभिः । निस्तारो यदि भविष्यत्यस्याः पश्चात् कथमपि भविष्यति ॥१८६॥
तस्मात्तव विद्याधरवरवंशप्रसूतस्य प्रवरजातेः । विद्याधरनिलयस्यापि भवत्यविरुद्धमिदमाश्चर्यम् ॥१८७॥
यन्निरपराधोऽपि वचनेन मम युष्माकमागत एषः । तापकरावलिभिन्नमपि खलु शीतमयूखं तमो हन्ति ॥१८८॥
ततो मां पृच्छति विस्मितहृदयो विद्याधर इदं धीर ! । कथं तवेति दुर्लभमेवंविधवचनविन्यासे ! ॥१८९॥
यथा रत्नपतिर्जायते रत्नाकरं निषेवमाणः । तथा श्रुतनिधिमुनिनिषेवणया ममेति वचनविज्ञानम् ॥१९०॥
ततो कौतुकवशतो निशम्य वचनानि मां खचरः । धर्मगुरुर्मम यूयमेवापि खलु शीलरत्ननिधिः ॥
मम भगिनी, तस्मादेनां नयाम्यहं तस्मिन्नेव नगरे । सह युष्माभिरत्र गतस्तिष्ठाम्यहं नगर बहिः ॥१९२॥
श्रुतदेव्याः नरपतेः कथय यावत्स्व ममाभयं च । तच्च तथैव जातं, संप्रति देवः प्रमाणमिति ॥१९३॥
ततो राजा धीरवरं समालिङ्ग्य निज उत्सङ्गे । निजकण्ठाद् रत्नावलिं च क्षिप्त्वा तत्कण्ठे ॥१९४॥
उत्तिष्ठन् भणति त्वं सफलीकुरु लोचने, दर्शयित्वा । तन्नररत्नं, तादृशखचररत्ने प्रागते ॥१९५॥
अव्याबाधमनागपि तव प्रसादेनेदृशी बुद्धिः । जाता, तथाऽभयमेव दत्तं मया सर्वथा तस्य ॥१९६॥
अथ पाणिस्थापितभुजो राजा तद्दर्शितेन मार्गेण । अनुगम्यमानो बहुपरिजनेन स्थानं तदनुप्राप्तः ॥१९७॥
तमस्मादपि नरनाथमायान्तं दृष्ट्वा दूरत एव । संमुखमुपैमि, उचितां प्रतिपत्तिं ततः कृत्वा ॥१९८॥

पाउब्भूओ गब्भो देवीए तम्मि चेव समयम्मि । तो भणइ जणो गब्भो निवसंभोयाउ जइ हुंतो
ता पुव्वं एयाए अन्नाए अहव रायदेवीए । किं नो पाउब्भूओ एत्तियवरिसेहिं, तं नूणं ॥२०१॥
तत्थ गया परिभुत्ता एसा विज्जाहरेण पच्छा ओ । गुरुजणभणिएण इमं छउमं रइऊण आणीया ॥
लोयवयणिज्जमेयं राया आयन्निऊण चिंतेइ । सच्चो एस पवाओ लोओ अलिओ य वलिओ य ॥
लोएण घडियजुत्ती विसए एयम्मि मज्झवि मणम्मि । उप्पायइ सब्भावं, संभाविज्जइ न पुण एयं ॥
अहवा सव्वमसच्चं होइ कम्मोदयाउ एईए । तहवि हु इय जणवाओ न सुंदरो कुलपसूयाण ॥२०
ता पेसिज्जउ एसा जणयगिहे विरइउं इमं छउमं । जह जणओ अपडुतणू तेणवि मह पेसिओ लेहो ॥
जं लेहदंसणाओ भवणपडाया झडत्ति मह पासे । पेसइयव्वा तुमए इय कहिउं तीइ तो रन्ना ॥
आणत्तो सेणाणी एयं मोत्तूण जणयगेहम्मि । तं आगच्छसु सिग्घं इमीए जणयस्स परिकहिउं ॥
जह भणियमिमं रन्ना कारणवसउ इमाए इह पसवो । उचिउत्ति पेसिओ ... ...
तेणवि तहेव विहियं, सावि गया तत्थ पासिउं जणयं । नीरोगं परिचिंतइ मज्झ विलीयं नरवइस्स ॥
परिवसइ किंपि चित्ते, छउमं काऊण तेण तेणेह । पेसविया पिउगेहे, तमहं थेवंपि न सरेमि
विज्जाहरअवहरणे किंचिवि लोयाउ पुण अलीयंपि । निसुणेऊण विलीयं अनिवेएऊण ...
मन्ने परिचत्ता हं, तं मह कम्माण विलसियमसेसं । इय अपरिक्खियकारी कहन्नहा ...

नगरे प्रवृत्तमहोत्सवे प्राप्तो नृपः समं तेन । खचरं कीरं च तत्र सम्मान्य विसृजति ॥१९९॥
प्रादुर्भूतो गर्भो देव्यास्तस्मिन्नेव समये । ततो भणति जनो गर्भो नृपसंभोगाद् यद्यभविष्यत् ॥२००॥
तदा पूर्वमेतस्या अन्यस्या अथवा राजदेव्याः । किं नो प्रादुर्भूत एतावद्वर्षैः, तन्नूनम् ॥२०१॥
तत्र गता परिभुक्तैषा विद्याधरेण पश्चात्तु । गुरुजनभाणितेनेदं छद्म रचयित्वाऽऽनीता ॥२०२॥
लोकवचनीयमेतद् राजाऽऽकर्ण्य चिन्तयति । सत्य एष प्रवादो लोकोऽलीकश्च पीनश्च ॥२०३॥
लोकेन घटितयुक्तिर्विषय एतस्मिन्ममापि मनसि । उत्पादयति सद्भावं, संभाव्यते न पुनरेतत् ॥२०४॥
अथवा सर्वमसत्यं भवति कर्मोदयादेतस्याः । तथापि खल्विति जनवादो न सुन्दरः कुलप्रसूतानाम् ॥
तस्मात् प्रेष्यतामेषा जनकगृहे विरचय्येदं छद्म । यथा जनकोऽपटुतनुस्तेनापि मम प्रेषितो लेखः ॥२०६॥
यल्लेखदर्शनाद् भवनपताका झटिति मम पार्श्वे । प्रेषयितव्या युष्माभिरिति कथयित्वा तस्यै ततो राज्ञा ॥२०७॥
आज्ञप्तः सेनानीरेतां मुक्त्वा जनकगेहे । त्वमागच्छ शीघ्रमस्या जनकस्य परिकथ्य ॥२०८॥
यथा भणितमिदं राज्ञा कारणवशतोऽस्या इह प्रसवः । उचित इति प्रेषितोऽहमेनां गृहीत्वेह झटिति ॥
तेनापि तथैव विहितं, सापि गता तत्र दृष्ट्वा जनकम् । नीरोगं परिचिन्तयति मम व्यलीकं नरपतेः ॥२१०॥
परिवसति किमपि चित्ते, छद्म कृत्वा तेन तेनेह । प्रेषिता पितृगेहे, तदहं स्तोकमपि न स्मरामि ॥२११॥
विद्याधरापहरणे किञ्चिदपि लोकात् पुनरलीकमपि । श्रुत्वा व्यलीकमनिवेद्य मे पुरतः ॥२१२॥
मन्ये परित्यक्ताऽहम्, तन्मम कर्मणां विलसितमशेषम् । इत्यपरीक्षितकारी कथमन्यथाऽऽयपुत्रोऽपि !

पासाउ जाइ संदेसएहिं एइत्ति होइ न हु एयं। इय बुद्धीए तीए सेणाणी न भणिओ किंपि ॥२१४॥
तम्मि गए सा देवी संवरणं काउं नियमणम्मि तओ। झूरइ एवं हा दिव्व! ववसियं कह तए एवं?॥
पइणा सह कुण विरहं विहवं अवणेहि मरणमुवणेहि। जं पुण पयडसि सीले मज्झ कलंकं तमच्छरियं॥
चारेहिंतो विन्नायसव्वतव्वइयरो नरवरोवि। चिंतेइ सिद्धराओ धिरत्थु संसारवासस्स ॥२१७॥
जं कित्तिजलहिराया विवेयनयमंदिरं कयन्नुगुरू। सुणिउं नियसवणेहिं विज्जाहरकीरवुत्तंतं ॥२१८॥
निव्वूढसइत्तसिरोमणीए वच्छाए ववसए एवं। परवसणूसवपागयदुज्जणदुव्वयणमित्तेण ॥२१९॥
उच्छंगे ठविऊणं भवणपडायंपि भणइ एगंते। बाहजलाविलनयणो वच्छे! मा खेयमुव्वहसु ॥२२०॥
यतः;—

"न्यक्नीतोऽपि कराघातैरुत्पतत्येव कन्दुकः। प्रायेण हि सुवृत्तानामस्थायिन्यो विपत्तयः ॥"

इत्तो य कित्तिजलही राया रहवीरनयरसंपत्तं। चउदसपुव्विं वंदिवि परियणपुरजणसमाउत्तो ॥२२१॥
उचियट्ठाणुवविट्ठो पराए भत्तीए धम्मसवणत्थं। बहुजणउवयारत्थं तप्पुरओ कहइ सुयनाणी ॥२२२॥
कोहाइदूमियमणो जं जंपइ तप्फलं फुडं नरया। सहसा पयंपियंपि हु देइ अलीयं दुहाइं जओ ॥२२३॥
परिहासेण सवत्ती भवणपडायाए अन्नजम्मम्मि। भणिया य 'हट्टगावी' तप्परिणामो इमो जाओ॥२२४॥
भणइ नरिंदो मुणिवर! वुत्तंतमिणं सवित्थरं कहह। तो जंपइ मुणिनाहो, आसि पुरं विजयखेडंति ॥
तत्थासि पउमसिट्ठी निरपच्चा तस्स पणइणी पउमा। अइवल्लहा य सा तस्स, तीए तोऽणिच्छमाणोवि॥
परिणाविओ स महिलं अन्नं, धूयंव मन्नए तं सा। अह अन्नया पयट्टे कहापबंधम्मि पउमाए ॥२२७॥

प्रसादं यान्ति संदेशकैरेत इति भवति न खल्वेतत्। इति बुद्ध्या तया सेनानीर्न भणितः किमपि ॥२१४॥
तस्मिन् गते सा देवी संवरणं कृत्वा निजमनसि ततः। खिद्यत एवं हा दैव! व्यवसितं कथं त्वयैवम्?॥२१५॥
पत्या सह कुरु विरहं विभवमपनय मरणमुपनय। यत्पुनः प्रकटयसि शीले मम कलङ्कं तदाश्चर्यम् ॥२१६॥
चारेभ्यो विज्ञातसर्वतद्व्यतिकरो नरवरोऽपि। चिन्तयति सिद्धराजो धिगस्तु संसारवासम् ॥२१७॥
यत् कीर्तिजलधिराजो विवेकनयमन्दिरं कृतज्ञगुरुः। श्रुत्वा निजश्रवणाभ्यां विद्याधरकीरवृत्तान्तम् ॥२१८॥
निर्व्यूढसतीत्वशिरोमणौ वत्सायां व्यवसयत्येवम्। परव्यसनोत्सवप्राकृतदुर्जनदुर्वचनमात्रेण ॥२१९॥
उत्सङ्गे स्थापयित्वा भवनपताकामपि भणत्येकान्ते। बाष्पजलाविलनयनो वत्से! मा खेदमुद्वह ॥२२०॥
इतश्च कीर्तिजलधी राजा रथवीरनगरसंप्राप्तम्। चतुर्दशपूर्विणं वन्दित्वा परिजनपुरजनसमायुक्तः ॥२२१॥
उचितस्थानोपविष्टः परया भक्त्या धर्मश्रवणार्थम्। बहुजनोपकारार्थं तत्पुरतः कथयति श्रुतज्ञानी ॥२२२॥
क्रोधादिदूनितमना यज्जल्पति तत्फलं स्फुटं नरकाः। सहसा प्रजल्पितमपि खलु ददात्यलीकं दुःखानि यतः॥
परिहासेन सपत्नी भवनपताकयाऽन्यजन्मनि। भणिता च 'हट्टगवी' तत्परिणामोऽयं जातः ॥२२४॥
भणति नरेन्द्रो मुनिवर! वृत्तान्तमिदं सविस्तरं कथय। ततो जल्पति मुनिनाथः, आसीत्पुरं विजयखेटमिति॥
तत्रासीत्पद्मश्रेष्ठी निरपत्या तस्य प्रणयिनी पद्मा। अतिवल्लभा च सा तस्य, तया ततोऽनिच्छन्नपि ॥२२६॥

हट्टगाविचि सहसा भणिया एसा, इमं च पउमेण। निसुयं तहेव तं परिणयं च तो १...
दिन्नो न से पवेसो तो सा गंतूण कहइ पउमाए। सावि हु पुच्छइ पउमं तुम्हवरद्धं किमेयाए।..
सो भणइ हट्टगाई भणिया एसा तए, तओ पउमा। 'खिड्डेण मए भणियं एयं'...
पत्तिज्जावइ पउमं, तो सो पुव्वंव वट्टई तीए। पउमा य देसविरया किंतु अणाभोगओ एवं ॥२३१॥
नो परिचिंतइ एसा बीयम्मि वयम्मि मज्झ अइयारो। सहसा अब्भक्खाणं, आजम्मं ॥२३२॥
सेसं तु देसविरइं, अंतिमसमयम्मि इममईयारं। अप्पडिक्कमिऊण मया पत्ता सोहम्मकप्पम्मि ॥२३३॥
तत्तो य चुया जाया कमेण तुह भारिया इमा इन्हि। तव्वयणफलं पत्ता वयणिज्जमिमं सुसीलावि ॥२३४॥
तं सोउं पुरलोओ भणइ मुणिंदं बहु विसूरंतो। देवीए वयणिज्जं एयं सुविसुद्धसीलाए ॥२३५॥
आरोवियमम्हेहिं, ता पहु ! एयस्स पावकम्मस्स। जह मुच्चामो अम्हे करुणं काउं तहा कुणसु ॥२३६॥
पावावगमोवाए कहियम्मि सवित्थरे मुणिंदेण। केहिंपि सव्वविरई गहिया देसेण अन्नेहिं ॥२३७॥
सम्मत्तमित्तमन्नेहिं, नरवरो पुण नमित्तु मुणिनाहं। विन्नवइ पुणो एवं जह मइ करुणं
ठायव्वमित्थ कइवयदिणाणि कज्जं जमित्थ तं पहुणो। जाणंति पुण सयं चिय इय भणिउं
नियरज्जकज्जसियसं दाउममच्चस्स पवरसुहडेहिं। सह वरतुरयारूढेहिं जाइ कंचणपुरिं नयरिं ॥२४०॥
संपत्तपुत्तरयणं भवणपडायं तओ खमावेइ। लोयवयणेण एयं कयं मए मंदनेहेण ॥२४१॥

परिभावितः स महिलामन्याम्, दुहितरमिव मन्यते तां सा। अथान्यदा प्रवृत्ते कथाप्रबन्धे पद्मया...
हट्टगवीति सहसा भणितैषा, इदं च पद्मेन। श्रुतं तथैव तत् परिणतं च ततो वासभवने ॥२२८॥
दत्तो न तस्याः प्रवेशस्ततः सा गत्वा कथयति पद्माम्। सापि खलु पृच्छति पद्मं तवापराद्धं किमेतया ॥२२९॥
स भणति हट्टगवी भणितैषा त्वया, ततः पद्मा। 'क्रीडया मया भणितमेतत्' इत्यादि भणित्वा ॥२३०॥
प्रत्याययति पद्मं, ततः स पूर्वमिव वर्तते तस्याम्। पद्मा च देशविरता किन्त्वनाभोगत एवम् ॥२३१॥
नो परिचिन्तयत्येषा द्वितीयव्रते ममातिचारः। सहसाऽभ्याख्यानं, आजन्म पालयित्वा सम्यक् ॥२३२॥
शेषं तु देशविरतिम्, अन्तिमसमये इममतीचारम्। अप्रतिक्रम्य मृता प्राप्ता सौधर्मकल्पे ॥२३३॥
ततश्च च्युता जाता क्रमेण तव भार्येयमिदानीम्। तद्वचनफलं प्राप्ता वचनीयमिदं सुशीलापि ॥२३४॥
तत् श्रुत्वा पुरलोको भणति मुनीन्द्रं बहु खिद्यमानः। देव्या वचनीयमेतत् सुविशुद्धशीलाया ॥२३५॥
आरोपितमस्माभिः, तस्मात्प्रभो ! एतस्मात्पापकर्मणः। यथा मुच्यामहे वयं करुणां कृत्वा
पापावगमोपाये कथिते सविस्तरे मुनीन्द्रेण। कैरपि सर्वविरतिर्गृहीता देशेनान्यैः ॥२३७॥
सम्यक्त्वमात्रमन्यैः, नरवरः पुनर्नत्वा मुनिनाथम्। विज्ञपयति पुनरेवं यथा मयि करुणां कृत्वा
स्थातव्यमत्र कतिपयदिनानि कार्यं यदत्र तत् प्रभवः। जानन्ति पुनः स्वयमेवेति
निजराज्यकार्यचिन्तां दत्त्वाऽमात्यस्य प्रवरसुभटैः। सह वरतुरगारूढैर्याति काञ्चनपुरीं
संप्राप्तपुत्ररत्नां भवनपताकां ततः क्षमयति। लोकवचनेनैतत् कृतं मया मन्दस्नेहेन ॥२४१॥

इ नत्थि फलं वंजुलदुमस्स वडउंबरेसु वा पुप्फं । तह दइए ! तुह देहे न विज्जए दोसलेसोवि॥२४२॥
ताइ जंपिऊणं नियनयरे णेइ गुरुविभूईए । पुत्तं रज्जे ठविउं गिण्हइ पव्वज्जमणवज्जं ॥२४३॥
मणपहावि तओ अट्ठमवरिसम्मि लेइ पव्वज्जं । अणवज्जं तं परिपालिऊण पत्ताई दोवि सिवं॥२४४॥

॥ इति द्वितीयव्रते प्रथमातिचारे मदनप्रभाकथा समाप्ता ॥

था नास्ति फलं वञ्जुलद्रुमस्य वटोदुम्बरयोर्वा पुष्पम् । तथा दयिते ! तव देहे न विद्यते दोषलेशोऽपि॥२४२॥
यादि जल्पित्वा निजनगरे नयति गुरुविभूत्या । पुत्रं राज्ये स्थापयित्वा गृह्णाति प्रव्रज्यामनवद्याम् ॥२४३॥
मदनप्रभापि ततोऽष्टमवर्षे लाति प्रव्रज्याम् । अनवद्यां तां परिपाल्य प्राप्तौ द्वावपि शिवम् ॥२४४॥

'रायविरुद्धाइं इमे मंतंति रहम्मि' भणइ जो धिट्ठो। सो मइलियबीयवओ धरणुव्व [illegible]
तथाहि;—

अत्थि इह भरहवासे वासवअंगंव सुर-यणकयग्घं । वीरउरं नाम पुरं राया रणवीरनामोत्ति ॥
जलहिलहरिव्व भज्जा वररयणा अत्थि तस्स रयणवई । ताण सुओ गु [illegible]
ताणं च परुप्परओ पीई तह कहवि वड्ढिया दूरं । नयणनिमेसेणवि जह [illegible]
अह अन्नया वसंते ते संपत्ता मणोरमुज्जाणे । अंदोलयाधिरूढं पिच्छंति वरंगणं एक्कं ॥५॥
महुमहसिरिव्व सव्वंगलग्गअइचंगकुसुमआहरणं । रयणाहरणविहूसियपडिचारियविंदपरियरियं ।
तं दट्ठूण कुमारो मारवहूरूवविब्भमं रत्तो । सावि कुमरस्स रूवं दट्ठूण ठिया मयणवसया ॥७॥
निद्धनयणावलोयणमन्नोन्नं पिच्छिउं भणइ धरणो । जाणियतयभिप्पाओ कुमार ! जह इत्थ [illegible]
तह लवइ कोइला जह मणंपि उच्छहइ मह मणं गंतुं । नो पुरओ, तो ठामो इहेव गुरुचूयछायाए
अह तत्थ ठिया तरुणीजुयलं पिच्छंति उत्तराहुत्तं । गयणेणं गच्छंतं आगच्छंतं खणेण तओ ॥१०॥
ताहिं समं चिय एक्कं खयरविमाणं तओ य ओयरियं । विज्जाहरनरनाहं छत्ताईककुहकयसोहं [illegible]
अप्पाभिमुहं इंतं दट्ठूण करंति उचियपडिवत्ति । सोवि विमाणे आरोविऊण ते जाइ निवभवणे ।
कयउवयारो य नरेसरेण सीहासणे सुहासीणो । भणइ रणवीररायं एक्कच्चिय अत्थि मह धूया ।
उचियं वरमलहंतस्स तीए नेमित्तिएण मे कहियं । वीरंपुरुज्जाणवरे मणोरमे पेसह कुमारिं ॥१४॥

'राजविरुद्धानीमे मन्त्रयन्ति रहसि' भणति यो धृष्टः । स मलिनितद्वितीयव्रतो धरण इव सुदुःखितो भवति
अस्तीह भरतवर्षे वासवाङ्गमिव सुरत्नकृता [सुरजनकृता] र्घम् । वीरपुरं नाम पुरं राजा रणवीरनामेति ॥२॥
जलधिलहरिरिव भार्या वररत्नाऽस्ति तस्य रत्नवती । तयोः सुतो गुणजलधिर्मन्त्रिणः सुतश्च धरण इति
तयोश्च परस्परतः प्रीतिस्तथा कथमपि वृद्धा दूरम् । नयननिमेषेणापि यथाऽदर्शने दुःखितौ भवतः ॥४॥
अथान्यदा वसन्ते तौ संप्राप्तौ मनोरमोद्याने । आन्दोलकाधिरूढां पश्यतो वराङ्गनामेकाम् ॥५॥
मधुमहाश्रियमिव सर्वाङ्गलग्नातिचङ्गकुसुमाभरणाम् । रत्नाभरणविभूषितपरिचारिकावृन्दपरिकरिताम् ॥६॥
तां दृष्ट्वा कुमारो मारवधूरूपविभ्रमां रक्तः । सापि कुमारस्य रूपं दृष्ट्वा स्थिता मदनवशगा ॥७॥
स्निग्धनयनावलोकनमन्योन्यं दृष्ट्वा भणति धरणः । ज्ञाततदभिप्रायः कुमार ! यथात्र चूते ॥८॥
तथा लपति कोकिला यथा मनागप्युत्सहते मम मनो गन्तुम् । नो पुरतः, ततस्तिष्ठाव [illegible]
अथ तत्र स्थितौ तरुणीयुगलं पश्यत उत्तराभिमुखम् । गगनेन गच्छदागच्छत् क्षणेन ततः ॥१०॥
ताभ्यां सममेवैकं खचरविमानं ततश्चावतीर्णम् । विद्याधरनरनाथं छत्रादिककुदकृतशोभम् ॥११॥
आत्माभिमुखमायन्तं दृष्ट्वा कुरुत उचितप्रतिपत्तिम् । सोऽपि विमान आरोप्य तौ याति नृपभवने ॥१२॥
कृतोपचारश्च नरेश्वरेण सिंहासने सुखासीनः । भणति रणवीरराजमेकैवास्ति मम दुहिता ॥१३॥

---

१ क. थक्को, ख पत्तो । २ क, मणो मणागंपि गंतुमुच्छहइ । नो ।

वट्ठियाए हरिही चित्तं रणवीररायतणओ जो। पईए वरो सो, इय सोउं इह पेसिया कुमरी ॥१५॥
रिण रयणज्जगमवि अज्ज चेव, ता दोण्हमेसिं रयणाणं। निम्मवणे आयासो होउ कयत्थो पयावइणो ॥
सो य सवणमूले ठाऊणं भणइ नरवरं धरणो। जइ कुमरस्सवि सम्मयमेयं ता कुणउ लहु देवो॥१७॥
े पडिवन्नम्मि तहा निवेण चित्ते विवाहपव्वम्मि। सम्माणिऊण सयरो विसज्जिओ जाइ सट्ठाणं॥१८॥
इ अन्नया कुमारो अत्थाणसहाए जणयपासम्मि। जा चिट्ठइ ता पत्तो पडिहारनिरूवियसरूवो ॥१९॥
ज्जाणवालपुरिसो विन्नवइ नरेसरं पणमिऊण। जह अमरचंदसूरी थुव्वंतो अमरविंदेणं ॥२०॥
न्दणवणउज्जाणे समोसढो अज्ज, इय निसामेउं। अमयसित्तोव्व कुमरो विन्नवइ कयंजली जणयं॥२१॥
इ जंगमतित्थाणं साणं तायस्स दंसणं जुत्तं। तो तव्वंदणहेउं जाइ नरिंदो सपरिवारो ॥२२॥
त्थ गओ तं दट्ठुं गइंदखंधाउ उत्तरेऊण। सह कुमरेणं विहिणा वंदइ रोमंचकंचुइओ ॥२३॥
तो दुंदुहिगंभीरोद्दामसद्देण धम्मलाभेण। आणंदिउं नरिंदं तयणु इमं देसणं कुणइ ॥२४॥
पादि;—
जं इह संपज्जइ मणोरमं रूवरिद्धिमाईयं। तं तं धम्मस्स फलं विवरीयं पुण अहम्मस्स ॥२५॥
म्माभासेहिं समाउलम्मि भुवणे जहट्ठियं धम्मं। आसन्नभाविभद्दा विरलच्चिय केइ जाणंति ॥२६॥
विरलाणवि ते विरला धम्मविसेसं वियाणिउं सम्मं। जं जह भणियं तं तह कुणंति नियदेहनिरविक्खा ॥
त्थ य विसयविराओ कसायचाओ गुणेसु अणुराओ। करुणाए अपमाओ सो धम्मो सिवसुहोवाओ॥२८

चिनं घरमलभगानम्य तस्या नैमित्तिकेन मे कथितम्। वीरकोद्यानवरे मनोरमे प्रेषयत कुमारीम् ॥१४॥
त्र स्थिताया हरिष्यति चित्तं रणवीरराजतनयो यः। एतस्या वरः सः, इति श्रुत्वेह प्रेषिता कुमारी ॥१
रिणयनलग्नमप्यद्यैव, तस्माद् द्वयोरनयो रत्नयोः। निर्माणे आयासो भवतु कृतार्थः प्रजापतेः ॥१६
तश्च श्रवणमूले स्थित्वा भणति नरवरं धरणः। यथा कुमारस्यापि संमतमेतत् तस्मात्करोतु लघु देवः
पन्ने तथा नृपेण कृते विवाहपर्वणि। सम्मान्य सत्वरो विसृष्टो याति स्वस्थानम् ॥ १८ ॥
थान्यदा कुमार आस्थानसभायां जनकपार्श्वे। यावत्तिष्ठति तावत्प्राप्तः प्रतीहारनिरूपितस्वरूपः ॥
द्यानपालपुरुषो विज्ञपयति नरेश्वरं प्रणम्य। यथाऽमरचन्द्रसूरिः स्तूयमानोऽमरवृन्देन ॥२०॥
नन्दनवनोद्याने समवसृतोऽद्य, इति निशम्य। अमृतसिक्त इव कुमारो विज्ञपयति कृताञ्जलिर्जनक
था जङ्गमतीर्थानां तेषां तातस्य दर्शनं युक्तम्। ततस्तद्वन्दनहेतोर्याति नरेन्द्रः सपरिवारः ॥२२
त्र गतस्तं दृष्ट्वा गजेन्द्रस्कन्धादुत्तीर्य। सह कुमारेण विधिना वन्दते रोमाञ्चकञ्चुकितः ॥२३॥
तो दुन्दुभिगम्भीरोद्दामविपुलशब्देन धर्मलाभेन। आनन्द्य नरेन्द्रं तदन्विमां देशनां करोति ॥२४
यदिह संपद्यते मनोरमं रूपर्द्ध्यादिकम्। तत्तद् धर्मस्य फलं विपरीतं पुनरधर्मस्य ॥२५॥
धर्माभासैः समाकुले भुवने यथास्थितं धर्मम्। आसन्नभाविभद्रा विरला एव केचिज्जानन्ति ॥२६
विरलानामपि ते विरला धर्मविशेषं विज्ञाय सम्यक्। यद्यथा भणितं तत्तथा कुर्वन्ति निजदेहनि

सो पुण जिणभणिउच्चिय सुहत्थिणा तेण तत्थ जइयव्वं। अन्नह अंधयसद्धाए ...
तत्थवि जइधम्मोच्चिय कायव्वो होइ अत्थि जइ सत्ती। स समग्गसंगविगमा परमंगं जेण मोक्खस्स।
अप्पविरियाण तज्जोगयाए रहियाणगारिधम्मोवि। कालक्कमेण भवभयदुक्खाण जलंजलिं देइ।
इच्चाइदेसणं निसुणिऊण रणवीरराइणा भणियं। भयवं! जइ उचिओ हं जइधम्मं देसु ता मज्झ॥
तो भणिओ सो गुरुणा निव्विग्घं होउ तुज्झ एसत्थो। अह राया नियकुमरं ...
गिण्हेइ सयं दिक्खं गुणजलहिनिवोवि धरणमित्तजुओ। देसविरइं पवज्जिय नमिउं च गुरुं ...
मोयावइ गुत्तीओ कारइ अट्ठाहिया जिणगिहेसु। साहम्मियवच्छल्लं दीणजणुद्धरणमन्नं च ॥३५॥
पव्वज्जं गिण्हंतो जं राया भणइ कुणइ तं सव्वं। ठवइ धरणं अमच्चं सयं तु उज्जमइ धम्मंमि ॥३६॥
अह अन्नया नरिंदो रयणीए अद्धरत्तसमयम्मि। पिच्छइ कमलदलच्छिं एक्कं नवजोव्वणं रमणिं।
तणुकंतिपहयतिमिरं डमरुयहत्थं सुवन्नदंडकरं। वररयणावलिकंठं सियवत्थं पाउयारूढं ॥३८॥
तो तं पुच्छइ राया का सि तुमं केण कारणेणेह। छणससिसमाणवयणे! संपत्ता, कहइ सावि तओ।
ईसिवियसंतवयणा पभणइ पवंगिरा अहं विज्जा। एत्तो भवाउ तइए भवम्मि विहियाउ मज्झ तए।
पुव्वुत्तरसेवाओ विहिपुव्वं भत्तिनिब्भरमणेणं। जा किर सिज्झिस्समहं ता तं पंचत्तमणुपत्तो ॥४१॥
पुव्वभवविहियभत्तीए चेव अहमासि तुज्झ अणुकूला। संपइ पुण जिणधम्मे रयस्स तह ...

यत्र च विषयविरागः कषायत्यागश्च गुणेष्वनुरागः। करुणायामप्रमादः स धर्मः शिवसुखोपाय ॥
स पुनर्जिनभणित एव सुखार्थिना तेन तत्र यतितव्यम्। अन्यथाऽन्धश्रद्धया सेचनमर्कवृक्षाणाम्॥
तत्रापि यतिधर्म एव कर्तव्यो भवत्यस्ति यदि शक्तिः। स समग्रसङ्गविगमात्परमाङ्गं येन
अल्पवीर्याणां तद्योग्यतया रहितानामगारिधर्मोऽपि। कालक्रमेण भवभयदुःखानां जलाञ्जलिं ...
इत्यादिदेशनां श्रुत्वा रणवीरराजेन भणितम्। भगवन्! यद्युचितोऽहं यतिधर्मं देहि तदा मे ॥
ततो भणितः स गुरुणा निर्विघ्नं भवतु तवैषोऽर्थः। अथ राजा निजकुमारं गुणजलधिं स्थापयित्वा
गृह्णाति स्वयं दीक्षां गुणजलधिनृपोऽपि धरणमित्रयुतः। देशविरतिं प्रपद्य नत्वा च गुरुं
मोचयति गुप्तीः कारयत्यष्टाहिका जिनगृहेषु। साधर्मिकवात्सल्यं दीनजनोद्धरणमन्यच्च॥ ३५॥
प्रव्रज्यां गृह्णन् यद् राजा भणति करोति तत्सर्वम्। स्थापयति धरणममात्यं स्वयं तूद्यच्छति
अथान्यदा नरेन्द्रो रजन्यामर्धरात्रसमये। पश्यति कमलदलाक्षीमेकां नवयौवनां रमणीम् ॥३७॥
तनुकान्तिप्रहततिमिरां डमरुकहस्तां सुवर्णदण्डकराम्। वररत्नावलीकण्ठां सितवस्त्रां
ततस्तां पृच्छति राजा काऽसि त्वं केन कारणेनेह। क्षणशशिसमानवदने! संप्राप्ता, कथयति सापि ...
ईषद्विकसद्वदना प्रभणति प्लवङ्गिन्यहं विद्या। इतो भवात् तृतीये भवे विहिता मम त्वया ॥४०॥
पूर्वोत्तरसेवा विधिपूर्वं भक्तिनिर्भरमनसा। यावत्किल सेत्स्याम्यहं तावत्त्वं पञ्चत्वमनुप्राप्तः ॥४१॥
पूर्वभवविहितभक्त्या चैवाहमासं तवानुकूला। संप्रति पुनर्जिनधर्मे रतस्य तथा देशविरतस्य ॥४२॥

ज्जं कुलक्कमागयपरिणमिव तुह धन्न ! मन्नमाणस्स । किंकरभावं पत्ता कज्जविसेसेसु सरियव्वा ॥४३॥
ो उट्ठिवि रन्ना दिन्नमासणं तीइ तह इमं भणिया । अणब्भुट्ठाणाविणओ खमियव्वो मज्झ देवीए॥४४॥
ुम्हे गुणाहिया मज्झ अविणओ अविरयाए को तुम्ह ? । इय भणिउं कंठाओ नियाओ रयणावली तीए॥
ित्ता निवस्स कंठे कहियं एवं च तीइ माहप्पं । जइ कंठगयाए इमाए जंति अरिणोवि भिच्चत्तं ॥४६॥
ुय भणिउं सा रन्नाणुन्नाया वच्चए नियं ठाणं । रायावि रयणिसेसं धम्मज्झाणेण निग्गमई ॥४७॥
ुइयम्मि दिवसनाहे काऊणावस्सयाइकिरियाओ । अत्थाणे उवविट्ठो कंठे रयणावलिं काउं ॥४८॥
ीइ पहावेण तओ निवस्स अच्चंतपच्चणीयावि । नरवइणो बलगुरुणो सिरेण आणं पडिच्छंति ॥४९॥
ो ठविउं रज्जधुरं धरणामच्चम्मि निच्चलो निच्चं । जिणधम्मकम्मनिरओ गमेइ कालं भवुव्विग्गो ॥५०॥
अह सागरसिट्ठिगिहे सुयाविवाहे पवट्टमाणम्मि । रज्जंतरागएणं चरपिउणा मइणदेवेण ॥५१॥
ाभव्वदव्वविसए जाए कोलाहले सयणवग्गो । आलोच्चंतो दिट्ठो धरणेणं ठाणठाणेसु ॥५२॥
ो भणइ तुम्ह मंतो एस मए अवगओम्ह मम्माइं । नियरन्नो साहिस्सह, तं सोउं मइणदेवसुओ ॥५३॥
ुंडो तयभिमुहं भणइ जहा लुडियं इमं रट्ठं । तह अम्हेवि हु इच्छसि लूडेउं, तं च सुणिऊण ॥५४॥
ुविओ धराविऊणं बंधावइ तं तओ य तज्जणओ । तप्पडिवक्खे चडिओ जंपंओ सोवि तह चेव॥५५॥
ो मेल्लियपुरलोओ धरणं विन्नवइ सायरो सिट्ठी । अकयवराहाणेवं किं जुत्तं बंधणमिमेसिं ? ॥५६॥
णइ धरणो अमच्चो रायविरुद्धाइं मंतयंतावि । अकयवराहा एए तुमंपि, इय वयणपडिवयणे ॥५७॥

ान्यं कुलक्रमागतमिव तव धन्य ! मन्यमानस्य । किंकरभावं प्राप्ता कार्यविशेषेषु स्मर्तव्या ॥४३॥
ेन उत्थाय राज्ञा दत्तमासनं तस्यास्तथेदं भणिता । अनभ्युत्थानाविनयः क्षन्तव्यो मम देव्या ॥४४॥
ूयं गुणाधिका ममाविनयोऽविरतायाः को युष्माकम् ? । इति भणित्वा कण्ठाद् निजाद् रत्नावली तया ॥४५॥
िप्ता नृपस्य कण्ठे कथितमेवं च तस्या माहात्म्यम् । यथा कण्ठगतायामस्यां यान्त्यरयोऽपि भृत्यत्वम् ॥४६॥
ति भणित्वा सा राज्ञाऽनुज्ञाता व्रजति निजं स्थानम् । राजापि रजनिशेषं धर्मध्यानेन निर्गमयति ॥४७॥
उदिते दिवसनाथे कृत्वाऽऽवश्यकादिक्रियाः । आस्थान उपविष्टः कण्ठे रत्नावली कृत्वा ॥४८॥
तस्याः प्रभावेण ततो नृपस्यात्यन्तप्रत्यनीका अपि । नरपतयो बलगुरवः शिरसाऽऽज्ञां प्रतीच्छन्ति ॥४९॥
ततः स्थापयित्वा राज्यधुरां धरणामात्ये निश्चलो नित्यम् । जिनधर्मकर्मनिरतो गमयति कालं भवोद्विग्नः ॥५०॥
अथ सागरश्रेष्ठिगृहे सुताविवाहे प्रवर्तमाने । राज्यान्तरागतेन चरपित्रा मदनदेवेन ॥५१॥
आभाव्यद्रव्यविषये जाते कोलाहले स्वजनवर्गः । आलोच्यमानो दृष्टो धरणेन स्थानस्थानेषु ॥५२॥
ततो भणति युष्माकं मन्त्र एष मयावगतोऽस्माकं मर्माणि । निजराजाय कथयिष्यथ, तत् श्रुत्वा मदनदेवसुतः॥
दुष्टमुण्डस्तदभिमुखं भणति यथा लुण्टितमिदं राष्ट्रम् । तथाऽस्मानपि खल्विच्छसि लुण्टितुं, तच्च श्रुत्वा ॥
कुपितो धारयित्वा बन्धयति तं ततश्च तज्जनकः । तत्प्रतिपक्षे चटितो जल्पन् सोऽपि तथैव ॥५५॥
ततो मेलितपुरलोको धरणं विज्ञपयति सागरः श्रेष्ठी । अकृतापराधयोरेवं किं युक्तं बन्धनमनयोः ? ॥५६॥

वट्टंते कुविओ सागरम्मि धरणो धराविउं तस्स । सव्वंपि हु घरसारं ल्हसाविय खिवइ भंडारे ।
अवगन्नइ सव्वेवि हु पुरप्पहाणेवि तेहिं तो गंतुं । विन्नत्तो नरनाहो सचिवं हक्कारिउं भणइ ।
एए भणंति जं तं किं सच्चं, सो भणेइ किमसच्चं । तुह भंडारं भरिमो जे ते अम्हेच्चिय न
भणइ निवो किं इमिणा, अवराहो जो इमेसिं तं कहइ । रायविरुद्धाइं इमे मंतंति इमं कहइ ।
तो राया ते पुच्छइ उत्तरपच्चुत्तरेहिं तो तेहिं । विहिओ निरुत्तरो सो रायं पइ जंपए एवं ।
पागयजणेण सद्धिं उत्तरपच्चुत्तराइं कारेसि । जो अहमन्नायपरो तुह पडिहासेमि चित्तम्मि ।
ता कोवि नयपरो जो तस्स समप्पेह अप्पणो मुद्दं । इय भणिउं हत्थाओ उत्तारिवि खिवइ ते ।
तो राया भणइ इमं किं मुद्दं मुयह, कुणसु नीईए । परिपालणं पयाणं भंडारं भरसु नायणं ।
यतः;—

" अर्थात् त्रिवर्गनिष्पत्तिर्न्यायोपार्जितवर्धनात् । अधर्मानर्थशोकानां विपरीतात्समुद्भवः ॥ "

अन्नंपि तुज्झ एसो बीयम्मि वयम्मि बीयअइयारो । ता आलोयसु एयं गंतूण गुरूण पयमूले ।
तो सो अणरक्खभरिओ उट्ठिय गेहम्मि जाइ तो ठवइ । राया अन्नममच्चं अप्पावइ ...
तेण य अन्नाएणं दव्वं लोयाओ अप्पणा गहियं । लद्धावसरो लोओ धरिऊणं लेइ तं तत्तो ।
अह कुंडेणेक्केणं लंचादव्वम्मि मग्गमाणेणं । धरियं तं कुट्टावइ भिच्चेहिंतो तहा तेण ॥१९॥
लहिऊण छलं छुरियाए आहओ तह जहा गओ निहणं । रुद्दज्झाणोवगओ पत्तो ...

भणति धरणोऽमात्यो राजविरुद्धानि मन्त्रयन्तोऽपि । अकृतापराधा एते त्वमपि, इति वचनरोषे
वर्तमाने कुपित सागरे धरणो धारयित्वा तस्य । सर्वमपि खलु गृहसारं मुषित्वा क्षिपति भाण्डागारे
अवगणयति सर्वाण्यपि खलु पुरप्रधानान्यपि तैस्ततो गत्वा । विज्ञप्तो नरनाथः सचिवं हक्कारयित्वा
एते भणन्ति यत्तत् किं सत्यं, स भणति किमसत्यम् । तव भाण्डागारं भरामो ये ते वयमेव न
भणति नृपः किमनेन, अपराधो य एषां तं कथयत । राजविरुद्धानीमे मन्त्रयन्तीदं कथयति ...
ततो राजा तान् पृच्छत्युत्तरप्रत्युत्तरैस्ततस्तैः । विहितो निरुत्तरः स राजानं प्रतिजल्पत्येवम् ॥१२॥
प्राकृतजनेन सार्धमुत्तरप्रत्युत्तराणि कारयसि । यदहमन्यायपरस्तव प्रतिभासे चित्ते ॥१३॥
तदा कोऽपि नयपरो यस्तस्मै समर्पयतात्मनो मुद्राम् । इति भणित्वा हस्तादुत्तार्य क्षिपति तां ...
ततो राजा भणतीमं किं मुद्रां मुञ्चसि, कुरुष्व नीत्या । परिपालनं प्रजानां भाण्डागारं भर न्यायेन
अन्यदपि तवैव द्वितीये व्रते द्वितीयातिचारः । तस्मादालोचयैतद् गत्वा गुरूणां पादमूले ॥१६॥
ततः स ... उत्थाय गृहे याति ततः स्थापयति । राजाऽन्यममात्यमर्पयति ...
तेन चान्यायेन द्रव्यं लोकादात्मना गृहीतम् । लब्धावसरो लोको धृत्वा ... ॥१८॥
अथ कुण्डेनैकेन लञ्चाद्रव्यं मार्गयमाणेन । धृतं तं कुट्टयति भृत्यैस्तथा तेन ॥१९॥
लब्ध्वा छलं छुरिकयाऽऽहतस्तथा यथा गतो निधनम् । रौद्रध्यानोपगतः प्राप्तः ...

तो भमिऊण भवे कयाइ पाविहइ मोक्खसोक्खंपि । गुण जलहिनरवईवि हु निम्मलगिहिधम्मसंजुत्तो॥

नगसासणम्मि सययं रहजत्तापमुहविविहहेऊहिं । उच्छप्पणा पवत्तइ कारावइ गरुयजिणभवणे ॥७२॥

जिण्णुद्धारपुरस्सरमपारियोसंपि सव्वविसयम्मि । साहम्मियवच्छल्लाइं कुणई सद्धम्मकिच्चाइं ॥७३॥

ज्जंते पव्वज्जं पवज्जिऊणं समाहिमरणेण । सोहम्मे उववन्नो तइयभवे सिवसुहं लहिही ॥७४॥

य भमिओ संसारे धरणो बीयव्वयस्स बीएण । अइयारेणं तम्हा वज्जह पयंपि जत्तेण ॥७५॥

॥ इति मृषावादव्रते द्वितीयातिचारविपाके धरणाख्यानकं समाप्तम् ॥

तो भ्रान्त्वा भवे कदाचित्प्राप्स्यति मोक्षसौख्यमपि । गुणजलधिनरपतिरपि हि निर्मलगृहिधर्मसंयुक्तः ॥७१॥

जिनशासने सततं रथयात्राप्रमुखविविधहेतुभिः । उत्सर्पणाः प्रवर्तयति कारयति गुरुजिनभवनानि ॥७२॥

र्णोद्धारपुरस्सरममारिघोषमपि सर्वविषये । साधर्मिकवात्सल्यानि करोति सद्धर्मकृत्यानि ॥७३॥

र्यन्ते प्रव्रज्यां प्रपद्य समाधिमरणेन । सौधर्मे उपपन्नस्तृतीयभवे शिवसुखं लप्स्यते ॥७४॥

ति भ्रान्तः संसारे धरणो द्वितीयव्रतस्य द्वितीयेन । अतिचारेण तस्मात् वर्जयतैनमपि यत्नेन ॥७५॥

जो नियकलत्तवीसंभभासियं कहइ कहवि अन्नस्स । बीयव्वयअइयरणा पावइ ...
तयाहि;—
गयसंखलच्छिकलियं विण्हुतणुं पिव सुदंसणाहारं । सुविराइयं वरेहिं रयणेहिं रयणपुरनयरं
तत्थत्थि वणिप्पहाणो सुघणो सिट्ठी धणोव्व धणकलिओ । तस्सवि य पिया स...
अह अन्नया य ताणं जाओ तणओ गुणाण कुलभवणं । धणसारो नामेणं, मित्तो तस्सत्थि ...
नामेणं रूवेण य मयणो धणसारमित्तसहिओ सो । कीलेइ काणणाइसु निरंकुसो मत्तहत्थिव्व
अह अन्नया पयट्टे वसंतसमयम्मि समयसारमुणिं । पासइ पसंतमुत्तिं उज्जाणे कुसुमसारम्मि
तं दट्ठूणं पभणइ मयणो धणसार ! सारयससिंव । मणनयणाणंदयरं वंदेमो मुणिवरं एयं
इय भणिय वंदिओ सो, झाणं संहरिय धम्मलाभेण । अभिणंदिया इमेणं दिएण एक्केण ...
किं भो ! मं मुत्तूणं एसो सुद्दोऽभिवाइओ एवं । पत्तम्मि माणससरे को धुंटइ खाइयानीरं ! ...
तो तेहिं सो भणिओ माहण ! मा भणसु एरिसं वयणं । माहणसद्दत्थजुओ किं एस न माहणो ...
तयाहि;—
मा हण मा हण जीवे मा भण मा भणह अलियवयणाइं । मा हरह परधणाइं मा गिण्हह ...
मा मुच्छं कुणह परिग्गहम्मि इचाइ देइ उवएसं । अब्बंभाओ विरओ जो खलु तं ...
तो एवमाइगुणसंगओवि कह सोम ! माहणो नेसो ? । सो चेव होइ सुद्दो जो खलु ...
इय वयणामयउवसमियअमियअन्नाणरोयसंतावो । वंदेवि दिओ साहुं सविणयमेवं ...

यो निजकलत्रविश्रम्भभाषितं कथयति कथमप्यन्यस्य । द्वितीयव्रतातिचरणात्प्राप्नोति मदन इव ...
गज (दा) यक्षलक्ष्मीकलितं विष्णुतनुरिव सुदर्शनाधारम् । सुविराजितं वरै रत्नै रत्नपुरनगरम् ॥...
तत्रास्ति वणिक्प्रधानं सुधनः श्रेष्ठी धनद इव धनकलितः । तस्यापि च प्रिया सीता ...
अथान्यदा च तयोर्जातस्तनयो गुणानां कुलभवनम् । धनसारो नाम्ना, मित्रं तस्यास्ति वणिक्सुत ...
नाम्ना रूपेण च मदनो धनसारमित्रसहितः सः । क्रीडति काननादिषु निरङ्कुशो मत्तहस्तीव ॥...
अथान्यदा प्रवृत्ते वसन्तसमये समयसारमुनिम् । पश्यति प्रशान्तमूर्तिमुद्याने कुसुमसारे ॥...
तं दृष्ट्वा प्रभणति मदनो धनसार ! शारदशशिनमिव । मनोनयनानन्दकरं वन्दावहे मुनिवरमेनम् ॥...
इति भणित्वा वन्दितः सः, ध्यानं संहृत्य धर्मलाभेन । अभिनन्दितावनेन, द्विजेनैकेन ततो भणितम् ॥...
किं भोः ! मां मुक्त्वैव शूद्रोऽभिवादित एवम् । प्राप्ते मानससरसि कः पिबति खातिकानीरम् ! ॥...
ताभ्यां स भणितो ब्राह्मण ! मा भणेदृशं वचनम् । ब्राह्मणशब्दार्थयुतः किमेष न ब्राह्मणो भवति ! ॥...
मा हन्ति मा हन्ति जीवान् मा भण मा भणतालीकवचनानि । मा हरत परधनानि मा गृह्णीत ...
मा मूर्च्छां कुरुत परिग्रह इत्यादि ददात्युपदेशम् । अब्रह्मणो विरतो यः खलु तं ब्राह्मणं ब्रुवन्ति ॥...
तत एवमादिगुणसंगतोऽपि कथं सोम ! ब्राह्मणो नैषः ? । स एव भवति शूद्रो यः खलु ...

य य उचिआ मुणिणा पारद्धा धम्मदेसणा जाव । ता बंभणेण पुट्ठो समसारो मुणिवरो एवं ॥१५॥
अतणु तणुलच्छी साहइ वररायलच्छिवित्थरं । छड्डिय वयं पवन्नं तुमए, ता कहसु वेरग्गे ॥१६॥
हेऊ, आह मुणी भवम्मि वेरग्गहेउणो सुलहा । तहवि विसेसेणइहं हेऊ मह पणइणी जाया ॥१७॥
तेण पुणो भणियं वुत्तंतमिणं सवित्थरं कहह । जइ पुण तं सोऊणं वेरग्गं होइ अम्हंपि ॥१८॥
जंपइ मुणिचंदो इंदोवि हु निययचरियकहणेण । लज्जइ, तहवि कहिज्जइ तुम्हं उवयारहेउत्ति॥१९॥
हि;—
मी रहवीरपुरं समरकरिंदो निवोवि गुणनिलओ । भज्जा विणयसुसज्जा मयणसिरीनामिया तस्स ॥
रयणुहणुहवंताण ताण सुपसत्थलक्खणोवेओ । जाओ सुओ सुरूवो नामेणं मेघकुमरोत्ति ॥२१॥
अन्नया निदाहे दाहज्जरपीडिए नरिंदम्मि । मयणसिरी वरविज्जोवइंसिए ओसहे कुणइ ॥२२॥
इ अन्नं उवउत्ता करेइ सव्वंपि तस्स सयमेव । नियछायव्व सयावि हु तप्पासं मुयइ न कयावि॥२३॥
दिणाणि य लंघइ समं नरिंदेण पियइ कढियजलं। ओगाइयं च इच्छइ तहेरिसं खित्तदेवीए ॥२४॥
न्नेहिं विद्धाहिं बाहाहिं जोडियाहिं दोहिंपि । नियलियपयाए भुवणे कायव्वा तुह मए जत्ता॥२५॥
वियव्वयावसेणं संजाओ नरवरो पउणदेहो । तीए भणियविहीए देवीए लहु कया जत्ता ॥२६॥
नरनाहो एवं चिंतइ देवीए मज्झ उवरिम्मि । अपुव्वो पडिबंधो जीवियमवि चयइ मह कज्जे॥२७॥

वचनामृतोपशान्ताभिताज्ञानरोगसंतापः । वन्दित्वा द्विजः साधुं सविनयमवनावुपविष्टः ॥१४॥
च योचिता मुनिना प्रारब्धा धर्मदेशना यावत् । तावद् ब्राह्मणेन दृष्टः शमसारो मुनिवर एवम् ॥१५॥
तनुस्तनुलक्ष्मी. कथयति वरराजलक्ष्मीविस्तारम् । मुक्त्वा व्रतं प्रपन्नं त्वया, तस्मात्कथय वैराग्ये ॥१६॥
हेतुः, आह मुनिर्भवे वैराग्यहेतवः सुलभाः । तथापि विशेषेणेह हेतुर्मम प्रणयिनी जाता ॥१७॥
तेन पुनर्भणितं वृत्तान्तमिमं सविस्तरं कथय । यदि पुनस्तं श्रुत्वा वैराग्यं भवत्यस्माकमपि ॥१८॥
जल्पति मुनिचन्द्र इन्द्रोऽपि खलु निजचरितकथने । लज्जते, तथापि कथ्यते युष्माकमुपकारहेतुरिति॥१९॥
नीद् रथवीरपुरं समरकरीन्द्रो नृपोऽपि गुणनिलयः । भार्या विनयसुसज्जा मदनश्रीनामिका तस्य ॥२०॥
षयसुखमनुभवतोस्तयो. सुप्रशस्तलक्षणोपेतः । जातः सुतः सुरूपो नाम्ना मेघकुमार इति ॥२१॥
यान्यदा निदाघे दाहज्वरपीडिते नरेन्द्रे । मदनश्रीर्वरवैद्योपदर्शितान्यौषधानि करोति ॥२२॥
यानि अन्नमुपयुक्ता करोति सर्वमपि तस्य स्वयमेव । निजच्छायेव सदापि हि तत्पार्श्वं मुञ्चति न कदापि ॥२३॥
दिनानि च लङ्घते समं नरेन्द्रेण पिबति क्वथितजलम् । उपयाचितं चेच्छति तथेदृशं क्षेत्रदेव्याः ॥२४॥
न्नैर्विद्धाभ्यां बाहुभ्यां योजिताभ्यां द्वाभ्यामपि । निगडितपादया भुवने कर्तव्या तव मया यात्रा ॥२५॥
वितव्यतावशेन संजातो नरवरः प्रगुणदेहः । तया भणितविधिना देव्या लघु कृता यात्रा ॥२६॥
नरनाथ एवं चिन्तयति देव्या ममोपरि । अपूर्वः प्रतिबन्धो जीवितमपि त्यजति मम कार्ये ॥२७॥

१ ग. मणइ मुणिवरिंदो ए°। २ ग चयति इ क°।

तो तीए अणुरत्तो अवहीरइ सयलमन्नमवरोहं । अह अन्नया निसाए तीइच्चिय वासभवणम्मि
जा चिट्ठइ नरनाहो इय भणियं ताव तत्थ केणावि। ओसुयइ सुही लोओ अज्जवि,तत्तो इमं वयणं।
साहिक्खेवं सोउं सामरिसं भणइ नरवरो एवं । कस्सेसो भो ! सद्दो पाहरिया ! कहह सुणिऊण॥
तो संभंता तेवि हु जा किंचिवि जंपिहंति ता देवी । पभणइ का पहु ! संका ज... ...
को सीहगुहं पविसइ को खिवइ करं जलंतजलणम्मि । कंडुयइ कोऽहितुंडं को ... ...
जत्थ पवणोवि न विसइ दिणकरकिरणावि जत्थ न चरंति। कह तत्थ गिहे तुह विसउ कोवि, ता...
निसुओ सद्दो एसो मा भंतिं कुणह परनरपवेसे । तो राया तव्वयणं पवंचपउरं निसुणिऊण ॥२१॥
संकियहियओवि हु निव्वुडव्व कवडेण जाव निद्दाइ । ता सा सणियं ... ...
आसन्ने चिय भंडारमंदिरे पविसिऊण आलवइ । दासीवेसं पुरिसं सो य न से देइ पडिवयणं॥
पाएसुं निवडिउं सा पभणइ अपियंगसंगदवदड्ढं । निव्ववसु मह सरीरं पिय ! नि... ...
तहवि हु अवहीरंतं तं सा बंधेत्तु बाहुपासेण । सिहिणतूलीए ठविउं विमाणए मुक्कमिरहारं॥
अह तम्मग्गे लग्गो समागओ नरवरो तमुद्देसं । पच्चक्खं चिय पासइ सुणइ य तव्वयणं सव्वं॥
तो कोवाओ ताई जा किल दो खंडिही य खग्गेण । ता तक्खणेणवि चित्तम्मि ठाइ इय ...
अरिकरिकुंभप्फालणमुत्तादंतुरकरालकरवालं । कह गलियसीलजीयाण वहउ इय मोरसुयाण ॥
इय संवरिउं खग्गं कोवेण समं पुणोवि वासहरे । गंतूणं पल्लंके ओल्लरिओ पसमकयचित्तो ॥

ततस्तस्यामनुरक्तोऽवधीरयति सकलमन्यमवरोधम् । अथान्यदा निशि तस्या एव वासभवने ॥१८॥
यावत्तिष्ठति नरनाथ इति भणितं तावत्तत्र केनापि । अवस्वपिति सुखी लोकोऽद्यापि, तत इदं वचनं
साक्षेपं श्रुत्वा सामर्षं भणति नरवर एवम् । कस्यैष भोः ! शब्दः प्राहरिकाः ! कथयत श्रुत्वा ॥१९॥
ततः संभ्रान्तास्तेऽपि हि यावत्किंचिदपि जल्पिष्यन्ति तावद्देवी । प्रभणति का प्रभो ! शङ्का यामिकनाथ ...
कः सिंहगुहां प्रविशति कः क्षिपति करं ज्वलज्ज्वलने । कण्डूयति कोऽहितुण्डं कः पिबति ...
यत्र पवनोऽपि न विशति दिनकरकिरणा अपि यत्र न चरन्ति।कथं तत्र गृहे तव विशतु कोपि ...
श्रुतः शब्द एष मा भ्रान्तिं कुरुत परनरप्रवेशे । ततो राजा तद्वचनं प्रपञ्चप्रचुरं श्रुत्वा ॥२१॥
शङ्कितहृदयोऽपि खलु निर्वृत इव कपटेन यावन्निद्राति । तावत्सा शनैः शनैरुत्थायोत्थाय कपटात् ॥
आसन्न एव भाण्डागारमन्दिरे प्रविश्यालपति । दासीवेषं पुरुषं स च न तस्यै ददाति प्रतिवचनम् ॥
पादयोर्निपत्य सा प्रभणत्यप्रियाङ्गसङ्गदवदग्धम् । निर्वापय मम शरीरं प्रिय ! निजसंगमामृतेन ॥
तथापि तमवधीरयन्तं सा बद्ध्वा बाहुपाशेन । स्तनतूल्यां स्थापयित्वा विमानयति मुक्तहारम् ॥
अथ तन्मार्गे लग्नः समागतो नरवरस्तमुद्देशम् । प्रत्यक्षमेव पश्यति शृणोति च तद्वचनं सर्वं ॥
ततः कोपात्तौ यावत्किल द्विधा खण्डयिष्यति च खड्गेन । तावत्तत्क्षणेनापि चित्ते तिष्ठति इति ...
अरिकरिकुम्भस्फालनमुक्तादन्तुरकरालकरवालः । कथं गलितशीलजीविनौ हन्ति मोरसुतौ ॥

-भावेइ भवसरूवं तणुं च नारीण पणयभावं च । अहह ! भवे जंपि सुहं तंपि हु परमत्थओ दुक्खं ॥४३॥
-रितं च;–
-"दुःखच्छेदे सुखभ्रान्तिर्धीमन् ! येयं विभाति ते । तां विभावय किं सौख्यं किं दुःखाद्दुःखविस्मृतिः ? ॥"
-रमणीणं रमणीयं किमत्थि देहे अमिज्झभरियम्मि ?। बहुछिद्दझरंतासुइरसम्मि तह असुइदेहम्मि ? ॥४४॥
-सव्वाउवि रमणीओ रमणीयाओ हवंति ता जाव । आविब्भूयविवेया पिच्छंति न तत्तबुद्धीए ॥४५॥
-एयासु अइपसत्ता पुरिसा पावंति विविहदुक्खाइं । अवमाणणाइयाइं निरयानलतिक्खताबाइं ॥४६॥
-जो पुण भणेइ 'एसा ससणेहा पणइणी मइ्णुरत्ता'। निब्भिंगो सो गोणो विवेयपरिवज्जियत्ताओ ॥४७॥
-कारणवसेण केणइ जणाणुवित्तीए अत्थलोभेण। पयडंति कहवि नेहं, थेवो पुण तासु सब्भावो ॥४८॥
-इय चिंतंतो राया जा चिट्ठइ ताव चरिमराईए । सणियं सणियं परिसक्किऊण सो तस्स गिज्जाए॥४९॥
-आगंतूण पसुत्ता गाढं आलिंगिऊण तद्देहं । निद्दावसउव्व निवो पबोहिओ महुरवाणीए ॥५०॥
-तक्कालोचियविहिणा रन्ना संभासिउं इमं भणिया । अज्जवि न मुयइ निद्दा मह पासे पणइणि! तुमंच ॥५१॥
-अत्रान्तरे पठितं कालनिवेदकेन;–
-गमिऊणं गयणसिरी सव्वं दोसायरेण सह रयणिं । पयडंती अणुरायं संपइ दिणनाहमणुसरइ ॥५२॥
-इय तव्वयणं सोउं राया उट्ठिय गोसकिच्चाइं। काऊणं अत्थाणे उवविसइ हरिव्व सुरमज्झे ॥५३॥
-संभासिउं लोयं सव्वंपि जहोचियं उचियसमए । वरपासिवखाकढो गओ वहिं रायवाडीए ॥५४॥
-सहयारतरुस्स तले उवसमपुंजंव मुणिवरं दट्ठुं । उत्तरिउं गयखंधाउ वंदए परमभत्तीए ॥५५॥

इति संचिन्त्य सहर्षं कोपेन समं पुनरपि वासगृहे । गत्वा पर्यङ्के सुप्तः प्रशान्तहृतचित्तः ॥४२॥
भावयति भवस्वरूपं तनुं च नारीणां प्रणयभावं च । अहह! भवे यदपि सुखं तदपि खलु परमार्थतो दुःखम् ॥४३॥
रमणीनां रमणीयं किमस्ति देहेऽमेध्यभृते । बहुच्छिद्रक्षरदशुचिरसे तथाऽशुचिदेहे ? ॥४४॥
सर्वा अपि रमण्यो रमणीया भवन्ति तावद् यावत् । आविर्भूतविवेकाः पश्यन्ति न तत्त्वबुद्ध्या ॥४५॥
एतास्वतिप्रसक्ताः पुरुषाः प्राप्नुवन्ति विविधदुःखानि । अवमाननादिकानि निरयानलतीव्रतापानि ॥४६॥
यः पुनर्भणति 'एषा सस्नेहा प्रणयिनी मय्यनुरक्ता'। निःशृङ्गः स गौर्विवेकपरिवर्जितत्वात् ॥४७॥
कारणवशेन केनचिज्जनानुवृत्त्याऽर्थलोभेन । प्रकटयन्ति कथमपि स्नेहं, स्तोकः पुनस्तासु सद्भावः ॥४८॥
इति चिन्तयन् राजा यावत्तिष्ठति तावच्चरमरात्रौ । शनैः शनैः परिष्वज्य तस्मात्तस्य शय्यायाम् ॥४९॥
आगत्य प्रसुप्ता गाढमालिङ्ग्य तद्देहम् । निद्रावशग इव नृपः प्रबोधितो मधुरवाण्या ॥५०॥
तत्कालोचितविधिना राज्ञा संभाष्येदं भणिता । अद्यापि न मुञ्चति निद्रा मम पार्श्वे प्रणयिनि ! त्वामपि॥५१॥
गमयित्वा गगनश्रीः सर्वां दोषाकरेण सह रजनिम् । प्रकटयन्त्यनुरागं संप्रति दिननाथमनुसरति ॥५२॥
इति तद्वचनं श्रुत्वा राजोत्थाय प्रातःकृत्यानि । कृत्वाऽऽस्थाने उपविशति हरिरिव सुरमध्ये ॥५३॥
संभाष्य लोकं सर्वमपि यथोचितमुचितसमये । वरकरिस्कन्धारूढो गतो बहिः राजपाट्याम् ॥५४॥

दाऊण धम्मलाभं मुणिणा भणिओ नरेसरो एवं । अज्जवि इह विलसिज्जइ ...
तो रन्ना तोसवसा सविसेसं पुच्छिओ मुणी एवं । भयवं ! नाणदिवायर ! कइदियहे ...
तो मुणिणा संलत्तं किं चिंताए इमाए नरनाह ! । तं चिंतसु जेण विडंबणाओ नो हुंति पुण ...
तो पभणइ नरनाहो कहेहि मह नाह ! सुद्धनियधम्मं । तो कहिओ मुणिधम्मो सवित्थरो तेणवि ...
सो य अहं, इय कहियं विसेसनिव्वेयकारणं नियमं । इण्हि सुणेह धम्मं सम्मं सिवमग्गगमणम् ॥...
सो धम्मो होइ दुहा जइगिहिभेएण तत्थ जइधम्मो । पवरमहव्वयमूलो इयरो य अणुव्वयाईओ ॥...
पढमं पढमो कहिओ सवित्थरो ताण तयसमत्थाण । सम्मत्ताई बीओवि साहिओ सप्पवंचोवि ॥६२॥
सह सम्मत्तेण तओ पढमं बीयं चणुव्वयं तेहिं । परियाणिऊण सम्मं पडिवन्नं भावसुद्धीए ॥६३॥
वंदेउं मुणिवसहं नियनियठाणेसु ते गया तत्तो । साहूवि विहारेणं अन्नत्थ गओ, तओ तेवि ॥६४॥
मुणिकहिएणं विहिणा पालिंति पयत्तओ गहियनियमे । सम्मत्ते दढचित्ता परोप्परं परमपीईए ...
किंतु पगईए मयणो उत्ताणो परववायभासी य । केलीकिलत्तकलिओ ...
सो धणसारस्स नियं संझाए कहइ सव्वदिणचरियं । जं वा केणवि कहियं गुज्झंपि हु पयडए तंपि ...
अन्नम्मि दिणे केणवि मित्तेण रहम्मि साहियं तस्स । अप्पुत्तियस्स अत्थो अमुगस्स गिहे पविट्ठोत्ति ...
तं च मयणेण कहियं पुरओ धणसारसुयणसिरमणिणो । तो तेणं सो भणिओ न ...

सहकारतरोस्तले उपशमपुञ्जमिव मुनिवरं दृष्ट्वा । उत्तीर्य गजस्कन्धाद् वन्दते परमभक्त्या ॥५५॥
दत्त्वा धर्मलाभं मुनिना भणितो नरेश्वर एवम् । अद्यापीति विलस्यते ज्ञातेऽपि निशो वृत्तान्ते ॥५६॥
ततो राज्ञा तोषवशात्सविशेषं पृष्टो मुनिरेवम् । भगवन् ! ज्ञानदिवाकर ! कतिदिवसस्तयोः संबन्धः ! ॥५७॥
ततो मुनिना संलपितं किं चिन्तयाऽनया नरनाथ ! । तच्चिन्तय येन विडम्बना नो भवन्ति पुनरेवम् ॥५८॥
ततः प्रभणति नरनाथः कथय मे नाथ ! शुद्धनिजधर्मम् । ततः कथितो मुनिधर्मः सविस्तरस्तेनापि प्रश्न ।
स चाहम्, इति कथितं विशेषनिर्वेदकारणं निजम । इदानीं शृणुत धर्मं सम्यक् शिवमार्गगमनपथम् ॥६०॥
स धर्मो भवति द्विधा यतिगृहिभेदेन तत्र यतिधर्मः । प्रवरमहाव्रतमूल इतरश्चाणुव्रतादिकः[1] ॥६१॥
प्रथमं प्रथमः कथितः सविस्तरस्तेषां तदसमर्थानाम् । सम्यक्त्वादिर्द्वितीयोऽपि कथितः सप्रपञ्चोऽपि ॥६२॥
सह सम्यक्त्वेन ततः प्रथमं द्वितीयं चाणुव्रतं तैः । परिज्ञाय सम्यक् प्रतिपन्नं भावशुद्ध्या ॥६३॥
वन्दित्वा मुनिवृषभं निजनिजस्थानेषु ते गतास्ततः । साधुरपि विहारेणान्यत्र गतः, ततस्तेऽपि ॥६४॥
मुनिकथितेन विधिना पालयन्ति प्रयत्नतो गृहीतानियमान् । सम्यक्त्वे दृढचित्ताः परस्परं परमप्रीत्या ॥६५॥
किन्तु प्रकृत्या मदन उत्तानः परापवादभासी च । केलिकिलत्वकलितः कलिप्रियो दुष्प्रियभासी ॥६६॥
स धनसाराय निजं संध्यायां कथयति सर्वदिनचरितम् । यद्वा केनापि कथितं गुह्यमपि प्रकटयति तदपि ॥६७॥
अन्यस्मिन् दिने केनापि मित्रेण रहसि कथितं तस्य । अपुत्रकस्यार्थोऽमुकस्य गृहे प्रविष्ट इति ॥६८॥

१ ग वयाई ।

मइ कहवि तेण कहियं रहस्समेयं तहावि तं तुम्ह। नो पयडेउं जुत्तं जम्हा मम्मं परस्स इमं ॥७०॥
तह को जाणइ सच्चं अलियं व इमंति अलियविरईए। एस कलंको जायइ, मित्तरहस्सपयडणं च इमं ॥७१॥
सकलत्तमंतभेओ उवलक्खणमेव मंतभेयाणं। सेसाणं, सो तम्हा वज्जेयव्वो पयत्तेण ॥७२॥
एवं धणसारेणं पुणो पुणो सिक्खविज्जमाणोवि। एवंविहवयणाइं जंपंतो विरमए नेय ॥७३॥
तस्सवि घरिणी पउमा धम्मपरा विणयखंतिसंपन्ना। संपुन्नससहरमुही सुसीलकलिया कुलप्पसूया ॥७४॥
अह अन्नया य मयणं मोत्तुं सा नियम्मि गामम्मि। नीया नियजणएणं महूसवं कंपि आसज्ज ॥७५॥
तत्तो य समाणीया चिरेण चम्मट्ठिमित्तठियदेहा। पुट्ठा रहम्मि मयणेण किं गया तुममिममवत्थं ? ॥७६॥
तो बाहाविलनयणा पाएसुं निवडिउं भणइ सावि। मा पुच्छ वइयरमिमं उप्पन्नं मह अपुण्णेहिं ॥७७॥
सो जंपइ किं मज्झवि अवत्तव्वणिज्जंति सा तओ भणइ। जीवियनाह! न एवं, किंतु पमायाओ जइ तुम्ह ॥
कहवि हु कोवि वियाणइ तो हं पाणे परिच्चयामि धुवं। तो सो भणइ न एवं होइ जुगंतेवि, कहसु तुमं॥७९॥
तो लज्जावसगग्गयगिराए तीएवि साहियं एवं। मह अत्थि लहु भाया अविणयकुलमंदिरं परमं ॥८०॥
परदाररओ परमम्मभासओ परववायभासी य। वेसाजूयपसत्तो निस्सिसो अहन्नया कहवि ॥८१॥
लंघियकुलमज्जाओ मज्जं पाऊण आगओ गेहे। इत्तो य तस्स भज्जा कज्जेण गया जणयगेहं ॥८२॥
तीए य अहं भणिया जा बंधू एइ तुज्झ ता तुमए। इह अम्हवासभवणे ठायव्वं, तो अहं तत्थ ॥८३॥

अथ मदनेन कथितं पुरतो धनसारसुजनशिरोमणेः। तदनन्तेन स भणितो न युक्तमिति प्रकटयितुं तव ॥६९॥
यदि कथमपि तेन कथितं रहस्यमेतत्तथापि तत्तव। नो प्रकटयितुं युक्तं यस्मान्मर्म परस्येदम् ॥७०॥
तथा को जानाति सत्यमलीकं वेदमित्यलीकविरतेः। एष कलङ्को जायते, मित्त्ररहःप्रकटनं चेदम् ॥७१॥
स्वकलत्रमन्त्रभेद उपलक्षणमेव मन्त्रभेदानाम्। शेषाणां, स तस्माद् वर्जयितव्यः प्रयत्नेन ॥७२॥
एवं धनसारेण पुनः पुनः शिक्ष्यमाणोऽपि। एवंविधवचनानि जल्पन् विरमति नैव ॥७३॥
तस्यापि गृहिणी पद्मा धर्मपरा विनयक्षान्तिसंपन्ना। संपूर्णशशधरमुखी सुशीलकलिता कुलप्रसूता ॥७४॥
अथान्यदा च मदनं मुक्त्वा सा निजे ग्रामे। नीता निजजनकेन महोत्सवं कमप्यासाद्य ॥७५॥
ततश्च समानीता चिरेण चर्मास्थिमात्रस्थितदेहा। पृष्टा रहसि मदनेन किं गता त्वमिमामवस्थाम्? ॥७६॥
ततो बाष्पाविलनयना पादयोर्निपत्य भणति सापि। मा पृच्छ व्यतिकरमिममुत्पन्नं ममापुण्यैः ॥७७॥
स जल्पति किं ममाप्यवक्तव्यमिति सा ततो भणति। जीवितनाथ! नैवं, किन्तु प्रमादाद् यदि युष्माकम् ॥७८॥
कथमपि हि कोऽपि विजानीयात्ततोऽहं प्राणान्परित्यजामि ध्रुवम्। ततः स भणति नैवं भवेद्युगान्तेऽपि कथय त्वम्॥
ततो लज्जावशगद्गदगिरा तयापि कथितमेवम्। ममास्ति लघुर्भ्राताऽविनयकुलमन्दिरं परमम् ॥८०॥
परदाररतः परमर्मभाषकः परापवादभाषी च। वेश्याद्यूतप्रसक्तो निस्त्रिंशोऽथान्यदा कथमपि ॥८१॥
उल्लङ्घितकुलमर्यादो मद्यं पीत्वाऽऽगतो देहे। इतश्च तस्य भार्या कार्येण गता जनकगेहम् ॥८२॥

---

१ ग. भावदूणवंरवणा मु°। २ स. इव।

जा चिट्ठामि पसुत्ता तो तेण अहं नियाए भज्जाए। भंतीए अक्कंता मयभिभल्लमाणसेण ॥
तो भणियं तुह भज्जा नाहं बंधव! हवेमि तुह भइणी। इय सोउं सोवि गलियमयपसरो
तत्तो हं विगलियसीलजीवियं अप्पयं विचिंतंती। कयमरणज्झवसाया आरूढा जाव मालुवरि
दाउं झंपं, तत्तो चारणसमणो नहेण गच्छंतो। दिट्ठो सोवि हु मं ...
पणयं से पयकमलं भणिओ तेणावि धम्मलाहोत्ति। पुट्ठा हं किं भद्दे! दीससि एवं ...
तो पाएसुं पडिउं पुणोवि भणियं मए जहा तुम्ह। सुगुरूणं कहियव्वं दुच्चरियं सुद्धिहेउत्ति
तो सव्वो वुत्तंतो तस्स मए साहिओ, तओ तेण। भणियं भद्दे! तुह इत्थ नत्थि ...
एसो पुण तुह दोसो जिणवयणेणं मणे सणाहेवि। जं इय मरिउं वंछसि, तओ ...
हुंतं चिय इय एवं जइ तुम्ह न दंसणं सुगुरु! हुंतं। ... ...ावविसो० ...
दिन्नं मे पच्छित्ते तवं बहुं तं च मे चरंतीए। जायं किसं सरीरं एयं सोउं तओ मयणो ॥९३॥
सीलेण सहावेण य संजाओ तीए गाढइयहियओ। तह जह अणवरयं चिय तं लालंतो ...
अह अन्नया स मिलिओ मित्ताण समाणसीलकलियाणं। ते नियनियवुत्तंते साहंति परोप्परं ...
अन्नजणस्सवि चरियं पयडंति हसंति तह विकत्थंति। एवं कहापबंधे रहे पयट्टम्मि तुच्छत्ता ॥९६॥
साहइ वुत्तंतं तं मयणो मित्ताण तेवि तं सोउं। सिच्छाए विकत्थंता हसंति, अह मयणभज्जाए ॥

तया चाहं भणिता यावद् बन्धुरेति तव तावत्त्वया। इहास्मद्वासभवने स्थातव्यं, ततोऽहं तत्र ॥८३॥
यावत्तिष्ठामि प्रसुप्ता ततस्तेनाहं निजाया भार्यायाः। भ्रान्त्या आक्रान्ता मदमुग्धमानसेन इदम् ॥८४॥
ततो भणितं तव भार्या नाहं बान्धव! भवामि तव भगिनी। इति श्रुत्वा सोऽपि गलितमदप्रसरो लज्जितो नष्ट ॥८
ततोऽहं विगलितशीलजीवितमात्मानं विचिन्तयन्ती। कृतमरणाध्यवसायाऽऽरूढा यावन्मालाया उपरि ॥८
दातुं झम्पां, ततश्चारणश्रमणो नभसा गच्छन्। दृष्टः, सोऽपि खलु मां दृष्ट्वा भवनेऽवतीर्णः ॥८७॥
प्रणतं तस्य पादकमले भणितस्तेनापि धर्मलाभ इति। पृष्टाऽहं किं भद्रे! दृश्यस एवं विवर्णमुखी! ॥८८
ततः पादयोः पतित्वा पुनरपि भणितं मया यथा युष्माकम्। सुगुरूणां कथयितव्यं दुश्चरितं शुद्धिहेतुरिति ॥
ततः सर्वो वृत्तान्तस्तस्मै मया कथितः, ततस्तेन। भणितं भद्रे! तवात्र नास्ति परमार्थतो दोषः ॥९०॥
एष पुनस्तव दोषो जिनवचनेन मनसि सनाथेऽपि। यदिति मर्तुं वाञ्छसि, ततो भणितं मयैवम् ॥९१॥
अभविष्यदेवेत्येवं यदि तव न दर्शनं सुगुरो! अभविष्यत्। मरणाध्यवसायविशोधनार्थमथ तत्र बहुतपः
दत्तं मे प्रायश्चित्ते तपो बहु तच्च मे चरन्त्याः। जातं कृशं शरीरमेतत् श्रुत्वा ततो मदनः ॥९३॥
शीलेन स्वभावेन च संजातस्तस्यां गाढहृतहृदयः। तथा यथाऽनवरतमेव तां लालयन् गमयति कालं
अथान्यदा स मिलितो मित्राणां समानशीलकलितानाम्। ते निजनिजवृत्तान्तान् कथयन्ति परस्परं सर्व
... चरितं प्रकटयन्ति हसन्ति तथा विकत्थन्ते। एवं कथाप्रबन्धे रहसि प्रवृत्ते ...
... वृत्तान्तं तं मदनो मित्रेभ्यस्तेऽपि तत् श्रुत्वा। स्वेच्छया विकत्थमाना हसन्ति, अथो मदनभार्या

कहवि हु गच्छंतीए जिणभवणे ते तहिं ठिए दट्ठुं । पच्छन्नाए ठियाए निसुयं सव्वं कहिज्जंतं ॥९८॥
तो विमणदुम्मणा सा गंतुं चेइहरम्मि जिणबिंबे । वंदेवि भावसारं अब्भसट्ठं च काऊण ॥९९॥
सुगुरुसमीवे तत्तो गंतुं जिणभवणमलयमज्झम्मि । सिद्धसमक्खं सोहिं वयउच्चरणाइ काऊण ॥१००॥
नियउत्तरिज्जेणं चिय पासं काऊण रुक्खसाहाए । वम्मीयमारुहित्ता अप्पा मुक्को निरालंबो ॥१०१॥
पंचनमुक्कारपरा जाया देवी सुहम्मकप्पम्मि । मयणोवि भोयणट्ठा हट्टाउ गिहम्मि संपत्तो ॥१०२॥
न य पेच्छइ सकलत्तं पुच्छइ जणणिं कहिं वहू तुज्झ ? । सा पभणइ जिणभवणे गया य न पुणो नियत्ता सा ॥
तो तव्वाहरणत्थं कम्मयरो पेसिओ लहुं तत्थ । मयणेणं, सोवि गओ तं पासइ नेय, अह तस्स ॥१०४॥
कहियं केणवि मलए इह पविसंती मए य सा दिट्ठा । तत्थ गओ तं पासइ झुल्लंतिं रुक्खसाहाए ॥१०५॥
हा हा अहो अकज्जं जमिमा पत्ता इमं दुहावत्थं । सुहसीलसालिणी, तो झडत्ति छिंदेवि गलपासं ॥१०६॥
मुक्का तरुछायाए जलेण सित्ता न चेयए तहवि । तो धाहं मिल्लंतो संपत्तो मयणगेहम्मि ॥१०७॥
तो मयणेणं पुट्ठो कम्मयरो रे ! किमेवमारडसि ? । तो सव्वो वुत्तंतो कहिओ मयणस्स तेण तओ ॥१०८॥
मयणेण मुक्कपुक्कं रुन्नं तह कहवि जेण नयरजणो । रोयाविओ समग्गो तीए गुणे संभरंतेणं ॥१०९॥
महईए रिद्धीए तणुसक्कारं करिसु सो तीए । अट्टवसट्टो चिंतइ मरणे एईइ को हेऊ ? ॥११०॥
तो केणवि से कहियं तुह भज्जा अज्ज तुज्झ हट्टस्स । भित्तंतरिया दिट्ठा निसुणंती किंपि मयण ! तए ॥
नियमित्तमंडलीए कहिज्जमाणं तओ य तं सुणिउं । बाहजलाविलनयणा जिणमंदिरअभिमुहं चलिया ॥

कथमपि खलु गच्छन्त्या जिनभवने तांस्तत्र स्थितान् दृष्ट्वा । प्रच्छन्नया स्थितया श्रुतं सर्वं कथ्यमानम् ॥९८॥
ततो विमनोदुर्मनाः सा गत्वा चैत्यगृहे जिनबिम्बानि । वन्दित्वा भावसारमभ्यर्चार्थं च कृत्वा ॥९९॥
सुगुरुसमीपं ततो गत्वा जिनभवनमलयमध्ये । सिद्धसमक्षं शुद्धिं व्रतोच्चरणादि कृत्वा ॥१००॥
निजोत्तरीयेणैव पाशं कृत्वा वृक्षशाखायाम् । वल्मीकमारुह्यात्मा मुक्तो निरालम्बः ॥१०१॥
पञ्चनमस्कारपरा जाता देवी सौधर्मकल्पे । मदनोऽपि भोजनार्थं हट्टाद् गृहे संप्राप्तः ॥१०२॥
न च पश्यति स्वकलत्रं पृच्छति जननीं क्व वधूस्तव ? । सा प्रभणति जिनभवने गता च न पुनर्निवृत्ता सा ॥
ततस्तदाह्वानार्थं कर्मकरः प्रेषितो लघु तत्र । मदनेन, सोऽपि गतस्तां पश्यति नैव, अथ तस्य ॥१०४॥
कथितं केनापि मलय इह प्रविशन्ती मया च सा दृष्टा । तत्र गतस्तां पश्यत्यन्दोलयन्तीं वृक्षशाखायाम् ॥१०५॥
हा हा अहो ! अकार्यं यदियं प्राप्तेमां दुःखावस्थाम् । शुभशीलशालिनी, ततो झटिति छित्त्वा गलपाशम् ॥
मुक्ता तरुच्छायायां जलेन सिक्ता न चेतति तथापि । तत आरार्टिं मुञ्चन् संप्राप्तो मदनगेहे ॥१०७॥
ततो मदनेन पृष्टः कर्मकरो रे ! किमेवमारटसि ? । ततः सर्वो वृत्तान्तः कथितो मदनाय तेन ततः ॥१०८॥
मदनेन मुक्तपूत्कारं रुदितं तथा कथमपि येन नगरजनः । रोदितः समग्रस्तस्या गुणान् स्मरता ॥१०९॥
महत्या ऋद्ध्या तनुसंस्कारं कृत्वा स तस्याः । आर्तवशार्तश्चिन्तयति मरणे एतस्याः को हेतुः ? ॥११०॥
ततः केनापि तस्मै कथितं तव भार्याद्य तव हट्टस्य । भित्त्यन्तरिता दृष्टा शृण्वती किमपि मदन ! त्वया ॥१११॥

सो तव्वयणं सोउं लग्गो आकंदिउं दियाराओ। नो ठाइ वारिओवि हु पच्छायावेण संतत्तो ॥..
हा दुट्ठु कयं हा दुट्ठु भासियं अहह अहमचरिओ हं। तइसब्भावपराए न रहस्सं [illegible]
इच्चाइ विलवमाणो न सुयइ भुंजेइ नेय धम्मंपि। सो कुणइ जुणइ झायइ तं चिय [illegible]
तेणं चिय दुक्खेणं मरिऊणं सो करी समुप्पन्नो। धणसारो उण सद्धम्मतप्परो गमिय [illegible]
अइयारपंकमुक्कं वयजुयलं पालिउं समाहीए। कालं काउं अमरो जाओ अचिरेण सिद्धो य ॥ ॥

॥ इति मृषावादव्रते तृतीयातिचारे मदनकथानकं समाप्तम् ॥

निजमित्रमण्डल्यां कथ्यमानं ततश्च तत् श्रुत्वा। बाष्पजलाविलनयना जिनमन्दिराभिमुखं चलिता ॥१
ततस्तद्वचनं श्रुत्वा लग्न आक्रन्दितुं दिवारात्रम्। न तिष्ठति वारितोऽपि खलु पश्चात्तापेन संतप्तः ॥११४॥
हा! दुष्ठु कृतं हा! दुष्ठु भाषितमहह! अधमचरितोऽहम्। तयासद्भावपराया न रहस्यं रक्षितमस्या॥...
इत्यादि विलपन् न स्वपिति भुङ्क्ते नैव धर्ममपि। स करोति, जुगुप्सते ध्यायति तदेव दुश्चरितमनवरतम्॥
तेनैव दुःखेन मृत्वा स करी समुत्पन्नः। धनसारः पुनः सद्धर्मतत्परो गमयित्वा दिवसानि ॥११६॥
अतिचारपङ्कमुक्तं व्रतयुगलं पालयित्वा समाधिना। कालं कृत्वाऽमरो जातोऽचिरेण सिद्धश्च ॥११७॥

दो- मुसोवएसं दाउं अइयरइ जो वयं बीयं । इहपरलोयदुहाइं सो पावइ पउमवणिउव्व ॥१॥
गाहि;—
पओहरपवरसरं सवणमणोहारि दीहरच्छं च । वररमणिसरीरं पिव मलयपुरं नाम इह नयरं ॥२॥
खलियदाणप्पसरो उन्नयवंसो पलंबकरसहो । वररयणरोहिरो सुरकरिव्व वीरो तहिं सिट्ठी ॥३॥
पओहरा सुहारा गुणपोग्गलसंगया सिरिनिवासा । खग्गलया इव सरला वीरमई पियपमा तस्स ॥४॥
ण सुओ संजाओ पउमो नामेण पउमसमवयणो । बाहत्तरिकलकुसलो पत्तो य कमेण तारुन्नं ॥५॥
इ सुयसागरसाहू तेसिमगारम्मि जाणसालाए । तेसिमणुन्नाए ठिओ सो तं ते पज्जुवासंति ॥६॥
इ मुणिवंदणहेउं तासुवविट्ठाण वंतरो एगो । उवविट्ठो सो भणिओ मुणिणा कज्जं विणा एवं ॥७॥
परं उप्पायंतो जणस्स, अज्जेसि दारुणं पावं । सो पभणइ केलीए होइ कुणंतस्स कह पावं ? ॥८॥
णइ मुणी किं केलीए कवलियं हणइ नेय तालउडं?।तम्हा जह तह पीडा परस्स नो भद्द! कायव्वा॥
च्च विणा कज्जेणं जो परपीडं करेइ से पावं । अहियपरं संपज्जइ अणत्थदंडो जओ एस ॥१०॥
तं च,—
ट्ठाए तं न बंधइ जमणट्ठाए य बंधए जीवो । अट्ठे कालाईया नियामया न उ अणट्ठाए ॥११॥
। भणइ धीरसिट्ठी महाणुभावेण मुणिवर! इमेणं । किं विहियं जं एवं खामिज्जइ, सो मुणी भणइ ॥
। भो वंतर! किं तुह पयडिज्जउ वइयरो इमो एसिं?।सो भणइ किं अजुत्तं, पत्थणमेसि कुणइ काउं॥

घो मृषोपदेशं दत्त्वातिचरति यो व्रतं द्वितीयम् । इहपरलोकदुःखानि स प्राप्नोति पद्मवणिगिव ॥१॥
पयोम(ध)रप्रवरसरस्कं(मालं) श्रवणमनोहारि दीर्घरथ्यं(र्घाक्षं) च । वररमणीशरीरमिव मलयपुरं नामेह नगरम् ॥
स्खलितदानप्रसर उन्नतवंशः प्रलम्बकरस्थिरः । वररत्नरामगान. सुरकरीव वीरस्तत्र श्रेष्ठी ॥३॥
पयोम(ध)रा सुहा(धा)रा गुणपुद्गलसंगता श्रीनिवासा । खड्गलतेव सरला वीरमती प्रियतमा तस्य ॥४॥
योः पुनः संजातः पद्मो नाम्ना पद्मसमवदनः । द्वासप्ततिकलाकुशलः प्राप्तश्च क्रमेण तारुण्यम् ॥५॥
थ श्रुतसागरसाधुस्तेषामगारे यानशालायाम् । तेषामनुज्ञया स्थितस्तं ते पर्युपासते ॥६॥
प मुनिवन्दनहेतोस्तेषामुपविष्टानां व्यन्तर एकः । उपविष्टः स भणितो मुनिना कार्यं विनैवम् ॥७॥
:समुत्पादयञ्जनस्य, अर्जयसि दारुणं पापम् । स प्रभणति केल्या भवति कुर्वत कथं पापम् ? ॥८॥
णति मुनिः किं केल्या कवलितं हन्ति नैव तालपुटम् ?।तस्माद्यथा तथा पीडा परस्य नो भद्र! कर्तव्या ॥
ार्य विना कार्येण य. परपीडां करोति तस्य पापम् । अधिकतरं संपद्यतेऽनर्थदण्डो यत एष. ॥१०॥
र्थाय तत्र बध्नाति यदनर्थाय च बध्नाति जीवः । अर्थे कालादिका नियामका न त्वनर्थे ॥११॥
ो भणति वीरश्रेष्ठी महानुभावेन मुनिवर! अनेन । किं विहितं यदेवं क्षाम्यते, ततो मुनिर्भणति ॥१२॥
ो भो व्यन्तर ! किं तव प्रकट्यतां व्यतिकरोऽस्यैषाम् । स भणति किमयुक्तं, प्रार्थनामेषां कुरुष्व कर्तुम् ॥

१ क. ०व्व०।

अह चउनाणी भयवं साहइ केली/किलस्स तं चरियं । जह भरहे कणयपुरे राया रिउमद्दणो
बुद्धिसमुद्दो मंती तस्स सुओ विस्सुओ विजयसीहो। अह अन्नया नरिंदो सव्वावसरम्मि .
कारावइ पिच्छणयं ता पडिहारेण सूइए पुरिसो । अट्ठंगनिमित्तधरो संपत्तो रायपासम्मि॥१६॥
उचियपडिवत्तिपुव्वं पुट्ठो पुहईसरेण सो एयं । जह मह सहाए किंचिवि कहइ भविस्सं सुहं असुहं
नाऊण निमित्तेणं तेणवि नियमत्थए करे काउं । नीससिऊण य दीहं पुणो पुणो मत्थयं धुणियं
तो भूवइणा भणियं अभयं तुह कहसु नियनिमित्तेण । जस्स सुहं असुहं वा जं दिट्ठं नत्थि
तो नेमित्ती पभणइ सत्तदिणंते इमस्समच्चस्स । सकुडुंबस्स विणासो संभाविज्जइ इमं सोउं ॥२०॥
भणइ नरिंदो को एत्थ पच्चओ, कहइ सोवि जह हत्थी । भग्गालाणक्खंभो जइ एही ता इमं
तं च तहेव य जायं तो संभंतं नरेसरं भणइ । बुद्धिसमुद्दो मंती मा अइखेयं कुणउ देवो ॥२२॥
सोवक्कमनिरुवक्कमभावेणं आवयाउ हुंति दुहा । नेमित्तिएण सह मह वत्तव्वं अत्थि इह अन्नं
इच्चाइसुजुत्तीहिं निवस्स खेयं निवारिउं पच्छा । जोइसिएण समेओ मंती नियमंदिरं पत्तो ॥२३॥
पुच्छइ भुंजावेउं वत्थाहरणेहिं पूइउं च इमं । को हेऊ मह मरणे, तेण विचिंतिय तओ कहियं ॥
तुह तणओ जो जिट्ठो तस्सवराहाउ नरवरो हेऊ । इय ताव मए नायं निच्छयओ ॥२४॥
सोऊण इमं मंती विसज्जए पूइऊण तं तत्तो । हक्कारिय जिट्ठसुयं वइयरमेयं कहइ सव्वं ॥२५॥
सो भणइ ताय ! हुंते मइ, अवराहेण मज्झ, इय होइ । अहमेव ता मरिस्सं ...

अथ चतुर्ज्ञानी भगवान् कथयति केली/किलस्य तच्चरितम् । यथा भरते कनकपुरे राजा रिपुमर्दनो बभूव।
बुद्धिसमुद्रो मन्त्री तस्य सुतो विश्रुतो विजयसिंहः । अथान्यदा नरेन्द्रः सर्वावसर उपविष्टः ॥१५॥
कारयति प्रेक्षणकं तावत्प्रतिहारेण सूचितः पुरुषः । अष्टाङ्गनिमित्तधरः संप्राप्तो राजपार्श्वे ॥१६॥
उचितप्रतिपत्तिपूर्वं पृष्टः पृथिवीश्वरेण स एतत् । यथा मम सभायाः किञ्चिदपि कथय भविष्यच्छुभमशुभम्॥
ज्ञात्वा निमित्तेन तेनापि निजमस्तके करौ कृत्वा । निःश्वस्य च दीर्घं पुनः पुनर्मस्तकं धूतम् ॥१८॥
ततो भूपतिना भणितमभयं तव कथय निजनिमित्तेन । यस्य शुभमशुभं वा यद् दृष्टं, नास्ति
ततो नैमित्तिकः प्रभणति सप्तदिनान्तेऽस्यामात्यस्य । सकुटुम्बस्य विनाशः संभाव्यत इदं श्रुत्वा ॥२०॥
भणति नरेन्द्रः कोऽत्र प्रत्ययः, कथयति सोऽपि यथा हस्ती । भग्नालानस्तम्भो यद्येष्यति तदेदं सत्यम्
तच्च तथैव च जातं ततः संभ्रान्तं नरेश्वरं भणति । बुद्धिसमुद्रो मन्त्री माऽतिखेदं करोतु देवः ॥२२॥
सोपक्रमनिरुपक्रमभावेनापदो भवन्ति द्विधा । नैमित्तिकेन सह मम वक्तव्यमस्तीहार्थे ॥२३॥

ं ठियम्मि सुत्थं सकुडुंबस्सावि य हवइ तुह ताय!। सो भणियं सचिवेणं तुह मरणे वच्छ! किं सुत्थं?॥
हु हवइ एस मंतो, जमहं मंतेमि तं तए वच्छ!। कायव्वं सो पभणइ आइसह जमित्थ कायव्वं॥३०॥
णिओ सचिवेणं सो मंजूसब्भंतरम्मि पविसेउं। गमइ दिणाइं सत्तवि फलजलभरियम्मि धम्मपरो ॥३१॥
जंपइ आएसो पमाणमिह किंतु कुणह मा करुणं। जलमवि न पिएमि अहं किं फलमाईहिं किल कज्जं॥
ो मंजूसाए रहम्मि पुत्तं पवेसिउं सोवि। गड्डीए आरोविय मुक्का नरनाहभवणम्मि ॥३३॥
भणो नरनाहो मह देव! इहत्थि सव्वघरसारो। तह पेहु! भव्वयभंडारबीययाइं य सव्वाइं ॥३४॥
देवो नियचारयओयरए वासराइं सत्तेव। मुद्दाय मुद्दियमिमं रक्खावउ अंगरक्खेहिं ॥३५॥
चेव कुणइ राया पुच्छइ य जहा इमस्स वसणस्स। पडियारम्मि उवाओ किं लद्धो, तो भणइ सचिवो॥
दो देव! उवाओ विन्नवियव्वो स किंतु देवस्स। आवइकालम्मि गए, दिणाणि तह सत्त एआणि॥
यव्वं धम्मपरायणेण नियगिहठिएण चेव मए। भणइ निवो तह किज्जउ जह होइ न आवया तुज्झ ॥३८॥
यगिहगएण तत्तो भणिओ हक्कारिउं समग्गोवि। निब्भिच्चभिच्चवग्गो जह मह गेहम्मि सत्त दिणे॥३९॥
हवसामग्गीसंगएहिं ठायव्वमप्पमत्तेहिं। तेहिवि विहियं तह चेव मंतिसुकयं सरंतेहिं ॥४०॥
भोयणजलतीरणसंगहमह कुणइ सत्तदिणजोग्गं। सज्जावइ पायारं गिहस्स, अह सत्तमे दिवसे॥४१॥
विरवल्लइधूयं किल जिट्ठो नंदणो अमच्चस्स। सिज्जंते उवविट्ठो पत्थए,कुविआ य सावि तओ॥४२॥

भणति तात! सति मयि, अपराधेन मम, इति भवेत्। अहमेव तस्मान्मारिष्यामि सर्वानर्थानां मस्तर. ॥२८॥
स्थिते सौख्यं सकुटुम्बस्यापि च भवेत् तव तात!। ततो भणितं सचिवेन तव मरणे वत्स! किं सौख्यम्?॥
खलु भवत्येष मन्त्रः, यदहं मन्त्रयामि तत्त्वया वत्स!। कर्तव्यं स प्रभणत्यादिशत यदत्र कर्तव्यम्॥३०॥
णितः सचिवेन स मञ्जूषाभ्यन्तरे प्रविश्य। गमय दिनानि सप्तापि फलजलभृते धर्मपरः ॥३१॥
जल्पत्यादेशः प्रमाणमिह किन्तु कुरुत मा करुणाम्। जलमपि न पिबाम्यहं किं फलादिभिः किल कार्यम्?॥
ो मञ्जूषायां रहसि पुत्रं प्रवेश्य सोऽपि। गन्त्र्यामारोप्य मुक्ता नरनाथभवने ॥३३॥
हसो नरनाथो मम देव! इहास्ति सर्वगृहसारः। तथा प्रभो! अव्ययभाण्डागारबीजकानि च सर्वाणि ॥३४॥
ो देवो निजचारकापवरके वासराणि सप्तैव। मुद्रया मुद्रितामिमां रक्षयन्त्वङ्गरक्षैः ॥३५॥
व करोति राजा पृच्छति च यथाऽस्य व्यसनस्य। प्रतिकार उपायः किं लब्धः, ततो भणति सचिवः॥३६॥
भो देव! उपायो विज्ञपयितव्यः स किन्तु देवाय। आपत्काले गते, दिनानि तथा सप्तैतानि ॥३७॥
तव्यं धर्मपरायणेन निजगृहस्थितेनैव मया। भणति नृपस्तथा क्रियतां यथा भवति नापत् तव ॥३८॥
निजगृहगतेन ततो भणितो हक्कारयित्वा समग्रोऽपि। निर्भृत्यभृत्यवर्गो यथा मम गेहे सप्त दिनान् ॥३९॥
हवसामग्रीसंगतैः स्थातव्यमप्रमत्तैः। तैरपि विहितं तथैव मन्त्रिसुकृतं स्मरद्भिः ॥४०॥
भोजनजलतीरणसंग्रहमथ करोति सप्तदिनयोग्यम्। सज्जयति प्राकारं गृहस्य, अथ सप्तमे दिवसे ॥४१॥

---

१ ग वट्टुम मव। २ ग ओवर°।

वाहरइ जामइल्ले तेवि य धावंति सो तओ तीए। पिक्खंताणं ताणं छिंदिय वेणिं करे काउं
धवलहराओ झंपं दाउं नासेइ तेवि पट्ठीए। धावंति तस्स, सोवि हु पविसइ गेहम्मि मंतिस्स।
तत्तो ते वलिऊणं कहंति रायस्स सोवि कोवेण। अंतरिओ सेणावइमाणवइ जहा लहुं दुट्ठं ॥४५॥
सचिवाहममाणावसु बंधावेउं समं कुडुंबेण। सोवि तओ आसन्नं सिन्नं घित्तूण तत्थ गओ ॥४६॥
मंतिगिहप्पायारारूढेहिं धणुद्धरेहिं तस्सिन्नं। आसन्नं दट्ठूणं भणियं रे रे! इओ पुरओ ॥४७॥
जइ आगच्छह तो नत्थि जीवियं तुम्ह, तं च सुणिऊण। सेणाणी सव्वंपि हु पडिक्खलिय ...
संपेसिउं कहावइ मंतिस्स जहा नरेसरो रुट्ठो। सुयवइयरेण तुम्हं ता तं अप्पसु नरिंदस्स ॥४८॥
तं सोऊणं मंती सव्वविभागे गिहस्स निययस्स। तस्स पुरिसस्स दंसिय भणइ ...
सेणावइणो साहसु जहट्ठियं तह य मज्झ पत्थणया। भणह इमं, तुम्हेवि हु जाणह जह रायअन्ना...
मह वसणमिमं नेमित्तिएण कहियं निवस्स पच्चक्खं। तो इय सामग्गीए चिट्ठामि अहं ...
न य मह पुत्तो एवं ववसइ अन्नोवि कोवि हु सयन्नो। किं कोवि जीवियत्थी कंडुयइ ...
सकुडुंबस्सवि पाणा मज्झ नरिंदस्स संतिया चेव। लेउ जहा पडिहासइ, किंतु मए अत्थि मंजूसा।
नरवइभवणे मुक्का अक्खयभंडारबीययाइं तहिं। संति मइच्चिय ताइं कहियाइं चिय सुणिज्जंति।
जाणावेमि तयत्थं नरनाहं, तह ठिओ य तत्थेव। अप्पेमि सुयं जिट्ठं पच्छा इच्छा नरिंदस्स

नरवरवल्लभदुहितरं किल ज्येष्ठो नन्दनोऽमात्यस्य। शय्यान्त उपविष्ट प्रार्थयते, कुपिता च सापि सा.
आह्वयति यामिकांस्तेऽपि च धावन्ति स ततस्तस्याः। प्रेक्षमाणेषु तेषु च्छित्त्वा वेणीं करे कृत्वा ॥४४॥
धवलगृहाज्झम्पां दत्त्वा नश्यति तेऽपि पृष्ठे। धावन्ति तस्य, सोऽपि खलु प्रविशति गेहे मन्त्रिण
ततस्ते वलित्वा कथयन्ति राज्ञे सोऽपि कोपेन। अन्तरितः सेनापतिमाज्ञापयति यथा लघु दुष्टम् ॥४५॥
सचिवाधममानायय बन्धयित्वा समं कुटुम्बेन। सोऽपि तत आसन्नं सैन्यं गृहीत्वा तत्र गत ॥४६॥
मन्त्रिगृहप्राकारारूढैर्धनुर्धरैस्तत्सैन्यम्। आसन्नं दृष्ट्वा भणितं रे रे! इतः पुरतः ॥४७॥
यद्यागच्छेत तदा नास्ति जीवितं युष्माकं, तच्च श्रुत्वा। सेनानीः सर्वमपि हि प्रतिस्खल्य बलं दूत
संप्रेष्य कथापयति मन्त्रिणे यथा नरेश्वरो रुष्टः। सुतव्यतिकरेण युष्माकं तस्मात्तमर्पय नरेन्द्राय ॥४८॥
तत् श्रुत्वा मन्त्री सर्वविभागान् गृहस्य निजस्य। तस्मै पुरुषाय दर्शयित्वा भणतीदं मम वचनेन ॥४९॥
सेनापतिं कथय यथास्थितं तथा च मम प्रार्थनया। भणतेदं यूयमपि खलु जानीथ यथा राजान्यदा
मम व्यसनमिदं नैमित्तिकेन कथितं नृपस्य प्रत्यक्षम्। तत इति सामग्र्या तिष्ठाम्यहं स्थितो गेहे
न च मम पुत्र एवं व्यवस्यत्यन्योऽपि कोऽपि हि सकर्णः। किं कोऽपि जीवितार्थी
सकुटुम्बस्यापि प्राणा मम नरेन्द्रस्य सत्का एव। लातु यथा प्रतिभासते, किन्तु मयास्ति मञ्जूषा।
नरपतिभवने मुक्ताऽक्षयभाण्डागारबीजकानि तत्र। सन्ति मयैव तानि कथितानि किल ज्ञायन्ते ॥५०॥
ज्ञापयामि तदर्थं नरनाथं, तथा स्थितश्च तत्रैव। अर्पयामि सुतं ज्येष्ठं पश्चादिच्छा नरेन्द्रस्य ॥५१॥

य मह अणुरोहेणं सेणाणी नरवइं गयं गेउं । विसमिऊं इवकारउ मे तत्थ, तओ य सो पुरिसो ॥५७॥
कारइ इंदवरणो, करेइ सोवि हु तहेव सं सव्वं । उग्घाडइ मंजूसं तं नरवइणो पुरो मंती ॥५८॥
गाणि पिच्छइ मंतिसुयं तत्थ नरवरो गओ । भणइ अमच ! किमेयं, विनवइ तओ य सो सव्वं ॥५९॥
मित्तियपरिपुच्छणमंजूसापुत्तपक्खिवणरभिइं । वुत्तंतं, तो राया भणइ विलक्खो पयडमेवं ॥६०॥
जइवि विलसियमेयं मज्झे केलीकिलस्स देवस्स । मंजूसाए मज्झे एसा कह अन्नहा वेणी ? ॥६१॥
ओ इयमच्छरियं, हो अच्छरियाइं मच्चलोयम्मि । मह रण्णो तुच्छत्तं मइविहवो तह अमचस्स ॥६२॥
विगप्पिएवि बुद्धीए जस्स तह कहवि जाइ विप्फुरियं । सुयइट्ठियंपि वयणं इमंपि जह अन्नहा जायं ॥
था कि;—

" अन्यथा शास्त्रगर्भिण्या धिया धीरोऽर्थमीक्षते । स्वामीव प्रास्तनं कर्म विदधाति तमन्यथा ॥ "

य संदोइयवसणं पुराकयं निव्विवेयसिररयणं । सामि य ममं सचिवेण तहवि कयमप्पणो कुसलं ॥६४॥

था कथाविशे ;—

" निजकर्मकरणदक्षः शठ यसति दुरासमनापि निरपायम् । किं न कुद्दालेन रसना दशनानामन्तरे चरति ॥"

य भणिवि नरिंदेणं सचिवो सम्माणिओ गुणग्घेओ । एत्तो कुमरीए सिरे वेणीवि तहट्ठिया दिट्ठा ॥६५॥
धीरसावय ! इओ इमस्स अणत्थस्स कारणं जाओ । केलीकिलत्तणेणं न कज्जमन्नं इह इमस्स ॥६६॥
रयं च चित्तं चित्तयरकम्मं इमेण इय एम । अणुसासिज्जइ एवं, इय सोउं वंतरो भणइ ॥६७॥
तो नो इय काहं, भणइ मुणी उत्तमेयमवं च । संघपओयणेसु वावारिज्जइ सया अप्पा ॥६८॥
पुव्वभवकयाणं मुंचसि पावाण जेण, तह होइ । सुलहा धम्मे बोही, तं पडिवज्जिय गओ सोवि ॥६९॥

इति ममानुरोधेन सेनानीर्नरपतिं स्वयं गत्वा । विज्ञप्य इवकारयतु मां तत्र, ततश्च स पुरुषः ॥५७॥
कथयति इन्द्रदत्तं, करोति सोऽपि खलु तथैव तत्सर्वम् । उद्घाटयति मञ्जूषां तां नरपतेः पुरो मन्त्री ॥५८॥
गाणि पश्यति मन्त्रिसुतं तत्र नरवरस्ततः । भणत्यमात्य ! किमेतत्, विज्ञपयति ततश्च स सर्वम् ॥५९॥
नैमित्तिकपरिपृष्टमञ्जूषापुत्रप्रक्षेपणप्रभृतिम् । वृत्तान्तं, ततो राजा भणति विलक्षः प्रकटमेवम् ॥६०॥
यद्यपि विलसितमिदं मध्ये केलीकिलस्य देवस्य । मञ्जूषाया मध्ये एषा कथमन्यथा वेणी ? ॥६१॥
आश्चर्यमिदम्, हो आश्चर्यं मर्त्यलोके । मम राज्ञस्तुच्छत्वं मतिविभवस्तथाऽमात्यस्य ॥६२॥
इति विघ्नेऽपि बुद्ध्या यस्य तथा कथमप्यहह ! विस्फुरितम् । श्रुतातिष्ठितमपि वचनमिदमपि यथाऽन्यथा जातम् ॥
इति संदोहितव्यसने पुराकृते निर्विवेकशिरोरत्ने । स्वामिनि च मयि सचिवेन तथापि कृतमात्मनः कुशलम् ॥६४॥
इति भणित्वा नरेन्द्रेण सचिवः सम्मानितः गुणसमेतः । इतः कुमार्याः शिरसि वेण्यपि तथास्थिता दृष्टा ॥६५॥
तस्माद् धीरश्रावक ! अयमस्यानर्थस्य कारणं जातः । केलिकिलत्वेन न कार्यमन्यदिहास्य ॥६६॥
तदन्यच्च चित्रं चित्रकरकर्माऽनेनैवेषः । अनुशिष्यत एवं, इति श्रुत्वा व्यन्तरो भणति ॥६७॥
इतो नो इति करिष्ये, भणति मुनिर्युक्तमेतदन्यच्च । संघप्रयोजनेषु व्यापार्यतां सदाऽऽत्मा ॥६८॥

अह सिट्ठी पउमजुओ सम्मत्ताणुव्वयाइगिहिधम्मं । पडिवज्जिय जाइ गिहं, विहरइ अन्नत्थ साहूवि
अह कोवि तत्थ धुत्तो समागओ सोवि बहुपवंचेहिं । विम्हावइ मुद्धजणं, कयावि ...
पउमोवि गओ कोऊहलेहिं विहिओ अणेण हयहियओ । ईसरपुत्तोत्ति पयंसियं च से कप्पटिप्पणयं ।
तत्थ य रसिंदकप्पो तहेव भंगरयवित्तकप्पो य । आसंधिचित्तभित्तुलसीसुंठीपाढाइकप्पा य ॥७३॥
एएसुं च समत्थो कहिओ दारिद्दखंडणे कोवि । बहुवाहिजराविद्दवणपच्चलो कोइ तह कोवि ॥७४॥
वंझाए सुयजणओ कोवि हु सोहग्गकारओ अन्नो । कोवि तह अद्दिस्सत्तणपसाहओ इय पवंचं ॥७५॥
उवजीविऊण य तओ सुबहुं दविणं गओ स अन्नत्थ । तक्कहियविहाणेणं पउमो सच्चइ ते ...
न य किंपि तेहिं सिज्झइ हवइ दविणक्खओ किलेसो य । तहवि कुणइ संवरणं ...
अन्नो य तस्स मित्तो धुत्तेणं तेण धुत्तिओ एवं । सो तं पुच्छइ तुह फुरइ किंपि किं कप्पविसयम्मि ॥
सो भणइ फुरइ आमं कहन्नहा मज्झ भोगवित्थारो ? । तो इयरेणं भणियं बंधव ! न हु किं...
जइ पुण धुत्तेण अहं वियारिओ, भणइ तो इमं पउमो । किं कप्पेहिं बहूहिं वंझाकप्पं तुमं एगं ॥८०॥
सिक्खेसु जेण जणओ दव्वं पाविहसि, तेण इय सोउं । भणियं तं मह ...
अलिओ वंझाकप्पो सोवि हु वंझाण ओसहे देइ । अह दिन्नमन्नया नरवरस्स भज्जाए वंझाए ॥८२॥
गब्भत्थमोसहं, तेण तीए सूलं तहा समुप्पन्नं । जह पाणा संदेहे चडिया, सो निवइणा तत्तो ॥८३॥

इहपूर्वभवकृतेभ्यो मुच्यसे पापेभ्यो येन, तथा भवति । सुलभो धर्मे बोधिः, तत्प्रतिपद्य गतः सोऽपि ॥
अथ श्रेष्ठी पद्मयुतः सम्यक्त्वाणुव्रतादिगृहिधर्मम् । प्रतिपद्य याति गृहं, विहरत्यन्यत्र साधुरपि ॥७०॥
अथ कोऽपि तत्र धूर्तः समागतः सोऽपि बहुप्रपञ्चैः । विस्माययति मुग्धजनं, कदापि हि तस्य पार्श्वे ॥
पद्मोऽपि गतः कुतूहलैर्विहितोऽनेन हृतहृदयः । ईश्वरपुत्र इति प्रदर्शितं च तस्मै कल्पटिप्पनकम् ॥७२॥
तत्र च रसेन्द्रकल्पस्तथैव भृङ्गरजवित्तकल्पश्च । अश्वगन्धिचित्राम्लीतुलसीशुण्ठीपाठादिकल्पाश्च ॥७३॥
एतेषु च समर्थः कथितो दारिद्र्यखण्डने कोपि । बहुव्याधिजराविद्रवणप्रत्यलः कोऽपि तथा कोऽपि ।
वन्ध्यायाः सुतजनकः कोऽपि च सौभाग्यकारकोऽन्यः । कोऽपि तथाऽदृश्यत्वप्रसाधक इति प्रपञ्च ॥७५॥
उपजीव्य च ततः सुबहु द्रविणं गतः सोऽन्यत्र । तत्कथितविधानेन पद्मः सत्यापयति तान्कल्पान् ॥७६॥
न च किमपि तैः सिध्यति भवति द्रविणक्षयः क्लेशश्च । तथापि करोति संवरणं प्रकटयति न यथार्थं ...
अन्यश्च तस्य मित्रं धूर्तेन तेन धूर्तितमेवम् । तत् तं पृच्छति तव स्फुरति किमपि किं कल्पविषये ! ॥७८॥
स भणति स्फुरत्याम कथमन्यथा मम भोगविस्तारः ? । तत इतरेण भणितं बान्धव ! न खलु किमपि मे स्फुर...
यदि पुनर्धूर्तेनाहं विप्रतारितः, भणति तत इदं पद्मः । किं कल्पैर्बहुभिर्वन्ध्याकल्पं त्वमेकम् ॥८०॥
शिक्षस्व येन जनतो द्रव्यं प्राप्स्यसि, तेनेति श्रुत्वा । भणितं तं मम प्रसद्य कथय, पद्मेन ततः कथित ॥८१॥
अलीको वन्ध्याकल्पः सोऽपि खलु वन्ध्याभ्य औषधानि ददाति । अथ दत्तमन्यदा नरवरस्य भार्यायै वन्ध्यायै
गर्भार्थमौषधं, तेन तस्याः शूलं तथा समुत्पन्नम् । यथा प्राणाः संदेहे चटिताः, स नृपतिना ततः ॥८३॥

थाविओ पयंपइ दिसा पउमेण मह इमा बुद्धी । तो राया मोएउं आहरणविहूसियं काउं ॥८४॥
पवेसिउं तं गरुयआसणे नरवरो ससम्माणं । हक्कारावियं पउमं पभणइ एवं जह अवंझो ॥८५॥
झाए जेण गब्भो संपज्जइ ओसहेण तव्विसओ । उवएसो तुम्हेहिं दिन्नो एयस्स, तो पउमो ॥८६॥
ामेति भणइ तत्तो राया जंपइ इमेण देवीए । ओसहमिणं पउत्तं तेण य मूलं समुप्पन्नं ॥८७॥
। तस्स परित्ताणं करेहि, खुद्धो य सो भणइ इत्तो । मह एयस्सवि एए कप्पा अन्नेण परिकहिया॥८८॥
तच्चित्तो पभणइ सच्चमिणं किंतु गुरुवएसेण । सविसेसं इह कम्मे पयट्टिओ, भणइ तो राया ॥८९॥
ो पउम ! विणा कज्जं इमाओवि णडाविओ तए लोओ । तह कंठगयपाणा देवीवि हु वट्टए इण्हिं ॥९०॥
य भणिवि अंगरक्खे निरूविउं ते धराविया रन्ना । धरणट्ठिओ विचिंतइ तो पउमो कहवि जइ देवी॥
णेहिं परिमुच्चइ ता मारइ मं विडंबिउं राया । जं तइयावि हु इमिणा पहाणभावेण मइ दोसो ॥९२॥
रोविओ नियमणे, जीवइ देवीवि कहवि जइ, तहवि । मं निग्गहइ अवस्सं राया इय अट्टझाणम्मि॥९३॥
इयगरिससंपत्ते मुक्को पाणेहिं जंबुओ जाओ । तब्भवरइयजिणधम्मं सफलेही भमियणंतभवे ॥९४॥
वीवि कया पउणा नरवइविज्जेण, मंदकोवत्तं । तो संपत्तो राया सोऊणं मरणवुत्तंतं ॥९५॥
उमं अप्पइ, वीरस्स सेट्ठिणो, सो य नायवुत्तंतो । तक्किच्चाइं काउं विसेसओ रमइ जिणधम्मे ॥९६॥
हेवि पउमचित्तं निवारिउं तह य दंभविसयम्मि । मुक्को रन्ना, तम्हा नावं पउमस्स इय चरणं ॥९७॥

न्धितः प्रजल्पति दत्त्वा पद्मेन ममेयं बुद्धिः । ततो राजा मोचयित्वाऽऽभरणविभूषितं कृत्वा ॥८४॥
प्रवेश्य तं गुर्वासने नरवरः ससम्मानम् । हक्कारयित्वा पद्मं प्रभणत्येवं यथाऽवन्ध्य ॥८५॥
न्ध्याया येन गर्भः संपद्यत औषधेन तद्विषयः । उपदेशो युष्माभिर्दत्त एतस्मै, ततः पद्मः ॥८६॥
ामेति भणति ततो राजा जल्पत्यनेन देव्याः । औषधमिदं प्रयुक्तं तेन च मूलं समुत्पन्नम् ॥८७॥
स्मात्तस्य परित्राणं कुरु, क्षुब्धश्च स भणतीतः । ममैतस्याप्येते कल्पा अन्येन परिकथिताः ॥८८॥
तस्तच्चित्तः प्रभणति सत्यमिदं किन्तु गुरूपदेशेन । सविशेषमिह कर्मणि प्रवृत्तः, भणति ततो राजा ॥८९॥
ः पद्म ! विना कार्यमस्मादपि नटितस्त्वया लोकः । तथा कण्ठगतप्राणा देव्यपि हि वर्तत इदानीम् ॥९०॥
ति भणित्वाऽङ्गरक्षान् निरूप्य तौ धारितौ राज्ञा । धरणस्थितो विचिन्तयति ततः पद्मः कथमपि यदि देवी॥
णैः परिमुच्येत तदा मारयेद् मां विडम्ब्य राजा । यत्तदापि अनेन प्रधानभावेन मयि दोषः ॥९२॥
रोपितो निजमनसि, जीवति देव्यपि कथमपि यदि, तथापि । मां निगृह्णात्यवश्यं राजा, इत्यार्तध्याने॥९३॥
विप्रकर्षसंप्राप्ते मुक्तः प्राणैर्जम्बुको जातः । तद्भवकृतजिनधर्मं सफलयिष्यति भ्रान्त्वाऽनन्तभवान् ॥९४॥
व्यपि कृता प्रगुणा नरपतिवैद्येन, मन्दकोपत्वम् । ततः संप्राप्तो राजा श्रुत्वा मरणवृत्तान्तम् ॥९५॥
पद्मर्पयति वीराय श्रेष्ठिने, स च ज्ञातवृत्तान्तः । तत्कृत्यानि कृत्वा विशेषतो रमते जिनधर्मे ॥९६॥
ष्टयित्वा पद्मचित्तं निवार्य तथा च दम्भविषये । मुक्तो राज्ञा, तस्माज्ज्ञात्वा पद्मस्येति प्रकरणम् ॥९७॥

जायं मुसोवएसा इह लोए ताव मरणपज्जंतं । परलोएऽणंतदुहं, तम्हा तं चयह सुहकामा ! ॥९८॥

॥ इति मृषोपदेशे पद्मचरित्राख्यानकं समाप्तम् ॥

जातं मृषोपदेशादिह लोके तावन्मरणपर्यन्तम् । परलोकेऽनन्तदुःखं, तस्मात्तं त्यजत शुभकामाः ॥९८॥

जो लिहइ कूडलेहं अलीयवयणम्मि गहियनियमोवि । इहलोए परलोए स बंधुदत्तोव्व लहइ दुहं ॥१॥
तथाहि :—
सुरयणसोहं सुरकरितणुं व तिदिवं व सुकविकव्वं व । रोहणगिरिव्व गयपुरमिहत्थि राया य कुमरगिरी॥२॥
रिउकरिकुंभनिब्भेयभिन्नमुत्ताहिकलियखग्गलया । सियसियकुसुमा रेहइ जयसिरिवेणिव्व जस्स करे॥३॥
वि-ब्भम-र-हियावि विलाससंगया रणिरहंसयमणाहा । तस्सत्थि पिया नलिणिव्व गुणहरा कमलिणी नाम॥
तस्सवि य बंधुदत्तो मंती, अहन्नया य अवराहं । दट्ठूणं सो मुद्दं रन्ना मोयाविओ सहसा ॥५॥
ठविओ य विस्सदत्तो मंती सुरमंतिसरिसमइविहवो । सम्मत्तपत्तलीहो पयइनिरीहो सवसजीहो ॥६॥
कूरो य बंधुदत्तो पयईए पुणोवि मुद्दगहणत्थं । पयभट्ठोवि हु पासं खणंपि न मुयइ नरिंदस्स ॥७॥
अह अन्नया नरिंदो पत्तो दूरम्मि वाहियालीए । सचिवेण बंधुदत्तेण संजुओ वाहए तुरए ॥८॥
विवरीयसिक्खवसओ मंतिनिवाणं तुरंगमा तुरियं । वच्चंता संपत्ता वणगहणे, तेहिं अह तत्थ ॥९॥
दिट्ठं मुणीण जुयलं असोयवरपायवस्स हिट्ठम्मि । तुरयावि परिस्संता थक्का तम्मि पएसम्मि ॥१०॥
तो उत्तरिउं ते दोवि पणमिउं मुणिजुयं समुवविट्ठा । अह दट्ठुं कणिट्ठमुणिं जिट्ठमुणिं भणइ इय राया ॥
जह अवमन्नइ मयणं इमो मुणी तणुसिरीए तह एसा । साहइ वररायसिरिं इमस्स, ता कह णु तच्चाओ ?॥
भणइ मुणी रहमद्दणपुरपहुलीलाविलासनरवइणो । लीलावइदेवीए पुत्तो नामेण गुणसेणो ॥१३॥

यो लिखति कूटलेखमलीकवचने गृहीतनियमोऽपि । इहलोके परलोके स बन्धुदत्त इव लभते दुःखम् ॥१॥
सुरत्नशोभं सुरकरितनुरिव त्रिदिवमिव सुकविकाव्यमिव । रोहणगिरिरिव गजपुरमिहास्ति राजा च कुमारगिरिः॥
रिपुकरिकुम्भनिर्भेदभिन्नमुक्तालिकलितखड्गलता । सितसितकुसुमा राजते जयश्रीवेणीव यस्य करे ॥३॥
वि-भ्रम-र-हितापि विलाससंगता रणमानहंसकसनाथा । तस्यास्ति प्रिया नलिनीव गुणधरा कमलिनी नाम ॥४॥
तस्यापि च बन्धुदत्तो मन्त्री, अथान्यदा चापराधम् । दृष्ट्वा स मुद्रां राज्ञा मोचितः सहसा ॥५॥
स्थापितश्च विश्वदत्तो मन्त्री सुरमन्त्रिसदृशमतिविभवः । सम्यक्त्वप्राप्तरेखः प्रकृतिनिरीहः स्ववशजिह्वः ॥६॥
क्रूरश्च बन्धुदत्तः प्रकृत्या पुनरपि मुद्राग्रहणार्थम् । पदभ्रष्टोऽपि हि पार्श्वं क्षणमपि न मुञ्चति नरेन्द्रस्य ॥७॥
अथान्यदा नरेन्द्रः प्राप्तो दूरे वाह्याल्या । सचिवेन बन्धुदत्तेन संयुतो वाहयति तुरगान् ॥८॥
विपरीतशिक्षावशतो मन्त्रिनृपयोस्तुरङ्गमौ त्वरितम् । व्रजन्तौ संप्राप्तौ वनगहने, ताभ्यामथ तत्र ॥९॥
दृष्टं मुन्योर्युगलमशोकवरपादपस्याधः । तुरगावपि परिश्रान्तौ स्थितौ तस्मिन् प्रदेशे ॥१०॥
तत उत्तीर्य तौ द्वावपि प्रणम्य मुनियुगं समुपविष्टौ । अथ दृष्ट्वा कनिष्ठमुनिं ज्येष्ठमुनिं भणतीति राजा ॥११॥
यथाऽवमन्यते मदनमयं मुनिस्तनुश्रिया तथैषा । कथयति वरराजश्रियमस्य, तस्मात्कथं नु तत्त्यागः ? ॥१२॥
भणति मुनी रथमर्दनपुरप्रभुलीलाविलासनरपतेः । लीलावतीदेव्याः पुत्रो नाम्ना गुणसेनः ॥१३॥

---

१ नगरपक्षे सुरत्नशोभम्, सुरकरितनुपक्षे सुरम्नशोभं सुरञ्जनशोभं वा, त्रिदिवपक्षे सुरजनशोभम्, सुकविकाव्यपक्षे सुरचनाशोभम्, रोहणगिरिपक्षे सुरत्नशोभमिति । २ न, °रिपुरंध ।

अइवल्लहो पिऊणं कीलइ दुल्ललियबालकीलाए । गिण्हइ कलाकलावं पिऊण गुरुगोरवेण ॥१२॥
उम्मुक्कबालभावो महानरिंदाण पवरधूयाओ । परिणाविओ विलासे करेइ दोगुंदुगोव्व सुहं ॥१३॥
अह अन्नया वसंते उज्जाणे भारियाहिं परियरिओ । कीलइ जलकीलाए कीलासरेसु, सा [illegible]
मणिरयणसिंगियाए घुसिणागुरुकुसुमगंधाहिसलिलेण । छंटइ नियभज्जाओ छंटिज्जइ सोवि ताहिंपि ॥१५॥
अह एक्काए पडओ पओहरेणं पओहरेणेव । थूलकडिगेण तत्तो वलिओ सो तीइ लहु सहसा ॥१६॥
सा नट्ठा वेगेणं सोवि हु पट्ठीए धाविओ गहीउं । भरियजलं गुरुसिंगिं ता जाव अमोसागरते ।
निग्गिओ तीए, सावि हु उस्सग्गठियस्स साहुणो सरणं । पडिवन्ना, तो थंभइ जवे सुरोत्तमे कणः
दुन्निवारदेवत्ता, तो सो उवविट्ठो विलक्खओ होउं । मुणिणाहत्ता अंतरमलरात्तगगरागनाईहि
तदनु:—

संसारो दुक्खहेऊ कम्माण तस्स पुण उदओ । सो तेसिं बद्धाणं, बंधो कम्माण पुण [illegible]
[illegible], तप्पओगं विणा इमं नेयं । निव्वहइ नो सरीरं कीरइ सो तस्स अट्ठाए ॥
जो पुण उम्मत्ताओ पओगो विणावि कोवि वावारो । तत्तो जो बंधो सो अणत्थदंडत्ति [illegible]
[illegible] जे भोगा जिणवरेहिं पन्नत्ता । ते पावेयभिया जम्बूदीवे न मायंता [illegible]
[illegible] सोवि तुमं पत्तो मुहा विराहेता । जं बंधइ कम्मभरं निग्गहिउं तं कहं सक्का ॥
[illegible] न एवं मंजसि हु वारेइ तरो तइ य । पायइ तुम्मे जीवे तत्तो पावं तओ नासो ॥

कौतुक[illegible] पित्रोः क्रीडति दुर्ललितबालक्रीडया । गृह्णाति कलाकलापं पित्रोर्गुरुगौरवेण ॥१२॥
उन्मुक्तबालभावो महानरेन्द्राणां प्रवरदुहितृः । परिणायितो विलासान् करोति दोगुन्दुक इव सुखं ॥१३॥
अथ अन्यदा वसन्ते उद्याने भार्याभिः परिकरितः । क्रीडति जलक्रीडया क्रीडासरःसु, [illegible]
[illegible] घुसृणागुरुकुसुमगन्धाधिवासितसलिलेन । उत्क्षिपति निजभार्याः उत्क्षिप्यते सोऽपि ताभिरपि ॥१५॥
अथ एकस्याः [illegible] पयोधरेणेव । स्थूलकाठिन्येन ततो वलितः स तस्या लघु सहसा ॥१६॥
सा नष्टा वेगेन सोऽपि हि पृष्ठे धावितो गृहीतुम् । भृतजलां गुरुशृङ्गीं [illegible] ॥१७॥
निर्गतस्तस्याः, सापि हि उत्सर्गस्थितस्य साधोः शरणम् । प्रतिपन्ना, तत [illegible]
[illegible], तत स उपविष्टो विलक्षो भूत्वा । मुनिनाथेन [illegible] ॥१९॥
संसारो दुःखहेतुः कर्मणां तस्य पुनरुदयः । स तेषां बद्धानां, बन्धः कर्मणां पुनः [illegible] ॥२०॥
[illegible], तत्प्रयोगं विना इदं ज्ञेयम् । निर्वहति नो शरीरं क्रियते स तस्यार्थे ॥२१॥
यः पुनः उन्मत्तात् प्रयोगो विनापि कोऽपि व्यापारः । ततो यो बन्धः सोऽनर्थदण्ड इति [illegible]
[illegible] ये भोगा जिनवरैः प्रज्ञप्ताः । ते पापभृता जम्बूद्वीपे न मान्ति ॥२३॥
[illegible] सोऽपि त्वं प्राप्तो मुधा विराधयन् । यं बध्नाति कर्मभरं निग्रहीतुं तं कथं शक्यः ॥२४॥
[illegible] । [illegible] ॥२५॥

...त्थ य दुक्खं किं वण्णिज्जइ, यतः,

...च्छिनिमीलणमित्तं नत्थि सुहं दुक्खमेव अणुबद्धं । नरए नेरइयाणं अहोनिसिं पच्चमाणाणं ॥२८॥

...कुडुंबपरियणकज्जा जं पावं तं पि रागवसगत्ता । अन्नाणंधा जीवा कुणंति मत्ता अयाणंता ॥२९॥

...एवं इमेण मणुएण कायव्वं किंपि होइ तं, जेण । भववुच्छेओ निरुवमअणंतसिवसोक्खसंपत्ती ॥३०॥

...बहुपुण्णलब्भे एत्थ सरीरम्मि पोयकप्पम्मि । पंचमहव्वयसियवडमारोविय तरइ भवजलहिं ॥३१॥

...तं च,—

“महता पुण्यपण्येन क्रीतेयं कायनौस्त्वया । पारं दुःखोदधेर्गन्तुं त्वर यावन्न भिद्यते ॥”.

...य एवमाइ सुणिउं मुणिवयणं नायधम्मपरमत्थो । पत्थइ जा जइधम्मं ता पत्तो परियणो तत्थ ॥३२॥

...दट्ठूणं मुणिपुरओ धरोवविट्ठं सभज्जयं कुमरं । मित्ता य कलत्ताणि य भणंति किं अणुचियं एयं ॥३३॥

...उवविट्ठा चिट्ठह, उट्ठेह पुरवरीओ पयाओ । सफलयरिस्समाओ करेह नियदिट्ठिदाणेण ॥३४॥

...भणइ कुमारो किं धवलहरेहि उवविसिय मुणिसयासम्मि । सुव्वउ धम्मो, किज्जउ एस कयत्थो मणुयजम्मो ॥

...तेहिं सो भणिओ कोऽवसरो एस धम्मसवणस्स । एवं पयट्टमाणे महूसवे पउरलोयस्स ! ॥३६॥

...उट्ठह मुणिपासाओ, भणिओ साहूवि तेहिं ‘मुंच इमं’ । तो मुणिणा संलत्तं अहं न एयं पडिक्खलेमि।३७।

...कुमरेणं कहियं ताणं मा कोवि किंपि मं भणउ । मज्झ पइन्ना एसा भोत्तव्वं गहियदिक्खेण ॥३८॥

...मरणवरोहेणं भणियं मा नाह ! एरिसं कुणसु । आगच्छ तायपासे पच्छा सिच्छा तुह इत्थं ॥३९॥

...कुमरेणं भणियं किं पुणरुत्तेण, नियनियपिऊणं । गच्छह भवणे तुम्हे पव्वज्जं वावि गिण्हेह ॥४०॥

...क्षिनिमीलनमात्रं नास्ति सुखं दुःखमेवानुबद्धम् । नरके नैरयिकाणामहोनिशं पच्यमानानाम् ॥२८॥

...कुटुम्बपरिजनार्थं यत्पापं तदपि रागवशगाः । अज्ञानान्धा जीवाः कुर्वन्ति मत्तमजानन्तः ॥२९॥

...न्यथाऽनया तन्वा कर्तव्यं किमपि भवति तत्, येन । भवव्युच्छेदो निरुपमानन्तशिवसौख्यसंप्राप्तिः ॥३०॥

...स्माद् बहुपुण्यलभ्येऽत्र शरीरे पोतकल्पे । पञ्चमहाव्रतसितपटमारोप्य तरत भवजलधिम् ॥३१॥

...इत्येवमादि श्रुत्वा मुनिवचनं ज्ञातधर्मपरमार्थः । प्रार्थयते यावद्यतिधर्मं तावत्प्राप्तः परिजनस्तत्र ॥३२॥

...दृष्ट्वा मुनिपुरतो धरोपविष्टं सभार्यकं कुमारम् । मित्राणि च कलत्राणि च भणन्ति किमनुचितमेवम् ॥३३॥

...उपविष्टास्तिष्ठत, उत्तिष्ठत पुरवर्यैरेताः । सफलपरिश्रमाः कुरुत निजदृष्टिदानेन ॥३४॥

...भणति कुमारः किं धवलगृहैरुपविश्य मुनिसकाशे । श्रूयतां धर्मः, क्रियतामेतत् कृतार्थं मनुजजन्म ॥३५॥

...तैः स भणितः कोऽवसर एष धर्मश्रवणस्य । एवं प्रवर्तमाने महोत्सवे पौरलोकस्य ! ॥३६॥

...उत्तिष्ठत मुनिपार्श्वात्, भणितः साधुरपि तैः ‘मुञ्चेमम्’ । ततो मुनिना संलपितमहं नैनं प्रतिस्खलयामि॥३७॥

...ततः कुमारेण कथितं तेभ्यो मा कोऽपि किमपि मां भणतु । मम प्रतिज्ञैषा भोक्तव्यं गृहीतदीक्षेण ॥३८॥

...रस्यावरोधेन भणितं मा नाथ ! ईदृशं कुरु । आगच्छ तातपार्श्वे पश्चात्स्वेच्छा तवेहार्थे ॥३९॥

...ततः कुमारेण भणितं किं पुनरुक्तेन, निजनिजपितॄणाम् । गच्छत भवने यूयं प्रव्रज्यां वापि गृह्णीत ॥४०॥

तो तस्स निच्छयं जाणिऊण मित्तेण रायपासम्मि । गंतूण कुमरविलसियमेगंते साहियं ...
तो तक्खणेण राया देवीए समन्निओ कुमरपासं । संपत्तो कुमरेणवि नमिउं ... ...
पणमइ एयं सद्धं तस्सुवरोहेण नमिय भणिओ सो । मा मज्झ पुत्तमेयं वुग्गाहसु ... ...
एयाण बालियाणं तारुन्नभरम्मि वट्टमाणाणं । मा गिण्हसु तं वट्टं विसट्टकंदोट्टनयणाणं ॥४४॥
तो कुमरेणं भणियं मा ताय ! भणेसु पागयनरोव्व । जो दंसेइ सुमग्गं भुल्लाणं भाविभद्दाणं
किं सो वट्टं पाडइ, पाडइ सो तं सुमग्गपडिकूलो । जो विसए हि निमंतइ हिओ हमेवम्मि ...
जइ तुह तायणुकंपा मइ, तह जइ वल्लभो हमंबाए । ता निग्गच्छंतं भवदवाओ तन्नेव मा
वच्चं च ;—
भवगिहमज्झम्मि पमायजलणजलियम्मि मोहनिद्दाए । जो जग्गवइ स मित्तं, वारंतो सो पुण ...
इच्चाइदेसणाए पियरे पडिबोहिऊण पव्वज्जा । गहिया इमेण विहिणा पच्छा गच्छे ...
तो भणियं भूवइणा भयवं ! एयारिसं पुरिसरयणं । विरला जणेइ जणणी जणियच्छरियं ...
अम्हारिसाणवि इमो जुत्तो मग्गो इमेण जो विहिओ । किंपुण असमत्थो हं, दंसह मग्गंतरं
तो मुणिणा गिहिधम्मो कहिओ अंगीकओ य सो तेहिं । तम्मि खणे तस्सिमं ... ...
गंरत्ता नियनयरं धम्मं पालिंति दोवि जहगहियं । किंपुण सचिवो मग्गइ अ... ...
नय पावइ, तो कूडं लेहं लिहिऊण अन्नया छन्नं । निब्भिच्चभिच्चपासम्मि अप्पिउं देइ सो...

ततस्तस्य निश्चयं ज्ञात्वा मित्रेण राजपार्श्वे । गत्वा कुमारविलसितमेकान्ते कथितं सर्वम् ॥४१॥
ततस्तत्क्षणेन राजा देव्या समन्वितः कुमारपार्श्वम् । संप्राप्तः कुमारेणापि नत्वाऽभ्युत्थाय भक्त्या ॥४२॥
प्रणमत्येतं सार्धं तस्योपरोधेन नाथा भणितः सः । मा मम पुत्रमेतं व्युद्ग्राहय प्रकृतिसरलमतिं ॥४३॥
एतासां बालिकानां तारुण्यभरे वर्तमानानाम् । मा गृहाण त्वं पन्थानं विकसितोत्पलनयनानाम् ॥४४॥
ततः कुमारेण भणितं मा तात ! भण प्राकृतनर इव । यो दर्शयति सुमार्गं भ्रष्टानां भाविभद्राणाम् ॥
किं स पन्थानं पातयति, पातयति स तं सुमार्गप्रतिकूलः । यो विषयान् हि निमन्त्रयति हितोऽहमेव...
यदि तव तातानुकम्पा मयि, तथा यदि वल्लभोऽहमम्बायाः । तदा निर्गच्छन्तं भवदवात् मां मा...
भवगृहमध्ये प्रमादज्वलनज्वलिते मोहनिद्रायाः । यो जागरयति स मित्रं, वारयन्तं पुनः...
इत्यादिदेशनया पितरौ प्रतिबोध्य प्रव्रज्या । गृहीताऽनेन विधिना पश्चाद् गच्छे बहुमित्रैः ॥
ततो भणितं भूपतिना भगवन् ! एतादृशं पुरुषरत्नम् । विरला जनयति जननी जनिताश्चर्यं ...
अस्मादृशानामप्ययं युक्तो मार्गोऽनेन यो विहितः । किन्त्वसमर्थोऽहं, दर्शयत मार्गान्तरम् ॥
ततो मुनिना गृहिधर्मः कथितोऽङ्गीकृतश्च स ताभ्याम् । तस्मिन् क्षणे [illegible]
[illegible] नियतपरं धर्मं पालयतो द्वावपि यथागृहीतम् । किन्तु सचिवो मृगयतेऽवसरं [illegible]
न च प्राप्नोति, ततः कूटं लेखं लिखित्वाऽन्यदा छन्नम् । निर्भृत्यभृत्यपार्श्वेऽर्पयित्वा ददाति [illegible]

ा उद्धूलियजंघो सोवि वहिं वाहियालिदेसम्मि । कडिवट्टीए खिविउं लेहं सुत्तो किलंतुव्व ॥५५॥
ायावि रायवाडीए निग्गओ तेण चेव मग्गेण । तत्थ पसुत्तो दिट्ठो सो जग्गविओ भडेहिं तओ ॥५६॥
ंभंतं अप्पाणं दंसंतस्सुट्ठियस्स तस्स तहिं । कडिवट्टीओ पडिओ लेहो गहिओ निवभडेहिं ॥५७॥
ास तुमंति य पुट्ठो खुद्धुव्व न जाव जंपए किंपि । तो दंसिओ निवइणो सोवि हु तं वायए लेहं॥
ीरिवद्धमाणनयरा राया रिउमद्दणो कुसलपुव्वं । सिरिविस्सदत्तमंतिं ससणेहं सायरं भणइ ॥५९॥
ापत्तो तुह लेहो मए य अवहारिओ य तस्सत्थो । तह चेव निव्विलंबं तयणुट्ठाणे जइस्सामि ॥६०॥
ेर्सि मंडलियाणं जत्तियमप्पाविंयं तए कणयं । तेत्तियमित्तं तेर्सि पेसियमंगीकयं तेहिं ॥६१॥
ुज्झ निमित्तं तु मए लक्खं कणयस्स धवलवणिहत्थे । संपेसियं स एही थेवेहिं दिणेहिं तुह पासे॥६२॥
एवमाइअत्थं लेहस्स वियाणिउं नरवरिंदो । तं लेहवाहगनरं समप्पए अंगरक्खाण ॥६३॥
ेहं च विस्सदत्तस्स दंसए, सोवि वाइउं भणइ । पहु ! विन्नाणं एयं कस्सवि मह असहमाणस्स ॥६४॥
ो लेहवाहगं तं राया चड्डावए तहा जह सो । मरइव्व किल तहावि हु न अप्पए कहवि सब्भावं॥६५॥
ो भणइ विस्सदत्तो तस्सेसो कूडलेहकारिस्स । निब्भिच्चो, ता सुद्धी मह कीरउ कालियाकुंडे ॥६६॥
ेवं होउत्ति नरेसरेण भणियम्मि सत्तमीदिवसे । कयउववासो बंभव्वयधारी भूमिसयणिज्जो ॥६७॥
ंचनमोक्कारपरो गमिउं रयणिं पभायसमयम्मि । कालीभवणम्मि गओ रन्नो तह पवरलोयस्स ॥६८॥
च्चक्खं होउं कालियाए अग्गम्मि भणइ सो एवं । इह मगरगाहतिमिसुंसुमारकलिए अगाहम्मि ॥६९॥

तत्र उद्धूलितजङ्घः सोऽपि बहिर्वाह्यालीदेशे । कटीपट्यां क्षिप्त्वा लेखं सुप्तः क्लान्त इव ॥५५॥
राजापि राजवाट्यां निर्गतस्तेनैव मार्गेण । तत्र प्रसुप्तो दृष्टः स जागरितो भटैस्तत ॥५६॥
संभ्रान्तमात्मानं दर्शयत उत्थितस्य तस्य तत्र । कटीपट्टीतः पतितो लेखो गृहीतो नृपभटैः ॥५७॥
कस्य त्वमिति च पृष्टः क्षुब्ध इव न यावज्जल्पति किमपि । ततो दर्शितो नृपतये सोऽपि हि तं वाचयति लेखम्॥
श्रीवर्धमाननगराद् राजा रिपुमर्दनः कुशलपूर्वम् । श्रीविश्वदत्तमन्त्रिणं सस्नेहं सादरं भणति ॥५९॥
संप्राप्तस्तव लेखो मया चावधारितश्च तस्यार्थः । तथैव निर्विलम्बं तदनुष्ठाने यतिष्ये ॥६०॥
तेभ्यो मण्डलिकेभ्यो यावदर्पितं त्वया कनकम् । तावन्मात्रं तेभ्यः प्रेषितमङ्गीकृतं तैः ॥६१॥
तव निमित्तं तु मया लक्षं कनकस्य धवलवणिग्घस्ते । संप्रेषितं स एष्यति स्तोकैर्दिनैस्तव पार्श्वे ॥६२॥
इत्येवमाद्यर्थं लेखस्य विज्ञाय नरवरेन्द्रः । तं लेखवाहकनरं समर्पयत्यङ्गरक्षाणाम् ॥६३॥
लेखं च विश्वदत्तस्य दर्शयति, सोऽपि वाचयित्वा भणति । प्रभो ! विज्ञानमेतत्कस्यापि मामसहमानस्य॥६४॥
ततो लेखवाहकं तं राजा मर्दयति तथा यथा सः । म्रियत इव किल तथापि हि नार्पयति कथमपि सद्भावम्॥
ततो भणति विश्वदत्तस्तस्यैष कूटलेखकारिणः । निर्भृत्यः, तस्माच्छुद्धिर्मम क्रियतां कालिकाकुण्डे ॥६६॥
एवं भवत्विति नरेश्वरेण भणिते सप्तमीदिवसे । कृतोपवासो ब्रह्मव्रतधारी भूमिशयनीयः ॥६७॥
पञ्चनमस्कारपरो गमयित्वा रजनिं प्रभातसमये । कालीभवने गतो राज्ञस्तथा प्रवरलोकस्य ॥६८॥

कुंडे जमतुंडे इव मज्झ पविट्ठस्स होउ निग्गमणं । निव्विग्घं चिय जइ इत्थ ...
मणवायाकाएहिं करणेणं करावणेणं अणुमइणा । हियमेव सव्वकालं अणुट्ठियं, जइ पुण
अहिए अत्थि पवित्ती ता मह कुंडम्मि इह पविट्ठस्स । मा होउ निवित्ती, इय भणिऊणं ॥३७०॥
काऊणं सागारं पच्चक्खाणं मणे फुरंतेसु । पंचसु परमिट्ठिसु झत्ति देइ झंपं तहिं कुंडे ॥३७१॥
तो विमलदीहदलकोमलम्मि कमलम्मि सो समारूढो । कमलासणोव्व रेहइ सज्जणवयणे
भमइ जलमज्झयारे चुंटंतो कमलकुवलयाईणि । तत्तो सुद्धो सुद्धोत्ति जणरवो झत्ति
तालारवसंमिस्सो, उग्घुट्ठं तह य बंदिवसहेण । तच्चरियचमक्कियमाणसेण उम्मिभमुलरम ॥३७२॥
तद्यथा;—
जयइ जिणेसरसासणु जहिं सुपरिट्ठियहं, दुत्तरआवयसरसी गोपयहं ।
जिणवरवयणु समग्गु जु मिल्लइ पुण पुरिसु, तसु दुरियावली मिलियइ जायइ दिणु वरिसु ॥३७३॥
जइ नरपवरु पयंपइ तं पइ हिट्ठमणु, तुह सव्वह थलु जलनिहि कुंडह पुणु कवणु ? ।
नलि रमंतु दीसंतु जिव तोसहिं नयण, तिव नियतणुउच्छाइणि मह ढुय करि पउम ॥३७४॥
इय रम्मा आहूओ समागओ कुंडतीरदेसम्मि । दाऊण सयं बाहुं तत्तो उत्तारिओ झत्ति ॥३७५॥
आरोविओ नरकुंजरम्मि सह अप्पणा नरिंदेण । गरुयप्पभावणाए पवेसिओ नियपमरम्मि ॥३७६॥
सो सेहरावओ अभयदाणपुव्वं पुणोवि नरवइणा । पुट्ठो चिंतइ संपइ जइ नो पयडेमि सब्भावं ॥३७७॥

मन्दतं मूत्वा कान्त्या अग्रे भणति स एवम् । इह भक्तामहतिमिसुंसुमारकलितेऽगाधे ॥६९॥
कुण्डे यमतुण्ड इव मम प्रविष्टस्य भवतु निर्गमनम् । निर्विघ्नमेव यदत्र कुमारगिरिशृङ्गवितानानि ॥७०॥
मनोवाक्कायैः करणेन कारणेनानुमत्या । हितमेव सर्वकालमनुष्ठितं, यदि पुनः कदापि ॥७१॥
अहितेऽस्ति प्रवृत्तिस्तदा मम कुण्डे इह प्रविष्टस्य । मा भवतु निवृत्ति, इति भणित्वा याति कुण्डे ॥
कृत्वा साकारं प्रत्याख्यानं मनसि स्फुरत्सु । पञ्चसु परमेष्ठिषु झटिति ददाति झम्पां तत्र कुण्डे ॥७२॥
ततो विमलदीर्घदलकोमले कमले स समारूढः । कमलासन इव राजते सज्जनवदनानि ...॥७३॥
भ्रमति जलमध्ये चिन्वन् कमलकुवलयादीनि । ततः शुद्धः शुद्ध इति जनरवो झटिति ॥७४॥
तालारवसंमिश्रः, उद्घुष्टं तथा च बन्दिवृषभेण । तच्चरितचमत्कृतमानसेनोन्मिषत्... ॥७५॥
जयति जिनेश्वरशासनं यत्र सुप्रतिष्ठितस्य, दुस्तराऽऽपत्सरसी गोष्पदः ।
जिनवरवचनं समग्रं यो मुञ्चति पुनः पुरुषः, तस्य दुरितावलीमिलितस्य जायते दिनं वर्षं ॥७६॥
अथ नरवरः प्रजल्पति तं प्रति हृष्टमनाः, तव सर्वथा स्थलं जलनिधिः कुण्डः पुनः किम् ? ।
नले रममाणो दृश्यमानो यथा तोषयसि नयने, तथा निजतनुच्छादनेन मम मुखं कुरु पद्मम् ॥७७॥
इति रम्याऽऽहूतः समागतः कुण्डतीरदेशे । दत्त्वा स्वयं बाहुं ततः उत्तारितो झटिति ॥७९॥
आरोपितो नरकुञ्जरे सहात्मना नरेन्द्रेण । गुरुप्रभावनया प्रवेशितो निजभवने ॥८०॥

ता मह मरणं सरणं मंती पुण छुट्टिही जह तहेव। तो कहइ जहावित्तं, अह रन्ना बंधुदत्तोवि ॥८२॥
कारिऊण पुट्ठो निरुत्तरो जाव जंपइ न किंपि। ता सव्वस्सं गहिउं रन्ना वज्झो समाणत्तो ॥८३॥
सेट्ठेण विस्सदत्तेण मोइओ कहवि सोवि लज्जाए। लोयाणं गच्छंतो तत्तो अन्नत्थ देसम्मि ॥८४॥
पुव्विं विराहिएणं चरडेण हओ मओ य जुज्झंतो। रुद्दज्झाणोवगओ पत्तो पढमाए पुढवीए ॥८५॥
वेसत्तो य नरिंदो एयं सचिवेण विस्सदत्तेण। गिण्हामि वयं संपइ उक्कंपइ मह मणो जेणं ॥८६॥
एयारिसावि पुरिसा लद्धविवेयावि जिणमयठियावि। विनडंति इयप्पाणं अहह अहो! मोहमाहप्पं ॥
कंठट्ठियजीएहिं ईयरेहिवि जं न किज्जइ नरेहिं। तंपि हु कुणंति गुणिणो अहह अहो! मोहमाहप्पं ॥
बहुलोयसम्मयाणवि एवंविहविहवसंगयाणंपि। ताणवि मई अकज्जे फुरइ, अहो! मोहमाहप्पं ॥८९॥
इय जंपिऊणं अप्पाणं मोइऊण रायाओ। गरुयपभावणपुव्वं घित्तुं दिक्खं सिवं पत्तो ॥९०॥
ता अइयारविमुक्कं सच्चं भासिज्ज सव्वकालंपि। जं धम्मस्स पइट्ठा सच्चम्मि निवेसिया लोए ॥९१॥
चंदणरसोव्व जलणो जायइ भुयगोवि रज्जुसमकज्जो। हालाहलंपि अमयं सच्चपइन्नाण पुरिसाण॥९२॥

॥ इति मृषावादमते कूटलेखकरणविपाके बन्धुदत्तकथानकं समाप्तम् ॥

॥ तत्समाप्तौ सातिचारं समाप्तं द्वितीयाणुव्रतम् ॥

स लेखवाहकोऽभयदानपूर्वं पुनरपि नरपतिना। पृष्टश्चिन्तयति संप्रति यदि नो प्रकटयामि सद्भावम् ॥८१॥
तदा मम मरणं शरणं मन्त्री पुनर्मोक्ष्यते यथा तथैव। ततः कथयति यथावृत्तं, अथ राज्ञा बन्धुदत्तोऽपि ॥
तकारयित्वा पृष्टो निरुत्तरो यावज्जल्पति न किमपि। तावत्सर्वस्वं गृहीत्वा राज्ञा वध्यः समाज्ञप्तः॥८३॥
श्रेष्ठिना विश्वदत्तेन मोचितः कथमपि सोऽपि लज्जया। लोकानां गच्छंस्ततोऽन्यत्र देशे ॥८४॥
पूर्वं विराधितेन चरटेन हतो मृतश्च युध्यमानः। रौद्रध्यानोपगतः प्राप्तः प्रथमायां पृथिव्याम् ॥८५॥
विज्ञप्तश्च नरेन्द्र एतत्सचिवेन विश्वदत्तेन। गृह्णामि व्रतं संप्रत्युत्कम्पते मम मनो येन ॥८६॥
एतादृशा अपि पुरुषा लब्धविवेका अपि जिनमतस्थिता अपि। विनटयन्तीत्यात्मानमहह अहो! मोहमाहात्म्यम् ॥
कण्ठस्थितजीवितैरितरैरपि यन्न क्रियते नरैः। तदपि हि कुर्वन्ति गुणिनोऽहह! अहो! मोहमाहात्म्यम्॥८८॥
बहुलोकसंमतानामप्येवंविधविभवसंगतानामपि। तेषामपि मतिरकार्ये स्फुरति, अहो! मोहमाहात्म्यम्॥८९॥
इत्यादि जल्पित्वाऽऽत्मानं मोचयित्वा राज्ञः। गुरुप्रभावनापूर्वं गृहीत्वा दीक्षां शिवं प्राप्तः ॥९०॥
तस्मादतिचारविमुक्तं सत्यं भाषेत सर्वकालमपि। यद् धर्मस्य प्रतिष्ठा सत्ये निवेशिता लोके ॥९१॥
चन्दनरस इव ज्वलनो जायते भुजगोऽपि रज्जुसमकार्यः। हालाहलमप्यमृतं सत्यप्रतिज्ञानां पुरुषाणाम्॥९२॥

---

१ ग जं नटु किज्जइ नरेहिं तं किंपि। तंपि हु भणं।

गामागरनगराइसु सचित्ताचित्तमीसयं सययं । चोरंकारकरं जं थूलमदत्तं तयं वज्जे ॥१॥
लिट्ठोवलतिणसरिसं परदव्वं जस्स, तस्स जसपडहो । वज्जइ जयम्मि गरुओ [illegible]
तथाहि;—
वज्जहरं सुमणनिसेवियं च अंबयसहस्सपरिकलियं । हरिणोव्व सरीरं अत्थि इह [illegible]
तत्थ निवो नयसारो मुणिव्व गयपरिग्गहोवि सकलत्तो । वेसमणोव्व उदारो तहावि [illegible]
तस्सत्थि पिया वरसीलसालिणी दलियकमलदलनयणा । गइविजियरायहंसी देवी [illegible]
तम्मि धणड्ढो नामेण अत्थि सिट्ठी पिया य से सदया । मलयमईनामेणं देवजसो नाम [illegible]
रूवविणिज्जियमयणो विवेयनयणो सुलद्धगुणरयणो । भावियजिणवरवयणो [illegible]
आसि कलत्तं नामेण रुप्पिणी तस्स पेम्मकुलभवणं । सावि वरसाविया भाविया य [illegible]
अह बारसविहधम्मं पालंतो सव्वपव्वदियहेसु । पोसहपडिमब्भासं कुणमाणो देवजससड्ढो ॥९॥
पत्तो परं पसिद्धिं विसुद्धचरिएण लोयमज्झम्मि । ववहारेण य दव्वं विढवइ अणुवासरं पउरं [illegible]
तस्स य पित्तियपुत्तो वहइ पओसं सयावि धणदेवो । जह जह तस्स पसंसं सुणेइ [illegible]
जइ कयसुद्धिं वन्नइ तप्पुरओ कोवि तस्स तो भणइ । मा वन्नसु मह पुरओ तुच्छं तं कूडवाणि[illegible]
पंचदिणाणं उवरिं तुमंपि पिच्छिहसि जारिसो होही । संपइ निवपसाया उत्ताणो भमइ ता [illegible]
बोलाविया य बहुया अम्हेहिं एरिसा इह पुरम्मि । जंताण ताण धूली नहु दिट्ठा कावि [illegible]

ग्रामाकरनगरादिषु सचित्ताचित्तमिश्रं सततम् । चौर्यकारकं यत् स्थूलमदत्तं तद् वर्जयेत् ॥१॥
लेष्टूपलतृणसदृशं परद्रव्यं यस्य, तस्य यशःपटहः । वाद्यते जगति गुरुर्देवयशस इव श्राद्धस्य ॥२॥
वज्रधरं सुमनोनिषेवितं च आम्रक[अम्बक] सहस्रपरिकलितम् । हरेरिव शरीरमस्तीह पुरे [illegible]
तत्र नृपो नयसारो मुनिरिव गज[गत]परिग्रहोऽपि सकलत्रः । वैश्रमण इवोदारस्तथापि [illegible]
तस्यास्ति प्रिया वरशीलशालिनी दलितकमलदलनयना । गतिविजितराजहंसीका देवी सुरसुन्दरी [illegible]
तस्मिन् धनाढ्यो नाम्नाऽस्ति श्रेष्ठी प्रिया च तस्य सदया । मलयमतीनाम्ना देवयशा नाम [illegible]
रूपविनिर्जितमदनो विवेकनयनः सुलब्धगुणरत्नः । भावितजिनवरवचनो बन्धुरिव प्रियो [illegible]
आसीत्कलत्रं नाम्ना रुक्मिणी तस्य प्रेमकुलभवनम् । सापि वरश्राविका भाविता च सम्यग्[illegible]
अथ द्वादशविधधर्मं पालयन् सर्वपर्वदिवसेषु । पौषधप्रतिमाभ्यासं कुर्वाणो देवयशाः श्राद्धः ॥९॥
प्राप्तः परां प्रसिद्धिं विशुद्धचरित्रेण लोकमध्ये । व्यवहारेण च द्रव्यमर्जयत्यनुवासरं प्रचुरम् [illegible]
तस्य च पैतृकपुत्रो वहति प्रद्वेषं सदापि धनदेवः । यथा यथा तस्य प्रशंसां शृणोति तथा तथा [illegible]
यदि कृतशुद्धिं वर्णयति तत्पुरतः कोऽपि तस्य ततो भणति । मा वर्णय मम पुरतस्तुच्छं तं कूटवाणि[illegible]
पञ्चदिनानामुपरि त्वमपि द्रक्ष्यसि यादृशो भविष्यति । संप्रति नृपप्रसादादुत्तानो भ्रमति ततो [illegible]

[illegible]

अमयमंजसभासी तस्स परोक्खे, गओ य से पासे । तच्छिद्दं मग्गेउं कुणइ अणेगाइं चाडूणि ॥१५॥
पुण सब्भावेणं पासइ पीईए बंधुबुद्धीए । संभासइ संमाणइ तहवि न सो चयइ नियवग्गं ॥१६॥
॥:—
"खलः सत्क्रियमाणोऽपि ददाति कलहं सताम् । दुग्धधौतोऽपि किं याति वायसः कलहंसताम् ? ॥"
अन्नया य तेणं देवजसो देववंदणनिमित्तं । उज्जाणे जिणभवणे जंतो आलोइउं भणिओ ॥१७॥
हमवि समागमिस्सं तुम्मेहिं समं जिणिंदभवणम्मि । ता इत्थेव विलंबह जा परिहियएमि सुइवत्थे ॥१८॥
य ठिओ देवजसो रन्ना वल्लिएण वाहियाल्लीओ । दिट्ठो पुट्ठो किं इह, सो पभणइ पणमिउं रायं ॥१९॥
च्छिउस्सं जिणभवणे इय संभासिय गयम्मि नरनाहे । परिचिंतइ देवजसो अज्जवि नो एइ धणदेवो ॥२०॥
एही तो मिलिही जिणभवणे इय विचिंतिउं चलिओ । पिच्छइ निवकुलीयं थोवरयणथारियं सहसा ॥
कमेणं ततो पत्तो मग्गोवि अहिभएणेव । पुट्ठिठिओ धणदेवो 'किमेत्त चलिओ ?' विचिंतेइ ॥२२॥
मग्गे इह सप्पो चिट्ठइ जं एस पयट्ठाणाओ । चलिओ झडत्ति, तो मंदाणं सो नियइ सविसेसं ॥२३॥
रुडभयदललपिहियं तरणिव फुरंतकिरणनियरंथं । तो रयणकणसंठमं पासइ सं मुद्दियारयणं ॥२४॥
पलोइउं दिसाओ गहिउं तं गसिऊण उट्ठीए । तप्पट्ठिमग्गलग्गो पत्तो जिणमंदिरम्मि सो ॥२५॥
जसेणं समगं पूयासक्कारवंदणे काउं । जिणपडिमाणं तत्तो विणियत्तो तग्गिहे गंतुं ॥२६॥
जसेणं सद्धिं भुत्तो सुत्तो य रयणिसमयम्मि । चिंतेइ एस समओ एयस्सुप्पेयणे मज्झ ॥२७॥

मिताश्च यद्वोऽस्माभिरीदृशा इह पुरे । याता धूलिर्न खलु दृशा स्फारचरितानाम् ॥१४॥
मितमञ्जुभाषी तस्य परोक्षे, गतश्च तस्य पार्श्वे । तच्छिद्राणि मार्गयितुं करोत्यनेकानि चाटूनि ॥१५॥
पुनः सद्भावेन पश्यति प्रीत्या बन्धुबुद्ध्या । संभाषते सम्मानयति तथापि स न त्यजति निजवर्गम् ॥१६॥
अन्यदा च तेन देवयशा देववन्दननिमित्तम् । उद्याने जिनभवने यान् अवलोक्य भणितः ॥१७॥
इमपि समागमिष्यामि युष्माभिः समं जिनेन्द्रभवने । तस्मादत्रैव विलम्बध्वं यावत्परिदधामि शुचिवस्त्राणि ॥
च स्थितो देवयशा राज्ञा वलितेन वाह्यालीतः । दृष्टः पृष्टः किमिह, स भणति प्रणम्य राजानम् ॥१९॥
मिष्यामि जिनभवन इति संभाष्य गते नरनाथे । परिचिन्तयति देवयशा अद्यापि नैति धनदेव ॥२०॥
ष्यति ततो मिलिष्यति जिनभवन इति विचिन्त्य चलितः । पश्यति नृपकुलीयं स्तोकरत्नधारिणं सहसा ॥
वयशा ततस्ततो मार्गोऽप्यहिभयेनेव । पृष्ठस्थितो धनदेवः ' किमेव चलितः ?' विचिन्तयति ॥२२॥
मार्गे इह सर्पस्तिष्ठति यदेष एतस्मात्स्थानात् । चलितो झटिति, ततो मन्दं स पश्यति सविशेषम् ॥२३॥
चण्डाभ्रपटलपिहितं तरणिमिव स्फुरत्किरणनिकुरम्बम् । ततो रत्नकणसंछन्नं पश्यति मुद्रिकारत्नम् ॥
अवलोक्य दिशो गृहीत्वा तद् गोपयित्वा वस्त्रान्ते । तत्पृष्ठमार्गलग्नः प्राप्तो जिनमन्दिरस्थान ॥२५॥
देवयशसा समं पूजासत्कारवन्दनानि कृत्वा । जिनप्रतिमानां ततो विनिवृत्तो तद्गृहे गत्वा ॥२६॥
देवयशसा सार्धं भुक्तः सुप्तश्च रजनिसमये । चिन्तयत्येष समय एतस्योच्छेदने मम ॥२७॥

तत्तो मुद्दारयणं खिवेइ तप्पेडमज्झभागम्मि । उक्खुडिय चम्मसंधी जइ न य तं कोवि पिच्छे
इत्तो य नरवरिंदो उत्तारइ जाव सव्वमाहरणं । तो अंगुलीयरयणं नो पेच्छइ मुणइ
आरक्खियस्स तो कहइ सोवि आगंतुगं पुरजणं च । सोहइ विविहोवाएहिं
धूलीधोएहिंतो रेणुं सोहावए असेसंपि । नो लहइ, कहइ तत्तो इमं सरूवं नरिंदस्स ॥३१॥
तेणावि तत्थ नयरे दवाविओ पडहओ समग्गम्मि । जेणं केणवि पत्तं मुद्दारयणं समप्पेउ ॥३२॥
अभयं तस्स पयच्छामि, पंचदिवसाण जइ परं कहवि । पुत्तेणवि तं गहियं जाणिस्से,
तत्तो तं देवजसो सोउं हक्कारिऊण धणदेवं । भणइ जहा वच्छ ! तए तइया तं दिट्ठमंगुलियं
तइया कइया, इच्चाइ पभणिए तेण भणइ देवजसो । जइया मह पिट्ठीए गओ सि
तं दिट्ठं आसि जया मएवि, ता जइ इमं तए गहियं । तो अप्पसु नरवइणो होही
तह तक्करधिकारो वच्छ ! अतुच्छो इमस्स वंसस्स । तो तेणं पडिभणियं न हु ते संगामो
चोरकारकलंकंपि मज्झ तं देसि नत्थि तुह सरिसो । अन्नो विसिट्ठसुयणो, अलाहि ता
इय भणिउं नियभवणे पत्तो सो नियमणम्मि संतुट्ठो । अह रन्नो पडिहारो एगंते तेण विन्नत्तो ॥३॥
नरवइणोच्चिय कज्जं विन्नवियव्वं निवस्स अत्थि मए । अच्चंतं एगंते तो मं दंसेहि नरवइणो ॥४॥
तह तेण कए सोवि हु रायं विन्नवइ देव ! देवजसो । धम्मिच्छलेण जेणं मुसिओवि न
सो चलिओ जिणभवणे जम्मि दिणे पडियमंगुलीयं ते । तप्पिट्ठीए गओ हं तेणं

ततो मुद्रारत्नं क्षिपति तत्पेटामध्यमागे । त्रुटित्वा चर्मसंधी यथा न च तत्कोऽपि पश्यति ॥२८॥
इतश्च नरवरेन्द्र उत्तारयति यावत् सर्वमाभरणम् । ततोऽङ्गुलीयरत्नं नो पश्यति जानाति
आरक्षिकस्य ततः कथयति सोऽप्यागन्तुकं पुरजनं च । शोधयति विविधोपायैर्वाह्याल्यास्तथा मार्गे॥
धूलीधौतृभ्यो रेणु शोधयत्यशेषमपि । नो लभते, कथयति तत इदं स्वरूपं नरेन्द्रस्य ॥३१॥
तेनापि तत्र नगरे दापितः पटहः समग्रे । येन केनापि प्राप्तं मुद्रारत्नं समर्पयतु ॥३२॥
अभयं तस्य प्रयच्छामि, पञ्चदिवस्या यदि परं कथमपि । पुत्रेणापि तद् गृहीतं ज्ञास्यामि, सोऽपि
ततस्तद् देवयशाः श्रुत्वा हक्कारयित्वा धनदेवम् । भणति यथा वत्स ! त्वया तदा तद् दृष्टमङ्गुलीयं
तदा कदा, इत्यादौ प्रभणिते तेन भणति देवयशाः । यदा मम पृष्ठे गतोऽस्युद्यानजिनभवने ॥३६॥
तद् दृष्टमासीद्यदा मयापि, ततो यदीदं त्वया गृहीतम् । ततोऽर्पय नरपतये भविष्यति पश्चात् तदन्यथा
तथा तस्कराधिकारो वत्स ! अतुच्छोऽस्य वंशस्य । ततस्तेन प्रतिभणितं न खलु ते
चौरकारकलङ्कमपि मम त्वं ददासि नास्ति तव सदृशः । अन्यो विशिष्टसुजनः, अलं तस्मात् तावत्
इति भणित्वा निजभवनं प्राप्तः स निजमनसि संतुष्टः । अथ राज्ञः प्रतीहार एकान्ते तेन विज्ञप्तः ॥३९॥
नरपतेरेव कार्यं विज्ञपयितव्यं नृपायास्ति मया । अत्यन्तमेकान्ते ततो मां दर्शय नरपतये ॥४०॥
तथा तेन कृते सोऽपि खलु राजानं विज्ञपयति देव ! देवयशाः । धर्मिच्छलेन येन मुषितोऽपि न वैरायितं

हेयं किंपि वियक्केमि जाव ता तेण मुद्दियारयणं। गोविज्जंतं दिट्ठं सयणीयगेहम्मि पेडाए ॥४३॥
कज्जं भणिऊणं साहिज्जइ तुज्झ, अन्नहा नियमं। को नियउदरं दारइ, जम्हा सो होइ मह बंधू॥४४॥
राया परिचिंतइ संभवइ इमंपि तम्मि समयम्मि। जं दिट्ठो देवजसो मएवि तम्मि प्पएसम्मि ॥४५॥
चिंतिय भणइ तयं, उचियं भत्तीए तुह करिस्सामि। किंतु जहिं पडिहारो ठावइ तत्थेव ठाह खणं ॥
पडिहारस्स तयं समप्पिउं तलवरस्स पासाओ। हक्कारावइ कज्जंतरमुद्दिसिऊण देवजसं ॥४७॥
एगंते राया तं पभणइ अंगुलीयरयणं मे। तम्मि समयम्मि तुमए लद्धं जिणभवणमग्गम्मि ॥४८॥
सुव्वइ, ता सच्चं जइ एयं ता समप्पसु तमिण्हिं। अज्जवि तुह अभयं चिय, नाहं काहं तुह विरूवं ॥
वट्ठिईवि एयप्पभावओ अम्ह गिज्जए वंसे। तो पभणइ देवजसो न मए लद्धं इमं देव ! ॥५०॥
मए उ न संदेहो देवे सच्चप्पइन्नसिररयणे। पयइएच्चिय अणुजीविवच्छले किंतु इह लोए ॥५१॥
लोए पुण तइयव्वयभंगसमुब्भवस्स पावस्स। नरयाइसु दुक्खनिबंधणस्स मोक्खो कओ होइ ? ॥५२॥
गयएवि तम्हा एवं ववसेमि नाह ! नेय अहं। भणइ निवो एवमिणं, किंपुण नियपम्मि वासगिहे ॥५३॥
हासमीवपेडाए गोवियं कहइ सो, तओ पेडं। तं तुब्भे एत्थ ठिया अप्पावह मज्झ पुरिसाण ॥५४॥
तत्थ अदीसंते मुद्दारयणम्मि तं अहं पिसुणं। कारिस्सं भूयबलिं, तह चेव करेइ देवजसो ॥५५॥
तीए पेडाए अंतो राया पगिगहपमाणं। पासइ कहंपि कत्थइ नवकारफलं च टिप्पणए ॥५६॥

चलितो जिनभवने यस्मिन् दिने पतितमङ्गुलीयं ते। तत्पृष्ठे गतोऽहं तेन नम्रीभूय धरणीतः ॥४२॥
तं किमपि वितर्कयामि यावत्तावत्तेन मुद्रिकारत्नम्। गोप्यमानं दृष्टं शयनीयगेहे पेटायाम् ॥४३॥
मुकार्यं भणित्वा कथ्यते तव, अन्यथा नियतम्। को निजोदरं दारयेत्, यस्मात् स भवति मम बन्धुः ॥४४॥
ओ राजा परिचिन्तयति संभवतीदमपि तस्मिन् समये। यद् दृष्टो देवयशा मयापि तस्मिन्प्रदेशे ॥४५॥
ति चिन्तयित्वा भणति तं, उचितं भक्तेस्तव करिष्यामि। किन्तु यत्र प्रतीहारः स्थापयति तत्रैव तिष्ठ क्षणम् ॥
ः प्रतिहारस्य तं समर्प्य पुररक्षकस्य पार्श्वात्। हक्कारयति कार्यान्तरमुद्दिश्य देवयशसम् ॥४७॥
एकान्ते राजा तं प्रभणत्यङ्गुलीयरत्नं मे। तस्मिन् समये त्वया लब्धं जिनभवनमार्गे ॥४८॥
ति श्रूयते, तस्मात्सत्यं यद्येतत् ततः समर्पय तदिदानीम्। अद्यापि तवाभयमेव नाहं करिष्ये तव विरूपम् ॥
स्थितिरप्येतत्प्रभावतोऽस्माकं गीयते वंशे। ततः प्रभणति देवयशा न मया लब्धमिदं देव ! ॥५०॥
भये तु न संदेहो देवे सत्यप्रतिज्ञशिरोरत्ने। प्रकृत्यैवानुजीविवत्सले किन्त्विह लोके ॥५१॥
रलोके पुनस्तृतीयव्रतभङ्गसमुद्भवस्य पापस्य। नरकादिषु दुःखनिबन्धनस्य मोक्षः कुतो भवति ? ॥५२॥
णत्यागेऽपि तस्मादेवं व्यवस्यामि नाथ ! नैवाहम्। भणति नृप एवमिदं, किन्तु निजे वासगृहे ॥५३॥
ट्वासमीपपेटायां गोपितं कथयति सः, ततः पेटाम्। तां यूयमत्र स्थिता अर्पयत मम पुरुषाणाम् ॥५४॥
तस्तत्रादृश्यमाने मुद्रारत्ने, तमहं पिशुनम्। करिष्यामि भूतबलिं, तथैव करोति देवयशाः ॥५५॥
तस्यास्याः पेटाया अन्ता राजा परिग्रहप्रमाणम्। पश्यति कथमपि कुत्रचिन्नमस्कारफलं च टिप्पनके ॥५६॥

तम्मि य वाइज्जंते तस्स परिगहियमाणटिप्पणए । परिचिंतइ नरनाहो इमस्स जस्सेरिसा
सो कहमेवं ववसइ, तत्तो पडिहारमाइसइ एवं । तं आणावसु सिग्घं जेण इमं मज्झ
आहूओ धणदेवो, भणियं तुह वयणमन्नहा जायं । तो सो पेडं पक्खोडिऊण पाडेइ तं मुद्दं
तो पासट्ठियलोओ जंपइ अमयंपि कुणइ विसकज्जं । नरनाहोवि हु रुट्ठो देवजसं तक्खणं
रे धिट्ठ कूडधम्मिय! किमिमं, सो भणइ विलसियं विहिणो । भणइ निवो सच्च... १५४
तो रन्ना सो वज्झो आणत्तो बहुविडंबणापुव्वं । आरक्खिएण तत्तो खरम्मि आरोविओ पु...
गेरुयकयंगराओ सुरत्तकणवीररइयगलमालो । ढमडमियडिंडिमग्गो पहेसु भामिज्जइ पुरस्स ॥...
गुरुवंसग्गविलग्गं मुद्दारयणं भमेइ नरहत्थे । पुक्कारिउमनायं पुरसिरिए नं उब्भिओ हत्थो ॥...
सयणेणं परजणेण य रुन्नं तं पिच्छिऊणं तह कहवि । रोयाविया पसूवि हु दुहु...
उच्छलिओ लोयरवो अहो अजुत्तं कयं इमं रन्ना । एयस्सवि जं विहिओ दंडो ...
अवराहोवि हु एसो संभाविज्जइ इमस्स न हु, किंतु । धणदेवस्सेव कहंपि विलसियं ...
तो देसस्स पुरस्सवि रज्जस्स य राइणो य देहस्स । होयव्वमणिट्ठेणं मा भंति कोवि इ...
धणदेवोवि हु दट्ठुं देवजसं भणइ तह नडिज्जंतं । जो मंगुलं विचिंतइ परस्स तं पडइ ...
रायपुरिसेहिं रुद्धं दट्ठूणं नियघरं तहा सोउं । नियपइणो तमवत्थं तब्भज्जा मुच्छिया
परियणकओवयारा पच्चागयचेयणा अइदुहट्टा । तो पलविउं पउत्ता हा हा हा दिव्व पाडि...

तस्मिंश्च वाच्यमाने तस्य परिगृह्यमाणटिप्पनके । परिचिन्तयति नरनाथोऽस्य यस्येदृशा निवह
स कथमेवं व्यवस्येत, ततः प्रतिहारमादिशत्येवम् । तमानायय शीघ्रं येनेदं मम परिकथितम् ॥१८
आहूतो धनदेवः, भणितं तव वचनमन्यथा जातम् । ततः स पेटां विक्रोश्य पातयति तां मुद्राम् ॥१९
ततः पार्श्वस्थितलोको जल्पत्यमृतमपि करोति विषकार्यम् । नरनाथोऽपि हि रुष्टो देवयशसं
रे धृष्ट कूटधार्मिक! किमिदं, स भणति विलसितं विधेः । भणति नृपः सत्यमिदमिति ...
ततो राज्ञा स वध्य आज्ञप्तो बहुविडम्बनापूर्वम् । आरक्षिकेण ततः खरे आरोपितः पृष्ठे (?) ॥१२॥
गेरुककृताङ्गरागः सुरक्तकणवीररचितगलमालः । उद्घुष्टडिण्डिमाग्रः पथिषु भ्राम्यते पुरस्य ॥१३॥
गुरुवंशाग्रविलग्नं मुद्रारत्नं भ्रमति नरहस्ते । पूत्कर्तुमन्यायं पुरश्रिया नूर्ध्वितो हस्तः ॥१४॥
स्वजनेन परजनेन च रुदितं तद् दृष्ट्वा तथा कथमपि । रोदिताः पशवोऽपि हि सुदुःखिताः ...
उच्छलितो लोकरवोऽहो अयुक्तं कृतमिदं राज्ञा । एतस्यापि यद् विहितो दण्डः शारीरिक एव ...
अपराधोऽपि खल्वेष संभाव्यतेऽस्य न खलु, किन्तु । धनदेवस्यैव कथमपि विलसितं पापचरितम्
ततो देशस्यापि पुरस्यापि राज्यस्य च राज्ञश्च देहस्य । भवितव्यमनिष्टेन मा ... न्ति
धनदेवोऽपि खलु दृष्ट्वा देवयशसं भणति तथा नट्यमानम् । योऽनिष्टं विचिन्तयति परस्य तत्तस्य ...
राजपुरुषै रुद्धं दृष्ट्वा निजगृहं तथा श्रोतुम् । निजपत्युस्तामवस्थां तद्भार्या मूर्छिता भवति ॥१०॥

कह पहरसि एवं एवंविहपुरिसरयणदेहम्मि । वियलियकलंकसंकाण देसि गरुयं कलंकंपि ॥७२॥
त्ता किं खेएणं, करेमि जं इत्थ होइ कायव्वं । इय ववसिऊण पविसइ पोसहसालाए सुइभूया ॥७३॥
ाइ य काउस्सग्गं सासणदेविं मणे करेऊण । नासग्गनिसियदिट्ठी सरमाणा पंचपरमिट्ठि ॥७४॥
तक्खणागयाए देवीए पभणिया जहा वच्छे ! । मा कुणसु खेयमेवं सव्वं भव्वं करिस्सामि ॥७५॥
सहसच्चिय निवमंदिरम्मि जलपन्नअन्नपूगाई । अवहरियं देवीए मंतिपमुहाणवि गिहेसु ॥७६॥
राया जा नीरं पाउं मग्गेइ ताव जलभरिओ । गग्गरिकरगाईसुं न नियइ बिंदुंपि सलिलस्स ॥७७॥
भीओ सो रन्नो विन्नवइ जहा जलस्स भरिएसु । निच्छिड्डेसुवि दीसइ न नीरबिंदूवि ठाणेसु ॥७८॥
पग्गाही भणिओ बीडगमप्पेसु ताव तुममेगं । सो थइयाए हत्थं खिवेइ जा सावि ना रित्ता ॥७९॥
जं जं पुच्छइ तं तं नत्थित्ति निसुणिउं राया । हक्कारावित्रि मंति कहइ सरूवं इमं तस्स ॥८०॥
भणइ गिहे मज्झवि वुत्तंतो एस तह य अन्नेसि । तुम्हपयसेवयाणं गिहेसु वट्टइ असेसाण ॥८१॥
इ निवो परिभावह किं कारणमित्थ, भणइ तो मंती । निद्दोसो देवजसो संभाविज्जइ जओ जेण ॥
देवेणं दोसो इमम्मि आरोविओ स दुट्ठप्पा । तस्सेव किंपि विलसियमेयं, न हु देव ! देवजसो ॥
गच्छएवि एवं करेइ, तत्तो य चमरधारीए । अवयरिउं सासणदेवयाए भणियं जहा मूढ ! ॥८४॥
ो तुमंपि वुच्चसि जो समुवक्खेसि नियससामिंपि । एवमकज्जपयट्टं, जइ मणसि न मज्झ कहियमिणं॥

जनकृतोपचारा प्रत्यागतचेतनाऽतिदुःखार्ता । ततः प्रलपितुं प्रवृत्ता हा हा हा देव पापिष्ठ ! ॥७१॥
कथं प्रहरस्येवमेवंविधपुरुषरत्नदेहे । विगलितकलङ्कशङ्कानां ददासि गुरुं कलङ्कमपि ॥७२॥
थवा किं खेदेन, करोमि यदत्र भवति कर्तव्यम् । इति व्यवसाय प्रविशति पौषधशालायां शुचिभूता ॥७३॥
ोति च कायोत्सर्गं शासनदेवीं मनसि कृत्वा । नासाग्रन्यस्तदृष्टिः स्मरन्ती पञ्च परमेष्ठिनः ॥७४॥
स्तत्क्षणागतया देव्या प्रभणिता यथा वत्से ! । मा कुरुष्व खेदमेवं सर्वं भव्यं करिष्यामि ॥७५॥
थ सहसैव नृपमन्दिराज्जलपर्णान्नपूगादयः । अपहृता देव्या मन्त्रिप्रमुखाणामपि गृहेभ्यः ॥७६॥
थ राजा यावन्नीरं पातुं मार्गयति तावज्जलभृत्यः । गर्गरीकरकादिषु न पश्यति बिन्दुमपि सलिलस्य ॥७७॥
ो भीतः स राज्ञे विज्ञपयति यथा जलस्य भृतेषु । निश्छिद्रेष्वपि दृश्यते न नीरबिन्दुरपि स्थानेषु ॥७८॥
स्थगिकाग्राही भणितो वीटकमर्पय तावत् त्वमेकम् । स स्थगिकायां हस्तं क्षिपति यावत्सापि तावद्रिक्ता ॥७९॥
यं यत् पृच्छति तत्तद् नास्तीति श्रुत्वा राजा । हक्कारयित्वा मन्त्रिणं कथयति स्वरूपमिदं तस्य ॥८०॥
भणति गृहे ममापि वृत्तान्त एष तथा चान्येषाम् । युष्मत्पादसेवकानां गृहेषु वर्ततेऽशेषाणाम् ॥८१॥
णति नृपः परिभावय किं कारणमत्र, भणति ततो मन्त्री । निर्दोषो देवयशाः संभाव्यते यतो येन ॥८२॥
निर्देवेन दोषोऽस्मिन्नारोपितः स दुष्टात्मा । तस्यैव किमपि विलसितमेतत्, न खलु देव ! देवयशाः ॥८३॥
गणस्यापि एवं करोति, ततश्च चामरधारिण्याम् । अवतीर्य शासनदेवतया भणितं यथा मूढ ! ॥८४॥

१ क पुण्णं. ग पुण्णं । २ क ग. °ल्लं दे° । ३ क मूढा ।

तम्मि य वाइज्जंते तस्स परिग्गहप्पमाणटिप्पणए। परिचिंतइ नरनाहो इमस्स जस्सेरिसा नियमा ॥५७॥
सो कहमेवं ववसइ, तत्तो पडिहारमाइसइ एवं। तं आणावसु सिग्घं जेण इमं मज्झ परिकहियं ॥५८॥
आहूओ धणदेवो, भणियं तुह वयणमन्नहा जायं। तो सो पेडं पक्खोडिऊण पाडेइ तं मुद्दं ॥५९॥
तो पासट्ठियलोओ जंपइ अमयंपि कुणइ विसकज्जं। नरनाहोवि हु रुट्ठो देवजसं तज्जए एवं ॥६०॥
रे धिट्ठ कूडधम्मिय! किमिमं, सो भणइ विलसियं विहिणो। भणइ निवो सच्चमिणं इय बुद्धी तेण तुह दिन्ना॥
तो रन्ना सो वज्झो आणत्तो बहुविडंबणापुव्वं। आरक्खिएण तत्तो खरम्मि आरोविओ पुट्ठे ॥६२॥
गेरुयकयंगराओ सुरत्तकणवीररइयगलमालो। डमडमियडिंडिमग्गो पहेसु भामिज्जइ पुरस्स ॥६३॥
गुरुवंसग्गविलग्गं मुद्दारयणं भमेइ नरहत्थे। पुक्करिउमनायं पुरमिरिए नं उब्भिओ हत्थो ॥६४॥
सयणेणं परजणेण य रुन्नं तं पिच्छिऊणं तह कहवि। रोयाविया पसूविहु सुदुक्खिया पक्खिणोवि तहा॥
उच्छलिओ लोयरवो अहो अजुत्तं कयं इमं रन्ना। एयस्सवि जं विहिओ दंडो सारीरिओ एवं॥६६॥
अवराहोवि हु एसो संभाविज्जइ इमस्स न हु, किंतु। धणदेवस्सेव कहंपि विलसियं पावचरियस्स॥६७॥
तो देसस्स पुरस्सवि रज्जस्स य राइणो य देहस्स। होयव्वमणिट्ठेणं मा भंति कोवि इह कुणउ ॥६८॥
धणदेवोवि हु दट्ठुं देवजसं भणइ तह नडिज्जंतं। जो मंगुलं विचिंतइ परस्स तं पडइ तस्सेव ॥६९॥
रायपुरिसेहिं रुद्धं दट्ठूणं नियघरं तहा सोउं। नियपइणो तमवत्थं तब्भज्जा मुच्छिया झत्ति ॥७०॥
परियणकओवयारा पच्चागयचेयणा अइदुहट्टा। तो पलविउं पउत्ता हा हा हा दिव्व पाविट्ठ! ॥७१॥

तस्मिंश्च वाच्यमाने तस्य परिग्रहप्रमाणटिप्पनके। परिचिन्तयति नरनाथोऽस्य यस्येदृशा नियमाः ॥५७॥
स कथमेवं व्यवस्येत्, ततः प्रतिहारमादिशत्येवम्। तमानाय शीघ्रं येनेदं मम परिकथितम् ॥५८॥
आहूतो धनदेवः, भणितं तव वचनमन्यथा जातम्। ततः स पेटां विकोश्य पातयति तां मुद्राम् ॥५९॥
ततः पार्श्वस्थितलोको जल्पत्यमृतमपि करोति विषकार्यम्। नरनाथोऽपि हि रुष्टो देवयशसं तर्जयत्येवम् ॥६०॥
...र्मिक! किमिदं, स भणति विलसितं विधेः। भणति नृपः सत्यमिदमिति बुद्धिस्तेन तव दत्ता ॥६१॥
स वध्य आज्ञप्तो बहुविडम्बनापूर्वम्। आरक्षिकेण ततः खरे आरोपितः पृष्ठे (?) ॥६२॥
...ः सुरक्तकणवीररचितगलमालः। उद्घुष्टडिण्डिमाग्रः पथिषु भ्राम्यते पुरस्य ॥६३॥
...मुद्रारत्नं भ्रमति नरहस्ते। पूत्कर्तुमन्यायं पुरश्रिया नूर्ध्वितो हस्तः ॥६४॥
.. परजनेन च रुदितं तद् दृष्ट्वा तथा कथमपि। रोदिताः पशवोऽपि हि सुदुःखिताः पक्षिणोऽपि तथा॥
...ो लोकरवोऽहो अयुक्तं कृतमिदं राज्ञा। एतस्यापि यद् विहितो दण्डः शारीरिक एवम् ॥६६॥
... संभाव्यतेऽस्य न खलु, किन्तु। धनदेवस्यैव कथमपि विलसितं पापचरितस्य ॥६७॥
...पि राज्यस्य च राज्ञश्च देहस्य। भवितव्यमनिष्टेन मा भ्रान्तिं कोऽपीह करोतु ॥६८॥
... देवयशसं भणति तथा नट्यमानम्। योऽनिष्टं विचिन्तयति परस्य तत्पतति तस्यैव ॥६९॥
... निजगृहं तथा श्रोतुम्। निजपत्युस्तामवस्थां तद्भार्या मूर्च्छिता झटिति ॥७०॥

तं सव परसमि एवं एवंविहपुरिसरयणदेहम्मि । विगलियकलंकसंकाण देसि गरुयं कलंकंपि ॥७२॥
अहवा किं खेएणं, करेमि जं इत्थ होइ कायव्वं । इय ववसिऊण पविसइ पोसहसालाए सुइभूया ॥७३॥
कुणइ य काउस्सग्गं सासणदेविं मणे धरेऊण । नासग्गनिसियदिट्ठी सरमाणा पंचपरमिट्ठि ॥७४॥
तो तक्खणागयाए देवीए पभणिया जहा वच्छे ! । मा कुणसु खेयमेवं सव्वं भव्वं करिस्सामि ॥७५॥
अह सहसच्चिय निवमंदिरम्मि जलरमणसिंगाई । अवहरियाँ देवीए मंतिपमुहाणवि गिहेसु ॥७६॥
अह राया जा नीरं पाउं मग्गेइ ताव जलभरिओ । गग्गरिकरगाईसुं न नियइ बिंदुंपि सलिलस्स ॥७७॥
तो भीओ सो रन्नो विन्नवइ जहा जलस्स भरिएसु । निच्छिड्डेसुवि दीसइ न नीरबिंदूवि ठाणेसु ॥७८॥
थइयगाही भणिओ थोडगमप्पेसु ताव तुममेगं । सो थइयाए हत्थं खिवेइ जा सावि ता रित्ता ॥७९॥
एवं जं जं पुच्छइ तं तं नत्थित्ति निसुणिउं राया । हक्काराविय मंतिं कहइ सरूवं इमं तस्स ॥८०॥
सो भणइ गिहे मज्झवि वुत्तंतो एस तह य अन्नेसिं । तुम्हपयसेवयाणं गिहेसु वट्टइ असेसाण ॥८१॥
भणइ निवो परिभावह किं कारणमित्थ, भणइ तो मंती । निद्दोसो देवजसो संभाविज्जइ जओ जेण ॥
धणदेवेणं दोसो इमम्मि आरोविओ स दुट्ठप्पा । तस्सेव किंपि विलसियमेयं, न हु देव ! देवजसो ॥
पाणच्चएवि एवं करेइ, तत्तो य चमरधारीए । अवयरिउं सासणदेवयाए भणियं जहा मूढ ! ॥८४॥
मंती तुमंपि बुज्झसि जो समुवयरोसि निययसामिंपि । एयमकज्जपयट्टं, अह मणसि न मज्झ कहियमिणं॥

परिजनकृतोपचारा प्रत्यागतचेतनाऽतिदुःखार्ता । ततः प्रलपितुं प्रवृत्ता हा हा हा दैव पापिष्ठ ! ॥७१॥
त्वं कथं महारत्स्यैवमेवंविधपुरुषरत्नदेहे । विगलितकलङ्कशङ्कानां ददासि गुरुं कलङ्कमपि ॥७२॥
अथवा किं खेदेन, करोमि यदत्र भवति कर्तव्यम् । इति व्यवसाय प्रविशति पौषधशालायां शुचिभूता ॥७३॥
करोति च कायोत्सर्गं शासनदेवीं मनसि कृत्वा । नासाग्रन्यस्तदृष्टिः स्मरन्ती पञ्च परमेष्ठिनः ॥७४॥
ततस्तत्क्षणागतया देव्या प्रभणिता यथा वत्से ! । मा कुरुष्व खेदमेवं सर्वं भव्यं करिष्यामि ॥७५॥
अथ सहसैव नृपमन्दिराज्जलरमणीभृङ्गारादयः । अपहृता देव्या मन्त्रिप्रमुखाणामपि गृहेभ्यः ॥७६॥
अथ राजा यावन्नीरं पातुं मार्गयति तावज्जलभृत्यः । गर्गरीकरकादिषु न पश्यति बिन्दुमपि सलिलस्य ॥७७॥
ततो भीतः स राज्ञे विज्ञपयति यथा जलस्य भृतेषु । निश्छिद्रेष्वपि दृश्यते न नीरबिन्दुरपि स्थानेषु ॥७८॥
स्थगिकाग्राही भणितो वीटकमर्पय तावत् त्वमेकम् । स स्थगिकायां हस्तं क्षिपति यावत्सापि तावद्रिक्ता ॥७९॥
एवं यद्यत् पृच्छति तत्तद् नास्तीति श्रुत्वा राजा । हक्कारयित्वा मन्त्रिणं कथयति स्वरूपमिदं तस्य ॥८०॥
स भणति गृहे ममापि वृत्तान्त एष तथा चान्येषाम् । युष्मत्पादसेवकानां गृहेषु वर्ततेऽशेषाणाम् ॥८१॥
भणति नृपः परिभावय किं कारणमत्र, भणति ततो मन्त्री । निर्दोषो देवयशाः संभाव्यते यतो येन ॥८२॥
धनदेवेन दोषोऽस्मिन्नारोपितः स दुष्टात्मा । तस्यैव किमपि विलसितमेतत्, न खलु देव ! देवयशाः ॥८३॥
प्राणत्यागेऽप्येवं करोति, ततश्च चामरधारिण्याम् । अवतीर्य शासनदेवतया भणितं यथा मूढ ! ॥८४॥

---

१ क पुण्णाई, ग पूणाई । २ क ग °याई दे° । ३ क मूढा ।

६

रन्ना सयमेव कओ एस वियारो, इमंपि नो जुत्तं । जं तुह तं वीसरियं जं भणियं नीइसत्थम्मि ॥८६॥
"दुर्वृत्तेष्वप्यपत्येषु यथा माता हितैषिणी । दुर्वृत्तेऽपि तथा राज्ञि नोपेक्षां सचिवोऽर्हति ॥"
धणदेवेण एसा मुद्दा निहिया छलेण पेडाए । देवजसमच्छरेणं कयं च पावेण सयलमिणं ॥८७॥
एवं च तं भणंति सोउं नाऊण देवया इत्थं । अवयरिया कावि तओ नमंति नरनाहसचिवाई ॥८८॥
विहियविविहोवयारा खामंति य जाव ताव धणदेवो । ठियपच्छामुहवयणो कुट्टिज्जंतोव्व लउडेहिं ॥८९॥
अइविरसमारसंतो समागओ भणइ मच्छरेण मए । पावेण विलसियमिमं देवजसे फलिहविमलम्मि ॥९०॥
देवजसोवि य दीसइ आगासगयं विमाणमारूढो । थुव्वंतो सुयणेहिं हरिसंसुकिलिन्ननयणेहिं ॥९१॥
सुव्वंति य आरक्खियपभिईणं तव्विडंवणकराणं । दीणाणं धाहाओ उब्भियबाहाण विरसाओ ॥९२॥
धवलहरे पत्ताओ तओ विमाणाओ उत्तरंतम्मि । देवजसे अब्भुट्ठइ सा चामरधारिणी झत्ति ॥९३॥
रायाइणोवि एवं, उत्तरमाणस्स तो विमाणाओ । सा देइ सयं बाहं, उत्तिन्नं पुण निमंतेइ ॥९४॥
सीहासणेण राया उवविसइ आसणम्मि अन्नम्मि । भणइ य सासणदेवी देवजसं तुम्ह एएहिं ॥९५॥
जिणवयणरयस्स दयालुयस्स पडिवन्नगिहिधम्मस्स । निद्दोसस्सवि जेहिं विडंवणा विरइया एवं ॥९६॥
ते निग्गहेमि सव्वे जिणसासणकिंकरी अहं जेण । तुज्झ घरिणीए काउं काउस्सग्गं इहाहूया ॥९७॥
ता जंपइ देवजसो कम्मेहिं विडंवणा कया मज्झ । देवि ! इमा, ता ताणुम्मूलणपउणो अहं विहिओ ॥९८॥
पावे रयरत्तीए अयसकलंकं सया फुरंतीए । देवीइगिय, सव्वं एयं तु जणं कुणउ देवी ॥९९॥

मन्त्री स्वमन्युच्छदने यः समुपेक्षते निजस्वामिनमपि । एवमकार्यप्रवृत्तं, अथ भणसि न मम कश्चिदधिकारः ॥८५॥
राज्ञा स्वयमेव कृत एष विचारः, इदमपि नो युक्तम् । यत्तव तद् विस्मृतं यद् भणितं नीतिशास्त्रे ॥८६॥
धनदेवेन मुद्रा निहिता छलेन पेटायाम् । देवयशोमात्सर्येण कृतं च पापेन सकलमिदम् ॥८७॥
एवं च तां भणन्तीं श्रुत्वा ज्ञात्वा देवतात्र । अवतीर्णा कापि ततो नमन्ति नरनाथसचिवादयः ॥८८॥
विहितविविधोपचाराः क्षमयन्ति च यावत्तावद् धनदेवः । स्थितपश्चान्मुखवदनः कुट्यमान इव लगुडैः ॥८९॥
अतिविरसमारसन् समागतो भणति मात्सर्येण मया । पापेन विलसितमिदं देवयशसि स्फटिकविमले ॥९०॥
देवयशा अपि च दृश्यते आकाशगतं विमानमारूढः । स्तूयमानः सुजनैर्हर्षाश्रुक्लिन्ननयनैः ॥९१॥
श्रूयन्ते आरक्षिकप्रभृतीनां तद्विडम्बनकराणाम् । दीनानां रावा ऊर्ध्वितबाहूनां विरसाः ॥९२॥
धवलगृहे प्राप्तात् ततो विमानादुत्तरति । देवयशस्यभ्युत्तिष्ठति सा चामरधारिणी झटिति ॥९३॥
राजादयोऽप्येवम्, उत्तरतस्ततो विमानात् । सा ददाति स्वयं बाहुम्, उत्तीर्णं पुनर्निमन्त्रयति ॥९४॥
सिंहासनेन राजोपविशत्यासनेऽन्यस्मिन् । भणति च शासनदेवी देवयशसं तवैतैः ॥९५॥
जिनवचनरतस्य दयालोः प्रतिपन्नगृहिधर्मस्य । निर्दोषस्यापि यैर्विडम्बना विरचितैवम् ॥९६॥
तान् निगृह्णामि सर्वान् जिनशासनकिङ्करी अहं येन । तव गृहिण्या कृत्वा कायोत्सर्गमिहाहूता ॥९७॥
ततो जल्पति देवयशाः कर्मभिर्विडम्बना कृता मम । देवि! इयं, तत्तदुन्मूलनप्रगुणोऽहं विहितः ॥९८॥

सव्वोवद्दवरहियं मह वच्छल्लं कयं हवइ एवं। तो तब्भणियं काउं अणुजाणाविय गया देवी ॥१००॥
धणदेवो आणत्तो रन्ना वज्झो विडंबणापुव्वं। करुणाए देवजसेण मोइओ नरवरं भणिउं ॥१०१॥
अह पट्टमहादेविं पेसिय राया सुहासणारूढं। आणावइ देवजसस्स गेहिणिं रुप्पिणिं तत्थ ॥१०२॥
पत्ता य दिट्ठिगोयरमब्भुट्ठिय पडइ तीइ पाएसु। सा भणइ सयलकल्लाणभायणं होसु नरपवर! ॥१०३॥
भद्दासणे निवेसिय काउं करसंपुडं णिडालम्मि। सव्वसभापच्चक्खं कयन्तुमिरसेहरो राया ॥१०४॥
भणइ इमं अपरिक्खियकारिं एवंविहाओ पावाओ। मं मोयंतीए तए सुबहिणि! तं किंपि उवयरियं॥
जस्स न निक्कयमहमेमि रज्जरज्जेण अहव देहेणं। तो वावारसु एयाइं जत्थ पडिहाइ तुह तत्थ ॥१०६॥
देवजसस्स य पुत्तो सयणेहिं धन्नखेडउवनयरे। ठविओ आसि दुवारे समागओ नरवरिंदस्स ॥१०७॥
कहिओ पडिहारेणं रन्ना मोयाविओ, तओ झत्ति। रायं जणयं जणणिं पणमइ तो नरवरेणेसो ॥१०८॥
आलिंगिय उच्छंगे निवेसिओ, तो भणइ देवजसो। देवेणं आयत्तं सव्वंपि हु रुप्पिणीए कयं ॥१०९॥
सा पुण मह आयत्ता ता भंजइ भोयणं करेऊणं। जेसिं अहमायत्तो ते वंदिज्जंतु सुहगुरुणो ॥११०॥
ते पुण अज्जेव इहं समोसढा नंदणम्मि उज्जाणे। दिट्ठा इह इंतेणं विमाणचडिएण पणया य ॥१११॥
तो ताणं आएसो कायव्वो रुप्पिणीए सह इन्हिं। तुम्भेहिंवि सत्तीए, तत्तो भुत्तुत्तरं राया ॥११२॥
महया विच्छड्डेणं सह देवजसेण रुप्पिणीए य। ताण सुयणं सद्धिं पत्तो सूरीण पयमूले ॥११३॥

प्राणान् रक्षन्त्याऽयशः कलङ्कं तथा मृजन्त्या। देव्यैव, सर्वमेतं तु जने करोतु देवी ॥९९॥
सर्वोपद्रवरहितं मयि वात्सल्यं कृतं भवत्येवम्। ततस्तद्भणितं कृत्वाऽनुज्ञाप्य गता देवी ॥१००॥
धनदेव आज्ञप्तो राज्ञा वध्यो विडम्बनापूर्वम्। करुणया देवयशसा मोचितो नरवरं भणित्वा ॥१०१॥
अथ पट्टमहादेवीं प्रेष्य राजा सुखासनारूढाम्। आनाययति देवयशसो गेहिनीं रुक्मिणीं तत्र ॥१०२॥
प्राप्ता च दृष्टिगोचरमभ्युत्थाय पतति तस्याः पादयोः। सा भणति सकलकल्याणभाजनं भव नरपवर! ॥१०३॥
भद्रासने निवेश्य कृत्वा करसंपुटं ललाटे। सर्वसभाप्रत्यक्षं कृतशिरःशेखरो राजा ॥१०४॥
भणतीममपरीक्षितकारिणमेवंविधात् पापात्। मां मोचयन्त्या त्वया सुभगिनि! तत्किमप्युपकृतम् ॥१०५॥
यस्य न निष्क्रयमहमेमि राज्यराज्येनाथवा देहेन। ततो व्यापारयैतानि यत्र प्रतिभाति तव तत्र ॥१०६॥
देवयशसश्च पुत्रः स्वजनैर्धान्यखेटोपनगरे। स्थापित आसीद् द्वारे समागतो नरवरेन्द्रस्य ॥१०७॥
कथितः प्रतीहारेण राज्ञा मोचितः, ततो झटिति। राजानं जनकं जननीं प्रणमति ततो नरवरेणैषः ॥१०८॥
आलिङ्ग्योत्सङ्गे निवेशितः, ततो भणति देवयशाः। देवेनायत्तं सर्वमपि हि रुक्मिण्या कृतम् ॥१०९॥
सा पुनर्ममायत्ता तस्मात् संप्रति भोजनं कृत्वा। येषामहमायत्तस्ते वन्द्यन्तां शुभगुरवः ॥११०॥
ते पुनरद्यैवेह समवसृता नन्दन उद्याने। दृष्टा इहाऽऽयता विमानचटितेन प्रणताश्च ॥१११॥
ततस्तेषामादेशः कर्तव्यो रुक्मिण्या सहेदानीम्। युष्माभिरपि शक्त्या, ततो भुक्तोत्तरे राजा ॥११२॥

---

१ क, राय।

सूरीहिं जइधम्मे गिहिधम्मेवि य सवित्थरे कहिए । रन्ना य परिन्नाए, देवजसो रुप्पिणीए समं॥११४॥
अणुजाणावइ रायं घित्तुं दिक्खं तओ य सो भणइ । कायव्वं चिय एवं किंपुण दसदिवसपज्जंते॥११५॥
तेहिंवि तह पडिवन्ने पुणोवि वंदिय विहीए गुरुचरणे । देवजसाईहिं समं राया नियमंदिरं पत्तो ॥११६॥
तेसिं पासे आणिय गोत्तिं मेलावए समग्गंपि । तह सव्वत्थ अमारिं उग्घोसावइ पुरे तत्थ ॥११७॥
तह नियभंडाराओ देइ जहिच्छाए चेइयहरेसु । दावइ दविणं सुबहुं पूयइ य चउव्विहं संघं ॥११८॥
तह दीणाणाहाणं दावइ दाणं तओ सबहुमाणं । सिट्ठिपए तप्पुत्तं ठावइ दाउं सुबहुदविणं ॥११९॥
तो विहिपुव्वं तेसिं दावइ दिक्खं सयं च गिहिधम्मं । पडिवज्जिय उच्छप्पइ सव्वत्तो जिणमयं तत्तो ॥
साहू देवजसो रुप्पिणी य परिपालिउं वयं सम्मं । लहिउं केवलनाणं तेणेव भवेण सिद्धाइं ॥१२१॥

॥ इति तृतीयाणुव्रते देवयशःकथानकं समाप्तम् ॥

महता विस्तारेण सह देवयशसा रुक्मिण्या च । तयोः सुतेन सार्धं प्राप्तः सूरीणां पादमूले ॥११३॥
सूरिभिर्यतिधर्मे गृहिधर्मेऽपि च सविस्तरे कथिते । राज्ञा च परिज्ञाते, देवयशा रुक्मिण्या समम् ॥११४॥
अनुज्ञापयति राजानं ग्रहीतुं दीक्षां ततश्च स भणति । कर्तव्यमेवैवं किन्तु दशदिवसपर्यन्ते ॥११५॥
ताभ्यामपि तथा प्रतिपन्ने पुनरपि वन्दित्वा विधिना गुरुचरणान् । देवयशआदिभिः समं राजा निजमन्दिरं प्राप्तः॥
तेषां पार्श्वे आनीय गोत्रिणं मेलयति समग्रमपि । तथा सर्वत्रामारिमुद्घोषयति पुरे तत्र ॥११७॥
तथा निजभाण्डागाराद्ददाति यदृच्छया चैत्यगृहेषु । दापयति द्रविणं सुबहु पूजयति च चतुर्विधं संघम्॥११८॥
तथा दीनानाथेभ्यो दापयति दानं ततः सबहुमानम् । श्रेष्ठिपदे तत्पुत्रं स्थापयति दत्त्वा सुबहु द्रविणम्॥११९॥
ततो विधिपूर्वं तयोर्दापयति दीक्षां स्वयं च गृहिधर्मम् । प्रतिपद्यते उत्सर्पति सर्वतो जिनमतं ततः ॥१२०॥
साधुर्देवयशा रुक्मिणी च परिपाल्य व्रतं सम्यक् । लब्ध्वा केवलज्ञानं तेनैव भवेन सिद्धौ ॥१२१॥

तेणेहिं समाणीयं गिण्हइ कोणक्कएण जो वणिओ । सो नाहडोव्व वहबंधभायणं होइ इहइंपि ॥१॥
तथाहि;—

आसि जलहिव्व विदुमपणोहरं विउललच्छिकुलभवणं । भद्दिलपुरं पसिद्धं सिट्ठी तत्थत्थि थिरदेवो॥२॥
भज्जा तस्स सुसीला कमलसिरी ताण नाहडो पुत्तो । सो य पयईए लुद्धो हट्टे ववहरइ भयरहिओ॥३॥
अह अन्नया स केणवि मित्तेण पलोभिओ जहा बाहिं । वणिजारयाण सत्थो बहुभंडो आगओ अत्थि॥४॥
तो सो तेण समं चिय तहिं गओ पणियसट्टिकरणत्थं । पभणइ मित्तं वाणिज्जकारए ते पयंसेहि ॥५॥
तो उज्जाणे सूरिं सो दंसइ साहुपरिवुडं तस्स । सो जंपइ निग्गंथा एए, इयरो भणेइ तहवि ॥६॥
बहुमुल्लभंडकलिया दिंति य नियभंडयं अइमहग्घं । तल्लाभेण सलोभो नासइ दालिद्दवेयालो ॥७॥
तो नमिऊणं सूरिं भणियं मित्तेण एस वणिपुत्तो । वणिजत्थं इह पत्तो ता दंसह किंपि नियभंडं ॥८॥
नियहिययगंठिठवियं बहुमुल्लं रयणमुत्तियाईयं । तो तेहिं सो भणिओ गाहगबुद्धी जइ इमस्स ॥९॥
ता दंसिमो समग्गं अन्नह किं आलुयालभणिएहिं । आयासिज्जइ अप्पा तद्दंसणसट्टिसन्नाहिं ? ॥१०॥
तो नाहडेण भणियं छोडह गंठी पयंसह मणीओ । न हि थविथमोत्तियाणं नणु अग्धो तीरए काउं॥११॥
तो सवणामयसुहएण गहिरसद्देण मुणिवरो भणइ । सम्मत्तमहारयणं जइ तुह पडिहाइ तो गिन्ह ॥१२॥
जिणसासणसुद्धागरसंभूयं भूरिगुणगणग्घवियं । चिंतामणिव्व मणवंछियत्थसंपायणपवीणं ॥१३॥
तह विमलं सच्छायं दुइयं मुत्ताभिरामयं हारं । पाणिवहविरइनामं तिविहं तिविहेण नवसरियं ॥१४॥

स्तेनैः समानीतं गृह्णाति क्राणक्रयेण यो वणिक् । स नाहड इव वधबन्धभाजनं भवतीहापि ॥१॥
आसीज्जलधिवद् विद्रुममनोहरं विपुललक्ष्मीकुलभवनम् । भद्दिलपुरं प्रसिद्धं श्रेष्ठी तत्रास्ति स्थिरदेवः ॥२॥
भार्या तस्य सुशीला कमलश्रीस्तयोर्नाहडः पुत्रः । स च प्रकृत्या लुब्धो हट्टे व्यवहरति भयरहितः ॥३॥
अथान्यदा स केनापि मित्रेण प्रलोभितो यथा बहिः । वाणिज्यकारकाणां सार्थो बहुभाण्ड आगतोऽस्ति ॥४॥
ततः स तेन सममेव तत्र गतः पण्यविनिमयकरणार्थम् । प्रभणति मित्रं वाणिज्यकारकांस्तान् प्रदर्शय ॥५॥
तत उद्याने सूरिं स दर्शयति साधुपरिवृतं तस्य । स जल्पति निर्ग्रन्था एते, इतरो भणति तथापि ॥६॥
बहुमूल्यभाण्डकलिता ददति च निजभाण्डमतिमहार्घम् । तल्लाभेन सलोभो नश्यति दारिद्र्यवेतालः ॥७॥
ततो नत्वा सूरिं भणितं मित्रेणैष वणिक्पुत्रः । वाणिज्यार्थमिह प्राप्तस्तस्माद् दर्शय किमपि निजभाण्डम् ॥८॥
निजहृदयग्रन्थिस्थापितं बहुमूल्यं रत्नमौक्तिकादिकम् । ततस्तैः स भणितो ग्राहकबुद्धिर्यद्यस्य ॥९॥
तद् दर्शयामः समग्रमन्यथा किं निरर्थकभणितैः । आयास्यत आत्मा तद्दर्शनविनिमयसंज्ञाभिः ? ॥१०॥
ततो नाहडेन भणितं छोटयत ग्रन्थीन् प्रदर्शयत मणीन् । नहि स्थगितमौक्तिकरत्नानामर्घः शक्यते कर्तुम् ॥११॥
ततः श्रवणामृतसुखदेन गभीरशब्देन मुनिवरो भणति । सम्यक्त्वमहारत्नं यदि तव प्रतिभाति ततो गृहाण॥१२॥
जिनशासनशुद्धाकरसंभूतं भूरिगुणगणपूर्णम् । चिन्तामणिवद् मनोवाञ्छितार्थसंपादनप्रवीणम् ॥१३॥

---

१ क. ग. रूप° । २ क °घं ।

इच्चाइसाहुधम्मो गिहिधम्मोवि हु पेवेचओ कहिओ। कम्मखओवसमाओ पडिवन्नो तेहिं समगंपि ॥१५॥
नमिऊण मुणिं दुन्निवि संपत्ता नियगिहेसु कुव्वंति। जहगिहियं गिहिधम्मं अहन्नया नाहडो हट्टे ॥१६॥
ववहरइ जाव तत्तो चोरा गहिऊण कणयमाईयं। आणंति तस्स हट्टं पच्छन्नं गिण्हए सोवि ॥१७॥
कालक्खयं कुणंतो कयाइ दिट्ठो स तेण मित्तेण। भणिओ न जुत्तमेयं तइयवयं तुज्झ सकलंकं ॥१८॥
एवं होइत्ति, तओ पयंपए नाहडो जहा मित्त!। अदिन्नादाणं चिय पचक्खायं मए न इमं ॥१९॥
इयरो भणइ गुरूहिं तइयम्मि वयम्मि एस अइयारो। तेनाहडकयरूवो कहिओ तम्हा चयसु एयं ॥२०॥
इय भणिय गओ मित्तो, ठावइ पुण नाहडो मणे एवं। जइधम्मोवि हु कहिओ गुरुहिं किं तंपि पालेमि? ॥
अह एक्कनरकरेणं पवरा रयणावली समाणीया। तह चेव नाहडेणं गहिया सा थेवमुल्लेण ॥२२॥
ववहरइ तस्स हट्टे निवस्स भंडारिओ विमलनामा। तव्वेलाए सोवि हु संपत्तो तस्स पासम्मि ॥२३॥
पभणइ पट्टदुउलयकप्पडकोडीगयं पयंसेसु। गिण्हामो अभिरुइयं जेणं तो सो समुट्ठेउं ॥२४॥
सयमेव य पुट्टलियं गहिउं बाहिं समागओ जाव। ताव य कडियडीओ पडिया रयणावली झत्ति ॥२५॥
तं गहिऊणं भणियं भूवइभंडारिएण भो सिट्ठि!। किं एयंति तओ सो खुहिओ जंपेइ न हु किंचि ॥२६॥
ता गहिऊणं हत्थे भणिओ अन्नंपि कुंडलाईयं। समग्गं गयमेईए ता किं तंपि हु तुह सयासे? ॥२७॥
तं सोउं सो जंपइ, एसा देसागयाण वणियाण। हत्थाओ मए गहिया लक्खेणं, भणइ तो इयरो ॥२८॥

तथा विमलं सच्छायं द्वितीयं मुक्ताभिरामं हारम्। प्राणिवधविरतिनामानं त्रिविधं त्रिविधेन नवमालम् ॥१४॥
इत्यादिसाधुधर्मो गृहिधर्मोऽपि खलु भगवता कथितः। कर्मक्षयोपशमात् प्रतिपन्नस्ताभ्यां सममपि ॥१५॥
नत्वा मुनिं द्वावपि संप्राप्तौ निजगृहयोः कुरुतः। यथागृहीतं गृहिधर्ममथान्यदा नाहडो हट्टे ॥१६॥
व्यवहरति यावत् तत्रचौरा गृहीत्वा कनकादिकम्। आनयन्ति तस्य हट्टं प्रच्छन्नं गृह्णाति सोऽपि ॥१७॥
कालक्षयं कुर्वन् कदाचिद् दृष्टः स तेन मित्रेण। भणितो न युक्तमेतत् तृतीयव्रतं तव सकलङ्कम् ॥१८॥
एवं भवतीति, ततः प्रजल्पति नाहडो यथा मित्र!। अदत्तादानमेव प्रत्याख्यातं मया नेदम् ॥१९॥
इतरो भणति गुरुभिस्तृतीये व्रत एषोऽतिचारः। स्तेनाहृतग्रहरूपः कथितस्तस्मात् त्यजैतम् ॥२०॥
इति भणित्वा गतो मित्रं, स्थापयति पुनर्नाहडो मनस्येवम्। यतिधर्मोऽपि हि कथितो गुरुभिः किं तमपि पालयामि ॥२१॥
अथैकनरकरेण प्रवरा रत्नावली समानीता। तथैव नाहडेन गृहीता सा स्तोकमूल्येन ॥२२॥
व्यवहरति तस्य हट्टे नृपस्य भाण्डागारिको विमलनामा। तद्वेलायां सोऽपि हि संप्राप्तस्तस्य पार्श्वे ॥२३॥
प्रभणति पट्टदुकूलकर्पटकोटिगतं प्रदर्शय। गृह्णीमोऽभिरुचितं येन ततः स समुत्थाय ॥२४॥
स्वयमेव च पोट्टलिकां गृहीत्वा बहिः समागतो यावत्। तावच्च कटीतटतः पतिता रत्नावली झटिति ॥२५॥
तां गृहीत्वा भणितं भूपतिभाण्डागारिकेण भोः श्रेष्ठिन्!। किमेतदिति ततः स क्षुभितो जल्पति नहि किञ्चित् ॥२६॥
तथा गृहीत्वा हस्ते भणितोऽन्यदपि कुण्डलादिकम्। सर्वं गतमेतया तस्मात् किं तदपि तव सकाशे? ॥२७॥
तत् श्रुत्वा स जल्पति, एषा देशागतानां वणिजाम्। हस्तात् मया गृहीता लक्षेण, भणति तत इतरः ॥२८॥

मा जंप असंबद्धं जं एसा निवइणो हिययहरणी। परपणइणिव्व सगुणा ता सयमप्पसु नरवइस्स ॥२९॥
अन्नह निवेण नाए धणेण देहेण छुट्टसि न वच्छ!। इय तत्थ भणंताणं पत्तो आरक्खिओ सहसा ॥३०॥
हण हण हणत्ति भणिरेण तेणमभिहणिय खग्गजवएहिं। बद्धो तेण रडंतो सो वरओ नाहडो वणिओ॥३१॥
भंडारिएण पुट्ठं किमिमं, आरक्खिओ भणइ एत्थ। एसको पत्तो चोरो सेहिज्जंतेण तेणेसो ॥३२॥
कहिओ मोसट्ठाणं रायाभरणाइयाण सव्वाण। अह रयणावलिसहिओ नीओ सो तेण निवपासे ॥३३॥
तह विन्नत्तं रन्नो तक्करचक्कस्स देव! वणिओवि। हारावइउं एसो मोसं गिण्हइ समग्गंपि ॥३४॥
तो रन्नो मंतिमुहम्मि निवडिया कोवतरलिया दिट्ठी। तेणंवि वणिओ भणिओ निवआहरणं समग्गंपि ॥
अप्पसु जं गहियं तह अन्नजणस्सावि संतियं तुज्झ। जं मोसमत्थि पासे तं, अन्नहा निच्चुलं मरसि ॥३६॥
तो तेणं पडिभणियं सव्वं अप्पेमि जं मया कीयं। मोत्तुं हारं एक्कं गओ स जम्हा अवगईए ॥३७॥
तइलोक्कसारहारं हा रे! जइ तंपि नो समप्पेसि। तो नत्थि तुज्झ जीयं इय भणिउं घोरबंधेहिं ॥३८॥
बंधाविय ताडावइ कसाय घाएहिं घोरतरएहिं। तहवि न मन्नइ हारं समप्पिउं मंतिणा तत्तो ॥३९॥
हक्कारिय तज्जणओ भणिओ पुच्छेहिं नियसुयं एयं। तेणवि रहम्मि भणिओ रे रे कुलपंसण! सुणेहि॥
मह वारंतस्स तए तया समं चरडचोरमाईहिं। पारद्धो ववहारो तस्स फलं एरिसं जाय ॥४१॥
अइलोहग्गहगहिओ रायविरुद्धंपि कुणसि ववहारं। काउव्व नियसि पिंडं न पिच्छओ लउडयपहारं ॥४२॥

मा जल्पासंबद्धं यदेषा नृपतेर्हृदयहरणी। परप्रणयिनीव सगुणा तस्मात्स्वयमर्पय नरपतये ॥२९॥
अन्यथा नृपेण ज्ञाते धनेन देहेन छुट्यसे न वत्स!। इति तत्र भणतोः प्राप्त आरक्षिकः सहसा ॥३०॥
हत हत हतेति भणित्रा तेनाभिहत्य खड्गजवैः। बद्धस्तेन रटन् स वराको नाहडो वणिक् ॥३१॥
भाण्डागारिकेण पृष्टं किमिदम्, आरक्षिको भणत्यत्र। एष प्राप्तश्चौरो गवेषयता तेनैषः ॥३२॥
कथितो मोषस्थानं राजाभरणादिकानां सर्वेषाम्। अथ रत्नावलीसहितो नीतः स तेन नृपपार्श्वे ॥३३॥
तथा विज्ञप्तं राज्ञे तस्करचक्रेण देव! वणिगपि। हारमिवैष मोषं गृह्णाति समग्रमपि ॥३४॥
ततो राज्ञो मन्त्रिमुखे निपतिता कोपतरलिता दृष्टिः। तेनापि वणिग् भणितो नृपाभरणं समग्रमपि ॥३५॥
अर्पय यद् गृहीतं, तथान्यजनस्यापि संबन्धी तव। यो मोषोऽस्ति पार्श्वे तम्, अन्यथा निर्मूलं म्रियसे ॥३६॥
ततस्तेन प्रतिभणितं सर्वमर्पयामि यद् मया क्रीतम्। मुक्त्वा हारमेकं गतः स यस्मादपगत्या ॥३७॥
त्रैलोक्यसारहारं हा रे! यदि तमपि नो समर्पयसि। तदा नास्ति तव जीवितमिति भणित्वा घोरबन्धैः ॥३८॥
बन्धयित्वा ताडयति कशाया घातैर्घोरतरैः। तथापि न मन्यते हारं समर्पयितुं, मन्त्रिणा ततः ॥३९॥
हक्कारयित्वा तज्जनको भणितः पृच्छ निजसुतमेतम्। तेनापि रहसि भणितो रे रे कुलपांसन! शृणु ॥४०॥
मम वारयतस्त्वया तदा समं चरटचौरादिभिः। प्रारब्धो व्यवहारस्तस्य फलमीदृशं जातम् ॥४१॥
अतिलोभग्रहगृहीतो राजविरुद्धमपि करोषि व्यवहारम्। काक इव पश्यसि पिण्डं न पृष्ठतो लकुटप्रहारम् ॥

अन्नायारविढत्तो अत्थोऽणत्थस्स कारणं होइ । इह परलोए य तहा देइ अणेगाइं दुक्खाइं ॥४३॥
वीससियवायणेणं तहेव मुद्धाण वंचणेणं वा । परपीडाजणएणं अन्नेण य तह उवाएण ॥४४॥
जो विढवइ परकीओ अत्थो निरु निग्घिणेण चित्तेण । सो कुणइ भयं घोरं खयं च पुव्विल्लअत्थस्स ॥४५॥
ता तुम्ह इहं होही मरणं, रक्खेमि जइ पुण कहेसि । हारो जत्थ तए सो मुक्को दिन्नो य कस्सावि ॥४६॥
तो तेण पिया भणिओ नहु नहु हारस्स ताय ! वत्ता वि । कायव्वा जेण सो दिन्नो मित्तस्स अमुयस्स ॥४७॥
मा तस्स होउ नासो सदव्वसकुडुंबयस्स रायाओ । मह होउ इमं सव्वं दुन्नयकारिस्स पावस्स ॥४८॥
इय निच्छयं नियउं पुत्तस्स मणम्मि रंजिओ सिट्ठी । एयंपि सुपुरिसत्तं इमस्स जं रक्खए मित्तं ॥४९॥
तो तत्तासं मोत्तुं सिट्ठी निवअंतियम्मि संपत्तो । विन्नवइ देव ! कीरउ मज्झ पसाओ निसामेस्स ॥५०॥
हारविरुद्धं मज्झं सामाओ नेव अप्पिही एस । मज्झ य अत्थनिहाणे पण कोडीओ सुवन्नस्स ॥५१॥
तम्मज्झाओ गिण्हउ देवो हारस्स मुल्लमहियंपि । तह एयम्मि वि दंडे लेउ सुवन्नंति इय सोउं ॥५२॥
भणइ निवो उवलक्खइ जिणवयणाओ गमिम्म अच्छरियं । थिरदेहसरीराओ जं उप्पन्नो इमो पुत्तो ॥५३॥
एयारिसम्मि समए पयडंति हु गोरए पण भत्तो । एस निवागमणंपि हु पयडइ इय रिउमइणाए ॥५४॥
तो नायरमाणोवि य भणइ निद्दिम्म भणइ तुह पुत्तो । एसो, आहरणं पुण अप्पावसु इय निसामेउं ॥
भणिउं हरावयं वि पत्थिव नइ नायरं गिहे पत्तो । सह पुत्तेण सिट्ठी रायाइट्ठं अणुट्ठेइ ॥५६॥

अन्यायार्जितोऽर्थोऽनर्थस्य कारणं भवति । इह परलोके च तथा ददात्यनेकानि दुःखानि ॥४३॥
विश्वसितवचनेन तथैव मुग्धानां वञ्चनेन वा । परपीडाजननेनाऽन्येन च तथोपायेन ॥४४॥
यो गृह्णाति परकीयोऽर्थो निश्चितं निर्घृणेन चित्तेन । स करोति भयं घोरं क्षयं च पूर्वीयार्थस्य ॥४५॥
तस्मात् तवेह भविष्यति मरणं, रक्षामि यदि पुनः कथयसि । हारो यत्र त्वया स मुक्तो दत्तो वा कस्यापि ॥४६॥
ततस्तेन पिता भणितो नहि नहि हारस्य तात ! वार्तापि । कर्तव्या येन स दत्तो मित्रायामुकाय ॥४७॥
मा तस्य भवतु नाशः सद्रव्यसकुटुम्बकस्य राज्ञः । मम भवत्विदं सर्वं दुर्नयकारिणः पापस्य ॥४८॥
इति निश्चयं दृष्ट्वा पुत्रस्य मनसि रञ्जितः श्रेष्ठी । एतदपि सुपुरुषत्वमस्य यद् रक्षति मित्रम् ॥४९॥
ततस्त्रासं मुक्त्वा श्रेष्ठी नृपान्तिके संप्राप्तः । विज्ञापयति देव ! क्रियतां मम प्रसादो निशमय ॥५०॥
हारविरुद्धं मम [illegible] । मम चार्थनिधाने पञ्च कोट्यः सुवर्णस्य ॥५१॥
तन्मध्याद् गृह्णातु देवो हारस्य मूल्यमधिकमपि । तथैतस्मिन्नपि दण्डे लातु सुवर्णमिति श्रुत्वा ॥५२॥
भणति नृप [illegible] । स्थिरदेहशरीराद् यदुत्पन्नोऽयं पुत्रः ॥५३॥
[illegible] । एष निवारणमपि हि प्रकटयति [illegible] ॥५४॥
[illegible] । एष, आभरणं पुनरर्पय इति निशम्य ॥५५॥
भणित्वा [illegible] । सह पुत्रेण श्रेष्ठी राजादिष्टमनुतिष्ठति ॥५६॥

---

१ क. [illegible]

सो य तओ ठाणाओ अप्पडिक्कंतो मओ गओ नरयं । इय नाउं अईयारं वज्जइ एयं पयत्तेण ॥५७॥

॥ इति तृतीयाणुव्रते प्रथमातिचारदृष्टान्ते नाहडकथा समाप्ता ॥

स च ततः स्थानादप्रतिक्रान्तो मृतो गतो नरकम् । इति ज्ञात्वाऽतीचारं वर्जयेनं प्रयत्नेन ॥५७॥

जो चित्तुं तइयव्वयमुच्छाहइ तक्करे जणे मुसिउं । इहलोए परलोए दुक्खं सो लहइ महणोव्व ॥१॥
तथाहि;—
सप्पायारं बहुसउणसेवियं पउरसावयाइन्नं । अत्थि नयरं पसिद्धं महाअरण्णंव कुसुमपुरं ॥२॥
उव्वूढखमाभारो निव्वूढदओ परूढगुरुवंसो । वरपव्वउव्व सुथिरो राया वइरोयणो तत्थ ॥३॥
महुमहतणुव्व लच्छीए परिगया वरविलासकयसोहा । ललिया तस्सत्थि पिया सारंगसुदंसणसणाहा॥४॥
ताणं दुल्लहराओ पुत्तो असुरोव्व सुरसमूहस्स । गुरुदुक्खलक्खखाणी महणो नामेण से मित्तो ॥५॥
कस्सवि हरेइ दव्वं कस्सवि महिलं बलावि गिण्हेइ । उम्मिट्ठकरिवरो इव उम्मूलइ नयसमूहं सो ॥६॥
तो पउरजणो रावं करेइ रायस्स अग्गओ एवं । देव ! अनाहव्व पुरी कुमरेण विलुंटिया अहियं ॥७॥
तो नरनाहो कुमरं रुट्ठो तज्जेइ रे दुरायार ! । मह सीमं मुत्तूणं गच्छसु सिच्छाए निच्छयओ ॥८॥
न हु होसि तुमं पुत्तो जो मह पुव्विल्लपुरिसपंतीए । जत्तेण पालियाओ पयाउ लुंटेसि लीलाए ॥९॥
पसुपुत्तपविचिय तुल्लयं खु रज्जव्वयं वयंति बुहा । तं विवरीयं जायइ तुह दोसे मह सहंतस्स ॥१०॥
एसो य लक्खहोमो एयं सरकूवदेवगिहकरणं । नीईए पालिज्जइ जं नियरज्जे जणो सव्वो ॥११॥
उक्तं च;—

"दुष्टस्य दण्डः सुजनस्य पूजा न्यायेन कोशस्य च संप्रवृद्धिः ।
अपक्षपातो रिपुराष्ट्ररक्षा पञ्चैव यज्ञाः कथिता नृपाणाम् ॥
किं देवकार्येण नराधिपानां कृत्वा हि मन्युं विषमस्थितानाम् [१] ।

यो गृहीत्वा तृतीयव्रतमुत्साहयति तस्कराञ्जनान् मोषितुम् । इहलोके परलोके दुःखं स लभते मद्दन इव ॥१॥
सप्राका(प्रा)रं बहुसगुण(शकुन)सेवितं प्रचुरश्रावका(श्वापदा)कीर्णम् ।
अस्ति नगरं प्रसिद्धं महारण्यमिव कुसुमपुरम् ॥२॥
उद्व्यूढक्षमाभारो निर्व्यूढदयः (दकः) प्ररूढगुरुवंशः । परपर्वत इव सुस्थिरो राजा वैरोचनस्तत्र ॥३॥
मधुमथतनुरिव लक्ष्म्या परिगता वरविलासकृतशोभा । ललिता तस्यास्ति प्रिया सा(स)रङ्गसुदर्शनसनाथा॥४॥
तयोर्दुर्लभराजः पुत्रोऽसुर इव सुरसमूहस्य । गुरुदुःखलक्षखानिर्महनो नाम्ना तस्य मित्त्रम् ॥५॥
कस्यापि हरति द्रव्यं कस्यापि महिलां बलादपि गृह्णाति । उन्मुक्तकरिवर इवोन्मूलयति नय(नग)संमूहं सः ॥
ततः पौरजनो रावं करोति राज्ञोऽग्रत एवम् । देव ! अनाथेव पुरी कुमारेण विलुण्टिताऽधिकम् ॥७॥
ततो नरनाथः कुमारं रुष्टस्तर्जयति रे दुराचार ! । मम सीमानं मुक्त्वा गच्छ स्वेच्छया निश्चयतः ॥८॥
खलु भवसि त्वं पुत्रो यो मम पूर्वीयपुरुषपङ्क्त्या । यत्नेन पालिताः प्रजा लुण्टसि लीलया ॥९॥
. . . तुल्यं खलु राज्यव्रतं वदन्ति बुधाः । तद् विपरीतं जायते तव दोषान् मम सहमानस्य ॥१०॥
. च लक्षहोम एतत् सरःकूपदेवगृहकरणम् । नीत्या पाल्यते यद् निजराज्ये जनः सर्वः ॥११॥

१ क. °दुरस्स ख °दुसस्स ।

तद्देवकार्यं च स एव यज्ञो यदश्रुपाता न पतन्ति राष्ट्रे ॥"

किञ्च।

सीयं खुहं पिवासं सहेमि जेसिं कए सयावि अहं। तेसिं तं घरसारं दारे य हढेण अवहरसि ॥१२॥
ता न तए मह कज्जं सज्जो रज्जं चएसु महतणयं। वर सुन्नचिय साला मा भरिया चोरचरडाणं॥१३॥
तो रायवयणवणदवगुरुयरजालावलीपलित्तंगो। कुमरो मदणसमेओ चलिओ नयरं विमुत्तूण ॥१४॥
ता जा कम्मिवि नयरे तलायपालीए मुणिवरो तेण। दिट्ठो सिद्धसुएणं संवाहिज्जंतपयकमलो ॥१५॥
तं वंदिऊण सोवि हु उवविट्ठो तत्थ चिट्ठए जाव। ता तन्नयरपहाणं विलासिणीविंदमणुपत्तं ॥१६॥
एक्काए तो भणियं हला हला! पिच्छ पिच्छ अच्छरियं। नयणमहूसवभूयं रूवं एयस्स भिक्खुस्स॥१७॥
नियरूवगव्विયાए ता भणिया धुक्किऊण अन्नाए। झुंछियगल्लं एयं मा भत्तारं हला! कुणसु ॥१८॥
तं सुणिय सिद्धपुत्तो कुविओ गुरुपरिभवोत्ति कल्लिऊण। विज्जाबलेण तं लहु कुणइ मुणिं पइ सकाममणं॥
अह सा पिच्छंतीणं अन्नाणं भणइ मुणिवरं सुहय!। रहियाए तए पाया वहंति नो मह इओ गंतुं॥२०॥
इयराउ भणंति हला! दट्ठुमिमं थुक्कियस्स तुह तस्स। इय निव्वाणं जायं तो सा दीणाणणा भणइ॥
मा मह खयम्मि खारं खिवेह सप्पंसुकीलिया होउं। मन्नावह किंतु इमं जलंजलिं देह वा मज्झ ॥२२॥
अह निविडपीडिया सा पडिया भूमीए विलवए सुबहुं। तो विज्जं संहरिउं सा भणिया सिद्धपुत्तेण॥२३॥
रमणीउ एस मन्नइ मायंगीउव्व जो अछिप्पाओ। ता तुह इत्थ किलेसो होही विफलो विरम तम्हा॥२४॥
किञ्च।

शीतं क्षुधं पिपासां सहे येषां कृते सदाप्यहम्। तेषां त्वं गृहसारं दारांश्च हठेनापहरसि ॥१२॥
तस्मान्न तव मम कार्यं सद्यो राज्यं त्यज मदीयम्। वरं शून्यैव शाला मा भृता चौरचरटैः ॥१३॥
ततो राजवचनवनदवगुरुतरज्वालावलीप्रदीप्ताङ्गः। कुमारो मदनसमेतश्चलितो नगरं विमुच्य ॥१४॥
तावद्यावत्कस्मिन्नपि नगरे तडागपाल्यां मुनिवरस्तेन। दृष्टः सिद्धसुतेन संवाह्यमानपदकमलः ॥१५॥
तं वन्दित्वा सोऽपि खलूपविष्टस्तत्र तिष्ठति यावत्। तावत्तन्नगरप्रधानं विलासिनीवृन्दमनुप्राप्तम् ॥१६॥
एकया ततो भणितं हला हला! पश्य पश्याश्चर्यम्। नयनमहोत्सवभूतं रूपमेतस्य भिक्षोः ॥१७॥
निजरूपगर्वितया तदा भणिता थूत्कृत्यान्यया। परिशोषितगल्लमेनं मा भर्तारं हला! कुरुष्व ॥१८॥
तच्छ्रुत्वा सिद्धपुत्रः कुपितो गुरुपरिभव इति कलयित्वा। विद्याबलेन तां लघु करोति मुनिं प्रति सकाममनसम् ॥
अथ सा पश्यन्तीष्वन्यासु भणति मुनिवरं सुभग!। रहितया त्वया पादौ वहतो नो ममेतो गन्तुम् ॥२०॥
इतरा भणन्ति हला! दृष्टुमिमं थूत्कृतस्य तव तस्य। इदं निर्वाणं जातं ततः सा दीनानना भणति ॥२१॥
मा मम क्षते क्षारं क्षिपत सत्पांशुक्रीडिता भूत्वा। मानयत किन्त्विमं जलाञ्जलिं दत्त वा मम ॥२२॥
अथ निबिडपीडिता सा पतिता भूमौ विलपति सुबहु। ततो विद्यां संहृत्य सा भणिता सिद्धपुत्रेण ॥२३॥
रमणीरेष मन्यते मातङ्गीरिव योऽस्पृश्याः। तस्मात्तवात्र क्लेशो भविष्यति विफलो विरम तस्मात् ॥२४॥

जइ तुह इत्थणुराओ मन्नसि अप्पाणमेयआयत्तं। ता कुण वयणमिमेसिं अविचलपरमत्थसुहजणयं॥२५॥
तो भणइ मुणिं वेसा जं कायव्वं मए तमाइसह। तो कहिउं संसारं दुक्खाण खणिं मुणी तेसिं ॥२६॥
वन्नइ मुत्तीए सुहं तीए उवायं जिणिंदधम्मं च। कहइ अहिंसारूवं तं च कसायाण परिहारा ॥२७॥
मुक्कारंभाणं सो, विसयविरत्ताण सा पुण अवत्था। इचाइ पवंचेउं महव्वयाणुव्वए कहइ ॥२८॥
सम्मत्तेणं सहिए, एयं च तडट्ठिओ कुमारोवि। सुणिउं तप्परमत्थं मुणिउं च मुणिं पणमिऊण ॥२९॥
भणइ अकारणवच्छल निच्छउम मुणिंद परमकारुणिय!। मोत्तुं विसयपिवासं जुत्तं तुह पासमणुसरिउं॥
किंतु समयंतरे तं होही तुहपयपसायओ नाह!। गिहिधम्मेण पसाओ ता किज्जउ मज्झ लहु इण्हिं॥३१॥
तम्मित्तो मइणोवि हु तहेव वेसा अणंगसेणावि। पत्थइ सावयधम्मं तव्वयणं सलहइ मुणीवि ॥३२॥
पासट्ठियवेसाओ काओवि चयंति मज्जमंसाइं। साहम्मिउत्ति कुमरं अणंगसेणा गिहं नेइ ॥३३॥
उवयरइ सबहुमाणं अह तीए सरूवमवितहं कहिउं। कुमरो जा चलइ पुरो ता सा सह चलइ तेणेव॥
तत्तो कमेण जंतेण तेण पत्तं पुरं पुरं नाम। पिउविसयसंधिदेसे देसे निवविस्ससेणस्स ॥३५॥
तत्थ सकलत्तमित्तो जा जिणभवणम्मि वंदए देवे। ता तप्पुराहिगारी समागओ तत्थ तम्मि खणे॥३६॥
जिणवरदंसणहेउं, दिट्ठो कुमरोवि तेण भत्तिवसा। रोमंचंचियगत्तो जिणबिंबनिविट्ठदिट्ठिजुओ ॥३७॥
तो सो चिंतइ इमिणा आगारेणं न होइ सामन्नो। एस नरो, तम्मित्तं तो पुच्छइ बाहरायेउं ॥३८॥

यदि तवात्रानुरागो मन्यस आत्मानमेतदायत्तम्। तदा कुरु वचनमेषामविचलपरमार्थसुखजनकम् ॥२५॥
ततो भणति मुनिं वेश्या यत्कर्तव्यं मया तदादिशत। ततः कथयित्वा संसारं दुःखानां खनिं मुनिस्तासाम्॥
वर्णयति मुक्तेः सुखं तस्या उपायं जिनेन्द्रधर्मं च। कथयत्यहिंसारूपं तच्च कषायाणां परिहारात् ॥२७॥
मुक्तारम्भाणां सः, विषयविरक्तानां सा पुनरवस्था। इत्यादि प्रपञ्च्य महाव्रताणुव्रतानि कथयति ॥२८॥
सम्यक्त्वेन सहितानि, एतच्च तटस्थितः कुमारोऽपि। श्रुत्वा तत्परमार्थं ज्ञात्वा च मुनिं प्रणम्य ॥२९॥
भणत्यकारणवत्सल निश्छद्मन् मुनीन्द्र परमकारुणिक!। मुक्त्वा विषयपिपासां युक्तं तव पार्श्वमनुसर्तुम्॥३०॥
किन्तु समयान्तरे तद् भविष्यति त्वत्पदप्रसादतो नाथ!। गृहिधर्मेण प्रसादस्तावत्क्रियतां मम लघ्विदानीम्॥
तन्मित्रं मदनोऽपि खलु तथैव वेश्याऽनङ्गसेनापि। प्रार्थयते श्रावकधर्मं तद्वचनं श्लाघते मुनिरपि ॥३२॥
पार्श्वस्थितवेश्याः का अपि त्यजन्ति मद्यमांसानि। साधर्मिक इति कुमारमनङ्गसेना गृहं नयति ॥३३॥
उपचरति सबहुमानमथ तस्यै स्वरूपमवितथं कथयित्वा। कुमारो यावच्चलति पुरस्तावत्सा सह चलति तेनैव॥
ततः क्रमेण यता तेन प्राप्तं पुरं पुरं नाम। पितृविषयसंधिदेशे देशे नृपविश्वसेनस्य ॥३५॥
तत्र सकलत्रमित्रो यावज्जिनभवने वन्दते देवान्। तावत्तत्पुराधिकारी समागतस्तत्र तस्मिन्क्षणे ॥३६॥
जिनवरदर्शनहेतोः, दृष्टः कुमारोऽपि तेन भक्तिवशात्। रोमाञ्चाञ्चितगात्रो जिनबिम्बनिविष्टदृष्टियुगः ॥३७॥
ततः स चिन्तयत्यनेनाकारेण न भवति सामान्यः। एष नरः, तन्मित्रं ततः पृच्छति व्याहार्य ॥३८॥

---

१ क [illegible]

सोवि हु तव्वुत्तंतं जहट्ठियं नाउए अहिगारी । जोडियहत्थो कुमरं पत्थिय नियमंदिरं नेइ ॥३९॥
सम्माणइ सक्कारइ, इओ य जमालिपल्लिनाहेण । सुयअलियनरेसरविस्ससेणपेसवत्तेण ॥४०॥
आगंतूणं रुद्धं तं पुरमित्तो जलं न तम्मज्झे । बाहिरजलं निरुद्धं परचक्केणं तओ लोओ ॥४१॥
अच्चंतमाउलत्तं पत्तो अहिगारिणं भणइ एवं । पुरमेयस्स समप्पह काऊण दयं उवरि अम्ह ॥४२॥
किंकायव्वविमूढो अहिगारी जाव चिट्ठए ताव । तो कुमरेणं भणियं एगंते, भणह लोयमिणं ॥४३॥
जह अम्ह जुज्झं होही तं काहमहं पभायसमयम्मि । सो तेण तहेव कयं पच्छा कुमरं भणइ सोवि ॥४४॥
किं कायव्वमियाणिं कुमरो तं भणइ जमिह कायव्वं । तं तुम्ह पभाएच्चिय कहियव्वं संपयं नेव ॥४५॥
तो रयणीए कुमरो पायारं लंघिऊण किरणेण । विज्जुक्खित्तेण गओ आवासे पल्लिनाहस्स ॥४६॥
तस्स य सयणट्ठाणं संचारिमकट्ठमंडवस्सुवरिं । तह चेव तत्थ चडिओ तं सुत्तं धरिय बाहाए ॥४७॥
भणइ अहं इत्थ पुरे अवत्थो आरक्खगो य एयस्स । ता जइ इत्थ पभाए चिट्ठसि तो मरसि निब्भंतं ॥
इय भणिउं नामंकियमुद्दारयणं च तस्स हत्थाओ । घित्तुं तहेव किरणं दाऊणं जाइ सट्ठाणं ॥४९॥
पल्लिवईवि हु भीओ तक्खणमेव य पयाणयं देइ । कहिउं जहट्ठियं परियणस्स आसन्नवत्तिस्स ॥५०॥
अह अहिगारिपराविहु पिच्छंता तं तहेव सुणिऊणं । साहंति तस्स सोवि हु हिट्ठो कुमरस्स तं कहइ ॥५१॥
पभणइ कुमरो पुन्नोदएण तुह जायमेयमह सोवि । कुमरंगुलीए पासइ मुद्दारयणं सुदिप्पंतं ॥५२॥
कोऊहलेण हत्थाउ तस्स गहिऊण तं पलोयंतो । पल्लीवइस्स नामं दट्ठुं रंजियमणो भणइ ॥५३॥

सोऽपि हि तद्वृत्तान्तं यथास्थितं ज्ञात्वाधिकारी । योजितहस्तः कुमारं प्रार्थ्य निजमन्दिरं नयति ॥३९॥
सन्मानयति सत्कारयति, इतश्च जमालिपल्लीनाथेन । श्रुतालीकनरेश्वरविश्वसेनप्रेषितवार्त्तेन ॥४०॥
आगत्य रुद्धं तत्पुरमितो जलं न तन्मध्ये । बाह्यजलं निरुद्धं परचक्रेण ततो लोकः ॥४१॥
अत्यन्तमाकुलत्वं प्राप्तोऽधिकारिणं भणत्येवम् । पुरमेतस्मै समर्पयत कृत्वा दयामुपर्यस्माकम् ॥४२॥
किंकर्तव्यविमूढोऽधिकारी यावत्तिष्ठति तावत् । ततः कुमारेण भणितमेकान्ते, भणत लोकमिमम् ॥४३॥
यथा यद् युद्धं भविष्यति तत्करिष्येऽहं प्रभातसमये । स तेन तथैव कृतं पश्चात्कुमारं भणति सोऽपि ॥४४॥
किं कर्तव्यमिदानीं कुमारस्तं भणति यदिह कर्तव्यम् । तद् युष्माकं प्रभात एव कथयितव्यं सांप्रतं नैव ॥४५॥
ततो रजन्यां कुमारः प्राकारं लङ्घित्वा किरणेन । विद्युत्क्षिप्तेन गत आवासे पल्लीनाथस्य ॥४६॥
तस्य च शयनस्थानं संचारिमकाष्ठशालाया उपरि । तथैव तत्र चटितस्तं सुप्तं धृत्वा बाहुना ॥४७॥
भणत्यहमत्र पुरे यस्य आरक्षकश्चैतस्य । तस्माद् यद्यत्र प्रभाते तिष्ठसि ततो म्रियसे निर्भ्रान्तम् ॥४८॥
इति भणित्वा नामाङ्कितमुद्रारत्नं च तस्य हस्तात् । गृहीत्वा तथैव किरणं दत्त्वा याति स्वस्थानम् ॥४९॥
पल्लीपतिरपि खलु भीतस्तत्क्षणमेव च प्रयाणकं ददाति । कथयित्वा यथास्थितं परिजनस्यासन्नवर्तिनः ॥५०॥
अथाधिकारिणोऽपि हि प्रेक्षमाणास्तत्तथैव श्रुत्वा । कथयन्ति तस्य सोऽपि हि हृष्टः कुमारस्य तत्कथयति ॥५१॥
प्रभणति कुमारः पुण्योदयेन तव जातमेतदथ सोऽपि । कुमाराङ्गुल्यां पश्यति मुद्रारत्नं सुदीप्यमानम् ॥५२॥

तुह पुरिसरयण ! एसो ववसाओ साहसिक्करसियस्स । सो भणइ सच्चमेयं किंपुण तइयव्वयं भग्गं ॥५४॥
सो आह एवमेयं किंपुण साहम्मियम्मि वच्छल्लं । मइ तुब्भेहिं विहियं तं पुण उवयारि संजायं ॥५५॥
संघस्स परमभट्टारयस्स जिणनाहचेइयाणं च । तहवि इह संति गुरुणो, आलोइज्जउ इमं तेसिं ॥५६॥
कुमरेण तो तहेव य विहियं, इत्तो य विस्ससेणोवि । नरनाहो नीरोगो जाओत्ति समागया वत्ता ॥५७॥
पुव्वुत्तवइयरेणं पुरस्स अभयंति सह कुमारेण । निवविस्ससेणमंगलकरणत्थं जाइ अहिगारी ॥५८॥
कहइ कुमरस्सरूवं तं सोउं नरवरो विचिंतेइ । पुत्तरहियस्स पुत्तो एसोच्चिय होउ मह इन्हिं ॥५९॥
थूलाणवराहाणं जंतूण वहम्मि एस जं विरओ । तो विस्सासगयस्सवि मह अत्थि भयं न एयाओ ॥६०॥
इय तं जुवरायपए ठविय निक्खिवइ तम्मि रज्जभरं । उच्छप्पइ तस्संगाउ जिणमयं लद्धसम्मत्तो ॥६१॥
पुव्वुत्थाइयनरवरदेसे दंडाहिवं ठवइ मइणं । तद्देसट्ठियचरडा रज्जंतरनियडदेसठियं ॥६२॥
लुंटंति जणं आणंति तद्धणं माणुसं च, मइणो य । उच्छाहइ ते, तेवि य दिंति पयत्थाण छब्भागं ॥६३॥
सो लोहग्गहयत्थो न गणइ तइयव्वयस्स मालिन्नं । सीमालदेसराओवि जाणिउं चिंतइ, न देसं ॥६४॥
लूडावंतो ठाही एसो तो पायगाओ सो मइणं । वेवरोयावइ, सोवि हु विहिऊणं तइयवयभंगं ॥६५॥
संचियरवरायत्थेसु मुच्छिओ घायगम्मि अइकुद्धो । रुद्दज्झाणोवगओ पत्तो तयाए पुढवीए ॥६६॥
भमिही भवम्मि सुचिरं तम्हा तइयव्वयम्मि अइयारं । तक्करपओगरूवं वज्जइ जइ महइ सिवसोक्खं ॥६७॥

कुतूहलेन हस्तात्तस्य गृहीत्वा तत्प्रलोकमानः । पल्लीपतेर्नाम दृष्ट्वा रञ्जितमना भणति ॥५३॥
तव पुरुषरत्न ! एष व्यवसायः साहसैकरसिकस्य । स भणति सत्यमेतत् किन्तु तृतीयव्रतं भग्नम् ॥५४॥
स आहैवमेतत् किन्तु साधर्मिकेऽपि वात्सल्यम् । मयि युष्माभिर्विहितं तत्पुनरुपकारि संजातम् ॥५५॥
संघस्य परमभट्टारकस्य जिननाथचैत्यानां च । तथापीह सन्ति गुरवः, आलोच्यतामिदं तेभ्यः ॥५६॥
कुमारेण ततस्तथैव च विहितम्, इतश्च विश्वसेनोऽपि । नरनाथो नीरोगो जात इति समागता वार्ता ॥५७॥
पूर्वोक्तव्यतिकरेण पुरस्याभयमिति सह कुमारेण । नृपविश्वसेनमङ्गलकरणार्थं यात्यधिकारी ॥५८॥
कथयति कुमारस्वरूपं तत् श्रुत्वा नरवरो विचिन्तयति । पुत्ररहितस्य पुत्र एष एव भवतु ममेदानीम् ॥५९॥
स्थूलानपराधानां जन्तूनां वधे एष यद् विरतः । ततो विश्वासगतस्यापि ममास्ति भयं नैतस्मात् ॥६०॥
इति तं युवराजपदे स्थापयित्वा निक्षिपति तस्मिन्राज्यभरम् । उत्सर्पयति तत्सङ्गाज्जिनमतं लब्धसम्यक्त्वः ॥६१॥
पूर्वोत्थायितनरवरदेशे दण्डाधिपं स्थापयति मदनम् । तद्देशस्थितचरटा राज्यान्तरनिकटदेशस्थितम् ॥६२॥
लुण्टन्ति जनमानयन्ति तद्धनं मानुषं च, मदनश्च । उत्साहयति तान्, तेऽपि च ददति पदार्थानां षड्भागान् ॥
स लोभग्रहग्रस्तो न गणयति तृतीयव्रतस्य मालिन्यम् । सीमस्थदेशराजोऽपि ज्ञात्वा चिन्तयति, न देशान् ॥६४॥
लुण्टयन् स्थास्यति एष ततः पातकात्स मदनम् । व्यपरोपयति, सोऽपि खलु विधाय तृतीयव्रतभङ्गम् ॥६५॥
संचितरपरायत्तेषु मूर्छितो घातके अतिक्रुद्धः । रौद्रध्यानोपगतः प्राप्तस्तृतीयायां पृथिव्याम् ॥६६॥

---

१ क [illegible]

कुमरोऽवि रज्जधम्मं सुहासुहधम्मं च पालिउं सुचिरं। पत्तो ठाणं सासयमणंगसेणावि तह चेव ॥६८॥

॥ इति गुर्वापाख्याने द्वितीयातिचारविपाके मदनकथा समाप्ता ॥

भ्रमिष्यति भवे सुचिरं तस्मात् तृतीयव्रतेऽतिचारम्। तस्करप्रयोगरूपं वर्जयत यदि काङ्क्षत शिवसौख्यम्॥६७॥
कुमारोऽपि राज्यधर्मं शुभाशुभधर्मं च पालयित्वा सुचिरम्। प्राप्तः स्थानं शाश्वतमनङ्गसेनापि तथैव ॥६८॥

नियनिवविरुद्धरज्जे वाणिज्जं उदयणोव्व जो कुणइ । तइयवयमइयरंतो सो लहइ घणतणुविणासं च ॥१॥
तथाहि;—
बहुमुणिपयसुपवित्तं सत्तरिसिनिसेवियं नहं हसइ । जं बहुबुहमेगबुहं तं नयरं अत्थि सिवभद्दं ॥२॥
बहुकणओ सुरयणसेविओ य सन्नंदणो सुरगिरिव्व । तत्थत्थि थिरपगई सिट्ठी रयणायरो नाम ॥३॥
तस्सत्थि वहू सुरसुंदरिव्व थिरजुव्वणा कणयकंती । अणमिसनयणा बहुविबुहसंमया सुंदरी नाम ॥४॥
ताण तणओ विणीओ विणयातणउव्व सउणकयसेवो । नामेण रायपालो सव्वासु कलासु अइकुसलो॥५॥
कणयद्धयसिट्ठिसुओ तम्मित्तं उदयणोत्ति विक्खाओ । तेण समं सो कीलइ सरिसरआराममाईसु ॥६॥
अह दिट्ठा वरबाला कीलंतेहिं नईए अन्नदिणे । जलदेवयव्व दिव्वंगसंगया सारलंकारा ॥७॥
कट्ठविलग्गं मज्जणनिम्मज्जणेहिं मयंव अप्पाणं । मन्नंती दूराओ दट्ठूणं ते इमं भणइ ॥८॥
मरणभयभीरुयाए सरणविहूणाए दीणवयणाए । देह मह पाणभिक्खं मोवेक्खह, तो खणद्धेण ॥९॥
उत्तारिऊण तेहिं नइप्पवाहाओ पुच्छिया एवं । का सि तुमं को हेऊ इहागमे, कहइ सा एवं ॥१०॥
अत्थि नयरं पसिद्धं सिद्धेसरनामयं, धणसमिद्धो । तत्थ वणी गुणसेणो तब्भज्जा जयसिरी नाम॥
सत्तसुयाणं उवरिं जाया उवजाइएहिं तेसिमहं । अइवल्लहत्ति काउं दुल्लहदेवी कयं नाम ॥१२॥
अह जुव्वणपत्ताए वणिपुत्ता इंति मज्झ वरणत्थं । नाहं मन्नेमि तए भणियावि हु अम्मयाईहिं ॥१३॥
सावयकुले पसूया अणवरयं साहुसंगमरया य । लहुकम्मयावसेणं नाहं मणसावि गिहिवासं ॥१४॥

निजनृपविरुद्धराज्ये वाणिज्यमुदयन इव यः करोति । तृतीयव्रतमतिचरन् स लभते धनतनुविनाशं च ॥१॥
बहुमुनिपदसुपवित्रं सप्तर्षिनिषेवितं नभो हसति । यद् बहुबुधमेकबुधं तन्नगरमस्ति शिवभद्रम् ॥२॥
बहुकनकः सुरत्न [जन] सेवितश्च सनन्दनः सुरगिरिवत् । तत्रास्ति स्थिरप्रकृतिः श्रेष्ठी रत्नाकरो नाम ॥३॥
तस्यास्ति वधूः सुरसुन्दरीव स्थिरयौवना कनककान्तिः । अनिमिषनयना बहुविबुधसंमता सुन्दरी नाम ॥४॥
तयोस्तनयो विनीतो विनतातनय इव सगुण[कुन]कृतसेवः । नाम्ना राजपालः सर्वासु कलास्वतिकुशलः ॥५॥
कनकध्वजश्रेष्ठिसुतस्तन्मित्रमुदयन इति विख्यातः । तेन समं स क्रीडति सरित्सरआरामादिषु ॥६॥
अथ दृष्टा वरबाला क्रीडद्भ्यां नद्यामन्यदिने । जलदेवतेव दिव्याङ्गसंगता सारालङ्कारा ॥७॥
काष्ठविलग्नं मज्जननिमज्जनैर्मृतमिवात्मानम् । मन्यमाना दूराद् दृष्ट्वा ताविदं भणति ॥८॥
मरणभयभीरोः शरणविहीनाया दीनवदनायाः । दत्तं मम प्राणभिक्षां मोपेक्षाथां, ततः क्षणार्धेन ॥९॥
उत्तार्य ताभ्यां नदीप्रवाहात् पृष्टैवम् । काऽसि त्वं को हेतुरिहागमे, कथयति सैवम् ॥१०॥
अस्ति नगरं प्रसिद्धं सिद्धेश्वरनामकं, धनसमृद्धः । तत्र वणिग् गुणसेनस्तद्भार्या जयश्रीर्नाम ॥११॥
सप्तसुतानामुपरि जातोपयाचितैस्तयोरहम् । अतिवल्लभेति कृत्वा दुर्लभदेवी कृतं नाम ॥१२॥
अथ यौवनप्राप्ताया वणिक्पुत्रा आयन्ति मम वरणार्थम् । नाहं मन्ये तान् भणितापि ह्यम्बादिभिः ॥१३॥
श्रावककुले प्रसूताऽनवरतं साधुसंगमरता च । लघुकर्मतावशेन नाहं मनसापि गृहिवासम् ॥१४॥

पत्थेमि संजमं चिय परं पिया नेहपरवसो मज्झ । न विसज्जइ तो य अहं सावयधम्मंपि पालेमि ॥१५॥
सुहलालिया पिऊहिं चिट्ठेमि गिहम्मि, अन्नया चलिया । जिणभवणे ता दिट्ठा ठक्कुरपुत्ताण जुयलेण ॥
एक्केण तओ भणिया मयच्छि ! पसिऊण मं पलोएसु । तुहदिट्ठिअमयवुट्ठीए छंटिओ निव्वुओ होमि ॥
बीएण पुणो भणिया जइ सच्चं साविया दयपहाणा । ता मं मोत्तुं अन्नो मणसावि न पत्थणिज्जो ते॥१८॥
अन्नह कए य नियमा मम पाणा पविसिहंति परलोए । इअ असमंजसवयणे सोऊणं ताण वेगेण ॥१९॥
जिणभवणं तो पत्ता पूएवि विहीए वंदिउं देवे । चलिया जाव गिहं पइ ता मग्गं वंधिउं दोवि ॥२०॥
थक्का य, ते य दट्ठुं नट्ठा उम्मग्गओ गया दूरं । पिट्ठीए तेवि दिट्ठा आगच्छंता तुरियतुरियं ॥२१॥
तो हं संकरगेहे पविसेउं वंधिऊण तद्दारं । जाव ठिया ता तेवि हु परोप्परं जुज्झिउं लग्गा ॥२२॥
पभणइ एगो मह भारिया इमा बीयओ भणइ मज्झ । तो पढमेणं खग्गेण आहओ सोवि बीएण॥२३॥
इय असमंजसमेयं नाउं उग्घाडिऊण तद्दारं । अवलोइया मए ते दुन्निवि दिट्ठा गयप्पाणा ॥२४॥
तो चिंतियं अहं चिय हद्धी मरणस्स कारणमिमेसिं । संजाया अहवा मोहविलसियं मज्झ को दोसो ? ॥
असुईरसनिज्झरणे हड्डुक्करडम्मि चम्मनसनद्धे । को नाम किमि मोत्तुं रमेइ देहम्मि रमणीणं ? ॥२६॥
कामिणिनियंबबिंबं कंदप्पविलासरायहाणित्ति । न मुणइ अमेज्झपोट्टं अहह अहो ! मोहमाहप्पं ॥२७॥
तिवलीतरंगसंगयनाहिं रमणीण अमयकुंडंति । मन्नंति न उण नीसंखदुवसलक्खवर्त्ति मूढा ॥२८॥

मार्थये संयममेव परं पिता स्नेहपरवशो मम । न विसृजति ततश्चाहं श्रावकधर्ममपि पालयामि ॥१५॥
सुखलालिता पितृभ्यां तिष्ठामि गृहे, अन्यदा चलिता । जिनभवने तदा दृष्टा ठक्कुरपुत्रयोर्युगलेन ॥१६॥
एकेन ततो भणिता मृगाक्षि ! प्रसद्य मां प्रलोकय । त्वद्दृष्ट्यमृतवृष्ट्योक्षितो निर्वृतो भवामि ॥१७॥
द्वितीयेन पुनर्भणिता यदि सत्यं श्राविका दयाप्रधाना । तदा मां मुक्त्वाऽन्यो मनसापि न प्रार्थनीयस्ते ॥१८॥
अन्यथा कृते च नियमान्मम प्राणाः प्रवेक्ष्यन्ति परलोके । इत्यसमञ्जसवचनानि श्रुत्वा तयोर्वेगेन ॥१९॥
जिनभवनं ततः प्राप्ता पूजयित्वा विधिना वन्दित्वा देवान् । चलिता यावद् गृहं प्रति तावन्मार्गं रुद्ध्वा द्वावपि॥२०॥
स्थितौ च, तौ च दृष्ट्वा नष्टोन्मार्गतो गता दूरम् । पृष्ठे तावपि दृष्टावागच्छन्तौ त्वरितत्वरितम् ॥२१॥
ततोऽहं शाङ्करगेहे प्रविश्य बद्ध्वा तद्द्वारम् । यावत्स्थिता तावत्तावपि हि परस्परं योद्धुं लग्नौ ॥२२॥
प्रभणत्येको मम भार्येयं द्वितीयो भणति मम । ततः प्रथमेन खड्गेन हतः सोऽपि द्वितीयेन ॥२३॥
इत्यसमञ्जसमेतज्ज्ञात्वोद्घाट्य तद्द्वारम् । अवलोकितौ मया तौ द्वावपि दृष्टौ गतप्राणौ ॥२४॥
ततश्चिन्तितमहमेव हा धिग् मरणस्य कारणमनयोः । संजाताऽथवा मोहविलसितं मम को दोषः ॥२५॥
अशुचिरसनिर्झरणेऽस्थिविष्ठाराशौ चर्मनसनद्धे । को नाम कृमिं मुक्त्वा रमते देहे रमणीनाम् ? ॥२६॥
कामिनीनितम्बबिम्बं कन्दर्पविलासराजधानीमिति । न जानात्यमेध्यपोट्टलीमहह अहो ! मोहमाहात्म्यम् ॥२७॥
त्रिवलीतरङ्गसंगतनाभिं रमणीनाममृतकुण्डमिति । मन्यन्ते न पुनर्निःसंख्यदुःखलक्षवर्तिनीं मूढाः ॥२८॥

---

१ क ख वेवए० ।

एवंपि इमे दट्ठुं मं मूढा जह मया तहन्नेवि । मा मुञ्चंतु मरंतु य चिंतिय पडिया नईए अहं ॥२९॥
पच्छा पुणो विचिंतियमहह ! महापावमेयमायरियं । अप्पाणम्मि परम्मि य वहो निसिद्धो जिणिंदेहिं ॥
इय मरणभीरुया हं तुम्हाणं दिट्ठिगोयरं पत्ता । निक्कारणकरुणारसपरेहिं जीवाविया एवं ॥३१॥
तो तेहिं सा भणिया भइणी अम्हाण तं महाभागे ! । आगच्छ गिहे पच्छा पिऊण पासे नइस्सामो॥३२॥
तो तेहिं समं रयणायरस्स सिट्ठिस्स सा गिहं पत्ता । कहिया य तस्स वत्ता तेण कया उचियपडिवत्ती॥३३॥
भणिओ तत्तो तीए सिट्ठी रयणायरो मह पिऊणं । होइ अधिई, तेसिं ता जाणावइ मह मरूवं ॥३४॥
तेणावि तहेव कयं सावि पुणो तम्मि चेव समयम्मि । न गया 'इमाइं धम्मे ठावेमी' इय विचिंतेउं॥३५॥
गिहिधम्मं तो तीए सम्मं जाणावियाइं सव्वाइं । तेहिंवि सो तत्तीए पडिवन्नो सुगुरुमूलम्मि ॥३६॥
तज्जणयाइं तत्थागयाइं थेवेहिं चेव दियहेहिं । गउरवियाइं रयणायरेण कहियं च तेसिमिमं ॥३७॥
तुम्ह विओए तुम्हं सुयाए अम्हाण सफलिओ जम्मो । जिणधम्मपयाणेणं, इमं च सच्चं कयं वयणं ॥३८॥
''यद्यपि विपदि विनश्यति परमुपकुरुते तथापि खलु सुजनः। स्वयमगुरुर्दह्यत[?]पि समीपलोकं तु सुरभयति॥''
तो तीसे पियराइं चिंतंति जहा इमीए विसएसुं । गिद्धिं जणइस्सामो आसामित्तं इमं अम्ह ॥३९॥
जा इय अप्पंपि जणं विसएसु विरंजई ठवइ धम्मे । तीसे सयमासत्ती विसएसु कओ इह भवम्मि ?॥४०॥
इत्तो य सा पयंपइ चलणेसुं पणमिऊण पियराण । किज्जउ मे अणुकंपा दिक्खा दाविज्जउ इहेव ॥४१॥
जं मए एयावत्था मरणस्स निबंधणं वरायाणं । संजाया तेसिमहं, विवेयवियलत्तणेणं य ॥४२॥

एवमपीमौ दृष्ट्वा मां मूढौ यथा मृतौ तथान्येऽपि । मा मुञ्चन्तु म्रियन्तां च चिन्तयित्वा पतिता नद्यामहम् ॥
पश्चात् पुनर्विचिन्तितमहह ! महापापमेतदाचरितम् । आत्मनः परस्य च वधो निषिद्धो जिनेन्द्रैः ॥३०॥
इति मरणभीरुरहं युवयोर्दृष्टिगोचरं प्राप्ता । निष्कारणकरुणारसपराभ्यां जीवितैवम् ॥३१॥
ततस्ताभ्यां सा भणिता भगिन्यावयोस्त्वं महाभागे ! । आगच्छ गृहं पश्चात् पित्रोः पार्श्वे नेष्याव ॥३२॥
ततस्ताभ्यां समं रत्नाकरस्य श्रेष्ठिनः सा गृहं प्राप्ता । कथिता च तस्य वार्ता तेन कृतोचितप्रतिपत्तिः ॥३३॥
भणितस्ततस्तया श्रेष्ठी रत्नाकरो मम पित्रोः । भवत्यधृतिः, तौ तस्माज्ज्ञापय मम स्वरूपम् ॥३४॥
तेनापि तथैव कृतं सापि पुनस्तस्मिन्नेव समये । न गता 'इमान् धर्मे स्थापयामि' इति विचिन्त्य ॥३५॥
गृहिधर्मं ततस्तया सम्यग् ज्ञापिताः सर्वे । तैरपि स तत्तया प्रतिपन्नः सुगुरुमूले ॥३६॥
तज्जननीजनकौ तत्रागतौ स्तोकैरेव दिवसैः । गौरवितौ रत्नाकरेण कथितं च तयोरिदम् ॥३७॥
युष्मद्वियोगे युवयोः सुतयाऽस्माकं सफलितं जन्म । जिनधर्मप्रदानेन, इदं च सत्यं कृतं वचनम् ॥३८॥
ततस्तस्याः पितरौ चिन्तयतो यथाऽस्या विषयेषु । गृद्धिं जनयिष्याव आशामात्रमिदमस्माकम् ॥३९॥
यैवमल्पमपि जनं विषयेषु विरञ्जयति स्थापयति धर्मे । तस्याः स्वयमासक्तिर्विषयेषु कुत इह भवे ? ॥४०॥
इतश्च सा प्रजल्पति चरणौ प्रणम्य पित्रोः । क्रियतां मय्यनुकम्पा दीक्षा दाप्यतामिहैव ॥४१॥
यद् मयैतदवस्था मरणस्य निबन्धनं वराकयोः । संजाता तयोरहं, विवेकविकलत्वेन च ॥४२॥

तुम्भेहिं पालिओ लालिओ य देहो भवुब्भवदुहाणं। निट्ठावणे समत्थो नईए खित्तो, तओ एए ॥४३॥
जइ नो उत्तारिंता तो हं मरिऊण बालमरणेण। भवअडविदुक्खलक्खाण भायणं आसि संपत्ता ॥४४॥
तो जंपइ तीए पिया विवेयकुलमंदिरं सुयं वच्छे !। अम्हंपि हु सुगुरूणं वयणमियं परिणयं इण्हिं॥४५॥
"शब्दाद्याः सुमनोरमा प्रियतमो रम्य प्रभुत्वोज्ज्वला लक्ष्मीरित्यनुभावयन्किल हितोऽस्यस्येति बुद्धया जनः।
मो मित्र परमार्थतो भवदवज्वालाकरालीकृत सिञ्चते घृतैरिमैः, स हि सुहृयोऽस्माद् परिमुञ्चति ॥"
ता वच्छाए सहलं काउं अब्भत्थणं पवत्तेमो। इह अम्हे अप्पाणं, किंतु तहिं सयणवग्गस्स ॥४६॥
तुह असमसीलसुविवेयवयणविणएहिं रंजियमणस्स। सहसा अदंसणेणं अरइसमुद्दे निमग्गस्स ॥४७॥
होइ सरंडे तुह चेव दंसणं, ता तहिं लहु एहि। काहमहं गयमित्तो सहलं तुह वंछियं वच्छे ! ॥४८॥
अह रयणायरसिट्ठिं नयरे सिद्धेसरम्मि गमणत्थं। आपुच्छइ गुणसेणो सिट्ठी तो सो भणइ एवं ॥४९॥
धम्मे ठावंतीए दुल्लहदेवीए कप्पतरुकप्पे। पसुणोव्वि य अम्हे माणुसत्तणं पाविया जम्हा ॥५०॥
उक्तं च:—

"आहारनिद्राभयमैथुनानि तुल्यानि सार्धं पशुभिर्नराणाम्।
ज्ञानं विशेष पशुमानुषाणां ज्ञानेन हीनाः पशवो मनुष्याः ॥"

इय वयणविणयपुव्वं वत्थाहरणेहिं रइयसम्माणं। तेणं विसज्जियाइं पत्ताइं ताइं तत्थ पुरे ॥५१॥
दुल्लहदेवी दिक्खं घित्तूणं सुगुरुपायमूलम्मि। एक्कारस अंगाइं अहिज्जिउं विहरिउं च चिरं ॥५२॥
केवलनाणं उप्पाडिऊण उत्तारिउं बहुं लोयं। संसारसायराओ संपत्ता सासयं ठाणं ॥५३॥
इत्तो य सिट्ठी रयणायरोवि अंगीकयम्मि गिहिधम्मे। उज्जमइ कुडुंबजुओ. तस्स सुओ रायपालोवि॥५४॥

युष्माभिः पालितो लालितश्च देहो भवोद्भवदुःखानाम्। निष्ठापने समर्थो नद्यां क्षिप्तः, तत एतौ ॥४३॥
यदि नो उदतारयिष्यतां ततोऽहं मृत्वा बालमरणेन। भवाटवीदुःखलक्षाणां भाजनमभविष्यं संप्राप्ता ॥४४॥
ततो जल्पति तस्याः पिता विवेककुलमन्दिरं सुतां वत्से !। अस्माकमपि सुगुरूणां वचनमिदं परिणतमिदानीम् ॥
तस्माद् वत्सायाः सफलं कर्तुमभ्यर्थनं प्रवर्तयामः। इह वयमात्मानं, किन्तु तत्र स्वजनवर्गस्य ॥४६॥
तवासमशीलसुविवेकवचनविनयैः रञ्जितमनसः। सहसाऽदर्शनेनाऽरतिसमुद्रे निमग्नस्य ॥४७॥
भवति शरण्डे तवैव दर्शनं, तस्मात्तत्र लघ्वेहि। करिष्याम्यहं गतमात्रः सफलं तव वाञ्छितं वत्से ! ॥४८॥
अथ रत्नाकरश्रेष्ठिनं नगरे सिद्धेश्वरे गमनार्थम्। आपृच्छते गुणसेनः श्रेष्ठी ततः स भणत्येवम् ॥४९॥
धर्मे स्थापयन्त्या दुर्लभदेव्या कल्पतरुकल्पे। पशवोऽपि च वयं मानुषत्वं प्रापिता यस्मात् ॥५०॥
इतिवचनाविनयपूर्वं वस्त्राभरणे रचितसम्मानम्। तेन विसृष्टाः प्राप्तास्ते तत्र पुरे ॥५१॥
दुर्लभदेवी दीक्षां गृहीत्वा सुगुरुपादमूले। एकादशाङ्गान्यधीत्य विहृत्य च चिरम् ॥५२॥
केवलज्ञानमुत्पाद्योत्तार्य बहुं लोकम्। संसारसागरात् संप्राप्ता शाश्वतं स्थानम् ॥५३॥

---

१ ख °पत्ता।

तस्संसग्गाओ उदयणोवि उज्जमइ धम्मकज्जेसु । ववहारंपि हु पायं कुणंति ते दोवि सममेव ॥५५॥
अह अन्नया पयट्टे पोयणपुररायसयलदेसम्मि । दुब्भिक्खे अइघोरे, सिवभद्दपुरे सदेसे उ ॥५६॥
सव्वत्थ सुभिक्खेच्चिय तद्देसनराहिवेण सव्वोवि । लोओ भणाविओ जइ माणयमिक्कंपि धन्नस्स ॥५७॥
पोयणपुरदेसम्मी जो पेसिस्सइ वणी अहं तस्स । काहामि महादंडं तहेव सव्वस्सअवहरणं ॥५८॥
इय जाणिउंपि धन्नं पच्छन्नं उदयणो तहिं देसे । पेसइ वणिउत्तेहिं तं नायं रायपालेण ॥५९॥
तो भणइ उदयणं सो तुज्झ न जुत्तं विरुद्धरज्जम्मि । ववहरिउं ता संहर जइ सुमरसि निवइणो आणं॥६०॥
किञ्च ।
जम्हा तइयवयम्मी एवं अइयारमायरंतस्स । होही धम्मविरुद्धं कोवाओ तह नरिंदस्स ॥६१॥
अत्थब्भंसो माणस्स खंडणं जीवियस्स संदेहो । अहमजणाणं कीला पीला तह सयणवग्गस्स ॥६२॥
इअ वारिओवि विरमइ जाव न सो नरवरेण तो नाओ । अवहरिउं सव्वस्सं निज्जंतो वज्झठाणम्मि॥६३॥
किच्छेण रायपालेण मोइओ नरवराओ करुणाए । तो मरिउमपडिक्कंतो भमिही भवसायरे सुचिरं॥६४॥
गिहिधम्मं परिपालिय रयणायरसावयस्सवि कुडुंबं । लद्धसुदेवत्तसुमाणुसत्तमचिरा सिवं पत्तं ॥६५॥

॥ इति तृतीयाणुव्रते विरुद्धराज्यातिक्रमातिचारे उदयनकथानकं समाप्तम् ॥

इतश्च श्रेष्ठी रत्नाकरोऽप्यङ्गीकृते गृहिधर्मे । उद्यच्छति कुटुम्बयुतस्तस्य सुतो राजपालोऽपि ॥५४॥
तत्संसर्गादुदयनोऽप्युद्यच्छति धर्मकार्येषु । व्यवहारमपि हि प्रायः कुरुतस्तौ द्वावपि सममेव ॥५५॥
अथान्यदा प्रवृत्ते पोतनपुरराजसकलदेशे । दुर्भिक्षेऽतिघोरे शिवभद्रपुरे स्वदेशे तु ॥५६॥
सर्वत्र सुभिक्ष एव तद्देशनराधिपेन सर्वोऽपि । लोको भाणितो यथा माणकमेकमपि धान्यस्य ॥५७॥
पोतनपुरदेशे यः प्रेषयिष्यति वणिगहं तस्य । कारिष्यामि महादण्डं तथैव सर्वस्वापहरणम ॥५८॥
इति ज्ञात्वापि धान्यं प्रच्छन्नमुदयनस्तत्र देशे । प्रेषयति वणिक्पुत्रैस्तज्ज्ञातं राजपालेन ॥५९॥
ततो भणत्युदयनं स तव न युक्तं विरुद्धराज्ये । व्यवहर्तुं तस्मात्संहर यदि स्मरसि नृपतेराज्ञाम् ॥६०॥
यस्मात् तृतीयव्रत एवमतिचारमाचरतः । भविष्यति धर्मविरुद्धं कोपात् तथा नरेन्द्रस्य ॥६१॥
अर्थभ्रंशो मानस्य खण्डनं जीवितस्य संदेहः । अधमजनानां क्रीडा पीडा तथा स्वजनवर्गस्य ॥६२॥
इति वारितोऽपि विरमति यावन्न स नरवरेण ततो ज्ञातः । अपहृत्य सर्वस्वं नीयमानो वध्यस्थाने ॥६३॥
कृच्छ्रेण राजपालेन मोचितो नरवरात् करुणया । ततो मृत्वाऽप्रतिक्रान्तो भ्रमिष्यति भवसागरे सुचिरम् ॥
गृहिधर्मं परिपाल्य रत्नाकरश्रावकस्यापि कुटुम्बम् । लब्धसुदेवत्वसुमानुषत्वमचिराच्छिवं प्राप्तम् ॥६५॥

जो तद्दयन्नयधारी कूडतुलाईहिं कुणइ ववहारं । इह परभवे य दुक्खं वरुणोव्व स पावइ अवस्सं ॥१॥
तथाहि :—
महुमहदेहंव सुवन्नसंगयं तह य पवरगयठाणं । इह भरहम्मि पसिद्धं नयरं नामेण मणिखेडं ॥२॥
हरिविक्कमाभिहाणो तं पालइ नरवरो गयंदुव्व । अणवरयदाणपसरो तब्भज्जा चंदलेहत्ति ॥३॥
तम्मि पुरे पुरजिट्ठो सिट्ठी नामेण देवसेणोत्ति । भज्जा विजयभिहाणा वरुणो नामेण ताण सुओ ॥४॥
सो य कन्नाकुलभवणंपि भवणओ पिउवणे तहोववणे । परिभमइ मित्तकलिओ विरइअलीलो अणत्थेसु ॥५॥
अह जणइयाए रन्ना पयट्टियं हट्टमज्झयारम्मि । सिरिभरहचक्कवट्टिस्स नाडयं तं च वरुणोवि ॥६॥
जा पिच्छिउं पयट्टो लिंगयपुत्तेण ता तहिं समए । आयंसगिहपवेसो भरहनरिंदस्स सच्चविओ ॥७॥
तत्थ अलंकारविभूसियं नियतणुं पलोयमाणो अ । गलियम्मि अंगुलीए गयसोहं अंगुलिं दट्ठुं ॥८॥
जह मुक्कालंकारो विगलियसोहं नियं तणुं दट्ठुं । संसारे वत्थूणं मन्नंतो कित्तिमं सोहं ॥९॥
वेरग्गमग्गपत्तो खणेण उप्पन्नकेवलन्नाणो । देवयअप्पियलिंगो नमंसिओ जह सुरिंदेण ॥१०॥
निग्गममाणो उ जहा भवणाओ अणुगओ नरवराणं । पंचहिं सएहिं सद्धिं तह दट्ठुं अभिणइज्जंतं ॥११॥
सोउं च सव्वंगाणि वयणे संवेगरंगसालाए । पविसइ विवेयवसओ तो पुच्छइ सुत्तहारं सो ॥१२॥
एएहिं महासत्तेहिं अणुगओ भरहसामिणो मग्गो । निस्सत्ताणं अम्हारिसाण किं अत्थि कावि गई ? ॥१३॥
अत्थित्ति भणिए तेणं सम्मत्ताई दुवालसविहोवि । कहिओ गिहिधम्मो अहिगओ य वरुणेण सह पिउणा ॥

यस्तद्वर्णसमवधारी कूटतुलादिभिः करोति व्यवहारम् । इह परभवे च दुःखं वरुण इव स प्राप्नोत्यवश्यम् ॥१॥
मधुमथदेहमिव सुवर्णसंगतं तथा च प्रवरगज [गदा] स्थानम् । इह भरते प्रसिद्धं नगरं नाम्ना मणिखेटम् ॥२॥
हरिविक्रमाभिधानस्तत्पालयति नरवरो गजेन्द्र इव । अनवरतदानप्रसरस्तद्भार्या चन्द्रलेखेति ॥३॥
तस्मिन्पुरे पुरज्येष्ठः श्रेष्ठी नाम्ना देवसेन इति । भार्या विजयाभिधाना वरुणो नाम्ना तयोः सुतः ॥४॥
स च कन्याकुलभवनमपि भवनतः पितृवने तथोपवने । परिभ्रमति मित्रकलितो विरचितलीलोऽनर्थेषु ॥५॥
अथ जनदयया राज्ञा प्रवर्तितं हट्टमध्ये । श्रीभरतचक्रवर्तिनो नाटकं तच्च वरुणोऽपि ॥६॥
यावद् द्रष्टुं प्रवृत्तो लिङ्गकपुत्रेण तावत्तत्र समये । आदर्शगृहप्रवेशो भरतनरेन्द्रस्य सत्यापितः ॥७॥
तत्रालंकारविभूषितां निजतनूं प्रलोकमानश्च । गलितेऽङ्गुलीये गतशोभामङ्गुलिं दृष्ट्वा ॥८॥
यथा मुक्तालङ्कारो विगलितशोभां निजां तनूं दृष्ट्वा । संसारे वस्तूनां मन्यमानः कृत्रिमां शोभाम् ॥९॥
वैराग्यमार्गप्राप्तः क्षणेनोत्पन्नकेवलज्ञानः । देवताऽर्पितलिङ्गो नमस्यितो यथा सुरेन्द्रेण ॥१०॥
निर्गच्छंस्तु यथा भवनादनुगतो नरवराणाम् । पञ्चभिः शतैः सार्धं तथा दृष्ट्वाऽभिनीयमानम् ॥११॥
श्रुत्वा च सर्वाङ्गाणि वचनानि संवेगरङ्गशालायाम् । प्रविशति विवेकवशात्ततः पृच्छति सूत्रधारं सः ॥१२॥
एतैर्महासत्त्वैरनुगतो भरतस्वामिनो मार्गः । निःसत्त्वानामस्मादृशां किमस्ति कापि गतिः ? ॥१३॥

---

१ क. °मओ य वर्ण । २ ख. °निर्वमणं वि° ।

अह वुड्ढत्ते पिउणो ववहरइ सयंपभो स हट्टम्मि । विढवइ य तत्तियं जत्तिएण निव्वहइ सकुडुंबो ॥१५॥
किंपुण इड्ढीवंते अन्ने दट्ठुं जणम्मि गउरविए । दविणपिवासानडिओ परिवडिओ सुद्धभावाओ ॥१६॥
गरुयाए लेइ लहुयाए देइ तोलेवि तुलाए धरिमाइ । कणनेहमप्पएहिवि तह काउं ववहरइ वरुणो ॥१७॥
जणएण वारिओवि हु नो विरमइ कहइ सोवि दिट्ठंतं । जह वच्छ ! सालिगामे निवसइ वणिओ धणो नाम॥
पगईइवि सो सच्चो ववहरए तह य अप्पलाभेण । जाया इयणसिद्धी हट्टे मोत्तूण तो अन्ने ॥१९॥
ववहरइ तस्स हट्टे लोओ मुत्तुंपि सो य कट्ठेण । लहइ जणाओ तो भणइ मज्झ हट्टं न इह एइं ॥२०॥
ता चयह मज्झ पुट्टिं पज्जत्तं मज्झ अहियलाभेण । परमन्नभोयणंपि हु अइमत्तं जणइ उव्वेयं ॥२१॥
एवं जंपंतस्सवि विरमइ लोओ न तस्स हट्टाओ । बहुययरो आगच्छइ मोत्तुं सेसाणि हट्टाणि ॥२२॥
तं सोउं संनिहिया वणिणो जंपंति जह अहो लोया ! । इय तज्जियावि न मुयह किं दुत्तुंडस्स तं हट्टं ? ॥
एसोवि ताव वणिज्जं करेइ लाहत्थमेव नहु इहरा । न विणा कयाणगेणं मुल्लं अम्हेवि पिच्छामो ॥२४॥
तो पडिभणियं केहिवि तोलंतमवितएहिं तुम्भेहिं । चोरेहिं जणो मुसिओ सव्वो वणिवेसधारीहिं ॥२५॥
सच्चेण ववहरंतो एस दुत्तुंडोवि वल्लहो अम्ह । उवजीविज्जइ कडुयंपि ओसहं समइ जं रोगं ॥२६॥
तं सोउं सविसेसं धणम्मि ते मच्छरं परिवहंता । छिड्डं सव्वत्थ गवेसयंति न लहंति थेवंपि ॥२७॥
अह तम्मज्झे केणवि दिट्ठं अहिणवमयं लहुं डिंभं । सो तेसिं अन्नेहिं सह मंतिवि कावि आदारी ॥२८॥

अस्तीति भणित्वा तेन सम्यक्त्वादिर्द्वादशविधोऽपि । कथितो गृहिधर्मोऽभिगतश्च धरणेन सह पित्रा ॥१४॥
अथ वृद्धत्वे पितुर्व्यवहरति स्वयंप्रभः स हट्टे । अर्जयति च तावद् यावता निर्वहति सकुटुम्बः ॥१५॥
किन्तु ऋद्धिमतोऽन्यान् दृष्ट्वा जने गौरवितान् । द्रविणपिपासानटितः परिपतितः शुद्धभावात् ॥१६॥
गुर्व्या लाति लघ्व्या ददाति तोलयित्वा तुलया धरिमादि । कणस्नेहमापकैरपि तथा कृत्वा व्यवहरति वरुणः ॥
जनकेन वारितोऽपि खलु नो विरमति कथयति सोऽपि दृष्टान्तम् । यथा वत्स ! शालिग्रामे निवसति वणिग्धनो नाम॥
प्रकृत्याऽपि स सत्यो व्यवहरते तथा चाल्पलाभेन । जाता प्रसिद्धिर्हट्टान् मुक्त्वा ततोऽन्यान् ॥१९॥
व्यवहरति तस्य हट्टे लोको मोक्तुमपि स न कष्टेन । लभते जनान्, ततो भणति मम हट्टे नेदृशम् ॥२०॥
तस्मात्त्यजत मम पुष्टिं पर्याप्तं ममाधिकलाभेन । परमान्नभोजनमपि खल्वतिमात्रं जनयत्युद्वेगम् ॥२१॥
एवं जल्पतोऽपि विरमति लोको न तस्य हट्टात् । बहुतर आगच्छति मुक्त्वा शेषान् हट्टान् ॥२२॥
तच्छ्रुत्वा संनिहिता वणिजो जल्पन्ति यथाऽहो लोकाः ! । इति तर्जिता अपि न मुञ्चत किं दुस्तुण्डस्य तं हट्टम् ॥
एषोऽपि तावद् वाणिज्यं करोति लाभार्थमेव न खल्वितरथा । न विना क्रयाणकेन मूल्यं वयमपि इच्छामः ॥२४॥
ततः प्रतिभणितं कैरपि तोलयद्भिरवितथैर्युष्माभिः । चौरैर्जनो मुषितः सर्वो वणिग्वेषधारिभिः ॥२५॥
सत्येन व्यवहरन्नेष दुस्तुण्डोऽपि वल्लभोऽस्माकम् । उपजीव्यते कटुकमप्यौषधं शमयति यद् रोगम् ॥२६॥
तत् श्रुत्वा सविशेषं धने ते मत्सरं परिवहन्तः । छिद्रं सर्वत्र गवेषयन्ति न लभन्ते स्तोकमपि ॥२७॥

---

१ क [illegible]।

लोभविउं आरोविय कडीए तं चीरवेढियं डिंभं । पट्ठविया धणहट्टे मग्गइ सुत्तेण मा तिल्ले ॥२९॥
अन्नेहिं हट्टदारेहिं वावडं वणियपुत्तसहियं तं । सा भणइ किराड ! न उत्तरंपि तं देमि अम्हाणं॥३०॥
तो कुविएणं तेणं थोवं सा पिल्लिया मयगडिंभं । पाडेउं धरणीए मुद्धा मुद्धत्ति पोक्करइ ॥३१॥
तो धाविया तलारा धणमाहीरिं मयं च तं डिंभं । घित्तूण गामपहुणो अप्पंति कहंति वुत्तंतं ॥३२॥
मित्तस्सव पुत्तस्सव जणयस्सव तस्स आवइं नाउं । सव्वोवि गामलोओ भोइयगेहम्मि संपत्तो ॥३३॥
सव्वंपि इममलीयं अहं समत्थेमि इय विचिंतेउं । दुट्ठुं पइट्ठलेणं भणियाहीरी जहा रंडे ! ॥३४॥
मयगं बालं घित्तुं कडीए भणिएण आगया जस्स । तं कहसु अन्नहा तुह छिंदिस्सं कन्ननासाओ॥३५॥
तो खुद्धा सा जंपइ देसंतरिया अहं अणाहा य । वच्छव्व, वणियसंपेसियाए एवं मए विहियं ॥३६॥
तो मेलयमज्झे समागए दंसए य ते वणिए । गामपहूवि समत्थइ तव्वयणं इय विचिंतंतो ॥३७॥
जह सच्चो निल्लोभोत्ति सम्मओ बहुजणस्स सिट्ठिधणो । मायाविणो य सेसा इइ विहियं तेहिं मच्छरओ॥
ता एएसि निवडउ कूडं बहुउत्तरे करंताणं । आहीरीए गहियं दविणं माणाविउं सोवि ॥३९॥
काउं निरुत्तरे ते सव्वस्सं तेसि लुंढिउं लेइ । तह अप्पइ गुत्तीए धणं तु सम्माणिउं मुयइ ॥४०॥
सव्वोवि गामलोओ धणस्स वद्धावओ घरे जाइ । भणइ य विसट्टहरिसो 'सच्च जयइ'त्ति सयदिणं॥४१॥
धणभणिएणं गामेण मोइया तेवि अंगमित्तेण । ता वच्छ ! वयसु कूडं ववहारं सुणसु मह वयणं ॥४२॥

अथ तन्मध्ये केनापि दृष्टोऽभिनवमृतो लघुर्डिम्भः । ततस्तेषामन्यैः सह मन्त्रयित्वाऽऽभीरी ॥२८॥
लोभयित्वाऽऽरोप्य कट्यां तं चीरवेष्टितं डिम्भम् । प्रस्थापिता धनहट्टे मृगयते सूत्रेण सा तैलम् ॥२९॥
अन्यैर्हट्टद्वारैर्व्यापृतं वणिक्पुत्रसहितं तम् । सा भणति किरात ! नोत्तरमपि त्वं ददास्यस्माकम् ' ॥३०॥
ततः कुपितेन तेन स्तोकं सा प्रेरिता मृतकडिम्भम् । पातयित्वा धरण्यां मुग्धा मुग्धेति पूत्करोति ॥३१॥
ततो धाविताः पुरारक्षका धनमाभीरीं मृतं च तं डिम्भम् । गृहीत्वा ग्रामप्रभोरर्पयन्ति कथयन्ति वृत्तान्तम् ॥
मित्रस्येव पुत्रस्येव जनकस्येव तस्यापदं ज्ञात्वा । सर्वोऽपि ग्रामलोको ग्रामप्रभुगेहे संप्राप्तः ॥३३॥
सर्वमपीदमलीकमहं समर्थये इति विचिन्त्य । दुष्टु पट्टेन भणिताऽऽभीरी यथा रण्डे ! ॥३४॥
मृतकं बालं गृहीत्वा कट्यां भणितेनाऽऽगता यस्य । तं कथयान्यथा तव छेत्स्यामि कर्णनासम् ॥३५॥
ततः क्षुब्धा सा जल्पति देशान्तरिताऽहमनाथा च । वत्सेव, वणिक्संप्रेषितयैवं मया विहितम् ॥३६॥
ततो मेलकमध्ये समागतान् दर्शयति च तान् वणिजः । ग्रामप्रभुरपि समर्थयति तद्वचनमिति विचिन्तयन् ॥
यथा सत्यो निर्लोभ इति सम्मतो बहुजनस्य श्रेष्ठिधनः । मायाविनश्च शेषा इति विहितं तैर्मत्सरतः ॥३८॥
तस्मादेतेषु निपततु कूटं बहूत्तराणि कुर्वत्सु । आभीर्या गृहीतं द्रविणमानाय्य सोऽपि ॥३९॥
कृत्वा निरुत्तरांस्तान् सर्वस्वं तेषां लुण्ठित्वा लाति । तथाऽर्पयति गुप्तौ धनं तु सम्मान्य मुञ्चति ॥४०॥
सर्वोऽपि ग्रामलोको धनस्य वर्धको गृहे याति । भणति च विकसितहर्षः 'सत्यं जयति' इति सन्दिनम् ॥

---

१ ग दुड्ड. ग दुड्ड । २ ख ग. लुण्ठि ।

इय वारिओवि वरुणो तहेव ववहरइ सेट्ठिणा तत्तो । सयणसमक्खं भागं दाऊणं सो पुढो विहिओ ॥४३॥
अह केणइ सरडेणं किणिउं हट्टम्मि वरुणवणियस्स । गुडजीरगाइ मित्तेण तस्स पुण अन्नहट्टम्मि॥४४॥
तं चिय किणियं दिट्ठं इयरेणं, तं समेवि मोल्लम्मि । पडिहासियमहियं से तो सो एगम्मि हट्टम्मि॥४५॥
निप्फडीयं तोलाविय भवावए जाव तं तिभागूणं । संजायं तो कहियं गंतूणं तेणमच्चस्स ॥४६॥
तेण य सह वरुणेणं आणेविय तस्स हट्टमप्पाणि । संखावियाणि ऊणाहिआणि सव्वाणि जायाइं॥४७॥
बहुवेयेहिं सुद्दिं मंती बंधावए तओ वरुणं । तो देवसेणसेट्ठी जाइ अमच्चस्स पासम्मि ॥४८॥
विन्नवइ अमच्चं जाव ताव तेणावि सो उवालद्धो । तुज्झवि पुत्तो होउं एवं ववहरइ एस कहं ? ॥४९॥
भणइ अमच्चं सिट्ठी जायमिमं ताव संपयमिमस्स । किं कायव्वं तुम्भेहिं, भणइ एवं तओ मंती ॥५०॥
हत्थच्छेओ नयणाण कड्ढणं सव्वदविणअवहरणं । जुत्तं इह अवराहे जाणेसि तुमंपि इय ताव ॥५१॥
जइवि हु घरसारं देहो य इमस्स तुमं मए मुक्को । तं पडिवज्जइ सेट्ठी कुणइ अमच्चो तहेव तओ ॥५२॥
कंबेहिं मोडियंगो सो पत्तो मंदिरम्मि नियम्मि । उप्पन्नतिव्ववियणो मुक्को पाणेहिं तइयदिणे ॥५३॥
अट्टज्झाणोवगओ तत्तो सो सूयरो समुप्पन्नो । भमिऊण भवमणंतं अणंतमवि पाविही ठाणं ॥५४॥
सिट्ठी सावयधम्मं सम्मं परिपालिऊण पज्जंते । अणसणविहिणा मरिउं सोहम्मे सुरवरो जाओ ॥५५॥

॥ इति तृतीयाणुव्रते चतुर्थातिचारविपाके वरुणकथा समाप्ता ॥

धनमर्जितेन मार्गेण भोक्तव्यस्तेऽन्नमात्रेण । तस्माद् वत्स ! त्यज कूटं व्यवहारं कुरु मम वचनम् ॥४२॥
इति वारितोऽपि वरुणस्तथैव व्यवहरति श्रेष्ठिना ततः । स्वजनसमक्षं भागं दत्त्वा स पृथग् विहितः ॥४३॥
अथ केनचित् सरटेन क्रीत्वा हट्टे वरुणवणिजः । गुडजीरकादि मित्रेण तस्य पुनरन्यहट्टे ॥४४॥
तदेव क्रीतं दृष्टमितरेण, तत् समेऽपि मूल्ये । प्रतिभासितमधिकं तस्य ततः स एकस्मिन् हट्टे ॥४५॥
निष्क्रीतं तोलयित्वा मापयति यावत्तत् त्रिभागोनम् । संजातं ततः कथितं गत्वा तेनामात्यस्य ॥४६॥
तेन च सह वरुणेनानाय्य तस्य हट्टमानानि । संख्यापितान्यूनाधिकानि सर्वाणि जातानि ॥४७॥
बहुबन्धैः मुद्रां मन्त्री बन्धयति ततो वरुणम् । ततो देवसेनश्रेष्ठी यात्यमात्यस्य पार्श्वे ॥४८॥
विज्ञपयत्यमात्यं यावत् तावत् तेनापि स उपालब्धः । तवापि पुत्रो भूत्वैवं व्यवहरत्येष कथम् ? ॥४९॥
भणत्यमात्यं श्रेष्ठी जातमिदं तावत् सांप्रतमस्य । किं कर्तव्यं युष्माभिः, भणत्येवं ततो मन्त्री ॥५०॥
हस्तच्छेदो नयनयोः कर्षणं सर्वद्रविणापहरणम् । युक्तमिहापराधे जानासि त्वमपीदं तावत् ॥५१॥
यद्यपि हि गृहसारं देहश्चास्य तव मया मुक्तः । तत् प्रतिपद्यते श्रेष्ठी करोत्यमात्यस्तथैव ततः ॥५२॥
कम्बाभिर्मोटिताङ्गः स प्राप्तो मन्दिरे निजे । उत्पन्नतीव्रवेदनो मुक्तः प्राणैस्तृतीयदिने ॥५३॥
आर्तध्यानोपगतस्ततः स सूकरः समुत्पन्नः । भ्रान्त्वा भवमनन्तमनन्तमपि प्राप्स्यति स्थानम् ॥५४॥
श्रेष्ठी श्रावकधर्मं सम्यक् परिपाल्य पर्यन्ते । अनशनविधिना मृत्वा सौधर्मे सुरवरो जातः ॥५५॥

तप्पडिरूवं दव्वं खिविउं जो भव्वदव्वमज्झम्मि । विक्किणइ किणइ दुक्खं सागरचंदोव्व सो इहइं ॥१॥
तथाहि :—
विसभासियं सनंदि नंदिउरं नाम पुरवरं अत्थि । केलासमेलसिहरंव सहइ वरभूइधवलहरं ॥२॥
समरगइंदो राया चंदो इव सुयणकुमुयसंडस्स । तं पालइ, तस्स पिया सुविणीया कुमुइणी नाम ॥३॥
तत्थत्थि थिरपगई सिट्ठी सुमई, पिया य से सुलसा । ताणं च सुया दोन्नि य सागरचंदो य गुणचंदो ॥
दोन्निवि कलासु कुसला दोन्निवि अन्नोन्ननेहपडिबद्धा । विहरंति सइच्छाए ववहारविहारकज्जेसु ॥५॥
कज्जवसेणं गामंतरम्मि समगंपि दोण्हिवि पयट्टा । कोसदुगं च गएहिं ता दिट्ठो मुणिवरो एगो ॥६॥
तो भणियं जिट्ठेणं मा गम्मउ वच्छ ! एस अवसउणो । लाहस्स विग्घकारी जं भणियं सउणसत्थेसु ॥७॥
मलमइलवत्थदेहो मुंडियसिरतुंडओ असुइवयणो । मुक्कविभूसो मग्गे दिट्ठो कज्जं न साहेइ ॥८॥
गुणचंदेणं भणियं मा बंधव ! भणसु एरिसं वयणं । जइ एसोवि न सउणो तो सउणो नत्थि भुवणेवि ॥९॥
जो दिट्ठोवि हु पावं पणासए वंदिओ य पणयाण । कल्लाणाइं पणामइ अवसउणो कह णु सो होइ ? ॥१०॥
तो सागरेण भणियं संसग्गी सावएहिं सह तुज्झ । तेणेह पक्खवाओ पावफलं अणुहवंतम्मि ॥११॥
तो इयरेणं भणिअं जं तुह एयम्मि मुणिवरे चित्तं । तेण गयस्स ठियस्सवि बंधव ! नणु दुल्लहं कुसलं ॥
जइवि इमे भयवंतो मंगलभूया सहावओ हुंति । तहवि हु निंदिज्जंता दिंति अमंगलफलं विउलं ॥१३॥
इह लोए ता एवं परलोए दुग्गइं अबोहिं च । दुक्खाइं अणंताइं ता दुट्ठं चिंतियं तुमए ॥१४॥

तत्प्रतिरूपं द्रव्यं क्षिप्त्वा यो भव्यद्रव्यमध्ये । विक्रीणाति क्रीणाति दुःखं सागरचन्द्र इव स इह ॥१॥
वृषभाषितं सनन्दि नन्दिपुरं नाम पुरवरमस्ति । कैलासशैलशिखरमिव राजते वरभूतिधवलगृह (हा)म् ॥२॥
समरगजेन्द्रो राजा चन्द्र इव सुजनकुमुदषण्डस्य । तत्पालयति, तस्य प्रिया सुविनीता कुमुदिनी नाम ॥३॥
तत्रास्ति स्थिरप्रकृतिः श्रेष्ठी सुमतिः, प्रिया च तस्य सुलसा । तयोश्च सुतौ द्वौ च सागरचन्द्रश्च गुणचन्द्रः ॥४॥
द्वावपि कलासु कुशलौ द्वावप्यन्योन्यस्नेहप्रतिबद्धौ । विहरतः स्वेच्छया व्यवहारविहारकार्येषु ॥५॥
कार्यवशेन ग्रामान्तरे समकमपि द्वावपि प्रवृत्तौ । क्रोशद्विकं च गताभ्यां तावद् दृष्टो मुनिवर एकः ॥६॥
ततो भणितं ज्येष्ठेन मा गम्यतां वत्स ! एषोऽपशकुनः । लाभस्य विघ्नकारी यद् भणितं शकुनशास्त्रेषु ॥७॥
मलमलिनवस्त्रदेहो मुण्डितशिरस्तुण्डकोऽशुचिवदनः । मुक्तविभूषो मार्गे दृष्टः कार्यं न साधयति ॥८॥
गुणचन्द्रेण भणितं मा बान्धव ! भणेदृशं वचनम् । यद्येषोऽपि न शकुनस्ततः शकुनो नास्ति भुवनेऽपि ॥९॥
यो दृष्टोऽपि खलु पापं प्रणाशयति वन्दितश्च प्रणतानाम् । कल्याणानि प्रणमयत्यपशकुनः कथं नु स भवति ? ॥
ततः सागरेण भणितं संसर्गः श्रावकैः सह तव । तेनेह पक्षपातः पापफलमनुभवति ॥११॥
तत इतरेण भणितं यत्तवैतस्मिन् मुनिवरे चित्तम् । तेन गतस्य स्थितस्यापि बान्धव ! ननु दुर्लभं कुशलम् ॥
यद्यपीमे भगवन्तो मङ्गलभूताः स्वभावतो भवन्ति । तथापि हि निन्द्यमाना ददत्यमङ्गलफलं विपुलम् ॥१३॥
इह लोके तावदेवं परलोके दुर्गतिमबोधिं च । दुःखान्यनन्तानि तस्माद् दुष्टं चिन्तितं युष्माभिः ॥१४॥

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] ॥१५॥
[illegible] ॥१६॥
[illegible] ॥१७॥
[illegible] ॥१८॥
इति भणित्वा [illegible] ॥१९॥
[illegible] ततः [illegible] स्वामिन् [illegible] ॥२०॥
आरोह रथे [illegible] सा स्वामिनी [illegible] ॥२१॥
अन्यथा [illegible] ॥२२॥
गृहीत्वा करेण करं रथ आरोपितो रथस्थितया । भूनं [illegible] ॥२३॥
कनककरकेण नीरं पायचित्वा ताम्बूलमर्पितं तथा च । घनसारमिश्रितेन लिप्तश्चन्दनरसेन स्वयम् ॥२४॥
वेगेन रथो यान् यावत्प्राप्तोऽश्वयोजनां भूमिम् । ततोऽस्तोदयसमये दृष्ट- कुमार्या गुणचन्द्र- ॥२५॥
कृतसंकेताद् नरात् सुन्दरः प्रथमयौवनस्थश्च । ततो भणितः स तया परिणय मामिदानीम ॥२६॥
विधिना त्वं वितीर्णो मम भर्ताऽन्यथा कथमेवम् । अन्येन समं घटिते संघटितः सुभगास्त्वं त्वम् ॥२७॥
तस्मात् भवतु यो वा स वा त्वं गतिर्मम कोटिमूल्यानि । आभरणानीमानि व्यापारय निजेच्छया ॥२८॥

---

१ ख. ग. संपत्ता समि°।

।दिउररायतणया वसंतसेणा अहं नियपिउणा। दिन्ना सीमालनराहिवस्स वुड्ढस्स इय निसुयं॥२९॥
ो दुक्खपीडियाए घडिओ गुणचंदनामधेएण। सह पवरखत्तिएणं देवउले इत्थ संकेओ ॥३०॥
।सीसद्देण तुमं आगंतुं मह रहे समारूढो। तायभएणं सो पुण मन्ने नो आगओ इत्थ ॥३१॥
ो भणिया सा तेणं जइ एवं ता अहंपि नंदिउरे। वत्थव्वो वाणियगो तो घडियं दुग्घडं विहिणा ॥३२॥
य विहिए मज्झ पिया सकुडुंबो गरुयमावइं लहिही। तो भणइ रायतणया मा हु भयं कुणसु जेण अहं॥
इवल्लहा पिऊणं मज्झ सुहेणं सुहं खु तेसिंपि। तेणवि सउणबलेणं परिणीया झत्ति सा कुमरी॥३४॥
ो पडिहारो पट्ठीए आगओ साहणेण परियरिओ। जा पेच्छइ तं बालं परिणियचिंधं सभत्तारं॥३५॥
मिऊणं तो तेणं सधवा विनियत्तिया निवंगरुहा। पत्ता पिउपयमूले पणमइ तं नियपइसमेया॥३६॥
दत्तो विउलावासो देसो कोसो य तह हयगयाई। बीयदिणे जणयगिहे सकलत्तो जाइ गुणचंदो॥३७॥
विसंतो अग्गजणो परिपुट्ठो सिट्ठिणा कहइ तस्स। जह एसो तुह गेहे निवस्स जामाउओ एइ ॥३८॥
ो सिट्ठी परिचिंतइ किं इह आगमणकारणमिमस्स। अहवा किं एएणं, पसाइयव्वो इमो ताव ॥३९॥
ो जाइ अभिमुहो जा तो सो करिणीए अवयरेऊण। पाएसु पडइ पिउणो समं पियाए, तओ सिट्ठी॥
पुच्छइ वच्छ! कहं तं रिद्धिं पत्तो सि सोवि से कहिउं। मुणिदंसणाइ सव्वं तं पुच्छइ मज्झ गुरुबंधू॥
किं नो दीसइ गेहे, पिउणावि निवेइयं जहा वच्छ!। तइया तए समं चिय इमो गओ एत्तियं नायं॥४२॥
याउद्दिसिपि तेणं चडाविंयं साहणं तओ सोवि। पत्तो साहणिएणं आणीओ तस्स पासम्मि ॥४३॥

न्दिपुरराजतनया वसन्तसेनाऽहं निजपित्रा। दत्ता सीमालनराधिपाय वृद्धायेति श्रुतम् ॥२९॥
ततो दुःखपीडितया घटितो गुणचन्द्रनामधेयेन। सह प्रवरक्षत्रियेण देवकुलेऽत्र संकेतः ॥३०॥
दासीशब्देन त्वमागत्य मम रथे समारूढः। तातभयेन स पुनर्मन्ये नो आगतोऽत्र ॥३१॥
ततो भणिता सा तेन यद्येवं तदाऽहमपि नन्दिपुरे। वास्तव्यो वणिक्, ततो घटितं दुर्घटं विधिना ॥३२॥
इति विहिते मम पिता सकुटुम्बो गुरुमापदं लप्स्यते। ततो भणति राजतनया मा खलु भयं कुरु येनाहम्॥
अतिवल्लभा पित्रोर्मम सुखेन सुखं खलु तयोरपि। तेनापि शकुनबलेन परिणीता झटिति सा कुमारी ॥३४॥
ततः प्रतीहारः पृष्ठ आगतः साधनेन परिकरितः। यावत्पश्यति तां बालां परिणीतचिह्नां सभर्तृकाम् ॥३५॥
नत्वा ततस्तेन सधवा विनिवर्तिता नृपाङ्गरुहा। प्राप्ता पितृपदमूले प्रणमति तं निजपतिसमेता ॥३६॥
दत्तो विपुलावासो देशः कोशश्च तथा हयगजादिः। द्वितीयदिने जनकगृहे सकलत्रो याति गुणचन्द्रः ॥३७॥
प्रविशत्प्रजनः परिपृष्टः श्रेष्ठिना कथयति तस्य। यथैष तव गेहे नृपस्य जामातैति ॥३८॥
ततः श्रेष्ठी परिचिन्तयति किमिहागमनकारणमस्य। अथवा किमेतेन प्रसादयितव्योऽयं तावत् ॥३९॥
ततो यात्यभिमुखो यावत् ततः स करिण्या अवतीर्य। पादयोः पतति पितुः समं प्रियया, ततः श्रेष्ठी ॥४०॥
पृच्छति वत्स! कथं त्वमृद्धिं प्राप्तोऽसि सोऽपि तस्य कथयित्वा। मुनिदर्शनादि सर्वं तं पृच्छति मम गुरुबन्धुः॥
किं नो दृश्यते गेहे, पित्रापि निवेदितं यथा वत्स!। तदा त्वया सममेवेतो गत एतावज्ज्ञातम् ॥४२॥

तेणवि पुट्ठो भाया मुणिपासाओ नियत्तमाणेहिं । तुम्हेहिं किमणुभूयं, सागरचंदो तओ कहइ ॥४४॥
अवसउणाओ वलिओ पुरहुत्तं जाव ताव चोरेहिं । आहणिऊणं लउडेहिं पाडिओ धरणिवट्ठम्मि॥४५॥
वत्थाई घित्तूणं खिविउं वयणम्मि डुंज्जयं अहयं । बद्धो रुक्खस्स थुडे गएसु चोरेसु पहिएण ॥४६॥
तत्थागएण दिट्ठो करुणाए छोडिऊण मह दिन्नो । सालिकरंबो नियसंवलाओ तह पाइओ सलिलं ॥४७॥
तो चिंतियं मए इय सच्चं गुणचंदभासियं जायं । सउणोवि असउणोच्चिय मुणी महप्पा मए गणिओ ॥
फलिओ मह मणभावो ता अज्जवि तं मुणीसरं गंतुं । खामेमि तत्थ पुन्नोदएण जइ कहवि पावेमि॥४९॥
इय चिंतिऊण चलिओ दिट्ठो य मुणी तओ पणमिऊणं । नियदोसं पयडेऊण खामिओ भणियमह मुणिणा॥
धम्माहम्माण फलं सययं पयडमिह वेयमाणोवि । भाविभद्दो वियाणइ इयरो य न याणए कहवि॥५१॥
एगोच्चिय संसारे सरणं जीवाण नियमओ धम्मो । अन्नं पुण सव्वंपि हु दुक्खाण निबंधणं चेव ॥५२॥
अन्नाणंधो जीवो कसायवसगो य विसयगिद्धो य । दिट्ठं कहियंपि फुडं पडिवज्जइ नेय सद्धम्मं ॥५३॥
सविवेगो पुण धम्मं काऊण विसुद्धमग्गसंपन्नो । तं नत्थि जं न पावइ कल्लाणपरंपरं परमं ॥५४॥
इय मुणिणा वित्थरओ जइगिहिभेएण साहिए धम्मे । गिहिधम्मो पडिवन्नो जइधम्मस्सासमत्थेण॥५५॥
पुव्वावराहमलखालणिक्कपच्छित्तजलपवाहेण । नीओ अप्पा सुद्धिं ठिएण मुणिपायमूलम्मि ॥५६॥
तो तत्थ अहं दिट्ठो तुह साहणिएण, भणइ तो इयरो । अणुभुंजसु रज्जसिरिं मुणिदंसणओ मए पत्तं ॥

चतुर्दिक्ष्वपि तेन प्रेषितं साधनं ततः सोऽपि । प्राप्तः साधनिकेनानीतस्तस्य पार्श्वे ॥४३॥
तेनापि पृष्टो भ्राता मुनिपार्श्वाद् निवर्तमानैः । युष्माभिः किमनुभूतं, सागरचन्द्रस्ततः कथयति ॥४४॥
अपशकुनाद् वलितः पुराभिमुखं यावत्तावच्चौरैः । आहत्य लगुडैः पातितो धरणिपृष्ठे ॥४५॥
वस्त्रादीन् गृहीत्वा क्षिप्त्वा वदने वस्त्रमहम् । बद्धो वृक्षस्य मूले गतेषु चौरेषु पथिकेन ॥४६॥
तत्रागतेन दृष्टः करुणया छोटयित्वा मे दत्तः । शालिकरम्बो निजशम्बलात्तथा पायितः सलिलम् ॥४७॥
ततश्चिन्तितं मयेति सत्यं गुणचन्द्रभाषितं जातम् । शकुनोऽप्यशकुन एव मुनिर्महात्मा मया गणितः ॥४८॥
फलितो मम मनोभावस्तस्मादद्यापि तं मुनीश्वरं गत्वा । क्षमयामि तत्र पुण्योदयेन यदि कथमपि प्राप्नुयाम्॥
इति चिन्तयित्वा चलितो दृष्टश्च मुनिस्ततः प्रणम्य । निजदोषं प्रकटय्य क्षमितो भणितमथ मुनिना ॥५०॥
धर्माधर्मयोः फलं सततं प्रकटमिह वेदयन्नपि । भाविभद्रो विजानातीतरश्च न जानाति कथमपि ॥५१॥
एक एव संसारे शरणं जीवानां नियमतो धर्मः । अन्यत् पुनः सर्वमपि खलु दुःखानां निबन्धनमेव ॥५२॥
अज्ञानान्धो जीवः कषायवशगश्च विषयगृद्धश्च । दृष्टं कथितमपि स्फुटं प्रतिपद्यते नैव सद्धर्मम् ॥५३॥
सविवेकः पुनर्धर्मं कृत्वा विशुद्धमार्गसंपन्नः । तद् नास्ति यन्न प्राप्नोति कल्याणपरम्परां परमाम् ॥५४॥
इति मुनिना विस्तरतो यतिगृहिभेदेन कथिते धर्मे । गृहिधर्मः प्रतिपन्नो यतिधर्मस्यासामर्थ्येन ॥५५॥
पूर्वापराधमलक्षालनैकप्रायश्चित्तजलप्रवाहेण । नीत आत्मा शुद्धिं स्थितेन मुनिपादमूले ॥५६॥

---

१ क. गुरु° । २ ख ग. अहयं ।

तो सागरो पयंपइ मुणिपायपसायओ मए पत्तो । जिणधम्मो, किं इमिणा रज्जेण पावकज्जेण ? ॥५८॥
तो जणयं गुणचंदो नियआवासम्मि नेइ सगिहे उ । सागरचंदो चिट्ठइ कहइ नरिंदस्स गुणचंदो ॥५९॥
मुणिदंसणवुत्तंतं पुच्छइ सह जामि वंदिउं समयं । भणइ नरिंदो एमो अम्हेवि, तओ नरवरिंदो ॥६०॥
गुणचंदो सकलत्तो सागरचंदोवि सुमइजणपमुहो । वंदंति मुणिं गंतुं सुणंति धम्मं, तओ राया ॥६१॥
सम्मत्तं पडिवज्जइ गुणचंदोऽणुव्वयाइं अन्ने उ । सम्मत्तमित्तमवरे जहसत्तीए, निवइपमुहा ॥६२॥
वंदेऊणं साहुं पत्ता नियनियगिहेसु, गुणचंदो । छणचंदो इव गयणं पभावए पवयणं पयओ ॥६३॥
सागरचंदो हट्टे ववहरइ विढवए य तम्मित्तं । जित्तियमित्तेण कुडुंबउयरपरिपूरणं होइ ॥६४॥
गुणचंदेण सविहवे अणिसं दिंतेवि विविहभंगीहिं । मिच्छाभिमाणनडिओ अणुणिज्जंतोवि नो लेइ ॥६५॥
किंच गुणचंदगिहे दव्वाइं दट्ठूण सोवि ईसाए । दविणपिवासाए तहा पीडिज्जइ अइदढं तत्तो ॥६६॥
आसोइयाइमीसं घोलं घुसिणं कुसुंभसंमीसं । कत्थूरिं करणीए तह कप्पूराइदव्वाइं ॥६७॥
गिण्हिय मिच्छभूमीए जाइ अह तेण कोवि कम्मयरो । अवमाणिओ सरूवं तं पयडइ मिच्छनाहस्स ॥
सो सब्भंडं सव्वं उद्दालिय लेइ खिवइ गुत्तीए । तत्थ य छुहाकिलंतो सो मरिउं वंतरो जाओ ॥६९॥
तत्तो अइसारफलं सुमरंतो मणुयजम्मअणुभूयं । पच्चक्खमणुहवंतो तं च कुदेवत्तमणुपत्तं ॥७०॥
पच्छायावपरवसो भत्तीए जिणिंदभवणेसु । संपणओयणेसु य उज्जमिउं पत्तमणुपत्तो ॥७१॥

तवाज्ञयेदं राज्यमेव साधितेन, भणति तत इतरः । अनुभुङ्क्ष्व राज्यश्रियं मुनिदर्शनतो मया प्राप्ताम् ॥५७॥
ततः सागरः प्रजल्पति मुनिपादप्रसादतो मया प्राप्तः । जिनधर्मः, किमनेन राज्येन पापकार्येण ? ॥५८॥
ततो जनकं गुणचन्द्रो निजावासे नयति स्वगृहे तु । सागरचन्द्रस्तिष्ठति कथयति नरेन्द्रस्य गुणचन्द्रः ॥५९॥
मुनिदर्शनवृत्तान्तं पृच्छति सह यामि वन्दितुं तमहम् । भणति नरेन्द्र एमो वयमपि, ततो नरवरेन्द्रः ॥६०॥
गुणचन्द्रः सकलत्रः सागरचन्द्रोऽपि सुमतिजनप्रमुखः । वन्दन्ते मुनिं गत्वा शृण्वन्ति धर्मं, ततो राजा ॥६१॥
सम्यक्त्वं प्रतिपद्यते गुणचन्द्रोऽणुव्रतान्यन्ये तु । सम्यक्त्वमात्रमपरे यथाशक्ति, नृपतिप्रमुखाः ॥६२॥
वन्दित्वा साधुं प्राप्ता निजनिजगृहेषु, गुणचन्द्रः । क्षणचन्द्र इव गगनं प्रभावयति प्रवचनं प्रयतः ॥६३॥
सागरचन्द्रो हट्टे व्यवहरत्यर्जयति च तन्मात्रम् । यावन्मात्रेण कुटुम्बोदरपरिपूरणं भवति ॥६४॥
गुणचन्द्रेण स्वविभवेऽनिशं ददत्यपि विविधभङ्गिभिः । मिथ्याभिमाननटितोऽनुनीयमानोऽपि नो लाति ॥६५॥
किञ्च गुणचन्द्रगृहे द्रव्याणि दृष्ट्वा सोऽपीर्ष्यया । द्रविणपिपासया तथा पीड्यतेऽतिदृढं ततः ॥६६॥
आश्वोतिकादिमिश्रं घोलं घुसृणं कुसुम्भसंमिश्रम् । कस्तूरीं करण्या तथा कर्पूरादिद्रव्याणि ॥६७॥
गृहीत्वा म्लेच्छभूमौ यात्यथ तेन कोऽपि कर्मकरः । अपमानितः स्वरूपं तत्प्रकटयति म्लेच्छनाथस्य ॥६८॥
स सद्भाण्डं सर्वमुद्दाल्य लाति क्षिपति गुप्तौ । तत्र च क्षुत्क्लान्तः स मृत्वा व्यन्तरो जातः ॥६९॥
ततोऽतिसारफलं स्मरन् मनुजजन्मानुभूतम् । प्रत्यक्षमनुभवंस्तच्च कुदेवत्वमनुप्राप्तम् ॥७०॥

---

† स कोऽवि मम्मरमित ब° ।

तब्भवकयसुकयवसा पढमवए चेव पाविउं दिक्खं। परिपालिऊण सम्मं विहुणियकम्मो गओ मोक्खं॥
गुणचंदोवि हु सुचिरं गिहिधम्मं पालिउं गहियदिक्खो। सह भज्जाए काउं कम्मखयं मोक्खमणुपत्तो॥७३॥
परदव्वहरणविरया निरयाइदुहाण ते खलुव्वरिया। सोहग्गसंगचंगा सग्गसिरी तेहिं निरुवरिया॥७४॥
अदत्तदाणविरया विस्सासपयं हवंति सव्वेसिं। कित्तिं सुहं च विउलं पावंति इहेव जम्मम्मि॥७५॥
परलोए धणहाणी न होइ सिज्झइ समीहियं सव्वं। चिंताइओवि ध्रुवं जायइ सुहसंपयालाभो॥७६॥
इय अइयारविसुद्धं तइयवयं जेहिं दुद्धरं धरियं। बंभंडमंडवोवरि कित्तिलया ताण वित्थरिया॥७७॥

॥ इति तृतीयाणुव्रते पञ्चमातिचारविपाके सागरचन्द्रकथा समाप्ता ॥

॥ तृतीयमणुव्रतं समाप्तम् ॥

पश्चात्तापमवृत्तो यथाशक्ति जिनेन्द्रभवनेषु। संघमयोजनेषु चोद्यम्य प्राप्तमनुजत्वः॥७१॥
तद्भवकृतसुकृतवशात् प्रथमवयस्येव प्राप्य दीक्षाम्। परिपाल्य सम्यग्विधूतकर्मा गतो मोक्षम्॥७२॥
गुणचन्द्रोऽपि खलु सुचिरं गृहिधर्मं पालयित्वा गृहीतदीक्षः। सह भार्यया कृत्वा कर्मक्षयं मोक्षमनुप्राप्तः॥७३॥
परद्रव्यहरणविरता निरयादिदुःखेभ्यस्ते खलूद्वृत्ताः। सौभाग्यसङ्गचङ्गा स्वर्गश्रीस्तैर्निश्चितं वृता॥७४॥
अदत्तादानविरता विश्वासपदं भवन्ति सर्वेषाम्। कीर्तिं सुखं च विपुलं प्राप्नुवन्तीहैव जन्मनि॥७५॥
परलोके धनहानिर्न भवति सिध्यति समीहितं सर्वम्। चिन्तादितोऽपि ध्रुवं जायते सुखसंपल्लाभः॥७६॥
इत्यतिचारविशुद्धं तृतीयव्रतं यैर्दुर्धरं धृतम्। ब्रह्माण्डमण्डपोपरि कीर्त्तिलता तेषां विस्तृता॥७७॥

जो वज्जइ परदारं सो सेवइ नो कयाइ परदारं । सकलत्ते संतुट्ठो सकलत्तो सो नरो होइ ॥१॥
उल्लसइ जसो कित्ती वियंभए वित्थरंति पुरिसत्था । परदारवज्जिणो इह भवेवि जहं वीरकुमरस्स॥२॥
तथाहि ;—
पुरिसुत्तमकयसयणं सुरयणमहियं सुपायकुलभवणं । अत्थि पुरं सुपसिद्धं जलहिस्स जलंव सिरिनिलयं॥
निलओ कलाण कल्लाणसंगओ गयघडाहि संघडिओ । घडियविहलसकज्जो राया रिउमद्दणो नाम॥४॥
तस्सत्थि पिया रइरंभविब्भमा विब्भमाण कुलभवणं । भुवणसरकमलिणी इव कमलसिरी नाम सिरिभवणं॥
विसयसुहपसत्ताणं ताणं तणओ अहन्नया जाओ । नामेण वीरकुमरो सणंकुमारोव्व रूवेण ॥६॥
सूरो धीरो चाई कयंन्नसिरसेहरो विणयकलिओ । अविकलकलालओवि हु ससिव्व गयलंछणो तहवि॥७॥
अह सो अइवियडाए आहेडयकीलणत्थमडवीए । पत्तो न पिच्छए तत्थ एकमवि ससयमिगमाई ॥८॥
सो विम्हियहियओ जाव इओ तओ भमइ परियणसमेओ । ता निउरंबीभूए पिच्छइ एगत्थ देसम्मि॥९॥
ससयमयमहिसगवयवरयमयहरिवग्घचित्तयाईए । भयपरिचत्ते मिलिए वइरिणो जेवि अन्नोन्नं ॥१०॥
तह सजलजलहरुद्दामसद्दमायन्नए मुणिवरस्स । सवणामयवुट्ठिसमं संझायंतस्स अणवरयं ॥११॥
इत्तो य पहरणाइं सरासिल्लाईणि झत्ति खित्ताइं । कुमरवरपरियणेणं लग्गाइं न तिरियदेहेसु ॥१२॥
तो तिरियवइरसमणं पहरणविहलत्तणं च मन्नंतो । कुमरो मुणिप्पभावं पणमिय मुणिणो चरणकमलं॥१३॥
उवविसइ धरणिवीढे तं दट्ठुं परियणोवि तह कुणइ । साहूवि धम्मलाभं दाऊणं कहइ धम्मकहं ॥१४॥

यो वर्जयति परदारान्स सेवते नो कदाचित्परद्वारम् । स्वकलत्रे संतुष्टः सकलत्रः स नरो भवति ॥१॥
उल्लसति यशः कीर्तिर्विजृम्भते विस्तृणन्ति पुरुषार्थाः । परदारवर्जिन इह भवेऽपि यथा वीरकुमारस्य ॥२॥
पुरुषोत्तमकृतसद(शय)नं सुरत्नमहितं सुपोतकुलभवनम् । अस्ति पुरं सुप्रसिद्धं जलधेर्जलमिव श्रीनिलयम् ॥३॥
निलयः कलानां कल्याणसंगतो गजघटाभिः संघटितः । घटितविफलस्वकार्यो राजा रिपुमर्दनो नाम ॥४॥
तस्यास्ति प्रिया रतिरम्भाविभ्रमा विभ्रमाणां कुलभवनम् । भुवनसरःकमलिनीव कमलश्रीर्नाम श्रीभवनम् ॥५॥
विषयसुखप्रसक्तयोस्तयोस्तनयोऽथान्यदा जातः । नाम्ना वीरकुमारः सनत्कुमार इव रूपेण ॥६॥
शूरो धीरस्त्यागी कृतज्ञशिरःशेखरो विनयकलितः । अविकलकलालयोऽपि हि शशीव गतलाञ्छनस्तथापि॥७॥
अथ सोऽतिविकटायामाखेटकक्रीडनार्थमटव्याम् । प्राप्तो न पश्यति तत्रैकमपि शशकमृगादिम् ॥८॥
ततो विस्मितहृदयो यावदितस्ततो भ्रमति परिजनसमेतः । तावन्निकुरम्बीभूतान् पश्यत्येकत्र देशे ॥९॥
शशकमृगमहिषगवयवराहहरिणद्वीपिव्याघ्रचित्रकादीन् । भयपरित्यक्तान्मिलितानि वैरिणो येऽप्यन्योन्यम् ॥१०॥
तथा सजलजलधरोद्दामशब्दमाकर्णयति मुनिवरस्य । श्रवणामृतवृष्टिसमं संध्यायतोऽनवरतम् ॥११॥
इतश्च प्रहरणानि शरप्रासादीनि झटिति क्षिप्तानि । कुमारवरपरिजनेन लग्नानि न तिर्यग्देहेषु ॥१२॥
ततस्तिर्यग्वैरशमनं प्रहरणविफलत्वं च मन्यमानः । कुमारो मुनिप्रभावं प्रणम्य मुनेश्चरणकमलम् ॥१३॥

---

१ ख. कमल° । २ ख. न अणु° ।

तथाहि ;—

को नाम पुरिसयारो जीवे तणजीविणो हणंतस्स । को लहइ साहुवायं घायंतो थेरपंगुलए ॥१५॥
एगस्स पाणनासो कीरइ अन्नो फुरंतपरिओसो । सच्चमिणं जं मारइ गामिल्लो गोदहिल्लाए ॥१६॥
सीउण्हतण्हपमुहं किलेसमसमं सहंति मोहंधा । इत्थेव भवे पावा कूरयरजाणुट्ठियकिणोहा ॥१७॥
सव्वाणवि पावाणं पावमिणं नरयकारणं परमं । पाणिवहो तह सोवागजीविया मंसपरिभोगो ॥१८॥
सव्वेसि जीवाणं निअजीयं वल्लहं सयाकालं । मरणं पुणो अणिट्ठं पसिद्धमेयं जओ भणियं ॥१९॥

"अमेध्यमध्ये कीटस्य सुरेन्द्रस्य सुरालये । समाना जीविताकाङ्क्षा समं मृत्युभयं द्वयोः ॥"

दुव्वयणगालियाया पराभवो वंचणं तहा मरणं । जह अप्पणो अणिट्ठं मुण अन्नेसिंपि तह चेव ॥२०॥
जं जस्स होइ इट्ठं दिज्जउ तं तस्स परभवे पत्थं । जारिसमिहइं दिज्जइ लब्भइ अन्नत्थ तारिसयं ॥२१॥
एगत्थ होइ जीयं एगच्छत्तं च रज्जमेगत्थ । अन्नयरनासकाले जीयं जीयाण इट्ठयरं ॥२२॥
किञ्च ।
धणवंधवसयणेसुं पुत्तकलत्तेसु चेव सव्वेसु । नियजीयं इट्ठयरं अणुभवसिद्धं इमं लोए ॥२३॥
जइ माणुसावि मंसं असंति रुहिरं पियंति पाणीणं । तो नणु कीडयसाणाइएहिं सह को विसेसो सिं ? ॥
जं जीवंतं सत्तं हरिऊणममरणयं निरवराहं । भक्खिज्जइ से मंसं पिज्जइ रुहिरं च तुट्ठेहिं ॥२५॥
मोत्तूण नरयपडणं किं अन्नं मंसभक्खणस्स फलं ? । संतेवि पवरभक्खे जमवेसमलक्खणा खंति ॥२६॥
होउ अजगरी तेसिं दुब्भरणी पडउ तदुदरस्सावि । जे भक्खंति निसूगा निक्करुणा मंसमणुसमं॥२७॥

उपविशति धरणीपीठे तं दृष्ट्वा परिजनोऽपि तथा करोति । साधुरपि धर्मलाभं दत्त्वा कथयति धर्मकथाम् ॥
को नाम पुरुषकारो जीवांस्तृणजीविनो घ्नतः । को लभते साधुवादं घातयन् स्थविरपङ्गुलान् ॥१५॥
एकस्य प्राणनाशः क्रियतेऽन्यः स्फुरत्परितोषः । सत्यमेतद् यन्मारयति गां दरिद्रो गोदध्यर्थम् ॥१६॥
शीतोष्णतृष्णाप्रमुखं क्लेशमसमं सहन्ते मोहान्धाः । अत्रैव भवे पापाः क्रूरतरजानुस्थितकिणौघा ॥१७॥
सर्वेषामपि पापानां पापमेतन्नरककारणं परमम् । प्राणिवधस्तथा श्वपाकजीविका मांसपरिभोग ॥१८॥
सर्वेषां जीवानां निजजीवितं वल्लभं सदाकालम् । मरणं पुनरनिष्टं प्रसिद्धमेतद् यतो भणितम् ॥१९॥
दुर्वचनगालिप्रदाः पराभवो वञ्चनं तथा मरणम् । यथाऽऽत्मनोऽनिष्टं जानीह्यन्येषामपि तथैव ॥२०॥
यद् यस्य भवतीष्टं दीयतां तत्तस्य परभवे प्रार्थ्यम् । यादृशमिह दीयते लभ्यतेऽन्यत्र तादृशम् ॥२१॥
एकत्र भवति जीवितमेकच्छत्रं च राज्यमेकत्र । अन्यतरनाशकाले जीवितं जीवानामिष्टतरम् ॥२२॥
धनबान्धवस्वजनेषु पुत्रकलत्रेष्वेव सर्वेषु । निजजीवितमिष्टतरमनुभवसिद्धमिदं लोके ॥२३॥
यदि मानुषा अपि मांसमश्नन्ति रुधिरं पिबन्ति प्राणिनाम् । ततो ननु कीटश्वानादिभिः सह को विशेष एषाम् ॥
यज्जीवन्तं सत्त्वं हृत्वाऽमरणकं निरपराधम् । भक्ष्यते तस्य मांसं पीयते रुधिरं च तुष्टैः ॥२५॥
मुक्त्वा नरकपतनं किमन्यद् मांसभक्षणस्य फलम् ? । सत्स्वपि प्रवरभक्ष्ये यदसमलक्षणाः खादन्ति ॥२६॥

इयादेसणाए कुमरो संपत्तपरमसम्मत्तो । नियमइ संकप्पेणं थूलाणवराहपाणिवहं ॥२८॥
परदारसेवणं मंसभक्खणं तह य परियणो तस्स । नियमेइ कोवि किंपि हु, नमिय मुणिं जंति सट्ठाणे ॥२९॥
अह अन्नया कुमारा रन्ना वुत्ता मइपरिक्खट्ठा । जह पंचालेसु मए ठविओ जो चिट्ठइ निओगी ॥३०॥
सो अइनिउणो य अवंचगोवि पयइ मज्झ दस लक्खे । कणयस्सुप्पज्जंते साहइ एगम्मि वरिसम्मि ॥३१॥
अन्नो भणइ पनरस लक्खे कणयस्स अहमिहप्पेमि । पुव्वनिओगिस्स इमं कहियं अम्हेहिं तहावि इमो ॥३२॥
भणइ मए विन्नत्तं जत्तियमित्तं तओ अहं अहियं । उप्पाइउमसमत्थो जं जुज्जइ कुणउ तं देवो ॥३३॥
ता इह किं कायव्वं, वीरकुमारं विवज्जिउं अन्ने । सव्वे भणंति कुमरा जो उप्पायइ बहुं कणयं ॥३४॥
सो ठाविज्जउ देसे, वीरकुमारं तओ भणइ राया । किं किंपि तुमं न भणसि, सो भणइ न मज्झ मयमेयं ॥
जं तएण कहिओ पुव्वनिओगी अवंचगो निउणो । सोच्चिय तायस्स हिओ पीडेउं महइ न पयाओ ॥३६॥
ताण य अचोइयाणं होइ समिद्धी तओ पवड्ढंति । ववसाया ते जेसिं करेण नीईए नरवइणो ॥३७॥
उप्पज्जइ बहुदविणं विणा अनीइं तओ य पइवरिसं । अहियपरं अहियपरं वड्ढेइ दविणं च धम्मो य ॥३८॥
उक्तं च;—

"अर्थस्य त्रिवर्गनिष्पत्तिर्न्यायोपार्जितवर्धनात् । अधर्मानर्थशोकानां विपरीतात् समुद्भवः ॥"

ता एसोच्चिय जोग्गो अहिगारी जो नएण लेइ धणं । इयरो उण अनएणं पनरस लक्खे समज्जिणिही ॥
तुम्ह निओई-होउं जं अन्नायं इमो समायरिही । तं तुम्हंपि अहम्मं अजसप्पहरं च उवणेही ॥४०॥

मदण्डजनानिर्गतयो दुर्गतयः पतन्तु तदुदरस्यापि । ये भक्षयन्ति निःशूका निष्करुणा मांसमशुचिसमम् ॥२७॥
इत्यादिदेशनया कुमारः संप्राप्तपरमसम्यक्त्वः । नियमयति संकल्पेन स्थूलानपराधप्राणिवधम् ॥२८॥
परदारसेवनं मांसभक्षणं तथा च परिजनस्तस्य । नियमयति कोऽपि किमपि खलु, नत्वा मुनिं यान्ति स्वस्थाने ॥
अथान्यदा कुमारा राज्ञा दृष्टा मतिपरीक्षार्थम् । यथा पाञ्चालेषु मया स्थापितो यस्तिष्ठति नियोगी ॥३०॥
सोऽतिनिपुणश्चावञ्चकोऽपि प्रदत्ते मम दश लक्षान् । कनकस्योत्पद्यमानान् कथयत्येकस्मिन् वर्षे ॥३१॥
अन्यो भणति पञ्चदश लक्षान्कनकस्याहमिहार्पयामि । पूर्वनियोगिन इदं कथितमस्माभिस्तथाप्ययम् ॥३२॥
भणति मया विज्ञप्तं यावन्मात्रं ततोऽहमधिकम् । उत्पादयितुमसमर्थो यद् युज्यते करोतु तद् देवः ॥३३॥
तस्मादिह किं कर्तव्यं, वीरकुमारं विवर्ज्यान्ये । सर्वे भणन्ति कुमारा य उत्पादयति बहु कनकम् ॥३४॥
स स्थाप्यतां देशे, वीरकुमारं ततो भणति राजा । किं किमपि त्वं न भणसि, स भणति न मम मतमेतद् ॥
यत्तातेन कथितः पूर्वनियोगी अवञ्चको निपुणः । स एव तातस्य हितः पीडयितुं न काङ्क्षति प्रजाः ॥३६॥
तासां चाचोदितानां भवति समृद्धिस्ततः प्रवर्धन्ते । व्यवसायास्ते येषां करेण नीत्या नरपतेः ॥३७॥
उत्पद्यते बहुद्रविणं विनाऽनीतिं ततश्च प्रतिवर्षम् । अधिकतरमधिकतरं वर्धते द्रविणं च धर्मश्च ॥३८॥
तस्मात् प्रथम एव योग्योऽधिकारी यो नयेन लाति धनम् । इतरः पुनरनयेन पञ्चदश लक्षान्समर्जयिष्यति ॥
तव नियोगी भूत्वा यदन्यायमयं समाचरिष्यति । स युष्माकमप्यधर्ममयशःप्रहारं चोपनेष्यति ॥४०॥

किञ्च ।

पनरस लक्खे एगम्मि वच्छरे जइ परं उवज्जेही । बिइयम्मि तच्चउत्थं तत्तइयं वा उवज्जिज्जा ॥४१॥
तइयम्मि वच्छरम्मी अजुत्तदाणो तहिं जणो होही । ता लक्खंपि न होही होही सच्चं इमं वयणं ॥४२॥
" अत्युपादानमर्थस्य प्रजाभ्यः पृथिवीभुजाम् । दुग्धमादाय धेनूनां मांसाय स्तनकर्तनम् ॥ "
तो नरनाहो चिंतइ लहुओवि इमो वएण सव्वेसिं । अइगरुओ बुद्धीए, ता रज्जधुरं इमो धरिही ॥४३॥
ता जइवि अहं मच्छरिजणाउ एयस्स कहवि हु अवायं । रक्खंतो पयडिस्सं न रज्जपयजोग्गयंमिमस्स॥४४॥
तहवि हु एयस्संगट्ठिए गुणे तह जणाणुरायं च । पच्छाइउं न सक्का इय चिंतिय भणइ तो एवं ॥४५॥
वच्छ ! इमे सव्वेवि हु कुबुद्धिणो बुद्धिमं तुमं चेव । जं सव्वसम्मयाओ विवरीयं भणसि इय एवं ॥४६॥
ता अन्नविढत्ताए तुज्झ न सोहइ सिरीइ परिभोगो । नियबुद्धीए अवन्ना होइ कया जं तए एवं ॥४७॥
ता मुंच विहवमेयं देसं च इमं जमित्थ देसम्मि । तुह बुद्धीए पभावो संतोवि न होइ अइपयडो ॥४८॥
तो नरवरस्स पाए नमिऊणं निग्गओ तओ कुमरो । मइसागरमंतिसुएण विमलनामेण ससहाओ ॥४९॥
पच्छन्ननिवनिरूवियदेसंतरपहियवेससुहडेहिं । अणुगम्मंतो सययं संपत्तो कोसलपुरम्मि ॥५०॥
पुरपरिसरसरतीरे विस्समिओ जाव चिट्ठइ कुमारो । ताव हलबोलमुहलो उच्छलिओ तूरनिग्घोसो ॥५१॥
तो पुट्ठो कोवि नरो वत्थव्वो विमलमंतिणा किं भो ! । कोवि हु महूसवो इह जं सुव्वइ तूरनिग्घोसो ?॥
तो सो कहेइ रणधवलराइणो अत्थि कुरुमईनामा । नियपाणाणवि अहिया दुहिआ नरवेसिणी कन्ना ॥
तो तप्पिउणा आराहियाए कुलदेवयाए इय कहियं । जस्सज्ज पट्टहत्थी कंठे खिविही कुसुममालं ॥५४॥

पञ्चदश लक्षानेकस्मिन्वत्सरे यदि परमुपार्जयिष्यति । द्वितीये तच्चतुर्थं तत्तृतीयं वोपार्जयेत् ॥४१॥
तृतीये वत्सरेऽयुक्तदानस्तत्र जनो भविष्यति । ततो लक्षमपि न भविष्यति भविष्यति सत्यमिदं वचनम् ॥
ततो नरनाथश्चिन्तयति लघुरप्ययं वयसा सर्वेषाम् । अतिगुरुर्बुद्ध्या, तस्माद्राज्यधुरामयं धरिष्यति ॥४३॥
तस्माद्यद्यप्यहं मत्सरिजनादेतस्य कथमपि ह्यपायम् । रक्षन् प्रकटयिष्यामि न राज्यपदयोग्यतामस्य ॥४४॥
तथापि ह्येतस्याङ्गस्थितान्गुणांस्तथा जनानुरागं च । प्रच्छादयितुं न शक्या इति चिन्तयित्वा भणति तत एवम् ॥
वत्स ! इमे सर्वेऽपि खलु कुबुद्धयो बुद्धिमांस्त्वमेव । यत्सर्वसम्मताद् विपरीतं भणस्येवम् ॥४६॥
तस्मादन्यार्जितायास्तव न शोभते श्रियाः परिभोगः । निजबुद्धेरवज्ञा भवति कृता यत्त्वयैवम् ॥४७॥
तस्मान्मुञ्च विभवमेतं देशं चेमं यदत्र देशे । तव बुद्धेः प्रभावः सन्नपि न भवत्यतिप्रकटः ॥४८॥
ततो नरवरस्य पादौ नत्वा निर्गतस्ततः कुमारः । मतिसागरमन्त्रिसुतेन विमलनाम्ना ससहायः ॥४९॥
प्रच्छन्ननृपनिरूपितदेशान्तरपथिकवेषसुभटैः । अनुगम्यमानः सततं संप्राप्तः कोशलपुरे ॥५०॥
पुरपरिसरसरस्तीरे विश्रान्तो यावत्तिष्ठति कुमारः । तावत्कलकलमुखर उच्छलितस्तूर्यनिर्घोषः ॥५१॥
ततः पृष्टः कोऽपि नरो वास्तव्यो विमलमन्त्रिणा किं भोः ! । कोऽपि हि महोत्सव इह यत् श्रूयते तूर्यनिर्घोषः ?॥
ततः स कथयति रणधवलराजस्यास्ति कुरुमतीनामा । निजप्राणेभ्योऽप्यधिका दुहिता नरद्वेषिणी कन्या ॥५३॥

सो कुमरीए भत्ता अणुरत्ता तम्मि निच्छियं होही । तो पूइवि पट्टकरिं कुमरिं आरोविउं उवरिं ॥५५॥
मुक्को निरंकुसो सो पुरओ वज्जंततूरनियरेण । तेणवि मालियपट्टे गंतूण करे कया माला ॥५६॥
नरवइसेणाहिवमंडलीयसामंतमंतिपरिकलिओ । सो इन्हि पुरमज्झे कयकरमालो परिभमइ ॥५७॥
इय कहिऊणं विरए तम्मि नरे जाव चिट्ठए विमलो । तो तक्खणेण पत्तो पट्टकरी तस्स दिट्ठिपहं ॥५८॥
विगलंतविमलमयजलपरिमलवसमिलियमुहलभमरउलं । तं पिच्छिऊण इंतं विमलो पडिबोहए कुमरं ॥५९॥
जा ता खणेण पत्तो हत्थी कुमरस्स संनिहाणम्मि । करकलियकुसुममालं खिविय कुमारस्स कंठम्मि ॥६०॥
नियखंधे आरोवइ वीरकुमारं करे करेऊण । रायावि हु परितुट्ठो तं दट्ठुं मयणसमरूवं ॥६१॥
कुमारीइवि सो दिट्ठो अनन्नलायन्नलहरिपरिकलिओ । अमयजलहिव्व सहसा तरंगिओ पुन्निमनिसाए ॥
अह राया करिसययं सुवन्नलक्खं तुरंगमसहस्सं । कुमरस्स धूलिधोयणाए दाऊण विहिपुव्वं ॥६३॥
छायालग्गं चिय कुसुमसिरीए कुमरीए सह कुमारेण । कारइ पाणिग्गहणं संतोसियसयलजणहिययं ॥६४॥
गामसहस्सं पाणिस्स मोयणे देइ अप्पणो पवरं । पासाए नरनाहो, विलसइ तत्थट्ठिओ कुमरो ॥६५॥
जणओ कुमरस्स सयं पेसियपच्छन्नपुरिसवयणाओ । सोउं वुत्तंतमिमं अइनिव्वुयमाणसो जाओ ॥६६॥
पाणिग्गहदिवसेसु य नरनाहेणं नियम्मि भवणम्मि । परिभुंजंतो मंसाइवज्जियं पुच्छिओ कुमरो ॥६७॥
जइ किं एयं, तत्तो कुमरेणं जाव कहिउमाढत्तं । तो राया भणइ अणाउलेण सोयव्वमह कुमरो ॥६८॥

ततस्तात्विग्राऽऽराधितया कुलदेवतयेति कथितम् । यस्याद्य पट्टहस्ती कण्ठे क्षेप्स्यति कुसुममालाम् ॥५४॥
स कुमार्या भर्ताऽनुरक्ता तस्मिन्निश्चितं भविष्यति । ततः पूजयित्वा पट्टकरिणं कुमारीमारोप्योपरि ॥५५॥
मुक्तो निरङ्कुशः स पुरतो वाद्यमानतूर्यनिकरेण । तेनापि मालिकपट्टे गत्वा करे कृता माला ॥५६॥
नरपतिसेनाधिपमण्डलिकसामन्तमन्त्रिपरिकलितः । स इदानीं पुरमध्ये कृतकरमालः परिभ्रमति ॥५७॥
इति कथयित्वा विरते तस्मिन् नरे यावत्तिष्ठति विमलः । तत्क्षणेन प्राप्तः पट्टकरी तस्य दृष्टिपथम् ॥५८॥
विगलद्विमलमदजलपरिमलवशामिलितमुखरभ्रमरकुलम् । तं दृष्ट्वाऽऽयन्तं विमलः प्रतिबोधयति कुमारम् ॥५९॥
यावत्तावत्क्षणेन प्राप्तो हस्ती कुमारस्य संनिधाने । करकलितकुसुममालां क्षिप्त्वा कुमारस्य कण्ठे ॥६०॥
निजस्कन्धे आरोपयति वीरकुमारं करे कृत्वा । राजापि खलु परितुष्टस्तं दृष्ट्वा मदनसमरूपम् ॥६१॥
कुमार्यापि स दृष्टोऽनन्यलावण्यलहरिपरिकलितः । अमृतजलधिवत्सहसा तरङ्गितः पूर्णिमानिशया ॥६२॥
अथ राजा करिशतकं सुवर्णलक्षं तुरङ्गमसहस्रम् । कुमारस्य धूलिस्फोटनार्थं दत्त्वा विधिपूर्वम् ॥६३॥
छायालग्नेनैव कुसुमश्रियाः कुमार्याः सह कुमारेण । कारयति पाणिग्रहणं संतोषितसमस्तजनहृदयम् ॥६४॥
ग्रामसहस्रं पाणिमोचने ददात्यात्मनः प्रवरम् । प्रासादे नरनाथो, विलसति तत्र स्थितः कुमारः ॥६५॥
जनकः कुमारस्य स्वयं प्रेषितप्रच्छन्नपुरुषवचनात् । श्रुत्वा वृत्तान्तमिममतिनिर्वृतमानसो जातः ॥६६॥
पाणिग्रहदिवसेषु च नरनाथेन निजे भवने । परिभुञ्जानो मांसादिवर्जितं पृष्टः कुमारः ॥६७॥
यथा किमेतत्, ततः कुमारेण यावत्कथयितुमारब्धम् । ततो राजा भणत्यनाकुलेन श्रोतव्यमथ कुमारः ॥६८॥

विहडइ जहा एवं होउ परं इह विवाहनक्खत्तम्मि । धारिज्जउ पाणी रसवईए मंगलस्स, तो राया ॥६९॥
नं चेव कयं तत्तो विवाहम्मि विवाहसमये भणिओ । कुमरेण निवो सुव्वउ मंगलस्स अभावत्तणे हेऊ ॥७०॥
पंचिंदियवहजणगं होइ न मंसं, नरो य एसि । नरयस्स परमहेऊ भणिज्जइ धम्मसत्थेसु ॥७१॥
इह अट्ठमनाए परिवज्जिया मंसभक्खणे दोसा । कहियं च पसंगेणं आगमिहिप्पमाण सत्तंपि ॥७२॥
जइ अन्नो अणुवत्तणिल्लो मंसाभिग्गहिहारो । तं सोउं नरवइणो विसेसओ तम्मि बहुमाणो ॥७३॥
विन्नत्तोवि य पन्हो मंगओ मए य तेण पडिवन्नं । मंसपरिभोगपरिवज्जणेण सह देवगुरुरयणं ॥७४॥

अह अन्नदिणे परिवारसंजुया इत्थिया समणुरत्ता । संगामपरए एवं विन्नत्तो तीए कुमरवरो ॥७५॥
जइ कुमर ! इन्ह नयरे नाहो [illegible] परमरूवधरा । [illegible] ताहि ते दिट्ठो ॥
[illegible] पुर पाणे [illegible] पत्तेयं । न मुणंति नहयरमिमं परोप्परं ता कमेण गया ॥७७॥
एए [illegible] कहियं मए तुज्झ नाह ! । तत्ता मे कायव्वं तं निग्गहं भणइ कुमरो ॥७८॥
[illegible] पडिहारी पत्त [illegible] वीए । [illegible] पुण पत्त [illegible] ॥
[illegible] सा । ते पत्तेयं ताहि आगयाइ कुमरदिवसं ॥८०॥
[illegible] कुमरो भणइ [illegible] तुज्झ । [illegible] किंचि, किंपुण जइ [illegible] ॥८१॥
[illegible] पत्थुरिय ! । [illegible] पुण [illegible] ॥
[illegible] ! इय [illegible] । [illegible] ॥

[illegible] ॥६९॥
[illegible] कुमारेण नृप श्रूयतां [illegible] ॥७०॥
[illegible] ॥७१॥
[illegible] ॥७२॥
[illegible] ॥७३॥
[illegible] ॥७४॥

[illegible] ॥७५॥
[illegible] ॥७६॥
[illegible]
[illegible] ॥७८॥
[illegible] ॥७९॥
[illegible] ॥८०॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥८१॥

तो भणइ निवं कुमरो सेज्झाए अज्ज मज्झ आवासे। पच्छन्ना एह, तओ भणइ निवो किज्जए एवं ॥८४॥
तह चेव कयं रन्ना, कुमरेणं अप्पणो समासन्ने। पच्छन्ने पल्लंकम्मि ठाविओ नरवरो पवरे ॥८५॥
अह केणवि छउमेणं निग्गंतुं नियघराओ पडिहारी। संपत्ता उवविट्ठा कुमरेणं भणिउमाढत्ता ॥८६॥
तथाहि ;—
इह लोए दुहहेऊ परलोए नरयकारणं विसया। तं सच्चमिणं जायं वायसमंसंपि उच्छिट्ठं ॥८७॥
सेवेसु नाम विसए दुग्गइहेऊवि होइ जइ तित्ती। भक्खिज्जउ उच्छिट्ठं जइ मिट्ठं होइ भुंजंतं ॥८८॥
भुत्तेहिवि विसएहिं न होइ तित्ती इमस्स जीवस्स। परलोए नरयगई दो दंडा कह सहिज्जंति? ॥८९॥
जीवेहिं चिरं भुत्ता विसया तियसत्तणम्मि सग्गेसु। तहवि न तित्ती जाया बहुसायरसंखकालेण ॥९०॥
तो कह तित्ती होइ इमेहिं तुच्छेहिं विसयसोक्खेहिं। तह थेवकालिएहिं माणुसजम्मम्मि भुत्तेहिं? ॥९१॥
जइवि जणंतुक्करिसं आवायमणोरमा इमे विसया। तहवि परिणामविरसा किंपागफलोवमा पावा ॥९२॥
तम्हा विसए परिवज्जिऊण इंदियमणाइं दमिऊण। नाऊण मोक्खमग्गं तम्मि सया उज्जमं कुणसु ॥९३॥
मोक्खस्स पुणो मग्गो सम्मं सम्मत्तनाणचरणाइं। ताइं च सभेयाइं कहियाइं तप्पुरो तत्तो ॥९४॥
पडिबुद्धा पडिहारी, बीए पहरम्मि सिट्ठिणी पत्ता। जवणियमज्झे पढम खिविउं पडिबोहए बीयं ॥९५॥
सावि तहा पडिबुद्धा, संपत्ता सचिवभारिया तत्तो। रयणीए तइयजामे सावि सुमग्गम्मि संठविया ॥९६॥
नियपिट्ठिपच्छओ ठाविऊण ताओवि जवणियंतरिया। धरिया कुमरेण, तओ संपत्ता रायपत्तीवि ॥९७॥

सकलयशनक एव तस्मात्किमिह वत्स! इति विकल्पेन। व्यापारय जनमेतं यत्र वा तत्र वा निजरुच्या ॥८३॥
ततो भणति नृपं कुमारः सेध्यायामद्य ममावासे। प्रच्छन्ना एत, ततो भणति नृपः क्रियत एवम् ॥८४॥
तथैव कृतं राज्ञा, कुमारेणात्मनः समासन्ने। प्रच्छन्ने पल्यङ्के स्थापितो नरवरः प्रवरे ॥८५॥
अथ केनापि छद्मना निर्गत्य निजगृहात् प्रतिहारी। संप्राप्तोपविष्टा कुमारेण भणितुमारब्धा ॥८६॥
इह लोके दुःखहेतुः परलोके नरककारणं विषयाः। तत्सत्यमेतज्जातं वायसमांसमप्युच्छिष्टम् ॥८७॥
सेवस्व नाम विषयान् दुर्गतिहेतूनपि भवति यदि तृप्तिः। भक्ष्यतामुच्छिष्टं यदि मिष्टं भवति भुज्यमानम् ॥
भुक्तैरपि विषयैर्न भवति तृप्तिरस्य जीवस्य। परलोके नरकगतिर्द्वौ दण्डौ कथं सह्येते ! ॥८९॥
जीवैश्चिरं भुक्ता विषयास्त्रिदशत्वे स्वर्गेषु। तथापि न तृप्तिर्जाता बहुसागरसंख्यकालेन ॥९०॥
ततः कथं तृप्तिर्भवत्येभिस्तुच्छैर्विषयसौख्यैः। तथा स्तोककालिकैर्मानुषजन्मनि भुक्तैः ! ॥९१॥
यद्यपि जनयन्त्युत्कर्षमापातमनोरमा इमे विषयाः। तथापि परिणामविरसाः किम्पाकफलोपमाः पापाः ॥९२॥
तस्माद् विषयान् परिवर्ज्येन्द्रियमनांसि दमित्वा। ज्ञात्वा मोक्षमार्गं तस्मिन्सदोद्यमं कुरुष्व ॥९३॥
मोक्षस्य पुनर्मार्गः सम्यक्सम्यक्त्वज्ञानचरणानि। तानि च सभेदानि कथितानि तत्पुरस्ततः ॥९४॥
प्रतिबुद्धा प्रतिहारी, द्वितीये प्रहरे श्रेष्ठिनी प्राप्ता। यवनिकामध्ये प्रथमां क्षिप्त्वा प्रतिबोधयति द्वितीयाम् ॥९५॥
सापि तथा प्रतिबुद्धा, संप्राप्ता सचिवभार्या ततः। रजन्यास्तृतीययामे सापि सुमार्गे संस्थापिता ॥९६॥

ता अणुजाणसु जामो, कुमरो चलिओ समं नरिंदेण । मुक्को थक्को नमिउं पत्तो रायावि धवलहरे ॥१२६॥
सो विहियगोसकिच्चो आहूयसमागएण कुमरेण । सह किर जा जंपिस्सइ ता पुव्वुत्तरदिसाभागे ॥१२७॥
अइअच्चब्भुयतेयप्पसरं दट्टूण भणइ पडिहारं । किं एयंति तओ सो खणेण नाऊण विन्नवइ ॥१२८॥
जह इह कोवि मुणिंदो केवलनाणी समोसढो तस्स । वंदणहेउं देवा उविंति तेसिं इमा दित्ती ॥१२९॥
तो कुमरेण समं चिय राया कज्जंतराइं मोत्तूणं । सव्वाए इड्ढीए पत्तो तव्वंदणनिमित्तं ॥१३०॥
उवविट्ठो वंदित्ता विहीए सह परियणेण तो कुमरो । धम्मस्स दायगं जाणिऊण तं अप्पणो भणइ ॥१३१॥
भूनिहियजाणुजुयलो भालयलकयंजली पुलइयंगो । जह वीयरायपयवि पत्तेणवि सामिणा मज्झ ॥१३२॥
गरुओ कओ पसाओ जं दंसियमप्पणो चरणकमलं । अह राया भणइ अहं कुमार ! एवं पुणो मन्ने ॥
काउं अणुग्गहं मह मणोणुकूलेण दिक्खदाणेण । इय आगमो पहूणं, भणइ मुणिंदो फुडं एयं ॥१३४॥
तो परिसं उट्ठंतिं वारिय सह परियणेण पवरेण । कुमरं करेण घित्तुं गंतु मुणिउग्गहाउ बहिं ॥१३५॥
मउडाइअलंकारे अप्पइ कुमरस्स, परियणं भणइ । एसो तुम्ह राया, तस्सहिओ पणमिउं कुमरं ॥१३६॥
केवलिणो पयमूले गिण्हइ दिक्खं निवस्स भज्जावि । पुच्छिय नवं नरिंदं नियदुच्चरियस्स सुद्धिकए ॥
पडिवज्जइ पव्वज्जं अन्नाउवि कईवि रायपत्तीओ । राया केवलिणं दिक्खिए य वंदित्तु उट्ठेइ ॥१३८॥
मुणिनाहोवि हु नरनाहपज्जुवासिज्जमाणकमकमलो । कइवि दिवसाइं ठाउं विहरइ विविहेसु देसेसु ॥

भणति नरेन्द्रः कुमारं कृतस्त्वयैषोऽनुग्रहो मम । अनुरागविडम्बनानाटकस्येति दर्शनेन ततः ॥१२५॥
तस्मादनुजानीहि याम', कुमारश्चलितः समं नरेन्द्रेण । मुक्तः स्थितो नत्वा प्राप्तो राजापि धवलगृहे ॥१२६॥
स विहितप्रभातकृत्य आहूतसमागतेन कुमारेण । सह किल यावज्जल्पिष्यति तावत्पूर्वोत्तरदिग्भागे ॥१२७॥
अत्यत्यद्भुततेज.प्रसरं दृष्ट्वा भणति प्रतिहारम् । किमेतदिति ततः स क्षणेन ज्ञात्वा विज्ञपयति ॥१२८॥
यथेह कोऽपि मुनीन्द्रः केवलज्ञानी समवसृतस्तस्य । वन्दनहेतोर्देवा उपयन्ति तेषामियं दीप्ति. ॥१२९॥
ततः कुमारेण सममेव राजा कार्यान्तराणि मुक्त्वा । सर्वया ऋद्ध्या प्राप्तस्तद्वन्दननिमित्तम् ॥१३०॥
उपविष्टो वन्दित्वा विधिना सह परिजनेन ततः कुमारः । धर्मस्य दायकं ज्ञात्वा तमात्मनो भणति ॥१३१॥
भूनिहितजानुयुगलो भालतलकृताञ्जलिः पुलकिताङ्गः । यथा वीतरागपदवीं प्राप्तेनापि स्वामिना मम ॥१३२॥
गुरुः कृतः प्रसादो यद् दर्शितमात्मनश्चरणकमलम् । अथ राजा भणत्यहं कुमार ! एवं पुनर्मन्ये ॥१३३॥
कर्तुमनुग्रहं मम मनोऽनुकूलेन दीक्षादानेन । इत्यागमः प्रभूणां, भणति मुनीन्द्रः स्फुटमेतत् ॥१३४॥
ततः परिषदमुत्तिष्ठन्तीं वारयित्वा सह परिजनेन प्रवरेण । कुमारं करेण गृहीत्वा गत्वा मुन्यवग्रहाद् बहिः ॥१३५॥
मुकुटाद्यलंकारानर्पयति कुमाराय, परिजनं भणति । एष युष्माकं राजा, तत्सहितः प्रणम्य कुमारम् ॥१३६॥
केवलिनः पदमूले गृह्णाति दीक्षां नृपस्य भार्यापि । पृष्ट्वा नवं नरेन्द्रं निजदुश्चरितस्य शुद्धिकृते ॥१३७॥
प्रतिपद्यन्ते प्रव्रज्यामन्या अपि कत्यपि राजपत्न्यः । राजा केवलिनं दीक्षितांश्च वन्दित्वोत्तिष्ठति ॥१३८॥
मुनिनाथोऽपि हि नरनाथपर्युपास्यमानक्रमकमल: । कत्यपि दिवसानि स्थित्वा विहरति विविधेषु देशेषु ॥

राया य पालइ पयं नीईए जिणमयं पभावितो । सव्वत्थ कयपमाणं मंतिसुयं कुणइ अप्पसमं ॥१४०॥
रिउमद्दणनरवरपेसिएण लेहेण जाइ सिरिनिलए । सारपरिवारसहिओ विमलम्मि निहित्तरज्जभरो ॥
विन्नायधम्मतत्तो रिउमद्दणनरवरोवि पुत्ताओ । तस्सप्पियरज्जभरो विहिणा पडिवज्जए दिक्खं ॥१४२॥
राया वीरकुमारो सुचिरं परिपालिऊण गिहिधम्मं । रणधवलरायरिसिणा पयमूले गहिय पव्वज्जं ॥
नाणाविहदेससरोवरेसु भवियारविंदवणनिवहे । पडिबोहिऊणं सुचिरं पत्तो सूरव्व निव्वाणं ॥१४४॥
इय मयणमडप्फरभंजणेण संजणियजणचमक्कारो । वीरकुमारो पत्तो कल्लाणपरंपरं परमं ॥१४६॥
इह लोएवि अगम्मागमणाइनिबंधणं न पाउणइ । सव्वजणगरहणीयत्तमिह विसए सोवि दिट्ठंतो ॥
जह इमिणा तुरियवयं तरुणेणवि पालियं निरइयारं । तह अन्नेणवि एयं पालेयव्वं पयत्तेण ॥१४७॥

॥ इति चतुर्थव्रते वीरकुमारदृष्टान्तः समाप्तः ॥

राजा च पालयति प्रजां नीत्या जिनमतं प्रभावयन् । सर्वत्र कृतप्रमाणं मन्त्रिसुतं करोत्यात्मसमम् ॥१४०॥
रिपुमर्दननरवरप्रेषितेन लेखेन याति श्रीनिलये । सारपरिवारसहितो विमले निहितराज्यभरः ॥१४१॥
विज्ञातधर्मतत्त्वो रिपुमर्दननरवरोऽपि पुत्रात् । तस्मा अर्पितराज्यभरो विधिना प्रतिपद्यते दीक्षाम् ॥१४२॥
राजा वीरकुमारः सुचिरं परिपाल्य गृहिधर्मम् । रणधवलराजर्षेः पदमूले गृहीत्वा प्रव्रज्याम् ॥१४३॥
नानाविधदेशसरोवरेषु भव्यारविन्दवननिवहान् । प्रतिबोध्य सुचिरं प्राप्तः सूर इव निर्वाणम् ॥१४४॥
इति मदनगर्वभञ्जनेन संजनितजनचमत्कारः । वीरकुमारः प्राप्तः कल्याणपरम्परां परमाम् ॥१४५॥
इह लोकेऽप्यगम्यागमनादिनिबन्धनं न प्राप्नोति । सर्वजनगर्हणीयत्वमिह विषये सोऽपि दृष्टान्तः ॥१४६॥
यथानेन तुर्यव्रतं तरुणेनापि पालितं निरतिचारम् । तथाऽन्येनाप्येतत् पालयितव्यं प्रयत्नेन ॥१४७॥

दव्वेण अप्पकालं गहिया वेसावि होइ परदारं । तस्संगमायरंतो वज्जो इव लहइ दुक्खाइं ॥१॥

तथाहि;—

धरणीरमणीतिलयं तिलयपुरं नाम पुरमिह पसिद्धं । दरियारिदप्पदलणो राया सोमद्धओ तत्थ ॥२॥
तत्थत्थि पिया सुजसा जसधवलो नाम तत्थ पुरसिट्ठी । तब्भज्जा जयदेवी ताणं पुत्तो वज्जनामा ॥३॥
सो य विलासी दुद्दंतइंदिओ मित्तविंदपरियरिओ । सुरभवणकाणणाइसु विचरइ नियगाए इच्छाए॥४॥
अह अन्नया कयाई पच्चूसे णम्मयानईतीरे । पिउणा सह संपत्तो वज्जो भवियव्वयावसओ ॥५॥
कयसोयसमायारा जाव ठिया ताव उत्तरदिसाओ । पज्जलियजलणजालोलिभासुरो एइ तत्थ सुरो॥६॥
तं इंतं दट्ठूणं खुद्धा ते दोवि, भणइ तो देवो । मा भायह भो भद्दा ! तुम्ह हियट्ठं अहं एमि ॥७॥
तुम्हे पुव्वभवे मह हुंता इट्ठा तओ इह दट्ठुं । अप्पा पयासिओ मे ता निसुणह पुव्वभवचरियं ॥८॥
अहमित्थ पुरे रट्ठउडभारिया आसि देवई नाम । तुम्हावाससमीवे अम्हावासोवि आसि तया ॥९॥
सोमद्धयनिवसेवी मह भत्ता, अन्नया य पत्थाणे । नम्मयनईए तीरे ठिओ नरिंदो सपरिवारो ॥१०॥
मज्झ पईवि मए सह नईए तीरे वडस्स हिट्ठम्मि । चिट्ठइ दिन्नावासो अन्नयणो कोवि कत्थवि य॥११॥
तो हं नईमोइन्ना जलावगाहत्थमायवोवहया । तो तंतुजंतुणा मे बद्धा चरणा, रुयंतीए ॥१२॥
धाहावियं मए तो उच्चुच्चयरेण करुणसद्देण । कोवि न चलिओ ठाणा तहावि मे पोक्करंतीए ॥१३॥
तो केणावि हु भणियं धीरा होसुत्ति पविसिय नईए । जमजीहसच्छहाए छुरियाए झडत्ति सो छिन्नो ॥

द्रव्येणाल्पकालं गृहीता वेश्यापि भवति परदाराः । तत्सङ्गमाचरन् वज्र इव लभते दुःखानि ॥१॥
धरणीरमणीतिलकं तिलकपुरं नाम पुरमिह प्रसिद्धम् । दृप्तारिदर्पदलनो राजा सोमध्वजस्तत्र ॥२॥
तस्यास्ति प्रिया सुयशा यशोधवलो नाम तत्र पुरश्रेष्ठी । तद्भार्या जयदेवी तयोः पुत्रो वज्रनामा ॥३॥
स च विलासी दुर्दान्तेन्द्रियो मित्रवृन्दपरिकरितः । सुरभवनकाननादिषु विचरति निजयेच्छया ॥४॥
अथान्यदा कदाचित्प्रत्यूषे नर्मदानदीतीरे । पित्रा सह संप्राप्तो वज्रो भवितव्यतावशतः ॥५॥
कृतशौचसमाचारौ यावत्स्थितौ तावदुत्तरदिशः । प्रज्वलितज्वलनज्वालालीभासुर एति तत्र सुरः ॥६॥
तमायन्तं दृष्ट्वा क्षुब्धौ तौ द्वावपि, भणति ततो देवः । मा भैष्टं भो भद्रौ ! युवयोर्हितार्थमहमेमि ॥७॥
युवां पूर्वभवे ममाभवतामिष्टौ तत इह दृष्ट्वा । आत्मा प्रकाशितो मया तस्मात् शृणुतं पूर्वभवचरितम् ॥८॥
अहमत्र पुरे राष्ट्रकूटभार्याऽऽसं देवकी नाम । युष्मदावाससमीपेऽस्मदावासोऽप्यासीत् तदा ॥९॥
सोमध्वजनृपसेवी मम भर्ता, अन्यदा च प्रस्थाने । नर्मदानद्यास्तीरे स्थितो नरेन्द्रः सपरिवारः ॥१०॥
मम पतिरपि मया सह नद्यास्तीरे वटस्याधः । तिष्ठति दत्तावासोऽन्यजनः कोऽपि क्वापि च ॥११॥
ततोऽहं नदीमवतीर्णा जलावगाहार्थमातपोपहता । ततस्तन्तुजन्तुना मे बद्धौ चरणौ, रुदत्या ॥१२॥
आरटितं मया तत उच्चोच्चतरेण करुणशब्देन । कोऽपि न चलितः स्थानात्तथापि मयि पूत्कुर्वत्याम् ॥१३॥
ततः केनापि हि भणितं धीरा भवेति प्रविश्य नद्याम् । यमजिह्वासदृश्या क्षुरिकया झटिति स छिन्नः ॥१४॥

छिंदंतस्स य तं तस्स ऊसुयत्तेण सलिलमज्झम्मि। उयरप्पविट्ठछुरियाए नीणिओ अंतपब्भारो ॥१५॥
तो मह बाहाए सो लग्गेउं निग्गओ मओ झत्ति। तो तस्स बंधवेहिं तत्थेव चिया लहुं रइया ॥१६॥
अहमवि नईए गंतुं मज्जणयं काउमागया तत्थ। किर तच्चियाए झंपं दाहं तो भत्तुणा धरिया ॥१७॥
बाहाए अहं, तत्तो मए स भणिओ जहा पविसियव्वं। इमिणा समं चियाए निक्कारणबंधुणा नूणं॥१८॥
मह पुक्करंतीए ठाणाओवि न चलिओ सि तं तइया। अन्नेणवि लोएणं उवेहियाए स पुण तुरियं॥१९॥
तह पुक्करियं सोउं झत्ति पविट्ठो जलस्स मज्झम्मि। मह पाणरक्खणट्ठा तणंव नियजीवियं चत्तं ॥२०॥
ता इय एयम्मि मए नाहं जीवामि मुंच बाहाओ। सो भणइ मए न सुओ वरतणु! सद्दो तया तुज्झ ॥
अहव[1] कहं उविक्खं पाणसमाए करेमि तुज्झ अहं। तो भणिओ एस मए एवमिमं किंतु मज्झ कए॥२२॥
पाणा एयस्स गया तो हमवस्सं चियाए एयस्स। पविसिस्सं ता मुंचसु खमसु य जं किंपि अवरद्धं॥२३॥
जइवि न मुंचसि तहवि हु जह तह पाणे अहं चइस्सामि। तो मुक्का तेण अहं चियं पविट्ठा य दड्ढा य॥
अज्झवसायविसेसाओ सो इमो तुह सुओ समुप्पन्नो। जाया य अहं देवो वंतरजाईण मज्झम्मि ॥२५॥
इय पडिबंधेण मए तुम्हाणं दंसियं नियसरूवं। इण्हिं वइराभिमुहं पडिउवयारस्स भावेण ॥२६॥
पभणेमि किंचि जइ मज्झ पत्थणं निप्फलं न य करेसि। तो भणियं वइरेणं भणेहि तं जमिह उचियं ॥
ता भणियं देवेणं नईए परकूललवलिलयहरए। चिट्ठइ मुणी महप्पा तं वंदह दोवि भत्तीए ॥२८॥

छिन्दतश्च तं तस्योत्सुकत्वेन सलिलमध्ये। उदरप्रविष्टक्षुरिकया नीतोऽन्त्रप्राग्भारः ॥१५॥
ततो मम बाहौ स लगित्वा निर्गतो मृतो झटिति। ततस्तस्य बान्धवैस्तत्रैव चिता लघु रचिता ॥१६॥
अहमपि नद्यां गत्वा मज्जनं कृत्वाऽऽगता तत्र। किल तच्चितायां झम्पां दास्ये ततो भर्त्रा धृता ॥१७॥
बाहुनाऽहम्, ततो मया स भणितो यथा प्रवेष्टव्यम्। अनेन समं चितायां निष्कारणबन्धुना नूनम् ॥१८॥
मयि पूत्कुर्वत्यां स्थानादपि न चलितोऽसि त्वं तदा। अन्येनापि लोकेनोपेक्षितायां स पुनस्त्वरितम् ॥१९॥
तथा पूत्कृतं श्रुत्वा झटिति प्रविष्टो जलस्य मध्ये। मत्प्राणरक्षणार्थं तृणमिव निजजीवितं त्यक्तम् ॥२०॥
तस्मादिदमेतस्मिन्मृते नाहं जीवामि मुञ्च बाहुनः। स भणति मया न श्रुतो वरतनु! शब्दस्तदा तव॥२१॥
अन्यथा कथमुपेक्षां प्राणसमायाः करोमि तवाहम्। ततो भणित एष मयैवमिदं किन्तु मम कृते ॥२२॥
प्राणा एतस्य गतास्ततोऽहमवश्यं चितायामेतस्य। प्रवेक्ष्यामि तस्मान्मुञ्च क्षमस्व च यत्किमप्यपराद्धम् ॥
यद्यपि न मुञ्चसि तथापि हि यथा तथा प्राणानहं त्यक्ष्यामि। ततो मुक्ता तेनाहं चितां प्रविष्टा च दग्धा च ॥
अध्यवसायविशेषात्सोऽयं तव सुतः समुत्पन्नः। जाता चाहं देवो व्यन्तरजातीनां मध्ये ॥२५॥
इति प्रतिबन्धेन मया युवयोर्दर्शितं निजस्वरूपम्। इदानीं वज्राभिमुखं प्रत्युपकारस्य भावेन ॥२६॥
प्रभणामि किञ्चिद्यदि मम प्रार्थनां निष्फलां न च करोषि। ततो भणितं वज्रेण भण त्वं यदिह समुचितम् ॥
तदा भणितं देवेन नद्याः परकूललवलीलतागृहे। तिष्ठति मुनिर्महात्मा तं वन्देथां द्वावपि भक्त्या ॥२८॥

---

[1] ग भारिआ बाला।

तेहिंवि तह चेव कयं पडिवन्नाइं अणुव्वयाइं तहा । सम्मत्तभूसियाइं दोहिंवि साहुस्स पयमूले ॥२९॥
तो तुट्ठो सो देवो पभणइ गुरुबंधवा तुमे मज्झ । जेण मएवि इमाओ मुणिणो सम्मत्तमणुपत्तं ॥३०॥
साहम्मियवच्छल्ले एस मणी चिंतियत्थसंजणणो । तुम्हं मए विइन्नो इय तं अप्पिय गओ देवो ॥३१॥
तत्तो ते गिहिधम्मं कुणंति निसुणंति साहुपासम्मि । किंतु तहावि न वइरो वेसागमणं परिच्चयइ ॥३२॥
एक्काए देइ भाडिं अन्नाहिं समं रमेइ रयणीए । एवं च अलियसिंगारविनडिओ गमेइ रयणीओ ॥३३॥
चिंतामणिप्पभावा संपज्जइ तस्स दविणमइपउरं । तं विव्वइ जिणभवणे बिंबे संघम्मि वेसासु ॥३४॥
अन्नाओ गहियभाडिंपि जाणिउं नेय परिहरइ एसो । तो पायं पइदियहं सह लोएणं हवइ कलहो ॥३५॥
तं सोउं तस्स पिया वारइ रे परविइन्नभाडीसुं । वेसासुं गच्छंतो सुतिक्खदुक्खाइं पाविहिसि ॥३६॥
किंच ।
अइयारमिणं तुरियव्वयस्स मा कुणसु सरसु मुणिवयणं । इहपरलोयविरुद्धं सुयणनिसिद्धं च जेण इमं ॥
सव्वासुवि वेसासुं होइ पवित्ती अणत्थपत्थारी । जाउ परगहियभाडीउ ताउ पुण कालकूडसमा ॥३८॥
तो वइरेणं भणियं तहवि न सक्केमि ताय! परिहरिउं । इत्तरियसंगमेयं जइ तं वारेसि सयवारं ॥३९॥
तो नरवइणो सिट्ठं अंतरइ मइ तुज्झ निच्छओ एस । पडिवज्जिस्सामहं ता पुत्तय! पव्वज्जमज्जेव ॥४०॥
जओ ।
भुत्ता भोगा सुइरं नडिच्चिय विलासिया तहा लच्छी । आणंदिया य सुयणा मित्ता बंधू य विहुरा य ॥

ताभ्यामपि तथैव कृते प्रतिपन्नान्यणुव्रतानि तथा । सम्यक्त्वभूषितानि द्वाभ्यामपि साधोः पदमूले ॥२९॥
ततस्तुष्टः स देवः प्रभणति गुरुबान्धवौ युवां मम । येन मयाप्यस्मान्मुनेः सम्यक्त्वमनुप्राप्तम् ॥३०॥
साधर्मिकवात्सल्ये एष मणिश्चिन्तितार्थसंजननः । युवाभ्यां मया वितीर्ण इति तमर्पयित्वा गतो देवः ॥३१॥
ततस्तौ गृहिधर्मं कुरुतः शृणुतः साधुपार्श्वे । किन्तु तथापि न वज्रो वेश्यागमनं परित्यजति ॥३२॥
एकस्यै ददाति भाटिमन्याभिः समं रमते रजन्याम् । एवं चालीकशृङ्गारविनटितो गमयति रजनीः ॥३३॥
चिन्तामणिप्रभावात्संपद्यते तस्य द्रविणमतिप्रचुरम् । तद् व्ययते जिनभवने बिम्बे संघे वेश्यासु ॥३४॥
अन्याभ्यो गृहीतभाटिकास्वपि ज्ञात्वा नैव परिहरत्येषः । ततः प्रायः प्रतिदिवसं सह लोकेन भवति कलहः ॥
तच्छ्रुत्वा तस्य पिता वारयति रे परवितीर्णभाटिषु । वेश्यासु गच्छन् सुतीक्ष्णदुःखानि प्राप्स्यसि ॥३६॥
अतिचारमिदं तुरीयव्रतस्य मा कुरु स्मर मुनिवचनम् । इहपरलोकविरुद्धं सुजननिषिद्धं च येनेदम् ॥३७॥
सर्वास्वपि वेश्यासु भवति प्रवृत्तिरनर्थप्रस्तारिणी । या गृहीतपरभाटिकास्ताः पुनः कालकूटसमाः ॥३८॥
ततो वज्रेण भणितं तथापि न शक्नोमि तात! परिहर्तुम् । इत्वरिकसंगममेतं यदि त्वं वारयसि शतवारम् ॥
ततो नरपतिना शिष्टं यदि तव निश्चय एषः । प्रतिपत्स्येऽहं तदा पुत्रक! प्रव्रज्यामद्यैव ॥४०॥
यतः ।
भुक्ता भोगाः सुचिरं नटितेव विलासिता तथा लक्ष्मीः । आनन्दिताश्च सुजना मित्राणि बान्धवाश्च विधुराश्च ॥

परिणयवअो य संपइ आसन्नो वच्छ! मरणसमओवि। काउं परलोयहियं पत्तो ता अवसरो मज्झ ॥
इय भणिउं नियदव्वं दाउं ठाणेसु भावणापुव्वं। पडिवन्नो सो सिट्ठी वयं विहाणेण गुरुमूले ॥४३॥
निम्मज्जाओ जाओ जणयविमुक्को विसेसओ वइरो। अह अन्नया पविट्ठो वसंतसेणाए गेहम्मि ॥४४॥
कुमररक्खणियाए विलासिणीए दाऊण इच्छियं भाडिं। रयणीए पढमपहरे तप्पल्लंकम्मि उवविट्ठो ॥४५॥
जा चिट्ठइ ता दिट्ठो सहसा तत्थागएण कुमरेण। सो गहिओ नासंतो तेणं सयमेव बाहाए ॥४६॥
बद्धो थंभेण समं पच्चूसे कुट्टिणीए कुमराओ। किच्छेण मोइओ तो संपत्तो नियगेहम्मि ॥४७॥
सुकुमारदेहभावा मरिओ सो लोहियस्स तो मरिउं। अट्टज्झाणोवगओ संजाओ गड्डसूयरओ ॥४८॥
कइवयभवगहणाइं भमिउं पुणरवि सुबोहिजोगेण। लहिही सिद्धिं वइरो सिट्ठी पुण चेव तम्मि भवे ॥
चउत्थव्वयअईयारं वेसावसणं चएह भो भव्वा!। जेम सुहसिद्धिट्ठाणं लहेहमचिरेण जिणभणियं ॥५०॥

॥ इति चतुर्थव्रतप्रथमातिचारविपाके वज्रकथानकं समाप्तम् ॥

परिणतवयाश्च संप्रत्यासन्नो वत्स! मरणसमयोऽपि। कर्तुं परलोकहितं प्राप्तस्तस्मादवसरो मम ॥४२॥
इति भणित्वा निजद्रव्यं दत्त्वा स्थानेषु भावनापूर्वम्। प्रतिपन्नः स श्रेष्ठी व्रतं विधानेन गुरुमूले ॥४३॥
निर्मर्यादो जातो जनकविमुक्तो विशेषतो वज्रः। अथान्यदा प्रविष्टो वसन्तसेनाया गेहे ॥४४॥
कुमाररक्षितायै विलासिन्यै दत्त्वेप्सितां भाटिम्। रजनेः प्रथमप्रहरे तत्पल्यङ्क उपविष्टः ॥४५॥
यावत्तिष्ठति तावद् दृष्टः सहसा तत्रागतेन कुमारेण। स गृहीतो नश्यंस्तेन स्वयमेव बाहुना ॥४६॥
बद्धः स्तम्भेन समं प्रत्यूषे कुट्टिन्या कुमारात्। कृच्छ्रेण मोचितस्ततः संप्राप्तो निजगेहे ॥४७॥
सुकुमारदेहभावाद् भृतः स लोहितेन ततो मृत्वा। आर्तध्यानोपगतः संजातो गर्तशूकरः ॥४८॥
कतिपयभवग्रहणानि भ्रान्त्वा पुनरपि सुबोधियोगेन। लप्स्यते सिद्धिं वज्रः श्रेष्ठी पुनरेव तस्मिन् भवे ॥४९॥
चतुर्थव्रतातिचारं वेश्याव्यसनं त्यजत भो भव्याः!। यथा शुभसिद्धिस्थानं लभध्वमचिरेण जिनभणितम् ॥५०॥

कुलडाअणाहविहवा परदारं नेय इय विगप्पेउं । ताओ जो परिभुंजइ दुलहो इय सो दुहं लहइ ॥१॥
तथाहि;—
पुरमत्थि विजयखेडं कयअवहेडं पुराण पउराण । तत्थत्थि पगइभद्दो गोभद्दो नाम वाणियओ ॥२॥
मलयमई तब्भज्जा दुलहो नामेण अत्थि ताण सुओ । वणियकलाण निहाणं कुलभवणं तह अणत्थाणं ॥
अह अन्नया पयट्टा पियपुत्ता दोवि वणिज्जकज्जेण । उज्जेणिं पइ गंतुं गहिऊणं उचियभंडाइं ॥४॥
गच्छंतेहिं दिट्ठो अद्धपहे झाणसंठिओ साहू । तं वंदिय उवविट्ठा झाणंते सोवि पभणेइ ॥५॥
कत्थ गमिस्सह कज्जेण केणं कत्तो समागया इत्थ? । तेहिवि सव्वं कहियं जहट्ठपुट्ठं, तो मुणी भणइ॥६॥
अइढवियड्ढं हिंडइ सव्वोवि जणो धणत्थमुज्जुत्तो । तक्कारणधम्मं पइ निरुज्जमो सव्वकालंपि ॥७॥
धम्मेण विणा मणवंछियाइं जइ हुंति कहवि एमेव । ता तिहुयणेवि सयले न कोइ इह दुक्खिओ हुंतो ॥
सव्वंपि य संपज्जइ मणिच्छियं निच्छियं सपुन्नाण । जह संपत्तं गुणसुंदरीए जणएण चत्ताए ॥९॥
तथाहि;—
भद्दिलपुरपहुअरिकेसरिस्स देवीए कणयमालाए । पवरकलाकुलभवणं तणया गुणसुंदरी नाम ॥१०॥
जोव्वणपत्ताए मया तीसे माया तहेव विहिवसओ । मायामहसारंपि हु कालेणं सयलमुच्छन्नं ॥११॥
अह अन्नदिणे पत्ता सा रन्नो पायवंदणनिमित्तं । तो तं सुवन्नलंकारभूसियं पासिउं रन्ना ॥१२॥
दट्ठुं च सहालोयं विविहालंकारसारनेवत्थं । भणिओ चाडुसयण्हेण परियणो कहह भो! मज्झ ॥१३॥

कुलटाऽनाथविधवाः परदारा नैवेति विकल्प्य । ता यः परिभुङ्क्ते दुर्लभ इव स दुःखं लभते ॥१॥
पुरमस्ति विजयखेटं कृतावहेलं पुराणां प्रचुराणाम् । तत्रास्ति प्रकृतिभद्रो गोभद्रो नाम वणिक् ॥२॥
मलयमती तद्भार्या दुर्लभो नाम्नाऽस्ति तयोः सुतः । वणिक्कलानां निधानं कुलभवनं तथाऽनर्थानाम् ॥३॥
अथान्यदा प्रवृत्तौ पितापुत्रौ द्वावपि वाणिज्यकार्येण । उज्जयिनीं प्रति गन्तुं गृहीत्वोचितभाण्डानि ॥४॥
गच्छद्भ्यां दृष्टोऽर्धपथे ध्यानसंस्थितः साधुः । तं वन्दित्वोपविष्टौ ध्यानान्ते सोऽपि प्रभणति ॥५॥
क्व गमिष्यथः कार्येण केन कुतः समागतावत्र । ताभ्यामपि सर्वं कथितं यथापृष्टं, ततो मुनिर्भणति ॥६॥
अर्धविदग्धं हिण्डते सर्वोऽपि जनो धनार्थमुद्युक्तः । तत्कारणधर्मं प्रति निरुद्यमः सर्वकालमपि ॥७॥
धर्मेण विना मनोवाञ्छितानि यदि भवेयुः कथमप्येवमेव । तदा त्रिभुवनेऽपि सकले न कोऽपीह दुःखितो भवेत् ॥
सर्वमपि च संपद्यते मनईप्सितं निश्चितं सपुण्यानाम् । यथा संप्राप्तं गुणसुन्दर्या जनकेन त्यक्तया ॥९॥
भद्दिलपुरप्रभ्वरिकेसरिणो देव्याः कनकमालायाः । प्रवरकलाकुलभवनं तनया गुणसुन्दरी नाम ॥१०॥
यौवनप्राप्ताया मृता तस्या माता तथैव विधिवशतः । मातामहसारमपि खलु कालेन सकलमुत्सन्नम् ॥११॥
अथान्यदिने प्राप्ता सा राज्ञः पादवन्दननिमित्तम् । ततस्तां सुवर्णालंकारभूषितां दृष्ट्वा राज्ञा ॥१२॥
दृष्ट्वा च समालोकं विविधालंकारसारनेपथ्यम् । भणितश्चाटुशततृष्णेन परिजनः कथयत भो! मम ॥१३॥

---

१ ग. इंस प° । २ क. °लं भीय का° ।

कस्स पसाया तुब्भे विलसह एवं विसाललच्छीए ? । तो तेहिं संलत्तं तुज्झ पसाएण नरनाह ॥१४॥
गुणसुंदरीए पढिया सीसं धुणिऊण उवहसेण । भवियव्वयावसेणं निवनिरवेक्खं इमा गाहा ॥१५॥
सा जयउ जए लच्छी जीइ पसाएण ईसरजणस्स । सच्चमलियंपि वयणं सयाणपुरिसावि मन्नंति ॥१६॥
तब्भावं मुणिऊण पयईए कोवणो भणइ राया । तं कस्स पसाएणं विलससि, तो तीए इय पढियं ॥१७॥
सव्वो पुव्वकयाणं कम्माणं पावए फलविवागं । अवराहेसु गुणेसु य निमित्तमित्तं परो होइ ॥१८॥
तो रन्ना आणत्तो कोवि नरो जइ पओयणं अत्थि । निब्भग्गसिरोरयणं रोरगं कमवि आणेहि ॥१९॥
तो तेण तारिसो कट्ठहारओ कोवि झत्ति आणीओ । परिणाविओ य गुणसुंदरिं स रन्नावि तुट्ठेण ॥२०॥
सा पुण वत्थाईयं उत्तारिय लिहियवहियगंठाइं । परिहावेउ भणिया जाह इओ सुकयमणुहवसु ॥२१॥
भणिओ य जणो सव्वो आलावंपि हु इमीए जो काही । तस्स मए सारीरो दंडो अवस्सं विरयव्वो ॥२२॥
नियपइदमगेण समं पत्ता सा तग्घरम्मि उवविसिउं । जा तस्स सिरे चिहुरे वियरइ सा ताव सग्गंसो ॥२३॥
उच्छलिओ छलिउं पिव गंधं गोसीसचंदणवणस्स । तो तीए सो पुट्ठो कट्ठभरो तुमए अज्ज कहिं ? ॥२४॥
चंदोइयस्स हट्टे मुक्को तो सो कहेइ, तेण समं । सा गंतुं तं भारयमाणावइ नियगेहम्मि ॥२५॥
तत्तो चंदणफलीउ वणियहट्टम्मि विक्किउं कहवि । कणयवत्थाइं किंचिवि किणेइ मुल्लेण सा तेण ॥२६॥
सो जत्तो रुक्खाओ आणीओ कट्ठभारओ तेण । सो मुद्धजणेहिंतो सहाइंड करेऊण ॥२७॥
आणाविओ निसीहे गिहम्मि तत्तो य चंदणो तम्मि । विरईयम्मि कमेणं कणयसहस्सो समुप्पन्नो ॥२८॥

कस्य प्रसादाद् यूयं विलसथैवं विशाललक्ष्म्या ?। ततस्तैः संलपितं तव प्रसादेन नरनाथ ॥१४॥
गुणसुन्दर्या पठिता शीर्षं धूनयित्वोपहासेन । भवितव्यतावशेन नृपनिरपेक्षमिव गाथा ॥१५॥
सा जयतु जगति लक्ष्मीर्यस्याः प्रसादेनेश्वरजनस्य । सत्यमलीकमपि वचनं सज्ञानपुरुषा अपि मन्यन्ते ॥१६॥
तद्भावं ज्ञात्वा प्रकृत्या कोपनो भणति राजा । त्वं कस्य प्रसादेन विलससि, ततस्तयेति पठितम् ॥१७॥
सर्वः पूर्वकृतानां कर्मणां प्राप्नोति फलविपाकम् । अपराधेषु गुणेषु च निमित्तमात्रं परो भवति ॥१८॥
ततो राज्ञाऽऽज्ञप्तः कोऽपि नरो यथा प्रयोजनमस्ति । निर्भाग्यशिरोरत्नं रोरकं कमप्यानय ॥१९॥
ततस्तेन तादृशः काष्ठहारकः कोऽपि झटित्यानीतः । परिणायितश्च गुणसुन्दरीं स राज्ञापि तुष्टेन ॥२०॥
सा पुनर्वस्त्रादिकमुत्तार्य लिखितबद्धिकारणानि । परिधाप्य भणिता यातेतः सुकृतमनुभव ॥२१॥
भणितश्च जनः सर्व आलापमपि खल्वनया यः करिष्यति । तस्य मया शारीरो दण्डोऽवश्यं विधातव्यः ॥२२॥
निजपतिद्रमकेण समं प्राप्ता सा तद्गृहे उपविश्य । यावत्तस्य शिरसि चिकुरान् विकिरति तावत्तस्मात् [illegible] ॥२३॥
उच्छलितश्छलितुमिव गन्धो गोशीर्षचन्दनवनस्य । ततस्तया स पृष्टः काष्ठभरस्त्वयाद्य क्व ? ॥२४॥
चान्द्रविकस्य हट्टे मुक्तस्ततः स कथयति, तेन समम् । सा गत्वा तं भारमानाययति निजगेहे ॥२५॥
ततश्चन्दनफलकान् वणिग्हट्टे विक्रीय कथमपि । कनकवस्त्रादि किंचिदपि क्रीणाति मूल्येन सा तेन ॥२६॥
स यतो वृक्षादानीतः काष्ठभारकस्तेन । स मुग्धजनेभ्यः [illegible] कृत्वा ॥२७॥

अह विहियउचियपरियणवाहणसामग्गियाइं ताइं तओ। ववसायत्थं देसंतरम्मि पत्ताइं तो कुमरी ॥२९॥
निवदिन्नाइं वहियावत्थाइं वायए तओ तेसु। अक्खरपंतीओ बालियाओ सव्वाओ पिक्खंती ॥३०॥
एगत्थ कणयसिद्धिप्पओगमवलोयए तओ सव्वं। तं सामग्गिं काउं पउंजए जाव तो तत्थ ॥३१॥
तावच्छेयकसेहिं सुद्धं पासइ सुवन्नमुप्पन्नं। तो तेणं पओगेणं मेलिय कणयस्स लक्खाइं ॥३२॥
बहुवाहणपरियणपरिगया य गंतूण गउडदेसम्मि। तत्थ पवराइं किणिउं भद्दकरीणं दस सयाइं ॥३३॥
पत्ता य भद्दिलपुरं नरवरदंसावियम्मि भूभागे। बीयंव भद्दिलपुरं ठविऊण ठिया य सा तत्थ ॥३४॥
तीए भत्तावि ठिओ कलासु कुसलो जणम्मि विक्खाओ। नामेण पुन्नपालो वियड्ढकेलीण कुलभवणं ॥
उक्तं च;—
"श्रीपारिचयाज्जडा अपि भवन्त्यभिज्ञा विदग्धचरितानाम्। उपदिशति कामिनीनां यौवनमद एव ललितानि॥"
तेणवि पाहुडपुव्वं विहियं निवदंसणं विभूईए। रायावि तस्स पासे मुणिऊणं पवरकरिहडं ॥३६॥
भणइ महायणविहिएण देहि मुल्लेण मज्झ करिसहसं। सो भणइ देव ! नाहं काहं जम्मंतरेवि इमं॥
किंपुण मह आवासे आगंतुं भोयणं कुणउ देवो। हत्थिसहस्संपि हु लेउ मज्झ मोल्लेण नो कज्जं॥३८॥
तो आवज्जियहियओ नरेसरो तस्स तेण वयणेण। पत्तो तस्सावासे चलंतवरदारुपासाए ॥३९॥
खंभसयसंनिविट्ठे तत्थ य चउवारयम्मि नरनाहो। भुंजइ सा परिवेसइ एका गुणसुंदरी किंतु ॥४०॥
परिवेसिऊण पढमं फलोहलिं पविसई गिहस्संतो। अन्नं काउं वेसं आगच्छइ दुइयदारेण ॥४१॥

आनायितो निशीथे गृहे ततश्च चन्दने तस्मिन्। विक्रीते क्रमेण कनकसहस्रः समुत्पन्नः ॥२८॥
अथ विहितोचितपरिजनवाहनसामग्रीकौ तौ ततः। व्यवसायार्थं देशान्तरे प्राप्तौ तत कुमारी ॥२९॥
नृपदत्तानि वहिकावस्त्राणि वाचयति ततस्तेषु। अक्षरपङ्क्तीर्बालिताः सर्वाः प्रेक्षमाणा ॥३०॥
एकत्र कनकसिद्धिप्रयोगमवलोकते ततः सर्वाम्। तां सामग्रीं कृत्वा प्रयुङ्क्ते यावत्ततस्तत्र ॥३१॥
तापच्छेदकषैः शुद्धं पश्यति सुवर्णमुत्पन्नम्। ततस्तेन प्रयोगेण मेलयित्वा कनकस्य लक्षाणि ॥३२॥
बहुवाहनपरिजनपरिगता च गत्वा गौडदेशे। तत्र प्रवराणि क्रीत्वा भद्रकरिणां दश शतानि ॥३३॥
प्राप्ता च भद्दिलपुरं नरवरदर्शिते भूभागे। द्वितीयमिव भद्दिलपुरं स्थापयित्वा स्थिता च सा तत्र ॥३४॥
तस्या भर्तापि स्थितः कलासु कुशलो जने विख्यातः। नाम्ना पुण्यपालो विदग्धकेलीनां कुलभवनम्॥३५॥
तेनापि प्राभृतपूर्वं विहितं नृपदर्शनं विभूत्या। राजापि तस्य पार्श्वे ज्ञात्वा प्रवरकरिघटाम् ॥३६॥
भणति महाजनविहितेन देहि मूल्येन मम करिसहस्रम्। स भणति देव ! नाहं करिष्ये जन्मान्तरेऽपीदम्॥
किन्तु ममावासे आगत्य भोजनं करोतु देवः। हस्तिसहस्रमपि हि लातु मम मूल्येन नो कार्यम् ॥३८॥
तत आवर्जितहृदयो नरेश्वरस्तस्य तेन वचनेन। प्राप्तस्तस्यावासे चलद्वरदारुप्रासादे ॥३९॥
स्तम्भशतसंनिविष्टे तत्र च चतुर्द्वारे नरनाथः। भुङ्क्ते सा परिवेवेष्टि एका गुणसुन्दरी किन्तु ॥४०॥

---

१ ख. ग. गुच्छेन।

परिवेसइ पढमं, वंजणवरओयणाइं अन्नेण । अन्नेणं वेसेणं घयाइं ता जाव पइवग्गं ॥४२॥
नवनवसिंगारेणं निवस्स परिविसियं तओ राया । पुच्छइ का बहुयाओ इंदाउ य तुम्ह इह संति ?॥४३॥
सो भणइ जत्तियाओ दिट्ठा देवेण, सो निवो भोत्तुं । सुत्तो उत्तरिमभूमीपल्लंके गंगपुलिणसमे ॥४४॥
अह वहियालंकारेहिं निवइविइण्णेहिं पुव्वमिव वेसं । काऊण निवपासे नमिउं गुणसुंदरी भणइ ॥४५॥
मे उवलक्खइ होउं उवउत्तो तो नरेसरो भणइ । बाहाविलग्गपणउमो आरोवेमो मणंमम्मि ॥४६॥
मह दुप्पिउणो तणया वच्छे ! गुणसुंदरित्ति नाम तुमं । भोयणकाले वच्छा दिट्ठावि मए न विन्नाया॥४७॥
अवरावरसिंगारगणेगबहुविब्भमो जओ जाओ । उचियं चेवं काउ आगन्तमु मज्झं पत्त ॥ ४८ ॥
तह चेव कए तीए आहूए तह य पुण्णपालम्मि । परिपुट्ठविहवरूवो राया गुणसुंदरिं भणइ ॥४९॥
दिट्ठंतेण वच्छाए चेव मह परिणयं इमं सव्वं । जह दिसो धम्मफलं धम्मं पुण करह वे वच्छा ॥५०॥
सा पुण कुलक्कमेणं अणण्णाए साविया जिणधम्मं । बालंतोवि य निउणा आसि कया साविया इव भणइ ॥५१॥
इह आरामामज्झे अत्थि मुणी सो विसेसओ धम्मं । जाणेइ परिकहेइ य तो राया जाव गच्छेइ ॥५२॥
सह पुण्णपालगुणसुंदरीहिं आयण्णिउं तओ धम्मं । भणइ मुणिंदं राया काहं पव्वज्जं तुम्हं ॥५३॥
अहमणुगओ नियइ तुह चरणे, तो भणइ मुणिपवरो । नरनाह ! इत्थ अत्थे विलम्बेहिं म होयव्वं ॥५४॥
तो राया धवलहरे गंतुं सह मंतिउं पहाणेहिं । पुण्णाभावे ठविउं ते विय आणायं रज्जे ॥५५॥

परिविष्य प्रथमं शालीयं परिवेषति गृहस्यान्तः । अन्यं कृत्वा वेषमाज्यादीनि द्विजीवदृशेन ॥४२॥
परिवेषेति पक्वान्नं, व्यञ्जनवरौदनान्यन्येन । अन्येन वेषेन घृतादि यावत्पङ्क्तिकं तु ॥४३॥
नवनवशृङ्गारेण नृपस्य परिवेषितं ततो राजा । पृच्छति कति वध्वो दान्यकाः युष्माकमिह सन्ति ? ॥४४॥
स भणति यावत्यो दृष्टा देवेन, ततो नृपो भुक्त्वा । सुप्त उपरितनभूमीपल्यङ्के गङ्गापुलिनसमे ॥४५॥
अथ वहिकालङ्कारैर्नृपवितीर्णैः पूर्वमिव वेषम् । कृत्वा नृपपार्श्वे नत्वा गुणसुन्दरी भणति ॥४६॥
मामुपलक्षयत भूत्वोपयुक्तस्ततो नरेश्वरो भणति । बाहाविलग्नप्रणतमु आरोपयन्त्यङ्के ॥४६॥
मम दुष्पितुस्तनया वत्से ! गुणसुन्दरीति नाम त्वम् । भोजनकाले वत्सा दृष्टापि मया न विज्ञाता ॥४७॥
अपरापरशृङ्गारानेकबहुविभ्रमो यतो जातः । उचितं चैव कृत्वाऽऽगच्छ मत्पार्श्वम् ॥४८॥
तथैव कृते तयाऽऽहूते तथा च पुण्यपाले । परिपुष्टविभवरूपो राजा गुणसुन्दरीं भणति ॥४९॥
दृष्टान्तेन वत्साया एव मम परिणतमिदं सर्वम् । यथा दिवसो धर्मफलं धर्मं पुनः कुरुत हे वत्साः ॥५०॥
सा पुनः कुलक्रमेण अनन्या श्राविका जिनधर्मे । बालत्वेऽपि च निपुणाऽऽसीत् कृता श्राविकेव भणति ॥५१॥
इहारामामध्येऽस्ति मुनिः स विशेषतो धर्मम् । जानाति परिकथयति च ततो राजा याति तत्रैव ॥५२॥
सह पुण्यपालगुणसुन्दरीभ्यामाकर्ण्य ततो धर्मम् । भणति मुनीन्द्रं राजा करिष्ये प्रव्रज्यां तव ॥५३॥
अहमनुगतो नियतं तव चरणौ, ततो भणति मुनिप्रवरः । नरनाथ ! अत्रार्थे विलम्बैर्न भवितव्यम् ॥५४॥
ततो राजा धवलगृहं गत्वा सह मन्त्रयित्वा प्रधानैः । पुण्याभावे स्थापयित्वा तेऽपि च आज्ञाप्य राज्ये ॥५५॥

विहिणा गिण्हइ दिक्खं परिपालइ पुन्नपालनरनाहो । नीईए चिरं रज्जं जिणिंदधम्मं पभाविंतो ॥५६॥
गुणसुंदरीए तणयं सुलोयणं ठाविऊण रज्जम्मि । लेइ सह तीइ दिक्खं कमेण पाउणइ तह मोक्खं॥५७॥
ता धम्मिच्चिय उज्जमह उज्जमेहिं विणावि अन्नेहिं । जेणं सिज्झंति समीहियाइं इह परभवे तुम्ह॥५८॥
तो ते भणंति अम्हे असमत्था नाह ! साहुधम्मस्स । तो गिहमचयंताणं जो धम्मो, कहह तं अम्ह॥५९॥
तत्तो सम्मत्ताई गिहिधम्मो तेण ताण वित्थरओ । कहिओ तेहिवि गहिओ बारसभेओवि सो विहिणा॥
तो वंदिऊण चलिया उज्जेणीए तओ य ववहरिउं । संपत्ता नियठाणे तो सयमंगीकयं धम्मं ॥६१॥
जणओ पालइ सम्मं दुलहो पुण दुल्लहंपि तं लद्धुं । अइयरइ चउत्थवयं एयं परिकप्पणं काउं ॥६२॥
परदारे मह नियमो न वज्जियव्वा अणाहकुलडाओ । विहवकुलडं रमंतो अह दिट्ठो सो तलारेण॥६३॥
रंगाए जज्जरिउं बद्धो, मिल्लाविओ य दाऊण । दंडं पिउणा एवं बद्धो मुक्को य सो बहुहा ॥६४॥
तहवि न विरमइ दुलहो अणाहकुलडाए संगमे तत्तो । कालक्खरिओ पिउणा सक्कइ न नियत्तिउं तहवि॥
अह अन्नया य कस्सवि दुहियाए खत्तियस्स मयणंधो । बालविहवाए विढिओ वाहरिउं तीइ तो मिलिओ॥
बंधुजणो तीए तयं कुट्टइ ताडेइ लेट्ठुलउडेहिं । दोसायरोत्ति कलिउंव हसंति चत्तो स पाणेहिं ॥६७॥
पढमपुढवीए पत्तो पच्छायावेण तत्थ मुत्तूणं । पत्तमणुयत्तजिणमयदिक्खो मोक्खं समणुपत्तो ॥६८॥
सेट्ठी गोभद्दोवि हु अकलंकवओ तओ य मरिऊण । सोहम्मे उववन्नो तइयभवे सिज्झिही तत्थ ॥६९॥

विधिना गृह्णाति दीक्षां परिपालयति पुण्यपालनरनाथः । नीत्या चिरं राज्यं जिनेन्द्रधर्मं प्रभावयन् ॥५६॥
गुणसुन्दर्यास्तनयं सुलोचनं स्थापयित्वा राज्ये । लाति सह तया दीक्षां क्रमेण प्राप्नोति तथा मोक्षम् ॥५७॥
तस्माद् धर्मे एवोद्यच्छतमुद्यमैर्विनाऽप्यन्यैः । येन सिध्यन्ति समीहितानीह परभवे युवयोः ॥५८॥
ततस्तौ भणत आवामसमर्थौ नाथ ! साधुधर्मस्य । ततो गृहमत्यजतोर्यो धर्मः, कथयत तमावयोः ॥५९॥
ततः सम्यक्त्वादिर्गृहिधर्मस्तेन तयोर्विस्तरतः । कथितस्ताभ्यामपि गृहीतो द्वादशभेदोऽपि स विधिना ॥६०॥
ततो वन्दित्वा चलितावुज्जयिन्यां ततश्च व्यवहृत्य । संप्राप्तौ निजस्थाने ततः स्वयमङ्गीकृतं धर्मम् ॥६१॥
जनकः पालयति सम्यग् दुर्लभः पुनर्दुर्लभमपि तं लब्ध्वा । अतिचरति चतुर्थव्रतमेतत्परिकल्पनं कृत्वा॥६२॥
परदारेषु मम नियमो न वर्जयितव्या अनाथकुलटाः । विधवकुलटां रमयंश्च दृष्टः स पुररक्षेण ॥६३॥
सहसा सर्वङ्गयित्वा बद्धः, मोचितश्च दत्वा । दण्डं पित्रैवं बद्धो मुक्तश्च स बहुधा ॥६४॥
तदपि न विरमति दुर्लभोऽनाथकुलटायाः संगमे ततः । कालक्षरितः पित्रा शक्यते न निवर्तयितुं तथापि ॥
अथान्यदा च कस्यापि दुहितुः क्षत्रियस्य मदनान्धः । बालविधवया वेष्टितो व्याहृत्य तया ततो मिलितः॥६६॥
बन्धुजनस्तस्यास्तं कुट्टयति ताडयति लेष्टुलगुडैः । दोषाकर इति कलयित्वेव हसति त्यक्तः स प्राणैः ॥६७॥
प्रथमपृथिव्यां प्राप्तः पश्चात्तापेन तत्र मुक्त्वा । प्राप्तमनुजत्वजिनमतदीक्षो मोक्षं समनुप्राप्तः ॥६८॥
श्रेष्ठी गोभद्रोऽपि खल्वकलङ्कव्रतस्ततश्च मृत्वा । सौधर्मे उपपन्नस्तृतीयभवे सेत्स्यति तत्र ॥६९॥

---

१ [illegible]

अपरिग्गहियागमणं एवं दुक्खाण कारणं सम्मं । चत्तपरदारसंगा परिवज्जह भो ! पयत्तेण ॥७०॥

॥ इति चतुर्थव्रतद्वितीयातिचारे दुर्लभकथा समाप्ता ॥

वरग्गोरुदवेयणाई रमणीणमणंगकीलणकएण । जो रागंधो सेवइ स लहइ दुक्खाइं धणउव्व ॥१॥
तथाहि ;—
गयरायजणियसोहं सोहम्मसहंव विबुहसंकिण्णं । विक्कमपुरं पसिद्धं तं पालइ विक्कमनरिंदो ॥२॥
तत्थत्थि सिद्धितिलओ निलओ लच्छीए से पिया लच्छी । ताणं च दुवे पुत्ता धणधणदेवत्ति विक्खाया॥
दुण्णिवि कलासु कुसला सुकुलुग्गयबालियाण भत्तारा । पगईए धणो कामी धणदेवो धम्मिओ धणियं ॥
जइ अन्नया य केणवि नीया खित्तम्मि पामरनरेण । हुरडयफलीणपव्वे पुरपच्चासन्नगामम्मि ॥५॥
तो तस्स पुव्वभाए सहयारवणम्मि मुणिवरो दिट्ठो । मयणोव्व मुत्तिमंतो तिगुत्तिगुत्तो य चउनाणी॥६॥
दट्ठूणं तं वणिया पुच्छंति कुडुंबियं किमेस मुणी । नासग्गनिसियदिट्ठी चिट्ठइ कट्ठंव निच्चिट्ठो ? ॥७॥
कोडुंबिएण भणियं इह चिट्ठंतस्स मासमवि होही । न सुयइ एसो न य भुंजए य एमेव चिट्ठेइ ॥८॥
तो ते तेण समेया गंतूण मुणिं नमित्तु पुच्छंति । को हेऊ वयगहणे पढमवए वट्टमाणस्स ? ॥९॥
तो भणइ मुणी निसुणह संसाराओ न अन्नओ हेऊ । नवरं मह वयगहणे विसेसओ कारणं भज्जा॥१०॥
धणदेवेणं भणियं जाया जाया कहं नु तुह हेऊ । वयगहणस्स महायस ! कहेसु, तो कहइ सो एवं॥११॥

अपरिगृहीतागमनमेवं दुःखानां कारणं सम्यक् । त्यक्तपरदारसङ्गाः परिवर्जयत भोः ! प्रयत्नेन ॥७०॥

वक्षोरुद्वरनादीन् रमणीनामनङ्गक्रीडनकृतेन । यो रागान्धः सेवते स लभते दुःखानि धनद इव ॥१॥
गजराजजनितशोभं सौधर्मसभेव विबुधसंकीर्णम् । विक्रमपुरं प्रसिद्धं तत्पालयति विक्रमनरेन्द्रः ॥२॥
तत्रास्ति सिद्धितिलको निलयो लक्ष्म्यास्तस्य प्रिया लक्ष्मीः । तयोश्च द्वौ पुत्रौ धनधनदेवाविति विख्यातौ ॥
द्वावपि कलासु कुशलौ सुकुलोद्गतबालिकयोर्भर्तारौ । प्रकृत्या धनः कामी धनदेवो धार्मिको गाढम् ॥४॥
अथान्यदा च केनापि नीतौ क्षेत्रे पामरनरेण । होलिकाफलीनपर्वणि पुरप्रत्यासन्नग्रामे ॥५॥
ततस्तस्य पूर्वभागे सहकारवने मुनिवरो दृष्टः । मदन इव मूर्तिमांस्त्रिगुप्तिगुप्तश्च चतुर्ज्ञानः ॥६॥
दृष्ट्वा तं वणिजौ पृच्छतः कौटुम्बिकं किमेष मुनिः । नासाग्रन्यस्तदृष्टिस्तिष्ठति काष्ठमिव निश्चेष्टः ? ॥७॥
कौटुम्बिकेन भणितमिह तिष्ठतो मासोऽपि भविष्यति । न स्वपित्येष न च भुङ्क्ते चैवमेव तिष्ठति ॥८॥
ततस्तौ तेन समेतौ गत्वा मुनिं नत्वा पृच्छतः । को हेतुर्व्रतग्रहणे प्रथमवयसि वर्तमानस्य ? ॥९॥
ततो भणति मुनिः शृणुत संसाराद् नान्यो हेतुः । केवलं मम व्रतग्रहणे विशेषतः कारणं भार्या ॥१०॥
धनदेवेन भणितं जाया जाता कथं नु तव हेतुः ? । व्रतग्रहणस्य महायशः ! कथय, ततः कथयति स एवम्॥

---

१ ग महतां ।

इह अत्थि सुहावासं नयरं रिउमद्दणो तहिं राया । मंती विसालबुद्धी भज्जा रइसुंदरी तस्स ॥१२॥
नयरुत्तरपुरत्थभाए उज्जाणे चिट्ठए रिसहभवणं । सुरविज्जाहरकिंनरनिसेवियं तस्स दारम्मि ॥१३॥
चिट्ठइ सहयारतरू सव्वोउयफलभरेण निरु नमिओ । पारसियकीरमिहुणं निवसइ सुहियं सया तत्थ ॥१४॥
जाओ य सुओ तस्स य पालंति परोप्परं, अह कयाइ । परकीरीआसत्तो जाओ कीरो कहवि नाओ ॥१५॥
कीरीए तो भणिओ हुं पज्जत्तं खु तुज्झ संगेण । गच्छसु तीइवि नीडे मा निवडीहोसु मं रमिउं ॥१६॥
पत:,
भत्तारत्ते पेम्मं पावम्मि मई अणुज्जमो धम्मे । मा दिज्ज दिव्व ! कहवि हु जइ रुट्ठो होसि सयवारं ॥१७॥
तो कीरेणं भणियं समसु पिए ! मज्झ एयमवराहं । तो कीरीए भणियं मा मह मुहसंमुहो होसु ॥१८॥
एवं सा उच्छिट्ठं वायसविट्टालियं च सनिमं च । को भुंजेइ सयण्णो अन्नासत्तं जहय अन्नं ? ॥१९॥
तो वायाडो पभणइ जइ एवं मं चएसि ता पुत्तं । गहिऊण गमिस्सामि सा पभणइ नेय अप्पेमि ॥२०॥
इय जाओ संगामो तेसिं पुत्तस्स कारणे गरुओ । तो कीरेणं भणियं रायसमीवे समागच्छ ॥२१॥
जम्मन्निहो नरिंदो पुत्तं, जस्सेव होहिही इत्थ । सुईवि भणइ एवं गयाइं दोन्निवि निवसमीवं ॥२२॥
कहिओ नियवुत्तंतो तेहिं, तो पभणियं नरिंदेण । नीइवयणं विभाविवि निसुणह एगग्गचित्ताइं ॥२३॥
पुत्तो नरस्स भवे पुत्ता भगवईए, अहव धूयावि । पिउणो भवेइ जम्हा बीयं बीयप्पहाणस्सेव ॥२४॥
कोइंदिओ य निवे धम्मं पयरेइ जस्स वे मज्झं । न सहामि अहं किंचिवि हाणिं सोऊण, इय नाओ ॥२५॥

इहास्ति सुखावासं नगरं रिपुमर्दनस्तत्र राजा । मन्त्री विशालबुद्धिर्भार्या रतिसुन्दरी तस्य ॥१२॥
नगरोत्तरपूर्वभागे उद्याने तिष्ठति ऋषभभवनम् । सुरविद्याधरकिन्नरनिषेवितं तस्य द्वारे ॥१३॥
तिष्ठति सहकारतरुः सर्वर्तुकफलभरेण नितरां नतः । पारसीककीरमिथुनं निवसति सुखितं सदा तत्र ॥१४॥
जातश्च सुतस्तस्य च पालयतः परस्परं, अथ कदाचित् । परकीर्यासक्तो जातः कीरः कथमपि ज्ञातः ॥१५॥
कीर्या ततो भणितो हुं पर्याप्तं खलु तव सङ्गेन । गच्छ तस्या एव नीडे मा निपतित मा रन्तुम् ॥१६॥
भर्तृरक्ते प्रेम पापे मतिरनुद्यमो धर्मे । मा दा दैव ! कथमपि हि यदि रुष्टो भवसि शतकृत्वः ॥१७॥
ततः कीरेण भणितं क्षमस्व प्रिये ! ममैतमपराधम् । ततः कीर्या भणितं मा मम मुखसंमुखो भव ॥१८॥
एवं स उच्छिष्टं वायसविटालितं [illegible] च । को भुङ्क्ते [illegible] ॥१९॥
ततो वाचाटः प्रभणति यद्येवं मां त्यजसि तदा पुत्रम् । गृहीत्वा गमिष्यामि सा प्रभणति नैवार्पयामि ॥२०॥
इति जातः संग्रामस्तयोः पुत्रस्य कारणे गुरुः । ततः कीरेण भणितं राजसमीपे समागच्छ ॥२१॥
[illegible] पुत्र, [illegible] । शुक्यपि भणत्येवं गतौ द्वावपि नृपसमीपम् ॥२२॥
कथितो निजवृत्तान्तस्ताभ्यां, ततः प्रभणितं नरेन्द्रेण । नीतिवचनं विभाव्य शृणुतैकाग्रचित्तौ ॥२३॥
[illegible], अथवा दुहितापि । पितुर्भवति यस्माद् बीजं [illegible] ॥२४॥
[illegible] । न [illegible] किञ्चिदपि हानिं श्रुत्वा, इति न्यायः ॥२५॥

तो कीरीए भणियं एवं चिय होउ किंच सिरिकरणे। लिहसु वहिगाए एयं अज्जप्पभिई इमा नीई ॥२६॥
तेणवि तहेव विहियं कीरी कीरेण सह गया ठाणे। अप्पइ कीरस्स सुयं, सुयनाणि मुणिवरं तत्थ॥२७॥
पासइ सहयारतले तं वंदिय पुच्छए नियं आउं। कहइ मुणी तइयदिणे मरिऊणं इत्थ सचिवगिहे॥२८॥
उप्पज्जसि तणया तं नरभवबद्धाउयवसजोगेण। तत्तो इह निवभज्जा इय सुणिउं जाइ जिणभवणे॥२९॥
वंदित्तु जिणं कस्सवि पासाओ भवणउत्तरंगम्मि। पुव्वुत्तअक्खराइं लिहावए इइ मणे धरिउं ॥३०॥
जइवि हु विहिवसएणं कहवि भमंतीए अक्खरे दट्ठुं। उप्पज्जइ मह जाईसुमरणमह जाइ मुणिपासे ॥३१॥
गिण्हइ विहिणाणसणं समाहिजोगेण पत्तपज्जंता। पाणविमुक्का तत्तो विसालबुद्धिस्स भज्जाए ॥३२॥
रइसुंदरीए तणया उत्तत्तसुवण्णनिघससमवण्णा। उप्पन्ना कयपुन्ना भुवणाणंदत्ति नामेणं ॥३३॥
उचिओ कलाकलावो विण्णाओ तीए थेवदियहेहिं। अह अन्नदिणे पत्ता उज्जाणे जिणहरस्संतो ॥
अक्खरपंतिं दट्ठुं पुव्वुत्तं जायजाइसरणा सा। जाणइ कीरभवं तं सवइयरं तो इमं मुणइ ॥३५॥
एयस्स पभावेणं जिणस्स जाया अहं सचिवगेहे। तो पइदिणंपि पूयइ वंदइ भत्तीए तं देवं ॥३६॥
सचिवस्स गिहे चिट्ठइ पहाणतुरओ, निवस्स तुरगीणं। तेण य जाया बहुया तुरंगमा मंतिगेहाओ॥३७॥
आणावइ ते राया, भुवणाणंदा न देइ अप्पेउं। महतायकिसोरेणं जाया सव्वे जओ एए ॥३८॥
ता तायस्स इमे खलु हवंति नो नरवइस्स जेण पुरा। कीरमिहुणस्स जाए पुत्तविवाए इमं लिहियं॥३९॥
सिरिवत्थणीयवहीए 'बीयं बीयवंतियस्स हवइ' त्ति। तो विम्हिएण रन्ना सा वहिया वाइया जाव ॥४०॥

ततः कीर्या भणितमेवमेव भवतु किंच श्रीकरणे। लिख वहिकायामेतदद्यप्रभृतीयं नीतिः ॥२६॥
तेनापि तथैव विहितं कीरी कीरेण सह गता स्थाने। अर्पयति कीराय सुतं, श्रुतज्ञानिनं मुनिवरं तत्र ॥२७॥
पश्यति सहकारतले तं वन्दित्वा पृच्छति निजमायुः। कथयति मुनिस्तृतीयदिने मृत्वात्र सचिवगृहे ॥२८॥
उत्पत्स्यसे तनया त्वं नरभवबद्धायुष्कवशयोगेन। तत इह नृपभार्येति श्रुत्वा याति जिनभवने ॥२९॥
वन्दित्वा जिनं कस्यापि पार्श्वाद् भवनोत्तराङ्गे। पूर्वोक्ताक्षराणि लेखयतीति मनसि धृत्वा ॥३०॥
यदि हि विधिवशेन कथमपि भ्रमन्त्या अक्षराणि दृष्ट्वा। उत्पद्येत मम जातिस्मरणमथ याति मुनिपार्श्वे ॥३१॥
गृह्णाति विधिनाऽनशनं समाधियोगेन प्राप्तपर्यन्ता। प्राणविमुक्ता ततो विशालबुद्धेर्भार्यायाः ॥३२॥
रतिसुन्दर्यास्तनयोत्तप्तसुवर्णनिकषसमवर्णा। उत्पन्ना कृतपुण्या भुवनानन्देति नाम्ना ॥३३॥
उचितः कलाकलापो विज्ञातस्तया स्तोकदिवसैः। अथान्यदिने प्राप्तोद्याने जिनगृहस्यान्तः ॥३४॥
अक्षरपङ्क्तिं दृष्ट्वा पूर्वोक्तां जातजातिस्मरणा सा। जानाति कीरभवं तं सव्यतिकरं तत इदं जानाति ॥
एतस्य प्रभावेण जिनस्य जाताहं सचिवगेहे। ततः प्रतिदिनमपि पूजयति वन्दते भक्त्या तं देवम् ॥३६॥
सचिवस्य गृहे तिष्ठति प्रधानतुरगो, नृपस्य तुरगीणाम्। तेन च जाता बहवस्तुरंगमा मन्त्रिगेहात् ॥३७॥
आनाययति तान् राजा, भुवनानन्दा न ददात्यर्पयितुम्। मत्तातकिशोरेण जाताः सर्वे यत एते ॥३८॥
तस्मात्तातस्येमे खलु भवन्ति नो नरपतेर्येन पुरा। कीरमिथुनस्य जाते पुत्रविवादे इदं लिखितम् ॥३९॥

[illegible] न तं पावइ तो पुच्छइ पाडिहेमियं तीसे । कत्थ गओ हं ! एसा लीलावइनामिया, सार ॥६९॥
[illegible] नाह ! नाहं, नो राया विसगइन्दणो संतो । तीए विरहे दुहिओ तं रयणि गमइ, बीयदिणे ॥
पुच्छइ [illegible] जइ तुह भवणे जा सुन्दरी आसि । लीलावइत्तिनामा सा कत्थ गय त्ति साहेसु ॥७१॥
सो [illegible] देव ! [illegible] मा [illegible] गेहाओ । नीसारिया [illegible] जेण इयं संतयं [illegible] ॥७२॥
[illegible] न एइ जिणभवणे । [illegible] रागीति [illegible] ॥७३॥
[illegible] निव्वेयविरत्ता मए य [illegible] । तो मोणं काऊणं ठिओ नरिन्दो, इओ [illegible] ॥७४॥
[illegible] गुरुकुडंभे । [illegible] गिहे ता भार [illegible] पारणओ ॥
[illegible] देसइ निरम्म सोहि [illegible] तं पुच्छइ का इमा महिला ! ॥
[illegible] नरिन्द ! तुह [illegible] मह सुया य । [illegible] ॥
[illegible] तओ वडिया । [illegible] ॥
[illegible] । तं [illegible] ॥
[illegible] । [illegible] ॥८०॥
[illegible] । [illegible] ॥८१॥
[illegible] । [illegible] ॥८२॥

[illegible]

धिसिधिसि मह भोगेणं धिसिधिसि मह पुरिससारमेयस्स। धिसिधिसि मे रज्जेणवि जो जिणोऽस्थियापवि
तो सचिवेणं भणियं मा मा मा देव ! खेयमुव्वहसु । अप्पडिहयप्पयावो देवो सव्वत्थ लद्धजसो ॥८४॥
तो राया बाहाए धरिउं मंति पयंपए एवं । इत्थत्थे मह विग्घं कायव्वं नेव केणावि ॥८५॥
इय भणिउं तो कुमरो अहिसित्तो नियपयम्मि अरिसीहो । नामंति से विइन्नं रयं पवयं तेओ, सो हं ॥
इय भो ! नियनिव्वेयस्स कारणं साहियं मए तुम्ह । अहव भवे भव्वाणं सव्वंपि विरागहेउत्ति ॥८७॥
तो तुम्हाणवि जुत्तो धम्मम्मि समुज्जमो जिणवराए । जइ जइधम्मसमत्था काउं तो कुणह गिहिधम्मं॥
सम्मं सम्मत्ताइं, तेवि हु तं गिण्हिउं गया गेहे । पालेंति समाहीए दोवि हु पुव्वंति निरयविं ॥८९॥
धणदेवो दिढचित्तो धणओ उण विसयलालसो धणियं । भमइ पमयाण मज्झे पमायमयविभलो निच्चं॥
कीडइवि सरिसं हासं कामंपि करेइ कीडइवि छलेण । जाणिज्जइ कामो उण अवस्थाओ वच्छावि निउण ॥
इय विलसंतो दिट्ठो धणदेवेणं कयाइ एगंते । वाहरिउं तो भणिओ भद्द ! इमं तुज्झ न हु जुत्तं ॥९२॥
पडिवन्नवयविसेसो इयरोवि न एवमायरइ पावं । किंपुण कुलुग्गओ मं जिणधम्मविऊ विसेसेण ॥९३॥
एसा अणंगकीला पीला तुरियव्वयस्स सड्ढाणं । इहपरलोयविरुद्धं ता चयसु इमं तुमं भाय ! ॥९४॥
तो तेणं सो भणिओ भाउय ! मा भणसु किंपि मह सम्मुहं । न पयम्मिणगवेसीए परिहरिउं सक्कणिज्जो एसो ॥
जचंधाणवि अहियं मोहंधो होइ इय विभावेउं । सो हु धणो धणदेवेणुविक्खिओ भमइ सच्छंदं ॥९६॥

धिग्धिग् मम भोगान् धिग् धिग् मां पुरुषसारमेयम् । धिग्धिग् मे राज्यमपि यो जिन्‌ स्त्रियापि ॥८३॥
ततः सचिवेन भणितं मा मा मा देव ! खेदमुद्वह । अप्रतिहतप्रतापो देवः सर्वत्र लब्धयशाः ॥८४॥
ततो राजा बाहुना धृत्वा मन्त्रिणं प्रजल्पत्येवम् । अत्रार्थे मम विघ्नः कर्तव्यो नैव केनापि ॥८५॥
इति भणित्वा ततः कुमारोऽभिषिक्तो निजपदेऽरिसिंहः । नामापि तस्य वितीर्णं मनःप्रवयं तव, सोऽहम् ॥८६॥
इति भो ! निजनिर्वेदस्य कारणं कथितं मया युवयोः । अथवा भवे भव्यानां सर्वमपि वैराग्यहेतुरिति ॥८७॥
ततो युवयोरपि युक्तो धर्मे समुद्यमो जिनाख्याते । यदि यतिधर्मसमर्थौ कर्तुं ततः कुरुतं गृहिधर्मम् ॥८८॥
सम्यक् सम्यक्त्वादि, तावपि हि तं गृहीत्वा गतौ गेहे । पालयतः समाधिना द्वावपि पूर्वमो जिनर्दिष्टम् ॥८९॥
धनदेवो दृढचित्तो धन पुनर्विषयलालसो गाढम् । भ्रमति प्रमदानां मध्ये प्रमादमदविह्वलो नित्यम् ॥९०॥
कदापि सह हास्यं स्पर्शमपि करोति कस्या अपि च्छलेन । आलिङ्गति का. पुनर्बला बलादपि गृहीत्वा ॥९१॥
इति विलसन् दृष्टो धनदेवेन कदाचिदेकान्ते । आहूय ततो भणितो भद्र ! इदं तव न खलु युक्तम् ॥९२॥
प्रतिपन्नव्रतविशेष इतरोऽपि नैवमाचरति पापम् । किं पुन. कुलोद्गतस्त्वं जिनधर्मविद् विशेषेण ! ॥९३॥
एषाऽनङ्गक्रीडा पीडा तुर्यव्रतस्य श्राद्धानाम् । इहपरलोकविरुद्धं तस्मात्त्यजेदं त्वं भ्रात ! ॥९४॥
ततस्तेन स भणितो भ्रातः ! मा भण किमपि मम संमुखम् । न प्रमदाभिगवेषिणा परिहर्तुं शक्यतेऽयम् ॥९५॥
जात्यन्धेभ्योऽप्यधिको मोहान्धो भवतीति विभाव्य । स खलु धनो धनदेवेनोपेक्षितो भ्रमति स्वच्छन्दम् ॥९६॥

१ क ख ग०, २ क पुण्य०।

जत्थेव इत्थियाणं समवाओ तत्थ निच्छियं जाइ । अह कुमरपालखत्तियदुहियाए अहियरुवाए ॥९७॥
लुद्धो सरीरफासे तीए परिरंभणं करेमाणो । दिट्ठो तज्जणएणं निगूहिउं कंबघाएहिं ॥९८॥
बद्धो चोरुव्व तओ पक्खित्तो चारयम्मि चिंतेइ । हद्धी मह वयभंगा फलिओ इहयंपि पावतरू ॥९९॥
जइ कहवि एक्कवारं इमाउ दुक्खाउ नणु विच्छुट्टिस्सं । तो न पुणोवि करिस्सं एवमहं कामकीलाओ ॥१००॥
तो पिउणा बहुदविणेण मोइओ नियगिहम्मि सो नीओ । बीयदिणे मरिऊणं नागकुमारो समु…॥१०१॥
तत्तो भमिऊण भवे भवक्खयं पाविही य सोऽवस्सं । धणदेवो उण तइए भवम्मि सिवसंपयं लहिही ॥१०२॥
कीलाए कामं पइ पावइ धणउव्व इहभवेवि दुहं । तम्हा विवेइणा सा परिहरियव्वा पयत्तेण ॥१०३॥
परिहरिअणंगकीलं धरेइ जो बंभचेरवयमसमं । सो पावइ निव्वाणं अइरा कम्मक्खयं काउं ॥१०४॥

॥ इति चतुर्थव्रते तृतीयातिचारविपाके धनदत्तकथानकं समाप्तम् ॥

कन्नाहलल्लाभत्थं परवीवाहं करेइ पुन्नट्ठा । सो दुहसायरमग्गो दुग्गो इव पावइ अणत्थं ॥१॥

तथाहि;—

अत्थि अवंतीविसए उज्जेणी पुरवरी जयपसिद्धा । कुलभूसणो य सिट्ठी तब्भज्जा भूसणानामा ॥२॥
ताण सुओ संजाओ दुग्गो नामेण जोव्वणत्थोवि । बालोच्चिय चिट्ठाए उम्मत्तो भमइ पुरमज्झे ॥३॥
दोहग्गकम्मवसओ रमणी मणसावि तं न पत्थेइ । नेहेणवि आलविया अक्कोसे से पयच्छेइ ॥४॥

यत्रैव स्त्रीणां समवायस्तत्र निश्चितं याति । अथ कुमारपालक्षत्रियदुहितुरधिकरूपायाः ॥९७॥
लुब्धः शरीरस्पर्शे तस्याः परिरम्भं कुर्वाणः । दृष्टस्तज्जनकेन निहत्य कम्बाघातैः ॥९८॥
बद्धश्चौर इव ततः प्रक्षिप्तश्चारके चिन्तयति । हा धिग् मम व्रतभङ्गात्फलित इहापि पापतरुः ॥९९॥
यदि कथमप्येकवारमस्माद् दुःखान्नु विच्छोटिष्यामि । ततो न पुनरपि करिष्य एवमहं कामक्रीडामिति ॥१००॥
ततः पित्रा बहुद्रविणेन मोचितो निजगृहे स नीतः । द्वितीयदिने मृत्वा नागकुमारः समुत्पन्नः ॥१०१॥
ततो भ्रान्त्वा भवे भवक्षयं प्राप्स्यति च सोऽवश्यम् । धनदेवः पुनस्तृतीये भवे शिवसंपदं लप्स्यते ॥१०२॥
प्रसूत … प्राप्नोति धन इवेहभवेऽपि दुःखम् । तस्माद्विवेकिना सा परिहर्तव्या प्रयत्नेन ॥१०३॥
ततोऽन्यदिने मन्त्री … यो ब्रह्मचर्यव्रतमसमम् । स प्राप्नोति निर्वाणमचिरात्कर्मक्षयं कृत्वा ॥१०४॥
ततो मन्त्री भणतीयं नरेन्द्र

ततो विस्मितो राजा यावत्किम्.
…त्किञ्चित्तया सार्धं रहसि परि… …हं करोति पुण्यार्थम् । स दुःखसागरमग्नो दुर्ग इव प्राप्नोत्यनर्थम् ॥१॥
…विषादाभ्यां समं नरेन्द्रः … …रा जगत्प्रसिद्धा । कुलभूषणश्च श्रेष्ठी तद्भार्या भूषणानामा ॥२॥
…भुवनानन्दामरं जितो रञ्जि… …वनस्थोऽपि । बाल एव चेष्टयोन्मत्तो भ्रमति पुरमध्ये ॥३॥
…ानकमंदा … पत्रश्च तवेह राज… …ार्थयते । स्नेहेनाप्यालपिताऽऽक्रोशांस्तस्य प्रयच्छति ॥४॥

दोहग्गतज्जिएणं पुट्ठो कावालिओ तओ तेण । तुह कावि अत्थि विज्जा सोहग्गकरी विसेसेण ?॥५॥
सो भणइ अत्थि तिपुराविज्जा सज्जोवि देइ सोहग्गं । जा सुमरणमित्तेणवि विहिणा संसाहिया संती॥६॥
तो भणियं दुग्गेणं जइ एवं ता पयच्छ मे विज्जं । काऊण गुरुपसायं तेणवि विहिणा विइण्णा सा॥७॥
कणवीरकुसुमलक्खं सगुग्गुलं गहिवि अन्नया दुग्गो । तिपुराविज्जादेवीपसाहणत्थं गओ मलए ॥८॥
ता जाव तत्थ निवमंदिरस्स दारम्मि केवली दिट्ठो । देसंतो सुगइपहं किंनरनरसुरसमूहस्स ॥९॥
तत्तो सो परिचिंतइ नूणं सोहग्गगुणनिही एसो । सिद्धतिपुराइविज्जो कोवि महप्पा महासिद्धो ॥१०॥
साइसयच्चिय विज्जा एयस्स कावालियाउ, ता एयं । पत्थेमि किंपि विज्जं इय हेऊ वंदिओ साहू ॥११॥
तेणावि धम्मलाभो दिन्नो संभासिओ य उवविट्ठो । मुणिणावि समारद्धा धम्मकहा तंपि उद्दिसिउं॥१२॥
तद्यथा; —
कामं कामासत्तो विज्जामंतेहिं चुन्नजोगेहिं । रमणीउ मोहिऊणं जो भुंजइ सो य कालेण ॥१३॥
न य मुंचइ परदारं गम्मागम्मं च न चयइ कयावि । इह जम्मम्मिवि पावइ पावो सो तिव्वदुक्खाइं॥
अहियं तह दोहग्गं होइ अणिट्ठो य सव्वलोयस्स । दोहग्गदुक्खनडिओ सो भमइ भीमभवगहणे ॥१५॥
नायागयावि भोगा भयावहा कम्मबंधहेऊ य । किं पुण उम्मग्गगया समग्गलं गलियगुणगरिमा ?॥१६॥
इयरो तणुओवि गुणो मा होउ, हवेउ केवलं सीलं । जो जीवाणं मणवंछियाइं कज्जाइं पूरेइ ॥१७॥
जगविदियदाणिपरिभवकल्लेकदुहपमुद्दोसदंदोली । सीलविपल्लाण पुरिसाइमाण नूणं समावडइ ॥१८॥

दौर्भाग्यतर्जितेन पृष्टः कपालिकस्ततस्तेन । तव काप्यस्ति विद्या सौभाग्यकरी विशेषेण ? ॥५॥
स भणत्यस्ति त्रिपुराविद्या सद्योऽपि ददाति सौभाग्यम् । या स्मरणमात्रेणापि विधिना संसाधिता सती ॥६॥
ततो भणितं दुर्गेण यद्येवं तदा प्रयच्छ मे विद्याम् । कृत्वा गुरुप्रसादं तेनापि विधिना वितीर्णा सा ॥७॥
कणवीरकुसुमलक्षं सगुग्गुलु गृहीत्वाऽन्यदा दुर्गः । त्रिपुराविद्यादेवीप्रसाधनार्थं गतो मलये ॥८॥
तावद्यावत्तत्र नृपमन्दिरस्य द्वारे केवली दृष्टः । देशयन् सुगतिपथं किंनरनरसुरसमूहस्य ॥९॥
ततः स परिचिन्तयति नूनं सौभाग्यगुणनिधिरेषः । सिद्धत्रिपुरादिविद्यः कोऽपि महात्मा महासिद्धः ॥१०॥
सातिशयैव विद्यैतस्य कापालिकात्, तस्मादेनम् । प्रार्थये कामपि विद्यामिति हेतोर्वन्दितः साधुः ॥११॥
तेनापि धर्मलाभो दत्तः संभाषितश्चोपविष्टः । मुनिनापि समारब्धा धर्मकथा तमप्युद्दिश्य ॥१२॥
कामं कामासक्तो विद्यामन्त्रचूर्णयोगैः । रमणीर्मोहयित्वा यो भुङ्क्ते स च कालेन ॥१३॥
न च मुञ्चति परदारान् गम्यागम्यां च न त्यजति कदापि । इह जन्मन्यपि प्राप्नोति पापस्तीव्रदुःखानि॥
अधिकं तथा दौर्भाग्यं भवत्यनिष्टश्च सर्वलोकस्य । दौर्भाग्यदुःखनटितः स भ्रमति भीमभवगहने ॥१५॥
न्यायागता अपि भोगा भयावहाः कर्मबन्धहेतवश्च । किं पुनरुन्मार्गगताः समर्गलं गलितगुणगरिमाणः ?॥
इतरस्तनुरपि गुणो मा भवतु, भवतु केवलं शीलम् । यो जीवानां मनोवाञ्छितानि कार्याणि पूरयति ॥१७॥

---

१ ख ग. सिद्ध° । २ ख ग. [illegible]

किञ्च ।

पंच एए महापावा भणिया सव्वन्नुणा इह । जेसिं पावंति दुक्खाइं पावबुद्धी नराहमा ॥१९॥
भूयहिंसा मुसावाओ चोरिया मेहुणं तहा । परिग्गहो महारंभो महासद्दारिहा इमे ॥२०॥
इच्चाइदेसणं निसुणिऊण संवेगमागया परिसा । दुग्गोवि भणइ भयवं! पंचमहापावपरिहारो ॥२१॥
कायव्वो ता संपइ नियमं मे देहि, नाणिणा दिन्नो । सम्मत्तपुव्वगं सो नमिऊण मुणिं गओ गेहे ॥२२॥
पालइ सावगधम्मं धम्मपभावेण वड्ढए रिद्धी । दिन्ना से नियधूया केणावि महिड्ढिएण तओ ॥२३॥
तीए समं सो भुंजइ विसए, जाया य तस्स दो पुत्ता । अह अन्नया य दुग्गो जा वच्चइ हट्टमग्गम्मि ॥२४॥
ता तत्थ आगएण दिट्ठो कावालिएण तेणेव । करकलियकवालेणं दिन्ना तिपुरा पुरा जेण ॥२५॥
भणिओ य इमं दुग्गो मज्झ पसाएण एरिसा रिद्धी । पत्ता सव्वावि तए तो वयणं सुणसु मइ इन्हिं ॥
जेणं भवंतरेवि हु दोहग्गं दुग्ग! तुह न हु भवेइ । बहुयाउ कन्नयाउ परिणावह बंभणाईणं ॥२७॥
तो दुग्गेणं भणियं तिपुरा नहु साहिया मए तइया । न हु सा हिया जओ इह लच्छी उण धम्मपभवा मे ॥
धम्मो मुणिप्पसाया तुमंपि हेऊ य तत्थ संजाओ । जं भणसि कन्नयाणं परिणावणमिह न तं जुत्तं ॥२९॥
बंभव्वयअइयारो तेण कएणं हवइ महावस्सं । लोयव्ववहारेणं नियतणयाणंपि तं होइ ॥३०॥
कावालिएण भणियं जइ एवं तहावि मन्नणिज्जो हं । जं होही इह पावं तं मज्झ हविस्सइ न तुज्झ ॥३१॥
इय पइदिणंपि पभणइ सो तं तो तेण तदुवरोहेण । भणिओ दस कन्नाओ विवाहइस्सं अहं नत्तो ॥३२॥

यशोविभवहानिपरिभवकलङ्कदुःखप्रमुखदोषद्वन्द्वाली । शीलविकलानां पुरुषाधमानां नूनं समापतति ॥१८॥
पञ्चैते महापापा भणिताः सर्वज्ञेनेह । येभ्यः प्राप्नुवन्ति दुःखानि पापबुद्धयो नराधमाः ॥१९॥
भूतहिंसा मृषावादश्चौरिका मैथुनं तथा । परिग्रहो महारम्भो महाशब्दार्हा इमे ॥२०॥
इत्यादिदेशनां श्रुत्वा संवेगमागता परिषत् । दुर्गोऽपि भणति भगवन्! पञ्चमहापापपरिहारः ॥२१॥
कर्तव्यस्तस्मात्संप्रति नियमं मे देहि, ज्ञानिना दत्तः । सम्यक्त्वपूर्वकं स नत्वा मुनिं गतो गेहे ॥२२॥
पालयति श्रावकधर्मं धर्मप्रभावेण वर्धते ऋद्धिः । दत्ता तस्मै निजदुहिता केनापि महर्द्धिकेन ततः ॥२३॥
तया समं स भुङ्क्ते विषयान्, जातौ च तस्य द्वौ पुत्रौ । अथान्यदा च दुर्गो यावद् व्रजति हट्टमार्गे ॥२४॥
तावत्तत्रागतेन दृष्टः कापालिकेन तेनैव । करकलितकपालेन दत्ता त्रिपुरा पुरा येन ॥२५॥
भणितश्चेदं दुर्गो मम प्रसादेनेदृशी ऋद्धिः । प्राप्ता सर्वापि त्वया ततो वचनं शृणु ममेदानीम् ॥२६॥
येन भवान्तरेऽपि खलु दौर्भाग्यं दुर्ग! तव न हि भवेत् । बह्वीः कन्याः परिणायय ब्राह्मणादीनाम् ॥२७॥
ततो दुर्गेण भणितं त्रिपुरा नहि साधिता मया तदा । न खलु सा हिता यत इह लक्ष्मीः पुनर्धर्मप्रभवा मे ॥
धर्मो मुनिप्रसादात् त्वमपि हेतुश्च तत्र सञ्जातः । यद् भणसि कन्यानां परिणायनमिह न तद्युक्तम् ॥२९॥
ब्रह्मव्रतातिचारस्तेन कृतेन भवेद् ममावश्यम् । लोकव्यवहारेण निजतनयानामपि तद् भवति ॥३०॥
कापालिकेन भणितं यद्येवं तथापि माननीयोऽहम् । यद् भविष्यतीह पापं तन्मम भविष्यति न तव ॥३१॥

सो सव्वत्थ गवेसिवि आणावेउं घरम्मि कन्नाओ । ताणुचिया कुमरावि हु आहूया लग्गदिवसम्मि ॥२३॥
नियनियजणसत्ताए जुत्ता पविसंति अहमहमिगाए । मंडवदारे जाया तत्थवि पढमप्पवेसत्थं ॥२४॥
जुज्झंति परुप्परओ वायाए तह य खग्गघाएहिं । ता जाव महाजुज्झं जणाणं तया जायं ॥२५॥
तं निसुणिऊण दुग्गो वेगेण गओ निवारणट्ठाए । ते वारंतो विद्धो सरेण केणावि सो नट्ठो ॥२६॥
पत्तो गिहम्मि घाएण पीडिओ पुक्करेइ चिंतइ य । दुग्गियचउरियअइयारगब्भकुसुमोग्गमो एस ॥२७॥
इण्हिंपि हु संजाओ पाविस्सं पुण फलं खु पिच्चभवे । ता सव्वहा हओ हं जं भयणिज्जं सरणरहियं ॥२८॥
इय चिंतंतो पत्तो पंचत्तं भवणवासिमज्झम्मि । उववन्नो तत्थवि हु नरयभवे तिरियदुहं लहिही ॥२९॥

॥ इति चतुर्थव्रततुर्यातिचारविपाके दुर्गकथानिका समाप्ता ॥

जो सद्दाइसु गिद्धो विद्धो मयणस्स तिक्खभल्लीहिं । कामे तिव्वाहिलासी सुजणो इव सो दुही होइ ॥१॥
तथाहि;—
चंदणवणंव बहुभोगिसंगयं गयपुरं पुरं अत्थि । अत्थियणकप्परुक्खो विमलाणंदो महि राया ॥२॥
तत्थ य निवसइ सिट्ठी पियवयणो तस्स भारिया सुलसा । सुजणो ताण तणओ [illegible] य ॥३॥
सणियं सणियं बालत्तणाओ तणुयाइं तहदिणाइं । अवहरिवि नियघराओ देइ [illegible] ॥४॥
तो कमसो वड्ढंतेण तेण बहु हारियं रमंतेण । तायपुरओ सो तेणं भणियो भज्जा पिय ! दुण्णि ॥५॥

इति प्रतिदिनमपि प्रभणति स तं तदन्येन तदुपरोधेन । भणितो दश कन्या विवाहय [illegible] ॥२२॥
स सर्वत्र गवेषयित्वाऽऽनीय गृहे कन्याः । तासामुचिताः कुमारा अपि आहूता लग्नदिवसे ॥२३॥
निजनिजजनतया युक्ताः प्रविशन्त्यहमहमिकया । मण्डपद्वारे याताः तत्रापि प्रथमप्रवेशार्थम् ॥२४॥
युध्यन्ते परस्परतो वाचा तथा च खड्गघातैः । तावद्यावन्महायुद्धं जनानां तदा जातम् ॥२५॥
तत् श्रुत्वा दुर्गो वेगेन गतो निवारणार्थम् । तान् वारयन् विद्धः शरेण केनापि ततो नष्टः ॥२६॥
प्राप्तो गृहे घातेन पीडितः पूत्करोति चिन्तयति च । दुर्गतचतुर्थातिचारकुसुमोद्गम एषः ॥२७॥
इदानीमपि खलु संजातः प्राप्स्यामि पुनः फलं तु प्रेत्यभवे । तस्मात्सर्वथा हतोऽहं यदहं [illegible] ॥२८॥
इति चिन्तयन् प्राप्तः पञ्चत्वं भवनवासिमध्ये । उत्पन्नस्तत्रोऽपि हि तूर्णं [illegible] ॥२९॥

यः शब्दादिषु गृद्धो विद्धो मदनस्य तीक्ष्णभल्लैः । कामे तीव्राभिलाषी सुजन इव स दुःखी भवति ॥१॥
चन्दनवनमिव बहुभोगिसंगतं गजपुरं पुरमस्ति । अर्थिजनकल्पतरुर्विमलानन्दो [illegible] राजा ॥२॥
तत्र च निवसति श्रेष्ठी प्रियवचनस्तस्य भार्या सुलसा । सुजनस्तयोः [illegible] च ॥३॥
शनैः शनैर्बाल्यात् [illegible] । अपहृत्य निजगृहात् [illegible] ॥४॥
ततः क्रमशो वर्धमानेन तेन बहु हारितं रममाणेन । तातेन [illegible] भणितो [illegible] प्रिये ! [illegible] ॥५॥

कालक्खरियइ एसो तो सा रोसेग भणइ तयभिमुहं । मइ जीवंतीए इमं न होइ ता जाउ दव्वंपि ॥६॥
किं किज्जइ लच्छीए पुत्तविउत्ताण पिययम ! जयम्मि । चिरपवसियावि लच्छी आणिज्जइ पुणवि पुत्तेहिं ॥७॥
तो अन्नया य तेणं नियसीसं हारियं रमंतेणं । जूयारिएहिं नीओ पिउणो पासम्मि तेणावि ॥८॥
तज्जणणीए पासे पेसविओ तीइ नियय आहरणं । दाऊण मोइओ सो जूयारीणं सयासाओ ॥९॥
पुणरवि रमेइ पुणरवि य हारए सीसहत्थचरणाइं । तो अन्नया से नीओ जणयगिहे बंधिउं तेहिं॥१०॥
सिरछेयं कुणमाणा भणिया सुजसेण उवसरसंतो । अत्थि महतायदव्वं आगच्छह जेण दंसेमि ॥११॥
तो तत्थ गयाणं सो दंसइ ठाणंपि किंपि कवडेण । तक्खणणवावडे ते नाउं दूरेग सो नट्ठो ॥१२॥
पत्तो आरामजिणिंदमंदिरे अजियनाहसरणं सो । पुट्ठीए तेवि पत्ता खलिया केणावि सड्ढेणं ॥१३॥
एत्थंतरम्मि पत्तो सुदाढविज्जाहरो तहिं भवणे । उवसयलग्गा दिट्ठा जूयारा तेणवि दुवारे ॥१४॥
तो पुट्ठो सो सड्ढो तेणवि कहियं जहेस जिणसरणं । पडिवन्नो, ता एय नाहं एयाण अप्पेमि ॥१५॥
विज्जाहरेण तत्तो आरोवेऊण सो विमाणम्मि । नंदीसरम्मि नीओ बावन्नजिणालयं दट्ठुं ॥१६॥
सो कोवि समुल्लसिओ आणंदो तम्मणम्मि बहुपावं । जेण खणेण विलीणं तमंव रविदंसणेण तहिं॥१७॥
तत्थवि चारणसमणं सुजसो वंदेइ सुणेइ तस्संते । विज्जाहरेण सहिओ सावयधम्मंपि पारसहा ॥१८॥
पडिवज्जइ य पमोएण गिण्हए तह य जूयरमणम्मि । नियमं जावज्जीवं तो सो विज्जाहरो तुट्ठो ॥१९॥

कालसर्पीयन्त्येव ततः सा रोषेण भणति तदभिमुखम् । मयि जीवन्त्यामिदं न भवति तस्माद्यातु द्रव्यमपि ॥६॥
किं क्रियते लक्ष्म्या पुत्रवियुक्तयोः प्रियतम ! जगति । चिरप्रोषितापि लक्ष्मीरानीयते पुनरपि पुत्रैः ॥७॥
ततोऽन्यदा च तेन निजशीर्षं हारितं रममाणेन । द्यूतकारैर्नीतः पितुः पार्श्वे तेनापि ॥८॥
तज्जनन्याः पार्श्वे प्रेषितस्तया निजाभरणम् । दत्त्वा मोचितः स द्यूतकारिणां सकाशात् ॥९॥
पुनरपि रमते पुनरपि च हारयति शीर्षहस्तचरणादि । ततोऽन्यदा स नीतो जनकगृहे बद्ध्वा तैः ॥१०॥
शिरश्छेदं कुर्वाणा भणिता सुयशसोपवनस्थान्तः । अस्ति महातातद्रव्यमागच्छत येन दर्शयामि ॥११॥
ततस्तत्र गतेभ्यः स दर्शयति स्थानमपि किमपि कपटेन । तत्खननव्यापृतांस्तान् ज्ञात्वा दूरेण स नष्टः ॥१२॥
प्राप्त आरामजिनेन्द्रमन्दिरेऽजितनाथशरणं सः । पृष्ठे तेऽपि प्राप्ताः स्खलिताः केनापि श्राद्धेन ॥१३॥
अत्रान्तरे प्राप्तः सुदंष्ट्रविद्याधरस्तत्र भवने । उपसर्गलग्ना दृष्टा द्यूतकारास्तेनापि द्वारे ॥१४॥
ततः पृष्टः स श्राद्धस्तेनापि कथितं यथैष जिनशरणम् । प्रतिपन्नः, तस्मादेतं नाहमेतेषामर्पयामि ॥१५॥
विद्याधरेण ततः आरोप्य स विमाने । नन्दीश्वरे नीतो द्विपञ्चाशज्जिनालयं द्रष्टुम् ॥१६॥
स कोऽपि समुल्लसित आनन्दस्तन्मनसि बहुपापम् । येन क्षणेन विलीनं तम इव रविदर्शनेन तत्र ॥१७॥
तत्रापि चारणश्रमणं सुयशा वन्दते शृणोति तस्यान्ते । विद्याधरेण सहितः श्रावकधर्ममपि द्वादशधा ॥१८॥
प्रतिपद्यते च प्रमोदेन गृह्णाति तथा च द्यूतरमणे । नियमं यावज्जीवं ततः स विद्याधरस्तुष्टः ॥१९॥

[illegible]

अह सो विमलाणंदी तज्जणणिं नियवि चिंतए विविहं । सा सोहग्गसिरी जा सिरिम्मि जाया [illegible] ॥
इय चिंतंतस्स इमस्स तीए सयमेव आसणं दिन्नं । सोवि उवविसिवि [illegible] तं देवि [illegible] ॥८०॥
जहाहि ;—
खमसु पिए ! मह इन्हिं जे तइया निग्घिणं कयं कम्मं । [illegible] ॥
इच्चाइ जाव जंपइ तं पइ ता पभणए इमं देवी । को तुह दोसो [illegible] ॥८१॥
जओ ।
जं जेण पावियव्वं सुहमसुहं वावि जीवलोगम्मि । तं पाविज्जइ नियमा [illegible] ॥८२॥
भणिओ य निओ पुत्तो वच्छ ! इमं नमइ तुह पिया एस । तेणावि [illegible] ॥
नियअंके संठावइ कमेण पुच्छेइ वइयरं सव्वं । [illegible] कहइ सोवि ॥८३॥
तो भणियं नरवइणा तुमं नरिंदो इहेव [illegible] । आगच्छ मए सद्धिं [illegible] ॥८४॥
मह सोहग्गसिरीए तो पत्ता गयपुरम्मि ते दोवि । [illegible] ॥८५॥
पुच्छित्ता नियजणणी पणया गंतूण [illegible] य । [illegible] ॥
राया विमलाणंदी गिण्हइ दिक्खं [illegible] नरवइणो । [illegible] ॥८६॥
कमलसिरीपमुहाहिं देवीहिं समं [illegible] सोवि तत्थं । [illegible] ॥८७॥
अह [illegible] सद्धिं अणवरयं [illegible] । [illegible] ॥

[illegible] ॥८०॥
अथ स विमलानन्दी तज्जननीं दृष्ट्वा चिन्तयति विविधम् । सा सौभाग्य[illegible] ॥
इति चिन्तयतोऽस्य तया स्वयमेवासनं दत्तम् । सोऽप्युपविश्य वदति तां देवीं [illegible] ॥
क्षमस्व प्रिये ! [illegible] ॥
इत्यादि यावज्जल्पति तं प्रति तावद्भणतीदं देवी । [illegible] ॥
यतः ।
यदेन प्राप्तव्यं शुभमशुभं वापि जीवलोके । [illegible] ॥८२॥
भणितश्च निजः पुत्रो वत्स ! इमं नम, तव पिता [illegible] ॥
निजाङ्के संस्थापयति क्रमेण पृच्छति व्यतिकरं सर्वम् । [illegible] ॥
ततो भणितं नरपतिना त्वं नरेन्द्र [illegible] । [illegible] ॥
मम सौभाग्यश्रिया ततः प्राप्तौ गजपुरे तौ द्वावपि । [illegible] ॥
पूर्वोक्ता निजजननी [illegible] ॥
राजा विमलानन्दी गृह्णाति दीक्षां [illegible] ॥
कमलश्रीप्रमुखाभिर्देवीभिः [illegible] ॥

अहह अहो ! माहप्पं मोहस्स सुदारुणं मणे फुरइ । एयस्स पुहइवइणो जामदिसं पत्थियस्सावि ॥७५॥
अह पणइणीहिं भणिओ सामिय ! धम्मम्मि आयरं कुणसु । जो मह जाइ होही भवंतरे दुप्परिच्चाई ॥७६॥
एयाओ पणइणीओ तह चउरंगं बलं च रिद्धीओ । न भवंतरमणुजाइंणि नाह ! धम्मं पमोत्तूण ॥७७॥
ता मुंच महामोहं अम्हाणुवरिंपि, चिंतसु सकज्जं । तं सोऊणं कुविओ भणेइ हुं जाणियं तुम्ह ॥७८॥
सव्वंपि सरूवं जं इच्छेह मरंतयं ममपियाणि । तो आहिवाहिविणा विसमओ तस्स संजाया ॥७९॥
अपरिच्चइउं विसए गिद्धो इत्थीसु सो मरेऊण । अट्टज्झाणोवगओ उववन्नो निरयजाईए ॥८०॥
लहिऊण पुणो बोहिं भवम्मि लहिऊण दुक्खसंघायं । लहिही सिद्धिसुहंपि हु सुगओ कम्मक्खयं काउं ॥
सव्वावि हु सामग्गी पत्ता सुजसेण हारिया पच्छा । कामं तिव्वहिलासो ता धम्मत्थो सुहेसीहिं ॥८२॥
निउ निक्कलंकसीलं लीलाए धरंति जे महासत्ता । ते भुवणवंदणिज्जा होउं सिज्झंति विहुयरया ॥८३॥
चंगंगसंगएणवि जेण अणंगो विणिज्जिओ नेय । परिचत्तपुरिसयारो छायापुरिसोव्व सो पुरिसो ॥८४॥

॥ इति चतुर्थव्रतपक्षमाश्रित्यातिचारविपाके सुयशोनृपकथानकं समाप्तम् ॥

॥ तस्समत्तो समत्तं चउत्थाणुव्वयं ॥

अहह अहो ! माहात्म्य मोहस्य सुदारुणं मनसि स्फुरति । एतस्य पृथिवीपतेर्यामदिशं प्रस्थितस्यापि ॥७५॥
अथ प्रणयिनीभिर्भणितः स्वामिन् ! धर्मे आदरं कुरुष्व । यः सह याति भविष्यति भवान्तरे दुस्त्यजः कार्यः ॥
एताः प्रणयिन्यस्तथा चतुरङ्गं बलं च ऋद्धयः । न भवान्तरानुयायिन्यो नाथ ! धर्मं प्रमुच्य ॥७७॥
तस्मान्मुञ्च महामोहमस्माकमुपर्यपि, चिन्तय स्वकार्यम् । तत् श्रुत्वा कुपितो भणति हुं ज्ञातं युष्माकम् ॥
सर्वमपि स्वरूपं यदिच्छत म्रियमाणं मामिदानीम् । ततः आधिव्याधिवेदना विशेषतस्तस्य सञ्जाता ॥७९॥
अपरित्यज्य विषयान् गृद्धः स्त्रीषु स मृत्वा । आर्तध्यानोपगत उपपन्नो निरयजातौ ॥८०॥
लब्ध्वा पुनर्बोधिं भवे सहित्वा दुःखसंघातम् । लप्स्यते सिद्धिसुखमपि हि सुयशाः कर्मक्षयं कृत्वा ॥८१॥
सर्वापि खलु सामग्री प्राप्ता सुयशसा नाशिता पश्चात् । कामे तीव्राभिलाषस्तस्माद्धर्मस्थः सुखैषिभिः ॥८२॥
निश्चितं निष्कलङ्कशीलं लीलया धरन्ति ये महासत्त्वाः । ते भुवनवन्दनीया भूत्वा सिध्यन्ति विधुतरजसः ॥८३॥
चङ्गाङ्गसंगतेनापि येनानङ्गो विनिर्जितो नैव । परित्यक्तपुरुषकारश्छायापुरुष इव स पुरुष ॥८४॥

खित्ते वत्थुहिरन्ने सुवन्नधणधन्नदुपयचउप्पयमि । कुवियम्मिवि परिमाणं कायव्वं बुद्धिमंतेहिं ॥१॥
परिमियमासेवंतो अपरिमियमणंतयं परिहरंतो । पावइ परम्मि लोए सेणुव्व अपरिमियं सोक्खं ॥२॥
तथाहि;—
चामीयरधयचिंधइयचेइया कंची पुरवरी अत्थि । तत्थ निवो नरपालो तस्स सिवानामिया भज्जा ॥३॥
तत्थत्थि मिच्छदिट्ठी सिट्ठी सेणुत्ति धणकणसमिद्धो । भज्जा कुवलयमाला कुवलयमालव्व गुणकलिया ॥
ताणं च तिन्नि तणया गुरुविणया देहकंतिजियकणया । हरिहरबंभभिहाणा कलासु कुसला नयनिहाणं ॥
अह अन्नया कयाई सिट्ठिगिहे मासदिवसपारणए । पत्तो चउनाणमुणी भिक्खट्ठमहाणुपुव्वीए ॥६॥
तं दट्ठूण पहिट्ठो सिट्ठी गहिऊण सत्तुयत्थालं । अब्भुट्ठइ से दाउं तो सो मुणिणा इमं भणिओ ॥७॥
न हु मे एए कप्पंति सुहुमजीवेहिं जेण संसत्ता । को पच्चउत्ति भणिए, भणेइ एवं मुणी तत्तो ॥८॥
देह अलत्तयपम्हं एयाणं उवरि जेण दंसेमि । तेणवि तहत्ति विहिए तव्वन्ना जंतुणो दिट्ठा ॥९॥
तो ते मोत्तूण दहिं दाउं समुवट्ठिओ मुणिवरस्स । तत्थवि तहेव भणिए पुव्वुत्ते पच्चए जाए ॥१०॥
तो मोयगाण थालं भरिऊण मुणिस्स दंसए जाव । ताव मुणिणावि भणिओ एए विसमोयया, साह ॥
को पच्चओ कहिज्जउ, मुणीवि साहेइ मक्खिया इत्थ । जा जा लग्गइ सा सा पिच्छह निब्भंतयं मरइ ॥
तो सो विम्हियहियओ भणेइ विसदायगं मह कहेसु । तो मुणिणा से कहियं कम्मयरी जा मया कल्ले ॥
को हेऊ इय करणे तीइवि, तो मुणिवरो कहइ एवं । जह कम्मिवि अवराहे तुमए तह तुह कुडुंबेण ॥१४॥

क्षेत्रे वस्तुहिरण्ये सुवर्णधनधान्यद्विपदचतुष्पदे । कुप्येऽपि परिमाणं कर्तव्य बुद्धिमद्भिः ॥१॥
परिमितमासेवमानोऽपरिमितमनन्तं परिहरन् । प्राप्नोति परस्मिल्लँोके सेनवदपरिमितं सौख्यम् ॥२॥
चामीकरध्वजमण्डितचैत्या काञ्ची पुरीवराऽस्ति । तत्र नृपो नरपालस्तस्य शिवानामिका भार्या ॥३॥
तत्रास्ति मिथ्यादृष्टिः श्रेष्ठी सेन इति धनकणसमृद्धः । भार्या कुवलयमाला कुवलयमालेव गुणकलिता ॥४॥
तयोश्च त्रयस्तनया गुरुविनया देहकान्तिजितकनकाः । हरिहरब्रह्माभिधानाः कलासु कुशला नयनिधानम् ॥
अथान्यदा कदाचित् श्रेष्ठिगृहे मासदिवसपारणके । प्राप्तश्चतुर्ज्ञानमुनिर्भिक्षार्थमथानुपूर्व्या ॥ ६ ॥
तं दृष्ट्वा प्रहृष्टः श्रेष्ठी गृहीत्वा सक्तुस्थालम् । अभ्युत्तिष्ठति तस्मै दातु ततः स मुनिनेदं भणितः ॥७॥
न खलु म एते कल्प्यन्ते सूक्ष्मजीवैर्येन संसक्ताः । कः प्रत्यय इति भणिते भणत्येवं मुनिस्ततः ॥८॥
दत्ताऽलक्तपक्ष्माणमेतेषामुपरि येन दर्शयामि । तेनापि तथेति विहिते तद्वर्णा जन्तवो दृष्टाः ॥९॥
ततस्तान् मुक्त्वा दधि दातुं समुपस्थितो मुनिवराय । तत्रापि तथैव भणिते पूर्वोक्ते प्रत्यये जाते ॥१०॥
ततो मोदकानां स्थालं भृत्वा मुनये दर्शयति यावत् । तावन्मुनिनापि भणित एते विषमोदकाः, स आह ॥
प्रत्ययः कथ्यतां, मुनिरपि कथयति मक्षिकाऽत्र । या या लगति सा सा पश्यत निर्भ्रान्तं म्रियते ॥१२॥
.. स विस्मितहृदयो भणति विषदायकं मह्यं कथय । ततो मुनिना तस्मै कथितं कर्मकरी या मृता कल्ये ॥

---

१ प किंचि ।

निब्भच्छियाए तीए विसजुत्ता मोयगा कया एए। तुम्हकए, तह अविसं मोयगदुगमत्तणो जुग्गं ॥१५॥
तत्तो छुहाभिभूयाए तीए भंतीए मोयगा भुत्ता। विससंजुत्ता तो तक्खणेण सा मरणमणुपत्ता ॥१६॥
एयम्मि य पुण थाले मोयगदुगमेव निव्विसं, सेसा। विससंजुत्ता सव्वे, ता मह एए न कप्पंति ॥१७॥
तुमए सकुडुंबेणवि जइ कहवि हु भक्खिया इमे हुंता। ता असरणस्स मरणं तुह होतं को निवारिज्जा? ॥
ता सकुडुंबो दुट्ठो तविसमाए आवईए कुण धम्मं। सो भणइ कहसु तं मह, तो साहू कहइ दुविहंपि ॥१९॥
पढमं असमत्थेण तओ सावयधम्मो पवज्जिओ तेण। भिक्खागएहिं जइवि हु धम्मकहा नेय कहियव्वा ॥
तहवि गुणं कलिऊण मुणिणा सेणस्स साहिओ धम्मो। परमन्नेणं पच्छा पडिलाभिवि वंदए सेणो ॥
तं साहुं, सोवि गओ ठाणं, सेणोवि कुणइ जिणधम्मं। पुत्तपउत्तेहिं तहा धणेण परिवड्ढए सिट्ठी ॥२२॥
जायं जिणधम्मरयं सेणकुडुंबं कमेण सविसेसं। कयपरिग्गहपरिमाणो करेइ धम्मं जिणुद्दिट्ठं ॥२३॥
अह अन्नोन्नं सुयभारिआओ कलहंति, तो सुया सेणं। पभणंति देह भायं जेण तुह होहिमो भिन्ना ॥
सो तेण तहा विहिए लहुओ पभणेइ बंधवं जिट्ठं। जं अवलवियं दव्वं तंपि विभज्जेहि भागेहिं ॥२५॥
तो हरिणा सो भणिओ नत्थि महं किंपि किं मुहा भणसि। लोयभणिएहिं एवं सोउं सेणो विचिंतेइ ॥

"आभीरधीरकसुज्ञामागर्भैकनिवासिनाम्। नमोऽर्थेभ्यो ये पृथक्त्वं भ्रातॄणामपि कुर्वते ॥"

तो तस्स नियघभागो दिन्नो सेणेण तो घरकएवि। जुज्झंतो मूलहरे संठविओ सो सह हरेणं ॥२७॥
भणति च तान् प्रति;—

को हेतुरिति कथिते तस्या अपि, ततो मुनिवरः कथयत्येवम्। यथा कस्मिंश्चित्प्रस्तावे त्वया तथा तव कुटुम्बेन ॥
निर्भर्त्सितया तया विषयुक्ता मोदकाः कृता एते। युष्मत्कृते, तथाऽविषं मोदकद्विकमात्मनो योग्यम् ॥१५॥
ततः क्षुदभिभूतया तया भ्रान्त्या मोदकौ भुक्तौ। विषसंयुक्तौ ततस्तत्क्षणेन सा मरणमनुप्राप्ता ॥१६॥
एतस्मिंश्च पुनः स्थाले मोदकद्विकमेव, निर्विषं शेषाः। विषसंयुक्ताः सर्वे, तस्मान्मह्यमेते न कल्प्यन्ते ॥१७॥
त्वया सकुटुम्बेनापि यदि कथमपि हि भक्षिता इमेऽभविष्यन्। तदाऽशरणस्य मरणं तवाभविष्यत्को निवारयेत् ॥
तस्मात्सकुटुम्बस्तुदितस्थमस्या आपदः, कुरु धर्मम्। स भणति कथय तं मम, ततः साधुः कथयति द्विविधमपि ॥
प्रथममसमर्थेन ततः श्रावकधर्मः प्रपन्नस्तेन। भिक्षागतैर्यद्यपि हि धर्मकथा नैव कथयितव्या ॥२०॥
तथापि गुणं कलयित्वा मुनिना सेनाय कथितो धर्मः। परमान्नेन पश्चात्प्रतिलाभ्य वन्दते सेनः ॥२१॥
तं साधुं, सोऽपि गतः स्थानं, सेनोऽपि करोति जिनधर्मम्। पुत्रप्रपुत्रैस्तथा धनेन परिवर्धते श्रेष्ठी ॥२२॥
जातं जिनधर्मरतं सेनकुटुम्बं क्रमेण सविशेषम्। कृतपरिग्रहपरिमाणः करोति धर्मं जिनोद्दिष्टम् ॥२३॥
अथान्योन्यं सुतभार्याः कलहायन्ते, ततः सुताः सेनम्। प्रभणन्ति दत्त भागं येन त्वत् भविष्यामो भिन्नाः ॥
स तेन तथा विहिते लघुः प्रभणति बान्धवं ज्येष्ठम्। यदपलपितं द्रव्यं तदपि विभजस्व भागैः ॥२१॥
ततो हरिणा स भणितो नास्ति मम किमपि किं मुधा भणसि। लोकभणितैरेवं श्रुत्वा सेनो विचिन्तयति ॥
ततस्तस्य निजभागो दत्तः सेनेन ततो गृहकृतेऽपि। युध्यमानो मूलगृहे संस्थापितः स सह हरेण ॥२७॥

जललवचलम्मि विहवे विज्जुलयाचवलजीविए को णु । घरधणकज्जे विउसो कुणइ विवायं सबंधूहिं ? ॥
जाणियजिणवयणाणं भावियभवभूरिदुहसरूवाणं । जं जायइ इह कलहो अहह अहो ! मोहमाहप्पं ॥२९॥
तो ते संवेगपरा परोप्परं खामयंति अवराहं । मा हु कसायवसाणं सम्मत्तं गलउ अम्हाणं ॥३०॥
अह भारियाए भणिओ सेणो जह नियघरं सदव्वंपि । पुत्ताण तए दिन्नं ता तं कह होहिसि इयाणिं ? ॥
तो सेणेणं भणियं जस्स मणे जिणमयं सया वसइ । तस्सत्थेण घरेणव चिंतामणिणावि का गणणा ? ॥
तो तीए सो भणिओ भम भिक्खं संपयं वयं गहिउं । मसाणे सुन्नघरे देवउले वावि तं वसमु ॥३३॥
सो भणइ हवसु धीरा कमेण एयंपि आयरिस्सामि । इहलोइअंपि दंसेमि ताव तुह धम्ममाहप्पं ॥३४॥
इय भणिउं गेहाओ पत्तो नियमित्तमंतिगेहम्मि । साहइ कुडुंबवत्तं तप्पुरओ मग्गइ गिहंपि ॥३५॥
भणइ सचिवोवि बंधव ! निवगिहमत्थित्ति मोग्गडपविट्ठं । किंतु सदोसं न हु वसइ कोवि कइयावि तम्मि गिहे ॥
जइ पुण धम्मपभावा पभविस्सइ वंतरो न तुह किंपि । तो तेण सउणगंठी बद्धो पत्तो य तम्मि गिहे ॥३७॥
निस्सीहियं करेउं अणुजाणाविय गओ स गिहमज्झे । ईरियं पडिक्कमित्ता सज्झायं कुणइ सो एवं ॥३८॥
तथाहि:—
गयमेयज्जमहामुणिखंदगसीसाइसाहुचरियाइं । सुमरंतो कह कुप्पसि एत्तियमित्तेवि रे जीव ! ॥३९॥
पिच्छसु पाणविणासेवि न परिउस्संति जे महासत्ता । तुज्झ पुण हीणसत्तस्स वयणमित्तेवि एस खमा ॥
रे जीव ! सुहदुहेसुं निमित्तमित्तं परो जियाणंति । सकयफलं भुंजंतो कीस मुहा कुप्पसि परस्स ? ॥४१॥

जललवचले विभवे विद्युल्लताचपलजीविते को नु । गृहधनकार्ये विद्वान् करोति विवादं स्वबन्धुभिः ! ॥२८॥
ज्ञातजिनवचनानां भावितभवभूरिदुःखस्वरूपाणाम् । यज्जायत इह कलहोऽहह अहो ! मोहमाहात्म्यम् ॥२९॥
ततस्ते संवेगपराः परस्परं क्षमयन्त्यपराधम् । मा खलु कषायवशानां सम्यक्त्वं गलत्वस्माकम् ॥३०॥
अथ भार्यया भणितः सेनो यथा निजगृहं सद्रव्यमपि । पुत्रेभ्यस्त्वया दत्तं ततस्त्वं कथं भविष्यसीदानीम् ! ॥
ततः सेनेन भणितं यस्य मनसि जिनमतं सदा वसति । तस्यार्थेन गृहेण वा चिन्तामणिनापि का गणना ! ॥
ततस्तया स भणितो भ्रम भिक्षां-सांप्रतं व्रतं गृहीत्वा । श्मशाने शून्यगृहे देवकुले वापि त्वं वस ॥३३॥
स भणति भव धीरा क्रमेणैतदप्याचरिष्यामि । ऐहलौकिकमपि दर्शयामि तावत्तव धर्ममाहात्म्यम् ॥३४॥
इति भणित्वा गेहात् प्राप्तो निजमित्रमन्त्रिगेहे । कथयति कुटुम्बवृत्तं तत्पुरतो मार्गयति गृहमपि ॥३५॥
भणति सचिवोऽपि बान्धव ! नृपगृहमस्तीति मुद्गरप्रविष्टम् । किन्तु सदोषं न हि वसति कोऽपि कदापि तस्मिन् गृहे ॥
यदि पुनर्धर्मप्रभावात्प्रभविष्यति व्यन्तरो न तव किमपि । ततस्तेन शकुनग्रन्थिर्बद्धः प्राप्तश्च तस्मिन् गृहे ॥३७॥
नैषेधिकीं कृत्वाऽनुज्ञाप्य गतः स गृहमध्ये । ईर्यां प्रतिक्रम्य स्वाध्यायं करोति स एवम् ॥३८॥
गजमेतार्यमहामुनिस्कन्दकशिष्यादिसाधुचरितानि । स्मरन् कथं कुप्यसि एतावन्मात्रेऽपि रे जीव ! ॥३९॥
पश्य प्राणविनाशेऽपि न परिद्विषन्ति ये महासत्त्वाः । तव पुनर्हीनसत्त्वस्य वचनमात्रेऽप्येषा क्षमा ॥४०॥
रे जीव ! सुखदुःखेषु निमित्तमात्रं परो जीवानामिति । स्वकृतफलं भुञ्जानः कस्मान्मुधा कुप्यसि परस्मै ! ॥

मोहविमूढा जीवा अत्थे य घरे य मुच्छिया घणियं । जिणवयणमयाणंता भमंति संसारकंतारे ॥४२॥
धिद्धी अहो अणज्जो मोहो जमिमेण मोहिया जीवा । न गणंति पुत्तमित्ते पहरंता निक्किवनिसंसा ॥४३॥
इय सो जा पहरदुगं रयणीए कुणइ पवरसज्झायं । तो वाणमंतरेणं भणियं सुणिऊण हिट्ठेणं ॥४४॥
सुट्ठु तए हं धरिओ निवडंतो विथडभवमहाअयडे । सो हं सुरो सरोसो एयं उव्वामियं जेण ॥४५॥
तप्पुट्ठेणं कहियं एयस्सामी पुरा अहं आसि । मह दो पुत्ता लहुओ अहऽट्ठो तम्म घरसारं ॥४६॥
दाउं जिट्ठो ठविओ भिन्नहरे तस्स किंपि दाऊण । तो कुद्धेणं तेणं अहयं मारा‌विओ, पच्छा ॥४७॥
लहुओ धराविऊण रायउले अप्पणा गिहं गहियं । सोवि मओ गुत्तीए अहं तु इह वंतरो जाओ ॥४८॥
नाऊण विभंगेणं नियजिट्ठसुयस्स विलसियं तो सो । सकुडुंबो उद्दविओ अन्नोवि हु वसइ नो कोइ ॥४९॥
सोवि मरइ निब्भंतं इइ जायं उव्वसं इमं गेहं । संपइ तं धम्मगुरू तो तुज्झ इमं मए दिन्नं ॥५०॥
सनिहाणंपि लहुंपि हु उक्खणिऊणं समप्पए तस्स । दस लक्खा संजाया तम्मि तओ पभणए सेणो ॥
इगलक्खो मोक्कलओ सेसा नव लक्खगाउ धम्मम्मि । दाहिम्मं, तुह पुन्नं, सो पभणइ तुज्झवि मरट्टं ॥
अन्नंपि किंपि पभणसु जं कायव्वं मए महाभाग !। पच्चुवयारसमत्थो न होमि तुह जीवियंतेवि ॥५३॥
तुह सज्झायं सुणिउं किच्चाकिच्चं वियाणिउं तत्तो । चत्तो वइरपबंधा, सेणो तो भणइ तं एवं ॥५४॥
सव्वेहिवि जीवेहिं लद्धे पंचिंदियत्तणे पवरे । अप्पहियं कायव्वं परहियकरणेण तं होइ ॥५५॥
जं परहियं विहिज्जइ जिणिंदवयणाणुसारओ सम्मं । परिणमइ अप्पणो तं हियभावेणं न संदेहो ॥५६॥

मोहविमूढा जीवा अर्थे च गृहे च मूर्च्छिता गाढम् । जिनवचनमजानन्तो भ्रमन्ति संसारकान्तारे ॥४२॥
धिग् धिगहोऽनार्यो मोहो यदनेन मोहिता जीवाः । न गणयन्ति पुत्रमित्राणि प्रहरन्तो निष्कृपनृशंसाः ॥
इति स यावत्प्रहरद्विकं रजन्यां करोति प्रवरस्वाध्यायम् । ततो वानव्यन्तरेण भणितं श्रुत्वा हृष्टेन ॥४४॥
सुष्ठु त्वयाऽहं धृतो निपतन् विकटभवमहावटे । सोऽहं सुरः सरोष एतदुद्वासितं येन ॥४५॥
तत्पृष्टेन कथितमेतत्स्वामी पुराऽहमासम् । मम द्वौ पुत्रौ लघुरनीहस्तस्मै गृहसारम् ॥४६॥
दत्त्वा ज्येष्ठः स्थापितो भिन्नगृहे तस्मै किमपि दत्त्वा । ततः क्रुद्धेन तेनाहं मारितः, पश्चात् ॥४७॥
लघुं धारयित्वा राजकुले आत्मना गृहं गृहीतम् । सोऽपि मृतो गुप्तावहं त्विह व्यन्तरो जातः ॥४८॥
ज्ञात्वा विभङ्गेन निजज्येष्ठसुतस्य विलसितं ततः सः । सकुटुम्ब उद्द्रावितोऽन्योऽपि हि वसति न कोऽपि ॥४९॥
सोऽपि म्रियते निर्भ्रान्तमिति जातमुद्वसमिदं गेहम् । संप्रति त्वं धर्मगुरुस्ततस्तुभ्यमिदं मया दत्तम् ॥५०॥
सनिधानमपि लघ्वपि तदुत्खाय समर्पयति तस्मै । दश लक्षाः संजातास्तस्मिंस्ततः प्रभणति सेनः ॥५१॥
एक लक्ष उचितः शेषान् नव लक्षांस्तु धर्मे । दास्ये, तव पुण्यं, स प्रभणति तवापि तद्दत्तम् ॥५२॥
अन्यदपि किमपि प्रभण यत्कर्तव्यं मया महाभाग !। प्रत्युपकारसमर्थो न भवामि तव जीवितेनापि ॥५३॥
तव स्वाध्यायं श्रुत्वा कृत्याकृत्यं विज्ञाय ततः । त्यक्तो वैरप्रबन्धः, सेनस्ततो भणति तमेवम् ॥५४॥
सर्वैरपि जीवैर्लब्धे पञ्चेन्द्रियत्वे प्रवरे । आत्महितं कर्तव्यं परहितकरणेन तद् भवति ॥५५॥

जे परमंगुलकरणेण अप्पणो मंगलं पकप्पंति । जिणवयणबाहिरा ते न मुणंति हि तत्तओ सहियं ॥
ता अप्पहियं धम्मं मोत्तुं अन्नं न विज्जए लोए । ता तेत्थ तए सुरवर ! कायव्वो उज्जमो निच्चं ॥५८॥
तो सो तहत्ति भणिउं गओ तओ दिणयरम्मि उइयम्मि । तब्भज्जा पुरमज्झे गवेसयंती गिहे तम्मि ॥५९॥
पत्ता पिच्छइ सिट्ठिं विसिट्ठआहरणरेहिरसरीरं । पभणइ अहं निव्विन्ना गवेसयंती तुमं सुहय ! ॥६०॥
केण इमं आहरणं केण य दव्वं विइन्नयं एयं ?। सो भणइ पिए ! धम्मेण चेव मा पुच्छसु तमन्नं ॥६१॥
तो तक्खणेण सिट्ठी पत्तो जिणमंदिरम्मि जिणपूयं । काउं सवित्थरं चिय कारावइ पवरपिच्छणयं ॥६२॥
सम्माणेउं जायगजणंपि नमिऊण गुरुजणं पयओ । पत्तो सो तम्मि गिहे भुंजइ साहम्मियसमेओ ॥६३॥
रयणीए वंतरो सो रायनिहीओ अपत्थिओवि लहुं । उक्खणिउं कलससयं सिट्ठिगिहे खिवइ नेहेण ॥
भणइ य मा निवइभयं काहिसि सिच्छाए देसु दाणाइं । वइयम्मि इमे दव्वे पुणरवि य समप्पइस्सामि ॥
जा किल किंचिवि भणिही ताव गओ वंतरो नियं ठाणं । सिट्ठी पिच्छिवि कलसे निवनामंकिए सहसा ॥
घित्तूणं पच्चूसे उवायणं सुयणलोयपरियरिओ । निवदंसणं करेई कहइ य सुरविहियवुत्तंतं ॥६७॥
रायावि कलसमेगं आणावइ पिच्छए निययनामं । तो तुट्ठो भणइ इमं मएवि तुह चेव दिन्नंति ॥६८॥
तो संतोसपरेणं भणियं सेट्ठिणा देव ! दस लक्खा । जे वंतरेण दिन्ना ताणवि मज्झाउ इगलक्खं ॥६९॥
मह सत्ताए सेसं नवलक्खपमाणयं तु जं दव्वं । तं धम्मे दाहिस्सं वंतरवयणेण पुसड्ढा ॥७०॥

यत् परहितं विधीयते जिनेन्द्रवचनानुसारतः सम्यक् । परिणमत आत्मनस्तद् हितभावेन न संदेहः ॥५६॥
ये परानिष्टकरणेनात्मनो मङ्गलं प्रकल्पयन्ति । जिनवचनबाह्यास्ते न जानन्ति हि तत्त्वतः स्वहितम् ॥५७॥
तस्मादात्महितं धर्मं मुक्त्वाऽन्यद् न विद्यते लोके । तस्मात्तत्र त्वया सुरवर ! कर्तव्य उद्यमो नित्यम् ॥५८॥
ततः स तथेति भणित्वा गतस्ततो दिनकर उदिते । तद्भार्या पुरमध्ये गवेषयन्ती गृहे तस्मिन् ॥५९॥
प्राप्ता पश्यति श्रेष्ठिनं विशिष्टाभरणराजितशरीरम् । प्रभणत्यहं निर्विण्णा गवेषयन्ती त्वां सुभग ! ॥६०॥
केनेदमाभरणं केन च द्रव्यं वितीर्णमेतत् ?। स भणति प्रिये ! धर्मेणैव मा पृच्छ त्वमन्यत् ॥६१॥
तत्क्षणेन श्रेष्ठी प्राप्तो जिनमन्दिरे जिनपूजाम् । कृत्वा सविस्तरमेव कारयति प्रवरप्रेक्षणकम् ॥६२॥
सम्मान्य याचकजनमपि नत्वा गुरुजनं प्रयतः । प्राप्तः स तस्मिन् गृहे भुङ्क्ते साधर्मिकसमेतः ॥६३॥
रजन्यां व्यन्तरः स राजनिधितोऽप्रार्थितोऽपि लघु । उत्खाय कलशशतं श्रेष्ठिगृहे क्षिपति स्नेहेन ॥६४॥
भणति च मा नृपतिभयं कार्षीः स्वेच्छया देहि दानानि । व्ययितेऽस्मिन्द्रव्ये पुनरपि च समर्पयिष्यामि ॥
यावत्किल किंचिदपि भणिष्यति तावद्गतो व्यन्तरो निजं स्थानम् । श्रेष्ठी दृष्ट्वा कलशान्नृपनामाङ्कितान् सहसा ॥
गृहीत्वा प्रत्यूषे उपायनं सुजनलोकपरिकरितः । नृपदर्शनं करोति कथयति च सुरविहितवृत्तान्तम् ॥६७॥
राजापि कलशमेकमानाययति पश्यति निजनाम । ततस्तुष्टो भणतीदं मयापि तुभ्यमेव दत्तमिति ॥६८॥
ततः संतोषपरेण भणितं श्रेष्ठिना देव ! दश लक्षाः । ये व्यन्तरेण दत्तास्तेषामपि मध्यादेकलक्षम् ॥६९॥

तो रंजिओ नरिंदो तं दव्वं तस्स अप्पिउं भणइ। विव्वसु सिच्छाए तुमं धम्मम्मि तओ य सेणोवि॥
सव्वेसुवि खित्तेसुं विव्वित्ता तं समग्गमवि दव्वं। पव्वज्जं पडिवन्नो सिद्धो य खविसु कम्माइं॥७२॥
तो सेणुव्व सयावि हु संतोसरसायणं पियह भव्वा!। जेण जरमरणहरणं पावह अचिरेण सिवसोक्खं॥

॥ इति पञ्चमाणुव्रतपरिपालनदृष्टान्ते श्रेष्ठिसेनकथानकं समाप्तम् ॥

मम सत्तायां देयं नवलक्षप्रमाणकं तु यद् द्रव्यम्। तद् धर्मे दास्ये व्यन्तरवचनेन पुण्यार्थम्॥७०॥
ततो रञ्जितो नरेन्द्रस्तद्द्रव्यं तस्मा अर्पयित्वा भणति। वीहि स्वेच्छया स्वं धर्मे ततश्च सेनोऽपि॥७१॥
सर्वेष्वपि क्षेत्रेषु वीत्य तत् समग्रमपि द्रव्यम्। प्रव्रज्यां प्रतिपन्नः सिद्धश्च क्षपयित्वा कर्माणि॥७२॥
ततः सेन इव सदापि खलु संतोषरसायनं पिबत भव्याः!। येन जरामरणहरणं प्राप्नुताचिरेण शिवसौख्यम्॥

गेहाईपरिमाणं काउं जोएइ पेलहियाईयं । अइलोहग्गहघत्थो सो पावइ नवघणोव्व दुहं ॥१॥
तथाहि ;—

अत्थि पुरमुदयसेलव्व सूरदियरायसंगमसइण्हं । उदयपुरं नामेणं उदयाइच्चो य तत्थ निवो ॥२॥
तह निवसइ तत्थ वणी नवघणो नवघणोव्व अणवरयं । दाणसलिलेण वरिसइ समत्थअत्थियणखित्तेसु ॥
तस्सवि य पिया सुहसीलसालिणी संपयत्ति नामेण । अइनेहनिब्भराई परोप्परं विसयसत्ताई ॥४॥
चिट्ठंति ताइं, एत्तो जिणभवणे उच्छवम्मि पारद्धे । कोऊहलकलियाइं पत्ताइं तत्थ पिच्छंति ॥५॥
सूरिं गुणरयणनिहिं सावयधम्मं कहंतयं संतं । भव्वाण तओ ताइंवि सुणंति नमिऊण तं चेव ॥६॥
तम्मि समयम्मि सूरी साहइ पंचममणुव्वयं तत्तो । सम्मत्तं गहिऊणं तेहिंवि तं चेव पडिवन्नं ॥७॥
अणुसासियाइं गुरुणा पत्ताइं गिहम्मि हट्ठतुट्ठाइं । अप्पुत्ताइं तत्तो पालंति विहीए जिणधम्मं ॥८॥
तह सुविसुद्धनएणं नवघणवणिओ करेइ वाणिज्जं । नियहट्टे उवविट्ठो विसिट्ठपणिएहिं नियएहिं ॥९॥
अह कोवि ठक्कुरो किणइ तस्स हट्टम्मि दससहस्साणं । भंडं दाउं दम्मे लेइ पुणो तह पुणो देइ ॥१०॥
अह अन्नया य तेणं उद्धारे वीससहस्सदम्माणं । गहिया कप्पडमाई मग्गइ तो नवघणो मुल्लं ॥११॥
थक्को कुहणिं दाउं रूवगमित्तंपि देइ नो तस्स । तो सो साहइ मंतिस्स सोवि मग्गेइ दव्वद्धं ॥१२॥
तत्तो अंगरक्खस्स साहए सोवि मग्गए अद्धं । तो पुरसिट्ठिस्स तलारयस्स तह तेवि मग्गंति ॥१३॥
तो पत्तो स विलक्खो नियगेहं भारियाए तो पुट्ठो । उव्विग्गो व्विय दीससि किमकंडे सुहय! साहेसु ॥

गेहादिपरिमाणं कृत्वा योजयति परिमितातीतम् । अतिलोभग्रहग्रस्तः स प्राप्नोति नवघन इव दुःखम् ॥१॥
अस्ति पुरमुदयशैल इव शू(सू)रद्विजराजसंगमसतृष्णम् । उदयपुरं नाम्ना उदयादित्यश्च तत्र नृपः ॥२॥
तथा निवसति तत्र वणिग् नवघनो नवघनवदनवरतम् । दानसलिलेन वर्षति समस्तार्थिजनक्षेत्रेषु ॥३॥
तस्यापि च प्रिया शुभशीलशालिनी संपदिति नाम्ना । अतिस्नेहनिर्भरौ परस्परं विषयसक्तौ ॥४॥
तिष्ठतस्तौ, इतो जिनभवन उत्सवे प्रारब्धे । कुतूहलकलितौ प्राप्तौ तत्र पश्यतः ॥५॥
सूरिं गुणरत्ननिधिं श्रावकधर्मं कथयन्तं सन्तम् । भव्येभ्यस्ततस्तावपि शृणुतो नत्वा तमेव ॥६॥
तस्मिन्समये सूरिः कथयति पञ्चममणुव्रतं ततः । सम्यक्त्वं गृहीत्वा ताभ्यामपि तदेव प्रतिपन्नम् ॥७॥
अनुशासितौ गुरुणा प्राप्तौ गृहे हृष्टतुष्टौ । अपुत्रौ ततः पालयतो विधिना जिनधर्मम् ॥८॥
तथा सुविशुद्धनयेन नवधनवणिक् करोति वाणिज्यम् । निजहट्ट उपविष्टो विशिष्टपण्यैर्निजैः ॥९॥
अथ कोऽपि टक्कुरः क्रीणाति तस्य हट्टे दशसहस्र्याः । भाण्डं दत्त्वा द्रम्माँल्लाति पुनस्तथा पुनर्ददाति ॥१०॥
अथान्यदा च तेनोद्धारे विंशतिसहस्रद्रम्माणाम् । गृहीताः कर्पटादयो मार्गयति ततो नवघनो मूल्यम् ॥११॥
स्थितः कूरं दत्त्वा रूप्यकमात्रमपि ददाति नो तस्य । ततः स कथयति मन्त्रिणे सोऽपि मार्गयति द्रव्यार्धम् ॥
ततोऽङ्गरक्षाय कथयति सोऽपि मार्गयत्यर्धम् । ततः पुरश्रेष्ठिने पुररक्षकाय तथा तावपि मार्गयतः ॥१३॥

---

१ ख फम्म° । २ ख. ग. नवघणोव्व सो पावए दुक्खं । ३ ग. वाएहिं ।

तेणवि कहियं सव्वं सवित्थरं ठक्कुराइववहारं । तो सो तीए भणिओ अहं भलिस्सामि सव्वंपि ॥१५॥
तं ता कम्मिवि गामे गच्छह चिंतेमि जाव इमुवायं । मइ सद्दिएण तुमए आगंतव्वं पुणो एत्थ ॥१६॥
एवंति मन्निऊणं नवघणवणिओ गओ य गामम्मि । पत्ता सचिवस्स गिहे सावि पिया संपया तस्स॥१७॥
उब्भडकयसिंगारा लायन्नविलासहासकमणीया । मंतिपुरओ उवविट्ठा उवायणं किंपि काऊण ॥१८॥
रयणीय पढमजामे विसज्जियासेसपरियणो मंती । तद्दंसणेण खुहिओ पढइ सकामं तओ एवं ॥१९॥
परं जुण्हा उण्हा गरलसरिसो चंदनरसो, खरं खारो हारो सिसिरपवणा देहतवणा ।
मुणाली बाणाली जलइ य जलद्दा तणुगया, निविट्ठा जं दिट्ठा कमलवयणा दीहनयणा ॥२०॥
तं खुहियं नाऊणं भणेइ सा सुणसु मज्झ विन्नत्तिं । ता ऊससियमणो सो भणेइ आइससु जं कज्जं ॥२१॥
तो विन्नत्तो तीए ठक्कुरसंबंधिवइयरो सव्वो । तेणवि सो पडिवन्नो भणिया य तहा जहा सुयणु ! ॥२२॥
तुमएवि मज्झ कज्जं करणीयं किंपि मयणविहुरस्स । तो तीए पडिभणियं किमजुत्तं किंनु कल्लम्मि॥२३॥
अज्जाहं भ्रंभरया पच्चूसे पडिवयाए रयणीए । आगंतव्वं तुमए निब्भंतं पढमजामम्मि ॥२४॥
इय वोत्तुं सा पत्ता निवठक्कुरस्स गेहमह सोवि । दट्ठुं चिंतेइ मणे का एसा बालिया एइ ॥२५॥
पायालाओ नागंगणा णु विज्जाहरी णु देवी णु । असुररमणी णु सिद्धंगणा णु नरलोयमोइण्णा ॥२६॥
कोसल्लिउं विहेउं उवविट्ठा आसणम्मि तो पुट्ठा । ठक्कुरवइयरमक्खइ तो सो पभणेइ तोसेणं ॥२७॥

ततः प्राप्तः स विलक्षो निजगेहं भार्यया ततः पृष्टः । उद्विग्न इव दृश्यसे किमकाण्डे सुभग ! कथय ॥१४॥
तेनापि कथितः सर्वः सविस्तरं ठक्कुरादिव्यवहारः । ततः स तया भणितोऽहं भलिष्ये सर्वमपि ॥१५॥
त्वं तस्मात्कस्मिन्नपि ग्रामे गच्छ चिन्तयामि यावदहमुपायम् । मया शब्दितेन त्वयाऽऽगन्तव्यं पुनरत्र ॥१६॥
एवमिति मत्वा नवघनवणिग् गतश्च ग्रामे । प्राप्ता सचिवस्य गृहे सापि प्रिया संपत् तस्य ॥१७॥
उद्भटकृतशृङ्गारा लावण्यविलासहासकमनीया । मन्त्रिपुरत उपविष्टोपायनं किमपि कृत्वा ॥१८॥
रजन्याः प्रथमयामे विसर्जिताशेषपरिजनो मन्त्री । तद्दर्शनेन क्षुभितः पठति सकामं तत एवम् ॥१९॥
परं ज्योत्स्नोष्णा गरलसदृशश्चन्दनरसः, खरं क्षारो हारः शिशिरपवना देहतपनाः ।
मृणाली बाणाली ज्वलति च जलार्द्रा तनुगता, निविष्टा यद् दृष्टा कमलवदना दीर्घनयना ॥२०॥
तं क्षुभितं ज्ञात्वा भणति सा शृणु मम विज्ञप्तिम् । तत उच्छ्वसितमनाः स भणत्यादिश यत्कार्यम् ॥२१॥
ततो विज्ञप्तस्तया ठक्कुरसंबन्धिव्यतिकरः सर्वः । तेनापि स प्रतिपन्नो भणिता च तथा यथा सुतनु ! ॥२२॥
त्वयापि मम कार्यं करणीयं किमपि मदनविधुरस्य । ततस्तया प्रतिभणितं किमयुक्तं किन्तु कल्ये ॥२३॥
अद्याहं ऋतुस्नाता प्रत्यूषे प्रतिपदो रजन्याः । आगन्तव्यं त्वया निर्भ्रान्तं प्रथमयामे ॥२४॥
इत्युक्त्वा सा प्राप्ता नृपठक्कुरस्य गेहमथ सोऽपि । दृष्ट्वा चिन्तयति मनसि कैषा बालेति ॥२५॥
पातालाद् नागाङ्गना नु विद्याधरी नु देवी नु । असुररमणी नु सिद्धाङ्गना नु नरलोकमवतीर्णा ॥२६॥
कौशलिकां विधायोपविष्टाऽऽसने ततः पृष्टा । ठक्कुरव्यतिकरमाख्याति ततः स प्रभणति तोषेण ॥२७॥

एयं तुह कज्जमहं साहिस्सं निच्छएण पसयच्छि ! । अम्हाणवि जं कज्जं मणुब्भवं तं तए कज्जं ॥२८॥
तो तीए पडिभणियं जं सैक्कं तं अहंपि काहिस्सं । जललवचलदेहस्सवि सारं तं सुयणकज्जम्मि ॥२९॥
जं जाइ उवओगं, इय सुणिउं सो भणेइ संतुट्ठो । संपयमवि पउणो हं सावि हु पच्चुत्तरं काउं ॥३०॥
तं भणइ बीयपहरे पडिवयरयणीए हं सरेयव्वा । इय भणिवि सिट्ठितलवरगिहे गया तेहिं दिट्ठा य ॥३१॥
कहं ।
पाउसससिरिव्व उन्नयपओहरा धणुलयव्व गुणकलिया । खग्गलयव्व सुहारा सुतुच्छमज्झा भवसुहंव॥३२॥
ताणवि पुव्वुत्तविही कहिओ, तेहिवि तहेव पडिभणियं । तइअपहरम्मि सिट्ठी आहूओ कोट्टवालो उ ॥
चरिमे जामे, इत्तो समागया सावि नियगेहम्मि । पभणइ य दुइयदिवसे पओससमए नियं दासिं॥३४॥
पउणं करेहि मह मज्जणत्थमुवगरणमुण्हसलिलाई । अइपउरं, तीइ तहा विहिए तो पढमपहरम्मि॥३५॥
संपत्तो सो सचिवो अब्भुट्ठेऊण गंधतिल्लेण । अब्भंगियमुव्वट्टइ सयं तओ बहलखलियाए ॥३६॥
उस्सिंचइ सिरकमलं जा सा सचिवस्स ता दुवारम्मि । वियडकवाडकडाणं खडक्कओ निसुणिओ तत्तो॥
पेसेऊणं दासिं जोयावइ जाव दारदेसं सा । तो भणइ अंगरक्खो उग्घाडउ कवाडयं झत्ति ॥३८॥
तस्सद्दं सुणिऊणं भीओ मंती भणेइ कत्थवि य । खिवसु पिए ! मं सिप्पं जावेसो वोलई कहवि ॥३९॥
तो ओयरियामज्झे खित्तो मंती निरुंभियं दारं । दिन्नं च तालयं ता भयभीओ चिट्ठए तत्थ ॥४०॥

एतत्तव कार्यमहं साधयिष्यामि निश्चयेन मृगाक्षि ! । अस्माकमपि यत्कार्यं मनउद्भवं तत्तया कार्यम् ॥२८॥
ततस्तया प्रतिभणितं यच्छक्यं तदहमपि करिष्ये । जललवचलदेहस्यापि सारं तत् सुजनकार्ये ॥२९॥
यद् यात्युपयोगम्, इति श्रुत्वा स भणति संतुष्टः । सांप्रतमपि प्रगुणोऽहं सापि हि प्रत्युत्तरं कृत्वा ॥३०॥
तं भणति द्वितीयप्रहरे प्रतिपद्रजन्यामहं सर्तव्या । इति भणित्वा श्रेष्ठिपुररक्षकगृहे गता ताभ्यां दृष्टा च ॥
कथम् ।
प्रावृट्श्रीरिवोन्नतपयोधरा धनुर्लतेव गुणकलिता । खड्गलतेव सुहा(धा)रा सुतुच्छमध्या भवसुखमिव ॥३२॥
तयोरपि पूर्वोक्तविधिः कथितः, ताभ्यामपि तथैव प्रतिभणितम् । तृतीयप्रहरे श्रेष्ठ्याहूतो दुर्गपालस्तु ॥३३॥
चरमे यामे, इतः समागता सापि निजगेहे । प्रभणति च द्वितीयदिवसे प्रदोषसमये निजां दासीम् ॥३४॥
प्रगुणं कुरु मम मज्जनार्थमुपकरणमुष्णसलिलादि । अतिप्रचुरं, तया तथा विहिते ततः प्रथमप्रहरे ॥३५॥
संप्राप्तः स साचिवोऽभ्युत्थाय गन्धतैलेन । अभ्यङ्गमुद्वर्तयति स्वयं ततो बहलखलिकया ॥३६॥
उत्सिञ्चति शिरःकमलं यावत्सा सचिवस्य तावद् द्वारे । विकटकपाटशृङ्खलानां खटत्कारः श्रुतस्ततः ॥३७॥
प्रेष्य दासीं दर्शयति यावद् द्वारदेशं सा । ततो भणत्यङ्गरक्ष उद्घाटय कपाटं झटिति ॥३८॥
तच्छब्दं श्रुत्वा भीतो मन्त्री भणति कुत्रापि च । क्षिप प्रिये ! मां क्षिप्रं यावदेष गच्छति कथमपि ॥३९॥
ततोऽपवरिकामध्ये क्षिप्तो मन्त्री निरुद्धं द्वारम् । दत्तं च तालकं ततो भयभीतस्तिष्ठति तत्र ॥४०॥

---

१ क. सक्कं ।

तत्तो य अंगरक्खो समागओ सोवि खरंटिवि खल्लीए। खित्तो ओयरियाए सिट्ठिम्मि समागए झत्ति॥
पुव्वक्कमेण सिट्ठी खित्तो तइयाए ओयरीयाए। चरिमजामम्मि सहसा संपत्ते कोट्टवालम्मि॥४२॥
सोवि हु अब्भंगेउं खरंटेवि खल्लीए ओअरियाए। खित्तो संपत्तम्मी निययए पंधुम्मि सहसेव॥४३॥
संकेयवसा सोवि हु पुक्कारंतो गिहम्मिवि पविट्ठो। मुट्ठो मुट्ठत्ति पयंपिरो य तक्कंठमणुलग्गो॥४४॥
रोयइ नवघणगुणवन्नणेण सा संपयावि करुणयरं। दुक्खत्ता इव रोयइ ताणं पडिबोहणनिमित्तं॥४५॥
इत्थंतरम्मि सहसा विहावरीविरमसूयगो संखो। पहओ गहीरगुरुरावबहिरियासेसदिसिवलओ॥४६॥
तो मिलिओ पुरलोओ सव्वत्तो पसरिया इमा वत्ता। जह नवघणो विवन्नो, राया तं निसुणिउं चित्ते॥
समपुत्तं कलिऊणं मंतिगिहे पेसिउं च पडिहारं। आणावइ तं सिग्घं नवघणदव्वस्स गहणट्ठा॥४८॥
तो मंतिगिहे गंतुं पडिहारो जा पलोयए मंतिं। ताव न पिच्छइ तत्तो आगंतु कहइ नरवइणो॥४९॥
तो अंगरक्खतलवरसिट्ठीण गिहेसु पेसिओ रन्ना। सो वच्चइ नवघणवइयरस्स संसाहणनिमित्तं॥५०॥
तेवि सगिहेसु न नियइ नय सुद्धिं कोवि जाणए ताण। तो पुणरवि पडिहारो रायस्स स रूवए एयं॥
तो विम्हइओ राया सयं गओ तग्गिहम्मि उवविट्ठो। पभणइ मुद्धे! मा रुयसु संपयं मइ गिहं पत्ते॥
सव्वंपि निययदव्वं विलससु सिच्छाए देसु धम्मेण। खंडकवड्डियमित्तंपि गिण्हिमो नेय तुहतणयं॥
तं सुणिउं सा पभणइ नाह! न कज्जं इमेण दव्वेण। गिण्हिस्सामि वयं चिय गिण्हउ देवो इमं सव्वं॥
इय भणिउं सा दंसइ ओयरए साहए य एयाणं। मज्झे नवघणतणयं चिट्ठइ दव्वंति तो राया॥५५॥

तत्रश्चाङ्गरक्षः समागतः सोऽपि खरण्टयित्वा खल्या। क्षिप्तोऽपवारिकायां श्रेष्ठिनि समागते झटिति॥४१॥
पूर्वक्रमेण श्रेष्ठी क्षिप्तस्तृतीयायामपवारिकायाम्। चरमयामे सहसा संप्राप्ते दुर्गपाले॥४२॥
सोऽपि खल्वभ्यज्य खरण्टयित्वा खल्याऽपवारिकायाम्। क्षिप्त संप्राप्ते निजे बन्धौ सहसैव॥४३॥
संकेतवशात् सोऽपि हि पूत्कुर्वन् गृहेऽपि प्रविष्टः। मुषो मुष इति प्रजल्पिता च तत्कण्ठमनुलग्नः॥४४॥
रोदिति नवघनगुणवर्णनेन सदा संप्रदपि करुणतरम्। दुःखार्त्तेव रोदिति तेषां प्रतिबोधननिमित्तम्॥४५॥
अत्रान्तरे सहसा विभावरीविरामसूचकः शङ्खः। प्रहतो गभीरगुरुरावबधिरिताशेषदिग्वलयः॥४६॥
ततो मिलितः पुरलोकः सर्वतः प्रसृतेयं वार्ता। यथा नवघनो विपन्नो, राजा तत् श्रुत्वा चित्ते॥४७॥
समपुत्रं कलयित्वा मन्त्रिगृहे प्रेष्य च प्रतिहारम्। आनाययति तं शीघ्रं नवघनद्रव्यस्य ग्रहणार्थम्॥४८॥
ततो मन्त्रिगृहे गत्वा प्रतिहारो यावत्प्रलोकते मन्त्रिणम्। तावन्न पश्यति तत आगत्य कथयति नरपतये॥
ततोऽङ्गरक्षपुररक्षश्रेष्ठिनां गृहेषु प्रेषितो राज्ञा। स व्रजति नवघनव्यतिकरस्य संकथननिमित्तम्॥५०॥
तानपि स्वगृहेषु न पश्यति नच शुद्धिं कोऽपि जानाति तेषाम्। ततः पुनरपि प्रतिहारो राज्ञे स रूपयत्येवम्॥
ततो विस्मितो राजा स्वयं गतस्तद्गृह उपविष्टः। प्रभणति मुग्धे! मा रुदिहि सांप्रतं मयि गृहं प्राप्ते॥५२॥
सर्वमपि निजद्रव्यं विलासय स्वेच्छया देहि धर्मे। खण्डकपर्दिकामात्रमपि गृह्णीमो नैव त्वदीयम्॥५३॥
तत् श्रुत्वा सा प्रभणति नाथ! न कार्यमनेन द्रव्येण। ग्रहीष्यामि व्रतमेव गृह्णातु देव इदं सर्वम्॥५४॥

उग्घाडावइ दाराइं ताणं कमसो, तओ य एक्काए । खलिलित्तंगो चिट्ठइ मंती, सेसावि सेसासु ॥५६॥
तो अच्चब्भुयभूयं ताण सरूवं निरिक्खिउं राया । पुच्छइ सचिवाईए तेवि न पच्चुत्तरं दिंति ॥५७॥
तो संरयाए भणियं देवाहमिमाण सयलवुत्तंतं । साहिस्सं किंतु परं अभए एयाण दिन्नम्मि ॥५८॥
तो भूवइणा अभए दिन्ने तेसिं च संरयाए तओ । ठक्कुरवुत्तंताओ कहियं सव्वं सवित्थरओ ॥५९॥
तो नरवइणा भणियं अमच्च ! सच्चं इमीए जं भणियं ? । एवंति तो पभणिए तयभिमुहं जंपए राया ॥
भो मंति ! गुरुमयागरदूरंपरवत्थुजाणणे निउणं । नरवइणो परमत्थेण मंतिणो हुंति नयणाइं ॥६१॥
न मुणंति विसेसविलोयणाइं नयणाइं वत्थुपरमत्थं । नरवइणो मयणमहंधयारविहुरिज्जमाणाइं ॥६२॥
ता एवं विवरीयं जायं तुह सचिव ! संपयं नेव । ता संरयाए भणिओ रसियव्वं देव ! मह एयं ॥६३॥
जो दोसो एयाणं मयणमहानरिंदपीडिया पुरिसा । काउमकिच्चं लहुया हुंति तणाओवि जं भणियं ॥
अइरत्तरासेणसंगएण कुसुमाउहेणवि रणेण । जे घिप्पंति इयासा ते हुंति लहू तणाओवि ॥६५॥
न रवी न इन्दुराहो न निसानाहो न मणिसमूहोवि । धम्मइ तममाहप्पं जयम्मि गुरुपूरिउं नराइ ॥६६॥
जं नत्थि तं पलोयइ जं दिसइ तं न पिच्छइ पयत्थं । अइह अहो! अपुव्वं तिमिरं मिहिरुग्गमे मयणो ॥६७॥
एयस्स मयणतिमिरस्स नासणं किंपि विज्जए न परं । मोत्तूण मणविवेयं गुरुवत्थुपयासणपराणं ॥६८॥
किंच ।
कामसरां विसयाण मेरणा होइ मच्चजीवाण । परमजणरंजणिज्जं न उणो मणयंपि सरणं ॥६९॥

साधरणं चिय संसारसागरे होइ तारणं जेण । तो पुट्ठा नरवइणा धरणं किं भन्नइ मयच्छि ! ॥७०॥
अट्ठप्पवयणमायासरूवयं सा कहेइ वित्थरओ । तं सुणिउं पडिबुद्धा भणंति सचिवाइया एवं ॥७१॥
समसुवराई अम्हं मोहमहण्णवनिमग्गसव्वंगा । नित्थारिया तइच्चिय परमेसरि परमकारुणिणि ! ॥७२॥
ता दंसेहि कहंपि हु गुरूण पयपंकयंति, अह तत्थ । आगंतूणं उज्जाणपालगो भणइ नरनाहं ॥७३॥
वद्धाविज्जसि देवो देवासुरवंदणिज्जपयकमलो । सिरिसिरिचंदमुणिंदो समोसढो मलयदेसम्मि ॥७४॥
दावइ निपंगलग्गं आहरणं तस्स तोसवसओ सो । तो सचिवाईहिं निवो भणिओ जह सूरिपासम्मि ॥७५॥
गिण्हामो पव्वज्जं विमज्जसे जइ तुमंति सो भणइ । जुत्तमिणं सव्वेसिं तुम्हाणं सुकुलजायाणं ॥७६॥
तो संपयाए सव्वे कारविया मज्जणं लहुं तत्तो । चंदणचच्चियअंगा पवरालंकारकयसोहा ॥७७॥
मंगलदाणपुव्वं चउरोवि हु करिवरेसु आरूढा । संपत्ता सनरिंदा मुणिंदपासम्मि वित्थरओ ॥७८॥
तेहिंवि दिन्ना दिक्खा सचिवाईणं कमेण धुयकम्मा । ते सिद्धिसुहं पत्ता रन्नावि गहिउ गिहिधम्मं ॥७९॥
सा संपया पवत्ता भइणी तह सप्पईवि गामाओ । आहूओ सिट्ठिपए ठविओ पुरलोयपच्चक्खं ॥८०॥
सो टक्कुरोवि भणिउं दव्वं दाविओ विसेसेण । जिणधम्मपरा चिट्ठइ संपया नवघणसमेया ॥८१॥
कालेण तओ नरवइपसायओ नवघणो अइपमत्तो । पच्चासन्नगिहाइं किणिउं मेलेइ सगिहस्स ॥८२॥
तो भज्जाए भणिओ तुह अइपावं हविस्सई एवं । एक्कगिहं मुक्कलियं तए कयं पंचमभवम्मि ॥८३॥

आमंनारं विषयाणां सेवना भवति सर्वजीवानाम् । परमजननमेवर्नीयं न पुनर्मनागपि सद्धरणम् ॥६९॥
सद्धरणमेव संसारसागरे भवति तारणं येन । ततः पृष्टा नरपतिना धरणं किं भण्यते मृगाक्षि ! ॥७०॥
अष्टप्रवचनमातृस्वरूपं सा कथयति विस्तरतः । तत् श्रुत्वा प्रतिबुद्धा भणन्ति सचिवादय एवम् ॥७१॥
समस्वापरागमस्माकं मोहमहार्णवनिमग्नसर्वाङ्गाः । निस्तारितास्त्वयैव परमेश्वरि परमकारुणिके ! ॥७२॥
तस्माद् दर्शय कथमपि हि गुरूणां पदपङ्कजमिति, अथ तत्र । आगत्योद्यानपालको भणति नरनाथम् ॥७३॥
वर्ध्यसे देवो देवासुरवन्दनीयपदकमलः । श्रीश्रीचन्द्रमुनीन्द्रः समवसृतो मलयदेशे ॥७४॥
दापयति निजाङ्गलग्नमाभरणं तस्य तोषवशतः सः । ततः सचिवादिभिर्नृपो भणितो यथा सूरिपार्श्वे ॥७५॥
गृह्णामः प्रव्रज्यां विसृजसि यदि त्वमिति स भणति । युक्तमिदं सर्वेषां युष्माकं सुकुलजातानाम् ॥७६॥
ततः संपदा सर्वे कारिता मज्जनं लघु ततः । चन्दनचर्चिताङ्गाः प्रवरालंकारकृतशोभाः ॥७७॥
मङ्गलप्रदानपूर्वं चत्वारोऽपि हि करिवरेष्वारूढाः । संप्राप्ताः सनरेन्द्रा मुनीन्द्रपार्श्वे विस्तरतः ॥७८॥
तैरपि दत्ता दीक्षा सचिवादिभ्यः क्रमेण धूतकर्माणः । ते सिद्धिसुखं प्राप्ता राज्ञापि गृहीत्वा गृहिधर्मम् ॥
सा संपत् प्रवृत्ता भगिनी तथा सत्पतिरपि ग्रामात् । आहूतः श्रेष्ठिपदे स्थापितः पुरलोकप्रत्यक्षम् ॥८०॥
स टक्कुरोऽपि भणित्वा द्रव्यं दापितो विशेषेण । जिनधर्मपरा तिष्ठति संपद् नवघनसमेता ॥८१॥
कालेन ततो नरपतिप्रसादतो नवघनोऽतिप्रमत्तः । प्रत्यासन्नगृहाणि क्रीत्वा मेलयति स्वगृहे ॥८२॥
ततो भार्यया भणितस्तवातिपापं भविष्यत्येवम् । एककगृहं मुक्कलितं त्वया कृतं पञ्चमभवे ॥८३॥

सो भणई किं नट्ठं एक्कगिहं चिय इमं खु नो दुइयं । सा भणइ बहुं नट्ठं तुहवयमालिन्नभावेण ॥८४॥
अपरं च,—
जइ एवं निरविक्खो जंपसि कूडुत्तराइं मह पुरओ । तो घरसहिओवि तुमं चत्तो वयमायरिस्समहं ॥८५॥
इय भणिउं तीए वयं गहिऊणं साहियं सयं कज्जं । नवघणसिट्ठीवि दुहावि संपयाए परिचत्तो ॥८६॥
तो सिढिलियधम्मो सो गहिओ घरंयंतरेण केणावि । उम्मत्तो पुरमज्झे भमेइ डिंभेहिं परियरिओ ॥८७॥
कोवि हु खिवेइ धूलिं पहणइ लिट्ठेहिं कोवि हु हसेइ । एवं सोवि भमंतो मरिउं असुरेसु उववन्नो ॥८८॥
ता थेवंपि वयाणं अइयारं परिहरेह भो भव्वा ! । जइ वंछह सिवसोक्खं दुद्दंदोलीए निव्विन्ना ॥८९॥

॥ इति पञ्चमाणुव्रतप्रथमातिचारविपाके नवघनदृष्टान्तः समाप्तः ॥

स भणति किं नष्टमेकगृहमेवेदं खलु नो द्वितीयम् । सा भणति बहु नष्टं त्वद्व्रतमालिन्यभावेन ॥८४॥
यद्येवं निरपेक्षो जल्पसि कूटोत्तराणि मम पुरतः । ततो गृहसहितोऽपि त्वं त्यक्तो व्रतमाचरिष्याम्यहम् ॥
इति भणित्वा तया व्रतं गृहीत्वा साधितं स्वयं कार्यम् । नवघनश्रेष्ठ्यपि द्विधापि संपदा परित्यक्तः ॥८६॥
ततः शिथिलितधर्मः स गृहीतो गृहव्यन्तरेण केनापि । उन्मत्तः पुरमध्ये भ्रमति डिम्भैः परिकरितः ॥८७॥
कोऽपि खलु क्षिपति धूलिं प्रहन्ति लेष्टुभिः कोऽपि हि हसति । एवं सोऽपि भ्रमन्मृत्वाऽसुरेषूपपन्नः ॥८८॥
तस्मात्स्तोकमपि व्रतानामतिचारं परिहरत भो भव्याः ! । यदि वाञ्छत शिवसौख्यं दुःखद्वन्द्वाल्या निर्विण्णाः ॥

रायाईण पसायं लद्धुं दव्वं सुहीण अप्पेइ । जो जाव नियमअवहिं भरहोव्व स खंडए विरइं ॥१॥

तथाहि;—

पुरमत्थि माणखेडं माणवराओ तहिं महाराया । तस्स पिया परमसिरी सिरिव्व हरिणो महाणंदा ॥
तत्थत्थि संखसिट्ठी विक्खाओ सोमिया य से भज्जा । ताणं च दुवे पुत्ता भरहो रहमो य सुविणीया ॥
कमलसिरी पउमसिरी भज्जा ताणं कमेण कमणीया । भद्दगभावोवगयं सव्वंपि कुडुंबगं तेसिं ॥४॥
अह ताणं पुरबाहिं उज्जाणे गणिवरो विजयसूरी । संपत्तो संपन्नो संरम्भो पवरचउनाणी ॥५॥
दिट्ठो तत्थवि कीलागएहिं सो भरह-रहमबंधूहिं । उवगम्मिऊण नत्तोऽभिवंदिओ भत्तिजुत्तेहिं ॥६॥
अह धम्मलाभपुव्वं तेणवि संभासिया समुवइट्ठा । जिणपन्नत्तो धम्मो कहिओ य कमेण दुविहोवि ॥७॥
पढममभत्थेहिं तओ गिहिधम्मो दंसणाइओ गहिओ । पंचमवयं विसेसेण संकडं तेहिं पडिगहियं ॥८॥
भणिओ य मुणिंदेणं भरहो जह पंचमे वए तुज्झ । होही दुइयअइयारो ता मा गे संकडं गिण्ह ॥९॥
तेणवि भणियं न य संकडं इमं गेहियमप्पदेवमियं । इय भणिउं नमिऊण य पत्ता ते नियगिहं दोवि ॥
अह अन्नदिणे रयणीए पिच्छए लच्छिदेवयं सहसा । वासभवणम्मि भरहो रहसि तीए इमं भणिओ ॥
वच्छा हं तुह तुट्ठा संतुट्ठो जइवि लच्छिविच्छड्डे । तहवि पयच्छामि अहं मग्गसु जं रुच्चए दव्वं ॥१२॥
जम्हा पुव्वभवम्मिवि तुमए आराहिया अहं पयओ । नाओ य तुमं संपइ निच्चलचित्तो जिणधम्मम्मि ॥
तो भणियं भरहेणं न हु कज्जं किंपि मज्झ दव्वेण । इगलक्खो मह गेहे चिट्ठइ नियमस्स नियमं मे ॥१४॥

राजादीनां प्रसादं लब्ध्वा द्रव्यं सुहृद्भ्योऽर्पयति । यो यावन्नियमावधि भरत इव स खण्डयति विरतिम् ॥१॥
पुरमस्ति मानखेटं मानवराजस्तत्र महाराज । तस्य प्रिया परमश्रीः श्रीरिव हरेर्महानन्दा ॥२॥
तत्रास्ति शङ्खश्रेष्ठी विख्यातः सोमिका च तस्य भार्या । तयोश्च द्वौ पुत्रौ भरतो रहमश्च सुविनीतौ ॥३॥
कमलश्रीः पद्मश्रीर्भार्ये तयोः क्रमेण कमनीये । भद्रकभावोपगतं सर्वमपि कुटुम्बं तेषाम् ॥४॥
अथ तेषां पुराद् बहिरुद्याने गणिवरो विजयसूरि । संप्राप्तः संपन्नः संरम्भः प्रवरचतुर्ज्ञानः ॥५॥
दृष्टस्तत्रापि क्रीडागताभ्यां स भरतरहमबन्धुभ्याम् । उपगम्य नतोऽभिवन्दितो भक्तियुक्ताभ्याम् ॥६॥
अथ धर्मलाभपूर्वं तेनापि संभाषितौ समुपविष्टौ । जिनप्रज्ञप्तो धर्मः कथितश्च क्रमेण द्विविधोऽपि ॥७॥
प्रथमाभ्यर्थनाभ्यां ततो गृहिधर्मो दर्शनादिको गृहीतः । पञ्चमव्रतं विशेषेण संकटं ताभ्यां परिगृहीतम् ॥८॥
भणितश्च मुनीन्द्रेण भरतो यथा पञ्चमे व्रते तव । भविष्यति द्वितीयातिचारस्तस्मान्मा संकटं गृहाण ॥९॥
तेनापि भणितं न च संकटमिदं गृहीतमल्पद्रव्यमिदम् । इति भणित्वा नत्वा च प्राप्तौ तौ निजगृहं द्वावपि ॥१०॥
अथान्यदिने रजन्यां पश्यति लक्ष्मीदेवतां सहसा । वासभवने भरतो रहसि तया इदं भणितः ॥११॥
वत्साहं तव तुष्टा संतुष्टो यद्यपि लक्ष्मीविच्छर्दे । तथापि प्रयच्छाम्यहं मार्गय यद् रोचते द्रव्यम् ॥१२॥
यस्मात्पूर्वभवेऽपि त्वयाऽऽराधिताऽहं प्रयतः । ज्ञातश्च त्वं संप्रति निश्चलचित्तो जिनधर्मे ॥१३॥

---

१ क. मह हट्टेम चिट्ठए।

तो जंपइ सिरिदेवी देवाणं वच्छ ! दंसणममोहं । आसि तुमं कोडीसो पुव्विं ता होसु इण्हिंपि ॥१५॥
तो सो भणेइ भयवइ ! एवं च कए हवेइ वयभंगो । तो देवीए भणियं देसु जहिच्छाए सयणाण ॥१६॥
तत्तो य तक्खणेणं कंचणकोडिं खिवित्तु भरहस्स । वारंतस्सवि गेहे सट्ठाणं पडिगया लच्छी ॥१७॥
नियनियमभंगभीओ तत्तो सो विभजिऊण कोडिंपि । देइ सयणाण सव्वा उद्धारे गयकलंतरया ॥१८॥
तं दट्ठूण कणिट्ठो बंधू वज्जरइ भाय ! न हु जुत्तं । जं कुणसि साइयारं पंचमवयमायरपवन्नं ॥१९॥
जम्हा उ लक्खमेगं परिग्गहे तुह ममावि साहीणं । विलससि कोडीइ पुणो निस्संको नियमविसयम्मि॥
किं कज्जं विहवेणं समग्गलेणंपि पावकज्जेण । अह भणसि देसु धम्मे धम्मेणवि तेण किं कज्जं ? ॥२१॥
वयमालिन्नं जायइ जेण कएणं न होइ सो धम्मो । महुरं भणिऊण विसं जइ खज्जइ किं न मारेइ ? ॥
तो तं नियसत्ताओ दविणं परिहरसु आसि जं अहियं । सयणाइयाण दिन्नं अन्नह भिन्नो भविस्सामि ॥
तेणवि लुद्धेण तओ भणियं वणिजेणुवज्जियं न मए । गहियं न चोरियाए न सत्तवाओ मए विहिओ ।
किंपुण वारंतस्सवि खित्तं लच्छीए मह गिहे वच्छ ! । तंपि मए सयणाणं समप्पियं जाव नियमो मे ॥
जं पुण लक्खाओ हं अहियं विढवेमि देमि तं धम्मे । तो रहसेणं भणियं बंधव ! सुण इत्थ दिट्ठंतं ॥
इह नयरे धणसिट्ठी आसि पुरा पउरधणसमिद्धो सो । मिच्छद्दिट्ठी बहुपुत्तनत्तुएहिं गओ वुड्ढिं ॥२७॥
अह अन्नया पसुत्तो पिच्छइ पसयच्छिं लच्छिसारिच्छं । सियवसणधारिणिं हारहारिणिं पवररमणि सो॥

ततो भणितं भरतेन न खलु कार्यं किमपि मम द्रव्येण । एकलक्षो मम गेहे तिष्ठति शेषस्य नियमो मे ॥१४॥
ततो जल्पति श्रीदेवी देवानां वत्स ! दर्शनममोघम् । आसीस्त्वं कोटीशः पूर्वं तस्माद्भवेदानीमपि ॥१५॥
ततः स भणति भगवति ! एवं च कृते भवति व्रतभङ्गः । ततो देव्या भणितं देहि यथेच्छया स्वजनेभ्यः ॥
ततश्च तत्क्षणेन काञ्चनकोटिं क्षिप्त्वा भरतस्य । वारयतोऽपि गेहे स्वस्थानं प्रतिगता लक्ष्मीः ॥१७॥
निजनियमभङ्गभीतस्ततः स विभज्य कोटिमपि । ददाति स्वजनानां सर्वामुद्धारे गतकलान्तराम् ॥१८॥
तद् दृष्ट्वा कनिष्ठो बन्धुः कथयति भ्रातः ! न खलु युक्तम् । यत्करोषि सातिचारं पञ्चमव्रतमादरप्रपन्नम् ॥१९॥
यस्मात्तु लक्षमेकं परिग्रहे तव ममापि स्वाधीनम् । विलससि कोट्या पुनर्निःशङ्को नियमविषये ॥२०॥
किं कार्यं विभवेन समर्गलेनापि पापकार्येण । अथ भणसि देहि धर्मे धर्मेणापि तेन किं कार्यम् ? ॥२१॥
व्रतमालिन्यं जायते येन कृतेन न भवति स धर्मः । मधुरं भणित्वा विषं यदि खाद्यते किं न मारयति ? ॥
तस्मात्त्वं निजसत्ताको द्रविणं परिहर यदासीद् यदधिकम् । स्वजनादिभ्यो दत्तमन्यथा भिन्नो भविष्यामि ॥२३॥
तेनापि लुब्धेन ततो भणितं वाणिज्येनोपार्जितं न मया । गृहीतं न चोरिकया न शस्त्रपातो मया विहितः ॥२४॥
किन्तु वारयतोऽपि क्षिप्तं लक्ष्म्या मम गृहे वत्स ! । तदपि मया स्वजनेभ्यः समर्पितं यावन्नियमो मे ॥२५॥
यत्पुनर्लक्षादहमधिकमर्जयामि ददामि तद् धर्मे । ततो रभसेन भणितं बान्धव ! शृणुत्र दृष्टान्तम् ॥२६॥
इह नगरे धनश्रेष्ठी आसीत् पुरा प्रचुरधनसमृद्धः सः । मिथ्यादृष्टिर्बहुपुत्रनप्तृभिर्गतो वृद्धिम् ॥२७॥
अथान्यदा प्रसुप्तः पश्यति मृगाक्षीं लक्ष्मीसदृशाम् । सितवसनधारिणीं हारहारिणीं प्रवररमणीं सः ॥२८॥

भणियं तीए धणसिद्धि ! किं तुमं मं वियाणसे नो वा ? । सो भणइ मए नाया सामन्नेणं तुमं रमणी ।
तो तीए तस्स कहियं लच्छी हं तुह कुले वसियपुव्वा । आ सत्तमवंसाओ, संपइ अन्नत्थ वसिस्सं ॥३०॥
निव्विन्ना हं जेणं एगत्थ निवासओ तओ तेण । भणियं सिग्घं वयसुत्ति जंपए तो इमं लच्छी ॥३१॥
अइनिट्ठुरो सि तं सिट्ठि ! जेण नहु एत्तियंपि ते भणियं । को हेऊ तुह गमणे तुह अवयरियं मए किंव ?।
किंच ।
जइवि अहं लच्छीवि हु तुमए अवगन्निया अलच्छीव । तुज्झ निरीहत्तणओऽणुरंजिया तहवि तुट्ठा हं ॥
मग्गसु जं ते रुच्चइ, भणियं तेणावि जइ तुमं तुट्ठा । तहवि तए न हु कज्जं, कज्जं पुण एत्तिएणेव ॥३४॥
जह मह कुडुंबविहडा न घडइ कइयावि दंतकलहेण । तं तह करेसु जइ नं तुसतसा सचओ मज्झ ॥३५॥
अन्नह तए न कज्जं, तो हसिउं भणइ सिट्ठि ! दक्खो सि । इय पभणंतेण तए निगडियचरणा अहं विहिया ।
जम्हा वच्चंतीए पढमयरच्चिय इमो मह उवाओ । अन्नुन्नमहं पढमं विहडं पाडेमि बंधूणं ॥३७॥
तत्तो कुणंति कलहं पच्छा गच्छंति रायपासम्मि । जंपंति य पेसुन्नं दंडिज्जंति य तो रन्ना ॥३८॥
अहवावि परोप्परओ जुज्झेवि मरंति हुंति गयपुन्ना । तत्तो सव्वं दव्वं नरिंदभवणं समल्लियइ ॥३९॥
मिच्छद्दिट्ठीवि विवेयवज्जिओ जिणमयम्मि अणभिन्नो । तस्सवि य इय अणिच्छा मज्झवि भावए विसेसेण ॥
तं पुण लद्धविवेओ गहियवओ जिणमयं पवन्नोवि । भंजसि नियनियममुरं लुद्धो निद्धंधसो धणियं ॥४१॥
किंच ।
गुरुणा निवारिएणवि तुमए गहियं वयं इमं मूढ ! । ता विरम विरम अज्जवि अइयाराओ इमाओ तुमं ॥४२॥

भणितं तया धनश्रेष्ठिन् ! किं त्वं मां विजानासि नो वा ? । स भणति मया ज्ञाता सामान्येन त्वं रमणी ॥
ततस्तया तस्य कथितं लक्ष्मीरहं तव कुले उषितपूर्वा । आ सप्तमवंशात्, सम्प्रत्यन्यत्र वसिष्यामि ॥३०॥
निर्विण्णाऽहं येनैकत्र निवासनस्ततस्तेन । भणितं शीघ्रं व्रजेति जल्पति तत इदं लक्ष्मीः ॥३१॥
अतिनिष्ठुरोऽसि त्वं श्रेष्ठिन् ! येन न खल्वेतावदपि त्वया भणितम् । को हेतुस्तव गमने तवापकृतं मया किंवा ? ॥
यद्यप्यहं लक्ष्मीरपि हि त्वयावगणिताऽलक्ष्मीरिव । तव निरीहत्वेनोऽनुरञ्जिता तथापि तुष्टाऽहम् ॥३३॥
मार्गय यत्ते रोचते, भणितं तेनापि यदि त्वं तुष्टा । तथापि त्वया न हि कार्यं, कार्यं पुनरेतावतैव ॥३४॥
यथा मम कुटुम्बविघटा न घटते कदापि दन्तकलहेन । तत्तथा कुरु यदि त्वं तुष्टासि सञ्चयो मम ॥३५॥
अन्यथा त्वया न कार्यं, ततो हसित्वा भणति श्रेष्ठिन् ! दक्षोऽसि । इति प्रभणता त्वया निगडितचरणाऽहं विहिता ॥
यस्माद् व्रजन्त्याः प्रथमतर एवायं ममोपायः । अन्योन्यमहं प्रथमं विघटं पातयामि बन्धूनाम् ॥३७॥
ततः कुर्वन्ति कलहं पश्चाद् गच्छन्ति राजपार्श्वे । जल्पन्ति च पैशुन्यं दण्ड्यन्ते च ततो राज्ञा ॥३८॥
अथवापि परस्परतो युद्ध्वा म्रियन्ते भवन्ति गतपुण्याः । ततः सर्वं द्रव्यं नरेन्द्रभवनं समुपसर्पति ॥३९॥
मिथ्यादृष्टिरपि विवेकवर्जितो जिनमतेऽनभिज्ञः । तस्यापि चेयमनिच्छा मम भावयति विशेषेण ॥४०॥
त्वं पुनर्लब्धविवेको गृहीतव्रतो जिनमतं प्रपन्नोऽपि । भनक्षि निजनियममुरं लुब्धो निर्धंधसो गाढम् ॥४१॥

विरइविराहणभीओ देसल्लसड्ढोव्व जोहियं धन्नं । सयणाइयाण अप्पइ सो विरइविराहणं कुणइ ॥१॥
तथाहि;—
अत्थि जए सुपसिद्धं सिद्धपुरं धरणिरमणितिलयंव । सुपवित्तं अविउत्तं कल्लाणवियाससोहाए ॥२॥
तत्थत्थि देवराओ सुपसिद्धो सुद्धबुद्धिलद्धजसो । विणयवसविहियचोज्जा भज्जा पियदंसणा तस्स ॥३॥
एगूणपणसयाइं मंतीणं तस्स संति पवराइं । तप्पूरणत्थमेगं गवेसए सो महामंति ॥४॥
तह तत्थ वसइ सिट्ठी वेसमणो अमियधणकणसमिद्धो । चउरो य तस्स पुत्ता धणधणवइधवलजसनामा ॥
लेक्खाइं कुणइ एगो बीओ धन्नाण कुणइ पुण वुढि । तइओ चउप्पयतत्तिं तुरिओ भंडारिओ तेसिं ॥६॥
अह अन्नया य सिट्ठी नाऊणं अत्तणो चरिमसमयं । घरकोणेसुं चउसुवि कलसे चत्तारि निक्खणइ ॥७॥
तत्तो दुइयदिणम्मि हक्कारावइ समग्गसयणजणं । भोयणविहिणा सम्माणिऊण तं भणइ इय सिट्ठी ॥८॥
नियभुयदंडेहिं मए अत्थो उप्पाइओ अणप्पोवि । न निओइओ सुठाणे कुकुडंवसिणेहमूढेणं ॥९॥
संपइ परलोयपहे पाहेयं पइ भणेमि नियसयणे । मह पत्थणाए लक्खो विव्वेयव्वो य तुम्हेहिं ॥१०॥
सत्तसु खित्तेसुं संपयंपि ता कुणह अत्तणो पासे । इय भणिऊण समप्पइ सयणाणं ताण इगलक्खं ॥११॥
तह मह तणया एए अत्थनिमित्तंपि कलहइस्संति । मह पच्छा इय मुणिउं सुयणसमक्खं भणइ तणए ॥
जं लोयणेहिं वयणं वयणेण य लोयणाइं सोहंति । चिहुरेहिं सिरं रेहइ चिहुरावि सिरट्ठिया चेव ॥१३॥
समचित्ता दुवि वसहा सगडं कड्ढंति उवलभरियंपि । अट्ठवि विभिन्नचित्ता फिरकजुत्तावि तम्मंति ॥

विरतिविराधनाभीतो देशलश्राद्ध इव योऽधिकं धान्यम् । स्वजनादिकेभ्योऽर्पयति स विरतिविराधनां करोति ॥
अस्ति जगति सुप्रसिद्धं सिद्धपुरं धरणीरमणीतिलकमिव । सुपवित्रमवियुक्तं कल्याणविकासशोभया ॥२॥
तत्रास्ति देवराजः सुप्रसिद्धः शुद्धबुद्धिलब्धयशाः । विनयवशविहिताश्चर्या भार्या प्रियदर्शना तस्य ॥३॥
एकोनपञ्चशती मन्त्रिणां तस्यास्ति प्रवरा । तत्पूरणार्थमेकं गवेषयति स महामन्त्रिणम् ॥४॥
तथा तत्र वसति श्रेष्ठी वैश्रमणोऽमितधनकणसमृद्धः । चत्वारश्च तस्य पुत्रा धनधनपतिधवलयशोनामानः ॥५॥
लेख्यादि करोत्येको द्वितीयो धान्यानां करोति पुनर्वृद्धिम् । तृतीयश्चतुष्पदचिन्तां तुर्यो भाण्डारिकस्तेषाम् ॥६॥
अथान्यदा च श्रेष्ठी ज्ञात्वाऽऽत्मनश्चरमसमयम् । गृहकोणेषु चतुर्ष्वपि कलशांश्चतुरो निदधाति ॥७॥
ततो द्वितीयदिने हक्कारयति समग्रस्वजनजनम् । भोजनविधिना सम्मान्य तं भणतीति श्रेष्ठी ॥८॥
निजभुजदण्डाभ्यां मयाऽर्थ उत्पादितोऽनल्पोऽपि । न नियोजितः सुस्थाने कुकुटुम्बस्नेहमूढेन ॥९॥
संप्रति परलोकपथे पाथेयं प्रति भणामि निजस्वजनान् । मम प्रार्थनया लक्षो व्ययितव्यश्च युष्माभिः ॥१०॥
सप्तसु क्षेत्रेषु सांप्रतमपि तस्मात्कुरुतात्मनः पार्श्वे । इति भणित्वा समर्पयति स्वजनानां तेषामेकलक्षम् ॥११॥
तथा मम तनया एतेऽर्थनिमित्तमपि कलहयिष्यन्ति । मम पश्चादिति ज्ञात्वा सुजनसमक्षं भणति तनयान् ॥१२॥
यल्लोचनाभ्यां वदनं वदनेन च लोचने शोभेते । चिकुरैः शिरो राजते चिकुरा अपि शिरःस्थिता एव ॥१३॥
समचित्तौ द्वावपि वृषभौ शकटं कर्षत उपलभृतमपि । अष्टापि विभिन्नचित्ता वेष्टकयुक्ता अपि ताम्यन्ति ॥१४॥

ता पीईए वन्छा! वट्टिज्जइ निच्चमेव अन्नोन्नं। जइ न कुणह पुण एवं तो वयणं सुणह महतणयं ॥१५॥
जह मह गिहस्स मज्झे कलसा चत्तारि चउसु कोणेसु। संति मए विणिहित्ता ते तुम्भेहिं गहेयव्वा ॥१६॥
यामे कोणे कलसो जिट्ठेणं दाहिणम्मि बीएण। नेरइए तइएणं वायव्वे लहुयपुत्तेणं ॥१७॥
जहजोग्गयाए अत्थो कलसेसु आसि सो मए निहिओ। लिहिऊण य नामाइं तुम्हाणं तेसु खित्ताइं॥
सयणेवि भणइ सिट्ठी जुज्झंति न दव्वकारणा कहवि। मइ परलोयगयस्सवि तह जइअव्वं तु तुम्हेहिं॥
जं जस्स मए दिन्नं तं तस्स, न अन्नहा विहेयव्वं। इय भणिउं ते सयणा विसज्जिया खामिउं नमिउं॥
अह परलोए पत्ते पिउम्मि पुत्तावि नियनिए कलसे। गिण्हंति जिट्ठपुत्ता तिन्निवि तेसु इयं नियंति ॥२१॥
पढमे पुढवि बीयम्मि लिक्खयं तइयम्मि अट्ठीणि। वररयणभरियकलसो दिट्ठो सव्वेहिं लहुयस्स ॥२२॥
तो ते भणंति हा ताय! वंचिया धम्मिएणवि सुयावि। ता तुम्ह सुगइमग्गो कह होही वंचणपरस्स? ॥२३॥
तो तेहिं लहुयभाया भणिओ जह विभइऊण रयणाइं। गिण्हिस्सामो अम्हे, सो जंपइ मज्झ ताएण ॥२४॥
सयणसमक्खं दिन्नाइं तुम्हकलसेसु मट्टियाईयं। जायं अपुन्नवसओ को दोसो तत्थ तायस्स? ॥२५॥
तहवि न मुंचंति तओ तेणवि सयणाण साहियं सव्वं। सयणेहिं वारियावि हु ते सिरिगरणम्मि संपत्ता॥
साहिंति नियविवायं सचिवस्स, तओ य तेण बुज्झविया। जाव न विरमंति तओ नरवइणो साहियं पढमं॥
सव्वं सवित्थरं चरिमबंधुणा सयणवग्गजुत्तेण। तो भणियं भूवइणा न अन्नहा कुणइ वेसमणो ॥२८॥
जम्हा सो जिणधम्मे सुनिच्चलो पयलो य सुद्धीए। नो कवडकूडकारी अन्नस्स कहवि, ता एयं ॥२९॥

तस्मात्प्रीत्या वत्साः! वर्तध्वं नित्यमेवान्योन्यम्। यदि न कुर्यात पुनरेवं तदा वचनं शृणुत मदीयम् ॥१५॥
यथा मम गृहस्य मध्ये कलशाश्चत्वारश्चतुर्षु कोणेषु। सन्ति मया विनिहितास्ते युष्माभिर्ग्रहीतव्याः ॥१६॥
याम्ये कोणे कलशो ज्येष्ठेन दक्षिणे द्वितीयेन। नैर्ऋते तृतीयेन वायव्ये लघुपुत्रेण ॥१७॥
यथायोग्यतयार्थः कलशेष्वासीत् स मया निहितः। लिखित्वा च नामानि युष्माकं तेषु क्षिप्तानि ॥१८॥
स्वजनानपि भणति श्रेष्ठी युध्यन्ते न द्रव्यकारणात्कथमपि। मयि परलोकगतेऽपि तथा यतितव्यं तु युष्माभिः॥
यद् यस्मै मया दत्तं तत्तस्मै, नान्यथा विधातव्यम्। इति भणित्वा ते स्वजना विसर्जिता क्षमयित्वा नत्वा॥
अथ परलोके प्राप्ते पितरि पुत्रा अपि निजनिजान्कलशान्। गृह्णन्ति ज्येष्ठपुत्रास्त्रयोऽपि तेष्विति पश्यन्ति॥
प्रथमे पृथिवी द्वितीये लेख्यं तृतीयेऽस्थीनि। वररत्नभृतकलशो दृष्टः सर्वैर्लघोः ॥२२॥
ततस्ते भणन्ति हा तात! वञ्चिता धार्मिकेणापि सुता अपि। तस्मात्तव सुगतिमार्गः कथं भविष्यति वञ्चनपरस्य?॥
ततस्तैर्लघुभ्राता भणितो यथा विभज्य रत्नानि। ग्रहीष्यामो वयं, स जल्पति मम तातेन ॥२४॥
स्वजनसमक्षं दत्तानि युष्मत्कलशेषु मृत्तिकादिकम्। जातमपुण्यवशतः को दोषस्तत्र तातस्य? ॥२५॥
तथापि न मुञ्चन्ति ततस्तेनापि स्वजनेभ्यः कथितं सर्वम्। स्वजनैर्वारिता अपि खलु ते श्रीकरणे संप्राप्ताः॥
कथयन्ति निजविवादं सचिवाय, ततश्च तेन बोधिताः। यावन्न विरमन्ति ततो नरपतये कथितं प्रथमम्॥
सर्वं सविस्तरं चरमबन्धुना स्वजनवर्गयुक्तेन। ततो भणितं भूपतिना नान्यथा करोति वैश्रमणः ॥२८॥

अइनिउणबुद्धिगम्मं जं सो कलसेसु मट्टियाईयं । खिविउं खिवेइ खोणीए अक्खए सुयणमाईणं ॥३०॥
तो पडिहारो भणिओ रन्ना आहवसु मंतिणो सव्वे । तेणवि ते आहूया भणिया रन्ना इमाणेमं ॥३१॥
कलसवियारं कुव्वह कह ताएणं इमाण कुंभेसु । खित्तं मट्टियमाई रयणाणि य लहुयकलसम्मि ? ॥३२॥
तेहिंपि परुप्परओ मंतेऊणं सुनिउणबुद्धीहिं । कहियं रन्नो एयं न बुज्झिमो किंपि परमत्थं ॥३३॥
तो रन्ना नियनयरे पडहो दाबाविओ जह इमाण । कलसाणं परमत्थं नाउं जो विहडइ विवायं ॥३४॥
तस्साहं मंतिपयं सव्वाणुवरिं करेमि सचिवाणं । तो बुद्धिपयडणत्थं छित्तो पडहो वणिसुएण ॥३५॥
नीओ रायसयासं कहिओ कलसाण वइयरो तस्स । रन्ना तो परियाणिय कहेइ सो कलसपरमत्थं॥३६॥
जो जम्मि सुओ कुसलो जस्स य जं धारिअं हियं होही । तं तणयाणं तेण दिन्नं उवएसगब्भं तु॥३७॥
तथाहि;—

जस्स कलसम्मि पुढवी खित्तं खलधन्नमाइयं तस्स । जेण किसिकम्मकुसलो निव्वहिही सो इमेणेव॥
अट्ठीणि जस्स कुंभे दिन्नं से तेण चउपयं सव्वं । एयाण पोसणं चिय उवइट्ठं तस्स हियजणयं ॥३९॥
जेस्स कलसम्मि वहियाखंडाइं तस्स धुरधणं लब्भं । पुणरवि देउं धुराणं इय नित्थारोवि से होही ॥४०॥
जो पुण कणिट्ठतणओ किसिकम्माईण सो उ असमत्थो । रयणधणेणं एसो कलंतरेणावि निव्वहिही॥
इय तुम्ह जहाजोग्गं दिन्नं सुयवच्छलेण जणएण । थेवबहुत्तंपि इमं थेवविसेसंति मन्नेमि ॥४२॥

यस्मात्स जिनधर्मे सुनिश्चलः प्रत्यलश्च बुद्धया । नो कपटकूटकार्यैन्यस्य कथमपि, तस्मादेतत् ॥२९॥
अतिनिपुणबुद्धिगम्यं यत् स कलशेषु मृत्तिकादिकम् । क्षिप्त्वा क्षिपति क्षोण्यामाख्याति स्वजनादिभ्यः ॥३०॥
ततः प्रतिहारो भणितो राज्ञाऽऽहूय मन्त्रिणः सर्वान् । तेनापि ते आहूता भणिता राज्ञैषामिमम् ॥३१॥
कलशविचारं कुरुत कथं तातेनैषां कुम्भेषु । क्षिप्तं मृत्तिकादिकं रत्नानि च लघुकलशे ? ॥३२॥
तैरपि परस्परतो मन्त्रयित्वा सुनिपुणबुद्धिभिः । कथितं राज्ञ एतन्न बुध्यामहे कमपि परमार्थम् ॥३३॥
ततो राज्ञा निजनगरे पटहो दापितो यथैषाम् । कलशानां परमार्थं ज्ञात्वा यो विघटयति विवादम् ॥३४॥
तस्याहं मन्त्रिपदं सर्वेषामुपरि करोमि सचिवानाम् । ततो बुद्धिप्रकटनार्थं स्पृष्टः पटहो वणिक्सुतेन ॥३५॥
नीतो राजप्रकाशं कथितः कलशानां व्यतिकरस्तस्य । राज्ञा, ततः परिज्ञाय कथयति स कलशपरमार्थम् ॥
यो यस्मिन् सुतः कुशलो यस्य च यद्धारितं हितं भविष्यति । तत्तनयेभ्यस्तेन दत्तमुपदेशगर्भं तु ॥३७॥
यस्य कलशे पृथिवी क्षेत्रं खलधान्यादिकं तस्य । येन कृषिकर्मकुशलो निर्वक्ष्यते सोऽनेनैव ॥३८॥
अस्थीनि यस्य कुम्भे दत्तं तस्मै तेन चतुष्पदं सर्वम् । एतेषां पोषणमेवोपदिष्टं तस्य हितजनकम् ॥३९॥
यस्य कलशे वहिकाखण्डानि तस्य ऋणिधनं लभ्यम् । पुनरपि दत्त्वा ऋणिभ्य इति निस्तारोऽपि तस्य भविष्यति॥
यः पुनः कनिष्ठतनयः कृषिकर्मादिषु स त्वसमर्थः । रत्नधनेनैव कालान्तरेणापि निर्वक्ष्यति ॥४१॥
इति युष्मभ्यं यथायोग्यं दत्तं सुतवत्सलेन जनकेन । स्तोकप्रभूतमपीदं स्तोकविशेषमिति मन्ये ॥४२॥

---

१ क वहिया-खंडाणि कलसे [illegible] धणं तु ज लब्भं, क [illegible] ।

ता तुच्छलच्छिकज्जे मा निन्नेहा परोप्परं होह। जणयभणिपाइं सुमरह सहोयरा दुल्लहा जेण ॥४३॥
अइलालियावि अइपालियावि विहडंति सेसया सयणा। हुंति सहिज्जा विहुरे कुवियावि सहोयरा चेव ॥
तो रन्ना कणसंखं पुट्ठो पढमो कहेइ जह देव!। इगमूडलक्खसमहियमवि धन्नं अत्थि तायगिहे ॥४५॥
करिकरहतुरयमाईचउप्पयाणं तु दस सहस्साइं। इय दुइओवि कहेई, तइओ पुट्ठो इमं कहइ ॥४६॥
मंडलियाणं पासे लहियव्वा संति पनरस लक्खा। तो रयणाणं कुंभो रन्ना आणाविओ तत्थ ॥४७॥
रयणपरिक्खएहिं मुल्लं तं चेव ताण तेहिं कयं। एवं करिधन्नाइसु चउण्ह पुत्ताण पत्तेयं ॥४८॥
पनरस पनरस लक्खा जाया तो वणियनिउणबुद्धीए। संतुट्ठा ते सव्वे निवोवि तं पुच्छए एवं ॥४९॥
कस्स सुओ किंनामो को धम्मो तुज्झ अभिमओ कहसु। तेणवि कहियं जह पुन्नभद्दवणिणो सुया दोवि ॥
पढमोत्थ कोसलो हं दुइओ बंधू य देसलो मज्झ। जिणधम्मे पडिवन्ना बारसविहसावयवयाइं ॥५१॥
तो भणिओ भूवइणा गिन्हसु मुद्दं सुबुद्धिमयरहर!। तेण भणियं न कप्पइ खरकम्मं जेणिमा भणिया ॥
तो सो विणावि मुद्दाए ठाविओ सयलमंतिसामित्ते। मंतिज्जइ सव्वत्थवि सोत्ति य पढमं नरिंदेण ॥५३॥
तो ईसाए अन्ने छलं गवेसंति मंतिणो तस्स। अह सव्वेहिंवि जुगवं मंतिय भणिओ इमं राया ॥५४॥
देवगिरिनयरवासी राया रिउगंजणो न मन्नेइ। तुह आणं निरविक्खो ता तस्स इमो महामंती ॥५५॥
पेसिज्जइ जं कुसलो किंचिवि कोसल्लियं गहेऊणं। घडणं व विहडणं वा तेण समं कुणइ जेणेसो ॥५६॥
तो रन्ना सो भणिओ गच्छ तुमं तत्थ पाहुडं गहिउं। सचिवाणं पासाओ जहजुत्तं तत्थ तं कुणसु ॥५७॥

तस्मात्तुच्छलक्ष्मीकार्ये मा निःस्नेहाः परस्परं भवत। जनकभणितानि स्मरत सहोदरा दुर्लभा येन ॥४३॥
अतिलालिता अप्यतिपालिता अपि विघटन्ते शेषाः स्वजनाः। भवन्ति सहाया विधुरे कुपिता अपि सहोदरा एव॥
ततो राज्ञा कणसंख्यां पृष्टः प्रथमः कथयति यथा देव!। एकमूटकलक्षसमधिकमपि धान्यमस्ति तातगृहे ॥
करिकरभतुरगादिचतुष्पदानां तु दश सहस्राणि। इति द्वितीयोऽपि कथयति, तृतीयः पृष्ट इदं कथयति॥४६॥
मण्डलिकानां पार्श्वे लब्धव्याः सन्ति पञ्चदश लक्षाः। ततो रत्नानां कुम्भो राज्ञाऽऽनायितस्तत्र ॥४७॥
रत्नपरीक्षकैर्मूल्यं तदेव तेषां तैः कृतम्। एवं करिधान्यादिषु चतुर्णां पुत्राणां प्रत्येकम् ॥४८॥
पञ्चदश पञ्चदश लक्षा जातास्ततो वणिग्निपुणबुद्ध्या। सन्तुष्टास्ते सर्वे नृपोऽपि तं पृच्छत्येवम् ॥४९॥
कस्य सुतः किंनामा को धर्मस्तवाभिमतः कथय?। तेनापि कथितं यथा पूर्णभद्रवणिजः सुतौ द्वावपि ॥५०॥
प्रथमोऽत्र कोशलोऽहं द्वितीयो बन्धुश्च देशलो मम। जिनधर्मे प्रतिपन्नौ द्वादशविधश्रावकव्रतानि ॥५१॥
ततो भणितो भूपतिना गृहाण मुद्रां सुबुद्धिमकरगृह!। तेन भणितं न कल्पते खरकर्म येनेदं भणितम्॥५२॥
ततः स विनापि मुद्रया स्थापितः सकलमन्त्रिस्वामित्वे। मन्त्र्यते सर्वथापि सोऽपि च प्रथमं नरेन्द्रेण॥५३॥
तत ईर्ष्ययाऽन्ये छलं गवेषयन्ति मन्त्रिणस्तस्य। अथ सर्वैरपि युगपद् मन्त्रयित्वा भणित इदं राजा ॥५४॥
देवगिरिनगरवासी राजा रिपुगञ्जनो न मन्यते। तवाज्ञां निरपेक्षस्तस्मात्तस्यायं महामन्त्री ॥५५॥
प्रेष्यते यत्कुशलः किञ्चिदपि कौशलिकां गृहीत्वा। घटनं वा विघटनं वा तेन समं करोति येनैषः ॥५६॥

तेहिंवि तप्पच्छन्नं करंडियाए खिवित्तु पाहुडयं । तालेवि दिन्नमुद्दा समप्पिया तस्स सा सिग्घं ॥५८॥
तो चलिओ ससहाओ पत्तो रज्जंतरम्मि तइयम्मि । गिरिनयरे निवपासे तत्तो पडिहारकहिओ सो ॥५९॥
नमिउं समप्पए तं करंडियं पाहुडस्स भरियं सो । विहडित्तु जाव मुद्दं तो तं उग्घाडए राया ॥६०॥
ता तत्थ नियइ धूलिं ससहरहरहासकाससंकासं । तो भूवालो भूभंगभीसणो भणइ तं मंतिं ॥६१॥
रे रे तुह नरनाहो जइ गयविहवो नएण परिहीणो । मह पाहुडम्मि धूलिं पेसइ पेसेउ, किंतु तुमं ॥६२॥
किमिहागओ सि मरणस्स कारणा वच्च ताव तं तुरियं । जेण अवज्झो रव्वारिओत्ति गंतूण साहेहि ॥६३॥
जइ एइ अइतुरंतो राया रिउगंजणो जणियकोवो । धूलीउवायणेणं दंसिस्सइ तप्फलं तुज्झ ॥६४॥
तो कोसलेण भणियं मा निव ! कोवं करेतु तं एवं । हियमहियंव वियारत्तु तो राया पुच्छइ तमेव ॥६५॥
तो कहइ तस्स एवं मह पहुणा चच्चरम्मि रयणीए । अंचलदिन्नीनामा पसाहिया जोगिणी विज्जा ॥६६॥
सिद्धाए तीए दिन्ना एसा रेणूभिमंतिउं कहियं । एयाए एगवारं जो तिलयं विरइही तस्स ॥६७॥
साइणिडाइणिजोइणिकरालवेयालखुद्दरक्खाणं । भूयाईणं न भयं दुट्ठाणवि कहवि होहित्ति ॥६८॥
तं सोऊण नरप्पियरेणूए कुणइ नरवई तिलयं । थोवं थोवं अप्पिवि अंतेउरमंतिमाईण ॥६९॥
सेसा तुम्हाण उवायणम्मि संपेसिया इमा रेणू । इय सोउं नरवइणा तीए तिलयं सयं विहियं ॥७०॥
हरिसियमणुन्नइएणं कोसलमंती तओ इमं पुट्ठो । अन्नावि कावि सत्ती तुह पहुणो अत्थि, सो आह॥७१॥

ततो राज्ञा स भणितो गच्छ त्वं तत्र प्राभृतं गृहीत्वा । सचिवानां पार्श्वाद् यथायुक्तं तत्र त्वं कुरुष्व ॥५७॥
तैरपि तत्प्रच्छन्नं करण्डिकायां क्षिप्त्वा प्राभृतम् । तालयित्वा दत्तमुद्रा समर्पिता तस्य सा शीघ्रम् ॥५८॥
ततश्चलितः ससहायः प्राप्तो राज्यान्तरे तृतीये । गिरिनगरे नृपपार्श्वे ततः प्रतिहारकथितः सः ॥५९॥
नत्वा समर्पयति तां करण्डिकां प्राभृतेन भृतां सः । विघटय्य यावन्मुद्रां ततस्तामुद्घाटयति राजा ॥६०॥
तावत्तत्र पश्यति धूलिं शशधरहरहासकाशसंकाशाम् । ततो भूपालो भ्रूभङ्गभीषणो भणति तं मन्त्रिणम् ॥
रे रे तव नरनाथो यदि गर्वविषमो नयेन परिहीनः । मम प्राभृते धूलिं प्रेषयति प्रेषयतु, किन्तु त्वम् ॥६२॥
किमिहागतोऽसि मरणस्य कारणाद् व्रज तावत्त्वं त्वरितम् । येनावध्यो दूत इति गत्वा कथय ॥६३॥
यद्येत्यतित्वरमाणो राजा रिपुगञ्जनो जनितकोपः । धूल्युपायनेन दर्शयिष्यति तत्फलं तव ॥६४॥
ततः कोसलेन भणितं मा नृप ! कोपं कुरुष्व त्वमेवम् । हितमहितं वा विचारय ततो राजा पृच्छति तमेव ॥
सः कथयति तस्यैवं मम प्रभुणा चत्वरे रजन्याम् । अञ्चलदिन्नीनामा प्रसाधिता योगिनी विद्या ॥६६॥
सिद्धया तया दत्ता रेणुरभिमन्त्र्य कथितम् । एतस्या एकवारं यस्तिलकं विरचयिष्यति तस्य ॥६७॥
शाकिनीडाकिनीयोगिनीकरालवेतालक्षुद्रराक्षसानाम् । भूतादीनां न भयं दुष्टानामपि कदापि भविष्यति ॥६८॥
तत् श्रुत्वा नरपतिप्रेरकः करोति नरपतिस्तिलकम् । स्तोकं स्तोकमर्पयित्वाऽन्तःपुरमन्त्र्यादीनाम् ॥६९॥
शेषा युष्माकमुपायने संप्रेषिता इयं रेणुः । इति श्रुत्वा नरपतिना तस्यास्तिलकं स्वयं विहितम् ॥७०॥

---

१ क [illegible]

सव्वाउवि सत्तीओ मह पहुणो संतिनयसरिसाओ । आणासत्तीए पुणो नन्नो भुवणम्मि तस्सरिसो ॥
तो बहुदेससमागयमहंतपुरिसेहिं मच्छरगएहिं । नियनियपहुणो आणा पसंसिया जाव ता नयरे ॥७३॥
उच्छलिओ तुमुलरवो तं सोउं तस्स जाणणनिमित्तं । पुच्छेइ नरं कंपि हु सोवि हु तं जाणिउं कहइ ॥
देव ! इह हत्थिराओ वियरइ सिच्छाए नयरमज्झम्मि । उम्मिट्ठो चूरंतो गिहहट्टाईणि, तो रन्ना ॥७५॥
भणियं भो भो गिण्हह मत्तकरिं तो न कोइ पडिवयणं । जा देइ ता निवस्साभिमुहं भणियं अणुसएणं ॥७६॥
दोवारिएण एक्केण जह इमो देव ! नियनिवाणाए । काही वसमिह हत्थिं ता एयं चिय समाइससु ॥७७॥
रन्ना तहेव विहिए कोसलमंती पडिच्छिउं आणं । खणमेत्तेणं पत्तो हत्थिसमीवं सनिवलोओ ॥७८॥
काऊणं पणिहाणं सविहाणं हत्थिखंभविज्जाए । तो तेण करी भणिओ तुह आणा मज्झपहुतणया ॥७९॥
जइ इत्तो एकंपि हु पयं पयच्छेसि, तो इमं सोउं । चित्तलिहिओव्व थक्को अवणमियकरो करी तत्तो ॥
राया सपरियणोवि हु विम्हियचित्तो पसंसए सचिवं । भणइ य भो भो सुपुरिस ! आलाणगयं गयं कुणसु ॥
तो तेणं सो भणिओ करिवर ! गच्छेसु नियथंभम्मि । तेणवि तहेव विहियं ता रन्ना तं चिय करिंदं ॥
दाऊण पाहुडे तह तप्पहुणो सासणं पडिच्छेउं । सम्माणिय सप्पणयं विसज्जिओ कोसलो मंती ॥८३॥
पत्तो सिद्धपुरम्मी तत्तो पढमंपि मंतिणो सव्वे । तस्समगहियनियचरमुहेण विन्नायवुत्तंता ॥८४॥
रयपाहुडप्पणेणं संकंता मरणमत्तणो गंतुं । कोसलपासे पाएसु लग्गिउं तं खमाविंति ॥८५॥

हर्षवशपुलकितेन कोशलमन्त्री तव इदं पृष्टः । अन्यापि कापि शक्तिस्तव प्रभोरस्ति, स आह ॥७१॥
सर्वा अपि शक्तयो मम प्रभोः सन्त्यनन्यसदृश्यः । आज्ञाशक्त्या पुनर्नान्यो भुवने तत्सदृशः ॥७२॥
ततो बहुदेशसमागतमहापुरुषैर्मत्सरगतैः । निजनिजप्रभोराज्ञा प्रशंसिता यावत्तावद् नगरे ॥७३॥
उच्छलितस्तुमुलरवस्तं श्रुत्वा तज्ज्ञाननिमित्तम् । पृच्छति नरं कमपि खलु सोऽपि हि तज्ज्ञात्वा कथयति ॥७४॥
देव ! इह हस्तिराजो विचरति स्वेच्छया नगरमध्ये । उन्मुक्तश्चूर्णयन् गृहहट्टादीनि, ततो राज्ञा ॥७५॥
भणितं भो भो गृह्णीत मत्तकरिणं ततो न कोऽपि प्रतिवचनम् । यावद् ददाति तावन्नृपस्याभिमुखं भणितमनुशयेन ॥
दौवारिकेणैकेन यथायं देव ! निजनृपाज्ञया । करिष्यति वशमिह हस्तिनं तस्मादेनमेव समादिश ॥७७॥
राज्ञा तथैव विहिते कोशलमन्त्री प्रतीष्याज्ञाम् । क्षणमात्रेण प्राप्तो हस्तिसमीपं सनृपलोकः ॥७८॥
कृत्वा प्रणिधानं सविधानं हस्तिस्तम्भविद्यायाः । ततस्तेन करी भणितस्तवाज्ञा मत्प्रभुसम्बन्धिनी ॥७९॥
यदीत एकमपि हि पदं प्रयच्छसि, तत इदं श्रुत्वा । चित्रलिखित इव स्थितोऽवनमितकरः करी ततः ॥८०॥
राजा सपरिजनोऽपि हि विस्मितचित्तः प्रशंसति सचिवम् । भणति च भो भोः सुपुरुष ! आलानगतं गजं कुरु ॥
ततस्तेन स भणितः करिवर ! गच्छ निजस्तम्भे । तेनापि तथैव विहितं तदा राज्ञा तमेव करीन्द्रम् ॥८२॥
दत्त्वा प्राभृते तथा तत्प्रभोः शासनं प्रतीष्य । सम्मान्य सप्रणयं विसर्जितः कोशलो मन्त्री ॥८३॥
प्राप्तः सिद्धपुरे ततः प्रथममपि मन्त्रिणः सर्वे । तत्समगृहीतनिजचरमुखेन विज्ञातवृत्तान्ताः ॥८४॥
रजःप्राभृतार्पणेन शङ्कमाना मरणमात्मनो गत्वा । कोशलपार्श्वे पादयोर्लगित्वा तं क्षमयन्ति ॥८५॥

तस्स य मइमाहप्पं वन्नंता जंति तेण सममेव । नरवइपासे सोवि हु सिद्धनरिंदं पणमिऊण ॥८६॥
साहइ सव्वं जं तस्स साहियं अहियतोसओ राया । पुणरवि कुणइ पसायं गिण्हसु देसं जमभिरुइयं ॥८७॥
तो सो भणेइ नरवर! तुज्झ पसाएण नत्थि मह सूणं । किं कुणिमो देसेणं विरइविराहणपरो जं सो
जइ पुण तं मज्झुवरिं तुट्ठो ता जिणमयं पभावेसु । रहजत्तापमुहेणं महेण महनिव्वुइकरेण ॥८९॥
तो रन्ना सो भणिओ जइवि निरीहो तुमं तहवि गिण्ह । गेहव्वयस्स जोग्गं किंचिवि कणगोणगाईयं ॥
एवंति तम्मि भणिउं गयम्मि रन्ना निओगिणो भणिया । जह कणमूडसहस्सं घयकुडसहस्सं च मंतिगिहे ॥
पेसह, तेहिं तहच्चिय अणुट्ठिए कोसलेण लहुभाया । भणिओ देसलनामा जह अम्ह निवसओ अहिते ॥
जं किंचि तं समप्पसु पुणोवि तं राउलम्मि, तेणावि । पडिवज्जिऊण तइया नियमाउ समहियं रन्ने ॥
अप्पिय भयनाग तओ भणिया एयं निएसु ठाणेसु । धरह नियमावहीए परओ गिण्हिस्सम इमेयं ॥९४॥
तेहिवि मह चेव कए विसाओ कोसलेण गुत्तंतो । एसो कहवि हु तो तेण पभणिओ देसलो एवं ॥९५॥
हा भाय! पंजरए इव कुणमाणेण तइयमइयारो । विहिओ तुमए अज्जवि ता अहियं देसु धम्मम्मि ॥
इय पुनरुत्तं तेणं भणिओवि हु देसलो अकुव्वंतो । कालेणं मरिऊणं अप्पइड्डियवंतरो जाओ ॥९७॥
[illegible]रागो कोसलमंतीवि मरणसमयम्मि । गहिऊणं पव्वज्जं पत्तो माहिंदकप्पम्मि ॥९८॥
[illegible]सागराउं पालिऊण तओ य । चइऊणं सिज्झिस्सइ महाविदेहम्मि वासम्मि ॥९९॥

तस्य च मतिमाहात्म्यं वर्णयन्तो यान्ति तेन सममेव । नरपतिपार्श्वे सोऽपि हि सिद्धनरेन्द्रं प्रणम्य ॥८६॥
कथयति सर्वं यत् तस्य कथितमधिकतोषको राजा । पुनरपि करोति प्रसादं गृहाण देशं योऽभिरुचितः ॥८७॥
ततः स भणति नरवर! तव प्रसादेन नास्ति मम शून्यम् । किं कुर्मो देशेन विरतिविराधनपरो यत् स ॥८८॥
यदि पुनस्त्वं ममोपरि तुष्टस्तदा जिनमतं प्रभावय । रथयात्राप्रमुखेण महेन महानिर्वृतिकरेण ॥८९॥
ततो राज्ञा स भणितो यद्यपि निरीहस्त्वं तथापि गृहाण । गेहव्ययस्य योग्यं किञ्चिदपि कनकधान्यादिकम् ॥९०॥
एवमिति तस्मिन् भणित्वा गते राज्ञा नियोगिनो भणिताः । यथा कणमूटसहस्रं घृतकुटसहस्रं च मन्त्रिगृहे ॥
प्रेषयत, तैस्तथैवानुष्ठिते कोसलेन लघुभ्राता । भणितो देसलनामा यथाऽस्माकं नियमतोऽधिकम् ॥९२॥
यत्किञ्चित् तत् समर्पय पुनरपि तत् राजकुले, तेनापि । प्रतिपद्य तदा नियमात् समधिकं राज्ञे ॥९३॥
[illegible] ततो भणिता एतं निजेषु स्थानेषु । धरत नियमावधेः परतो [illegible] ॥९४॥
तैरपि मम चैव कृते विषादः कोसलेन गुप्तान्तः । एष कथमपि हि ततस्तेन प्रभणितो देसल एवम् ॥९५॥
हा भ्रातः! पञ्जरक इव कुर्वाणेन तृतीयातिचारः । विहितस्त्वयाऽद्यापि तस्मादधिकं देहि धर्मे ॥९६॥
इति पुनरुक्तं तेन भणितोऽपि हि देसलोऽकुर्वन् । कालेन मृत्वाऽल्पर्द्धिकव्यन्तरो जातः ॥९७॥
[illegible] कोसलमन्त्र्यपि मरणसमये । गृहीत्वा प्रव्रज्यां प्राप्तो माहेन्द्रकल्पे ॥९८॥
[illegible] पालयित्वा ततश्च । च्युत्वा सेत्स्यति महाविदेहे वर्षे ॥९९॥

नियमावहीए परओ जइ पसवइ चउपयं तहा कुणइ । अइलोहग्गहघत्थो स लहइ दुलहोव्व उवहासं ॥१॥
तथाहि;—
गुरुमहिहररमणीयं रयणायरसरिसपरिहकयसोहं । सोहग्गपुरं नयरं जंबुद्दीवंव सुहवासं ॥२॥
महिहरसिरफुरियकरो अरितमभरखंडणो तहिं अत्थि । सूरुव्व सूरसेणो राया रंभा पिया तस्स ॥३॥
अह अन्नया निविट्ठो भवणोवरि पासए पुरपयाओ । पुव्वमुहं जंतीओ तो राया पुच्छए पुरिसं ॥४॥
इंदमहो खंदमहो नागमहो वा किमज्ज इह नयरे । दीसइ जणो वयंतो विसेसओ विहियसिंगारो ? ॥५॥
तो तेणं पुरिसेणं कहियं जह अज्ज इत्थ चउनाणी । नाणमहोयही सूरी समोसढो पुव्वउज्जाणे ॥६॥
तव्वंदणवडियाए गच्छइ लोउत्ति इय निसामेउं । सव्विड्ढीए गंतुं वंदइ सूरिं नरवरिंदो ॥७॥
निसुणइ जिणिंदधम्मं सम्मं मुणिनाहवयणओ जाव । ताव सहसा कओवि हु पत्तं सुरजुयलयं तत्थ ॥८॥
एगो य अच्छराहिं पिच्छणयछणं पयट्टए तत्थ । बीओ मणहरसद्देण वायमाणो कणयसिंगं ॥९॥
गोवालिणीण विंदं नच्चावइ फारमुत्तियाहारं । उन्नमयवासनिवसणपीणुन्नयथणहराभोगं ॥१०॥
बहुहावभावसब्भावसंगयं गरुयभत्तिसंजुत्तं । उच्चारावइ छंदंतरम्मि एयं च थुइकुलयं ॥११॥
तथाहि;—

पणमामि जयत्तयवंसमणिं मणिकंचणमुक्कपमुक्कधणं ।
धणसारसुरिंदनरिंदनयं नयजुत्तसुजुत्तिसुसुत्तकहं ॥१२॥
कहरंजियदेवनरिंदजणं जणमाणसमाणसहंसवरं ।

नियमावधेः परतो यथा प्रसूते चतुष्पदं तथा करोति । अतिलोभग्रहग्रस्तः स लभते दुर्लभ इवोपहासम् ॥१॥
गुरुमहीधररमणीयं रत्नाकरसदृशपरिखाकृतशोभम् । सौभाग्यपुरं नगरं जम्बूद्वीपवच्छुभवास(वर्ष)म् ॥२॥
महीधरशिरःस्फुरितकरोऽरितमोभरखण्डनस्तत्राऽस्ति । सूरवच्छूरसेनो राजा रम्भा प्रिया तस्य ॥३॥
अथान्यदा निविष्टो भवनोपरि पश्यति पुरप्रजाः । पूर्वमुखं यान्तीस्ततो राजा पृच्छति पुरुषम् ॥४॥
इन्द्रमहः स्कन्दमहो नागमहो वा किमद्येह नगरे । दृश्यते जनो व्रजन् विशेषतो विहितशृङ्गारः ? ॥५॥
ततस्तेन पुरुषेण कथितं यथाऽद्यात्र चतुर्ज्ञानः । ज्ञानमहोदधिः सूरिः समवसृतः पूर्वोद्याने ॥६॥
तद्वन्दनवृत्तितया गच्छति लोक इति निशम्य । सर्वर्द्ध्या गत्वा वन्दते सूरिं नरवरेन्द्रः ॥७॥
शृणोति जिनेन्द्रधर्मं सम्यग् मुनिनाथवचनतो यावत् । तावत्सहसा कुतोऽपि हि प्राप्तं सुरयुगलं तत्र ॥८॥
एकश्चाप्सरोभिः प्रेक्षणक्षणं प्रवर्तयति तत्र । द्वितीयो मनोहरशब्देन वादयमानः कनकशृङ्गम् ॥९॥
गोपालिनीनां वृन्दं नर्तयति स्फारमौक्तिकहारम् । उन्नमद्वासोनिवसनपीनोन्नतस्तनभराभोगम् ॥१०॥
बहुहावभावसद्भावसंगतं गुरुभक्तिसंयुक्तम् । उच्चारयति च्छन्दोऽन्तरं एतच्च स्तुतिकुलकम् ॥११॥

प्रणमामि जगत्त्रयवंशमणिं प्रमुक्तमणिकाञ्चनमुक्तधनम् ।
घनसारसुरेन्द्रनरेन्द्रनतं नययुक्तसुयुक्तिसुसूत्रकथम् ॥१२॥

वरनाणमहोयहिपारगयं गयगव्वसमग्गसमाइगुणं ॥१३॥
गुणरिद्धिसबंधुरबुद्धिधरं धरणीधरतुंगथिरत्तजुयं ।
जुयमित्तविइण्णसुदिट्ठिपहं पहगंतपुणंतजणाण समं ॥१४॥
समवंदियगोरनरिंदगणं गणिसत्तममुत्तमसत्तधरं ।
धरिदुब्धरदुद्धरधम्मभरं भरहेसरवंसविसालधयं ॥१५॥

इय पिच्छणावमाणे पुट्ठो रन्ना मुणीसरो एवं । नाह ! सुरजुयलमेयं कहं नु इत्थागयं, किंवा ॥१६॥
गोवालियरूवधरो एसो गोवालियाण मज्झम्मि । नच्चइ पढइ गायइ, पीओ उण अमरवेसेण ॥१७॥
अमरंगणाण मज्झे नच्चइ गायइ विविहभंगीहिं ? । तो गुरुणा पुव्वभवो कहिउं तेसिं समारद्धो ॥१८॥
तथाहि ;—
अत्थि इह विंझसेलो सज्जणदेहं व नम्मयाकलिओ । तस्स गमीवे मयवनिपुणगमा अत्थि अयरल्ली ॥१९॥
तत्थ निवसिंसु दुन्नि य गोवलिया दुल्लहवल्लहाभिहाणा । बहुधणधन्नविहवा परूपरं नेहसंबद्धा ॥२०॥
बहुगोवगोविवग्गेण परिगया गरुयगिरिनिउंजेसु । चारिंति गोवल्लाइं समल्लिणगुत्तविधरागेसु ॥२१॥
तरुणिजणवेणिवीणामहुरसरुल्लाससरससयसयण्हा । चिट्ठंति सयावि तहा निगयवाउविदलिंयंसा ॥२२॥
अह कहवि तत्थ सत्थपणोल्लिया अट्ठिया य तं पल्लिं । अम्हे, तो दोवि इमं सवणा मधुरसारागिर ॥२३॥
वंदित्तु भूयविट्ठा, अम्हेहिं ताण सम्मुहं भणियं । भो भो लहूण इमं दुल्लहं मणुयत्तं ॥२४॥

कषायरहितदेवनरेन्द्रजनं जनमानसमानगदंभवरम् ।
वरज्ञानमहोदधिपारगतं गतगर्वसमग्रशमादिगुणम् ॥१३॥
गुणर्द्धिसबन्धुरबुद्धिधरं धरणीधरतुङ्गस्थिरत्वयुतम् ।
युगमात्रवितीर्णसुदृष्टिपथं पथगच्छत्पुनज्जनयोः समम् ॥१४॥
समनतगौरनरेन्द्रगणं गणिसत्तममुत्तमसत्त्वधरम् ।
धृतोद्धुरदुर्धरधर्मभरं भरतेश्वरवंशविशालध्वजम् ॥१५॥
इति प्रेक्षणावसाने पृष्टो राज्ञा मुनीश्वर एवम् । नाथ ! सुरयुगलमेतत्कथमत्रागतं, किंवा ॥१६॥
गोपालिरूपवेश एष गोपालिकानां मध्ये । नृत्यति पठति गायति, द्वितीयः पुनरमरवेषेण ॥१७॥
अमराङ्गनानां मध्ये नृत्यति गायति विविधभङ्गिभिः ? । ततो गुरुणा पूर्वभवः कथयितुं तयोः समारब्धः ॥१८॥
अस्तीह विन्ध्यशैलः सज्जनदेहवद् नर्मदा(नयता)कलितः । तस्य समीपे समवगाहगमा अस्ति अपरल्ली ॥१९॥
तत्र न्यवसतां द्वौ च गोपालौ दुर्लभवल्लभाभिधानौ । बहुधनधान्यविभवौ परस्परं स्नेहसंबद्धौ ॥२०॥
बहुगोपगोपीवर्गेण परिगतौ गुरुगिरिनिकुञ्जेषु । चारयतः गोधनानि समलिनगुप्तविधरागेषु ॥२१॥
तरुणीजनवेणीवीणामधुरस्वरोल्लाससरसकुतूहलौ । तिष्ठतः सदापि तथा ... ॥२२॥
अथ कथमपि तत्र सार्थप्रणोदिता आगता वयं तां पल्लीम् । ततो द्वावपि ... ॥२३॥

धम्मम्मि मया तुम्हेहिं उज्जमो होइ इत्थ कायव्वो । नमिऊण तओ तेहिवि सप्पणयं भणियमिह वयणं ॥
धम्मुज्जमेण अम्हे निगवाइं मारिऊण निग्गहिमो । तो अम्मेहिं भणियं नहु नहु एयं सयं तुम्ह ॥२६॥
[illegible]म्मि और तडितरलविलासचञ्चिरच्छे । पडुपवणाइयपाउमिणिजलतरले सयणसंजोगे ॥२७॥
[illegible]निरोवचंचले पेम्मे । वामाण माणसं पिव अइचवले जोव्वणभरम्मि ॥२८॥
[illegible]धम्मो अणुचरिउं जुत्तो तुम्हाण तस्स पुण मूलं । सम्मत्तं निद्दिट्ठं ता तं गहिऊण सासेसं ॥२९॥
[illegible] जिणवराइ धम्मे इय जंपियम्मि अम्हेहिं । नमिऊण तेवि पभणंति अम्ह साहेह जिणधम्मं ॥३०॥
[illegible] कहिओ धम्मो अंगीकओ पुणो तेहिं । पढमे अणुवएहिं गिहिधम्मो पालणिज्जोत्ति ॥३१॥
[illegible] गया अम्हे तत्तं च धम्मनिरयाणं । अह अन्नया य पंचमपव्वम्मि अइसंकडं गामे ॥३२॥
[illegible] तेहिं दोहिंवि निग्गमकालम्मि । घोरा संझा दिट्ठा, पइरिक्के पव्वयाणाम ॥३३॥
[illegible] होइ इय मुणिउं । मुक्कपरिमाणमज्झा [illegible] तारे ॥३४॥
[illegible] मुक्कमेगाए निग्गमगामिणं । निग्गमाईए पत्तो जइ गब्भो होइ मह [illegible] ॥
[illegible] इय कुणंतेणं । पंचमपव्वमइयारो [illegible] भइयपुव्वो ॥
[illegible] मा पए गहिया । ता [illegible] संझा [illegible] ॥
[illegible] होइ अइयारो । [illegible] ॥३६॥

[illegible] मुञ्चति हि, [illegible] भणितम् । [illegible] ॥२५॥
[illegible] भणितमिति वचनम् ॥२६॥
[illegible] निहतः । [illegible] तरले [illegible] ॥२७॥
[illegible] ॥२८॥
[illegible] वामानां मानसमिव [illegible] ॥२९॥
[illegible] ॥३०॥
[illegible] ॥३१॥
[illegible] ॥३२॥
[illegible] ॥३३॥
[illegible] ॥३४॥
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

को तत्थ मज्झ दोसो इय भासंतो हसिज्जए लोए । इयरो उण जह भणियं तहेव तं पालए पयओ ॥
एवं वच्चंतम्मि उ काले कालेण कवलिया कहवि । वल्लहदुल्लहराया दोवि हु नियआउयस्संते ॥४०॥
पढमो पढमे कप्पे बीओ गंधव्विएसु उववन्नो । तो सुमरियपुव्वभवा पाउब्भूया मह समीवे ॥४१॥
एगो तुम्हाण पुरो नियनियमफलं पयासए देवो । अच्छरसाहिं सहिओ पिच्छणयच्छणविहाणेण ॥४२॥
इयरो सकलंकवओ किव्विसियसुरो सरेवि गोवग्गं । तुम्हपडिबोहणत्थं गायइ गोवीयणेण समं ॥४३॥
इय कहिउं सच्चरियं सूरी जा उवरओ, स गंधव्वो । पढइ सुरो सो एवं पच्छायावेण संतत्तो ॥४४॥
एक्कसहुणो समासे गहिया विरई मए इमेणावि । ही ही पमायवसओ सकलंका सा मए विहिया ॥४५॥
हा हा चिंतामणिसंनिहाए विरईए कलंकयाणेवि । निब्भग्गसेहरेणं कोडीए वराडिया किणिया ॥४६॥
संतोसामयपाणं काउं वन्नकियं हयासेणं । जं गहिऊणं विरई कलंकिया मोहमूढेण ॥४७॥
तं विरइपालणफलं जं कीलइ एस अच्छराहिं समं । मह पुण पलवंतस्सवि न दिंति एयाओ पडिवयणं॥
इय सुणिऊणं राया संवेगवसुच्छलंतसुहभावो । सम्मत्ताईधम्मं पडिवज्जइ सूरिपासम्मि ॥४९॥
देवावि सुगुरुचरणे नमिऊणं पडिगया नियट्ठाणं । कप्पसमत्तीए तओ गुरूवि अन्नत्थ विहरेइ ॥५०॥
ता जह वल्लहराएण पालिया निक्कलंकवयविरई । तह एवं अन्नेणावि पालियव्वा पयत्तेण ॥५१॥

॥ इति परिग्रहपरिमाणचतुर्थातिचारे दुर्लभराजकथानकं समाप्तम् ॥

कस्तत्र मम दोष इति भाषमाणो हस्यते लोके । इतरः पुनर्यथा भणितं तथैव तत्पालयति प्रयतः ॥२९॥
एवं व्रजति तु काले कालेन कवलितौ कथमपि । वल्लभदुर्लभराजौ द्वावपि निजायुषोऽन्ते ॥४०॥
प्रथमः प्रथमे कल्पे द्वितीयो गान्धर्विकेषूत्पन्नः । ततः स्मृतपूर्वभवौ प्रादुर्भूतौ मम समीपे ॥४१॥
एको युष्माकं पुरो निजनियमफलं प्रकाशयति देवः । अप्सरोभिः सहितः प्रेक्षणक्षणविधानेन ॥४२॥
इतरः सकलङ्कव्रतः किल्बिषिकसुरः स्मृत्वा गोवर्गम् । युष्मत्प्रतिबोधनार्थं गायति गोपीजनेन समम् ॥४३॥
इति कथयित्वा सच्चरितं सूरिर्यावदुपरतः, स गन्धर्वः । पठति सुरस्तत एवं पश्चात्तापेन संतप्तः ॥४४॥
एकप्रभोः सकाशे गृहीता विरतिर्मयाऽनेनापि । ही ही प्रमादवशतः सकलङ्का सा मया विहिता ॥४५॥
हा हा चिन्तामणिसंनिभायां विरतौ कलंकमानीय । निर्भाग्यशेखरेण कोट्या वराटिका क्रीता ॥४६॥
संतोषामृतपानं कृत्वा वमितं हताशेन । यद् गृहीत्वा विरतिः कलङ्किता मोहमूढेन ॥४७॥
तद् विरतिपालनफलं यत्क्रीडत्येषोऽप्सरोभिः समम् । मम पुनः प्रलपतोऽपि न ददत्येताः प्रतिवचनम् ॥४८॥
इति श्रुत्वा राजा संवेगवशोच्छलच्छुभभावः । सम्यक्त्वादिधर्मं प्रतिपद्यते सूरिपार्श्वे ॥४९॥
देवावपि सुगुरुचरणौ नत्वा प्रतिगतौ निजस्थानम् । कल्पसमाप्त्या ततो गुरुरप्यन्यत्र विहरति ॥५०॥
तस्माद्यथा वल्लभराजेन पालिता निष्कलङ्कव्रतविरतिः । तथैवमन्येनापि पालयितव्या प्रयत्नेन ॥५१॥

मूलनियमाहियाइं कचोलाईणि भंजिउं पुणवि । तस्संखं कुणमाणो माणुव्व विराहए विरइं ॥१॥
तथाहि;—
अत्थि इह सालिगामो गंधियहट्टंव सुरहिदव्वड्ढो । अमियकलसाभिहाणो सेट्ठी तत्थत्थि विक्खाओ ॥२॥
तब्भज्जा जिणदेवी पुत्तो से,माणदेवनामोत्ति । सव्वकलाकुसलोवि हु दोगुच्चुव्वाइओ भमइ ॥३॥
अह जणएणं समयं पत्तो सो साहुसंनिहाणम्मि । नमिऊणं मुणिचरणे निसुणइ सद्देसणं पयओ ॥४॥
तथाहि;—
कायव्वो वरधम्मो सोवि हु संतोसओ हवइ पवरो । सो वंछाविच्छेए तव्विच्छेओ विवेगाओ ॥५॥
सो उण गुरुवयणाओ तव्वयणायन्नणे तओ जत्तो । कायव्वो बुद्धिमया निच्चं निब्भिन्नचित्तेण ॥६॥
जम्हा संतोसोच्चिय परमो मोक्खस्स साहणोवाओ । इहलोइयसोक्खस्सवि सोच्चिय मूलं जओ भणियं ॥
"संतोषैश्वर्यसुखिनां दूरे दुःखसमुच्छ्रयाः । लोभाशाबद्धचित्तानामपमानः पदे पदे ॥"
किं परमं इह दुक्खं सजिगीसं माणसं मणुस्साणं । सोक्खंपि हु किं परमं सुनिरीहत्तं जमिह भणियं ॥
"तन्दुलमानकमेकं कन्दर्पहरापि युवतिरेकैव । पृथ्वीपतेरपि फलं शेषः क्लेशोऽभिमानो वा ॥"
जह जह लोभोवरमो जह जह अप्पो परिग्गहारंभो । तह तह सुहं पवड्ढइ धम्मस्स य होइ संसिद्धी ॥
इच्चाइदेसणं निसुणिऊण वणिएण तणयसहिएण । सम्मद्दंसणपुव्वं पंचमयमणुव्वयं गहियं ॥१०॥
तब्भावत्थं नाउं मुणिणो पासम्मि परमविणएण । तो माणदेवमहिओ सिट्ठी वंदेवि मुणिनाहं ॥११॥
संपत्तो नियगेहे पुत्तेण समं करेइ जिणधम्मं । दोगच्चदुहकिलंतो भमइ सया माणदेवोवि ॥१२॥
अह अन्नया तिदंडी जोगीसरनामओ गुरुन्नाणे । दिट्ठो पुट्ठो य तओ नमिऊणं सायरं तेण ॥१३॥

मूलनियमाधिकानि पात्रादीनि मङ्क्त्वा पुनरपि । तत्संख्यं कुर्वन् मान इव विराधयति विरतिम् ॥१॥
अस्तीह शालिग्रामो गान्धिकहट्टमिव सुरभिद्रव्याढ्यः । अमृतकलशाभिधानः श्रेष्ठी तत्रास्ति विख्यातः ॥२॥
तद्भार्या जिनदेवी पुत्रस्तस्य मानदेवनामेति । सर्वकलाकुशलोऽपि हि दौर्गत्यखिन्नो भ्रमति ॥३॥
अथ जनकेन समं प्राप्तः स साधुसंनिधाने । नत्वा मुनिचरणौ शृणोति सद्देशनां प्रयतः ॥४॥
कर्तव्यो वरधर्मः सोऽपि हि संतोषतो भवति प्रवरः । स वाञ्छाविच्छेदे तद्विच्छेदो विवेकात् ॥५॥
स पुनर्गुरुवचनात् तद्वचनाकर्णने ततो यत्नः । कर्तव्यो बुद्धिमता नित्यं निर्भृत्यचित्तेन ॥६॥
यस्मात् संतोष एव परमो मोक्षस्य साधनोपायः । ऐहलौकिकसौख्यस्यापि स एव मूलं यतो भणितम् ॥७॥
किं परमिह दुःखं सजिगीषं मानसं मनुष्याणाम् । सौख्यमपि हि किं परमं सुनिरीहत्वं यदिह भणितम् ॥
यथा यथा लोभोपरमो यथा यथाऽल्पः परिग्रहारम्भः । तथा तथा सुखं प्रवर्धते धर्मस्य च भवति संसिद्धिः ॥
इत्यादिदेशनां श्रुत्वा वणिजा तनयसहितेन । सम्यग्दर्शनपूर्वं पञ्चममणुव्रतं गृहीतम् ॥१०॥
तद्भावार्थं ज्ञात्वा मुनेः पार्श्वे परमविनयेन । ततो मानदेवसहितः श्रेष्ठी वन्दित्वा मुनिनाथम् ॥११॥
संप्राप्तो निजगेहे पुत्रेण समं करोति जिनधर्मम् । दौर्गत्यदुःखक्लान्तो भ्रमति सदा मानदेवोऽपि ॥१२॥

कहसु उवायं किंपि हु लच्छीलाहो हवेइ मह जेण । इत्तियदिणाणि सव्वे विहला जाया मह उवाया ॥
तो भाइ तिदंडी तुंडतंडवं मा करेसु मह पुरओ । अतुच्छलच्छिविच्छड्डमिच्छसे वच्छ ! निच्छयओ ॥
जइ ता, तो मह पुट्ठिं मा मुंचसु कहवि जाव छम्मासं । नो भोयणाइचिंता कायव्वा कावि वणिय ! तए ॥
सो तेणं पडिभणिय जुत्तमिणं किंतु मज्झ पियराण । सो नत्थि कोइ दुइओ भोयणमेत्तंपि जो दाही ॥
बुड्ढाइं धड्ढाइं विहुणियविहवाइं वाहिविहुराइं । मइ विरहम्मि मरंती ता कह ताइं करेमिण्हिं ? ॥१८॥
तो जंपेइ तिदंडी जइ एवं वच्छ ! गच्छ नियगेहं । गहिऊण इमं विज्जं वज्जंकुसनामियं पवरं ॥१९॥
एसा य पइदिणंपि हु रुप्पस्स पलाइं पंच तुह दाही । सुमरियमित्तावि लहुं तो जत्तो इत्थ कायव्वो ॥२०॥
इय भणिऊणमदंसणमह पत्ते तम्मि सोवि नियगेहे । पत्तो रयणीइ तओ विहिपुव्वं सुमरिया विज्जा ॥
तीएवि ससुस्सीसे रुप्पस्स पलाइं पंच मुक्काइं । सो पिच्छिय पच्चूसे गिण्हइ ताइं पहिट्ठमणो ॥२२॥
तो ताइं विकिणिउं गहिउं दव्वं करेइ तेणावि । गेहव्वयाइ सव्वं तह किंचि स देइ धम्मम्मि ॥२३॥
कचोलमाइयाणिवि कहवि घडावेइ तेण रुप्पेण । तो पिउणा सो भणिओ रे संपइ वच्छ ! तुह गेहे ॥
कचोलाइं दीसंति कह णु कह मूलदव्वविरहेवि । कहमियसंखं दव्वं तए विढत्तं फुडं कहसु ? ॥२५॥
कहिए जहट्ठिए तेण जाव सिट्ठी पलोयए तुट्ठो । कचोलाइं नियपाउ समहियाइंपि ता नियइ ॥२६॥
विरइविराहणभीओ तो सो जंपेइ मज्झ तुज्झवि य । कचोलाणं दसगं नियमे मुक्कलयमेयाइं ॥२७॥

अथान्यदा त्रिदण्डी योगीश्वरनामको गुरूद्याने । दृष्टः पृष्टश्च ततो नत्वा सादरं तेन ॥१३॥
कथयोपायं कमपि खलु लक्ष्मीलाभो भवति मम येन । इयद्दिनानि सर्वे विफला जाता ममोपायाः ॥१४॥
तत आह त्रिदण्डी तुण्डताण्डवं मा कुरु मम पुरतः । अतुच्छलक्ष्मीविस्तारमिच्छसि वत्स ! निश्चयतः ॥
यदि तावत्, ततो मम पृष्ठं मा मुञ्च कथमपि यावत्षण्मासीम्। नो भोजनादिचिन्ता कर्तव्या कापि वणिक् ! त्वया ॥
ततस्तेन प्रतिभणितं युक्तमिदं किन्तु मम पित्रोः । स नास्ति कश्चिद् द्वितीयो भोजनमात्रमपि यो दास्यति ॥
वृद्धौ स्तब्धौ विधुनविभवौ व्याधिविधुरौ । मम विरहे म्रियेते तस्मात्कथं तौ करोमीदानीम् ? ॥१८॥
ततो जल्पति त्रिदण्डी यद्येवं वत्स ! गच्छ निजगेहम् । गृहीत्वेमां विद्यां वज्राङ्कुशानामिकां प्रवराम् ॥१९॥
एषा च प्रतिदिनमपि खलु रूप्यस्य पलानि पञ्च ते दास्यति । स्मृतमात्रापि लघु ततो यत्न इह कर्तव्यः ॥
इति भणित्वाऽदर्शनमथ प्राप्ते तस्मिन् सोऽपि निजगेहे । प्राप्तो रजन्यां ततो विधिपूर्वं स्मृता विद्या ॥२१॥
तयापि तस्योच्छीर्षे रूप्यस्य पलानि पञ्च मुक्तानि । स दृष्ट्वा प्रत्यूषे गृह्णाति तानि प्रहृष्टमनाः ॥२२॥
ततस्तानि विक्रीय गृहीत्वा द्रव्यं करोति तेनापि । गेहव्ययादि सर्वं तथा किञ्चित्स ददाति धर्मे ॥२३॥
पात्रादीन्यपि कथमपि घटयति तेन रूप्येण । ततः पित्रा स भणितो रे संप्रति वत्स ! तव गेहे ॥२४॥
पात्राणि दृश्यन्ते कथं नु कथं मूलद्रव्यविरहेऽपि । कथमितिसंख्यं द्रव्यं त्वयाऽर्जितं स्फुटं कथय ? ॥२५॥
कथिते यथास्थिते तेन यावत् श्रेष्ठी प्रलोकते तुष्टः । पात्राणि नियमात्समधिकान्यपि तदा पश्यति ॥२६॥
विरतिविराधनभीतस्ततः स जल्पति मम तवापि च । पात्राणां दशकं नियमे मुत्कलमेतानि ॥२७॥

दीसंति समहियाइं, इय सुणिउं तेण नियमअहियाइं । ताइं एगीकाउं दससंखाइं करावेइ ॥२८॥
तेणं सिट्ठी भणिओ कच्चोलाइं न ताय ! अहियाइं । जायाइं गहियाए विरईए मा भयं कुणसु ॥२९॥
तुल्ले पुण पंचऊणाइं ताइं कारावियाइं ऐयाइं । सिट्ठी पभणइ एवंपि वच्छ ! सकलंकिया विरई ॥३०॥
अवि अग्गिम्मि पवेसो पडणं अवडम्मि रुंदभीमम्मि । अवि उग्गखग्गधाराए रोहणं जलहिपडणं वा ।
अवि अहियसहियवासे वसियव्वं अवि विसंपि असियव्वं । पुलीपओहराओ पायव्वं पायसं वावि ॥३२॥
न उणो नियनियमधुरा कलंकियव्वा कयावि धीरेहिं । तडिचलमडप्फराए लच्छीइ कए विसेसेण ॥३३॥
ता परिहर धणमिणमो धम्मम्मि व देसु समहियं जमिह । अन्नह भवम्मि भीमे विरइं लद्धुंपि भमियव्वं ॥
तत्तो तेणवि भणिओ सिट्ठी मा ताय ! एरिसं भणसु । तइ गहियवत्थुसंखा एवंपि कए न भज्जेइ ॥३५॥
तो सेट्ठी भणइ सुयं मा मा कूडुत्तराइं मह पुरओ । जंपेसु होसु भिन्नो गिण्हेवि नियदव्वभायं च ॥३६॥
तो तेणवि पडिवन्नं जाओ भिन्नो करेइ वाणिज्जं । सिट्ठीवि धम्मनिरओ पालइ गिहिधम्ममकलंकं ॥३७॥
तणओवि अतणुविहवो जाओ कालेण लोहगहमूढो । मूढविसूइयघत्थो मरिउं नरयम्मि संपत्तो ॥३८॥
भमिही भवम्मि अज्जवि पावेणं विरइभंगजणिएणं । पढमपइयारमित्तं पच्छा भंगोवि से जाओ ॥३९॥
थेवोवि हु अइयारो पढमं चिय नेय जुज्जए काउं । थेवेण अपच्छासेवणेण रोगुव्व वड्ढेइ ॥४०॥
अमियकलसोवि सिट्ठी अविराहियविरइरयणभावाओ । विहिविहियदेहचाओ जाओ य सणंकुमारम्मि॥

दृश्यन्ते समधिकानि, इति श्रुत्वा स नियमाधिकानि । तान्येकीकृत्य दशसंख्यानि कारयति ॥२८॥
तेन श्रेष्ठी भणितः पात्राणि न तात ! अधिकानि । जातानि गृहीताया विरतेर्मा भयं कुरुष्व ॥२९॥
तौल्ये पुनः पञ्चोनानि तानि कारितान्येतानि । श्रेष्ठी प्रभणत्येवमपि वत्स ! संकलङ्किता विरतिः ॥३०॥
अप्यग्नौ प्रवेशः पतनमवटे विशालभीमे । अप्युग्रखड्गधारायां रोहणं जलधिपतनं वा ॥३१॥
अप्यहितसहितवासे वस्तव्यमपि विषमप्याशितव्यम् । व्याघ्रीपयोधरात्पातव्यं पायसं वापि ॥३२॥
न पुनर्निजनियमधुरा कलङ्कयितव्या कदापि धीरैः । तडिच्चलगर्वाया लक्ष्म्याः कृते विशेषेण ॥३३॥
तस्मात्परिहर धनमिदं धर्मे वा देहि समधिकं यदिह । अन्यथा भवे भीमे विरतिं लब्ध्वापि भ्रमितव्यम् ॥
ततस्तेनापि भणितः श्रेष्ठी मा तात ! ईदृशं भण । त्वया गृहीतवस्तुसंख्यैवमपि कृते न भज्यते ॥३५॥
ततः श्रेष्ठी भणति सुतं मा मा कूटोत्तराणि मम पुरतः । जल्प भव भिन्नो गृहीत्वा निजद्रव्यभागं च ॥३६॥
ततस्तेनापि प्रतिपन्नं जातो भिन्नः करोति वाणिज्यम् । श्रेष्ठ्यपि धर्मनिरतः पालयति गृहिधर्ममकलङ्कम् ॥
तनयोऽप्यतनुविभवो जातः कालेन लोभग्रहमूढः । मूढविसूचिकाग्रस्तो मृत्वा नरके संप्राप्तः ॥३८॥
भ्रमिष्यति भवेऽद्यापि पापेन विरतिभङ्गजनितेन । प्रथममतिचारमात्रं पश्चाद् भङ्गोऽपि तस्य जातः ॥३९॥
स्तोकोऽपि खल्वतिचारः प्रथममेव नैव युज्यते कर्तुम् । स्तोकेनापथ्यासेवनेन रोग इव वर्धते ॥४०॥
अमृतकलशोऽपि श्रेष्ठी अविराधितविरतिरत्नभावात् । विधिविहितदेहत्यागो जातश्च सनत्कुमारे ॥४१॥

---

१ क विज्झं ।

कुज्जा जोयणमाणं सड्ढो उड्ढाहतिरियदिसिगमणे । चउद्दसरज्जुगयाणं जीवाणं अभयहेउत्ति ॥१॥
जं तत्तायसगोलयसमाणया अविरया इहं जीवा । तम्हा मणोरहो इव तं कुव्वंतो हियं लहइ ॥२॥
तथाहि;—
धन्नउरनामगामं धणधन्नसमिद्धवणिजणं आसि । तत्थत्थि वणिपहाणो सुधणो नामेण गुरुसिट्ठी ॥३॥
वरमहिमासंपन्ना महिमा नामेण भारिया तस्स । ताण तणया विणीया मेहरहमणोरहभिहाणा ॥४॥
अह अन्नया भमंतेहिं तेहिं उज्जाणसरिसराईसु । । एक्कम्मि वणनिगुंजे दिट्ठो मुणिपुंगवो एगो ॥५॥
कथम्?

तवतवणतावतावियसरीरु, दुद्धरवयभारुव्वहणधीरु ।
दुट्ठट्ठकम्मरिउमलणमल्लु, अइघणसामलु धरियजल्लु ॥६॥
नासग्गनिसियलोयणविलोउ, मणसावि न पत्थइ वयविलोउ ।
उवसग्गवग्गविग्गहियदेहु, बावीसपरिसहगरुयगेहु ॥७॥
सो वंदिउ तेहिं सुभत्तिसारु, संसारमहोयहिपत्तपारु ।
सो पुच्छिउ सेट्ठिह नंदणेण, पढमेण सुयणआणंदणेण ॥८॥
जुव्वणभरनिब्भरि रूवमडप्फरि, गहिय दिक्ख किण कारणिण ।
जइ विभु न झाणह गुणमह जाणह, कहहि झत्ति पहु ! आयरिण ॥९॥
सियदसणकिरणविच्छुरिय अहरु, तो जंपइ तं पइ मुणिवि महुरु ।

कुर्याद् योजनमानं श्राद्ध ऊर्ध्वाधस्तिर्यग्दिग्गमने । चतुर्दशरज्जुगतानां जीवानामभयहेतुरिति ॥१॥
यत् तप्तायसगोलकसमाना अविरता इह जीवाः । तस्माद् मनोरथ इव तत्कुर्वन् हितं लभते ॥२॥
धान्यपुरनामग्रामो धनधान्यसमृद्धवणिग्जन आसीत् । तत्रास्ति वणिक्प्रधानः सुधनो नाम्ना गुरुश्रेष्ठी ॥३॥
वरमहिमसंपन्ना महिमा नाम्ना भार्या तस्य । तयोस्तनयौ विनीतौ मेघरथमनोरथाभिधानौ ॥४॥
अथान्यदा भ्रमद्भ्यां ताभ्यामुद्यानसरित्सरआदिषु । एकस्मिन् वननिकुञ्जे दृष्टो मुनिपुङ्गव एकः ॥५॥

तपस्तपनतापतापितशरीरो दुर्धरव्रतभारोद्वहनधीरः ।
दुष्टाष्टकर्मरिपुमर्दनमल्लोऽतिघनश्यामलो धृतयत्नः ॥६॥
नासाग्रन्यस्तलोचनविलोको मनसापि न प्रार्थयते व्रतविलोपम् ।
उपसर्गवर्गविगृहीतदेहो द्वाविंशतिपरीषहगुरुगेहम् ॥७॥
स वन्दितस्ताभ्यां शुभभक्तिसारं प्राप्तसंसारमहोदधिपारः ।
स पृष्टः श्रेष्ठिनो नन्दनेन प्रथमेन सुजनानन्दनेन ॥८॥
यौवनभरनिर्भरे रूपगर्वे गृहीता दीक्षा केन कारणेन! ।
यदि विभो न ध्यानस्य गुणमथ जानासि कथयत झटिति प्रभो! आदरेण ॥९॥

कमलिणिगयजललवचंचलम्मि, धणजोव्वणजीवियपियवलम्मि ॥१०॥
सव्वंपि निबंधणु थयइ एउं, परि किंतु मज्झ निवकन्न हेउ ।
तइविपकन्नु वणिसुउ भणेइ, कह सावि हेउ, अह मुणि कहेइ ॥११॥
इह भरहि पसिद्धउं लच्छिसणिद्धउं, अत्थि नयरु धरणीतिलउ ।
तहिं राउ महेसरु रूवि सुरेसरु, चायकित्तिगुणगणनिलउ ॥१२॥
रइरूवतुल्ल तस्सत्थि भज्ज, सुहसीलसलक्खणिय पवरलज्ज ।
ताणं च कयावि हु जाय दुहिय, नामेण तिलोत्तिम गुणिहि अहिय ॥१३॥
जुव्वणभरनिब्भरि अह कयाइ, वट्टंती पिच्छिवि निरु झियाइ ।
पुहईसरु, कुवि अणुरूवु रमणु, मह वच्छिहि जुव्वणतुरयदमणु ॥१४॥
इह होही सुंदरु रूवि पुरंदरु, ईरियसत्तुवित्तासरु ।
सइ आणपडिच्छउ पूरियवंछउ, छेउ विबुहु बहुबुद्धिधरु ॥१५॥
सो पुच्छिय सा निवपुंगवेण, को तुज्झु वच्छि! वरु भणि जवेण ।
सा भणइ ताय! चारहडिपत्तु, नेमित्तिउ अह विन्नाणजुत्तु ॥१६॥
सो होउ मज्झ भत्तारु सारु, अन्नह मह नियमु न होमि दारु ।

सितदशनकिरणविच्छुरिताधरस्ततो जल्पति तं प्रति मुनिरपि मधुरम् ।
कमलिनीगतजललवचञ्चले धनयौवनजीवितप्रियवले ॥१०॥
सर्वमपि निबन्धनं भवत्येतत् परं किन्तु मम नृपकन्या हेतुः ।
ततकर्णौ वणिक्सुतो भणति, कथं सापि हेतुः, अथ मुनिर्भणति ॥११॥
इह भरते प्रसिद्धं लक्ष्मीस्निग्धमस्ति नगरं धरणीतिलकम् ।
तत्र राजा महेश्वरो रूपेण सुरेश्वरस्त्यागकीर्तिगुणगणनिलयः ॥१२॥
रतिरूपतुल्या तस्यास्ति भार्या शुभशीलसलक्षणिता प्रवरलज्जा ।
तयोश्च कदापि खलु जाता दुहिता नाम्ना तिलोत्तमा गुणैरधिका ॥१३।
यौवनभरनिर्भरेऽथ कदाचिद् वर्तमानां दृष्ट्वा निश्चितं ध्यायति ।
पृथिवीश्वरः, कोऽनुरूपो रमणो मम वत्साया यौवनतुरगदमनः ॥१४॥
इह भविष्यति सुन्दरो रूपेण पुरन्दरो दृप्तशत्रुवित्रासकरः ।
सदाऽऽज्ञाप्रतीच्छकः पूरितवाञ्छितकः विबुधो बहुबुद्धिधरः ॥१५॥
ततः पृष्टा सा नृपपुङ्गवेन कस्तव वत्स! वरो भण जवेन ।
सा भणति तात! चारभटीप्राप्तो नैमित्तिकोऽथ विज्ञानयुक्तः ॥१६॥
स भवतु मम भर्ता सारोऽन्यथा मम नियमो न भवामि दारा ।

इय सुणिवि तेण तक्खणिण भणिय, वरमंतिथइयदंडाहिवइय ॥१७॥
चाउद्दिसि जोयहु कुवि निरीहु, जो लद्धलीहु चारहडीसीहु ।
विन्नाणगरिट्ठु व होउ वावि, नेमित्तिउ जोयहु तसु अभावि ॥१८॥
इय गुणसंजुत्तउ नियहु निरुत्तउ, वरु कत्थवि धरणियलि लहु ।
मह वच्छिहि कमलदलच्छिहि, मंतिथइयदंडाधरहु ! ॥१९॥

तो सचिवमाइएहिं सव्वत्थ गवेसिओ पुरे ताव । न य उवलद्धो कोवि हु पुव्वुत्तगुणेहिं परियरिओ ॥
तो बाहिगामेसु सव्वेवि निरिक्खयंति, सचिवेण । तो दिट्ठो सूरनरो कोदंडपरिस्समपवीणो ॥२१॥
पुट्ठो सचिवेण तओ का सत्ती तुज्झ परबले मिलिए ? । लक्खंपि विलक्खं चिय करेमि धणुहेण सो भणइ ॥
को पच्चओ इहत्थे भणिए सचिवेण भणइ सूरोवि । निव्वडियसुहडसहस्सं मए समं जुंच जोहत्थं ॥२३॥
तो मंती तेण समं समरम्मि निरूवए भडसहस्सं । सरधोरणीए तं पइ तं वरिसेउं समारद्धं ॥२४॥
लहुहत्थयाए सूरो ताण सरे खंडए नियसरेहिं । इय खणमेगं दट्ठुं सचिवो सूरं इमं भणइ ॥२५॥
उवसंहर संरंभं परिणयसु रइरंभसंमुयरणिसमं । रायकुमारिं चिरकालचिन्नपुन्नेहिं उवणीयं ॥२६॥
इय भणिऊणं मंती गणयं पुच्छेइ सोहणं लग्गं । अज्जदिणाओ सत्तमदिणम्मि साहेइ सो, इत्तो ॥२७॥
फडकडवि नियंतेणं पडिहारेणावि पाविओ वइसो । अइविन्नाणी तेणावि रहवरो दंसिओ तस्स ॥२८॥
आरोविऊण तम्मी नीओ गयणेण तेण पडिहारो । धरणीतिलए कीलियपओगवसओ तओ तेण ॥२९॥

इति श्रुत्वा तेन तत्क्षणेन भणिता वरमन्त्रिस्थगिकदण्डाधिपतयः ॥१७॥
चतुर्दिक्षु पश्यत कमपि निरीहं यो लब्धरेखश्चारभटीसिंहः ।
विज्ञानगरिष्ठो वा भवतु वापि, नैमित्तिकं पश्यत तस्याभावे ॥१८॥
इति गुणसंयुक्तं पश्यत निरुक्तं वरं कुत्रापि धरणितले लघु ।
मम वत्सायाः कमलदलाक्ष्या मन्त्रिस्थगिकदण्डधराः ! ॥१९॥

ततः सचिवादिभिः सर्वत्र गवेषितः पुरे तावत् । न चोपलब्धः कोऽपि हि पूर्वोक्तगुणैः परिकरितः ॥२०॥
ततो बहिर्ग्रामेषु सर्वेऽपि निरीक्ष्यन्ते, सचिवेन । ततो दृष्टः शूरनरः कोदण्डपरिश्रमप्रवीणः ॥२१॥
पृष्टः सचिवेन ततः का शक्तिस्तव परबले मिलिते ? । लक्षमपि विलक्षमेव करोमि धनुषा स भणति ॥२२॥
कः प्रत्यय इहार्थे भणिते सचिवेन भणति शूरोऽपि । निर्वर्तितसुभटसहस्रं मया समं युध्य योधार्थम् ॥२३॥
ततो मन्त्री तेन समं समरे निरूपयति भटसहस्रम् । शरधोरण्या तं प्रति तद् वर्षितुं समारब्धम् ॥२४॥
लघुहस्ततया शूरस्तेषां शरान् खण्डयति निजशरैः । इति क्षणमेकं दृष्ट्वा सचिवः शूरमिदं भणति ॥२५॥
उपसंहर संरम्भं परिणय रतिरम्भासन्मुखरमणीसमाम् । राजकुमारीं चिरकालचीर्णपुण्यैरुपनीताम् ॥२६॥
इति भणित्वा मन्त्री गणकं पृच्छति शोभनं लग्नम् । अद्यदिनात्सप्तमदिने कथयति स, इतः ॥२७॥
[illegible] पश्यता प्रतिहारेणापि प्राप्तो वैरम् । अतिविज्ञानी तेनापि रथवरो दर्शितस्तस्य ॥२८॥

नीओ कुमरिसयासं सो तेणवि दंसिओ रहो तीए। भणिओ तमेव भत्ता पडिवन्नं तेण तव्वयणं ॥३०॥
अह थइयवाहगेणं कत्थवि निउणं पलोयमाणेण। दिट्ठो तिकालदंसी सुदंसणो पवरनेमित्ती ॥३१॥
गत्तमदिणम्मि तेणं सयमेव निरिक्खियं पवरलग्गं। पाणिग्गहस्स इत्तो सव्वेवि कहंति नरवइणो ॥३२॥
तम्मि य समए केणावि अवहडा सा तिलोत्तमा बाला। तत्तो निवेण पुट्ठो नेमित्ती केण मे वच्छा ॥३३॥
नीया कत्थ व, तो सो भणेइ विज्जाहरेण विंझम्मि। तो भणिओ रहकारो सज्जह रहं तेण तह विहिए ॥
भणिओ सूरोवि निवेण रहवरं आरुहेवि गच्छाहि। नेमित्तिएण सद्धिं कुमरिं आणेह तं जिणिउं ॥३५॥
आणं पडिच्छिऊणं तिन्निवि ते रहवरम्मि चडिऊण। नेमित्तियनिद्दिट्ठे ठाणे पत्ता लहुं तत्थ ॥३६॥
कुमरीपुरओ दिट्ठो सो विज्जाहरजुवाणओ तेण। बहुचाडूणि करेंतो तो सूरो तं इमं भणइ ॥३७॥
पुरिसो हवेसु सत्थं सरेसु सुमरेसु देवयं इट्ठं। इय भणिउं सो विद्धो सरेहिं मयणस्सरेहिंव ॥३८॥
आणीया निवपासे कुमरी, नेमित्तियाइणो तत्तो। तीसे परिणयणत्थं कलहंति परोप्परं सव्वे ॥३९॥
नेमित्तिओ भणेइ मज्झ निमित्तेण जाणिया एसा। वइसो भणेइ एसा मए रहेणं समाणीया ॥४०॥
सूरो भणेइ एसा तुम्हसमक्खं मए हणेऊण। तं विज्जाहरदुट्ठं आणीया बालिया एत्थ ॥४१॥
तम्हा मइ जीवंते जो परिणेही इमं निवकुमारिं। विज्जाहरंव हणिऊण तंपि एयं गहिस्सामि ॥४२॥
इय निसुणिऊण राया गुरुचिंतादुक्खसायरनिमग्गो। हक्कारिऊण दुहियं रहम्मि मंतेइ जइ वेच्छे[1] ॥

आरोप्य तस्मिन्नीतो गगनेन तेन प्रतिहारः। धरणीतिलके कीलिकाप्रयोगवशतस्ततस्तेन ॥२९॥
नीतः कुमारीसकाशं स तेनापि दर्शितो रथस्तया। भणितस्त्वमेव भर्ता प्रतिपन्नं तेन तद्वचनम् ॥३०॥
अथ स्थगिकावाहकेन कुत्रापि निपुणं प्रलोकमानेन। दृष्टस्त्रिकालदर्शी सुदर्शनः प्रवरनिमित्ती ॥३१॥
सप्तमदिने तेन स्वयमेव निरीक्षितं प्रवरलग्नम्। पाणिग्रहस्येतः सर्वेऽपि कथयन्ति नरपतये ॥३२॥
तस्मिंश्च समये केनाप्यपहृता सा तिलोत्तमा बाला। ततो नृपेण पृष्टो निमित्ती केन मे वत्सा ॥३३॥
नीता कुत्र वा, ततः स भणति विद्याधरेण विन्ध्ये। ततो भणितो रथकारः सज्जयत रथं तेन तथा विहिते ॥
भणितः शूरोऽपि नृपेण रथवर आरुह्य गच्छ। नैमित्तिकेन सार्धं कुमारीमानयत तं जित्वा ॥३५॥
आज्ञां प्रतीष्य त्रयोऽपि ते रथवर आरुह्य। नैमित्तिकनिर्दिष्टे स्थाने प्राप्ता लघु तत्र ॥३६॥
कुमारीपुरतो दृष्टः स विद्याधरयुवा तस्मिन्। बहुचाटूनि कुर्वंस्ततः शूरस्तमिदं भणति ॥३७॥
पुरुषो भव शस्त्रं सर स्मर देवतामिष्टाम्। इति भणित्वा स विद्धः शरैर्मदनशरैरिव ॥३८॥
आनीता नृपपार्श्वे कुमारी, नैमित्तिकादयस्ततः। तस्याः परिणयनार्थं कलहायन्ते परस्परं सर्वे ॥३९॥
नैमित्तिको भणति मम निमित्तेन ज्ञातैषा। वैश्यो भणत्येषा मया रथेन समानीता ॥४०॥
शूरो भणत्येषा युष्मत्समक्षं मया हत्वा। तं विद्याधरदुष्टमानीता बालिकाऽत्र ॥४१॥
तस्माद् मयि जीवति यः परिणेष्यतीमां नृपकुमारीम्। विद्याधरमिव हत्वा तमप्येतं ग्रहीष्यामि ॥४२॥

[1] क ख ताव।

किं कायव्वं एवं एए उवयारिणो समग्गावि । ता कस्स तुमं देया, सा पभणइ ताय ! सूरस्स ॥४४॥
जम्हा अइप्पयंडो एसो इयरे हणेइ न हु भंती । पडिवन्नो य मए पुण पुव्विं वइसो सचित्तेणं ॥४५॥
नहु चिंतियंपि लब्भइ तम्हा मं देसु तस्स सूरस्स । इयरेवि बुज्झविज्जंतु जंतु सट्ठाणमविलंबं ॥४६॥
ता सविसेसं सक्कारिऊण दोवि हु विसज्जिया रन्ना । सूरो विवाहिऊणं मंडलियपयम्मि संठविओ ॥४७॥
रहकारोवि विलक्खो जाओ निरु दुक्खिओ कुमरिविरहे । चिंतइ अहो इमीए पडिवन्नं पालियं नेव ॥४८॥
ता किं इमिणा धणजीविएण मह सयणपरियणेणं च । विन्नाणेणवि इमिणा विणा इमीए तओ धिइत्ति ॥४९॥
चडिऊणं गिरिसिहरे अप्पा किल मिल्लिही मरणचित्तो । ता तत्थ मुणी दिट्ठो नाणी झाणम्मि वट्टंतो ॥५०॥
पणओ य संविग्गएणं मुणिणावि हु धम्मलाभिउं भणिओ । निम्माणुसे अरन्ने किमागओ तं सि भो कहसु ॥५१॥
तो सो साहइ मरणस्स कारणा, मुणिवरेण तो भणियं । तुम्हारिसाण जुत्तं न बालमरणं अहो काउं ॥५२॥
जं एएण कएणवि जीवस्स पुणोवि कम्मवसगस्स । हुंति मरणाइं नूणं तम्हा कम्मक्खयं कुणसु ॥५३॥
सो पुण हवेइ छट्ठट्ठमाइविविहेहिं तवविसेसेहिं । ते पुण हुंति कयत्था तिगरणसुद्धीए, सा य पुणो ॥५४॥
सम्मं निव्वहइ जईण वयभंगाण, ता तुमंपि जई । हवसु इमं सोऊणं तह विहियं तेण, सो य अहं ॥५५॥
इय सुणिऊणं भणियं मेहरहेणं मुणिंद ! अणुदियहं । जीवाण हुंति सयहा एवंविहहेउणो नरा ॥५६॥
कोवि हु करेइ एवं ता पमिऊणं ममावि आइसह । उचियं धम्मं जेणं सम्मं तमहं पवज्जामि ॥५७॥

इति श्रुत्वा राजा गुरुचिन्तासागरनिमग्नः । हक्कारयित्वा दुहितरं रहसि मन्त्रयति यथा वत्से ! ॥४३॥
किं कर्तव्यमेवमेते उपकारिणः समग्रा अपि । तस्मात्कस्मै त्वं देया, सा प्रभणति तात ! शूराय ॥४४॥
यस्मादतिप्रचण्ड एष इतरान् हन्यात् न हि भ्रान्तिः । प्रतिपन्नश्च मया पुनः पूर्वं वैश्य स्वचित्तेन ॥४५॥
नहि चिन्तितमपि लभ्यते तस्मान्मां देहि तस्मै शूराय । इतरावपि योध्येतां यातौ स्वस्थानमविलम्बम् ॥४६॥
तस्मात् सविशेषं सत्कार्य द्वावपि हि विसर्जितौ राज्ञा । शूरो विवाह्य माण्डलिकपदे संस्थापितः ॥४७॥
रथकारोऽपि विलक्षो जातो नितरां दुःखितः कुमारीविरहे । चिन्तयत्यहो अनया प्रतिपन्नं पालितं नैव ॥४८॥
तस्मात् किमनेन धनजीवितेन मम स्वजनपरिजनेन च । विज्ञानेनाप्यनेन विनाऽनया नो धृतिरिति ॥४९॥
आरुह्य गिरिशिखरे आत्मा किल मोक्ष्यते मरणचित्तः । तावत्तत्र मुनिर्दृष्टो ज्ञानी ध्याने वर्तमानः ॥५०॥
प्रणतश्च संविग्नेन मुनिनापि खलु धर्मलाभपूर्वं भणितः । निर्मानुषेऽरण्ये किमागतस्त्वमसि भो ! कथय ॥५१॥
ततः स कथयति मरणस्य कारणात्, मुनिवरेण ततो भणितम् । युष्मादृशानां युक्तं न बालमरणमहो कर्तुम् ॥
यदनेन कृतेनापि जीवस्य पुनरपि कर्मवशगस्य । भवन्ति मरणानि नूनं तस्मात्कर्मक्षयं कुरु ॥५३॥
स पुनर्भवति षष्ठाष्टमादिविविधैस्तपोविशेषैः । ते पुनर्भवन्ति कृतार्थास्त्रिकरणशुद्ध्या, सा च पुनः ॥५४॥
सम्यक् निर्वहति यतीनां व्रतभङ्गेन, तस्मात्त्वमपि यतिः । भवेदं श्रुत्वा तथा विहितं तेन, स चाहम् ॥
इति श्रुत्वा भणितं मेघरथेन मुनीन्द्र ! अनुदिवसम् । जीवानां भवन्ति सदा एवंविधहेतवो नराः ॥५६॥
कोऽपि हि करोत्येवं तस्मात्प्रणम्य ममापि आदिश । उचितं धर्मं येन सम्यक् तमहं प्रपद्ये ॥५७॥

सम्मत्ताई गुरुणा गिहिधम्मो साहिओ हिओ तेसिं । तस्सवि सविसेसं समुचियंति तो दिसिवयं कहइ ॥
तत्तायगोलकप्पो पमत्तसत्तोऽणिवारियप्पसरो । सव्वत्थ किं न कुज्जा पावं अविरामपरिणामो ! ॥५९॥
दिसिगमणपरीमाणे गहिए जीवाण होइ नियमेण । जीवदयापरिणामो सुविसुद्धो निच्चकालंपि ॥६०॥
तेण य होइ अहिंसा भावेणं निच्छिया सयाकालं । तीए य निज्जरा निरु तम्हा एयं गहेयव्वं ॥६१॥
चिंतेयव्वं च नमो साहूणं जे सया निरारंभा । विहरंति विप्पमुक्का नगरागरमंडियं वसुहं ॥६२॥
ते धन्ना ताण नमो इरियाइरया रियंति वसुहाए । विहिविहियवरविहारा हारा इव भुवणलच्छीए ॥६३॥
तेहिवि सम्मत्ताई गहिओ गिहिधम्मसारजिणधम्मो । अइसविसेसं संखेवओ य सम्मं दिसिवयं तु ॥६४॥
नमिऊण मुणिं पुणरवि पत्ता गेहम्मि ते पयत्तेण । पालिंति गहियधम्मं सम्मं सम्मत्तमाईयं ॥६५॥
तो अन्नया पयट्टा वियसंतकंदुट्टकलियसरयम्मि । उज्जेणिं पइ गंतुं गहिऊणं पवरभंडाइं ॥६६॥
अह तत्थवि भंडाइं गहिऊण ताइं चेव अन्नेवि । पत्ता बहवे वणिया बहुदेसाणं तओ तत्थ ॥६७॥
अइसयसमग्घं जायं भंडं तो नियवि भंडसालाए । खिवमाणो लहुभाया मेहरहेणं इमो भणिओ ॥६८॥
बंधव ! गम्मउ वाणारसीए जं तत्थ अग्घए एयं । अन्नह उवक्खएणवि मूला वट्टो इहं होही ॥६९॥
तत्तो मणोरहेणं भणियं भज्जेइ दिसिवयं एवं । लाभे उण संदेहो निस्संदेहो नियमभंगो ॥७०॥
यतः ;—
"येऽर्था क्लेशेन महता धर्मस्यातिक्रमेण वा । अरेर्वा प्रणिपातेन मा स्म तेषु मनः कृथाः ॥"
मेघरहेणं भणियं पढमं वणिज्जेण निग्गया अम्हे । तो ववहारं लहिमो लोयाओ, तह य पियराइं॥७१॥

सम्यक्त्वादिर्गुरुणा गृहिधर्मः कथितो हितस्तयोः । तत्रापि सविशेषं समुचितमिति ततो दिग्व्रतं कथयति ॥
तप्तायोगोलकल्पः प्रमत्तसत्त्वोऽनिवारितप्रसरः । सर्वत्र किं न कुर्यात्पापमविरामपरिणामः ! ॥५९॥
दिग्गमनपरिमाणे गृहीते जीवानां भवति नियमेन । जीवदयापरिणामः सुविशुद्धो नित्यकालमपि ॥६०॥
तेन च भवत्यहिंसा भावेन निश्चिता सदाकालम् । तया च निर्जरा निश्चितं तस्मादेतद् ग्रहीतव्यम् ॥६१॥
चिन्तयितव्यं च नमः साधुभ्यो ये सदा निरारम्भाः । विहरन्ति विप्रमुक्ता नगराकरमण्डितां वसुधाम् ॥६२॥
ते धन्यास्तेभ्यो नम ईर्यादिरता विहरन्ति वसुधायाम् । विधिविहितवरविहारा हारा इव भुवनलक्ष्म्याः ॥
ताभ्यामपि सम्यक्त्वादिर्गृहीतो गृहिधर्मसारजिनधर्मः । अतिसविशेषं संक्षेपतश्च सम्यग् दिग्व्रतं तु ॥६४॥
नत्वा मुनिं पुनरपि प्राप्तौ गेहे तौ प्रयत्नेन । पालयतो गृहीतधर्मं सम्यक् सम्यक्त्वादिकम् ॥६५॥
ततोऽन्यदा प्रवृत्तौ विकसितनीलोत्पलकलितशरदि । उज्जयिनीं प्रति गन्तुं गृहीत्वा प्रवरभाण्डानि ॥६६॥
अथ तत्रापि भाण्डानि गृहीत्वा तान्येवान्येऽपि । प्राप्ता बहवो वणिजो बहुदेशानां ततस्तत्र ॥६७॥
अतिशयसमर्घं जातं भाण्डं ततो दृष्ट्वा भाण्डशालायाम् । क्षिपल्लँघुभ्राता मेघरथेनायं भणितः ॥६८॥
बान्धव ! गम्यतां वाराणस्यां यत्तत्रार्घ्यत एतत् । अन्यथोपक्षयेणापि मूलाद् हानिरिह भविष्यति ॥६९॥
ततो मनोरथेन भणितं भज्यते दिग्व्रतमेवम् । लाभे पुनः संदेहो निःसंदेहो नियमभङ्गः ॥७०॥

नो पुणरवि वणिज्जेणं निरुवइस्संति तह य धम्मस्स । होही वुड्ढी न जओ गिहिणो दव्वेण सा हो॥
तो तेणं पडिभणियं को उवहासो नयं पवन्नाण । परदव्वाइवहारे जेणं सो होइ वणियाणं ॥७३॥
ववहरमाणाण पुणो होइ सुलाहो कयावलाभो वा । संगामेवि हु सुहडा हारंति जिणंति कइयावि ॥७४॥
एवं तु न भणियव्वं पढमवणिज्जेण मूलहाणीए । पुणरवि य मए वणिज्जं नहु कायव्वंति जं भणियं ॥
जइवि गुरुवल्लिगहणे भग्गकमो कहवि केसरी जाओ । तहवि य मत्तगयाणं पुणोवि कुंभत्थलं दलइ ॥
जं भणसि पुणवि पियरो वणिजत्थं नेय पट्ठविस्संति । का अम्हाणं हाणी जइ एवं ते करिस्संति !॥
जं भणसि धम्मवुड्ढी दव्वेणं होइ सावयजणस्स । तंपि न जुत्तं किं कोवि कुणउ तित्तंपि धम्मत्थं !॥
यतः ;—

"अन्यायोपात्तवित्तेन यो हितं हि समीहते । भक्षणात् कालकूटस्य सोऽभिवाञ्छति जीवितम्"॥

इयाइसुजुत्तीहिं निरुत्तरो सो कओवि तं भणइ । जइ एवं तो बंधव ! मज्झ विभागं समप्पेसु"॥७९॥
तो तं पइ सो जंपइ सव्वंपि धणं धरेसु नियधामे । इह गमिउं कइवि दिणे पिऊण पासे गमिस्सामि ॥
तहवि नय नियमभंगं करेमि मणसावि निच्छओ एस । इत्तो परओ जम्हा दिसिव्वयं समहियं होइ॥
तुज्झवि न जुत्तमेयं मं मोत्तुं तह वयंपि भंजेउं । वाणारसीए गमणं दव्वपिवासाए नडियस्स ॥८२॥
तो देवरो जंपइ मा पभणसु किंपि इत्थ विसयम्मि । गंतव्ववमस्सं चिय नियपुत्तपरिरक्खणट्ठाए ॥
तो तं दव्वं सव्वं समप्पियं तस्स, सोवि सत्थेण । सह पत्थिओ कमेणं पत्तो वाणारसिं नयरिं ॥८४॥

देवरेण भणितं प्रथमं वाणिज्येन निर्गताघाताम् । तत उपहासं करिष्यावहे लोकात्, तथा च पितरौ ॥७१॥
नो पुनरपि वाणिज्येन निरूपयिष्यतस्तथा च धर्मस्य । भविष्यति वृद्धिर्न यतो गृहिणो द्रव्येण सा भवति ॥७२॥
ततस्तेन प्रतिभणितं क उपहासो नयं प्रपन्नानाम् ? । परद्रव्याद्यपहारे येन स भवति वणिजाम् ॥७३॥
व्यवहरमाणानां पुनर्भवति सुलाभः कदाप्यलाभो वा । संग्रामेऽपि हि सुभटा हारयन्ति जयन्ति कदापि ॥७४॥
एवं तु न भणितव्यं प्रथमवाणिज्येन मूलहान्याम् । पुनरपि च मया वाणिज्यं न हि कर्तव्यमिति यद् भणितम् ॥
यद्यपि गुरुवल्लीग्रहणे भग्नक्रमः कथमपि केसरी जातः । तथापि च मत्तगजानां पुनरपि कुम्भस्थलं दलयति ॥
यद् भणसि पुनरपि पितरौ वाणिज्यार्थं नैव प्रस्थापयिष्यतः । काऽस्माकं हानिर्यद्येवं तौ करिष्यतः ॥७७॥
यद् भणसि धर्मवृद्धिर्द्रव्येण भवति श्रावकजनस्य । तदपि न युक्तं किं कोऽपि करोतु [illegible] धर्मार्थम् ॥
इत्यादिसुयुक्तिभिर्निरुत्तरः स कुतोऽपि तं भणति । यद्येवं ततो बान्धव ! मम विभागं समर्पय ॥७९॥
ततस्तं प्रति स जल्पति सर्वमपि धनं धर निजधाम्नि । इह गमयित्वा कत्यपि दिनान् पित्रोः पार्श्वे गमिष्यामि ॥
तथापि न च नियमभङ्गं करोमि मनसापि निश्चय एषः । इतः परतो यस्माद् दिग्व्रतं समधिकं भवति ॥८१॥
तवापि न युक्तमेतद् मां मुक्त्वा तथा व्रतमपि भङ्क्त्वा । वाराणस्यां गमनं द्रव्यपिपासया नटितस्य ॥८२॥
ततो देवरो जल्पति मा प्रभण किमप्यत्र विषये । गन्तव्यमवश्यमेव निजपुत्रपरिरक्षणार्थम् ॥८३॥
ततस्तद् द्रव्यं सर्वं समर्पितं तस्य, सोऽपि सार्थेन । सह प्रस्थितः क्रमेण प्राप्तो वाराणसीं नगरीम् ॥८४॥

सुंकवियं तं भंडं अवलविउं किंपि तस्स मज्झाओ । तं सुंकपालएहिं नायं गहियं च सेसंपि ॥८५॥
जायं समग्घतरयं मणुट्ठियं नेय मूलमुल्लंपि । तो धम्माउ पमत्तो चिंतासयसंकुलत्ताओ ॥८६॥
बीओ पुण उज्जेणीवत्थव्ववणिमहिंदसीहस्स । गेहम्मि गमइ दिवहे सद्धम्मपरायणो धणियं ॥८७॥
अह अन्नया कयावि हु नरिंदवरनंदणो उदयपालो । बालवयंससमेओ कीलंतो काणणे कम्मि ॥
दट्ठो भुयंगमेणं पायंगुट्ठम्मि तक्खणेणेव । पडिओ धरणीइ तओ समुट्ठिओ कलयलो झत्ति ॥८९॥
तो कहियं एक्केणं कुमारमित्तेण राउले गंतुं । नरवइणो जह कुमरो दट्ठो अहिणा बहिं देव ! ॥९०॥
तं सोउं नरवइणा नरे निरूवित्तु पवरगारुडिया । आहूया तत्थ तओ समगं नीया सबहुमाणं ॥९१॥
विसवसविसप्पिपीडं कुमरं दट्ठुं नरिंदविंदेण । भणियं एसो निज्जउ भवणे जेणुंजिमो देव ! ॥९२॥
विहियं तहेव रन्ना तेहिवि विहिणा स उंजिओ पयओ । निययगुरूवइट्ठं अगयंपि पउंजिमं तत्तो ॥
जो जो किंपि पउंजइ सो सो विसघारिओव्व भूवीढे । लुठइ विलंबन्तोच्चिय तो भीमो नरवई भणइ ॥
भो भो तलार ! विपरह सव्वओ पडहयं तहा भणह । जो कुमरं जीवावइ तस्सद्धं देइ रज्जस्स ॥९५॥
एयं तेणवि विहियं सव्वओ मंतवाइणो इंति । नय थेवोवि विसेसो विसेण पुण धारिया सव्वे ॥९६॥
तो खुहिओ सव्वजणो हाहारावो पुरे समुच्छलिओ । पइगेहं पइहट्टं सोऊण मणोरहेण तयं ॥९७॥
भणिओ महिंदसीहो जइ तं पभणेसि ता अहं कुमरं । तक्खणमित्तेणं चिय पउणसरीरं करेमि जओ ॥
मज्झवि गुरूवएसो इह विसए कोवि विज्जए पवरो । इय सोऊणं भणिओ महिंदसीहेण सो एवं ॥९८॥

शुल्कितं तद् भाण्डमपलप्य किमपि तस्य मध्यात् । तत् शुल्कपालैर्ज्ञातं गृहीतं च शेषमपि ॥८५॥
जातं समर्घतरं समुत्थितं नैव मूलमूल्यमपि । ततो धर्मात् प्रमत्तश्चिन्ताशतसंकुलत्वात् ॥८६॥
द्वितीयः पुनरुज्जयिनीवास्तव्यवणिग्महेन्द्रसिंहस्य । गेहे गमयति दिवसान्सद्धर्मपरायणो गाढम् ॥८७॥
अथान्यदा कदापि हि नरेन्द्रवरनन्दन उदयपालः । बालवयस्यसमेतः क्रीडन् कानने कस्मिन् ॥८८॥
दष्टो भुजंगमेन पादाङ्गुष्ठे तत्क्षणेनैव । पतितो धरण्यां ततः समुत्थितः कलकलो झटिति ॥८९॥
ततः कथितमेकेन कुमारमित्रेण राजकुले गत्वा । नरपतये यथा कुमारो दष्टोऽहिना बहिर्देव ! ॥९०॥
तत् श्रुत्वा नरपतिना नरान् निरूप्य प्रवरगारुडिकाः । आहूतास्तत्र ततः समं नीताः सबहुमानम् ॥९१॥
विषवशविसर्पिपीडं कुमारं दृष्ट्वा नरेन्द्रवृन्देन । भणितमेष नीयतां भवने येन युज्महे देव ! ॥९२॥
विहितं तथैव राज्ञा तैरपि विधिना स युक्तः प्रयतः । निजगुरूपदिष्टमगदमपि प्रयुक्तं ततः ॥९३॥
यः यः किमपि प्रयुनक्ति स स विषघातितवद् भूपीठे । लुठति विह्वल एव ततो भीमो नरपतिर्भणति ॥९४॥
भो भोः पुरारक्षक ! विसरत सर्वतः पटहं तथा भणत । यः कुमारं जीवयति तस्मै अर्धं ददाति राज्यस्य ॥
एवं तेनापि विहितं सर्वतो मन्त्रवादिन आयान्ति । न च स्तोकोऽपि विशेषो विषेण पुनर्धारिताः सर्वे ॥९६॥
ततः क्षुभितः सर्वजनो हाहारावः पुरे समुच्छलितः । प्रतिगेहं प्रतिहट्टं श्रुत्वा मनोरथेन तत् ॥९७॥
भणितो महेन्द्रसिंहो यदि त्वं प्रभणसि तदाहं कुमारम् । तत्क्षणमात्रेणैव प्रगुणशरीरं करोमि यतः ॥९८॥

मा मा मणम्मि एवं चिंतसु तं वच्छ ! जेण जो कोवि । तस्स पउंजइ विज्जं मंतं तंतं व सो सहसा ॥
विसधारिओव्व लुट्टइ महीइ अहियं नरिंदविंदोवि । का तत्थ तुज्झ गणणा गुणलवजुत्तस्स वणियस्स?॥
यतः,

"यस्य वज्रमणेर्भेदे भिद्यन्ते लोहसूचयः । करोतु तत्र किं नाम नारीनखविलेखनम् ! ॥"

मा हु अकंडे खंडसु नियजीयं वच्छ ! वारिओ विरम । इय सोउं सो पभणइ एवं चिय नत्थि संदेहो॥
किंतु करुणावरुज्झइ इत्तियलोयस्स दुक्खभरियस्स । परदुक्खक्खयकज्जे पुरिसाणं तिणसमं जीयं ॥
यतः,

जीयं कासु न इट्ठं लच्छी कस्स न वल्लहा होइ । अवसरपत्ताइं पुणो दुन्निवि तिणयाउ लहुयंति॥१०४॥
नवरं पच्छिमरयणीए अज्ज जं सुमिणयं मए दिट्ठं । लक्खेमि तयणुसारेण सव्वमवि अत्तणो कुसलं॥
इय सोउं सो नीओ महिंदसीहेण नरवइसमीवं । कहिया य तस्स सत्ती, रन्ना तो दंसिओ कुमरो ॥
तेणवि तस्स समीवे पविसंतेणं निसीहिया भणिया । पंचपरमिट्ठिसंथवमिणमो भणिउं समाढत्तो ॥
विहडियपयंडमोहे अट्ठमहापाडिहेररूवसोहे । भवियकमलपडिबोहे नमिमो जिणनाहसंदोहे ॥१०८॥
सिद्धिसुहसमिद्धाणं दंसणवरनाणतेयनिद्धाणं । तइलोयपसिद्धाणं नमो नमो सव्वसिद्धाणं ॥१०९॥
कंदप्पकरिहरीणं निम्मलगुणरयणरोहणगिरीणं । पणओ हं सूरीणं पंचविहायारधारीणं ॥११०॥
मयणानलविज्झाए अणवरयविसममाहुसज्झाए । सिद्धिवहूनिज्झाए पयओ पणमामुवज्झाए ॥१११॥
धरियसमसव्वसंगे दुद्धरतवचरणनिसमुसियंगे । पहुविसमहिउयसग्गे नमिमो भत्तीए मुणिवग्गे ॥११२॥

ममापि गुरूपदेश इह विषये कोऽपि विद्यते प्रवरः । इति श्रुत्वा भणितं महेन्द्रसिंहेन स एवम् ॥१०१॥
मा मा मनस्येवं चिन्तय त्वं वत्स ! येन यः कोऽपि । तस्य प्रयुङ्क्ते विद्यां मन्त्रं तन्त्रं वा स सहसा ॥
विषधारित इव लुठति मह्यामधिकं नरेन्द्रवृन्दमपि । का तत्र तव गणना गुणलवयुक्तस्य वणिजः ?॥१०२॥
मा खल्वकाण्डे खण्डय निजजीवितं वत्स ! वारितो विरम । इति श्रुत्वा स प्रभणत्येवमेव नास्ति संदेहः ॥
किन्तु करुणावरुध्यते एतावल्लोकस्य दुःखभृतस्य । परदुःखक्षयकार्ये पुरुषाणां तृणसमं जीवितम् ॥१०३॥
जीवितं कस्य नेष्टं लक्ष्मीः कस्य न वल्लभा भवति । अवसरप्राप्ते पुनर्द्वे अपि तृणाद् लघयतः ॥१०४॥
नवरं पश्चिमरजन्यामद्य यः स्वप्नो मया दृष्टः । लक्षयामि तदनुसारेण सर्वमप्यात्मनः कुशलम् ॥१०५॥
इति श्रुत्वा स नीतो महेन्द्रसिंहेन नरपतिसमीपम् । कथिता च तस्य शक्तिः, राज्ञा ततो दर्शितः कुमारः ॥
तेनापि तस्य समीपे प्रविशता नैषेधिकी भणिता । पञ्चपरमेष्ठिसंस्तवमिमं भणितुं समारब्धः ॥१०७॥
विघटितप्रचण्डमोहान् अष्टमहाप्रातिहार्यरूपशोभान् । भविककमलप्रतिबोधान् नमामो जिननाथसंदोहान् ॥१०८॥
सिद्धिसुखसमृद्धेभ्यो दर्शनवरज्ञानतेजःस्निग्धेभ्यः । त्रैलोक्यप्रसिद्धेभ्यो नमो नमः सर्वसिद्धेभ्यः ॥१०९॥
कन्दर्पकरिहरिभ्यः निर्मलगुणरत्नरोहणगिरिभ्यः । प्रणतोऽहं सूरिभ्यः पञ्चविधाचारधारिभ्यः ॥११०॥
[illegible] । सिद्धिवधू[illegible] प्रणमाम्युपाध्यायान् ॥१११॥

इदाण गओ [illegible] दाणं [illegible] पुरिसाण । मज्झ [illegible] निवडियं तिहुयणंपि निच्चाहियं होहि ॥११३॥
इय [illegible] सिद्धीणं [illegible] सिद्धिपुराणं । [illegible] ॥११४॥
[illegible] कुमार [illegible] [illegible] [illegible] । [illegible] [illegible] निसुणं [illegible] ॥
[illegible] [illegible] [illegible] । [illegible] विहिणा निवगरुणं [illegible] ॥११६॥
" श्री" ह्रीं" [illegible] नमः"
[illegible] भणइ निवसुओ कुमर । [illegible] [illegible] [illegible] !॥
[illegible] [illegible] कुसुमवसओ । [illegible] [illegible] [illegible] ॥
[illegible] [illegible] । [illegible] कुमरेण ॥११९॥
[illegible] कुमरेण [illegible] । [illegible] दाविमो ॥१२०॥
[illegible] [illegible] कुमराहि । [illegible] भणसि ॥१२१॥
किंतु कुमरेण [illegible] जिणधम्मो [illegible] । [illegible] गुरुं [illegible] ॥१२२॥
[illegible] [illegible] । कुमर महायस ! [illegible] विणिसिरिहिओ विहिमो॥
[illegible] [illegible] । [illegible] [illegible] ॥
[illegible] कुमरं [illegible] । पुच्छइ ताय ! [illegible] ॥१२५॥
[illegible] भणइ । [illegible] विहिणा [illegible] देवविसंति ? ॥१२६॥

[illegible] कुमार [illegible] । [illegible] गुणिवर्गैः ॥११२॥
[illegible] । मत्पूर्वनिपतित त्रिभुवनमपि निच्चाहितं धैः ॥११३॥
इति [illegible] सिद्धिपुरं [illegible] । [illegible] ॥११४॥
[illegible] [illegible] । [illegible] शिवपुरं लभते॥
[illegible] कुमारकर्णमूले । तदनिधाने विधिना [illegible] भणति ॥११६॥
[illegible] [illegible] कुमार ! ॥११७॥
[illegible] । [illegible] तथा मिथ्यात्व तम इव दिनमणिमूर्तेः ॥११८॥
पूर्व [illegible] । [illegible] कुमारेण ॥११९॥
[illegible] कुमारेण [illegible] । [illegible] ॥१२०॥
[illegible] पुन. [illegible] । [illegible] स्वस्थानं यामि यदि भणसि ॥१२१॥
किन्तु कुमारेण कार्यो जिनधर्मो नृपतिनापि [illegible] । [illegible] गुरुं [illegible] ॥१२२॥
[illegible] [illegible] । कुमर महायशः ! [illegible] विहितो विदितः॥
[illegible] [illegible] । [illegible] ॥१२४॥
तत [illegible] । पृच्छति तात ! विस्मितोऽपि कथयति सकलमपि ॥

सो भणइ सुणेसु, आसी इह भरहे सिवपुरम्मि सिवभद्दो । सिट्ठी सम्मद्दिट्ठी पियवई भारिया तस्स
ताणं च पंच पुत्ता परोप्परं नेहनिब्भरा सव्वे । वरुणगुणचंदसुंदरजसएवमहिंदनामाणो ॥१२८॥
धम्मम्मि निरहिलासा दुल्ललिया तह अणत्थकुलभवणं । अह सिट्ठिजाणसालाए आगया सूरिणो केवि ॥
तो तव्वंदणहेउं इंतं नयरीजणं पलोएउं । सिट्ठिपुट्ठीए लग्गा पंचवि पुत्ता समणुरत्ता ॥१३०॥
वंदिय उवविट्ठाणं सूरीवि कहइ ताण जिणधम्मं । सम्मं सम्मत्ताई सिट्ठीवि तओ इमं भणइ ॥१३१॥
पहु ! मह एए पुत्ता उप्पन्ना चेव सावयकुलम्मि । नवरं देवगुरूणं जाणंति न नाममित्तंपि ॥१३२॥
चिट्ठंतु ताव सावयवयाण अइयारभंगयविसेसा । तो गुरुणा ते भणिया न समं तुम्हाण इय काउं ॥
बहुकल्लोलममाउल्लनिमिजलकरिमयरतंतुसंकिन्ने । जह जलहिम्मि अपारे पडियं न हु लब्भए रयणं ॥
रागाइगाहरउद्दे जम्मजरामरणरोयकल्लोले । मणुयत्तणंपि इय तह नट्ठं दुल्लहं भवसमुद्दे ॥१३५॥
मणुयत्तणेवि लद्धे खाइयसम्मगुणगणोवेए । भवजलहिजाणवत्तं दुलहो जिणदेसिओ धम्मो ॥१३६॥
लद्धम्मिवि लद्धे उत्तमसयणम्मि दाऊण वणदवं सुयइ । निच्चिंतो कोवि जहा सम्मुहवायम्मि वायंते ॥१३७॥
धम्मम्मि जो पमायइ जरमच्चुहरगणेरिए इंते । मरणदवे आसन्ने तह सोवि नरो मुणेयव्वो ॥१३८॥
पज्जलिओ अगणिनीरे दज्झंते मंदिरम्मि जो सुयइ । भवदुहसंकडपडिओ सो खलु धम्मे पमायए ॥१३९॥
पत्ते मणुयत्ते नेरोहि व मंदिरे मुणिगंजो । जो सुयइ सुहासत्तो सो खलु धम्मे पमायए ॥१४०॥

ततः राजादिसकलं मनोरथो व्यन्तरमिदं भणति । कथं पूर्वभवे विहिता सकलङ्का देशविरतिरिति ! ॥१२६॥
स भणति शृणु, आसीदिह भरते शिवपुरे शिवभद्रः । श्रेष्ठी सम्यग्दृष्टिः प्रियंवदा भार्या तस्य ॥१२७॥
तयोश्च पञ्च पुत्राः परस्परं स्नेहनिर्भराः सर्वे । वरुणगुणचन्द्रसुन्दरयशोदेवमहेन्द्रनामानः ॥१२८॥
धर्मे निरभिलाषा दुर्ललिता अनर्थकुलभवनम् । अथ श्रेष्ठियानशालायामागताः सूरयः केऽपि ॥१२९॥
तद्वन्दनहेतोरायान्तं नगरीजनं प्रलोक्य । श्रेष्ठिपृष्ठे लग्नाः पञ्चापि पुत्राः समनुरक्ताः ॥१३०॥
वन्दित्वोपविष्टेभ्यः सूरिरपि कथयति तेभ्यो जिनधर्मम् । सम्यक् सम्यक्त्वादि श्रेष्ठ्यपि तत इदं भणति ॥१३१॥
प्रभो ! ममैते पुत्रा उत्पन्ना एव श्रावककुले । किन्तु देवगुरूणां जानन्ति न नाममात्रमपि ॥१३२॥
तिष्ठन्तु तावत् श्रावकव्रतानामतिचारभङ्गविशेषाः । ततो गुरुणा ते भणिता न समं युष्माकमिति कृत्वा ॥
बहुकल्लोल[illegible]सङ्कीर्णे । यथा जलधावपारे पतितं न खलु लभ्यते रत्नम् ॥१३४॥
रागादिग्राहरौद्रे जन्मजरामरणरोगकल्लोले । मनुजत्वमपि तथा नष्टं दुर्लभं भवसमुद्रे ॥१३५॥
मनुजत्वेऽपि लब्धे [illegible] । भवजलधियानपात्रं दुर्लभो जिनदेशितो धर्मः ॥१३६॥
[illegible] । निश्चिन्तः कोऽपि यथा सम्मुखवाते वाति ॥१३७॥
[illegible] । मरणदवे आसन्ने तथा सोऽपि नरो ज्ञातव्यः ॥१३८॥
[illegible] । [illegible] स खलु धर्मे प्रमाद्यति ॥१३९॥
[illegible] । [illegible] स खलु धर्मे प्रमाद्यति ॥१४०॥

विहडंति निबिडघडिया पुरिसत्था नियमओ पमाएण । चिरविहडियावि लहु संघडंति सुविढत्तधम्माणं ॥
इयाइदेसणं निसुणिऊण ते सिट्ठिनंदणा सूरिं । पभणंति जस्स धम्मस्स जोगया अम्ह तं कहह ॥१४२॥
तो तेसिं सव्वेसिं सद्दंसणदंसणं कयं गुरुणा । पाणिवहाईविरई परूविया जाव दिसिविरई ॥१४३॥
इत्तियमित्तं तेहिवि पडिवन्नं सेसमवि सद्दहियं । परिचत्तं मिच्छत्तं जावज्जीवंपि तिविहेण ॥१४४॥
तो सिट्ठी अइहिट्ठो वंदित्तु भणइ एरिसं वयणं । केणव केण न भणिया एए सद्धम्मविसयम्मि ॥१४५॥
किंतु घडे लुट्टइ जलं जह भरियघडस्स तह इमेसिंपि । इत्तियदिणाणि वयणं धम्मायरियाण विहिवसओ ॥
इण्हिं पुण एएसिं अमयं पिव परिणओ तवाएसो । तो सिट्ठिसुया भणिया गुरुणा धम्मे दिढा होह ॥१४७॥
एवंति पभणिऊणं गुरुपयपउमे नमित्तु सट्ठाणे । सिट्ठिसमेया पत्ता गमंति कालं समाउत्ता ॥१४८॥
सव्वत्थवि लद्धजसा धम्मिट्ठा सच्चवाइणो वणिणो । धणुवेयं पइ कुसला रिद्धिसमिद्धा य संजाया ॥१४९॥
अह नयरनिवेणं ताण पसिद्धिं सुणित्तु सिवभद्दो । भणिओ पणयपुरस्सरमेगंते सायरं एवं ॥१५०॥
सिट्ठि ! मह नत्थि कोवि हु भाया जणओ य सयणवग्गो य । ता एए नियपुत्ता भणसु जहा मज्झ साहिज्जे ॥
वट्टंति मए सद्धिं भमंति भुंजंति जंति कज्जेसु । अन्नह न हवइ कइयावि मज्झ मणनिव्वुई सिट्ठि ! ॥
तो सिट्ठी पभणइ मे तुज्झायत्तं खु जीवियव्वंपि । का तणयाणं गणणा, परं इमे सावया सयया ॥१५३॥
खरकम्मनिओगाणं विरया निरयाइदुक्खहेऊण । चीइवंदणाइकिच्चं कुव्वंति वयंति मुणिपासे ॥१५४॥

विघटन्ते निबिडघटिताः पुरुषार्था नियमतः प्रमादेन । चिरविघटिता अपि लघु संघटन्ते स्वार्जितधर्मणाम् ॥
इत्यादिदेशनां श्रुत्वा ते श्रेष्ठिनन्दनाः सूरिम् । प्रभणन्ति यस्य धर्मस्य योग्यतास्माकं तं कथय ॥१४२॥
ततस्तेभ्यः सर्वेभ्यः सद्दर्शनदर्शनं कृतं गुरुणा । प्राणिवधादिविरतिः प्ररूपिता यावद् दिग्विरतिः ॥१४३॥
इयन्मात्रं तैरपि प्रतिपन्नं शेषमपि श्रद्धितम् । परित्यक्तं मिथ्यात्वं यावज्जीवमपि त्रिविधेन ॥१४४॥
ततः श्रेष्ठी अतिहृष्टो वन्दित्वा भणतीदृशं वचनम् । केन वा केन न भणिता एते सद्धर्मविषये[1] ॥१४५॥
किन्तु बहिर्लुठति जलं यथा भृतघटस्य तथैषामपि । इयद्दिनानि वचनं धर्माचार्याणां विधिवशतः ॥१४६॥
इदानीं पुनरेतेषाममृतमिव परिणतस्तवादेशः । ततः श्रेष्ठिसुता भणिता गुरुणा धर्मे दृढा भवत ॥१४७॥
एवमिति प्रभण्य गुरुपदपद्मं नत्वा स्वस्थाने । श्रेष्ठिसमेताः प्राप्ता गमयन्ति कालं समायुक्ताः ॥१४८॥
सर्वत्रापि लब्धयशसो धर्मिष्ठाः सत्यवादिनो वणिजः । धनुर्वेदं प्रति कुशला ऋद्धिसमृद्धाश्च संजाताः ॥१४९॥
अथ नगरनृपेण तेषां प्रसिद्धिं श्रुत्वा शिवभद्रः । भणितः प्रणयपुरस्सरमेकान्ते सादरमेवम् ॥१५०॥
श्रेष्ठिन् ! मम नास्ति कोऽपि हि भ्राता जनकश्च स्वजनवर्गश्च । तस्मादेतान्निजपुत्रान् भण यथा मम साहाय्ये ॥
वर्तन्ते मया सार्धं भ्रमन्ति भुञ्जते यान्ति कार्येषु । अन्यथा न भवति कदापि मम मनोनिर्वृतिः श्रेष्ठिन् ! ॥
ततः श्रेष्ठी प्रभणति मे तवायत्तं खलु जीवितव्यमपि । का तनयानां गणना, परमिमे श्रावकाः सदयाः ॥१५३॥
खरकर्मनियोगेभ्यो विरता निरयादिदुःखहेतुभ्यः । चैत्यवन्दनादिकृत्यं कुर्वन्ति व्रजन्ति मुनिपार्श्वे ॥१५४॥

---

१ ग. मविसेय म'।

ता कह पहुसाहिज्जे वट्टिस्संतीह मह सुया एए ? । तो भणियं नरवइणा खरकम्माइं न कारिस्सं॥१५५
चीवंदणाइकिच्चं कुव्वंते कोवि नो निवारेही । किंतु मह संनिहाणं मोत्तव्वं नेय एएहिं ॥१५६॥
तो पडिवन्नं तेणवि निववयणं सोवि नियगिहं पत्तो । पच्चूसे ते तणया सिक्खं दाऊण पेसविया ॥
तेवि निवरायपासे चिट्ठंति कुणंति नियमणुट्ठाणं । इय वच्चंते काले कयावि ते पभणिया रन्ना ॥१५८॥
जइ संरइ मह कज्जं मनुट्ठियं किंपि सिज्झइ तुमेहिं । तो ते भणंति आइससु देव !, सो जंपए एवं ॥
चउरो महनरवइणो विलोट्टिया चउदिसिंपि अइवलिणो । पंचमओ मयलायलदुग्गाउ विद्दवइ मह देसं॥
तो तुब्भे बुद्धिबलेण संगया गरुयगयरहभडसमेया । पंचवि पंचाणुवरिं जहसत्ति जस्स जो जोग्गो ॥१६१॥
सो गच्छउ तस्सुवरिं वयमिह देसस्स मज्झयारम्मि । चिट्ठिस्सामो तम्हा संवहह झडत्ति इय भणिए ॥
तापसगासं पत्ता साहंति निवेण जं रहे भणिया । तो सो लहु गंतूणं निवस्स सम्मुहं भणइ एवं ॥१६३॥
निसुणइ मह विन्नत्तिं देवो पसिऊण मज्झ लहुपुत्तं । इत्थेव धरउ अन्नन्न कज्जाइं मा निरूवेउ ॥१६४॥
नेमित्तिएण जम्हा वीसमवरिसम्मि तस्स निद्दिट्ठा । पाणंतियावई पहु ! वीसमवरिसंपि तं एवं ॥१६५॥
तो भणियं नरवइणा इत्थेव ठियस्स किं न सा होही ? । भवियव्वयाइ नासो न हवेइ कयावि निरुवक्कमो ॥
एवं चिय सो पभणइ नरवर इह आवई हवइ दुविहा । सोवक्कमनिरुवक्कमभेएणं तत्थ पढमाए ॥१६७॥
हवइ गुणो उवयारेहिं कम्मक्खओ न उण इयराए । ताण विसेसं जाणइ सव्वन्नू न उण छउमत्थो ॥
ता अविगप्पं जणो कायव्वो आवयाए दुविहाए । सोवक्कमाए विगमो इयराइ निच्छियं मरणं ॥१६९॥

तस्मात्कथं प्रभुसाहाय्ये वर्तिष्यन्त इह मम सुता एते ? । ततो भणितं नरपतिना खरकर्माणि न कारयिष्ये ॥
चैत्यवन्दनादिकृत्यं कुर्वन्तं कोऽपि नो निवारयिष्यति । किन्तु मम संनिधानं मोक्तव्यं नैतैः ॥१५६॥
ततः प्रतिपन्नं तेनापि नृपवचनं सोऽपि निजगृहं प्राप्तः । प्रत्यूषे ते तनयाः शिक्षां दत्त्वा प्रेषिताः ॥१५७॥
तेऽपि नृपराजपार्श्वे तिष्ठन्ति कुर्वन्ति नियमनुष्ठानम् । इति व्रजति काले कदापि ते प्रभणिता राज्ञा ॥१५८॥
यदा स्मरति मम कार्यं मनुष्यितं किमपि सिध्यति युष्माभिः । ततस्ते भणन्त्यादिश देव !, स भणत्येवम् ॥
चत्वारो महानरपतयो विलोटिताश्चतुर्दिक्ष्वप्यतिबलिनः । पञ्चमो मलयाचलदुर्गाद् विद्रवति मम देशम् ॥
तस्माद् यूयं बुद्धिबलेन संगता गुरुगजरथभटसमेताः । पञ्चापि पञ्चानामुपरि यथाशक्ति यस्य यो योग्यः ॥
स गच्छतु तस्योपरि, वयमिह देशस्य मध्ये । स्थास्यामस्तस्मात् संवहत झटितीति भणिते ॥१६१॥
तापसकाशं प्राप्ताः कथयन्ति नृपेण यद्रहसि भणिताः । ततः स लघु गत्वा नृपस्य संमुखं भणत्येवम् ॥१६३॥
शृणोतु मम विज्ञप्तिं देवः प्रसद्य मम लघुपुत्रम् । अत्रैव धारयत्वन्यत्र कार्याणि मा निरूपयतु ॥१६४॥
नैमित्तिकेन यस्माद्विंशतिवर्षे तस्य निर्दिष्टा । प्राणान्तिकापत् प्रभो ! विंशतिवर्षमपि तदेवम् ॥१६५॥
ततो भणितं नरपतिनात्रैव स्थितस्य किं न सा भविष्यति ? । भवितव्यताया नाशो न भवति कदापि निरुपक्रमः ॥
[illegible] न [illegible] द्विविधा । सोपक्रमनिरुपक्रमभेदेन तत्र प्रथमायाम् ॥१६७॥
[illegible]

किच्चाउरविलओ जो पुरिसो सो होइ वरिससयआऊ। इय लोयपवाओवि हु सुव्वइ इय कहाणगं एत्थं॥
तथाहि;—

आसि पुरा सुपसिद्धो पोयणपुरसामिओ मियंकमुहो। नीइपरो तस्सचिवो भज्जा से रोहिणी नाम॥
अह तीइ गब्भसंभवतइए मासम्मि पुच्छिओ तेण। नेमित्तिओ जहेसा पसवइ सुयमहव दुहियं वा?॥१७२॥
तेणवि भणियं पुत्तं परमिह वरिसाइं वीस जा जत्तो। कायव्वो से इहरा कुलक्खयं निच्छयं काही॥
जं जारिसम्मि लग्गे पसिणो जम्मोवि तम्मि से होही। ताणुवरिं पुण कमसो कुलवुड्ढिं सोवि काहित्ति॥
भूमिहरयम्मि तम्हा पसवोवि इमीइ तह विहेयव्वो। जह नवि जाणइ कोवि हु सुयजम्मो गब्भभावोवि॥
तो सचिवो भूमिहरे तप्पभिइं चिय धरेइ रोहिणियं। कालेण सावि पसवइ पुत्तं तत्थट्ठिया चेव॥१७६॥
तब्भइणीए सव्वं सूइकम्मं कयं तओ सावि। पट्ठविया परदेसे माया पुण कुणइ निच्चंपि॥१७७॥
नियसुयसुस्सूसं, तो इय जाव गयाइं पंच वरिसाइं। तत्तो य तं समप्पइ लेहायरियस्स पढणत्थं॥१७८॥
लक्खणसाहिच्चपमाणमाइयं दसहिं वच्छरेहिंपि। तेणवि पढाविओ सो गेच्छेई तहवि तप्पासे॥१७९॥
मंतिगिहस्सासन्ने अह निवसइ बालपंडिया एक्का। तीए तस्सुज्झाओ पुट्ठो भो! कत्थ तं जासि?॥
निच्चंपि सयणभोयणसमएच्चिय दीससे तओ तेण। कहियं पओयणेणं गच्छामि कयावि कत्थवि य॥
सो तीए सो पुट्ठो मंतिगिहे निच्चमेव पविसंतं। नीहरमाणं च तुमं पिच्छामी केण कज्जेण?॥१८२॥

तस्मादविकल्पं यत्नः कर्तव्य आपदि द्विविधायाम्। सोपक्रमाया विगम इतरस्यां निश्चितं मरणम्॥१६९॥
कृत्यातुरविलो यः पुरुषः स भवति वर्षशतायुष्कः। इति लोकप्रवादोऽपि हि श्रूयत इति कथानकमत्र॥

आसीत्पुरा सुप्रसिद्धः पोतनपुरस्वामी मृगाङ्कमुखः। नीतिपरस्तत्सचिवो भार्या तस्य रोहिणी नाम॥
अथ तस्या गर्भसंभवतृतीये मासे पृष्टस्तेन। नैमित्तिको यथैषा प्रसोष्यते सुतमथवा दुहितरं वा?॥१७२॥
तेनापि भणितं पुत्रं परमिह वर्षाणि विंशतिं यावद्यत्नः। कर्तव्यस्तस्येतरथा कुलक्षयं निश्चयं करिष्यति॥
यद् यादृशे लग्ने प्रश्नो जन्मापि तस्मिंस्तस्य भविष्यति। तेषामुपरि पुनः क्रमशः कुलवृद्धिं सोऽपि करिष्यतीति॥
भूमिगृहे तस्मात्प्रसवोऽप्यस्यास्तथा विधातव्यः। यथा नैव जानाति कोऽपि हि सुतजन्म गर्भभावमपि॥
ततः सचिवो भूमिगृहे तत्प्रभृत्येव धरति रोहिणीम्। कालेन सापि प्रसूते पुत्रं तत्र स्थितैव॥१७६॥
तद्भगिन्या सर्वं सूतिकर्म कृतं ततः सापि। प्रस्थापिता परदेशे माता पुनः करोति नित्यमपि॥१७७॥
निजसुतशुश्रूषां, तत इति यावद्गतानि पञ्च वर्षाणि। ततश्च तं समर्पयति लेखाचार्याय पठनार्थम्॥१७८॥
लक्षणसाहित्यप्रमाणादिकं दशभिर्वत्सरैरपि। तेनापि पाठितः स गच्छति तथापि तत्पार्श्वे॥१७९॥
मन्त्रिगृहस्यासन्नेऽथ निवसति बालपण्डितैका। तया तस्योपाध्यायः पृष्टो भोः! कुत्र त्वं यासि?॥१८०॥
नित्यमपि शयनभोजनसमय एव दृश्यसे, ततस्तेन। कथितं प्रयोजनेन गच्छामि कदापि कुत्रापि च॥
ततस्तया स पृष्टो मन्त्रिगृहे नित्यमेव प्रविशन्तम्। निस्सरन्तं च त्वां पश्यामि केन कार्येण?॥१८२॥

---

१ ग तरस वरिसो जम्मो भाओ।

तो पभणइ मा पुच्छसु वच्छे ! तुच्छाउ जेण इत्थीओ । अइरहसंपि हु कहियं पयडीकुव्वंति सहसेव॥
तो तीइ सवहपुव्वं सव्वंपि हु पुच्छिऊण विन्नाए । निययघराउ सुरंगा खणाविया जाव भूमिहरं ॥१८४॥
गंतूण सुरंगाए दिट्ठो सो सचिवसंतिओ पुत्तो । तेणवि सा तो पुट्ठा का सि तुमं आगया किमिह ?॥
सा भणइ सिट्ठितणया इमागया तुज्झ दंसणनिमित्तं । कत्थ वससित्ति भणिए तेणं, सा कहइ तस्स पुरो॥
इत्थेव नयरमज्झे घरदेउलकूववाविरमणिज्जं । तुहघरपच्चासन्ने मह पिउणो पवरघरमत्थि ॥१८७॥
पुट्ठा पुणोवि तेणं घरपुरमाईणि किंसरूवाणि । जे किल चंदाइच्चा नाममालाए मे पढिया ॥१८८॥
तेसिंपि किं सरूवं भणियं तो तीइ कुमर ! मइ सद्धिं । आगच्छ जेण सव्वं पच्चक्खं तुज्झ पयडेमि॥१८९॥
तो तीए मग्गलग्गो नीहरिओ सो पुरस्स मज्झम्मि । जं जं पिच्छइ तं तं पुच्छइ तो तीए पासम्मि ॥१९०॥
पुणरवि तीए नीओ सट्ठाणे पभणिया य सा एवं । निच्चंपि दंसियव्वं एएण कमेण मह सव्वं ॥१९१॥
तो पुव्वपओगेणं पइदियहं दंसए नयरमज्झे । महताराइं सव्वं तो भणियं राउले नेसु ॥१९२॥
दूरट्ठियाए तीए तंपि हु से दंसियं, इय कमेण । पायं सव्वोवि हु तस्स दंसिओ वत्थुनिउरंबो ॥१९३॥
भणियं नाहं एत्तो तुज्झ सयासम्मि आगमिस्सामि । जइ कहवि हु तुज्झ पिया वियाणई तो य मह पिउणो॥
कुणइ अणत्थं किंपि हु, तुज्झवि किं हिंडिएण बहुएण । नेमित्तियस्स वयणंपि साहिउं सा गया, तहवि॥
पइरयणीइ भमंतस्स तस्स केणवि तिदंडिणा सद्धिं । जाओ अईव नेहो, अद्देसीकारिणी विज्जा ॥१९६॥

ततः प्रभणति मा पृच्छ वत्से ! तुच्छा येन स्त्रियः । अतिरहस्यमपि हि कथितं प्रकटीकुर्वन्ति सहसैव ॥
ततस्तया शपथपूर्वं सर्वमपि पृष्ट्वा विज्ञाते । निजगृहात् सुरङ्गा खानिता यावद् भूमिगृहम् ॥१८४॥
गत्वा सुरङ्गया दृष्टः स सचिवसत्कः पुत्रः । तेनापि सा ततः पृष्टा काऽसि त्वमागता किमिह ? ॥१८५॥
सा भणति श्रेष्ठितनयाऽहमागता तव दर्शननिमित्तम् । कुत्र वसामीति भणिते तेन, सा कथयति तस्य पुरः ॥
अत्रैव नगरमध्ये गृहदेवकुलकूपवापीरमणीयम् । त्वद्गृहप्रत्यासन्ने मम पितुः प्रवरगृहमस्ति ॥१८७॥
पृष्टा पुनरपि तेन गृहपुरादीनि किंस्वरूपाणि ? । यौ किल चन्द्रादित्यौ नाममालायां मया पठितौ ॥१८८॥
तयोरपि किं स्वरूपं, भणितं ततस्तया कुमार ! मया सार्धम् । आगच्छ येन सर्वं प्रत्यक्षं तव प्रकटयामि ॥
ततस्तया मार्गलग्नो निःसृतः स पुरस्य मध्ये । यद्यत् पश्यति तत्तत्पृच्छति ततस्तस्याः पार्श्वे ॥१९०॥
पुनरपि तया नीतः स्वस्थाने प्रभणिता च सैवम् । नित्यमपि दर्शयितव्यमेतेन क्रमेण मम सर्वम् ॥१९१॥
ततः पूर्वप्रयोगेण प्रतिदिवसं दर्शयति नगरमध्ये । महत्तारादि सर्वं ततो भणितं राजकुले नय ॥१९२॥
दूरस्थितया तया तदपि हि तस्य दर्शितम्, इति क्रमेण । प्रायः सर्वोऽपि खलु तस्य दर्शितो वस्तुनिकुरम्ब ॥
भणितं नाहमितस्तव सकाशम् आगमिष्यामि । यदि कथमपि हि तव पिता विजानीयात्तथा मम पितुः ॥
कुर्यादनर्थं कमपि खलु, तवापि किं हिण्डितेन बहुना । नैमित्तिकस्य वचनमपि कथयित्वा सा गता तदपि ॥
प्रतिरजनि भ्रमतस्तस्य केनापि त्रिदण्डिना सार्धम् । जातोऽतीव स्नेहः, अदृश्यीकारिणी विद्या ॥१९६॥

---

१ क. ख [illegible] । २ क. ख [illegible] ।

तो से तेणं दिन्ना, तीइ पभावेण सो परिभमंतो । अक्खलिओ कइयावि हु पत्तो निववासभवणम्मि ॥
पाहरिएहिं अनाओ गिण्हइ तो दप्पणं रयणमइयं । खग्गं छुरियं तह बाहुरक्खयं बीयपसमेयं ॥१९८॥
धवलिया य चुन्नेण नासिया नरवरस्स, नियठाणे । आगंतु सो सुत्तो गोवेउं दप्पणाईयं ॥१९९॥
रायावि हु पच्चूसे निद्दाविगमम्मि उट्ठए जाव । किर दप्पणं गहेही पलोयणत्थं न ता नियइ ॥२००॥
अंगपडिचारियाए दिट्ठा चुन्नेण धवलिया नासा । नरवइणो तो भणियं तीए कह चुन्नओ लग्गो ? ॥
तो अन्नदप्पणेणं मुहं पलोइत्तु चिंतए कुविओ । केणेयं मह विहियं, खिवेइ खग्गम्मि तो दिट्ठिं ॥२०२॥
तंपि न पिच्छइ छुरियंपि नेय तो बाहुरक्खयं नियइ । तंपि न पासइ तो खुब्भमाणसो भणइ पाहरिए ॥
रे रे केणवहरियं सव्वस्सं मज्झ कहह मुणिऊण । तेहिं भणियं नरेसर! न कोवि इह आगओ अन्नो ॥
वासभवणस्स दारं पिहियं अम्हेहिं अड्ढरत्तम्मि । गयनिद्दा निद्दंदा थक्का उद्धट्ठिया चेव ॥२०५॥
तो रन्नावि हु रोसारुणच्छिणा दप्पणाइवुत्तंतो । कहिओ सचिवाण, तओ नीइघडेणं इमं भणियं ॥
जो तुम्हाणवि भवणे उब्भडभडकोडिसंकडे विसइ । न हु चोरो सो सामिय! सामन्ननरो मुणेयव्वो ॥
किंपुण विज्जासिद्धो अदिस्सीकरणसंगओ वावि । विज्जाहरोव्व नूणं दुग्गिज्झो भडसहस्साणं ॥२०८॥
तो पहु! संपइ किज्जउ मज्झे चउहट्टयस्स धवलहरं । अइउच्चं दुप्पवेसं बहुपाहरिएहिं परिकिन्नं ॥२०९॥
कुमरी वासवदत्ता मुच्चउ तत्थेव जुव्वणभिरामा । भणिऊणं जह भद्दे! परिणेयव्वो तए सोवि ॥२१०॥
जो कोवि दप्पणाई अप्पइ तुह पणइणीए बुद्धीए । तं लग्गं सुमुहुत्तो सुपसत्थं तं दिणं चेव ॥२११॥

ततस्तस्मै तेन दत्ता, तस्याः प्रभावेण स परिभ्रमन् । अस्खलितः कदापि हि प्राप्तो नृपवासभवने ॥१९७॥
प्राहरिकैरज्ञातो गृह्णाति ततो दर्पणं रत्नमयम् । खड्गं क्षुरिका तथा बाहुरक्षकं बीजकसमेतम् ॥१९८॥
धवलिता च चूर्णेन नासिका नरवरस्य, निजस्थाने । आगत्य स सुप्तो गोपयित्वा दर्पणादिकम् ॥१९९॥
राजापि खलु प्रत्यूषे निद्राविगम उत्तिष्ठति यावत् । किल दर्पणं ग्रहीष्यति प्रलोकनार्थं न तावत्पश्यति ॥
अङ्गपरिचारिकया दृष्टा चूर्णेन धवलिता नासा । नरपतेस्ततो भणितं तया कथं चूर्णो लग्नः ? ॥२०१॥
ततोऽन्यदर्पणेन मुखं प्रलोक्य चिन्तयति कुपितः । केनेदं मम विहितं, क्षिपति खड्गे ततो दृष्टिम् ॥२०२॥
तमपि न पश्यति क्षुरिकामपि नैव ततो बाहुरक्षकं पश्यति । तमपि न पश्यति ततः क्षुब्धमानसो भणति प्राहरिकान् ॥
रे रे केनापहृतं सर्वस्वं मम कथयत ज्ञात्वा । तैर्भणितं नरेश्वर! न कोऽपीहागतोऽन्यः ॥२०४॥
वासभवनस्य द्वारं पिहितमस्माभिरर्धरात्रे । गतनिद्रा निर्द्वन्द्वाः स्थिता ऊर्ध्वस्थिता एव ॥२०५॥
ततो राज्ञापि खलु रोषारुणाक्ष्णा दर्पणादिवृत्तान्तः । कथितः सचिवेभ्यः, ततो नीतिघटेनेदं भणितम् ॥२०६॥
यो युष्माकमपि भवन उद्भटभटकोटिसंकटे विशति । न खलु चौरः स स्वामिन्! सामान्यनरो ज्ञातव्यः ॥
किन्तु विद्यासिद्धोऽदृश्यीकरणसंगतो वापि । विद्याधर इव नूनं दुर्ग्राह्यो भटसहस्राणाम् ॥२०८॥
ततः प्रभो! संप्रति क्रियतां मध्ये चतुर्हट्टकस्य धवलगृहम् । अत्युच्चं दुष्प्रवेशं बहुप्राहरिकैः परिकीर्णम् ॥
कुमारी वासवदत्ता मुच्यतां तत्रैव यौवनाभिरामा । भणित्वा यथा भद्रे! परिणेतव्यस्त्वया सोऽपि ॥२१०॥

इय निच्छयं विहेउं तइए पहरम्मि नियगिहं पत्तो । मंती भोयणकज्जे पढमं चिय पुत्तपासम्मि ॥२१२॥
पट्ठवए तज्जणणिं भोयणकज्जेण तेण सा पुट्ठा । अम्मो ! किमज्ज कज्जं जं लग्गा एत्तिया वारा ? ॥
तीएवि तस्स कहिओ पुव्वुत्तो दप्पणाइवुत्तंतो । ता जा तल्लंभत्थं कओ उवाओ गिहाईओ ॥२१४॥
तुह पिउणा, तो सोवि हु इत्तियवेलाए आगओ गेहे । तयणुमया संपत्ता तो लग्गा इत्तिया वारा ॥
इय सोऊणं काउं च भोयणं सो विसज्जए जणणिं । अह चउहट्टयमज्झे रन्ना विहियम्मि धवलहरे ॥
वासवदत्ताए तहिं ठियाए रयणीइ सोवि संपत्तो । अदिस्सो गहिऊणं तं निवखग्गं, तओ तीए ॥२१७॥
'को सि तुमं' सो पुट्ठो कहेइ को इत्तियाए रयणीए । कुव्वइ परगिहगमणं, तो नाओ तीइ सो एसो ॥
मुट्ठो जेण नरिंदो, इंदो किं एस अहव खयरिंदो । रूवेण कामदेवो देवो वा दाणवो वावि ॥२१९॥
अह होउ जो व सो वा परिणेयव्वो मए इमो नियमा । इय चिंतिवि तस्स कराओ तीए गहिऊण करवालं ॥
भणिओ परिणसु इण्हिं ममं महाभाग ! निययभागेहिं । पत्त, तो सो जंपइ कह तं अन्नायकुलभवणं ॥
मं परिणसि, सा पभणइ सव्वं चिय साहियं तुह गुणेहिं । किंतु निवदप्पणाइवि समप्पियव्वं तए मज्झ ॥
इय भणिउं उव्वूढो तीए संखेवओ खणं तत्थ । ठाउं सगिहे पत्तो पइरयणिं जाइ तप्पासे ॥२२३॥
सव्वंपि समप्पइ दप्पणाई सावि हु निवस्स पेसेइ । तहवि न मुंचइ रोसं राया पुव्वेण जं भणियं ॥
भणिओ सचिवो रन्ना वासवदत्तं भणेसु गंतूणं । केणावि उवाएणं जेण समप्पेइ तं मज्झ ॥२२५॥

यः कोऽपि दर्पणादीनर्पयति तव प्रणयिन्या बुद्ध्या । तल्लग्नं सुमुहूर्तः सुप्रशस्तं तद् दिनमेव ॥२११॥
इति निश्चयं विधाय तृतीये प्रहरे निजगृहं प्राप्तः । मन्त्री भोजनकार्ये प्रथममेव पुत्रपार्श्वे ॥२१२॥
प्रस्थापयति तज्जननीं भोजनकार्येण तेन सा पृष्टा । अम्ब ! किमद्य कार्यं यल्लग्न एतावान् वारः ॥२१३॥
तयापि तस्मै कथितः पूर्वोक्तो दर्पणादिवृत्तान्तः । तावत्तल्लाभार्थं कृत उपायो गृहादिकः ॥२१४॥
तव पित्रा, ततः सोऽपि खल्वियद्वेलायामागतो गेहे । तदनुमता संप्राप्ता ततो लग्न एतावान् वारः ॥२१५॥
इति श्रुत्वा कृत्वा च भोजनं स विसृजति जननीम् । अथ चतुर्हट्टमध्ये राज्ञा विहिते धवलगृहे ॥२१६॥
वासवदत्तायां तत्र स्थितायां रजन्यां सोऽपि संप्राप्तः । अदृश्यो गृहीत्वा तं नृपखड्गं, ततस्तया ॥२१७॥
'कोऽसि त्वं' स पृष्टः कथयति क इयत्यां रजन्याम् । करोति परगृहगमनं, ततो ज्ञातस्तया स एषः ॥२१८॥
मुष्टो येन नरेन्द्रः, इन्द्रः किमेषोऽथवा खगेन्द्रः । रूपेण कामदेवो देवो वा दानवो वापि ॥२१९॥
अथ भवतु यो वा स वा परिणेतव्यो मयायं नियमात् । इति चिन्तयित्वा तस्य करात्तया गृहीत्वा करवालम् ॥
भणितः परिणयेदानीं मां महाभाग ! निजभाग्यैः । प्राप्ता, ततः स जल्पति कथं त्वमज्ञातकुलभवनम् ॥
मां परिणयसि, सा भणति सर्वमेव कथितं तव गुणैः । किन्तु नृपदर्पणाद्यपि समर्पयितव्यं त्वया मम ॥
इति भणित्वोढस्तया संक्षेपतः क्षणं तत्र । स्थित्वा स्वगृहे प्राप्तः प्रतिरजनि याति तत्पार्श्वे ॥२२३॥
सर्वमपि समर्पयति दर्पणादि सापि खलु नृपाय प्रेषयति । तथापि न मुञ्चति रोषं राजा पूर्वेण यो भणितः ॥
भणितः सचिवो राज्ञा वासवदत्तां भण गत्वा । केनाप्युपायेन येन समर्पयति तं मम ॥२२५॥

जइ मरिहि त्थं तिप मो उत्तो पसाउ मए ! वर मग्गु । जस्स दइअस्स उवरि मो इच्छिआ, दिज्ज पम्हु ॥
तहवि हु एवं दिव्वइ णाहि हु जीओ णिव्वुअ ओ मे । ता भणिअं णरवइणो इच्छिआवि ण हु दाणं ॥
कण्णाओ कुविअप्पा ठविआ गंथेण अन्धि घोरे । दविणीदा तुह दुहिआ वासदहिया विणेण ॥२२८॥
अहवि णा तह णवि कुसाइ, ता वयणइं । आणाविअस्स णरवइ पहु ! णिव्वववत्त पावइ ॥
दुहापुणोहि णिवार दुमासिआण ण होइ । वासवरस्स एव भणाविआ णिवरई त्य ॥२३०॥
जारिसु अप्प णयाइ जेण पसाय करेमि त णाघं । तारिवि कहिय पत्तो णिव्ववरं, सोवि पडिसणइ ॥
एवं निवाणमावि णायस्स दंसहं पण सुयणु ! । तहवि भूवइणो पुण कहिउ तस्स पडिवयणं ॥२३२॥
इय कहे वहति णासो पुणो णिवरस गयवाए । तो सो अडिस्समाणो जंपयं पह णह णहि ॥२३३॥
सिहाविदि णिवाणस णाह णिहं गइ जाव पत्त वसिआ । अत्ता सुवस्स पत्ता भणिआ मा गत्त विसूराहि ॥
आयवि पवरो हाहिर समाढिणे ण इय महंत । तेण णहिब विहिअं णिवपुणो दंसिओ रण्णो ॥
देवाविअ ण दट्ठूण कवाइगुणाइवण्णवंदिवे । णियअंक काऊण पुणो पुणो चुंबिअ भणिओ ॥२३६॥
मह जिइ दिण्णविय तुज्ज पिआ णहि मह पणो वच्छ ! । तहवि वहइ पउणाणिविइं पओसच्च ॥
इय णाहिदोवि वयस्स वाणारसाइ पुण । णियअंकम्हिअे मा वंक सुहंसइ णियवसं ॥२३८॥
अह णयर पुणवासे सुहदुहा भवणगअो दंसी । वडिदुंपे वीणसंवे कविण, ससइस्य णं गहणा ॥२३९॥
सुहदुह णिवणयणं पुरा वंसी पय, तोर वं वविअं । सुव्वा पिआ, मा एवं वणसु तेणावि मह विहिअं ॥

अथ कारयामि स्वयमेव यज्ञोत्सवं धनानि नाथ ! वद गृहाणु । तस्य सदैव दयालु दुहितुर्वरदिन, नृपो भणति ॥
यदि वरं सर्वदेवं निश्चित तथापि हि वचं निवर्तेत मा मे । तदा भणित गाविन दुर्वासनयापि न हि दोष. ॥
कन्याया कुदृशस्य धनेन निवेशयित्वा गोपे । परिणीता तव दुहिता मालाभवित्वा विवाहेन ॥२२८॥
अद्यापि न मर्त्यदेवो महानपि ययिक, ता मात्रयाय । आनापयन्ता भवति प्रभो ! निवरमर्थात् पार्थे ॥२२९॥
दुष्टादिगुणैवर्जितमपि पारवीकार्य न योग्यम् । वासवदेव भणिता निवपतिमत्र ॥२३०॥
आनय मम कर्माच येन प्रसाद करोमि तस्य गुरुम् । तथापि कथित वधुर्दुःखवचनं, सोऽपि प्रतिभणति ॥
एतद्देवान्तरेपि कनिष्ठ दर्शनं सुतनु ! । तथापि भूपेन पुन कथित तस्य प्रतिवचनम् ॥२३२॥
इति कथं प्रसाद आप पुनो नृपस्य समवाद । तत सोऽदृश्यमानो लोकैनेति यथा तथापि ॥२३३॥
सर्वांदया निजमनसं याति गृहे भावयत्यच्च धर्मांजि । आनानि सुतस्य पद्मानन्दिना मा गच्छ विषुरार्थे ॥
आह्लादय प्रवरो गमिष्यामि सत्पादितान्ते नाथ संदेह. । तथा तथैव विहित निजपुत्रो दर्शितो राज्ञे ॥२३५॥
तेनापि स दृष्ट्वा रूपादिगुणादिवर्णनशवितम् । निजाङ्के कृत्वा पुन. पुनश्चुम्बित्वा भणितः ॥२३६॥
स्वयि दृष्टे इह एव तव पिता तथापि मम मनो वत्स ! । तद्दर्शनमपि वान्छति शाणगतिविर्य चकोर इव ॥
इति मनसिदिनमपि प्रथम संपादयन्निबोधिनि पुत्रकेन । निजाङ्कस्थितं स धरति गुरस्नेहनिर्भरतः ॥२३८॥
अथ नगरति गुनवासे सुमहूर्ते आयासितो मन्त्री । परिपूर्णे दिने वर्षे, ससैन्य स सहसा ॥२३९॥

सचिवेण समालिंगिवि कहियं सव्वंपि पुव्वनिद्दिट्ठं । नेमित्तियस्स वयणं तत्तो घरउवरि सो नीओ ॥
मज्जणयाई काराविऊण सचिवेण अप्पणा सद्धिं । सो नीओ निवपासे तं नमिउं दोवि उवविट्ठा ॥२४२
तो पुट्ठो नरवइणा मंती, सो भणइ एस मह पुत्तो । तो भणइ निवो न कयावि [illegible] पुत्त [illegible]
तो मंती कहइ निवस्स सवणमूलम्मि निहुयसद्देण । नेमित्तियस्स भणियं तह य उवायं च जहविहियं
जावेवं सो साहइ ताव य सो बालहारनरसहिओ । मंतिसुयस्सवि पुत्तो जणयं दट्ठूण नेहेण ॥२४५
ताओ ताउत्ति पयंपिरो य आलिंगिऊण निरु गाढं । तस्संकम्मि निविट्ठो दिट्ठो सनिवेण लोएण ॥२४६
तो तक्खणेण खुद्धो मंती जा किंचि जंपिही तत्थ । ता भूवइणा भणिओ किं तं सो वीरवरपुरिसो?॥
एवंति तेण भणिए आहूओ नरवरेण नियपासे । आलिंगिऊण संभासिउं च उववेसिओ सविहे ॥२४८॥
तो पंचंगपसायं दाऊणं तह य तुरयकरिकोसं । उक्कोसं गुरुदेसं आवासं सयलरिउवासं ॥२४९॥
अह अन्नया य पुट्ठो रन्ना मंतिस्स नंदणो एवं । किं भो! कुलुग्गएणवि अणज्जकज्जं कयं तुमए? ॥
नेमित्तियस्स वयणं कहियं सव्वंपि तेण जह निसुयं । जणयाओ, तो राया भणइ सच्चो स नेमित्ती ॥
तेण भणियं नरेसर! सच्चाइं मज्झ एत्थ कम्माइं । कम्मवसगेण जम्हा देव! मएणुट्ठियं एयं ॥२५२॥
सुहमसुहं नक्खत्तरासीदिवसाइं कम्मसंजणियं । जाएइ जम्मसमए समएवि जओ इमं भणियं ॥२५३॥
सव्वो पुव्वकयाणं कम्माणं पावए फलविवागं । गहनक्खत्ताई पुणो निमित्तमित्तं चिय हवंति ॥२५४॥

दृष्ट्वा निजजननीं पृष्टा क एषः, तया तस्य कथितम् । तव पिता, तस्मादेतं प्रणम तेनापि तथा विहितम् ॥
सचिवेन समालिङ्ग्य कथितं सर्वमपि पूर्वनिर्दिष्टम् । नैमित्तिकस्य वचनं ततो गृहोपरि स नीतः ॥२४१॥
मज्जनादि कारयित्वा सचिवेनात्मना सार्धम् । स नीतो नृपपार्श्वे तं नत्वा द्वावप्युपविष्टौ ॥२४२॥
ततः पृष्टो नरपतिना मन्त्री, स भणत्येष मम पुत्रः । ततो भणति नृपो न कदापि श्रुतं तव सुतजन्म ॥२४३॥
ततो मन्त्री कथयति नृपस्य श्रवणमूले निभृतशब्देन । नैमित्तिकस्य भणितं तथा चोपायं च यथाविहितम् ॥
यावदेवं स कथयति तावच्च स बालधारनरसहितः । मन्त्रिसुतस्यापि पुत्रो जनकं दृष्ट्वा स्नेहेन ॥२४५॥
तातस्तात इति प्रजल्पिता चालिङ्ग्य निश्चितं गाढम् । तस्याङ्के निविष्टो दृष्टः सनृपेण लोकेन ॥२४६॥
ततस्तत्क्षणेन क्षुब्धो मन्त्री यावत्किञ्चिदपि जल्पिष्यति तत्र । तावद् भूपतिना भणितः किं त्वं स वीरवरपुरुषः!॥
एवमिति तेन भणिते आहूतो नरवरेण निजपार्श्वे । आलिङ्ग्य संभाष्य चोपवेशितः सविधे ॥२४८॥
ततः पञ्चाङ्गप्रसादं दत्त्वा तथा च तुरगकरिकोशम् । उत्कृष्टं गुरुदेशमावासं सकलरिपुवासम् ॥२४९॥
अथान्यदा च पृष्टो राज्ञा मन्त्रिणो नन्दन एवम् । किं भोः! कुलोद्गतेनाप्यनार्यकार्यं कृतं त्वया! ॥२५०॥
नैमित्तिकस्य वचनं कथितं सर्वमपि तेन यथा श्रुतम् । जनकात्, ततो राजा भणति सत्यः स नैमित्तिकः ॥
तेन भणितं नरेश्वर! सत्यानि ममात्र कर्माणि । कर्मवशगेन यस्माद् देव! मयानुष्ठितमेतत् ॥२५२॥
शुभमशुभं नक्षत्रराशिदिवसादि कर्मसंजनितम् । जायते जन्मसमये समयेऽपि यत इदं भणितम् ॥२५३॥
सर्वः पूर्वकृतानां कर्मणां प्राप्नोति फलविपाकम् । ग्रहनक्षत्रादयः पुनर्निमित्तमात्रमेव भवन्ति ॥२५४॥

किञ्च ।

दव्वं खित्तं कालं भावं च भवेइ कारणं गरुअं । असुहसुहकम्मभवणे विसेसओ सोवक्कमकम्मे ॥२५५॥
इच्चाइ निसुणिऊणं सचिवसुयाओ निवो भवुव्विग्गो। तं चिय रज्जे ठविउं गिण्हिवि दिक्खं गओ मोक्खं ॥
इय कहिउं सो सिट्ठी सिवभद्दो भणइ नरवई ! एवं। दुविहाए आवईए तो जत्तो होइ कायव्वो॥२५७॥
तेण जह मंतिणा नियसुयस्स विहिओ तहविहोवाओ। तह वयमवि तं कुणिमो तुज्झाणाए नियसुयस्स ॥
तो रण्णाणुन्नाए धरिओ सो नियगिहम्मि जत्तेण। सेसा चउरो तणया रायाएसे सपाइट्ठा ॥२५९॥
तो रण्णा ते सव्वे निरोविया चउदिसासु बलकलिया। जहजोग्गं सत्तूणं पसाहणत्थं च, इत्तो य॥२६०॥
मलयाचलम्मि चलिओ पढमो चउरंगिणीइ सेणाए। पत्तो कमेण आवासिओ य दुग्गस्स तन्नट्ठे॥२६१॥
इत्तो महिंदसीहो बहुणसिणेहेण तरलियविवेओ। कहकहवि हु नीहरिओ गिहाउ, पत्तो य तप्पासे ॥
तत्थेव तेण धरिओ महया जत्तेण, सिद्धिणो लेहो। पट्ठविउं जाणावइ बंधुसरूवंपि, इत्तो य ॥२६३॥
आगंतूणं इक्केण पविरमवरेण तत्थ सो सहसा। भणिओ मह पसिऊणं वच्छ ! पयच्छेसु एगंतं॥२६४॥
तेणवि तहत्ति विहियं कहियं तेणावि जह गुहामज्झे। चिट्ठइ गरुयसुरंगा उद्दइगमा माणुसपवेसा॥२६५॥
ता जाव दुग्गमज्झं तम्मि य धवलहरमज्झसिज्जाए। दुग्गाहिवई चिट्ठइ, तप्पासे नेमि जइ मज्झ॥२६६॥
अप्पेसि इमं दुग्गं, सोवि हु पडिवेवि तस्स तं वयणं। तेण समं चिय चलिओ मोत्तुं लहु भायरं सिविरे ॥
संपत्तो धवलहरे तस्स य मज्झम्मि सबरराओवि। भज्जाए सह सुत्तो पयंसिओ थेरपुरिसेण ॥२६८॥

द्रव्यं क्षेत्रं कालो भावश्च भवति कारणं गुरु । अशुभशुभकर्मभवने विशेषतः सोपक्रमकर्मणि ॥२५५॥
इत्यादि श्रुत्वा सचिवसुतात् नृपो भवोद्विग्नः । तमेव राज्ये स्थापयित्वा गृहीत्वा दीक्षां गतो मोक्षम् ॥२५६॥
इति कथयित्वा स श्रेष्ठी शिवभद्रो भणति नरपते ! एवम् । द्विविधायामापदि ततो यत्नो भवति कर्तव्यः ॥
तेन यथा मन्त्रिणा निजसुतस्य विहितस्तथाविधोपायः । तथा वयमपि तं कुर्मस्तवाज्ञया निजसुतस्य ॥२५८॥
ततो राज्ञानुज्ञाते पुनः स निजगृहे यत्नेन । शेषाश्चत्वारस्तनया राजादेशे समादिष्टाः ॥२५९॥
ततो राज्ञा ते सर्वे निरूपिताश्चतुर्दिक्षु बलकलिताः । यथायोग्यं शत्रूणां प्रसाधनार्थं च, इतश्च ॥२६०॥
मलयाचले चलितः प्रथमश्चतुरङ्गिण्या सेनया । प्राप्तः क्रमेणावासितश्च दुर्गस्य तलहट्टे ॥२६१॥
इतो महेन्द्रसिंहो बन्धुस्नेहेन तरलितविवेकः । कथंकथमपि खलु निःसृतो गृहात् प्राप्तश्च तत्पार्श्वे ॥२६२॥
तत्रैव तेन धृतो महता यत्नेन, श्रेष्ठिने लेखम् । प्रस्थाप्य ज्ञापयति बन्धुस्वरूपमपि, इतश्च ॥२६३॥
आगत्यैकेन स्थविरशबरेण तत्र स सहसा । भणितो मम प्रसद्य वत्स ! प्रयच्छैकान्तम् ॥२६४॥
तेनापि तथेति विहितं कथितं तेनापि यथा गुहामध्ये । तिष्ठति गुरुसुरङ्गोद्दइगमा मानुषप्रवेशा ॥२६५॥
तावद् यावद् दुर्गमध्यं तस्मिंश्च धवलगृहमध्यशय्यायाम् । दुर्गाधिपतिस्तिष्ठति, तत्पार्श्वे नयामि यदि मम ॥
अर्पयसीमं दुर्गं, सोऽपि हि मत्वा तस्य तद् वचनम् । तेन सममेव चलितो मुक्त्वा लघुभ्रातरं शिविरे ॥
संप्राप्तो धवलगृहे तस्य च मध्ये शबरराजोऽपि । भार्यया सह सुप्तः प्रदर्शितः स्थविरपुरुषेण ॥२६८॥

तो वरुणनिउत्तेहिं पुरिसेहिं बंधिऊण सकलत्तो। नियडेहिं निगडिऊणं समप्पिओ दंडनाहस्स॥२६९॥
तेणवि नियपहुपासम्मि पेसिओ तलवरस्स अप्पेउं। दाऊणं संबलयं तह सत्तंगंपि तल्लच्छि॥२७०॥
नरवइउवायणत्थं, समप्पिउं तह जिणिंदपडिमाओ। फालिहरयणमयाओ पिउणोवि हु पूयणनिमित्तं॥
थेरसुयं तब्भणिएण ठावए दुग्गनायगपयम्मि। वरुणो दुग्गम्मि तहा नियपहुआणं च दावेइ॥२७२॥
इत्तो महिंदसीहस्स साहियं दुग्गगिरिसमीवम्मि। केणवि सबरनरेणं विवरं तह कप्पमप्पेउं॥२७३॥
तो परिवारं वंचिवि करे करेऊण कप्पटिप्पणयं। तब्भणियविहाणेणं पविसइ तो विवरमज्झम्मि॥२७४॥
ता जाव वंतरीए भवणं पासेइ तीएलंकरियं। पढमगुणठाणठियाए तीए सो पभणिओ दट्ठुं॥२७५॥
उवविससु रमसु मं नाह! जेण वंतरपणंगणा अहयं। सो भणइ दुविहतिविहं देवीण रयम्मि मह नियमो॥
तो कुद्धा सा पणभइ किमिहागमणम्मि कारणं कहसु। जइ न ममं उवभुंजसि, भणइ सो कोउगेणेव॥२७७॥
पत्तो ता तं दंससु किंचिवि मह कोउयंति, सा भणइ। मह रमणाउ किमन्नं जं तं पत्थेसि रे मूढ!॥२७८॥
जइ न ममं रमसि तुमं संपयमवि ता मरेसि रे नूणं। सो भणइ हवउ मरणंपि नियमनिरयस्स पसयच्छि!॥
परं मह साहसु समभूमिभागओ किद्दिरं तुहावासो। तीए भणियं बहुजोयणाइं, तो भणइ सो एवं॥२८०॥
जइ एवं ता मज्झं अहोदिसिं जोयणम्मि गंतव्वे। अहियगमणेण जाओ दिसिव्वए दुइयअइयारो॥२८१॥
इय सोउं सा कुविया पण्हिपहारेण हणिहिही जाव। ता अंतरम्मि पडिओ सम्मदिट्ठी सुरो कोवि॥२८२॥

ततो वरुणनियुक्तैः पुरुषैर्बद्ध्वा सकलत्रः। निगडैर्निगडयित्वा समर्पितो दण्डनाथाय॥२६९॥
तेनापि निजप्रभुपार्श्वे प्रेषितः पुररक्षायार्पयित्वा। दत्त्वा शम्बलं तथा सप्ताङ्गामपि तल्लक्ष्मीम्॥२७०॥
नरपत्युपायनार्थं, समर्प्य तथा जिनेन्द्रप्रतिमाः। स्फटिकरत्नमयीः पितुरपि हि पूजननिमित्तम्॥२७१॥
स्थविरसुतं तद्भणितेन स्थापयति दुर्गनायकपदे। वरुणो दुर्गे तथा निजप्रभ्वाज्ञां च दापयति॥२७२॥
इतो महेन्द्रसिंहस्य कथितं दुर्गगिरिसमीपे। केनापि शबरनरेण विवरं तथा कल्पमर्पयित्वा॥२७३॥
ततः परिवारं वञ्चयित्वा करे कृत्वा कल्पटिप्पनकम्। तद्भणितविधानेन प्रविशति ततो विवरमध्ये॥२७४॥
तावद् यावद् व्यन्तर्या भवनं पश्यति तयाऽलंकृतम्। प्रथमगुणस्थानस्थितया तया स प्रभणितो दृष्ट्वा॥२७५॥
उपविश रमय मां नाथ! येन व्यन्तरपणाङ्गनाऽहम्। स भणति द्विविधत्रिविधं देवीनां रते मम नियमः॥२७६॥
ततः क्रुद्धा सा प्रभणति किमिहागमने कारणं कथय। यदि न मामुपभुङ्क्ते, भणति स कौतुकेनैव॥२७७॥
प्राप्तस्तस्मात् त्वं दर्शय किञ्चिदपि मम कौतुकमिति, सा भणति। मम रमणात्किमन्यद्यत्त्वं प्रार्थयसे रे मूढ!॥
यदि न मां रमयसि त्वं सांप्रतमपि तदा म्रियसे रे नूनम्। स भणति भवतु मरणमपि नियमनिरतस्य मृगाक्षि!॥
परं मम कथय समभूमिभागात् कियद्दूरं तवावासः। तया भणितं बहुयोजनानि, ततो भणति स एवम्॥
यद्येवं तदा ममाधोदिशि योजने गन्तव्ये। अधिकगमनेन जातो दिग्व्रते द्वितीयातिचारः॥२८१॥
इति श्रुत्वा सा कुपिता पार्ष्णिप्रहारेण हनिष्यति यावत्। तावदन्तरे पतितः सम्यग्दृष्टिः सुरः कोऽपि॥

---

१ क. नं ६°।

तेणुक्खिविउं सो हरिणि आणिओ वरुणसिविरमज्झम्मि। दिव्वे वत्थे दाउं स गओ सट्ठाणमह वरुणो॥२८३॥
कयउवओगो जा उड्ढदिसिवए जोयणं तओ सरइ। इय जोयणदुगमाणं गमणं नाऊण झूरेइ॥२८४॥
सव्वविरइं धरेउं मह सत्ती दूरओ गया इण्हिं। एगमुग्गभरुव्वहणे असमत्थो किं गिरिं वहइ?॥२८५॥
कह ते न वंदणिज्जा कह ते पूयारिहा न हु हवंति। मुणिणो महाणुभावा जावज्जीवंपि जे पययाः॥२८६॥
पालिंति सव्वविरइं मणवइकाएण तिविहतिविहम्मि। ही ही अहमेण मए विराहिया देसविरईवि॥२८७॥
एवमणुसोइऊणं वरुणो ओयरइ दुग्गनयराओ। संपत्तो आवासे महिंदसीहस्स तो कहइ॥ २८८॥
सव्वं अइयाराई सोवि हु साहेइ अप्पणो चरियं। अइयारमहोदिसिसंभवं च तो तेण संजुत्तो॥२८९॥
तट्ठाणाओ नयरिं वरुणो पत्तो नमंसिओ राया। कहियं सव्वंपि तओ जहट्ठियं दुग्गगहणाई॥२९०॥
नियनियमस्सवि भंगो पसाहिओ, नरवरेण सो भणिओ। न हु तत्थ तुज्झ दोसो मज्झ निओगेण थेवोवि॥
इत्तो पुव्वदिसाए सिट्ठिसुओ आसि पेसिओ पुव्विं। जो गुणचंदभिहाणो सो पत्तो देससंधीए॥२९.२॥
तो समरदामरेणं पुव्वदिसाभूसणेण भूवइणा। गुणचंदस्साभिमुहं भणावियं नियपदूयाओ॥२९३॥
जह मज्झ देसमज्झे मा पविसमु जा न संमुहो अहयं। संपत्तो वणिपुत्तय! इह अत्थे अत्थि तुह आणा॥
देवगुरूणं नियसामिणो य ता जाव पंचमं दिवसं। तम्मि पुणो हं सयमवि सीमाए समागमिस्सामि॥
तत्तो गुणचंदेणं भणियं भो दूय! पंचदिणमज्झे। जइ सीममहं लंघेमि ता फुडं एस मह सवहो॥२९६॥
जइ पुण कहियदिणाणं समहियदिवसंपि सो विलंबेही। ता तुरियं गंतूणं उवविट्ठं चिय गहिस्सामि॥

तेनोत्क्षिप्य स अटित्यानीतो वरुणशिबिरमध्ये। दिव्यानि वस्त्राणि दत्त्वा स गतः स्वस्थानमथ वरुणः॥
कृतोपयोगो यावदूर्ध्वदिग्व्रते योजनं ततः स्मरति। इति योजनद्विकमानं गमनं ज्ञात्वा खिद्यते॥२८४॥
सर्वविरतिं धर्तुं मम शक्तिर्दूरतो गतेदानीम्। एकमुद्गभरोद्वहनेऽसमर्थः किं गिरिं वहति?॥२८५॥
कथं ते न वन्दनीयाः कथं ते पूजार्हा न खलु भवन्ति। मुनयो महानुभावा यावज्जीवमपि ये प्रयताः॥
पालयन्ति सर्वविरतिं मनोवचःकायेन त्रिविधत्रिविधेन। ही ही! अधमेन मया विराधिता देशविरतिरपि॥
एवमनुशोच्य वरुणोऽवतरति दुर्गनगरात्। संप्राप्त आवासे महेन्द्रसिंहस्य ततः कथयति॥२८८॥
सर्वमतिचारादि सोऽपि खलु कथयत्यात्मनश्चरितम्। अतिचारमधोदिक्संभवं च ततस्तेन संयुक्तः॥२८९॥
तत्स्थानाद् नगरीं वरुणः प्राप्तो नमस्यितो राजा। कथितं सर्वमपि ततो यथास्थितं दुर्गग्रहणादि॥२९०॥
निजनियमस्यापि भङ्गः प्रकथितो, नरवरेण स भणितः। न खलु तत्र तव दोषो मम नियोगेन स्तोकोऽपि॥
इतः पूर्वदिशि श्रेष्ठिसुत आसीत्प्रेषितः पूर्वम्। यो गुणचन्द्राभिधानः स प्राप्तो देशसंधौ॥२९२॥
ततः समरदामरेण पूर्वदिग्भूषणेन भूपतिना। गुणचन्द्रस्याभिमुखं भाणितं निजदूतेन॥२९३॥
यथा मम देशमध्ये मा प्रविश यावद् न संमुखोऽहम्। संप्राप्तो वणिक्पुत्रक! इहार्थेऽस्ति तवाज्ञा॥२९४॥
देवगुरूणां निजस्वामिनश्च तावद्यावत्पञ्चमं दिवसम्। तस्मिन्पुनरहं स्वयमपि सीम्नि समागमिष्यामि॥२९५॥
ततो गुणचन्द्रेण भणितं भो दूत! पञ्चदिनमध्ये। यदि सीमानमहं लङ्घेय तदा स्फुटमेष मम शपथः॥२९६॥

इय भणिऊणं दूओ विसज्जिओ सो गओ नियपुरम्मि। साहेइ निवस्स तहा जह भणियं ..
तेणवि पुट्ठो दूओ कित्तियमित्ता वणिस्स बलसंखा ? । तो तेणवि से कहियं तुह सिन्नाओ फुडं ..
किंच ।
सपरक्कमो य कमसंगओ य गुरुगयघडाए घडिओ य । सो गुणचंदो नरवर ! तम्हा तं रक्ख .
नियदेसच्चाएणं दंडपयाणेण वावि छुट्टेसि । अन्नह न हवसि निव ! नत्थि संसओ इय सुणेवं सो ॥
भीओ संवहिऊणं वहिऊण अहन्निसं गओ दूरं । तं पणिहीओ नाउं गुणचंदो पिट्ठिमणुलग्गो ॥३०
पुरओ गच्छइ राया पिट्ठीए तस्स जाइ गुणचंदो । तो जाव जोयणसयं अहियं तो दिसिवयं सरिं ॥
मुणइ दस जोयणाइं अहियाइं समागओ तओ भणइ । सच्चं जाओ दिसिवयकलंकदंडाहिवो इण्हिं ॥
जं मह उब्भासेणवि भग्गो एसुत्ति हरिसिओ अहयं । नियनियमभंगदंडेण दंडिओ इइ न मे नायं ॥
थेवोवि नियमभंगो जणेइ अइदारुणं महादुक्खं । जह विसलवोवि मारइ उवभुत्तो पाणिणं नियमा ॥
ता न खमं मह गंतुं पयंपि इत्तो, तओ य तन्नयरे । मुत्तूणं अहिगारिं वलिओ सो नियपुराहुत्तं ॥
पत्तो य विभूईए गुणचंदो पणमिया नरिंदाई । सव्वंपि जहावित्तं निवेइयं राइणो तेण ॥३०८॥
तइओ सुंदरनामा बुद्धीए बंधुरोत्ति पट्ठविओ । उत्तरदिसाए सिरिसमरवीरपासम्मि सो जम्हा ॥३०९॥
चंडो न दंडसज्झो उद्दंडपयंडपयलवलकलिओ । आईनीईगज्झो न जुज्झसज्झो इमो होइ ॥३१०॥

यदि पुनः कथितदिनेभ्यः समधिकदिवसमपि स विलम्बयिष्यति । तदा त्वरितं गत्वोपविष्टमेव ग्रहीष्यामि ॥
इति भणित्वा दूतो विसर्जितः स गतो निजपुरे । कथयति नृपाय तथा यथा भणितं दण्डनाथेन ॥२९८॥
तेनापि पृष्टो दूतः कियन्मात्रा वणिजो बलसंख्या ? । ततस्तेनापि तस्य कथितं तव सैन्यात्स्फुटं द्विगुणा ॥
सपराक्रमश्च क्रमसंगतश्च गुरुगजघटया घटितश्च । स गुणचन्द्रो नरवर ! तस्मात्त्वं रक्षात्मानम् ॥३००॥
निजदेशत्यागेन दण्डप्रदानेन वापि छुट्यसे । अन्यथा न भवसि नृप ! नास्ति संशय इति श्रुत्वा सः ॥
भीतः समूढा ऊढ्वाऽहर्निशं गतो दूरम् । तत् प्रणिधेर्ज्ञात्वा गुणचन्द्रः पृष्ठमनुलग्नः ॥३०२॥
पुरतो गच्छति राजा पृष्ठे तस्य याति गुणचन्द्रः । ततो यावद्योजनशतमधिकं ततो दिग्व्रतं स्मृतम्॥३०३॥
जानाति दश योजनान्यधिकानि समागतस्ततो भणति । सत्यं जातो दिग्व्रतकलङ्कदण्डाधिप इदानीम् ॥
यन्ममोद्भासेनापि भग्न एष इति हर्षितोऽहकम् । निजनियमभङ्गदण्डेन दण्डित इति न मया ज्ञातम्॥३०५॥
स्तोकोऽपि नियमभङ्गो जनयत्यतिदारुणं महादुःखम् । यथा विषलवोऽपि मारयत्युपभुक्तः प्राणिनं नियमात् ॥
तस्मान्न क्षमं मम गन्तुं पदमपीतः, ततश्च तन्नगरे । मुक्त्वाधिकारिणं वलितः स निजपुराभिमुखम् ॥३०७॥
प्राप्तश्च विभूत्या गुणचन्द्रः प्रणता नरेन्द्रादयः । सर्वमपि यथावृत्तं निवेदितं राज्ञे तेन ॥३०८॥
तृतीयः सुन्दरनामा बुद्ध्या बन्धुर इति प्रस्थापितः । उत्तरदिशि श्रीसमरवीरपार्श्वे स यस्मात् ॥३०९॥
चण्डो न दण्डसाध्य उद्दण्डप्रचण्डप्रबलबलकलितः । आदिर्नीतिग्राह्यो न युद्धसाध्योऽयं भवति ॥३१०॥

---

१ ० चंके'।

अणवरयपयाणेहिं चउरंगबलेण परिगओ सोवि । जाव निय देससीमं संपत्तो ताव चिंतेइ ॥३११॥
अहह मह जोयणसयं एक्कं चिय मुक्कलं चउदिसंपि । तं तु समीयाणवि हु संजायं ता कहं करिमो ? ॥
एगत्तो नियनियमो अन्नत्तो गुरुयणस्स मह आणा । ताओ य वग्घदोत्तडिनाओ इय चिंतयंतस्स ॥३१३॥
तस्स मणे विप्फुरियं जह तिण्ह दिसाण मज्झओ गहिउं । दस दस य जोयणाइं रक्खेमि इह विरइयच्छंदं ॥
तीसहियजोयणसया पुरओ सिरिसमरवीरनयरंपि । चिट्ठइ इय निच्छइउं चलिओ पत्तो य तन्नयरे ॥
पहुपाहुडं विहेउं नरनाहं पणमिऊण तो भणियं । विक्कमबलेण रन्ना पट्ठविओ हं तुह समीवे ॥३१६॥
कज्जेणमिमेण निवेस ! संपयं तुम्ह देससीमाए । जे संति अम्ह गामा हणंति ते तुज्झ ठक्कुरया ॥३१७॥
ता किमुचियमेयमहवा न खमं तुह पुव्वपुरिसमज्जायं । लोविउं नरपुंगव ! समग्गगुणगामधरिधाम ! ॥
अन्नं च विक्कमबलो तए समं नेहनिब्भरो बाढं । तेण तुह दुट्ठठक्कुरचिट्ठियमेयं कहावेइ ॥३१९॥
अम्ह नरिंद ! ताणं गणणावि हु नत्थि मज्झ सामिस्स । जस्स अणेगे रिउणो आणं सिरसा पडिच्छंति ॥
तं निसुणिवि नरनाहो जंपइ एवं मए न विन्नायं । अन्नह नियमिगस्सवि गामं किमुवद्दवेमि ? ॥३२१॥
ता एसोच्चिय दंडो ताणं होउत्ति दुट्ठचरियाण । सीमालठक्कुराणं जो देसो सो मए दिन्नो ॥३२२॥
तुम्हाण, समए इन्हिं गिण्हह तद्देसरज्जत्ति हत्ति । अन्नंपि भणह जं किंपि संपयं समुचियं मज्झ ॥३२३॥
इय भणिऊणं तह नरवरस्स नियपाहुडं समप्पेउं । सम्माणिउं य बहुयं विसज्जिओ सुंदरो वणिओ ॥
संपत्तो य कमेणं नियनयरम्मि समग्गमवि वित्तं । साहेउं नमिऊण य जणयाणं आइ, तओ य ॥३२५॥

अनवरतप्रयाणैश्चतुरङ्गबलेन परिगतः सोऽपि । यावन्निजदेशसीमानं संप्राप्तस्तावच्चिन्तयति ॥३११॥
अहह मम योजनशतमेकमेव मुत्कलं चतुर्दिक्ष्वपि । तत्तु समीपेऽपि हि संजातं तस्मात्कथं कुर्मः ? ॥३१२॥
एकतो निजनियमोऽन्यतो गुरुजनस्य ममाज्ञा । मातश्च व्याघ्रदुस्तटीन्याय इति चिन्तयतः ॥३१३॥
तस्य मनसि विस्फुरितं यथा तिसृणां दिशां मध्यतो गृहीत्वा । दश दश च योजनानि स्थापयामीह विरचितच्छन्दम् ॥
त्रिंशदधिकयोजनशतात्पुरतः श्रीसमरवीरनगरमपि । तिष्ठति इति निश्चित्य चलितः प्राप्तश्च तन्नगरे ॥३१५॥
बहुप्राभृतं विधाय नरनाथं प्रणम्य ततो भणितम् । विक्रमबलेन राज्ञा प्रस्थापितोऽहं तव समीपे ॥३१६॥
कार्येणानेन नृपेश ! सांप्रतं तव देशसीम्नि । ये सन्त्यस्माकं ग्रामा घ्नन्ति तांस्तव ठक्कुराः ॥३१७॥
तस्मात्किमुचितमेतदथवा न क्षमं तव पूर्वपुरुषमर्यादाम् । लोपयितुं नरपुङ्गव ! समग्रगुणग्रामधरित्रीधाम ! ॥३१८॥
अन्यच्च विक्रमबलस्त्वया समं स्नेहनिर्भरो बाढम् । तेन तव दुष्टठक्कुरचेष्टितमेतत्कथयति ॥३१९॥
अन्यथा नरेन्द्र ! तेषां गणनापि हि नास्ति मम स्वामिनः । यस्यानेके रिपव आज्ञां शिरसा प्रतीच्छन्ति ॥
तत् श्रुत्वा नरनाथो जल्पत्येवं मया न विज्ञातम् । अन्यथा निजमृगस्यापि ग्रामं किमुपद्रावयामि ? ॥३२१॥
तस्मादेष एव दण्डस्तेषां भवत्विति दुष्टचरितानाम् । सीमान्तठक्कुराणां यो देशः स मया दत्तः ॥३२२॥
युष्माकम्, समयेनेदानीं गृहीत तद्देशराज्यमिति झटिति । अन्यदपि भणत यत्किमपि सांप्रतं समुचितं मम ॥
इति भणित्वा तथा नरवराय निजप्राभृतं समर्प्य । सम्मान्य च बहु विसर्जितः सुन्दरो वणिक् ॥३२४॥

जसचंदो जो तुरिओ तुरियं सो पेसिओ य राएण। सिंधुविसयाहिवइणो उवरिं चउरंगबलकलिओ॥
पत्तो य तमुद्देसं तत्तो चिंतेइ दिसिवयं तइया। किंपरिमाणं गहियं न सुमरिमो सुगुरुमूलम्मि ॥३२७॥
अहह पमाओ जाओ नरिंदलच्छीए अहव उम्माओ। जं सुगुरूणुवएसो पम्हुट्ठो अहह मुट्ठो हं ॥३२८॥
इय चिंतंतो तत्तो विन्नत्तो हेरिएहिं जह राया। संपइ पलाइउमणो संवहमाणो य चिट्ठेइ ॥३२९॥
तो सिग्घं चिय तुब्भे जइ देह पयाणगं तओ तस्स। सत्तंगंपि हु लच्छिं गिण्हह अचिरेण चिरभुत्तं॥
तो तक्खणेण ढक्का दवाविया रयणिपढमपहरम्मि। चलिओ सारबलेणं गओ य वहिऊण बहुदेसं॥
तेणवि आगच्छंतो विन्नाओ तो पलाणिओ दूरं। तो तेणं सव्वंपि हु गहियं तस्संतियं दव्वं ॥३३२॥
मोत्तूण तत्थ सिन्नं संपत्तो नियपुरम्मि निवपासे। कयपडिवत्ती सव्वं साहित्ता नियगिहं पत्तो ॥३३३॥
एवं कमेण चउरो पत्ता पिउपायवंदणनिमित्तं। पिउणावि तओ पुट्ठा कहेह नियनियमनिव्वहणं? ॥३३४॥
तेहिवि सव्वं कहियं सवित्थरं नियनियाण नियमाण। जो जस्स जत्थ जाओ उड्ढदिसाइक्कमाइओ॥
अइयारो, तो सोउं सिट्ठी जंपेइ अइ! निरु अजुत्तं। विहियं वच्छापच्छं सुतुच्छलच्छीइ कज्जेण ॥३३६॥
परिहरिया सिवलच्छी वरसुहकुच्छी पसन्नमुहलच्छी। रज्जसिरी उ अलच्छी जा गहिया विरइबाहाए॥
तालोयह दुच्चरियं गुरूण पासम्मि चरह पच्छित्तं। परिहरह रायसेवं जइ देवं मुणह सव्वन्नुं ॥३३८॥
तो ते भोगहिसंगा रायसिरीसाहिलासिणो जाया। पभणंति जणयसमुहं अविणयवयणाइं सव्वेवि॥३३९॥

संप्राप्तश्च क्रमेण निजनृपपार्श्वे समग्रमपि वृत्तम्। कथयित्वा नत्वा च जनकगृहे याति, ततश्च ॥३२५॥
यशश्चन्द्रो यस्तुर्यस्त्वरितं स प्रेषितश्च राज्ञा। सिन्धुविषयाधिपतेरुपरि चतुरङ्गबलकलितः ॥३२६॥
प्राप्तश्च तमुद्देशं ततश्चिन्तयति दिग्व्रतं तदा। किंपरिमाणं गृहीतं न स्मरामः सुगुरुमूले ॥३२७॥
अहह प्रमादो जातो नरेन्द्रलक्ष्म्या अथवोन्मादः। यत्सुगुरूणामुपदेशो विस्मृतोऽहह मुषितोऽहम् ॥३२८॥
इति चिन्तयंस्ततो विज्ञप्तो हेरिकैर्यथा राजा। संप्रति पलायितुमनाः संवहमानश्च तिष्ठति ॥३२९॥
ततः शीघ्रमेव यूयं यदि दत्त प्रयाणकं ततस्तस्य। सप्ताङ्गामपि हि लक्ष्मीं गृह्णीताचिरेण चिरभुक्ताम्॥
ततस्तत्क्षणेन ढक्का दापिता रजनिप्रथमप्रहरे। चालितः सारबलेन गतश्चोढ्वा बहुदेशम् ॥३३१॥
तेनाप्यागच्छन् विज्ञातस्ततः पलायितो दूरम्। ततस्तेन सर्वमपि खलु गृहीतं तत्संबन्धि द्रव्यम् ॥३३२॥
मुक्त्वा तत्र सैन्यं संप्राप्तो निजपुरे नृपपार्श्वे। कृतप्रतिपत्तिः सर्वं कथयित्वा निजगृहं प्राप्तः ॥३३३॥
एवं क्रमेण चत्वारः प्राप्ताः पितृपादवन्दननिमित्तम्। पित्रापि ततः पृष्टाः कथयत निजनियमनिर्वहणम्॥
तैरपि सर्वं कथितं सविस्तरं निजनिजानां नियमानाम्। यो यस्य यत्र जात ऊर्ध्वदिगाद्यतिक्रमादिकः॥
अतिचार, ततः श्रुत्वा श्रेष्ठी जल्पति अयि! निश्चितमयुक्तम्। विहितं वत्सा अपथ्यं सुतुच्छलक्ष्म्याः कार्येण॥
परिहृता शिवलक्ष्मीर्वरशुभकुक्षिः प्रसन्नमुखलक्ष्मीः। राज्यश्रीस्त्वलक्ष्मीर्या गृहीता विरतिबाधया ॥३३७॥
तस्मादालोचयत दुश्चरितं गुरूणां पार्श्वे चरत प्रायश्चित्तम्। परिहरत राजसेवां यदि देवं जानीत सर्वज्ञम्॥३३८॥

---

१ = सुकी च हु।

ताय! तएच्चिय रन्नो समप्पिया सुप्पियावि किं पढमं ?। इण्हिं वणिज्जकज्जे लज्जामो उज्जमं काउं ॥
जिणधम्मं पुण करिमो पभावणाईहिं ताय! निच्चंपि। निच्चिंतो उ तुमंपि हु मा कस्सवि सेवमणुसरसु॥
सरसु सुगुरूण सेवं कुणसु पयत्तेण दाणधम्माइं। अम्हाणं पुण तत्तिं मा कुणसु कयावि मणसावि ॥
तो मोणं काऊणं सिट्ठीवि ठिओ समुट्ठिया तणया। रायकुले संपत्ता भमंति सिच्छाए रिद्धीए॥३४३॥
जह जह रायपसाओ तह तह ओसरइ धम्मपरिणामो.। तेसिं पमायवसओ सिट्ठिसुयाणं समग्गाणं ॥
सिट्ठीवि कालमासे कालं काऊण सुरवरो जाओ। ते चउरो सेट्ठिसुया विसयासत्ता विगयधम्मा ॥
मरिऊण कमेण तओ कुगइगया विसहिऊण दुक्खाइं। पावियजिणवरधम्मा पुणोवि सुगइं गमिस्संति ॥
जो उण पढमो पुत्तो वरुणो नामेण सो अहं जाओ। मरिउं महोरगेसुं दिसिनियमविराहणावसओ ॥
इय सोउं संबुद्धो नरवइकुमराइबहुयजणनिवहो। तो नरवइणा भणिओ मणोरहो लेसु मह रज्जं ॥३४८॥
जेण तए मह पुत्तो मओ य जीवाविओ सुधम्ममि। ठविओ अहंपि तेणं परमुवयारी तुमं मज्झ ॥३४९॥
सो भणेइ नरवर! नियपुन्नं चेव फलइ जीवाण। तस्सुदए अन्नोवि हु निमित्तमित्तं पुण हवेइ ॥३५०॥
रज्जेण मह न कज्जं नरिंद! धम्ममि उज्जमो निच्चं। किच्चो ते निब्भिच्चो सुभिच्चजुत्तेण जत्तेण ॥३५१॥
...म्मा.धवलहरं हरंव बहुभूइरेहिरं रुइरं। गोणंगणागणेहिं निसेवणिज्ज समप्पेउं ॥३५२॥
...वओ सेट्ठिपए सो विसिट्ठदिट्ठीपभावणापुव्वं। कुव्वंतो जिणधम्मं गमेइ दिपहाइं तत्थेव ॥३५३॥

...ति भोगाभिष्वङ्गाद्राजश्रीसाभिलाषिणो जाता.। प्रभणन्ति जनकसंमुखमविनयवचनानि सर्वेऽपि ॥३३९॥
...! त्वयैव राज्ञे समर्पिता. सुप्रिया अपि किं प्रथमम् !। इदानीं वाणिज्यकार्ये लज्जामह उद्यमं कर्तुम् ॥
...र्मं पुन कुर्मः प्रभावनादिभिस्तात! नित्यमपि। निश्चिन्तस्तु त्वमपि हि मा कस्यापि सेवामनुसर ॥
...गुरूणां सेवां कुरु प्रयत्नेन दानधर्मादि। अस्माकं पुनश्चिन्तां मा कुरु कदापि मनसापि ॥३४२॥
...नं कृत्वा श्रेष्ठ्यपि स्थित समुत्थितास्तनयाः। राजकुले समाप्ता भ्रमन्ति स्वेच्छया ऋद्ध्या ॥३४३॥
...था राजप्रसादस्तथा तथापसरति धर्मपरिणाम.। तेषां प्रमादवशतः श्रेष्ठिसुतानां समग्राणाम् ॥३४४॥
...कालमासे कालं कृत्वा सुरवरो जात। ते चत्वारः श्रेष्ठिसुता विषयासक्ता विगतधर्माणः ॥३४५॥
...ण ततः कुगतिगता विषह्य दुःखानि। प्राप्तजिनवरधर्माः पुनरपि सुगतिं गमिष्यन्ति ॥३४६॥
...प्रथमः पुत्रो वरुणो नाम्ना सोऽहं जातः। मृत्वा महोरगेषु दिग्नियमविराधनावशतः ॥३४७॥
...संबुद्धो नरपतिकुमारादिबहुजननिवह.। ततो नरपतिना भणितो मनोरथो लाहि मम राज्यम् ॥
...मम पुत्रो मृतश्च जीवितः सुधर्मे। स्थापितोऽहमपि तेन परमोपकारी त्वं मम ॥३४९॥
...ति नरवर! निजपुण्यमेव फलति जीवानाम्। तस्योदयेऽन्योऽपि हि निमित्तमात्रं पुनर्भवति ॥
...न कार्यं नरेन्द्र! धर्मे उद्यमो नित्यम्। कृत्यस्ते निर्भृत्यः सुभृत्ययुक्तेन यत्नेन ॥३९१॥
...धवलगृहं गृहमिव बहुभूतिराजितं रुचिरम्। गवाङ्गनागणैर्निषेवणीयं समर्प्य ॥३९२॥
...पदे स विशिष्टदृष्टिप्रभावनापूर्वम्। कुर्वन् जिनधर्मं गमयति दिवसानि तत्रैव ॥३९३॥

[illegible] मो [illegible] मेरगहो मुणिवि तस्स वुत्तं । संरत्तो नमयरे फरट्ठिपाएवि रहिमो मो ॥१९१४
[illegible] निरन्तरेण । सच्चिओ [illegible] पुरओ तओ मो मायर मग्ग ॥१९
[illegible] बेंडो वंधू य मिट्ठिणो अस्सं । नागागमीउ पणो ता करमु तुमे इमं मम्म ॥१९१६
[illegible] मेहुरी मम्मगुरत्तो । नेगवि नमिउं आणिगिओ य गुरुणोरेण तओ ॥१९
[illegible] सिरिवा मवण्य ताराणउजिणराइ [illegible] । परनुमे निगभागे नीमो कणकार्हि
[illegible] काल्विओ सिरिगुरुमरं तओ । आहूओ य नरिंदो मेरगहो इंतिओ तओ ॥१९
[illegible] तरिजणाइं रक्षगा तत्थ । [illegible]रिपाइं सम्मं करिंति धम्मं जिणाणीतं ॥१
[illegible] निरगारं । मह भमेगारि एते पालेयव्वं पयत्तेण ॥१९११
[illegible] मो करेइ मो भद्दिय । यजोइ दिणाजणं पणमो सुणनुणीओ ॥१
[illegible] सिरिजिणरं जो धरेइ भाविणा । पावविणासिविकिपी मो पावइ पावणंतमी ॥१

॥ इति [illegible] मेरगहकथानकं समाप्तम् ॥

[illegible]
[illegible]

दुविहं भोगवयं इह भोयणओ कम्मओ य उवभोगो । तंबोलाहाराई परिभोगे वत्थललणाई ॥१॥
भोयणओ सड्ढेणं भोत्तव्वं फासुएसणियदव्वं । तयभावेणेसणीयं नवरं सचित्तपरिवज्जं ॥२॥
तस्सवि य असणेणंतकायबहुबीयवज्जणं तत्थ । असणम्मि अद्दयाइं पाणम्मि य मंसरसयाई ॥३॥
तह खाइमम्मि उंबरपंचगपरिवज्जणं सया कुज्जा । महुपभिईणं पुण साइमम्मि इय वुड्ढउवएसो ॥४॥
परिभोगम्मि य थूलप्पमुल्लवत्थाइं परिमियं सिज्जा । सासणपभावणट्ठा वराइं जा देवदूसाइं ॥५॥
नवरं तप्परिमाणं कुज्जा आहरणमाइयाणंपि । कम्मयओ पुण भण्णइ उवभोगो, कुणइ जं सड्ढो ॥६॥
गुत्तिपालाइकम्मं इगवारं पहरववहरणनियमा । जं पुण पुणो पुणोच्चिय कीरइ सो होइ परिभोगो ॥७॥
अन्ने उण आयरिया कम्मयओ जोयणं न कुव्वंति । उवभोगपरीभोगाणं एस वुड्ढाण उवएसो ॥८॥
जो वज्जइ सच्चित्तं आहारं सावओ सयाकालं । सो विस्ससेणकुमरुव्व लहइ सिवसंपयं कमसो ॥९॥
तथाहि;—

[1]नंदणवणंव गुरुसालसंगयं गयमुहंव रयणड्ढं । नामेणं भोगपुरं परं पुरं अत्थि भरहम्मि ॥१०॥
आसि ससिसुद्धकित्ती विबुहपिओ पविपवित्तकरकमलो । राया पुरंदरो इव पुरंदरो दरियरिउदलणो ॥
तस्सत्थि पिया रइरूवविब्भमा विब्भमाण कुलभवणं । विब्भमवईभिहाणा सुसीलगुणसालिणी सरला ॥
ताणं च सुओ भुवणम्मि विस्सुओ विस्ससेणवरकुमरो । कुमरकरिगंधसिंधुरसमप्पहो धरियधवलगुणो ॥
गुणचंदसोमचंदाभिहाणया संति तस्सवि वयंसा । अह अन्नया स पत्तो तेहिं समं मलयगिरिसिहरे ॥१४॥

द्विविधं भोगव्रतमिह भोजनतः कर्मतश्च उपभोग. । ताम्बूलाहारादिः परिभोगे वस्त्रललनादिः ॥१॥
भोजनतः श्राद्धेन भोक्तव्यं प्रासुकैषणीयद्रव्यम् । तदभावेऽनेषणीय किन्तु सचित्तपरिवर्जम् ॥२॥
तस्यापि चामस्त्वेऽनन्तकायबहुबीजवर्जन तत्र । अशने आर्द्रकादि पाने च मांसरसादि ॥३॥
तथा खादिम्नि उदुम्बरपञ्चकपरिवर्जनं सदा कुर्यात् । मधुप्रभृतीनां पुनः स्वादिम्नीति वृद्धोपदेशः ॥४॥
परिभोगे च स्थूलप्रमूल्यवस्त्रादि परिमितं शय्या । शासनप्रभावनार्थं वराणि यावद् देवदूष्याणि ॥५॥
किन्तु तत्परिमाणं कुर्यादाभरणादिकानामपि । कर्मतः पुनर्भण्यत उपभोगः, करोति यत् श्राद्धः ॥६॥
गुप्तिपालादिकर्मैकवारं प्रहरव्यवहरणनियमात् । यत्पुनः पुनः पुनरेव क्रियते स भवति परिभोगः ॥७॥
अन्ये पुनराचार्या कर्मतो योजनं न कुर्वन्ति । उपभोगपरीभोगयोरेष वृद्धानामुपदेशः ॥८॥
यो वर्जयति सचित्तमाहारं श्रावकः सदाकालम् । स विश्वसेनकुमारवल्लभते शिवसंपदं क्रमशः ॥९॥
नन्दनवनमिव गुरुशालसंगतं गजमुखमिव रत्ना(रचना)ढ्यम् । नाम्ना भोगपुरं परं पुरमस्ति भरते ॥१०॥
आसीच्छशिशुद्धकीर्तिर्विबुधप्रियः पविपवित्रकरकमलः । राजा पुरन्दर इव पुरन्दरो दृप्तरिपुदलनः ॥११॥
तस्यास्ति प्रिया रतिरूपविभ्रमा विभ्रमाणां कुलभवनम् । विभ्रमवत्यभिधाना सुशीलगुणशालिनी सरला ॥१२॥
तयोश्च सुतो भुवने विश्रुतो विश्वसेनवरकुमारः । कुमारकरिगन्धसिन्धुरसमप्रभो धृतधवलगुणः ॥१३॥

---

१ ग °गुरव° । २ ख, ग, नंदणवणंव बहुभोगिगं° ।

२५

पिच्छइ तत्थ मयच्छि एकं पक्कंबलुंबियाहत्थं । इत्थिं वित्थिन्ननियंबधारिणिं पुन्नचंदमुहिं ॥१५॥
रणरणयपभावुल्लसिरपंचमुग्गारमणहरगिराए । गायंति विरहसमुब्भवाइं गेयाइं विहुरंगी ॥१६॥
गयसारंगा सारंगियव्व पियविरहिया रहंगिव्व । दुहदाहदीहनीसाससुसियअहरा पढइ एवं ॥१७॥

चित्तह मासह चूयह मंजरि, पिच्छिवि मयणमयल्लहि मंजरि ।
विस्ससेणकुमरिणु हउं रत्ती, दुह अणुहवउ बहुय दिणरत्ती ॥१८॥
कयसिंगारफार तसुरेसिहिं, चिट्ठहु इह किसतणु तसुरेसिहिं ।
किर हउं होसु कुमरवरमाणिणि, तेण विहिय हयहिय हउं माणिणि ॥१९॥

नियनामसंकिरेणं पुट्ठा सा सुयणु ! को इमो कुमरो। तइ गिज्जइ जइ जुज्जइ तो सुंदरि ! मज्झ तं कहसु॥
तो साससंभमं चिय पुलइयदेहा पलोयए जाव । संकिन्नरसं बाला ता तक्खणमेवमणुहवइ ॥२१॥
तथाहि;—
किमिमो सोत्ति सहरिसा कत्तो तस्संभवोत्ति सविसाया । परपुरिसोत्ति य सभया रूवेणहियत्ति सासंका॥
नेमित्तिएण कहियं अज्जं पियमेलउत्ति सविसंभा । वामभुयअच्छिफुरणे सुनिच्छया तह सुसउणाओ॥
एमाइरसंतरतरलमाणसा माणसम्मि चिंतेइ । होउ इह जो व सो वा अतिही विणयारिहो ताव ॥२४॥
तो देइ पल्लवासणमुवविट्ठो तम्मि भणइ तयभिमुहं । जइवि नं जुज्जइ जह तह मणवल्लहनामउल्लवणं ॥
तहवि तन्नामभणणे अमयरसासायणं लहउ रसणा । सप्पुरिसनामगहणं कुणेइ जं दुक्खनिम्महणं ॥२६॥

गुणचन्द्रसोमनन्दाभिधानौ स्तस्तस्यापि वयस्यौ । अथान्यदा स प्राप्तस्तैः समं मलयगिरिशिखरे ॥१४॥
पश्यति तत्र मृगाक्षिमेकां पक्वाम्रलुम्बिकाहस्ताम् । स्त्रियं विस्तीर्णनितम्बधारिणीं पूर्णचन्द्रमुखीम् ॥१५॥
औत्सुक्यप्रभावोल्लसितपञ्चमोद्गारमनोहरगिरा । गायन्तीं विरहसमुद्भवानि गेयानि विधुराङ्गी ॥१६॥
गतसारङ्गा सारङ्गीव प्रियविरहिता रथाङ्गीव । दुःखदाहदीर्घनिःश्वासशुष्काधरा पठत्येवम् ॥१७॥

चैत्रे मासे चूतस्य मञ्जरीं, दृष्ट्वा मदनल्लमञ्जरीम् ।
विश्वसेनकुमारेणाहं रक्ता, दुःखमनुभवामि बहु दिनरात्रीः ॥१८॥
कृतशृङ्गारस्फारा तदर्थं, तिष्ठामीह कृशतनुस्तदर्थम् ।
किलाहं भविष्यामि कुमारवरमानिनी, तेन विहिता हतहृदयाऽहं मानिनी ॥१९॥

निजनामशङ्किता पृष्टा सा सुतनु ! कोऽयं कुमारः। त्वया गीयते यदि युज्यते तदा सुन्दरि ! मम तत्कथय ॥२०॥
ततः सा ससंभ्रममेव पुलकितदेहा प्रलोकते यावत् । संकीर्णरसं बाला तावत्तत्क्षणमेवमनुभवति ॥२१॥
किमयं स इति सहर्षा कुतस्तत्संभव इति सविषादा । परपुरुष इति च सभया रूपेणाधिक इति ..
नैमित्तिकेन कथितमद्य प्रियमेल इति सविश्रम्भा । वामभुजाक्षिस्फुरणे सुनिश्चया तथा सुशकुनात्
एवमादिरसान्तरतरलमानसा मानसे चिन्तयति । भवत्विह यो वा स वाऽतिथिर्विनयार्हस्तावत् ॥२४॥
ततो ददाति पल्लवासनमुपविष्टस्तस्मिन्भणति तदभिमुखम्। यद्यपि न युज्यते यथा तथा

भोगपुराहिवतणओ नामेणं विस्ससेणवरकुमरो । चाई कयन्नुओ वच्छल्लो य पडिवक्खनिव्वहणो ॥२७॥
इच्चाइगुणगणो मागहेहिं गहिओ पुरा पुरो मज्झ । पोयणपुरउज्जाणे जिणभवणगयाए गरिमाए ॥२८॥
पुट्ठा न किंपि ते तत्थ किंतु सम्माणिया मए बहुयं । मह पिउणा नेमित्ती मज्झ वरट्ठा तया पुट्ठो ॥२९॥
तेणवि कहिओ सो चेव पियपमो मागहेहिं जो पढिओ । तो मज्झ तस्स उवरिं जाओ य सयण्हो राओ ॥
तो नियसहीमुहाओ पुट्ठो नेमित्तिओ जहा कइया । तेण समं मेलावो कुमरीए कहसु कत्थवि य ? ॥
तेणं च इमं कहियं सत्तमदिवसम्मि मलयसेलम्मि । होही संगमसोक्खं तेण महातक्कियं किंतु ॥३२॥
अइदूरे सो सेलो सत्तमदिवसं तु आगयं चेव । अइउस्सुगा य अहयं-कज्जवसेणं गमिस्सामि ॥३३॥
इहरा तंपि कहंतो, तो सा तोसेण कहइ तं गंतुं । कुमरीए तो भणियं हला ! दिणे सत्त, इत्तो य ॥
सत्तसयजोयणेहिं कुमरो चिट्ठइ कह णु तव्वयणं । घडइ अइग्घडमिणं घडिस्सए नवरि विहिवसओ ॥
अहवा सयच्चओ च्चिय नेमित्ती अवितहं च तव्वयणं । होही न इत्थ भंती परंतु कह गम्मिही तत्थ ? ॥
इय संदेहंदोलयमारूढा रूढपेमपब्भारा । अइउक्कंठविसंठुलदेहा भूमीए लोट्टंती ॥३७॥
दिट्ठा अदिट्ठपुव्वेण केणवि विज्जाहरेण हरिऊण । आणीया इह अब्भत्थिया य जा सत्त दिवसाइं ॥
तथाहि ;—
हे सुंदरि ! मं मन्नसु भत्तारं कणयचूडनामाणं । उत्तरसेढीसामिस्स नंदणं पवणवेगस्स ॥३९॥

तथापि तन्नामभणनेऽमृतरसास्वादनं लभते रसना । सत्पुरुषनामग्रहणं करोति यद् दुःखनिर्दलनम् ॥२६॥
भोगपुराधिपतनयो नाम्ना विश्वसेनवरकुमारः । त्यागी कृतज्ञो वत्सलश्च प्रतिपक्षनिर्वहणः ॥२७॥
इत्यादिगुणगणो मागधैर्गृहीतः पुरा पुरो मम । पोतनपुरोद्याने जिनभवनगताया गरिम्णा ॥२८॥
पृष्टा न किमपि ते तत्र किन्तु सम्मानिता मया बहु । मम पित्रा नैमित्तिको मम वरार्थं तदा पृष्टः ॥२९॥
तेनापि कथितः स एव प्रियतमो मागधैः पठितः । ततो मम तस्योपरि जातश्च सतृष्णो रागः ॥३०॥
ततो निजसखीमुखात्पृष्टो नैमित्तिको यथा कदा । तेन समं मेलः कुमार्याः कथय कुत्रापि च ? ॥३१॥
तेन चेदं कथितं सप्तमदिवसे मलयशैले । भविष्यति संगमसौख्यं तेन सहातर्कितं किन्तु ॥३२॥
अतिदूरे स शैलः सप्तमदिवसं त्वागतमेव । अत्युत्सुकाहं कार्यवशेन गमिष्यामि ॥३३॥
इतरथा तदप्यकथयिष्यत्, ततः सा तोषेण कथयति तं गत्वा । कुमार्या ततो भणितं हले दिनाः सप्त, इतश्च ॥
सप्तशतयोजनेषु कुमारस्तिष्ठति कथं नु तद्वचनम् । घटतेऽप्रतिघटमिदं घटिष्यते केवलं विधिवशतः ॥३५॥
अथवा सत्यश्च एव नैमित्तिकोऽवितथं च तद्वचनम् । भविष्यति नात्र भ्रान्तिः परन्तु कथं गमिष्यते तत्र ? ॥
इति संदेहदोलामारूढा रूढप्रेमप्राग्भारा । अत्युत्कण्ठाविसंष्ठुलदेहा भूम्यां लुठन्ती ॥३७॥
दृष्टाऽदृष्टपूर्वेण केनापि विद्याधरेण हृत्वा । आनीतेहाभ्यर्थिता च यावत्सप्त दिवसानि ॥३८॥
हे सुन्दरि ! मां मन्यस्व भर्तारं कनकचूडनामानम् । उत्तरश्रेणिस्वामिनो नन्दनं पवनवेगस्य ॥३९॥

---

१ न कहंती इयरह भणिया व सेव वयं ।

इच्चाइ जाव जंपइ तावुत्तरओ सुरयणपुंजोव्व । तेएण तरणिमंडलमवि तरलेंतो मुणी पत्तो ॥४०॥
अब्भुट्ठिऊण दोण्णिवि पयओ पणयाइं साहुपयपउमं । चारणमुणिणा तो धम्मलाहिउं सो इमं भणिओ ॥४१॥
किं कणयचूड ! एयं विचिट्ठियं सिट्ठगरहियं कज्जं । मह भाइसुओवि तुमं न लज्जसेणज्जकज्जेण ॥४२॥
न य तुम्ह कुले केणवि कयावि विहिया कलंकसंकावि । इण्हिं पुण तव चरियं विवरीयं दीसए वच्छ !
किञ्च ।

विसयपिवासानडिओ इहेव जं रमसि परमहेलाओ । तं नूण परमहेलाए परमहेलाए सहसि दुहं ॥४४॥
वंछाविच्छेओ किं कयाइ संभवइ विसयसेवाए ? । तण्हा नवरिं अहिया वड्ढइ लवणंबुपाणेण ॥४५॥
किञ्च ।

नायागयावि विसया दुसहदुहं देंति इय मुणेऊण । चत्ता धीरेहिं, तुमं ते वंछसि पुण अनाएणं ॥४६॥
विसतरुफलंव विसया भुञ्जंति सुहेण महुरभावेण । दुहदायगदीहरमोहसंगमो दूसहो पुरओ ॥४७॥
जइ खलु जहन्नकम्मं जूयं विउसाण गरहणिज्जं च । जाणियजिणवयणाणं तह एवं विसयसंगोवि ॥४८॥
हारेइ खणेण जीओ जूएण चिरज्जियं जहा विहवं । विसयपसत्तो सत्तो तह चेव चिरज्जियं सुकयं ॥४९॥
ता वच्छ ! तुज्झ जं किंचि रुच्चए कुणसु तं वियारेउं । दुच्चरियं तुह होही पुरओ दुहदायगं एयं ॥५०॥
अह दुच्चरियसमज्जियदुक्कम्मसमुत्थभाविदुहभीओ । सो पणिवायपुरस्सरमेवं विन्नविउमाढत्तो ॥५१॥
भयवं ! चिरकालमहं पवंचिओ विसयसुक्खरसरसिओ । निद्दयकरेहिं करणेहिं दारुणेहिं विमूढमणो ॥५२॥
संसारवियारगहीरसायरे मज्झ मज्जणं हुंतं । जइ मं न मूढहिययं समुद्धरंतो दयाए तुमं ॥५३॥

इत्यादि यावज्जल्पति तावदुत्तरतः सुरत्नपुञ्ज इव । तेजसा तरणिमण्डलमपि तरलयन्मुनिः प्राप्तः ॥४०॥
अभ्युत्थाय द्वावपि पदतः प्रणतौ साधुपादपद्मम् । चारणमुनिना ततो धर्मलाभयित्वा स इदं भणितः ॥४१॥
किं कनकचूड ! एतद् विचेष्टितं शिष्टगर्हितं कार्यम् । मम भ्रातृसुतोऽपि त्वं न लज्जसेऽनार्यकार्येण ॥४२॥
न च तव कुले केनापि कदापि विहिता कलङ्कशङ्कापि । इदानीं पुनस्तव चरितं विपरीतं दृश्यते वत्स ! ॥
विषयपिपासानटित इहैव यद्रमयसि परमहेलाः । तद् नूनं परमहेलया परमहेलया सहसे दुःखम् ॥४४॥
वाञ्छाविच्छेदः किं कदाचित्संभवति विषयसेवया ? । तृष्णा केवलमधिका वर्धते लवणाम्बुपानेन ॥४५॥
न्यायागता अपि विषया दुःसहदुःखं ददतीति ज्ञात्वा । त्यक्ता धीरैः, त्वं तान्वाञ्छसि पुनरन्यायेन ॥४६॥
विषतरुफलमिव विषया भुज्यन्ते सुखेन मधुरभावेन । दुःखदायकदीर्घमोहसंगमो दुःसहः पुरतः ॥४७॥
यथा खलु जघन्यकर्म द्यूतं विदुषां गर्हणीयं च । ज्ञातजिनवचनानां तथैवं विषयसङ्गोऽपि ॥४८॥
हारयति क्षणेन जीवो द्यूतेन चिरार्जितं यथा विभवम् । विषयप्रसक्तः सत्त्वस्तथैव चिरार्जितं सुकृतम् ॥४९॥
तस्माद् वत्स ! तव यत्किंचिद्रोचते कुरु तद्विचार्य । दुश्चरितं तव भविष्यति पुरतो दुःखदायकमेतत् ॥५०॥
अथ दुश्चरितसमर्जितदुष्कर्मसमुत्थभाविदुःखभीतः । स प्रणिपातपुरस्सरमेवं विज्ञपयितुमारब्धः ॥५१॥
भगवन् ! चिरकालमहं प्रवञ्चितो विषयसौख्यरसरसिकः । निर्दयकरैः करणैर्दारुणैर्विमूढमनाः ॥५२॥

तो कयपरदारत्तओ सो उट्ठित्ति मं खमाविउं भणइ। मह भइणी तं संपइ ता एसु नएमि सट्ठाणं ॥५४॥
तो जंपियं मए तं वच्च अहं पुण इहेव चिट्ठिस्सं। नेमित्तिएण कहिओ जम्हा पियसंगमो एत्थ ॥५५॥
तं सोउं नियठाणं संपत्तो संपयं कणयचूडो। चारणमुणीवि मलयद्दिकंदरे चिट्ठए इन्हिं ॥५६॥
इय सव्वंपि हु कहियं नियचरियं संपयं तुमं मज्झ। साहसु कुमार! कत्तो समागओ इत्थ को य तुमं? ॥
अहव निमित्तियकहणेण इंगिएहिं च तुमं मए नाओ। सो चेव विस्ससेणो मह दइओ पाणअब्भहिओ ॥
ता मं तायसु इन्हिं नियकरकमलेण मह करं गहिउं। सो चिय पसत्थकालो चिंतामणिणा जहिं जोगो ॥
तक्कालोचियविहिणा कुमरो तं परिणई तयणुरोहा। परपत्थणाए गरुया पिएवि पाणे परिच्चयंति ॥६०॥
तत्तो कुमरीए समं गंतुं मलयद्दिकंदरे विहिणा। चारणमुणिमभिवंदेइ सपरियणो परमविणएणं ॥६१॥
मुणिणावि जहोच्चियसंभमेण सम्माणिओ तओ कुमरो। उवविसइ वसुमईए मुणीवि इय भणइ तयभिमुहं ॥
अणवरयमरणरणरणयरोगसोयाउलम्मि संसारे। जीवाण नत्थि सोक्खं खणंपि किं कुमर! न मुणेसि? ॥
जं विलससि सिच्छाए निरग्गलं समयमयगलोव्व तुमं। असमं जसं समज्जसु चएसु असमंजसं तह य ॥
असमंजसोववज्जणमिह जायइ सव्वसंगचायाओ। सो उण रागनिरोहा रागनिरोहो उ सच्चरणा ॥६५॥
सच्चरणं पुण काउं पारिज्जइ पउणकरणगामेण। करणाण पुणो जायइ पउणत्तं जोव्वणे चेव ॥६६॥
वुड्ढत्ते जीवाणं न पउणभावो हवेइ कइयावि। दुव्वारजरागमजज्जरिज्जमाणाण करणाणं ॥६७॥

संसारविस्तारगभीरसागरे मम मज्जनमभविष्यत्। यदि मां न मूढहृदयं समुदधरिष्यो दयया त्वम् ॥५३॥
ततः कृतपरदारमत स उत्थाय मां क्षमयित्वा भणति। मम भगिनी त्वं संप्रति तस्मादेहि नयामि स्वस्थानम् ॥
ततो जल्पितं मया त्वं व्रजाहं पुनरिहैव स्थास्यामि। नैमित्तिकेन कथितो यस्मात्प्रियसंगमोऽत्र ॥५५॥
तत् श्रुत्वा निजस्थानं संप्राप्तः सांप्रतं कनकचूडः। चारणमुनिरपि मलयाद्रिकन्दरे तिष्ठतीदानीम् ॥५६॥
इति सर्वमपि हि कथितं निजचरितं सांप्रतं त्वं मम। कथय कुमार! कुतः समागतोऽत्र कश्च त्वम्! ॥५७॥
अथवा नैमित्तिककथनेनेङ्गितैश्च त्वं मया ज्ञात। स एव विश्वसेनो मम दयितः प्राणाभ्यधिकः ॥५८॥
तस्मान्मां त्रायस्वेदानीं निजकरकमलेन मम करं गृहीत्वा। स एव प्रशस्तकालश्चिन्तामणिना यत्र योगः ॥
तत्कालोचितविधिना कुमारस्तां परिणयति तदनुरोधात्। परप्रार्थनया गुरवः प्रियानपि प्राणान्परित्यजन्ति ॥
ततः कुमार्या समं गत्वा मलयाद्रिकन्दरे विधिना। चारणमुनिमभिवन्दते सपरिजनः परमविनयेन ॥६१॥
मुनिनापि यथोचितसंभ्रमेण सम्मानितस्ततः कुमारः। उपविशति वसुमत्यां मुनिरपीति भणति तदभिमुखम् ॥
अनवरतमरणौत्सुक्यरोगशोकाकुले संसारे। जीवानां नास्ति सौख्यं क्षणमपि किं कुमार! न जानासि ॥६३॥
यद् विलससि स्वेच्छया निरर्गलं समदमदकलवत् त्वम्। असमं यशः समर्जय त्यजासमञ्जसं तथा च ॥६४॥
असमञ्जसोपवर्जनमिह जायते सर्वसङ्गत्यागात्। स पुना रागनिरोधाद् रागनिरोधस्तु सच्चरणात् ॥६५॥
सच्चरणं पुनः कर्तुं शक्यते प्रगुणकरणग्रामेण। करणानां पुनर्जायते प्रगुणत्वं यौवन एव ॥६६॥
वृद्धत्वे जीवानां न प्रगुणभावो भवति कदापि। दुर्वारजरागमजर्जर्यमाणानां करणानाम् ॥६७॥

बालत्ते जीवाणं कज्जाकज्जाइनाणरहियाणं । कह सच्चरणविहाणं जायइ पउणिंदियाणंपि ? ॥६८॥
अपरं च ।
जह जोव्वणम्मि अहमा महेंति विसयामिसं जहा पुरिसा । तह सुयणा सिवसुक्खं महिंति विमुहा विसयसुक्खे॥
इमिणा निबंधणेणं कुमार ! नियकम्मनिहणकयचित्तो । सिवसुहकएण तरुणोवि उज्जमं कुणसु सद्धम्मे॥
सो उण दुविहो भणिओ जइगिहिभेएण पढमओ तत्थ । कहिओ सवित्थरं तो सम्मत्ताई य गिहिधम्मे॥
नीसामन्नं सामन्नमग्गमासेविउं अचायंतो । तो गुरुमूले सावयवयाइं गिण्हेइ सो कुमरो ॥७२॥
गुणचंदसोमचंदेहिं संजुओ तह विलासवइयाए । बारसवि विहाणेणं नाऊणं ताण भावत्थं ॥७३॥
बीयं गुणव्वयं पुण कुमरेणं कहवि संकडं गहियं । मित्तकलत्तजुएणवि पवड्ढमाणाए सद्धाए ॥७४॥
जलपत्ताइं मोत्तुं सेससचित्तस्स भोयणे नियमो । कम्मयओ पुण जयणा खरकम्माईण सव्वाण ॥७५॥
दुप्पक्कापक्कासारभक्खणं परिहरेइ परभागे । सच्चेयणं च तप्पडिबद्धं च विसुद्धपरिणामो ॥७६॥
इच्चाइ पवज्जेउं वंदेउं मुणिवरं च जा चलिओ । ताव सुरमिहुणमेगं समागयं मुणिवरं नमिउं ॥७७॥
भणिओ य तेण कुमरो पिच्छणयच्छणं निएसु खणमेगं । इय सुणिऊणं सो जाव चिट्ठए तत्थ तो तेण॥
लहुउत्तरवेउव्वियदेवीदेवाण बहुयरूवेहिं । पारद्धं पिच्छणयं पिच्छइ अच्छरियभूयंव ॥७९॥
भूयं पणच्चमाणं ताणं मज्झम्मि संझसमवन्नं । कंठे विलग्गिऊणं विलासवइयं इमं भणइ ॥८०॥
सत्तमदिणाउ दिट्ठा वच्छे ! तं तुह पियामही अहयं । तुज्झ विओए उब्बंधेउं मया वंतरी जाया ॥८१॥

बालत्वे जीवानां कार्याकार्यादिज्ञानरहितानाम् । कथं सचरणविधानं जायते प्रगुणेन्द्रियाणामपि ? ॥६८॥
यथा यौवनेऽधमाः काङ्क्षन्ति विषयामिषं यथा पुरुषाः । तथा सुजनाः शिवसौख्यं काङ्क्षन्ति विमुखा विषयसौख्ये॥
अनेन निबन्धनेन कुमार ! निजकर्मनिघातकृतचित्तः । शिवसौख्यकृते तरुणोऽप्युद्यमं कुरु सद्धर्मे ॥७०॥
स पुनर्द्विविधो भणितो यतिगृहिभेदेन प्रथमतस्तत्र । कथितः सविस्तरं ततः सम्यक्त्वादिश्च गृहिधर्मः ॥७१॥
निःसामान्यं श्रामण्यमार्गमासेवितुमशक्नुवन् । ततो गुरुमूले श्रावकव्रतानि गृह्णाति स कुमारः ॥७२॥
गुणचन्द्रसोमचन्द्राभ्यां संयुतस्तथा विलासवत्या । द्वादशापि विधानेन ज्ञात्वा तेषां भावार्थम् ॥७३॥
द्वितीयं गुणव्रतं पुनः कुमारेण कथमपि संकटं गृहीतम् । मित्रकलत्रयुतेनापि प्रवर्धमानया श्रद्धया ॥७४॥
जलपत्राणि मुक्त्वा शेषसचित्तस्य भोजने नियमः । कर्मतः पुनर्यतना खरकर्मादीनां सर्वेषाम् ॥७५॥
दुष्पक्वापक्वासारभक्षणं परिहरति परभागे । सच्चेतनं च तत्प्रतिबद्धं च विशुद्धपरिणामः ॥७६॥
इत्यादि प्रपद्य वन्दित्वा मुनिवरं च यावच्चलितः । तावत्सुरमिथुनमेकं समागतं मुनिवरं नत्वा ॥७७॥
भणितश्च तेन कुमारः प्रेक्षणक्षणं पश्य क्षणमेकम् । इति श्रुत्वा स यावत्तिष्ठति तत्र ततस्तेन ॥७८॥
लघूत्तरविकृतदेवीदेवानां बहुरूपैः । प्रारब्धं प्रेक्षणकं पश्यत्याश्चर्यभूतमिव ॥७९॥
भूतं प्रनृत्यन् तेषां मध्ये संध्यासमवर्णम् । कण्ठे विलग्य विलासवतीमिदं भणति ॥८०॥
सप्तमदिनाद् दृष्टा वत्स ! त्वं तव पितामही अहम् । तव वियोगे उद्बध्य मृता व्यन्तरी जाता ॥८१॥

दट्ठूण विभंगेणं इहागया गरुयनेहपडिबद्धा । ता सव्वहा पियावि हु तुह मरिही विरहहयहियओ ॥८२॥
जद्दिवसाओ मं अवहरिया सि समयं तु पउसियं तस्स । निद्दाछुहाइयं तह मुया पुणो तक्खणं अहयं ॥८३॥
तम्मि दिणे दिणे सव्वत्थ निउणं गविट्ठावि नोवलद्धा सि । ता तुम्भे सव्वेवि हु चिट्ठह इत्थेव खणमेगं ॥८४॥
जाव अहं रणमल्ल तुह पियरं पुत्ति ! इत्थ आणेमि । तो तक्खणेण गंतुं समागया तं गहेऊण ॥८५॥
सो वंदेउं साहुं उवविट्ठो तो कुमारमाईहिं । अभिवंदिओ भणेई विलासवईसम्मुहं एवं ॥८६॥
सव्वोवि मए नाओ जणणीवयणा वइयरो तुज्झ । अह निवपुरंदरोवि हु कुमरवसेरीए संपत्तो ॥८७॥
रणमल्लाईहिं तओ अब्भुट्ठेऊण वंदिओ राया । मुणिणावि समारद्धा पुणोवि सद्देसणा तेसिं ॥८८॥
"देशादन्यस्मादपि मध्यादपि जलनिधेर्दिशोऽप्यन्तात् । आनीय झटिति घटयति विधिरभिमतमभिमुखीभूतः ॥"
इच्चाइदेसणंते रणमल्लेणं पुरंदरो भणिओ । एसा मह पाणपिया दुहिया पीईए दट्ठव्वा ॥८९॥
निवरणमल्लो नीओ पुरंदरेणं नियम्मि नयरम्मि । गुणचंदाओ नाउं सव्वं संबंधमाईयं ॥९०॥
देवमिहुणंपि दाउं कुमरवहूणं सुरयणमाहरणं । सट्ठाणे संपत्तं मुणीवि विहरेइ वसुहाए ॥९१॥
कइवयदिणाइं धरिउं सम्माणेउं विसज्जिओ रन्ना । रणमल्लो संपत्तो नियनयरे कुणइ सद्धम्मं ॥९२॥
बीयगुणव्वयरक्खं कुव्वंतो कुणइ विसयपरिभोगं । सिरिविस्ससेणकुमरो सुमरंतो सुगुरुगुरुआणं ॥९३॥
गुणचंदसोमचंदा कालेण गलियसुगुरुउवएसा । बीए गुणव्वयम्मी अइयारे ते कुणंतेवं ॥९४॥
उंबीकणमाईणं समूहं भुंजेसु भुंजए पढमो । अपक्के परिभोगं बीओवि हु कुणइ कइयावि ॥९५॥

दृष्ट्वा विभङ्गेनेहागता गुरुस्नेहप्रतिबद्धा । तस्मात्सर्वथा पितापि हि तव मरिष्यति विरहहतहृदयः ॥८२॥
यद्दिवसात्त्वमपहृतासि समं तु प्रोषितं तस्य । निद्राक्षुधादिकं तथा मृता पुनस्तत्क्षणमहम् ॥८३॥
तद्दिनाद्दिन एव सर्वत्र निपुणं गवेषितापि नोपलब्धासि । तस्माद् यूयं सर्वेऽपि हि तिष्ठतात्रैव क्षणमेकम् ॥८४॥
यावदहं रणमल्ल तव पितरं पुत्रि ! अत्रानयामि । ततस्तत्क्षणेन गत्वा समागता तं गृहीत्वा ॥८५॥
स वन्दित्वा साधुमुपविष्टस्ततः कुमारादिभिः । अभिवन्दितो भणति विलासवतीसंमुखमेवम् ॥८६॥
सर्वोऽपि मया ज्ञातो जननीवचनाद् व्यतिकरस्तव । अथ नृपपुरन्दरोऽपि हि कुमारगवेषणया संप्राप्तः ॥८७॥
रणमल्लादिभिस्ततोऽभ्युत्थाय वन्दितो राजा । मुनिनापि समारब्धा पुनरपि सद्देशना तेषाम् ॥८८॥
इत्यादिदेशनान्ते रणमल्लेन पुरन्दरो भणितः । एषा मम प्राणप्रिया दुहिता प्रीत्या द्रष्टव्या ॥८९॥
नृपरणमल्लो नीतः पुरन्दरेण निजे नगरे । गुणचन्द्राज्ज्ञात्वा सर्वं संबन्धादिकम् ॥९०॥
देवमिथुनमपि दत्त्वा कुमारवधूभ्यां सुरत्नमाभरणम् । स्वस्थाने संप्राप्त मुनिरपि विहरति वसुधायाम् ॥९१॥
कतिपयदिनानि धृत्वा सम्मान्य विसर्जितो राज्ञा । रणमल्लः संप्राप्तो निजनगरे करोति सद्धर्मम् ॥९२॥
द्वितीयगुणव्रतरक्षां कुर्वन् करोति विषयपरिभोगम् । श्रीविश्वसेनकुमारः स्मरन् सुगुरुगुर्वाज्ञाम् ॥९३॥
गुणचन्द्रसोमचन्द्रौ कालेन गलितसुगुरूपदेशौ । द्वितीये गुणव्रतेऽतिचारांस्तौ कुरुत एवम् ॥९४॥
उम्बीकणादीनां समूहं भुक्त्वा शुद्धे प्रथमः । अपक्वे परिभोगं द्वितीयोऽपि हि करोति कदापि ॥९५॥

तो विस्ससेणकुमरो कोमलवाणीए भणइ नाऊण । भो मित्ता ! नो जुत्तं गुणत्तयं इय कलंकेउं ॥९६॥
अवि उग्गगरलविसहरमुहकुहरे पक्खिवंति नियपाणिं । हेलाए हालाहलकवलणपउणा अवि हवंति ॥९७॥
तरवणपसूयपुलिंपओहरेसुं सुहं पियंति पयं । अणुकूलीकयपवणे दवदहणमुहे सुयंति वरं ॥९८॥
परिओसेणं पविसंति नक्कचक्काउलं महाजलहिं । रहसेणं परिरंभंति भीसणं तिक्खखरनहरं ॥९९॥
न उणो खणंपि पुरिसा पमायलेसंपि कइयवि कुणंति । पइजम्मजणियदूसहदुहदंदोलीमहाभीमं ॥१००॥
इय अमयबिंदुसंदोहदायगं निसुणिऊण कुमरगिरं । ते दोवि हु वाहुडिया अइयाराणाणकरणम्मि ॥१०१॥

अह अन्नया वसंते विलासवईए ससंभमं कुमरो । भणिओ पिययम ! कीलापरम्मुहो जइवि ते नाहि ॥
मह कोउयं महंतं ता समगं एहि नंदणुज्जाणे । गंतूण कयलिलवलीएलाइवणेसु कीलेमो ॥१०३॥
तो कुमरेणं भणियं पसयच्छि ! न संगयं इमं काउं । तुज्झुवरोहो तहवि हु अवरुज्झइ इय भणेऊणं ॥
तीइ समं संचलिओ पत्तो सो नंदणम्मि उज्जाणे । पविसइ जिणभवणंतो भुवणपहुं पूइउं थुणिउं ॥१०५॥
निक्खंतो सो तत्तो पत्तो गहिरम्मि वणनिगुंजम्मि । गुंजंतमहुरमहुयरपरहुयरवभरियनहविवरे ॥१०६॥
कुसुमभरभारभासुरसुरविडविमरट्टभंजणसमत्थो । सच्चविओ तत्थिक्को महातरू सरलसाहालो ॥१०७॥
अविरलगुरुदलमासलियवहलच्छायाए छन्नदेसम्मि । सह पिययमाए कुमरो उवविट्ठो जा पलोएइ ॥१०८॥
तम्मोहं तो सहसा गयणाउ समागओ गुरुयवेगो । एगो उ महव्वइओ रूवस्सी गहियमइंगो ॥१०९॥
भासुरजडाकडप्पो घंटाटंकारनेउररवड्ढो । मसिसमकवालपाणी पाणीणं पलयकालोव्व ॥११०॥

ततो विश्वसेनकुमारः कोमलवाण्या भणति ज्ञात्वा । भो मित्रे ! नो युक्तं गुणत्रयमिति कलङ्कयितुम् ॥९६॥
अप्युग्रगरलविषधरमुखकुहरे प्रक्षिपन्ति निजपाणिम् । हेलया हालाहलकवलनप्रगुणा अपि भवन्ति ॥९७॥
तरक्षवनप्रसूतपुलिन्द्रीपयोधरेषु सुखं पिबन्ति पयः । अनुकूलीकृतपवने दवदहनमुखे स्वपन्ति वरम् ॥९८॥
परितोषेण प्रविशन्ति नक्रचक्राकुले महाजलधिम् । रभसेन परिरभन्ते भीषणं तीक्ष्णखरनखम् ॥९९॥
न पुनः क्षणमपि पुरुषाः प्रमादलेशमपि कदापि कुर्वन्ति । प्रतिजन्मजनितदुःसहदुःखद्वन्द्वालीमहाभीमम् ॥
इत्यमृतबिन्दुसंदोहदायिनीं श्रुत्वा कुमारगिरम् । तौ द्वावपि लज्जितावतिचाराज्ञानकरणे ॥१०१॥
अथान्यदा वसन्ते विलासवत्या ससंभ्रमं कुमारः । भणितः प्रियतम ! क्रीडापराङ्मुखो यद्यपि त्वं तथापि ॥
कौतुकं महत् तस्मात्सममेहि नन्दनोद्याने । गत्वा कदलीलवल्येलादिवनेषु क्रीडामः ॥१०२॥
ततः कुमारेण भणितं मृगाक्षि ! न संगतमिदं कर्तुम् । तवोपरोधस्तथापि बाध्यते इति भणित्वा ॥१०४॥
तया समं संचलितः प्राप्तः स नन्दन उद्याने । प्रविशति जिनभवनान्तो भुवनप्रभुं पूजयित्वा स्तुत्वा ॥१०५॥
निष्क्रान्तः स ततः प्राप्तो गभीरे वननिकुञ्जे । गुञ्जन्मधुरमधुकरपरभृतरवभृतनभोविवरे ॥१०६॥
कुसुमभरभारभासुरसुरविटपिगर्वभञ्जनसमर्थः । दृष्टस्तत्रैको महातरुः सरलशाखः ॥१०७॥
अविरलगुरुदलमांसलितबहलच्छायया छन्नदेशे । सह प्रियतमया कुमार उपविष्टो यावत्प्रलोकते ॥१०८॥
[illegible] महाव्रतिको रूपवान् गृहीतमदाङ्गः ॥१०९॥

डमडमियडमरुयारावभीसणो पेच्छिऊण सो कुमरं। अणमिसनयणोव्व ठिओ न जंपए किंपि लिहिउव्व ॥
उक्कीलिउव्व परिथंभिउव्व सुन्नुव्व मुक्कजीउव्व। कुमरेण पिया भणिया न होइ पुरिसो इमो, इत्थी ॥
भणियं विलासवईए कहमेयं नाह! पुरिसरूवधरं। जंपसि रमणीकरणीरहियंपि हु इत्थियं एयं ? ॥११३॥
तो भणियं कुमरेण मयच्छि! चिट्ठं नियसु एयस्स। तिरिच्छीए नियच्छइ मं पिच्छिवि सेयमुव्वहइ ॥
उव्वहइ बहलपुलयं चरणंगुट्ठेण खणइ खोणियलं। इय चिट्ठं कुणमाणि माणिणि! मुण भामिणि एयं ॥
विज्जासिद्धिनिमित्तं गहिओ वेसो इमीए इह एसो। जम्हा कीइवि कोवि हु विज्जाए साहणोवाओ॥ ११६॥
इय जा जंपइ कुमरो सा विज्जा तीइ तक्खणं सिद्धा। तो मोत्तुं कावालियवेसं सा इत्थिया जाया॥११७॥
भणइ य तुह दंसणओ सिद्धा विज्जा कुमार! सुचिराओ। कप्पद्दुमंव सप्पुरिसदंसणमहवा न किं कुणइ ?॥
तो मह देहं जीयं सव्वं तुम्हाण नेव आयत्तं। गंतूणं वेयड्ढे पियराइं जाव आणेमि ॥११९॥
ताव खणं इत्थेव य चिट्ठसु पाणेस! मह दयं काउं। तुज्झुवयारकएणं देहं जा देमि ते विहिणा॥१२०॥
इय भणिऊण गया सा तत्तो पच्छन्नभमिररूवेण। विज्जाहरेण सव्वं निसुयं दिट्ठं च तच्चरियं ॥१२१॥
सो उण पुव्वणुरत्तो छम्मासे तीइ पुट्ठिमणुलग्गो। भमिओ जा तद्दिवसं विज्जासिद्धिं पडिच्छंतो ॥१२२॥
तो सो पउट्ठचित्तो करिरूवेणं कुमारमुक्खिविउं। उप्पइओ आगासे पिच्छंतस्सवि परियणस्स ॥१२३॥
तत्तो विलासवईए पुक्करियं विहुरविरहसद्देण। तो गुणचंदप्पमुहा पहाविया गहियसियसत्था ॥१२४॥

भासुरजटासमूहो घण्टाटङ्कारनूपुरवाद्यः। शशिसमकपालपाणिः प्राणिनां प्रलयकाल इव ॥११०॥
डमडमितडमरुकारावभीषणो दृष्ट्वा स कुमारम्। अनिमिषनयनवत् स्थितो न जल्पति किमपि लिखितवत् ॥
उत्कीलितवत्परिस्तम्भितवच्छून्यवद् मुक्तजीवितवत्। कुमारेण प्रिया भणिता न भवति पुरुषोऽयं, स्त्री ॥११२॥
भणितं विलासवत्या कथमेनं नाथ! पुरुषरूपधरम्। जल्पसि रमण्याकाररहितमपि हि स्त्रियमेनम्? ॥११३॥
ततो भणितं कुमारेण मृगाक्षि! चेष्टां पश्यैतस्य। तिर्यगक्ष्णा पश्यति मां दृष्ट्वा स्वेदमुद्वहति ॥११४॥
उद्वहति बहुलपुलकं चरणाङ्गुष्ठेन खनति क्षोणितलम्। इति चेष्टां कुर्वाणं मानिनि! आनीहि भामिनीमेताम् ॥
विद्यासिद्धिनिमित्तं गृहीतो वेषोऽनयेहैष। यस्मात्कस्या अपि कोऽपि खलु विद्यायाः साधनोपायः ॥११६॥
इति यावज्जल्पति कुमारः सा विद्या तस्यास्तत्क्षण सिद्धा। ततो मुक्त्वा कापालिकवेषं सा स्त्री जाता ॥११७॥
भणति च तव दर्शनतः सिद्धा विद्या कुमार! सुचिरात्। कल्पद्रुमवत् सत्पुरुषदर्शनमथवा न किं करोति ?॥
ततो मम देहो जीवितं सर्वं युष्माकमेवायत्तम्। गत्वा वैताढ्ये पितरौ यावदानयामि ॥११९॥
तावत्क्षणमत्रैव च तिष्ठ प्राणेश! मम दयां कृत्वा। तवोपकारकृते देहं यावद्ददामि ते विधिना ॥१२०॥
इति भणित्वा गता सा ततः प्रच्छन्नभ्रमितृरूपेण। विद्याधरेण सर्वं श्रुतं दृष्टं च तच्चरितम् ॥१२१॥
स पुनः पूर्वानुरक्तः षण्मासांस्तस्याः पृष्ठमनुलग्नः। भ्रान्तो यावत्तद्दिवसं विद्यासिद्धिं प्रतीच्छन् ॥१२२॥
ततः स प्रद्विष्टचित्तः करिरूपेण कुमारमुत्क्षिप्य। उत्पतित आकाशे पश्यत्यपि परिजने ॥१२३॥
ततो विलासवत्या पूत्कृतं विधुरविरहशब्देन। ततो गुणचन्द्रप्रमुखाः प्रधाविता गृहीतसितशस्त्राः ॥१२४॥

रायावि कहवि नाऊण कुमरवुत्तंतमेइ जा तत्थ । ता पिच्छइ मुच्छाए निमीलियच्छिं विलासवइं ॥१२५॥
तो भणइ य नियपुरिसे भो भो गंधोदयं समाणेउं । तुरियं छिंटइ एयं तह वीयइ तालवेंटेण ॥१२६॥
तो तह विहिए पउणा सा जाया तत्थ ता पत्ता । गुणचंदाई सुहडा साहंति निवस्स जह देव ! ॥
कुमरो करिणा गयणे दिट्ठो अम्हेहिं नीयमाणो तो । किं कुणिमो से जं सो अगोयरो अम्हबाणाण ॥
अह सा सह पियरेहिं पत्ता विज्जाहरीवि पुच्छेइ । कत्थ गओ तुम्ह सुओ, कहइ निवो केणवि हरोत्ति ॥
तो तीए नायमिणं हरिओ सो तेण पावखयरेण । कहियं च तस्सरूवं पिउणो, सा भणइ नरनाहं ॥
जह सत्तदिणाणंतो तुह पुत्तं निच्छएण आणिस्सं । ता मा खणमवि खेयं कुणसु तुमं वचसु सगेहं ॥
सोवि गिहं पइ चलिओ गुणचंदाओ विलासवइदेविं । संधीरंतो पत्तो, खयरोवि कुढाबए लग्गो ॥१३२॥
सो दुट्ठो गयणचरो जलनिहिदीवम्मि खिविवि तं कुमरं । गंतूणं वेयड्ढे करेइ सामग्गियं पउणं ॥१३३॥
परिणयणत्थं, तत्तो कुमरो दीवम्मि विचरए जाव । वणदेवयव्व तत्थवि दिट्ठा ता भामिणी एगा ॥१३४॥
तो पुट्ठा कुमरेणं का सि तुमं किंनिमित्तमिह पत्ता ? । तो मुक्कदीहउण्हसाससुसियाए तीएवि ॥१३५॥
भणियं पुच्छ सुदिव्वं जेणाहं निम्मिया अमियदुक्खा । भुवणपसिद्धम्मि कुले जणिऊण पुणो इहाणीया ॥
इय भणिउं रुयमाणी कुमरेण निवारिउं इमं भणिया । मा कुणसु मणे खेयं परिभावसु दिव्वपरिणामं ॥
उच्चे नीए नीए य उन्नए विहविणो दरिद्दे य । रोरे य राइणोवि य राए रंके कुणइ कम्मं ॥१३८॥
तम्हा कम्मुच्छेए छेए ! तं आयरं कुणसु जेण । न पुणो पुणब्भवो भवदुहाण तुह जायइ कयाई ॥१३९॥

राजापि कथमपि ज्ञात्वा कुमारवृत्तान्तमेति यावत्तत्र । तावत्पश्यति मूर्च्छया निमीलिताक्षीं विलासवतीम् ॥
ततो भणति च निजपुरुषान् भो भो गन्धोदकं समानीय । त्वरितमुक्षतैतां तथा वीजयत तालवृन्तेन ॥१२६॥
ततस्तथा विहिते प्रगुणा सा जाता तत्र तावत्प्राप्ताः । गुणचन्द्रादयः सुभटाः कथयन्ति नृपस्य यथा देव ! ॥
कुमारः करिणा गगने दृष्टोऽस्माभिर्नीयमानस्ततः । किं कुर्मस्तस्य यत्सोऽगोचरोऽस्मद्बाणानाम् ॥१२८॥
अथ सा सह पितृभ्यां प्राप्ता विद्याधर्यपि पृच्छति । कुत्र गतस्तव सुतः, कथयति नृपः केनापि हृत इति ॥
ततस्तया ज्ञातमिदं हृतः स तेन पापखचरेण । कथितं च तत्स्वरूपं पितुः, स भणति नरनाथम् ॥१३०॥
यथा सप्तदिनानामन्तस्तव पुत्रं निश्चयेनानेष्यामि । तस्मान्मा क्षणमपि खेदं कुरुष्व त्वं व्रज स्वगेहम् ॥१३१॥
सोऽपि गृहं प्रति चलितो गुणचन्द्राद् विलासवतीदेवीम् । संधीरयन् प्राप्तः खचरोऽपि गवेषयितुं लग्नः ॥
स दुष्टो गगनचरो जलनिधिद्वीपे क्षिप्त्वा तं कुमारम् । गत्वा वैताढ्ये करोति सामग्रीं प्रगुणाम् ॥१३३॥
परिणयनार्थं, ततः कुमारो द्वीपे विचरति यावत् । वनदेवतेव तत्रापि दृष्टा तावद् भामिन्येका ॥१३४॥
ततः पृष्टा कुमारेण काऽसि त्वं किंनिमित्तमिह प्राप्ता ? । ततो मुक्तदीर्घोष्णश्वासशुष्कया तयापि ॥१३५॥
भणितं पृच्छ दैवं येनाहं निर्मिताऽमितदुःखा । भुवनप्रसिद्धे कुले जनयित्वा पुनरिहानीता ॥१३६॥
इति भणित्वा रुदती कुमारेण निवार्येदं भणिता । मा कुरु मनसि खेदं परिभावय दिव्यपरिणामम् ॥१३७॥
उच्चान्नीचान् नीचांश्चोन्नतान् विभविनो दरिद्रांश्च । रोरांश्च राज्ञोऽपि च राज्ञो रङ्कान्करोति कर्म ॥१३८॥

इच्चाइदेसणाए सोयं मोयाविया कुमारेण । संठविया ठाणविसंठुलावि गोविव्व गोवेण ॥१४०॥
तो साहिउं पउत्ता परओ चरियं नियं कुमारस्स । जह सिरिनयरनिवासिस्स सेट्ठिणो सोमदेवस्स ॥
तणया हं कणयसिरी परिणीया सालिभद्दनामेणं । तन्नयरवासिणा सायरं च नीया य नियगेहे॥१४२॥
भुंजइ सो विसयसुहं मए समं समहियाणुराएण । भणिया हं तेण पिए ! पिउगेहे नेय गंतव्वं॥१४३॥
एवंति मए भणियं नवरं कइयावि अंबतायाण । आहवणे मोक्कलयं अणुनायाए तए नाह ! ॥१४४॥
तंपि हु न बहु मयं तस्स, अन्नया रयणिअद्धरत्तम्मि । कोवि मए गायंतो निसुओ नियडम्मि गेहम्मि॥
तो भणिओ नियभत्ता मए इमं नाह ! गायणो कोवि । गायइ पणवीसवओ खत्तियकुलसंभवो गोरो ॥
अप्पाऊ अइसुभगो पीवरदेहो न एत्थ संदेहो । गुज्झम्मि मसो असमो परिस्समो तस्स धणुवेए॥१४७॥
इय जाव मए भणियं नाऊणं सरविसेससत्थाओ । तो तम्मणम्मि जलिओ पबलो ईसानलो सहसा ॥
तो तद्दिणाउ चत्तो संभासोवि हु मए समं तेण । तो चिंतियं मए नणु गुणोवि दोसत्तणं पत्तो॥१४९॥
तद्दिणपभिइंपि इमो समुद्दजत्तासमूसुओ जाओ । तत्तो पियरणुनाओ संचलिओ सोहणदिणम्मि॥१५०॥
अहमवि तस्सुवरोहं विणावि सह तेण पोयमारूढा । रयणीए जलहिमज्झम्मि उट्ठिया विगयनिद्दाहं॥१५१॥
जा देहचिंतठाणं पत्ता जलहिम्मि तेण ता खित्ता । संपत्तफलहखंडा इहागया अज्ज छुहिया हं ॥१५२॥
इय कहिऊण समप्पइ कुमरस्स फलाइं सा सचित्ताइं । ताइं न भुंजइ कुमरो मणम्मि नियमं नियं नाउं॥

तस्मात्कर्मोच्छेदे छेके ! त्वमादरं कुरु येन । न पुनः पुनर्भवो भवदुःखानां तत्र जायते कदाचित् ॥१३९॥
इत्यभिदेशनया शोकं मोचिता कुमारेण । संस्थापिता स्थानविसंस्थुलापि गोपीव गोपेन ॥१४०॥
ततः कथयितुं प्रवृत्ता परतश्चरितं निजं कुमारस्य । यथा श्रीनगरनिवासिनः श्रेष्ठिनः सोमदेवस्य ॥१४१॥
तनयाऽहं कनकश्रीः परिणीता शालिभद्रनाम्ना । तन्नगरवासिना सादरं च नीता च निजगेहे ॥१४२॥
भुङ्क्ते स विषयसुखं मया समं समधिकानुरागेण । भणिताऽहं तेन प्रिये ! पितृगेहे नैव गन्तव्यम् ॥१४३॥
एवमिति मया भणितं किन्तु कदाप्यम्बातातयोः । आह्वाने मुत्कलमनुज्ञातायास्तव नाथ ! ॥१४४॥
तदपि हि न बहु मतं तस्य, अन्यदा रजन्यर्धरात्रे । कोऽपि मया गायन् श्रुतो निकटे गेहे ॥१४५॥
ततो भणितो निजभर्ता मयेदं नाथ ! गायनः कोऽपि । गायति पञ्चविंशतिवयाः क्षत्रियकुलसंभवो गौरः ॥
अल्पायुरतिसुभगः पीवरदेहो नात्र संदेहः । गुह्ये तिलोऽसमः परिश्रमस्तस्य धनुर्वेदे ॥१४७॥
इति यावद् मया भणितं ज्ञात्वा स्वरविशेषशास्त्रात् । ततस्तन्मनसि ज्वलितः प्रबल ईर्ष्यानलः सहसा ॥१४८॥
ततस्तद्दिनात् त्यक्तः संभाषोऽपि हि मया समं तेन । ततश्चिन्तितं मया ननु गुणोऽपि दोषत्वं प्राप्तः ॥
तद्दिनप्रभृत्यप्ययं समुद्रयात्रासमुत्सुको जातः । ततः पित्रनुज्ञातः संचलितः शोभनदिने ॥१५०॥
अहमपि तस्योपरोधं विनापि सह तेन पोतमारूढा । रजन्यां जलधिमध्य उत्थिता विगतनिद्राहम् ॥१५१॥
यावद् देहचिन्तास्थानं प्राप्ता जलधौ तेन तावत् क्षिप्ता । संप्राप्तफलकखण्डेहागताऽद्य क्षुधिताहम् ॥१५२॥

---

१ क ग चिन्ताकिण्णे तो तेण पणुल्लिऊण इह खित्ता ।

तो गुरुअवरोहेणं भणिओ सो तीए कहइ जह मज्झ। मोत्तूण पत्तसलिलं नियमो सचित्तदव्वस्स॥१५४॥
एवं सत्त दिणे सो मणसावि हु वंछए नय सचित्तं। तह देसणाए विहिया बारसवयधारिणी सावि॥१५५॥
तो कयसचित्तनियमा सावुववासेहिं सत्त दिवसाइं। चिट्ठइ ता पुव्वुत्ता पत्ता विज्जाहरी तत्थ ॥१५६॥
बहुपरिवारसमेया पासइ कुमरं अईव किसकायं। पुरओ य ठिआए खामोयरीए सह किंपि जंपंती॥१५७॥
तो सिरकयंकरकमला सा जंपइ तं पइ इमं वयणं। आरुहइ विमाणमिणं गच्छामो तुह पुरे जेण ॥१५८॥
निद्दओ मह ताएणं सो तुह अवयारकारओ खयरो। इय सुणिउं सो जंपइ अहह विरुद्धं कहं विहियं!॥
कणयसिरीए धम्मोवलंभहेउत्तणेण हं जाओ। जं तेण इहाणीओ सो उवयारी अओ मज्झ ॥१६०॥
अहवा तस्स विकम्मं किंचिवि चिरसंचियं इमं फलियं। इय जंपियावसाणे वणिवहुया कहइ खयरीए॥
जह अज्ज सत्तमदिणं वट्टइ उववासियस्स कुमरस्स। जम्हा जं वा तं वा न भुंजए एस धीरप्पा॥१६२॥
तो खयरीपरिवारो आणइ फलपत्तकुसुमकंदाइं। ढोएइ कुमरपुरओ पुव्वंव न भुंजए तंपि ॥१६३॥
सो तप्परिवारेणं भुत्ताइं ताइं, धारिओ सहसा। सो सव्वो तो कुमरो मणम्मि एवं विचिंतेइ ॥१६४॥
सो जयइ जए धम्मो जस्स पभावेण आवइसमुद्दं। लंघंति भवे भविणो भाविसुभद्दा य जायंति॥१६५॥
किञ्च।
ते गुरुणो गुणगुरुणो सुहफलतरुणो तमोहदिणमणिणो। जीयंतु जए जेहिं नियमपयाणेण हं धरिओ॥
निवडंतं निविडावइगुरुतरअइविषडअयडसङ्काए। कम्सडभवाडवीए अडणंपि हु वारियं जेहिं॥१६७॥

इति कथयित्वा समर्पयति कुमाराय फलानि सा सचित्तानि। तानि न भुङ्क्ते कुमारो मनसि नियमं निजं ...॥
ततो गुर्ववरोधेन भणितः स तया कथयति यथा मम। मुक्त्वा पत्रसलिलं नियमः सचित्तद्रव्यस्य ॥१५४॥
एवं सप्त दिनानि स मनसापि हि वाञ्छति न च सचित्तम्। तथा देशनया विहिता द्वादशव्रतधारिणी सापि॥
ततः कृतसचित्तनियमा साप्युपवासैः सप्त दिवसानि। तिष्ठति तावत्पूर्वोक्ता प्राप्ता विद्याधरी तत्र ॥१५६॥
बहुपरिवारसमेता पश्यति कुमारमतीव कृशकायम्। पुरतश्च स्थितया क्षामोदर्या सह किमपि जल्पन्ती॥
ततः शिरःकृतकरकमला सा जल्पति तं प्रतीदं वचनम्। आरोहत विमानमिदं गच्छामस्तव पुरे येन ॥१५८॥
निदग्धो मम तातेन स तवापकारकारकः खचरः। इति श्रुत्वा स जल्पत्यहह विरुद्धं कथं विहितम्! ॥१५९॥
कनकश्रिया धर्मोपलम्भहेतुत्वेनाहं जातः। यत्तेनेहानीतः स उपकारी अतो मम ॥१६०॥
अथवा तस्य विकर्म किञ्चिदपि चिरसंचितमिदं फलितम्। इति जल्पितावसाने वणिग्वधूः कथयति खचरीं॥
यथाऽद्य सप्तमदिनं वर्तते उपोषितस्य कुमारस्य। यस्माद् यद्वा तद्वा न भुङ्क्ते एष धीरात्मा ॥१६२॥
ततः खचरीपरिवार आनयति फलपत्रकुसुमकन्दानि। ढौकते कुमारपुरतः पूर्वमिव न भुङ्क्ते तदपि ॥१६३॥
स तत्परिवारेण भुज्यन्ते तानि, धारितः सहसा। स सर्वस्ततः कुमारो मनस्येवं विचिन्तयति ॥१६४॥
स जयति जगति धर्मो यस्य प्रभावेणापत्समुद्रम्। लङ्घन्ते भवे भविनो भाविसुभद्राश्च जायन्ते ॥१६५॥
ते गुरवो गुणगुरवः सुखफलतरवस्तमोघदिनमणयः। जीवन्तु जगति यैर्नियमप्रदानेनाहं धृत ॥१६६॥

इय चिंतंते कुमरे खयरी विज्जाए मुणइ जह पढमं । पुव्वुत्तलेयरेण विसेण वासिनु एयाइं ॥१६८॥
आरोवियाइं इण्हिं ताणं पभावो वियंभिओ एसो । इय निच्छिऊण आणेइ ओसहिं विसविणासयरिं ॥
तो तीए नासिओवरिठवियाए उट्ठिआ इमे सहसा । तो खयरीए कुमरो कणयसिरीए सह विमाणे ॥
आरोविऊण नीओ भोगपुरे गरुयविरहदुहियाण । पणओ पियराण तओ महाविभूईए वीवाहो ॥१७१॥
पारद्धो खयरेहिं तत्तो सा तेण परिणीया खयरी । सुरसुंदरीभिहाणा सुपुण्णाणवि मोहसंजणणी॥१७२॥
कणयसिरीवि सुनिच्चलचित्ता निच्चंपि सावयवएसु । निवसइ तम्मेव गिहे भइणीए निच्चिसेसयरा॥१७३॥
तो समयं नाऊणं राया गिण्हइ जिणमए दिक्खं । सिरिविस्ससेणकुमरं रज्जे ठविऊण सुहलग्गे ॥१७४॥
सोवि कलत्तदुगेणं सद्धिं भुंजेइ रज्जसिरिमणहं । सावयवएसु निच्चं अइयारपयंपि रक्खंतो ॥१७५॥
तो कालेणं जाओ विलासवईए सुओ जयाणंदो । बाहत्तरिकलकुसलो कमेण सो जोव्वणं पत्तो ॥१७६॥
सुरसुंदरीए जाया दुहिया पडिपुण्णलक्खणोवेया । इत्तियमित्तकुडुंबं, निम्ममो रोगस्स तेण कओ ॥१७७॥
रज्जं सुरज्जुबंधो भोगा रोगव्व भवणमभिभवणं । पयइंदिओ सल्लिओ इय मन्नंतो गमइ कालं ॥
जस्स पयावो आरक्खिओ य मंतीवि नियमइप्पसरो । आणाविय पारयवंधणाइं थणियं धणं पुण्णं ॥
अह कहवि कम्मवसओ विलासवईए तणुम्मि गुरुरोगो । संजाओ विज्जेहिंवि इवयरिया बाउलिंगेण ॥
संजाया नीरोगा तहावि सा भुंजए पइदिणंपि । अब्भासाउ सचित्तं नो रन्ना वारिया एवं ॥१८१॥

नियतन् निबिडावद्गुरुकवातिविकटाविटंगैर्न । यत्कंडागवाट्टयामरनमवि हि वासित यं ॥१६७॥
इति चिन्तयति कुमारे खचरी विद्यया जानाति यथा प्रथमम् । पूर्वोक्तखेचरेण विषेण वासितानि ॥१६८॥
आरोपितानीदानीं तेषां प्रभावो विजृम्भित एष । इति निश्चित्यानयत्यौषधीं विषविनाशकरीम् ॥१६९॥
ततस्तया नासिकोपरिस्थापितायामुत्थिता इमे सहसा । ततः खचर्या कुमारः कनकश्रिया सह विमाने ॥१७०॥
आरोप्य नीतो भोगपुरे गुरुविरहदुःखितयोः । प्रणतः पित्रोस्ततो महाविभूत्या वीवाहः ॥१७१॥
प्रारब्धः खचरैस्ततः सा तेन परिणीता खचरी । सुरसुन्दर्यभिधाना सुपुण्यानामपि मोहसंजननी ॥१७२॥
कनकश्रीरपि सुनिश्चलचित्ता नित्यमपि श्रावकव्रतेषु । निवसति तस्यैव गृहे भगिन्या निर्विशेषतरा ॥१७३॥
ततः समयं ज्ञात्वा राजा गृह्णाति जिनमते दीक्षाम् । श्रीविश्वसेनकुमारं राज्ये स्थापयित्वा शुभलग्ने ॥१७४॥
सोऽपि कलत्रद्विकेन सार्धं भुङ्क्ते राज्यश्रियमक्षताम् । श्रावकव्रतेषु नित्यमतिचारपदमपि रक्षन् ॥१७५॥
ततः कालेन जातो विलासवत्याः सुतो जयानन्दः । द्वासप्ततिकलाकुशलः क्रमेण स यौवनं प्राप्तः ॥१७६॥
सुरसुन्दर्या जाता दुहिता परिपूर्णलक्षणोपेता । एतावन्मात्रकुटुम्बं, नियमः रोगस्य तेन कृतः ॥१७७॥
राज्यं सुरज्जुबन्धो भोगा रोगा इव भवनमभिभवनम् । प्रकृतीन्द्रियः शल्यं इति मन्यमानो गमयति कालम् ॥१७८॥
यस्य प्रतापः आरक्षिकश्च मन्त्र्यपि निजमतिप्रसरः । आनीय पारदबन्धनादि स्तनितं धनं पुण्यम् ॥१७९॥
अथ कथमपि कर्मवशतो विलासवत्यास्तनौ गुरुरोगः । संजातो वैद्यैरप्युपचरितश्च बाउलिकेन ॥१८०॥
संजाता नीरोगा तथापि सा भुङ्क्ते प्रतिदिनमपि । अभ्यासात् सचित्तं नो राज्ञा वारितैवम् ॥१८१॥

जो नाम पमायाओ नियमधुरं धरिवि हारए सो उ । तुच्छविसयाण कज्जे कोडीए वराडियं किणइ ॥
थेवोवि नियमभंगो भवगुरुदुक्खाइं देइ नियमेण । जह विमलबोवि भुत्तो मरणदुहं देइ देहीण ॥१९६॥
सच्चित्तपडिबद्धे मा गिद्धिं कुणसु सुणसु गुरुवयणं । गुरुकम्मयाए तीइवि न किंचि पच्चुत्तरं दिन्नं ॥
अवहीरियाए तीए अप्पडिकंताउ तस्स ठाणाओ । मज्झिमसुरंगुमाउं बद्धं सोहम्मकप्पम्मि ॥१९८॥
सुरसुंदरीवि जाया सिढिलियभावा गुणव्वए बीए । तुच्छोसहिपरिभोगं करेइ निच्चं पमायाओ ॥१९९॥
तो जाया भूवइणा भणिया भद्दे ! न सुंदरं एयं । पडिवन्नंपि चइज्जइ जइ ताव निरत्थयं जीयं॥२००॥
पडिवज्जंति न धीरा अह पडिवज्जंति निव्वहंते य । वाया फुरइ नराणं तीए विणा हुंति मयरूपा ॥
पडिवन्नो पढमं चिय मह पासे सो गिहत्थवरधम्मो । बीयं गुणव्वयं पुण विसेसओ इय तए गहियं ॥
मोत्तूण कुसुमतंबोलपाणियं नियदेहकज्जेण । सेसमसेसंपि तए सच्चित्तं दूरओ चत्तं ॥२०३॥
ता कह तं अईयारकलुसियं कुणसि गुणव्वयं बीयं ? । नियजीहापडिवक्खं सम्मं पालेसु वयमेयं ॥२०४॥
जललवचलम्मि जीए विज्जुलयाभंगुरेसु भोगेसु । भोगवसाणे पियसंगयम्मि न खमं इमं काउं ॥२०५॥
सावि गुरुकम्मयाए निवस्स न य किंपि उत्तरं देइ । रसगिद्धिसंनिवाएण रुद्दवाणीव संजाया॥२०६॥
तत्तोऽवहीरियच्चिय रन्ना परिगलियविरइसम्मत्ता । कम्मवसओ तओ सा मरिऊणं वंतरी जाया॥२०७॥
गुणचंदसोमचंदा अपडिक्कंता चइत्तु देहमिणं । नागेसु उववन्ना सिज्झिस्संतीह नरयभवे ॥२०८॥

यो नाम प्रमादाद् नियमधुरां धृत्वा नाशयति स तु । तुच्छविषयाणां कार्ये कोट्या वराटिकां क्रीणाति ॥१९५॥
स्तोकोऽपि नियमभङ्गो भवगुरुदुःखानि ददाति नियमेन । यथा विमलबोऽपि भुक्तो मरणदुःखं ददाति देहिनाम् ॥
सचित्तप्रतिबद्धे मा गृद्धिं कुरु शृणु गुरुवचनम् । गुरुकर्मतया तयापि न किंचित्प्रत्युत्तरं दत्तम् ॥१९७॥
अवधीरितया तयाऽप्रतिक्रान्तात् तस्य स्थानात् । मध्यमसुरायुर्बद्धं सौधर्मकल्पे ॥१९८॥
सुरसुन्दर्यपि जाता शिथिलितभावा गुणव्रते द्वितीये । तुच्छौषधीपरिभोगं करोति नित्यं प्रमादात् ॥१९९॥
ततो ज्ञाता भूपतिना भणिता भद्रे ! न सुन्दरमेतत् । प्रतिपन्नमपि त्यज्यते यदि तदा निरर्थकं जीवितम् ॥२००॥
प्रतिपद्यन्ते न धीरा अथ प्रतिपद्यन्ते निर्वहन्ति च । वाक् स्फुरति नराणां तया विना भवन्ति मृतकल्पाः ॥
प्रतिपन्नः प्रथममेव मम पार्श्वे स गृहस्थवरधर्मः । द्वितीयं गुणव्रतं पुनर्विशेषत इति त्वया गृहीतम् ॥२०२॥
मुक्त्वा कुसुमताम्बूलपानीयं निजदेहकार्येण । शेषमशेषमपि त्वया सचित्तं दूरतस्त्यक्तम् ॥२०३॥
तस्मात्कथं त्वमतिचारकलुषितं करोषि गुणव्रतं द्वितीयम् । निजजिह्वाप्रतिपक्षं सम्यक्पालय व्रतमेतत् ॥२०४॥
जललवचले जीविते विद्युल्लताभङ्गुरेषु भोगेषु । भोगावसाने प्रियसंगमे न क्षमं इदं कर्तुम् ॥२०५॥
सापि गुरुकर्मतया नृपस्य न च किमप्युत्तरं ददाति । रसगृद्धिसंनिपातेन रुद्रवाणीव संजाता ॥२०६॥
ततोऽवधीरितैव राज्ञा परिगलितविरतिसम्यक्त्वा । कर्मवशात्ततः सा मृत्वा व्यन्तरी जाता ॥२०७॥
गुणचन्द्रसोमचन्द्रावप्रतिक्रान्तौ त्यक्त्वा देहमिमम् । नागेषूत्पन्नौ सेत्स्यत इह नरभवे ॥२०८॥

१ ग, भरव° ।

अह विस्ससेणराया धम्मम्मि समुज्जओ गमइ कालं। तो केणवि निसीहे पढिया गाहा इमा तत्थ ॥२०९॥
मुच्चंति रज्जुबद्धा संकलबद्धा य नियलबद्धा य। नेहनियडेसु बद्धा भवकोडिगया किलिस्संति ॥२१०॥
अवहारिऊण गाहत्थमेस भावेइ नियमणे एवं। मा जीव! कत्थवि तुमं पडिबंधं कुणसु इइ मुणिउं॥
रे जीव! लालसमणो रज्जाइसु मा हविज्ज ईसिंपि। जाणंतो एयाणं अवसाणं दारुणविवागं ॥२१२॥
आईमज्झवसाणं जारिसयं तारिसंपि जीव! तुमं। परिभावसु सुहुमाए बुद्धीए धम्म-रज्जाण ॥२१३॥
एगं एगंतसुहं बीयं एगंतदुहयरं चेव। गरुओवि किर विसेसो जाणिज्जइ निरु विवेईहिं ॥२१४॥
मोहविमूढा पुरिसा रज्जसुहेहिंपि वेलविज्जंति। दीसंतमणहरेहिं धणियं परमत्थविरसेहिं ॥२१५॥
इच्चाइ चिंतयंतो ताव ठिओ जाव उग्गओ सूरो। आवस्सयाइ काउं अत्थाणसहाए उवविट्ठो ॥२१६॥
आहूया सचिवाई कहियं तेसिं जहा जलंतस्स। गेहस्स मज्झयारे सुत्तम्मि य वल्लहे दुलहे ॥२१७॥
निद्दक्खए विबुद्धो जइ सो नीहरइ तस्स मज्झाओ। तो किं धारेयव्वो सुयणेहिं बलावि बाहाहिं?॥
कायव्वं किं अव्वो! साहह निसुयं विभाविउं चित्ते। तेहिं भणियं नरेसर! बालोवि वियाणए एयं॥
नीहरियव्वो सुयणेहिं वल्लहो निरु पमत्तसुत्तोवि। किं पुण सयंपबुद्धो तह य सयं नीहरंतो वा ॥२२०॥
पज्जलियगिहाहिंतो, इहरा ते वल्लहावि य न हुंति। तो भणियं भूवइणा जइ एवं तो निसामेह ॥२२१॥
भवगिहमज्झम्मि पमायजलणजलियम्मि मोहनिद्दाए। मं सुत्तं जो इह उट्ठवेइ न निवारियव्वो सो॥२२२॥
इय जाव किंपि भणिहंति ताव पडिहारसूइओ पत्तो। उज्जाणपालपुरिसो विन्नवइ निवं नमिवि एवं॥

अथ विश्वसेनराजो धर्मे समुद्यतो गमयति कालम्। ततः केनापि निशीथे पठिता गाथेयं तत्र ॥२०९॥
मुच्यन्ते रज्जुबद्धाः शृङ्खलबद्धाश्च निगडबद्धाश्च। स्नेहनिगडैर्बद्धा भवकोटिगताः क्लिश्यन्ति ॥२१०॥
अवधार्य गाथार्थमेष भावयति निजमनस्येवम्। मा जीव! कुत्रापि त्वं प्रतिबन्धं कुरुष्वेति ज्ञात्वा ॥२११॥
रे जीव! लालसमना राज्यादिषु मा भवेरीषदपि। जानन्नेतेषामवसानं दारुणविपाकम् ॥२१२॥
आदिमध्यावसानं यादृशं तादृशमपि जीव! त्वम्। परिभावय सूक्ष्मया बुद्ध्या धर्म-राज्ययोः ॥२१३॥
एकमेकान्तसुखं द्वितीयमेकान्तदुःखतरमेव। गुरुरपि किल विशेषो ज्ञायते निश्चितं विवेकिभिः ॥२१४॥
मोहविमूढाः पुरुषा राज्यसुखैरपि वञ्च्यन्ते। दृश्यमानमनोहरैर्गाढं परमार्थविरसैः ॥२१५॥
इत्यादि चिन्तयंस्तावत् स्थितो यावदुद्गतः सूरः। आवश्यकादि कृत्वाऽऽस्थानसभायामुपविष्टः ॥२१६॥
आहूताः सचिवादयः कथितं तेषां यथा ज्वलतः। गेहस्य मध्ये सुप्ते च वल्लभे दुर्लभे ॥२१७॥
निद्राक्षये विबुद्धो यदि स निस्सरति तस्य मध्यात्। ततः किं धारयितव्यः स्वजनैर्बलादपि बाहुभिः?॥२१८॥
कर्तव्यं किं हन्त! कथयत निभृतं विभाव्य चित्ते। तैर्भणितं नरेश्वर! बालोऽपि विजानात्येतत् ॥२१९॥
निःसारयितव्यः स्वजनैर्वल्लभो निश्चितं प्रमत्तसुप्तोऽपि। किं पुनः स्वयं प्रबुद्धस्तथा च स्वयं निस्सरन् वा ॥
प्रज्वलितगृहात्, इतरथा ते वल्लभा अपि च न भवन्ति। ततो भणितं भूपतिना यद्येवं ततो निशमयत ॥
भवगृहमध्ये प्रमादज्वलनज्वलिते मोहनिद्रया। मां सुप्तं य इहोत्थापयति न निवारयितव्यः सः ॥२२२॥

सिरिनेमिचंदसूरी सुभद्दए उदयसेहरुज्जाणे । चउनाणी संपत्तो सुपत्तमुणिसंगओ सुगओ ॥२२४॥
तो तुट्ठेणं रन्ना नियंगलग्गं समग्गमाभरणं । तस्स विइन्नं सहसा समुट्ठिओ सूरिनमणत्थं ॥२२५॥
सूरिचरणारविंदं वंदेउं देसणं च सुणिऊण । रज्जम्मि जयाणंदं कुमरं ठावेइ गिहपत्तो ॥२२६॥
उच्छवपगापुरस्सरमिह राया सूरिपायपासम्मि । गिण्हइ दिक्खं सिक्खादुगं च तह जाइ मोक्खेवि ॥
भज्जाउ विहरिऊणं भवम्मि भीमम्मि जिणमयं पप्प । कइवयभवाण मज्झे सिज्झिस्संतीह धुयकम्मा ॥
तो जह इमिणा निवपुंगवेण बीयं गुणव्वयं धरियं । अइविसमसंकडम्मिवि अक्खलियं जावजीवंपि ॥
तह अन्नेहिंवि भव्वेहिं भाविभद्देहिं देहनिरवेक्खं । पालेयव्वो नियमो नियमा फलठ्ठिपजिएहिं ॥२३०॥

॥ इति भोगपरिभोगव्रते विश्वसेनकुमारकथानकं पञ्चातिचारकथासमन्वितं समाप्तम् ॥

इति यावत्किमपि भणिष्यति तावत्पाणिप्रतिहारसूचित प्रभ । उद्यानपालपुरुषो विज्ञपयति नृपं सत्वैवम् ॥२२३॥
श्रीनेमिचन्द्रसूरि सुभद्र उदयशेखरोद्याने । चतुर्ज्ञानि संप्राप्त सुपात्रमुनिसंगतः सुगतः ॥२२४॥
ततस्तुष्टेन राज्ञा निजाङ्गलग्नं समग्रमाभरणम् । तस्मै वितीर्णं सहसा समुत्थित सूरिनमनार्थम् ॥२२५॥
सूरिचरणारविन्दं वन्दित्वा देशनां च श्रुत्वा । राज्ये जयानन्दं कुमार स्थापयति गृहमाप्तः ॥२२६॥
उत्सर्गपुरस्सरमिह राजा सूरिपादपार्श्वे । गृह्णाति दीक्षां शिक्षाद्विकं च तथा याति मोक्षेऽपि ॥२२७॥
भार्ये विहृत्य भवे भीमे जिनमत प्राप्य । कतिपयभवानां मध्ये सेत्स्यत इह धुतकर्मे ॥२२८॥
ततो यथाऽनेन नृपपुङ्गवेन द्वितीयं गुणव्रतं धृतम् । अतिविषमसंकटेऽप्यस्खलितं यावज्जीवमपि ॥२२९॥
तथान्यैरपि भव्यैर्भाविभद्रैर्देहनिरपेक्षम् । पालयितव्यो नियमो नियमात्फलार्थिभिर्जीवैः ॥२३०॥

तह बीयगुणव्वयधारिणा ओ विदलं सगोरसं दुज्जं । भोअणओ महुमंसं राइभत्तं च सव्वेहिं ॥१॥
जे उण राईभत्तं चयंति दत्तोव्व मुणिवि मुणिवयणं । ते इह भवंतरेसुवि हवंति सुहिणो सयाकालं ॥२॥
तथाहि ;–
सुपयासओ सगोवो बहुवणसंडो सुवच्छसच्छाओ । अत्थि सुरट्ठा देसो घोसोव्व सुतित्थकयसोहो ॥३॥
तत्थत्थि धणसमिद्धं गिरिनयरं नाम पट्टणं तम्मि । राया रिउबलमहणो महणो नामेण सुपसिद्धो ॥४॥
तह य महेसरदत्तो सिट्ठी निवसिसु पउरधणकलिओ । ललिया तस्सत्थि पिया दत्तो नामेण ताण सुओ॥५॥
दुल्ललियगोट्ठिखित्तो पियरेहिं वियरए पइपुरंपि । विलसइ वेसाण गिहे विविहविलासेहिं दुल्ललिओ॥६॥
पियइ सुरं तह सरयं सुरयरसत्तो गमेइ दियहाइं । अह अन्नया गओ सो उज्जाणीए सपरिवारो ॥७॥
महुमंडगमोयगमंडियाण इड्डरियगुंदवडयाणं । गुरुसगडीओ भरिउं वडयकरंबाण य तहेव ॥ ८ ॥
वीणावेणुपवीणं सुगायलं समगमेव आणेइ । तो गरुयगंहिरसरसीतडम्मि दाऊणमावासं ॥ ९ ॥
जा गंतुं कयलिहरे पारद्धं पिच्छणं तहिं ताव । तन्नासाए पविट्ठो कत्तोवि हु दुरहिमलगंधो ॥१०॥
दत्तावहाणचित्तो जाव य पुच्छेइ परियणं एसो । कत्तो समेइ गंधो समुद्धुरो दुद्धरो घणियं ॥११॥
तो परियणमज्झाओ एगो गंधाणुसारओ तत्थ । जा गच्छइ वणमज्झे ता पिच्छइ मुणिवरं एक्कं॥१२॥
निप्पडिकम्मसरीरं निविट्ठदिट्ठिं दिणिंदबिंबम्मि । कयउद्धबाहुजुयलेण देसयंतंव सिवमग्गं ॥१३॥
घणरोमकूववउल्लसियसमलत्तहुसेयसलिलधाराहिं । पावमलंव झरंतं तवग्गितवियाउ देहाउ ॥१४॥

तथा द्वितीयगुणव्रतधारिणा तु द्विदलं सगोरसं वर्ज्यम् । भोजनतो मधुमांसं रात्रिभक्तं च सर्वैः ॥१॥
ये पुना रात्रिभक्तं त्यजन्ति दत्तवज्ज्ञात्वा मुनिवचनम् । त इह भवान्तरेष्वपि भवन्ति सुखिनः सदाकालम्॥
सुप्रजाशत: (सुपयआशकः) सगोपो बहुवनषण्डः सुवृक्ष (सुवत्स) सच्छायः ।
अस्ति सुराष्ट्रा देशो घोष इव सुतीर्थकृतशोभः ॥ ३ ॥
तत्रास्ति धनसमृद्धं गिरिनगरं नाम पत्तनं तस्मिन् । राजा रिपुबलमथनो मथनो नाम्ना सुप्रसिद्धः ॥ ४ ॥
तथा च महेश्वरदत्तः श्रेष्ठी न्यवसत्प्रचुरधनकलितः । ललिता तस्यास्ति प्रिया दत्तो नाम्ना तयोः सुतः॥५॥
दुर्ललितगोष्ठीक्षिप्तः पितृभ्यां विचरति प्रतिपुरमपि । विलसति वेश्यानां गृहे विविधविलासैर्दुर्ललितः ॥६॥
पिबति सुरां तथा सरकं सुरतप्रसक्तो गमयति दिवसानि । अथान्यदा गतः स औद्यान्यां सपरिवारः॥७॥
मधुमण्डकमोदकमण्डितानामिड्डरिकगुन्द्रवटकानाम् । गुरुशकटानि भृत्वा वटककरम्बयोश्च तथैव॥८॥
वीणावेणुप्रवीणं सुगायनवृन्दं सममेवानयति । ततो गुरुगभीरसरसीतटे दत्त्वाऽऽवासम् ॥ ९ ॥
यावद् गत्वा कदलीगृहे प्रारब्धं प्रेक्षणं तत्र तावत् । तन्नासायां प्रविष्टः कुतोऽपि हि दुरभिमलगन्धः॥१०॥
दत्तावधानचित्तो यावच्च पृच्छति परिजनमेषः । कुतः समेति गन्धः समुद्धुरो दुर्धरो गाढम् ! ॥ ११ ॥
ततः परिजनमध्यादेको गन्धानुसारतस्तत्र । यावद् गच्छति वनमध्ये तावत्पश्यति मुनिवरमेकम् ॥१२॥
निष्प्रतिकर्मशरीरं निविष्टदृष्टिं दिनेन्द्रबिम्बे । कृतोर्ध्वबाहुयुगलेन देशयन्तमिव शिवमार्गम् ॥ १३ ॥

[illegible]गंधं उत्तत्तकणयवन्नं अणंगसमरूवं । तं दट्ठुं विम्हइओ सो गंतुं कहइ दत्तस्स ॥ १५ ॥
सव्वं तं वुत्तंतं तो सो तोसेण जाइ मुणिपासे । पासइ पसंतरूवं तं साहुं वंदइ समित्तो ॥ १६ ॥
तेनवि झाणं मुत्तुं दाऊणं धम्मलाभमवि भणिओ । किं दत्त ! दत्तहत्थो धम्मस्स भमेसि सव्वाहिं[illegible]
यतः,

"सत्यं मनोरमाः कामाः सत्यं रम्या विभूतयः । किन्तु मत्ताङ्गनापाङ्गभङ्गलोलं हि जीवितम् ॥
लक्ष्मीलताकुठारस्य भोगाम्भोदनभस्वतः । शृङ्गारवनदावस्य को हि कालस्य विस्मृतः"? ॥

[illegible]निहितरंगरंगंतरेविरंगस्स । अणुहरइ नवरि ससिणो जीयं तरलत्तणगुणेण ॥१८॥
[illegible]कासिरनियणविसूइयाइरोगेहिं । आइइडिज्जइ जीयं कयंतपासेहिव सव्वाण ॥१९॥
[illegible]समासाइसाहिखंडेहिं । परिसडइ [illegible] देहिणो जीवियत्थंभो ॥२०॥
इय परिमम्मि जीए [illegible]सि मिच्छाइ पियसि मज्जंपहुं । जं दत्त ! तुमं तं तुह सुकुलुप्पन्नस्स न हु जु[illegible]
[illegible]सि जूयं रमेसि वेसाणं । धम्मस्स पुणो वत्तंपि नेय पुच्छेसि कइयावि ॥२२॥
[illegible] दोसो मज्जपाणयाईए ? । कहसु पसिऊण जेणं नयमि, तो साहए साहू ॥२३॥
[illegible] जे अणायारा । ते मज्जवाल्लयं अल्लियंति लहु एगकालंमि ॥२४॥
[illegible] जेण नज्जंति । तं हीरइ विन्नाणं मज्जेण, धिरत्थु मज्जस्स ॥२५॥
[illegible] पुरं कम्मि । निसुणेसु, मज्जं निद्दा मज्जं य कालेण [illegible]॥२६॥

[illegible] । पापमलमिव गलन्तं तपोऽग्निनाऽऽद् देहात् ॥१४॥
[illegible]मनङ्गसमरूपम् । तं दृष्ट्वा विस्मयितः स गत्वा कथयति दत्ताय ॥१५॥
[illegible] याति मुनिपार्श्वे । पश्यति प्रशान्तरूपं तं साधुं वन्दते समित्रः ॥१६॥
[illegible] धर्मलाभमिति भणितः । किं दत्त ! दत्तहस्तो धर्मं भ्रमसि सर्वादितः ? ॥१७॥
[illegible] । अनुहरते केवलं शशिनं जीवितं तरलत्वगुणेन ॥१८॥
[illegible] । आक्षिप्यते जीवितं कृतान्तपाशैरिव सर्वम् ॥१९॥
[illegible] । परिशटति [illegible] देहिनो जीवितस्तम्भः ॥२०॥
[illegible] पिबसि मद्यमपि । यद् दत्त ! त्वं [illegible] न खलु युक्तं
[illegible] रमसि वेश्या । धर्मस्य पुनर्वार्तामपि नैव पृच्छसि कदापि ॥२२॥
[illegible] । [illegible] ॥२३॥
[illegible] । [illegible] ॥२४॥
[illegible] । [illegible], धिग् मद्यम् ॥२५॥
[illegible] । [illegible] ॥२६॥

त्ता य कणिट्ठे तं पइ जंपेइ मयणसरविहुरा। तं चिय सरणं देवर ! भुंजसु भोए मए सद्धिं ॥२७॥
तेणं पडिभणियं आ अम्मो! अजुत्तं इयं पावं। गुरुबंधुणो य भज्जा जणणीतुल्ला जओ भणिया ॥२८॥
मा सुमिणेवि तुमं पावं चिंतेसु एरिसं अज्जो!। इहपरलोयविरुद्धं निंदयसंचिट्ठियमणिट्ठं ॥२९॥
सोउं सा काऊण गंगलिं गलियगुणल्वा गेहे। कम्माइं कुणइ तीसे कयं च बहु मन्नए एसो ॥३०॥
य काले वच्चंते कयाइ कयकइयवा गिहस्संतो। चिट्ठइ मंचयपडिया नय नत्ति कुणइ गेहस्स ॥३१॥
तो बाहिराउ दियरो समागओ तं न पिच्छए तत्तो। पुच्छइ गिहिणिं कह तुह न दीसए इत्थ सिद्धाणी? ॥
तो सा साहइ जं सा अपडुसरीरा सिरस्स वियणाए। चिट्ठइ गिहस्स मज्झे सुत्ता गिलाए दुक्खत्ता ॥
तो संभंतो एसो करेइ सद्दं दुवारदेसम्मि। उग्घाडेसु कवाडे कुसलं तुह जेण पुच्छामि ॥ ३४ ॥
उग्घाडिऊण दारं मज्झपविट्ठस्स तस्स सा पुणवि। देइ दुवारं गाढं भुयगल्लं तह पयच्छेइ ॥ ३५ ॥
गालीढइयपईवं पयडइ पुव्वाणियं च सुरमंसं। ढोयइ तस्स पुरओ भणेइ मंसं च मज्जं च ॥ ३६ ॥
एयाणं एगयरं उवभुंजसु नत्थि अन्नहा मोक्खो। तो संकडम्मि पडिओ एवं दियरो वियक्केइ ॥३७॥
एसा जणणीतुल्ला जेणं जिट्ठस्स बंधुणो भज्जा। मंसस्सवि भक्खणयं न खमं एवं विगिट्ठाण ॥३८॥
जओ,
विल्लसावणयमभरवं दुग्गंधिमलाविलं पसाविद्धं। जीववहसंकिलिट्ठं निसायरेहिंवि इमं ॥ ३९ ॥
जो असइ मंसपेसिं बरगहियं तोडिऊण दंतेहिं। सो गुणउच्च अट्ठिप्पो दुग्गयाणं, न जल दुग्गिणो ॥

अनुरक्ता च कनिष्ठे तं प्रति जल्पति मदनशरविधुरा। त्वमेव शरणं देवर ! भुङ्क्ष्व भोगान् मया सार्धम् ॥
ततस्तेन प्रतिभणितमा अमर्ष्य सदिदं पापम्। गुरुबन्धोश्च भार्या जननीतुल्या अन्ये भणिता ॥२८॥
तस्माद् मा स्वप्नेऽपि त्वं पापं चिन्तयेरीदृशं देव !। इहपरलोकविरुद्धं निन्दाचेष्टितमनिष्टम् ॥२९॥
इति श्रुत्वा सा कृत्वा तूष्णीं गलितगुणलवा गेहे। कर्माणि करोति तथा इमं च बहु मन्यत एष. ॥३०॥
इति काले व्रजति कदाचिन्मञ्चकैकतया गृहस्यान्तः। तिष्ठति मञ्चपतिता न च चिन्तां करोति गेहस्य ॥३१॥
ततो बहिरो देवरः समागतस्तां न पश्यति तत्र। पृच्छति गृहिणी कथं तव न दृश्यतेऽत्र ...? ॥
ततः सा कथयति यस्मात्पटुशरीरा शिरसो वेदनया। तिष्ठति गृहस्य मध्ये सुप्ता ... दुःखार्ता ॥
ततः संभ्रान्त एष करोति शब्दं द्वारदेशे। उद्घाटय कपाटौ कुशलं तव येन पृच्छामि ॥ ३४ ॥
उद्घाट्य द्वारं मध्यप्रविष्टे तस्मिन् सा पुनरपि। ददाति द्वारं गाढं भुजार्गलां तथा प्रयच्छति ॥ ३५ ॥
ज्वालितस्थगितप्रदीपं प्रकटयति पूर्वानीतं च सुरामांसम्। ढौकयति तस्य पुरतो भणति मांसं च मद्यं च ॥३६॥
एतयोरेकतरमुपभुङ्क्ष्व नास्त्यन्यथा मोक्षः। ततः संकटे पतित एवं देवरो विकल्पयति ॥३७॥
एषा जननीतुल्या येन ज्येष्ठस्य बन्धोर्भार्या। मांसस्यापि भक्षणं न क्षममेवं विशिष्टानाम् ॥३८॥
यतः,
विलासकमभस्त्वं दुर्गन्धिमलाविलं बसाविद्धम्। जीववधसंक्लिष्टं निशाचरैरपीदं वर्ज्यम् ॥ ३९ ॥

मज्जं पुण कसिणजलं कणकट्ठसमुब्भवं न दोसिल्लं । ता अवियप्पं पिज्जइ विउसेहिवि आरनालंव ॥४१॥
इय चिंतिऊण भणियं पायसु मज्जं मयच्छि ! लहुमेव । गच्छामि जेण लोओ भणिस्सइ किंपि अलियंपि॥
जणणीएवि हु सद्धिं रहम्मि जंपंतयस्स अववाओ । जायइ, किं पुण मयभिंभलाए तुमए समं नेय ?॥
तो तीए उट्ठेउं करे करेऊण करवियं समयं । तह पाइओ जहिच्छं मज्जं जह घुमिउं लग्गो ॥ ४४॥
नय चेयइ किंपि तओ रमिओ सो तीए पोढमहिलाए । असियं मंसंपि तओ जाओऽणत्थाण पत्थारो॥
ता दत्त ! दत्तदोसं मज्जं वज्जसु अवज्जसयमूलं । जूयस्सवि दिट्टंतं सुणसु तुमं अवहिओ होउं ॥

इह कुसुमपुरे नयरे धणसेट्ठिसुओ सुदंसणो आसि । सव्वकलापत्तट्ठो अइवसणी जूयविसयम्मि ॥४७॥
नीहारियाओ कणयस्स दोन्नि कोडीओ पिउगिहा तेण । लच्छीपडिहत्थाइं कयाइं जूयारियगिहाइं ॥
तो पिउणा कालेणं फालक्खरिओ तहावि तज्जणणी । सिट्ठिदिट्ठिं पवंचिवि अप्पइ से किंचि आहरणं॥
अह कहियं तं केणवि धणस्स तो तेण सा गिहे भिन्ने । निब्भच्छिऊण ठविया निव्वाहं किंपि दाउं च॥
तो अन्नदिणे तणएण तेण बहु हारियं हयासेण । गाढं गहिओ जूयारिएहिं खित्तो य खड्डाए ॥५१॥
कहियं तज्जणणीए केणवि एयं तओ य रुयमाणी । पत्ता ताण सगासं गाससंपि अकाउमइवेगा ॥५२॥
पुट्ठो य तीए सहिओ किंचियदव्वेण छुट्टए एसो? । तेणवि भणियं सिट्ठिणि ! मुच्चइ लक्खेण कणयस्स॥
तो तीए संलत्तं तं पइ दूरेण संपया पत्ता । सिट्ठिगिहेवि न विज्जइ भोयणमित्तंपि तस्सेव ॥५४॥

योऽश्नाति मांसपेशीं करगृहीतां त्रोटयित्वा दन्तैः । स शुनक इवास्पृश्यः कुलोद्गतानां, न पुनः पुरुषः ॥
मद्यं पुनः कृष्णजलं कणकाष्ठसमुद्भवं न दोषवत् । तस्मादविकलं पीयते विद्वद्भिरप्यारनालमिव ॥४१॥
इति चिन्तयित्वा भणितं पायय मद्यं मृगाक्षि ! लघ्वेव । गच्छामि येन लोको भणिष्यति किमप्यलीकमपि॥
जनन्यापि हि सार्धं रहसि जल्पतोऽपवादः । जायते, किं पुनर्मदविह्वलया त्वया समं नैव ? ॥४३॥
ततस्तयोत्थाय करे कृत्वा करविकां समम् । तथा पायितो यथेच्छं मद्यं यथा घूर्णयितुं लग्नः ॥ ४४ ॥
नच वेत्ति किमपि ततो रमितः स तया प्रौढमहिलया । अशितं मांसमपि ततो जातोऽनर्थानां प्रस्तरः ॥
तस्माद् दत्त ! दत्तदोषं मद्यं वर्जयावद्यशतमूलम् । द्यूतस्यापि दृष्टान्तं शृणु त्वमवहितो भूत्वा ॥ ४६ ॥
इह कुसुमपुरे नगरे धनश्रेष्ठिसुतः सुदर्शन आसीत् । सर्वकलासुन्दरोऽतिव्यसनी द्यूतविषये ॥४७॥
निर्धाटिते कनकस्य द्वे कोटी पितृगृहात्तेन । लक्ष्मीपूर्णानि कृतानि द्यूतकारिगृहाणि ॥ ४८ ॥
ततः पित्रा कालेनोपालब्धस्तथापि तज्जननी । श्रेष्ठिदृष्टिं प्रवञ्च्यार्पयति तस्मै किञ्चिदाभरणम् ॥ ४९ ॥
अथ कथितं तत्केनापि धनस्य ततस्तेन सा गृहे भिन्ने । निर्भर्त्स्य स्थापिता निर्वाहं कमपि दत्त्वा च ॥५०॥
ततोऽन्यदिने तनयेन तेन बहु हारितं हताशेन । गाढं गृहीतो द्यूतकारिभिः क्षिप्तश्च गर्तायाम् ॥ ५१ ॥
कथितं तज्जनन्याः केनाप्येतत्ततश्च रुदती । प्राप्ता तेषां सकाशं ग्रासमप्यकृत्वाऽतिवेगात् ॥ ५२ ॥
पृष्टश्च तया पुत्रस्तु(?) कियद्द्रव्येण छुट्यत एषः ? । तेनापि भणितं श्रेष्ठिनि ! मुच्यते लक्षेण कनकस्य ॥

१ ख. दिव।

तो मं उन्ने धरिऊण मुयइ एयंति तीए मंज्जे । साहिएणं सा गहिया मुक्को नीहारिउं पुत्तो ॥५५॥
गच्छंतेणं आकरिसिऊण जणणीए साडिया तेण । गहिया, साहिएण तओ लज्जाए समप्पिया अन्ना ॥
तत्तो सुदंसणो पुण साडियं मिल्लिऊण खिल्लेइ । जूयं, जणणी पुण कुणइ साहियगेहम्मि कम्माइं ॥
तो एसो वुत्तंतो कहिओ सेट्ठिस्स केणवि सवित्थरो । तो सेट्ठी नियचित्ते परिभावइ भावणं एवं ॥
जह पढमंपि हु माऊए जुव्वणं हरइ नंदणो जाओ । नामकरणाइएसुं पिउणो लच्छिं च अवहरइ॥५९॥
तयणु परिवड्ढमाणो हरेइ भोयणविलेवणप्पमुहं । जं जंपि सुहसरूवं परिगिण्हइ नंदणो तस्स ॥ ६० ॥
तारुण्णसमागमविप्फुरंतवम्महपरवसो तयणु । अच्छिंदइ गयसंकं पिउणो विहवाइयं सव्वं ॥ ६१ ॥
इय कारणेहिं पिउणो दुहावहो सव्वहा हवइ पुत्तो । जं तम्मिवि पडिबंधो कीरइ तं पुण महच्छरियं ॥
अहवा को नाम दुहावहस्स तणयस्स जम्मसवणम्मि । हरिसिज्जा जइ नवि होज्ज मोहमाहप्पसंपत्ती ? ॥
तो नियमो मह संपइ पुत्तं पइ, तम्मए पुणो हियये । तीइ कए भज्जाए कह सा किल छुट्टिही वराई ? ॥
हुं नायं तीइ सहोयराण साहेमि कस्सवि मुहेण । सिरिनयरे, ते जेणं दव्वं दाऊण छोडिंति ॥६५॥
तो लिहिऊणं लेहं पुरिसो संपेसिओ पयत्तेण । पत्तो थेवदिणेहिं ताणं सो अप्पए लेहं ॥ ६६ ॥
तत्र चेदं लिखितम्:—
जलहिसलिलंव मुणिणा मह गिहदव्वं सुएण एक्कपए । नीसेसंपि हु गसियं जूयाइदुव्वसणतिसिएण ॥

ततस्तया संलपितं तं प्रति दूरेण संपत् प्राप्ता । श्रेष्ठिगृहेऽपि न विद्यते भोजनमात्रमपि तस्यैव ॥ ५४ ॥
ततो मार्गणे धृत्वा मुच्यतामिति तया संलपिते । पुरस्कृतेन सा गृहीता मुक्तो निःसार्य पुत्रः ॥ ५५ ॥
गच्छताऽऽकृष्य जनन्याः शाटिका तेन । गृहीता, पुरस्कृतेन ततो लज्जया समर्पिताऽन्या ॥ ५६ ॥
ततः सुदर्शनः पुनः शाटिकां मुक्त्वा रमते । द्यूतं, जननी पुनः करोति पुरस्कृतगेहे कर्माणि ॥५७॥
तत एष वृत्तान्तः कथितः श्रेष्ठिनः केनापि सविस्तरः । ततः श्रेष्ठी निजचित्ते परिभावयति भावनामेवम् ॥
यथा प्रथममपि हि मातुर्यौवनं हरति नन्दनो जातः । नामकरणादिकेषु पितुर्लक्ष्मीं चापहरति ॥ ५९ ॥
तदनु परिवर्धमानो हरति भोजनविलेपनप्रमुखम् । यद् यदपि सुखस्वरूपं परिगृह्णाति नन्दनस्तस्य ॥ ६० ॥
तारुण्यसमागमविस्फुरन्मन्मथपरवशस्तदनु । आच्छिनत्ति गतशङ्कं पितुर्विभवादिकं सर्वम् ॥ ६१ ॥
इति कारणैः पितुर्दुःखावहः सर्वथा भवति पुत्रः । यत्तस्मिन्नपि प्रतिबन्धः क्रियते तत्पुनर्महाश्चर्यम् ॥६२॥
अथवा को नाम दुःखावहस्य तनयस्य जन्मश्रवणे । हृष्येद्, यदि नैव भवेद् मोहमाहात्म्यसंप्राप्तिः ? ॥६३॥
ततो नियमो मम संप्रति पुत्रं प्रति, ताम्यति पुनर्हृदयम् । तस्याः कृते भार्यायाः कथं सा किल छुटिष्यते वराकी ? ॥
हुं ज्ञातं तस्याः सहोदरान्कथयामि कस्यापि मुखेन । श्रीनगरे, ते येन द्रव्यं दत्त्वा छोटयन्ति ॥ ६५ ॥
ततो लिखित्वा लेखं पुरुषः संप्रेषितः प्रयत्नेन । प्राप्तः स्तोकदिनैस्तेभ्यः सोऽर्पयति लेखम् ॥ ६६ ॥
जलधिसलिलमिव मुनिना मद्गृहद्रव्यं सुतेनैकपदे । निःशेषमपि हि ग्रसितं द्यूतादिदुर्व्यसनतृषितेन ॥६७॥

---

१ ग छणए ।

तुम्ह भइणीवि उल्ले धरिया जुयारिएहिं तम्मुक्का । इगलक्खस्स कएणं जं जाणइ तं करिज्जासु ॥

इय वाइऊण वाहुल्ललोयणा वंधुणो परोप्परओ । जंपंति पणयसारं अहह अहो दारुणं दुक्खं ॥६९॥

संजायं भइणीए ता किं एएण दव्वजाएण । गयकन्नचंचलेणं, उवजुज्जउ भइणिकज्जम्मि ॥ ७० ॥

को तुल्लो भइणीए हविज्ज सयणाण मज्झयारम्मि । जीए आसीवयणा दुरियपबंधा विलिज्जंति ॥

सव्वेवि उच्छवा निच्छएण भइणीपुरस्सरा हुंति । ता धन्नाण गिहीणं भयणीओ हुंति सीलड्ढा ॥

इच्चाइवासणावासिएहिं सव्वंपि विक्कियं भंडं । किच्छेण तओ लक्खो संपत्तो, तं गहेऊण ॥ ७३ ॥

जा पत्ता तम्मि पुरे सरस्स पालीए वंधुणो तत्थ । भरियंभकुंभनिब्भरभारोणयकंधरा भइणी ॥७४॥

दिट्ठा सा तेहिं तओ पच्चभिनाया झडत्ति गंतूण । उत्तारिऊण कुंभो निसुंभिओ भूमिभागम्मि ॥७५॥

भूनिहियमत्थएहिं पणया सा लज्जिया य ते दट्ठुं । नयणंसुसित्तनित्ताए जंपियं तीइ तो एवं ॥७६॥

कुसलं मह वंधूणं, अतक्कियं तुम्हदंसणं जायं । केण व पओयणेणं इहागया, इय निसामेउं ॥७७॥

मन्नुभरभरियवयणेहिं तेहिं भणियं हयम्ह कुसलत्तं । जीवंताणवि जेसिं भइणी घडचेडिया जाया ॥७८॥

हा हा भइणि ! सुनयणे ! सहस्सलोयाण सामिणी हुंता । इण्हिं दासिव्व जलं वहेसि रे सिं परेसिं च ॥

हीही अणज्जकज्जुज्जयस्स तुह दिव्व ! कित्तियं भणिमो । जीइ सिरं सुकुमारं भारं कुसुमाण न सहंतं ॥

इन्हिं जलभरियघडे वहेइ तंपि हु सुनिट्ठुरं जायं । तुह दिव्व ! मणसरिच्छं सच्छंदपयारदुल्ललियं ॥८१॥

इच्चाइ विलवमाणेहिं तेहिमारोविया सुहासणए । नीया सहियस्स गिहे तेणवि गहिउं कणयलक्खं ॥

युष्मद्भगिन्यपि ऋणे धृता द्यूतकारिभिस्तन्मुक्ता । एकलक्षस्य कृते यज्जानीत तत् कुरुत ॥ ६८ ॥

इति वाचयित्वा बाष्पवल्लोचना बन्धवः परस्परतः । जल्पन्ति प्रणयसारमहह अहो दारुणं दुःखम् ॥६९॥

संजातं भगिन्यास्तस्मात् किमेतेन द्रव्यजातेन । गजकर्णचञ्चलेन, उपयुज्यतां भगिनीकार्ये ॥७०॥

कस्तुल्यो भगिन्या भवेत् स्वजनानां मध्ये । यस्या आशीर्वचनाद् दुरितप्रबन्धा विलीयन्ते ॥७१॥

सर्वेऽप्युत्सवा निश्चयेन भगिनीपुरस्सरा भवन्ति । तस्माद् धन्यानां गृहिणां भगिन्यो भवन्ति शीलाढ्याः॥

इत्यादिवासनावासितैः सर्वमपि विक्रीतं भाण्डम् । कृच्छ्रेण ततो लक्षः संप्राप्तः, तं गृहीत्वा ॥७३॥

यावत्प्राप्तास्तस्मिन् पुरे सरसः पाल्यां बन्धवस्तत्र । भृताम्भःकुम्भनिर्भरभारावनतकन्धरा भगिनी ॥७४॥

दृष्टा सा तैस्ततः प्रत्यभिज्ञाता झटिति गत्वा । उत्तार्य कुम्भो निशुम्भितो भूमिभागे ॥ ७५ ॥

भूनिहितमस्तकैः प्रणता सा लज्जिता च तान् दृष्ट्वा । नयनाश्रुसिक्तनेत्रया जल्पितं तया तत एवम् ॥७६॥

कुशलं मम बन्धूनां, अतर्कितं युष्मद्दर्शनं जातम् । केन वा प्रयोजनेनेहागताः, इति निशम्य ॥७७॥

[illegible] हतमस्मत्कुशलत्वम् । जीवतामपि येषां भगिनी घटचेटिका जाता ॥ ७८ ॥

हा हा भगिनि ! सुनयने ! सहस्रलोकानां स्वामिन्यभवः । इदानीं दासीव जलं वहसि रे एषां परेषां च ॥

ही ही अनार्यकार्योद्यतस्य तव दैव ! कियद्भणामः । यस्याः शिरः सुकुमारं भारं कुसुमानां नासहत ॥८०॥

इदानीं जलभृतघटान् वहति तदपि हि सुनिष्ठुरं जातम् । तव दैव ! मनःसदृशं स्वच्छन्दप्रसरदुर्ललितम् ॥

मुक्का तो सिट्ठिगिहे नीया सा तेहिं पणमिओ सेट्ठी । तस्सवि य किंपि दाउं संपत्ता ते नियट्ठाणे ॥८३॥
इत्तो य सुदंसणेणवि जूयपसाएण पावियं तत्थ । करचरणनासछेयं मरणंपि हु जूयवसणाओ ॥८४॥
ता दत्त ! दिंतदुक्खं जूयं जूयंव चयसु दुक्खकरं । कुलसीलगुणेहिं समं हारिज्जइ जत्थ बहुदविणं ॥८५॥

संपइ राईभोयणदोसपवाहंपि सुणसु जत्तेण । इहलोयपारलोइयदुहाण मूलं खु निसिभुत्तं ॥८६॥
रयणीए रयणिचरा चरंति चोट्टंति अन्नमाईयं । तब्बिट्टालियमन्नं भुंजंता हुंति तत्तुल्ला ॥८७॥
ता दिणयरकरपूयं सुपवित्तं अतिहिकप्पियविभागं । कुंथुपिवीलियरहियं सयावि दिवसम्मि भुत्तव्वं ॥
तह सुहुमेयरजीवा हवंति संपाइमावि अन्नम्मि । तो निसि भुंजंताणं ताणं खु विराहणा हवइ ॥८९॥
तीएवि गरुयपावं तेण य संजायए भवब्भमणं । तम्मि य महंतदुक्खं तम्हा जीवा निययजियंव ॥९०॥
रक्खेयव्वा ताणं पुण रक्खा हवइ दिट्ठिविसयम्मि । दिट्ठिविसओ य दिवसे रयणीए न संभवइ तम्हा ॥
दिणयरकरावदायं भत्तं पेहित्तु चक्खुणा सम्मं । जइ रहियं जीवेहिं तो भुंजइ इयरहा वज्जं ॥९२॥
जे पुण अन्नाणंधा अवियाणियपुन्नपावसब्भावा । राईभोयणगिद्धा मुद्धा ते जंति कुगईसु ॥ ९३ ॥
अविसुद्धं अपवित्तं पेउच्छिट्ठं सयावि सावज्जं । विसमिव सुविणासकरं निसिभत्तं वज्जयंति बुहा ॥
कालस्सद्धं हरई दिवायरो सव्वरीवि तस्सद्धं । जो उ न भुंजइ राओ सो उववासी तयद्धेण ॥ ९५॥
अन्नं च;—

इत्यादि विलपद्भिस्तैरारोपिता सुखासने । नीता पुरस्कृतस्य गृहे तेनापि गृहीत्वा कनककलशम् ॥८२॥
मुक्ता ततः श्रेष्ठिगृहे नीता सा तैः प्रणतः श्रेष्ठी । तस्यापि च किमपि दत्त्वा संप्राप्तास्ते निजस्थाने ॥८३॥
इतश्च सुदर्शनेनापि द्यूतप्रसादेन प्राप्तं तत्र । करचरणनासाच्छेदं मरणमपि हि द्यूतव्यसनात् ॥८४॥
तस्माद् दत्त ! दत्तदुःखं द्यूतं यूकामिव त्यज दुःखकरम् । कुलशीलगुणैः समं हार्यते यत्र बहुद्रविणम् ॥

संप्रति रात्रिभोजनदोषप्रवाहमपि शृणु यत्नेन । ऐहलौकिकपारलौकिकदुःखयोर्मूलं खलु निशाभुक्तम् ॥८६॥
रजन्यां रजनिचराश्चरन्त्युच्छिष्टयन्त्यन्नादिकम् । तदुच्छिष्टमन्नं भुञ्जाना भवन्ति तत्तुल्याः ॥८७॥
तस्माद् दिनकरकरपूतं सुपवित्रमतिथिकल्पितविभागम् । कुन्थुपिपीलिकारहितं सदापि दिवसे भोक्तव्यम् ॥८८॥
तथा सूक्ष्मेतरजीवा भवन्ति संपातिमानोऽप्यन्ने । ततो निशि भुञ्जानानां तेषां खलु विराधना भवति ॥८९॥
तयापि गुरुपापं तेन च संजायते भवभ्रमणम् । तस्मिंश्च महादुःखं तस्माज्जीवा निजजीवितमिव ॥९०॥
रक्षितव्यास्तेषां पुना रक्षा भवति दृष्टिविषये । दृष्टिविषयश्च दिवसे रजन्यां न संभवति तस्मात् ॥९१॥
दिनकरकरावदातं भक्तं प्रेक्ष्य चक्षुषा सम्यक् । यदि रहितं जीवैस्ततो भुङ्क्तेऽन्यथा वर्ज्यम् ॥९२॥
ये पुनरज्ञानान्धा अविज्ञातपुण्यपापसद्भावाः । रात्रिभोजनगृद्धा मुग्धास्ते यान्ति कुगतिषु ॥९३॥
अविशुद्धमपवित्रं प्रेतोच्छिष्टं सदापि सावद्यम् । विषमिव सुविनाशकरं निशाभक्तं वर्जयन्ति बुधाः ॥९४॥
कालस्यार्धं हरति दिवाकरः शर्वर्यपि तस्यार्धम् । यस्तु न भुङ्क्ते रात्रौ स उपवासी तदर्धेन ॥९५॥

---

१ ग. दिन।

जो जीवइ वरिससयं जीवो निसिभोयणं विवज्जंतो । सो लहइ नूण पन्नासवरिसविहिओववासफलं ॥
तेण य सग्गम्मि सुरंगणाहिं सह सुक्खमणुहवेऊण । उप्पज्जइ मणुयभवे तम्मिवि पावेइ जिणदिक्खं ॥
तत्तो मोक्खं कम्मक्खएण पालेइ जो वयं एयं । जो पुण गहिउं भुंजइ सो दुक्खं लहइ सुलसोव्व ॥
तथाहि;—

अत्थि अवंतीविसए उज्जेणी जोइणीपढमपीढं । तत्थत्थि सिद्धराओ जस्स समाइं निसिदिणाइं ॥९९॥
दिवसे कीलइ पमयाजणेण राओ उ जोइणिगणेण । न मुणइ गयंपि कालं विलासकीलाहिं दुल्ललिओ ॥
रयणिचरियाए कइया गओ वहिं भीसणे मसाणम्मि । पभणइ गरुयसरेणं निब्भयचित्तो इमं वयणं ॥
भो भो भूयपिसाया रक्खा जक्खा व जोइणीनिवहा । निसुणेह मज्झ वयणं एगग्गमणा खणं ताव ॥१०२॥
सोहं सिद्धनरिंदो समागओ कोउगेण सुणिऊण । तुम्ह पसिद्धिं रिद्धिं ता पयडह अप्पणो रूवे ॥१०३॥
सुणिऊण इमं वयणं किलिकिलियं तेहिं भइरवसरेण । पयदद्दुरेहिं पहया पुहईवि खणेण थरहरिया ॥
तह फिक्करंति पेया भूयाणिवि हुंकरंति घूयव्व । अट्टहासफुडंतदिसिप्पसरा उट्ठिया रक्खा ॥१०५॥
ताण मज्झाउ भणियं असियरक्खभिहाणरक्खराएण । अहह अहो को एसो सीहं सुत्तं पबोहेइ ! ॥
को निग्गमंगं कंडुयइ सप्पतुंडीए कंडुहरणट्ठा ? । को जमपुरीसमाणे समसाणे एवमुल्लवइ ? ॥१०७॥
सो भणियं भूवइणा मा गव्वं वहह एरिसं तुम्हे । जइ अत्थि कावि सत्ती ता पयडह मह पुरो अज्ज ॥
तो अक्खियरक्खो नरवरो उग्गतेणं दुजोयणपमाणं । काऊण नियसरीरं खिविउं नरमुंडमालं च ॥१०९॥

अन्वय ।
यो जीवति वर्षशतं जीवो निशाभोजनं विवर्जयन् । स लभते नूनं पञ्चाशद्वर्षविहितोपवासफलम् ॥९६॥
तेन च स्वर्गे सुराङ्गनाभिः सह सौख्यमनुभूय । उत्पद्यते मनुजभवे तस्मिन्नपि प्राप्नोति जिनदीक्षाम् ॥९७॥
ततो मोक्षं कर्मक्षयेण पालयति यो व्रतमेतत् । यः पुनर्गृहीत्वा भुङ्क्ते स दुःखं लभते सुलस इव ॥९८॥
अस्त्यवन्तीविषये उज्जयिनी योगिनीप्रथमपीठम् । तत्रास्ति सिद्धराजो यस्य समानि निशादिनानि ॥
दिवसे क्रीडति प्रमदाजनेन रात्रौ तु योगिनीगणेन । न जानाति गतमपि कालं विलासक्रीडाभिर्दुर्ललितः ॥
रजनिचर्यया कदा गतो बहिर्भीषणे श्मशाने । प्रभणति गुरुस्वरेण निर्भयचित्त इदं वचनम् ॥१०१॥
भो भो भूतपिशाचा रक्षांसि यक्षा वा योगिनीनिवहाः । शृणुत मम वचनमेकाग्रमनसः क्षणं तावत् ॥१०२॥
सोऽहं सिद्धनरेन्द्रः समागतः कौतुकेन श्रुत्वा । युष्माकं प्रसिद्धिमृद्धिं तस्मात्प्रकटयतात्मनो रूपाणि ॥१०३॥
श्रुत्वेदं वचनं किलिकिलितं तैर्भैरवस्वरेण । पाददर्दुरैः प्रहता पृथिव्यपि क्षणेन कम्पिता ॥१०४॥
फिक्कुर्वन्ति प्रेता भूतान्यपि हुङ्कुर्वन्ति घूकवत् । अट्टहासस्फुटद्दिक्प्रसरा उत्थितानि रक्षांसि ॥१०५॥
मध्यात् भणितमसितरक्षोऽभिधानराक्षसराजेन । अहह अहो ! क एष सिंहं सुप्तं प्रबोधयति ! ॥१०६॥
निर्गतमङ्गं कण्डूयति सर्पतुण्डेन कण्डूहरणार्थम् ? । को यमपुरीसमाने श्मशाने एवमुल्लपति ? ॥१०७॥
स भणितं भूपतिना मा गर्वं वहतेदृशं यूयम् । यद्यस्ति कापि शक्तिस्तत्प्रकटयत मम पुरोऽद्य ॥१०८॥

गुरुमोग्गरगयहत्थो हत्थिव्व गहीरथणियभरियदिसो । हक्कंतो वग्गंतो समुट्ठिओ निवइणो समुहं॥१
तो तं दट्ठुं राया ऊससियमणो भणेइ तं एवं । किं साहावियरूवं उय कोववसेण कयमेयं ? ॥१
जइ साहावियमेयं रूवं ता गच्छ रक्ख ! सट्ठाणे । दिट्ठं जं दट्ठव्वं देवा सुव्वंति रमणीया ॥११२
उय कोवफुरियमेयं ता किं कोवस्स कारणं तुम्ह ? । अह भणसि मह मसाणे समागओ तेण मह को
तंपि न जुत्तं जम्हा समुद्दपेरंतधरणिनाहो हं । तो सव्वं गिरिपुरकाणणाइं मह संतियं एयं ॥११४॥
जइ इत्थ निवसिउमणा तुब्भे ता देह मह करं इण्हिं । अन्नह मह पडिबद्धं भूमिं सिग्घं परिच्चयह ॥
तं सुणिउं ते कुविया सव्वे भूयाइणो भणंतेवं । भो भूव ! सरणमहुणा अणुसरसु सरेसु इट्ठं च ॥११६॥
तो असियक्खो जक्खो मुग्गरमुग्गीरिऊण जा चलिओ । तो सो सहसा थंभुव्व थंभिओ थंभविज्जाए॥
अह उट्ठिओ य भूओ अचब्भुअडामरेहिं वयणेहिं । खोभंतो सो रन्ना बद्धो चोरुव्व मंतेण ॥११८॥
तो तस्स परियणेणं भणिओ राया जहा इमं मुयह । जं किंपि मग्गसि करं तं तुह मिलिऊण दावामो ॥
तो भणियं भूवइणा जक्खो मह अंगरक्खओ होउ । रक्खो धरेउ छत्तं भूयपिसायाइया अन्ने ॥१२०॥
इहं पुरओ पिच्छणयं कुणंतु निच्चंपि इय निसामेउं । सव्वं तहत्ति तेहिंवि पडिवन्नं विणयपणएहिं ॥
तो असियक्खं उत्थंभिऊण रयणीए चरिमसमयम्मि । नियमंदिरम्मि पत्तो नरनाहो तेहिं परिकलिओ॥
ताव पडुपडहढक्काहुक्कासंखाइतूरपूरस्स । अतुच्छो उच्छलिओ गहिररवो तत्थ, इत्तो य ॥१२३॥

ततोऽसिताक्षो यक्ष उच्चत्वेन द्वियोजनप्रमाणम् । कृत्वा निजशरीरं क्षिप्त्वा नरमुण्डमाला च ॥१०९॥
गुरुमुद्गरगदाहस्तो हस्तीव गभीरस्तनितभृतदिक्‌ः । निषेधन् वल्गन् समुत्थितो नृपतेः सम्मुखम् ॥११०॥
ततस्तं दृष्ट्वा राजोच्छ्वसितमना भणति तमेवम् । किं स्वाभाविकरूपमुत कोपवशेन कृतमेवम् ? ॥१११॥
यदि स्वाभाविकमेतद् रूपं तदा गच्छ रक्षः ! स्वस्थाने । दृष्टं यद् द्रष्टव्यं देवाः श्रूयन्ते रमणीयाः॥११२॥
उत कोपस्फुरितमेतत् तदा किं कोपस्य कारणं तव ? । अथ भणसि मम श्मशाने समागतस्तेन मम कोपः ॥
तदपि न युक्तं यस्मात्समुद्रपर्यन्तधरणिनाथोऽहम् । ततः सर्वं गिरिपुरकाननादि मम सम्बन्ध्येतत् ॥११४॥
यद्यत्र निवस्तुमनसो यूयं तदा दत्त मम करमिदानीम् । अन्यथा मम प्रतिबद्धां भूमिं शीघ्रं परित्यजत ॥
तत् श्रुत्वा ते कुपिताः सर्वे भूतादयो भणन्त्येवम् । भो भूप ! शरणमधुनाऽनुसर स्मरेष्टं च ॥११६॥
ततोऽसिताक्षो यक्षो मुद्गरमुद्गीर्य यावच्चलितः तावत्स सहसा स्तम्भवत्स्तम्भितः स्तम्भविद्यया ॥११७॥
अथोत्थितश्च भूतोऽत्यद्भुतडामरैर्वचनैः । क्षोभयन् स राज्ञा बद्धश्चौर इव मन्त्रेण ॥११८॥
ततस्तस्य परिजनेन भणितो राजा यथेमं मुञ्चत । यं कमपि मार्गयसि करं तं तुभ्यं मिलित्वा दापयामः ॥
ततो भणितं भूपतिना यक्षो ममाङ्गरक्षको भवतु । रक्षो धरतु छत्रं भूतपिशाचादिका अन्ये ॥१२०॥
इह पुरतः प्रेक्षणकं कुर्वन्तु नित्यमपीति निशम्य । सर्वं तथेति तैरपि प्रतिपन्नं विनयप्रणतैः ॥१२१॥
ततोऽसिताक्षमुत्तम्भ्य रजन्यां चरमसमये । निजमन्दिरे प्राप्तो नरनाथस्तैः परिकलितः ॥१२२॥
तावत्पटुपटहढक्काहुक्काशङ्खादितूर्यपूरस्य । अतुच्छ उच्छलितो गभीररवस्तत्र, इतश्च ॥१२३॥

पच्चूसगयवरुम्मूलियाए उड्डीणससिविहंगाए । धवलाइं गलंति निसालयाए नक्खत्तकुसुमाइं ॥१२४॥
दिणमणिमऊहमंजरियदिसिवहूवयणकमलसोहिल्ले । पच्चूसे तो राया विहेवि आवस्सयं तत्तो ॥१२५॥
उवविट्ठो अत्थाणे परियरिओ तेहिं जक्खरक्खेहिं । वेउव्वियरूवेहिं पच्चक्खं मंसचक्खूणं ॥१२६॥
पारद्धं पिच्छणयं भूयपिसाएहिं विविहभंगीहिं । तुलचेलयकयहत्थो नच्चइ एगो महारक्खो ॥१२७॥
कयवुड्ढवणियवेसो तो रन्ना पुच्छिओ इमं एसो । किं वुड्ढवणियवेसेण नचसे कहसु फुडमेयं ? ॥१२८॥
तो रक्खेणं भणियं नच्चेमि खणं तओ य पयडिस्सं । नियचरियं उच्चरिउं सविसेसं निययजीहाए ॥
तो पिक्खणावसाणे जीहं निल्लालिऊण अइदीहं । खणमेगं गयचेट्ठो ठिओ तओ जंपए एवं ॥१३०॥
भो नरनाह ! निसामसु जेणं एवं अहं पणच्चामि । तो कहइ जहा रसणादोसेणं पुव्वजम्मम्मि ॥१३१॥
लद्धूणवि जिणधम्मं मणुयत्तं हारियंति, तो राया । पुच्छइ कहंति, तो सो पुव्वभवं साहिउं लग्गो ॥
इह आसि पुरा सिट्ठी ईसरनामा पसिद्धगुणकलिओ । तब्भज्जा बंधुमई ताण सुओ सुलसनामोत्ति ॥
अह जोव्वणम्मि पत्तेण तेण मिच्छाए परिभमंतेण । कत्थवि दिट्ठो साहू बावीसपरीसहसहोत्ति ॥१३४॥
तं वंदिऊण साहुं निसुणइ सद्देसणं मणभिरामं । पुव्वागयपरिसाए कहमाणं कहपबंधेण ॥ १३५ ॥
राईभोयणविरईगुणदोसवियारणं च पुव्वुत्तं । सुणिउं तेणवि गहिया विरई रयणीए भत्तस्स ॥१३६॥
भद्दगभावगएणं न उणो सम्मत्तमाइगिहिधम्मो । तप्पिउणा उ पवन्नो सम्मत्ताईवि गिहिधम्मो ॥१३७॥
पुत्तगवेसणहेउं समागएणं मुणिस्स पासम्मि । तं नमिवि गिहं पत्ता जहगहियवयाइं पालंता ॥१३८॥

प्रत्यूषगजवरोन्मूलिताया उड्डीनशशिविहङ्गायाः । धवलानि गलन्ति निशालताया नक्षत्रकुसुमानि ॥१२४॥
दिनमणिमयूखमञ्जरितदिग्वधूवदनकमलशोभावति । प्रत्यूषे ततो राजा विधायावश्यकं ततः ॥१२५॥
उपविष्ट आस्थाने परिकरितस्तैर्यक्षरक्षोभिः । विकूर्वितरूपैः प्रत्यक्षं मांसचक्षुषाम् ॥१२६॥
प्रारब्धं प्रेक्षणकं भूतपिशाचैर्विविधभङ्गिभिः । तूलचेलककृतहस्तं नृत्यत्येकं महारक्षः ॥१२७॥
कृतवृद्धवणिग्वेषस्ततो राज्ञा पृष्ट इदमेषः । किं वृद्धवणिग्वेषेण नृत्यसि कथय स्फुटमेतत् ? ॥१२८॥
ततो रक्षसा भणितं नृत्यामि क्षणं ततश्च प्रकटयिष्यामि । निजचरितमुच्चार्य सविशेषं निजजिह्वया ॥१२९॥
ततः प्रेक्षणावसाने जिह्वां निर्लाल्यातिदीर्घाम् । क्षणमेकं गतचेष्टः स्थितस्ततो जल्पत्येवम् ॥ १३० ॥
भो नरनाथ ! निशमय येनैवमहं प्रनृत्यामि । ततः कथयति यथा रसनादोषेण पूर्वजन्मनि ॥ १३१ ॥
लब्ध्वापि जिनधर्मं मनुजत्वं हारितमिति, ततो राजा । पृच्छति कथमिति, ततः स पूर्वभवं कथयितुं लग्नः ॥
इहासीत्पुरा श्रेष्ठीश्वरनामा प्रसिद्धगुणकलितः । तद्भार्या बन्धुमती तयोः सुतः सुलसनामेति ॥ १३३ ॥
अथ यौवनं प्राप्तेन तेन स्वेच्छया परिभ्रमता । कुत्रापि दृष्टः साधुर्द्वाविंशतिपरीषहसह इति ॥ १३४ ॥
तं वन्दित्वा साधुं शृणोति सद्देशनां मनोभिरामाम् । पूर्वागतपरिषदि कथ्यमानां कथाप्रबन्धेन ॥ १३५ ॥
रात्रिभोजनविरतिगुणदोषविचारणं च पूर्वोक्तम् । श्रुत्वा तेनापि गृहीता विरती रजन्यां भक्तस्य ॥१३६॥
भद्रकभावगतेन न पुनः सम्यक्त्वादिगृहिधर्मः । तत्पित्रा तु प्रपन्नः सम्यक्त्वादिरपि गृहिधर्मः ॥ १३७॥

चिट्ठंति सयावि मणिच्छियाइं सुक्खाइं अणुहवंता य । अह अन्नदिणे सुलसो मित्तेण समं निसीहम्मि ॥
विढचरियाए चरंतो चच्चरचउहट्टहट्टिसालासु । तो मित्तेणं तेणं आणेउं मंडयाईयं ॥१४०॥
भणिओ सुलसो भुंजसु मंडयइड्डरियघोलवट्टयाई । सो आह अजुत्तमिणं नो कप्पइ रयणिभत्तं मे ॥
जम्हा सुगुरुसमीवे गहिओ नियमो निसाए भुत्तव्वे । ता मा भणेसु बंधव ! इत्थत्थे मज्झ ते सवहो ॥
उल्लुंठेणं तेणं भणियं रयणीए भुंजमाणाणं । किं कवलो कन्नंतो पविसइ, नो वयणकुहरम्मि ? ॥
दीवपइज्जोएणं सुनिरिक्खेऊण मोयगाईयं । कुंथुपिपीलियरहियं जइ भुज्जइ तत्थ को दोसो ? ॥
हा वंचिओ सि बंधव ! इत्तियकालं विसुद्धभुज्जस्स । जम्हा रयणीभत्तं कामकरं होइ कामीण ॥
ता अज्ज ताव भुंजसु मह उवरोहा विलासिणीहिं समं । पच्छा जं ते रुच्चइ तं कायव्वं वियारेउं॥१४६॥
इय भणिए से वयणे मोयगखंडं बलावि पक्खित्तं । तस्सन्नियवेसाए सेसं सव्वं सयं भोत्तं ॥१४७॥
तो पइदिणंपि भुंजइ रयणीए मित्तविंदसंजुत्तो । हट्टपहे वच्चंतो खप्परकयमंडयाईयं ॥१४८॥
पुट्ठि सुस्सरडुंबीहिं गायमाणीहिं नच्चमाणीहिं । विलसइ विलासिणीसत्थपरिगओ जाव पच्चूसं॥१४९॥
तत्तो वेसाण गिहे मठमंडवदेउलेसु वा सुयइ । जाव दिणद्धं तो उट्ठिऊण गच्छेइ पिउगेहे ॥१५०॥
तो पिउणा सो नाओ भणिओ रे रयणिभत्तनियमोवि । भग्गो निब्भग्ग ! तए हा हा हा हारिओ जम्मो॥
वरमरिगिहेसु कम्मं वर मरणं सुहडसरपहारेहिं । उल्लसियबहलजालोलिजडिले जलणे पवेसो वा॥१५२

पुत्रगवेषणहेतोः समागतेन मुनेः पार्श्वे । तं नत्वा गृहं प्राप्तौ यथागृहीतव्रतानि पालयन्तौ ॥ १३८ ॥
तिष्ठतः सदापि मनईप्सितानि सौख्यान्यनुभवन्तौ च । अथान्यदिने सुलसो मित्रेण समं निशीथे ॥१३९॥
विटचर्यया चरंश्चत्वरचतुर्हट्टद्यूतशालासु । ततो मित्रेण तेनानीय मण्डकादिकम् ॥ १४० ॥
भणितः सुलसो भुङ्क्ष्व मण्डकेड्डरिकाघोलवटकादीन् । स आहायुक्तमिदं नो कल्पते रजनिभक्तं मे ॥१४१॥
यस्माद् गुरुसमीपे गृहीतो नियमो निशायां भोक्तव्ये । तस्मान्मा भण बान्धव ! अत्रार्थे मम ते शपथ ॥
उल्लुण्ठेन तेन भणितं रजन्यां भुञ्जानानाम् । किं कवलः कर्णान्तः प्रविशति, नो वदनकुहरे ! ॥१४३॥
दीपकोद्द्योतेन सुनिरीक्ष्य मोदकादिकम् । कुन्थुपिपीलिकारहितं यदि भुज्यते तत्र को दोषः ! ॥१४४॥
हा वञ्चितोऽसि बान्धव ! इयत्कालं विशुद्धभोज्यान् । यस्माद्रजनिभक्तं कामकरं भवति कामिनाम् ॥१४५॥
तस्मादद्य तावद् भुङ्क्ष्व ममोपरोधाद् विलासिनीभिः समम् । पश्चाद् यत्ते रोचते तत्कर्तव्यं विचार्य ॥१४६॥
इति भणिते तस्य वदने मोदकखण्डं बलादपि प्रक्षिप्तम् । तत्संज्ञितवेश्यया शेषं सर्वं स्वयं भुक्तम् ॥१४७॥
ततः प्रतिदिनमपि भुङ्क्ते रजन्यां मित्रवृन्दसंयुक्तः । हट्टपथे व्रजन् कर्परकृतमण्डकादिकम् ॥१४८॥
पृष्ठे सुस्वरश्वपचीभिर्गायन्तीभिर्नृत्यन्तीभिः । विलसति विलासिनीसार्थपरिगतो यावत्प्रत्यूषम् ॥१४९॥
ततो वेश्यानां गृहे मठमण्डपदेवकुलेषु वा स्वपिति । यावद् दिनार्धं तत उत्थाय गच्छति पितृगेहे ॥१५०॥
ततः पित्रा स ज्ञातो भणितो रे रजनिभक्तनियमोऽपि । भग्नो निर्भाग्य ! त्वया हा हा हा हारितं जन्म ॥
वरमरिगृहेषु कर्म वरं मरणं सुभटशरप्रहारैः । उल्लसितबहलज्वालालिजटिले ज्वलने प्रवेशो वा ॥१५२॥

तहवि न वयसिहरकरं राईए भुंजिउं हवइ जुत्तं । वच्छ ! अपत्थं एयं पच्छायावं बहुं जणिही ॥१५३॥
तो तेण इमं भणियं जयंपि भुंजेइ ताव रयणीए । मोत्तुं सावयलोयं ता तम्मग्गम्मि हं भग्गो ॥१५४॥
न य किंचिवि भणियव्वं तए ममं पइ इमम्मि विसयम्मि । जो जेत्तियस्स जोग्गो सो लहइ तत्तियं अत्थं
अवहीरिओ तओ सो पिउणा हिरिवज्जिओ य रयणीए । भुंजेइ गिहे विडविंदपरिगओ भमइ सच्छंदं ॥
सावयसुमित्तेणं अह अन्नया सह गओ विवाहम्मि । बालमित्तोत्ति सो मह, पत्तो रयणीए गामम्मि ॥
ववाहिएण भणियं कित्तियलोयस्स भोयणं पउणं । कुणिमो तेहिंवि कहियं न कोवि अम्हण्णओ रागो ॥
भुंजिस्सइ, तो भणियं सुदत्तेण अहं तु भुंजइस्सामि । पउणं करेह कूरं ससक्करं पायसं च तहा ॥१५९॥
तेहिंवि तहत्ति विहियं नवरं खीरे कढिज्जमाणम्मि । बहुधूमविहुरियंगो पडिओ नागो तहिं पगो ॥१६०॥
अइउमिगनायनविओ विन्नीणगत्तो सयं गओ तत्थ । तस्स परिवेसियं तं ससक्करं पाउसमणुन्नं ॥१६१॥
पढमकुंडम्मि खलिया जीहा हत्थाउ निवडियं वट्टं । विहलंघलो य जाओ पडिओ तत्थेव ठाणम्मि ॥
धाराविओ य परिवेसियाए मिलिओ य तत्थ बहुलोओ । मित्तेण समं पत्तो जणत्ताए य पउरजणो ॥
दीसुन्नीयं काउं जोइज्जइ जाव थालिया जीए । दुद्धं निरूइ कढियं तो अहिणो खंडखंडाइं ॥१६४॥
दीसंति सुमित्ताइं, सुमित्तेणं ससंभमं भणियं । आणह मणिणो तह तंतवाइणो पवरगारुडिया ॥१६५॥
तेहिंवि तहत्ति विहियं ओसहिवि मणिगणंपि नीरेण । छडछडछडत्ति छंटेइ सो तओ सयणवग्गेसु ॥

तथापि न वर्षशिखरे रात्रौ भोक्तुं भवति युक्तम् । वत्स ! अपथ्यमेतत् पश्चात्तापं बहुं जनयिष्यति ॥१५३॥
ततस्तेनेदं भणितं यद्यपि भुङ्क्ते तावद् रजन्याम् । मुक्त्वा श्रावकलोकं तस्मात्तन्मार्गेऽहं भग्नः ॥१५४॥
न च किञ्चिदपि भणितव्यं त्वया मां प्रत्यस्मिन् विषये । यो यावतो योग्यः स लभते तावन्तमर्थम् ॥१५५॥
अवहीलितस्ततः स पित्रा ह्रीवर्जितश्च रजन्याम् । भुङ्क्ते गृहे विटवृन्दपरिगतो भ्रमति स्वच्छन्दम् ॥१५६॥
श्रावकसुमित्रेणाथान्यदा सह गतो विवाहे । बालमित्रमिति स मम, प्राप्तो रजन्यां ग्रामे ॥१५७॥
वैवाहिकेन भणितं कियल्लोकस्य भोजनं प्रगुणम् । कुर्मस्तैरपि कथितं न कोऽप्यस्मदीयो रात्रौ ॥१५८॥
भोक्ष्यते, ततो भणितं सुदत्तेनाहं तु भोक्ष्ये । प्रगुणं कुरुत कूरं सशर्करं पायसं च तथा ॥१५९॥
तैरपि तदिति विहितं किन्तु क्षीरे क्वथ्यमाने । बहुधूमविधुरिताङ्गः पतितो नागस्तत्रैव ॥१६०॥
[illegible] विस्तीर्णगात्रः स्वयं गतस्तत्र । तस्य परिवेषितं तत् सशर्करं पायसमनुजानन् ॥१६१॥
प्रथमकवले स्खलिता जिह्वा हस्तान्निपतितं पात्रम् । विह्वलश्च जातः पतितस्तत्रैव स्थाने ॥१६२॥
आनीतश्च [illegible] मिलितश्च तत्र बहुलोकः । मित्रेण समं प्राप्तो जनतायाश्च प्रचुरजनः ॥१६३॥
[illegible] कृत्वा दृश्यते यावत् स्थालिकाया मध्ये । दुग्धं निरूप्य कथितं ततोऽहेः खण्डखण्डानि ॥१६४॥
दृश्यन्ते सुमित्रेण, सुमित्रेण ससंभ्रमं भणितम् । आनयत मणींस्तथा तन्त्रवादिनः प्रवरगारुडिकान् ॥
तैरपि तदिति विहितं [illegible] मणिगणैरपि नीरेण । छडछडदिति [illegible] स ततः स्वजनवर्गेषु ॥१६[illegible]

[illegible]

उंजंति य गारुडिया तंताइं पउंजयंति जत्तेण । नय कोवि गुणो जाओ पिच्छंताणं मओ सहसा ॥
तो कूवइ से मित्तो हा हा हा मित्त ! मे निसिद्धोवि । गिद्धो रयणीभत्ते न ठिओ तं भुंजिउं लग्गो ॥
तस्स सुमहइस्स सुओ होउं गुरुदिन्ननियमकयभंगो । हा हारियनरजम्मो एमेव मओ सि रसगिद्धो ॥
इच्चाइ पलवमाणो मित्तो सदेहदाहमायरइ । चइऊणं परिणयणं पुणो नियत्तो गिहं पत्तो ॥१७०॥
सो हं तस्स कुमित्तो मरिऊणं रक्खसो समुप्पन्नो । वसुमित्तं नियमित्तं दट्ठुं भंडारियं तुज्झ ॥१७१॥
पुव्वभवनेहवसओ विभंगनाणेण अप्पणो चरियं । जाणेउं तं कहियं मंचइ मह देह आएसं ॥१७२॥
तं सोउं नरवइणा वसुमित्तो पुच्छिओ जहा सच्चं । जं कहइ इमो एयं, सो भणइ देव ! एवमिमं ॥१७३॥
तो जक्खरक्खसाई विसज्जिया नरवरेण भीएण । राईभोयणविरई गहिया नयरियमणुस्सेहिं ॥१७४॥
मा दत्त ! तुमं रयणीए भोयणंपि हु चइज्ज सावज्जं । लोइयसिद्धंतेसुवि निसिद्धमेयं जओ भणियं ॥
नेवाहुई नवा ण्हाणं न सद्धं देवयच्चणं । दाणं वा विहियं राओ भोयणं तु विसेसओ ॥१७६॥

तथा च स्मृतिः—

"दिवसस्याष्टमे भागे मन्दीभूते दिवाकरे । नक्तं तद्धि विजानीयान्न नक्तं निशि भोजनम् ॥
दिवसे पक्षे मासं चातुर्मास्यायनं च अब्दं च । यस्तु न भुङ्क्ते रात्रौ कृतकृत्यः सोऽपि कथ्यते ॥
नोदकमपि पातव्यं रात्रावत्र युधिष्ठिर ! । तपस्विना विशेषेण गृहिणापि विवेकिना ॥
सूत्रोदितेन विधिना कृत्वा रात्र्यशनवर्जनं प्रयत्नं । यदि म्रियते हि मनुष्यः अनशनफलं लभन्तेऽपि ॥
जाम्बूनदघनवर्णाभा उपचितविमलप्रभा । वैमानिकाः प्रजायन्ते रात्रीभोजनवर्जनात् ॥"

जे उण गहिऊण वयं इमं विराहिंति साइयारं वा । कुव्वंति हुंति किव्विसियसुरयणा किच्छजोणीया ॥१७७॥
इय मुणिउं दत्तेणं राईभत्तस्स विरमणं विहियं । नवरं सुमावएणं भोयणओ राइभत्तंति ॥१७८॥

कुर्वन्ति च गारुडिकास्तन्त्राणि प्रयुञ्जते यत्नेन । न च कोऽपि गुणो जातः पश्यतां मृतः सहसा ॥१६७॥
ततो विलपति तस्य मित्रं हा हा हा मित्र ! मे निषिद्धोऽपि । गृद्धो रजनिभक्ते न स्थितस्त्वं भोक्तुं लग्नः ॥
तस्य सुमहतः सुतो भूत्वा कृतगुरुदत्तनियमभङ्गः । हा हारितनरजन्मैवमेव मृतोऽसि रसगृद्धः ॥१६९॥
इत्यादि प्रलपन् मित्रं सदेहदाहमाचरति । त्यक्त्वा परिणयनं पुनर्निवृत्तो गृहं प्राप्तः ॥ १७० ॥
सोऽहं तस्य कुमित्रं मृत्वा राक्षसः समुत्पन्नः । वसुमित्रं निजमित्रं दृष्ट्वा भाण्डागारिकं तव ॥१७१॥
पूर्वभवस्नेहवशतो विभङ्गज्ञानेनात्मनश्चरितम् । ज्ञात्वा ते कथितं संप्रति मम दत्तादेशम् ॥१७२॥
तत् श्रुत्वा नरपतिना वसुमित्रः पृष्टो यथा सत्यम् । यत्कथयत्ययमेतत्, स भणति देव ! एवमिदम् ॥१७३॥
ततो यक्षराक्षसादयो विसर्जिता नरवरेण भीतेन । रात्रिभोजनविरतिर्गृहीता नगरीमनुष्यैः ॥१७४॥
तस्माद्दत्त ! त्वं रजन्यां भोजनमपि हि त्यज सावद्यम् । लौकिकसिद्धान्तेष्वपि निषिद्धमेतद् यतो भणितम् ॥
नैवाहुतिर्नवा स्नानं न श्राद्धं देवतार्चनम् । दानं वा विहितं रात्रौ भोजनं तु विशेषतः ॥१७६॥
ये पुनर्गृहीत्वा व्रतमिदं विराधयन्ति सातिचारं वा । कुर्वन्ति भवन्ति किल्बिषिकसुरजनाः कृच्छ्रयोनिकाः ॥

वज्जेयव्वं तह कम्मओ य इंगालवणिजमाईयं । बीयगुणव्वयवइणा खरकम्माइंपि चिचाइं ॥१७
भोगुवभोगविरत्ता सत्ता सज्झायझाणकिरियासु । जे मुणिणो गुणमणिणो कसायसमिणो नमो
इय अइयारविमुक्कं गुणव्वयं जे धरंति इह बीयं । सुरवरसिरीइ संभोयभायणं ते लहुं हुंति ॥१

॥ इति भोजनतः कर्मतोऽपि सातिचारं द्वितीयं गुणव्रतं समाप्तम् ॥

इति ज्ञात्वा दत्तेन रात्रिभक्तस्य विरमणं विहितम् । तस्मात् सुश्रावकेण भोजनतो रात्रिभक्तमपि ॥१
वर्जयितव्यं तथा कर्मतश्चाङ्गारवाणिज्यादिकम् । द्वितीयगुणव्रतपतिना खरकर्माण्यपि त्याज्यानि ॥१
भोगोपभोगविरक्ताः सक्ताः स्वाध्यायध्यानक्रियासु । ये मुनयो गुणमणयः कषायशमिनो नमस्तेभ्य ॥
इत्यतिचारविमुक्तं गुणव्रतं ये धरन्तीह द्वितीयम् । सुरवरश्रियाः संभोगभाजनं ते लघु भवन्ति ॥१८१

सत्थग्गिमुसलवत्थूण दावणं वियरणं च जमणट्ठा । तमणत्थदंडनामं गुणव्वयं तइयमिह भणियं ॥१॥
जो जिणवयणपसत्तो पालइ अइयारवज्जियं एयं । सो सग्गमोक्खसोक्खाइं पावए विमलसड्ढोव्व ॥२॥
तयाहि;—
नंदणवणं व सुमणोवभासियं बहुविलाससोहिल्लं । सुविसालसालकलियं कुसत्थलं अत्थि इह नयरं ॥
तत्थवि य पवरसिट्ठी कुवलयचंदोत्ति कुवलयाणंदो । आणंदसिरी भज्जा ताण सुया विमलसहदेवा ॥४॥
पढमो गुणनिलओ तव्विवरीओ य बंधवो लहुओ । तहवि य अवरोप्परओ ताणं वुड्ढिं गया पीई ॥५॥
समगं रमंति समगं पढंति समगं कुणंति वाणिज्जं । अह रहमारुहिऊणं पत्ता ते काणणे तत्थ ॥६॥
कुसुमफलाणुच्चिणणं कुणंति जा ताव चूयतरुमूले । सिरिनंदणंव रइविरहफरिसियं ते नियंति मुणिं ॥७॥
तं दट्ठुं हिट्ठमणा नमंति तच्चरणपंकयं पयओ । तेणवि झाणसमत्तीए भासिओ धम्मलाभोत्ति ॥८॥
पारद्धा धम्मकहा मुणिणा जा ताण समुचिया जम्हा । मुग्गरसजुग्गयाणं अहिउच्चिय मोयगाहारो ॥९॥
तयाहि;—
धम्मो दयापहाणो देवो दोनवगदोसपरिहीणो । तत्तकुसलो य सुगुरू सिवमग्गो रयणतियमिणमो ॥१०॥
सव्वत्थवि निसुणिज्जइ जणेण नामक्खराइं धम्मोत्ति । ताण पुणो परमत्थं सकयत्थो कोवि परिकलइ ॥
सव्वंपि सत्तवग्गं दुग्गइपुरपत्थियं धरइ जम्हा । सुहठाणम्मि य तह धारए य धम्मो तओ भणिओ ॥१२॥
सग्गापवग्गपभवाण परमसोक्खाण कारणं पउणं । जीवाण समायरणं जं तं धम्मं भणंति बुहा ॥१३॥
तं समयमेयभिन्नं भणंति बहुभंगियाहिं दंसणिणो । पुव्वावराविरुद्धो सुहमइणा स पुण गहियव्वो ॥१४॥

शस्त्राग्निमुशलवस्तूनां दापनं वितरणं च यदनर्थार्थम् । तदनर्थदण्डनाम गुणव्रतं तृतीयमिह भणितम् ॥१॥
यो जिनवचनप्रसक्तः पालयत्यतिचारवर्जितमेतत् । स स्वर्गमोक्षसौख्यानि प्राप्नोति विमलश्राद्ध इव ॥२॥
नन्दनवनमिव सुमनोऽवभासितं बहुविलासशोभावत् । सुविशालशालकलितं कुशस्थलमस्तीह नगरम् ॥३॥
तत्रापि च प्रवरश्रेष्ठी कुवलयचन्द्र इति कुवलयानन्दः । आनन्दश्रीर्भार्या तयोः सुतौ विमलसहदेवौ ॥४॥
प्रथमो गुणनिलयस्तद्विपरीतश्च बान्धवो लघुः । तथापि च परस्परतस्तयोर्वृद्धिं गता प्रीतिः ॥५॥
समं रमेते समं पठतः समं कुरुतो वाणिज्यम् । अथ रथमारुह्य प्राप्तौ तौ कानने तत्र ॥६॥
कुसुमफलानामुच्चयनं कुरुतो यावत्तावच्चूततरुमूले । श्रीनन्दनमिव रतिविरहकर्षितं तौ पश्यतो मुनिम् ॥७॥
तं दृष्ट्वा हृष्टमनसौ नमतस्तच्चरणपङ्कजं पदतः । तेनापि ध्यानसमाप्त्या भाषितो धर्मलाभ इति ॥८॥
प्रारब्धा धर्मकथा मुनिना यावत्तयोः समुचिता यस्मात् । मुद्गरसयोग्यानामहित एव मोदकाहारः ॥ ९ ॥
धर्मो दयाप्रधानो देवो द्विनवकदोषपरिहीणः । तत्त्वकुशलश्च सुगुरुः शिवमार्गो रत्नत्रिकमिदम् ॥ १० ॥
सर्वत्रापि श्रूयते जनेन नामाक्षराणि धर्म इति । तेषां पुनः परमार्थं स्वकृतार्थः कोऽपि परिकलयति ॥११ ॥
सर्वमपि सत्त्ववर्गं दुर्गतिपुरप्रस्थितं धरति यस्मात् । शुभस्थाने च तथा धारयति च धर्मस्ततो भणितः ॥१२॥
स्वर्गापवर्गप्रभवाणां परमसौख्यानां कारणं प्रगुणम् । जीवानां समाचरणं यत्तं धर्मं भणन्ति बुधाः ॥ १३ ॥

धन्नो सि तुमं सावय ! तुज्झ सुलद्धं च माणुसं जम्मं। जो थुव्वसि सुरपहुणा सुराण मज्झम्मि एवमहो॥
देवो व दाणवो वा नय सक्को कोवि खोभिउं भरहे । विमलं सड्ढं गाढं तइयाउ गुणव्वयाहिंतो ॥४४॥
तं सोउं असहंतो समागओ तुज्झ खोहणनिमित्तं । सावज्जवयणमग्गेवि नो गओ तं च पुट्ठोवि ॥४५॥
तो तुट्ठो हं मग्गसु मणस्स जं किंचि तुज्झ पडिहाइ। तो विमलेणं भणियं सव्वं चिय मे तए दिन्नं ॥४६॥
निपदेहं पयडंतेण नियमकसवट्टयं वहंतेणं । तहवि इमं पत्थिज्जसि धम्मम्मि समुज्जमं कुणसु ॥४७॥
किञ्च ।
सप्पंति तवमणेगे जवंति मंते तहा सुविज्जाओ । वियरंति दंसणं पुण देवा केसिंचि विरलाण ॥४८॥
तो देवो भणइ तुमं जइवि निरीहो तहावि मणिमेगं । पसिऊण इमं गिण्हसु सप्पविसुच्छेयणपवीणं ॥
सोऽणिच्छंतस्सवि तस्स उत्तरीयम्मि बंधिऊण मणिं । सग्गं गओ सुरो सो साहइ सव्वं सुरिंदस्स॥५०॥
विमलोवि कुणइ सद्दं सहदेवाईण तेवि तं सुणिउं । संपत्ता तप्पासे पुच्छंति य पहियवुत्तंतं ॥५१॥
सोवि हु साहइ सव्वं सवित्थरं ताण हरिसिया सव्वे । तो वंदंति जिणिंदे तत्थेव ठिया सुभत्तीए॥५२॥
अवलोयणं मुणीणं काउं भुंजंति परियणसमेया । भुत्तुत्तरम्मि पुरपरिसराओ मज्झम्मि संचलिया॥५३॥
पत्ता नयरदुवारे सुणंति हट्टेसु खडहडारावं । उत्तालतालयाणं वणिएहिं दिज्जमाणाणं ॥५४॥
पेक्खंति य पक्खरिए तुरंगमे सुहडसोहियरहे य । तह गुडियगयघडाओ इओ तओ परिभमंतीओ ॥
तह तलवरं च सन्नद्धियसुहडसहियं भमंतमित्तो य । विमलेणं कोवि नरो पुट्ठो भो कहसु कहमित्थ॥५६॥

ततो यज्जानीयास्तत् कुर्या न पुनर्भङ्गं करोमि नियमस्य। ततः संहृत्य तनुं स सुररूपं कृत्वाऽऽह तम्॥४२॥
धन्योऽसि त्वं श्रावक ! तव सुलब्धं च मानुषं जन्म । यः स्तूयसे सुरप्रभुणा सुराणां मध्य एवमहो॥४३॥
देवो वा दानवो वा नच शक्तः कोऽपि क्षोभयितुं भरते । विमलं श्राद्धं गाढं तृतीयाद् गुणव्रतात् ॥४४॥
तत् श्रुत्वाऽश्रद्दधत् समागतस्तव क्षोभणनिमित्तम् । सावद्यवचनमार्गेऽपि नो गतस्त्वं च पृष्टोऽपि ॥ ४५ ॥
ततस्तुष्टोऽहं मार्गय मनसो यत्किञ्चित्तव प्रतिभाति । ततो विमलेन भणित सर्वमेव मे त्वया दत्तम् ॥४६॥
निजदेहं प्रकटयता नियमकषपट्टं वहता । तथापीदं प्रार्थ्यसे धर्मे समुद्यमं कुरु ॥ ४७ ॥
तप्यन्ते तपोऽनेके जपन्ति मन्त्रांस्तथा सुविद्याः । वितरन्ति दर्शनं पुनर्देवाः केषांचिद्विरलानाम् ॥ ४८ ॥
ततो देवो भणति त्वं यद्यपि निरीहस्तथापि मणिमेकम् । प्रसद्येमं गृहाण सर्पविषोच्छेदनप्रवीणम् ॥४९॥
सतोऽनिच्छतोऽपि तस्योत्तरीये बद्ध्वा मणिम् । स्वर्गं गतः सुरः स कथयति सर्वं सुरेन्द्रस्य ॥ ५० ॥
विमलोऽपि करोति शब्दं सहदेवादीनां तेऽपि तं श्रुत्वा । संप्राप्तास्तत्पार्श्वे पृच्छन्ति च पथिकवृत्तान्तम् ॥
सोऽपि हि कथयति सर्वं सविस्तरं तेषां हर्षिताः सर्वे । ततो वन्दन्ते जिनेन्द्रांस्तत्रैव स्थिताः सुभक्त्या ॥
अवलोकनं मुनीनां कृत्वा भुञ्जते परिजनसमेताः । भुक्तोत्तरे पुरपरिसराद् मध्ये संचालिताः ॥५३॥
प्राप्ता नगरद्वारे शृण्वन्ति हट्टेषु खटखटारावम् । उत्तालतालकानां वणिग्भिर्दीयमानानाम् ॥५४॥
प्रेक्षन्ते च संनद्धांस्तुरंगमान् सुभटशोभितरथांश्च । तथा गुडितगजघटा इतस्ततः परिभ्रमन्तीः ॥५५॥

खुद्धो सव्वोवि जणो परिभमइ पुरम्मि गोउरदुवारे । दिज्जंति कवाडाइं दुग्गुवरि भडा ठविज्जंति? ॥
किं परचक्काउ भयं मचक्कओ वा दुहावि भयमहवा । नरवइणो वा किंचिवि जायं अहिमरकयमणिट्ठं ? ॥
तो तेणं परिकहियं सवणदुवारम्मि तस्स जह इत्थ । निवसइ राया पुरिसोत्तमोत्ति भुवणत्तयपसिद्धो ॥
एक्कुच्चिय तस्स सुओ अरिमल्लो नाम मयणसमरूवो । सो सुत्तो वासहरे अहिणा दुट्ठेण दट्ठोत्ति॥६०॥
सो तस्स पियपमाए पुक्करिए धाविओ परियणोवि । जाव पलोयइ सव्वं ता सप्पो कत्थवि पलाणो ॥
इय कुमरवइयरं निसुणिऊण रायावि तत्थ संपत्तो । दीहरनिद्दपसुत्तंव पिच्छिउं नियसुयं सहसा ॥६२॥
मुच्छानिमीलियच्छो लुढिओ पुहवीए गाढकुढउव्व । नियसुयपाणवहारिस्स पिट्ठिपहुधावणनिमित्तं ॥
अवरोहकामिणीओ निवस्स कुमरस्स उवरि पडियाओ। रोयंति य अइकरुणं पुरपउरजणोवि सव्वत्तो ॥
हक्कारिज्जंति नरिंदविंदविंदारगा अमच्चेहिं । तेवि नियमंततंते आगंतुं संपउंजंति ॥ ६५ ॥
नय थेवोवि विसेसो विसस्स निग्घायणे हवइ कोवि । रायावि कहवि सत्थो जाओ जलवाउदाणेण ॥
पभणइ सचिवाइजणं जइ कहवि विरूवयं कुमारस्स । संपज्जिस्सइ अवस्सं तो चियकट्ठेण पढमेण ॥६७॥
होयव्वमिमस्स मए, अणुमन्नह एस निच्छओ मज्झ । इय सोउं पउरजणो संभंतो एवमायरइ ॥६८॥
अह रायावि हु पडहयमुहेण इमं घोसावए नयरे । जो जीवावए कुमरं तस्सद्धं देमि रज्जस्स ॥ ६९ ॥
तं सोउं सहदेवो विमलं पभणेइ कुणसु उवयारं । मणिमोहलिउं छंटसु कुमरं, उज्जीवए जेण ॥७०॥

तथा पुरारक्षकं च संनद्धसुभटसहितं भ्रमन्तमितश्च । विमलेन कोऽपि नरः पृष्टो भोः कथय कथमत्र ॥५६॥
क्षुब्धः सर्वोऽपि जनः परिभ्रमति पुरे गोपुरद्वारे । दीयन्ते कपाटानि दुर्गोपरि भटाः स्थाप्यन्ते ? ॥५७॥
किं परचक्राद् भयं स्वचक्रतो वा द्विधापि भयमथवा । नरपतेर्वा किंचिदपि जातमभिमरकृतमनिष्टम् ? ॥५८॥
ततस्तेन परिकथितं श्रवणद्वारे तस्य यथाऽत्र । निवसति राजा पुरुषोत्तम इति भुवनत्रयप्रसिद्धः ॥५९॥
एक एव तस्य सुतोऽरिमल्लो नाम मदनसमरूपः । स सुप्तो वासगृहेऽहिना दुष्टेन दष्ट इति ॥६०॥
ततस्तस्य प्रियतमया पूत्कृते धावितः परिजनोऽपि । यावत्प्रलोकते सर्वं तावत्सर्पः क्वापि पलायितः ॥६१॥
इति कुमारव्यतिकरं श्रुत्वा राजापि तत्र संप्राप्तः । दीर्घनिद्राप्रसुप्तमिव दृष्ट्वा निजसुतं सहसा ॥६२॥
मूर्छानिमीलिताक्षो लुठितः पृथिव्यां गाढाङ्गुल इव । निजसुतप्राणापहारिणः पृष्ठेऽनुधावननिमित्तम् ॥
अवरोधकामिन्यो नृपस्य कुमारस्योपरि पतिताः । रुदन्ति चातिकरुणं पुरप्रचुरजनोऽपि सर्वतः ॥ ६४ ॥
हक्कार्यन्ते नरेन्द्रवृन्दवृन्दारका अमात्यैः । तेऽपि निजमन्त्रतन्त्राण्यागत्य संप्रयुञ्जते ॥ ६५ ॥
न च स्तोकोऽपि विशेषो विषस्य निर्घातने भवति कोऽपि । राजापि कथमपि स्वस्थो जातो जलवायुदानेन ॥
प्रभणति सचिवादिजनं यदि कथमपि विरूपं कुमारस्य । संपत्स्यतेऽवश्यं ततश्चिताकाष्ठेन प्रथमेन ॥६७॥
भवितव्यमस्य मया, अनुमन्यध्वमेष निश्चयो मम । इति श्रुत्वा पौरजनः संभ्रान्त एवमाचरति ॥ ६८ ॥
अथ राजापि हि पटहमुखेन घोषयतीदं नगरे । यो जीवयति कुमारं तस्मा अर्धं ददामि राज्यस्य ॥ ६९ ॥

---

१ ख. दुरिय° ।

अहिगरणमिणं बंधव ! महप्पमाणं न होइ कायव्वं । किं रज्जेणं कज्जं सज्जो सावज्जमूलेण ? ॥७१॥
इय विमलवयणमायन्निऊण जंपेइ सो तओ एवं । उच्छिदह दालिद्दं अम्हकुलस्सावि पसिऊण॥७२॥
जीवावसु रायसुयं मणिमाहप्पंपि पिच्छिमो ताव । तह धम्मंपि पवज्जइ जइ कहवि हु जीवए एसो ॥
इच्चाइ तम्मि भणिरे विमलो नो किंपि उत्तरं देइ । जा ताव तेण सहसा वत्थाओ छोडिओ गंठी ॥
गहिओ मणी तओ लहुं छित्तो पडहो पहट्ठचित्तेण । नीओ कुमरसमीवे सो निवपुरिसेहिं तो तेण ॥
ओहलिऊण मणिं सो नीरेण झडत्ति छंटिओ कुमरो । सुत्तविउद्धेणव तेण तो दिसाओ नियंतेण॥७६॥
दिट्ठो सहदेवो नरवईवि संतेउरो पुरजणो य । तो पुच्छिया सजणणी किमम्मो ! एस मेलावो?॥७७॥
हरिसंसुसित्तनित्ताए तीए कहियं सवित्थरं सव्वं । तो रन्ना सहदेवो निमंतिओ अद्धरज्जेण ॥ ७८ ॥
तेण भणियं नरेसर ! महत्थि वंधू सहोयरो विमलो । तस्स पभावो एसो कुमरस्सुज्जीवणे जाओ॥७९॥
चउहट्टयम्मि सोवि हु उवविट्ठो चिट्ठए सपरिवारो । सद्दाविऊण सिग्घं तस्स पसायं कुणउ देवो॥८०॥
तो तत्थ सयं गच्छइ सह सहदेवेण करिवरारूढो । राया विमलं दट्ठुं अवगूहिवि पभणए एवं ॥ ८१ ॥
भो मज्झ पाणभिक्खा दिन्ना तुमए सुदीणहिययस्स । तो पसिऊण संपइ आगच्छसु तं मह गिहम्मि॥
जह जह उल्लवइ निवो पुणो पुणो पणयसारवयणाइं। तह तह विमलस्स मणे सल्लइ वयविसपरंपारा॥
तो विमलेणं भणियं रायं पइ जंपियं जहा देव ! । सहदेवविलसियमिणं ता किज्जउ जमुचियमिमस्स ॥

तत् श्रुत्वा सहदेवो विमलं प्रभणति कुरुष्वोपचारम् । मणिमवघृष्योक्ष कुमारं, उज्जीवति येन ॥ ७० ॥
अधिकरणमिदं बान्धव ! महाप्रमाणं न भवति कर्तव्यम् । किं राज्येन कार्यं सद्यः सावद्यमूलेन ? ॥७१॥
इति विमलवचनमाकर्ण्य जल्पति स तत एवम् । उच्छिन्त दारिद्र्यमस्मत्कुलस्यापि प्रसद्य ॥ ७२ ॥
जीवय राजपुत्रं मणिमाहात्म्यमपि पश्यामस्तावत् । तथा धर्ममपि प्रपद्यते यदि कथमपि हि जीवत्येषः ॥७३॥
इत्यादि तस्मिन् भणितरि विमलो नो किमप्युत्तरं ददाति । यावत्तावत्तेन सहसा वस्त्राच्छोटितो ग्रन्थिः ॥७४॥
गृहीतो मणिस्ततो लघु स्पृष्टः पटहः प्रहृष्टचित्तेन । नीतः कुमारसमीपं स नृपपुरुषैस्ततस्तेन ॥ ७५ ॥
अवघृष्य मणिं स नीरेण झटित्युक्षितः कुमारः । सुप्तविबुद्धेनेव तेन ततो दिशः पश्यता ॥ ७६ ॥
दृष्टः सहदेवो नरपतिरपि सान्तःपुरः पुरजनश्च । ततः पृष्टा स्वजननी किमम्ब ! एष मेलकः ? ॥७७॥
हर्षाश्रुसिक्तनेत्रया तया कथितं सविस्तरं सर्वम् । ततो राज्ञा सहदेवो निमन्त्रितोऽर्धराज्येन ॥ ७८ ॥
तेन भणितं नरेश्वर ! ममास्ति बन्धुः सहोदरो विमलः । तस्य प्रभाव एष कुमारस्योज्जीवने जातः ॥७९॥
चतुष्हट्टे सोऽपि खलूपविष्टस्तिष्ठति सपरिवारः । शब्दयित्वा शीघ्रं तस्मै प्रसादं करोतु देवः ॥८०॥
ततस्तत्र स्वयं गच्छति सह सहदेवेन करिवरारूढः । राजा विमलं दृष्ट्वाऽवगुह्य प्रभणत्येवम् ॥८१॥
भो मम प्राणभिक्षा दत्ता त्वया सुदीनहृदयस्य । ततः प्रसद्य सम्प्रत्यागच्छ त्वं मम गृहे ॥८२॥
यथा यथोल्लपति नृपः पुनः पुनः प्रणयसारवचनानि । तथा तथा विमलस्य मनसि शल्यति व्रतविषपरम्परा ॥
ततो विमलेन भणितं राजानं प्रति जल्पितं यथा देव ! । सहदेवविलसितमिदं तस्मात् क्रियतां यदुचितमस्य ॥

तो धरिवि करेण करं करेणुयारोविओ य सो रन्ना । नीओ गिहम्मि कारविओ य सो मज्जणाईयं ॥
सहिओ सहदेवेणं भणिओ भुत्तुत्तरम्मि सो रन्ना । रज्जस्सद्धं गिण्हसु उवणीयं नियपुन्नेहिं ॥८६॥
तो भणियं विमलेणं मा देसु नरिंद ! सासणं एयं । रज्जलवोवि न कप्पइ किमंग ! अद्धं समिद्धंपि ॥
एक्कं ता खरकम्मं बीयं अइरेगलच्छिपरिभोगो । पंचमवयपाइयारो ता कज्जं नेय रज्जेण ॥ ८८ ॥
तो सजिगीसं नाउं सहदेवं पइ पयंपियं रन्ना । पच्चासन्नुवयारी अम्हाणं तं चिय नओ य ॥८९॥
गिण्हसु इणं तं रज्जं जहभणियं सो भणेइ सो एवं । नियवावापडिवन्नं विसरिज्जउ तेण सो दिन्नं ॥९०॥
धवलहरं रहतुरए करिवरपमुहाभिहं विभइउं सव्वे । विमलो पुण गिहिहाए मंडविओ नियजणाणंपि ॥
नियजणणाईलोओ समाणिओ तेहिं तत्थ सो विमलो । सावगधम्मं सम्मं पालेंतो गमइ बहुकालं ॥९२॥
इयरो रज्जे रट्ठे विसयसुहे मोहिओ महागिद्धो । निद्धंधसो य जाओ निरविक्खो विसयमाइन्ने ॥९३॥
नियगामभूरिभूमि पडियं लेहावए लहु करेण । देइ घाडीउ बहुहा हणेइ गामाइं अन्नाणं ॥९४॥
वियरइ पाणुवएसे तस्स नरिंदस्स जह इमो लोओ । लुंपिज्जउ धणरहिओ विहलयरो किज्जउ इयरो ॥
इच्चाइ करेंतो सो भणिओ विमलेणणत्थदंडवयं । अइयरसि किं तयं चिय गहिऊणं जेण मज्झ पुरओ ॥
एगत्तो विगराला मत्ता घग्घीव घुग्घुरायंती । जरारक्खसी पयंडा उच्छरइ मणुस्स जीवाण ॥९७॥
अन्नत्तो वाहीओ दारुणरूवाउ किल फिरंतीओ । देहे ठियाउ निच्चं नडंति य दारुणीऊण ॥९८॥
ईसाणं जंताणं तह य सुयंताण भुंजमाणाणं । जंतूणं निवडइ छलं मरणमहारक्खसो करो ॥९९॥

ततो धृत्वा करेण करं करेणुकारोपितश्च स राज्ञा । नीतो गृहे कारितश्च स मज्जनादिकम् ॥८५॥
सहितः सहदेवेन भणितो भुक्तोत्तरे स राज्ञा । राज्यस्यार्धं गृहाणोपनीतं निजपुण्यैः ॥८६॥
ततो भणितं विमलेन मा देहि नरेन्द्र ! शासनमेतत् । राज्यलवोऽपि न कल्पते किमङ्ग ! अर्धं समृद्धमपि ॥
एकं तावत्खरकर्म द्वितीयमतिरिक्तलक्ष्मीपरिभोगः । पञ्चमव्रतातिचारस्तस्मात् कार्यं नैव राज्येन ॥८८॥
ततः सजिगीषं ज्ञात्वा सहदेवं प्रति प्रजल्पितं राज्ञा । प्रत्यासन्नोपकार्यस्माकं त्वमेव नतश्च ॥८९॥
गृहाणेदं त्वं राज्यं यथाभणितं ततो भणति स एवम् । निजव्यापारप्रतिपन्नं विस्मार्यतां तेन ततो दत्तम् ॥९०॥
धवलगृहं रथतुरगान् करिवरप्रमुखानि विभज्य सर्वम् । विमलः पुनः ...॥९१॥
निजजननादिलोकः समानीतस्तैस्तत्र ततो विमलः । श्रावकधर्मं सम्यक्पालयन् गमयति बहुकालम् ॥९२॥
इतरो राज्ये राष्ट्रे विषयसुखे मोहितो महागृद्धः । निर्ध्वंसश्च जातो निरपेक्षो ...॥९३॥
निजग्रामभूरिभूमिं पतितां लेखयति लघु करेण । ददाति धाटीर्बहुधा हन्ति ग्रामानन्येषाम् ॥९४॥
वितरति पापोपदेशांस्तस्मै नरेन्द्राय यथाऽयं लोकः । लुप्यतां धनरहितो विफलतरः क्रियतामितरः ॥९५॥
इत्यादि कुर्वन् स भणितो विमलेनानर्थदण्डव्रतम् । अतिचरसि किं तदेव गृहीत्वा येन मत्पुरतः ॥९६॥
एकतो विकराला मत्ता व्याघ्रीव घुर्घुरायमाणा । जराराक्षसी प्रचण्डाऽवस्तृणाति मनुष्यजीवान् ॥९७॥
अन्यतो व्याधयो दारुणरूपाः किल फिरन्त्यः । देहे स्थिता नित्यं नटन्ति च दारुणीकृत्य ॥९८॥

अन्नेवि एवमाई जीवियधणबंधुनासणसमत्था । जीवाण अदूरत्था उवद्दवा संति सयकालं ॥१००॥
ताणत्थदंडविरइं मा बंधव ! अइयरेसु अइदुलहं । पिच्चभवे परमसुहं जइ महसि तुमंति किं बहुणा ! ॥
इय सुणिउं सो जंपइ जइ हं एवंविहं उवइसेमि । नो,नरवइणो ता मह अपसाओ हवइ नियमेण॥१०२॥
भरियघडस्सव नीरं बाहिं लोट्टंति तुज्झ उवएसा । तो विमलेणं मोणं पडिवन्नं तस्स विसयम्मि॥१०३॥
तो सो विच्छिन्नविरई विगयरई जिणमयम्मि संजाओ । अइघणअणत्थदंडं कुणइ तहा कारवेई य ॥१०४॥
अह अन्नया कयाई निरत्थयं कोवि बहुं कयत्थेउं । मुक्को दव्वं गहिउं तेण पउट्ठेण सो एसो ॥१०५॥
अहिमरपओगपुव्वं पंचत्तं पाविओ अकयधम्मो । पढमपुढवीए पत्तो तत्तो उव्वट्टिओ संतो ॥१०६॥
भमिऊण भवे कइवि हु सुतिक्खदुक्खाइं अणुहवेऊण । सिज्झिस्सइ धुयकम्मो पावियचरणो समाहीए॥
विमलो पुण विमलमई अक्खलियं पालिऊण गिहिधम्मं । विहिणाराहित्ति परलोयमग्गमह सो गओ सग्ग
ता जह एवं विमलेण पालियं निरईयारवयमेयं । तह अन्नेहिवि भव्वेहि पालेयव्वं सयाकालं ॥१०९॥

॥ इति तृतीयाणुव्रतपरिपालने विमलदृष्टान्तः समाप्तः ॥

आयतां यातां तथा च स्वपतां भुञ्जानानाम् । जन्तूनां पश्यति च्छलं मरणमहाराक्षसो रौद्रः ॥९९॥
अन्येऽप्येवमादयो जीवितधनबन्धुनाशनसमर्थाः । जीवानामदूरस्था उपद्रवाः सन्ति सदाकालम् ॥१००॥
तस्मादनर्थदण्डाविरतिं मा बान्धव ! अतिचरातिदुर्लभाम् । प्रेत्यभवे परमसुखं यदि काङ्क्षसि त्वमिति किं बहुना
इति श्रुत्वा स जल्पति यद्यहमेवंविधमुपदिशामि । नो नरपतये तदा ममाप्रसादो भवति नियमेन ॥१०२॥
भृतघटस्येव नीरं बहिर्लोठयान्ति तवोपदेशाः । ततो विमलेन मौनं प्रतिपन्नं तस्य विषये ॥१०३॥
ततः स विपन्नविरतिर्विगतरतिर्जिनमते संजातः । अतिघनानर्थदण्डं करोति तथा कारयति च ॥ १०४ ॥
अथान्यदा कदाचिन्निरर्थकं कोऽपि बहुं कदर्थयित्वा । मुक्तो द्रव्यं गृहीत्वा तेन प्रकुष्टेन स एषः ॥१०५॥
अभिमरप्रयोगपूर्वं पञ्चत्वं प्रापितोऽकृतधर्मः । प्रथमपृथिव्यां प्राप्तस्तत उद्वृत्तः सन् ॥ १०६ ॥
भ्रमित्वा भवे कत्यपि हि,सुतीक्ष्णदुःखान्यनुभूय । सेत्स्यति धुतकर्मा प्राप्तचरणः समाधिना ॥ १०७ ॥
विमलः पुनर्विमलमतिरस्खलितं पालयित्वा गृहिधर्मम् । विधिनाऽऽराध्य परलोकमार्गमथ स गतः स्वर्गम् ॥
तस्माद् यथैवं विमलेन पालितं निरतिचारव्रतमेतत् । तथान्यैरपि भव्यैः पालयितव्यं सदाकालम् ॥१०९॥

कंदप्पदप्पउस्सप्पणाइं वयणाइं जंपए जो सो। तइयगुणव्वयधारी भमइ भवे मित्तसेणुव्व ॥१॥
तथाहि;—
बहुभव्वपव्वकलिया जणमणपल्हायणी रसप्पवरा। उच्छुलट्ठिव्व पुरी अत्थि अउज्झत्ति नामेण ॥२॥
इक्खागवंससंभूयभूरिभूमीसराण वंसम्मि। जाओ तत्थ नरिंदो जयचन्दो चंदकुंदजसो ॥३॥
तस्सत्थि अग्गमहिसी पियदंसणनामिया अमियसीला। ताणं च सुओ चंदो मंदो सद्धम्मकज्जम्मि ॥४॥
सेणपुरोहियतणएण मित्तसेणेण सह वसंतम्मि। संपत्तो उज्जाणे सो कुमरो मासमपकप्पो ॥५॥
कीलासेलसिलाए एलावणपरिगयाए गयसंगो। एगो महातवस्सी तद्दंसणगोयरे पत्तो ॥ ६ ॥
अरिहोत्ति कलिय पणओ तेणावि सद्धम्मलाभपुव्वं तु। संभासिऊण भणिया निसुणह हियमप्पणो भद्दा !॥
जह कमलसरं मरुमंडलम्मि रयणंव रोरगेहम्मि। तह नरजम्मं जिणधम्मसम्ममिह दुल्लहं लोए ॥ ८ ॥
सो दुवियप्पो भणिओ जिणेहिं जियरायदोसमोहेहिं। जइगिहिभेएण तहा दसबारसभेअओ चेव ॥९॥
असमत्थेहिं पढमस्स तेहिं गहिओ गिहीण सद्धम्मो। नमणं कुणंति दुन्निवि, अहसया मित्तसेणेण ॥१०॥
भणिओ रहम्मि कुमरो अप्पुव्वं किंपि तुज्झ विन्नाणं। पयडेमि जइ तुहाणा हवेइ तो भणइ कुमरो॥११॥
पयडेसु निव्वियप्पं तो तेणं रयणिमज्झयारम्मि। जंबुयसरेण लवियं तं सुणिउं जंबुएहिं बहिं ॥१२॥
तह लवियं उच्चुच्चं ताण सरेणं जहा समग्गोवि। निद्दापरव्वसोवि हु समुट्ठिओ सयरलोगो॥१३॥
तत्तो कुक्कुडरसियं कुणइ तओ तेवि तह रसंति जहा। तरलियनिद्दो लोओ मुणइ निसंपि निसिविरमं॥

कन्दर्पदर्पोत्सर्पणानि वचनानि जल्पति यः सः। तृतीयगुणव्रतधारी भ्रमति भवे मित्रसेन इव ॥ १ ॥
बहुभव्यपर्वकलिता जनमनःप्रल्हादनी रसप्रवरा। इक्षुयष्टिरिव पुर्यस्त्ययोध्येति नाम्ना ॥ २ ॥
इक्ष्वाकुवंशसंभूतभूरिभूमीश्वराणां वंशे। जातस्तत्र नरेन्द्रो जयचन्द्रश्चन्द्रकुन्दयशा ॥ ३ ॥
तस्यास्त्यग्रमहिषी प्रियदर्शननामिकाऽमृतशीला। तयोश्च सुतश्चन्द्रो मन्दः सद्धर्मकार्ये ॥ ४ ॥
सेनपुरोहिततनयेन मित्रसेनेन सह वसन्ते। संप्राप्त उद्याने स कुमारो मासमकल्पः ॥ ५ ॥
क्रीडाशैलशिलायामेलावनपरिगतायां गतसङ्गः। एको महातपस्वी तद्दर्शनगोचरं प्राप्तः ॥ ६ ॥
अर्हन् इति कलयित्वा प्रणतस्तेनापि सद्धर्मलाभपूर्वं तु। संभाष्य भणितौ शृणुतं हितमात्मनो भद्रौ ! ॥ ७ ॥
यथा कमलसरो मरुमण्डले रत्नमिव रोरगेहे। तथा नरजन्म जिनधर्मसम्यगिह दुर्लभं लोके ॥ ८ ॥
स द्विविकल्पो भणितो जिनैर्जितरागद्वेषमोहैः। यतिगृहिभेदेन तथा दशद्वादशभेदतश्चैव ॥ ९ ॥
असमर्थाभ्यां प्रथमस्य ताभ्यां गृहीतो गृहिणां सद्धर्मः। नमं कुरुतो द्वावपि, अथान्यदा मित्रसेनेन ॥१०॥
भणितो रहसि कुमारोऽपूर्वं किमपि तव विज्ञानम्। प्रकटयामि यदि तवाज्ञा भवति ततः भणति कुमारः ॥११॥
प्रकटय निर्विकल्पं ततस्तेन रजनिमध्ये। जम्बुकस्वरेण लपितं तत् श्रुत्वा जम्बुकैर्बहिः ॥ १२ ॥
तथा लपितमुच्चोच्चं तेषां स्वरेण यथा समग्रोऽपि। निद्रापरवशोऽपि हि समुत्थितस्सकलोऽपि जनः ॥१३॥
ततः कुक्कुटरसितं करोति ततस्तेऽपि तथा रसन्ति यथा। तरलितनिद्रो लोको जानाति निशामपि निशाविरमम्॥

तह पारेवयरसियं कुणइ तहामुद्दियं लहुं जेण । दिढसीलाउवि नारीउ हुंति कंदप्पवसगाओ ॥१५॥
तो कुमरेणं भणियं तयभिमुहं मा करेसु तुममेवं । तइयगुणव्वयपंढमो अइयारो एस जं भणिओ ॥१६॥
तं सोउं सो कंदप्पभावओ नेय कहवि उवरमई । केलीरसियत्तणओ कुमरेण उवेहिओ तत्तो ॥१७॥
कस्सवि भडस्स भज्जं पउत्थवइयं अहन्नया दट्ठुं । तह कहवि कुणइ सो सुरयकूवियं तप्पुरो जेण॥१८॥
कंदप्पपीडिया सा सहसा तस्सेव विलइया कंठे । तो तद्दियरो दट्ठुं रुट्ठो तज्जेइ तं एवं ॥ १९ ॥
रे धिट्ठ ! तए एसा कंदप्पपरव्वसा कया मुद्धा । सुसीलावि वराई तो सो तं बंधए धणियं ॥२०॥
भणइ य कुमारमित्तं तमसि जओ तो हणेमि नो सहसा । तं सोऊणं कुमरो मोयावइ तस्स पासाओ ॥
आणई य गिहं बंधेहिं पीडियं तं भणेइ तो कुमरो । बंधव ! इहंपि पत्तं वयअइयरणतरुकुसुमं ॥२२॥
फलमणुहविसि तं पुण परत्त अइतिक्खदुक्खसंजणयं । जं वारिओवि तइया नोवरओ इयइयाराओ॥२३॥
ता अज्जवि तं सुमरसु अरिहं देवो गुरू य नाणधरा । आलोयसु दुच्चरियं तह खामसु पाणिसंघायं॥२४॥
तेणवि कुमरो भणिओ बंधव ! बंधेहिं पीडिओ गाढं। न सरेमि अहं किंचिवि ता किंचिवि कुणसु पडियारं॥
इय पभणंतो मरिउं उववन्नो करिवरो स विंझम्मि । तत्तो भवम्मि भमिउं भवट्ठगं तो स सिज्झिहिही॥
कुमरोवि निरइयारं सावगधम्मं चिरंपि पालेउं । विहिणा पवन्नचरणो सासयसोक्खं गओ मोक्खं॥२७॥

॥ इति तृतीयगुणव्रते प्रथमातिचारविपाके मित्रसेनकथानकं समाप्तम् ॥

तथा पारापतरासितं करोति तथामुद्रितं लघु येन । दृढशीला अपि नार्यो भवन्ति कन्दर्पवशाः ॥ १५ ॥
ततः कुमारेण भणितं तदभिमुखं मा कुरुष्व त्वमेवम् । तृतीयगुणव्रतप्रथमोऽतिचार एष यद् भणितः ॥१६॥
तत् श्रुत्वा स कन्दर्पभावतो नैव कथमप्युपरमति । केलीरसिकत्वतः कुमारेणोपेक्षितस्ततः ॥ १७ ॥
कस्यापि भटस्य भार्यां प्रोषितपतिकामथान्यदा दृष्ट्वा । तथा कथमपि करोति स सुरतकूजितं तत्पुरो येन॥
कन्दर्पपीडिता सा सहसा तस्यैव विलगिता कण्ठे । ततस्तद्देवरो दृष्ट्वा रुष्टस्तर्जयति तमेवम् ॥ १९ ॥
रे धृष्ट ! त्वयैषा कन्दर्पपरवशा कृता मुग्धा । सुशीलापि वराकी ततः स तं बध्नाति गाढम् ॥ २० ॥
भणति च कुमारमित्रं त्वमसि यतस्ततो हन्मि नो सहसा । तत् श्रुत्वा कुमारो मोचयति तस्य पार्श्वात् ।२१।
आनयति च गृहं बन्धैः पीडितं तं भणति ततः कुमारः । बान्धव ! इहापि प्राप्तं व्रतातिचरणतरुकुसुमम् ॥
फलमनुभविष्यसि त्वं पुनः परत्रातितीक्ष्णदुःखसंजनकम् । यद् वारितोऽपि तदा नोपरत इत्यतिचारात्॥२३॥
तस्मादद्यापि त्वं स्मरार्हन्तं देवं गुरूंश्च ज्ञानधरान् । आलोचय दुश्चरितं तथा क्षमय प्राणिसंघातम् ॥२४॥
तेनापि कुमारो भणितो बान्धव ! बन्धैः पीडितो गाढम् । न स्मराम्यहं किञ्चिदपि तस्मात्किञ्चिदपि कुरु प्रतिकारम्॥
इति प्रभणन् मृतोत्पन्नः करिवरः स विन्ध्ये । ततो भवे भ्रमित्वा भवाष्टकं ततः स सेत्स्यति ॥ २६ ॥
कुमारोऽपि निरतिचारं श्रावकधर्मं चिरमपि पालयित्वा । विधिना प्रपन्नचरणः शाश्वतसौख्यं गतो मोक्षम्॥२७॥

भंडाईणव नयणाइयाण सवियारकरणमिह भणियं । कुक्कुइयं, तं कुणई जो सो सीहोव्व लहइ दुहं ॥१॥
तथाहि;—
बहुपवणसणाहं ससिरीयं रायहंसकयसोहं । पउमंव पोयणपुरं भरहे पुरमत्थि सुपसिद्धं ॥२॥
तत्थत्थि धणयसिट्ठी धणउव्व पिया य तस्स सोमसिरी । ताणं तणओ सीहो मित्तो तस्सत्थि सहदेवो ॥
सहपंसुकीलिओ कोऊहलत्थमह अन्नया य तत्थेव । रइसागराभिहाणे उज्जाणे तेण सह पत्तो ॥४॥
कीलइ विविहविलासेहिं जाव ता तत्थ सुणइ महुरझुणिं । तो तयणुसारओ सो वच्चंतो पिच्छए सूरिं ॥
बहुमुणिगणपरियरियं उग्गयससिबिंबंव तारयसणाहं । धम्मंव मुत्तिमंतं देसंतं भूरिभव्वाण ॥६॥
सग्गापवग्गमग्गं, तो तं नमिऊण तत्थ उवविट्ठो । पुच्छइ सीहो सूरिं भयवं! मे संसयं हरसु ॥७॥
किं धम्मंपि कुणंतो लच्छिब्भंसं लहेइ कोवि नरो? । लाभंतरायवसओ लहइच्चिय भणइ तत्थ गुरू ॥८॥
तो सीहेण भणियं लच्छिब्भंसं लहेइ धम्मेवि । जइ पहु! ता पज्जत्तं धम्मेण किलेसमूलेणं ॥९॥
तो भणइ मुणिवरिंदो जइवि हु धम्मंतरायदोसेणं । होइ विहवस्स नासो पुणोवि धम्माउ पावेइ ॥१०॥
सविसेसं धणलाभं निच्छयसारं करेइ जइ धम्मं । दिट्ठंतो इह सिट्ठी मुणिदासो, सुणसु उवउत्तो ॥११॥
तथाहि;—
देवविणिम्मियगुरुसुभथूभसोभाए महुरनयरीए । आसि मुणिदाससिट्ठी असुणियविहवपरिमाणो ॥१२॥
अविचलसम्मत्तधरो कम्मवसा तस्स अन्नया विहवो । सव्वोवि परिब्भट्ठो अवमाणपयं तओ जाओ ॥
लोयाणं बंधूणं नरवइणो नियसुयाण भज्जाए । किं बहुणा, पडिवयणंपि तस्स नो देइ कोवि तहिं ॥१४॥

विटादीनामिव नयनादिकानां सविकारकरणमिह भणितम् । कौकुच्यं, तत्करोति यः स सिंहवल्लभते दुःखम् ॥
बहुपा(प)द्माप्तशोभं सश्रीकं राजहंसकृतशोभम् । पद्ममिव पोतनपुरं भरते पुरमस्ति सुप्रसिद्धम् ॥२॥
तत्रास्ति धनदश्रेष्ठी धनद इव प्रिया च तस्य सोमश्रीः । तयोस्तनयः सिंहो मित्रं तस्यास्ति सहदेवः ॥३॥
सहपांशुक्रीडितः कौतुकार्थमथान्यदा च तत्रैव । रतिसागराभिधान उद्याने तेन सह प्राप्तः ॥४॥
क्रीडति विविधविलासैर्यावत्तावत्तत्र शृणोति मधुरध्वनिम् । ततस्तदनुसारतः स व्रजन् पश्यति सूरिम् ॥५॥
बहुमुनिगणपरिकरितं उद्गतशशिबिम्बमिव तारकासनाथम् । धर्ममिव मूर्तिमन्तं दिशन्तं भूरिभव्येभ्यः ॥६॥
स्वर्गापवर्गमार्गं, ततस्तं नत्वा तत्रोपविष्टः । पृच्छति सिंहः सूरिं भगवन्! मे संशयं हर ॥७॥
किं धर्ममपि कुर्वंल्लक्ष्मीभ्रंशं लभते कोऽपि नरः ? । लाभान्तरायवशतो लभत एव भणति तत्र गुरुः ॥८॥
ततः सिंहेन भणितं लक्ष्मीभ्रंशं लभते धर्मेऽपि । यदि प्रभो! तदा पर्याप्तं धर्मेण क्लेशमूलेन ॥९॥
ततो भणति मुनिवरेन्द्रो यद्यपि धर्मान्तरायदोषेण । भवति विभवस्य नाशः पुनरपि धर्मात्प्राप्नोति ॥१०॥
सविशेषं धनलाभं निश्चयसारं करोति यदि धर्मम् । दृष्टान्त इह श्रेष्ठी मुनिदासः, शृणूपयुक्तः ॥११॥
देवविनिर्मितगुरुशुभस्तूपशोभायां मथुरानगर्याम् । आसीन्मुनिदासश्रेष्ठ्यज्ञातनिजविभवपरिमाणः ॥१२॥
अविचलसम्यक्त्वधरः कर्मवशात्तस्यान्यदा विभवः । सर्वोऽपि परिभ्रष्टोऽपमानपदं ततो जातः ॥१३॥

सो उण अविसन्नमणो तिकालं कुणइ भावओ पूयं । सेइकारियजिणमंदिरजिणपडिमाए जहासत्ति ॥१५
तत्तणया तो सिट्ठिं सीयंतं बिंति विरम पूयाए । एत्तियकालं हट्टे जइ तं चिट्ठेइ वणिजकए ॥१६॥
तो नहु खूणं जायइ भोयणओ, वत्थमाइयं सव्वं । अम्हे उण परगेहे कम्मं काऊणुवज्जिस्सं ॥१७॥
इहलोइच्चिय दिट्ठं पूयाइ फलं जिणिंदबिंबाणं । तहवि न विरमसि एईए नूण मूढो सि तं वुड्ढ! ॥१८॥
तो ताणं पइ जंपइ मा मेवं वयह धम्मचाएणं । जम्हा न कज्जसिद्धी जायइ जीवाण कइयावि ॥१९॥
जं पुण दारिद्ददुहं समागयं अम्ह एत्थ जम्मम्मि । तं पुव्वजम्मपावस्स विलसियं जेणिमं भणियं ॥२०॥
सुंदरधम्मरयाणवि विसमं विहिविलसियं समावडइ । जं तत्थ कारणमिणं अन्नभवे खंडिओ धम्मो ॥
तो जाउ सिरी विहडंतु बंधवा होउ लोयअवमाणं । तहवि न जिणिंदपूयं वज्जिस्समहं जओ भणियं ॥
पूयाए जिणिंदाणं फलमिह सग्गापवग्गसोक्खाइं । तम्हा तुम्हेवि हु इत्थ आयरं कुणह इय भणिए ॥
तयभिमुहं भणइ जणो जह जह जिणपूयणं तुमं कुणसि । तह तह दालिद्दतरू सुफलफलं फलइ तुह गेहे ॥
इय मुणिउं जणवायं धम्मविखसत्ति मन्नमाणो सो । चइऊण पुरं पत्तो पच्चासन्नम्मि गामम्मि ॥२५॥
तत्थवि गिहपडिमाए तिकालं कुणइ पूयमणवज्जं । अह चउमासगदिवसे सो पत्तो महुरनयरीए ॥२६॥
जिणमंदिरस्स दारे तो मालाकारिणी भणइ सिट्ठिं । चउसरमेगं कुसुमाण गिण्ह पूएसु जिणबिंबं ॥
तो गिण्हइ नो सिट्ठी दव्वाभावा भणेइ सा एवं । तुज्झ पसाएण इमेलंकारा अम्ह देहम्मि ॥२८॥

लोकानां बन्धूनां नरपतेर्निजसुतानां भार्यायाः । किं बहुना, प्रतिवचनमपि तस्य नो ददाति कोऽपि तत्र ॥१४॥
स पुनरविषण्णमनास्त्रिकालं करोति भावतः पूजाम् । स्वकारितजिनमन्दिरजिनप्रतिमाया यथाशक्ति ॥१५॥
तत्तनयास्ततः श्रेष्ठिनं सीदन्तं ब्रुवन्ति विरम पूजायाः । इयत्कालं हट्टे यदि त्वं तिष्ठसि वाणिज्यकृते ॥
ततो न खलु क्षूणं जायते भोजनतः, वस्त्रादिकं सर्वम् । वयं पुनः परगेहे कर्म कृत्वोपार्जयिष्यामः ॥१७॥
इहलोक एव दृष्टं पूजायाः फलं जिनेन्द्रबिम्बानाम् । तथापि न विरमस्येतस्या नूनं मूढोऽसि त्वं वृद्ध! ॥१८॥
ततस्तान् प्रति जल्पति मा मैवं वदत धर्मत्यागेन । यस्मान्न कार्यसिद्धिर्जायते जीवानां कदापि ॥१९॥
यत्पुनर्दारिद्र्यदुःखं समागतं ममात्र जन्मनि । तत्पूर्वजन्मपापस्य विलसितं येनेदं भणितम् ॥२०॥
सुन्दरधर्मरतानामपि विषमं विधिविलसितं समापतति । यत्तत्र कारणमिदमन्यभवे खण्डितो धर्मः ॥२१॥
ततो यातु श्रीर्विघटन्तां बान्धवा भवतु लोकापमानः ।तथापि न जिनेन्द्रपूजां वर्जयिष्याम्यहं यतो भणितम् ॥
पूजाया जिनेन्द्राणां फलमिह स्वर्गापवर्गसौख्यानि । तस्माद् यूयमपि खल्वत्रादरं कुरुतेति भणिते ॥२३॥
तदभिमुखं भणति जनो यथा यथा जिनपूजनं त्वं करोषि । तथा तथा दारिद्र्यतरुः सुफलफलं फलति तव गेहे ॥
इति ज्ञात्वा जनवादं धर्महेलेति मन्यमानः सः । त्यक्त्वा पुरं प्राप्तः प्रत्यासन्ने ग्रामे ॥२५॥
तत्रापि गृहप्रतिमायास्त्रिकालं करोति पूजामनवद्याम् । अथ चतुर्मासदिवसे स प्राप्तो मथुरानगर्याम् ॥२६॥
जिनमन्दिरस्य द्वारे ततो मालाकारिणी भणति श्रेष्ठिनम्। चतुर्मालामेकां कुसुमानां गृहाण पूजय जिनबिम्बम् ॥

---

१ क. ग. दालिद्दो सुफलेहिं य गेहम्मि ।

धारकएण तुमए कुसुमाइं गिण्हियाइं सयकालं। ता गिण्हसु एयाइं पुण्णं तुम्हाण मे दिन्नं ॥२९॥
पूएसु जिणिंदबिंबं तो सिट्ठी कुणइ ताइं नियहत्थे। निस्सीहियं भणेउं पविसइ विहिणा जिणसमीवे॥
भत्तिब्भरनिब्भरुब्भिन्नबहलरोमंचकंचुइज्जंतो। पूयइ जिणिंदबिंबं इय भावंतो मणे सिट्ठी ॥३१॥
धन्नो हं जेण मए अणोरपारम्मि भवसमुद्दम्मि। भवसयसहस्सदुलहं लद्धं सद्धम्मजाणंति ॥३२॥
एयस्स पभावेणं पालिज्जंतस्स सइ पयत्तेण। जम्मंतरेवि जीवा पावंति न दुक्खदोहग्गं ॥३३॥
चिंतामणी अउव्वो एस अउव्वो य कप्परुक्खोत्ति। एसो परमो मंतो एयं परमामयं इत्थ ॥३४॥
तेसिं नमो तेसिं नमो भावेण पुणो पुणोवि तेसिं नमो। अणुवकयपरहियरया जीवाण कहिंति जे धम्मं॥
सुलहो विमाणवासो एगच्छत्तावि मेइणी सुलहा। लोगम्मि नवरि दुलहो जणेण जिणदेसिओ धम्मो॥
ता दुल्लंभो लद्धो धम्मो सव्वन्नुपूयणाईओ। अन्नेण मे न कज्जं इय चिंतिवि वंदए देवे ॥३७॥
जिणवंदणावसाणे पिच्छइ वक्खाणमंडवे सूरिं। वागरमाणं धम्मं सम्मं भव्वाण तो सिट्ठी ॥३८॥
वंदइ दूरट्ठिओ तं सूरीवि हु सायरं गुरुगिराए। दाऊणं धम्मलाभं तप्पुरओ साहए एवं ॥३९॥
जलहिनिहियंव रयणं दुलहं मणुयत्तमित्थ संसारे। ता लद्धूणं एयं जइयव्वं सुगइमग्गम्मि ॥४०॥
स चायम्;—

पूया जिणिंदेसु रई वएसु जत्तो य सामाइयपोसहेसु।
दाणं सुपत्ते सवणं सुतित्थे सुसाहुसेवा सुगईइ मग्गो ॥४१॥

ततो गृह्णाति नो श्रेष्ठी द्रव्याभावाद्भणति सैवम्। तव प्रसादेनेमेऽलङ्कारा मम देहे ॥२८॥
इच्छाश्रयेण त्वया कुसुमानि गृहीतानि सदाकालम्। तस्माद् गृहाणैतानि पुण्यं युष्मभ्यं मया दत्तम् ॥२९॥
पूजय जिनेन्द्रबिम्बं, ततः श्रेष्ठी करोति तानि निजहस्ते। नैषेधिकीं भणित्वा प्रविशति विधिना जिनसमीपे॥
भक्तिभरनिर्भरोद्भिन्नबहलरोमाञ्चकञ्चुकायमानः। पूजयति जिनेन्द्रबिम्बमिति भावयन्मनसि श्रेष्ठी ॥३१॥
धन्योऽहं येन मयाऽनादिपारे भवसमुद्रे। भवशतसहस्रदुर्लभं लब्धं सद्धर्मयानमिति ॥३२॥
एतस्य प्रभावेण पाल्यमानस्य सदा प्रयत्नेन। जन्मान्तरेऽपि जीवाः प्राप्नुवन्ति न दुःखदौर्भाग्यम् ॥३३॥
चिन्तामणिरपूर्व एषोऽपूर्वश्च कल्पवृक्ष इति। एष परमो मन्त्र एतत् परमामृतमत्र ॥३४॥
तेभ्यो नमस्तेभ्यो नमो भावेन पुनः पुनरपि तेभ्यो नमः। अनुपकृतपरहितरता जीवानां कथयन्ति ये धर्मम्॥
सुलभो विमानवास एकच्छत्रापि मेदिनी सुलभा। लोके केवलं दुर्लभो जनेन जिनदेशितो धर्मः ॥३६॥
तस्माद् दुर्लभो लब्धो धर्मः सर्वज्ञपूजनादिकः। अन्येन मे न कार्यमिति चिन्तयित्वा वन्दते देवान् ॥३७॥
जिनवन्दनावसाने पश्यति व्याख्यानमण्डपे सूरिम्। व्याकुर्वन्तं धर्मं सम्यग् भव्येभ्यः, ततः श्रेष्ठी ॥३८॥
वन्दते दूरस्थितस्तं सूरिरपि हि सादरं गुरुगिरा। दत्त्वा धर्मलाभं तत्पुरतः कथयत्येवम् ॥३९॥
जलधिपतितमिव रत्नं दुर्लभं मनुजत्वमत्र संसारे। तस्माल्लब्ध्वैतद् यतितव्यं सुगतिमार्गे ॥४०॥

पूजा जिनेन्द्रेषु रतिर्व्रतेषु यत्नश्च सामायिकपौषधेषु।

इच्चाइवित्थरेणं कहियाए देसणाए सुरीहिं । सिट्ठी जंपइ संवेगनिब्भरं सूरिमुहमिणं ॥४२॥
तुज्झ पसाएण मह निच्चं निव्वहइ नाह ! जिणपूया । किंपुण पहु ! अंगरुहा कुणंति अपत्तियं बहुयं ॥
जंपंति तहा विज्जइ न किंपि पूयाए तुह फलं ताय ! । पुव्वज्जियावि लच्छी नवरं नीहरइ गेहाओ ॥
लोओवि भणइ एवं धम्मेण धणं इमस्स हारवियं । मम पुण मणयंपि न किंपि माणसे फुरइ तव्वयणं ॥
ता थिरकरणोवाओ हविज्ज जइ कोवि ताणवि मुणिंद ! । तो निव्वहिज्ज धम्मो सुहेण मह नाह ! इय वोत्तुं
मोणेण ठिओ सिट्ठी उवयारं जाणिऊण सूरीवि । उवइसइ तस्स मंतं निरवज्जं पढियसिद्धं च ॥४७॥
कसिणचउद्दसिरयणीए अद्धरत्तम्मि पेयवणमज्झे । काउस्सग्गेण ठिओ सुमरिज्जसु तं इमं मंतं ॥४८॥
तो पच्चक्खो होही कवड्डिजक्खो मुहुत्तमित्तेण । भणिही सो तुह समुहं अभिरुइयं मग्गसु वरंति ॥४९॥
तो तुमए सो एवं एवं वत्तव्वओत्ति भणिऊण । सूरीवि विहारेणं अन्नत्थ गओ तओ सिट्ठी ॥५०॥
भणियदिवसम्मि पत्तो मसाणभूमीए कहियविहिपुव्वं । काउस्सग्गम्मि ठिओ तो पुव्वुत्तं समग्गंपि ॥
तह जायं जह भणियं जक्खाभिमुहं भणेइ तो सिट्ठी । चउमासदिणे पूया जा विहिया च्चउसरेण मए ॥
तीइ फलेण पसायं कुणसु तुमं अत्थि तुज्झ जइ सत्ती । इय सुणिउं सो जक्खो उवओगं देइ अवहीए ॥
उल्लवियं तो तेणं तीए फलं वियरिउं असत्तो हं । जम्हा जिणस्स पूयाए एक्कसिं भावविहियाए ॥
सग्गसिरीवि हु लब्भइ अइवित्थिन्ना ममं च सा नत्थि । वंतरजाईओ हं ता अन्नं भणसु तं किंपि ॥

दानं सुपात्रे श्रवणं सुतीर्थे सुसाधुसेवा सुगतेर्मार्गः ॥४१॥
इत्यादिविस्तरेण कथितायां देशनायां सूरिभिः । श्रेष्ठी जल्पति संवेगनिर्भरं सूरिसम्मुखमिदम् ॥४२॥
तव प्रसादेन मम नित्यं निर्वहति नाथ ! जिनपूजा । किन्तु प्रभो ! अङ्गरुहाः कुर्वन्त्यप्रत्ययं बहुम् ॥४३॥
जल्पन्ति तथा विद्यते न किमपि पूजायास्तव फलं तात ! । पूर्वार्जितापि लक्ष्मीः किन्तु निस्सरति गेहात् ॥४४॥
लोकोऽपि भणत्येवं धर्मेण धनमस्य नाशितम् । मम पुनर्मनागपि न किमपि मानसे स्फुरति तद्वचनम् ॥४५॥
तस्मात्स्थिरकरणोपायो भवेद् यदि कोऽपि तेषामपि मुनीन्द्र ! । ततो निर्वहेद् धर्मः सुखेन मम नाथ ! इत्युक्त्वा॥
मौनेन स्थितः श्रेष्ठ्युपकारं ज्ञात्वा सूरिरपि । उपदिशति तस्य मन्त्रं निरवद्यं पठितसिद्धं च ॥ ४७ ॥
कृष्णचतुर्दशीरजन्यामर्धरात्रे प्रेतवनमध्ये । कायोत्सर्गेण स्थितः स्मरेस्त्वमिम मन्त्रम् ॥ ४८ ॥
ततः प्रत्यक्षो भविष्यति कपर्दियक्षो मुहूर्तमात्रेण । भणिष्यति स तव संमुखमभिरुचितं मार्गय वरमिति ॥४९॥
ततस्त्वया स एवमेवं वक्तव्य इति भणित्वा । सूरिरपि विहारेणान्यत्र गतस्ततः श्रेष्ठी ॥ ५० ॥
भणितदिवसे प्राप्तः श्मशानभूमौ कथितविधिपूर्वम् । कायोत्सर्गे स्थितस्ततः पूर्वोक्तं समग्रमपि ॥ ५१ ॥
तथा जातं यथा भणितं यक्षाभिमुखं भणति ततः श्रेष्ठी । चतुर्मासदिने पूजा या विहिता चतुर्मासेन मया॥५२॥
तस्याः फलेन प्रसादं कुरुष्व त्वमस्ति तव यदि शक्तिः । इति श्रुत्वा स यक्ष उपयोगं ददात्यवधेः ॥५३॥
उल्लपितं ततस्तेन तस्याः फलं वितरीतुमशक्तोऽहम् । यस्माज्जिनस्य पूजयैकया भावविहितया ॥ ५४ ॥
स्वर्गश्रीरपि हि लभ्यतेऽतिविस्तीर्णा मम च सा नास्ति । व्यन्तरजातीयोऽहं तस्मादन्यद्भण त्वं किमपि ॥५५॥

सा भणइ जक्ख ! तुह दंसणेण तुट्ठो अहं पयसु ठाणं। जिणधम्मपभावेणं किं मइ मं जं न होहिति ? ॥
तो तं पइ सो जंपइ गमणिओ तुह करेमि वच्छल्लं । साहम्मिउत्ति काउं तेणाणुमए भणइ जक्खो ॥
तुह गेहे चउसुवि कोणएसु चिट्ठंति गुरुनिहाणाइं । गिण्हेयव्वाइं तए इय सोउं पहट्ठमणो पत्तो ॥५८॥
पच्छिमनिसाए सिट्ठी पत्तो गेहम्मि भणइ नियतणए । जइ धम्मे कुणह मइं तो इह जम्मेवि तुम्हाण ॥
दंसेमि फलमुयारं, तो ते जंपंति जइ इयं कुणसि । तो तिउणतरं धम्मं तुज्झ पसाएण पकरेमो ॥६०॥
दाऊण ताण सवहं तिकालं जिणगिहम्म गमणम्मि । पूयाइकरणम्मि य पयंसिओ तो निहीं पत्तो ॥६१॥
दट्ठुं महप्पमाणे पडिपुण्णे टंकयाण ते दिट्ठा । सव्वे चिय मन्नयणं कुणंति भावेण पडिदियहं ॥६२॥
तत्तो कमेण निहिणो सेसावि पयंसिया गिहत्थेणं । जह अण्णया य पत्तो सो चिय मुणी महि. सत्तो ॥
नियतणयसुएहिं समं महंतविड्ढीए ताण नमणत्थं । सिट्ठी पत्तो अण्णोवि पुरजणो विम्हियमणेण ॥६४॥
ति पयाहिणीकरेउं नमिउं मुणिं न पाइदूरम्मि । उवविट्ठा सव्वेवि हु तो सिट्ठी भणइ सप्पणयम् ॥६५॥
भयवं ! मज्झ सुयाणं सम्मत्ताई गिहत्थधम्मं । उवइसिऊण दिज्जउ मुणीवि कहेइ ते कुणइ ॥६६॥
इय सोऊणं भणियं सीहेणं नाह ! मज्झवि कहेह । चिरपरओ गिहिधम्मे जेणाहं न पवज्जेवि ॥६७॥
तो कहइ गुरू तस्सवि अज्जेसिवि हु तओ य केणावि । सम्मत्तं पडिवन्नं महवेणगिहत्थधम्मेति ॥६८॥
सहदेवेण समं पुण सीहो गिण्हेइ णत्थदंडवयं । सक्खणगुणं साहइ तस्स सहावं गुरूवि इयं ॥६९॥
पाणीवहप्पहिंसिप्पयाणओ अट्टझाणकरणाओ । मज्झाइपमायाओ अणत्थदंडो भवे चउहा ॥७०॥

स भणति यक्ष ! तव दर्शनेन तुष्टोऽहं मम स्थानम् । जिनधर्मप्रभावेण किं मम मदंग कांक्षितं न भवति ? ॥ ५६ ॥
ततस्तं प्रति स जल्पति स्वगामितिकस्तव करोमि वात्सल्यम् । साधर्मिक इति कृत्वा तेनानुमते भणति यक्षः ॥
तव गेहे चतुर्ष्वपि कोणेषु तिष्ठन्ति गुरुनिधानानि । ग्रहीतव्यानि त्वयेत्युक्त्वा हृष्टमनाः प्राप्तः ॥ ५८ ॥
पश्चिमनिशायां श्रेष्ठी प्राप्तो गेहे भणति निजतनयान् । यदि धर्मे कुरुत मतिं तत इह जन्मन्यपि युष्माकम् ॥
दर्शयामि फलमुदारं, तदा ते जल्पन्ति यदीदं करोषि । ततो त्रिगुणतरं धर्मं तव प्रसादात्कुर्मः ॥ ६० ॥
दत्त्वा तेषां शपथं त्रिकालं जिनगृहस्य गमने । पूजादिकरणे च प्रदर्शितस्ततो निधिः ॥ ६१ ॥
दृष्ट्वा महाप्रमाणे परिपूर्णं टङ्ककानां तं दृष्टा । सर्वेऽपि मज्जनं कुर्वन्ति भावेन प्रतिदिवसम् ॥ ६२ ॥
ततः क्रमेण निधयः शेषा अपि प्रदर्शिता गृहस्थेन । अथान्यदा च प्राप्तः स एव मुनिर्महितः, सत्त्वः ॥ ६३ ॥
निजतनयसुतैः समं महद्धर्या तेषां नमनार्थम् । श्रेष्ठी प्राप्तोऽन्योऽपि पुरजनो विस्मितमनाः ॥ ६४ ॥
त्रिः प्रदक्षिणीकृत्य नत्वा मुनिं नातिदूरे । उपविष्टाः सर्वेऽपि हि ततः श्रेष्ठी भणति सप्रणयम् ॥ ६५ ॥
भगवन् ! मम सुतानां सम्यक्त्वादिगृहस्थधर्मम् । उपदिश्य दीयतां मुनिरपि कथयति स करोति ॥ ६६ ॥
इति श्रुत्वा भणितं सिंहेन नाथ ! ममापि कथयत । चिरपरो गृहिधर्मे येनाहं न प्रपद्ये ॥ ६७ ॥
ततः कथयति गुरुस्तस्याप्यन्येषामपि हि ततश्च केनापि । सम्यक्त्वं प्रतिपन्नं मया येन गृहस्थधर्म इति ॥ ६८ ॥
सहदेवेन समं पुनः सिंहो गृह्णात्यनर्थदण्डव्रतम् । सलक्षणगुणं कथयति तस्य स्वभावं गुरुरपीदम् ॥ ६९ ॥

इत्तो तब्भमारो पत्तो पुट्ठीए पिच्छए सव्वं । तव्विक्किरियं तत्तो कुविओ सो गुरुयवेढाए ॥८५॥
हणइ कवोलपएसे भणइ य रे रे अणज्ज ! वणिओवि । भंडाणवि अहिओ तं जो मह महिलापुरो एवं ॥
कुणसि विविहे वियारे इय भणिउं जाव निहणिही ताव । वणिउत्तेहिं सहसा धरिओ बाहाए भणिओ य ॥
खमसु महायस ! इण्हिं खमापहाणा य हुंति सप्पुरिसा । इच्चाइ पयंपेउं कोवो उत्तारिओ तस्स ॥८८॥
सीहो चवेडघाएण पीडिओ मुच्छिओ य खणमिक्कं । खुडिएक्कनयणगोलो उवयरिओ चंदणाईहिं ॥
नीओ घरम्मि नय किंपि चेयए वेयणाए विद्दविओ । अणुसासिओ य बहुयं सीहो सहदेवमित्तेण ॥
सत्तमदिणम्मि तत्तोणालोइयदुक्कडो गओ निहणं । नागकुमारो जाओ भमिही दुहिओ भवे घोरे ॥९१॥
सहदेवो सयकालं कलंकमुक्कव्वयं चरेऊण । पज्जंतकयाणसणो विहिणा पाणे परिच्चइउं ॥९२॥
सोहम्मे उववन्नो तत्तो चविउं महाविदेहम्मि । सिज्झिस्सइ धुयकम्मो पाविपचरणो समाहीए ॥९३॥

॥ इति तृतीयगुणव्रते द्वितीयातिचारविपाके सिंहवणिक्कथानकं समाप्तम् ॥

पश्चं हस्तेऽर्पयति तस्या नयनादिकैर्विक्रियाम् । करोति यथा भद्रिका सा मूल्यं बहु प्रयच्छति ॥८४॥
इतस्तद्भर्ता प्राप्तः पृष्ठे पश्यति सर्वाम् । तद्विक्रियां ततः कुपितः स गुरुचपेटया ॥८५॥
हन्ति कपोलप्रदेशे भणति च रे रेऽनार्य ! वणिगपि । विटेभ्योऽप्यधिकस्त्वं यो मन्महिलापुर एवम् ॥८६॥
करोषि विविधान्विकारानिति भणित्वा यावन्निहनिष्यति तावत् । वणिक्पुत्रैः सहसा धृतो बाहुना भणितश्च ॥
क्षमस्व महायशः ! इदानीं क्षमाप्रधानाश्च भवन्ति सत्पुरुषाः । इत्यादि प्रजल्प्य कोप उत्तारितस्तस्य ॥८८॥
सिंहश्चपेटाघातेन पीडितो मूर्च्छितश्च क्षणमेकम् । खण्डितैकनयनगोलक उपचरितश्चन्दनादिभिः ॥८९॥
नीतो गृहे नच किमपि चेतति वेदनया विद्रुतः । अनुशासितश्च बहु सिंहः सहदेवमित्रेण ॥९०॥
सप्तमदिने ततोऽनालोचितदुष्कृतो गतो निधनम् । नागकुमारो जातो भ्रमिष्यति दुःखितो भवे घोरे ॥९१॥
सहदेवः सदाकालं कलङ्कमुक्तव्रतं चरित्वा । पर्यन्तकृतानशनो विधिना प्राणान् परित्यज्य ॥९२॥
सौधर्म उपपन्नस्ततश्च्युत्वा महाविदेहे । सेत्स्यति धुतकर्मा प्राप्तचरणः समाधिना ॥९३॥

आलप्पायं मोहरियभावओ जो पलप्पए सड्ढो । तइयगुणव्वयधारी दुहाइं सो लहइ पउमोव्व ॥१॥
तथाहि;—
पुरमत्थि पुरिमतालं तं पालइ पत्थिवो विजयपालो । तस्सत्थि पिया रंभा रंभव्व वियंभियसुभोया॥२॥
अह अन्नया नरिंदो करिंदखंधग्गओ सपरिवारो । रायवडियाइ गच्छइ तो पिच्छइ वणिगिहे कम्मि ॥
पढमुल्लसंतजोव्वणरसाउलं लच्छिनामियं कन्नं । गयरूवं, तो तदुवरि तस्सणुराओ कहवि जाओ ॥४॥
तज्जणयाई मग्गाविऊण परिणेइ तं सहत्थेण । अंतेउरम्मि खिविउं तीइ समं विलसइ नरिंदो ॥५॥
न कुणइ कस्सवि तत्तिं पुरस्स अंतेउरस्स रज्जस्स । तीइ परिभोगरसिओ राओदिवसंपि तीइ गिहे॥६॥
चिट्ठइ पडिओ नडिओ तीए सिणेहेण हारियविवेओ । परिहरियसव्वकज्जो भणिओ तो मंतिणा एवं॥
इयरोवि जणो रागस्स वसगओ बहु विगुप्पए नूणं । किं पुण पुहईवइणो अंतररिउछक्कअक्कंता? ॥८॥
धम्मं अत्थं कामं नीईए निसेवयंति नरवइणो । जे ताणं पुरिसत्था दिंति फलं निप्फला इहरा ॥९॥
किञ्च ।
दूरं नासंति गुणा दूरं चिय वीसरंति सत्थत्था । दूरं गुरूवएसा रागंधाणं नराण तओ ॥१०॥
वट्टंतरम्मि भुल्लो देवो चइऊण रज्जरट्ठं च । धम्मं च जं इमीए आसत्तो चिट्ठइ सयावि ॥११॥
तो भणियं नरवइणा सचिव! तुमं मा भणेसु मह सम्मुहं । किंचिवि जमिमं रज्जं तुह दिन्नं पालसु नमेवं॥
जावेसा मिगनयणा महनयणपहे पयट्टइ सयावि । तावच्चिय मह जीयं किं कज्जं रज्जमाईहिं? ॥१३॥
पिच्छ कह एस राया रागेण विडंबिओ न चेयइ । अप्पाणं गयलज्जो इय सचिवो चिंतए जाव॥१४॥

आलप्रायं मौखर्यभावतो यः प्रलपति श्राद्धः । तृतीयगुणव्रतधारी दुःखानि स लभते पद्म इव ॥१॥
पुरमस्ति पुरिमतालं तत्पालयति पार्थिवो विजयपालः । तस्यास्ति प्रिया रम्भा रम्भेव विजृम्भितसुभोगा ॥
अथान्यदा नरेन्द्रः करीन्द्रस्कन्धगतः सपरिवारः । राजवाटिकायां गच्छति ततः पश्यति वणिग्गृहे कस्मिन्
प्रथमोल्लसद्यौवनरसाकुलां लक्ष्मीनामिकां कन्याम् । गतरूपां, ततस्तदुपरि तस्यानुरागः कथमपि जातः ॥
तज्जनकादीन्मार्गयित्वा परिणयति तां स्वहस्तेन । अन्तःपुरे क्षिप्त्वा तया समं विलसति नरेन्द्रः ॥५॥
न करोति कस्यापि चिन्तां पुरस्यान्तःपुरस्य राज्यस्य । तस्या परिभोगरसिको रात्रिदिवसमपि तस्या गृहे ॥
तिष्ठति पतितो नटितस्तस्य स्नेहेन हारितविवेकः । परिहृतसर्वकार्यो भणितस्ततो मन्त्रिणैवम् ॥७॥
इतरोऽपि जनो रागस्य वशगतो बहु विगुप्यते नूनम् । किं पुनः पृथिवीपतय आन्तररिपुषट्काक्रान्ताः? ॥
धर्ममर्थं कामं नीत्या निषेवन्ते नरपतयः । ये तेषां पुरुषार्था ददति फलं निष्फला इतरथा ॥९॥
दूरं नश्यन्ति गुणा दूरमेव विस्मर्यन्ते शास्त्रार्थाः । दूरं गुरूपदेशा रागान्धानां नराणां ततः ॥१०॥
महान्तरे भ्रष्टो देवस्त्यक्त्वा राज्यराष्ट्रं च । धर्मं च यदस्यामासक्तस्तिष्ठति सदापि ॥११॥
ततो भणितं नरपतिना सचिव! त्वं मा भण मम संमुखम् । किंचिदपि यदिदं राज्यं तव दत्तं पालय स्वमेव॥
यावदेषा मृगनयना मम नयनपथे प्रवर्तते सदापि । तावदेव मम जीवितं किं कार्यं राज्यादिभिः! ॥१३॥

सा भीइ चरिमजामे वासियवयणं कहंचि संजायं । तो राया संखुद्धो विज्जे वाहरइ तेवि तओ ॥१५॥
ओसहाणाइं विविहाइं जाव पउंजंति ताव सहसावि । सा मुक्का पाणेहिं मिहिरस्स समुग्गमे तत्तो ॥
मुच्छानिमीलियच्छो राया धरणीए निवडिओ दट्ठुं । गयपाणं पाणपियं ठिओ य कट्ठंव निच्चिट्ठो ॥
चंदणरसेण सित्तो पवीइओ तालविंटएण निवो । पत्ते चेयणभावे विलवइ गुरुमुक्कपुक्कारो ॥१८॥
हा लच्छि मयच्छि सुदच्छि किमिह पुच्छंतयस्स पडिवयणं। न हु देसि मज्झ छणससिवयणे रुट्ठासि किं सुयणु
इच्चाइ पलवमाणो न मुयइ पासं करेइ नय गासं । नय देई अवगासं कस्सवि तो पभणए मंती ॥२०॥
देव ! मयच्चिय एसा मुंचसु पासं करेमि सक्कारं । एईए जेणाहं कुविओ तो नरवई भणइ ॥२१॥
सक्कारह नियदेहं पुत्तपपुत्ताइएहिं सह तुमयं । मह पाणपिया दइया जीविस्सइ कोडिवासाइं ॥२२॥
मह कण्णकडुयवयणं अमंगलं जो भणिस्सइ इमीए । सो निच्छएण मरिही तो वंचेऊण तद्दिट्ठिं ॥२३॥
मंती कम्मयराओ सक्कारावइ कडेवरं तीसे । उम्मुक्कगरुयपुक्को तमपेच्छंतो नरवरोवि ॥ २४ ॥
विलवइ भणेइ एवं भुंजिस्समहं पियाए दिट्ठाए । जेणवहरिया देवी जमगेहम्मि य गए तम्मि ॥२५॥
एवं कयपइन्नो दिणदसगं गमइ नरवरो तत्तो । सिक्खविउं सचिवेणं तप्पासे पेसिओ पुरिसो ॥२६॥
तेण भणियं नराहिव ! वद्धाविज्जइ पियाए सुद्धीए । सो भणइ साहसु कहिं उवलद्धा तीइ सुद्धित्ति॥
सो आह नाह ! देवी संपइ सग्गम्मि सुरवइसमीवे । चिट्ठइ सुहेण तीए तुह पासे पेसिओ अहयं ॥२८॥

तस्य कथमेष राजा रागेण विडम्बितो न चेतति । आत्मानं गतलज्ज इति सचिवश्चिन्तयति यावत् ॥१४॥
तावत्तस्याश्चरमयामे वासितवमनं कथमपि संजातम् । ततो राजा संक्षुब्धो वैद्यानाह्वयति तेऽपि ततः ॥१५॥
औषधानि विविधानि यावत्प्रयुञ्जते तावत्सहसापि । सा मुक्ता प्राणैर्मिहिरस्य समुद्गमे ततः ॥१६॥
मूर्च्छानिमीलिताक्षो राजा धरण्यां निपतितो दृष्ट्वा । गतप्राणां प्राणप्रियां स्थितश्च काष्ठमिव निश्चेष्टः ॥
चन्दनरसेन सिक्तः प्रवीजितस्तालवृन्तेन नृपः । प्राप्ते चेतनभावे विलपति मुक्तगुरुपूत्कारः ॥१८॥
हा लक्ष्मि मृगाक्षि सुदक्षे किमिह पृच्छतः प्रतिवचनम् । न हि ददासि मम क्षणशशिवदने रुष्टासि किं सुतनु॥
इत्यादि प्रलपन् मुञ्चति पार्श्वं करोति नच ग्रासम् । नच ददात्यवकाशं कस्यापि ततः प्रभणति मन्त्री ॥
देव ! मृतैवैषा मुञ्च पार्श्वं करोमि सत्कारम् । एतस्या येनाहं, कुपितस्ततो नरपतिर्भणति ॥२१॥
संस्कुरुत निजदेहं पुत्रप्रपुत्रादिकैः सह त्वम् । मम प्राणप्रिया दयिता जीविष्यति कोटिवर्षाणि ॥२२॥
मम कर्णकटुकवचनममङ्गलं यो भणिष्यत्यस्याः । स निश्चयेन मरिष्यति ततो सञ्चिन्त्य तद्दृष्टिम् ॥२३॥
मन्त्री कर्मकरात्संस्कारयति कलेवरं तस्याः । उन्मुक्तगुरुपूत्कारस्तामपश्यन्नरवरोऽपि ॥२४॥
विलपति भणत्येवं भोक्ष्येऽहं प्रियायां दृष्टायाम् । येनापहृता देवी यमगृहे च गते तस्मिन् ॥२५॥
एवं कृतप्रतिज्ञो दिनदशकं गमयति नरवरस्ततः । शिक्षयित्वा सचिवेन तत्पार्श्वे प्रेषितः पुरुषः ॥२६॥
तेन भणितं नराधिप ! वर्ध्यध्वे प्रियायाः शुद्ध्या । स भणति कथय कुत्रोपलब्धा तस्याः शुद्धिरिति ॥२७॥
स आह नाथ ! देवी संप्रति स्वर्गे सुरपतिसमीपे । तिष्ठति सुखेन तया तव पार्श्वे प्रेषितोऽहम् ॥२८॥

तह संदिट्ठं एयं तुम्हाणं नाह ! एत्थवत्थाणं । न हु जुत्तं जेणेसो मणुयलोओ अइदुग्गंधो ॥२९॥
वाहिजराकुलकलिओ, सग्गो उण एयविरहिओ रम्मो । तह जइ मएवि कज्जं ता सिग्घं एज्ज इह नाह!॥
तो भणियं नरवइणा दंसह सग्गस्स वत्तणी मज्झ । पिच्छामि पिययमाए जेणाहं विमलमुहकमलं ॥३१॥
तेण भणियं नराहिव ! भुंजसु मज्जेसु कुणसु सिंगारं । रज्जं रट्ठं कोसं संभालसु रमसु धम्मम्मि ॥
जाव अहं देवीए गंतुं साहेमि तुम्ह आगमणं । तो तव्वयणेण निवो भोयणमाई कुणइ सव्वं ॥३३॥
यतः,
विहवोवि बुद्धिकलिओवि पुहइनाहोवि होउ दक्खोवि । गुरुरागगहगहिओ अनियंपि वियाणए सव्वं ॥
देवीविरहक्कंतो पइदिणमवलोयए पुरिसमग्गं । सोवि हु चिरकालाओ समागओ निवइणासम्मि ॥३५॥
अप्पेवि कप्पपायवफलोवमे सक्करुक्खरसड्ढे । नारंगफले नमिऊण नरवरो तो इमं भणिओ ॥३६॥
देवीए पेसियाइं देव ! फलाइं इमाइं सग्गाओ । तह भणियं तं कहियं तह संदिट्ठं च मह जोग्गं ॥३७॥
मग्गियमत्थो देवी आहरणं जेण अमररमणीणं । मज्झे सोहामि अहं सालंकारा विसेसेण ॥३८॥
तो तव्वयणेण नरिंदो पभणइ राया इमस्स पुरिसस्स । देवीए जमाइट्ठं लहु आहरणं तमप्पेह ॥३९॥
दंसीहि तहा विहियं तम्मि नियंतस्स तयणु भंडारे । पविसिवि तं सो पुरिसो निगूहिओ कारवद्दिम्मि ॥
पुणरवि पए वयइ य गहिरं आहरणमाइयं किंचि । तो केणवि धुत्तेणं नाओ इय वइयरो कहवि ॥४१॥
तो तेण कणयपत्तं मुद्दाए कारविऊण उक्किरिया । तत्थक्खराउ भरिया सुयंधकत्थूरियारसेण ॥४२॥

तथा संदिष्टमेतद् युष्माकं नाथ ! अत्रावस्थानम् । न खलु युक्तं येनैष मनुष्यलोकोऽतिदुर्गन्धः ॥२९॥
व्याधिजराकुलकलित, स्वर्गः पुनरेतद्विरहितो रम्यः । तथा यदि ममापि कार्यं तदा शीघ्रमेया इह नाथ!॥
ततो भणितं नरपतिना दर्शय स्वर्गस्य वर्तनी मम । पश्यामि प्रियतमाया येनाहं विमलमुखकमलम् ॥३१॥
तेन भणितं नराधिप ! भुङ्क्ष्व मज्ज कुरु शृङ्गारम् । राज्यं राष्ट्रं कोशं समालय रमस्व धर्मे ॥३२॥
यावदहं देवीं गत्वा कथयामि तवागमनम् । तत्तद्वचनेन नृपो भोजनादि करोति सर्वम् ॥३३॥
विभवोऽपि बुद्धिकलितोऽपि पृथिवीनाथोऽपि भवतु दक्षोऽपि । गुरुरागग्रहगृहीतो नान्यदपि विजानाति सर्वम् ॥
देवीविरहाक्रान्तः प्रतिदिनमवलोकते पुरुषमार्गम् । सोऽपि खलु चिरकालात्समागतो नृपतिनार्थी ॥३५॥
अर्पयित्वा कल्पपादपफलोपमानि शर्करारसरसाढ्यानि । नारङ्गफलानि नत्वा नरवरस्तत इदं भणितः ॥
देव्या प्रेषितानि देव ! फलानीमानि स्वर्गात् । तथा भणितं कथितं तथा संदिष्टं च मम योग्यम् ॥३७॥
मार्गितवती देवी आभरणं येनामररमणीनाम् । मध्ये शोभेऽहं सालङ्कारा विशेषेण ॥३८॥
[illegible] नरपतिः [illegible] अस्य पुरुषस्य । देव्या यदादिष्टं लघ्वाभरणं तदर्पयत ॥३९॥
[illegible] भाण्डागारे । प्रविश्य च पुरुषो निगूहितः [illegible] ॥
[illegible] आभरणमादिकं किञ्चित् । तत केनापि धूर्तेन ज्ञात इति व्यतिकरः कथमपि ॥
ततस्तेन कनकपत्रं मुद्रया [illegible] । तत्राक्षराणि भृतानि सुगन्धकस्तूरिकारसेन ॥४२॥

संवट्टिवि लेहं पिव तं पत्तो सो निवस्स पासम्मि । भणइ य देवीए अहं पट्ठविओ लेहवाहोत्ति ॥४३॥
तो हरिसिओ नरिंदो लेहं गहिऊण चिंतए नूणं । सग्गभुज्जं खु एयं मज्झंवि न हु मच्चलोईया ॥४४॥
कुसलं देवीए तओ सो पुरिसो कहइ पुच्छिओ संतो । तो छोडिऊण लेहं वायइ राया इमं तत्थ ॥४५॥
तद्यथा;—स्वस्तिश्रीपुरिमताले महाराजाधिराजश्रीविजयपालपादान् श्रीमत्स्वर्गात् महाराज्ञी लक्ष्मीनाम्नी

सस्नेहं सोत्कण्ठं प्रणम्य विज्ञपयति यथा, कुशलमत्र, कार्यं चेदम्;—

निच्चं हिययगएणं देव ! तए गरुयभारभरियव्व । उक्कंठियावि दूरं न चएमि अहं समागमिउं ॥४६॥
ता काऊण पसायं नियंगलग्गं समग्गमाभरणं । नियनगरुक्करिसपवित्तं अप्पेयव्वं महनिमित्तं ॥४७॥
किञ्च ।
सुरसुंदरीण मज्झे लज्जिज्जइ तुहपसायविरहेण । तह निब्भंछण महई संजायइ मज्झ ता इत्थ ॥४८॥
पसरंतो मासंतो पेसिज्जसु जंव तंव वत्थाइं । इह पुढइपुरिमहग्घे नियनगुरुमल्लं च दंसिज्ज ॥४९॥
तो रन्ना मंतियणो भणिओ जह मज्झ सारमाभरणं । वरवत्थकुंकुमाई पेसह एयस्स पासम्मि ॥५०॥
यतः;
संदेसगस्स लक्खं मुल्लं लेहस्स होइ धणकोडी । दिट्ठीए कोडिसयं पियस्स वयणं पुण अमोल्लं ॥५१॥
मंतीहिवि पडिवन्नं तव्वयणं चिंतिउं जह विणट्ठं । कज्जमिणं, तो मंतिवि नेरिवि एवं निवो भणिओ ॥
कह गमिही सग्गमिमो निवेण भणियं जहागओ, तेहिं । भणियं देविप्पभावा समागओ सो निवो भणइ ॥
पुव्विल्लो जह पगओ तह एसोवि हु गमिस्सए तत्थ । मंतीहिं तो भणियं सिद्धिंदरो सो गओ सग्गे ॥

संवर्त्य लेखमिव तस्मात् स नृपस्य पार्श्वे । भणति च देव्याहं प्रस्थापितो लेखवाह इति ॥४३॥
ततो हर्षितो नरेन्द्रो लेखं गृहीत्वा चिन्तयति नूनम् । स्वर्गभूर्जपत्रेणेव मध्यपि न खलु मर्त्यलोकीया ॥
कुशलं देव्यास्ततः स पुरुषः कथयति पृष्टः सन् । ततश्छोटयित्वा लेखं वाचयति राजेदं तत्र ॥४५॥
नित्यं हृदयगतेन देव ! त्वया गुरुभारभृतेव । उत्कण्ठितापि दूरं न शक्नोम्यहं समागन्तुम् ॥४६॥
तस्मात्कृत्वा प्रसादं निजाङ्गलग्नं समग्रमाभरणम् । निजनगरोत्कर्षपवित्रमर्पयितव्यं महनिमित्तम् ॥४७॥
सुरसुन्दरीणां मध्ये लज्ज्यते त्वत्प्रसादविरहेण । तथा निर्भर्त्सना महती संजायते मम तस्मादत्र ॥४८॥
प्रसरन्तो मासान्तः प्रेषयेर्यद्वा तद्वा वस्त्रादि । इह पृथ्वीपुरपत्तने निजनगुरुकालं दर्शय ॥४९॥
ततो राज्ञा मन्त्रिजनो भणितो यथा मम सारमाभरणम् । वरवस्त्रकुङ्कुमादि प्रेषयतैतस्य पार्श्वे ॥५०॥
संदेशकस्य लक्षं मूल्यं लेखस्य भवति धनकोटिः । दृष्टेः कोटिशतं प्रियस्य वचनं पुनरमूल्यम् ॥५१॥
मन्त्रिभिरपि प्रतिपन्नं तद्वचनं चिन्तयित्वा यथा विनष्टम् । कार्यमिदं, ततो मन्त्रिभिस्तैरेवं नृपो भणितः ॥
कथं गमिष्यति स्वर्गमयं नृपेण भणितं यथागतः, तैः । भणितं देवीप्रभावात्समागतस्ततो नृपो भणति ॥५३॥
पूर्वो यथा प्रगतस्तथैषोऽपि हि गमिष्यति तत्र । मन्त्रिभिस्ततो भणितं सिद्धिंदरः स गतः स्वर्गे ॥५४॥

---

१ क. ओहरय, ख. उअरय ।

एयस्सवि तह किज्जउ निवेण इय जंपियम्मि मंतीहिं। पज्जलियचियाभिमुहं सो निज्जंतो कहवि दिसिं॥
तत्थ च्चिय वसंतेणं पउमभिहाणेण मोहरियभावा। बारसवयजुत्तेणवि, तो भणियं तेण निवभिमुहं ॥५६॥
देव ! इमो अइवुड्ढो बहुसंदेसेहिं भारिओ धणियं। न हु सक्किस्सइ गंतुं ता पेससु कमवि तरुणनरं॥
मंतीहिं तओ भणियं देव ! इमोच्चिय सदुत्तरो तरुणो। मुहरो सिग्घगई तो पट्ठवसु देविपासम्मि॥
रन्ना भणियं एवं करेह तो तक्खणेण मंतीहिं। बंधाविऊण बाहिं निज्जइ सो विलवमाणोवि ॥५९॥
तो से सयणा पुच्छंति केण दोसेण बंधिओ भाय!। सो भणइ समुहदोसेण कोवि नत्थो कमो दोसो॥
तो तुम्भेहिं नियतुंडरक्खणं सव्वहा उ कायव्वं। जेणं अणत्थदंडं मोहरियत्ताउ नो लहह ॥६१॥
अह सयणेहिं भणिउं मंति मोयाविओ य सो कहवि। तेणवि सो करुणाए मुक्को पढमोवि सिक्खविओ॥
अन्नम्मि दिणे राया मंतियणं भणइ कहवि इह देविं। आणावह सग्गाओ तव्विरहे दुस्सहो भावो॥
सो तेहिं मंतिऊणं कमलसिरीनामिया सुरूववई। निवइअलंकारधरा नवतरुणी बाहिरुज्जाणे ॥६४॥
मुक्का सिक्खविऊणं, कहियं तेहिं निवस्स जह पुरिसो। पट्ठविओ देवीए आवहणत्थं हरिसमीवे ॥
तो बीयदिणे पत्तो सो पुरिसो साहए नरिंदस्स। वद्धाविज्जह तुम्भे उज्जाणे आगया देवी ॥६६॥
वद्धावयस्स नियअंगलग्गमाभरणमइ पयच्छेइ। महया सामग्गीए पच्चोणीए गओ राया ॥६७॥
तो दिट्ठा सा देवी जाओ हिट्ठो भणेइ भो सचिवा!। देवीए सग्गवासो सहविओ रूवसोभाए॥
पुव्विं तु इमा सामा टलटलक्खा य विसमगुरुदंता। लंबोट्ठचिविडनासा संपइ अम्हेर परिहाइ ॥६९॥

एतस्यापि तथा क्रियतां नृपेणेति जल्पिते मन्त्रिभिः। प्रज्वलितचिताभिमुखं स नीयमानः कथमपि दिशं॥५५॥
तत्रैव वसता पद्माभिधानेन मौखर्यभावात्। द्वादशव्रतयुक्तेनापि, ततो भणितं तेन नृपाभिमुखम् ॥५६॥
देव! अयमतिवृद्धो बहुसंदेशैर्भारितो गाढम्। न खलु शक्ष्यति गन्तुं तस्मात्प्रेषय कमपि तरुणनरम्॥५७॥
मन्त्रिभिस्ततो भणितं देव! अयमेव सदुत्तरस्तरुणः। मुखरः शीघ्रगतिस्ततः प्रस्थापय देवीपार्श्वे ॥५८॥
राज्ञा भणितमेवं कुरुत ततस्तत्क्षणेन मन्त्रिभिः। बन्धयित्वा बहिर्नीयते स विलपन्नपि ॥५९॥
ततस्तस्य स्वजनाः पृच्छन्ति केन दोषेण बद्धो भ्रातः!। स भणति स्वमुखदोषेण कोऽपि नान्यः क्रमो दोषः॥
ततो युष्माभिर्निजतुण्डरक्षणं सर्वथा तु कर्तव्यम्। येनानर्थदण्डं मौखर्यतो न लभध्वम् ॥६१॥
अथ स्वजनैर्भणित्वा मन्त्रिणं मोचितश्च स कथमपि। तेनापि स करुणया मुक्तः प्रथमोऽपि शिक्षितः॥
अन्यस्मिन् दिने राजा मन्त्रिजनं भणति कथमपीह देवीम्। आनयत स्वर्गात्तद्विरहे दुःसहो भावः॥६३॥
स तैर्मन्त्रयित्वा कमलश्रीनामिका सुरूपवती। नृपत्यलङ्कारधरा नवतरुणी बाह्योद्याने ॥६४॥
मुक्ता शिक्षयित्वा, कथितं तैर्नृपस्य यथा पुरुषः। प्रस्थापितो देव्या आह्वानार्थं हरिसमीपे ॥६५॥
ततो द्वितीयदिने प्राप्तः स पुरुषः कथयति नरेन्द्रस्य। वर्द्धापयध्वं यूयमुद्याने आगता देवी ॥६६॥
वर्द्धापकस्य निजाङ्गलग्नमाभरणमति प्रयच्छति। महत्या सामग्र्या [illegible] गतो राजा ॥६७॥
ततो दृष्टा सा देवी जातो हृष्टो भणति भोः सचिवाः!। देव्याः स्वर्गवासः [illegible] रूपशोभया ॥६८॥

तो मंतीहिं भणियं मा मा इह देव ! कुणसु तं भंति । अमयरसभोयणेणं जाया एयारिसी एसा ॥
किञ्च ।
तुट्ठेणं सुरवइणा देहावयवावि सुंदरा विहिया । तुम्हुवरोहेण इमा मोकलिया इह महाराय ! ॥७१॥
तो तुट्ठेणं रन्ना नियकरिअद्धासणम्मि संठविउं । गुरुपुरसोहपुरस्सरमाणीया मंदिरे नियए ॥७२॥
भुंजइ विउले भोए तीइ समं अणवरागगयचित्तो । पुच्छइ य सग्गवत्तं कहेइ सा पुव्वसिक्खविया ॥
तो भो वज्जह रागं जेण समालिंगिया न याणंति । महुमत्तमाणवा इव कज्जाकज्जाइयं किंपि ॥७४॥
इय कवडवयणावि हु चइयव्वा सावएहिं सविसेसं । असमंजसभासावि हु मोहरियत्ता न भणियव्वा ॥
जे गयविवेगवयणा पउमोव्व लहंति दुक्खसंघायं । ते इहइंपि परत्ते नरयगइं जंति नियमेण ॥७६॥
तम्हा मोहरियत्तं वज्जित्ता महुरनिउणसंबद्धं । निरवज्जं चिय वज्जरह तरह भवजलनिहिं जेण ॥७७॥

॥ इति तृतीयगुणव्रतमौखर्यातिचारविपाके पद्मकथानकं समाप्तम् ॥

पूर्वं स्त्रियं श्यामा करालकर्णा च विषमगुरुदन्ता । लम्बोष्ठा चिपिटनासा संप्रत्यन्येव प्रतिभाति ॥६९॥
ततो मन्त्रिभिर्भणितं मा मेह देव ! कुरु त्वं भ्रान्तिम् । अमृतरसभोजनेन जातैतादृश्येषा ॥७०॥
तुष्टेन सुरपतिना देहावयवादपि सुन्दरा विहिता । युष्मदुपरोधेनेयं मुत्कालितेह महाराज ! ॥७१॥
ततस्तुष्टेन राज्ञा निजकर्यर्धासने संस्थाप्य । गुरुपुरशोभापुरस्सरमानीता मन्दिरे निजे ॥७२॥
भुङ्क्ते विपुलान् भोगांस्तया सममसमरागगतचित्तः । पृच्छति च स्वर्गवार्तां कथयति सा पूर्वशिक्षिता ॥७३॥
ततो भो वर्जयत रागं येन समालिङ्गिता न जानन्ति । मधुमत्तमानवा इव कार्याकार्यादिकं किमपि ॥७४॥
इति कपटवचनापि हि त्यक्तव्या श्रावकैः सविशेषम् । असमञ्जसभाषापि हि मौखर्यान्न भणितव्या ॥७५॥
ये गतविवेकवचना पद्म इव लभन्ते दुःखसंघातम् । त इहापि परत्र नरकगतिं यान्ति नियमेन ॥७६॥
तस्मान्मौखर्यं वर्जयित्वा मधुरनिपुणसंबद्धम् । निरवद्यमेव कथयत तरत भवजलनिधिं येन ॥७७॥

संजुत्ते जो घरईरघट्टमुसलुक्खलाइअहिगरणे । सो दुलहोव्व लहेई दुहाइं नरयाइभवाइं ॥१॥
तथाहि;–

मुणिजिणवरसुपवित्तं निच्चं चिय ऊसवेहिं अविउत्तं । परचक्कईइचत्तं आसि पुरं पाडलीपुत्तं ॥२॥
तत्थत्थि विजयसिट्ठी अजओ छज्जीवकायवहणम्मि । तस्स पिया पउमसिरी सिरिव्व जगनयणमणहरणी ॥३॥
ताणं तणओ दुलहो दुल्लहो जस्सासि सुगुरुसंजोगो । सो जोव्वणम्मि पत्तो अह अन्नया रमइ जूयं ॥४॥
छिन्नोट्ठकन्ननासेण सह तओ जिणइ दम्मसयपणगं । सो य सुवन्नं वियरइ पेयवणाओ समाणेउं ॥५॥
तो पुट्ठो दुल्लहेणं जूयकरो कस्स पासओ कहसु । पेयवणाओ तुमए आणीयं कणगमेयंति? ॥६॥
सो भणइ तेण किं ते पओयणं गिण्ह तं जिणियदव्वं । चिंतइ दुल्लहो नूणं पेयवण अहव भूएण ॥७॥
सिद्धेण वावि केणवि दिन्नं एयस्स तुट्ठचित्तेण । तो भणइ तस्स समुहं कणयं गिण्हसु तुमं नेउं ॥८॥
पसिऊणं कहसु फुडं दायारं पुण इमस्स , सो भणइ । झाणट्ठिओ सो चिट्ठइ इण्हि नो जंपए दुल्ह ॥९॥
झाणट्ठियं पि हु दंससु तो तेण समुट्ठेऊण पेयवणे । एगो मुणी महप्पा पदंसिओ तस्स झाणठिओ ॥१०॥
तेणं नमंसिओ सो उयरंणवि तो गया निययगिहेसु । पइदिवसं चिय दुल्लहो मुणिस्स पयपंकयं नमइ ॥११॥
पहरदुगं उवविट्ठो चिट्ठइ नयिट्ठियं परिनियंतो । अह मुणिणा सो भणिओ सोम ! सुधम्मं समायरसु ॥१२॥
तो सो भणेइ सामिय ! तुह पयसेवाए को परो धम्मो ? । किंतु करुणं करेउं सुवंगस्स व मह पसीय ॥१३॥
तो सो मुणिणा भणिओ तेण तुमं मोल्लिओ महाभाग ! । न मए किंचिवि दिन्नं वयणस्स पुण कारणं [illegible]

संयुक्तानि यो घरट्टघट्टमुसलोदूखलाद्यधिकरणानि । स दुर्लभ इव लभते दुःखानि नरकादिभवानि ॥१॥
मुनिजिनवरसुपवित्रं नित्यमेवोत्सवैरवियुक्तम् । परचक्रेतित्यक्तमासीत्पुरं पाटलीपुत्रम् ॥२॥
तत्रास्ति विजयश्रेष्ठी अयतः षड्जीवकायवधे । तस्य प्रिया पद्मश्रीः श्रीरिव जननयनमनोहरणी ॥३॥
तयोस्तनयो दुर्लभो दुर्लभो यस्यासीद् गुरुसंयोगः । स यौवनं प्राप्तोऽथान्यदा रमते द्यूतम् ॥४॥
छिन्नोष्ठकर्णनासेन सह ततो जयति द्रम्मशतपञ्चकम् । स च सुवर्णं वितरति प्रेतवनात् समानीय ॥५॥
ततः पृष्टो दुर्लभेन द्यूतकरः कस्य पार्श्वतः कथय । प्रेतवनात् त्वयाऽऽनीतं कनकमेतदिति ? ॥६॥
स भणति तेन किं ते प्रयोजनं गृहाण त्वं जितद्रव्यम् । चिन्तयति दुर्लभो नूनं प्रेतेन अथवा भूतेन ॥७॥
सिद्धेन वापि केनापि दत्तमेतस्य तुष्टचित्तेन । ततो भणति तस्य सम्मुखं कनकं गृहाण त्वमेव ॥८॥
प्रसद्य कथय स्फुटं दातारं पुनरस्य, स भणति । ध्यानस्थितः स तिष्ठतीदानीं नो जल्पति दुर्लभ ॥९॥
ध्यानस्थितमपि हि दर्शय ततस्तेन समुत्थाय प्रेतवने । एको मुनिर्महात्मा प्रदर्शितस्तस्मै ध्यानस्थितः ॥१०॥
तेन नमस्कृतः स [illegible] ततो गतौ निजगृहयोः । प्रतिदिवसमेव दुर्लभो मुनेः पदयुगं नमति ॥११॥
[illegible] परिनिरीक्षमाणः । अथ मुनिना स भणितः सौम्य ! सुधर्मं समाचर ॥१२॥
[illegible] स्वामिन् ! तव पदसेवायाः कः परो धर्मः ? । किन्तु करुणां कृत्वा [illegible]
[illegible] महाभाग ! । न मया किञ्चिदपि दत्तं [illegible]

सो संजाओ तो सो भणेइ कह नाह ! तुम्ह वयगहणे । संजाओ सो हेऊ, तो सूरी कहइ तस्स इमं ॥
इत्थेव आसि सिट्ठी सागरदत्तोत्ति नाम दविणड्ढो । अइदविणरक्खणज्जणपरायणो सव्वकालंपि ॥
अह अन्नया स मंतइ नियतणयं सोहडं जहा वच्छ ! । दुक्खेण इमा लच्छी समज्जिया जाणसि तुमंपि ॥
तम्हा कीरउ रक्खा इमीए बाहिं गिहस्स दूरम्मि । गेहम्मि ठिया संती साहीणा सव्वलोयस्स ॥१८॥
ता पेयवणे गंतुं निहणिज्जउ कम्मि रहपएसम्मि । आवइगयाण जेणं साहिज्जं कुणइ अम्ह इमा ॥१९॥
एवं रहम्मि मंतिवि तणएण समं गओ मसाणम्मि । खणिऊण गुरुं गत्तं निहणंति तहिं दविणकलसे॥
पूरेऊणं गत्तं भणिओ तो सेट्ठिणा इमं तणओ । पुत्त ! पलोएसु तुमं गंतुं सव्वंपि दिसिचक्कं ॥२१॥
जइ पुण केणवि दिट्ठं हविज्ज, सो भणइ ताय ! निउणो तं । अइभीसणे मसाणे रमणीए एइ को एत्थ?॥
तो भणइ पिया मुणिरूवियस्स इह होइ वच्छ ! को दोसो? । इय भणिए पुत्तेणं गंतूण निरूवियं सव्वं॥
दिट्ठो तो कप्पडिओ पडिओ मयसरिइएण गयचिट्ठो । सासं निरुंभिऊणं दव्वट्ठाणं पलोयंतो ॥२४॥
तेणागंतुं कहियं गयप्पाणो कोवि चिट्ठए तत्थ । तो सिट्ठिणावि भणियं जइ पुण सो दव्वलोभेण ॥
मुणिरुंभिऊण सासं पडिओ मयसेट्ठयं विहेऊण । ता किंपि तस्स अंगं छेत्तुं छुरियाए लहुं एहि ॥२६॥
इय कहिए तक्कन्नं छित्तूण समागओ तओ भणिओ । बीयंपि छिंद सवणं जइ पुण धुत्तो इय सहेइ ॥
तेणवि तहेव विहियं छिन्ना नासावि उट्ठउडसहिया । तेणवि सव्वं सहियं दव्वट्ठा जेण इय भणियं ॥
तं नत्थि जं न कुव्वंति पाणिणो साहसं दविणकज्जे । नियजीवियंपि विक्कंति किं पुणो छेयणं तणुणो?॥

स संजातः, तत स भणति कथं नाथ ! तव व्रतग्रहणे । सजातः स हेतुः, ततः सूरिः कथयति तस्येदम् ॥
अत्रैवासीत् श्रेष्ठी सागरदत्त इति नाम द्रविणाढ्यः । अतिद्रविणरक्षणार्जनपरायणः सर्वकालमपि ॥१६॥
अथान्यदा स मन्त्रयति निजतनयं शोभटं यथा वत्स ! । दुःखेनेयं लक्ष्मीः समर्जिता जानासि त्वमपि ॥
तस्मात्क्रियतां रक्षाऽस्या बहिर्गृहाद् दूरे । गेहे स्थिता सती स्वाधीना सर्वलोकस्य ॥१८॥
तस्मात्प्रेतवने गत्वा निधीयतां कस्मिन्नह प्रदेशे । आपद्गतानां येन साहाय्यं करोत्यस्माकमियम् ॥१९॥
एवं रहसि मन्त्रयित्वा तनयेन समं गतः श्मशाने । खनित्वा गुरुं गर्तं निधत्तस्तत्र द्रविणकलशान् ॥२०॥
पूरयित्वा गर्तं भणितस्ततः श्रेष्ठिनेदं तनयः । पुत्र ! प्रलोकय त्वं गत्वा सर्वमपि दिक्चक्रम् ॥२१॥
यदि पुनः केनापि दृष्टं भवेत्, स भणति तात ! निपुणस्त्वम् । अतिभीषणे श्मशाने रजन्यामेति कोऽत्र ?॥
ततो भणति पिता मुनिरूपितस्येह भवति वत्स ! को दोषः ? । इति भणिते पुत्रेण गत्वा निरूपितं सर्वम्॥
दृष्टस्ततः कार्पटिकः पतितो मृतसदृशतया गतचेष्टः । श्वासं निरुध्य द्रव्यस्थानं प्रलोकमानः ॥२४॥
तेनागत्य कथितं गतप्राणः कोऽपि तिष्ठति तत्र । ततः श्रेष्ठिनापि भणितं यदि पुनः स द्रव्यलोभेन ॥२५॥
मुनिरुध्य श्वासं पतितो मृतचेष्टां विधाय । तस्मात्किमपि तस्याङ्गं छित्वा क्षुरिकया लघ्वेहि ॥२६॥
इति कथिते तत्कर्णं छित्वा समागतस्ततो भणितः । द्वितीयमपि छिन्द्धि श्रवणं यदि पुनर्धूर्त इति सहते ॥
तेनापि तथैव विहितं छिन्ना नासाप्योष्ठपुटसहिता । तेनापि सर्वं सोढं द्रव्यार्थं येनेदं भणितम् ॥२८॥

तो कप्पडियं मडयं कलिऊण गओ गिहम्मि सो सिट्ठी । सुयपरिकलिओ, इत्तो कप्पडिएणावि हु झडत्ति
उट्ठेऊणं गहियं तं दव्वं गोवियं च अन्नत्थ । गहिउं कित्तियमित्तं पत्तो नयरम्मि गिण्हेइ ॥३१॥
वत्थागुरुकप्पुरप्पमुहाइं निवसणेण सुहुमेण । पच्छाइयलुयअंगो विलसइ वेसाण गेहेसु ॥३२॥
अह अन्नया य सोवि हु गच्छइ उज्जोणियाए उज्जाणे । मोयगमंडगवडयाइं नेइ तत्यप्पणा सद्धिं ।
नयरस्स पाउलाइंवि तेणं सद्दाविया‌इ सव्वाइं । हिट्ठो ताण पयच्छइ मोयणवत्थाइयं सव्वं ॥३४॥
तह मग्गणाण जम्मगिराण दीणाइयाणवि जहिच्छं । तेवि हु तुट्ठा वन्नंति कन्ननामं विहेऊण ॥३५
तो जणपरंपराए तं सोउं तस्स संकिओ सिट्ठी । मम दव्वं नो गहियं तट्ठाणाओ इमेणंति ॥३६॥
जइ पुण सो कप्पडिओ तइया सासं निरुंभिउं थक्को । इय चिंतंतो तस्सवि पलोयणत्थं गओ तत्थ
पेच्छइ य तयं कुंकुमपिंजरियं वेसलोयपरियरियं । वरवत्थपिहियछिन्नोट्ठनासियं चिंतए तत्तो ॥३८
दुक्खेण जो विढप्पइ अत्थो दुक्खेण भुज्जए सो उ । चोरचरडाण पायं चरियं एवंविहं होइ ॥३९
इय चिंतिय समसाणे पत्तो सो पिच्छए तयं गत्त । कलसजुयलेण रहियं अहियं तो विलविउं लग्गो
हा दिव्व ! दव्वनासो कह जाओ मज्झ मंदपुन्नस्स ? । सच्चं चिय जं केणवि विउसेणं पढियमेवंति
"दानं भोगो नाशस्तिस्रो गतयो भवन्ति वित्तस्य । यो न ददाति न भुङ्क्ते तस्य तृतीया गतिर्भवति ॥"
नय मे दिन्नं दाणं न विलसियं विविहभोगभंगीहिं । नासोवि य लच्छीए जाओ तो जामि रायउले
सव्वं कहेमि रन्नो जइवि हु अप्पावए इमाउ धणं । तो कोसल्लियपुव्वं साहइ रन्नो जहा देव ! ॥

तन्नास्ति यन्न कुर्वन्ति प्राणिनः साहसं द्रविणकार्ये । निजजीवितमपि वियन्ति किं पुनश्छेदनं तनोः ! ॥
ततः कार्पटिकं मृतकं कलयित्वा गतो गृहे स श्रेष्ठी । सुतपरिकलितः, इतः कार्पटिकेनापि हि झटिति ॥
उत्थाय गृहीतं तद् द्रव्यं गोपितं चान्यत्र । गृहीत्वा कियन्मात्रं प्राप्तो नगरे गृह्णाति ॥३१॥
वस्त्रागुरुकर्पूरप्रमुखाणि निवसनेन सूक्ष्मेण । प्रच्छादितलूनाङ्गो विलसति वेश्यानां गेहेषु ॥३२॥
अथान्यदा च सोऽपि खलु गच्छत्युद्यानिकयोद्याने । मोदकमण्डकवटकानि नयति तत्रात्मना सार्धम् ॥३३॥
नगरस्य गायना अपि तेन शब्दिताः सर्वे । हृष्टस्तेभ्यः प्रयच्छति शोभनवस्त्रादिकं सर्वम् ॥ ३४ ॥
तथा मार्गणेभ्यो यन्मार्गयितृभ्यो दीनादिकेभ्योऽपि यथेच्छम् । तेऽपि हि तुष्टा वर्णयन्ति कर्णनाम विधाय ॥३५
ततो जनपरम्परया तत् श्रुत्वा तस्य शङ्कितः श्रेष्ठी । मम द्रव्यं नो गृहीतं तत्स्थानादनेनेति ॥ ३६ ॥
यदि पुनः स कार्पटिकस्तदा श्वासं निरुध्य स्थितः । इति चिन्तयंस्तस्यापि प्रलोकनार्थं गतस्तत्र ॥३७॥
पश्यति च तं कुङ्कुमपिञ्जरितं वेश्यालोकपरिकारितम् । वरवस्त्रविहितच्छन्नौष्ठनासिकं चिन्तयति ततः ॥३८
दुःखेन योऽर्ज्यतेऽर्थो दुःखेन भुज्यते स तु । चोरचरटानां प्रायश्चरितमेवंविधं भवति ॥३९॥
इति चिन्तयित्वा श्मशाने प्राप्तः स पश्यति तं गर्तम् । कलशयुगलेन रहितमधिकं ततो विलपितुं लग्नः ॥
हा दैव ! द्रव्यनाशः कथं जातो मम मन्दपुण्यस्य ! । सत्यमेव यत्केनापि विदुषा पठितमेवमिति ॥४१॥
नच मया दत्तं दानं न विलसितं विविधभोगभङ्गीभिः । नाशोऽपि च लक्ष्म्या जातस्ततो यामि राजकुले ॥

उज्जाणे जो विलसइ विविहपयारेहिं सो धुवं चोरो । मह दव्वं उक्खणिउं गहियं इमिणा ममाणाओ ॥
इय सुणिउं नरवइणा भणिओ आरक्खिओ जहा सिग्घं । आणेसु मज्झ पासे बंधेउं तं महाचोरं ॥४५॥
तेणवि तहेव विहिए तेणो जंपेइ मज्झ को दोसो ? । भणइ निवो तइ अन्थो गहिओ एयस्स उक्खणिउं ॥
सो भणइ देव ! इमिणा गहियं मम संतियं किमवि अत्थि । तं अप्पावसु तो हं दविणं एयस्स अप्पिस्सं ॥
रन्ना दिट्ठिक्खेवे कयम्मि वज्जरइ सो वणी न मए । गहियं किंचिवि एयस्स जंपए तो इमं तेणो ॥४८॥
पडिसमखिन्नो नरपहु ! तत्थाहं आसि निब्भरं सुत्तो । नासावंसो सवणा य कड्ढिया मह इमेणेवं ॥
ता मह एसो सवणाइं अप्पिउं लेउ अप्पणो दव्वं । इय भणिओ सो सिट्ठी सविम्हओ ठाइ, इत्तो य ॥
जइया इमस्स अप्पिहसि सिट्ठि ! सवणाइयं तया दव्वं । लहिहसि तं इइ भणिउं विसज्जिया दोवि नरवइणा ॥
तो सिट्ठी गिहपत्तो पुत्तं पभणइ जायवेरग्गो । जह लच्छी वच्छ ! गया खणेण मह जीवियं नाहं ॥५२॥
जम्माउ जरा लोए जराउ मच्चू अवस्स देहीणं । तम्हा मच्चुमुहगया जीवा जीवंति पेइदिणे ॥५३॥
ता जइ ते परलोए गहिउं सद्धम्मसंबलं जंति । ता धुवमसोयणिज्जा सुहिया य हवंति तत्थ गया ॥५४॥
किञ्च ।
विपतिशुरस्य श्वो वा जरायुगोत्कीर्णदेहसारोऽपि । धर्मं प्रति नोपच्छाति वृद्धपशुः पश्यत निराशः ॥
बाल्येऽस्ति यौवनाशा स्पृहयति च यौवनेऽपीह वृद्धत्वम् । मृत्यूत्सङ्गगतोऽयं वृद्धः किमपेक्ष्य निर्भयो !॥"
ता वच्छ ! निच्छओ मे गहियव्वो कोवि वयविसेसुत्ति । चइऊणं गिहिवासं दुहवासं ता तुमं इण्हिं ॥५५॥
नियमणमोयमुहसणं पालसु दीणेसु कुणसु अणुकंपं । दव्वेण न तुह गुणं होहिइत्ति तओ सुओ भणइ ॥५६॥

एवं कथयामि राज्ञे यदि गन्धर्वयन्त्यस्माद् धनम् । ततः कोट्टालिकापूर्वं कथयति राज्ञे यथा देव ! ॥४३॥
उद्याने यो विलसति विविधप्रकारैः स ध्रुवं चौरः । मम द्रव्यमुत्खाय गृहीतमनेन श्मशानात् ॥४४॥
इति श्रुत्वा नरपतिना भणित आरक्षिको यथा शीघ्रम् । आनय मम पार्श्वे बद्ध्वा तं महाचोरम् ॥४५॥
तेनापि तथैव विहिते स्तेनो जल्पति मम को दोषः ? । भणति नृपस्त्वयार्थो गृहीत एतस्योत्खाय ॥४६॥
स भणति देव ! अनेन गृहीतं मम संबन्धि किमप्यस्ति । तदर्पय ततोऽहं द्रविणमेतस्यार्पयिष्यामि ॥४७॥
राज्ञा दृष्टिक्षेपे कृते कथयति स वणिग् न मया । गृहीतं किंचिदप्येतस्य जल्पति ततः इदं स्तेनः ॥४८॥
पथिश्रमखिन्नो नरप्रभो ! तत्राहमासं निर्भरं सुप्तः । नासावंशः श्रवणौ च कर्षितौ ममानेनैवम् ॥४९॥
तस्मान्ममैष श्रवणावर्पयित्वा लात्वात्मनो द्रव्यम् । इति भणितः स श्रेष्ठी सविस्मयस्तिष्ठति, इतश्च ॥५०॥
यदाऽस्यार्पयसि श्रेष्ठिन् ! श्रवणादिकं तदा द्रव्यम् । लप्स्यसे त्वमिति भणित्वा विसर्जितौ द्वावपि नरपतिना ॥
ततः श्रेष्ठी गृहप्राप्तः पुत्रं प्रज्ञापयति जातवैराग्यः । यथा लक्ष्मीर्वत्स ! गता क्षणेन तथा जीवितं ममापि ॥
जन्मतो जरा लोके जरातो मृत्युरवश्यं देहिनाम् । तस्मान्मृत्युमुखगता जीवा जीवन्ति प्रतिदिनम् ॥५३॥
तस्माद् यदि ते परलोके गृहीत्वा सद्धर्मशम्बलं यान्ति । तदा ध्रुवमशोचनीयाः सुखिताश्च भवन्ति तत्र गताः ॥
तस्माद् वत्स ! निश्चयो मे ग्रहीतव्यः कोऽपि व्रतविशेष इति । त्यक्त्वा गृहिवासं दुःखवासं तस्मात्त्वमिदानीम् ॥

केसिं सयासे गिण्हिहिसि तं वयं ताय! कहसु, सो भणइ। निग्गच्छंतस्स गिहाओ होहिंति य मज्झ जेऽभिमुहा॥
इच्चाइं पयंपेउं चलिओ तणएण सह बहिं सेट्ठी। तो सुट्ठियआयरिया नाणेणाभोगिउं समुहा ॥५८॥
पत्ता सिट्ठिस्स, तओ सिट्ठी ते वंदिउं भणइ एवं। नियदिक्खादाणेणं कुणसु पसायं तुमं भंते! ॥५९॥
तो विहिणा ते सिट्ठिं दिक्खंति पभावणाए जिणभवणे। दुविहं सिक्खं विहिणा गिण्हइ नवदिक्खिओ स॥
उचियसमए पवज्जइ एकल्लविहारपडिममप्पडिमं। सो हं सुवन्नदाया जो कहिओ तेण तेणेण ॥६१॥
इय तच्चरियं सोउं संविग्गो दुल्लहो भणइ एवं। भयवं! भवन्नवाओ नित्थारह दाउं गिहिधम्मं ॥६२॥
तो मुणिणा पन्नविओ सम्मत्ताई दुवालसविहोवि। सावयधम्मो अंगीकओ य तेणावि विहिपुव्वं ॥६३॥
पिउणोवि बीयदिवसे गुरुपासाओ दवावए धम्मं। पालंति पयत्तेणं पियपुत्ता दोवि उवउत्ता ॥६४॥
अह दुल्लहो कालेणं खलइ पमाएण गुणव्वए तइए। सव्वाहिगरणपडलं पयडंतो पइदिणं एवं ॥६५॥
तथाहि;—
खग्गफरयाइसत्थे संजुत्ते धरइ समुहभित्तीए। सव्वाइं वाहणाइं तह पउणाइं घरदुवारे ॥६६॥
मुसलुक्खलहलदंतालकुंटिकुद्दालपमुहसत्थाणं। संजुत्ताणं धरणं करेइ अभिमाणनडिओ सो ॥६७॥
किं सोवि गिही भन्नइ जस्स गिहे नो इमाइं पउणाइं। चिट्ठंति सयाकालं इय भणइ समुद्धुरो निच्चं॥
साहंकारं नाउं न कोवि सिक्खं पयच्छए तस्स। इय वच्चंते काले केणवि तव्वालमित्तेण ॥६९॥
नामंकियनरखग्गं आसंघेणं असग्गिउं नीयं। संमुहघरभित्तीए विलंबमाण पलोएउं ॥७०॥

निजजननीप्रमुखजनं पालय दीनेषु कुरुष्वानुकम्पाम्। द्रव्येण न तव न्यूनं भविष्यतीति ततः सुतो भणति ॥५६॥
केषां सकाशे ग्रहीष्यसि त्वं व्रतं तात! कथय, स भणति। निर्गच्छतो गृहाद्भविष्यन्ति मम येऽभिमुखाः ॥५७॥
इत्यादि प्रजल्प्य चलितस्तनयेन सह बहिः श्रेष्ठी। ततः सुस्थिताचार्या ज्ञानेनाभोग्य संमुखाः ॥५८॥
प्राप्ताः श्रेष्ठिनः, ततः श्रेष्ठी तान् वन्दित्वा भणत्येवम्। निजदीक्षादानेन कुरु प्रसादं त्वं भदन्त! ॥५९॥
ततो विधिना ते श्रेष्ठिनं दीक्षन्ते प्रभावनया जिनभवने। द्विविधां शिक्षां विधिना गृह्णाति नवदीक्षितः साधुः॥
उचितसमये प्रपद्यते एकाकिविहारप्रतिमामप्रतिमाम्। सोऽहं सुवर्णदाता यः कथितस्तेन स्तेनेन ॥६१॥
इति तच्चरितं श्रुत्वा संविग्नो दुर्लभो भणत्येवम्। भगवन्! भवार्णवान्निस्तारयत दत्त्वा गृहिधर्मम् ॥६२॥
ततो मुनिना प्रज्ञापितः सम्यक्त्वादिर्द्वादशविधोऽपि। श्रावकधर्मोऽङ्गीकृतश्च तेनापि विधिपूर्वम् ॥६३॥
पितुरपि द्वितीयदिवसे गुरुपार्श्वाद्दापयति धर्मम्। पालयतः प्रयत्नेन पितापुत्रौ द्वावप्युपयुक्तौ ॥६४॥
अथ दुर्लभः कालेन स्खलति प्रमादेन गुणव्रते तृतीये। सर्वाधिकरणपटलं प्रकटयन्प्रतिदिनमेवम् ॥६५॥
खड्गफरकादिशस्त्राणि संयुक्तानि धरति संमुखभित्तौ। सर्वाणि वाहनानि तथा प्रगुणानि गृहद्वारे ॥६६॥
मुसलोदूखलहलदन्तालकुण्टिकुद्दालप्रमुखशस्त्राणाम्। संयुक्तानां धरणं करोत्यभिमाननटितः सः ॥६७॥
किं सोऽपि गृही भण्यते यस्य गृहे नो इमानि प्रगुणानि। तिष्ठन्ति सदाकालमिति भणति समुद्धुरो नित्यम्॥
साहंकारं ज्ञात्वा न कोऽपि शिक्षां प्रयच्छति तस्य। इति व्रजति काले केनापि तद्बालमित्रेण ॥६९॥

[illegible] विलिहिऊण [illegible] । [illegible] ण तेण [illegible] ॥
[illegible] ॥७२॥
[illegible] । [illegible] ॥७३॥
[illegible] । [illegible] ॥७४॥
[illegible] । [illegible] णिहरो [illegible] ॥७५॥
[illegible] । [illegible] ॥७६॥
[illegible] । [illegible] तेण [illegible] ॥७७॥
[illegible] । [illegible] ण [illegible] ॥
[illegible] । [illegible] ॥७९॥
[illegible] । [illegible] ॥८०॥
[illegible] । [illegible] ॥८१॥
[illegible] । [illegible] भूई [illegible] ॥८२॥
[illegible] । [illegible] देव ! ॥८३॥
[illegible] । [illegible] देव ! ॥८४॥

[illegible] । [illegible] ॥७०॥
[illegible] । [illegible] ॥७१॥
[illegible] । [illegible] ॥७२॥
[illegible] । [illegible] आहूतः [illegible] ॥७३॥
[illegible] । [illegible] ॥७४॥
[illegible] । [illegible] ॥७५॥
[illegible] । [illegible] भणति [illegible] ॥७६॥
[illegible] । [illegible] ॥७७॥
[illegible] । [illegible] तु न किमपि जानामि ॥७८॥
[illegible] । [illegible] एव [illegible] ॥७९॥
[illegible] । [illegible] ॥८०॥
[illegible] । [illegible] विधाय [illegible] विज्ञपयति नरनाथम् ॥८१॥
किं देव ! [illegible] । [illegible] भणति ॥८२॥
[illegible] । ततः [illegible] भणति यथा देव ! ॥८३॥
[illegible] । ततः [illegible] विज्ञपयति [illegible] यथा देव ! ॥

गयबंधं काऊणं दुलहं इह आणवेसु पसिऊण । जेण जहत्थं साहइ सोच्चिय खग्गस्स वुत्तंतं ॥८५॥
तो रायाएसेणं दुलहो तत्थागओ निवं नमिउं । उवविट्ठो तो पुट्ठो निवेण खग्गं तुह किमेयं ? ॥८६॥
सो भणइ देव ! आमं किंतु इमं गामवासिमित्तेण । अमुगेणं आसि नीयं मएवि पच्छा इमं नायं ॥८७॥
तो तक्खणेण चरियं पेसेउं सोवि आणिओ मित्तो । पुट्ठो य नरिंदेणं दुल्लहखग्गं तुमे नीयं ॥८८॥
जं तं कत्थ इयाणिं, सो साहइ देव ! मज्झ पासाओ । खिसिऊण तया पडियं जाणामि न केण तं पत्तं ॥
तो रन्ना तस्स करे समप्पियं तं इमं तु सो पुट्ठो । खग्गमिणं तं नो वा, तं चेव इमंति सो भणइ ॥९०॥
तो सचिवो भणइ इमं होइ जुगंतेवि नेय एयाणं । देउ करं पुट्ठीए देवो गच्छंतु सट्ठाणं ॥९१॥
तो दुलहं पइ जंपइ राया रे तुज्झ वणियमित्तस्स । किं नणु होही कज्जं किवाणरयणेहिं एएहिं ? ॥९२॥
आणाविय सव्वाइं खग्गाइं निवेण तस्स गेहाओ । नियगेहे ठवियाइं, मुक्को सो नियगिहे पत्तो ॥९३॥
बंधेहिं पीडियंगो भरिओ रुहिरस्स सत्तमदिणम्मि । अपडिक्कंतो य मओ सहिही बहुदुक्खलक्खाइं ॥९४॥
विजओ सिट्ठी आराहिऊण सम्मत्तमाइगिहिधम्मं । सोहम्मे उववन्नो तइयभवे सिज्झिही इत्थ ॥९५॥

॥ इति तृतीयगुणव्रते चतुर्थातिचारविपाके दुर्लभकथानकं समाप्तम् ॥

गतबन्धं कृत्वा दुर्लभमिहानायय प्रसद्य । येन यथार्थं कथयति स एव खड्गस्य वृत्तान्तम् ॥८५॥
ततो राजादेशेन दुर्लभस्तत्रागतो नृपं नत्वा । उपविष्टस्ततः पृष्टो नृपेण खड्गस्तव किमेषः ? ॥८६॥
स भणति देव ! आम किन्त्वयं ग्रामवासिमित्रेण । अमुकेनासीद् नीतो मयापि पश्चादिदं ज्ञातम् ॥८७॥
तत्क्षणेन चरं प्रेष्य सोऽप्यानीतो मित्रम् । पृष्टं च नरेन्द्रेण दुर्लभखड्गस्त्वया नीतः ॥८८॥
यः स कुत्रेदानीं, स कथयति देव ! मम पार्श्वात् । खिन्त्वा तदा पतितो जानामि न केन स प्राप्तः ॥८९॥
ततो राज्ञा तस्य करे समर्पितः स इदं तु स पृष्टः । खड्गोऽयं स नो वा, स एवायमिति स भणति ॥९०॥
ततः सचिवो भणतीदं भवति युगान्तेऽपि नैवैतेषाम् । ददातु करं पृष्ठे देवो गच्छन्तु स्वस्थानम् ॥९१॥
ततो दुर्लभं प्रति जल्पति राजा रे तव वणिक्पुत्रस्य । किं ननु भविष्यति कार्यं कृपाणरत्नैरेतैः ? ॥९२॥
आनाय्य सर्वे खड्गा नृपेण तस्य गेहात् । निजगेहे स्थापिताः, मुक्तः स निजगृहं प्राप्तः ॥९३॥
बन्धैः पीडिताङ्गो मृतो रुधिरेण सप्तमदिने । अप्रतिक्रान्तश्च मृतः सहिष्यते बहुदुःखलक्षाणि ॥९४॥
विजयः श्रेष्ठ्याराध्य सम्यक्त्वादिगृहिधर्मम् । सौधर्मे उपपन्नस्तृतीयभवे सेत्स्यत्यत्र ॥९५॥

तइयगुणव्वयधारी अइरेगे जो करेइ भोगंगे । सो पावइ परमदुहं इहंपि वणिमूलदेवोव्व ॥१॥
तथाहि;—
परपुरिसोवद्दवरक्खगेण सयरवाइएण तुंगेण । सप्पुरिसेणव सालेण सोहिया आसि भरहम्मि ॥२॥
कंची नामेण पुरी तत्थ निवो रायसेहरो सोमो । जहवट्टियाभिहाणो गयवसणो भूइकलिओ य ॥३॥
सिट्ठी विसिट्ठविहवो वसइ तहिं नामओ य गुणकलिओ । वेसमणो, तस्स सुओ नामेणं मूलदेवोत्ति ॥४॥
सो जोव्वणमणुपत्तो नीओ केणावि साहुमूलम्मि । विम्हयपरव्वसो सो तं पणमइ परमभत्तीए ॥५॥
साहूवि सजलजलहरगुरुगहिररवेण देइ आसीसं । उवविसिय धरणिवट्ठे सुणइ धम्मं तओ सोवि ॥६॥
पुच्छइ इय पत्थावे भयवं ! वेरग्गकारणं गरुयं । किंति तुह जेण नियतणुनिरवयक्खो चरसि तवचरणं ? ॥
तो भणइ मुणिवरिंदो संसारे पउरदुक्खभंडारे । वेरग्गकारणं किमिह नेय, सम्मं विचिंतेह ॥८॥
इह जं जं चिय दीसइ रागनिमित्तं सरागपुरिसाण । तं तं चिय नीसेसं वेरग्गकरं विवेईण ॥९॥
निम्रचित्तवियप्पेणं मुणंति जह सुंदरं मह सरीरं । असुइभरियंपि तह चेव सुंदरं एत्थ सव्वंपि ॥१०॥
परमत्थसुहविहीणे नियमइपरिकप्पणाकयसुहम्मि । परमत्थपंडियाणं संसारे होइ निव्वेओ ॥११॥
सो पुण सनिमित्तो ता सुणेसु जं इत्थ मज्झवि निमित्तं । अत्थि अवंतीविसए उज्जेणी पुरवरी रम्मा ॥१२॥
मणहरलायण्णुब्भडजोव्वणवररूवसुंदरविलासा । वेसा विलासवसही नामेण गुणेण तत्थत्थि ॥१३॥
अग्घइ भिसंजणपुंजपेसला वेणिवल्लरी जीए । महुमिसवल्लहाए विलोयणंजणसलायव्व ॥१४॥
किं बहुना ।

तृतीयगुणव्रतधारी अतिरेकाणि यः करोति भोगाङ्गानि । स प्राप्नोति परमदुःखमिहापि वणिग्मूलदेववत् ॥१॥
परपुरुषोपद्रवरक्षकेण सदा(ऽ)ख्यातिकेन तुङ्गेन । सत्पुरुषेणेव शालेन शोभिताऽऽसीद्भरते ॥२॥
काञ्ची नाम्ना पुरी तत्र नृपो राजशेखरः सोमः । यथावृत्ताभिधानो गतव्यसनो भूतिकलितश्च ॥३॥
श्रेष्ठी विशिष्टविभवो वसति तत्र नामतश्च गुणकलितः । वैश्रमणः, तस्य सुतो नाम्ना मूलदेव इति ॥४॥
स यौवनमनुप्राप्तो नीतः केनापि साधुमूले । विस्मयपरवशः स तं प्रणमति परमभक्त्या ॥५॥
साधुरपि सजलजलधरगुरुगम्भीररवेण ददात्याशिषम् । उपविश्य धरणिपृष्ठे शृणोति धर्मं ततः सोऽपि ॥६॥
पृच्छतीति प्रस्तावे भगवन्! वैराग्यकारणं गुरु । किमिति तव येन निजतनुनिरपेक्षश्चरसि तपश्चरणम् ? ॥७॥
ततो भणति मुनिवरेन्द्रः संसारे प्रचुरदुःखभाण्डागारे । वैराग्यकारणं किमिह नैव, सम्यग् विचिन्तय ॥८॥
इह यद्यदेव दृश्यते रागनिमित्तं सरागपुरुषाणाम् । तत्तदेव निःशेषं वैराग्यकरं विवेकिनाम् ॥९॥
निजचित्तविकल्पेन जानन्ति यथा सुन्दरं मम शरीरम् । अशुचिभृतमपि तथैव सुन्दरमत्र सर्वमपि ॥१०॥
परमार्थसुखविहीने निजमतिपरिकल्पनाकृतसुखे । परमार्थपण्डितानां संसारे भवति निर्वेदः ॥११॥
स पुनः सनिमित्तस्तस्मात् शृणु यदत्र ममापि निमित्तम् । अस्त्यवन्तीविषय उज्जयिनी पुरीवरा रम्या ॥१२॥
मनोहरलावण्योद्भटयौवनवररूपसुन्दरविलासा । वेश्या विलासवसतिर्नाम्ना गुणेन तत्रास्ति ॥१३॥

अविरयचावयइड्ढगपगाढमुद्धियस्स कुसुमचावस्स । मन्नामि हत्थभल्ली जयविजयत्थं इमा सिद्धा ॥१५॥
धीरविन्नाणभिहाणो तत्थवि य वणी धणी सयाकालं । भोगी चाई विउसो अह अन्नया तेण सा दि[illegible]
विवणिपहम्मि वयंती बहुपरियणपरिगया रहारूढा । गाढं सुरत्तचित्तो तीए पासम्मि पेसेइ ॥१७॥
नियमाणुसं गहेउं कणयसयं एगरत्तगहणम्मि । सा भणइ मत्तहत्थिं एगं मे देहि रत्तीए ॥१८॥
जइ मे पओयणं तुह एयं गंतूण कहसु नियपहुणो । तेणवि आगंतूणं कहियं सव्वंपि तयभिमुहं ॥१९॥
इय सोऊणं सोवि हु अइद्दिढरागो उ तीइ उवरिम्मि । गयहेउत्थं चलिओ विंझाडविसंमुहं जाव ॥२०॥
तं नत्थि जं न कुव्वंति इत्थं इत्थीकएण रायंधा । तह भणियं सत्थेसुं विउसेहिं विणेगहा एवं ॥२१॥

"यद् गायन्ति च वादयन्ति च नृणां नृत्यन्ति चाग्रे सदा, नीचानामपि निम्ननादुरचनास्तोत्राणि कुर्वन्ति च ।
आरोहन्ति च रोहणाद्रिशिखरं क्रामन्ति चाम्भोनिधिं, मर्त्यास्तत्र निमित्तमुत्तमतमा मत्तेभकुम्भ[illegible] ॥
अपहृतहृदयानां कामिनां कामिनीभिः किमिह भवति कामं दुष्करं दुःकरं च ।
वहति शिरसि गङ्गां शङ्करो, दानवारिः पुनरुरसि सलीलां लोलनीलोत्पलाक्षीम् ॥"

अह पत्तो विंझगिरिस्स अंतिए सो कमेण तत्थ पुणो । बहुवरिसेहिं लद्धा पहाणकरिणो तओ चलिओ ॥
नियपुरवरीए समुहं पत्तो य कमेण नियगगेहम्मि । पुच्छेइ तीए वेसाए एस पउत्तिं गिहे मणुए ॥२२॥
तेवि य भणंति नो अत्थि काइ इयनामिया इहं वेसा । तो सो दिढहियणो सयं गओ वेसवाडम्मि ॥२३॥
पुच्छइ वेसाउ कत्थ गया सा विन्नाणवसहिं त्ति ? । अमुगम्मि गिहे चिट्ठइ इय भणिए जाइ सो तत्थ ॥
ओणामिउत्तमंगं हत्थट्ठियलट्ठिविहियपट्ठंभं । नाणावलिसयसंकलियं ससिकरसियकेसपब्भारं ॥२४॥

राजते भिन्नाञ्जनपुञ्जपेशला वेणीवल्लरी यस्याः । मधुमिश्रवज्रमार्गा विमोहनाञ्जनशलाकेव ॥१४॥
अविरतचापावर्जितगाढश्रान्तस्य कुसुमचापस्य । मन्ये हस्तभल्ली जगद्विजयार्थमियं सृष्टा ॥१५॥
धीरविज्ञानाभिधानस्तत्रापि च वणिग् धनी सदाकालम् । भोगी त्यागी विद्वान्, अथान्यदा तेन सा दृष्टा ॥
विपणिपथे व्रजन्ती बहुपरिजनपरिगता रथारूढा । गाढं सुरक्तचित्तस्तस्याः पार्श्वे प्रेषयति ॥१७॥
निजमानुषं गृहीत्वा कनकशतमेकरात्रग्रहणे । सा भणति मत्तहस्तिनमेकं मे देहि रात्र्यै ॥१८॥
यदि मे प्रयोजनं त्वं गत्वा कथय निजप्रभोः । तेनाप्यागत्य कथितं सर्वमपि तदभिमुखम् ॥१९॥
इति श्रुत्वा सोऽपि [illegible] तस्या उपरि । गजहेत्वर्थं चलितो विन्ध्याटवीसंमुखं यावत् ॥२०॥
[illegible] यन्न कुर्वन्त्यत्र स्त्रीकृते रागान्धाः । तथा भणितं शास्त्रेषु विद्वद्भिरनेकधैवम् ॥२१॥
अथ प्राप्तो विन्ध्यगिरेरन्तिके स क्रमेण तत्र पुनः । बहुवर्षैर्लब्धाः प्रधानकरिणस्ततश्चलितः ॥२२॥
निजपुरवर्याः संमुखं प्राप्तश्च क्रमेण निजगेहे । पृच्छति तस्या वेश्याया एष प्रवृत्तिं [illegible]
[illegible] च भणन्ति नो अस्ति [illegible] वेश्या । ततः स [illegible] स्वयं गतो
पृच्छति वेश्याः कुत्र गता सा [illegible] ? । अमुष्मिन् गृहे तिष्ठति इति भणिते [illegible]
[illegible] । नानावलि[illegible]

लायन्नवज्जियतणू लालिल्लयदसणरहियमुहभायं । उल्लंबियथुल्लमसिल्लदीहलंबंतथणजुयलं ॥२७॥
दूसियदूमियनयणं थेरिं दट्ठूण तंपि पुच्छेइ । वत्तं चिन्तासन्नमईए सावि जंपेइ तयभिमुहं ॥२८॥
किं कज्जं तुह तीए, सब्भावे साहियम्मि सा भणइ । एसा साहं वसही दद्दुयरस्स चिट्ठामि ॥२९॥
आ ! पत्थिया विलासा तव हेउं अत्थि संपइ विलासा। तो सरवणेण जाओ तस्स विरागो मणे गरुओ ॥
तो सो चिंतइ धिद्धी चंचलया जोव्वणस्स पयईए । जं दट्ठुं रत्तो है तीइ अवत्था इमा जाया ॥३१॥
तथाहि;—
अइसरलतरलधवला इमीए जे आसि अच्छिविच्छोहा । तरुणजणहिययहरणा ते मइ अच्छीहिवि पणट्ठा ॥
अलिउलकज्जलकसिणो इमीए जो आसि कुंतलकलावो । सो संपइ पलरोगियपुच्छलच्छिं विडंबेइ ॥३३॥
कुंदकलियावलिविब्भमाउ एईए आसि जे दसणा । जरदवदवसोय भीया ते संपइ दूरओ नट्ठा ॥३४॥
इय भाविऊण पत्तो गिहम्मि दाऊण तत्थ बहुदाणं । जिणमंदिरेसु महिमं काउं पव्वया, सो य अहं ॥
इय सुणिवि मूलदेवो जंपइ जीवाण हुंतिणेगाइं । वेरग्गकारणाइं एवं तुमं चेव इय कुणसि ॥३६॥
वेरग्गकारणेसुं संतेसुवि मज्झ नत्थि निव्वेओ । भोगपिवासामलिणस्स नाह ! ता किंपि गिहधम्मं ॥
तो कहिओ से मुणिणा गिहत्थधम्मो दुवालसविहोवि । तेणावि सो पडिवन्नो तो से नमिउं गिहं पत्तो ॥
पालइ कित्तियकालं भोगपिवासाए विनडिओ पच्छा । लच्छीउवउरसणओ पमायवसओ विसेसेण ॥३९॥
अइरेगभोगअंगेसु मुच्छिओ कारवेइ अइपउरं । ओयणवंजणपमुहं पहाणंणं रयणिभत्ताइयं ॥४०॥

लावण्यवर्जिततनुं लालावहदशनरहितमुखभागाम् । उल्लम्बितस्थूलमसृणदीर्घलम्बमानस्तनयुगलाम् ॥२७॥
दूषितदावितनयनां स्थविरां दृष्ट्वा तामपि पृच्छति । वृत्तं चिन्तासन्नमत्या सापि जल्पति तदभिमुखम् ॥२८॥
किं कार्यं तव तस्याः, सद्भावे कथिते, सा भणति । एषा साहं वसतिर्दर्दुरकस्य तिष्ठामि ॥२९॥
आः ! प्रार्थिता विलासा तव हेतोरस्ति सम्प्रति विलासा। तत्स्मरणेन जातस्तस्य विरागो मनसि गुरुः ॥
ततः स चिन्तयति धिग्धिक् चञ्चलता यौवनस्य प्रकृत्या । यां दृष्ट्वा रक्तोऽहं तस्या अवस्थेयं जाता ॥३१॥
अतिसरलतरलधवला अस्या य आसन्नक्षिविक्षोभाः । तरुणजनहृदयहरणास्ते साम्प्रतमक्षिभिरपि प्रनष्टाः ॥३२॥
अलिकुलकज्जलकृष्णोऽस्या य आसीत्कुन्तलकलापः । स सम्प्रति पलितरोगिपुच्छलक्ष्मीं विडम्बयति ॥३३॥
कुन्दकलिकावलिविभ्रमा एतस्या आसन् ये दशनाः । जरादवदवभीतास्ते सम्प्रति दूरतो नष्टाः ॥३४॥
इति भावयित्वा प्राप्तो गृहे दत्त्वा तत्र बहुदानम् । जिनमन्दिरेषु महिमानं कृत्वा प्रव्रजितः, स चाहम् ॥३५॥
इति श्रुत्वा मूलदेवो जल्पति जीवानां भवन्त्यनेकानि । वैराग्यकारणानि एवं त्वमेवेति करोषि ॥३६॥
वैराग्यकारणेषु सत्स्वपि मम नास्ति निर्वेदः । भोगपिपासामलिनस्य नाथ ! तस्मात् किमपि गृहिधर्मम् ॥
ततः कथितस्तस्य मुनिना गृहस्थधर्मो द्वादशविधोऽपि । तेनापि स प्रतिपन्नस्ततस्तं नत्वा गृहं प्राप्तः ॥
पालयति कियत्कालं भोगपिपासया विनटितः पश्चात् । लक्ष्मीप्रचुरत्वात् प्रमादवशतो विशेषेण ॥३९॥
अतिरेकभोगाङ्गेषु मूर्च्छितः कारयत्यतिप्रचुरम् । ओदनव्यञ्जनप्रमुखं प्रधानं रात्रिभक्तादिकम् ॥४०॥

भणइ य किं सो भोगी जस्संगनिमित्तभोगअंगेसु । उव्वरिएसु न विलसइ सेवयलोओ जहिच्छाए? ॥
तो तस्स लहुयभइणी गिहिधम्मठिया भणेइ तयभिमुहं । जइ अत्थखयं न गणसि ता किं बीहसि न पावाओ?॥
जओ ।
अट्ठाए तं न बंधइ जमणट्ठाए अ बंधए जीवो । अट्ठे कालाईया नियामया न उ अणट्ठाए ॥४३॥
सो भणइ जहा भइणीवइस्स मह भइणि किवणसिरमणिणो । नित्थारए न काओवि पडेइ तह मह गिहे कुणसि॥
एवं कहवि न होही जह मह गेहम्मि तुच्छभोज्जाइं । जाइस्सइ कइयावि हु जह तुह पइणो गिहम्मि जणो ॥
मरइ छुहाए निच्चं कहकहवि हु भुंजए वियालम्मि । वासियभत्तुव्वरियस्स दूरओ ताव वत्तावि ॥४६॥
इय सुणिवि सेवयजणो तयभिमुहं भणइ लोयपच्चक्खं । कूरसमुद्दो अम्हाण सामिओ मूलदेवोत्ति ॥४७॥
अन्ने उण सव्वेवि हु नियउयरं पूरयंति कट्ठेण । तव्वयणेणुद्धसिओ सो भइणिं भणइ मा एवं ॥४८॥
कइयावि दिज्ज सिक्खं अभिक्खणं दितलित्तयस्स महं । गच्छंतु इमे दिवसा, खणदिट्ठविणट्ठविहवस्स॥
फलमेयं चिय जं सयणपरिजणो उवयरिज्जइ सयावि । इय भणिया सा भइणी मोणं अवलंबिऊण ठिया॥
अह सणिवारे पत्ते तिल्लामलयाइं आणवावेउं । बाहिं नईए पत्तो न्हाणत्थं सपरिवारो सो ॥५१॥
तत्थ य सेवयलोओ अब्भंगुव्वट्टणम्मि वट्टंतो । जा चिट्ठइ ता कत्तो पत्तो पहियाण संघाओ ॥५२॥
तम्मज्झाओ केणवि खलितेल्लुव्वट्टणाइं दट्ठूण । अइपउरयरं भणिओ कूरसमुद्दस्स कोवि नरो ॥५३॥
थेवं मह तेल्लाई जइ अप्पइ तुम्ह सामिओ कहवि । ता मज्जणं करेमो इय सुणिउं मूलदेवेण ॥५४॥

भणति च किं स भोगी यस्याङ्गनिमित्तभोगाङ्गेषु । उद्वृत्तेषु न विलसति सेवकलोको यथेच्छम्? ॥४१॥
ततस्तस्य लघुभगिनी गृहिधर्मस्थिता भणति तदभिमुखम् । यद्यर्थक्षयं न गणयसि ततः किं बिभ्यसि न पापात्?॥
यतः ।
अर्थाय तन्न बध्नाति यदनर्थाय च बध्नाति जीवः । अर्थे कालादयो नियामका न त्वनर्थे ॥४३॥
स भणति यथा भगिनीपतेर्मम भगिनि! कृपणशिरोमणेः । निस्तारके न काकोऽपि पतति तथा मम गृहे करोषि॥
एवं कथमपि न भविष्यति यथा मम गेहे तुच्छभोज्यादि । याचिष्यते कदापि हि यथा तव पत्युर्गृहे जनः ॥
म्रियते क्षुधा नित्यं कथंकथमपि हि भुङ्क्ते विकाले । वासितभक्तोद्वृत्तस्य दूरतस्तावद्वार्त्तापि ॥४६॥
इति श्रुत्वा सेवकजनस्तदभिमुखं भणति लोकप्रत्यक्षम् । कूरसमुद्रोऽस्माकं स्वामी मूलदेव इति ॥४७॥
अन्ये पुनः सर्वेऽपि हि निजोदरं पूरयन्ति कष्टेन । तद्वचनेनोद्धुषितः स भगिनी भणति मैवम् ॥४८॥
कदापि दाः शिक्षामभीक्ष्णं ददल्लातो मम । गच्छन्त्विमे दिवसाः, क्षणदृष्टविनष्टविभवस्य ॥४९॥
फलमेतदेव यत्स्वजनपरिजन उपचर्यते सदापि । इति भणिता सा भगिनी मौनमवलम्ब्य स्थिता ॥५०॥
अथ शनिवासरे प्राप्ते तैलामलकाद्यानाय्य । बहिर्नद्यां प्राप्तः स्नानाय सपरिवारः सः ॥५१॥
तत्र च सेवकलोकोऽभ्यङ्गोद्वर्तने वर्तमानः । यावत्तिष्ठति तावत्कुतः प्राप्तः पथिकानां संघातः ॥५२॥
तन्मध्यात्केनापि खलितैलोद्वर्तनादि दृष्ट्वा । अतिप्रचुरतरं भणितः कूरसमुद्रस्य कोऽपि नरः ॥५३॥

पत्तियसेसाणवत्तु अणियं जाणंतत्थमिरियं । इय सोउं मे मन्ने गिण्हाए निति निल्लाई ॥५५॥
पेसाइवि आलविउं गच्छइ, पुणवि सं जहिच्छाए । तो तेवि हट्ठतुट्ठा थुणंति उच्छुयसद्देण ॥५६॥
कुरसमुद्दं भणिउं सो तेसिं ताण भोयणं दिन्नं । गेहाओ तत्थ मोयगमोयणपंडाइ आणविउं ॥५७॥
इय वट्टंते वत्ते केवि पहियाण वेरिसंपाओ । हण हण त्ति भणिरो पत्तो ताणुवरि पहरंतो ॥५८॥
तो ते केवि पलायंति केवि कुव्वंति भोयणाईयं । नो लद्धं गासंपि हु गहिउं पहिएहिं ते दट्ठुं ॥५९॥
कुरसमुद्दो उट्ठइ करे करेऊण पहरणं भणइ । मा मा भो! एयाणं पहरह मह पाससत्थाणं ॥६०॥
तो तेहिं पहिएहिं भणियं भो भद्द! दूरओ जासु । जम्हा एएहिं इमा अम्हाणं वेरिओ बहुया ॥६१॥
इय सुणिउं सो जंपइ समुहं वेरीण जाविमे पहिया । गिण्हंति सुहसत्थाइं ता तत्था होह खणमित्तं ॥६२॥
इय भणियावि हु तेण पहिया सहसत्ति पहरंति । तेसिंपि जो पहुप्पइ सो सम्मुहो होइ वेरीणं ॥६३॥
इय वट्टंते भणिओ सो नियबंधेहिं वच्च गेहम्मि । तहवि हु तत्थ न गच्छइ पिच्छइ तेसिं रणं तत्तो ॥
केणावि अन्नवहत्थं विमुक्कबाणेण आहओ तत्थ । कूरसमुद्दो तत्तो पंचत्तं झत्ति संपत्तो ॥६५॥
भविही भमरिम भीमे नरयगुणत्थवक्खरवणाओ । पंचमभवपारेणं, भमिवि भवे सिज्झिही तत्तो ॥६६॥
ते धन्ना ताण नमो ताण सुलद्धं च माणुसं जम्मं । जेणन्नदंडविरया निरया धम्मम्मि सयकालं ॥६७॥

द्योतैः मम तैलादि यदर्थमिह तव स्वामी यच्छति । तदा मज्जनं कुर्म इति श्रुत्वा मूलदेवेन ॥५४॥
भणितमेभ्योऽपि यावत्ताम्बूलप्रभृति । इति श्रुत्वा ते सर्वे स्वेच्छया स्नान्ति तैलादि ॥५५॥
गेहादानाय्य समर्पयति पुनरपि तद् यथेच्छम् । तदनन्तरमपि हृष्टतुष्टाः स्तुवन्त्युच्छेषशब्देन ॥५६॥
कूरसमुद्रं भणित्वा तत्क्षणेन तेभ्यो भोजनं दत्तम् । गेहात्तत्र मोदकौदनमण्डकानानाय्य ॥५७॥
इति वर्तमाने कुमारेषां पथिकानां वैरिसंपातः । जहि जहि जल्पतिमाणितमात्रस्तेषामुपरि प्रहरन् ॥५८॥
नश्यन्ति केऽपि गच्छन्ति केऽपि कुर्वन्ति भोजनादिकम् । नो लब्धं ग्रासमपि हि ग्रहीतुं पथिकैस्तद् दृष्ट्वा ॥५९॥
कूरसमुद्र उत्तिष्ठति करे कृत्वा प्रहरणं भणति । मा मा भो! एतान् प्रहरत मत्पार्श्वस्थान् ॥६०॥
ततस्तैः पथिकैर्भणितं भो भद्र! दूरतः सर । यस्मादेतैरेता अस्माकं शत्रवो बहवः ॥६१॥
इति श्रुत्वा स जल्पति सम्मुखं वैरिणां यावदिमे पथिकाः । गृह्णन्ति शुभशस्त्राणि तावत्स्वस्था भवत क्षणमात्रम् ॥
इति भणिता अपि हि तेन पथिका झटिति प्रहरन्ति । तेषामपि यः प्रभवति स संमुखो भवति वैरिणाम् ॥
इति वर्तमाने भणितः स निजबन्धुभिर्व्रज गृहे । तथापि हि तत्र न गच्छति पश्यति तेषां रणं ततः ॥६४॥
केनाप्यन्यवधार्थं विमुक्तबाणेनाहतस्तत्र । कूरसमुद्रस्ततः पञ्चत्वं झटिति संप्राप्तः ॥६५॥
भविष्यति भवे भीमे तृतीयगुणसकलङ्ककरणात् । पञ्चमातिचारेण, भ्रान्त्वा भवे सेत्स्यति ततः ॥६६॥
ते धन्यास्तेभ्यो नमस्तैः सुलब्धं च मानुषं जन्म । येऽन्यार्थदण्डविरता निरता धर्मे सदाकालम् ॥६७॥

---

१ म ४५°।

सव्वाणत्थपरंपरनिबंधणं सुद्धधम्मपडिवक्खं । खणमवि न खमं काउं अणत्थदंडं महादंडं ॥६८॥

॥ इति तृतीयगुणव्रते पञ्चमातिचारविपाके मूलदेवकथानकं समाप्तम् ॥

॥ तत्समाप्तौ गुणव्रतानि समाप्तानि ॥

सर्वानर्थपरम्परानिबन्धनं शुद्धधर्मप्रतिपक्षम् । क्षणमपि न क्षमं कर्तुमनर्थदण्डं महादण्डम् ॥६८॥

सामाइयव्वयं जो करेइ सावज्जजोगपडिवक्खं । सो नागदत्तकुमरव्व पावए परमसुक्खाइं ॥१॥
तथाहि;—
तुंगजिणभवणसिहरग्गभग्गरविरहतुरंगगइपसरं । सीहउरं नाम पुरं इह भरहे आसि सुपसिद्धं ॥२॥
तम्मि निवो रिउमल्लो निम्मूलीकयमहल्लमल्लोहो । तस्सत्थि पणइणी पेमकुलहरं वसुमई नाम ॥३॥
सा अन्नया पसुत्ता पासइ सुमिणम्मि पच्छिमनिसाए । फारप्फणाकडप्पं सप्पं दिप्पंतमणिरुइरं ॥४॥
तत्तो सा पडिबुद्धा साहइ सुमिणं पियस्स सो भणइ । दइए ! एसो सुमिणो सुपुत्तलाभं फुडं कहइ ॥
ता तुह तणओ होही धरवलए एगछत्तरज्जकरो । सा भणइ नाह ! एयं सच्चं तुह भासियं होउ ॥६॥
तं चिय दिणं पमाणं गब्भाहरणस्स तीए देवीए । जाओ कमेण पुत्तो पडिपुन्नदिणेहिं सुहदिवसे ॥७॥
सुमिणाणुसारओ सो महाविभूईए नागदत्तोत्ति । ताण तणयस्स नामं विहियं विहिणा गुरुयणेण ॥८॥
अह कमसो वड्ढंतेण तेण अचिरेण नागदत्तेण । गहिओ कलाकलावो गुरुं समक्खं करेऊण ॥९॥
तस्सत्थि बालमित्तो मित्तो इव पउमकोसवुड्ढिकरो । अमरगुरुमंतितणओ नयचंदो नाम समरूवो ॥१०॥
चउविहबुद्धिसमिद्धो गुणेहिं निद्धो धराए सुपसिद्धो । सो अन्नया पसुत्तो रयणीए कुमरपासम्मि ॥११॥
तो अड्ढरत्तसमए सो तं नो पासए ससिज्जाए । तो संभंतो सहसा सव्वत्थ गवेसए कुमरं ॥१२॥
जा ताव वासभवणस्स उवरिमागम्मि रहसि मंतंतं । तं पिच्छइ एगाए तरुणीए इत्थियाए समं ॥१३॥
आहरणपहापिंजरियदिसिवहूवयणिया मियंकमुही । किं एसा मयणपिया रंभा वा लच्छिदेवी वा ॥

सामायिकव्रतं यः करोति सावद्ययोगप्रतिपक्षम् । स नागदत्तकुमार इव प्राप्नोति परमसौख्यानि ॥१॥
तुङ्गजिनभवनशिखराग्रभग्नरविरथतुरङ्गगतिप्रसरम् । सिंहपुरं नाम पुरमिह भरत आसीत्सुप्रसिद्धम् ॥२॥
तस्मिन् नृपो रिपुमल्लो निर्मूलीकृतमहामल्लौघः । तस्यास्ति प्रणयिनी प्रेमकुलगृहं वसुमती नाम ॥३॥
साऽन्यदा प्रसुप्ता पश्यति स्वप्ने पश्चिमनिशायाम् । स्फारफणासंघातं सर्पं दीप्यमानमणिरुचिरम् ॥४॥
ततः सा प्रतिबुद्धा कथयति स्वप्नं प्रियस्य, स भणति । दयिते ! एष स्वप्नः सुपुत्रलाभं स्फुटं कथयति ॥५॥
तस्मात्तव तनयो भविष्यति धरावलये एकच्छत्रराज्यकरः । सा भणति नाथ ! एतत्सत्यं तव भाषितं भवतु ॥
तदेव दिनं प्रमाणं गर्भधरणस्य तस्या देव्याः । जातः क्रमेण पुत्रः परिपूर्णदिनैः शुभदिवसे ॥७॥
स्वप्नानुसारतस्ततो महाविभूत्या नागदत्त इति । तयोस्तनयस्य नाम विहितं विधिना गुरुजनेन ॥८॥
अथ क्रमशो वर्धमानेन तेनाचिरेण नागदत्तेन । गृहीतः कलाकलापो गुरुं समक्षं कृत्वा ॥९॥
तस्यास्ति बालमित्रं मित्र इव पद्म(प्रा)कोशवृद्धिकरः । अमरगुरुमन्त्रितनयो नयचन्द्रो नाम समरूपः ॥१०॥
चतुर्विधबुद्धिसमृद्धो गुणैः स्निग्धो धरायां सुप्रसिद्धः । सोऽन्यदा प्रसुप्तो रजन्यां कुमारपार्श्वे ॥११॥
ततोऽर्धरात्रसमये स तं नो पश्यति स्वशय्यायाम् । ततः संभ्रान्तः सहसा सर्वत्र गवेषयति कुमारम् ॥१२॥
यावत्तावद् वासभवनस्योपरिभागे रहसि मन्त्रयन्तम् । तं पश्यत्येकया तरुण्या स्त्रिया समम् ॥१३॥
आभरणप्रभापिञ्जरितदिग्वधूवदना मृगाङ्कमुखी । किमेषा मदनप्रिया रम्भा वा लक्ष्मीर्देवी वा ॥१४॥

इय चिंतंतो तीए भणिओ आगच्छ कुमरपासम्मि। नीअत्थं मा सुमरसु दोण्हं तइओ हवइ मुक्खो ॥१५॥
जम्हा देहविभिन्ना तुम्हे चित्तेण पुण अभिन्ना य। ता उवसप्पसु पहुपायपंकयं, भणइ कुमरोवि ॥१६॥
आगच्छ, तओ पत्तो ताण समीवम्मि उवविसइ जाव। ताव सहसत्ति पत्तो बीयावि हु बालिया पत्ता ॥
नमिऊणं सा पुच्छइ सामिणि! सिद्धं पओयणं नो वा?। सा भणइ भण तुमं चिय लज्जा अवरुंभए मज्झ ॥
न मए किंचिवि कहियं पओयणं तो भणइ सा एवं। कुमर! निसुणेसु कज्जं अवहियचित्तो खणं होउं ॥
जा पारद्धं कहिउं किंचिवि ता तक्खणेण अन्नावि। झंटतभमिरभमरउलमालियं मालियं गहिउं ॥२०॥
पत्ता विमइकंदोट्टवयणिया सा भणेइ तयभिमुहं। गिण्हइ इमं वरमालं खिवेसु कुमरस्स कंठम्मि ॥२१॥
सा भणइ हले! सुथिरा भवेसु, तो भणइ मंतिनयचंदो। हुं विन्नायं एयं परिसमं मा तुमं कुणसु ॥२२॥
कहसु पुण ऊसुगत्तस्स कारणं तो कहेइ सा दुइया। जह मलयकेउरन्नो कन्नाण चउण्हं एही ॥२३॥
कुमरस्स सयंवरकारणेण रयणागराओ नयराओ। अम्हाण सामिणीए निसुयमिणं तो दुहं पत्ता ॥२४॥
भणइ य पत्तियदिवसे मह आसा आसि जइ अहं पढमं। कुमरस्स घरणिमइं वहिस्सामियमन्नहा मरणं ॥
इय सोऊणं भणिया मए इमा सहि! करेसु मा खेयं। धीरत्तणमवलंबसु अज्जवि न हु किंचिवि विणट्ठं ॥
पढमं चिय तं ताणं गंतूण खिवेसु तस्स वरमालं। दक्खिन्ननिही कुमरो मन्निस्सइ तुज्झ अभिरुइयं ॥२७॥
एसा वेयड्ढनगसेणिपुराणं पहुरमणंगरस्स। नामेणं वेगवई कुमरी सुणिऊण कुमरगुणे ॥२८॥
अइमनुरत्ता चिट्ठइ ऊसुयभावस्स कारणं कहियं। पणयजणपत्थणाभंगभीरुणो हुंति इह गरुया ॥२९॥

इति चिन्तयन्नसौ भणित आगच्छ कुमारपार्श्वे। नीत्यर्थं मा स्मार्षीर्द्वयोस्तृतीयो भवति मूर्खः ॥१५॥
यस्माद्देहविभिन्नौ युवां चित्तेन पुनरभिन्नौ च। तस्मादुपसर्प प्रभुपादपङ्कजं, भणति कुमारोऽपि ॥१६॥
आगच्छ, ततः प्राप्तस्तयोः समीप उपविशति यावत्। तावत्सहसा कुतो द्वितीयापि हि बालिका प्राप्ता ॥१७॥
नत्वा सा पृच्छति स्वामिनि! सिद्धं प्रयोजनं नो वा?। सा भणति भण त्वमेव लज्जाऽवरुणद्धि माम् ॥१८॥
न मया किञ्चिदपि कथितं प्रयोजनं ततो भणति सैवम्। कुमार! शृणु कार्यमवहितचित्तः क्षणं भूत्वा ॥
यावदारब्धं कथयितुं किञ्चिदपि तावत्क्षणेनान्यापि। गुञ्जद्भ्रमितृभ्रमरकुलमालां मालां गृहीत्वा ॥२०॥
प्राप्ता विकसितकुवलयवदना सा भणति तदभिमुखम्। गृहाणेमां वरमालां क्षिप कुमारस्य कण्ठे ॥२१॥
सा भणति हले! सुस्थिरा भव, ततो भणति मन्त्रिनयचन्द्रः। हुं विज्ञातमेतत् परिश्रमं मा त्वं कुरु ॥२२॥
कथय पुनरुत्सुकत्वस्य कारणं ततः कथयति सा द्वितीया। यथा मलयकेतुराज्ञः कन्यानां चतसृणामेषः ॥
कुमारस्य स्वयंवरकारणेन रत्नाकराद् नगरात्। अस्माकं स्वामिन्या श्रुतमिदं ततो दुःखं प्राप्ता ॥२४॥
भणति च प्रत्ययदिवसे ममाशाऽऽसीद् यद्यहं प्रथमम्। कुमारस्य गृहिणीत्वं वहामीत्यन्यथा मरणम् ॥
इति श्रुत्वा भणितेयं मया सखि! कुरु मा खेदम्। धीरत्वमवलम्बस्वाद्यापि न खलु किञ्चिदपि विनष्टम् ॥२६॥
प्रथममेव त्वं तासां गत्वा क्षिप तस्य वरमालाम्। दाक्षिण्यनिधिः कुमारो मंस्यते तवाभिरुचितम् ॥२७॥
एषा वैताढ्यनगश्रेणिपुराणां प्रभोरनङ्गरथस्य। नाम्ना वेगवती कुमारी श्रुत्वा कुमारगुणान् ॥२८॥

ता काऊण पसायं मज्झत्तु मामियं तुमं निययं। इय सोउं नयचंदो तयभिमुहं भणइ जुत्तमिणं ॥३०॥
किंतु जणयाइं अज्जवि जीवंति कुमारसंतियाइं तओ। ताणं इमं सरूवं साहिज्जउ तो पिया होइ॥३१॥
निद्दुक्खो सि महायस! परस्स पीडं न याणसे कहवि। इय भणिउं वेगवई वरमालं खिवइ कुमरस्स ॥
भणइ य तुहप्पसाया कयकिच्चा संपयं अहं जाया। जं जुत्तं तुम्हाणं अणुट्ठियव्वं मयं पच्छा ॥३३॥
किञ्च।
मह ताओ मं इच्छइ दाउं अन्नस्स तेणिमं विहियं। इय भणिउं वेगवई वेगेण गया निये ठाणं ॥३४॥
कुमरोवि मित्तसहिओ साहइ गंतूण नियपजणयाणं। सव्वं निसिवुत्तंतं ताणंपि हु बहु मयं एयं ॥३५॥
अह अन्नया य कुमरो वाहिं वच्चेइ गयवरारूढो। ता सउणसउणपंती पए पए होइ कुमरस्स ॥३६॥
तो भणइ मंतितणयं सउणा परिभाविया तए एए?। सो भणइ कुमर! आमं कहिंति अचिरम्मि तं लाभं ॥
यत आहुः शाकुनिकाः:–
"उच्चं देशं नीचादारोहन्स्निग्धशाद्वलं हरिणः। कथयत्यायतियुक्तां लक्ष्मी वामांगमं च तथा ॥
दृष्टाः सुरतासक्ता दृश्यन्ते यदि मृगाः पथि तदानीम्। अचिरेण भवति लाभः संदेहो नात्र कर्त्तव्यः ॥
शुभमावहति वराहः संकीर्तनतो ध्रुवं प्रयाणादौ। यद्वोऽस्थितमस्तु सव सिद्धिं वृद्धोऽप्यसौ कुरुते ॥
दक्षिणमागाद् वामं प्रयाति यदि जम्बुकस्तदा यातुः। सकलमपि याति सिद्धिं विचिन्तितं त्वरितं यस्य मनसा ॥
यात्रायां दक्षिणवस्तितित्तिरिरालोकितो भवेत्सिद्ध्यै। किंतु इति विर्विदितो द्रुतस्वरः शाम्यते यस्य ॥"
इच्चाइसउणसउणोहरंजिओ जाव वच्चइ कुमारो। नयचंदेण समेओ ताव कत्तो अवगओ जाओ ॥३८॥
न गणइ सियसिणिद्धाणं मवलासारम्मि भमइ न किंपि। सिच्छाइ गच्छइ तओ परिसंतो परिमओ एसो ॥

अत्यनुरक्ता तिष्ठत्सुरसुखनिरास्य कारणं कथितम्। प्रणतजनप्रार्थनाभङ्गभीरवो भवन्तीह गुरवः ॥२९॥
तस्मात्त्वया प्रसादं मानय स्वामिनं त्वं निजम्। इति श्रुत्वा नयचन्द्रस्तदभिमुखं भणति युक्तमिदम् ॥३०॥
किन्तु जनकावद्यापि जीवतः कुमारसत्कौ ततः। तयोरिदं स्वरूपं कथ्यतां ततः प्रियो भवताम् ॥३१॥
निर्दुःखोऽसि महायशः! परस्य पीडां न जानासि कथमपि। इति भणित्वा वेगवती वरमालां क्षिपति कुमारे ॥
भणति च तव प्रसादात्कृतकृत्या सांप्रतमहं जाता। यद् युक्तं युष्माकमनुष्ठातव्यं तत्पश्चात् ॥३३॥
मम तातो मामिच्छति दातुमन्यस्मै तेनेदं विहितम्। इति भणित्वा वेगवती वेगेन गता निजं स्थानम् ॥३४॥
कुमारोऽपि मित्रसहितः कथयति गत्वा निजजनकयोः। सर्वं निशावृत्तान्तं तयोरपि बहु मतमेतत् ॥३५॥
अथान्यदा च कुमारो बहिर्गच्छति गजवरारूढः। तावत्सगुणशकुनपङ्क्तिः पदे पदे भवति कुमारस्य ॥३६॥
ततो भणति मन्त्रितनयं शकुनाः परिभाविता एते?। स भणति कुमार! आम कथयन्त्यचिरं लाभम् ॥
इत्यादिशकुनशकुनौघरञ्जितो यावद् व्रजति कुमारः। नयचन्द्रेण समेतस्तावत्कुतोऽपगतो जातः ॥३८॥

१ क. ग. [illegible] । २ ग. [illegible] । ३ [illegible] । ४ [illegible]
[illegible] ॥

इत्तो य करी पत्तो महाअरन्नस्स मज्झभागम्मि । तत्थ य दढपरिसंतो थक्को नग्गोहछायाए ॥४०॥
कुमरोवि मित्तसहिओ आरूढो तम्मि निसुणए सद्दं । एगाए तरुणीए सकरुणं विलवमाणीए ॥४१॥
तो करिणो ओयरिउं थेवपहं जाव ते गया दोवि । उग्गीरिउग्गखग्गो ता एगो खेयरो दिट्ठो ॥४२॥
एगाए रमणियाए सम्मुहमियभासिरो य जह अज्ज । मं मन्नसु भत्तारं सरेसु वा देवयं इट्ठं ॥४३॥
तो भणियं तीए महं सरणं सो नागदत्तवरकुमरो । रे दुट्ठ! तुह भएणं वरमाला जस्स कंठम्मि ॥४४॥
पुव्वं चिय पक्खित्ता, ता पाणा तस्स संतिया इण्हिं ।इय सुणिउं सो दुट्ठो जा किल घायंपि मुंचेही॥
ता हक्कंतो पत्तो कुमरो करकलियछुरियदुप्पिच्छो । मंतितणएण सद्धिं खयराभिमुहं इमं भणइ॥४६॥
निद्दय! नियंबिणीवहकलंकमलिणोव्व रे तुमं जाओ । उग्गिन्नखग्गपसरंतकंतिसामलियसव्वंगो ॥४७॥
तुह निक्किव रोसारुणपहनयणफुलिंगयाउ निवडंति । कह रे मालइदलकोमलम्मि महिलाए देहम्मि!॥
तो विरम विरम अज्जवि नहयरकुलसेहराण तुम्हाण । पुरिसोवि अपहरंतो न खमो वहिउं किमुय अबला॥
इच्चाइ कुमरवयणामएण गुरुरागगरलविहुरोवि । गयरागविसो जाओ कुमरं पइ जंपए खयरो ॥५०॥
तं मज्झ गुरू तं चेव बंधवो जेण रागजलनिहिणो । हेलाए वहिं खित्तो एसा पुण भइणिया मज्झ ॥
रमणीवि मंतितणयं पुच्छइ को एस कहसु पसिऊण । निक्कारणकरुणारसतरंगिणीनाहमाहप्पो ॥५२॥
सो भणइ नागदत्तो कुमरो सो एस जो निसीहम्मि।वरिओ वरमालाए इय सुणिउं लज्जिया बाला ॥

न गणयति शितखड्गदानं सबलप्रहारान् मन्यते न किमपि। स्वेच्छया गच्छति ततः परिश्रान्तः परिजनः स्थितः॥
ततश्च करी प्राप्तो महारण्यस्य मध्यभागे । तत्र च दृढपरिश्रान्तः स्थितो न्यग्रोधच्छायायाम् ॥४०॥
कुमारोऽपि मित्रसहित आरूढस्तस्मिन् शृणोति शब्दम् । एकस्या रमण्याः सकरुणं विलपन्त्याः ॥४१॥
ततः करिणोऽवतीर्य स्तोकपथं यावत्तौ गतौ द्वावपि । उद्गीर्णोग्रखड्गस्तावदेकः खेचरो दृष्टः ॥४२॥
एकस्या रमण्याः सम्मुखमिति भाषिता च यथाऽद्य । मां मन्यस्व भर्तारं स्मर वा देवतामिष्टाम् ॥४३॥
ततो भणितं तया मम शरणं स नागदत्तवरकुमारः । रे दुष्ट ! तव भयेन वरमाला यस्य कण्ठे ॥४४॥
पूर्वमेव प्रक्षिप्ता, तस्मात्प्राणास्तस्य संबन्धिन इदानीम्। इति श्रुत्वा स दुष्टो यावत्किल घातमपि मोक्ष्यति ॥
तावन्निषेधन् प्राप्तः कुमारः करकलितक्षुरिकादुर्दर्शः । मन्त्रितनयेन सार्धं खचराभिमुखमिदं भणति ॥४६॥
निर्दय ! नितम्बिनीवधकलङ्कमलिन इव रे त्वं जातः । उद्गीर्णखड्गप्रसरत्कान्तिश्यामलितसर्वाङ्गः ॥४७॥
तव निष्कृप ! रोषारुणप्रभनयनस्फुलिङ्गा निपतन्ति । कथं रे मालतीदलकोमले महिलाया देहे ! ॥४८॥
ततो विरम विरमाद्यापि नभश्चरकुलशेखराणां युष्माकम्। पुरुषोऽप्यप्रहरन् न क्षमो हन्तुं किमुताबला॥४९॥
इत्यादिकुमारवचनामृतेन गुरुरागगरलविधुरोऽपि । गतरागविषो जातः कुमारं प्रति जल्पति खचरः ॥५०॥
त्वं मम गुरुस्त्वमेव बान्धवो येन रागजलनिधेः । हेलया बहिः क्षिप्त एषा पुनर्भगिनी मम ॥५१॥
रमण्यपि मन्त्रितनयं पृच्छति क एष कथय प्रसद्य । निष्कारणकरुणारसतरङ्गिणीनाथमाहात्म्यः ! ॥५२॥

१ ग °लमिभोवि ।

जाव किंचि किंपि भणिही एत्तं कुमरस्स मंतियं सिद्धं । सपरीजणओवि तहा तीए पउत्ति गवेसंतो ॥
अन्नोन्नं कहिऊणं गमणागमणाइयपरं सव्वं । वेगवई परिणावइ कुमरसयासाउ तीए पिया ॥५५॥
कुमरोवि कइदिणेहिं पत्तो नियनयरपरिसरे जाव । ता पिच्छइ मुणिविंदं आगच्छंतं पहे समुहं ॥५६॥
सो भणइ मंतिपमुहं दंसणमेयाण किं सुहं असुहं ? । सो भणइ पुव्वसउणाण उत्तमो एस सउणोत्ति ॥
तो भणइ मंतिपमुहं दंसणमेयाण किं सुहं असुहं ? । ता ओयरिउं करिणो वंदसु एयाण कमजुयलं ॥५८॥
जगसिरमणिणो मुणिणो जं इह दीसंति पुन्नजोगेण । ता ओयरिउं करिणो वंदसु एयाण कमजुयलं ॥५८॥
सो कुमरेणं पढमं चिय दवरसाउ वियाणिउं सूरिं । नमिओ मंतिजुएणं सेसावि हु मुणिवरा तत्तो ॥
पहपरिस्संतं दट्ठुं मुणिगत्थं भणइ सूरिणोभिमुहं । कुमरो नयचंदजुओ जह पहु ! पसिऊण खणमेगं ॥
एलावणद्दक्खामंडवम्मि लवलीलयाण गेहम्मि । पइआसन्ने मलए वीसमह निवतणए ॥६१॥
एवंति भणिऊणं सूरी कुमरेण सह गओ तत्थ । मुणिसमुचिए पएसे उवविट्ठो सपरिवारोवि ॥६२॥
"जीवितं यौवनं लक्ष्मीर्लावण्यं प्रियसंगमः । जैनधर्मादृते सर्वमनित्यं देहिनां भवे ॥
धर्मार्थकाममोक्षाख्यपुरुषार्थप्रसाधकम् । आयुरालयकल्लोलदण्डकोदण्डचञ्चलं नृणाम् ॥
परमं कामसमं काम्यं कामिनीजनवल्लभम् । तारुण्यं तरुणीतारतारिकेवातिचञ्चलम् ॥
लसन्तो लक्ष्यमाणापि क्षयं लक्ष्मीः क्षणादपि । याति चण्डानिलोद्धूता जीमूतस्येव पद्धतिः ॥
तत्प्रभावाज्जनोऽप्यर्थं जायते दरिद्रारकः । तल्लावण्यं गिरिसत्वसरिद्वेगोपमं जनाः ॥
अभीष्टजनसङ्गोऽपि वियोगसमन्वितः । योगप्रदेशवत्तस्माद् धर्मे चैव मन. कृथाः ॥
जिनबिम्बार्चनं सेवा गुरूणां प्राणिनां दया । शमो दानं तपः शीलमेष धर्मो जिनोदितः ॥
हितकृच्छ्लाघनोऽभीष्टो रूपलावण्यकारकः । स्वर्गापवर्गसंसर्गं दत्ते किं बहुनाथवा ॥
श्रुत्वैवमादिकं धर्मं नागदत्तः क्षितीशज. । मन्त्रिपुत्रेण संयुक्तः प्रबुद्धो जिनशासने ॥"

स भणति नागदत्त कुमार. स एव यो निशीथे । वृतो वरमालयेति श्रुत्वा लज्जिता बाला ॥९३॥
सचरीजनकोऽपि तथा तस्याः प्रवृत्तिं गवेषयन् ।
यावत्किल किमपि भणिष्यति मातं कुमारस्य संबन्धि सैन्यम् । वेगवती परिणाययति कुमारसकाशात्तस्याः पिता ॥५५॥
अन्योन्यं कथयित्वा गमनागमनादिव्यतिकरं सर्वम् । तावत्पश्यति मुनिवृन्दमागच्छत् पथि संमुखम् ॥५६॥
कुमारोऽपि कतिदिनैः प्राप्तो निजनगरपरिसरे यावत् । स भणति पूर्वशकुनानामुत्तम एष शकुन इति ।
ततो भणति मन्त्रिसंमुखं दर्शनमेतेषां किं शुभमशुभम् ? । तस्मादवतीर्य करिणो वन्दस्वैतेषां क्रमयुगलम् ॥५८॥
जगच्छिरोमणयो मुनयो यदिह दृश्यन्ते पुण्ययोगेन । ततो मन्त्रियुतेन शेषा अपि हि मुनिवरास्ततः ॥५९॥
तत. कुमारेण प्रथममेव दवरकाद् विज्ञाय सूरिं । नतो मन्त्रियुतेन शेषा अपि हि मुनिवरास्ततः ॥
पथिपरिश्रान्तं दृष्ट्वा मुनिसार्थं भणति सूरेरभिमुखम् । कुमारो नयचन्द्रयुतो यथा प्रभो ! प्रसद्य क्षणमेकम्
एलावनद्राक्षामण्डपे लवलीलतानां गेहे । पथ्यातिप्रत्यासन्ने मलये विश्राम्यत नृपाङ्गजे ॥६१॥
एवमिति भणित्वा सूरिः कुमारेण सह गतस्तत्र । मुनिसमुचिते प्रदेशे उपविष्ट. सपरिवारोऽपि ॥६२॥

१ स. होउ भणियं ।

इत्थंतरे सयं चिय सो जक्खो गडयडं पकुव्वंतो । पत्तो निवस्स पासे विउव्विउं रूवमइभीमं ॥९२॥
भणइ नियपोरिसेणं मन्नसि भुवणंपि तणसमं मूढ ! । मा पभणसु नो कहियं तं मारिस्सामि अहमिहि ॥
ता सरसु इट्ठदेवं सेवं वा मज्झ तं पवज्जेसु । इय भणिउं उग्गामइ मुग्गरमेगं निवस्सुवरिं ॥९४॥
भणइ य मुंचसु नयरं सज्जो वा पोरिसंवलंवेसु । अह नियसिरकमलेणं पूयसु मह पायकमलं वा ॥९५॥
इय सोउं सविसेसं सज्झायंतो स चिट्ठई जाव । ता तत्थ कवडिजक्खो नरवइरक्खाकए पत्तो ॥९६॥
बहुसुरकयंगरक्खो कमलदलक्खो रणम्मि निउ दक्खो । तं दट्ठूणं नट्ठो भयभीओ सोवि पुरजक्खो॥
तो राया सामइयं पारइ विहिणा करित्तु संभासं । कवडिजक्खेण समयं भणइ इमं तुम्हपयनट्ठं ॥९८॥
हक्कारावसु जक्खं पडिवोहिस्सामि तं अहं जेण । उव्वासियपुरलोओ वसई दुक्खेण अन्नत्थ ॥९९॥
तो तक्खणेण सो तत्थ आणिओ तस्स सुरविसेसेहिं । पणमित्तु महारायं कयड्डिजक्खं च निवभिमुहं॥
भणइ अहो तं पुरिसो धीरत्तं तुज्झ चेव धरणीए । मज्झुवसग्गेहिं जो पवणेहिं गिरिव्व नो खुहिओ ॥१०१॥
किञ्च ।
सुत्थावत्थाए जणो नियकज्जमहो हवेइ सव्वोवि । सो विरलो विसमदसाइ जो पुणो सत्तमाकाइ ॥१०२॥
ता तुट्ठो हं नरवर ! पसिऊणं भणसु किंपि तं कज्जं । तो भणइ कवडिजक्खो अज्जवि तं पुच्छसे एयं ॥
नियनाणेणं सयमवि परिभावसु जं इमस्स मणइट्ठं । तो तक्खणेण जक्खो उवओगं देवि भणइ इम ॥
तुज्झ पसाएणं सो पुरलोओ लहउ अप्पणो रिद्धिं । तं सामियं विहेउं कवड्डिजक्खस्स साहिज्जा ॥

ततो राजा परिचिन्तयति विभीषिका काप्युत्थितैषा । अक्षतनिधि विधिना समुत्पन्नतः किमु करिष्यति ! ॥९१॥
अत्रान्तरे स्वयमेव स यक्षो गडगडं प्रकुर्वन् । प्राप्तो नृपस्य पार्श्वे विकृत्य रूपमतिभीमम् ॥९२॥
भणति निजपौरुषेण मन्यसे भुवनमपि तृणसमं मूढ ! । मा प्रभण नो कथितं त्वां मारयिष्याम्यहमधुना ॥९३॥
तस्मात्स्मरेष्टदेवं सेवां वा मम त्वं प्रपद्यस्व । इति भणित्वोत्थापयति मुद्गरमेकं नृपस्योपरि ॥९४॥
भणति च मुञ्च नगरं सद्यो वा पौरुषमवलम्बस्व । अथ निजशिरःकमलेन पूजय मम पादकमलं वा ॥९५॥
इति श्रुत्वा सविशेषं स्वाध्यायन् तिष्ठति यावत् । तावत्तत्र कपर्दियक्षो नरपतिरक्षाकृते प्राप्तः ॥९६॥
बहुसुरकृताङ्गरक्षः कमलदलाक्षो रणे निश्चितं दक्षः । तं दृष्ट्वा नष्टो भयभीतः सोऽपि पुरयक्षः ॥९७॥
ततो राजा सामायिकं पारयति विधिना कृत्वा संभाषम् । कपर्दियक्षेण समं भणतीमं युष्मत्पदनष्टम् ॥९८॥
हक्कारय यक्षं प्रतिबोधयिष्यामि तमहं येन । उद्वासितपुरलोको वसति तु खेनान्यत्र ॥९९॥
तत्क्षणेन स तत्रानीतस्तस्य सुरविशेषैः । प्रणम्य महाराजं कपर्दियक्षं च नृपाभिमुखम् ॥१००॥
भणति अहो त्वं पुरुषो धीरत्वं तवैव धरण्याम् । मदुपसर्गैः पवनैर्गिरिरिव नो क्षुभित ॥१०१॥
सुस्थावस्थायां जनो निजकार्यमहो भवति सर्वोऽपि । स विरलो विषमदशायां यः पुनः सत्त्वमालम्बते ॥१०२॥
तस्मात्तुष्टोऽहं नरवर ! प्रसद्य भण किमपि त्वं कार्यम् । ततो भणति कपर्दियक्षोऽद्यापि त्वं पृच्छस्येतत् ॥
निजज्ञानेन स्वयमपि परिभावय यदस्य मनइष्टम् । तत्क्षणेन यक्ष उपयोगं दत्त्वा भणतीदम् ॥१०४॥

तो सव्वो सुरलोओ निरुविओ तप्पुरस्स लोयाणं । आह्वणत्थं तेणवि समाणिओ सो इमं भणिओ ॥
नियनियगिहसामित्तं कुणह जणा ! निवपए नमेऊण। एसो तुम्हाण पहू तेवि हु तह चेव कुव्वंति ॥
तो भणइ निवं जक्खो एयप्पुरसामिएण तं विहियं । मह किंपि जं न कहिउं पारिज्जइ तो निवो भणइ॥
पाएण निरवराहे जणम्मि न हु कोवि मंगुलं कुणइ । मुत्तुणं खुद्दजणं अनाणुयं मच्छराइत्तं ॥१०९॥
किञ्च ।
गरुयावराहिणंपि हु अणुकंपंतीह जे महासत्ता । जम्हा जे करुणापरा तेहि चिय भूसिया धरणी ॥११०॥
ता खमसु पुरजणम्मी पुरनाहस्सावि, तो भणइ जक्खो । सो पाविओ मए च्चिय परलोयं तो भणइ राया ॥
तत्तणयं आणेउं ठवेसु रज्जम्मि, तेण तं विहियं । तो राया से सिक्खं ताण समक्खं इमं देइ ॥११२॥
नयवंतो जो पालइ दुट्ठे निग्गहइ नीइवद्धरई । दीणाणाहे समणे पोसइ तह सयणवग्गं च ॥११३॥
सो होइ निवो लोए जहत्थनामो नराण पालणओ । नियपोट्टभरणतुट्ठो न होइ नेव य पमाईवि ॥११४॥
किं ताण जीविएणं किंवा लच्छीए किंव रज्जेण। पिच्छंताणवि जाणं निवाण दुहिओ जणो होइ ? ॥
इय नवनिवमणुसासिय पुरजक्खं भणइ नरवई एवं । जिणधम्मं पडिवज्जसु तो जक्खो भणइ तं कहसु ॥
नियजीयनिव्विसेसा सव्वेवि विसेसओ दुहियसत्ता । सव्वेणवि दट्ठव्वा विवेगिणा पुण विसेसेण ॥
देवं धम्मं तत्तं सवित्थरं से कहेइ तो राया । पडिवज्जिमत्ति सो सव्वं रायाभिमुहं इमं भणइ ॥११८॥
भूसियपुहइतलाणं महाणुभावाण दंसणंपि सुहं । संसग्गी संभासो य सुहयरो पुन्नपुरिसाण ॥११९॥

तव प्रसादेन स पुरलोको लभतामात्मन ऋद्धिम् । त्वां स्वामिनं विधाय कपर्दियक्षस्य साहाय्यात् ॥१०५॥
ततः सर्वः सुरलोको निरूपितस्तत्पुरस्य लोकानाम् । आह्वानार्थं तेनापि समानीत स इद भणित ॥१०६॥
निजनिजगृहस्वामित्वं कुरुत जना ! नृपपादान् नत्वा । एष युष्माकं प्रभुस्तेऽपि हि तथैव कुर्वन्ति ॥१०७॥
ततो भणति नृपं यक्ष एतत्पुरस्वामिना तद् विहितम् । मम किमपि यन्न कथयितुं पार्यते ततो नृपो भणति ॥
प्रायेण निरपराधे जने न खलु कोऽप्यनिष्टं करोति । मुक्त्वा क्षुद्रजनमज्ञायक मत्सरावर्णिम् ॥१०९॥
गुर्वपराधमपि अनुकम्पन्त इह ये महासत्त्वाः । यस्माद्ये करुणापरास्तैरेव भूषिता धरणी ॥११०॥
तस्मात्क्षमस्व पुरजनं पुरनाथमपि, ततो भणति यक्ष । स प्रापितो मयैव परलोकं ततो भणति राजा ॥१११॥
तत्तनयमानीय स्थापय राज्ये, तेन तद्विहितम् । ततो राजा तस्मै शिक्षां तेषां समक्षमिमां ददाति ॥११२॥
नयवन्तो यः पालयति दुष्टान् निगृह्णाति नीतिबद्धरतिः । दीनानाथ श्रमणं पोषयति तथा स्वजनवर्गं च ॥
स भवति नृपो लोके यथार्थनामा नराणां पालनतः । निजोदरभरणतुष्टो न भवति नैव च प्रमादीति ॥११४॥
किं तेषां जीवितेन किंवा लक्ष्म्या किंवा राज्येन । पश्यतामपि येषां नृपाणां दुःखितो जनो भवति ? ॥११५॥
इति नवनृपमनुशास्य पुरयक्षं भणति नरपतिरेवम् । जिनधर्मं प्रतिपद्यस्व ततो यक्षो भणति तं कथय ॥११६॥
निजजीवनिर्विशेषाः सर्वेऽपि विशेषतो दुःखितसत्त्वाः । सर्वेणापि द्रष्टव्या विवेकिना पुनर्विशेषेण ॥११७॥
देवं धर्मं तत्त्वं सविस्तरं तस्य कथयति ततो राजा । प्रतिपद्य स सर्वं राजाभिमुखमिदं भणति ॥११८॥

अह पुरसुत्थं काउं कवड्डिजक्खाइयं विसज्जेउं। राया पुरओ चलिओ ता पुरजक्खेण इय भणिओ॥
जस्सोवरि तं चलिओ निवस्स सो संपयं तुह समीवे। सयमिह बद्धो एही ता तं मा वच्च तस्सुवरिं॥
तं च तहेव य जायं सेवं मन्नाविऊण सो मुक्को। अह नियनयराभिमुहं चलिओ रायावि पत्तो य॥
वेगवईए पुत्तं नियरज्जे ठाविऊण समयम्मि। पंचत्तं संपत्तो तइयभवे सिज्झिही एत्थ॥१२३॥
इय सामइए भावा इहइंपि हु नागदत्तनरनाहो। जाओ सपाडिहेरो ता करणीयं इममवस्सं॥१२४॥
सामाइयगयचित्तो सेविज्जइ देवदाणवेहिंपि। पोराणयबहुकम्मं खवेइ थेवेण कालेण॥१२५॥

॥ इति सामायिकदृष्टान्ते नागदत्तनृपकथानकं समाप्तम्॥

भूषितपृथिवीतलानां महानुभावानां दर्शनमपि शुभम्। संसर्गः संभाषश्च शुभतरः पुण्यपुरुषाणाम्॥११९॥
अथ पुरसौस्थ्यं कृत्वा कपर्दियक्षादिकं विसृज्य। राजा पुरतश्चलितस्तावत्पुरयक्षेणेति भणितः॥१२०॥
यस्योपरि त्वं चलितो नृपस्य स सांप्रतं तव समीपे। स्वयमिह बद्ध एष्यति तस्मात्त्वं मा व्रज तस्योपरि॥
तच्च तथैव च जातं सेवां मानयित्वा स मुक्तः। अथ निजनगराभिमुखं चलितो राजापि प्राप्तश्च॥१२२॥
वेगवत्याः पुत्रं निजराज्ये स्थापयित्वा समये। पञ्चत्वं संप्राप्तस्तृतीयभवे सेत्स्यत्यत्र॥१२३॥
इति सामायिके भावादिहापि हि नागदत्तनरनाथः। जातः सप्रातिहार्यस्तस्मात्करणीयमिदमवश्यम्॥१२४॥
सामायिकगतचित्तः सेव्यते देवदानवैरपि। पुराणबहुकर्म क्षपयति स्तोकेन कालेन॥१२५॥

सामाइयं गहेउं दुप्पणिहाणं करेइ जो मणसा । सो माणुव्व पमत्तो निरुंभए अप्पणो सुगई ॥१॥
तथाहि;—

जस्सावलोयणकए मन्ने सक्केण लोयणसहस्सं । विहियं तमत्थि नयरं रयणपुरं नाम विक्खायं ॥२॥
तत्थवि य धणगरिट्ठो सिट्ठी नामेण गंगदत्तोत्ति । भज्जा गुणमइनामा पुत्तो माणोत्ति ताणत्थि ॥३॥
किंचिवि कलासु कुसलो विचरइ सिच्छाए काणणाईसु । दुल्ललियमित्तसहिओ अहन्नया जिणहरे पत्तो ॥
पिच्छइ पभूयलोयं भत्तीए सूरिसंनिहाणम्मि । निसुणंतं गिहिधम्मं सम्मत्ताइं पयत्तेण ॥५॥
ता सोवि देइ कन्नं गुरुण वयणे तडिट्ठिओ संतो । तो केणवि सड्ढेणं पच्चभिनाऊण सो भणिओ ॥
उवविसमु इत्थ भणिऊण साहियं साहुनाहपायाणं । जह गंगदत्ततणओ एसो माणोत्ति वंदेइ ॥७॥
तो सविसेसं सूरी साहइ अक्खेवणिं कहं तस्स । भद्दगभावत्ताओ सुणेइ सो अवहिओ होउं ॥८॥
अग्गाहारो नामेण अत्थि गामो धणेण पडिपुन्नो । निप्पुन्नगाभिहाणो एगो कुलपुत्तओ तत्थ ॥९॥
वसइ ववसायसहिओ नवरं जं किंपि कुणइ ववसायं । तत्थ अणत्थं पावइ विढवेइ न कवड्डियं कहवि ॥
तो अन्नया य भणिओ केणवि सयणेण पाउसे पढमे । मज्झ बलद्दे गहिउं हलमेगं कुणसु किंतु तए ॥११॥
संझासमए पत्ते मज्झ घरस्स पुरोहडस्संतो । मह दिट्ठीए दंसिवि ठायव्वा पइदिणंपि ॥१२॥
तेणवि तं पडिवन्नं पइदियहं खेडिऊण खित्तम्मि । तम्मोणे तह कुणई अह वावइ सो तहिं पढमं ॥१३॥
मुग्गचावलयाइधन्नं कत्तरियं कत्तरेहिं जायंपि । तं तत्थवि तो तुसलिं वावइ सो किंपिवि वरबीयं ॥१४॥

सामायिकं गृहीत्वा दुष्प्रणिधानं करोति यो मनसा । स मान इव प्रमत्तो निरुणद्ध्यात्मनः सुगतिम् ॥१॥
यस्यावलोकनकृते मन्ये शक्रेण लोचनसहस्रम् । विहितं तदस्ति नगरं रत्नपुरं नाम विख्यातम् ॥२॥
तत्रापि च धनगरिष्ठः श्रेष्ठी नाम्ना गङ्गदत्त इति । भार्या गुणमतीनाम्ना पुत्रो मान इति तयोरस्ति ॥३॥
किंचिदपि कलासु कुशलो विचरति स्वेच्छया काननादिषु । दुर्ललितमित्रसहितोऽथान्यदा जिनगृहे प्राप्तः ॥
पश्यति प्रभूतलोकं भक्त्या सूरिसंनिधाने । शृण्वन्तं गृहिधर्मं सम्यक्त्वादिं प्रयत्नेन ॥५॥
ततः सोऽपि ददाति कर्णं गुरूणां वचने तटस्थितः सन् । ततः केनापि श्राद्धेन प्रत्यभिज्ञाय स भणितः ॥६॥
उपविशात्र भणित्वा कथितं साधुनाथपादानाम् । यथा गङ्गदत्ततनय एष मान इति वन्दते ॥७॥
ततः सविशेषं सूरिः कथयत्याक्षेपणीं कथां तस्य । भद्रकभावत्वाच्छृणोति सोऽवहितो भूत्वा ॥८॥
अग्राहारो नाम्नाऽस्ति ग्रामो धनेन परिपूर्णः । निष्पुण्यकाभिधान एकः कुलपुत्रकस्तत्र ॥९॥
वसति व्यवसायसहितः केवलं यं कमपि करोति व्यवसायम् । तत्रानर्थं प्राप्नोत्यर्जयति न कपर्दिकां कथमपि ॥
ततोऽन्यदा च भणितः केनापि स्वजनेन प्रावृषि प्रथमायाम् । मम बलीवर्दौ गृहीत्वा हलमेकं कुरु किन्तु त्वया ॥
सन्ध्यासमये प्राप्ते मम बलीवर्दौ वाटकस्यान्तः । मम दृष्ट्या दर्शयित्वा स्थापयितव्यौ प्रतिदिनमपि ॥१२॥
तेनापि तत्प्रतिपन्नं प्रतिदिवसं कृष्ट्वा क्षेत्रे । तद्वार्त्तां तथा करोत्यथ वपति स तत्र प्रथमम् ॥१३॥
मुद्गतण्डुलादिधान्यं कृत्तं कर्तरैर्जातमपि । तत् तत्रापि ततो धान्यं वपति स क्रीत्वा वरबीजम् ॥१४॥

मज्जासहीए गहिउं किंचिवि कडयाइ अङ्कयेऊण । तवणिं कुणइ सभज्जो तो से खित्तम्मि निहीति ॥
उत्तारिया जुआरी पुणोवि सो खेडए तयं खित्तं । संझासमए गोणा तस्स नियंतस्स पविसंति ॥१६॥
तव्वाडयम्मि, अह अन्नया य दिट्ठीए दंसिउं तस्स । मुक्का गोणा बाहिं तेण न नीया कहिंपि गया ॥
तो तस्स गिहे पत्तो पुच्छइ निप्पुन्नयं कहिं गोणा ?। सो भणइ तुज्झ गेहे खित्ता वाडम्मि संझाए ॥१८॥
तइं दिट्ठीए दिट्ठा, दिट्ठा सो भणइणवहिएण मए । किंतु तए नो भणियं गोणेहिं समं 'भलिज्जासु' ॥१९॥
ता मे अप्पसु गोणे निप्पुन्नो भणइ अप्पिआ चेव । इय जाए संवाए चलिया ते दोवि विवयंता ॥२०॥
नयरम्मि सचिवपासे कलहंता जंति जाव ते मग्गे । एगो तुरयारूढो पुरिसो तुरयस्स पुट्ठीए ॥२१॥
धावंतो संजाओ समुहो निप्पुन्नगस्स तो तेण । भणिओ सो जइ एयं आसं वालेसु भो पहिय ! ॥२२॥
तेणवि नियडंगाए हणिओ सो वालिउं तओ झत्ति । मम्माहओ मओ सो पडिओ सहसत्ति धरणिवट्ठे ॥
पभणेइ आसवारो तुमए किं मारिओ इमो आसो ?। सो भणइ तुज्झ वयणेण वालिओ मारिओ न उण ॥
सोवि हु लग्गो पुट्ठिं झगडयबुद्धीए जाइ तेहिं समं । तो नगरपरिसरम्मि जाया रयणी तओ तत्थ ॥२५॥
सुत्ता वडस्स उवरिं सव्वे ते सावयाण भयभीया । पच्छागयं च किंचिवि सुत्तं नडपेडयं हिट्ठा ॥२६॥
निप्पुन्नगो विचिंतइ अहह अहं कह इमाण छुट्टिस्सं । जीवंतो, ता उब्बंधिऊण मरणं सरेमित्ति ॥२७॥
इय चिंताणंतरओ नियउत्तरिएण पासयं काउं । वडसाहाए अप्पा मुक्को उल्लंबिउं तेण ॥२८॥
जरजिन्नं उत्तरियं सडत्ति तुट्टं तओ अहे पडिओ । पेडावइणो भज्जाए उवरि हिट्ठम्मि सुत्ताए ॥२९॥

भार्यासख्या गृहीत्वा किञ्चिदपि कटकाद्यर्धयित्वा । उञ्छं करोति सभार्यस्ततस्तस्य क्षेत्रे शनैः ॥१५॥
उत्तारिता युगारी पुनरपि स कृषति तत् क्षेत्रम् । सन्ध्यासमये गावौ तस्य पश्यतः प्रविशतः ॥१६॥
तद्वाटके, अथान्यदा च दृष्ट्या दर्शयित्वा तस्य । मुक्तौ गावौ बहिस्तेन न नीतौ कुत्रापि गतौ ॥१७॥
ततस्तस्य गृहे प्राप्तः पृच्छति निष्पुण्यकं कुत्र गावौ ?। स भणति तव गेहे क्षिप्तौ वाटके सन्ध्यायाम् ॥१८॥
त्वया दृष्ट्या दृष्टौ, दृष्टौ स भणत्यनवहितेन मया । किन्तु त्वया नो भणितं गोभ्यां समं 'भालयत' ॥१९॥
तस्मादर्पय मे गावौ निष्पुण्यो भणत्यर्पिताविव । इति जाते संवादे चलितौ तौ द्वावपि विवदमानौ ॥२०॥
नगरे सचिवपार्श्वे कलहायमानौ यातो यावत्तौ मार्गे । एकस्तुरगारूढः पुरुषस्तुरगस्य पृष्ठे ॥२१॥
धावन् संजातः संमुखो निष्पुण्यकस्य ततस्तेन । भणितः स यद्येतमश्वं वालय भो पथिक ! ॥२२॥
तेनापि निजयष्ट्या हतः स वालयितुं ततो झटिति । मर्माहतो मृतः स पतितः सहसेति धरणीपृष्ठे ॥२३॥
प्रभणत्यश्ववारस्त्वया किं मारितोऽयमश्वः ?। स भणति तव वचनेन वालितो मारितो न पुनः ॥२४॥
सोऽपि खलु लग्नः पृष्ठे विवादबुद्ध्या याति ताभ्यां समम् । ततो नगरपरिसरे जाता रजनिस्ततस्तत्र ॥२५॥
सुप्ता वटस्योपरि सर्वे ते श्वापदेभ्यो भयभीताः । पश्चादागतं च किञ्चिदपि सुप्तं नटपेटकमधः ॥२६॥
निष्पुण्यको विचिन्तयति अहह अहं कथमेभ्यो मोक्ष्ये । जीवन्, तस्मादुद्बध्य मरणं स्मरामीति ॥२७॥
इति चिन्तानन्तरं निजोत्तरीयेण पाशकं कृत्वा । वटशाखायामात्मा मुक्त उल्लम्बितुं तेन ॥२८॥

तो तब्भारक्कंता मया नडी तस्स पुण न रोमंपि । फुरियं, तो तब्भत्ता रोरं पइ जंपए एवं ॥३०॥
रे दुट्ठ ! मज्झ भज्जा कहं तए मारिया महापाव ! । सो भणइ न तुह भज्जामरणत्थं एवमायरियं ॥३१॥
किंतु इमाण भएणं एवं विहियं जओ इमे दोवि । मह झगडेणं लग्गा गोणतुरंगाण कज्जेण ॥३२॥
तइओ तुमंपि हुक्कसु पच्चूसे सचिवसंनिहाणम्मि । जं भणिही सो तमहं तुज्झवि उचियं करिस्सामि ॥
तो पत्ते पच्चूसे करणनिविट्ठस्स मंतिणो कहिओ । सव्वोवि य वुत्तंतो सव्वेहिंवि, भणइ तो मंती ॥
भो गोणइत्त ! किं ते दिट्ठा गोणा इमेण मुच्चंता ? । सो भणइ सचिव ! दिट्ठा परं न वुत्तं इमं वयणं ॥
जह तुह इमे बइल्ला पिच्छसु ता जामि नियगिहे अहअं । जेण ववत्था एसा पढमं चिय जंपिया आसि ॥
तत्तो तुरयाहिवई पुट्ठो सचिवेण किं तए भणियं । चालेसु इमं तुरगं, सो भणइ एवमेयंति ॥३७॥
निप्पुन्नगोवि पुट्ठो किं रे उल्लंबिओ तए अप्पा ? । सो जंपइ एयाणं भएण एवं मए विहियं ॥३८॥
तह दाणी दायव्वा बीयं भत्तं च किणाणियं जेसिं । ताण भएणवि जम्हा न बीयमित्तंपि मे वलियं ॥
किंपुण मरणंपि न मे संजायं मंदभग्गभागिस्स । इय अप्पं सोयंतस्स तस्स उइयं सुहं कम्मं ॥४०॥
तत्तो तदुवरि करुणा जाया मंतिस्स, पभणए एवं । गोणवइ नियनयणे अप्पिय गिण्हेसु तं गोणे ॥
तुरयाहिवई भणिओ नियजीहं अप्पिऊण एयस्स । गिण्हसु इमाउ तुरगं पभणइ पेडावइंपि तहा ॥४२॥
तं अवलंबसु अप्पं उच्चतराए वडस्स साहाए । एस अहो सोविस्सइ पडेसु तं उवरिमेयस्स ॥४३॥

जराजीर्णमुत्तरीयं तडदिति त्रुटितं ततोऽध पतित. । पेटकपतेर्भार्याया उपर्यधः सुप्तायाः ॥२९॥
ततस्तद्भाराक्रान्ता मृता नटी तस्य पुनर्न रोमापि । स्फुटितं, ततस्तद्भर्त्ता रोरं प्रति जल्पत्येवम् ॥३०॥
रे दुष्ट ! मम भार्या कथं त्वया मारिता महापाप ! । स भणति न तव भार्यामरणार्थमेवमाचरितम् ॥३१॥
किन्त्वनयोर्भयेनैवं विहितं यत इमौ द्वावपि । मम विद्रावणे लग्नौ गोतुरङ्गयोः कार्येण ॥३२॥
तृतीयस्त्वमपि ढौकस्व प्रत्यूषे सचिवसंनिधाने । यद् भणिष्यति स तदहं तवाप्युचितं करिष्यामि ॥३३॥
तत. प्राप्ते प्रत्यूषे करणनिविष्टस्य मन्त्रिण कथितः । सर्वोऽपि च वृत्तान्तः सर्वैरपि, भणति ततो मन्त्री ॥
भो गोमन् ! किं त्वया दृष्टौ गावावनेन मुच्यमानौ ? । स भणति सचिव ! दृष्टौ परं नोक्तमिदं वचनम् ॥
यथा तवेमौ बलीवर्दौ पश्य तावद् यामि निजगृहेऽहम् । येन व्यवस्थैषा प्रथममेव जल्पिताऽऽसीत् ॥३६॥
ततस्तुरगाधिपतिः पृष्टः सचिवेन किं त्वया भणितम् । चालयेमं तुरगं, स भणत्येवमेतदिति ॥३७॥
निष्पुण्यकः पृष्ट· किं रे उल्लम्बितस्त्वयाऽऽत्मा ? । स जल्पत्येतयोर्भयेनैवं मया विहितम् ॥३८॥
तथा करो दातव्यो द्वितीयं भक्तं च क्रियाणीतं येषाम् । तेषां भयेनापि यस्माद् न बीजमात्रमपि मे वलितम् ॥
किन्तु मरणमपि न मे संजातं मन्दभाग्यभागिनः । इत्यात्मानं शोचतस्तस्योदितं शुभं कर्म ॥४०॥
ततस्तदुपरि करुणा जाता मन्त्रिणः, प्रभणत्येवम् । गोपते निजनयने अर्पयित्वा गृहाण त्वं गावौ ॥४१॥
तुरगाधिपतिर्भणितो निजजिह्वामर्पयित्वैतस्मै । गृहाणास्मात् तुरगं प्रभणति पेटकपतिमपि तथा ॥४२॥
त्वमवलम्बयात्मानमुच्चतरायां [illegible]

चिट्ठंति गोणतुरयाइणोवि इह नयणजीहसत्ताए । हुंतीए अन्नेवि हु होंतिती गोणतुरयाई ॥४३॥
पेढालोवि निवइ मज्झावि मया ममंपि मारेइ । निम्मलसणस्स पासो तुट्टो एयस्स, नो मज्झ ॥४४॥
सो तुट्टिही जओ मे वलिरे बन्धं, कहंपि तुट्टेवि । निवडंतस्सवि पाणा नेय मए तस्स गच्चिंति ॥४५॥
इय चिंतिऊण मुक्को मज्झेहिवि दुग्गओ गओ गेहे । सन्निवेण तस्स मुक्का दाणी तग्गीवि पडिम ॥
इय सुणिउं सो माणो पइदिवसं एइ सूरिवक्खाणे । अइअविलक्खो आरोहणाए सुणूण कारे ॥४८॥
कल्लाणवं मुणिउं सूरी साहइ गिहत्थजणउचियं । सम्मत्ताईबारसविहंपि धम्मं सवित्थरओ ॥४९॥
तेनावि सो पडिवन्नो तिउगा समगंपि पइदिणं तत्तो । वंदंति देवगुरुणो, सामइयं पुण विसेसेण ॥५०॥
निच्चंपि उभयकालं, रहे ववहरइ माणओ नेय । परिवत्तवालजीओ धम्मवभावेण सो जाओ ॥५१॥
ववहरइ नन्न रहे ववहारोओ मयावि पावेण । लद्धम्मि भत्ताए ते तस्स पयच्छंति तं दव्वं ॥५२॥
इय वच्चंते काले केणवि भणम्मि मग्गए संते । नो माणयस्स दिन्नं किंचिवि मगोलयस्साति ॥५३॥
कुविएण तुणं मज्झं असंगहस्स मज्झं दिन्नं । ता जाव दस सहस्सा जाया छेयम्मि माणस्स ॥५४॥
[illegible] न मिल्लेइ । गहियम्मिवि सामइए मणम्मि माणो विचिंतेइ ॥५५॥
[illegible] । गमिअं संगइभत्ते, भविस्समत्तम्मि पुण अहयं ॥५६॥
[illegible] भणं । उरविवि हु निच्छियं तो मे सव्वेवि ते दव्वे ॥
[illegible], [illegible] गयं कमेण ववहारे । संवरिय करिस्सामि सव्वाणं उवरि वाराहे ॥५८॥

[illegible] । [illegible] गोतुरगाः ॥४३॥
[illegible] मम मामपि मारयति । नीतिगणनस्य पाशात्रुटित एतस्य, नो मम ॥४४॥
[illegible], कथमपि त्रोटयित्वा । निपततोऽपि प्राणा नैव मया तस्य गमिष्यन्ति ॥
[illegible] । सन्निवेन तस्य मुक्त [illegible] ॥
[illegible] सूरिव्याख्याने । अत्यविलक्ष आरोहणया [illegible] ॥४८॥
[illegible] । सम्यक्त्वादिद्वादशविधमपि धर्मं सविस्तरम् ॥४९॥
[illegible] । वन्दते देवगुरून्, सामायिकं पुनर्विशेषेण ॥५०॥
[illegible] । परिवर्तितवालजीवो धर्मप्रभावेण स जातः ॥५१॥
[illegible] । [illegible] ॥५२॥
[illegible] । [illegible] ॥५३॥
[illegible] । [illegible] ॥५४॥
[illegible] । [illegible] ॥५५॥
[illegible] । [illegible] पुनरहम् ॥५६॥
[illegible] । [illegible] ॥

इय निच्चलम्मि झाणे वट्टंतो सूरिणावि सो नाओ। नाणेण तओ भणिओ भो भो वज्जसु अवज्झाणं ॥

जओ ।

गहिऊणं सामइयं गिहचिंतं जो य चिंतए सड्ढो । अट्टवसट्टोवगओ निरत्थयं तस्स सामइयं ॥६०॥
इय सोउं सो जंपइ भयवं ! अत्थेण होइ धम्मोवि । ववहारेण स तुट्टो ता चिंता मह न फिट्टेइ ॥६१॥
तो भणइ मुणिवरिंदो मा एवं भणसु देसु भावेण । मिच्छादुक्कडमहुणा सोवि न से उत्तरं देइ ॥६२॥
नवरमभिग्गहजुत्तं सामइयं कुणइ नियगिहट्ठिओवि । मणसा अट्टवसट्टो तत्थवि अज्जिणइ बहुकम्मं ॥
अह अन्नया य सामाइयट्ठिओ कसिणचउद्दसीए गिहे। खुद्दामरीए छलिओ तो सो मरिउं भवे भमिओ॥
सेट्ठीवि गंगदत्तो पालेउं निक्कलंकगिहिधम्मं । ईसाणे उववन्नो तइयभवे सिज्झिही तत्थ ॥६५॥

॥ इति सामायिकप्रथमातिचारविपाके मानस्य दृष्टान्तः ॥

भविष्यति, विचाररहितं ततस्तैः सम क्रमेण व्यवहारम् । संवृत्य करिष्येऽहं बन्धकानामुपरि व्यवहारम् ॥
इति निश्चले ध्याने वर्तमानः सूरिणापि स ज्ञातः । ज्ञानेन ततो भणितो भो भो वर्जयापध्यानम् ॥५९॥

यतः ।

गृहीत्वा सामायिकं गृहचिन्तां यश्च चिन्तयति श्राद्धः । आर्तवशार्तोपगतो निरर्थकं तस्य सामायिकम् ॥
इति श्रुत्वा स जल्पति भगवन् ! अर्थेन भवति धर्मोऽपि । व्यवहारेण स त्रुटितस्तस्माच्चिन्ता मम न भ्रश्यति॥
ततो भणति मुनिवरेन्द्रो मैवं भण देहि भावेन । मिथ्यादुष्कृतमधुना सोऽपि न तस्योत्तरं ददाति ॥६२॥
केवलमभिग्रहयुक्तं सामायिकं करोति निजगृहस्थितोऽपि । मनसार्तवशार्तस्तत्राप्यर्जयति बहुकर्म ॥६३॥
अथान्यदा च सामायिकस्थितः कृष्णचतुर्दश्यां गृहे । क्षुद्रामर्याश्छलितस्ततः स मृत्वा भवे भ्रान्तः ॥६४॥
श्रेष्ठ्यपि गङ्गदत्तः पालयित्वा निष्कलङ्कगृहिधर्मम् । ईशान उपपन्नस्तृतीयभवे सेत्स्यति तत्र ॥६५॥

असमंजसाइं जंपइ गहिउं सामाइयंपि जो सड्ढो । विसढोव्व कुगइपत्तो सो सोयइ अप्पणो खलियं ॥१॥
तथाहि;—
अच्छरियाण कुलं पिव लच्छीए निवासवासभवणंव । विज्जाण निहाणं पिव नयरं इह अत्थि साकेयं ॥
तम्मि मिउमहुरभासी आसी सिट्ठी विसिट्ठजणजिट्ठो । आसधरो नामेणं भज्जा तस्सत्थि वसुहारा ॥
अट्ठमयठाणथड्ढो अहम्मसड्ढो सयावि अवियड्ढो । ताणत्थि सुओ विसढो मित्तो तस्सवि वणी निसढो ॥
धम्मम्मि दढो असढो, विसढो कुंढोव्व लोयसंतावी । वियरंति दोवि समगं वणिज्जकज्जेण देसेसु ॥५॥
अह अन्नया भमंतेहिं तेहिं पंथम्मि पहपरिब्भट्ठं । दिट्ठं मुणीण जुयलं उवविट्ठं साहिछायाए ॥६॥
भणियं विसढेण तओ एए जाणंति सव्वमवि निसढ ! । पुच्छिज्जंतु इमे ता लाभालाभाइयं किंपि ॥
इय बुद्धीए तओ ते पत्ता साहूण पायपासम्मि । नमिऊण साहुजुयलं उवविट्ठा उचियठाणम्मि ॥८॥
जिट्ठेण साहुणा ते पुट्ठा मग्गं पुरस्स कस्सावि । हसिऊण परुप्परओ मग्गं साहंति तस्स तओ ॥९॥
पुट्ठा मुणिणावि तओ किं भो तुब्भेहिं हसियमन्नोन्नं ? । नियभिप्पाओ कहिओ विसढेण मुणिस्स जह अम्हं ॥
पुच्छिस्सं लाभाई तुम्हे मग्गंपि जे न याणेह । तक्कहणं ता दूरे अम्हेहिं विणिच्छियं तुम्ह ॥११॥
तो भणइ मुणी सच्चं एयं जं जंपियं परं किंतु । दव्वपहम्मि भुल्ला लहंति मग्गं जह तहेय ॥१२॥
भावपहम्मि उ भट्ठा कट्ठेण उवंति तं पुणो कहवि । जह तुम्हे पब्भट्ठा परियडह अयाणुया भणियं ॥
तो भणियं विसढेणं एक्कं चिय बुज्झिमो वयं मग्गं । गामागराइयाणं न उणो मग्गंतरं अन्नं ॥१४॥

असमञ्जसानि जल्पति गृहीत्वा सामायिकमपि यः श्राद्धः । विसढ इव कुगतिप्राप्तः स शोचत्यात्मनः स्खलितम् ॥
आश्चर्याणां कुलमिव लक्ष्म्या निवासवासभवनमिव । विद्यानां निधानमिव नगरमिहास्ति साकेतम् ॥२॥
तस्मिन्मृदुमधुरभाष्यासीच्छ्रेष्ठी विशिष्टजनज्येष्ठः । आशाधरो नाम्ना भार्या तस्यास्ति वसुधारा ॥३॥
अष्टमदस्थानस्थोऽधर्मश्रद्धः सदाप्यविदग्धः । तयोरस्ति सुतो विसढो मित्रं तस्यापि वणिग् निशठः ॥४॥
धर्मे दृढोऽशठः, विसढः कुण्ठ इव लोकसंतापी । विचरतो द्वावपि सम वाणिज्यकार्येण देशेषु ॥५॥
अथान्यदा भ्रमद्भ्यां ताभ्यां पथि पथिपरिभ्रष्टम् । दृष्टं मुन्योर्युगलमुपविष्टं शाखिच्छायायाम् ॥६॥
भणितं विसढेन तत एतौ जानीतः सर्वमपि निशठ ! । पृच्छ्येतामिमौ तस्माल्लाभालाभादिकं किमपि ॥७॥
इति बुद्ध्या ततस्तौ प्राप्तौ साध्वोः पादपार्श्वे । नत्वा साधुयुगलमुपविष्टावुचितस्थाने ॥८॥
ज्येष्ठेन साधुना तौ पृष्टौ मार्गं पुरस्य कस्यापि । हसित्वा परस्परतो मार्गं कथयतस्तस्य ततः ॥९॥
पृष्टौ मुनिनापि ततः किं भो युवाभ्यां हसितमन्योन्यम् ? । निजाभिप्रायः कथितो विसढेन मुनेर्यथास्माकम् ॥
प्रष्टव्यौ लाभादि युष्मान् मार्गमपि ये न जानीथ । तत्कथनं तस्माद् दूरं आवाभ्यां विनिश्चितं युष्माकम् ॥
ततो भणति मुनिः सत्यमेतद् यज्जल्पितं परं किन्तु । द्रव्यपथे भ्रष्टा लभन्ते मार्गं यथा तथैव ॥१२॥
भावपथेषु भ्रष्टाः कष्टेनोत्तरन्ति तं पुनः कथमपि । यथा युवां प्रभ्रष्टौ पर्यटथोऽज्ञायकौ भणितम् ॥१३॥
ततो भणितं विसढेनैकमेव बुध्यावहे आवां मार्गम् । ग्रामाकरादिकानां न पुनर्मार्गान्तरमन्यत् ॥१४॥

तो भणइ मुणी गामाइयाण पढमो य दव्वमग्गोत्ति । नाणाइयाण बीओ विसेसओ भावमग्गोत्ति ॥१५॥
जीवाइया पयत्था जाणिज्जंतीह जेण तं नाणं । तं पुण पंचपयारं मइनाणाई मुणेयव्वं ॥१६॥
सम्मत्तं पुण वुत्तं जीवाइपयत्थसत्थसद्दहणं । देवा अरिहंता च्चिय गुरुणो य सुसाहुणो चेव ॥१७॥
तं पुण तिविहं खाइग खाओवसमं च उवसमसमुत्थं । अहवा कारगरोयगदीवगभेएण तं तिविहं ॥१८॥
चारित्तंपि य दिट्ठं पंचविहं समइयाइभेएण । इय किंचि वित्थरेणं कहिओ भो भावमग्गोत्ति ॥१९॥
जइ तुम्हेहिं कहिओ पंजुलओ अम्ह दव्वमग्गोत्ति । तह तुम्हाणं कहिओ अम्हेहिवि भावमग्गोत्ति ॥२०॥
तुम्हकहियम्मि मग्गे गच्छिस्सं वट्टमाणजोगेण । अम्हकहियम्मि मग्गे तुम्हेवि वयह जइच्छा ॥२१॥
विसट्ठेण तओ भणियं कहेह देसेण भावमग्गंपि । पडिपुन्नभावमग्गे गंतुमसत्ता जओ नाह ! ॥२२॥
सम्मत्तस्स सरूवं थूलप्पाणाइवायविरयाई । बारसविहगिहिधम्मं कहेइ साहू सवित्थरंपि ॥२३॥
तेहिंवि तं पडिवन्नं सम्मं अवहारिउं विसेसेणं । अह मुणिणो संचलिया नवकहियपहेण, तेवि गया ॥२४॥
नमिउं अभिरुइयपुरं पत्ता तत्थवि य थेवदियहेहिं । पत्तमणिच्छियलाभा चलिया ते नियपुरं पत्ता ॥२५॥
कुव्वंति जहाकहियं सम्मं सम्मत्तपाइगिहिधम्मं । सामाइए विसेसेण ताणं जत्तो इमं सुणिउं ॥२६॥
सामाइयम्मि उ कए समणो इव सावओ हवइ जम्हा । एएण कारणेणं बहुसो सामाइयं कुज्जा ॥२७॥
सामाइयट्ठियाणं जह जह उल्लसइ सुद्धपरिणामो । तह तह अणेयभवसंचियाणि कम्माणि निट्ठंति ॥२८॥
इय सामइयपराणं ताणं वच्चंति वासरा बहुया । किन्तु विसट्ठो पमाई रायकज्जाइवि भाविज ॥२९॥

ततो भणति मुनिर्ग्रामादिकानां प्रथमश्च द्रव्यमार्ग इति । ज्ञानादिकानां द्वितीयो विशेषो भावमार्ग इति ॥१५॥
जीवादिकाः पदार्था ज्ञायन्त इह येन तज्ज्ञानम् । तत् पुनः पञ्चप्रकारं मतिज्ञानादि ज्ञातव्यम् ॥१६॥
सम्यक्त्वं पुनरुक्तं जीवादिपदार्थसार्थश्रद्धानम् । देवा अर्हन्त एव गुरवश्च सुसाधव एव ॥१७॥
तत् पुनस्त्रिविधं क्षायिकं क्षायोपशमिकं चोपशमसमुत्थम् । अथवा कारकरोचकदीपकभेदेन तत् त्रिविधम् ॥१८॥
चारित्रमपि च दिष्टं पञ्चविधं सामायिकादिभेदेन । इति किञ्चिद्विस्तरेण कथितो भो भावमार्गोऽपि ॥१९॥
यथा युवाभ्यां कथितः प्राञ्जलोऽस्माकं द्रव्यमार्ग इति । तथा युवयोः कथितोऽस्माभिरपि भावमार्ग इति ॥२०॥
युष्मत्कथिते मार्गे गमिष्यामो वर्तमानयोगेन । अस्मत्कथिते मार्गे युवामपि व्रजेतां यदीच्छा ॥२१॥
विसृष्टेन ततो भणितं कथयत देशेन भावमार्गमपि । परिपूर्णभावमार्गे गन्तुमशक्तौ यतो नाथ ! ॥२२॥
सम्यक्त्वस्य स्वरूपं स्थूलप्राणातिपातविरतादिम् । द्वादशविधगृहिधर्मं कथयति साधुः सविस्तरमपि ॥२३॥
ताभ्यामपि तं प्रतिपन्नः सम्यगवधार्य विशेषेण । अथ मुनी संचलितौ तत्कथितपथेन, तावपि गतौ ॥२४॥
नत्वाऽभिरुचितपुरं प्राप्तौ तत्रापि च स्तोकदिवसैः । प्राप्तमनीप्सितलाभौ चलितौ तौ निजपुरं प्राप्तौ ॥२५॥
कुरुतो यथाकथितं सम्यक् सम्यक्त्वादिगृहिधर्मम् । सामायिके विशेषेण तयोर्यत्न इदं श्रुत्वा ॥२६॥
सामायिके तु कृते श्रमण इव श्रावको भवति यस्मात् । एतेन कारणेन बहुशः सामायिकं कुर्यात् ॥२७॥
सामायिकस्थितानां यथा यथोल्लसति शुद्धपरिणामः । तथा तथानेकभवसंचितानि कर्माणि निष्ठन्ति ॥२८॥

कयसामइओवि करेइ हासउवहासकेलिलीलाओ । वारिज्जइ मित्तेणं तहावि पगई इमा तस्स ॥३०॥
नो विरमइ एयाणं तत्तो सावयजणेण इय भणिओ । गहियसामइयनियमा हासक्खेड्डाइं वज्जंति ॥३१॥
तथा ।
कडसाइमओ पुव्विं बुद्धीए पेहिऊण भासेज्जा । सइनिरवज्जं वयणं अन्नह सामाइयं न भवे ॥३२॥
तो भणइ विसढसड्ढो किं करिमो मज्झ एरिसा पगई । वारिज्जंतोवि हु धम्मिएहिं अहियं पयट्टेमि ॥३३॥
मह पडिवेसिओ जह वारिज्जंतोवि पुत्तनत्तूहिं । अहियं निट्ठुरभासी होइ तहा अहमवि अहम्मो ॥३४॥
तो भणिओ अन्नेहिं को सो पाडोसिओ कहसु इण्हिं । सो भणइ वुड्ढसिट्ठी नामेणं आसि संतोत्ति ॥
विहवी निट्ठुरभासी पुत्तपपुत्ताइसंतइसमेओ । अह अन्नया पयत्तो वीवाहो तस्स गेहम्मि ॥३६॥
तणयदुहियाए, तत्तो पत्ते वारिज्जयस्स समयम्मि । पुत्तेण पिया भणिओ पयंपियव्वं न दुव्वयणं ॥
अन्नोवि हु भासंतो अमंगलं ताय ! वारियव्वो य । जम्हा आसन्नोच्चिय पयट्टए लग्गसमउत्ति ॥३८॥
तो भणइ सिट्ठी संतो लग्गं वा एउ मरणसमओ वा । नाहं किंचि भणिस्सं मुओव्व मुकव्व चिट्ठिस्सं ॥
तत्तो निसीहसमए सयं समुट्ठेवि संतओ सिट्ठी । अवलोइवि गहचक्कं विणिच्छिउं लग्गसमयं च ॥४०॥
सो सद्दइ नियतणयं रे रे छोहरय ! गोवसयं ठोडं । उट्ठवसु जेण लग्गं सो साहइ जइ मओ नेय ॥४१॥
तो भणियं तणएणं मा मा मा ताय ! एरिसं वयणं । भणसु कल्लाणवयणं जं चउरीए धुया चडिही ॥
चडउ चउरीइ मूलीए वावि ताहं न किंपि जंपिस्सं । जाव न एसा रंडा मह गेहाओ उ नीहरिया ॥

इति सामायिकरतयोस्तयोर्व्रजन्ति वासरा बहवः । किन्तु विसढः प्रमादी राजकथाद्यपि भाषते ॥२९॥
कृतसामायिकोऽपि करोति हासोपहासकेलिलीलाः । वार्यते मित्रेण तथापि प्रकृतिरियं तस्य ॥३०॥
नो विरमत्येताभ्यस्ततः श्रावकजनेनेति भणितः । गृहीतसामायिकनियमा हासखेलादि वर्जयन्ति ॥३१॥
कृतसामायिकः पूर्वं बुद्ध्या प्रेक्ष्य भाषेत । सदा निरवद्यं वचनमन्यथा सामायिकं न भवेत् ॥३२॥
ततो भणति विसढश्राद्धः किं कुर्मो ममेदृशी प्रकृतिः । वार्यमाणोऽपि हि धार्मिकैरधिकं प्रवर्ते ॥३३॥
मम प्रातिवेश्मिको यथा वार्यमाणोऽपि पुत्रनप्तृभिः । अधिकं निष्ठुरभाषी भवति तथाऽहमप्यधमः ॥३४॥
ततो भणितोऽन्यैः कः स प्रातिवेश्मिकः कथयेदानीम् । स भणति वृद्धश्रेष्ठी नाम्नाऽऽसीच्छान्त इति ॥३५॥
विभवी निष्ठुरभाषी पुत्रप्रपुत्रादिसंततिसमेतः । अथान्यदा प्रवृत्तो वीवाहस्तस्य गेहे ॥३६॥
तनयदुहितुः, ततः प्राप्ते विवाहस्य समये । पुत्रेण पिता भणितः प्रजल्पितव्यं न दुर्वचनम् ॥३७॥
अन्योऽपि हि भाषमाणोऽमङ्गलं तात ! वारयितव्यश्च । यस्मादासन्न एव प्रवर्तते लग्नसमय इति ॥३८॥
ततो भणति श्रेष्ठी शान्तो लग्नं वैतु मरणसमयो वा । नाहं किंचिद्भणिष्यामि मृत इव मूक इव स्थास्यामि ॥
ततो निशीथसमये स्वयं समुत्थाय शान्तः श्रेष्ठी । अवलोक्य ग्रहचक्रं विनिश्चित्य लग्नसमयं च ॥४०॥
स शब्दयति निजतनयं रे रे दारक ! गोसनं मह्यम् । उत्थापय येन लग्नं कथयामि यदि मृतो नैव ॥४१॥
ततो भणितं तनयेन मा मा मा तात ! ईदृशं वचनम् । भण कल्याणवचनं यद्विवाहमण्डपे दुहिता भविष्यति ॥

तो भणियं तणएहिं 'रंडा' मा भणसु ताय ! पढमंपि । सो भणइ तुम्हजणणी सयावि रंडा मए भणिया ।
तहवि न जाया रंडा, किं रे दुद्धाइं मंगलसएहिं । जायंति, एवमाईतब्भणियाणं तु नो संखा ॥४५॥
एवं ममावि पगई केलीकरणम्मि कम्ममूढस्स । तहवि जयणं करिस्सं सामइयं पुण न हु चइस्सं ॥४६॥
निसढो पवट्टसड्ढो सामइयं गिण्हिऊण पारेइ । अइयारपंकमुक्कं सावयधम्मंपि तह सव्वं ॥४७॥
पगईए सढो विसढो कयसामइओवि दुप्पणीहाणं । वायाए कुणइ तो तं निसढो वारेइ पइदियहं ॥४८॥
तो भणइ इमं विसढो होसि तुमं सुरवरो महिड्ढीओ । होहमहं मइल्लिओ तुहतणओ तहवि इय हसइ ॥
इय विसढनिसढसड्ढा कालेणं कवलिया समाहीए । सोहम्मे उववन्ना विसढो अप्पड्ढीओ जाओ ॥
नेमढसुरभिच्चमज्झे, तत्तो दट्ठूण तस्स गुरुरिद्धिं । नाऊण पुव्वजम्मं तत्तो झूरइ बहुं विसढो ॥५१॥
रिसेहिवि गिहिधम्मो दोहिवि परिपालिओ तहवि जाओ । अज्झवसायवसेणं एसो सामी अहं भिच्चो ॥
ही मुद्धेण मए धम्मविरुद्धं समायरंतेण । हासुवहासपरेणं हा हा हा हारिओ जम्मो ॥५३॥
वयंसंजमणं काउरिसेणं न सक्कियं काउं । सामइयमित्तकालंपि अहह अहो मोहमाहप्पं ॥५४॥
रिज्जंतेणवि निसढबंधुणा जंपियं इमं तइया । तं होसि महिड्ढीओ सुरो अहं तुज्झ मइलिओ ॥५५॥
तं सच्चं चिय जायं निसढसुरो जइवि पुव्वनेहेण । अइगउरवेण पासइ तहावि पुव्वक्कियवसेण ॥५६॥
गरुओ गलेवलंबइ मइलओ तस्स पिच्छणयकाले । तो तह खिज्जइ हियए जह दुक्खं केवली मुणइ ॥

यदतु विवादमण्डपे शून्यां यावि तावदहं न किमपि जल्पिष्यामि । यावन्नैषा रण्डा मम गेहात् निःसृता ॥
सतो भणितं तनयैः 'रण्डा' मा भण तात ! प्रथममपि । स भणति युष्मज्जननी सदापि रण्डा मया भणिता ॥
तथापि न जाता रण्डा, किं रे दुग्धानि मङ्गलशतैः । जायन्ते, एवमादितद्भणितानां तु नो संख्या ॥४५॥
एवं ममापि प्रकृतिः केलिकरणे कर्ममूढस्य । तथापि यतनां करिष्ये सामायिकं पुनर्न हि त्यक्ष्यामि ॥४६॥
निसढः प्रवृत्तश्रद्धः सामायिकं गृहीत्वा पारयति । अतिचारपङ्कमुक्तं श्रावकधर्ममपि तथा सर्वम् ॥४७॥
प्रकृत्या शठो विसढः कृतसामायिकोऽपि दुष्प्रणिधानम् । वाचा करोति ततस्तं निसढो वारयति प्रतिदिवसम् ॥
ततो भणतीमं विसढो भवसि त्वं सुरवरो महर्द्धिकः । भविष्याम्यहं मार्दङ्गिकस्त्वदीयस्तथापीति हसति ॥
इति विसढनिसढश्राद्धौ कालेन कवलितौ समाधिना । सौधर्मे उपपन्नौ विसढोऽल्पर्द्धिको जातः ॥५०॥
निसढसुरभृत्यमध्ये, ततो दृष्ट्वा तस्य गुरुकर्द्धिम् । ज्ञात्वा पूर्वजन्म ततः खिद्यते बहु विसढः ॥५१॥
द्वाभ्यामपि गृहिधर्मो द्वाभ्यामपि परिपालितस्तथापि जातः । अध्यवसायवशेनैष स्वाम्यहं भृत्यः ॥५२॥
। धिग् मुग्धेन मया धर्मविरुद्धं समाचरता । हासोपहासपरेण हा हा हा हारितं जन्म ॥५३॥
वचोव्यापारसंयमनं कापुरुषेण न शक्यं कर्तुम् । सामायिकमात्रकालमप्यहह अहो मोहमाहात्म्यम् ॥५४॥
वार्यमाणेनापि निसढबन्धुना जल्पितमिदं तदा । त्वं भवसि महर्द्धिकः सुरोऽहं तव मार्दङ्गिकः ॥५५॥
तत्सत्यमेव जातं निसढसुरो यद्यपि पूर्वस्नेहेन । अतिगौरवेण पश्यति तथापि पूर्वक्रियावशेन ॥५६॥
गुरुर्गलेऽवलम्बते मृदङ्गस्तस्य प्रेक्षणकाले । ततस्तथा खिद्यते हृदये यथा दुःखं केवली जानाति ॥

चइऊण तओ दोन्निवि महाविदेहम्मि संजमं पप्प । पाविस्संति सिवपयं उप्पाडिय केवलन्नाणं ॥५८॥

॥ इति सामायिकद्वितीयातिचारविपाके विसढनिसढकथानकं समाप्तम् ॥

च्युत्वा ततो द्वावपि महाविदेहे संयमं प्राप्य । प्राप्स्यतः शिवपदमुत्पाद्य केवलज्ञानम् ॥५८॥

अप्पडिलेहियठाणे ठाणाइ करेइ अणुवउत्तो जो । कयसामइओ सो सामलो व्व सोयइ कुगइगओ ॥१॥
तथाहि;—
चंपयजंघा कयन्नायणा य उन्नयपओहरा नयरी । कंकिल्लिपल्लवकरा मलयपुरी आसि रमणि व्व ॥२॥
तत्थ निवो नयसारो सच्छो सगुणो य तहवि गयपासो । चउजलहिमेहलमहीमहिलावत्थयलहारो व्व ॥
कुलधरसामलनामा वणिणो निवसंति तत्थ अइधणिणो । दोन्निवि पत्तियउत्ता अविउत्ता भमहिं सव्वत्थ ॥
अह पत्तम्मि वसंते संतेवि हु जो करेइणुवसंते । रइसुंदराभिहाणे उज्जाणे ते गया दोवि ॥५॥
कीलंति विविहकीलाहिं सुहिकलत्तेहिं परिगया जाव । ता अक्कंदरवोहो समुट्ठिओ पुव्वदिसिहुत्तं ॥६॥
किं किंति जंपमाणा उत्तालगईए जाव गच्छंति । ता पिच्छंति पभूयं लोयं पिंडीकयं तत्थ ॥७॥
एगे भणंति ओसहमन्ने कुव्वंति सिढिआईय । केइ गुरुमुक्कपुक्का रुयंति कुट्टंति हिययाइं ॥८॥
तो पुट्ठो कोवि नरो कुलधरवणिणा किमित्थ बहुलोओ । अक्कंदपरो दीसइ, सो जंपइ संपयं एत्थ ॥
कीलत्थं संपत्तो पत्तरूवो धणेसवणितणओ । नामेण मलयचंदो इंदो इव अच्छराहिं समं ॥१०॥
नियभज्जाहिं समेओ कीलंतो काणणम्मि किण्हेण । सप्पेण सो दट्ठो तो विलवइ एस इय लोओ ॥
अह उवयारं नाउं विज्जाहरविंदपरिगओ एगो । चारणसमणो पत्तो तत्थ गओ तेवि पिच्छंति ॥१२॥
कहियं सेट्ठिस्स तओ तेहिं जहा एस मुणिवरो सव्वं । जाणइ विज्जासिद्धो गयणे अवि भमइ सच्छंदं ॥
तुह तणयं जीवावइ एसो अब्भत्थिओ इह लहुंपि । गंतूण भणसु एवं करुणा गुरुमायरं साहुं ॥१४॥

अप्रतिलेखितस्थाने स्थानादि करोत्यनुपयुक्तो यः । कृतसामायिकः स श्यामल इव शोचति कुगतिगतः ॥१॥
चम्पकजङ्घा कमलका(ला)ननोन्नतपयोधरा नगरी । कङ्केल्लिपल्लवकरा मलयपुर्यासीद् रमणीव ॥२॥
तत्र नृपो नयसारः स्वच्छः सगुणश्च तथापि गतपाशः । चतुर्जलधिमेखलामहीमहिलावक्षःस्थलहार इव ॥३॥
कुलधरश्यामलनामानौ वणिजौ निवसतस्तत्रातिधनिनौ । द्वावपि परियुक्तावियुक्तौ भ्रमतः सर्वत्र ॥४॥
अथ प्राप्ते वसन्ते शान्तानपि मन्तु यः करोत्यनुपशान्तान् । रतिसुन्दराभिधाने उद्याने तौ गतौ द्वावपि ॥५॥
क्रीडतो विविधक्रीडाभिः सुहृत्कलत्रैः परिगतौ यावत् । तावदाक्रन्दरवोऽत्र समुत्थितः पूर्वदिगभिमुखम् ॥६॥
किं किमिति जल्पन्तावुत्तालगत्या यावद् गच्छतः । तावत्पश्यतः प्रभूतं लोकं पिण्डीकृतं तत्र ॥७॥
एके भणन्त्यौषधमन्ये कुर्वन्ति शिक्यादिकम् । केचिन्मुक्तगुरुपूत्कारा रुदन्ति कुट्टयन्ति हृदयानि ॥८॥
ततः पृष्टः कोऽपि नरः कुलधरवणिजा किमत्र बहुलोकः । आक्रन्दपरो दृश्यते, स जल्पति साम्प्रतमत्र ॥९॥
क्रीडार्थं संप्राप्तः प्राप्तरूपो धनेशवणिक्तनयः । नाम्ना मलयचन्द्र इन्द्र इवाप्सरोभिः समम् ॥१०॥
निजभार्याभिः समेतः क्रीडन् कानने कृष्णेन । सर्पेण स दष्टस्ततो विलपत्येष इति लोकः ॥११॥
अथोपकारं ज्ञात्वा विद्याधरवृन्दपरिगत एकः । चारणश्रमणः प्राप्तस्तत्र गतास्तेऽपि पश्यन्ति ॥१२॥
कथितं श्रेष्ठिनस्ततस्तैर्यथैष मुनिवरः सर्वम् । जानाति विद्यासिद्धो गगनेऽपि भ्रमति स्वच्छन्दम् ॥१३॥
तव तनयं जीवयत्येषोऽभ्यर्थित इह लघ्वपि । गत्वा भणैवं करुणागुरुमाकरं साधुम् ॥१४॥

तेणवि तहेव विहियं गंतूणब्भत्थिओ जह मुणिंद ! । मह पुत्तो सप्पेणं कयंतकप्पेण डसिउत्ति ॥१५॥
ता काऊण पसायं माणुसभिक्खं पयच्छ मह इण्हिं । जीवावसु सोलसहिं भज्जाहिं समन्नियं एयं ॥१६॥
जा किंचि मुणिवरिंदो न भणइ विज्जाहरेण तो भणियं । जइ एए मुणिवसहा विरया भो मंततंताण ॥१७॥
उवएसं देमि अहं करुणाए तुज्झ जह नियं तणयं । मुंचसु मुणिपायाणं पुरओ धरणीए आणेउं ॥१८॥
तच्चरणरेणुरंजियतणुस्स उत्तरइ जेण विसवेगो । तेणवि तहत्ति विहियं अह तस्स मुणिप्पभावेण ॥१९॥
तह विज्जाहरपच्छंन्नसरियविसघाइमंतमाहप्पा । रविकरतवियंव हिमं विलयं पत्तं विसं झत्ति ॥२०॥
सुत्तविउद्धुव्व तओ सिट्ठिसुओ उट्ठए भणइ एवं । किं एसो मेलाओ को एसो मुणिवरो ताय ! ॥२१॥
तो कहइ तस्स सव्वं तो सो उट्ठेइ वंदइ मुणिंदं । भणइ य विसहरयन्थो सामिय ! जीवाविओ तुमए ॥
तो भणइ मुणी भो भो ! अहिस्स एगस्स तुह विसं नट्ठं । अज्जवि य मोहअहिणो विसेण घत्थोसि नं बाढं ॥
तथाहि:—
अट्ठमयट्ठाणफणी रइअरइसुभीमलोलरसणालो । हासभयभीमदाढो मोहमहाविसहरो रुंदो ॥२४॥
एएण जयं डसियं चेयइ नय किंचि अत्तणो किच्चं । अन्नाणगरलघारियहारियनियकज्जपरमत्थं ॥२५॥
जइ कहवि गुरुनरिंदो सद्देसणअमयवारिधाराहिं । अहिसिंचइ तड्डक्कं तहवि न सम्मं परिच्छेइ ॥२६॥
जइ पुण स कम्मजावं उवएससुमंतदाणओ देइ । तहवि हु सिरं धुणेइ सम्मं न सुणेइ, अह कहवि ॥२७॥
भवियव्वयावसेणं कस्सवि पुन्नाणुभावओ चेव । गुरुगारुडियपउत्तो मंतो अवणेइ मोहविसं ॥२८॥

तेनापि तथैव विहितं गत्वाभ्यर्थितो यथा मुनीन्द्र ! । मम पुत्रः सर्पेण कृतान्तकल्पेन दष्ट इति ॥१५॥
तस्मात्कृत्वा प्रसादं मानुषभिक्षां प्रयच्छ ममेदानीम् । जीवय षोडशभिर्भार्याभिः समन्वितमेनम् ॥१६॥
यावत्किञ्चिन्मुनिवरेन्द्रो न भणति विद्याधरेण ततो भणितम् । यद्येते मुनिवृषभा विरता भो मन्त्रतन्त्रेभ्यः ॥
उपदेशं ददाम्यहं करुणया तव यथा निजं तनयम् । मुञ्च मुनिपादयोः पुरतो धरण्यामानीय ॥१८॥
तच्चरणरेणुरञ्जिततनोरुत्तरति येन विषवेगः । तेनापि तथेति विहितमथ तस्य मुनिप्रभावेण ॥१९॥
तथा विद्याधरप्रच्छन्नस्मृतविषघातिमन्त्रमाहात्म्यात् । रविकरतप्तमिव हिमं विलयं प्राप्तं विषं झगिति ॥२०॥
सुप्तविबुद्ध इव ततः श्रेष्ठिसुत उत्तिष्ठति भणत्येवम् । किमेष मेलः क एष मुनिवरस्तात ! ॥२१॥
ततः कथयति तस्य सर्वं ततः स उत्तिष्ठति वन्दते मुनीन्द्रम् । भणति च विषधरग्रस्तः स्वामिन् ! जीवितस्त्वया ॥
ततो भणति मुनिर्भो भोः ! एकस्याहेस्तव विषं नष्टम् । अद्यापि मोहाहेर्विषेण ग्रस्तोऽसि ननु बाढम् ॥२३॥
अष्टमदस्थानफणो रत्यरतिसुभीमलोलरसनः । हासभयभीमदंष्ट्रो मोहमहाविषधरः पीनः ॥२४॥
एतेन जगद्दष्टं चेतति न च किञ्चिदात्मनः कृत्यम् । अज्ञानगरलघातितहारितनिजकार्यपरमार्थम् ॥२५॥
यदि कथमपि गुरुनरेन्द्रः सद्देशनामृतवारिधाराभिः । अभिषिञ्चति तद्दष्टं तथापि न सम्यक्परिच्छिनत्ति ॥
यदि पुनः स कर्मजापमुपदेशसुमन्त्रदानतो ददाति । तथापि हि शिरो धुनाति सम्यग् शृणोति, अथ कथमपि ॥
भवितव्यतावशेन कस्यापि पुण्यानुभावत एव । गुरुगारुडिकप्रयुक्तो मन्त्रोऽपनयति मोहविषम् ॥२८॥

ता अज्जवि मोहमहाअहिविसवेगा फुरंति तुह धाउं । ताणुत्तारणहेउं तम्हा जत्तं कुणसु भद्द ! ॥२९॥
तो भणइ मलयचंदो तुम्ह पसाएण तेवि विसवेगा । गच्छिस्संति सुदूरे रविकरनिहयव्व तमनियरा ॥
जम्हा तुमे समत्था मोहविसुच्छायणेवि, ता पसिउं । तप्पडियारं तं कुणह जेण सो मं न पीडेइ ॥३१॥
तो भणइ गुरू निसुणसु पढमं सम्मत्तमंडलं पढमं । लिहिउं सिरखावंधो कायव्वो तुज्झ अम्हेहिं ॥३२॥
जइधम्मवरममंतो दायव्वो तुज्झ सो विहीए तओ । सेवेयव्वो तो सो मोहविसं सव्वमवि हरिही ॥३३॥
इच्चाइदेसणाए पडिबोहेउं कलत्तसंजुत्तं । तं मलयचंदनामं सिट्ठिसुयं दिक्खए साहू ॥३४॥
कुलधरसामलवणिणो तेवि हु सम्मत्त देसचरणं च । पडिवन्ना अन्नेवि हु सम्मत्तं केवि किंपि वयं ॥३५॥
सिट्ठिधणेसोऽवि तहा पडिवज्जइ देसविरइमक्खंडं । सह मलयचंदमुणिणा विहरइ साहूवि अन्नत्थ ॥३६॥
कुलधरसामलसंदद्दा पसंसमाणा मुणि मलयचंदं । नियनियगिहेसु पत्ता पालिंति विहीए गिहिधम्मं ॥३७॥
सविसेसं सामइए कुणंति जत्तं सुणंति सिद्धंतं । गीयत्थसाहुमूले सामइयगुणे य तह एए ॥३८॥
जह समभावो साहू सावज्जं चयइ कुणइ निरवज्जं । तह सावगोवि सम्मं रागद्दोसे परिहरंतो ॥३९॥
साहुव्व सो य तइया कम्मं निज्जरइ बंधई अप्पं । परिमियकालं जावइ इरियासमियाइगुणजुत्तो ॥४०॥
सो हु तदब्भासाओ खविऊणं चरणमोहणीयंपि । अचिरेणं चिय पावइ सव्वचरित्तंपि पाएण ॥४१॥
इइ कारणाउ निच्चं कायव्वं सावगेण सामइयं । इय सोउं पइदियहं तं ते गिण्हंति सविसेसं ॥४२॥
अह कालेण पमायइ सामइए सामलो कुकम्मवसा । अप्पडिलेहियअपमज्जिएवि ठाणे निसीएइ ॥४३॥

तस्मादद्यापि, मोहमहाहिविषवेगा स्फुरन्ति तव धातुम् । तेषामुत्तारणहेतोस्तस्माद्यत्नं कुरुष्व भद्र ! ॥२९॥
ततो भणति मलयचन्द्रस्तव प्रसादेन तेऽपि विषवेगाः । गमिष्यन्ति सुदूरे रविकरनिहता इव तमोनिकराः ॥
यस्माद्यूयं समर्था मोहविषोच्छादनेऽपि, तस्मात्प्रसीद । तत्प्रतिकारं तं कुरुत येन स मां न पीडयति ॥३१॥
ततो भणति गुरुः शृणु सम्यक्सम्यक्त्वमण्डलं प्रथमम् । लिखित्वा शिखाबन्धः कर्तव्यस्तवास्माभिः ॥३२॥
यतिधर्मवरममन्त्रो दातव्यस्तव स विधिना ततः । सेवितव्यस्ततः स मोहविषं सर्वमपि हरिष्यति ॥३३॥
इत्यादिदेशनया प्रतिबोध्य कलत्रसंयुक्तम् । तं मलयचन्द्रनामानं श्रेष्ठिसुतं दीक्षते साधुः ॥३४॥
कुलधरश्यामलवणिजौ तावपि हि सम्यक्त्वं देशचरणं च । प्रतिपन्नावन्येऽपि हि सम्यक्त्वं केऽपि किमपि व्रतम् ॥
श्रेष्ठिधनेशोऽपि तथा प्रतिपद्यते देशविरतिमखण्डाम् । सह मलयचन्द्रमुनिना विहरति साधुरप्यन्यत्र ॥३६॥
कुलधरश्यामलश्राद्धौ प्रशंसन्तौ मुनिं मलयचन्द्रम् । निजनिजगृहेषु प्राप्तौ पालयतो विधिना गृहिधर्मम् ॥३७॥
सविशेषं सामायिके कुरुतो यत्नं शृणुतः सिद्धान्तम् । गीतार्थसाधुमूले सामायिकगुणांश्च तथैतान् ॥३८॥
यथा समभावः साधुः सावद्यं त्यजति करोति निरवद्यम् । तथा श्रावकोऽपि सम्यग्रागद्वेषौ परिहरन् ॥३९॥
साधुरिव स च तदा कर्म निर्जरयति बध्नात्यल्पम् । परिमितकालं यावदीर्यासमित्यादिगुणयुक्तः ॥४०॥
स खलु तदभ्यासात्क्षपयित्वा चरणमोहनीयमपि । अचिरेणैव प्राप्नोति सर्वचारित्रमपि प्रायेण ॥४१॥
इति कारणान्नित्यं कर्तव्यं श्रावकेण सामयिकम् । इति श्रुत्वा प्रतिदिवसं ततौ गृह्णीतः सविशेषम् ॥४२॥

वोसिरइ काइयाई अपमज्जियथंडिलम्मि ठाएइ । काउस्सग्गेण तहा कंडुयइ पमज्जिउं नेय ॥४४॥
तो कुलधरो निसेहइ मा मा दुप्पणिहियत्तणं कुणसु । सामइए अइयारो होइ कुणंतस्स तुह एवं ॥४५॥
अनिरिक्खियापमज्जियथंडिल्ले ठाणमाइ सेवंतो । हिंसाभावेवि न सो कडसामइओ पमायाओ ॥४६॥
सो भणइ किं करेमी तक्काले सुमरई न मे किंपि । पडिलेहणाइ तो तं बंधव ! पेहेसि मह छिद्दं ॥४७॥
तो कुलधरो उविक्खइ तहवि हु सामाइयस्स गहणम्मि । न य सो चयइ पयत्तं मुणिऊण फलं इमस्स तओ ॥
दुप्पणिहियकाएणं करेइ सामाइयं तहवि एसो । इय सइयारं काउं सामइयं सो दिवं पत्तो ॥४९॥
अप्पड्ढिओ य जाओ इयरो सामाइयं निरइयारं । पालेउं पज्जंते अणसणविहिणा मरेऊण ॥५०॥
सोहम्मे उववन्नो हरिसामाणियसुरो सरेऊण । नियमित्तं संपत्तो तस्स सयासे तहिं चेव ॥५१॥
सो तं पिच्छिय पुच्छइ को सि तुमं, सो भणेइ तुह मित्तं । सो हं कुलधरनामा अवहिन्नाणेण सो मुणिउं ॥
सव्वं नियवुत्तंतं तो झूरइ तस्स पासिउं रिद्धिं । हद्धी मज्झ पमाओ फलिओ एयस्स अपमाओ ॥५३॥
सरिसेहिं सम्मत्तं पडिवन्नं देसविरइरयणं च । एगगुरुणो समीवे तहवि हु इय अंतरं जायं ॥५४॥
इच्चाइ झूरिऊणं पभणइ बंधव ! तया मए तुज्झ । उवएसामयपाणं न कयं कन्नेवि मूढेण ॥५५॥
तत्तो चविउं दोन्निवि महाविदेहम्मि संजमं पप्प । संपावियवरनाणा ते सिज्झिस्संति तइयभवे ॥५६॥

॥ इति सामायिकव्रते तृतीयातिचारविपाके सामजकथानकं समाप्तम् ॥

अथ कालेन प्रमाद्यति सामायिके श्यामलः कुकर्मवशात् । अप्रतिलेखिताप्रमार्जितेऽपि स्थाने निषीदति ॥
व्युत्सृजति कायिक्याद्यप्रमार्जितस्थण्डिले तिष्ठति । कायोत्सर्गेण तथा कण्डूयति प्रमार्ज्य नैव ॥४४॥
ततः कुलधरो निषेधति मा मा दुष्प्रणिहितं कुरु । सामायिकेऽतिचारो भवति कुर्वतस्त्वेवम् ॥४५॥
अनिरीक्षिताप्रमार्जितस्थण्डिले स्थानादि सेवमानः । हिंसाभावेऽपि न स कृतसामायिकः प्रमादात् ॥४६॥
स भणति किं करोमि तत्काले स्मर्यते न मया किमपि । प्रतिलेखनादि ततस्त्वं बान्धव ! प्रेक्षसे मम छिद्रम् ॥
ततः कुलधर उपेक्षते तथापि हि सामायिकस्य ग्रहणे । न च स त्यजति प्रयत्नं ज्ञात्वा फलमस्य ततः ॥
दुष्प्रणिहितकायेन करोति सामायिकं तथाप्येषः । इति सातिचारं कृत्वा सामायिकं स दिवं प्राप्तः ॥४९॥
अल्पर्द्धिकश्च जात इतरः सामायिकं निरतिचारम् । पालयित्वा पर्यन्तेऽनशनविधिना मृत्वा ॥५०॥
सौधर्म उपपन्नो हरिसामानिकसुरः स्मृत्वा । निजमित्रं संप्राप्तस्तस्य सकाशे तत्रैव ॥५१॥
स तं दृष्ट्वा पृच्छति कोऽसि त्वं, स भणति मित्त्रम् । सोऽहं कुलधरनामाऽवधिज्ञानेन स ज्ञात्वा ॥५२॥
सर्वं निजवृत्तान्तं ततः खिद्यते तस्य दृष्ट्वा ऋद्धिम् । हा धिग् मम प्रमादः फलित एतस्याप्रमादः ॥५३॥
सदृशाभ्यां सम्यक्त्वं प्रतिपन्नं देशविरतिरत्नं च । एकगुरोः समीपे तथापि खल्वित्यन्तरं जातम् ॥५४॥
इत्यादि खित्वा प्रभणति बान्धव ! तदा मया तव । उपदेशामृतपानं न कृतं कर्णेऽपि मूढेन ॥५५॥
ततश्च्युत्वा द्वावपि महाविदेहे संयमं प्राप्य । संप्राप्तवरज्ञानौ तौ सेत्स्यतस्तृतीयभवे ॥५६॥

कालावहिं न पूरइ गहिउं सामाइयं जहिच्छो वा । तक्करणे वरुणो इव सहेइ कुगईसु दुक्खाइं ॥१॥
तथाहि;—
परिभमिररमणिकरचरणरणिरमणिवलयनेउररवेहिं । पाहाउयतूररवो खलिज्जए जम्मि तं नयरं ॥२॥
नामेणं नंदिवद्धणमिह पुरसामी रविव्व सूरनिवो । पडिहयअरितिमिरोहो तहवि हु नो कहवि सत्तागो ॥
तह सिट्ठी पुरसिट्ठी वसइ तहिं सुंदरोत्ति नामेण । वरुणधरणाभिहाणा तस्स य तणया नयपहाणा ॥
अह अन्नया नईए कूले केलीए जाव कीलंति । ताव सहसत्ति कत्तो पत्तो चारणमुणी तत्थ ॥५॥
पणओ तेहिं तओ सो धम्मं साहेइ महुरवाणीए । सम्मत्ताइं सव्वं जइगिहिभेएहिं तो तेहिं ॥६॥
पडिवन्नो गिहिधम्मो पढमसमत्थेहिं थेवदियहेहिं । नाओ जहट्ठिओ सोणुट्ठंति पराए भत्तीए ॥७॥
सामाइयगहणं पइ पइदियहमहिग्गहं विहेऊण । गिण्हंति दोवि समगं वरुणो धरणो य ते विहिणा ॥८॥
किंतु अवहिं न पूरइ वरुणो सामाइयं गहेऊणं । कज्जम्मि समुप्पन्ने पुन्नपइन्नोव्व पारेइ ॥९॥
तो धरणो पन्नवई वरुणं एवं न जुज्जए काउं । घडियदुगंपि न पालसि सामइयं सम्मभावेण ॥१०॥
अन्यत्राप्युक्तम्;—
काऊण तक्खणं चिय पारेइ करेइ वा जहिच्छाए । अणवट्ठियसामइयं अणायराओ न तं सुद्धं ॥११॥
अणवट्ठियस्स कज्जं सिज्झइ इहलोइयंपि नो जम्हा । इह अत्थे चारहडो दिट्ठंतो चाडुयाणोत्ति ॥१२॥
तथाहि;—
गामम्मि सालिगामे निवसइ एगो समुद्दधुरो सूरो । नामेण गुणेण य तस्स भारिया सिरिमई नाम ॥

कालावधिं न पूरयति गृहीत्वा सामायिकं यथेच्छो वा । तत्करणे वरुण इव सहते कुगतिषु दुःखानि ॥१॥
परिभ्रमितृरमणीकरचरणरणितमणिवलयनूपुररवैः । प्राभातिकतूर्यरवः स्खल्यते यस्मिंस्तन्नगरम् ॥२॥
नाम्ना नन्दिवर्धनमिह पुरस्वामी रविरिव सूरनृपः । प्रतिहतारितिमिरौघस्तथापि हि नो कथमपि सत्रासः ॥
तथा श्रेष्ठी पुरश्रेष्ठी वसति तत्र सुन्दर इति नाम्ना । वरुणधरणाभिधानौ तस्य च तनयौ नयप्रधानौ ॥४॥
अथान्यदा नद्याः कूले केल्या यावत्क्रीडतः । तावत्सहसेति कुतः प्राप्तश्चारणमुनिस्तत्र ॥५॥
प्रणतस्ताभ्यां ततः स धर्मं कथयति मधुरवाण्या । सम्यक्त्वादि सर्वं यतिगृहिभेदाभ्यां ततस्ताभ्याम् ॥६॥
प्रतिपन्नो गृहिधर्मः प्रथमासमर्थाभ्यां स्तोकदिवसैः । ज्ञातो यथास्थितः सोऽनुतिष्ठतः परया भक्त्या ॥७॥
सामायिकग्रहणं प्रति प्रतिदिवसमभिग्रहं विधाय । गृह्णीतो द्वावपि समं वरुणो धरणश्च तौ विधिना ॥८॥
किन्त्ववधिं न पूरयति वरुणः सामायिकं गृहीत्वा । कार्ये समुत्पन्ने पूर्णप्रतिज्ञ इव पारयति ॥९॥
ततो धरणः प्रज्ञापयति वरुणमेवं न युज्यते कर्तुम् । घटिकाद्विकमपि न पालयसि सामयिकं सम्यग्भावेन ॥
कृत्वा तत्क्षणमेव पारयति करोति वा यथेच्छम् । अनवस्थितसामायिकमनादरात्तन्न शुद्धम् ॥११॥
अनवस्थितस्य कार्यं सिध्यत्यैहलौकिकमपि नो यस्मात् । इहार्थे चारभटो दृष्टान्तश्चाटुयान इति ॥१२॥
ग्रामे शालिग्रामे निवसत्येकः समुद्रधुरः शूरः । नाम्ना गुणेन च तस्य भार्या श्रीमती नाम ॥१३॥

ताण सुओ चारहडो नामेण गुणेण अत्थि सुपसिद्धो । सो जोव्वणम्मि पत्तो ओलग्गइ नरवइं भीमं ॥
अन्नोवि तस्स मित्तो नामेणं मोहणो नरवइस्स । ओलग्गइ सोवि तओ अभोयणेणं विसेसेण ॥१५॥
पच्चूसे उट्ठेउं दोवि हु गच्छंति रायपासम्मि । नमिऊणं चारहडो खणाउ उट्ठेवि गच्छेइ ॥१६॥
बीओ मोहणनामा ता चिट्ठइ नरवरस्स पासम्मि । जा जिमिऊणं राया सिज्जाए ठाइ समयम्मि ॥१७॥
तो उट्ठिऊण बाहिं गंतुं भुंजेइ पुणवि समयम्मि । आगच्छइ निवपासे तहेव पिच्छेइ तं राया ॥१८॥
चारहडो उण अंतंतराओ कज्जंतरेण गच्छेइ । तो पिच्छइ भूवालो सेवाए अंतरं ताण ॥१९॥
अह अन्नया नरिंदो भोत्तुं सिज्जाए ठाइ जा तत्तो । निसुणइ पुरस्स मज्झे लोयाणं बहलतुमुलरवं ॥२०॥
तो संभंतो राया मोहणमाइसइ जह तुमं गंतुं । पुरमज्झे अवलोयसु को हेऊ तुमुलसद्दस्स ॥२१॥
तो मोहणोवि गंतुं जा पिच्छइ करिवरं विगयमिंठं । भंजंतं चूरंतं घरहट्टाईणि पुरमज्झे ॥२२॥
तो हक्किओ करिंदो तेण तओ संमुहं समुच्छलिउं । गयसिक्खाकुसलेणं वसीकओ मोहणेण लहुं ॥
तो पडिहारो गंतुं साहइ सव्वंपि नरवइस्स तयं । कोऊहलेण राया संपत्तो तत्थ ठाणम्मि ॥२४॥
करिखंधगयं दट्ठुं तं तो चिंतेइ नरवई एवं । तुमुलपरिजाणणट्ठा पट्ठविओ न उण इइ काउं ॥२५॥
तो रंजिएण रन्ना दिन्नो सो चेव तस्स वरहत्थी । सह विसयावासेहिं मंडलियपयम्मि संठविओ ॥२६॥
तो चारहडो चिंतइ एएण मएवि सेविओ एसो । एयस्स इयप्पसायं वियरइ नो मज्झ पुण किंपि ॥२७॥
तहवि हु सो ओलग्गइ तहेव अणवट्ठिओ, तओ राया । मज्झन्ने परिचिंतइ चारहडस्सावि वियरेमि ॥

तयोः सुतश्चारभटो नाम्ना गुणेनास्ति सुप्रसिद्धः । स यौवने प्राप्तोऽवलगति नरपतिं भीमम् ॥१४॥
अन्योऽपि तस्य मित्रं नाम्ना मोहनो नरपतिम् । अवलगति सोऽपि ततोऽभोजनेन विशेषेण ॥१५॥
प्रत्यूष उत्थाय द्वावपि हि गच्छतो राजपार्श्वे । नत्वा चारभटः क्षणादुत्थाय गच्छति ॥१६॥
द्वितीयो मोहननामा तावत्तिष्ठति नरवरस्य पार्श्वे । यावज्जिमित्वा राजा शय्यायां तिष्ठति समये ॥१७॥
तत उत्थाय बहिर्गत्वा भुङ्क्ते पुनरपि समये । आगच्छति नृपपार्श्वे तथैव पश्यति तं राजा ॥१८॥
चारभटः पुनरन्तरान्तरा कार्यान्तरेण गच्छति । ततः पश्यति भूपालः सेवायामन्तरं तयोः ॥१९॥
अथान्यदा नरेन्द्रो भुक्त्वा शय्यायां तिष्ठति यावत्ततः । शृणोति पुरस्य मध्ये लोकानां बहलतुमुलरवम् ॥
ततः संभ्रान्तो राजा मोहनमादिशति यथा त्वं गत्वा । पुरमध्येऽवलोकस्व को हेतुस्तुमुलशब्दस्य ॥२१॥
ततो मोहनोऽपि गत्वा यावत्पश्यति करिवरं विगतहस्तिपकम् । भञ्जन्तं चूर्णयन्तं गृहहट्टादीनि पुरमध्ये ॥
ततो हक्कितः करीन्द्रस्तेन ततः संमुखं समुच्छल्य । गजशिक्षाकुशलेन वशीकृतो मोहनेन लघु ॥२३॥
ततः प्रतिहारो गत्वा कथयति सर्वमपि नरपतेस्तत् । कुतूहलेन राजा संप्राप्तस्तत्र स्थाने ॥२४॥
करिस्कन्धगतं दृष्ट्वा तं ततश्चिन्तयति नरपतिरेवम् । तुमुलपरिज्ञानार्थं प्रस्थापितो न पुनरिति कर्तुम् ॥२५॥
ततो रञ्जितेन राज्ञा दत्तः स एव तस्मै वरहस्ती । सह विषयावासैर्मण्डलिकपदे संस्थापितः ॥२६॥
ततश्चारभटश्चिन्तयत्येतेन मयापि सेवित एषः । एतस्मा इति प्रसादं वितरति नो मह्यं पुनः किमपि ॥२७॥

किंचिवि गामाईयं हक्कारावइ तयंपि तो तत्थ । पडिहाराओ, सो नत्थि तत्थ इय कहइ सो रन्नो ॥
अणवट्ठिओ य एसो पडिहारो विन्नवेइ निवइस्स । देव ! पसायअजोग्गो, तो राया भणइ एवमिणं ॥
सो केणवि से कहियं जह तं रन्ना निरूविओ अज्ज । सो भणइ अहं भाउय ! पओयणेणं गओ आसि ॥
दो तिन्नि दिणाइं तो निरंतरं रायसंनिहाणम्मि । ठाउं पुणोवि तहवि हु उट्ठेउं जाइ एमेव ॥३२॥
तो मोहणेण भणिओ बंधव ! अणवट्ठिओ सि सेवाए । सुपडिलग्गो जइ हवसि कहवि तो तप्फलं लहसि ॥
तो तेण सो भणिओ विन्नवसु नरेसरं सरसु पणयं । जेण पसीयइ मज्झवि विन्नत्तो तेण तो राया ॥
जह पहु ! चारभडस्सवि कुणसु पसायं वितीयए एसो । वुक्कंतो बहुकालो तुह पयसेवं कुणंतस्स ॥३५॥
तस्साणुरोहेण तओ दिन्नं गामं निवेण तस्सवि य । ता भो ! सुपडिलग्गो तुमंपि सामाइए हवसु ॥३६॥
सग्गापवग्गविसयं जइ सोक्खं महसि ता थिरो होउं । सामाइयमवि पालसु इय भणिउं विरमए धरणो ॥
तो वरुणेणं भणियं एवमिणं किंतु कम्मवसगोत्ति । न हवामि सुपडिलग्गो सामाइए किं करेमि अहं ? ॥
तग्गहणेवि न सक्को ठाउमहं जह तहेव गिण्हेमि । ता तुह सिक्खाए अहं अरिहो न हवामि इय वोत्तुं ॥
पुणरवि तहा पयट्टइ कालेणं कवलिओ स कालेण । जोइसिएसुववन्नो अज्जवि भमिही भवे सुचिरं ॥
धरणेणं चिरकालं सामइयं पालियं निरइयारं । पाणंतविहिणा चइउ ईसाणे सुरवरो जाओ ॥४१॥
तत्तो चुओ विदेहे सिज्झिस्सइ चरणसंपयं लहिउं । ता जत्तो कायव्वो सामइए सव्वकालंपि ॥४२॥

॥ इति चतुर्थातिचारविपाके धरणकथानकं समाप्तम् ॥

यथापि खलु सोऽवलगति तथैवानवस्थितः, ततो राजा । मध्याह्ने परिचिन्तयति चारभटायापि वितरामि ॥
कदाचिदपि ग्रामादिकं हक्कारयति तमपि ततस्तत्र । प्रतिहारात्, स नास्ति तत्रेति कथयति स राज्ञे ॥२९॥
अनवस्थितश्चैष प्रतिहारो विज्ञपयति नृपतये । देव ! प्रसादायोग्यः, ततो राजा भणत्येवमिदम् ॥३०॥
ततः केनापि तस्मै कथितं यथा त्वं राज्ञा निरूपितोऽद्य । स भणत्यहं भ्रातः ! प्रयोजनेन गत आसम् ॥३१॥
द्वे त्रीणि दिनानि ततो निरन्तरं राजसंनिधाने । स्थित्वा पुनरपि तथापि उत्थाय यात्येवमेव ॥३२॥
ततो मोहनेन भणितो बान्धव ! अनवस्थितोऽसि सेवायाम् । सुमतिलग्नो यदि भवसि कथमपि ततस्तत्फलं लभसे ॥
ततस्तेन स भणितो विज्ञपय नरेश्वरं स्मर प्रणयम् । येन प्रसीदति मय्यपि विज्ञप्तस्तेन ततो राजा ॥३४॥
यथा प्रभो ! चारभटायापि कुरु प्रसादं वितीर्यतामेषः । उत्क्रान्तो बहुकालस्तव पदसेवां कुर्वतः ॥३५॥
तस्यानुरोधेन ततो दत्तो ग्रामो नृपेण तस्मा अपि च । तस्माद् भोः सुमतिलग्नस्त्वमपि सामायिके भव ॥३६॥
स्वर्गापवर्गविषये यदि सौख्यं काङ्क्षसि तदा स्थिरो भूत्वा । सामायिकमपि पालयेति भणित्वा विरमति धरणः ॥
ततो वरुणेन भणितमेवमिदं किन्तु कर्मवश इति । न भवामि सुमतिलग्नः सामायिके किं कुर्वेऽहम् ॥३८॥
तद्ग्रहणेऽपि न शक्तः स्थातुमहं यथा तथैव गृह्णामि । तस्मात्तव शिक्षाया अहमर्हो न भवामीत्युक्त्वा ॥
पुनरपि तथा प्रवर्तते कालेन कवलितः स काले । ज्योतिष्केषूत्पन्नोऽद्यापि भ्रमिष्यति भवे सुचिरम् ॥४०॥
धरणेन चिरकालं सामायिकं पालितं निरतिचारम् । प्राणान्तविधिना च्युत्वेशाने सुरवरो जातः ॥४१॥
ततश्च्युतो विदेहे सेत्स्यति चरणसंपदं लब्ध्वा । तस्मात्प्रयत्नः कर्तव्यः सामायिके सर्वकालमपि ॥४२॥

सुन्नत्तणओ गहियं सामाइयमणुट्ठियंपि सुन्नेण । सोमेणव जेण तयं अप्पं चिय सो फलं लहइ ॥१॥
तथाहि ;—
अत्थि पुरं कंपिल्लं भारहवासम्मि गयणसमसोहं । गुरुबुहकविकमणीयं दियरायविराइयं च तहा ॥२॥
तं पालइ भूवालो जयवालो विस्सविस्सुओ, तस्स । पियकंता नामेणं गुणओ य समत्थि सुकलत्तं ॥३॥
तह अत्थि वणिपहाणो सुमइभिहाणो पिया य से सुलसा । तेसिं पुत्तो सोमो सोमो इव बंधुकुमुयाणं ॥४॥
कुमयवणे अणवरयं परिब्भमंतो समंतभद्दस्स । भट्टस्स संनिहाणे पत्तो पणमित्तु तच्चरणे ॥५॥
पुच्छइ कहेसु किंचिवि कहाविसेसं विसेसओ मज्झ । जमुचियधम्माणुगयं भणेइ विप्पो निसामेसु ॥६॥
कम्मि गिरिदुग्गनयरे दुग्गो नामेण माहणो वसइ । निव्विन्नकामभोगो करेइ बहुतित्थजत्ताओ ॥७॥
अह अन्नया भमंतो पत्तो एक्कम्मि वणनिगुंजम्मि । वेल्लहलवेल्लिपल्लवसंछाइयसयलभूभागे ॥८॥
तत्थन्नेसइ सलिलं तण्हासुसिओट्ठकंठओ जाव । तो नियइ अंधकूवं वल्लिवियाणेहिं संछन्नं ॥९॥
अइगुरुवल्लिवरत्तं वलिउं करवत्तियाए बंधेइ । तं खिवइ कूवमज्झे ता चडिओ तत्थ लहुवालो ॥१०॥
उत्तरिओ तेण तओ पणओ विप्पो तओ य सो भणइ । को सि तुमं कह पडिओ एत्थ, तओ कहइ सो एवं ॥
मालागारस्स सुओ महुरानयरीए रायमलयाओ । चोरेणं आणीओ वग्घभएणेह कूवम्मि ॥१२॥
दोहिवि खित्तो अप्पा तह सुन्नारेण नीरतिसिएण । गारुडिएणावि तहा खित्तो अप्पा इह लहुंपि ॥१३॥
चिट्ठंति तेवि कूवे तो तं सुणिउं पुणोवि विप्पेणं । खित्ता तत्थ वरत्ता ता गारुडिओवि निक्खंतो ॥

शून्यत्वतो गृहीतं सामायिकमनुष्ठितमपि शून्येन । सोमेनेव येन तदल्पमेव स फलं लभते ॥१॥
अस्ति पुरं काम्पिल्यं भारतवर्षे गगनसमशोभम् । गुरुबुधकविकमनीयं द्विजराजविराजितं च तथा ॥२॥
तत् पालयति भूपालो जयपालो विश्वविश्रुतः, तस्य । प्रियकान्ता नाम्ना गुणतश्च समस्ति सुकलत्रम् ॥३॥
तथास्ति वणिक्प्रधानः सुमत्यभिधानः प्रिया च तस्य सुलसा । तयोः पुत्रः सोमः सोम इव बन्धुकुमुदानाम् ॥४॥
कुमतवनेऽनवरतं परिभ्रमन्समन्तभद्रस्य । भट्टस्य संनिधाने प्राप्तः प्रणम्य तच्चरणौ ॥५॥
पृच्छति कथयति कञ्चिदपि कथाविशेषं विशेषतो मम । य उचितधर्मानुगतो भणति विप्रो निशामय ॥६॥
कस्मिन् गिरिदुर्गनगरे दुर्गो नाम्ना ब्राह्मणो वसति । निर्विण्णकामभोगः करोति बहुतीर्थयात्राः ॥७॥
अथान्यदा भ्रमन्प्राप्त एकस्मिन् वननिकुञ्जे । कोमलवल्लिपल्लवसंछादितसकलभूभागे ॥८॥
तत्रान्वेष्यति सलिलं तृष्णाशुष्कौष्ठकण्ठको यावत् । ततः पश्यत्यन्धकूपं वल्लिवितानैः संछन्नम् ॥९॥
अतिगुरुवल्लिवरत्रां वलयित्वा करपत्रिकया बध्नाति । तां क्षिपति कूपमध्ये तदा चटितस्तत्र लघुबालः ॥१०॥
उत्तारितस्तेन ततः प्रणतो विप्रस्ततश्च स भणति । कोऽसि त्वं कथं पतितोऽत्र, ततः कथयति स एवम् ॥
[illegible] मथुरानगर्या राजमलयात् । चौरेणानीतो व्याघ्रभयेनेह कूपे ॥१२॥
[illegible] तथा सुवर्णकारेण नीरतृषितेन । गारुडिकेनापि तथा क्षिप्त आत्मेह लघ्वपि ॥१३॥
[illegible] उत्तरेतेन [illegible]

सेसावि कमेण तओ नमिउं विप्पं भणंति तं जणओ । अहव गुरू संजाओ अम्हाणं पाणदाणाओ ॥१५॥
सव्वेवि हु महुराए वत्थव्वा पायंडा य तत्थम्हे । तित्थावगाहणत्थं आगंतव्वं तए तत्थ ॥१६॥
तुम्हुवयारं काउं अम्हे निरिणीकया भविस्सामो । अह पाणदायगाणं उवयारो दुक्करो काउं ॥१७॥
तो भणिओ भट्टेणं चोरो जइ एस बालओ मिलइ । नियपीऊणं तुमए कायव्वं तह तए सिग्घं ॥१८॥
एवं करेमि भणिउं तत्तो तेणो गओ सदेसेवि । कित्तियकालाओ तओ विप्पोवि समागओ तत्थ ॥१९॥
महुराए बहुविहकुसुमफलभरोनमियमलयच्छायाए । पइसंतो उवविट्ठो जा चिट्ठइ तत्थ तो दिट्ठो ॥२०॥
मालागारसुएणं दिट्ठेणं पणमिओ ससंभंतं । नारंगकेलिदक्खादाडिमफलफुल्लमाईहिं ॥२१॥
कारविय पाणवित्तिं नीओ नियमंदिरम्मि मलयंतो । तो तेणं तेणस्सवि कहिओ तस्सागमो तयणु ॥२२॥
सोवि लहुं संपत्तो एगंते पणमिऊण चोरेण । चोरियनिवआहरणं बहुमुल्लं तस्स तं दिन्नं ॥२३॥
तो सुन्नारगिहं सो पत्तो नाऊण तस्स पासाओ । तं भणइ मं वियाणसि, सो भणइ अहं न याणेमि ॥
तो कहियं भट्टेणं सो हं इच्चाइ जाव साहेइ । तो उट्ठिऊण दिन्नं नियासणं संभमविमुक्कं ॥२५॥
तो भट्टेण रहम्मी तं आहरणं निदंसियं तस्स । विक्कीय इमं अप्पसु मह मुल्लं किंपि तं गिण्ह ॥२६॥
सो गिण्हिवि आहरणं घरेहिं गओ माहणोवि जउणाए । निसुणइ सो सुन्नारो पडहयसद्दं विवणिमग्गे ॥
जो कोवि कहइ चोरं रायसुयं जेण मारिउं गहियं । आहरणं तस्स निवो लक्खं वियरेइ इय सोउं ॥

विशन्ति तेऽपि कूपे ततस्तत्र श्रुत्वा पुनरपि विप्रेण । क्षिप्ता तत्र वरत्रा तदा गारुडिकोऽपि निष्क्रान्तः ॥१४॥
शेषा अपि क्रमेण ततो नत्वा विप्रं भणन्ति त्वं जनकः । अथवा गुरुः संजातोऽस्माकं प्राणदानात् ॥१५॥
सर्वेऽपि हि मथुरायां वास्तव्याः मर्कटाश्च तत्र वयम् । तीर्थावगाहनार्थमागन्तव्यं त्वया तत्र ॥१६॥
तवोपकारं कृत्वा वयं निर्ऋणीकृता भविष्यामः । अथ प्राणदायकानामुपकारो दुष्करः कर्तुम् ॥१७॥
ततो भणितो भट्टेन चौरो यद्येष बालो मिलति । निजपित्रोस्त्वया कर्तव्यं तथा त्वया शीघ्रम् ॥१८॥
एवं करोमि भणित्वा ततः स्तेनो गतस्तथान्येऽपि । कियत्कालात् ततो विप्रोऽपि समागतस्तत्र ॥१९॥
मथुरायां बहुविधकुसुमफलभरावनतमलयच्छायायाम् । प्रविशन्नुपविष्टो यावत्तिष्ठति तत्र ततो दृष्टः ॥२०॥
मालाकारसुतेन दृष्टेन प्रणतः ससंभ्रान्तम् । नारङ्गकेलिद्राक्षादाडिमफलपुष्पादिभिः ॥२१॥
कारयित्वा प्राणवृत्तिं नीतो निजमन्दिरे मलयान्तः । ततस्तेन स्तेनस्यापि कथितस्तस्यागमस्तदनु ॥२२॥
सोऽपि लघु संप्राप्त एकान्ते प्रणम्य चौरेण । चोरितनृपाभरणं बहुमूल्यं तस्मै तद् दत्तम् ॥२३॥
ततः सुवर्णकारगृहं स प्राप्तो ज्ञात्वा तस्य पार्श्वात् । तं भणति मां विजानासि, स भणत्यहं न जानामि ॥
ततः कथितं भट्टेन सोऽहमित्यादि यावत्कथयति । तत उत्थाय दत्तं निजासनं संभ्रमविमुक्तम् ॥२५॥
ततो भट्टेन रहसि तदाभरणं निदर्शितं तस्मै । विक्रीयेदमर्पय मह्यं मूल्यं किमपि त्वं गृहाण ॥२६॥
स गृहीत्वाभरणं गृहं गतो ब्राह्मणोऽपि यमुनायाम् । शृणोति स सुवर्णकारः पटहशब्दं विपणिमार्गे ॥२७॥
यः कोऽपि कथयति चौरं राजसुतं येन मारयित्वा गृहीतम् । आभरणं तस्मै नृपो लक्षं वितरतीति श्रुत्वा ॥

सुन्नारो परिभावइ वं आहरणं विसेसओ जाव। रायतणयस्स तणयं घडियं च इमं मए चेव ॥२९
ता गंतुं साहेमो निवस्स अप्पेवि तह अलंकारे। गिण्हामो तं लक्खं किं कज्जं तेण विप्पेण? ॥३०
तो तह कहेइ सव्वं राया पुच्छेइ कत्थ सो इण्हिं ?। सोवि कहइ जमुणाए भणइ निवो दंसमु इमा
आरक्खियाण गंतुं सोवि हु दंसेइ ताण दूरत्थो। जमुणाओ उत्तिन्नं वेयज्झयणं सरंतं तं ॥३२॥
तो पच्छिमवाहाहिं वंधेउं पभणिओ जहा तुमए। वावाइउं कुमारं गहियं सव्वंपि आभरणं ॥३३॥
नीओ रायसमीवं एएणं निहणिओ मह कुमारो। हे सुन्नयार! इमिणा तुह आहरणंपि दिन्नंति ॥३४
सो भणइ देव! एवं तत्तो अंतेउरेण तं दट्ठुं। विहिओ महामहंतो अक्कंदो दुक्खदुहिएण ॥३५॥
वारेउं अक्कंदं बहुस्सुया माहणा समाहूया। पुट्ठा कहेह दंडं जं उचियं होइ एयस्स ॥३६॥
तेहिं भणियं नरेसर! तुहसुयवहगो सुवन्नचोरो य। जइवि हु विप्पब्भासो तहावि वज्झो धुवं एस ॥३
तथा च स्मृतिः, "सुवर्णतस्करं विप्रम्" इत्यादि।

तो रन्ना सो वज्झो आणत्तो रत्तकुसुमगलमालो। खरपुट्ठीए ठविओ पढेइ स सुभासियं एयं ॥३८॥
"नश्यन्ति गुणशतान्यपि पुरुषाणामगुणवत्सु पुरुषेषु। अञ्जनगिरिशिखरेष्विव निशासु चन्द्रांशवः पतित
विवणिमग्गम्मि जंतो गारुडिएणंपि सो तओ दिट्ठो। परमुवयारी एसो उवयरियव्वो मया नूणं ॥३९
तो सिद्धमंडएणं गारुडिएणं झडत्ति निरकन्ना। सप्पाउ डसावेउं भूमीए पाडिया झत्ति ॥४०॥
हाहारवो पयट्टो डक्का डक्कत्ति कन्नगा तत्तो। रायावि तत्थ पत्तो सिलोयमेयं पढंतो य ॥४१॥

सुवर्णकार परिभावयति तदाभरणं विशेषतो यावत्। राजतनयस्य संबन्धि घटितं चेदं मयैव ॥२९॥
तस्माद् गत्वा कथयामो नृपायार्पयित्वा तथाऽलंकारान्। गृह्णीमस्तल्लक्षं किं कार्यं तेन विप्रेण? ॥३०॥
ततस्तथा कथयति सर्वं राजा पृच्छति क्व स इदानीम्?। सोऽपि कथयति यमुनायां भणति नृपो दर्शयस्व
आरक्षिकेभ्यो गत्वा सोऽपि हि दर्शयति तेभ्यो दूरस्थः। यमुनात उत्तीर्णं वेदाध्ययनं स्मरन्तं तम् ॥३
ततः पश्चिमबाहुभ्यां बद्ध्वा प्रभणितो यथा त्वया। व्यापाद्य कुमारं गृहीतं सर्वमप्याभरणम् ॥३३॥
नीतो राजसमीपम्, एतेन निहतो मम कुमारः। हे सुवर्णकार! अनेन तवाभरणमपि दत्तमिति ॥३४॥
स भणति देव! एवं ततोऽन्तःपुरेण तं दृष्ट्वा। विहितो महामहानाक्रन्दो दुःखदुःखितेन ॥३५॥
वारयित्वाऽऽक्रन्दं बहुश्रुता ब्राह्मणाः समाहूताः। पृष्टाः कथयत दण्डं य उचितो भवत्येतस्य ॥३६॥
तैर्भणितं नरेश्वर! त्वत्सुतघातकः सुवर्णचौरश्च। यद्यपि हि विप्राभासस्तथापि वध्यो ध्रुवमेषः ॥३७
ततो राज्ञा स वध्य आज्ञप्तो रक्तकुसुमगलमालः। खरपृष्ठे स्थापितः पठति स सुभाषितमेतत् ॥३८॥
विपणिमार्गे यान् गारुडिकेनापि स ततो दृष्टः। परमोपकारी एष उपकर्तव्यो मया नूनम् ॥३९॥
ततः सिद्धमण्डकेन गारुडिकेन झटिति नृपकन्या। सर्पेण दंशयित्वा भूमौ पातिता झटिति ॥४०॥
हाहारवः प्रवृत्तो दष्टा दष्टेति कन्यका ततः। राजापि तत्र प्राप्तः श्लोकमेतं पठंश्च ॥४१॥

"एकस्य दुःखस्य न यावदन्तं गच्छाम्यहं पारमिवार्णवस्य ।
तावद् द्वितीयं समुपस्थितं मे छिद्रेष्वनर्था बहुलीभवन्ति ॥"

एवं विचिन्तिऊणं पडहयसद्देण सव्वओ नयरे । आहूया गारुडिया जीवावइ जो य निवकन्नं ॥४२॥
सो लहइ लक्खवित्ति तो सो सोऊण पुव्वगारुडिओ । पडहं छिवेवि पत्तो रायसमीवम्मि संतुट्ठो ॥४३॥
भणइ नरेसर ! कन्नं जीवाविस्सामि निच्छओ एस । जो किंतु वज्झठाणे निज्जइ सो माहणो सुद्धो ॥४४॥
रक्खावसु तं सिग्घं रन्ना आणाविओ तहिं विप्पो । पुव्वुत्तो वुत्तंतो तेणवि कहिओ समग्गोवि ॥४५॥
गारुडिएणवि बाला उंजिय जीवाविया खणद्धेण । रायावि पढइ एवं मुणिउं सुन्नारवुत्तंतं ॥४६॥
"उपकारिणि विश्रब्धे आर्यजने यः समाचरति पापम् । तं जनमसत्यसंधं भगवति वसुधे ! कथं वहसि ? ॥
इइ परिभाविय रन्ना सुवन्नयार धराविउं झत्ति । गारुडिओ सम्माणिय सुवन्नलक्खेण मुक्कोत्ति ॥४७॥
विप्पोवि खमावेउं सम्माणेऊण बहुपदव्वेहिं । भणिओ भणेसु अन्नंपि जेण कज्जं तुह इहज्ज ॥४८॥
तो बंभणेण भणियं एयं मिल्लेसु मज्झ उवयारिं । अन्नह कह तुह दंसणमेसो एवं जइ न काही ? ॥४९॥
ततो राजा सुभाषितमपठत्;—

"उपकारिणि वीतमत्सरे वा सदयत्वं यदि तत्र कोऽतिरेकः ? ।
अहिते सहसापराधलब्धे सघृणं यस्य मनः सतां स धुर्यः ॥
प्रत्युपकुर्वन् पूर्वं कृतोपकारोऽपि लज्जयति चेतः ।
यस्तु विहितापकारादुपकारः सोऽधिको मृत्योः ॥"

तव्वयणेणं रन्ना मुक्को जीएण सो य सुन्नारो । निपदेसाओ निद्धाडिऊण दविणं गहेऊण ॥५०॥
गारुडिएणं लद्धं जं रन्नाओ सुवन्नलक्खाइं । तं बंभणस्स दिन्नं पच्चुवयारित्ति पढई य ॥५१॥
"प्रत्युपकुर्वन्बह्वपि न भवति पूर्वोपकारिणा तुल्यः । एकोऽनुकरोति कृतं निष्कारणमेव कुरुतेऽन्यः ॥"

एवं विचिन्त्य पटहशब्देन सर्वतो नगरे । आहूता गारुडिका जीवयति यस्तु नृपकन्याम् ॥४२॥
स लभते लक्षवृत्तिं ततः स श्रुत्वा पूर्वगारुडिकः । पटहं स्पृष्ट्वा प्राप्तो राजसमीपे संतुष्टः ॥४३॥
भणति नरेश्वर ! कन्यां जीवयिष्यामि निश्चय एष । यः किन्तु वध्यस्थाने नीयते स ब्राह्मणः शुद्धः ॥
रक्षय तं शीघ्रं राज्ञाऽऽनायितस्तत्र विप्रः । पूर्वोक्तो वृत्तान्तस्तेनापि कथितः समग्रोऽपि ॥४५॥
गारुडिकेनापि बाला मुक्त्वा जीविता क्षणार्धेन । राजापि पठत्येवं ज्ञात्वा सुवर्णकारवृत्तान्तम् ॥४६॥
इति परिभाव्य राज्ञा सुवर्णकारं धारयित्वा झटिति । गारुडिकः सम्मान्य सुवर्णलक्षेण मुक्त इति ॥४७॥
विप्रोऽपि क्षमयित्वा सम्मान्य बहुद्रव्यैः । भणितो भणान्यदपि येन कार्यं तवेहाद्य ॥४८॥
ततो ब्राह्मणेन भणितमेनं मुञ्च ममोपकारिणम् । अन्यथा कथं तव दर्शनमेष एवं यदि नाकार्षीत् ? ॥४९॥
तद्वचनेन राज्ञा मुक्तो जीवितेन स च सुवर्णकारः । निजदेशाद् निर्घाट्य द्रविणं गृहीत्वा ॥५०॥
गारुडिकेन लब्धं यद् राज्ञः सुवर्णलक्षादि । तद् ब्राह्मणाय दत्तं प्रत्युपकारीति पठति च ॥५१॥
"

तं नत्थि किंपि वत्थुं उवयरिउं जं भवामि निरणो हं। अह पाणदायगाणं दुक्खं निरणत्तणं काउं ॥५२॥
इच्चाइ पयंपेउं तणाए पणमिउं नियगिहम्मि । कइवयदिणाणि धरिउं विसज्जिओ सो इहं पत्तो ॥५३॥
सियभिक्खुरूवधारी उज्जाणे अज्ज सो मए दिट्ठो । तेण इयं नियचरियं कहियं वत्थव्वलोयस्स ॥५४॥
केण पुण कारणेणं सेयंबरमंतियं वयं गहियं ? । सोमेण इमो पुट्ठो सो भणई नो इमं पुट्ठं ॥५५॥
आगच्छ तत्थ जामो पुच्छेमो तंपि कारणं गंतुं । इय भणिउं दोवि गया तस्स मुणिंदस्स पासम्मि ॥५६॥
नमिउं पुच्छइ सोमो भयवं ! किं कारणं वयग्गहणे ? । सो भणइ सोम ! महुरासुवन्नयारो इहं हेऊ ॥५७॥
जह पुव्विं तच्चरियं कहियं तह चेव कहइ ता जाव । निव्विसओ आणत्तो सो सुन्नारो निवेण तओ ॥५८॥
सो इण परिब्भमंतो पत्तो एगम्मि पुरवएसम्मि । तत्थेगो मुणिवसभो दिट्ठो झाणट्ठिओ तेण ॥५९॥
तं पणमिय उवविट्ठो मुणिणा जिणधम्मदेसणा विहिया । पडिबुद्धेणं गहिया जिणदिक्खा गुरुपासेण ॥६०॥
गहिऊण दुविहसिक्खं एगल्लविहारपडिमपडिवन्नो । विहरंतेणं दिट्ठो अहं निपत्तो अ महुराए ॥६१॥
पडिवन्नपासमईए पुव्वक्कियदुक्करकडस्स समणट्ठा । पव्वाविओ य तेणं पडिबोहिवि दुविहसिक्खाए ॥६२॥
विहिओ अहंपि मुत्तो कालेणेगल्लपडिमपडिवन्नो । विहरंतो इह पत्तो इय कहियं तुम्ह नियचरियं ॥६३॥
ता भो महाणुभावा ! जोइसतित्थेसु परिभमंतेण । पत्तामिणं पुन्नेहिं परमपवित्तं सुमुणितित्थं ॥६४॥
तस्सणुभावेन मए तिन्नो संसारसायरो घोरो । तुम्हेहिवि जिणधम्मे जइयव्वं एयमाइम्मि ॥६५॥
भत्ती जिणेसु निच्चं जिणगुरु तत्तं य गुरुजणेसु । पीई सीलगुणड्ढेसु तह मई धम्मसवणम्मि ॥६६॥

तद् नास्ति किमपि वस्तूपकर्तुं यद्भवामि निर्ऋणोऽहम् । अथ प्राणदायकानां दुःखं निर्ऋणत्वं कर्तुम् ॥५२॥
इत्यादि प्रजल्प्य तस्याः प्रणम्य निजगृहे । कतिपयदिनानि धृत्वा विसर्जित स इह प्राप्तः ॥५३॥
सितभिक्षुरूपधारी उद्याने अद्य स मया दृष्टः । तेनेदं निजचरितं कथितं वास्तव्यलोकस्य ॥५४॥
केन पुनः कारणेन श्वेताम्बरमन्त्रितं व्रतं गृहीतम् ? । सोमेनायं पृष्टः स भणति नो इदं पृष्टम् ॥५५॥
आगच्छ तत्र यावः पृच्छावस्तदपि कारणं गत्वा । इति भणित्वा द्वावपि गतौ तस्य मुनीन्द्रस्य पार्श्वे ॥५६॥
नत्वा पृच्छति सोमो भगवन् ! किं कारणं व्रतग्रहणे ? । स भणति सोम ! मथुरासुवर्णकार इह हेतुः ॥५७॥
यथा पूर्वं तच्चरितं कथितं तथैव कथयति तावद्यावत् । निर्विषय आज्ञप्तः स सुवर्णकारो नृपेण ततः ॥५८॥
स इदं परिभ्रमन् प्राप्त एकस्मिन् पुरप्रदेशे । तत्रैको मुनिवृषभो दृष्टो ध्यानस्थितस्तेन ॥५९॥
तं प्रणम्योपविष्टो मुनिना जिनधर्मदेशना विहिता । प्रतिबुद्धेन गृहीता जिनदीक्षा गुरुपार्श्वे ॥६०॥
गृहीत्वा द्विविधशिक्षामेकाकिविहारप्रतिमाप्रतिपन्नः । विहरता दृष्टोऽहं निपतितश्च मथुरायाम् ॥६१॥
[illegible] । प्रव्राजितश्च तेन प्रतिबोध्य द्विविधशिक्षया ॥६२॥
[illegible] । विहरन्निह प्राप्त इति कथितं युष्माकं निजचरितम् ॥६३॥
[illegible] ! [illegible] । प्राप्तमिदं पुण्यैः परमपवित्रं सुमुनितीर्थम् ॥६४॥
[illegible] । [illegible] ॥६५॥

परउवयारे वित्तं चित्तं परलोयकज्जचिंताए। धम्मपहाणो जम्मो निरुवमपुन्नाण जइ होइ ॥६७॥
लद्धेवि दुल्लहे माणुसत्ते धम्मगुणविहूणाण। वोलिंति जाण दियहा विहलच्चिय ताण ते नाया ॥६८॥
ताण वरमजणणं चिय जणणेवि हु वरमरण्णपसुभावो। धम्मगुणविरहिएहिं जेहिं सजम्मो कओ विहलो ॥
आसन्नं चिय जेसिं महाणुभावाण भाविभद्दत्तं। धम्मपवित्तिपहाणाइं जंति तेसिं चिय दिणाइं ॥७०॥
निच्चिय धन्ना ते पुन्नभायणा ताण जीवियं सहलं। धम्मुज्जयाण जेसिं रमइ मई नेय पावेसु ॥७१॥
तो सोमेणं भणियं कइभेओ इत्थ होइ जिणधम्मो?। आह मुणी दुविहो सो जइगिहिधम्मप्पभेएण ॥७२॥
ताण सरूवे कहिए सोमेण समंतभद्दसहिएण। पडिवन्नो गिहिधम्मो सम्मं सम्मत्तमूलोवि ॥७३॥
पइदिवसं सामइए कायव्वेभिग्गहो कओ तेहिं। कुव्वंति पइदिणंपि हु सावयधम्मं पयत्तेण ॥७४॥
अह सोमेणं हट्टे ववहरमाणेण दिन्नमुद्दारे। बहुदव्वं पगईणं ताओ दव्वं गहेऊण ॥७५॥
अन्नत्थ गया तत्तो सोमो चित्तेण आउलो जाओ। तहवि हु जिणभवणाइसु पइदियहं जाइ नियमेण ॥
सामाइयंपि गिण्हइ सुन्नत्तणओ सरेइ नो गहियं। कइया वा कायव्वं सामइयं इय न याणेइ ॥७७॥
तो भट्टेणं भणिओ समंतभद्देण सोम! न हु जुत्तं। सुन्नत्तं वयविसए जं भणियं आगमे एवं ॥७८॥
न सरइ पमायजुत्तो जो सामइयं कया उ कायव्वं। कयमकयं वा तस्स हु कयंपि विहलं तयं नेयं ॥७९॥
सोमो भणेइ भाउय! जद्दिवसाओ य धणस्स मे नासो। तद्दियहाओ जाओ सुन्नो हं हा कहं कुणिमो?॥

भक्तिर्जिनेषु मैत्री जीवेषु तत्परता च गुरूपदेशेषु। प्रीतिः शीलगुणाढ्येषु तथा मतिर्धर्मश्रवणे ॥६६॥
परोपकारे वित्तं चित्तं परलोककार्यचिन्तायाम्। धर्मप्रधानं जन्म निरुपमपुण्यानां यदि भवति ॥६७॥
लब्धेऽपि दुर्लभे मानुषत्वे धर्मगुणविहीनानाम्। गच्छन्ति येषां दिवसा विफला एव तेन ते ज्ञाताः ॥६८॥
तेषां वरमजननमेव जननेऽपि हि वरमरण्यपशुभावः। धर्मगुणविरहितैर्यैः स्वजन्म कृतं विफलम् ॥६९॥
आसन्नमेव येषां महानुभावानां भाविभद्रत्वम्। धर्मप्रवृत्तिप्रधानानि यान्ति तेषामेव दिनानि ॥७०॥
त एव धन्यास्त एव पुण्यभाजनानि तेषां जीवितं सफलम्। धर्मोद्यतानां येषां रमते मतिर्नैव पापेषु ॥७१॥
ततः सोमेन भणितं कतिभेदोऽत्र भवति जिनधर्मः?। आह मुनिर्द्विविधः स यतिगृहिधर्मप्रभेदेन ॥७२॥
तयोः स्वरूपे कथिते सोमेन समन्तभद्रसहितेन। प्रतिपन्नो गृहिधर्मः सम्यक् सम्यक्त्वमूलोऽपि ॥७३॥
प्रतिदिवसं सामायिके कर्तव्येऽभिग्रहः कृतस्ताभ्याम्। कुरुतः प्रतिदिनमपि हि श्रावकधर्मं प्रयत्नेन ॥७४॥
अथ सोमेन हट्टे व्यवहरमाणेन दत्तमुद्धारे। बहुद्रव्यं प्रकृतिभ्यस्ता द्रव्यं गृहीत्वा ॥७५॥
अन्यत्र गतास्ततः सोमश्चित्तेनाकुलो जातः। तथापि हि जिनभवनादिषु प्रतिदिवसं याति नियमेन ॥७६॥
सामायिकमपि गृह्णाति शून्यत्वतः स्मरति नो गृहीतम्। कदा वा कर्तव्यं सामयिकमिति न जानाति ॥७७॥
ततो भट्टेन भणितः समन्तभद्रेण सोम! न हि युक्तम्। शून्यत्वं व्रतविषये यद्भणितमागम एवम् ॥७८॥
न स्मरति प्रमादयुक्तो यः सामायिकं कदा तु कर्तव्यम्। कृतमकृतं वा तस्य खलु कृतमपि विफलं तज्ज्ञेयम् ॥
सोमो भणति भ्रातः! यद्दिवसाच्च धनस्य मे नाशः। तद्दिवसाज्जातः शून्योऽहं हा कथं कुर्मः? ॥८०॥

अत्थेण विणा पुरिसो जायइ अवसद्दभायणं जेण । [illegible] ॥८१॥
इच्छंति वसे काउं सुरिंदलच्छिंपि जे महासत्ता । [illegible] ति ॥८२॥
तो भट्टेणं भणिओ सोमो मा कुणसु एरिसं खेयं । सव्वं चिय संसारे खणदिट्ठविणट्ठरूवमहो ! ॥८३॥
यतः,

"पटुतरपवनवशाकुलितकुवलयदलतरलानि । जीवितयौवनयुवतिजनधनलवलवमसुखानि ॥"

ता धरसु धीरिमं धीर ! कुणसु धम्मम्मि उज्जमं सोम ! । सामइयवए सम्मं थिरं मणो काउं, काउरिसा ॥
झूरंति रुयंति सरंति तह य विलवंति जंति य विसायं । दिट्ठविणट्ठे दव्वे न उणो सप्पुरिसचरियपरा ॥
पवणंदोलिरकुवलयदलावलीचंचला इय मईए । कीरइ खणेण लच्छी पत्तविहत्ता सुपुरिसेहिं ॥८६॥
इच्चाइदेसणाए विबोहिओ तहवि सो महाभागो । सुन्नमणोणुट्ठाणं सामाइयमाइयं कुणइ ॥८७॥
कम्मवसेणं कमसो पज्जंते पावियं तयं मरणं । जोइसियसुक्खलंभं पाविज्जइ जेण अइथोवं ॥८८॥
विप्पो पुण पालेउं सावगधम्मं विसेसओ सम्मं । सामाइयणुट्ठाणणुट्ठेउं समाहिमरणेण ॥८९॥
उप्पन्नो सोहम्मे तओ चुओ भारहम्मि वासम्मि । सिज्झिस्सइ कुसुमपुरे गहियवओ खवियकम्मंसो ॥
पणदोसविप्पमुक्कं निक्कंपं[1] जो करेइ सामइयं । सो देवदाणवाणंपि वंदणिज्जो सया होइ ॥९१॥
जइणोव्व समियपावा सुसहावा उल्लसंतसुहभावा । कयसामइया ते सावयावि अभिवायणिज्जा ओ ॥

॥ इति सामायिकपञ्चमातिचारविपाके सोमकथानकं समाप्तम् ॥

॥ तत्समाप्तौ समाप्तं प्रथमशिक्षाव्रतम् ॥

अर्थेन विना पुरुषो जायतेऽपशब्दभाजनं येन । बहूपसर्गनिपातः कूटकविकथाप्रबन्ध इव ॥८१॥
इच्छन्ति वशे कर्तुं सुरेन्द्रलक्ष्मीमपि ये महासत्त्वाः । इतरे जनकार्जितामपि रक्षितुं नैव पारयन्ति ॥८२॥
ततो भट्टेन भणितः सोमो मा कुरुष्वेदृशं खेदम् । सर्वमेव संसारे क्षणदृष्टविनष्टरूपमहो ! ॥८३॥
तस्माद्धर धैर्यं धीर ! कुरु धर्मे उद्यमं सोम ! । सामायिकव्रते सम्यक् स्थिरं मनः कृत्वा, कापुरुषाः ॥८४
खिद्यन्ते रुदन्ति स्मरन्ति तथा च विलपन्ति यान्ति च विषादम् । दृष्टविनष्टे द्रव्ये न पुनः सत्पुरुषचरितपराः
पवनान्दोलितकुवलयदलावलीचञ्चलेति मत्या । क्रियते क्षणेन लक्ष्मीः पात्रविभक्ता सुपुरुषैः ॥८६॥
इत्यादिदेशनया विबोधितस्तथापि स महाभागः । शून्यमना अनुष्ठानं सामायिकादिकं करोति ॥८७॥
कर्मवशेन क्रमशः पर्यन्ते प्राप्तं तद् मरणम् । ज्यौतिषिकसौख्यलाभः प्राप्यते येनातिस्तोकः ॥८८॥
विप्रः पुनः पालयित्वा श्रावकधर्मं विशेषतः सम्यक् । सामायिकानुष्ठानमनुष्ठाय समाधिमरणेन ॥८९॥
उत्पन्नः सौधर्मे ततश्च्युतो भारते वर्षे । सेत्स्यति कुसुमपुरे गृहीतव्रतः क्षपितकर्मांशः ॥९०॥
पञ्चदोषविप्रमुक्तं निष्कम्पं यः करोति सामायिकम् । स देवदानवानामपि वन्दनीयः सदा भवति ॥९१॥
यतय इव शमितपापाः सुस्वभावा उल्लसच्छुभभावाः । कृतसामायिकास्ते श्रावका अप्यभिवादनीयास्तु ॥

---

[1] क. °षकंपे।

पायं सव्ववयाणं सवित्थराणंपि गहियनियमस्स । संखेवो जो कीरइ तं देसवगासियं भणियं ॥१॥
देसावगासियं जो करेइ सुद्धं खणे खणे पयओ । सो देवासुरमणुएहिं पूइओ होइ संबोव्व ॥२॥
तथाहि:—
बहुदलकुसुमरुक्खा पत्तसुरालयसिरी सुसद्दा य । विजयवडव्व नयरी विजयपुरी नाम इह अत्थि ॥३॥
तत्थत्थि दंतिदंतग्गभिन्नचउजलहिकूलपरिवलओ । नीसेसविवक्खपविरायनयरदमो विजयो राया ॥४॥
तस्सत्थि पणइणी पणयवच्छला मलयमंजरी नाम । तिणयणदइयाए संदइमयणस्स मंजरिव्व वरा ॥५॥
ताणं च परुप्परपीइसंजुयाणं उवाइयसएहिं । परिसुइओ य कमसोवि संजाओ अन्नया पुत्तो ॥६॥
हंसो नामेण असेससंखपरिमुणियसयलसत्थत्थो । विणयाइयारविसेसरंजणमणो असेसगुणो ॥७॥
सो पउरमित्तमाइनरकोडिसुहडेहिं परिवुडो विणए । अत्थाणम्मि निविट्ठस्स सामिणो विजयभूवस्स ॥८॥
पणमित्तु पायजुयलं जाव निसण्णो नियम्मि ठाणम्मि । उक्कंठिय पिउपाए सयाइ विणयपुव्वं वा ॥९॥
कम्हावि अकम्हा किंपि कलिणगयणंगणा भवयरा । सव्वेवि उद्धमुहा पिच्छंति य विम्हयपुण्णा ॥
वामकरकलियखेडयफारडदाढोवडरियपसुदढं । वरसुहडदरियदप्पावहारसभिउदिभडसंरहस्सगेहं ॥११॥
खिंखिणिपयंडकरमंडलग्गमंडमियगुरुदप्पदरियं । सुहडपरिविचकूडपाडणमहुविभुयदंडं ॥१२॥
भुयदंडचक्कवरवीरवलयं नीसेसभुवणसोंडीरं । सोंडीरसुहडभिडणिक्कलंपड सुहडवरदेहं ॥१३॥
तं पिच्छिउं अयम्मभुयभरसकलिया पलोयए सुहडा । चिंतंति सुहाइं जाव ताव निगरंदूओ सुहडो ॥

प्रायः सर्वव्रतानां सविस्तराणामपि गृहीतनियमस्य । संक्षेपो यः क्रियते तद् देशावकाशिकं भणितम् ॥१॥
देशावकाशिकं यः करोति शुद्धं क्षणे क्षणे प्रयतः । स देवासुरमनुजैः पूजितो भवति शम्ब इव ॥२॥
बहुदलकुसुमवृक्षा प्राप्तसुरालयश्रीः सुशब्दा च । विजयपटहेव नगरी विजयपुरी नाम्नेहास्ति ॥३॥
तत्रास्ति दन्तिदन्ताग्रभिन्नचतुर्जलधिकूलपरिवलयः । निःशेषविपक्षविराजनगरदमो विजयो राजा ॥४॥
तस्यास्ति प्रणयिनी प्रणतवत्सला मलयमञ्जरी नाम । त्रिनयनदयितासंदर्शमदनस्य मञ्जरीव वरा ॥५॥
तयोश्च परस्परप्रीतिसंयुतयोरुपयाचितशतैः । परिशुचितश्च क्रमशोऽपि संजातोऽन्यदा पुत्रः ॥६॥
हंसो नाम्ना परिज्ञाताशेषसंख्यसकलशास्त्रार्थः । विनयादिविशेषगुणैः रञ्जितजनो ऽशेषगुणः ॥७॥
स प्रचुरमित्रमात्यकोटिसुभटैः परिवृतो विनये । आस्थाने निविष्टस्य स्वामिनो विजयभूपस्य ॥८॥
प्रणम्य पादयुगं यावन्निषण्णो निजे स्थाने । उत्कण्ठ्य पितुः पादौ सदा विनयपूर्वं यावत् ॥९॥
कस्मादप्यकस्मादपि गगनाङ्गणादवतरन्तम् । सर्वेऽप्युन्मुखाः पश्यन्ति च विस्मयपूर्णाः ॥१०॥
वामकरकलितखेटकदण्डकठोरदोर्दण्डविशालधारम् । वरसुभटदर्पदलनदक्षरिपुकुलभयङ्करम् ॥११॥
रणझणत्कङ्कणमण्डलाग्रमण्डितभुजदण्डविभ्रमम् । सुभटपरिविक्षिप्तकूटपातनबहुविधभुजदण्डम् ॥१२॥
भुजदण्डवृत्तवीरवलयं निःशेषभुवनशौण्डीरम् । शौण्डीरसुभटमिदं वरं सुभटवरदेहम् ॥१३॥

१ स॰ पेविसस।

कुणसु पसायं मइ उवरि देव न हि इत्थ तुम्हअहिगारो । कित्तियमित्तं एसो ममावि सज्झो तुह पसाया ता चिट्ठउ इह देवो एयं दुट्ठं अहं हणिस्सामि । पिच्छउ पयडंतं मज्झ करयलं कलियकरवालं ॥४२॥
इय पभणंतो रन्ना भुज्जो भुज्जो निसिज्झमाणोवि । आयड्ढियखग्गलओ संखो जुज्झेउमारद्धो ॥४३॥
जुगवं परितोलंता खग्गं समरंगणम्मि तो दोवि । रेहंति तप्पलुद्धभीमजमजीहकलियव्व ॥४४॥
तो भणिओ कुमरेणं पढमं पहरेसु रे तुमं मज्झ । भणइ तुमं पहरसु तो असिणा मुयइ से घायं ॥४५॥
तो सो वंचावितो कुमरपहारं वएइ पुरबाहिं । तप्पिट्ठीए कुमरोवि धावए जाव उज्जाणं ॥४६॥
पिच्छइ सूरिपयाणं सरणगयं तं तओ कुमारोवि । कोसम्मि खिवइ खग्गं पणमइ सूरिस्स पयकमलं ॥४७॥
भणइ य अभयं तुह होउ भद्द ! इत्थं पवन्नसरणस्स । सुगुरुपयपंकयाणं, मुक्को गच्छसु सइच्छाए ॥४८॥
तो नाणेणं नाउं गुरुणा भणियं कुमार ! तुह एसो । देवभवे किल मित्तं आसि इमो परमनेहपरो॥४९॥
इय सोउं सुररूवं पयडइ सुहडो तओ कुमारोवि । परिभावइ मे मन्ने पुव्वभवे दिट्ठपुव्वोत्ति ॥५०॥
इय ईहं कुव्वंतस्स तस्स संजायजाइसरणस्स । संजाओ पच्चक्खो सव्वोवि य सुरभवो पुव्वो ॥५१॥
जह विहिओ संकेओ देवभवे मरणकालसमयम्मि । जह पुव्विं पीईए सोहम्मे विलसियं समगं ॥५२॥
तो उट्ठिऊण दोन्निवि परोप्परं हरिसपरवसा घणियं । सूरीण समक्खं चिय आलिंगणयाइं कुव्वंति॥
भणियं कुमरेण तओ सुट्ठु कयं जं तए इमं विहियं । पडिवन्नपालणं चिय महव्वयं धीरपुरिसाण ॥
देवेण तओ भणियं खमियव्वं सव्वमवि महाभाग ! । धम्मम्मि पमायपरं तं नाउमिमं मए विहियं ॥

कुरु प्रसादं ममोपरि देव ! न ह्यत्र युष्मदधिकारः । कियन्मात्रमेष ममापि साध्यस्तव प्रसादात् ॥४१॥
तस्मात्तिष्ठत्विह देव एतं दुष्टमहं हनिष्यामि । पश्यतु प्रकटद् मम करतलं कलितकरवालम् ॥४२॥
इति प्रभणन् राज्ञा भूयो भूयो निषिध्यमानोऽपि । आकृष्टखड्गलतः शंखो योद्धुमारब्ध. ॥४३॥
युगपत्परितोलयन्तौ खड्गं समराङ्गणे ततो द्वावपि । राजतस्तत्पललुब्धभीमयमजिह्वाकलिताविव ॥४४॥
ततो भणितः कुमारेण प्रथमं प्रहर रे त्वं माम् । स भणति त्वं प्रहर ततोऽसिना मुञ्चाति तस्य घातम् ॥
ततः स वञ्चयन्कुमारप्रहारं व्रजति पुरबहिः । तत्पृष्ठे कुमारोऽपि धावति यावदुद्यानम् ॥४६॥
पश्यति सूरिपदानां शरणगतं तं ततः कुमारोऽपि । कोशे क्षिपति खड्गं प्रणमति सूरेः पदकमलम् ॥४७॥
भणति चाभयं तव भवतु भद्र ! अत्र प्रपन्नशरणस्य । सुगुरुपदपङ्कजानां, मुक्तो गच्छ स्वेच्छया ॥४८॥
ततो ज्ञानेन ज्ञात्वा गुरुणा भणितं कुमार !-तवैषः । देवभवे किल मित्रमासीदयं परमस्नेहपर. ॥४९॥
इति श्रुत्वा सुररूपं प्रकटयति सुभटस्ततः कुमारोऽपि । परिभावयति मया मन्ये पूर्वभवे दृष्टपूर्व इति ॥५०॥
इतीहां कुर्वतस्तस्य संजातजातिस्मरणस्य । संजातः प्रत्यक्षः सर्वोऽपि च सुरभवः पूर्वः ॥५१॥
यथा विहितः संकेतो देवभवे मरणकालसमये । यथा पूर्वं प्रीत्या सौधर्मे विलसितं समम् ॥५२॥
उत्थाय द्वावपि परस्परं हर्षपरवशौ गाढम् । सूरीणां समक्षमेवालिङ्गनादि कुरुतः ॥५३॥
भणितं कुमारेण ततः सुष्ठु कृतं यत्त्वयेदं विहितम् । प्रतिपन्नपालनमेव महाव्रतं धीरपुरुषाणाम् ॥५४॥

हरिसपरव्वसदिपओ तो रत्तो भणइ दिससु तं मज्झ । किच्चमकिच्चं बंधव ! तो देवो भणइ जं गुरुणो ॥
साहंति तुज्झ किच्चं किच्चं चिय तं तए पयत्तेण । जलचंचलम्मि जीए न पमाओ भद्द ! कायव्वो ॥
तो कहिओ केवलिणाणगारधम्मो सवित्थरो तत्थ । नाहं नाह ! समत्थो इय कुमरो भणइ जा ताव ॥
सहसत्ति विक्कमनिवो कुमरपउत्तिं सयं गवेसंतो । चउरंगिणीसेनाए परिगओ आगओ तत्थ ॥५९॥
इण इण हणत्ति भणिरो रोसवसावेसओ चउदिसिंपि । विढइ तं उज्जाणं हयगयरहसुहडकोडीहिं ॥६०॥
संनद्धबद्धकवओ कइवयभडपरिगओ गओ मज्झे । तो राया तं नाणि कुमरसुराईहिं परियरियं ॥६१॥
पिच्छित्ता भणइ सुयं वच्छ ! कहिं सो भडो दुरायारो ? । जाव पयंपइ कुद्धो ता कुमरो भणइ मा ताय ! ॥
अक्खिवसु इमं, दुव्वयणभासुरो जं भडो ठिओ अमरो । परमुवयारी जं मह इय भणिउं कहइ पुव्वभवं ॥
तो हरिसिओ नरिंदो वंदइ सूरिं सुरं तु खामेइ । निसुणइ जिणिंदधम्मं सम्मत्ताइसमग्गंपि ॥६४॥
संखकुमरेण सद्धिं सद्धासंसुद्धमाणसो राया । बारसविहगिहिधम्मं पडिवज्जइ वज्जभयभीओ ॥६५॥
देवोवि खमावेउं रायकुमारे मुणिंपि वंदेउं । सट्ठाणं संपत्तो रायकुमारावि नियगेहं ॥६६॥
भणियविहिणा कुणंति य गिहिधम्मं निच्चमेव उज्जुत्ता । देसावगासिए पुण कुमरो सविसेसमुज्जमइ ॥
अह अन्नया कुमारो दिसिवयमइसंकडं निसीहम्मि । गिण्हइ मए न बाहिं गंतव्वं वासभवणाओ ॥६८॥
जाव न दिणयरबिंबं दिट्ठं उदयाचलम्मि आरूढं । कंतासिज्जंपि न संउवेमि चउहारपरिहारो ॥६९॥

देवेन ततो भणितं क्षन्तव्यं सर्वमपि महाभाग ! । धर्मे प्रमादपरं त्वां ज्ञात्वेदं मया विहितम् ॥५६॥
हर्षपरवशहृदयस्ततः राज्ञो भणति दिश त्वं मम । कृत्यमकृत्यं बान्धव ! ततो देवो भणति यद् गुरव ॥
कथयन्ति तव कृत्यं कृत्यमेव तत्त्वया प्रयत्नेन । जलचपले जीविते न प्रमादो भद्र ! कर्तव्यः ॥५७॥
ततः कथितः केवलिनाऽनगारधर्मः सविस्तरस्तत्र । नाहं नाथ ! समर्थ इति कुमारो भणति यावत्तावत् ॥
सहसेति विक्रमनृपः कुमारप्रवृत्तिं स्वयं गवेषयन् । चतुरङ्गसेनया परिगत आगतस्तत्र ॥५९॥
जहि जहि जहीति भणिता रोषवशावेशतश्चतुर्दिक्ष्वपि । वेष्टयति तदुद्यानं हयगजरथसुभटकोटिभिः ॥६०॥
संनद्धबद्धकवचः कतिपयभटपरिगतो गतो मध्ये । ततो राजा तं ज्ञानिनं कुमारसुरादिभिः परिकरितम् ॥६१॥
दृष्ट्वा भणति सुतं वत्स ! क्व स भटो दुराचारः ? । यावत्प्रजल्पति क्रुद्धस्तावत्कुमारो भणति मा तात ! ॥६२॥
आक्षिपेमं, दुर्वचनभासुरो यद्भटः स्थितोऽमरः । परमोपकारी यन्ममेति भणित्वा कथयति पूर्वभवम् ॥६३॥
ततो हर्षितो नरेन्द्रो वन्दते सूरिं सुरं तु क्षमयति । शृणोति जिनेन्द्रधर्मं सम्यक्त्वादिसमग्रमपि ॥६४॥
शङ्खकुमारेण सार्धं श्रद्धासंशुद्धमानसो राजा । द्वादशविधगृहिधर्मं प्रतिपद्यतेऽवद्यभयभीतः ॥६५॥
देवोऽपि क्षमयित्वा राजकुमारौ मुनिमपि वन्दित्वा । स्वस्थानं संप्राप्तो राजकुमारावपि निजगेहम् ॥ ६६॥
भणितविधिना कुरुतश्च गृहिधर्मं नित्यमेवोद्युक्तौ । देशावकाशिके पुनः कुमारः सविशेषमुद्यच्छति ॥६७॥
अथान्यदा कुमारो दिग्व्रतमतिसंकटं निशीथे । गृह्णाति मया न बहिर्गन्तव्यं वासभवनात् ॥६८॥
यावन्न दिनकरबिम्बं दृष्टमुदयाचल आरूढम् । कान्ताशय्यामपि न संस्पृशामि चतुराहारपरिहारः ॥६९॥

अह केणइ देवेणं सुरिंदवयणं निसामियं एयं । चालिज्जइ न सुरेहिं संखो देसावगासाओ ॥७०॥
तं सोउं संपत्तो कुमारभवणस्स दारदेसम्मि । अवहरइ तस्स भज्जं रुयमाणिं गरुयधाहाहिं ॥७१॥
जह निसुणइ सो कुमरो सामिय! मं रक्ख रक्ख निज्जंतिं । केणवि अहम्मिएणं तं सुणिउं चि...
कस्सेसा किल भज्जा कस्स व तणओ सहोयरा कस्स । इच्चाइभावणाए अप्पगमप्पेण भावेइ ॥७३॥
एक्कोऽत्थ जिणाइट्ठो इट्ठोऽणिट्ठाण निट्ठवणहेऊ । धम्मोच्चिय संसारे सरणं ताणं च जीवाण ॥७४॥
इय भावंतस्स तओ जाओ कोलाहलो बहिं बहुओ । हण-हण-हणत्तिगब्भो बहुबलकलियाण सत्तूण
तेहिं विलुंपमाणं अक्कंदंतं च परियणं सोउं । भावेइ भावियप्पा भवभयभीओ मुणिव्व इमं ॥७६॥
एयाणमहं नाहो एए मह सेवयत्ति जा बुद्धी । अभिमाणमित्तजणिया केवलमलमिह किलेसाय ॥७...
एस मह सयणवग्गो एए सत्तू कुबुद्धी मह एसा । नहि सयणो य परो वा पसायओ होइ सुगईए ॥७...
एक्कोच्चिय जिणधम्मो साहइ सुरिड्ढिसिद्धिसुक्खाइं । ता तत्थच्चिय जत्तो कायव्वो किं वियप्पेण?
इय चिंतिऊण निच्चलसमाहिमाविसइ संखकुमरवरो । तो देवो तब्भावं नाऊणं होइ पच्चक्खो ॥८०॥
भणइ महायस! तं चिय धन्नो धीराण धुरि तुमं चेव । देवेहिंवि जस्स मणो न चइज्जइ नियपइन्नाओ
सग्गंगणासणाहो सुराण नाहोवि तुज्झ गुणगहणा । अप्पाणं सकयत्थं मन्नइ मन्ने तिहुयणेवि ॥८२॥
तं चिय धीरो सद्धम्मतप्परो तं च भुवणमाणिक्कं । ता मग्गसु किंपि वरं तुट्ठो हं तुज्झ चरिएहिं ॥८३॥
पभणइ संखकुमारो किं मह कज्जं वरेण अन्नेण । तुम्हाण दंसणं चिय वरं वरो सरउ अन्नेण ॥८४॥

अथ केनचिद्देवेन सुरेन्द्रवचनं निशमितमेतत् । चाल्यते न सुरैः शङ्खो देशावकाशात् ॥७०॥
तत् श्रुत्वा संप्राप्तः कुमारभवनस्य द्वारदेशे । अपहरति तस्य भार्यां रुदतीं गुर्वाक्रन्दैः ॥७१॥
यथा शृणोति स कुमारः स्वामिन्मां रक्ष रक्ष नीयमानाम् । केनाप्यधार्मिकेण तत् श्रुत्वा चिन्तयति कुमार·
कस्यैषा किल भार्या कस्य वा तनयः सहोदराः कस्य । इत्यादिभावनयाऽऽत्मानमात्मना भावयति ॥७...
एकोऽत्र जिनादिष्ट इष्टोऽनिष्टानां निष्ठापनहेतुः । धर्म एव संसारे शरणं त्राणं च जीवानाम् ॥७४॥
इति भावयतस्ततो जातः कोलाहलो बहिर्बहुः । जहि-जहि-जहीतिगर्भो बहुबलकलितानां शत्रूणाम् ॥७...
तैरपि लुप्यमानमाक्रन्दन्तं च परिजनं श्रुत्वा । भावयति भावितात्मा भवभयभीतो मुनिरिवेदम् ॥७६॥
एतेषामहं नाथ एते मम सेवका इति या बुद्धिः । अभिमानमात्रजनिता केवलमलमिह क्लेशाय ॥७७॥
एष मम स्वजनवर्ग एते शत्रवः कुबुद्धिर्ममैषा । नहि स्वजनश्च परो वा प्रसादको भवति सुगतेः ॥७८॥
एक एव जिनधर्मः साधयति सुरर्द्धिसिद्धिसौख्यानि । तस्मात्तत्रैव यत्नः कर्तव्यः किं विकल्पेन ? ॥७९॥
इति चिन्तयित्वा निश्चलसमाधिमाविशति शङ्खकुमारवरः । ततो देवस्तद्भावं ज्ञात्वा भवति प्रत्यक्षः ॥८०॥
भणति महायशः ! त्वमेव धन्यो धीराणां धुरि त्वमेव । देवैरपि यस्य मनो न चाल्यते निजप्रतिज्ञातः ॥८१॥
स्वर्गाङ्गणासनाथः सुराणां नाथोऽपि तव गुणग्रहणात् । आत्मानं स्वकृतार्थं मन्यते मन्ये त्रिभुवनेऽपि ॥८२॥
त्वमेव धीरः सद्धर्मतत्परस्त्वं च भुवनमाणिक्यम् । तस्मान्मार्गय किमपि वरं तुष्टोऽहं तव चरितैः ॥८३॥

तो सो सोमेण सुरो सरोरुहदलविलोयणं कुमरं । भणइ महायस ! तहवि हु देवाणं दंसणममोहं ॥८५॥
होइ, तओ तुह पत्ती होउ परं जो मए सरणाए । दिट्ठो दिट्ठीए खणे सो खलु रोगेहिं मुच्चेही ॥८६॥
इय भणिउं सट्ठाणं जाइ सुरो दिणयरस्स उदयम्मि । पडिपुन्ननियमअवही विहीए सिज्जं तओ मोत्तुं ॥
कुमरो कयआवस्सयकिच्चो किरियाकलावकलियाण । साहूण जाइ पासे वंदइ ते परमविणएण ॥८८॥
निसुणेइ समयसारं सम्मजिणवंधुदुए जहाठाणि । अह अन्नया नरिंदो तज्जणओ पीडिओ सहसा ॥८९॥
अइसूलवेयणाए पच्चक्खाओ य सव्ववेज्जेहिं । हक्कारावइ कुमरं भणइ जहा वच्छ ! मह इण्हिं ॥९०॥
पत्तो समओ मरणस्स ता तुमं संपयं पयानाहो । इइ भणिए सो कुमरो सरेइ सुरदिन्नआणत्तिओ ॥९१॥
करुणाभरियहियाए नियदिट्ठीए पलोयए देहं । जणयस्स ताव सहसा हिमं व रविकिरणतावहयं ॥९२॥
नट्ठं सूलं देहे निस्संदेहं तओ भणइ राया । जाओ निरामओ हं दिट्ठो दिट्ठीए तुह वच्छ ! ॥९३॥
एमेव मओ हुंतो आराहणविरहिओ इयाणि तु । तुहमाहप्पवसेणं संपइ साहेमि नियकज्जं ॥९४॥
मुंच ममं जेणाहं करेमि सुगुरूण पायमूलम्मि । संजमगुणरत्तचित्तो होऊण धरेसु रज्जभरं ॥९५॥
जा किर कुमरो किंचिवि काही पच्चुत्तरं तओ राया । धरिउं तं बाहाए ठविउं सीहासणे पणओ ॥९६॥
सामंताईलोओ भणिओ जह नमह संवररायस्स । पयपंकयमिण्हिं जं सामी तुम्हाण एस निवो ॥९७॥
इय तेहिंवि तह विहिए सीहोव्व करिंदकुंभयडउवरिं । निक्खमइ गिहगुहाओ विसमराया महिड्ढीए ॥

प्रभणति सौम्यकुमार. किं मम कार्यं वरेणान्येन । युष्माकं दर्शनमेव परं वरः सदस्त्वन्येन ॥८५॥
तत स सौम्येन सुरः सरोरुहदलविलोचनं कुमारम् । भणति महायशः ! तथापि हि देवानां दर्शनममोघम् ॥
भवति, ततस्तव भवतु वरः मत्स्मरणया । दृष्टो दृष्ट्या क्षणं स खलु रोगैर्मोक्ष्यते ॥८६॥
इति भणित्वा स्वस्थानं याति सुरो दिनकरस्योदये । परिपूर्णनियमावधिर्विधिना शय्यां ततो मुक्त्वा ॥८७॥
कुमारः कृतावश्यककृत्यः क्रियाकलापकलितानाम् । साधूनां याति पार्श्वे वन्दते तान् परमविनयेन ॥८८॥
शृणोति समयसारं सद्जिनमनुनिगदति यथास्थित । अथान्यदा नरेन्द्रस्तज्जनकः पीडितः सहसा ॥८९॥
अतिशूलवेदनया प्रत्याख्यातश्च सर्ववैद्यैः । हक्कारयति कुमारं भणति यथा वत्स ! ममेदानीम् ॥९०॥
प्राप्तः समयो मरणस्य तस्मात्त्वं सांप्रतं प्रजानाथः । इति भणिते ततः कुमारः स्मरति सुरदत्ताज्ञामिति ॥९१॥
करुणाभराश्रितया निजदृष्ट्या प्रलोकते देहम् । जनकस्य तावत्सहसा हिममिव रविकिरणतापहतम् ॥९२॥
नष्टं शूलं देहे निस्सन्देहं ततो भणति राजा । जातो निरामयोऽहं दृष्टो दृष्ट्या तव वत्स ! ॥९३॥
एवमेव मृतोऽभविष्यं आराधनाविवर्जित इदानीं तु । त्वन्माहात्म्यवशेन संप्रति साधयामि निजकार्यम् ॥९४॥
मुञ्च मां येनाहं करोमि सुगुरूणां पादमूले । संयमगुणरक्तचित्तो भूत्वा धर राज्यभरम् ॥९५॥
यावत्किल कुमारः किञ्चिदपि करिष्यति प्रत्युत्तरं ततो राजा । धृत्वा तं बाहौ स्थापयित्वा सिंहासने प्रणतः ॥
सामन्तादिलोको भणितो यथा नमत संवरराजाय । पदपङ्कजमिदानीं यत्स्वामी युष्माकमेष नृपः ॥९७॥
इति तैरपि तथा विहिते सिंह इव करीन्द्रकुम्भतटस्योपरि । निष्क्रामति गृहगुहातो विषमराजो महर्द्ध्या ॥९८॥

[illegible] पत्तो निम्मियजिणभवणम्मि [illegible] । [illegible] सिरिणा [illegible] [illegible] ॥
[illegible] जणयकिच्चं । काऊण विसेसेणं [illegible] ॥
[illegible] सुवण्णओ नओऽकम्हा । अन्नम्मि दिणे निसुणइ [illegible]
[illegible] दीणकलुणसरे । सोउं राया पुच्छइ पडिहारं केणिमो सद्दो ॥
[illegible] देव ! इमं [illegible] । जरियाणं कुट्ठीणं [illegible] ॥१०
[illegible] एस सद्दो । [illegible] तुह किंपि निसुणिउं एवं ॥१०४
[illegible] । तं ते रोगविउत्ते करेइ गुरुरोगजुत्ते ॥१०५
[illegible] । आणावइ जह सिग्घं [illegible]
[illegible] काऊण [illegible] ॥१०६
[illegible] । [illegible] जाणओ [illegible] ॥१०७
[illegible] । [illegible] ॥१०
[illegible] । [illegible], [illegible]
[illegible] ॥१११॥
[illegible] । [illegible] ॥११

जह जह वयपरिणामो वड्ढइ तह हुंति नेव अइयारा । जह य विसुद्धी जायइ तह तह विरईए जइयव्वं ॥

॥ इति देशावकाशिकविषये निअलगायां शङ्खकुमारकथानकं समाप्तम् ॥

यथा यथा व्रतपरिणामो वर्धते तथा भवन्ति नैवातिचाराः । यथा च विशुद्धिर्जायते तथा तथा विरतौ यतितव्यम् ॥

गामगिहाइगयाणं वत्थूणं जो करेइ आणवणं । गहियावहीए परओ विंझो इव सो दुहं लहइ ॥१॥
सुगयगयं विबुहमयं अमयंव समत्थि अमियकुंडपुरं । तत्थासि विद्धुसिट्टी भज्जा रइसुंदरी तस्स ॥२॥
संपज्जंतसमीहियसुहाण वोलेइ ताण बहुकालो । किंचावच्चाभावो मणं मणागंपि दूमेइ ॥३॥
मज्झिमवयम्मि तत्तो जाओ पुत्तो उयाइयसएहिं । रयणीए अद्धरत्ते जा सुत्तो चिट्ठए सिट्ठी ॥४॥
अह तस्स गिहे पत्तं वंतरजुयलं परोप्परुल्लविरं। एगो भणइ जाणसि सिट्ठिगिहे जो सुओ जाओ?॥५॥
बीओ भणेइ सम्मं जाणामि न, कहसु को फुडं एसो ?। तो सो कहेइ एसो पुव्वभवे आसि मिट्ठिस्स॥
ववहरओ एयस्स य दाणिग्गहणम्मि धरइ इगलक्खं। पुत्तच्छलेण एसो एयस्स गिहे समणुजाओ॥७॥
लक्खुग्गाहणहेउं तं सोउं दूमिओ मणे सिट्ठी । चिंतइ हंत ! किमेयं सुरवयणं अवितहं होही ॥८॥
जइ तत्तो पज्जत्तं पुत्तेण इमेण किमिह दव्वेण । वइएणं बहुएणं वद्धावणयाइकज्जम्मि ? ॥९॥
तो पच्चूसे पत्तो पाउलल्लोओ समग्गसयणा य । वद्धावणत्थमक्खयवत्थाईयाइं गहिऊण ॥१०॥
तो सिट्ठी गयतुट्ठी तेसिं ववहारमित्तओ किंचि । काऊणं सम्माणं विसज्जए नियगिहाहिंतो ॥११॥
लिहइ वहियाए सव्वं सुइयाणियमाइयाण जं दिन्नं । छट्ठीए नामकरणे लेहसालाए य पक्खेवे ॥१२॥
परिणयणे जं वइयं कप्पडतंबोलभोयणाईसु । दायव्वमिमस्स मए इय बुद्धीए निरुच्छाहो ॥१३॥
विंझोत्ति विहियनामो वियरइ सव्वत्थ काणणाईसु । अह अन्नया य तेणं दिट्ठो सूरी सुरम्मवणे॥१४॥
तं वंदिय उवविट्ठो पुच्छइ सूरिं सुधम्मपरमत्थं । भयवंपि कहइ धम्मं जइगिहिभेएण तेणावि ॥१५॥

ग्रामगृहादिगतानां वस्तूनां यः करोत्यानायनम् । गृहीतावधेः परतो विन्ध्य इव स दुःखं लभते ॥१॥
सुगजगतं(सुगतगदं)विबुधमत(य)ममृतामिव समस्त्यमृतकुण्डपुरम्। तत्रासीद्विद्धुश्रेष्ठी भार्या रतिसुन्दरी तस्य॥
संपद्यमानसमीहितसुखयोर्गच्छति तयोर्बहुकालः । किञ्चापत्याभावो मनो मनागपि दुनोति ॥३॥
मध्यमवयसि ततो जातः पुत्र उपयाचितशतैः । रजन्यामर्धरात्रे यावत्सुप्तस्तिष्ठति श्रेष्ठी ॥४॥
अथ तस्य गृहे प्राप्तं व्यन्तरयुगलं परस्परोल्लपितृ । एको भणति जानासि श्रेष्ठिगृहे यः सुतो जातः ॥५॥
द्वितीयो भणति सम्यग् जानामि न, कथय कः स्फुटमेषः ? । ततः स कथयत्येष पूर्वभव आसीच्छ्रेष्ठिनः॥६॥
व्यवहारक एतस्य च ऋणग्रहणे धरत्येकलक्षम्। पुत्रच्छलेनैष एतस्य गृहे समनुजातः ॥७॥
लक्षोद्ग्राहणहेतोस्तत् श्रुत्वा दुनोति मनसि श्रेष्ठी । चिन्तयति हन्त ! किमेतत्सुरवचनमवितथं भविष्यति ॥८॥
यदि ततः पर्याप्तं पुत्रेणानेन किमिह द्रव्येण । व्ययितेन बहुना वर्धनादिकार्ये ? ॥९॥
ततः प्रत्यूषे प्राप्तो गायकलोकः समग्रस्वजनाश्च । वर्धनार्थमक्षतवस्त्रादिकं गृहीत्वा ॥१०॥
ततः श्रेष्ठी गततुष्टिस्तेभ्यो व्यवहारमात्रतः किञ्चित् । कृत्वा सम्मानं विसृजति निजगृहात् ॥११॥
लिखति वहिकायां सर्वं सूतिकर्मकर्यादिभ्यो यद्दत्तम् । षष्ठ्यां नामकरणे लेखशालायां च प्रक्षेपे ॥१२॥
परिणयने यद्व्ययितं कर्पटताम्बूलभोजनादिषु । दातव्यमस्मै मयेति बुद्ध्या निरुत्साहः ॥१३॥
विन्ध्य इति विहितनामा विचरति सर्वत्र काननादिषु । अथान्यदा च तेन दृष्टः सूरिः सुरम्यवने ॥१४॥

गहिओ सावयधम्मो सम्मत्ताई दुवालसविहोवि । पालंतो भत्तीए गमेइ दियहाइं सो तत्थ ॥१६॥
अह अन्नया स जाओ रोगग्गत्थो तओ य सयणेहिं । भणिओ सिट्ठी आणसु विज्जं पडिजागरट्ठाए ॥
सिट्ठी भणेइ नहु किंपि मज्झ तणयस्स होहिहीणिट्ठं । कइवयदिणाण उवरिं गिण्हिस्सइ पच्छमविरप्पं ॥
तो तं तहेव जायं जाया कित्तीवि तस्स सव्वत्तो । जह सव्वंपि वियाणइ सेट्ठी नेमित्तमित्तो य ॥१९॥
निवइस्स अग्गमहिसी अपडुसरीरा अईव संजाया । तो कहियं केणावि हु जह विद्धू जाणए सव्वं ॥
तो रन्ना आहूओ सो पत्तो पाहुडाइं घेत्तूण । नमिऊण भणइ सिट्ठी आएसं दिससु मह नाह ! ॥२१॥
तो रन्ना सो भणिओ गंतूणंतेउरम्मि मह देविं । पडिजागरसु विहीए ओसहदाणाइणा झत्ति ॥२२॥
तो सिट्ठी भणइ निवं नाहं विज्जो न मंततंतन्नू । देवो पुण आएसं देइ इमं कह णु, तो राया ॥२३॥
भणइ तए नियतणओ ओसहभेसज्जमंततंतेहिं । जीवाविओ रसंतो नय विज्जो कोइ आहूओ ॥२४॥
इच्चाइ कहंते नरवरम्मि सिट्ठी भणेइ हसिऊण । कीरउ मज्झ पसाओ रहेण तो तक्खणा चेव ॥२५॥
रन्ना भूसन्नाए लोए ओसारियम्मि सो कहइ । जहवित्तं वुत्तंतं तो रन्ना पुच्छिओ एवं ॥२६॥
कित्तियमित्तं दव्वं दायव्वं तस्स अज्जवि कहेसु । पन्नासमहस्साइं अज्जवि धरकंति दाउं से ॥२७॥
इच्चाइ कहं कहिउं सिट्ठी वच्चेइ रायआणाए । नियगेहे पुत्तोवि हु विहिणा पालेइ गिहिधम्मं ॥२८॥
नवरं सो अहिययरं निच्चं देसावगासिए रमइ । अह अन्नया स बाहिं उज्जाणे जाव गच्छेइ ॥२९॥

तं वन्दित्वोपविष्टः पृच्छति सूरिं सुधर्मपरमार्थम् । भगवानपि कथयति धर्मं यतिगृहिभेदेन तेनापि ॥१५॥
गृहीतः श्रावकधर्मः सम्यक्त्वादिर्द्वादशविधोऽपि । पालयन् भक्त्या गमयति दिवसानि स तत्र ॥१६॥
अथान्यदा स जातो रोगग्रस्तस्ततश्च स्वजनैः । भणितः श्रेष्ठी आनय वैद्यं प्रतिजागरार्थम् ॥१७॥
श्रेष्ठी भणति न हि किमपि मम तनयस्य भविष्यत्यनिष्टम् । कतिपयदिनानामुपरि ग्रहीष्यति पथ्यमविकल्पम् ॥
ततस्तथैव जातं जाता कीर्त्तिरपि तस्य सर्वतः । यथा सर्वमपि विजानाति श्रेष्ठी निमित्तमितश्च ॥१९॥
नृपतेरग्रमहिष्यपटुशरीराऽतीव संजाता । ततः कथितं केनापि हि यथा विद्वज्जानाति सर्वम् ॥२०॥
ततो राज्ञाऽऽहूतः स प्राप्तः प्राभृतानि गृहीत्वा । नत्वा भणति श्रेष्ठी आदेशं दिश मम नाथ ! ॥२१॥
ततो राज्ञा स भणितो गत्वान्तःपुरे मम देवीम् । प्रतिजागरय विधिनौषधदानादिना झटिति ॥२२॥
ततः श्रेष्ठी भणति नृपं नाहं वैद्यो न मन्त्रतन्त्रज्ञः । देवः पुनरादेशं ददातीमं कथं नु, ततो राजा ॥२३॥
भणति त्वया निजतनय औषधभैषज्यमन्त्रतन्त्रैः । जीवितो रसन् न च वैद्यः कश्चिदाहूतः ॥२४॥
इत्यादि कथयति नरवरे श्रेष्ठी भणति हसित्वा । क्रियतां मम प्रसादो रहसा ततस्तत्क्षणादेव ॥२५॥
राज्ञा भ्रूसंज्ञया लोकेऽपसारिते स कथयति । यथावृत्तं वृत्तान्तं ततो राज्ञा पृष्ट एवम् ॥२६॥
कियन्मात्रं द्रव्यं दातव्यं तस्मा अद्यापि कथय । पञ्चाशत्सहस्राण्यद्यापि तिष्ठन्ति दातुं तस्मै ॥२७॥
इत्यादिकथा कथयित्वा श्रेष्ठी व्रजति राजाज्ञया । निजगेहे पुत्रोऽपि हि विधिना पालयति गृहिधर्मम् ॥२८॥
नवरं सोऽधिकतरं नित्यं देशावकाशिके रमते । अथान्यदा स बहिरुद्याने यावद् गच्छति ॥२९॥

सो [illegible] [illegible] नरं पवरमंडिमारूढं । नामेण चंडसीहं निरपरिचियपमुनिपविरिपुनं ॥२०॥
[illegible] पुच्छइ गच्छसि तं कत्थ, सो भणइ मित्त ! । रायाएसेण अहं गच्छिस्सं दारिनिवासे ॥
[illegible] मंचिकारणा, तो भणइ सिद्धिसुओ । तत्थेगो निरमंती अमुणोपि तए म भणिस्सो ॥
[illegible] एवं जइ मित्तं पट्ठवेसु मइ दव्वं । तइ पडिवयणं पेसतु मइ भणियस्सेव मित्त वरं ॥२२॥
एवं [illegible] कज्जं सिज्झेइ सव्वं [illegible] तत्थाम्मि । किंतु मइ अत्थि नियमो जोयणसयगस्स उवरिम्मि ॥
[illegible] [illegible] जाव, उवरि मोक्कलयं । जोयणसयं दिवहे चउदिसिं ता तुमेव गंमि ॥२४॥
[illegible] गच्छसि [illegible] एमेव कहसि तं इत्थ । सिज्झिस्सइ इय कज्जं [illegible] ॥
एवं [illegible] [illegible] नो नरेंपि केणावि । साहिज्जंतं निसुणं तेणवि कहियं नरिंदस्स ॥२७॥
[illegible] [illegible] [illegible] सिद्धिणो पुत्तं । आणावसु वंधेउं जं तुरो सो महाराओ ॥२८॥
[illegible] [illegible] कुणइ मइ [illegible] । ता सुंदरो न एसो निगहियव्वो मए ताहा ॥२९॥
[illegible] [illegible] तेणावि सो आणीओ बंधेउं रायपासम्मि ॥३०॥
[illegible] [illegible] [illegible] । सयणजणेहिं [illegible] तेण नरनाहो ॥३१॥
[illegible] [illegible] [illegible] । बंधेउं आणीओ, तो राया भणइ [illegible] ॥३२॥
[illegible] [illegible] [illegible] तुह [illegible] । जो कुणइ [illegible] मइ [illegible], भणइ सो [illegible] ॥३३॥
[illegible] [illegible] [illegible] । कुण [illegible] [illegible] जयनिवइणो ॥३४॥

[illegible] [illegible] [illegible] । [illegible] [illegible] ॥२०॥
[illegible] [illegible], स भणति मित्र ! । [illegible] ॥२१॥
[illegible] [illegible] । [illegible] नृपमन्त्री अमुक इति [illegible] ॥
[illegible] [illegible] । [illegible] मम [illegible] ॥२२॥
[illegible] । किन्तु ममापि नियमो [illegible] ॥२३॥
[illegible] । [illegible] ॥२४॥
[illegible] । [illegible] ॥२५॥
[illegible] । [illegible] ॥२६॥
[illegible] । [illegible] ॥२७॥
[illegible] । [illegible] ॥२८॥
[illegible] । [illegible] ॥२९॥
[illegible] । [illegible] ॥३०॥
[illegible] । [illegible] ॥३१॥
[illegible] । [illegible] ॥३२॥

तो महया कट्ठेणं पन्नाससहस्सदंडपरिमाणं । काऊणं सो मुक्को सिट्ठिवरोहेण गरुएण ॥४५॥
नीओ गिहम्मि बंधेहिं पीडिओ आगओ य दाहजरो । तो सिट्ठी परिभावइ नूणं मरिही इमो जेण ॥४६॥
गहिओ इमेण लक्खो लक्खं परिभाविऊण तो भणिओ । धम्मम्मि उज्जमिज्जसु मुंच गिहाईसु पडिबंधं ॥
तो सो भणेइ सिट्ठि बीए सिक्खावयम्मि अइयारो । आणवणेणं वत्थुस्स निम्मिओ लोहयत्थेण ॥४८॥
तस्स फलं अणुहूयं इहलोएवि हु मए अहन्नेण । परलोए पुण अज्जवि अणुहवणीयं विसेसेण ॥४९॥
अहरियचिंतामणिणो गुणगुरुणो केवि ताय! वरगुरुणो । आहवसु मह समीवे जेण विसोहेमि अप्पाणं ॥
तो सिट्ठी सयमेव य ताण समीवे वयइ ता जाव । परलोयं संपत्तो सो पुत्तो तेण भावेण ॥५१॥
उववन्नो सोहम्मे तओ चुओ सिज्झिही य तइयभवे । ता भो! कलंकियव्वो लेसेणवि नेय नियनियमो ॥

॥ इति द्वितीयशिक्षाव्रतप्रथमातिचारे विनयकथानकं समाप्तम् ॥

भविष्यति ममापवादः स्वजनमनात् ततः प्रसद । कुरु दण्डमेकवारं गृहाण द्रव्यं यदभिलषितम् ॥४४॥
ततो महता कष्टेन पञ्चाशत्सहस्रदण्डपरिमाणम् । कृत्वा स मुक्तः श्रेष्ठ्युपरोधेन गुरुणा ॥४५॥
नीतो गृहे बन्धैः पीडित आगतश्च दाहज्वरः । ततः श्रेष्ठी परिभावयति नूनं मरिष्यत्ययं येन ॥४६॥
गृहीतोऽनेन लक्षो लक्षं परिभाव्य ततो भणितः । धर्मे उद्यच्छ मुञ्च गृहादिषु प्रतिबन्धम् ॥४७॥
ततः स भणति श्रेष्ठिनं द्वितीये शिक्षाव्रतेऽतिचारः । आनायनेन वस्तुनो निर्मितो लोभग्रस्तेन ॥४८॥
तस्य फलमनुभूतमिहलोकेऽपि हि मयाऽधन्येन । परलोके पुनरद्याप्यनुभवनीयं विशेषेण ॥४९॥
अधरितचिन्तामणीन्गुणगुरून्कानपि तात! वरगुरून् । आह्वयस्व मम समीपे येन विशोधयाम्यात्मानम् ॥
ततः श्रेष्ठी स्वयमेव च तेषां समीपे व्रजति तावद्यावत् । परलोकं संप्राप्तः स पुत्रस्तेन भावेन ॥५१॥
उपपन्नः सौधर्मे ततश्च्युतः सेत्स्यति च तृतीयभवे । तस्माद् भोः! कलङ्कयितव्यो लेशेनापि नैव निजनियमः ॥

नियमियदिसावगासो सयं न गच्छेइ पेसए अन्नं। सो सड्ढो अविपड्ढो सड्ढो इव सो दुहं विणइ ॥१॥
तथाहि ;—
थावरनामं नगरं तत्थ निवो सुंदरो जिणमयन्नू। तह वसइ तत्थ सेट्ठी सम्मद्दिट्ठी थिरो नाम ॥२॥
तब्भज्जा सहदेवी ताण सुओ अत्थि नामओ सड्ढो। धम्मम्मि य अविपड्ढो किंचि पणड्ढो माणाओ ॥३॥
परिणाविओ सुरूवं रुक्मिणिनामं अइन्नया कन्नं। पियरेहिं सो पत्तो य कहवि मुणिनाहपासम्मि ॥४॥
निसुणइ तत्तक्खाणे विणयमयधम्ममायरपरो सो। जिणधम्मंपि समग्गं सम्मं सम्मत्तमाईयं ॥५॥
तद्यथा;—
विणओ आहवइ सिरिं लहइ विणीओ जसं च कित्तिं च। न कयाइ दुव्विणीओ सकज्जसिद्धिं समाणेइ ॥६॥
इच्चाइ निसुणिऊणं विणयं पडिवज्जए सगिहिधम्मं। सूरीण पायमूले पच्छा गच्छेइ नियगेहे ॥७॥
अह अन्नया य सिट्ठी थिरदेवो देवभूमिमणुपत्तो। सड्ढो गिहस्स सामी संजाओ अन्नया सो उ ॥८॥
विमलब्भंगुरहिमगिरिसिहरुड्डलणज्जोयाउ परिभवं सहइ। परिभावइ मणमज्झे सव्वं निय केणई पइयं ॥९॥
कालि पच्चड्ढइ जइ न ताव मो हेमडा पइज्ज। मा दुज्जणकरअंगुलिहिं दंसिज्जंतु भमिज्ज ॥१०॥
इय चिंतिऊण तेणं भणिया महिला अहं गमिस्सामि। अत्थोवज्जणहेउं कम्मिवि देसंतरे तरसा ॥११॥
तुम्ह काइयं पउणं गेहे ठिइयं तहेव तं सत्ति। परयाणगविसेसे निम्मविउं तं च सुमुहुत्ते ॥१२॥
सो गंतवाइं गहिउं चलिओ सुभूण पवरदुगममए। पुव्वदिसम्मि पत्तो विजारणमज्झभागम्मि ॥१३॥

नियमितदिग्देशावकाशः स्वयं न गच्छति प्रेषयत्यन्यम्। स श्राद्धोऽविदग्ध सड्ढ इव स तु [illegible] ॥१॥
स्थावरनाम नगरं तत्र नृप सुन्दरो जिनमतज्ञः। तथा वसति तत्र श्रेष्ठी सम्यग्दृष्टि स्थिरो नाम ॥२॥
तद्भार्या सहदेवी तयोः सुतोऽस्ति नामतः सड्ढः। धर्मे चाविदग्धः किञ्चिद्दुष्टो मानात् ॥३॥
परिणायितः सुरूपां रुक्मिणीनामिकामन्यदा कन्याम्। पितृभ्यां स प्राप्तश्च कथमपि मुनिनाथपार्श्वे ॥४॥
शृणोति तत्त्वाख्याने विनयमयधर्ममादरपरः सः। जिनधर्ममपि समग्रं सम्यक् सम्यक्त्वादिकम् ॥५॥
विनय आहरति श्रियं लभते विनीतो यशश्च कीर्तिं च। न कदाचित् दुर्विनीतः स्वकार्यसिद्धिं समानयति ॥६॥
इत्यादि श्रुत्वा विनयं प्रतिपद्यते स्वगृहिधर्मम्। सूरीणां पादमूले पश्चाद् गच्छति निजगेहे ॥७॥
अथान्यदा च श्रेष्ठी स्थिरदेवो देवभूमिमनुप्राप्तः। सड्ढो गृहस्य स्वामी संजातोऽन्यदा स तु ॥८॥
[illegible] परिभवं सहते। परिभावयति मनोमध्ये सर्वमेव [illegible] ॥९॥
[illegible] देशं त्यज। मा दुर्जनकराङ्गुलिभिर्दर्श्यमानो भ्रम ॥१०॥
इति चिन्तयित्वा तेन भणिता महिलाऽहं गमिष्यामि। अर्थोपार्जनहेतुः कस्मिन्नपि देशान्तरे त्वरया ॥११॥
[illegible] सुमुहूर्ते ॥१२॥
[illegible] पूर्वदिशि प्राप्तो [illegible] ॥१३॥
[illegible]

आगच्छ जेण दंसेमि तुज्झं थेवंतरे गुरुनिहाणं । तो सो तेण समं चिय संचलिओ उत्तराहुत्तं ।
जत्थ पढमं स पणओ तेणं तत्थेव दंसिया तस्स । चउरो य चूयरुक्खा ताणं च अहे ...
कहिया भणियं च इमं अहिनाणं कुण इमाण साहासु । तो तेण नियवत्थंचलाउ चीराउ ...
बद्धा ताण थुडेसुं तो पुणरवि तत्थ चिंचिणितरुस्स । छायाए उवविट्ठा तो तं पुच्छेइ सो एवं ...
किं नयरमलंकरियं जम्ममहेणं तए महापुरिस ! । किं पुणरवि पुरमिण्हिं पवित्तियव्वं नियपएहिं ? ।
तो कहइ तस्स सिद्धो उत्तरदिसिरमणिभालफलतिलयं । कणयपुरं नामेणं तत्थ भवो हं महाभाग ! ॥
गंतव्वं पुण इण्हिं सम्मेयगिरिम्मि तित्थजत्ताए । कायव्वो तत्थ मए कालो कलियाउसेसेण ॥३५॥
ता वच्छ ! वच्च सगिहं पूरसु पणयाण वंछियसुहाइं । गहिऊण इमं दव्वं रायस्स निवेइउं जम्हा ॥...
अणुजाणिही तुहेयं निहिं निवो मज्झ मंतसत्तीए । नो भेयव्वं कस्सवि विलससु दव्वं जहिच्छाए ॥...
इय भणिउं सो वलिओ सद्दोवि गिहं गओ पओसम्मि । तो भारियाए पुट्ठो किमसउणो कोवि ...
सो भणइ पहाणतरो जाओ सउणो पिए ! पभायम्मि । होही पयडफलत्थो ता संपइ पउणयं कुणसु ॥...
जिणपूयणोवगरणं तीइवि विहियं तहेव सिग्घंपि । काऊणं जिणपूयं सोवि हु सुत्तो पभायम्मि ॥४०॥
काऊणं जिणवंदणकिच्चं गहिउं उवायणं किंपि । संपत्तो निवपासे निवेइओ निवइणो नमिउं ॥४१॥
सव्वो निहिवुत्तंतो तेणवि अणुजाणियं निहाणं तं । तो रन्नाणुन्नाओ पत्तो नियमंदिरे सोवि ॥४२॥

विश्रान्तोऽत्र ततस्त्वं प्राप्तो दृष्टिगोचरे मम । स भणति मयि दृष्टे दारिद्र्यजलाञ्जलिं देहि ॥२८॥
आगच्छ येन दर्शयामि तव स्तोकान्तरे गुरुनिधानम् । ततः स तेन सममेव संचलित उत्तराभिमुखम् ।
यत्र प्रथमं स प्रणतस्तेन तत्रैव दर्शितास्तस्मै । चत्वारश्च चूतवृक्षास्तेषां चाधो द्राविणकलशाः ॥३०॥
कथिता भणितं चेदमभिज्ञानं कुर्वेषां शाखासु । ततस्तेन निजवस्त्राञ्चलात्खण्डानि कृत्वा ॥३१॥
बद्धानि तेषां शाखासु ततः पुनरपि तत्र चिञ्चिनीतरोः । छायायामुपविष्टो ततस्तं पृच्छति स एवम् ॥३२॥
किं नगरमलंकृतं जन्ममहेन त्वया महापुरुष ! । किं पुनरपि पुरमिदानीं पवित्रयितव्यं निजपदैः ? ॥३३॥
ततः कथयति तस्य सिद्ध उत्तरदिग्रमणीभालफलतिलकम् । कनकपुरं नाम्ना तत्र भवोऽहं महाभाग ! ॥३४॥
गन्तव्यं पुनरिदानीं सम्मेतगिरौ तीर्थयात्रायै । कर्तव्यस्तत्र मया कालः कलितायुःशेषेण ॥३५॥
तस्माद् वत्स ! व्रज स्वगृहं पूरय प्रणतानां वाञ्छितसुखानि । गृहीत्वेदं द्रव्यं राज्ञे निवेद्य यस्मात् ॥३६॥
अनुज्ञास्यति तवैतं निधिं नृपो मम मन्त्रशक्त्या । नो भेतव्यं कस्मादपि विलस द्रव्यं यथेच्छम् ॥३७॥
इति भणित्वा स चलितः सद्दोऽपि गृहं गतः प्रदोषे । ततो भार्यया पृष्टः किमशकुनः कोऽपि संप्राप्तः ! ॥
भणति प्रधानतरो जातः शकुनः प्रिये ! प्रभाते । भविष्यति प्रकटफलार्थस्तस्मात्संप्रति प्रगुणं कुरु ॥३९॥
जिनपूजनोपकरणं तयापि विहितं तथैव शीघ्रमपि । कृत्वा जिनपूजां सोऽपि हि सुप्तः प्रभाते ॥४०॥
कृत्वा जिनवन्दनकृत्यं गृहीत्वोपायनं किमपि । संप्राप्तो नृपपार्श्वे निवेदितो नृपतये नत्वा ॥४१॥
सर्वो निधिवृत्तान्तस्तेनाप्यनुज्ञातं निधानं तत् । ततो राज्ञानुज्ञातः प्राप्तो निजमन्दिरे सोऽपि ॥४२॥

मोत्ति हु तं परिभाविय रायाएसेण सड्ढयसमीवे । पट्ठवइ अंगरक्खे भणइ य पेसिवि तमाणेह ॥
नेहिवि तहेव विहिये आणीओ नरवरस्स पासम्मि । रन्ना तो सो भणिओ रे रे पाविट्ठ निक्किट्ठ ! ॥
पच्चक्खमत्तुदेरिय ! मह वित्ति तं समग्गमवि तत्थ । जाणावसि लेहेणं मह पुरसिट्ठीवि तं होउ ॥६०॥
ता निग्गहजोग्गो तं नवरं मुक्को सि एक्कवारं तु । साहम्मिउत्ति काउं नो एवं पुणवि कायव्वं ॥६१॥
पइदिणमावस्सगेणं कयत्थिओ जं सि तंपि खमियव्वं । इय भणिऊणं मुक्को पत्तो सो नियगिहे एसो
चिंतेइ पीडिओ सो चिंतइ रे जीव ! जाण कज्जम्मि । अइलोहग्गहघत्थो नियमपुरं पूरसि एवम् ॥
पुव्वकयकम्मउदए, ते दुग्गइया न दुक्खअंसेवि । गिण्हंति अहं हद्धी एगो दुहभायणं जाओ ॥६२॥
गुरुनियमभंगतज्जुगुप्ससंनिहं जीव ! बंधणाईयं । अणुहूयं इह तुमए फलं तु कुगईसु पाविहिसि ॥६३॥
इय चिंतंतो पत्तो पज्जोयं पुव्वबद्धमाउरमा । नागकुमारसुरेसुं तओ चुओ बहुदुहं भमिही ॥६४॥
गिण्हिस्सइ गुरुकम्मो, ता भो भोयंपि नियममालिन्नं । नो कायव्वं जम्हा पुणोवि अइदुल्लहा बोही ॥६५॥

॥ इति द्वितीयनियमस्य द्वितीयातिचारविपाके श्राद्धकथानकं समाप्तम् ॥

नेतव्य इति तं परिभाव्य राजादेशेन श्राद्धसमीपे । प्रस्थापयत्यङ्गरक्षान् भणति च प्रेष्य तमानय ॥५९॥
नेतृभिः तथैव विहितेऽ नीतो नरवरस्य पार्श्वे । राज्ञा ततः स भणितो रे रे पापिष्ठ निकृष्ट ! ॥६०॥
प्रत्यक्षमत्सुदेरिक ! मम वृत्तिं त्वं समग्रामपि तत्र । ज्ञापयसि लेखेन मम पृष्ठेऽपि त्वं भूया ॥६१॥
तस्मान्निग्रहयोग्यस्त्वं [illegible] मुक्तोऽस्येकवारं तु । साधर्मिक इति कृत्वा नो एवं पुनरपि कर्तव्यम् ॥६२॥
प्रतिदिनमावश्यकेन कदर्थितो यदसि तदपि क्षन्तव्यम् । इति भणित्वा मुक्त इतः स निजगृहे प्राप्त ॥६३॥
चिन्तयति पीडितः स चिन्तयति रे जीव ! जैनां कार्ये । अतिलोभग्रहग्रस्तो नियमपुरं पूर्णयसि [illegible] ॥६४॥
पूर्वकृतकर्मोदये, ते दुर्गतिका न दुःखांशमपि । गृह्णन्ति अहं हा ! धिक् एको दुःखभाजनं जातः ॥६५॥
गुरुनियमभङ्गजुगुप्सासंनिभं जीव ! बन्धनादिकम् । अनुभूतमिह त्वया फलं तु कुगतिषु प्राप्स्यसि ॥६६॥
इति चिन्तयन् प्राप्तः पर्यन्तं पूर्वबद्धायुष्कात् । नागकुमारसुरेषु ततश्च्युतो बहुदुःखं भ्रमिष्यति ॥६७॥
ग्रहीष्यति गुरुकर्मा, ततो भो भोक्तव्यमपि नियममालिन्यम् । नो कर्तव्यं यस्मात्पुनरपि अतिदुर्लभा बोधिः ॥६८॥

ता दाऊणं किंचिवि खुद्दाएसं विसेसओ तस्स । तदकरणे तो दंडं सव्वस्सेणं विहिस्सामि ॥१५॥
इय चिंतिऊण रन्ना भणिओ मंती कयग्घुयपुरिसं । दंससु कयग्घयं मे अयाणुयं याणुयं च ता ॥
अन्नह निच्छयपुव्वं होही तुह मरणमेव जइ सरणं । तो मंती नियगेहे पत्तो अइआउलो हियए ॥१७॥
तस्सत्थि गिहे दुहिया सुजसा नामेण बुद्धिबलकलिया । पुट्ठो तीए सचिवो रहम्मि किं आउलो ता
लक्खिज्जसि अज्ज तुमं, साहइ सो तीइ निवसमाइट्ठं । सा भणइ इत्तिएणवि समाउलत्तं न तुह जु
एयं दुट्ठाएसं पूरिस्समहं निवस्स किंतु तए । परिहरियव्वो एसो तव्वयणं तेण पडिवन्नं ॥२०॥
तत्तो सा गहिऊणं सुणयसिसुं रयगदारगसमेयं । संपत्ता निवपासे समगं सचिवेण तो रन्ना ॥२१॥
भणिओ मंती किं ते समाणिया पुव्वसंसिया पुरिसा ? । सो आह मज्झ दुहियाए आणिया देव ! निउं ॥
तो तेण सा पुट्ठा दंसिवि सुणयं कहेइ से एवं । आहारपिंडियादाणमित्तओ मन्नए गुरुयं ॥२३॥
चंडालस्सवि पायं, ता पहु ! एसो कयन्नुओ नूणं । तं चिय कयग्घसंघस्स सेहरो जेण सचिवेण ॥
आ जम्माओवि तुमं वुद्धिं नीओ पयम्मि संठविओ । तं चिय हणिउं वंछसि कह न तुमं होसि जह भणियं
एस रयओ सुजाणो जम्हा राईए मुणइ वत्थाणि । जस्स तणयाणि जाणिउं, अन्नाणी मज्झ पुण ताओ
जो इत्तियंपि न मुणइ अविवेई कन्नदुब्बलो राया । तह तुज्झवि सेवाए विहवं वंछेइ जह भणियं ॥२५॥

"अविवेकिनि यो भूपे कुर्याद् गृद्धिं समृद्धये । गच्छेद् दिगन्तरं मन्ये स मारव समृद्धये ॥
पटवन् परिपूर्णोऽपि विरूपो राजयानपि । मद्गीतुं शक्यते केन पार्थिवः कर्णदुर्बलः ! ॥"

इच्चाइ निसुणिऊणं सविम्हओ भणइ नरवई मंतिं । खमसु महायस ! इण्हिं जं अवरद्धं मए तुज्झ ॥

तस्माद्दत्त्वा काञ्चिदपि क्षुद्रादेशं विशेषतस्तस्य । तदकरणे ततो दण्डं सर्वस्वेन विधास्यामि ॥१५॥
इति चिन्तयित्वा राज्ञा भणितो मन्त्री कृतघ्नपुरुषम् । दर्शय कृतघ्नं मेऽज्ञापकं ज्ञापकं च तथा ॥१६॥
अन्यथा निश्चयपूर्वं भविष्यति तव मरणमेव यदि शरणम् । ततो मन्त्री निजगेहं प्राप्तोऽत्याकुलो हृदये ॥
तस्यास्ति गृहे दुहिता सुयशा नाम्ना बुद्धिबलकलिता । पृष्टस्तया सचिवो रहसि किमाकुलस्तात ! ॥१८॥
लक्ष्यसेऽद्य त्वं, कथयति स तस्यै नृपसमादिष्टम् । सा भणतीयताऽपि समाकुलत्वं न तव युक्तम् ॥१९॥
एतं दुष्टादेशं पूरयिष्याम्यहं नृपस्य किन्तु त्वया । परिहर्तव्य एष तद्वचनं तेन प्रतिपन्नम् ॥२०॥
ततः सा गृहीत्वा शुनकशिशुं रजकदारकसमेतम् । संप्राप्ता नृपपार्श्वे समं सचिवेन ततो राज्ञा ॥२१॥
भणितो मन्त्री किं त्वया समानीताः पूर्वशंसिताः पुरुषाः ? । स आह मम दुहित्राऽऽनीता देव ! निःशेष ॥
तस्यैव सा पृष्टा दर्शयित्वा शुनकं कथयति तस्यैवम् । आहारपिण्डिकादानमात्रतो मन्यते गुरुकम् ॥२३॥
चाण्डालस्यापि स्वामिन्, तत् प्रभो ! एष कृतज्ञो नूनम् । त्वमेव कृतघ्नसंघस्य शेखरो येन सचिवेन ॥२४॥
आ जन्मतोऽपि त्वं वृद्धिं नीतः पदे संस्थापितः । तमेव हन्तुं वाञ्छसि कथं न त्वं भवसि यथा भणितम् ॥
एष रजकः सुज्ञो यस्माद्रात्र्यां जानाति वस्त्राणि । यस्य सत्कानि ज्ञातुं, अज्ञानी मम पुनस्तातः ॥२५॥
य इयदपि न जानाति अविवेकी कर्णदुर्बलो राजा । तथा तवापि सेवया विभवं वाञ्छति यथा भणितम् ॥२६॥

चिव आह;—

"पाषाणशालकठिनोऽपि गिरिर्विशालः संभिद्यते प्रतिदिनं पतता जलेन ।
कर्णोपजापपिशुनैः परिभृष्यमाणः को वा न याति विकृतिं दृढमानसोऽपि ? ॥

तुम्भेहिंवि खमियव्वं जं किंचि मए विरूवमायरियं । नियमुद्दं पडिगाहसु विसज्जेसु ममं मह गिराओ ॥
तो रन्ना वाहाए धरिउं सचिवो इमं पुणो भणिओ । नो मुद्दं मुत्तूण रज्जंपि हु तुज्झ आयत्तं ॥३०॥
तो उट्ठेउं सचिवो पाए संलग्गिऊण तं भणइ । जावज्जीवं नियमो मह मुद्दाए न गिण्हेमि ॥ ३१॥
ता मुंच ममं सामिय ! समणो होहामि तुह अणुन्नाए । भणइ निवो न करेमि हु अणुन्नागिन्नाहि मे देव ॥
मम आयत्तो देहो तुह तणओ चेव मज्झ कज्जम्मि । किंचेयत्तो नियमा न अन्नहा, भणइ सो सचिवो ॥३३॥
एवं चिय पहु ! जइवि हु खरकम्ममहं तहावि न करिस्सं । इह अन्ने नियंतो तुम्भेहिंवि नेव वारेज्जो ॥
तो तं निच्छयसारं वयणं सुणिऊण नरवरो भणइ । पालेसु सावयधम्मं गिहट्ठिओ चेव सो सचिवो ॥३५॥
तत्तो नियगेहे दुहियासहिओ अहन्नया सोवि । गीयत्थगुरुसमीवे पडिवज्जइ अणुव्वयाणि ॥३६॥
पालेइ पइदिणंपि हु धीए सिक्खावए विसेसेण । संखिवइ दिसिनियमं मंती अह अन्नया एवं ॥३७॥
मह नियगिहाउ बाहिं गंतव्वं नेय अज्ज दिणमज्झे । कारणवसेण वेणा, अह रन्ना तस्स [illegible] ॥
रट्ठविओ पडिहारो घयंतेणावि तेण तग्गेहे । दिट्ठो मंती एगंगगंठिओ काउसग्गठाए ॥३९॥
अरिणो महाणपुरिसं दवारिवि किंपि मंतयंतो य । सो आगंतूण इहं इह पुत्तं [illegible] ॥४०॥
तो कोहग्गिपलित्तो पडिहारं भणइ गच्छ मंतिगिहे । बंधेवि पच्छबाहुं तं आणसु मज्झ पासम्मि ॥४१॥

इत्यादि श्रुत्वा सचेलश्यो भणति नरपतिर्मन्त्रिणम् । क्षमस्व महामनः ! इदानीं मदपराधं [illegible] ॥२८॥
युष्माभिरपि क्षन्तव्यं यत्किञ्चिन्मया विरूपमाचरितम् । निजमुद्रां प्रतिगृहाण विसर्जय मां मम [illegible] ॥२९॥
ततो राज्ञा बाहौ धृत्वा सचिव इदं पुनर्भणित । नो मुद्रां मुक्त्वा राज्यमपि हि [illegible] ॥३०॥
तत उत्थाय सचिवः पादे संलग्य त भणति । यावज्जीव नियमो मम मुद्राया [illegible] ॥३१॥
तस्मान्मुञ्च मां स्वामिन् ! श्रमणो भविष्यामि तवानुज्ञया । भणति नृपो न करोमि [illegible] ॥३२॥
ममायत्तो देहस्तव तनयश्चैव मम कार्ये । [illegible] नियमात्तान्यथा, भणति सचिवः [illegible] ॥३३॥
एवमेव प्रभो ! यद्यपि हि खरकर्माहं तथापि न करिष्ये । इहार्थे नियन्तो युष्माभिरपि नैव [illegible] ॥३४॥
ततस्तन्निश्चयसारं वचनं श्रुत्वा नरवरो भणति । पालय श्रावकधर्मं [illegible] ॥३५॥
ततस्तो निजगेहे दुहितृसहितोऽथान्यदा सोऽपि । गीतार्थगुरुसमीपे प्रतिपद्यतेऽणुव्रतानि ॥३६॥
पालयति प्रतिदिनमपि हि द्वितीये शिक्षाव्रते विशेषेण । संक्षिपति दिग्नियमं [illegible] ॥३७॥
मम निजगृहाद्बहिर्गन्तव्यं नैवाद्य दिनमध्ये । कारणवशेन वेलायां, अथ राज्ञा तस्य [illegible] ॥३८॥
प्रस्थापितः प्रतिहारो प्रवर्तमानेनापि तेन तद्गृहे । दृष्टो मन्त्री [illegible] ॥३९॥
अरेः प्रधानपुरुषं द्वारेऽपि किमपि मन्त्रयन्तं [illegible] ॥४०॥

तेणवि तहेव विहियं भणिओ रन्ना तओ इमं मंती । अज्जवि न मुयसि खारं जं मन्नसि मज्झ सत्तुजणं
तह खामिओवि सम्माणिओवि तइया मए सयं चेव । ता किमहं तुह जोग्गो जं जाणसि तं करिज्जासु
मुंचसु पुण मह विसयं पाणे न हरामि तुज्झ जेण सयं । ते गच्छिहंति नूणं सामिविरुद्धं चरंतस्स
इय पभणंतस्स नराहिवस्स जणणीवि मयणसिरिनामा । तत्थागया रुयंती सोउं मंतिस्स बंधाई
पभणइ वच्छ ! किमेयं मंतिस्स कयत्थणं कुणसि एवं । दुज्जणजणवयणेहिं परमुवयारिस्स सयकालं
संपइ पुण सविसेसं धम्मम्मि रओ न मंगुलं कुणइ । इयरजणस्सवि एसो नूणं समसत्तुमित्तमणो
किञ्च ।
अवियारिऊण कज्जं सुहमसुहं वा कुणंति नहु गरुया । ता दुट्ठु कयं तुमए जं बद्धो एस सहसेव ॥
किञ्च ।
सचिवदुहियाए तइया कयग्घसिरसेहरो तुमं चेव । कहिओ तं चिय तुमए सच्चवियं इय कुणंतेण ॥४९॥
इय भणिऊणं देवी बंधे छिंदेवि तिक्खछुरियाए । अणुणइ मंतिं सोवि हु भणई मह चेव इह दोसो ॥५०॥
जेणज्ज मए नियमो गहिओ एवं न गेहमज्झाओ । नीहरियव्वं तत्तो कासियसद्दं करेऊण ॥५१॥
आहूओ देवि ! मए सत्तुनरो पुव्वपरिचयवसेण । देसावगासियवए अइयारो होइ इय विहिए ॥५२॥
तस्स फलं अणुहूयं मए सयं चेव नत्थि देवस्स । थेवोवि हु इह दोसो इय सुणिवि पसंतरोसभरो ॥५३॥
रायावि खमावेई मंतिं वयणेहिं विणयसारेहिं । मंतीवि जाइ गेहे सुहासणेणं निराणाए ॥५४॥

ततः क्रोधाग्निप्रदीप्तः प्रतिहारं भणति गच्छ मन्त्रिगृहे । बद्ध्वा पश्चाद्बाहु तमानय मम पार्श्वे ॥४१॥
तेनापि तथैव विहितं भणितो राज्ञा तत इदं मन्त्री । अद्यापि न मुञ्चसि क्षारं यन्मन्यसे मम शत्रुजनम् ॥
तथा क्षमितोऽपि सम्मानितोऽपि तदा मया स्वयमेव । तस्मात्किमहं तव योग्यो यज्जानासि तत्कुर्याः ॥४३॥
मुञ्च पुनर्मम विषयं प्राणान्न हरामि तव येन स्वयम् । ते गमिष्यन्ति नूनं स्वामिविरुद्धं चरतः ॥४४॥
इति प्रभणतो नराधिपस्य जनन्यपि मदनश्रीनामा । तत्रागता रुदती श्रुत्वा मन्त्रिणो बन्धादि ॥४५॥
प्रभणति वत्स ! किमेतन्मन्त्रिणः कदर्थनं करोष्येवम् । दुर्जनजनवचनैः परमोपकारिणः सदाकालम् ॥४६॥
संप्रति पुनः सविशेषं धर्मे रतो नानिष्टं करोति । इतरजनस्याप्येष नूनं समशत्रुमित्रमनाः ॥४७॥
अविचार्य कार्यं शुभमशुभं वा कुर्वन्ति न खलु गुरवः । तस्माद् दुष्टु कृतं त्वया यद्बद्ध एष सहसैव ॥४८॥
सचिवदुहित्रा तदा कृतघ्नशिरःशेखरस्त्वमेव । कथितस्तदेव त्वया सत्यापितमिति कुर्वता ॥४९॥
इति भणित्वा देवी बन्धान् छित्त्वा तीक्ष्णक्षुरिकया । अनुनयति मन्त्रिणं सोऽपि हि भणति ममैवेह दोषः ॥
येनाद्य मया नियमो गृहीत एवं न गेहमध्यात् । निस्सर्तव्यं ततः कासितशब्दं कृत्वा ॥५१॥
आहूतो देवि ! मया शत्रुनरः पूर्वपरिचयवशेन । देशावकाशिकव्रतेऽतिचारो भवतीति विहिते ॥५२॥
तस्य फलमनुभूतं मया स्वयमेव नास्ति देवस्य । स्तोकोऽपि खल्विह दोष इति श्रुत्वा प्रशान्तरोषभरः ॥
राजापि क्षमयति मन्त्रिणं वचनैर्विनयसारैः । मन्त्र्यपि याति गेहे सुखासनेन नृपाज्ञया ॥५४॥

सो कोवि महंतजरो जाओ से गंथपीडियंगस्स । तइयदिणम्मि विमुक्को पाणेहिं जेण सो सहसा ॥५५॥
तत्तो सो सोहम्मे अप्पिड्ढियसुरवरो समुप्पन्नो । तत्तो चुओ विदेहे सिज्झिस्सइ तइयजम्मम्मि ॥५६॥

॥ इति द्वितीयनिशाप्तने तृतीयातिचारविपाके मतिजलधिमणिकथानकं समाप्तम् ॥

स कोऽपि महाज्वरो जातस्तस्य ग्रन्थपीडिताङ्गस्य । तृतीयदिने विमुक्तः प्राणैर्येन स सहसा ॥५५॥
ततः स सौधर्मेऽल्पर्द्धिकसुरवरः समुत्पन्नः । तस्माच्च्युतो विदेहे सेत्स्यति तृतीयजन्मनि ॥५६॥

कज्जवसेणं दूरट्ठियाए दंसेइ जो उ अप्पाणं । गहियदेसावगासो कण्हु व्व लहइ सो दुक्खं ॥१॥
तथाहि;—

पुरमत्थि माणखेडं छक्खंडधराए धरियगुरुसोहं । परिभवियसक्कचक्किविक्कमो विक्कमाइच्चो ॥२॥
तं पालइ सव्वकलाण पारगो तस्स पणइणी पउमा । ताणं विक्कमसेणो तणओ विणयाइगुणभवणं ॥३॥
अह कण्हमित्तसहिओ गओ गइंदम्मि सो समारुहिउं । नंदणवणाभिरामे आरामे जणियजणकामे ॥४॥
तत्थ पुरिसेण केणवि भणिओ जह कुमर ! भारियाए समं । रयणीए कयलिहरए सुत्तो हं जाव चिट्ठामि ॥५॥
कंकेल्लिपायवाओ उत्तरिऊणं मऊरपोएण । सहसत्ति गीवाओ अवहरिया रयणमालत्ति ॥६॥
मज्झ नियंतस्स तओ पुणरवि पत्तो स तम्मि रुक्खम्मि । मुक्को मएवि बाणो तस्स तओ सोवि मह लग्गं
सो पुण चिट्ठइ तत्थवि तट्ठविणसिहंडमंडियकुडग्गो । नवि तस्स किंचि पहवइ न भयं कस्सावि तस्संति
ता काऊण पसायं आगंतूणं खणं पलोएसु । तं पक्खिं सो कुमरो पत्तो तत्थेव तं नियइ ॥९॥
पुच्छइ य विम्हियमणो भो भो तं कीस नच्चसि मऊर ! । सो भणइ कुमर ! तोसेण सो पुणो सुणसु जह जा
अहमासि रायपुत्तो रट्ठउडो खंडियसीलालंकारो । तो एगा सिट्ठिसुया संघडिया मज्झ रूवड्ढा ॥११॥
तं हरिउमहं चलिओ समगं सत्थेण सिंधुदेसम्मि । सत्थे जवेण जंते सा मंदगई विसालच्छी ॥१२॥
सत्थाणुमग्गलग्गा गच्छंती सह मए तओ सत्थे । दूरंतरिए दोन्निवि परिस्संताइं पहसमेण ॥१३॥
पच्छा चेव ठियाइं मग्गं मोत्तूण निब्भयत्ताओ । रयणीए पढमपहरम्मि रमिउं सुत्ताइं, इत्तो य ॥१४॥

कार्यवशेन दूरस्थिताय दर्शयति यस्त्वात्मानम् । गृहीतदेशावकाशः कृष्ण इव लभते स दुःखम् ॥१॥
पुरमस्ति मानखेटं षट्खण्डधरायां धृतगुरुशोभम् । परिभूतशक्रचक्रिचक्रविक्रमी विक्रमादित्यः ॥२॥
तत्पालयति सर्वकलानां पारगस्तस्य प्रणयिनी पद्मा । तयोर्विक्रमसेनस्तनयो विनयादिगुणभवनम् ॥३॥
अथ कृष्णमित्रसहितो गतो गजेन्द्रे स समारुह्य । नन्दनवनाभिराम आरामे जनितजनकामे ॥४॥
तत्र पुरुषेण केनापि भणितो यथा कुमार ! भार्यया समम् । रजन्यां कदलीगृहे सुप्तोऽहं यावत्तिष्ठामि ॥५॥
कङ्केल्लिपादपादुत्तीर्य मयूरपोतेन । सहसा ग्रीवातोऽपहृता रत्नमालेति ॥६॥
मयि पश्यति ततः पुनरपि प्राप्तः स तस्मिन् वृक्षे । मुक्तो मयापि बाणस्तस्य ततः सोऽपि मम लग्न. ॥७॥
स पुनस्तिष्ठति तत्रापि ततशिखण्डमण्डितकुटाग्रः । नैव तस्य किञ्चित्प्रभवति न भयं कस्यापि तस्यास्ति ॥
तस्मात्कृत्वा प्रसादमागत्य क्षणं प्रलोकस्व । तं पक्षिणं ततः कुमारः प्राप्तस्तत्रैव तं पश्यति ॥९॥
पृच्छति च विस्मितमना भो भोस्त्वं कस्मान्नृत्यसि मयूर ! । स भणति कुमार ! तोषेण स पुनः शृणु यथा जात
अहमासं राजपुत्रो राष्ट्रकूटः खण्डितशीलालंकारः । तत एका श्रेष्ठिसुता संघटिता मया रूपाढ्या ॥११॥
तां हृत्वाऽहं चलितः समं सार्थेन सिन्धुदेशे । सार्थे जवेन याति सा मन्दगतिर्विशालाक्षी ॥१२॥
सार्थानुमार्गलग्ना गच्छन्ती सह मया ततः सार्थे । दूरान्तरिते द्वावपि परिश्रान्तौ पथिश्रमेण ॥१३॥
पश्चादेव स्थितौ मार्गं मुक्त्वा निर्भयत्वात् । रजन्यां प्रथमप्रहरे रन्त्वा सुप्तौ, इतश्च ॥१४॥

रयणीए परिमजामम्मि कहवि एमेव जग्गियम्मि मए। नो सा दिट्ठा निउणं सव्वत्थ गवेसियावि तहिं ॥
तो चिंतियं मए इय जइ सा पच्छामुहा गया वलिउं। पियराइं सुमरेउं तो तीए न सुंदरं विहियं ॥१६॥
मग्गम्मि दुट्ठसत्ता हणिहिंति इमं विचिंतिऊण मए। अरुणोदयवेलाए तप्पयपंतिं नियंतेण ॥१७॥
अइसिग्घरग्घपयपंतिदंसणा जाणियं जहा हणिया। वग्घेण निग्घिणेणं मह भज्जा तो गओ सत्थे ॥१८॥
सत्थाहिवस्स कहिउं तं वुत्तंतं इमं च सो भणिओ। जाव अहं तस्सुद्धिं लहेमि ता इत्थ ठाएह ॥१९॥
तेणवि तं पडिवन्नं दिन्ना य महाइणो पवरसुहडा। तो तेहिं सह गएणं वग्घो दिट्ठो मए सुत्तो ॥२०॥
तह बालाबाहुजुयं वरंगुलीयं सकडगकेऊरं। उत्तत्तकणयसंकलियकलियमह तीए नुउरजुयं ॥२१॥
रयणावली य एसा दिट्ठा तस्सेव संनिहाणम्मि। तो हक्किओ मए सो तित्तो तप्पिसियमसिऊण ॥२२॥
रेरे लिंपड! लोट्टसि अज्जवि धरणीए निहणिउं बालं। तुह पिट्टाओ कड्ढेमि नूण कंदोट्टदलनयणिं ॥२३॥
तमसुयपुव्वं वयणं सुणिउं वग्घो समुट्ठिओ झत्ति। फोडंतो इव बंभंडमंडवं गज्जियरवेण ॥२४॥
कंपाविंतो य अतुच्छपुच्छअच्छोडणाहिं भूवीठं। सज्जियकमो कमेणं कयंतकप्पो गरुयदप्पो ॥२५॥
पडिओ मज्झुवरिं तो मएवि तिक्खयरखयरकालेण। वामकरगठिएणं विद्धा जीहा सउट्टउडा ॥२६॥
दाहिणकरट्ठियाए छुरियाए आहओ य सो उयरे। तो तक्खणेण मुक्को पाणेहिं सो, इओ य मए ॥२७॥
बालादेहावयवे गहिऊणं कडगकुंडलाईंवि। खुरधरियवग्घदेहो पत्तो सत्थाहिवसमीवं ॥२८॥
भणिओ इमं मए सो रयणउरं रयणसंचओ सिट्ठी। तब्भज्जा देवसिरी जणणी एईए रमणीए ॥२९॥

रजन्यां चरमयामे कथमप्येवमेव जागृतेन मया। नो सा दृष्टा निपुणं सर्वत्र गवेषितापि तत्र ॥१५॥
ततश्चिन्तितं मयेति यदि सा पश्चान्मुखा गता वलित्वा। पितरौ स्मृत्वा ततस्तया न सुन्दरं विहितम् ॥१६॥
मार्गे दुष्टसत्त्वा हनिष्यन्तीमां विचिन्त्य मया। अरुणोदयवेलायां तत्पदपङ्क्तिं पश्यता ॥१७॥
अतिशीघ्रव्याघ्रपदपङ्क्तिदर्शनाज्ज्ञातं यथा हता। व्याघ्रेण निर्घृणेन मम भार्या ततो गतः सार्थे ॥१८॥
सार्थाधिपाय कथयित्वा तं वृत्तान्तमिदं च स भणितः। यावदहं तच्छुद्धिं लभे तावदत्र तिष्ठ ॥१९॥
तेनापि तत् प्रतिपन्नं दत्ताश्च महाबाः प्रवरसुभटाः। ततस्तैः सह गतेन व्याघ्रो दृष्टो मया सुप्तः ॥२०॥
तथा बालाबाहुयुगं वराङ्गुलीयं सकटककेयूरम्। उत्तप्तकनकशृङ्खलाकलितमथ तस्या नूपुरयुगम् ॥२१॥
रत्नावली चैषा दृष्टा तस्यैव संनिधाने। ततः शब्दितो मया स तृप्तस्तत्पिशितमशित्वा ॥२२॥
रेरे लम्पट! लोटस्यद्यापि धरण्यां निहत्य बालाम्। तवोदरात्कर्षामि नूनमुत्पलदलनयनाम् ॥२३॥
तदश्रुतपूर्वं वचनं श्रुत्वा व्याघ्रः समुत्थितो झटिति। स्फोटयन्निव ब्रह्माण्डमण्डपं गर्जितरवेण ॥२४॥
कम्पयंश्चातुच्छपुच्छाच्छोटनाभिर्भूपीठम्। सज्जितक्रमः क्रमेण कृतान्तकल्पो गुरुदर्पः ॥२५॥
पतितो ममोपरि ततो मयापि तीक्ष्णतरखादिरकालेन। वामकराग्रस्थितेन विद्धा जिह्वा सौष्ठपुटा ॥२६॥
दक्षिणकरस्थितया छुरिकयाऽऽहतश्च स उदरे। ततस्तत्क्षणेन मुक्तः प्राणैः सः, इतश्च मया ॥२७॥
बालादेहावयवान् गृहीत्वा कटककुण्डलाद्यपि। क्षुरधृतव्याघ्रदेहः प्राप्तः सार्थाधिपसमीपम् ॥२८॥

तीइ इमं आभरणं अप्पिज्जसु निच्छएण गंतूण । साहिज्जसु जहदिट्ठं मज्झ पसायं विहेऊण ॥३०॥
एएहिं अवयवेहिं सममेव चियाए जलियजलणाए । अप्पाणमहं खिविउं पियाए मग्गेण गच्छिस्सं ॥३१॥
खमियव्वं मइ सव्वं तुमए तह मज्झ सयणवग्गस्स । कहियव्वो वुत्तंतो एसो मइ खामणाए समं ॥३२॥
सत्थाहिवेण भणियं लोयव्ववहारधम्मवज्झमिणं । जं महिलाए सद्धिं जलणपवेसं समायरसि ॥३३॥
महिला पुरिसेण समं मरेइ इय ताव लोयववहारो । भणियं मएवि नेहो पायं पुरिसाण नो जम्हा ॥३४॥
छुहियाण भोयणम्मिव राओ रमणीसु होइ पुरिसाण । नेहो पुण विरलाणं जो मरणंतेवि निव्वडइ ॥३५॥
तण्हाणुगया बप्पीहयावि बहुसो पियं पियं विंति । इच्चाइ पलविऊणं रइयचियाए लहु पविट्ठो ॥३६॥
सह महिलावयवेहिं मरिऊणं वंतरो अहं जाओ । कीलंतो इह पत्तो सत्थाहिवईवि सकलत्तो ॥३७॥
तस्स य कलत्तवच्छत्थलम्मि रयणावली निया दिट्ठा । तद्दंसणेण नाणोवओगओ जाणियं झत्ति ॥३८॥
पुव्वुत्तं सव्वंपि हु हरिया रयणावली मए कुमर ! । काऊण मोररूवं तो हरिसो मज्झ संजाओ ॥३९॥
जइ पत्तियह न मज्झं ता इत्तो केवलीवि चिट्ठेइ । उज्जाणअवरभागे सहयारतरुस्स हेट्ठम्मि ॥४०॥
तं पुच्छह मह चरियं तो कुमरो कण्हमित्तपरिकलिओ । सकलत्तपुरिसजुत्तो गहियमऊरो तहिं पत्तो ॥
वंदेवि केवलिं सो उवविट्ठो समुचियम्मि ठाणम्मि । तो पत्थावे कुमरो पुच्छइ तं केवलिं एवं ॥४२॥
भयवं ! एस स मऊरो पुव्वभवे केरिसो कहिं हुंतो । किं विहियं सुहमसुहं साहसु पसिऊण मह इन्हिं॥

भणित इदं मया स रत्नपुरे रत्नसंचयः श्रेष्ठी । तद्भार्या देवश्रीर्जनन्येतस्या रमण्याः ॥२९॥
तस्या इदमाभरणमर्पय निश्चयेन गत्वा । कथय यथादृष्टं मयि प्रसादं विधाय ॥३०॥
एतैरवयवैः सममेव चितायां ज्वलितज्वलनायाम् । आत्मानमहं क्षिप्त्वा प्रियाया मार्गेण गमिष्यामि ॥३१॥
क्षमितव्यं मम सर्वं त्वया तथा मम स्वजनवर्गाय । कथयितव्यो वृत्तान्त एष मम क्षामणया समम् ॥३२॥
सार्थाधिपेन भणितं लोकव्यवहारधर्मबाह्यमिदम् । यद् महिलया सार्धं ज्वलनप्रवेशं समाचरसि ॥३३॥
महिला पुरुषेण समं म्रियत इति तावल्लोकव्यवहारः । भणितं मयापि स्नेहः प्रायः पुरुषाणां नो यस्मात् ॥
क्षुधितानां भोजन इव रागो रमणीषु भवति पुरुषाणाम् । स्नेहः पुनर्विरलानां यो मरणान्तेऽपि निर्वर्तते ॥३५॥
तृष्णानुगता बप्पीहा अपि बहुशः प्रियं प्रियं ब्रुवन्ति । इत्यादि प्रलप्य रचितचितायां लघु प्रविष्टः ॥३६॥
सह महिलावयवैर्मृत्वा व्यन्तरोऽहं जातः । क्रीडन्निह प्राप्तः सार्थाधिपतिरपि सकलत्रः ॥३७॥
तस्य च कलत्रवक्षःस्थले रत्नावली निजा दृष्टा । तद्दर्शनेन ज्ञानोपयोगतो ज्ञातं झटिति ॥३८॥
पूर्वोक्तं सर्वमपि हि हृता रत्नावली मया कुमार ! । कृत्वा मयूररूपं ततो हर्षो मम संजातः ॥३९॥
यदि प्रतीथा न मां सदेतः केवल्यपि तिष्ठति । उद्यानावरभागे सहकारतरोरधः ॥४०॥
तं पृच्छत मम चरितं ततः कुमारः कृष्णमित्रपरिकलितः । सकलत्रपुरुषयुक्तो गृहीतमयूरस्तत्र प्राप्तः ॥४१॥
वन्दित्वा केवलिनं स उपविष्टः समुचितस्थाने । ततः प्रस्तावे कुमारः पृच्छति तं केवलिनमेवम् ॥४२॥
भगवन् ! एष स मयूरः पूर्वभवे कीदृशः कुत्राभूत् । किं विहितं शुभमशुभं कथय प्रसद्य ममेदानीम् ॥४३॥

तो केवलिणा कहियं सव्वंपि तहेव जह मऊरेण। कुमरपडिबोहणत्थं अहियपरं इत्तियंपि जहा ॥४४॥
रइसुहमज्झवसंतीए तीए बालाए आगया निद्दा। तो सा वग्घेण हया उप्पन्ना तिरियजाईए ॥४५॥
तो कुमरेणं भणियं मुणिपुंगव! रइसुहमज्झवसणंपि। किं इयफलयं जायइ, तो नाणी कहइ तस्स इमं॥
रइसुहमज्झवसंतो सुत्तो अह मरइ कहवि तो जीवो। अइदुग्गदुग्गईए गच्छइ गुणगामजुत्तोवि ॥४७॥
इच्चाइदेसणं निसुणिऊण कुमरो दुवालसविहंपि। पडिवज्जइ गिहिधम्मं जुत्तो मित्तेण कण्हेण ॥४८॥
मोरसुरोवि गिण्हइ सम्मत्तं रयणमालियं खिविउं। कुमरस्स कंठदेसे नमिय मुणिं तो गया ठाणं ॥४९॥
कुमरो करेइ धम्मं सकण्हमित्तो सयावि उवउत्तो। देसवगासिए अह गहिओ कण्हेण इय नियमो ॥५०॥
जह पोसहसालाए बहिं मए ता न अज्ज गंतव्वं। जाव दिवसावसाणं, अह तत्थ समागओ पुरिसो ॥५१॥
कुमरस्स संतिओ कुणइ बहुविहे 'कण्ह कण्ह' इय सद्दे। पोसहसालदुवारे पिहियम्मि उवट्ठाणम्मि ॥५२॥
ठाऊणं सो दंसइ अप्पाणं तस्स विहियमोणोवि। तद्दंसणेण तेणं पोसहसालाकवाडाइं ॥५३॥
उग्घाडियाइं, उग्घाडिऊण पत्तो य कण्हपासम्मि। कुमरभणियाइं साहइ जा ताव कुमोवि विहरंतो॥
पत्तो कण्हसयासं बंदी साहसियहसियबलबुद्धी। धरिउं बाहाए तयं छुरियं दंसेइ भणइ य ॥५५॥
अइभुक्खिओ अहं तो वियरसु कणयस्स दस सहस्साइं। कुमरपुरिसेण बाहिं ठाऊण कया नओ पुंबा॥
मिलिओ पउरो लोओ कुमरोवि समागओ तओ तेण। थंभेण समं बद्धो कण्हो गाढं तओ छुरियं ॥५७॥
आकड्ढिऊण थक्को सो बंदी, भणइ तं तओ कुमरो। मुंचसु मह मित्तमिमं जं मग्गसि तं पयच्छिस्सं॥

ततः केवलिना कथितं सर्वमपि तथैव यथा मयूरेण। कुमारप्रतिबोधनार्थमधिकतरमियदपि यथा ॥४४॥
रतिसुखमध्यवस्यन्त्यास्तस्या बालाया आगता निद्रा। ततः सा व्याघ्रेण हतोत्पन्ना तिर्यग्जातौ ॥४५॥
ततः कुमारेण भणितं मुनिपुङ्गव! रतिसुखाध्यवसानमपि। किमिति फलकं जायते, ततो ज्ञानी कथयति तस्येदम्॥
रतिसुखमध्यवस्यन् सुप्तो यदि म्रियते कथमपि ततो जीवः। अतिदुर्गदुर्गतौ गच्छति गुणग्रामयुक्तोऽपि ॥४७॥
इत्यादिदेशनां श्रुत्वा कुमारो द्वादशविधमपि। प्रतिपद्यते गृहिधर्मं युक्तो मित्रेण कृष्णेन ॥४८॥
मोरसुरोऽपि गृह्णाति सम्यक्त्वं रत्नमालां क्षिप्त्वा। कुमारस्य कण्ठदेशे नत्वा मुनिं गतो गताः स्थानम्॥
कुमारः करोति धर्मं सकृष्णमित्रः सदाप्युपयुक्तः। देशावकाशिकेऽथ गृहीतः कृष्णेनेति नियमः ॥५०॥
यथा पौषधशालाया बहिर्मया तावदद्य गन्तव्यम्। यावद्दिवसावसानं, अथ तत्र समागतः पुरुषः ॥५१॥
कुमारस्य सत्कः करोति बहुविधान् 'कृष्ण कृष्ण' इति शब्दान्। पौषधशालाद्वारे पिहिते उपस्थाने ॥५२॥
स्थित्वा स दर्शयत आत्मानं तस्मै विहितमौनोऽपि। तद्दर्शनेन तेन पौषधशालाकपाटानि ॥५३॥
उद्घाटितानि, उद्घाट्य प्राप्तश्च कृष्णपार्श्वे। कुमारभणितानि कथयति यावत्तावत्कुमारोऽपि विहरन् ॥५४॥
प्राप्तः कृष्णसकाशं बन्दी साहसिकहसितबलबुद्धिः। धृत्वा बाह्वोः तां छुरिकां दर्शयति भणति च ॥५५॥
अतिबुभुक्षितोऽहं ततो वितर कनकस्य दश सहस्राणि। कुमारपुरुषेण बहिः स्थित्वा कृता तदा पूत्कृता ॥५६॥
मिलितः प्रचुरो लोकः कुमारोऽपि समागतस्तेन। स्तम्भेन समं बद्धः कृष्णो गाढं ततः छुरिकाम् ॥५७॥

तो तेणं भीएणं पासत्थयद्दससहस्सदम्माइं । अभएण समं चिय मग्गियाइं कुमरेणं दिन्नाइं ॥५९॥
तो वंदी कुमरकरे लग्गेउं निग्गओ पुरस्स बहिं । पच्छा पच्छाहुत्तं कुमरं नमिउं विसज्जेइ ॥६०॥
कन्होवि रुहिरभरिओ गाढं बंधेहि पीडिओ संतो । तत्थेव ठिओ एवं परिभावंतो भवसरूवं ॥६१॥

"जन्म मरणाय नियतं बन्धुर्दुःखाय धनमनिर्वृतये। तन्नास्ति यन्न विपदे तथापि लोको निरालोकः ॥
घनापायः कायः प्रकृतिचपला श्रीरपि खला, महाभोगा रोगाः कुवलयदृशः सर्पसदृशः ।
गृहावेशः क्लेशः प्रणयिषु सुखं स्थैर्यविमुखं, यमः स्वैरी वैरी तदपि न हितं कर्म विहितम् ॥"

दिसिवयकलंकतरुणो कुसुममिणं जं इहेव इय दुक्खं । फलमउलं परलोए कुगइगयस्सेत्थमह होही ॥६२॥
इच्चाइभावणाए दिणसेसं गमिय नियघरे पत्तो । दाहजरेणं गहिओ मओ य तइए दिणे तत्तो ॥६३॥
उप्पन्नो जोइसिओ देवो चइउं तओ य तइयम्मि । जम्मम्मि मोक्खसोक्खं धुयकम्मो पाविही नूणं ॥६४॥
विक्कमसेणकुमारो कमेण चरणं सुनिम्मलं लहिउं । उप्पन्नविमलनाणो सिद्धो निद्धुणियकम्ममलो ॥६५॥

॥ इति द्वितीयदिग्व्रतातिचारविपाके कृष्णकथानकं समाप्तम् ॥

आकृष्य स्थितः स बन्दी, भणति त्वं ततः कुमारः । मुग्ध मम मित्रमिदं यन्मार्गयसि तत्समर्पयस्व ॥५८॥
ततस्तेन भीतेन पार्श्वस्थदशसहस्रद्रम्माणि । अभयेन सममेव मार्गितानि कुमारेण दत्तानि ॥५९॥
ततो बन्दी कुमारकरे लगित्वा निर्गतः पुराद् बहिः । पश्चात्पश्चान्मुखं कुमारं नत्वा विसृजति ॥६०॥
कृष्णोऽपि रुधिरभृतो गाढं बन्धैः पीडितः सन् । तत्रैव स्थित एवं परिभावयन् भवस्वरूपम् ॥६१॥
दिग्व्रतकलङ्कतरोः कुसुममिदं यदिहैवेति दुःखम् । फलमतुलं परलोके कुगतिगतस्यैत्र मम भविष्यति ॥६२॥
इत्यादिभावनया दिनशेषं गमयित्वा निजगृहे प्राप्तः । दाहज्वरेण गृहीतो मृतश्च तृतीये दिने ततः ॥६३॥
उत्पन्नो ज्यौतिषिको देवश्च्युत्वा ततश्च तृतीये । जन्मनि मोक्षसौख्यं धुतकर्मा प्राप्स्यति नूनम् ॥६४॥
विक्रमसेनकुमारः क्रमेण चरणं सुनिर्मलं लब्ध्वा । उत्पन्नविमलज्ञानः सिद्धो निर्धूतकर्ममलः ॥६५॥

गहियदेसावगासो खिविऊण परस्स कक्कराईयं । जो अप्पं जाणवइ स लहइ सोमोव्व दुक्खाइं ॥१॥
तथाहि;—
भोगउरं अत्थि पुरं गुरुभोगितणुंव बहुविसनिवासं । निम्मलमणिकरपसरं दुरसणपरिवज्जियं किंतु ॥२॥
तत्थासि सोमनामो सिट्ठी सोमव्व सुयणकुमुयाण । भज्जा अणंगसेणा अणंगघरिणिव्व तस्सासि ॥३॥
ताणं च परोप्परपीइनिब्भरं विसयसोक्खनिरयाणं । अकलियदुहाण कालो वोलइ दोगुंदगाणंव ॥४॥
अह अन्नया पसूया तब्भज्जा तीए कन्नया जाया । समए अणंगसुंदरी नामंपि पइट्ठियं तीसे ॥५॥
निरुवमरूवा निम्मेरपरमसुंदेरदलियरइदप्पा । कहकहवि पयत्तेणं विहिणावि विणिम्मिया मन्ने ॥६॥
किंतु अइदूहवा सा दिट्ठिब्भासेवि कुणइ न हु कोइ । नय कोवि वरइ वराइं पियरेहि दिज्जमाणंपि ॥७॥
मयणानलपज्जलिया परपुरिसे पइदिणंपि पत्थंती । पुंश्चलित्ति भणिज्जइ तत्तो सा नयरलोएण ॥८॥
तं सोउं दूमिज्जइ हसियइ सहियाहि लज्जए अहियं । सोहग्गमग्गिरा सा पूयइ हरवल्लहाईयं ॥९॥
सोहग्गंजणसोहग्गगुलियतिलयाइयं च विरयइ । पियकारियधूवेहि धूवेइ अप्पणो देहं ॥१०॥
तह कामदेवमंतं झायइ जवई य तिपुरविज्जाइं । तहवि हु उव्वियणिज्जा जायइ सा पुरिसवग्गस्स ॥११॥
आइन्नाइं पियराइं तीए पुच्छंति दिव्वदेवन्नं । नेमित्तियंपि दंसंति तह य बहुमंतवाईण ॥१२॥
कुलदेवयाण पूयं तह विविहोवाइयाइं इच्छंति । देवण्हवणाइएहिं न्हावंति तहोसहीहिंपि ॥१३॥
किं बहुणा,

गृहीतदेशावकाशः क्षिप्त्वा परस्मै कर्करादिकम् । य आत्मानं ज्ञापयति स लभते सोम इव दुःखानि ॥१॥

भोगपुरमस्ति पुरं गुरुभोगितनुरिव बहुवृ(वि)षनिवासम् । निर्मलमणिकरप्रसरं द्विरसनपरिवर्जितं किन्तु ॥
तत्रासीत्सोमनामा श्रेष्ठी सोम इव स्वजनकुमुदानाम् । भार्याऽनङ्गसेनाऽनङ्गगृहिणीव तस्यासीत् ॥३॥
तयोश्च परस्परप्रीतिनिर्भरं विषयसौख्यनिरतयोः । अकलितदुःखयोः कालो गच्छति दौगुन्दकयोरिव ॥४॥
अथान्यदा प्रसूता तद्भार्या तस्याः कन्यका जाता । समयेऽनङ्गसुन्दरी नामापि प्रतिष्ठितं तस्याः ॥५॥
निरुपमरूपा निर्मर्यादपरमसौन्दर्यदलितरतिदर्पा । कथंकथमपि प्रयत्नेन विधिनापि विनिर्मिता मन्ये ॥६॥
किन्त्वतिदुर्भगा सा दृष्ट्यभ्यासेऽपि करोति नहि कश्चित् । न च कोऽपि वृणुते वराकीं पितृभ्यां दीयमानामपि ॥
मदनानलप्रज्वलिता परपुरुषान्प्रतिदिनमपि प्रार्थयमाना । असतीति भण्यते ततः सा नगरलोकेन ॥८॥
तत् श्रुत्वा दूयते हस्यते सखीभिर्लज्जतेऽधिकम् । सौभाग्यमार्गयित्री सा पूजयति हरवल्लभादिकम् ॥९॥
सौभाग्याञ्जनसौभाग्यगुटिकातिलकादिकं च विरचयति । प्रियकारिधूपैर्धूपयत्यात्मनो देहम् ॥१०॥
तथा कामदेवमन्त्रं ध्यायति जपति च त्रिपुराविद्यादि । तथापि खुद्वेजनीया जायते सा पुरुषवर्गस्य ॥११॥
आदीर्णौ पितरौ तस्याः पृच्छतो दिव्यदैवज्ञम् । नैमित्तिकमपि दर्शयतस्तथा च बहुमन्त्रवादिभ्यः ॥१२॥
कुलदेवतानां पूजां तथा विविधोपयाचितानीच्छतः । देवस्नपनादिभिः स्नातस्तथौषधीभिरपि ॥१३॥

---

१ ग. तो चेडियाइयं ।

तो तेणं भीएणं पासत्थयदससहस्सदम्माइं । अभएण समं चिय मग्गियाइं कुमरेणं दिन्नाइं ॥५९॥
तो बंदी कुमरकरे लग्गेउं निग्गओ पुरस्स बहिं । पच्छा पच्छाहुत्तं कुमरं नमिउं विसज्जेइ ॥
कन्होवि रुहिरभरिओ गाढं बंधेहिं पीडिओ संतो । तत्थेव ठिओ एवं परिभावंतो भवमरूवं ॥६१
"जन्म मरणाय नियतं बन्धुर्दुःखाय धनमनिर्वृतये । तन्नास्ति यन्न विपदे तथापि लोको निरालोकः ॥
घनापायः कायः प्रकृतिचपला श्रीरपि खला, महाभोगा रोगाः कुवलयदृशः सर्पसदृशाः ।
गृहावेशः क्लेशः प्रणयिषु सुखं स्थैर्यविमुखं, यमः स्वैरी वैरी तदपि न हितं कर्म विहितम् ॥"
दिसिवयकलंकतरुणो कुसुममिणं जं इहेव इय दुक्खं । फलमउलं परलोए कुगइगयस्सेवमह होही ॥
इच्चाइभावणाए दिणसेसं गमिय नियघरं पत्तो । दाहज्जरेणं गहिओ मओ य तइए दिणे तत्तो ॥
उप्पन्नो जोइसिओ देवो चइउं तओ य तइयम्मि । जम्मम्मि मोक्खसोक्खं धुयकम्मो पाविही नूणं ॥
विक्कमसेणकुमारो कमेण चरणं सुनिम्मलं लहिउं । उप्पन्नविमलनाणो सिद्धो निद्धुणियकम्ममलो ॥

॥ इति द्वितीयदिग्व्रतातिचारविपाके कृष्णकथानकं समाप्तम् ॥

आकृष्य स्थितः स बन्दी, भणति हुं ततः कुमारः । मुञ्च मम मित्त्रमिदं यन्मार्गयसि तत्प्रयच्छामि ॥
ततस्तेन भीतेन पार्श्वस्थदशसहस्रद्रम्माणि । अभयेन सममेव मार्गितानि कुमारेण दत्तानि ॥५९॥
ततो बन्दी कुमारकरे लगित्वा निर्गतः पुराद् बहिः । पश्चात्पश्चान्मुखं कुमारं नत्वा विसृजति ॥६०॥
कृष्णोऽपि रुधिरभृतो गाढं बन्धैः पीडितः सन् । तत्रैव स्थित एवं परिभावयन् भवस्वरूपम् ॥६१॥
दिग्व्रतकलङ्कतरोः कुसुममिदं यदिहैवेति दुःखम् । फलमतुलं परलोके कुगतिगतस्यैव मम भविष्यति ॥६२॥
इत्यादिभावनया दिनशेषं गमयित्वा निजगृहे प्राप्तः । दाहज्वरेण गृहीतो मृतश्च तृतीये दिने ततः ॥६३॥
उत्पन्नो ज्योतिषिको देवश्च्युत्वा ततश्च तृतीये । जन्मनि मोक्षसौख्यं धुतकर्मा प्राप्स्यति नूनम् ॥६४॥
विक्रमसेनकुमारः क्रमेण चरणं सुनिर्मलं लब्ध्वा । उत्पन्नविमलज्ञानः सिद्धो निर्धूतकर्ममलः ॥६५॥

तो कुविया सा जंपइ तं चिय एक्का वियाणसे सव्वं । अन्नो न कोवि जाणइ किंचिवि सुवियक्खणा तम्हा ॥
सव्वं कुणसु सयं चिय गिहकम्मं मज्झ पुण समाएसं । मा देसु अयाणुयाए कइयावि हु पव्वदिवसेवि ॥
इय निच्चंपि पओसं तदुवरि सा वहइ, विमलसिट्ठीवि । वारइ सिरिप्पहं, सा तहवि न विरमेइ कुद्धमई ॥
पिहुओवरए तत्तो धरिया विमलेण तहवि ईसाए । बाहिज्जइ जइ विमलो संभासइ धणसिरिं कहवि ॥
पव्वाइया य एगा अहऽन्नया गेहमागया संती । तीइ फलफुल्लवत्थाइएहिं सा रंजिआ बाढं ॥३२॥
तो तीए सा भणिया कज्जं साहेसु मज्झ दुस्सज्झं । जं किंचि तुज्झ रुइयं वच्छे! अवियप्पओ जेण ॥
उच्चाडणथंभणमोहणाइ सव्वंपि मह करगयंव । तो सिरिपहा पयंपइ तं मोत्तुं नत्थि भुवणेवि ॥३४॥
कोवि समत्थो अन्नो दीणाणं वच्छलो छलियकालो । ता मइ काउं पसायं सवत्तिदुक्खं खयं नेसु ॥३५॥
पव्वाइयाए भणियं तुह इच्छियं वच्छि! निच्छियं काहं । किंपुण विणा सहायं न सिज्झए किंपि ता दव्वं ॥
देसु तुमं तज्जोग्गं तीए दव्वंपि किंपि से दिन्नं । कज्जसिद्धीए पूयं तुज्झ करिस्सामि भणिया य ॥३७॥
तो तग्गिहाउ पव्वाइयावि पुप्फालियाए गेहम्मि । गंतूणं तीए समं पत्थुयकज्जम्मि जं किच्चं ॥३८॥
तं मंतइ अह विमले पहे वयंतम्मि सो जहा सुणइ । पुप्फालिया तहच्चिय पुच्छइ पव्वाइयं एवं ॥३९॥
जइ कत्थ तुमं चलिया सा पभणइ धणसिरीए पट्ठविया । गच्छिस्सं धणगेहे दूईकज्जेण जेण धणो ॥
कयसंकेयब्भंसा रोसेण गिहम्मि अज्ज नो पत्तो । ता मा कुण वक्खेवं सिग्घं चिय तत्थ गच्छिस्सं ॥
जाव न धणसिरिभत्ता समेइ विमलो नियम्मि गेहम्मि । ताव धणधणसिरीणं संजोयमहं करिस्सामि ॥

ततः कुपिता सा जल्पति त्वमेवैका विजानीषे सर्वम् । अन्यो न कोऽपि जानाति किञ्चिदपि सुविचक्षणा तस्मात् ॥
सर्वं कुरु स्वयमेव गृहकर्म मम पुनः समादेशम् । मा देह्यज्ञायिकायाः कदापि हि पर्वदिवसेऽपि ॥२९॥
इति नित्यमपि प्रद्वेषं तदुपरि सा वहति, विमलश्रेष्ठ्यपि । वारयति श्रीप्रभां, सा तथापि न विरमति क्रुद्धमतिः ॥
पृथगपवरके ततो धृता विमलेन तथापीर्ष्यया । बाध्यते यदि विमलः संभाषते धनश्रियं कथमपि ॥३१॥
प्रव्राजिका चैकाऽथान्यदा गेहमागता सती । तया फलपुष्पवस्त्रादिकैः सा रञ्जिता बाढम् ॥३२॥
ततस्तया सा भणिता कार्यं कथय मम दुःसाधम् । यत्किञ्चित्तव रुचितं वत्से ! अविकल्पतो येन ॥३३॥
उच्चाटनस्तम्भनमोहनादि सर्वं मम करगतमिव । ततः श्रीप्रभा प्रजल्पति त्वां मुक्त्वा नास्ति भुवनेऽपि ॥३४॥
कोऽपि समर्थोऽन्यो दीनानां वत्सलश्छलितकालः । तस्मान्मयि कृत्वा प्रसादं सपत्नीदुःखं क्षयं नय ॥३५॥
प्रव्राजिकया भणितं तवेप्सितं वत्से ! निश्चितं करिष्ये । किन्तु विना सहायं न सिध्यति किमपि तस्माद् द्रव्यम् ॥
देहि त्वं तद्योग्यं तया द्रव्यमपि किमपि तस्यै दत्तम् । कार्यसिद्धौ पूजां तव करिष्यामि भणिता च ॥३७॥
ततस्तद्गृहात् प्रव्राजिकाप्यसत्या गेहे । गत्वा तया समं प्रस्तुतकार्ये यत् कृत्यम् ॥३८॥
तन्मन्त्रयत्यथ विमले पथि व्रजति स यथा जानाति । असती तथैव पृच्छति प्रव्राजिकामेवम् ॥३९॥
यथा कुत्र त्वं चलिता सा प्रभणति धनश्रिया प्रस्थापिता । गमिष्यामि धनगेहे दूतीकार्येण येन धनः ॥४०॥
कृतसंकेतभ्रंशाद् रोषेण गृहेऽद्य नो प्राप्तः । तस्माद् मा कुरु व्याक्षेपं शीघ्रमेव तत्र गमिष्यामि ॥४१॥

इय कहिउं सा भणिया न इमं कस्सवि तए कहेयव्वं। तं सव्वं विमलेणं सुयं गिहं गच्छमाणेण ।
चिंतइ तत्तो विमलो धणसिरिभज्जा जओ निमंतइ मे। ता मह भज्जाए चिय विसए एयाण उच्चतं
ना किं मसिविवाओ अंगारगंपि होज्ज इह सुद्धी । अहव दव्वलोलुयाओ निवकुलाणेवि उच्छ्वी ।
अहवा ।
विमलमहाओ मयणो विमममहावाउ महिलियाओवि । गुरुरागंधमणाओ किमकज्जं जं न कुव्वंति
दूसंति माउसाणं महंति कम्मावनेहपरिहीणं । गुणमवि मुणंति दोसं काममहामोहिया बाला ॥४
रूवं कुलं कलाओ परक्कमो संपयावि न पमाणं । सो अन्नो कोवि गुणो जत्तो पेम्मं परिप्फुरइ ॥४
उत्तमकुलजायावि महिला पायं अणुत्तमे रमइ । कुलसेलजावि सरिया नूणं नीयपरमणुसरइ ॥४
ता जा कुले कलंकं नो पयडइ ताव पेइए एयं । पेसेमि धणसिरिं इय परिभावंतो गिहं पत्तो ॥४
पभणइ मयणं पिए ! मह सुयं कुणसि, भणइ तो सावि । किं पाणेस ! मयं पइ अज्ज तुमे पोसियं वाणि
भणंति गुरुयणो सासरेसु समुचियमिम कज्जमिम । विमलेण तओ भणियं गच्छ पिए ! पेइयंमि ति
तो सा कम्मुयमूयं वयणं सोऊण तक्खणे चेव । पडिया धरणीए लहुं अणुमिणा सीयलजलेण
तो पच्चुज्जीवत्ता सा भणइ किं तावि ! कारणेण विणा । इय देसि पयाणयं निद्दूरहियओ ॥ मं
मे पडिवज्जियं तेण भणिय पिए ! कारणं इहापरो । ता कुण तमिमकज्जं तो पभणइ धणसिरी ॥

[illegible] विमलो निजे गेहे । सावद् धनपतेभार्यो: संयोगमहं करिष्यामि ॥४
इति कथयित्वा सा भणिता नेदं कस्यापि त्वया कथयितव्यम् । तत्सर्वं विमलेन श्रुतं गृहं गच्छता ॥४
चिन्तयति ततो विमलो धनश्रीभार्या यतो [illegible] । तस्मान्मम भार्याया एव विषये [illegible]
[illegible] किं [illegible] भवति [illegible] इति । । अथवा द्रव्यलोलुपा [illegible] निवकुलानामपि [illegible]
अथवा ।
[illegible] महिला अपि । गुरुरागान्धमनसः किमकार्यं यन्न कुर्वन्ति ! ॥४
[illegible] मातृकुलं [illegible] । गुणमपि जानन्ति दोषं काममहामोहिता बाला ॥४
रूपं कुलं कला [illegible] न प्रमाणम् । सोऽन्य कोऽपि गुणो यत प्रेम परिस्फुरति ॥४
उत्तमकुलजापि महिला प्रायोऽनुत्तमे रमते । कुलशैलजापि सरिन्नूनं नीचपरमनुसरति ॥४
[illegible] कुले कलङ्कं नो प्रकटयति [illegible] । प्रेषयामि धनश्रियमिति परिभावयन् [illegible]
[illegible] ! [illegible], [illegible] । किं प्राणेश ! [illegible]
[illegible] । [illegible] पितृगृहे [illegible]
[illegible] ॥४
[illegible] किं [illegible] ! कारणेन विना । इति [illegible] निष्ठुरहृदय [illegible]

जइवि हु असक्कमेयं तहावि तपत्थणीयवयणो सि। तो तुह आएसोच्चिय इह अत्थे मह पमाणंति ॥
इय सोउं तव्वयणं तेणवि सत्थो गवेसिओ झत्ति। वाहणसहायसरिसा विसज्जिया भणिवि सा एवं ॥
मह आणाए पुणरवि आगंतव्वं तए इह तहा य। भणिया सहाइपुरिसा इमीए पिउघरदुवाराओ ॥५८॥
वलियव्वमभुत्तेहिं तो तं सुणिऊण तीइ बहुरुन्नं। तह चिंतियं च एयं मएवरद्धं किमवि मन्ने ॥५९॥
अन्नह किमेवमेसो जंपइ कइयावि निट्ठुरं वयणं। किंतु न सरेमि किंचिवि अवराहं आ विवाहाओ ॥
इय चिंतंती पत्ता सत्थेण समं सजणयनयरम्मि। तत्तो सहाइणोवि य वलिया सा पुण गया गेहे ॥६१॥
तं दट्ठुं जणयाइं रहियं सहियाजणेहिं कसिणमुहिं। रोयंति सहसच्चिय हरिसविसाएहिं गहियाइं ॥६२॥
चिंतिंति हा किमेसा एगा विमणुम्मणा विगयतेया। ससुरकुलाओ पत्ता अम्ह सुया इय अकंडेवि ? ॥
तो नेहनिब्भराइं तं परिरंभंति ताइं अह सावि। अइमंतुभरियहियया अहिययरं रोविउं लग्गा ॥६४॥
आससिया पिऊहिं पुट्ठाए साहियं जहावित्तं। तं सोऊणं ताइंवि चिंतंति इमं सदुक्खाइं ॥६५॥
किं सो पई विरत्तो किं वा एसा कुलाण मलिणयरी। किंवा दिव्वपओगो उइन्नमह अंतराईयं ? ॥
अहव सवक्कीए इमीए उवरि उत्तारिओ पई होज्जा। किं वा एईएवि हु संपइ पुन्नक्खओ जाओ ? ॥
इच्चाइ चिंतिऊणं दुहियादुहहेउजाणणट्ठाए। कुलदेवयाए पूया जणएण विरइया राओ ॥६८॥
तप्पुरओ पणिहाणं काउं सुत्तो य धरणिवट्टम्मि। तो पच्चक्खीहोउं पच्छिमजाममिम सो तीए ॥६९॥

ततो भणितमिदं तेनास्ति प्रिये । कारणमिहादेशे । तस्मात्कुरु समेकधारं ततः प्रभणति धनश्रीरेवम् ॥११॥
यद्यपि खल्वशक्यमेतत्तथापि त्वमलङ्घनीयवचनोऽसि । ततस्तवादेश एवेहार्थे मम प्रमाणमिति ॥५६॥
इति श्रुत्वा तद्वचनं तेनापि सार्थो गवेषितो झटिति । वाहनसहायसदृशी विसर्जिता भणित्वा सैवम् ॥५७॥
ममाज्ञया पुनरप्यागन्तव्यं त्वयेह तथा च । भणिताः सहायपुरुषा अस्याः पितृगृहद्वारात् ॥५७॥
वलितव्यमभुक्तैस्ततस्तत् श्रुत्वा तया बहु रुदितम् । तया चिन्तितं चैतन्मयापराद्धं किमपि मन्ये ॥५९॥
अन्यथा किमेवमेव जल्पति कदापि निष्ठुरं वचनम् । किन्तु न स्मरामि कश्चिदप्यपराधमा विवाहात् ॥६०॥
इति चिन्तयन्ती प्राप्ता सार्थेन समं स्वजनकनगरे । ततः सहाया अपि च वलिताः सा पुनर्गता गेहे ॥६१॥
तां दृष्ट्वा पितरौ रहितां सखीजनैः कृष्णमुखीम् । रुदतौ सहसैव हर्षविषादाभ्यां गृहीतौ ॥६२॥
चिन्तयतो हा किमेषैका विमनउन्मना विगततेजाः । श्वशुरकुलात्प्राप्ताऽस्मत्सुतेत्यकाण्डेऽपि ॥६३॥
ततः स्नेहनिर्भरौ तां परिरभाते तावथ सापि । अतिमन्तुभृतहृदयाऽधिकतरं रोदितुं लग्ना ॥६४॥
आश्वासिता पितृभ्यां पृष्टया कथितं यथावृत्तम् । तत् श्रुत्वा तावपि चिन्तयत इदं सदुःखौ ॥६५॥
किं स पतिर्विरक्तः किं वैषा कुलयोर्मलिनकरी । किं वा दैवप्रयोग उदीर्णमथान्तरायिकम् ॥६६॥
अथवा सपत्न्या अस्या उपर्युत्तारितः पतिर्भवेत् । किं वैतस्या अपि हि संप्रति पुण्यक्षयो जातः ? ॥६७॥
इत्यादि चिन्तयित्वा दुहितृदुःखहेतुज्ञानार्थम् । कुलदेवतायाः पूजा जनकेन विरचिता रात्रौ ॥६८॥
तत्पुरतः प्रणिधानं कृत्वा सुप्तश्च धरणीपट्टे । ततः प्रत्यक्षीभूय पश्चिमयामे स तया ॥६९॥

भणिओ सिट्ठी जइ धणसिरीए थेवोवि नत्थि इह दोसो। एसा महासई खलु [illegible]
किंतु मच्छरीपरिचारियाए पच्चाइयाए कलंकेण। अलियकलंकमिमीए मगम्मि सुणाविओ [illegible]
सेस.पासंकेणं कुलकलंकगर्माकणावि तेणावि। पट्ठविया इह एसा ता-मा खेयं समुव्वहसु ॥७३॥
कज्जपरिण्णाण मज्झे विमलो एही सयं इमं नइही। इय कहिउं कुलदेवी सट्ठाणं पडिगया, इत्तो
सिट्ठीवि पसाए धणसिरीए साहेइ रयणिवुत्तंतं। इसीसिनिव्वुयमणा तो सावि हु गया [illegible]
अह मित्तसिरियाए समागयं अज्जियाण संघाडं। पिउगेहे दट्ठूणं वंदइ सा भत्तिभरकलिय
पडिलाहेइ य भत्तीए भत्तपाणाइणा सबहुमाणं। पुच्छइ वसहिं ताओ तीए साहंति अणुगय ॥७६॥
तो कुसुमवरकाले गंतुं वसहीए वंदए गणिणिं। सीलमई नामेणं सपरिअणं तीए पासम्मि ॥७७॥
उवविट्ठा भूमीए पुच्छइ धम्मं परेण विणएण। तीए कहिओ सम्मं कम्मावविसयाण य विवागो ॥७८॥
तह मम्मत्तगगुणं ईसिसंताणमाइयं ण तहा। निम्मलसम्मत्तगुणा तह मिच्छत्तस्स दोसावि ॥७९॥
इय निसुणिऊण सहसा उल्लसियं जीववीरियं तीए। पत्तं अउव्वकरणं भिन्नो कम्मट्ठगंठीवि ॥८०॥
परिवड्ढी जिणधम्मो गहियाइं गुणवयाइं सव्वाइं। वंदिय तो अज्जाओ संपत्ता धणसिरी गेहं ॥८१॥
[illegible] महदाणं ससुरो गुरुधम्मलाभेणं। विहुणियपियविरहदुहा गयंपि कालं न याणेइ ॥८२॥
इत्तो य।
अह अन्नदिणे कईवि हु निव्विसया विमलभारिया सहसा। गहिया महारोगेणं [illegible]

[illegible] नास्तीह दोषः। एषा महासती खलु [illegible]
[illegible] कलङ्केन। [illegible] ॥७२॥
[illegible] मा खेदं समुद्वह ॥७३॥
[illegible] इति कथयित्वा कुलदेवी स्वस्थानं प्रतिगता, [illegible]
[illegible]
[illegible] ॥७५॥
[illegible] ॥७६॥
[illegible] ॥७७॥
[illegible] ॥७८॥
[illegible]
[illegible] ॥८०॥
[illegible] ॥८१॥
[illegible]
[illegible]

थमथमइ सिरं घणियं जायइ सूलंपि भज्जए पिट्ठी। वाएणंगं गसियं खिज्जइ वाणीवि वयणम्मि ॥८४॥
मल्लीहवेइ सासो गाढं पीडेइ तीए महरोगो। आहूया विमलेणं विज्जा मंतन्नुणो तत्तो ॥८५॥
पच्चक्खाया तेहिंवि तो तीए विमलसंमुहं भणियं। न हु जीविस्सामि अहं तो मं मिल्लेह मूढीए ॥८६॥
हकारह सयणजणं खामेमो जेण तेण तह काउं। भणिया सा तं भणइ निदह कम्माइं असुहाइं ॥८७॥
तीए भणियं पिययम! कयाइं बहुयाइं पावकम्माइं। किंपुण निग्घिणकम्म मए महंतं कयं एवं ॥८८॥
निब्भग्गसेहराए मोहग्गहगहियगाढहिययाए। अविवेयतरलियाए रागंधाए निहीणाए ॥८९॥
इत्थियणसुलहईसागसियाए तया अलीयमवि आलं। पव्वाइयामुहेणं महासईए धणसिरीए ॥९०॥
[illegible] । ससिलेहाए इव निक्कलंकमणवयणकायाए ॥९१॥
[illegible] । आरोवियं मए जं तं अज्जवि सल्लए हियए ॥९२॥
इय सोऊणं विमलो पच्छत्तावेण चिंतए हद्धी। मह कलंकुज्जलं अकज्जकारिणं तह य ॥९३॥
अहह! अविवेयपसरो हद्धी तह मज्झ भागधिज्जाणं। मह मज्झ नीइकोसल्लया य सव्वाणवि इयाणि ॥
जेण अणज्जेण मए तइया पव्वाइयाकयपबंधं। सोऊणं महसायिए पट्ठविया सुन्दरी दइया ॥९५॥
ता अज्जवि मह नूणं किंचिवि पुन्नस्स विलसियं अत्थि। जं कहिओ एईए सब्भावो मरणकालेवि ॥९६॥
इय चिंतिऊण सिग्घं धणसिरिवेईहरम्मि संचलिओ। तीसे आणयणत्थं विमलो पत्तो य सिग्घंपि ॥९७॥
कयउचियपडिवत्ती ससुराईणं तओ धणसिरीए। पुट्ठो रहम्मि कुसलं जंपइ विमलो समन्नुपरं ॥९८॥

धमधमति शिरो गाढं जायते शूलमपि भज्यते पृष्ठम्। वातेनाङ्गं ग्रस्तं क्षीयते वाण्यपि वदने ॥८४॥
मल्लीभवति श्वासो गाढं पीडयति तां महारोगः। आहूता विमलेन वैद्या मन्त्रज्ञास्ततः ॥८५॥
प्रत्याख्याता तैरपि ततस्तया विमलसंमुखं भणितम्। न खलु जीविष्याम्यहं ततो मां मुञ्च मूढो ॥८६॥
हकारयत स्वजनजनं क्षमयामो येन, तेन तथा कृत्वा। भणिता सा त्वं कथयति निन्द कर्माण्यशुभानि ॥८७॥
तया भणितं प्रियतम! कृतानि बहूनि पापकर्माणि। किन्तु निर्घृणकर्म मया महत् कृतमेतम् ॥८८॥
निर्भाग्यशेखरया मोहग्रहगृहीतगाढहृदयया। अविवेकतरलितया रागान्धया निहीनया ॥८९॥
स्त्रीजनसुलभेर्ष्याग्रस्तया तदाऽलीकमप्यालम्। प्रव्राजिकामुखेन महासत्या धनश्रियाः ॥९०॥
उत्तमकुलजातायाः उत्तमसत्त्वायाः शान्तिगुणयुतायाः। शशिलेखाया इव निष्कलङ्कमनोवचनकायायाः ॥९१॥
प्रीतिविच्छेदार्थं तव सदा तद्गुणविरक्तस्य। आरोपितं मया यत्तदद्यापि शल्यति हृदये ॥९२॥
इति श्रुत्वा विमलः पश्चात्तापेन चिन्तयति हा धिक्। मम कलङ्कोज्ज्वलमकार्यकारिणं तथा च ॥९३॥
अहह! अविवेकप्रसरो हा धिक् तथा मम भागधेयानि। तथा मम नीतिकुशलता च सर्वेषामपि इदानीम् ॥९४॥
येनानार्येण मया तदा प्रव्राजिकाकृतप्रबन्धम्। श्रुत्वा महसैव प्रस्थापिता सुन्दरी दयिता ॥९५॥
तस्मादद्यापि मम नूनं किञ्चिदपि पुण्यस्य विलसितमस्ति। यत्कथित एतया सद्भावो मरणकालेऽपि ॥९६॥
इति चिन्तयित्वा शीघ्रं धनश्रीवेश्मगृहे संचलितः। तस्या आनयनार्थं विमलः प्राप्तश्च शीघ्रमपि ॥९७॥

भणिओ सिट्ठी जह धणसिरीए थेवोवि नत्थि इह दोसो। एसा महासई खलु नवचं...
किंतु सवक्कीपरिचारियाए पव्वाइयाए कवडेण। अलियकलंकमि...
संजायासंकेणं कुललंछणभीरुणावि तेणावि। पट्ठविया इह एसा ता-मा खेयं समुव्वहसु ॥७२॥
कइवयदिणाण मज्झे विमलो एही सयं इमं नइही। इय कहिउं कुलदेवी सट्ठाणं पडिगया, इत्तो
सिट्ठीवि पहाए धणसिरीए साहेइ रयणिवुत्तंतं। ईसीसिनिव्वुयमणा तो सावि हु गमइ क...
अह भिक्खापरियाए समागयं अज्जियाण संघाडं। पिउगेहे दट्ठूणं वंदइ ... प...
पडिलाहेइ य भत्तीए भत्तपाणाइणा सबहुमाणं। पुच्छइ वसहिं ताओ तीए साहंति अमुगत्थ ॥७६॥
तो भुत्तुत्तरकाले गंतुं वसहीए वंदए गणिणिं। सीलमई नामेणं सपरिअणं तीए पासम्मि ॥७७॥
उवविट्ठा भूवीढे पुच्छइ धम्मं परेण विणएण। तीए कहिओ सम्मं कसायविसयाण य विवागो,
तह अब्भक्खाणफलं इंदियसंवरणमाइयं च तहा। निम्मलसम्मत्तगुणा तह मिच्छत्तस्स द...
इय निसुणिऊण सहसा उल्लसियं जीववीरियं तीए। पत्तं अउव्वकरणं भिन्नो कम्मट्ठगंठीवि
पडिवन्नो जिणधम्मो गहियाइंणुव्वयाइं सव्वाइं। वंदिय तो अज्जाओ संपत्ता धणसिरी गेहे ॥८१॥
अप्पाणं सकयत्थं मन्नंती सुद्धधम्मलाभेणं। विहुणियपियविरहदुहा गयंपि कालं न याणइ ॥८२॥
इतश्च।
अह अन्नदिणे कहवि हु सिरिप्पहा विमलभारिया सहसा। गहिया महाजरेणं झिज्जइ निच्चंपि...

भणितः श्रेष्ठी यथा धनश्रियाः स्तोकोऽपि नास्तीह दोषः। एषा महासती खलु नवचन्द्रकलेव विमलगुणा
किन्तु सपत्नीपरिचारिकया प्रव्राजिकया कपटेन। अलीककलङ्कमस्या मार्गे श्रावितो विमलः ॥७१॥
संजाताशङ्केन कुललाञ्छनभीरुणापि तेनापि। प्रस्थापितैषा तस्माद् मा खेदं समुद्वह ॥७२॥
कतिपयदिनानां मध्ये विमल एष्यति स्वयमिमां नेष्यति। इति कथयित्वा कुलदेवी स्वस्थानं प्रतिगता,
श्रेष्ठ्यपि प्रभाते धनश्रियै कथयति रजनिवृत्तान्तम्। ईषदीषन्निर्वृतमनास्ततः सापि हि गमयति
अथ भिक्षापर्याये समागतमार्यिकयोर्युग्मम्। पितृगेहे दृष्ट्वा वन्दते सा भक्तिभरकलिता ॥७५॥
प्रतिलम्भयति च भक्त्या भक्तपानादिना सबहुमानम्। पृच्छति वसतिं ते तस्याः कथयतोऽमुत्र ॥७६॥
ततो भुक्तोत्तरकाले गत्वा वसतौ वन्दते गणिनीम्। शीलमती नाम्ना सपरिजनां तस्याः पार्श्वे ॥७७॥
उपविष्टा भूपीठे पृच्छति धर्मं परेण विनयेन। तया कथितः सम्यक् कषायविषयाणां विपाकः ॥७८॥
तथाभ्याख्यानफलमिन्द्रियसंवरणादिकं च तथा। निर्मलसम्यक्त्वगुणास्तथा मिथ्यात्वस्य दोषा अपि
इति श्रुत्वा सहसोल्लसितं जीववीर्यं तस्याः। प्राप्तमपूर्वकरणं भिन्नः कर्माष्टकग्रन्थिरपि ॥८०॥
प्रतिपन्नो जिनधर्मो गृहीतान्यणुव्रतानि सर्वाणि। वन्दित्वा तत आर्याः संप्राप्ता धनश्रीर्गेहे ॥८१॥
आत्मानं स्वकृतार्थं मन्यमाना शुद्धधर्मलाभेन। विधुतप्रियविरहदुःखा गतमपि कालं न जानाति ॥८२॥
अथान्यदिने कथमपि हि श्रीप्रभा विमलभार्या सहसा। गृहीता महाज्वरेण क्षीयते नित्यमपि देहेन

धमधमइ सिरं धणियं जायइ सूलंपि भज्जए पिट्ठी । वाएणंगं गसियं खिज्जइ वाणीवि वयणम्मि ॥८४॥
नवलीहवेइ सासो गाढं पीडेइ तीए महरोगो । आहूया विमलेणं विज्जा मंतन्नुणो तत्तो ॥८५॥
पच्चक्खाया तेहिंवि तो तीए विमलसंमुहं भणियं । न हु जीविस्सामि अहं तो मं मिल्लेह भूमीए ॥८६॥
हक्कारह सयणजणं खामेमो जेण तेण तह काउं । भणिया सा तं संपइ निंदह कम्माइं असुहाइं ॥८७॥
तीए भणियं पिययम ! कयाइं बहुयाइं पावकम्माइं । किंपुण निग्घिणकम्मं मए महंतं कयं एक्कं ॥८८॥
निब्भग्गसेहराए मोहग्गहगहियगाढहिययाए । अविवेयतरलियाए रायंधाए निहीणाए ॥८९॥
इत्थियणसुलहईसागसियाए तया अलीयमवि आलं । पव्वाइयामुहेणं महासईए धणसिरीए ॥९०॥
उत्तमकुलजायाए उत्तमसत्ताए खंतिजुत्ताए । ससिलेहाए इव निक्कलंकमणवयणकायाए ॥९१॥
पीईविच्छेयत्थं तुज्झ सया तयणुरत्तचित्तस्स । आरोवियं मए जं तं अज्जवि सल्लए हियए ॥९२॥
इय सोऊणं विमलो पच्छत्तावेण चिंतए हद्धी । मह कन्नदुब्बलत्तं अकज्जकारित्तयं तह य ॥९३॥
अहह ! अविवेयपसरो हद्धी तह मज्झ भागधिज्जाण । तह मज्झ नीइकोसल्लया य खीणच्चिय इयाणिं ॥
जेण अणज्जेण मए तइया पव्वाइयाकयपबंधं । सोऊणं सहसच्चिय पट्ठविया कुलहरं दइया ॥९५॥
ता अज्जवि मह नूणं किंचिवि पुन्नस्स विलसियं अत्थि । जं कहिओ एईए सब्भावो मरणकालेवि ॥९६॥
इय चिंतिऊण सिग्घं धणसिरिपेईहरम्मि संचलिओ । तीसे आणयणत्थं विमलो पत्तो य सिग्घंपि ॥९७॥
कयउचियपडिवत्ती ससुराईणं तओ धणसिरीए । पुट्ठो रहम्मि कुसलं जंपइ विमलो समन्नुभरं ॥९८॥

धमधमति शिरो गाढं जायते शूलमपि भज्यते पृष्ठम् । वातेनाङ्गं ग्रस्तं क्षीयते वाण्यपि वदने ॥८४॥
नवलीभवति श्वासो गाढं पीडयति तां महारोगः । आहूता विमलेन वैद्या मन्त्रज्ञास्ततः ॥८५॥
प्रत्याख्याता तैरपि ततस्तया विमलसंमुखं भणितम् । न खलु जीविष्याम्यहं ततो मां मुञ्चत भूमौ ॥८६॥
हक्कारयत स्वजनजनं क्षमयामो येन, तेन तथा कृत्वा । भणिता सा त्वं संप्रति निन्द कर्माण्यशुभानि ॥८७॥
तया भणितं प्रियतम ! कृतानि बहूनि पापकर्माणि । किन्तु निर्घृणकर्म मया महत् कृतमेकम् ॥८८॥
निर्भाग्यशेखरया मोहग्रहगृहीतगाढहृदयया । अविवेकतरलितया रागान्धया निहीनया ॥८९॥
स्त्रीजनसुलभेर्ष्याग्रस्तया सदाऽलीकमप्यालम् । प्रव्राजिकामुखेन महासत्या धनश्रियाः ॥९०॥
उत्तमकुलजाताया उत्तमसत्त्वायाः क्षान्तियुक्तायाः । शशिलेखाया इव निष्कलङ्कमनोवचनकायायाः ॥९१॥
प्रीतिविच्छेदार्थं तव सदा तदनुरक्तचित्तस्य । आरोपितं मया यत्तदद्यापि शल्यति हृदये ॥ ९२ ॥
इति श्रुत्वा विमलः पश्चात्तापेन चिन्तयति हा धिक् । मम कर्णदुर्बलत्वमकार्यकारित्वं तथा च ॥९३॥
अहह ! अविवेकप्रसरो हा धिक् तथा मम भागधेयानि । तथा मम नीतिकुशलता च क्षीणैवेदानीम् ॥९४॥
येनानार्येण मया तदा प्रव्राजिकाकृतप्रबन्धम् । श्रुत्वा सहसैव प्रस्थापिता कुलगृहं दयिता ॥९५॥
तस्मादद्यापि मम नूनं किंचिदपि पुण्यस्य विलसितमस्ति । यत्कथित एतया सद्भावो मरणकालेऽपि ॥९६॥
इति चिन्तयित्वा शीघ्रं धनश्रीपितृगृहे संचलितः । तस्या आनयनार्थं विमलः प्राप्तश्च शीघ्रमपि ॥९७॥

किमजुत्तकारिणो मज्झ मुद्धे ! कुसलेण पुच्छिएणावि ! सा भणइ सामि ! एयं मा जंपसु नत्थि तुह
पुत्तनिमित्तं अत्थस्स लोभओ पावमगणयंतीए । परिणाविओ मए तं जं तस्स वियंभियं एयं ॥१००॥
तो तव्विणयं दट्ठुं अहिययरं मन्नुनिब्भरत्ताओ । बाहुल्ललोयणो सो तीसेभिमुहं भणइ एवं ॥१०१॥
भद्दं सज्जणचंदणतरूण सव्वंगसंगचंगाण । डज्झंताणवि जेसिं गंधो भवणं सुहावेइ ॥१०२॥
अवयारसयाणिवि पम्हुसंति तणुयंपि नेय उवयारं । सुन्नहियया सहियया व हंदि सुयणा न निज्जंति॥
नियकुलकुमुयमियंके मच्छे पसयच्छि ! तद्दिणारब्भ । अणुभूयं सुहमसुहं जं तं मह कहसु किसियंगि॥
तो सा साहइ सव्वं गिहिधम्मुवलंभमाईयं तस्स । सो भणइ मज्झवि इमं दावसु सुगुरूण पासाउ ॥१०५॥
तो सा पभायसमए गणिणीगुरुविमलसूरिपासम्मि । नेवि समगंपि विमलं वंदावइ ताण पयपउमं ॥१०६॥
सुणइ खणं जिणवयणं तत्तो विन्नवइ धणसिरी सूरिं । पहु ! वियरसु मह पइणो गिहिधम्मं तेहिं तह विहिओ
अह सो सपिओ चलिओ पत्तो सपुरे सिरिप्पहं नियइ । जीवंतिं निरुयंगिं तो तं पइ जंपए एवं ॥१०८॥
जह तुज्झ वयं सव्वं पूरिस्सं पिउगिहे ठियाएवि । तो तत्थ तुमं वच्चसु इय सोउं धणसिरी भणइ ॥१०९॥
पाएसु लग्गिऊणं जह मह भइणी इमा मह गिहेवि । चिट्ठिस्सइ ता किज्जउ तीए पसाओ ममाएवि ॥
एवं होउत्ति तओ सिरिप्पहं भणइ धणसिरी एवं । गंतूण सहि ! खमावसु संपइ तं अज्जउत्तंति ॥१११॥
तीए तहेव विहियं विमलोवि भणेइ खमियमेव मए । जं खमइ तुज्झ भइणी किंतु पुणो इय न कायव्वं॥

कृतोचितप्रतिपत्तिः श्वशुरादीनां ततो धनश्रिया । पृष्टो रहसि कुशलं जल्पति विमलः समन्युभरम् ॥९९॥
किमयुक्तकारिणो मम मुग्धे ! कुशलेन पृष्टेनापि ! । सा भणति स्वामिन् ! एतन्मा जल्प नास्ति तव दोषः।
पुत्रनिमित्तमर्थस्य लोभतः पापमगणयन्त्या । परिणायितो मया त्वं यत्तस्या विजृम्भितमेतत् ॥१००॥
ततस्तद्विनयं दृष्ट्वाऽधिकतरं मन्युनिर्भरत्वात् । बाष्पवल्लोचनः स तस्या अभिमुखं भणत्येवम् ॥१०१॥
भद्रं सज्जनचन्दनतरूणां सर्वाङ्गसङ्गचङ्गानाम् । दह्यमानानामपि येषां गन्धो भवनं सुखावयति ॥१०२॥
अपकारशतान्यपि विस्मरन्ति तनुमपि नैवोपकारम् । शून्यहृदयाः सहृदया वा हन्त सुजना न ज्ञायन्ते ॥
निजकुलकुमुदमृगाङ्के स्वच्छे मृगशावाक्षि ! तद्दिनादारभ्य । अनुभूतं सुखमसुखं यत्तन्मां कथय कृशाङ्गि !॥
ततः सा कथयति सर्वं गृहिधर्मोपलम्भादिकं तस्मै । स भणति ममापीमं दापय सुगुरूणां पार्श्वात् ॥१०५॥
ततः सा प्रभातसमये गणिनीगुरुविमलसूरिपार्श्वे । नीत्वा सममपि विमलं वन्दयति तेषां पदपद्मम् ॥१०६॥
शृणोति क्षणं जिनवचनं ततो विज्ञपयति धनश्रीः सूरिम् । प्रभो ! वितर मम पत्ये गृहिधर्मं तैस्तथा विहितः
अथ स सप्रियश्चलितः प्राप्तः स्वपुरे श्रीप्रभां पश्यति । जीवन्तीं नीरुगङ्गीं ततस्तां प्रति जल्पत्येवम् ॥१०८॥
यथा तव व्ययं सर्वं पूरयिष्यामि पितृगृहे स्थिताया अपि । ततस्तत्र त्वं व्रजेति श्रुत्वा धनश्रीर्भणति ॥१०९॥
पादयोर्लगित्वा यथा मम भगिनीयं मम गृहेऽपि । स्थास्यति तस्मात्क्रियतां तस्याः प्रसादो ममापि ॥११०॥
एवं भवत्विति ततः श्रीप्रभां भणति धनश्रीरेवम् । गत्वा सखि ! क्षमय संप्रति त्वमार्यपुत्रमिति ॥१११॥
तया तथैव विहितं विमलोऽपि भणति क्षमितमेव मया । यत्क्षमते तव भगिनी किन्तु पुनरिति न कर्तव्यम् ॥

तो पुव्वपवाहेणं भोगे भुंजंति ताइं तुट्ठाइं। अह अन्नदिणे भणिओ सहसा विमलो धणसिरीए ॥११३॥
संसारो दुहसारो खणरमणीओ य रमणीवग्गोवि। तडितरलं तारुण्णं विभंगुरं जीवियव्वंपि ॥११४॥
किञ्च।
दइयव्व नेहहीणं सब्भावविवज्जिओव्व सुहिसंघो। सीलरहियव्व भज्जा किरियव्व सुनाणगुणरहिया ॥
गंधरहियंव कुसुमं अत्थविहूणस्स भोयवंछव्व। नयमुक्कोव्व नरिंदो वयणंव सुरयणपरिचत्तं ॥११६॥
जह नवि सोहइ तह नरजम्मो सद्धम्मवज्जिओ सुहय!। ता मं मुयसु इयाणिं पव्वज्जं जेण गिण्हामि ॥
इय सोऊणं विमलो जंपइ रंभोरु! मे न कइयावि। तुह आणाए भंगो कायव्वो इय मह पइन्ना ॥११८॥
किंतु सममंपि एयं कायव्वं सुयणु! ता विलंबेसु। थेवद्दियहाइं जा देमि नियधणं सत्तखित्तेसु ॥११९॥
बहु मन्नियम्मि तीए नियदव्वं देवि तेसु ठाणेसु। समगं सिरिप्पहाए तह धणसिरिभारियाएवि ॥१२०॥
सुमुहुत्ते गुरुमूले विमलो गिण्हइ विहीए पव्वज्जं। चरिऊण दुक्करतवं पज्जंते अणसणं काउं ॥१२१॥
सव्वाइंवि सोहम्मे उप्पन्नाइं महड्ढियसुरेसु। ताण मज्झाओ चइउं सिरिप्पहा तुज्झ इह धूया ॥१२२॥
पुव्वदुक्कम्मवसाओ जाया अइदुब्भगा इह भवेवि। इय सुणिउं सा संजायजाइसरणा भणइ सूरिं ॥१२३॥
जह कहियं नाह! तए तहेव तं देसु मज्झ ता दिक्खं। उम्मूलेमि समूलं कम्मतरुं जेण सिग्घमहं ॥१२४॥
तो पियराणुमयाए तीए सूरीवि देइ पव्वज्जं। सिट्ठी य सोमचंदो सावयधम्मं पवज्जेइ ॥१२५॥
अइयाराण सरूवं सव्ववयाणंपि कहइ तं सूरी। तं नाउं नमिऊण य वच्चइ सिट्ठी नियगिहम्मि ॥१२६॥

ततः पूर्वप्रवाहेण भोगान् भुञ्जते ते तुष्टाः। अथान्यदिने भणितः सहसा विमलो धनश्रिया ॥११३॥
संसारो दुःखसारः क्षणरमणीयश्च रमणीवर्गोऽपि। तडित्तरलं तारुण्यं विभङ्गुरं जीवितव्यमपि ॥११४॥
दयित इव स्नेहहीनः सद्भावविवर्जित इव सुहृत्संघः। शीलरहितेव भार्या क्रियेव सुज्ञानगुणरहिता ॥११५॥
गन्धरहितमिव कुसुममर्थविहीनस्य भोगवाञ्छेव। नयमुक्त इव नरेन्द्रो वचनमिव सुरचनापरित्यक्तम् ॥११६॥
यथा नैव शोभते तथा नरजन्म सद्धर्मवर्जितं सुभग!। तस्मान्मां मुञ्चेदानीं प्रव्रज्यां येन गृह्णामि ॥११७॥
इति श्रुत्वा विमलो जल्पति रम्भोरु! मया न कदापि। तवाज्ञाया भङ्गः कर्तव्य इति मम प्रतिज्ञा ॥११८॥
किन्तु सममप्येतत्कर्तव्यं सुतनु! तस्माद्विलम्बस्व। स्तोकदिवसानि यावद्ददामि निजधनं सप्तक्षेत्र्याम् ॥११९॥
बहु मते तया निजद्रव्यं दत्त्वा तेषु स्थानेषु। समं श्रीप्रभया तथा धनश्रीभार्ययापि ॥१२०॥
सुमुहूर्ते गुरुमूले विमलो गृह्णाति विधिना प्रव्रज्याम्। चरित्वा दुष्करतपः पर्यन्तेऽनशनं कृत्वा ॥१२१॥
सर्वेऽपि सौधर्म उत्पन्ना महर्द्धिकसुरेषु। तेषां मध्याच्च्युत्वा श्रीप्रभा तवेह दुहिता ॥१२२॥
पूर्वदुष्कर्मवशतो जाताऽतिदुर्भगेहभवेऽपि। इति श्रुत्वा सा संजातजातिस्मरणा भणति सूरिम् ॥१२३॥
यथा कथिते नाथ! त्वया तथैव तद्देहि मम तावद्दीक्षाम्। उन्मूलयामि समूलं कर्मतरुं येन शीघ्रमहम् ॥
ततः पित्रनुमतायै तस्यै सूरिरपि ददाति प्रव्रज्याम्। श्रेष्ठी च सोमचन्द्रः श्रावकधर्मं प्रपद्यते ॥१२५॥
अतिचाराणां स्वरूपं सर्वव्रतानामपि कथयति तं सूरिः। तज्ज्ञात्वा नत्वा च व्रजति श्रेष्ठी निजगृहे ॥१२६॥

किमजुत्तकारिणो मज्झ मुद्धे ! कुसलेण पुच्छिएणावि। सा भणइ सामि ! एयं मा जंपसु
पुत्तनिमित्तं अत्थस्स लोभओ पावमगणयंतीए। परिणाविओ मए तं जं तस्स वियंभियं एयं ॥१००॥
तो तव्विणयं दट्ठुं अहिययरं मन्नुनिब्भरत्ताओ। वाहुल्ललोयणो सो तीसेभिमुहं भणइ एवं
भद्दं सज्जणचंदणतरूण सव्वंगसंगचंगाण। डज्झंताणवि जेसिं गंधो भवणं सुहावेइ ॥१०२॥
अवयारसयाणिवि पम्हुसंति तणुयंपि नेय उवयारं। सुन्नहियया सहियया व हंदि सुयणा न॥
नियकुलकुमुयमियंके सच्छे पसयच्छि ! तद्दिणारब्भ। अणुभूयं सुहमसुहं जं तं मह कहसु किसियंगि॥
तो सा साहइ सव्वं गिहिधम्मुवलंभमाईयं तस्स। सो भणइ मज्झवि इमं दावसु सुगुरूण पासाउ॥
तो सा पभायसमए गणिणीगुरुविमलसूरिपासम्मि। नेवि समगंपि विमलं वंदावइ ताण पयपउमं॥
सुणइ खणं जिणवयणं तत्तो विन्नवइ धणसिरी सूरिं। पहु ! वियरसु मह पइणो गिहिधम्मं तेहिं॥
अह सो ससिओ चलिओ पत्तो सपुरे सिरिप्पहं नियइ। जीवंति निरुयंगि तो तं पइ जंपए एवं॥
जह तुज्झ वयं सव्वं पूरिस्सं पिउगिहे ठियाएवि। तो तत्थ तुमं वच्चसु इय सोउं धणसिरी भणइ।
पाएसु लग्गिऊणं जह मह भइणी इमा मह गिहेवि। चिट्ठिस्सइ ता किज्जउ तीए पसाओ
एवं होउत्ति नओ सिरिप्पहं भणइ धणसिरी एवं। गंतूण सहि ! खमावसु संपइ तं अज्जउत्तंति॥
तीए तहेव विहियं विमलोवि भणेइ खमियमेव मए। जं खमइ तुज्झ भइणी किंतु पुणो इय

कृतोचितप्रतिपत्तिः श्वशुरादीनां ततो धनश्रिया। पृष्टो रहसि कुशलं जल्पति विमलः समन्युभरम् ॥९८॥
किमयुक्तकारिणो मम मुग्धे ! कुशलेन पृष्टेनापि ?। सा भणति स्वामिन् ! एतन्मा जल्प नास्ति तव।
पुत्रनिमित्तमर्थस्य लोभतः पापमगणयन्त्या। परिणायितो मया त्वं यत्तस्या विजृम्भितमेतत् ॥१००॥
ततस्तद्विनयं दृष्ट्वाऽधिकतरं मन्युनिर्भरत्वात्। बाष्पवल्लोचनः स तस्या अभिमुखं भणत्येवम् ॥१०१॥
भद्रं सज्जनचन्दनतरूणां सर्वाङ्गसङ्गचङ्गानाम्। दह्यमानानामपि येषां गन्धो भवनं सुभावयति ॥१०२॥
अपकारशतान्यपि विस्मरन्ति तनुमपि नैवोपकारम्। शून्यहृदयाः सहृदया वा हन्त सुजना न ज्ञायन्ते॥
निजकुलकुमुदमृगाङ्के स्वच्छे मृगशावाक्षि ! तद्दिनादारभ्य। अनुभूतं सुखमसुखं यत्तन्मां कथय कृशाङ्गि॥
ततः सा कथयति सर्वं गृहिधर्मोपलम्भादिकं तस्मै। स भणति मह्यमपीमं दापय सुगुरूणां पार्श्वात् ॥१०॥
ततः सा प्रभातसमये गणिनीगुरुविमलसूरिपार्श्वे। नीत्वा सममपि विमलं वन्दयति तेषां पदपद्मम् ॥१०॥
शृणोति क्षणं जिनवचनं ततो विज्ञपयति धनश्रीः सूरिम्। प्रभो ! वितर मम पत्ये गृहिधर्मं तैस्तथा विहितम्॥
अथ स समियश्चलितः प्राप्तः स्वपुरे श्रीप्रभां पश्यति। जीवन्तीं नीरुगङ्गीं ततस्तां प्रति जल्पत्येवम् ॥१०॥
यथा तव व्ययं सर्वं पूरयिष्यामि पितृगृहे स्थिताया अपि। ततस्तत्र त्वं व्रजेति श्रुत्वा धनश्रीर्भणति ॥१०॥
पादयोर्लगित्वा यथा मम भगिनीयं मम गृहेऽपि। स्थास्यति तस्मात्क्रियतां तस्याः प्रसादो ममापि ॥११०॥
एवं भवत्विति ततः श्रीप्रभां भणति धनश्रीरेवम्। गत्वा सखि ! क्षमय संप्रति त्वमार्यपुत्रमिति ॥१११॥
तया तथैव विहितं विमलोऽपि भणति क्षमितमेव मया। यत्क्षमते तव भगिनी किन्तु पुनरिति न कर्तव्यम्॥

तो पुव्वपवाहेणं भोगे भुंजंति ताइं तुट्ठाइं । अह अन्नदिणे भणिओ सहसा विमलो पणयिणीए ॥११३॥
संसारो दुहसारो खणरमणीओ य रमणिवग्गोवि । तडितरलं तारुण्णं विभंगुरं जीवियव्वंपि ॥११४॥
किञ्च ।
दइयंव नेहहीणं सब्भावविवज्जिओव्व सुहिसंघो । सीलरहियव्व भज्जा विणियव्व सुनाणगुणरहिया ॥
गंधरहियंव कुसुमं अत्थविहूणस्स भोयवंछव्व । नयमुक्कोव्व नरिंदो वयणंव सुवयणपरिच्चत्तं ॥११६॥
जह नवि सोहइ तह नरजम्मो सद्धम्मवज्जिओ सुहय ! । ता मं सुयणु इयाणिं पव्वज्जं जेण गिण्हामि ॥
इय सोऊणं विमलो जंपइ रंभोरु ! मे न कइयावि । तुह आणाए भंगो कायव्वो इय मह पइन्ना ॥११८॥
किंतु समगंपि एयं कायव्वं सुयणु ! ता विलंबेसु । थेवदियहाइं जा देमि नियधणं धम्मखित्तेसु ॥११९॥
बहु मन्निएम्मि तीए नियदव्वं देवि तेसु ठाणेसु । समगं सिरिप्पहाए सह पणतिसिमहुसयाहवि ॥१२०॥
सुमुहुत्ते गुरुमूले विमलो गिण्हइ विहीए पव्वज्जं । पालिऊण दुक्करतव पज्जंते अणसणं काउं ॥१२१॥
सव्वाइंवि सोहम्मे उप्पन्नाइं महड्ढियसुरेसु । ताण मज्झाओ चइउं सिरिप्पहा तुज्झ इह धूया ॥१२२॥
पुव्वदुक्कम्मवसाओ जाया अइदुब्भगा इह भवेवि । इय सुणिउं सा संजायजाइसरणा भणइ सूरिं ॥१२३॥
जह कहियं नाह ! तए तहेव तं देसु मज्झ ता दिक्खं । उम्मूलेमि समूलं कम्मतरुं जेण निद्दहरं ॥१२४॥
तो पियराणुमयाए तीए सूरीवि देइ पव्वज्जं । सिट्ठी य सोमचंदो सावयधम्मं पवज्जेइ ॥१२५॥
अइयाराण सरूवं सव्ववयाणंपि कहइ तं सूरी । तं नाउं नमिऊण य वयइ सिट्ठी निर्दलिरम्मि ॥१२६॥

ततः पूर्वप्रवाहेण भोगान् भुञ्जाते तौ तुष्टौ । अथान्यदिने भणितः सहसा विमलः प्रणयिन्या ॥११३॥
संसारो दुःखसारः क्षणरमणीयश्च रमणीवर्गोऽपि । तडित्तरलं तारुण्यं विभङ्गुरं जीवितव्यमपि ॥११४॥
दयित इव स्नेहहीनः सद्भावविवर्जित इव सुहृत्सङ्घः । शीलरहितेव भार्या विनयेव सुज्ञानगुणरहिता ॥११५॥
गन्धरहितमिव कुसुममर्थविहीनस्य भोगवाञ्छेव । नयमुक्त इव नरेन्द्रो वचनमिव सुवचनपरित्यक्तम् ॥११६॥
यथा नैव शोभते तथा नरजन्म सद्धर्मवर्जितं सुभग ! । तस्मान्मां सुतन्विदानीं प्रव्रज्यां देव गृह्णामि ॥११७॥
इति श्रुत्वा विमलो जल्पति रम्भोरु ! मया न कदापि । तवाज्ञाया भङ्गः कर्तव्य इति मम प्रतिज्ञा ॥११८॥
किन्तु समकमप्येतत्कर्तव्यं सुतनु ! तस्माद्विलम्बस्व । स्तोकदिवसानि यावद्ददामि निजधनं धर्मक्षेत्रेषु ॥११९॥
बहु मते तया निजद्रव्यं दत्त्वा तेषु स्थानेषु । समं श्रीप्रभया तथा धर्मकार्यदानि ॥१२०॥
सुमुहूर्ते गुरुमूले विमलो गृह्णाति विधिना प्रव्रज्याम् । पालयित्वा दुष्करतपः पर्यन्तेऽनशनं कृत्वा ॥१२१॥
सर्वेऽपि सौधर्मे उत्पन्ना महर्द्धिकसुरेषु । तेषां मध्याच्च्युत्वा श्रीप्रभा तवेह दुहिता ॥१२२॥
पूर्वदुष्कर्मवशतो जाताऽतिदुर्भगेह भवेऽपि । इति श्रुत्वा सा संजातजातिस्मरणा भणति सूरिम् ॥१२३॥
यथा कथितं नाथ ! त्वया तथैव तद्देहि मम तावद्दीक्षाम् । उन्मूलयामि समूलं कर्मतरुं येन ॥१२४॥
ततः पित्रनुमतायै तस्यै सूरिरपि ददाति प्रव्रज्याम् । श्रेष्ठी च सोमचन्द्रः श्रावकधर्मं प्रपद्यते ॥१२५॥
अतिचाराणां स्वरूपं सर्वव्रतानामपि कथयति स सूरिः । तज्ज्ञात्वा नत्वा च व्रजति श्रेष्ठी निजसदने ॥१२६॥

माणस्स विघायकरं इह भन्नइ मद्दवं अगव्वत्तं । विणयस्स मूलजोणिं तं जइणावस्सकायव्वं ॥१५॥
माया कुडिलसहावो तप्पडिवक्खं च अज्जवं नेयं । रिजुभावो हि मुणिंदो विसुद्धधम्मं समुज्जिणइ ॥
सयणधणविसयउवगरणदेहमाईसु जो परिच्चाओ । सा मुत्ती मंतव्वा अप्पडिबंधत्तणसरूवा ॥१७॥
होइ तवो उण दुविहो बाहिरमब्भिंतरो य तत्थवि य । एक्किक्को छब्भेओ बारसभेओ तवो ... ॥
तथाहि :—
अणसणमूणोयरिया वित्तीसंखेवणं रसच्चाओ । कायकिलेसो संलीणया य बज्झो तवो होइ ॥१९॥
पायच्छित्तं विणओ वेयावच्चं तहेव सज्झाओ । झाणं उस्सग्गोवि य अब्भिंतरओ तवो होइ ॥२०॥
पंचासवा विरमणं पंचिंदियनिग्गहो कसायजओ । दंडत्तयस्स विरई संजमो सत्तरसभेओ ॥२१॥
अविसंवायगवयणं कायमणोवयणसुद्धिसंजुत्तं । एयं चउप्पयारं मुणिणा सच्चं भणेयव्वं ॥२२॥
दव्वभावप्पभेयं सोयं दुविहं जिणेहिं पन्नत्तं । दव्वमुवगरणमाइं तग्गयसोयं करेयव्वं ॥२३॥
भावे सोयं भणियं कसायदोसेहिं वज्जियं चित्तं । परमत्थसोयमेयं पन्नत्तं वीयरागेहिं ॥२४॥
कीरइ कायगयस्सवि मलस्स पक्खालणं सुहेणेव । अइचिक्कणमललित्तं दुप्पक्खालं जओ चित्तं ॥२५॥
संतेसु असंतेसु य वत्थुसु मुच्छा परिग्गहो भणिओ । तत्थ निरीहत्तमई आकिंचन्नं च निद्दिट्ठं ॥२६॥
ओरालियवेउव्वियइत्थीण जो उ तिविहतिविहेण । परिचाओ नवभेयं तं बंभं बिंति जिणवसहा ॥२७॥
इय दसभेयं धम्मं सम्मं सुविसुद्धकरणवावारो । परिपालंतो विहिणा साहू कम्मक्खयं कुणइ ॥२८॥

मानस्य विघातकरमिह भण्यते मार्दवमगर्वत्वम् । विनयस्य मूलयोनिस्तद्यतिनाऽवश्यकर्तव्यम् ॥१५॥
माया कुटिलस्वभावस्तत्प्रतिपक्षं चार्जवं ज्ञेयम् । ऋजुभावो हि मुनीन्द्रो विशुद्धधर्मं समर्जयति ॥१६॥
स्वजनधनविषयोपकरणदेहादिषु यः परित्यागः । सा मुक्तिर्मन्तव्याऽप्रतिबन्धत्वस्वरूपा ॥१७॥
भवति तपः पुनर्द्विविधं बाह्यमाभ्यन्तरं च तत्रापि च । एकैकं षड्भेदं द्वादशभेदं तपो मिलितम् ॥१८॥
अनशनमूनोदरिता वृत्तिसंक्षेपणं रसत्यागः । कायक्लेशः संलीनता च बाह्यं तपो भवति ॥१९॥
प्रायश्चित्तं विनयो वैयावृत्त्यं तथैव स्वाध्यायः । ध्यानमुत्सर्गोऽपि चाभ्यन्तरं तपो भवति ॥२०॥
पञ्चाश्रवाद् विरमणं पञ्चेन्द्रियनिग्रहः कषायजयः । दण्डत्रयस्य विरतिः संयमः सप्तदशभेदः ॥२१॥
अविसंवादकवचनं कायमनोवचनशुद्धिसंयुक्तम् । एतच्चतुष्प्रकारं मुनिना सत्यं भणितव्यम् ॥२२॥
द्रव्यभावप्रभेदं शौचं द्विविधं जिनैः प्रज्ञप्तम् । द्रव्यमुपकरणादि तद्गतशौचं कर्तव्यम् ॥२३॥
भावे शौचं भणितं कषायदोषैर्वर्जितं चित्तम् । परमार्थशौचमेतत् प्रज्ञप्तं वीतरागैः ॥२४॥
क्रियते कायगतस्यापि मलस्य प्रक्षालनं सुखेनैव । अतिचिक्कणमललिप्तं दुष्प्रक्षालं यतश्चित्तम् ॥२५॥
सत्स्वसत्सु च वस्तुषु मूर्च्छा परिग्रहो भणितः । तत्र निरीहत्वमतिराकिञ्चन्यं च निर्दिष्टम् ॥२६॥
औदारिकवैक्रियस्त्रीणां यस्तु त्रिविधत्रिविधेन । परित्यागो नवभेदं तद् ब्रह्म ब्रुवन्ति जिनवृषभाः ॥२७॥
इति दशभेदं धर्मं सम्यक् सुविशुद्धकरणव्यापारः । परिपालयन् विधिना साधुः कर्मक्षयं करोति ॥२८॥

तो भणियं नरवइणा असमत्थो हं मुणिंद ! मुणिधम्मे । तो साहसु गिहिधम्मं सम्मं मह नाह ! पसिऊण ॥
तो मुणिणा से कहिओ सम्मत्ताई दुवालसविहोवि । धम्मो सो पडिवन्नो अमच्चसहिएण तेणावि ॥३०॥
साहूवि तमणुजाणिवि सुरखयरसभाए संगओ परओ । पगएणं कज्जेणं, राया जिणधम्मकम्मरओ ॥३१॥
कालं गमेइ कइया रयणीए पोसहं कुणइ विहिणा । राया मंतीवि नरिंदभुवणभागम्मि, ताणं च ॥३२॥
धम्मवियारपराणं वोलीणं जामिणीए जामदुगं । निद्दाए अणिंतीए रन्ना तो पभणिओ मंती ॥३३॥
कहसु अपुव्वकहं मे विम्हयरससंगयंति तयभिमुहं । भणइ सचिवोवि निसुणसु अवहियचित्तो नरिंद ! तुमं ॥
अत्थि इह भरहवासे वासवनयरंव विबुहसयकलियं । नामेण धरातिलयं तं पालइ भुवणपालनिवो ॥
अमरगुरुविउससहिओ अहन्नया जा निवो वयइ बाहिं । तो पिच्छइ कम्मि गिहम्मि मिहुणगं बंधुभइणीणं ॥
एगंते उवइट्ठं मंतंतं किंपि तं च दट्ठूण । न इमं सुंदरमिइ कहिवि अमरगुरुणो निवो जाइ ॥३७॥
जा ताव वित्तणिमज्झे पिच्छइ मच्छं हसंतयं तलियं । विक्कणणत्थं केणावि आणीयं धीवरनरेण ॥३८॥
तं दट्ठुं महीवालो चिंतइ तिरिओवि विगयजीवोवि । अच्छरियं जं एसो हसइ तओ पुच्छए विउसं ॥
अमरगुरुं किं कारणमेसो इय हसइ दट्ठुमिह अम्हे । नियपन्नाए नाउं साहह मह झत्ति किं बहुणा ?॥
अन्नह न इत्थ वासो तुहत्थि, विउसोवि तो इमं भणइ । मह देसु माससेगं अवहीए, निवोवि तह कुणइ ॥
गंतुं तो सोवि हु नियगिहम्मि चिताउरो न भुंजेइ । न य सुयई रयणीए कहमेयं मे मुणेयव्वं ॥४२॥
इय चिंतिउं निसाए गिण्हइ अवलोइयं तहिं सद्दं । लहइ इमं जह उत्तरदिसाए नं मुणिहिसि इमंति ॥

ततो भणितं नरपतिनाऽसमर्थोऽहं मुनीन्द्र ! मुनिधर्मे । ततः कथय गृहिधर्मं सम्यग्मम नाथ ! प्रसद्य ॥२९॥
ततो मुनिना तस्मै कथितः सम्यक्त्वादिर्द्वादशविधोऽपि । धर्मः स प्रतिपन्नोऽमात्यसहितेन तेनापि ॥३०॥
साधुरपि तमनुज्ञाय सुरखचरसभया संगतः परतः । प्रकृतेन कार्येण, राजा जिनधर्मकर्मरतः ॥३१॥
कालं गमयति कदा रजन्यां पोषधं करोति विधिना । राजा मन्त्र्यपि नरेन्द्रभुवनभागे, तयोश्च ॥३२॥
धर्मविचारपरयोरतिक्रान्तं यामिन्या यामद्विकम् । निद्रायामनायत्यां राज्ञा ततः प्रभणितो मन्त्री ॥३३॥
कथयापूर्वकथां मे विस्मयरससंगतामिति तदभिमुखम् । भणति सचिवोऽपि शृणुष्वावहितचित्तो नरेन्द्र ! त्वम् ॥
अस्तीह भरतवर्षे वासवनगरमिव विबुधशतकलितम् । नाम्ना धरातिलकं तत्पालयति भुवनपालनृपः ॥३५॥
अमरगुरुविद्वत्सहितोऽन्यदा यावन्नृपो व्रजति बहिः । ततः पश्यति कस्मिन्गृहे मिथुनं बन्धुभगिन्योः ॥३६॥
एकान्त उपविष्टं मन्त्रयत् किमपि तच्च दृष्ट्वा । नेदं सुन्दरमिति कथयित्वाऽमरगुरोर्नृपो याति ॥३७॥
यावत्तावद्विपणिमध्ये पश्यति मत्स्यं हसन्तं तलितम् । विक्रयार्थं केनाप्यानीतं धीवरनरेण ॥३८॥
तं दृष्ट्वा महीपालश्चिन्तयति तिर्यगपि विगतजीवोऽपि । आश्चर्यं यदेष हसति ततः पृच्छति विद्वांसम् ॥३९॥
अमरगुरुं किं कारणमेष इति हसति दृष्ट्वेहास्मान् । निजप्रज्ञया ज्ञात्वा कथय मां झटिति किं बहुना ! ॥४०॥
अन्यथा नात्र वासस्तव स्यात्, विद्वानपि तत इदं भणति । मम देहि माससेकमवधौ, नृपोऽपि तथा करोति ॥
गत्वा ततः सोऽपि हि निजगृहे चिन्तातुरो न भुङ्क्ते । न च स्वपिति रजन्यां कथमेतन्मया ज्ञातव्यम् ॥४२॥

तो सो तक्खणमेव य संवहिउं पत्थिओ तहिं तत्तो । मिलिओ मग्गे एगो उत्तरदिसि माहणो तस्स ॥४४॥
अमरगुरुणा स पुट्ठो गंतव्वं कत्थ माहण ! कहेसु । सो भणइ अमुगगामम्मि जेणाहं तत्थ वत्थव्वो
तेणवि पुट्ठो विउसो साहसु तुमएवि कत्थ गंतव्वं ? । पभणइ विउसो तुहगामसीमपरओवि गंतव्वं ॥४६॥
जइ एवं तो लट्ठं जाओ सत्थो परोप्परं अम्ह । इय जंपंता पत्ता सरितीरे तो य विउसेण ॥४७॥
पुव्वमुत्तारियाओ उवाणहाओ पएसु ठवियाओ । ताओ चरणाहिंतो दुइएण करेण धरियाओ ॥४८॥
तो इयरो चिंतेई सव्वोवि जणो जलं विगाहिंतो । उत्तारइ गमणीओ चरणाहिंतो, कहमिमेण ॥४९॥
विवरीयं आयरियं अहवा किमिमीए मज्झ चिंताए ? । इय चिंतंतो विउसेण सह पुरो जाइ ता जाव
तावनिग्गएहिं दोहिं दिट्ठो विडवी पहम्मि बहुलदलो । सिरउवरिधरियछत्तो विउसो उवविसइ तस्स मज्झे ॥५०॥
दुइओ दूरे धरिउं छत्तियमुवविसइ तस्स पासम्मि । विउसं दट्ठुं चिंतइ विवरीयमहासओ एसो ॥५१॥
छायाए धरइ छत्तं मग्गे संकोइऊण तं वहइ । अहवा विउसो एसो न बुद्धिवियलो पयडेइ ॥५२॥
तत्तो पुरओ वयंतएण दट्ठूण सुफलियं खित्तं । भणियं दिएण एयं खित्ताहिवइस्स पउरकणं ॥५३॥
होहिति, भणइ विउसो जइ खद्धं होहिही न पुव्विंपि । तं सोऊणं इयरो चिंतइ विवरीयतरमेयं ॥५४॥
पुणरवि पुरओ वयंतएण दट्ठूण उवदेवउलं । विप्पेणं संलत्तं अइमोहणमाययणमेयं ॥५५॥
सो भणियं विउसेणं मोहणमेयं जइ न अणाययणं । होही, तोणंतरेहिं विप्पो मोणेण वच्चंतो ॥५६॥

इति चिन्तयित्वा निशि गृहात्स्वस्वापितो तत्र शब्दम्। कमन इमं यथोत्तरदिशि स्वं शास्त्रसीमनि ॥४३॥
ततः स तत्क्षणमेव च समुद्य प्रस्थितस्तत्र प्राप्तः । मिलितो मार्गे एक उत्तरदिशि ब्राह्मणस्तस्य ॥४४॥
अमरगुरुना स पृष्टो गन्तव्यं कुत्र ब्राह्मण ! कथय । स भणत्यमुकग्रामे येनाहं तत्र वास्तव्यः ॥४५॥
तेनापि पृष्टो विद्वान् कथय त्वयापि कुत्र गन्तव्यम् । प्रभणति विद्वांस्त्वद्ग्रामसीमपरतोऽपि गन्तव्यम् ॥४६॥
यद्येवं ततो लष्टं जातः सार्थः परस्परमावयोः । इति जल्पन्तौ प्राप्तौ सरित्तीरे ततश्च विदुषा ॥४७॥
पूर्वमुत्तारिते उपानहौ पादयोः स्थापिते । ते चरणाभ्यां द्वितीयेन करेण धृते ॥४८॥
ततः इतरश्चिन्तयति सर्वोऽपि जनो जलं विगाहमानः । उत्तारयति पादुके चरणाभ्यां, कथमनेन ॥४९॥
विपरीतमाचरितमथवा किमनया मम चिन्तया ? । इति चिन्तयन्विदुषा सह पुरो याति तावद्यावत् ॥
तावन्निर्गताभ्यां द्वाभ्यां दृष्टो विटपी पथि बहुलदलः । शिरउपरिधृतछत्रो विद्वानुपविशति तस्य मध्ये ॥५०॥
द्वितीयो दूरे धृत्वा छत्रिकामुपविशति तस्य पार्श्वे । विद्वांसं दृष्ट्वा चिन्तयति विपरीतमहाशय एषः ॥५१॥
छायायां धारयति छत्रं मार्गे संकोच्य वहति । अथवा विद्वानेष न बुद्धिविकलः प्रतिभाति ॥५२॥
ततः पुरतो व्रजता दृष्ट्वा सुफलितं क्षेत्रम् । भणितं द्विजेनैतत्क्षेत्राधिपतेः प्रचुरकणम् ॥५३॥
भविष्यति, भणति विद्वान् यदि भुक्तं भविष्यति न पूर्वमपि । तच्छ्रुत्वेतरश्चिन्तयति विपरीततरमेतत् ॥५४॥
पुनरपि पुरतो व्रजता दृष्ट्वोपदेवकुलम् । विप्रेण संलपितमतिमोहनमायतनमेतत् ॥५५॥
स भणितं विदुषा मोहनमेतद्यदि नानायतनम् । भविष्यति, ततो [illegible] विप्रो मौनेन व्रजन् ॥५६॥

संपत्तो नियगामे धरिओ विउसोवि तेण पाहुणओ। तस्सवि य गिहं पुण बालपंडिया जोयए दुहिया ॥
भणिया सा जणएणं जह पडिवत्ती इमस्स कायव्वा। अइगोरवेण तीएवि कारविओ भोयणाईयं ॥२९॥
भुत्तुत्तरम्मि विउसे सुत्ते विप्पेण पुच्छिया दुहिया। जह इमिणा गमणीओ किं सरिमज्झे परिहियाओ? ॥
सव्वोवि जणो पायं जले विसंतो न एवमायरइ। तो भणियं दुहियाए ताय! मुरुक्खो सि तं जेण ॥६१॥
सक्करकंटयकीलयवेहो पायाण हवइ जलमज्झे। तब्भीएणं इमिणा पाएसु कयाउ गमणीउ ॥६२॥
तरुछायाए ठिएणवि छत्तं धरियं कहं इमेणंति। इय पुट्ठा सा जंपइ विउसोच्चिय एस ताय! जओ ॥६३॥
तरुसंठियपक्खीणं मा उवरिं पडउ असुइलेसोवि। इय बुद्धीए इमिणा सिरम्मि धरियं नियं छत्तं ॥६४॥
तो खित्तवइयरंपि हु सा पुट्ठा भणइ जइ न तप्पहुणा। अग्गिमखाईए इमं होही खद्धं खु ता भव्वं ॥६५॥
आयरणवइयरंपि हु पुट्ठा सा भणइ ताय! आययणं। जइ चोरजारठाणं न हु होही तो य आययणं ॥
इच्चाइ जंपमाणी विउसेणं निसुणिया दियस्स सुया। तो चिंतइ मह कज्जं इमीए सिज्झिस्सइ न भंती ॥
सावि हु तब्बुद्धीए सुरंजिया भणइ ताय! विउसाओ। मं परिणावसु ता सो नियदुहियं भणइ किमजुत्तं? ॥
किंतुत्तमजाईओ एसो अम्हाण जइ तुमं महइ। परिणेउं ता लट्ठं अह विउसो पट्ठिओ गामे ॥६९॥
तो तप्परिक्खहेउं मग्गे तस्सग्गओ दियसुयाए। उच्चारोवरि मुक्का कणयमयविंटिया नियया ॥७०॥
सा विउसेणं दिट्ठा गहिया य जलेण खालिउं तत्तो। तं गिण्हंतो दिट्ठो विप्पसुयाए तओ भणिओ ॥
किं असुईओहितो गिण्हसि एयं तओ भणइ विउसो। उच्चाराओवि कणयं गिण्हेयव्वं जओ भणियं ॥

संप्राप्तो निजग्रामे धृतो विद्वानपि तेन प्राघूर्णकः। तस्यापि च गृहं पुनर्बालपण्डिता द्योतयति दुहिता ॥१८॥
भणिता सा जनकेन यथा प्रतिपत्तिरस्य कर्तव्या। अतिगौरवेण तयापि कारितो भोजनादिकम् ॥१९॥
भुक्तोत्तरे विदुषि सुप्ते विप्रेण पृष्टा दुहिता। यथाऽनेन पादुके किं सरिन्मध्ये परिहिते? ॥६०॥
सर्वोऽपि जनः प्रायो जले विशन्नैवमाचरति। ततो भणितं दुहित्रा तात! मूर्खोऽसि त्वं येन ॥६१॥
शर्कराकण्टककीलकवेधः पादयोर्भवति जलमध्ये। तद्भीतेनानेन पादयोः कृते पादुके ॥६२॥
तरुच्छायायां स्थितेनापि च्छत्रं धृतं कथमनेनेति। इदं पृष्टा सा जल्पति विद्वानेवैष तात! यतः ॥६३॥
तरुसंस्थितपक्षिणां मोपरि पतत्वशुचिलेशोऽपि। इति बुद्ध्याऽनेन शिरसि धृतं निजं छत्रम् ॥६४॥
ततः क्षेत्रव्यतिकरमपि हि सा पृष्टा भणति यदि न तत्प्रभुणा। अग्रिमखाद्य इदं भवेद्भुक्तं खलु तदा भव्यम् ॥६५॥
आयतनव्यतिकरमपि हि पृष्टा सा भणति तात! आयतनम्। यदि चौरजारस्थानं नहि भवेत्ततश्चायतनम् ॥
इत्यादि जल्पन्ती विदुषा श्रुता द्विजस्य सुता। ततश्चिन्तयति मम कार्यमनया सेत्स्यति न भ्रान्तिः ॥६७॥
सापि हि तद्बुद्ध्या सुरञ्जिता भणति तात! विदुषा। मां परिणायय ततः स निजदुहितरं भणति किमयुक्तम्? ॥
किन्तूत्तमजातिक एषोऽस्मासु यदि त्वां काङ्क्षति। परिणेतुं तदा रम्यमथ विद्वान्प्रस्थितो ग्रामे ॥६९॥
ततस्तत्परीक्षाहेतोर्मार्गे तस्याग्रतो द्विजसुतया। उच्चारोपरि मुक्ता कनकमयमुद्रिका निजा ॥७०॥
सा विदुषा दृष्टा गृहीता च जलेन क्षालित्वा ततः। तां गृह्णन् दृष्टो विप्रसुतया ततो भणितः ॥७१॥

"बालादपि हितं ग्राह्यममेध्यादपि काञ्चनम्। नीचादप्युत्तमां विद्यां स्त्रीरत्नं दुष्कुलादपि॥"

तो तीए सो भणिओ जइ एवं तो बलेसु परिणेसु। मं हीणविप्पदुहियं तो तं सो कुणइ तह चेव ॥७३॥
कइवयदिणावसाणे भणिया विउसेण सा इमं वयणं। नियपियरं भणसु तुमं मोकलइ जेण सिग्घंपि ॥७४॥
तीए सो ता भणिओ किमूसुओ सुहय! तेण से कहियं। निवआणाए सरुवं सा पभणइ अहं भलिस्सामि॥
मच्छपहासयहेऊ नाओच्चिय जं मए, तओ विउसो। निब्भयचित्तो चलिओ तीए समं नियगिहं पत्तो॥
मासंते तो रन्ना तस्स गिहे पेसिओ निओ पुरिसो। आहवणत्थं सिग्घं तत्तो विउसस्स भज्जाए ॥७७॥
सो भणिओ जह विउसो मग्गस्स समेण बाहिओ बाढं। अज्जवि सुत्तो चिट्ठइ अहं कहिस्सामि नरवइणो॥
आगंतुं जं पुट्ठो तइया विउसो, तओ इमो भणइ। गंतुं कहेमि एयं तुह वयणं सामिणो तत्तो ॥७९॥
निवआएसं पुणरवि तुज्झ कहिस्सामि तो गओ पुरिसो। कहियं तं नरवइणो तस्सवि अइकोउयं जायं ॥८०॥
महिलाणवि इय बुद्धी कहिही मयमच्छहसियहेउं जा। ता दट्ठव्वा अम्हेहिं सावि, आहवसु तं सिग्घं॥
तेणवि सा आहूया संपत्ता नरवइस्स पासम्मि। तो पुट्ठा सा रन्ना को हेऊ मच्छहसणम्मि? ॥८२॥
तो जंपइ सा सामिय! एगंतं देसु मज्झ पसिऊण। साहेमि जेण मच्छस्स हसियहेउं इहेव लहुं ॥८३॥
विहियं तहेव रन्ना तीए भणियं नरिंद! निसुणेसु। करिखंधगएण तए पुव्वं दिट्ठं मिहुणमेगं ॥८४॥
एगंतम्मि निविट्ठं नियपासायस्स मत्तवारणए। तस्स य सहोयरस्सवि तुह जाया एरिसी संका ॥८५॥
एयं न सुंदरं चिय जं एगंतम्मि मंतइ निविट्ठं। इय तुह चित्तं नाउं वंतरदेवेण केणावि ॥८६॥

किमशुचेर्गृहास्येतां ततो भणति विद्वान्। उच्चारादपि कनकं ग्रहीतव्यं यतो भणितम् ॥७२॥
ततस्तया स भणितो यद्येवं ततो बलस्व परिणय। मां हीनविप्रदुहितरं ततस्तत्स करोति तथैव ॥७३॥
कतिपयदिनावसाने भणिता विदुषा सेदं वचनम्। निजपितरं भण त्वां प्रेषयति येन शीघ्रमपि ॥७४॥
ततः स तावद्भणितः किमुत्सुकः सुभग! तेन तस्यै कथितम्। नृपाज्ञायाः स्वरूपं सा प्रभणत्यहं भालिष्ये ॥७५॥
मत्स्यहास्यहेतुर्ज्ञात एव यन्मया, ततो विद्वान्। निर्भयचित्तश्चलितस्तया समं निजगृहं प्राप्तः ॥७६॥
मासान्ते ततो राज्ञा तस्य गृहे प्रेषितो निजः पुरुषः। आह्वानार्थं शीघ्रं ततो विदुषो भार्यया ॥७७॥
स भणितो यथा विद्वान् मार्गस्य श्रमेण बाधितो बाढम्। अद्यापि सुप्तस्तिष्ठत्यहं कथयिष्यामि नरपतये ॥७८॥
आगत्य यत्पृष्टस्तदा विद्वान्, ततोऽयं भणति। गत्वा कथयाम्येतत्तव वचनं स्वामिने ततः ॥७९॥
नृपादेशं पुनरपि तुभ्यं कथयिष्यामि ततो गतः पुरुषः। कथितं तन्नरपतये तस्याप्यतिकौतुकं जातम् ॥८०॥
महिलानामपीति बुद्धिः कथयिष्यति मृतमत्स्यहसितहेतुं या। तस्माद्द्रष्टव्याऽस्माभिः साप्याह्वयस्व तां शीघ्रम्॥
तेनापि साऽऽहूता संप्राप्ता नरपतेः पार्श्वे। ततः पृष्टा सा राज्ञा को हेतुर्मत्स्यहसने? ॥८२॥
ततो जल्पति सा स्वामिन्! एकान्तं देहि मम प्रसद्य। कथयामि येन मत्स्यस्य हसितहेतुमिहैव लघु ॥८३॥
विहितं तथैव राज्ञा तया भणितं नरेन्द्र! शृणु। करिस्कन्धगतेन त्वया पूर्वं दृष्टं मिथुनमेकम् ॥८४॥
एकान्ते निविष्टं निजप्रासादस्य मत्तवारणे। तस्य च सहोदरस्यापि तव जातेदृशी शङ्का ॥८५॥

मयमच्छे अवयरिउं हसियं जइ पिच्छइ नरवई एसो। परछिद्दाइं नियच्छइ न पिच्छए नियपछिद्दाइं ॥
यतः,
"सर्वः परस्य पश्यति बालाग्रादपि तनूनि छिद्राणि। आत्मकृतानि न पश्यति हिमगिरिशिखरप्रमाणानि ॥"
तो भणियं नरवइणा मह किं छिद्दं कहेसु, सा भणइ। अभएण मह पसायं करेसु साहेमि जेण तयं॥८८॥
तेणवि तहेव विहियं, तो पभणइ बालपंडियावि फुडं। तुह सयलंपिवरोहं देव ! विणट्ठं जओ तुए ॥
कित्तिमदासीवेसा तरुणनरा कुच्चविरहिया बहुया। एकिक्काए पासे चिट्ठंति विलासदुल्ललिया ॥९०॥
जइ पच्चओ न विज्जइ मह वयणे देव! तो य एगंते। गत्तं ख्रणाविऊणं देवीओ तह य दासीओ॥९१॥
एवं भणसु मए जह दिट्ठाओ सुमिणयम्मि रयणीए। दासीहिं जुत्ताओ सव्वाओवि नियइदेवीओ॥९२॥
गत्तं फडमाणीओ ता एयं सच्चयं कुणह इण्हिं। रन्नावि हु तब्भणियं तहत्ति कारावियं सिग्घं ॥९३॥
तो थीवेसधरेहिं नरेहिं फडिया झडत्ति सा गत्ता। तो बालपंडियाए भणियं पुरिसा इमे देव ! ॥९४॥
एयाओ रमणीओ फडिउं न तरंति थणनियंबभरा। तो थीवेसा पुरिसा परिक्खिउं झत्ति निग्गहिया ॥
तो नरवइणा पुट्ठा कह जाणसि तं, भणेइ बुद्धीए। किंपि कहइ नियजम्मं वेरग्गेणं सुमहिया सुद्धं॥
तब्बुद्धिरंजिओ सो सम्माणेउं विसज्जए तं तो। चिंतइ धोरंजं मज्झवि भज्जाउ कुणंति अवकज्जं ॥९७॥
इमिणा वेरग्गेणं अमरगुरुं ठाविऊण मंतिपए। सह नियपुत्ते रज्जे गिण्हिहि दिक्खं गओ कोवग्गं ॥९८॥
इत्थंतरम्मि गयणे सुरजुयलेणं तु पिच्छमाणेण। पोराणसालाए निवो अमयभणियं निसामिंतो ॥९९॥

एतच्च सुन्दरमेव यदेकान्ते मन्त्रयति निषिद्धम्। इति तव चित्तं ज्ञात्वा व्यन्तरदेवेन कथितं ॥८६॥
मृतमत्स्येऽवतीर्य हसितं यथा पश्यति नरपतिरेषः। परच्छिद्राणि पश्यति न पश्यति निजच्छिद्राणि ॥८७॥
ततो भणितं नरपतिना मम किं छिद्रं कथय, सा भणति। अभयेन मम प्रसादं कुरु कथयामि देव तत् ॥८८॥
तेनापि तथैव विहितं, ततः प्रभणति बालपण्डितापि स्फुटम्। तव सकलोऽप्यवरोधो देव! विनष्टो यतस्त्वया ॥
कृत्रिमदासीवेषास्तरुणनराः कूर्चविरहिता बहवः। एकैकस्याः पार्श्वे तिष्ठन्ति विलासदुर्ललिताः ॥९०॥
यदि प्रत्ययो न विद्यते मम वचने देव! ततश्चैकान्ते। गर्तं खानयित्वा देव्यस्तथा च दास्यः ॥९१॥
एवं भण मया यथा दृष्टाः स्वप्ने रजन्याम्। दासीभिर्युक्ताः सर्वा अपि निजदेव्यः ॥९२॥
गर्तं स्फटन्त्यस्तस्मादेतत् सत्यं कुरुतेदानीम्। राज्ञापि हि तद्भणितं तथैव कारितं शीघ्रम् ॥९३॥
ततः स्त्रीवेषधरैर्नरैः स्फटिता झटिति सा गर्ता। ततो बालपण्डितया भणितं पुरुषा इमे देव! ॥९४॥
एता रमण्यः स्फटितुं न शक्नुवन्ति स्तननितम्बभरात्। ततः स्त्रीवेषाः पुरुषाः परीक्ष्य झटिति निगृहीताः ॥
ततो नरपतिना पृष्टा कथं जानासि त्वं, भणति बुद्ध्या। किमपि कथयति निजजन्म वैराग्येण सुमहिता शुद्धम् ॥
तद्बुद्धिरञ्जितः स सम्मान्य विसृजति तां ततः। चिन्तयति धोरं यन्ममापि भार्याः कुर्वन्त्यपकार्यम् ॥९७॥
अनेन वैराग्येणामरगुरुं स्थापयित्वा मन्त्रिपदे। सह निजपुत्रे राज्ये गृहीत्वा दीक्षां गतः कोपाग्रम् ॥९८॥
अत्रान्तरे गगने सुरयुगलेन तु पश्यता। पौराणशालायां नृपोऽमृतभणितं निशामयन् ॥९९॥

[illegible] ॥११५॥
[illegible] ॥११६॥
[illegible] ॥११७॥
[illegible] ॥११८॥
[illegible] ॥११९॥
[illegible] ॥१२०॥
[illegible] ॥१२१॥
[illegible] ॥१२२॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥१२५॥
[illegible] ॥१२६॥
[illegible] ॥१२७॥
[illegible] ॥१२८॥

[illegible] ॥११४॥
[illegible] ॥११५॥
[illegible] ॥११६॥
[illegible] ॥११७॥
[illegible] ॥११८॥
[illegible] ॥११९॥
[illegible] ॥१२०॥
[illegible] ॥१२१॥
[illegible] ॥१२२॥
[illegible] ॥१२३॥
[illegible] ॥१२४॥
[illegible] ॥१२५॥
[illegible] ॥१२६॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥१२८॥

[illegible] दु ! तुज्झेवं मा पुच्छि नं [illegible] । [illegible] संतिमणेओ राया [illegible] ॥११९॥
[illegible] आयत्तंतोवि [illegible] । पडिवक्कारमभेत्तो तेणेव मओम्मि [illegible] ॥१२०॥
[illegible] पच्चवखाइ [illegible] । पडिवक्खोमहेंगे नो [illegible] गुणाणंपि ॥१२१॥
[illegible],—
ॐ [illegible] पुट्ठि [illegible] । नो पोसइ अप्पणं पुत्राणु [illegible] ॥१२२॥
[illegible] सुद्धभावेहि । समणो इव [illegible] संजाओ तेण नरिन्द ॥१२३॥

॥ इति पोसणाते मलयकेउकहाणयं समत्तम् ॥

[illegible] । [illegible] ॥१२४॥
[illegible] । [illegible] सिद्ध इति ॥१२०॥
[illegible] । [illegible] ॥१२१॥
[illegible] । [illegible] ॥१२२॥
[illegible] । [illegible] ॥१२३॥

अप्पडिलेहियदुप्पडिलेहियअप्पमज्जियदुप्पमज्जियं सिज्जं । सेवंति पोसहत्था तह सम्मं तं न पालिंति ॥१॥
जे, ते पुरिसा नूणं बहुविहदुक्खाण भायणं हुंति । वेसमणसेट्ठितणया पत्तेयं इह उदाहरणं ॥२॥
तथाहि:—
पुरमत्थि इह पसिद्धं पउमपुरं नाम चउरजणकलियं । तं पालइ नरनाहो नामेणं अमरसेणोत्ति ॥३॥
तत्थत्थि वणियपहाणो सेट्ठी वेसमणनामओ तस्स । भज्जा सोहग्गसिरी तणया पंचेव ताण इमे ॥४॥
पवरो सलहो दुलहो मयणो मेहो य पंचमो लहुओ । सव्वेवि कलाकुसला परिणीया उत्तमकुलेसु ॥५॥
ताण पिया वेसमणो अइविमुच्छापरव्वसो कुणइ । आरंभे अइघोरे किसिकम्मारामपमुहेवि ॥६॥
अह सो कयावि गहिओ दाहज्जरेणं भणेइ नियतणए । नेह ममं आरामे सहसंबवणाभिहाणम्मि ॥७॥
कयलीहरकयलीहरदक्खामंडवतलेसु सिज्जाओ । कुणह लहुं गंतूणं तो ते जंपंति न हु जुत्तं ॥८॥
नयणं तुम्हाण तहिं अइसीयलपवणफासओ जेण । होही य सन्निवाओ तओ विणासो य देहस्स ॥९॥
सो भणइ तुम्ह आणा महच्चया जइ इमं न य कुणेह । इय नाउं निब्बंधं नीओ मलयम्मि सो तेहिं ॥
अह कयलीहरमज्झे सुत्तो सेट्ठी मणम्मि भावेइ । हा आरामस्स दुमा हा तणयावि हु इमे सनया ॥११॥
जा अम्हाओवि मए परमपमोएण वड्ढिया निच्चं । एवकयएच्चिय होहिंति मज्झ अदंसणा इण्हिं ॥१२॥
इच्चाइमहझाणे वट्टंतो सो सुएहिं नेहेण । भणिओ ताय! विहिज्जउ धम्मवओ कोवि, सो भणइ ॥१३॥
हुं पयसं धम्मव्वएण तुम्हेहिं मह धणं वच्छा ! । विव्वेयव्वं पच्छा मह धम्मत्थं न थेवंपि ॥१४॥

अप्रतिलेखितदुष्प्रतिलेखितामप्रमार्जितदुष्प्रमार्जितां शय्याम् । सेवन्ते पौषधस्थास्तथा सम्यक्तं न पालयन्ति ॥१॥
ये, ते पुरुषा नूनं बहुविधदुःखानां भाजनं भवन्ति । वैश्रमणश्रेष्ठितनयाः प्रत्येकमिहोदाहरणम् ॥२॥

पुरमस्तीह प्रसिद्धं पद्मपुरं नाम चतुरजनकलितम् । तत्पालयति नरनाथो नाम्नाऽमरसेन इति ॥३॥
तत्रास्ति वणिक्प्रधानः श्रेष्ठी वैश्रमणनामकस्तस्य । भार्या सौभाग्यश्रीस्तनयाः पञ्चैव तयोरिमे ॥४॥
प्रवरः शलभो दुर्लभो मदनो मेघश्च पञ्चमो लघुः । सर्वेऽपि कलाकुशलाः परिणीता उत्तमकुलेषु ॥५॥
तेषां पिता वैश्रमणोऽतीवमूर्छापरवशः करोति । आरम्भानतिघोरान्कृषिकर्मारामप्रमुखानपि ॥६॥
अथ स कदापि गृहीतो दाहज्वरेण भणति निजतनयान् । नयत मामारामे सहस्राम्रवणाभिधाने ॥७॥
कदलीगृहकदलीगृहद्राक्षामण्डपतलेषु शय्याः । कुरुत लघु गत्वा ततस्ते जल्पन्ति न हि युक्तम् ॥८॥
नयनं युष्माकं तत्रातिशीतलपवनस्पर्शतो येन । भविष्यति च संनिपातस्ततो विनाशश्च देहस्य ॥९॥
स भणति युष्माकमाज्ञा मदीया यदीदं नच कुर्यात । इति ज्ञात्वा निर्बन्धं नीतो मलये स तैः ॥१०॥
अथ कदलीगृहमध्ये सुप्तः श्रेष्ठी मनसि भावयति । हा आरामस्य द्रुमा हा तनया अपि हीमे सनयाः ॥११॥
या अस्मत्तोऽपि मया परमप्रमोदेन वर्धिता नित्यम् । एकपद एव भविष्यन्ति ममादर्शना इदानीम् ॥१२॥
इत्याद्यार्तध्याने वर्तमानः स सुतैः स्नेहेन । भणितस्तात ! विधीयतां धर्मव्ययः कोऽपि, स भणति ॥१३॥
हुं पयोहं धर्मव्ययेन युष्माभिर्मम धनं वत्साः ! । व्ययितव्यं पश्चान्मम धर्मार्थं न स्तोकमपि ॥१४॥

पोसहसद्दो रूढीए एत्थ पव्वाणुवायओ भणिओ। अट्ठमिपभिईणि य ताणि इत्थ समए पसिद्धाणि ॥३०॥
उववसणं जं च पुणो तेसिं सो पोसहोववासुत्ति। भन्नइ धम्मेण नरं पोसइ वा पोसहो तेणं ॥३१॥
आहारदेहसक्कारबंभवावारभेयओ सोवि। चउभेओ निद्दिट्ठो सिद्धंते पुव्वसूरीहिं ॥३२॥
सो देससव्वभेया पत्तेयंपि हु दुहा तहिं देसे। निद्दिट्ठवत्थुचाओ सव्वाहाराण सव्वम्मि ॥३३॥
भन्नइ सरीरसक्कारपोसहो देससव्वभेएण। दुविहो तत्थ य देसे निद्दिट्ठाणं परिच्चाओ ॥३४॥
न्हाणुव्वट्टणवन्नगविलेवणप्पमुहविविहवत्थूण। सव्वे उण सव्वेसिं चाओ वत्थूण निद्दिट्ठो ॥३५॥
अह बंभपोसहो सो एएण कमेण भन्नए दुविहो। देसे दिणाइबंभं सव्वे सव्वं अहोरत्तं ॥३६॥
वावारा पुण रंधणघरलिंपणदलणखंडणाईया। असुभा सुभा य दुविहा तत्थ देसम्मि असुहाण ॥३७॥
निद्दिट्ठाणं चाओ सव्वेणं सव्वहा परिच्चाओ। सुहवावाराणुमया पोसहियस्सवि अपडिसिद्धा ॥३८॥
सव्वेणं पुण एयं गिण्हंतेणं अवस्सकायव्वं। सामइयं तह मुणिसंनिहिम्मि पाएण ठायव्वं ॥३९॥
तह अइयारविमुक्कं पालेयव्वं इमं पयत्तेणं। ते अइयारा एए पन्नत्ता पोसहे पंच ॥४०॥
तद्यथा;—
अप्पडिदुप्पडिलेहियअपमज्जियदुपमज्जियाण सया। सव्वाण सिज्जफलगाण गहणओ मोयणे वावि॥
तह मुत्तुच्चाराईण करणओ थंडिलम्मि एमेव। तह पोसहस्स सम्मं अपालणेणं अईयारा ॥४२॥
इय सोउं मिहिमुया सव्वे गिण्हंति सावयवयाइं। पवरो पुण पडिवज्जइ सदंसणं अणसणं विहिणा॥

ततस्तेऽपि हि सविशेषं नत्वा पृच्छन्ति सूरिपार्श्वे। भगो! पौषधशब्दार्थं कथयत, सूरिरपि ततः कथयति॥
पौषधशब्दो रूढ्याऽत्र पर्वानुवाचको भणितः। अष्टमीप्रभृतीनि च तान्यत्र समये प्रसिद्धानि ॥३०॥
उपवसनं यच्च पुनस्तेषु स पौषधोपवास इति। भण्यते धर्मेण नरं पुष्णाति वा पौषधस्तेन ॥३१॥
आहारदेहसत्कारब्रह्मव्यापारभेदतः सोऽपि। चतुर्भेदो निर्दिष्टः सिद्धान्ते पूर्वसूरिभिः ॥३२॥
स देशसर्वभेदात्प्रत्येकमपि हि द्विधा तत्र देशे। निर्दिष्टवस्तुत्यागः सर्वाहाराणां सर्वस्मिन् ॥३३॥
भण्यते शरीरसत्कारपौषधो देशसर्वभेदेन। द्विविधस्तत्र च देशे निर्दिष्टानां परित्यागः ॥३४॥
स्नानोद्वर्तनवर्णकविलेपनप्रमुखविविधवस्तूनाम्। सर्वस्मिन्पुनः सर्वेषां त्यागो वस्तूनां निर्दिष्टः ॥३५॥
अथ ब्रह्मपौषधः स एतेन क्रमेण भण्यते द्विविधः। देशे दिनादिब्रह्म सर्वस्मिन्सर्वमहोरात्रम् ॥३६॥
व्यापाराः पुनः पचनगृहलेपनदलनखण्डनादिकाः। अशुभाः शुभाश्च द्विविधास्तत्र देशेऽशुभानाम् ॥३७॥
निर्दिष्टानां त्यागः सर्वस्मिन्सर्वथा परित्यागः। शुभव्यापारा अनुमताः पौषधिकस्याप्यप्रतिषिद्धाः ॥३८॥
सर्वेण पुनरेतं गृह्णताऽवश्यकर्तव्यम्। सामायिकं तथा मुनिसंनिधौ प्रायेण स्थातव्यम ॥३९॥
तथातिचारविमुक्तं पालयितव्यमिदं प्रयत्नेन। तेऽतिचारा एते प्रज्ञप्ताः पौषधे पञ्च ॥४०॥
अप्रतिलेखितदुष्प्रतिलेखिताप्रमार्जितदुष्प्रमार्जितानां सदा। सर्वेषां शय्याफलकानां ग्रहणतो मोचने वापि ॥४१॥
तथा मूत्रोच्चारादीनां करणतः स्थण्डिल एवमेव। तथा पौषधस्य सम्यगपालनेनातीचाराः ॥४२॥

केवलनाणी निच्चं तप्पासठिओ करेइ अणुसट्ठिं । पुत्तावि तस्स उवरिं रयंति पुप्फोवयाराई ॥४४॥
जंपंति य तयभिमुहं कोडिं दव्वस्स तुज्झ पुन्नट्ठा । जिणभवणबिंबपोत्थयपभिईसुं विव्वइस्सामो ॥४५॥
तं अणुमन्नइ सोवि हु सत्तदिणंते तओ मरेऊण । अट्ठमकप्पम्मि सुरो संजाओ अइमहिड्ढीओ ॥४६॥
सेट्ठिसुयावि हु सव्वे सावयधम्मं कुणंति उवउत्ता । पव्वतिहीसु य गिण्हंति पोसहं तह चउब्भेयं ॥४७॥
इय वच्चंते काले अहन्नया पोसहम्मि गहियम्मि । निद्दापमायवसओ पढमसुओ कहवि उत्तालो ॥४८॥
अप्पडिलेहियसेज्जं गिण्हंतो चेव करयले डसिओ । गुरुविसहरेण तत्तो मुक्को पाणेहिं नागेसु ॥४९॥
उववन्नो तत्तोच्चिय महाविदेहम्मि लद्धपव्वज्जो । परिमुक्ककम्मकवओ मोक्खसुहं पाविही अइरा ॥५०॥
पोसहठिओवि दुइओ धणियं निद्धंधसो तहा अलसो । दुप्पडिलेहियसिज्जं समारुहंतो य चरणम्मि ॥
अह कइयावि हु दट्ठो अहिसुसुब्भडविसेण तओ । अइनिविडपीडिओ सो मरिउं भवणाहिवो जाओ ॥
तइओवि पोसहठिओ सरीरचिंताए वाहिओ बाढं । अपमज्जियथंडिल्ले रयणीए निसीहसमयम्मि ॥५३॥
पासवणं कुणमाणो दट्ठो गुज्झम्मि भूमिफोडीए । मरिऊणं तो सोवि हु जोइसियसुरेसु उववन्नो ॥५४॥
तुरिओवि पोसहठिओ मंदग्गी उयरविवणाविहुरो । असहो सहसावि तओ दुपमज्जियथंडिले झत्ति ॥
उच्चारं कुणमाणो अपाणदेसम्मि गरुयसप्पट्टाए । दट्ठो पीडाए मओ तत्तो सो वंतरो जाओ ॥५६॥
तह पंचमोसहेणवि विहिओ पंचमसुएण पंचमओ । अइआरो, तो सोवि हु दुहिओ चिंतंतओ एवं ॥

इति श्रुत्वा श्रेष्ठिसुताः सर्वे गृह्णन्ति श्रावकव्रतानि । प्लवगः पुनः प्रतिपद्यते सदर्शनमनशनं विधिना ॥
केवलज्ञानी नित्यं तत्पार्श्वस्थित करोत्यनुशास्तिम् । पुत्रा अपि तस्योपरि रचयन्ति पुष्पोपचारादि ॥४४॥
जल्पन्ति च तदभिमुखं कोटिं द्रव्यस्य तव पुण्यार्थम् । जिनभवनबिम्बपुस्तकप्रभृतिषु व्ययिष्यामहे ॥४५॥
तदनुमन्यते सोऽपि हि सप्तदिनान्ते ततो मृत्वा । अष्टमकल्पे सुरः संजातोऽतिमहर्द्धिकः ॥४६॥
श्रेष्ठिसुता अपि हि सर्वे श्रावकधर्मं कुर्वन्त्युपयुक्ताः । पर्वतिथिषु च गृह्णन्ति पौषधं तथा चतुर्भेदम् ॥४७॥
इति व्रजति कालेऽन्यदा पौषधे गृहीते । निद्राप्रमादवशतः प्रथमसुतः कथमप्युत्तालः ॥४८॥
अप्रतिलेखितशय्यां गृह्णन्नेव करतले दष्टः । गुरुविषधरेण ततो मुक्तः प्राणैर्नागेषु ॥४९॥
उपपन्नस्तत एव महाविदेहे लब्धप्रव्रज्यः । परिमुक्तकर्मकवचो मोक्षसुखं प्राप्स्यत्यचिरात् ॥५०॥
पौषधस्थितोऽपि द्वितीयो गाढं निर्द्धन्धसस्तथाऽलसः । दुष्प्रतिलेखितशय्यां समारोहंश्च चरणे ॥५१॥
अथ कदापि हि दष्टोऽहिसुसुभटविषेण ततः । अतिनिबिडपीडितः स मृत्वा भवनाधिपो जातः ॥५२॥
तृतीयोऽपि पौषधस्थितः शरीरचिन्तया बाधितो बाढम् । अप्रमार्जितस्थण्डिले रजन्यां निशीथसमये ॥५३॥
प्रस्रवणं कुर्वन्दष्टो गुह्ये भूमिस्फोटिकया । मृत्वा ततः सोऽपि हि ज्योतिष्कसुरेषूपपन्नः ॥५४॥
तुर्योऽपि पौषधस्थितो मन्दाग्निरुदरवेदनाविधुरः । असहः सहसापि ततो दुष्प्रमार्जितस्थण्डिले झटिति ॥५५॥
उच्चारं कुर्वन्नपानदेशे गुरुसर्पेण । दष्टः पीडया मृतस्ततः स व्यन्तरो जातः ॥५६॥
तथा पञ्चमपौषधेऽपि विहितः पञ्चमसुतेन पञ्चमकः । अतिचारः, ततः सोऽपि हि दुःखितश्चिन्तयन्नेवम् ॥५७

जह बहुवंजणवक्कलपेसलं रसवइं करावेउं । भुंजिस्सामि पहाए एवमाई विचिंतंतो ॥५८॥
नवघणनिवडियदुस्सहविज्जुपहाराहओ मरेऊणं । नागेसुं उववन्नो तइयभवे पाविही मोक्खं ॥५९॥
इय जाणिऊण भव्वा ! कलंकमुक्कं सया वयं धरह । अन्नह तुब्भेहिं भवे भमियव्वं भूरिकालंपि ॥६०॥
सुविसुद्धवयाइं महप्फलाइं भंगे य कडुविवागाइं । वरमग्गहणं चिय ताण होज्ज मा पच्छओ भंगो ॥६१॥
वरमग्गिम्मि पवेसो वरं विसुद्धेण कम्मुणा मरणं । मा गहियव्वयभंसो मा जीयं खलियसीलस्स ॥६२॥
तथा,
गच्छंतेण ठिएणं निच्चं किच्चाइं तह कुणंतेण । मणवइकाएसु सया उवओगो नेय मोत्तव्वो ॥६३॥
जह जह वयपरिणामो वड्ढइ जह नेय हुंति अइयारा । जह य विसुद्धी जायइ विरईए तह विहेयव्वं ॥६४॥
धन्ना हु साहुणोच्चिय विसिट्ठवयपालणुज्जयमई य । अवि ते चयंति जीयं करेंति पावं न ईसिंपि ॥
परिचत्ततणुविहूसा विसयविरत्ता विमुक्कवावारा । तवसंजमकयचित्ता गमेंति कालं निरारंभा ॥६६॥
इय चउरंगसमग्गं सम्मं जो पोसहं विगयदोसं । पालेइ पबलघणकम्मकयवरं सो लहुं दहइ ॥६७॥
धन्ना घरवावारं दुहवारं परिहरित्तु कयपुन्ना । पुन्नतिहीसुवि कुव्वंति पोसहं दोसहं सुद्धं ॥६८॥

॥ इति पौषधव्रतातिचारविपाके वैश्रमणपुत्राणां कथानकं समाप्तम् ॥

यथा बहुव्यञ्जनवल्कलपेशलां रसवतीं कारयित्वा । भोक्ष्ये प्रभाते एवमादि विचिन्तयन् ॥५८॥
नवघननिपतितदुस्सहविद्युत्प्रहाराहतो मृत्वा । नागेषूपपन्नस्तृतीयभवे प्राप्स्यति मोक्षम् ॥५९॥
इति ज्ञात्वा भव्याः ! कलङ्कमुक्तं सदा व्रतं धरत । अन्यथा युष्माभिर्भवे भ्रमितव्यं भूरिकालमपि ॥६०॥
सुविशुद्धव्रतानि महाफलानि भङ्गे च कटुविपाकानि । वरमग्रहणमेव तेषां भवेन्मा पश्चाद्भङ्गः ॥६१॥
वरमग्नौ प्रवेशो वरं विशुद्धेन कर्मणा मरणम् । मा गृहीतव्रतभ्रंशो मा जीवितं स्खलितशीलस्य ॥६२॥
गच्छता स्थितेन नित्यं कृत्यानि तथा कुर्वता । मनोवचःकायेषु सदोपयोगो नैव मोक्तव्यः ॥६३॥
यथा यथा व्रतपरिणामो वर्धते यथा नैव भवन्त्यतिचाराः । यथा च विशुद्धिर्जायते विरत्यास्तथा विधातव्यम् ॥
धन्याः खलु साधव एव विशिष्टव्रतपालनोद्यतमतयश्च । अपि ते त्यजन्ति जीवितं कुर्वन्ति पापं नेषदपि ॥
परित्यक्ततनुविभूषा विषयविरक्ता विमुक्तव्यापाराः । तपःसंयमकृतचित्ता गमयन्ति कालं निरारम्भाः ॥६६॥
इति चतुरङ्गसमग्रं सम्यग् यः पौषधं विगतदोषम् । पालयति प्रबलघनकर्मकृतोत्करं स लघु दहति ॥६७॥
धन्या गृहव्यापारं दुःखवारं परिहृत्य कृतपुण्याः । पुण्यतिथिष्वपि कुर्वन्ति पौषधं दोषघ्नं शुद्धम् ॥६८॥

सद्धासुद्धं नायागयं च तह कप्पणिज्जमसणाई । दिज्जा गिही मुणीणं काले पत्ताण पत्ताण ॥१॥
उल्लसियबहलपुलओ दाणं साहूण देइ जो सुद्धं । सो संतिमइव्व लहुं पावइ सुरसोक्खसंपत्ति ॥२॥
तथाहि ;–
सुरमज्जणकयसोहं सुवन्नकमलालिरायहंसड्ढं । माणससरंव सुपयं नामेण विलासपुरनयरं ॥३॥
तत्थत्थि सत्थसत्थोइकयसमो पंडिउव्व, सुपयंडो । रिउतिमिरहरणसूरो सूरो नामेण नरनाहो ॥४॥
तस्सत्थि पिया भज्जा सज्जा सयलेसु धम्मकज्जेसु । नामेण विलासवई वइतणुचित्तेहिं पइभत्ता ॥५॥
तह तत्थ अत्थि सिट्ठी निरु धम्मिड्ढी विसिट्ठआयारो । सव्वगुणाणाहारो साहारो नाम सुपसिद्धो ॥६॥
तप्पणइणी सुनयणा विमला नामेण सोमसमवयणा । ताणं च सुया जाया संतिमई नाम सीलवई ॥७॥
रूवं रईए सीलं सईण सुंदेरिमं च अमरीण । गहिऊणं जा निउणं मन्ने विहिणा विणिम्मविया ॥८॥
सा संसारम्मि इमा निवडअ अइनिब्भरं मइ पसत्ता । बालत्तेवि हु चत्ता पइणा विसयाण चाएण ॥९॥
अह अन्नया य तीए दिट्ठो कुसुमागरम्मि उज्जाणे । बहुमुणिजणपरियरिओ उवसमसिरिसंगओ सुगओ ॥
सोहग्गनिही गुणरयणसायरो वयणनिज्जियछणिंदू । बहुविबुहवंदणिज्जो कलिकालेणं अकलणिज्जो ॥
कोमलबाहुजुयलो सारयससिसोमयासमाइन्नो । पीऊससुहयवयणो जियमयणो कमलदलनयणो ॥१२॥
सिरिअभयदेवसूरी अपुव्वसूरो सयावि उदइल्लो । संतावहरो सुथिरो बहुबुहसंगो असत्तासो ॥१३॥
तं वंदिऊण तीए तस्स समीवे निसामिओ धम्मो । जइसावयभेएणं गहिओ य गिहीण सद्धम्मो ॥१४

श्रद्धाशुद्धं न्यायागतं च तथा कल्पनीयमशनादि । दद्याद् गृही मुनिभ्यः काले प्राप्तेभ्यः पात्रेभ्यः ॥१॥
उल्लसितबहलपुलको दानं साधुभ्यो ददाति यः शुद्धम् । स शान्तिमतीव लघु प्राप्नोति सुरसौख्यसंपत्तिम्

सुरममाणजन (सुरमज्जन) कृतशोभं सुवर्णकमलालिराजहंसाढ्यम् ।
मानससर इव सुप्रजं (पयस्कं) नाम्ना विलासपुरनगरम् ॥३॥

तत्रास्ति शस्त्रश(शा)स्त्रोपकृतश्रमः पण्डित इव, सुप्रचण्डः । रिपुतिमिरहरणसूरः शूरो नाम्ना नरनाथः ॥
तस्यास्ति प्रिया भार्या सज्जा सकलेषु धर्मकार्येषु । नाम्ना विलासवती घनस्तनुनिर्त्तैः पतिभक्ता ॥५॥
तथा तत्रास्ति श्रेष्ठी निश्चितं धर्मर्द्धिर्विशिष्टाचारः । सर्वगुणानामाधारः साधारो नाम सुप्रसिद्धः ॥६॥
तत्प्रणयिनी सुनयना विमला नाम्ना सोमसमवदना । तयोश्च सुता जाता शान्तिमती नाम शीलवती ॥७॥
रूपं रत्याः शीलं शचीनां सौन्दर्यं चामरीणाम् । गृहीत्वा या निपुणं मन्ये विधिना विनिर्मिता ॥८॥
सा संसार इयं निवडत्वतिनिर्भरं मयि प्रसक्ता । बालत्वेऽपि हि त्यक्ता पत्या विषयाणां त्यागेन ॥९॥
अथान्यदा च तया दृष्टः कुसुमाकर उद्याने । बहुमुनिजनपरिकरित उपशमश्रीसंगतः सुगतः ॥१०॥
सौभाग्यनिधिर्गुणरत्नसागरो वदननिर्जितक्षणेन्दुः । बहुविबुधवन्दनीयः कलिकालेनाकलनीयः ॥११॥
कोमलबाहुयुगलः शारदशशिसोमतासमाकीर्णः । पीयूषसुभगवचनो जितमदनः कमलदलनयनः ॥१२॥
श्रीअभयदेवसूरिरपूर्वसूरः सदाप्युदयी । संतापहरः सुस्थिरो बहुबुधसङ्गोऽस्तत्रासः ॥१३॥

अतिहीण संविभागे कओ विसेसेण तह य इइ नियमो । दाणसयपरवसाए सुहगुरुपायाण मूलम्मि ॥१५॥
जह असणपाणखाइमसाइमभेओ चउव्विहाहारो । ता न मए भोत्तव्वो जाव न दिन्नो जइजणस्स ॥१६॥
तो वंदिऊण सूरिं गिहं गया पालए य नियनियमे । अह कइयावि विवाहे निमंतिया निद्धसयणेण ॥१७॥
तत्थ गया सा गुरुगोरवेण उववेसिया सयणमज्झे । भोयणनिमित्तमह सा साहूण पयं पलोयंती ॥१८॥
जा चिट्ठइ ता दत्तो एगो संघाडगो मुणीण तओ । तेहिवि किंचिवि दाउं विसज्जिओ झत्ति तो पच्छा ॥
संतिमईए पढमं फलाइं परिवेसिउं समारद्धं । तो तीए तं निसिद्धं भणियं साहूण जं दिन्नं ॥२०॥
तं पच्छवि परिवेसह विरसंपि हु वंजणाइरहियंपि । सेसस्स मज्झ नियमो तो तेहिं तंपि परिविट्ठं ॥२१॥
साहूण जं न दिन्नं न भुंजए तं पहेवि गच्छंती । इय पभणंते लोए भोत्तूण गया जणयगेहे ॥२२॥
इयाइ जीए चरियं नो सक्कइ सुरगुरूवि वन्नेउं । अह पत्तो घणसमओ विरहिणिजणदुक्खसंजणओ ॥२३॥
तो सत्त दिणाइं घणे घणसरधाराहिं वरिसमाणम्मि । नीरट्ठावि न पत्तो कोवि मुणी तीए गेहम्मि ॥२४॥
तो सावि हु कुणमाणी उववासं पइदिणं छुहक्कंता । भणिया पिऊहिं वच्छे ! पारसु अइपीडिया तं सि ॥
सा भणइ ताय ! भुंजेमि कहमहं सुगुरुसंनिहाणम्मि । अतिहिविभागवयं जं पडिवन्नं नियपवायाए ॥२६॥
तो सव्वहावि थक्के मेहे सुमुणीण दिन्नदाणम्मि । भोत्तव्वं ताय ! मए इय सोऊणं भणइ सोवि ॥२७॥
इय मा करेसु वच्छे ! नियमं गंतूण साहुवसहीए । वरिसंतेवि अहं ते इक्कारिस्सामि, सा भणइ ॥२८॥

तं वन्दित्वा तया तस्य समीपे निशमितो धर्मः । यतिश्रावकभेदेन गृहीतश्च गृहिणां सद्धर्मः ॥१४॥
अतिथीनां संविभागे कृतो विशेषेण तथा चेति नियमः । दानमतपरवशया शुभगुरुपादानां मूले ॥१५॥
यथाऽशनपानखादिमस्वादिमभेदश्चतुर्विधाहारः । तावन्न मया भोक्तव्यो यावन्न दत्तो यतिजनाय ॥१६॥
ततो वन्दित्वा सूरिं गृहं गता पालयति च निजनियमान् । अथ कदापि विवाहे निमन्त्रिता स्निग्धस्वजनेन ॥
तत्र गता सा गुरुगौरवेणोपवेशिता स्वजनमध्ये । भोजननिमित्तमथ सा साधूनां पदं प्रलोकमाना ॥१८॥
यावत्तिष्ठति तावत्प्राप्तमेकं युग्मं मुन्योस्ततः । तैरपि किञ्चिद्दत्त्वा विसर्जितं झटिति ततः पश्चात् ॥१९॥
शान्तिमत्या प्रथमं फलानि परिवेषयितुं समारब्धम । ततस्तया तन्निषिद्धं भणितं साधुभ्यां यद्दत्तम् ॥२०॥
तत्पश्चादपि परिवेषय विरसमपि हि व्यञ्जनादिरहितमपि । शेषस्य मम नियमस्ततस्तैस्तदपि परिविष्टम् ॥२१॥
साधुभ्यां यन्न दत्तं न भुङ्क्ते तत्पथ्यपि गच्छन्ती । इति प्रभणति लोके भुक्त्वा गता जनकगेहे ॥२२॥
इत्यादि यस्याश्चरितं नो शक्नोति बुधगुरुरपि वर्णयितुम् । अथ प्राप्तो घनसमयो विरहिस्त्रीजनदुःखसंजनकः ॥
ततः सप्त दिनानि घने घनतरधाराभिर्वर्षति । नीरार्थमपि न प्राप्तः कोऽपि मुनिस्तस्या गेहे ॥२४॥
ततः सापि हि कुर्वत्युपवासं प्रतिदिनं क्षुधाक्रान्ता । भणिता पितृभ्यां वत्से ! पारयातिपीडिता त्वमसि ॥
सा भणति तात ! भुञ्जे कथमहं सुगुरुसंनिधाने । अतिथिविभागव्रतं यत्प्रतिपन्नं निजवाचा ॥२६॥
ततः सर्वथापि स्थिते मेघे सुमुनिभ्यो दत्तदाने । भोक्तव्यं तात ! मयेति श्रुत्वा भणति सोऽपि ॥२७॥
इति मा कुरु वत्से ! नियमं गत्वा साधुवसतौ । वर्षत्यप्यहं तान् हक्कारयिष्यामि, सा भणति ॥२८॥

मा ताय ! तत्थ वच्चसु वरिसंते नेंति मुणिवरा जम्हा । पायं उस्सग्गेणं बालगिलाणं पमोत्तूण ॥२९॥
साहूण ताण मज्झे न कोवि एयारिसो मया दिट्ठो । सव्वेवि महासत्ता तवकम्मे पयडिउच्छाहा ॥३०॥
किञ्च ।
धीराण कायराणं कसवट्टो संकडे समावडिए । नियमपरिपालणेणं, सुत्थावत्थाए सव्वोवि ॥३१॥
पालइ अभिग्गहं, दुक्करं नाम का तत्थ ताय ! तणुपीडा ? । इय अवसरो न लब्भइ पुन्नेहिं विणा तरस्सावि ॥
किञ्च ।
जीविउ कासु न वल्लहउ धणु पुण कासु न इट्ठु । दोन्निवि अवसरवडियाइं तिणसमु गणइ विसिट्ठु ॥
ता ताय ! अवसरागयमरणंपि महूसवो मइ मुणेहि । जत्थ व तत्थ व समए मरियव्वं ताव नियमेण ॥३४॥
तुज्झ पसाएण मए दिन्नं दाणं मुणीण चिरकालं । सीलं सुनिम्मलं चिय चिरंपि परिपालियं तह य ॥
मुत्तावलिमाईयं तह तवकम्मंपि विहिपुरस्सरयं । विहियं जहसत्तीए विभाविया भावणाओवि ॥३६॥
नारम्भियवच्छल्ले छलिया न कयावि तहय निच्छउमं । तित्थयरबिंबपूया पवत्तिया नियगसत्तीए ॥३७॥
इय सुगइपयकरणं परलोगं पइ मरामि जइ ताय ! । तो किं मज्झ अणिट्ठं होही ता कुणसु मा खेयं ॥
इय पभणंता सहसा मायपियनिसेसमग्गबंधवया । पच्चक्खियचउआहारा समाहिमरणेण मरिऊण ॥३९॥
माहिंदे उववन्ना देवत्तेणं महिड्डियसुरेसु । तत्तो य चुया लहिही तइयभवे सिवसुहं नियमा ॥४०॥

॥ इति चतुर्थशिक्षाव्रतेऽतिथिसंविभागे शान्तिमतीकथा समाप्ता ॥

मा तात ! तत्र तत्र वर्षति नयन्ति मुनिवरा यस्मात् । प्राय उत्सर्गेण बालग्लानं प्रमुच्य ॥२९॥
साधूनां तेषां मध्ये न कोऽप्येतादृशो मया दृष्टः । सर्वेऽपि महासत्त्वास्तपःकर्मणि प्रकटितोत्साहाः ॥३०॥
धीराणां कातराणां कषपट्टः सङ्कटे समापतिते । नियमपरिपालनेन, सुस्थावस्थायां सर्वोऽपि ॥३१॥
पालयत्यभिग्रहं, दुष्करं नाम का तत्र तात ! तनुपीडा ? । इत्यवसरो न लभ्यते पुण्येन विना तस्मादपि ॥३२॥
जीवितं कस्य न वल्लभं धनं पुनः कस्य नेष्टम् । द्वे अपि अवसरपतिते तृणसमे गणयति विशिष्टः ॥३३॥
तस्मात् तात ! अवसरागतमरणमपि महोत्सवं मम जानीहि । यत्र वा तत्र वा समये मर्तव्यं तावन्नियमेन ॥३४॥
तव प्रसादेन मया दत्तं दानं मुनिभ्यश्चिरकालम् । शीलं सुनिर्मलमेव चिरमपि परिपालितं तथा च ॥३५॥
मुक्तावल्यादिकं तथा तपःकर्मापि विधिपुरस्सरम् । विहितं यथाशक्ति विभाविता भावना अपि ॥३६॥
नारम्भितवत्सले छलिता न कदापि तथा च निश्छद्म । तीर्थंकरबिम्बपूजा प्रवर्तिता निजशक्त्या ॥३७॥
इति सुगतिपथकरणं परलोकं प्रति म्रिये यदि तात ! । तत् किं ममानिष्टं भविष्यति तस्मात् कुरु मा खेदम् ॥३८॥
इति प्रभणन्ती सहसा मातृपितृनिःशेषमार्गबान्धवा । प्रत्याख्यातचतुराहारा समाधिमरणेन मृत्वा ॥३९॥
माहेन्द्रे उत्पन्ना देवत्वेन महर्द्धिकसुरेषु । ततश्च च्युता लप्स्यते तृतीयभवे शिवसुखं नियमात् ॥४०॥

जो कपविभागनियमो ओयणमाई ठवेइ सचित्ते । सो चित्तदुट्ठयाए लच्छिव्व लहिज्ज छलभावं ॥१॥
तयाहि;—
सिरिसंकेयट्ठाणं पुहईठाणंति अत्थि गुरुनयरं । तत्थ निवो बलसारो सिट्ठीवि धणंजओ नाम य ॥२॥
सिट्ठिस्स लच्छिनामा भज्जा लच्छिव्व विण्हुणो इट्ठा । किंतु अवच्चाभावो महल्लमल्लं मणे तीए ॥३॥
सो कोवि नत्थि जक्खाइयंतरो जस्स इच्छियं नेय । ओवाइयं तहावि हु न पुत्तमुहदंसणं जायं ॥४॥
नेमित्तियावि बहुया उवयरिया बहुधणेण भत्तीए । बद्धाओ मूलियाओ ण्हवणाइयाइं विहियाइं ॥५॥
तहवि न सुयसंपत्ती जाया तीए वणिस्स गहिणीए । अह अन्नया य बाहिं लोयं दट्ठूण वच्चंतं ॥६॥
पुट्ठा तीए कावि हु सुसाविया कत्थ वच्चए लोओ ? । सा भणइ दिव्वनाणी समोसढो चिट्ठए बाहिं ॥७॥
तव्वंदणत्थमेसो लोओ वच्चेइ सावि तो भणइ । गच्छामि अहंपि य सहि ! जइ सो मह कहइ सुयजम्मं ॥
सा भणइ सहि ! न गम्मइ इय बुद्धीए मुणीण पासम्मि । एमेव ताण भत्तीए सिज्झए चिंतियं कज्जं ॥
तो रहवरमारुहिउं चलिया सा साविगाए सह तत्थ । तीए कहियप्पविहिणा वंदवि धम्मीए उवविट्ठा ॥
सम्मत्ताई सव्वं सावयधम्मं कहेइ से नाणी । तीएवि पसिणियं पुण विसेसओ धरइ अभिहियं ॥११॥
गिहिणो गिहे पसत्थे भोयणकाले उवट्ठिए जो उ । अकयअकारियपिंडाइसंगहं कुणइ सो अनिहं ॥१२॥
तस्स सिवसोक्खहेउं नायविढत्तं तु होइ जं दव्वं । तं देइ भत्तीए इय भावंतो मणे सड्ढो ॥१३॥

धन्नो अहं जस्स इमम्मि काले, पत्तो गिहं एस मुणी महप्पा ।
पसत्थभावेण विसुद्धदव्वे, दिन्नम्मि एयस्स महामुणिस्स ॥१४॥

यः कृतविभागनियम ओदनादि स्थापयति सचित्ते । स चित्तदुष्टतया लक्ष्मीरिव लभेत छलभावम् ॥१॥
श्रीसंकेतस्थानं पृथिवीस्थानमित्यस्ति गुरुनगरम् । तत्र नृपो बलसारः श्रेष्ठ्यपि धनञ्जयनामा च ॥२॥
श्रेष्ठिनो लक्ष्मीनामा भार्या लक्ष्मीरिव विष्णोरिष्टा । किन्त्वपत्याभावो महादुःखं मनसि तस्याः ॥३॥
स कोऽपि नास्ति यक्षादिव्यन्तरो यस्येप्सितं नैव । उपयाचितं तथापि हि न पुत्रमुखदर्शनं जातम् ॥४॥
नैमित्तिका अपि बहव उपचरिता बहुधनेन भक्त्या । बद्धा मूलिकाः स्नपनादिकानि विहितानि ॥५॥
तथापि न सुतसंप्राप्तिर्जाता तस्या वणिजो गृहिण्याः । अथान्यदा च बहिर्लोकं दृष्ट्वा व्रजन्तम् ॥६॥
पृष्टा तया कापि हि सुश्राविका कुत्र व्रजति लोक: ? । सा भणति दिव्यज्ञानी समवसृतस्तिष्ठति बहिः ॥७॥
तद्वन्दनार्थमेष लोको व्रजति सापि ततो भणति । गच्छाम्यहमपि च सखि ! यदि स मम कथयति सुतजन्म ॥
सा भणति सखि ! न गम्यत इति बुद्ध्या मुनीनां पार्श्वे । एवमेव तेषां भक्त्या सिध्यति चिन्तितं कार्यम् ॥
ततो रथवरमारुह्य चलिता सा श्राविकया सह तत्र । तया कथितेन विधिना वन्दित्वा धर्मायोपविष्टा ॥
सम्यक्त्वादि सर्वं श्रावकधर्मं कथयति तस्यै ज्ञानी । तयापि पृष्टं पुनर्विशेषतो धारयत्यभिहितम् ॥११॥
गृहिणो गृहे प्रशस्ते भोजनकाल उपस्थिते यस्तु । अकृताकारितपिण्डादिसंग्रहं करोति सोऽनिभः ॥१२॥
तस्मै शिवसौख्यहेतोर्न्यायार्जितं तु भवति यद् द्रव्यम् । तद्ददाति भक्त्येति भावयन्मनसि श्राद्धः ॥१३॥

तिन्नो मए जम्मजराजलाउलो, कुग्गाहगाहाइयजंतुसंकुलो ।
दुक्खोहउत्तुंगतरंगसंगओ, संसारसिंधूवि अणोरपारओ ॥१५॥
जं माहणखत्तियवेससुद्दा, अप्पप्पणो वित्तियणिंदियाए ।
दव्वं उवज्जेवि वयंति पत्ते, नायागयं तं तु भणंति बुद्धा ॥१६॥
तं अक्खयं तं च विवागसुंदरं, तं चेव दिन्नं हवई अणंतयं ।
जं एसणीयं तह फासुयं च, वन्निज्जए तं अतिहीण दाणं ॥१७॥

एयं च भावणाए जह गहियं अतिहिसंविभागवयं । अइयारेहिं सुविसुद्धं पालेयव्वं तहच्चेय ॥१८॥
अइयारा पुण सचित्तदव्वनिक्खिवणपिहाणरूवाओ । तह कालाइक्कमणे परववएस मच्छरे य ॥१९॥
तत्थ य सचित्तेसुं दव्वेसु सुद्धयंपि अन्नं जं । निक्खिवइ गिही तं इह वुच्चइ सच्चित्तनिक्खिवणं ॥२०॥
जं पुण सच्चित्तेणं कुणइ पिहाणाइं देयदव्वस्स । तं सचित्तपिहाणं दुइयइयारं भणंति बुहा ॥२१॥
जं कुणइ भोयणविहिं पुव्वमइक्कमिउं साहुणो वेलं । कालाइक्कमदाणं तं भणियं वीयराएहिं ॥२२॥
जं पुण परकीयमिणं दव्वं निययंपि साहइ मुणीण । लुद्धो सड्ढो, वुच्चइ तं परववएसदाणंपि ॥२३॥
जं पुण मणिणो दट्ठुं कुप्पइ अह देइ अवरईसाए । कोहाइकलुसियमई मच्छरदाणं तमिह भणियं ॥२४॥
इय अइयारविसुद्धं जो पालइ अतिहिसंविभागवयं । सो इह परलोएवि य पावइ सुमहल्लकल्लाणं ॥२५॥

धन्योऽहं यस्यास्मिन् काले प्राप्तो गृह एष मुनिर्महात्मा ।
प्रशस्तभावेन विशुद्धद्रव्ये दत्त एतस्मै महामुनये ॥१४॥
तीर्णो मया जन्मजराजलाकुलः कुग्राहग्राहादिकजन्तुसंकुलः ।
दुःखौघोत्तुङ्गतरङ्गसंगतः संसारसिन्धुरप्यनादिपारः ॥१५॥
यद् ब्राह्मणक्षत्रियवैश्यशूद्रा आत्मात्मनो वृत्त्याऽनिन्दितया ।
द्रव्यमुपार्ज्य व्ययन्ते पात्रे न्यायागतं तत्तु भणन्ति बुद्धाः ॥१६॥
तदक्षयं तच्च विपाकसुन्दरं तदेव दत्तं भवत्यनन्तम् ।
यदेषणीयं तथा प्रासुकं च वर्ण्यते तदतिथीनां दानम् ॥१७॥

एतच्च भावनया यथा गृहीतमतिथिसंविभागव्रतम् । अतिचारैः सुविशुद्धं पालयितव्यं तथैव ॥१८॥
अतिचाराः पुनः सचित्तद्रव्यनिक्षेपणपिधानरूपौ तु । तथा कालातिक्रमणे परव्यपदेशः मत्सरश्च ॥१९॥
तत्र च सचित्तेषु द्रव्येषु शुद्धमप्यन्नं यत् । निक्षिपति गृही तदिहोच्यते सचित्तनिक्षेपणम् ॥२०॥
यत्पुनः सचित्तेन करोति पिधानादि देयद्रव्यस्य । तत् सचित्तपिधानं द्वितीयातिचारं भणन्ति बुधाः ॥२१॥
यत्करोति भोजनविधिं पूर्वमतिक्रम्य साधोर्वेलाम् । कालातिक्रमदानं तद् भणितं वीतरागैः ॥२२॥
यत्पुनः परकीयमिदं द्रव्यं निजमपि कथयति मुनिभ्यः । लुब्धः श्राद्धः, उच्यते तत्परव्यपदेशदानमपि ॥
यत्पुनर्मुनीन् दृष्ट्वा कुप्यत्यथ ददात्यपरेर्ष्यया । क्रोधादिकलुषितमतिर्मत्सरदानं तदिह भणितम् ॥२४॥

इचाइ निसुणिऊणं समुट्ठियाए ममग्गपरिसाए । अतिहीण संविभागे लच्छीएभिग्गहो गहिओ ॥२६॥
भणिओ केवलनाणी मज्झ गिहे पइदिणंपि नियमुणिणो । पट्ठवियव्वा पहुणा भिक्खट्ठाणुग्गहं काउं ॥
इय भणिउं सा पत्ता नियगेहे पालए य वयमेयं । पुत्तं समीहमाणी न उणो धम्माहिलासेण ॥२८॥
अह पुव्वकम्मवसओ पुत्तुप्पत्ती न से समुप्पन्ना । सिढिलियदाणपइन्ना तत्तो लोयाणुवित्तीए ॥२९॥
वियरइ किंचिवि दाणं विगलियभत्ती जईण निच्चंपि । अह अन्नया य कम्मिवि महूसवे रसवइं पउरं ॥
निप्फाइऊण तीए सयलजणो मेलिओ नियगिहम्मि । भोयणहेउं तत्तो इंते दट्ठूण मुणिवसहे ॥३१॥
मुग्गपिडियाए उवरिं ठावइ सालिदालिथालीओ । ताणुवरिं पक्कन्नं तो पत्ता साहुणो तत्थ ॥३२॥
अब्भुट्ठेउं वंदइ पडिलाभत्थं च उट्ठए तत्तो । गहिऊणं सालिकूरं तो सा भणिया मुणिवरेहिं ॥३३॥
नो कप्पइ अम्हाणं सच्चित्तनिहित्तयं इमं जेण । तो लग्गा निंदेउं अप्पाणं सुणइ जह लोओ ॥३४॥
हा हा अहं अहन्ना जमिमं साहूण नेय उवयरियं । फासुयमेसणियंपि हु कुविया तो भणइ नियचेडिं ॥
हा दुट्ठ तए विहियं भग्गनिरासे ! इमं कुणंतीए । पक्कन्नाइविसिट्ठं सव्वं सच्चित्तनिक्खिवणा ॥३६॥
तो अमणुन्नं दाउं तेसिं समुवट्ठिया मणे तुट्ठा । भणइ अहो ! मह हत्था एयं देंतीए न वहंति ॥३७॥
तो मुणिभत्ताए देवयाए सिक्खाकए करो तीए । सक्करोडिओ सभत्तो थंभिवि पत्तम्मि अवयरिउं ॥३८॥
देवी जंपइ दुट्ठे मायाविणि कूडकारिणि अणज्जे ! । चारित्तरयणनिहिणोवि मुणिवरे इय पवंचेसि ॥३९॥

इत्यतिचारविशुद्धं यः पालयत्यतिथिसंविभागव्रतम् । स इह परलोकेऽपि च प्राप्नोति सुमहाकल्याणम् ॥
इत्यादि श्रुत्वा समुत्थितायां समग्रपर्षदि । अतिथीनां संविभागे लक्ष्म्याऽभिग्रहो गृहीतः ॥२६॥
भणितः केवलज्ञानी मम गृहे प्रतिदिनमपि निजमुनयः । प्रस्थापयितव्याः प्रभुणा भिक्षार्थमनुग्रहं कृत्वा ॥
इति भणित्वा सा प्राप्ता निजगेहे पालयति च व्रतमेतत् । पुत्रं समीहमाना न पुनर्धर्माभिलाषेण ॥२८॥
अथ पूर्वकर्मवशतः पुत्रोत्पत्तिर्न तस्याः समुत्पन्ना । शिथिलितदानप्रतिज्ञा ततो लोकानुवृत्त्या ॥२९॥
वितरति किञ्चिदपि दानं विगलितभक्तिर्यतिभ्यो नित्यमपि । अथान्यदा च कस्मिन्नपि महोत्सवे रसवतीं प्रचुराम्॥
निष्पाद्य तया सकलजनो मेलितो निजगृहे । भोजनहेतोस्तत आयतो दृष्ट्वा मुनिवृषभान् ॥३१॥
मुद्गपिपिटिकाया उपरि स्थापयति सा शालिसूपस्थालीः । तासामुपरि पक्वान्नं ततः प्राप्ताः साधवस्तत्र ॥
अभ्युत्थाय वन्दते प्रतिलाभार्थं चोत्तिष्ठति ततः । गृहीत्वा शालिकूरं ततः सा भणिता मुनिवरैः ॥३३॥
नो कल्पतेऽस्माकं सचित्तनिहितमिदं येन । ततो लग्ना निन्दितुमात्मानं शृणोति यथा लोकः ॥३४॥
हाहा अहमधन्या यदिदं साधुभ्यो नैवोपचरितम् । प्रासुकमेषणीयमपि हि कुपिता ततो भणति निजचेटीम्॥
हा दुष्टु त्वया विहितं भाग्यनिराशे ! इदं कुर्वत्या । पक्वान्नादिविशिष्टं सर्वं सचित्तनिक्षेपणात् ॥३६॥
ततोऽमनोज्ञं दातुं तेभ्यः समुपस्थिता मनसि तुष्टा । भणत्यहो ! मम हस्तावेतद्दत्या न वहतः ॥३७॥
ततो मुनिभक्तया देवतया शिक्षाकृते करस्तस्याः । सकरोटिकः सभक्तः स्तम्भयित्वा पात्रेऽवतीर्य ॥३८॥

---

१ ग, °रोडिओ ।

इय निंदिवि देवीए भणिया लच्छी हले ! न हणिया सि। जीवदयच्चिय धम्मो इय भणिवि अदंसणं पत्ता॥
धिक्कारिया य लच्छी सयणेहिं तओ य थोवकालेण। उत्थंभिया य तीए अप्पडिकंता य मरिऊण ॥४१॥
पणपन्नियाण मज्झे उववन्ना सा तओ भवे भमिउं। संपत्तबोहिलाभा लहिही सा मोक्खसोक्खंपि ॥४२॥
इय नाऊणं भव्वा ! अइयारविवज्जियं वयं चरह। इहरा इहलोएवि हु पाविस्सह तिक्खदुक्खाइं ॥४३॥

॥ इत्यतिथिसंविभागे प्रथमातिचारदृष्टान्तः ॥

देवी जल्पति दुष्टे मायाविनि कूटकारिणि अनार्ये। चारित्ररत्ननिधीनपि मुनिवरानिति प्रवञ्चयसे ॥३९॥
इति निन्दित्वा देव्या भणिता लक्ष्मीर्हले ! न हतासि। जीवदयैव धर्म इति भणित्वाऽदर्शनं प्राप्ता ॥४०॥
धिक्कारिता च लक्ष्मीः स्वजनैस्ततश्च स्तोककालेन। उत्तम्भिता च तयाऽप्रतिक्रान्ता च मृत्वा ॥४१॥
पणपर्णिकानां मध्य उपपन्ना सा ततो भवे भ्रमित्वा। संप्राप्तबोधिलाभा लप्स्यते सा मोक्षसौख्यमपि ॥४२॥
इति ज्ञात्वा भव्याः ! अतिचारविवर्जितं व्रतं चरत। इतरथेहलोकेऽपि हि प्राप्स्यथ तीक्ष्णदुःखानि ॥४३॥

सचित्तेणं पिहई देयं जोतिहिविभागकयनियमो । सो बंधइ घणकम्मं जह बद्धं विजयसिट्ठिणीए ॥१॥
तथाहि;—

पवरखमायरकलियं बहुविज्जाहरसुरूववेयड्ढं । जणवयसयसंकिण्णं वित्थिण्णं भरहमित्थेव ॥२॥
भद्दिलपुरमत्थि पुरं अत्थिसमत्थो सुपत्थिवो पत्थो । तत्थासि तहा सुजसो सम्मद्दिट्ठी नयरसिट्ठी ॥३॥
तस्सासि पिया विजया विजयपडायव्व कामभवणस्स । जिणधम्मम्मि पसत्ता संसत्ता कुसलकज्जेसु ॥४॥
अह सुजसो उज्जाणे पाउसकालम्मि संठिया गुरुणो । समजलधिसूरिणो विमलनाणिणो वंदए गंतुं ॥
सुणइ य जिणिंदधम्मं पइदिवसं सूरिदेसणाहिट्ठो । भणइ य भज्जं गंतुं नमिउं सूरिं सुणसु धम्मं ॥६॥
सा भणइ अहं गच्छामि किंतु जइ ते न दिंति मह नियमे । सचित्तवज्जणयाणं तो सिट्ठी भणइ न कयाइ ॥
ते दिंति धन्ना नियमं दिसंति धम्मं सुणेसु तं भव्वा । जे जे नियमे मग्गंति ताण ते दिंति सानंदं ॥
इय धीरविउं नीया गुरूण पासम्मि सिट्ठिणा भज्जा । वंदेउं उवविट्ठा ताण पुरो धम्मसवणत्थं ॥९॥
सम्मत्ताइसावयवयाइं कहियाइं तीए तो भणियं । अतिहीण संविभागे मह नियमं देह दयिऊण ॥१०॥
तो तीए पुरो गुरुणा सवित्थरं साहिऊण अइयारे । दिन्नो नियमो अतिहिव्वयस्स मह करियव्वं च ॥
पोसहपारणयम्मि नियमा साहूण जं किर न दिन्नं । तं भुंजइ न हु सड्ढो तो सुद्धो संगहो होइ ॥१२॥
सव्वारंभपउत्ता गिहिणो साहूण संविभागम्मि । निच्चं करेंति जुत्तं किं पुण उववासपारणए ? ॥१३॥
जो निच्चं चिय जइणो विसुद्धभावेण संविभागंति । धन्नेण मणुस्सेणं ते सुहिणो हुंति सव्वत्थ ॥१४॥

सचित्तेन विदधाति देयं योऽतिथिविभागकृतनियमः । स बध्नाति घनकर्म यथा बद्धं विजयश्रेष्ठिन्या ॥१॥
प्रवरक्षमाधरकलितं बहुविद्याधरसुरूपवैताढ्य(ताढ्य)म् । जनपदशतसंकीर्णं विस्तीर्णं भरतमिहैव ॥२॥
भद्दिलपुरमस्ति पुरमर्थिसमर्थः सुपार्थिवः पार्थः । तत्रासीत्तथा सुयशाः सम्यग्दृष्टिर्नगरश्रेष्ठी ॥३॥
तस्यासीत्प्रिया विजया विजयपताकेव कामभवनस्य । जिनधर्मे प्रसक्ता संसक्ता कुशलकार्येषु ॥४॥
अथ सुयशा उद्याने प्रावृट्काले संस्थितान् । समजलधिसूरीन् विमलज्ञानान् वन्दते गत्वा ॥५॥
शृणोति च जिनेन्द्रधर्मं प्रतिदिवसं सूरिदेशनाहृष्टः । भणति च भार्यां गत्वा नत्वा सूरिं शृणु धर्मम् ॥६॥
सा भणत्यहं गच्छामि किन्तु यदि ते न ददति मम नियमान् । सचित्तवर्जनकानां [illegible] ॥
ते ददति धन्या नियमं दिशन्ति धर्मं शृणुत तं भव्याः । यान्यान्नियमान्मार्गयन्ति तेषां तान्ददति सानन्दम् ॥८॥
इति धीरयित्वा नीता गुरूणां पार्श्वे श्रेष्ठिना भार्या । वन्दित्वोपविष्टा तेषां पुरो धर्मश्रवणार्थम् ॥९॥
सम्यक्त्वादिश्रावकव्रतानि कथितानि तया ततो भणितम् । अतिथीनां संविभागे मम नियमं दत्त [illegible] ॥
ततस्तस्याः पुरो गुरुणा सविस्तरं कथयित्वातिचारान् । दत्तो नियमोऽतिथिव्रतस्य [illegible] ॥११॥
पौषधपारणे नियमात्साधुभ्यो यत्किल न दत्तम् । तद् भुङ्क्ते न हि श्राद्धस्ततः शुद्धः संग्रहो भवति ॥१२॥
सर्वारम्भप्रवृत्ता गृहिणः साधूनां संविभागे । नित्यं कुर्वन्ति युक्तं किं पुनरुपवासपारणके ? ॥१३॥
ये नित्यमेव यतीन् विशुद्धभावेन संविभजन्ते । धन्येन मनुष्येण ते सुखिनो भवन्ति सर्वत्र ॥१४॥

ते धन्ना धणवइणो जाण धणं निच्चमेव उवओगं । वच्चइ जिणभवणेसु जईसु साहम्मिएसु य ॥१५॥
जं नवि धणं धणीणं उवउज्जइ धम्मिएसु कज्जेसु । कज्जवसरिसं तं खलु बहुएणवि को गुणो तेण ॥१६॥
धन्ना ते खलु पुरिसा दाणं दिंताण जाण सयकालं । वोच्छिण्णमाउयं सुविहियाण सुविसुद्धभत्तीए ॥१७॥
इय भावणाए सम्मं पक्खालित्ता मणोमलं सव्वं । आराहए विसुद्धं सावयधम्मं सया सड्ढो ॥१८॥
इय निसुणिऊण संवेगरसवसा सा भणेइ मुणिरायं । मह गेहे निच्चंपि हु पेसेयव्वं मुणीण जुयं ॥१९॥
तो सूरी तयभिमुहं भणइ जहा वट्टमाणजोगेण । चरणेसु लग्गिऊणं सिट्ठी पभणेइ तं एवं ॥२०॥
एयं पमायबहुलं नित्थारह करिवि गरुयकारुन्नं । जम्हा नत्थोवाओ इमीए भवजलहितरणम्मि ॥२१॥
इच्चाइ जंपिऊणं सिट्ठी पत्तो सभवणओ गेहे । पट्ठवियं मुणिजुयलं सिट्ठिगिहे सूरिणा समए ॥२२॥
तं दट्ठुं सा हट्ठा वंदइ भत्तीए सिट्ठिणा सहिया । चउविहआहारेणं पडिलाहइ सुद्धसद्धाए ॥२३॥
एवं निच्चंपि गओ सिट्ठी दाणाइए पउरदव्वं । तो सा चिंतइ एवं बहुव्वओ अम्हगेहम्मि ॥२४॥
नियमो मज्झवि गहिओ अतिहीणं नियमेण दाणम्मि । ता तह करेमि जह दोवि हुंति एवं विचिंतेउं ॥
बहुयं साहुगमणओ माणिक्कयाईण थालिगाउवरिं । विज्जउरचिब्भिडेहिं कुणइ पिहाणाइं सव्वत्थ ॥२६॥
जइ साहूण न कप्पइ, मह साहुगमागमम्मि तह चेव । पडिवत्ति काऊणं सामुद्दए दाणमणुदाणं ॥२७॥
माणिक्कजुयं गहिउं मुणीहिं भणियं सचित्तनिहियमिणं । अम्हाणं नो कप्पइ ता मा गिण्हेसु अम्हकए ॥
सो सा भणेइ हट्ठा साहूण अकप्पियं इमं जायं । कम्मारियाइ कीइवि मज्झ अपुन्नेहिं इय विहियं ॥२९॥

ते धन्या धनपतयो येषां धनं नित्यमेवोपयोगम् । व्रजति जिनभवनेषु यतिषु साधर्मिकेषु च ॥१५॥
यदेव धनं धनिनामुपयुज्यते धार्मिकेषु कार्येषु । तृणावुष्करसदृशं तत्खलु बहुनापि को गुणस्तेन ! ॥१६॥
धन्यास्ते खलु पुरुषा दानं ददतो येषां सदाकालम् । अविच्छिन्नमायुः सुविहितेभ्यः सुविशुद्धभक्त्या ॥१७॥
इति भावनया सम्यक् प्रक्षाल्य मनोमलं सर्वम् । आराधयति विशुद्धं श्रावकधर्मं सदा श्राद्धः ॥१८॥
इति श्रुत्वा संवेगरसवशा सा भणति मुनिराजम् । मम गेहे नित्यमपि हि प्रेषयितव्यं मुनीयुगम् ॥१९॥
ततः सूरिस्तदभिमुखं भणति यथा वर्तमानयोगेन । चरणेषु लगित्वा श्रेष्ठी प्रभणति तमेवम् ॥२०॥
एतां प्रमादबहुलां निस्तारयत कृत्वा गुरुककारुण्यम् । यस्मान्नास्त्युपायोऽस्या भवजलधितरणे ॥२१॥
इत्यादि जल्पित्वा श्रेष्ठी प्राप्तः स्वकीये गेहे । प्रस्थापितं मुनियुगलं श्रेष्ठिगृहे सूरिणा समये ॥२२॥
तद् दृष्ट्वा सा हृष्टा वन्दते भक्त्या श्रेष्ठिना सहिता । चतुर्विधाहारेण प्रतिलम्भयति शुद्धश्रद्धया ॥२३॥
एवं नित्यमपि गतः श्रेष्ठी दानादिना प्रचुरद्रव्यम् । ततः सा चिन्तयत्येवं बहुव्ययोऽस्मद्गेहे ॥२४॥
नियमो ममापि गृहीतोऽतिथीनां नियमेन दाने । तत् तथा करोमि यथा द्वावपि भवत एवं विचिन्त्य ॥
बहुकं साधुगमनतो माणिक्यादीनां स्थालिकोपरि । बीजपूरचिर्भटैः करोति पिधानानि सर्वत्र ॥२६॥
यदि साधूनां न कल्पते, अथ साधूनामागमने तथैव । प्रतिपत्तिं कृत्वा [illegible] ॥२७॥
माणिक्ययुगं गृहीत्वा मुनिभिर्भणितं सचित्तनिहितमिदम् । अस्माकं नो कल्पते तस्मान्मा गृहाण अस्मत्कृते ॥२८॥
सा भणति हृष्टा साधूनामकल्प्यमिदं जातम् । [illegible] मम अपुण्यैः [illegible] ॥२९॥

हा हा अहं अभग्गा जाया इच्चाइ जंपमाणी सा। अन्नंवि हु विहरावसु इय भणिया सेट्ठिणा तत्तो ॥
वल्लचणगाइदव्वं दाऊणं मुणिवरे नमंसेउं। नियगेहाउ विसज्जइ अणुगम्मिवि कइवयपयाइं ॥३१॥
तह पहइ सचित्तं कयावि इंते मुणीसरे दट्ठुं। कइया करे करेई सनीरकरवंपि एमेव ॥३२॥
जलियजलणस्स उवरिं धरेइ घयकूरथालियाईयं। इय एवं कुव्वंती साहूहिं कमेण सा नाया ॥३३॥
बहुकूडकवडकलिया एसा दाउं न इच्छए किंपि। उवरोहेणं सेट्ठिस्स तहवि ते जंति भिक्खट्ठा ॥३४॥
अह अन्नया मया सा वासियवमणेण पीडिया वाढं। पणपन्नियाण मज्झे उववन्ना वंतरसुरेसु ॥३५॥
तत्तो चुया य भमिही कइवि भवे तो विदेहवासम्मि। संपत्तचरणरिद्धी सिद्धिंपि हु पाविही कमसो ॥

॥ इत्यतिथिसंविभागे द्वितीयातिचारविपाके विजयादृष्टान्तः ॥

ततः सा भणति हा धिक्साधूनामकल्प्यमिदं जातम्। कर्मचारिकया कयापि ममापुण्यैरिति विहितम् ॥२९॥
हा हा अहमभाग्या जातेत्यादि जल्पन्ती सा। अन्यदापि हि विहारयेति भणिता श्रेष्ठिना ततः ॥३०॥
वल्लचणकादिद्रव्यं दत्त्वा मुनिवरान्नमस्यित्वा। निजगेहाद् विसृजत्यनुगम्य कतिपयपदानि ॥३१॥
तथा घट्टयति सचित्तं कदाप्यायतो मुनीश्वरान् दृष्ट्वा। कदा करे करोति सनीरपात्रमप्येवमेव ॥३२॥
ज्वलितज्वलनस्योपरि धरति घृतकूरस्थाल्यादिकम्। इत्येवं कुर्वती साधुभिः क्रमेण सा ज्ञाता ॥३३॥
बहुकूटकपटकलितैषा दातुं नेच्छति किमपि। उपरोधेन श्रेष्ठिनस्तथापि ते यान्ति भिक्षार्थम् ॥३४॥
अथान्यदा मृता सा वासितवमनेन पीडिता बाढम्। पणपर्णिकानां मध्य उपपन्ना व्यन्तरसुरेषु ॥३५॥
ततश्च्युता च भ्रमिष्यति कत्यपि भवांस्ततो विदेहवर्षे। संप्राप्तचरणर्द्धिः सिद्धिमपि हि प्राप्स्यति क्रमशः ॥

कालाइक्कमदाणं दिंतोवि हु तप्फलं न पावेइ । जह देवचंदसड्ढो सढचित्तो दाणकयनियमो ॥१॥
तथाहि;—
लच्छीमंदिरनामं नयरं इह अत्थिसुत्थियजणोहं । सप्पुरिसचरियचित्ताइं जत्थ भवणाइं दीसंति ॥२॥
तत्थ दरियारिमिगनाहदप्पदलणम्मि सरहसो सरहो । ससिकंतिकित्तिसुरसरिहिमायलो वज्जसारनिवो ॥
तह देवचंदनामा निवसइ वणिओ पभूयधणकलिओ । तब्भज्जा देवसिरी सिरीव हरिणो सयाणुगया ॥
अइकिविणो पगईए न देइ दाणं कयावि कस्सवि य । तहवि हु धम्मऽहिलासी न विलासी जोव्वणत्थोवि ॥
अह चउनाणी सूरी समोसढो तत्थ बाहिरुज्जाणे । उज्जाणपालयाणं पासम्मि गओ तया सोवि ॥६॥
उग्गाहणियाहेउं तेवि हु सूरीण पायमूलम्मि । जिणधम्मं निसुणंता दिट्ठा तो सोवि तं सूरिं ॥७॥
वंदेउं उवविट्ठो निसुणइ धम्मं परेण विणएण । दाणतवसीलभावणमइयं मइमोहनिम्महणं ॥८॥
तथाहि:—

दाणसीलतवभावणसंसिउ धीरिहिं धम्मु चउव्विहु दंसिउ ।
उत्तरतिविहकरणअसमत्थहं दाणधम्मु पर जि जयइ गिहत्थहं ॥९॥

आरंभनियत्ताणं अकरिंताणं अकारविंताणं । धम्मट्ठा दायव्वं गिहीहिं साहूण जं भणियं ॥१०॥
संतं वज्झमणिच्चं जो ठाणे दाणंपि नो दए । वराओ तुच्छओ एसो कह सीलं दुद्धरं धरे? ॥११॥
जम्हा धन्नाणं चिय नराण देयं च दाणसत्ती य । पत्तेण य सह जोगो जायइ चिरचिन्नपुन्नेहिं ॥१२॥
तथाहि;—

कालातिक्रमदानं ददपि हि तत्फलं न प्राप्नोति । यथा देवचन्द्रश्राद्धः शठचित्तो दानकृतनियमः ॥१॥
लक्ष्मीमन्दिरनाम नगरमिहास्ति सुस्थितजनौघम् । सत्पुरुषचरितचित्राणि यत्र भवनानि दृश्यन्ते ॥२॥
तत्र दृप्तारिमृगनाथदर्पदलने सरभसः शरभः । शशिकान्तिकीर्त्तिसुरसरिद्धिमाचलो वज्रसारनृपः ॥३॥
तथा देवचन्द्रनामा निवसति वणिक् प्रभूतधनकलितः । तद्भार्या देवश्रीः श्रीरिव हरेः सदानुगता ॥४॥
अतिकृपणः प्रकृत्या न ददाति दानं कदापि कस्यापि च । तथापि हि धर्माभिलाषी न विलासी यौवनस्थोऽपि ॥
अथ चतुर्ज्ञानः सूरिः समवसृतस्तत्र बहिरुद्याने । उद्यानपालकानां पार्श्वे गतस्तदा सोऽपि ॥६॥
उद्ग्राहणिकाहेतोस्तेऽपि हि सूरीणां पादमूले । जिनधर्मं शृण्वन्तो दृष्टास्ततः सोऽपि तं सूरिम् ॥७॥
वन्दित्वोपविष्टः शृणोति धर्मं परेण विनयेन । दानतपःशीलभावनामयं मतिमोहनिर्मथनम् ॥८॥

दानशीलतपोभावनाशंसितो धीरैर्धर्मश्चतुर्विधो दर्शितः ।
उत्तरत्रिविधकरणासमर्थानां दानधर्मः परो जयति गृहस्थानाम् ॥९॥

आरम्भनिवृत्तेभ्योऽकुर्वद्भ्योऽकारयद्भ्यः । धर्मार्थं दातव्यं गृहिभिः साधुभ्यो यद्भणितम् ॥१०॥
सद् बाह्यमनित्यं यः स्थाने दानमपि नो दद्यात् । वराकस्तुच्छ एष कथं शीलं दुर्धरं धरेत्? ॥११॥
यस्माद्धन्यानामेव नराणां देयं च दानशक्तिश्च । पात्रेण च सह योगो जायते चिरचीर्णपुण्यैः ॥१२॥

नियजीवियंपि हु संदेहतुलाए ठाविऊण सया । लंघंति जलनिहिं नहु पावंति वराडियं तहवि ॥
न्ने कहमवि पावंति किंपि पुन्नेहिं तेवि किवणत्ता । पाणक्खएवि विचंति नियधणं नेय जं भणियं ॥१४॥
गिजणकरपरंपरपरिवत्तणखेयसमपरिस्संता । अत्था किविणघरत्था सत्थावत्था सुयंतिव्व ॥१५॥
आयरवड्ढियावि हु सव्वपयत्तेण रक्खिया निच्चं । किविणाण धणसमिद्धी परकज्जट्ठा कुमारिव्व ॥
अहव केसिंपि जायइ धणसंपत्तीवि दाणमत्तीवि । तहवि केसिंपि दुल्लहो सुपत्तसंगो हवइ जम्हा ॥१७॥
सव्वारंभनियत्तं निम्मलचित्तं पवित्तचारित्तं । निक्कारणकरुणारसजुत्तं पत्तं जए विरलं ॥१८॥
ता किं बहुणा इह जंपिएण जइ महइ कहवि भवविरहं । सुत्तविहिणा सुपत्ते उवउंजह नियधणं धणिणो ॥

यतः—

“ पटुतरपवनवशाकुलितकुवलयदलतरलानि । जीवितयौवनयुवतिजनधनलवलाभसुखानि” ॥

इय सुणिवि देवचंदेणभिग्गहो अतिहिसंविभागम्मि । गहिओ तो आहूया भिक्खट्ठा नियगिहे मुणिणो ॥
समए तेवि हु पत्ता विसुद्धसिद्धंतसंगहनिमित्तं । गिण्हंति तेण दिन्नं जहोचियं भणइ सो एवं ॥२१॥
अज्ज सुभत्तं भुत्तं पागविही मज्झ अज्ज खलु सफलो । जं गुरुभोयणसेसं भुंजिस्समहंति सो तयणु ॥
अणुगमिऊणं मुणिणो भुंजइ य सयं मुणीण उव्वरियं । मुणिणोवि गुरुसयासे सव्वे एयं निवेयंति ॥
भणिया जइणो गुरुणा एयस्स गिहे सयावि गंतव्वं । अवसरइ किविणसद्दो पावइ तह निज्जरं जेण ॥
ता पइदिवहं मुणिणो गच्छंति गिहम्मि तस्स भिक्खट्ठा । पयईए तस्स भज्जा उयारचित्ता तओ पउरं ॥
देइ घयगोरसमोयगसक्करदव्वाइं पइदिणं पायं । पिच्छइ य देवचंदो दिज्जंतं तं तओ भणइ ॥२६॥

केऽपि निजजीवितमपि हि संदेहतुलायां स्थापयित्वा सदा । लङ्घन्ते जलनिधिं नहि प्राप्नुवन्ति वराटिकां तथापि ॥
अन्ये कथमपि प्राप्नुवन्ति किमपि पुण्यैस्तेऽपि कृपणत्वात् । प्राणात्ययेऽपि व्ययन्ते निजधनं नैव यद्भणितम् ॥
त्यागिजनकरपरम्परापरिवर्तनखेदश्रमपरिश्रान्ताः । अर्थाः कृपणगृहस्थाः स्वस्थावस्थाः स्वपन्तीव ॥१५॥
आदरवर्धिता अपि हि सर्वप्रयत्नेन रक्षिता नित्यम् । कृपणानां धनसमृद्धिः परकार्यार्था कुमारीव ॥१६॥
अथवा केषामपि जायते धनसंपत्तिरपि दानशक्तिरपि । तथापि केषामपि दुर्लभः सुपात्रसङ्गो भवति यस्मात् ॥
सर्वारम्भनिवृत्तं निर्मलचित्तं पवित्रचारित्रम् । निष्कारणकरुणारसयुक्तं पात्रं जगति विरलम् ॥१८॥
स्मात्किं बहुनेह जल्पितेन यदि काङ्क्षत कथमपि भवविरहम् । सूत्रविधिना सुपात्र उपयुङ्ग्ध्वं निजधनं धनिन
इति श्रुत्वा देवचन्द्रेणाभिग्रहोऽतिथिसंविभागे । गृहीतस्तत आहूता भिक्षार्थं निजगृहे मुनयः ॥२०॥
समये तेऽपि हि प्राप्ता विशुद्धसिद्धान्तसंग्रहनिमित्तम् । गृह्णन्ति तेन दत्तं यथोचितं भणति स एवम् ॥२
अद्य सुभक्तं भुक्तं पाकविधिर्ममाद्य खलु सफलः । यद् गुरुभोजनशेषं भोक्ष्येऽहमिति स तदनु ॥२२॥
अनुगम्य मुनीन् भुङ्क्ते च स्वयं मुनीनामुद्वृत्तम् । मुनयोऽपि गुरुसकाशे सर्वं एतन्निवेदयन्ति ॥२३॥
भणिता यतिनो गुरुणैतस्य गृहे सदापि गन्तव्यम् । अपसरति कृपणशब्दः प्राप्नोति तथा निर्जरां येन
ततः प्रतिदिवसं मुनयो गच्छन्ति गृहे तस्य भिक्षार्थम् । प्रकृत्या तस्य भार्योदारचित्ता ततः प्रचुरम् ।

नियमज्जं कियनला पडिलाभिस्सामि मुणिवरे अहयं । इत्थट्ठे मह नियमो इय भणिउं बीयदिवसम्मि
सयमेव गओ वसहिं मुणिणो आमंतिऊण नियगेहे । आणेउं पडिलाहइ घएण पलिपट्टमाणेण ॥२८॥
तो वंदिउं विमज्जइ मुणिणो अन्नत्थ विहरिउं पत्ता । सूरीण संनिहाणे ता पुट्ठा सूरिणा मुणिणो ॥
किं तस्स गिहे लद्धं तो मुणिणा दंसियं तयं तुप्पं । गुरुणावि य ते भणिया तस्स गिहे नेय गंतव्वं ॥
अनिसंनिसहिं, तत्तो तइयदिणे आगओ निमंतेउं । मुणिवरभोयणकाले समइक्कंतम्मि, तो गुरुणा ॥
भणियं भुत्ता मुणिणो अम्हत्तइं न जेहि भो ! विहियं । सढसीलयाए खेयं कुणमाणो पुणवि सो भणिओ ॥
मा कुणसु भद्द ! खेयं कारणओ अज्ज तुज्झ गेहम्मि । न गया मुणिणो तो सो मुत्तो गंतूण गेहम्मि ॥
अट्टवसट्टो मंताइविमूढओ तओ मरिउं । उववन्नो भूएसुं कमेण लहिही सिवसुहंपि ॥३४॥
ता भो ! बहुपयारो कायव्वो नेय बुद्धिमंतेहिं । अइयारे कुणमाणो कमेण भंगंपि सो कुणइ ॥३५॥

॥ इत्यतिथिसंविभागव्रते तृतीयातिचारदृष्टान्तः ॥

ददाति [illegible] प्रतिदिनं भाव । पश्यति च देवचन्द्रो दीयमानं ततो भणति ॥२६॥
निष्कल्मषं [illegible] प्रतिलम्भयिष्यामि मुनिवरानहम् । अत्रार्थे मम नियम इति भणित्वा द्वितीयदिवसे ॥
स्वयमेव गतो वसतिं मुनीनामन्त्र्य निजगेहे । आनीय प्रतिलम्भयति घृतेन पर्यापमानेन ॥२८॥
ततो वन्दित्वा विसृजति मुनयोऽन्यत्र विहृत्य प्राप्ताः । सूरीणां संनिधाने तदा पृष्टाः सूरिणा मुनयः ॥२९॥
किं तस्य गृहे लब्धं ततो मुनिना दर्शितं तद् घृतम् । गुरुणापि च ते भणितास्तस्य गृहे नैव गन्तव्यम् ॥
[illegible], ततस्तृतीयदिने आगतो निमन्त्रयितुम् । मुनिवरभोजनकाले समतिक्रान्ते, ततो गुरुणा ॥३१॥
भणितं भुक्ता मुनयो [illegible] ! विहितम् । शठशीलतया खेदं कुर्वन् पुनरपि स भणितः ॥३२॥
मा कुरु भद्र ! खेदं कारणतोऽद्य तव गेहे । न गता मुनयस्ततः स मुक्तो गत्वा गेहे ॥३३॥
[illegible] मृत्वा । उत्पन्नो भूतेषु क्रमेण लप्स्यते शिवसुखमपि ॥३४॥
तस्माद् भो [illegible] कर्तव्यो नैव बुद्धिमद्भिः । अतिचारान् कुर्वन् क्रमेण भङ्गमपि स करोति ॥३५॥

नियदव्वंपि परक्कं पत्ते गिहमागएवि जे विंति । कयअतिहिदाणणियमा थेरिव्व लहंति ते दुक्खं ॥१॥
तथाहि;—
अत्थि सुविसालसालग्गभग्गरविरहतुरंगगइपसरं । नामेणं विस्सपुरं विस्समसव्वि विस्सुयं नयरं ॥२॥
जं वा कुलीणवासं मुणीहिं परिवज्जियं हरिपुरिंपि । हसइ हरहाससससहरहसियजिणहरसिहरसोहाहिं ॥
पउमाणणाहिं सुपओहराहिं पप्फुल्लकुवलयच्छीहिं । मज्झे नियंबिणीहिं वहिया सरसीहिं सोहेइ ॥४॥
तं परिपालइ पत्थिवमत्थयमणिकिरणविच्छुरियचरणो । राया समयमियारी भज्जा से चंदलेहत्ति ॥५॥
तत्थवि य वसइ एक्का थेरी गुरुदुक्खभारलवियंगी । ईसरगिहेसु कम्मं कुणमाणी गमइ दियहाइं ॥६॥
अह तत्थ समोसरिओ सूरी नामेण मलयचंदोत्ति । जाइ जणो तव्वंदणहेउं थेरीवि भत्तीए ॥७॥
वंदेउं उवविट्ठा निसुणइ धम्मं मुणिंदपासम्मि । पढमं चिय सम्मत्तं वण्णइ सूरी इयसरूवं ॥८॥
तथाहि;—
दुत्तारदूरतीरे फुडिए जाणम्मि मज्जमाणस्स । पुरिसस्स जलहिमज्झे जह फलयासायणं सरणं ॥९॥
तह संसारसमुद्दे दुत्तारे दुसहदुक्खजलगहिरे । जीवस्स होइ सरणं सम्मत्तासायणं चेव ॥१०॥
जह दुक्काले काले असणविहीणस्स कस्सइ नरस्स । छुहियस्स होइ सहसा परमन्नं किंपि पुण्णेहिं ॥११॥
तह दूसमाए काले पमायबहुलस्स जीववग्गस्स । दुहियस्स होइ सहसा सम्मत्तं अमयपन्नासरिसं ॥१२॥
जह कोइ हीरमाणो तरलतरंगेण गिरिनइजलेण । कहकहवि जीयसेसो पावइ तडविडविसाहग्गं ॥१३॥
तह रागमहागिरिनइपवाहपिल्लणगलत्थिओ जीवो । पावइ कोइ सउण्णो सम्मत्तवरसाहग्गं ॥१४॥

निजद्रव्यमपि परकीयं पात्रे गृहमागतेऽपि ये ब्रुवन्ति । कृतातिथिदाननियमाः स्थविरेव लभन्ते ते दुःखम् ॥१॥

अस्ति सुविशालशालाग्रभग्नरविरथतुरङ्गगतिप्रसरम् । नाम्ना विश्वपुरं विश्वस्यापि विश्रुतं नगरम् ॥२॥
यद् वा कुलीनवासं मुनिभिः परिवर्जितां हरिपुरीमपि । हसति हरहासशशधरहसितजिनगृहशिखरशोभाभिः ॥३॥
पद्माननाभिः सुपयोधराभिः प्रफुल्लकुवलयाक्षि(च्छा)भिः । मध्ये नितम्बिनीभिर्वृताभिः सरसीभिः शोभते ॥४॥
तत्परिपालयति पार्थिवमस्तकमणिकिरणच्छुरितचरणः । राजा समयमृगारिर्भार्या तस्य चन्द्रलेखेति ॥५॥
तत्रापि च वसत्येका स्थविरा गुरुदुःखभारलघ्वङ्गी । ईश्वरगृहेषु कर्म कुर्वाणा गमयति दिवसानि ॥६॥
अथ तत्र समवसृतः सूरिर्नाम्ना मलयचन्द्र इति । याति जनस्तद्वन्दनहेतोः स्थविरापि भक्त्या ॥७॥
वन्दित्वोपविष्टा शृणोति धर्मं मुनीन्द्रपार्श्वे । प्रथममेव सम्यक्त्वं वर्णयति सूरिरितिस्वरूपम् ॥८॥
दुस्तारदूरतीरे स्फुटिते याने मज्जतः । पुरुषस्य जलधिमध्ये यथा फलकासादनं शरणम् ॥९॥
तथा संसारसमुद्रे दुस्तारे दुस्सहदुःखजलगभीरे । जीवस्य भवति शरणं सम्यक्त्वासादनमेव ॥१०॥
यथा दुष्काले कालेऽशनविहीनस्य कस्यचिन्नरस्य । क्षुधितस्य भवति सहसा परमान्नं किमपि पुण्यैः ॥११॥
तथा दुष्षमायां काले प्रमादबहुलस्य जीववर्गस्य । दुःखितस्य भवति सहसा सम्यक्त्वममृतपरमान्नसदृशम् ॥१२॥
यथा कोऽपि ह्रियमाणस्तरलतरङ्गेण गिरिनदीजलेन । कथंकथमपि जीवितशेषः प्राप्नोति तटविटपिशाखाग्रम् ॥

जइ [illegible] सुवन्नं [illegible] पत्ते [illegible] । रयणाण कामरयणे तह भो धम्माण जिणधम्मो ।
जह [illegible] कप्पदुमो मुणीण जिणो । पुरिसाण चक्कवट्टी तहेव धम्माण जिणधम्मो ।।
[illegible] नरिंदो [illegible] । असुराणं असुरिंदो तहेव धम्माण जिणधम्मो ।।१७।।
[illegible] देविंदो जह य नरिंदो नराण [illegible] । जह दिणयरो दिणाणं तह भो धम्माण जिणधम्मो ।।१८
[illegible] सावओ [illegible] । बीओ बारसभेओ कमेण सो देइ जिणगेहे ।।
[illegible] पाणम्मि । अतिहीण संविभागे निययं [illegible] ।।२०
[illegible] । सुमुणीणं जइ दिज्जइ तो [illegible]
[illegible] । [illegible] पावइ [illegible] ।।२१
[illegible] । एगा [illegible] ।।२२
[illegible] सुणिणामुदं । जइ [illegible] न देइ ता तुह [illegible]
[illegible] । न मुणिणो [illegible] ।।२३।
[illegible] । जइ [illegible] ।।२४
[illegible] । [illegible] ।।२५
[illegible] । [illegible] ।।२६।।

ं परिमुक्का मज्झिमगुणसंजुया परेऊण । मणुएसुं उववन्ना सिज्झिस्सइ खवियकम्मंसा ॥२९॥

॥ इत्यतिथिव्रते चतुर्थातिचारदृष्टान्तः समाप्तः ॥

ाकण्ठमाणं मुक्का रजन्याश्चरमयामे । सम्यक्त्वेन समेतं यान्तं वणराग एव ॥२८॥

रिमुक्ता मध्यमगुणसंयुता मृत्वा । मनुजेषूत्पन्ना सेत्स्यति क्षपितकर्मांशा ॥२९॥

एसोवि देइ दाणं किमहं असमत्थओ इमाओवि । इय बुद्धीए दितो लहेइ नंदोव्व अप्पफलं ॥१॥
तथाहि :—
सुरगिरिदीहरदंडो वसुमइपत्तो सरोरुहेहिल्लो । जंबुद्दीवो दीवोव्व अत्थि पयडियरयणसिहो ॥२॥
तम्मि भरहं सुखित्तं तस्स य खंडम्मि मज्झिमम्मि । दाहिणदिसिवहुतिलयं सिरिनिलयं सिरिपुरं अत्थि ॥३॥
जम्मि जिणभवणकलहोयकलसनिकरपसरपिंजरियं । गयणंगणं विरायइ दिणेवि संझब्भरागसमं ॥४॥
सरला सदला सफला सउणजणासेविया सिणिद्धा य । अंतो विहवजणा बाहिं पुण विडविणो जत्थ ॥५॥
तम्मि नरिंदो नरविंदवंदिओ दिवायरोव्व तेयंसी । निहयरिउतिमिरो रिउबलमहणोत्ति नामेण ॥६॥
एक्कोवि नवरि दोसो कित्तिपिया जस्स विलसइ जहिच्छं । गयवीडारिउगेहेसुवि जसेण नियबंधुणा सद्धिं ॥७॥
तह सयलवणियवरिट्ठो निवसइ तत्थेव गुणगणगरिट्ठो । सिट्ठी सुंदरनामा तह नंदो वसइ तत्थेव ॥८॥
अह रण्णो मयगलो आलाणं भंजिऊण अन्नदिणे । अगणंतो पडियारे चुरंतो रहवराई य ॥९॥
चलिओ बाहिं गंतुं तं सोऊणं भडेहिं परियरिओ । संचलिओ पिट्ठीए तुरयारूढो निवोवि तओ ॥१०॥
पवरफलाणाहारं साहारं पिच्छिऊण उज्जाणे । चलिओ वीसामत्थं हत्थी जा तस्स छायाए ॥११॥
ता परमक्खरलीणो तणुणा खीणो मणम्मि अदीणो । काउस्सग्गम्मि ठिओ दिट्ठो साहू, तयणु सोवि
संजायजाइसरणो पणमइ पयपंकयाइं वरमुणिणो । तं पिच्छिऊण राया रंजियहियओ भणइ एवं ॥
अच्छरियं अच्छरियं जं तिरिओवि हु नमंसए साहुं । तो अम्हाणवि एसो नमंसणिज्जोत्ति इय भणिउं ॥

एषोऽपि ददाति दानं किमहमसमर्थोऽस्मादपि । इति बुद्ध्या ददल्लभते नन्द इवाल्पफलम् ॥१॥

सुरगिरिदीर्घदण्डो वसुमतीपात्रः सरोरुहवान । जम्बूद्वीपो दीप इवास्ति प्रज्वलितरत्नशिखः ॥२॥
तस्मिन्भरतं सुक्षेत्रं तस्य च खण्डे मध्यमे । दक्षिणदिग्वधूतिलकं श्रीनिलयं श्रीपुरमस्ति ॥३॥
यस्मिञ्जिनभवनकलधौतकलशकरनिकरप्रसरपिञ्जरितम् । गगनाङ्गणं विराजते दिनेऽपि सन्ध्याभ्ररागसमम् ॥४॥
सरला सदला सफला सगुण(शकुन)जनासेविताः स्निग्धाश्च । अन्तर्विभवाढ्यजना बहिष्पुनर्विटपिनो यत्र ॥५॥
तस्मिन्नरेन्द्रो नरवृन्दवन्दितो दिवाकर इव तेजस्वी । निहतारितिमिरो रिपुबलमथन इति नाम्ना ॥६॥
एकोऽस्ति किन्तु दोषः कीर्त्तिप्रिया यस्य विलसति यथेच्छम् । गतव्रीडारिगृहेष्वपि यशसा निजबन्धुना सार्धम् ॥७॥
तत्र सकलवणिग्वरिष्ठो निवसति तत्रैव गुणगणगरिष्ठः । श्रेष्ठी सुन्दरनामा तथा नन्दो वसति तत्रैव ॥८॥
अथ राज्ञो मत्तकर्यालानं भङ्क्त्वाऽन्यदिने । अगणयन्प्रतिकारांश्चूर्णयन् रथगृहादींश्च ॥९॥
चलितो बहिर्गन्तुं तत् श्रुत्वा भटैः परिकरितः । संचलितः पृष्ठे तुरगारूढो नृपोऽपि ततः ॥१०॥
प्रवरफलानामाधारं शाखिनं दृष्ट्वोद्याने । चलितो विश्रामार्थं हस्ती यावत्तस्य च्छायायाम् ॥११॥
तावत्परमाक्षरलीनस्तनुना क्षीणो मनस्यदीनः । कायोत्सर्गे स्थितो दृष्टः साधुः, तदनु सोऽपि ॥१२॥
संजातजातिस्मरणः प्रणमति पदपङ्कजानि वरमुनेः । तद् दृष्ट्वा राजा रञ्जितहृदयो भणत्येवम् ॥१३॥
आश्चर्यमाश्चर्यं यत्तिर्यङ्ङपि हि नमस्यति साधुम् । ततोऽस्माकमप्येष नमस्यनीय इतीदं भणित्वा ॥१४॥

तुरयाओ उत्तरेउं वंदइ राया सपरियणो साहुं । उववूहिउं करिंदं उवविट्ठो सुद्धभूमीए ॥१५॥
अह उवसंते करिणो इल्लप्फलए मुणिस्स नमणत्थं । संपत्ता सुंदरनंदसिट्ठिणो दोवि जुगवंपि ॥१६॥
झाणसमत्तीए तओ साहू साहेइ ताण जिणधम्मं । समयम्मि निवो पुच्छइ तं साहुं रंऽयकरकोसो ॥१७॥
को निव्वेओ जाओ वयगहणे तुज्झ जोव्वणभरेवि । भणइ मुणी संसारे सुलहोच्चिय राय ! निव्वेओ ॥
तुज्झवि नवरं मन्ने अज्जवि कम्मं निवारगं अत्थि । चरणावरणे तम्हा निसुणिज्जउ अम्हवयहेउं ॥१९॥
जइवि हु तुज्झवि तस्सवणओ ज जाएइ कहवि वेरग्गं । इय कारणा कहिज्जइ तक्कहणपसंगपं इहरा ॥
तद्यथा;—
अत्थि पुहईपसिद्धा उववणभवणमंडपंडिउद्देसा । रयणउरी वरनयरी तत्थ निवो रयणचूडोत्ति ॥२१॥
रज्जमणुपालयंतो अमावसाए निसाए सो राया । परिहरियनरवकिच्चो विसज्जियासेसअवरोहो ॥२२॥
वासहरं पविट्ठो सुहचिट्ठो जाव सिज्जमारूढो । दीवसिहाए दिट्ठी ताव निविट्ठा तओ दिट्ठो ॥२३॥
एगो तरलपयंगो दीवसिहं पविसिउं अहिलसंतो । करपापणइणिपरिपेरिएण सो निविद्धं रन्ना ॥२४॥
अहह वराओ एसो अन्नाणविमोहिओ पईवम्मि । पडिऊणं मा डज्झउ तत्तो गहिउं करयलेण ॥२५॥
इंधियसिवेण वहिं पक्खित्तचो आगओ पुणो पुणवि । वेलादणगं जाव य तो चिंतइ नरवई एवं ॥२६॥
जह निसुणिज्जइ लोए किल पुरिसो रक्खिओ उवाएहिं । वामरयाइंवि जीवइ करेमि ता किंचुवायं से ॥
मच्छुमुहाओ एयं जइ कहवि हु रक्खिउं तरिस्सामि । ता जाणिस्समवस्सं तिलोमइमंतजंतेहिं ॥२८॥

तुरगादुत्तीर्य वन्दते राजा सपरिजनः साधुम् । उपबृंह्य करीन्द्रमुपविष्टः शुद्धभूमौ ॥१५॥
अथोपशान्ते करिणि आकुलत्वे मुनेर्नमनार्थम् । संप्राप्तौ सुन्दरनन्दश्रेष्ठिनौ द्वावपि युगपदपि ॥१६॥
ध्यानसमाप्तौ ततः साधुः कथयति तयोर्जिनधर्मम् । समये नृपः पृच्छति तं साधुं रचितकरकोशः ॥१७॥
को निर्वेदो जातो व्रतग्रहणे तव यौवनभरेऽपि । भणति मुनिः संसारे सुलभ एव राजन् ! निर्वेदः ॥१८॥
तवापि किन्तु मन्येऽद्यापि कर्म निवारकमस्ति । चारित्रावरणं तस्मात् शृणुतामस्मद्व्रतहेतुम् ॥१९॥
यदि हि तवापि तच्छ्रवणतश्च जायते कथमपि वैराग्यम् । इति कारणात्कथ्यते तत्कथनप्रसङ्गमितरथा ॥
अस्ति पृथ्वीप्रसिद्धोपवनभवनमण्डपमण्डितोद्देशा । रत्नपुरी वरनगरी तत्र नृपो रत्नचूड इति ॥२१॥
राज्यमनुपालयन्नमावास्याया निशि स राजा । परिहृतराजकृत्यो विसर्जिताशेषावरोधः ॥२२॥
वासगृहं प्रविष्टः सुखचेष्टो यावच्छय्यामारूढः । दीपशिखायां दृष्टिस्तावन्निविष्टा ततो दृष्टः ॥२३॥
एकस्तरलपतङ्गो दीपशिखां प्रवेष्टुमभिलषन् । करुणाप्रणयिनीपरिप्रेरितेन स निषिद्धो राज्ञा ॥२४॥
अहह वराक एषोऽज्ञानविमोहितः प्रदीपे । पतित्वा मा दह्यतां ततो गृहीत्वा करतलेन ॥२५॥
क्षिप्तविवरेण बहिः प्रक्षिप्त आगतः पुनः पुनरपि । वेलात्रयं यावच्च ततश्चिन्तयति नरपतिरेवम् ॥२६॥
यथा श्रूयते लोके किल पुरुषो रक्षित उपायैः । वर्षशतान्यपि जीवति करोमि तस्मात्किञ्चिदुपायमस्य ॥२७॥

मरणपरित्ताणवसमत्थि, जइ जीविही न पुण एसो । ता मच्चुपरित्ताणं नत्थि हु भुवणम्मि कस्सवि य॥
इय चिंतिऊण रन्ना पलोइयाइं समग्गपासाइं । तो दिट्ठो य समुग्गो एगो उग्घाडियदुवारो ॥२०॥
तो सलहो गहिऊणं पक्खित्तो तत्थ ढकिउं दारं । नियपासे तं काउं सुत्तो राया समाहीए ॥२१॥
निसावसए विबुद्धो चिंतइ किं तस्स मह उवाएण । जायं, तो य समुग्गं उग्घाडिवि पिच्छए जाव ॥
ताव न पिच्छइ सलहं रयणुज्जोएण निउ गविट्ठंपि । एक्कं घरकोइलियं तत्थ निलुक्कं पलोएइ ॥२३॥
तो चिंतेइ नरिंदो नूणं एसो इमाए गिलिउत्ति । ही संसारसहाओ सव्वो खणदिट्ठनट्ठोत्ति ॥२४॥
किंच रक्खाबुद्धीए एस समुग्गे मया परिक्खित्तो। एत्थवि इमीए गसिओ नय मोक्खो अत्थि निद्दिसइ॥
निव्वत्तियमित्तं कम्मं विहियं जीवेण पुव्वजम्मम्मि । ततियमित्तं चिय देइ सो फलं नत्थि संदेहो ॥३६॥
विज्जा कुणंति किरियं ओसहजोएहिं मंतवज्जुत्ता । नय तायंति वराया पुव्वकयं कम्ममरणेउं ॥३७॥
पच्चक्खं चेव इमो मए पयंगो समुग्गए खित्तो । गिलिओ गिल्लोइयाए को किर मच्चूए रक्खिज्जा ? ॥
ता नत्थि इत्थ सरणं जयम्मि सचराचरम्मि जीवाण । पुव्वविहियं नियं चिय कम्मं सुहमसुहमुयत्तो॥
ता कीस एस लोओ न मुयइ परलोगसुहसारं । गयरागदोसमूढो सिढिलो सद्धम्मकिरियाए ? ॥४०॥
एवं भावियतत्तो मरणा वेरग्गमग्गपडियस्स । जायं जाईसरणं कम्मखयोवसमपरोग ॥४१॥
सो मेणं नियाओ पुव्वभवो हेमरियं य जं पढियं । गयचारित्तावरणो सति निग्गो भावसुहस्स ॥४२॥

कृमिकुष्ठदेवं यदि कथमपि हि ग्रसितुं शक्यामि । तदा शाम्याम्यैतदयं वैद्यौषधमन्त्रतन्त्रैः ॥२८॥
मरणपरित्राणवशवर्त्ति, यदि जीविष्यति न पुनरेषः । तदा मृत्युपरित्राणं नास्ति हि भुवने कस्यापि च ॥
इति चिन्तयित्वा राज्ञा प्रलोकितानि समग्रपार्श्वानि । ततो दृष्टश्च समुद्ग एक उद्घाटितद्वारः ॥३०॥
ततः शलभो गृहीत्वा प्रक्षिप्तस्तत्र स्थगयित्वा द्वारम् । निजपार्श्वे तं कृत्वा सुप्तो राजा समाधिना ॥३१॥
निशावसाने विबुद्धश्चिन्तयति किं तस्य मम उपायेन । जातं, ततश्च समुद्गमुद्घाट्य पश्यति यावत् ॥३२॥
तावन्न पश्यति शलभं रत्नोद्योतेन [illegible] गवेषितमपि । एकां गृहकोकिलां तत्र निलीनां प्रलोकते ॥३३॥
ततश्चिन्तयति नरेन्द्रो नूनमेषोऽनया गिलित इति । ही संसारस्वभावः सर्वः क्षणदृष्टनष्ट इति ॥३४॥
किंच रक्षाबुद्ध्या एष समुद्गे मया परिक्षिप्तः । अत्रापि अनया ग्रस्तो न च मोक्षोऽस्ति निर्दिशति ॥३५॥
[illegible] कर्म विहितं जीवेन पूर्वजन्मनि । तावन्मात्रमेव ददाति स फलं नास्ति संदेहः ॥३६॥
वैद्याः कुर्वन्ति क्रियां [illegible] । न च त्रायन्ते वराकाः पूर्वकृतं कर्म [illegible] ॥३७॥
[illegible] ॥३८॥
[illegible] ॥३९॥
[illegible] ॥४०॥
[illegible] ॥४१॥
[illegible] ॥४२॥

१ [illegible]

स्पर्यंचमुट्ठिल्लोओ समणो परिहरियसयलसावज्जो । वरसेयंवरधारी जाओ सरयम्मि जलउव्व ॥४२॥
संनिहियदेवयाए तम्मि समयम्मि तस्स नरवइणो । मुणिमग्गदंसणट्ठा समप्पियं तस्सिमं लिंगं ॥४४॥
पत्तं विमलं कोमलसपम्हलं समयभणियपरिमाणं । बहुपावरओहरणं रयहरणं भव्वमणहरणं ॥४५॥
मुसोचिया ओ बीया पत्ताईयाई सत्त अन्नाइं । इय नवउवहिसणाहो जाओ पत्तेयबुद्धो सो ॥४६॥
एयपूर्व नाऊणं उग्घाडियगिहकवाडसंपुडओ । सीहकिसोरोव्व गुहाओ निग्गओ, तं च तह दट्ठुं ॥
निन्नाराम्मी पभणइ अम्मो ! धावेह एस तुम्ह पहू। सेयपडयवेसधारी एगागी गच्छइ गिहाओ ॥४८॥
तं सुणिऊणं सहसा पहाविओ परखलंतगइपसरो । सयलंतेउरलोओ विमुक्कपुक्कारकरुणसरो ॥४९॥
अइ संभमवसखलमाणचलणरणझणिरनेउररवोहो । वारविलासिणिलोओ विलुलियगुरुकुंतलकलावो ॥
णियं च ताहिं एवं हा दइय ! दयासमुद्द ! जयसामि ! । किं अवकयमम्हेहिं जं चत्ता एक्कहेलाए ? ॥
वर सविब्भमविलासिणिनहावलीवलणवड्डिओ निच्चं । सो चिहुरभरो भमरोलिसामलो लुंचिओ केण ? ॥
कप्पूरहरचंदणमयणाहिसमुग्गएक्कललियम्मि । वासहरम्मिवि तुंबी कत्थ तए पाविया एसा ? ॥५३॥
दविवारिदारणसहं सहइ करे तुम्ह सजलकरवालं । उचामयदसियाणं एयं पुण पिंछडमजोग्गं ॥
एवंपि पलवमाणो अंतेउरपउरमंतिमाइजणो । सिहावलोइएणवि पलोइओ नेय मणयंपि ॥५४॥
तोहं नरिंद ! समणो कहियं जस्सेरिसं मए चरियं। तो भणइ निवो तं चिय सकयत्थो पुण्णभागी य ॥

गतम्नेन विज्ञातः पूर्वभवः स्मृतं च यत्पठितम् । गतचारित्रावरणो झटिति विरक्तो भवदुःखात् ॥४२॥
कृतपञ्चमुष्टिलोचः श्रमणः परिहृतसकलसावद्यः । वरश्वेताम्बरधारी जातः शरदि जलद इव ॥४३॥
संनिहितदेवतया तस्मिन्समये तस्य नरपतेः । मुनिमार्गदर्शनार्थं समर्पितं तस्मा इदं लिङ्गम् ॥४४॥
पत्रं विमलं कोमलसपक्ष्मलं समयभणितपरिमाणम् । बहुपापरजोहरणं रजोहरणं भव्यमनोहरणम् ॥४५॥
मुखवस्त्रिका तु द्वितीया पात्रादिकानि सप्तान्यानि । इति नवोपधिसनाथो जातः प्रत्येकबुद्धः सः ॥४६॥
एवंरूपं ज्ञात्वोद्घाटितगृहकपाटसंपुटः । सिंहकिशोर इव गुहातो निर्गतः, तं च तथा दृष्ट्वा ॥४७॥
प्रियापाली प्रभणत्यम्ब ! धावतैष युष्मत्प्रभुः । श्वेतपटवेषधार्येकाकी गच्छति गृहात् ॥४८॥
तं श्रुत्वा सहसा प्रधावितः प्रस्खलद्गतिप्रसरः । सकलान्तःपुरलोको विमुक्तपूत्कारकरुणस्वरः ॥४९॥
अति संभ्रमवशस्खलच्चरणरणरणितनूपुररवौघः । वारविलासिनीलोको विलुलितगुरुकुन्तलकलापः ॥५०॥
भणितं च ताभिरेव हा दयित ! दयासमुद्र ! जगत्स्वामिन् ! । किमपकृतमस्माभिर्यत्त्यक्ता एकहेलया ? ॥५१॥
वर सविलासविलासिनीनखावलीवलनवर्धितो नित्यम् । स चिकुरभरो भ्रमरालीश्यामलो लुञ्चितः केन ? ॥
कर्पूरचन्दनमृगनाभिसमुद्गैकललिते । वासगृहेऽपि तुम्बी कुत्र त्वया प्राप्ता ? ॥५३॥
दारणसहो राजते करे तव सजलकरवालः । ऊर्णामयदशानामेतत्पुनः पिच्छमयोग्यम् ॥५४॥
एवमपि प्रलपन्नन्तःपुरप्रचुरमन्त्र्यादिजनः । सिंहावलोकितेनापि प्रलोकितो नैव मनागपि ॥५५॥
तदहं नरेन्द्र ! श्रमणः कथितं यस्येदृशं मया चरितम् । ततो भणति नृपस्त्वमेव कृतार्थः पुण्यभागी च ॥५६॥

इत्तियमित्तेणवि तुज्झ जस्स जाओ मणम्मि निव्वेओ । निव्वेयकारणाइं मएवि बहुयाइं दिट्ठाइं ॥५७॥
तहवि हु अहिययरमहं सामिय ! वट्टेमि पावठाणेसु । ता काऊण पसायं कहेसु मह समुचियं धम्मं ॥
तो मुणिणा से कहिओ धम्मो दुविहोवि, तेण गिहिधम्मो । पडिवन्नो तह सुंदरनंदेहिं अनिहियवयमेगं ॥
अह करिणो वुत्तंतं पुच्छइ राया मुणी भणइ सम्मं । जाणे न किंतु एसो भद्दगभावेण मह पणओ ॥
तो सहयारठिएणं जक्खेणं साहियं जहा एसो । संजायजाइसरणो साहुं दट्ठूण पडिबुद्धो ॥६१॥
पुव्वभवे जं एसो गिहत्थभावे मुणिस्स छत्तधरो । आसि, तओ पहुविरहे मरिऊण करी समुप्पन्नो ॥
विंझगिरिपायमूले गहिओ गयबंधएहिं तुह पासे । विक्किणिओ आणेउं इय सोऊणं ससंवेगं ॥६३॥
मुणिणावि करी भणिओ सम्मत्तं गिण्ह देसविरइं च । तेणवि तहत्ति विहियं रायावि नमंसिउं साहुं ॥
पत्तो गिहम्मि करिणा सह सुंदरनंदसिट्ठिणोवि तहा । नियनियगिहेसु पत्ता कुणंति धम्मं जहागहियं ॥
अह अन्नया य मुणिणो गुणिणो गुणचंदसूरिणो समिणो । उज्जाणएगदेसे समोसढा सुद्धभूमीए ॥६६॥
तव्वंदणत्थमह ते सुंदरनंदा नरेसरेण समं । संपत्ता उज्जाणे वंदिवि भत्तीए उवविट्ठा ॥६७॥
निसुणंति सुद्धधम्मं, अहन्नया सुंदरो पयत्तेण । वंदिवि ते आमंतइ नियगिहे नेइ समगंपि ॥६८॥
जिणपडिमवंदणत्थं पत्तो सूरी सपरियरो तत्थ । वंदेउं जिणपडिमं उवविट्ठो कहइ जिणधम्मं ॥६९॥
तो सुंदरेण भणियं नमिऊणं वत्थपत्तभत्ताणं । गहणाणुग्गहमहं तं करेसु मुणिनाह ! तो सूरी ॥७०॥
तयभिमुहं भणइ इमं सुद्धं वत्थं हवेइ तं चेव । जं दोसविप्पमुक्कं सुणेहि दोसा इमे ते य ॥७१॥

इयन्मात्रेणापि तव यस्य जातो मनसि निर्वेदः । निर्वेदकारणानि मयापि बहूनि दृष्टानि ॥५७॥
तथापि ह्यधिकतरमहं स्वामिन् ! वर्ते पापस्थानेषु । तस्मात्कृत्वा प्रसादं कथय मम समुचितं धर्मम् ॥५८॥
ततो मुनिना तस्मै कथितो धर्मो द्विविधोऽपि, तेन गृहिधर्मः । प्रतिपन्नस्तथा सुन्दरनन्दाभ्यामतिथिव्रतमेकम् ॥
अथ करिणो वृत्तान्तं पृच्छति राजा मुनिर्भणति सम्यक् । जाने न किन्त्वेष भद्रकभावेन मां प्रणतः ॥६०॥
ततः सहकारस्थितेन यक्षेण कथितं यथैषः । संजातजातिस्मरणः साधुं दृष्ट्वा प्रतिबुद्धः ॥६१॥
पूर्वभवे यदेष गृहस्थभावे मुनेश्छत्रधरः । आसीत्, ततः प्रभुविरहे मृत्वा करी समुत्पन्नः ॥६२॥
विन्ध्यगिरिपादमूले गृहीतो गजबन्धकैस्तवपार्श्वे । विक्रीत आनीयेति श्रुत्वा ससंवेगम् ॥६३॥
मुनिनापि करी भणितः सम्यक्त्वं गृहाण देशविरतिं च । तेनापि तथेति विहितं राजापि नमस्यित्वा साधुम् ॥
प्राप्तो गृहे करिणा सह सुन्दरनन्दश्रेष्ठिनावपि तथा । निजनिजगृहयोः प्राप्तौ कुरुतो धर्मं यथागृहीतम् ॥६५॥
अथान्यदा च मुनयो गुणिनो गुणचन्द्रसूरयः शमिनः । उद्यानैकदेशे समवसृताः शुद्धभूमौ ॥६६॥
तद्वन्दनार्थमथ तौ सुन्दरनन्दौ नरेश्वरेण समम् । संप्राप्तावुद्याने वन्दित्वा भक्त्योपविष्टौ ॥६७॥
शृणुतः शुद्धधर्मम्, अथान्यदा सुन्दरः प्रयत्नेन । वन्दित्वा तानामन्त्रयति निजगृहे नयति सममपि ॥६८॥
जिनप्रतिमावन्दनार्थं प्राप्तः सूरिः सपरिकरस्तत्र । वन्दित्वा जिनप्रतिमामुपविष्टः कथयति जिनधर्मम् ॥६९॥
ततः सुन्दरेण भणितं नत्वा वस्त्रपात्रभक्तानाम् । ग्रहणानुग्रहमथ त्वं कुरुष्व मुनिनाथ ! ततः सूरिः ॥७०॥

जं न तयट्ठा वूयं नय किणियं नेय गहियमन्नेहिं । आहडयामिचं वज्जिऊण तं कप्पए वत्थं ॥७२॥
पत्ताईण विसुद्धिं साहेउं गिण्हए जमुवओगि । सो सुंदरोवि तत्तो अणुगमणं कुणइ सूरीणं ॥७३॥
संपत्तो उज्जाणे साहूण विहंजिऊण तं देइ । नंदेण इमं निसुयं बीयदिणे सोवि तं गुरुणो ॥७४॥
इसकारइ नियगेहे मच्छरओ इइ मणम्मि भाविंतो । सुंदरसिट्ठी पुव्विं मच्छरपारेहिं नियोति ॥७५॥
सो अहमो पडिलाहइ जइ गुरुणो वत्थपत्तभत्तेहिं । असमत्थो किं तस्सवि तओ य सो दोयए बहुयं ॥
पायसु लग्गिऊणं गुरुणो मन्नावए जहा एयं । सव्वं चिय घेतव्वं वत्थाई फासुएसणियं ॥७७॥
मज्झुवरि दयं काउं, तेवि हु गिण्हंति तयणुरोहेण । अवियाणियतब्भावा कुणंति गहणेण मत्तो ॥७८॥
जे गिहिणो सुपवित्तिणा मुणिणो पडिलाभयंति भत्तीए । वत्थोसहाइएहिं सव्वत्थवि हुंति ते सुहिणो ॥
धन्नाण धणं धणवंतयाण जिणधम्मधम्मियजणेसु । उवउज्जए अणिथं निचं पिच्छम्मि सुहडेंडं ॥८०॥
नियभुयविढत्तविहवा जे निचं उत्तमाणवि मणम्मि । जणयंति चमक्कारं उयारभावेण ते सुहिणा ॥८१॥
एमाइदेसणं निसुणिऊण उट्ठेइ वंदए सूरिं । नंदो पसाणंदो अणुगमइ य कइवयपयाइं ॥८२॥
मच्छरकलिएण कओ अइयारोच्चिय न तप्फलं पत्तं । तेणं सो संजाओ मरिऊणं धणरसुरेसु ॥८३॥
भवसयभवगहणाइं भमिऊण लद्धमणुयभावो सो । लहिही चरणं नाणं य मोक्खसोक्खंपि हु कमेण ॥

तदभिमुखं भणतादं शुद्धं वस्त्रं भवति सदैव । यद् दोषविप्रयुक्तं शृणु दोषा इमे ते च ॥७१॥
यत् तदर्थं क्रीतं नच क्रीतं नैव गृहीतमन्यैः । आहृतोच्छिन्नं वर्जयित्वा तत्कल्पते वस्त्रम् ॥७२॥
पात्रादीनां विशुद्धिं कथयित्वा गृह्णाति यदुपयोगि । स सुन्दरोऽपि ततोऽनुगमनं करोति सूरीणाम् ॥७३॥
संप्राप्त उद्याने साधून् विभज्य तद्ददाति । नन्देनेदं श्रुतं द्वितीयदिने सोऽपि तान्गुरून् ॥७४॥
इच्छाकारयति निजगेहे मत्सरत इति मनसि भावयन् । सुन्दरश्रेष्ठी पूर्वं सदैवस्वोरिविनोऽपि ॥७५॥
सोऽधमः प्रतिलम्भयति यदि गुरून्वस्त्रपात्रभक्तैः । असमर्थः किं तस्मादपि ततश्च स ददाति बहु ॥७६॥
पादयोर्लगित्वा गुरून्मानयति यथेदम् । सर्वमेव ग्रहीतव्यं वस्त्रादि प्रासुकैषणीयम् ॥७७॥
ममोपरि दयां कृत्वा, तेऽपि हि गृह्णन्ति तदनुरोधेन । अविज्ञाततद्भावा कुर्वन्ति ग्रहणेन मत्तः ॥७८॥
ये गृहिणः शुभविधिना मुनीन्प्रतिलम्भयन्ति भक्त्या । वस्त्रौषधादिभिः सर्वत्रापि भवन्ति ते सुखिनः ॥७९॥
धन्यानां धनं धनवतां जिनधर्मधार्मिकजनेषु । उपयुज्यतेऽनित्यं नित्यं प्रेक्ष्य सुखहेतुः ॥८०॥
निजभुजार्जितविभवा ये नित्यमुत्तमानामपि मनसि । जनयन्ति चमत्कारमुदारभावेन ते पुण्याः ॥८१॥
एवमादिदेशनां श्रुत्वोत्तिष्ठति वन्दते सूरिम् । नन्दः प्रमानन्दोऽनुगच्छति च कतिपयपदानि ॥८२॥
मत्सरकलितेन कृतोऽतिचार एव न तत्फलं प्राप्तम् । तेन स संजातो मृत्वा व्यन्तरसुरेषु ॥८३॥
भवशतभवगहनानि भ्रमित्वा लब्धमनुजभावः सः । लप्स्यते चरणं ज्ञानं च मोक्षसौख्यमपि हि क्रमेण ॥८४॥

---

१. ख. ग. मूर्यं।

सुंदरसेट्ठी य पुणो तेणेव भवेण लद्धवरचरणो । लहिही सासयसोक्खं अव्वाबाहम्मि ठाणम्मि ॥८

॥ इत्यतिथिसंविभागव्रतपञ्चमातिचारे नन्दकथानकं समाप्तम् ॥

॥ तत्समाप्तौ द्वादश व्रतानि समाप्तानि ॥

सुन्दरश्रेष्ठी च पुनस्तेनैव भवेन लब्धवरचरणः । लप्स्यते शाश्वतसौख्यमव्याबाधे स्थाने ॥८९॥

इय पडिवन्नदुवालसवओवि सड्ढो विहीए उवउत्तो । अंते समाहिमरणट्ठयाए संलेहणं कुज्जा ॥१॥
दव्वेणं भावेणं उक्किट्ठ जहन्नया य संलेहा । जह आगमे पसिद्धा कायव्वा सा तहच्चेव ॥२॥
विहिविहियउत्तमट्ठो लद्धट्ठो जो करेइ किल कालं । सो मलयचंदसड्ढोव्व सुरसिरिं लहिवि जाइ सिवं ॥
तथाहि;—

अत्थि इह सुपसिद्धं सिद्धत्थं नाम पुरवरं रम्मं । जत्थ य बंधो कव्वे सरपालीसु य नअन्थ ॥
चिंता य परं धम्मे रागो मुणिपुंगवेसु सुयणे य । वसणं दाणे छेओ विलासिणीअलयघडणासु ॥५॥
संपुण्णकलो पडिपुन्नमंडलो सुयणकुमुयकयहरिसो । तत्थ दरियारितमभरो राया रायव्व महसेणो ॥६॥
पाउसमसिरिव्व उन्नयपओहरा महुसिरिव्व सस्सवणा । सरयसिरिव्व पसस्सा भज्जा तस्सत्थि पउमई ॥
तह सरिसवओ मित्तो मित्तो इव विहियकमलउल्लासो । नामेण मलयचंदो कयप्पमाणो य सव्वत्थ ॥८॥
अह कइयावि हु राया संपत्तो वाहियालिभूमीए । मलयचंदेण समगं तत्थ य ते दोवि रहसेण ॥९॥
पवणंजयपवणासणनामेसु तुरंगमेसु आरूढा । वाहिज्जंता अस्संदमेण वाहिंति ते तुरए ॥१०॥
ता जाव पहरमेगं तो ते कोवेण उप्पहपवन्ना । तुरियतुरियं वहंता संपत्ता वणनिगुंजम्मि ॥११॥
छुहाए ताण लग्गं सेन्नं सव्वंपि ताव जाव सिमं । तण्हाछुहाकिलंते परिभंते ते ठियं पच्छा ॥१२॥
दीहरलंघणाओ रविनावेणं किलामियसरीरा । तुरयावि परिस्संता अइचडणं काउमारद्धा ॥१३॥
तो उत्तरिया ते दोवि तक्खणं निवडिया तुरंगावि । नियपयहणे चुक्का मुक्का पाणेहिं इय मुणिउं ॥१४॥

इति प्रतिपन्नद्वादशव्रतोऽपि श्राद्धो विधिनोपयुक्तः । अन्ते समाधिमरणार्थं संलेखनां कुर्यात् ॥१॥
द्रव्येण भावेनोत्कृष्टा जघन्या च संलेखना । यथागमे प्रसिद्धा कर्तव्या सा तथैव ॥२॥
विधिविहितोत्तमार्थो लब्धार्थो य. करोति किल कालम् । स मलयचन्द्रश्राद्ध इव सुरश्रियं लब्ध्वा याति शिवम् ॥
अस्तीह सुप्रसिद्धं सिद्धार्थं नाम पुरवरं रम्यम् । यत्र च बन्धः काव्ये सरःपालीषु च नान्यत्र ॥४॥
चिन्ता च परं धर्मे रागो मुनिपुङ्गवेषु सुजने च । व्यसनं दाने छेको विलासिन्यलकघटनासु ॥५॥
संपूर्णकलः परिपूर्णमण्डल. सुजनकुमुदकृतहर्षः । तत्र दीर्णारितमोभरो राजा राजेव महासेनः ॥६॥
प्रावृट्श्रीरिवोन्नतपयोधरा मधुश्रीरिव सश्रवणा (सस्यवना) । शरच्छ्रीरिव प्रशस्या भार्या तस्यास्ति पद्मावती ॥
तथा सदृशवया मित्रं मित्र इव विहितकमलोल्लासः । नाम्ना मलयचन्द्रः कृतप्रमाणश्च सर्वत्र ॥८॥
अथ कदापि खलु राजा संप्राप्तो वाह्यालीभूमौ । मलयचन्द्रेण समं तत्र च तौ द्वावपि रभसेन ॥९॥
पवनञ्जयपवनाशननाम्नोस्तुरङ्गमयोरारूढौ । वाह्यमानावश्वदमेन वाहयन्तौ तुरगौ ॥१०॥
यावत्प्रहरमेकं ततस्तौ कोपेनोत्पथप्रपन्नौ । त्वरितत्वरितं वहन्तौ संप्राप्तौ वननिकुञ्जे ॥११॥
क्षुधया तयोर्लग्नं सैन्यं सर्वमपि तावद्यावत्सीमानम् । तृष्णाक्षुत्क्लान्ते परिश्रान्ते तस्थितं पश्चात् ॥१२॥
दीर्घप्लवनाद्रवितापेन क्लमितशरीरौ । तुरगावपि परिश्रान्तौ स्वलनं कर्तुमारब्धौ ॥१३॥
ततोऽवतीर्णौ तौ द्वावपि तत्क्षणं निपतितौ तुरगावपि । निजपदभ्रष्टौ मुक्तौ प्राणैरिति ज्ञात्वा ॥१४॥

तण्हाउरेण रन्ना भणिओ मित्तो जहा गवेसेह । कत्थवि जलं सुविमलं तो मित्तो तं गवेसेउं ॥१५॥
जा जाइ थेवमग्गं मग्गंतो पाणियं ता सुणेइ । सजलजलवाहगलगज्जिगहिरवाणिं मणुस्सस्स ॥१६॥
तो तयणुसारओ जाइ जाव ता पिच्छए मुणिं एगं । सुहथंडिलोवविट्ठं हरिनउलाईहिं परियरियं ॥१७॥
सज्झायंतं महुरज्झुणीए तो नमिवि भणइ तयभिमुहं । भयवं ! कारुणिय ! कहेसु मज्झ इह किंपि जलठाणं ।
तुरयावहरियमहसेणनरवई जेण चिट्ठइ किलंतो । तण्हाइ वणनिगुंजे, जा देइ न उत्तरं साहू ॥१९॥
संजायजाइसरणा रन्नो नामस्स सवणओ यावि । एगा हरिणी दिट्ठीए सन्निउं नेइ तं समगं ॥२०॥
तप्पट्ठीए लग्गो सोवि गओ जाव पल्ललं तत्थ । पोमिणिवत्तसुसंठियपुडयं भरिऊण नीरस्स ॥२१॥
पत्तो हरिणीए समं रन्नो पासम्मि पाइओ नीरं । राया पुच्छइ मित्तं का एसा कहसु मह हरिणी ? ॥२२॥
सो भणइ मुणिसयासे दिट्ठा एसा, ममावि एईए । दंसियमेयं सलिलं करुणारसरसियहियाए ॥२३॥
इय सोऊणं हरिणीए सह निवो जाइ मुणिसयासम्मि । वंदेइ भत्तिजुत्तो मुणीवि तं धम्मलाभेण ॥२४॥
आणंदेउं दिसई से जिणधम्मं दुभेयमवि सोवि । निसुणेइ पयत्तेणं हरिणीमित्तेहिं संजुत्तो ॥२५॥
तो पत्थावे पुच्छइ राया तं मुणिवरं मिगीवि इमा । कह मज्झ पणयभावं दंसइ पसिऊण साहेसु ॥२६॥
अवहिन्नाणेण तओ नाऊणं मुणिवरो कहइ सव्वं । पुव्वभवे हरिणीए निवस्स पुण तब्भवं चेव ॥२७॥
तद्यथा;—
आसि इमा तुह घरिणी सरणी पणनेहसलिलभरभरिया । तुहमणमणोरमारामकामकंकेल्लिसाहिस्स ॥२८॥

तृष्णातुरेण राज्ञा भणितं मित्रं यथा गवेषयत । कुत्रापि जलं सुविमलं ततो मित्र तद् गवेषयितुम् ॥१५॥
यावद्याति स्तोकमार्गं मार्गयन् पानीयं तावत् शृणोति । सजलजलवाहगलगर्जिगभीरवाणीं मनुष्यस्य ॥१६॥
ततस्तदनुसारतो याति यावत्तावत्पश्यति मुनिमेकम् । शुभस्थण्डिलोपविष्टं हरिनकुलादिभिः परिकरितम् ॥
स्वाध्यायन्तं मधुरध्वनिना ततो नत्वा भणति तदभिमुखम् । भगवन्कारुणिक ! कथय ममेह किमपि जलस्थानम् ॥
तुरगापहृतमहासेननरपतिर्येन तिष्ठति क्लान्तः । तृष्णया वननिकुञ्जे, यावद् ददाति नोत्तरं साधुः ॥१९॥
संजातजातिस्मरणा राज्ञो नाम्नः श्रवणतश्चापि । एका हरिणी दृष्ट्या संज्ञाय नयति तं समम् ॥२०॥
तत्पृष्ठे लग्नः सोऽपि गतो यावत्पल्वलं तत्र । पद्मिनीपत्रसुसंस्थितपुटं भृत्वा नीरस्य ॥२१॥
प्राप्तो हरिण्या समं राज्ञः पार्श्वे पायितो नीरम् । राजा पृच्छति मित्रं कैषा कथय मा हरिणी ॥२२॥
स भणति मुनिसकाशे दृष्टैषा, ममाप्येतया । दर्शितमेतत्सलिलं करुणारसरसिकहृदयया ॥२३॥
इति श्रुत्वा हरिण्या सह नृपो याति मुनिसकाशे । वन्दते भक्तियुक्तो मुनिरपि तं धर्मलाभेन ॥२४॥
आनन्द्य दिशति तस्मै जिनधर्मं द्विभेदमपि सोऽपि । शृणोति प्रयत्नेन हरिणीमित्राभ्यां संयुक्त ॥२५॥
ततः प्रस्तावे पृच्छति राजा तं मुनिवरं मृगयपीयम् । कथं मम प्रणयभावं दर्शयति प्रसद्य कथय ॥२६॥
अवधिज्ञानेन ततो ज्ञात्वा मुनिवरः कथयति सर्वम् । पूर्वभवं हरिण्या नृपस्य पुनस्तद्भवमेव ॥२७॥
[illegible] तव गृहिणी सरणिः प्रणयस्नेहसलिलभरभृता । त्वन्मनोमनोरमारामकामकङ्केल्लिशालिन ॥२८॥

सुंदरीनामेण कन्नगा तीए बालभवणम्मि । नेहपरिवस हेउं विज्जाहिणी आणिया तुमए ॥२९॥
तीए समं रममेगं गमिऊण विरहिया तओ एसा । उववणमज्झम्मि गया चितेउमिमं समारद्धा ॥३०॥
पियसंगकारणाइं सव्वाइं वि हुंति एत्थ दुक्खाइं । जो जीए न संजाओ सा महिला सुत्थिया निच्चं ॥
एत्थ सा नत्थि कुमारसमणीओ मयविप्पसाराओ । जासिमवमाणमूले विसयसुहे नो मई जाया ॥३२॥
किं पिम्मं को य पिओ को विरहो केरिसी विसयतण्हा । एयमपुव्वं जासिं णमो णमो ताण समणीणं ॥
ताणं सुलद्धं जीयं जाइं गरलाविए सणुवुद्दारे । दाहभया इव न कयं मयणेण पयं मणागंपि ॥३४॥
धन्ना सा पुन्नभायणं जीए नत्थि पियसंगो । वणवसिराणवि निच्चं आवइ निद्दासुहं ताण ॥३५॥
न जाओ हियए पुहई भमंताण वल्लहो कोइ । सुहियाण सव्वकालं नमो नमो ताण रमणीण ॥
रिच्च ।
...गोलिरजलनिहिउत्तुंगतरंगसंगम्म । अणुहरइ नवरि ससिणो पेम्मं तरलत्तणगुणेण ॥३७॥
...परोक्खं सुहमसुहं गोयरं महाणं च । जाणंति जे वियड्ढा पेम्मगईए जडा तेवि ॥३८॥
कथाहि ;—
...निविडवियडनेहं विहडंतेणं सहसि रे दिव्व ! । किं पाव ! पाविय ते अमयरसे खेविउं गरलं ? ॥३९॥
...निस्सरदुक्खसूयगवयणाइं मुहुं मुहुं पयंपंती । हियये फुडिऊण मया ईसाए विनडिया वराई ॥४०॥
...आणवसेणं जाया हरिणी इहेव पईए । तुहनामायन्नणओ जाईसरणं समुप्पन्नं ॥४१॥
...पोउं भणइ निवो जइ कहियं नाह ! तह इमं सव्वं । किंतु इमं मह पावं जह छिज्जइ कुणसु तमुवायं ॥

...सुंदरीनाम्न्यात्मन्यहा कन्या बालभवने । स्नेहपरीवशहेतोर्विद्याधिन्यानीता त्वया ॥२९॥
...या समं क्षणमेकं गमयित्वा विरहिता तत एषा । उपवनमध्ये गता चिन्तयितुमिदं समारब्धा ॥३०॥
...प्रियसङ्गकारणानि सर्वाण्यपि भवन्त्यत्र दुःखानि । स यस्या न संजातः सा महिला सुस्थिता नित्यम् ॥३१॥
...न्यास्ता मन्ये कुमारश्रमणीः शमितशापाः । यासामपमानमूले विषयसुखे नो मतिर्जाता ॥३२॥
...किं प्रेम को वा प्रियः को विरहः कीदृशी विषयतृष्णा । एतदपूर्वं यासां नमो नमस्ताभ्यः श्रमणीभ्यः ॥३३॥
...तासां सुलब्धं जीवितं यासां गरलापिते समुद्धारे । दाहभयादिव न कृतं मदनेन पदं मनागपि ॥३४॥
...व धन्या सा पुण्यभाजनं यस्या नास्ति प्रियसङ्गः । वनवासिनीनामपि नित्यमायाति निद्रासुखं तासाम् ॥
...तासां न जातो हृदये पृथिवीं भ्रमन्तीनां वल्लभः कश्चित् । सुखिताभ्यः सर्वकालं नमो नमस्ताभ्यो रमणीभ्यः ॥
...पवनान्दोलितजलनिधितरङ्गतरङ्गसङ्गमस्य । अनुहरते केवलं शशिनं प्रेम तरलत्वगुणेन ॥३७॥
...प्रत्यक्षं परोक्षं शुभमशुभं गोचरं महतां च । जानन्ति ये विदग्धाः प्रेमगतौ जडास्तेऽपि ॥३८॥
...निविडविकटस्नेहं विघटयमानेन शक्यते रे दैव ! । किं पाप ! प्राप्ते त्वयाऽमृतरसे क्षिप्त्वा गरलम् ? ॥३९॥
...तीक्ष्णदुःखसूचकवचनानि मुहुर्मुहुः प्रजल्पन्ती । हृदयं स्फोटयित्वा मृतेर्ष्यया विनटिता वराकी ॥४०॥
...र्ध्यानवशेन जाता हरिणीहैवैतस्याः । त्वन्नामाकर्णनतो जातिस्मरणं समुत्पन्नम् ॥४१॥

भणइ मुणीवि उवाओ जिणधम्मो चेव सो य पुण दुविहो । जइसावयभेएण पढमो दसहा खमाईओ ॥४३॥
बारसहा दुइओ पुण सम्मत्ताई जिणेहिं निद्दिट्ठो । एगविहं तह सम्मं जीवाइपयत्थसद्दहणं ॥४४॥
अह दव्वभावभेया निच्छयववहारओ य तं दुविहं । अहिगमनिसग्गरूवं पोग्गलपरिणामओ तिविहं ॥४५॥
अह इत्थं वा तिविहं खइयं खाओवसमियं च उवसमियं । अहवा कारगरोयगदीवगभेयाउ तं तिविहं ॥४६॥
सासायणेण चउहा वेयगपक्खेवओ उ पंचविहं । निस्सग्गाई दसहा पन्नवणाए जओ भणियं ॥४७॥
निस्सग्गुवएसरुई आणरुई सुत्तबीयरुई चेव । अभिगमवित्थाररुई किरियासंखेवधम्मरुई ॥४८॥
इय सम्मत्तं कहियं सवित्थरं साहुणा नरवरस्स । संलेहणावसाणो कहिओ पच्छा य गिहिधम्मो ॥४९॥
तो सविसेसं साहू पुट्ठो रन्ना जहा कहह मज्झ । संलेहणासरूवं तो साहू से कहइ एवं ॥५०॥
उक्कोसा संलेहा बारस वरिसाइं तत्थ चउवरिसा । छट्ठाइतवो किच्चा पारइ पडिपुन्नविगईहिं ॥५१॥
बीयचउक्केवि तवं तहेव नवरं न भुंजए विगइं । वरिसदुगं एगंतरआयंबिलपारणं कुज्जा ॥५२॥
एक्कारसवरिसाइमछक्के मज्झिमतवं तओ भुंजे । परिमियआयंबिलयं दुइछक्के अट्ठमाइतवं ॥५३॥
आयंबिलपारणयं कुणइ जहिच्छं तओ य बारसमं । आयंबिलेण वरिसं नवरं पज्जंतचउमासे ॥५४॥
एगंतरियं कुज्जा तिल्लेणंकुसकए उ मा वयणं । पक्खेणं मोलिज्जा इइ उक्कोसा हु संलेहा ॥५५॥
छम्मासिया जहन्ना पुण संलेहा हवेइ उभयत्थ । पत्तेयं पन्नत्ता पंचइयारा, इमे ते य ॥५६॥

इति श्रुत्वा भणति नृपो यथा कथितं नाथ! तथेदं सर्वम् । किन्त्विदं मम पापं यथा भ्रश्यति कुरु तदुपायम्॥
भणति मुनिरप्युपायो जिनधर्म एव स च पुनर्द्विविधः । यतिश्रावकभेदेन प्रथमो दशधा क्षमादिकः ॥४३॥
द्वादशधा द्वितीयः पुनः सम्यक्त्वादिर्जिनैर्निर्दिष्टः । एकविधं तथा सम्यक्त्वं जीवादिपदार्थश्रद्धानम् ॥४४॥
अथ द्रव्यभावभेदान्निश्चयव्यवहारतश्च तद् द्विविधम् । अधिगमनिसर्गरूपं पुद्गलपरिणामतस्त्रिविधम् ॥४५॥
अथेत्थं वा त्रिविधं क्षायिकं क्षायोपशमिकं चौपशमिकम् । अथवा कारकरोचकदीपकभेदात्तत्त्रिविधम् ॥४६॥
सास्वादनेन चतुर्धा वेदकप्रक्षेपतस्तु पञ्चविधम् । नैसर्गादि दशधा प्रज्ञापनायां यतो भणितम् ॥४७॥
निसर्गोपदेशरुचिराज्ञारुचिः सूत्रबीजरुची एव । अभिगमविस्ताररुची क्रियासंक्षेपधर्मरुचयः ॥४८॥
इति सम्यक्त्वं कथितं सविस्तरं साधुना नरवराय । संलेखनावसानः कथितः पश्चाच्च गृहिधर्मः ॥४९॥
ततः सविशेषं साधुः पृष्टो राज्ञा यथा कथयत मम । संलेखनास्वरूपं ततः साधुस्तस्मै कथयत्येवम् ॥५०॥
उत्कृष्टा संलेखना द्वादश वर्षाणि तत्र चतुर्वर्षीम् । षष्ठादितपः कृत्वा पारयेत्परिपूर्णविकृतिभिः ॥५१॥
द्वितीयचतुष्केऽपि तपस्तथैव केवलं न भुङ्क्ते विकृतिम् । वर्षद्विकमेकान्तराचाम्लपारणं कुर्यात् ॥५२॥
एकादशवर्षादिमषट्के मध्यमतपस्ततो भुङ्क्ते । परिमिताचाम्लं द्वितीयषट्केऽष्टमादितपः ॥५३॥
आचाम्लपारणं करोति यथेच्छं तपश्च द्वादशम् । आचाम्लेन वर्षं किन्तु पर्यन्तचतुर्मास्याम् ॥५४॥
एकान्तरितं कुर्यात्तैलेनाङ्कुशकृते तु मा वदनम् । पक्षेण मोचयेदित्युत्कृष्टा खलु संलेखना ॥५५॥
षाण्मासिकी जघन्या पुनः संलेखना भवत्युभयत्र । प्रत्येकं प्रज्ञप्ताः पञ्चातिचारा इमे ते च ॥५६॥

इहलोगपारलोइयजीवियपंचत्तभोगसंसाए । करणेण हवंति फुडं कयसंलेहस्स मणुयस्स ॥५७॥
तत्थिहलोगासंसाकरणं तं हवइ जमिहलोगम्मि । सिट्ठी अमच्चरूवो चक्की व हविज्ज इय चिंता ॥५८॥
परलोगासंसा पुण एसा जमहं हविज्ज सुरनाहो । अह सक्कसमाणिड्ढी गेविज्जसुरो व इय चिंता ॥
जीयासंसा य इमा जं कयणसणोवि दीहजीवित्तं । अहिलसइ जणपसंसं सोउं दट्ठुं च पूयाइं ॥६०॥
मरणासंसा य इमा जं कयणसणो मरणीहए सिग्घं । मरणं छुहाकिलंतो दुक्खेहिं पीडिओ बाढं ॥६१॥
भोगासंसा य इमा जं कयणसणो तवप्पभावेणं । देवाणं चक्कीण व इच्छइ भोए परभवम्मि ॥६२॥
इय पंचवि अइयारा वज्जेयव्वा पमायरहिएहिं । पडिवन्नअणसणेहिं परमपयं गंतुकामेहिं ॥६३॥
इय सोऊणं महसेणनिवइणा मलयचंदसहिएण । बारसविहगिहिधम्मो सम्मत्तेणं समं गहिओ ॥६४॥
हरिणीए देसविरई सम्मत्तेणं समन्निया गहिया । मरिउं कमेण जाही सोहम्मे सा, तओ सिद्धं ॥६५॥
सव्वत्थ निवपउत्तिं गवेसमाणं तहिं समणुरत्तं । महसेणनिवोवि तओ नमिऊण मुणिं समित्तोवि ॥६६॥
पत्तो गिहम्मि तत्थय पालइ सावयवयाइं अपमत्तो । मलयचंदेण सद्धिं पवयणउच्छप्पणापुव्वं ॥६७॥
अह अन्नयाभिभूओ रोगेहिं मलयचंदसड्ढो सो । अहिलसइ अणसणविहिं तो राया आगओ तस्स ॥
पडिजागरणनिमित्तं भणिओ तेणावि नरवई एवं । गुरुरोगसंगभंगुरगत्तो हं संपयं जाओ ॥६९॥
ता जइ तुज्झ अणुन्ना हवेइ ता अणसणं करेमि तओ । राया भणेइ नेवं अज्जवि सज्झं सुवेज्जाणं ॥
तुह देहं निस्संदेहमेव पउणं कराविस्सामि । तो भणइ मलयचंदो नरवइणो अभिमुहं एवं ॥७१॥

ऐहलौकिकपारलौकिकजीवितपञ्चत्वभोगाशंसायाः । करणेन भवन्ति स्फुटं कृतसंलेखनस्य मनुजस्य ॥५७॥
तत्रैहलोकाशंसाकरणं तद् भवति यदिहलोके । श्रेष्ठ्यमात्यरूपश्चक्री वा भवेयमिति चिन्ता ॥५८॥
परलोकाशंसा पुनरेषा यदहं भवेयं सुरनाथः । अथ शक्रसमानर्द्धिर्ग्रैवेयकसुरो वेति चिन्ता ॥५९॥
जीविताशंसा चेयं यत्कृतानशनोऽपि दीर्घजीवित्वम् । अभिलषति जनप्रशंसां श्रुत्वा दृष्ट्वा च पूजादि ॥६०॥
मरणाशंसा चेयं यत्कृतानशनः समीहते शीघ्रम् । मरणं क्षुत्क्लान्तो दुःखैः पीडितो बाढम् ॥६१॥
भोगाशंसा चेयं यत्कृतानशनस्तपःप्रभावेण । देवानां चक्रिणां चेच्छति भोगान् परभवे ॥६२॥
इति पञ्चाप्यतिचारा वर्जयितव्याः प्रमादरहितैः । प्रतिपन्नानशनैः परमपदं गन्तुकामैः ॥६३॥
इति श्रुत्वा महासेननृपतिना मलयचन्द्रसहितेन । द्वादशविधगृहिधर्मः सम्यक्त्वेन समं गृहीतः ॥६४॥
हरिण्या देशविरतिः सम्यक्त्वेन समन्विता गृहीता । मृत्वा क्रमेण यास्यति सौधर्मे सा, ततः सेत्स्यति ॥६५॥
सर्वत्र नृपप्रवृत्तिं गवेषयत्तत्र समनुप्राप्तम् । महासेननृपोऽपि ततो नत्वा मुनिं समित्रोऽपि ॥६६॥
प्राप्तो गृहे तत्र च पालयति श्रावकव्रतान्यप्रमत्तः । मलयचन्द्रेण सार्धं प्रवचनोत्सर्पणापूर्वम् ॥६७॥
अथान्यदाभिभूतो रोगैर्मलयचन्द्रश्राद्धः सः । अभिलषत्यनशनविधिं ततो, राजाऽऽगतस्तस्य ॥६८॥
प्रतिजागरणनिमित्तं भणितस्तेनापि नरपतिरेवम् । गुरुरोगसङ्गभङ्गुरगात्रोऽहं सांप्रतं जातः ॥६९॥
तस्माद्यदि तवानुज्ञा भवति तदाऽनशनं करोमि ततः । राजा भणति नैवमद्यापि साध्यं सुवैद्यानाम् ॥७०॥

जइ दुलहं मणुयत्तं जिणिंदवयणाइयं च सामग्गिं । लद्धुं पुरिसेण सया जइयव्वं सिवसुहनिमित्तं ॥
किञ्च;—
जं अज्ज सुहं भविणो संभरणीयं तयं भवे कल्ले । मग्गंति निरुवसग्गं अपवग्गसुहं बुहा तेण ॥७३॥
सामन्नेणं सम्मत्तमाईओणुट्ठिओ मए धम्मो । संपइ अणसणविहिणा देहमहं चइउमिच्छामि ॥७४॥
जं गलइ पइक्खणं चिय बलवीरियं मई सुई य आउं च । अंजलिगयंव सलिलं रोगावाहाए मह नाह ! ॥७५॥
अपरं च ।
सुचिरं चिन्ना भोगा जाया लच्छीवि तुह पसाएण । बहुलालियंपि देहं कयावि एमेव मोत्तव्वं ॥७६॥
एवं जंपंताणं ताणं गयणेण आगओ साहू । सो चारणमुणिचंदो जस्स सयासम्मि गिहिधम्मो ॥७७॥
पत्तो पुव्विं तत्तो तं दट्ठुं भणइ नरवरो एवं । अहह अणब्भा वुट्ठी संजाया अज्ज पुण्णेहिं ॥७८॥
वंदइ य भत्तिपुव्वं नेइ तओ मलयचंदपासम्मि । सोवि विणएण नमिउं संथुइवयणं भणइ एवं ॥७९॥
निक्कारणकरुणारसतरंगिणीगिरिगिरिंद ! मुणिनाह ! । पडिवन्नमहव्वयभारधरणधोरेय ! तुह नमिमो ॥
मह पुव्वसुकयपेरिएहिं तुम्हेहिं कयमिहागमणं । कुणह पसायं संपइ अणसणदाणेण मह नाह ! ॥८१॥
भणइ मुणी तुह समयं नाऊण समागओ इह अहंपि । ता अणसणं पवज्जसु तेण पवन्नं तयं विहिणा ॥
पणमइयारविसुद्धं परिपालेऊण तं समाहीए । सो मलयचंदसड्ढो उववन्नो बंभलोयम्मि ॥८३॥
रायावि कुणइ सोयं मरणे मित्तस्स धम्मबंधुस्स । तो मुणिणा सो भणिओ मा नरवर ! कुणसु तं खेयं ॥

तव देहं निस्सन्देहमेव प्रगुणं करिष्यामि । ततो भणति मलयचन्द्रो नृपतेरभिमुखमेवम् ॥७१॥
यथा दुर्लभं मनुजत्वं जिनेन्द्रवचनादिकां च सामग्रीम् । लब्ध्वा पुरुषेण सदा यतितव्यं शिवसुखनिमित्तम् ॥
यदद्य सुखं भविनः स्मरणीयं तद् भवेत्कल्ये । मार्गन्ति निरुपसर्गमपवर्गसुखं बुधास्तेन ॥७३॥
सामान्येन सम्यक्त्वादिकोऽनुष्ठितो मया धर्मः । संप्रत्यनशनविधिना देहमहं त्यक्तुमिच्छामि ॥७४॥
यद्गलति प्रतिक्षणमेव बलवीर्यं मतिः श्रुतिश्चायुश्च । अञ्जलिगतमिव सलिलं रोगाबाधया मम नाथ ! ॥७५॥
सुचिरं चीर्णा भोगा जाता लक्ष्मीरपि तव प्रसादेन । बहुलालितोऽपि देहः कदाचिदेवमेव मोक्तव्यः ॥७६॥
एवं जल्पतोस्तयोर्गगनेनागतः साधुः । स चारणमुनिचन्द्रो यस्य सकाशे गृहिधर्मः ॥७७॥
प्राप्तः पूर्वं ततस्तं दृष्ट्वा भणति नरवर एवम् । अहहानभ्रा वृष्टिः संजाताद्य पुण्यैः ॥७८॥
वन्दते च भक्तिपूर्वं नयति ततो मलयचन्द्रपार्श्वे । सोऽपि विनयेन नत्वा संस्तुतिवचनं भणत्येवम् ॥७९॥
निष्कारणकरुणारसतरङ्गिणीगिरिगिरीन्द्र ! मुनिनाथ ! । प्रतिपन्नमहाव्रतभारधरणधौरेय ! तुभ्यं नमामः ॥८०॥
मत्पूर्वसुकृतप्रेरितैर्युष्माभिः कृतमिहागमनम् । कुरुत प्रसादं संप्रत्यनशनदानेन मम नाथ ! ॥८१॥
भणति मुनिस्तव समयं ज्ञात्वा समागत इहाहमपि । तस्मादनशनं प्रपद्यस्व तेन प्रपन्नं तद्विधिना ॥८२॥
पञ्चातिचारविशुद्धं परिपाल्य तं समाधिना । स मलयचन्द्रश्राद्ध उत्पन्नो ब्रह्मलोके ॥८३॥
राजापि करोति शोकं मरणे मित्रस्य धर्मबन्धोः । ततो मुनिना स भणितो मा नरवर ! कुरु तं खेदम् ॥

यतः,

जेन जरायणुहत्थो वाहिसयविइन्नसायगो सहसा। माणुसमिगे वहंतो विहिवाहो वारिउमसक्को ॥८५॥

किञ्च।

गम्भपभिइमावीइसलिलच्छेए सरंव सूसंतं। अणुसमयं मरमाणे जीयंति जणो कहं भणइ! ॥ ८६ ॥

तथा।

संन्थियाण परलोयमेगमन्थेण मत्थियाणंव। जइ तत्थ कोइ पुरओ वचइ किं तस्स सोएण? ॥८७॥

जह वा लुणाइ सस्साइं कासवो परिणयाइं छित्तम्मि। तह भूयाइं कयंतो वत्थुसहावो इमो तम्हा ॥८८॥

परं च।

जइ ताव मच्चुसुहडो सच्छंदो सुरवरेसु वियरेइ। अच्चंतमभावोवि य जत्थ जरारोगवाहीणं ॥८९॥

ता इह वाहिजरारोगसोगयत्थम्मि मणुयलोयम्मि। मच्चुस्स सो पमाओ जं जियइ नरो निमेसंपि॥९०॥

ता मा अधीरजणसेवियस्स सोयस्स देसु अवगासं। न हु मच्चुदाढलीढं इंदोवि पहू नियत्तेउं ॥९१॥

इच्चाइदेसणाए सोयं उत्तारिऊण नरवइणो। पडिबोहिवि भव्वजणं साहू विहरेइ अन्नत्थ ॥९२॥

रायावि कुणइ धम्मं सुइरं अह रयणिचरिमजामम्मि। पासइ कयावि सुत्तो महत्थमेयं महासुमिणं॥९३॥

जह एगो कोवि तरू गुरुविसहरवेढिओ तहा जिन्नो। साहाचउक्ककलिओ मूले बहुसावयाइन्ने ॥९४॥

उब्भडपवणपकंपणकडुकडयडसद्दमावहंतीए। तस्स य साहाए अहं एगाए कहवि लग्गुम्हि ॥९५॥

तत्थ दूरपसारियदाढाविकरालआणणो दुट्ठो। पंचाणणो वियंभइ मं निवडंतं समीहंतो ॥९६॥

ता य कहंपिहु कोवि आगओ तत्थ सरहसो सरहो। तं दट्ठूणं कत्थवि नट्ठो पंचाणणो दुट्ठो ॥९७॥

जराधनुर्हस्तो व्याधिशतवितीर्णसायकः सहसा। मानुषमृगान् घ्नन् विधिव्याधो वारयितुमशक्यः ॥

गर्भप्रभृत्यावीचिसलिलच्छेदे सर इव शुष्यन्। अनुसमय म्रियमाणे जीवितमिति जनः कथं भणति? ॥८६॥

संप्रस्थितानां परलोकमेकसार्थेन सार्थिकानामिव। यदि तत्र कश्चित्पुरतो व्रजति किं तस्य शोकेन? ॥८७॥

यथा वा लुनाति सस्यानि कर्षकः परिणतानि क्षेत्रे। तथा भूतानि कृतान्तः वस्तुस्वभावोऽयं तस्मात् ॥८८॥

यदि तावन्मृत्युसुभटः स्वच्छन्दः सुरवरेषु विचरति। अत्यन्तमभावोऽपि च यत्र जरारोगव्याधीनाम् ॥८९॥

तदेह व्याधिजरारोगशोकग्रस्ते मनुजलोके। मृत्योः स प्रमादो यज्जीवति नरो निमेषमपि ॥९०॥

तस्मान्माऽधीरजनसेवितस्य शोकस्य देह्यवकाशम्। न हि मृत्युदंष्ट्रालीढमिन्द्रोऽपि प्रभुर्निवर्तयितुम् ॥९१॥

इत्यादिदेशनया शोकमुत्तार्य नरपतेः। प्रतिबोध्य भव्यजनं साधुर्विहरत्यन्यत्र ॥९२॥

राजापि करोति धर्मं सुचिरमथ रजनिचरमयामे। पश्यति कदापि सुप्तो महार्थमेतं महास्वप्नम्॥९३॥

यथैकः कोऽपि तरुर्गुरुविषधरवेष्टितस्तथा जीर्णः। शाखाचतुष्ककलितो मूले बहुश्वापदाकीर्णः ॥९४॥

उद्भटपवनप्रकम्पनकटुकटकटशब्दमावहन्त्याम्। तस्य च शाखायामहमेकस्यां कथमपि लग्नोऽस्मि ॥९५॥

तत्रो दूरप्रसारितदंष्ट्राविकरालाननो दुष्टः। पञ्चाननो विजृम्भते मां निपतन्तं समीहमानः ॥९६॥

तत्तो विम्हइयमणो पुरो पलोएइ जाव पडिबुद्धो । ताव न किंपि हु पासइ तो चिंतइ सुमिणमेयंति ॥९८॥
तत्तो कयकायव्वो पहायसमए नमित्तु जिणनाहं । अत्थाणे उवइट्ठो महसेणनराहिवो तत्थ ॥९९॥
वाहरइ सुमिणपरमत्थजाणए मुणियसयलसत्थत्थे । तेवि हु मंतं भणिऊण उचियठाणम्मि निवसंति ॥१००॥
ताणं च पुरो साहइ पुव्वुत्तं सुमिणयं नरिंदोवि । तेवि हु भणंति विसमं सुमिणं एयं जओ भणियं ॥
आरोहणं तरूणं सुपसत्थं दंसणं तु तुरयाणं । दट्ठं तहेव हिट्ठा विवरियवयणस्स सीहस्स ॥१०२॥
सो पुण सरहो कोवि हु न मुणिज्जइ देव ! जेण सीहोवि । वित्तासिओ सुदूरं सुमिणगमेयं तओ विसमं ॥
अविसयमम्हमईणं मुणिही एयं तु सुयधरो कोवि । तो राया परिभावइ किमत्थि सूरी इहं कोवि ॥१०४॥
इत्थंतरम्मि करकलियकुमुयमालापहिट्ठहियया य । उज्जाणपालिया नमिवि नरवइं विन्नवइ एवं ॥१०५॥
इह देव ! तवुज्जाणे समोसढो समयसायरो सूरी । बहुसीससंपरिवुडो चउनाणी लद्धिसंपन्नो ॥१०६॥
तं सोऊणं तीसे दाऊणं पारितोसियं दाणं । गच्छइ तत्थुज्जाणे सुमिणविऊहिं समं राया ॥१०७॥
नमिउं सूरिं साहइ पत्थावे सुमिणगं जहादिट्ठं । तस्सुवयारं नाउं साहइ सूरीवि तस्स फलं ॥१०८॥
जह रुक्खो संसारो साहा पुण गइचउक्कठाणीया । विसहरसरिसा विसया बहुसावयसंनिभा रोगा॥१०९॥
पवणो य पुव्वकम्मं साहाए जीए कहवि तं लग्गो । सा पुण मणुयगइच्चिय हिट्ठा तीए उ जं सीहो॥११०॥
सो मच्चू निवडंतं तुमं समीहेइ माणुसगईए । इत्थंतरम्मि जं पुण समागओ तत्थ सरहोवि ॥१११॥

इतश्च कथमपि हि कोऽप्यागतस्तत्र सरभसः शरभः । तं दृष्ट्वा कुत्रापि नष्टः पञ्चाननो दुष्टः ॥९७॥
ततो विस्मयितमनाः पुरः प्रलोकते यावत्प्रतिबुद्धः । तावन्न किमपि हि पश्यति ततश्चिन्तयति स्वप्नमेतमिति।
ततः कृतकर्तव्यः प्रभातसमये नत्वा जिननाथम् । आस्थान उपविष्टो महासेननराधिपस्तत्र ॥९९॥
व्याहरति स्वप्नपरमार्थज्ञायकाञ्ज्ञातसकलशास्त्रार्थान् । तेऽपि हि मन्त्रं भणित्वोचितस्थाने निवसन्ति ॥१००॥
तेषां च पुरः कथयति पूर्वोक्तं स्वप्नं नरेन्द्रोऽपि । तेऽपि हि भणन्ति विषमः स्वप्नोऽयं यतो भणितम् ॥
आरोहणं तरूणां सुप्रशस्तं दर्शनं तु तुरगाणाम् । दृष्टं तथैवाधो विवृतवदनस्य सिंहस्य ॥१०२॥
स पुनः शरभः कोऽपि हि न ज्ञायते देव ! येन सिंहोऽपि । वित्रासितः सुदूरं स्वप्न एष ततो विषमः ॥
अविषयोऽस्मन्मतीनां ज्ञास्यत्येनं तु श्रुतधरः कोऽपि । ततो राजा परिभावयति किमस्ति सूरिरिह कोऽपि ॥
अत्रान्तरे करकलितकुमुदमाला प्रहृष्टहृदया च । उद्यानपालिका नत्वा नरपतिं विज्ञापयत्येवम् ॥१०५॥
इह देव तवोद्याने समवसृतः समयसागरः सूरिः । बहुशिष्यसंपरिवृतश्चतुर्ज्ञानी लब्धिसंपन्नः ॥१०६॥
तत् श्रुत्वा तस्यै दत्त्वा पारितोषिकं दानम् । गच्छति तत्रोद्याने स्वप्नविद्भिः समं राजा ॥१०७॥
नत्वा सूरिं कथयति प्रस्तावे स्वप्नं यथादृष्टम् । तस्योपकारं ज्ञात्वा कथयति सूरिरपि तस्य फलम् ॥१०८॥
यथा वृक्षः संसारः शाखाः पुनर्गतिचतुष्कस्थानीयाः । विषधरसदृशा विषया बहुश्वापदसंनिभा रोगाः॥१०९॥
पवनश्च पूर्वकर्म शाखायां यस्यां कथमपि त्वं लग्नः । सा पुनर्मनुजगतिरेवाधस्तस्यास्तु यः सिंहः ॥११०॥
स मृत्युर्निपतन्तं त्वां समीहते मानुषगतेः । अत्रान्तरे यत्पुनः समागतस्तत्र शरभोऽपि ॥१११॥

[illegible] कोवि [illegible] [illegible] [illegible] । अन्नावाडे ठाणे ठविस्सइ सुविणफलमेयं ॥११२॥
[illegible] राया सुविणफलमेयं । जहंमि जह सच्चं जायइ तह [illegible] । कुणसु लहुं ॥
[illegible] करइ [illegible] । [illegible] कोवि [illegible] । निययसुयं ठविऊणं रज्जे गिन्हइ सयं दिक्खं ॥
[illegible] [illegible] सुविणफलमेयं । [illegible] सामग्गी ॥११५॥
[illegible] [illegible] [illegible] । [illegible] न [illegible] पावं सो तइयजम्मम्मि ॥
[illegible] [illegible] [illegible] । [illegible] परमप्पं [illegible] पवज्जंति ॥११७॥

॥ इति [illegible] समाप्तम् ॥

[illegible] कोऽपि [illegible] तव तनः । अन्यावाटे स्थाने स्थापयिष्यति स्वप्नफलमेतत् ॥११४॥
[illegible] राजा [illegible] स्वप्नफलमेतत् । [illegible] यथा सत्यं जायते तथा [illegible] । कुरु लघु ॥
[illegible] करोति [illegible] । [illegible] कोऽपि । निजसुतं स्थापयित्वा राज्ये गृह्णाति स्वयं दीक्षाम् ॥
[illegible] च [illegible] । [illegible] महासेनमुनिः सम्प्राप्तः ॥११५॥
[illegible] [illegible] विविधा । यदि [illegible] न [illegible] [illegible]जन्मनि ॥११६॥
[illegible] [illegible] [illegible] । ध्यायन्तः परमात्मानमनशनमरणं प्रपद्यन्ते ॥११७॥

इय सम्मत्तसमेओ सावयधम्मो दुवालसविहोवि । संलेहणावसाणो सइयारो तह सदिट्ठंतो ॥१॥
कहिओ भो तुह नरवर! सम्मं पडिवज्जिऊण ता एयं । निरईयारं पालसु निच्चलचित्तो पइदिणंपि ॥२॥
इय सोऊणं पभणइ दाणवीरिओ जिणं पणमिऊण । आरोवसु पसिऊणं सावयधम्मं मह इमंति ॥३॥
तत्तो भयवं विहिणा आरोवेऊण तं नरिंदस्स । सिरिनंदिवद्धणपुरा विहरिउमन्नत्थ निक्खंतो ॥४॥
सत्तुंजयगिरिपुरगामनयरपमुहेसु बहुयठाणेसु । समवसरिय दिस्संतो भव्वे गिहिसाहुभेएण ॥५॥
पणनवइगणहरेहिं सेविज्जंतो य मुणितिलक्खेहिं । चउलक्खेहिं अज्जाण तीससहस्साहिएहिं च ॥६॥
सत्तावन्नसहस्साहियदुगलक्खेहिं सावगाण तहा । तेनवइसहसचउलक्खसंखसड्ढीहिं थुव्वंतो ॥७॥
चउदसपुव्वीण जुओ दोहिं सहस्सेहिं तीसअहिएहिं । अणुगम्मंतो य तहा केवलिएक्कारसहस्सेहिं ॥८॥
तिन्निसयाहियअट्ठारससहस्सवेउव्विलद्धिजुत्तेहिं । अट्ठसहस्सेहिं सचउसएहिं वाईहिं थुव्वंतो ॥९॥
ओहिनाणीहिं सया सेविज्जंतो य नवसहस्सेहिं । मणपज्जवनाणीणं ससड्ढसयनवसहस्सेहिं ॥१०॥
गामागरनगराइसु विहरंतो विबुहविहियपसिणाणं । विविहुत्तराइं दिंतो पडिबोहंतो य भव्वजणं ॥११॥
वरनाणतरणिकिरणेहिं तमभरं भवियहिययगेहाओ । दूरं निन्नासिंतो पत्तो सम्मेयसेलम्मि ॥१२॥
तत्थवि य मोक्खगमणं आसन्नं जाणिऊण नाणेण । चिट्ठइ सुपासनाहो मासं एगं कयाणसणो ॥१३॥
भव्वाणं हियकरणे समुज्जओ सत्तुमित्तेसु समचित्तो । जीवियमरणनिरीहो झायंतो अकिरियं झाणं ॥१४॥

इति सम्यक्त्वसमेतः श्रावकधर्मो द्वादशविधोऽपि । संलेखनावसानः सातिचारस्तथा सदृष्टान्तः ॥१॥
कथितो भो तव नरवर! सम्यक् प्रतिपद्य तस्मादेनम् । निरतिचारं पालय निश्चलचित्तः प्रतिदिनमपि ॥२॥
इति श्रुत्वा प्रभणति दानवीर्यो जिनं प्रणम्य । आरोपय प्रसद्य श्रावकधर्मं ममेममिति ॥३॥
ततो भगवान् विधिनाऽऽरोप्य तं नरेन्द्रस्य । श्रीनन्दिवर्धनपुराद् विहर्तुमन्यत्र निष्क्रान्तः ॥४॥
शत्रुञ्जयगिरिपुरग्रामनगरप्रमुखेषु बहुस्थानेषु । समवसृत्य दृश्यमानो भव्यान् गृहिसाधुभेदेन ॥५॥
पञ्चनवतिगणधरैः सेव्यमानश्च मुनित्रिलक्षैः । चतुर्लक्षैरार्याणां त्रिंशत्सहस्राधिकैश्च ॥६॥
सप्तपञ्चाशत्सहस्राधिकद्विलक्षैः श्रावकाणां तथा । त्रिनवतिसहस्रचतुर्लक्षसंख्यश्राद्धीभिः स्तूयमानः ॥७॥
चतुर्दशपूर्विणां युतो द्वाभ्यां सहस्राभ्यां त्रिंशदधिकाभ्याम् । अनुगम्यमानश्च तथा केवल्येकादशसहस्रैः ॥८॥
त्रिशताधिकाष्टादशसहस्रवैक्रियलब्धियुक्तैः । अष्टसहस्रैः सचतुःशतैर्वादिभिः स्तूयमानः ॥९॥
अवधिज्ञानिभिः सदा सेव्यमानश्च नवसहस्रैः । मनःपर्यवज्ञानिनां सार्धशतनवसहस्रैः ॥१०॥
ग्रामाकरनगरादिषु विहरन् विबुधविहितप्रश्नानाम् । विविधोत्तराणि ददत् प्रतिबोधयंश्च भव्यजनम् ॥११॥
वरज्ञानतरणिकिरणैस्तमोभरं भव्यहृदयगेहात् । दूरं निर्नाशयन् प्राप्तः सम्मेतशैले ॥१२॥
तत्रापि च मोक्षगमनमासन्नं ज्ञात्वा ज्ञानेन । तिष्ठति सुपार्श्वनाथो मासमेकं कृतानशनः ॥१३॥
भव्यानां हितकरणे समुद्यतः शत्रुमित्रेषु समचित्तः । जीवितमरणनिरीहो ध्यायन्नक्रियं ध्यानम् ॥१४॥

...ई च पुव्वलक्खं चउरंगूणं चारित्तपज्जायं । परिपालिऊण पलियंकआसणे संठिओ भयवं ॥१५॥
...रंमि निव्वाणगमणसमयं जाणिऊण जिणनाहं । सव्वे सुरासुरिंदा समागया जिणवरसमीवं ॥१६॥
...ऊण पुप्फपयरं गंधोदयवुट्ठिपुव्वयं तत्तो । सिररइयंजलिउडा नमिऊणं थुणिउमारद्धा ॥१७॥
जय जिणनाह सणाह ! विमुक्कनीसेसकम्मनिम्मोय ! । भवरक्खसविनडिज्जंतजंतुसंताणसत्ताण ॥१८॥
...दुमियंगमुग्ग ! जिणिंद ! तुह पायपउमनमणेण । उवसमइ मयंधो गंधसिंधुरो तक्खणेणेव ॥१९॥
...णग्गदाढाकरालमुहकंदरो निबद्धकमो । न वमइ मयनाहो जिणवरिंद ! तुह नामसरणेणं ॥२०॥
...विविहबंधे परिसप्पिरदरिसियविरहियगइंदे । जो सरइ तुमं समरंगणम्मि तं जयसिरी वरइ ॥२१॥
...रोसभीसो अग्गलिओ फोडलियगयणो । तुह झाणेण न पहवइ अही वितड्डियचंडफणो ॥२२॥
...दुद्दिणे विज्जुविंदुयतत्थकण्णधारोवि । संजत्तिओवि वयइ तुह सरणेणं जलहितीरं ॥२३॥
...इहलोए आवइ जणाण तुह नामसरणमित्तेण । परलोए पुण मोक्खो असंखदुक्खाण खयकारी ॥२४॥
...बहुथोत्तेहिं सम्मेयगिरिट्ठिय सुपासजिणं । जा संथुणंति गुरुभत्तिनिब्भरा सयलसुरनाहा ॥२५॥
...सव्वसंवरकरे सेलेसिं जयगुरू समारुहिउं । सययं वेयणिआउयनामगुत्ताइं खविऊण ॥२६॥
...महा ...माणुसाइं दुक्कराइं कीरंति । भुंजिज्जंति य सुद्धंमतुच्छअरसाइं असणाइं ॥२७॥
...लिज्जइ गाढाणुरत्तरमणीयणस्स पडिबंधो । मुच्चइ नवनेहबंधबंधुरो बंधवजणोवि ॥२८॥

...च पूर्वलक्षं चतुरङ्गोनं चारित्रपर्यायम् । परिपाल्य पल्यङ्कासने संस्थितो भगवान् ॥१५॥
...न्ते निर्वाणगमनसमयं ज्ञात्वा जिननाथम् । सर्वे सुरासुरेन्द्राः समागता जिनवरसमीपम् ॥१६॥
...पुष्पप्रकरं गन्धोदकवृष्टिपूर्वकं ततः । शिरोरचिताञ्जलिपुटा नत्वा स्तोतुमारब्धाः ॥१७॥
जय जिनमथ सनाथ विमुक्तनिःशेषकर्मनिर्मोक । भवराक्षसविनट्यमानजन्तुसन्तानसत्त्राण ! ॥१८॥
...द्रुमितमङ्गमोन्मुक्त जिनेन्द्र ! त्वत्पादपद्मनमनेन । उपशाम्यति मदान्धो गन्धसिन्धुरस्तत्क्षणेनैव ॥१९॥
...निशीर्णाग्रदंष्ट्राकरालमुखकन्दरो निबद्धक्रमः । न वमति मृगनाथो जिनवरेन्द्र ! त्वन्नामस्मरणेन ॥२०॥
...नृविविधबन्धे परिसर्पितृदर्शितविरहितगजेन्द्रे । यः स्मरति त्वां समराङ्गणे तं जयश्रीर्वृणुते ॥२१॥
...रोषभीषोऽग्रालिस्फोटदलितगगनः । तव ध्यानेन न प्रभवत्यहिर्विततचण्डफणः ॥२२॥
...ने दुर्दिने विद्युद्बिन्दुकत्रस्तकर्णधारोऽपि । सांयात्रिकोऽपि व्रजति तव शरणेन जलधितीरम् ॥२३॥
...इहलोके आपदे जनानां त्वन्नामस्मरणमात्रेण । परलोके पुनर्मोक्षोऽसंख्यदुःखानां क्षयकारी ॥२४॥
...वं बहुस्तोत्रैः सम्मेतगिरिस्थितं सुपार्श्वजिनम् । यावत्संस्तुवन्ति गुरुभक्तिनिर्भराः सकलसुरनाथाः ॥२५॥
...विस्सर्वसंवरकरीं शैलेशीं जगद्गुरुः समारुह्य । समं वेदनीयायुर्नामगोत्राणि क्षपयित्वा ॥२६॥
...दर्थं यथाह्नमनुष्याणि दुष्कराणि क्रियन्ते । भुज्यन्ते च शुद्धान्यतुच्छारसान्यशनानि ॥२७॥
अवधन्यते गाढानुरक्तरमणीजनस्य प्रतिबन्धः । मुच्यते नवस्नेहबन्धबन्धुरो बान्धवजनोऽपि ॥२८॥

---

१ क कोमलू°।

सेविज्जंती धीरासणाइं ठाणाइं तह अणुदिणंपि । दिज्जंति काउस्सग्गा सीयायवदुसहकालेवि ॥२९॥
तुडियभववियडपासो उत्तत्तसुवन्नवन्नसंकासो । अहरियदिणयरभासो सिरिवासो जिणवरसुपासो ॥३०
फग्गुणकसिणाए सत्तमीए मोक्खम्मि तम्मि संपत्तो । पंचहिं साहुसएहिं सहिओ चइऊण नियबुंदिं ॥३१
अह जयगुरुगुरुविरहुब्भवंतबाहप्पवाहनयणपुडा । सव्वेवि सुरवरिंदा नमिऊणं भणिउमारद्धा ॥३२॥
संपइ तुमम्मि परिनिव्वुयम्मि जयनाह ! तिहुयणपईवे । भारहखित्तं गुरुमोहतिमिरभरनिब्भरं जायं ॥३३
भत्तिभरनिब्भरुब्भिज्जमाणघणपुलयपूरियसरीरा । आगंतूणं जयगुरु ! इन्हिं कं संथुणिस्सामो ? ॥३४
कस्स व पूयं रइऊण संपयं निव्वुया भविस्सामो ? । सविलासलासलीलं कस्सव पुरओ करिस्सामो ?
तुममंतरेण सिररइयरयणमयमउडमंडली इण्हिं । भत्तिवसेणं सामिय ! चुंबिस्सइ कस्स पयवीढं ? ॥३६
इय संथोऊण पुणो पुणोवि नमिऊण विगयआणंदा । जिणनाहस्स सरीरं अदूरदेसम्मि निसियंति ॥
तो सुरवइवयणेणं वेसमणो कुणइ कणयरयणमयं । वरनिव्वाणसिबियं ऊसियधयचिंधचिंचइयं ॥३८॥
तत्तो य खीरसायरजलेण ण्हविऊण जिणवरसरीरं । नियसियपविमलदुकूलं रयणमयाहरणरुइरंगं ॥३९
ठयमाणे सव्वेवि हु खिवंति सिवियाए ससुरसुरवइणो । गंतूण अवरदाहिणदिसाए सुद्धम्मि भूभागे॥
गोसीसचंदणगुरुदारुएहिं रयंति तत्थ चियगुपलं । एगाए तिवंति जिणं अवराए सेससाहुगणं॥४१॥
तत्तो दुंदुहिपमुहेसु गहीरतूरेसु वज्जमाणेसु । सव्वत्तो खयरेसुं कुसुमुक्करं मुयंतेसु ॥४२॥

सेव्यन्ते वीरासनानि स्थानानि तथानुदिनमपि । दीयन्ते कायोत्सर्गाः शीतातपदुस्सहकालेऽपि ॥२९॥
त्रुटितभवविकटपाशः उत्तप्तसुवर्णवर्णसंकाशः । अधरितदिनकरभासः श्रीवासो जिनवरसुपार्श्वः ॥३०॥
फाल्गुनकृष्णायां सप्तम्यां मोक्षे तस्मिन् संप्राप्तः । पञ्चभिः साधुशतैः सहितस्त्यक्त्वा निजशरीरम् ॥३१॥
अथ जगद्गुरुगुरुविरहोद्भवद्बाष्पप्रवाहनयनपुटाः । सर्वेऽपि सुरवरेन्द्रा नत्वा भणितुमारब्धाः ॥३२॥
संप्रति त्वयि परिनिर्वृते जगन्नाथ ! त्रिभुवनप्रदीपे । भारतक्षेत्रं गुरुमोहतिमिरभरनिर्भरं जातम् ॥३३॥
भक्तिभरनिर्भरोद्भिद्यमानघनपुलकपूरितशरीराः । आगत्य जगद्गुरो ! इदानीं कं संस्तोष्यामः ? ॥३४॥
कस्य वा पूजां रचयित्वा सांप्रतं निर्वृता भविष्यामः ? । सविलासलास्यलीलां कस्य वा पुरतः [illegible]
त्वामन्तरेण शिरोरचितरत्नमयमुकुटमण्डलीदानीम् । भक्तिवशेन स्वामिन् ! चुम्बिष्यति कस्य पद[illegible]
इति संस्तुत्य पुनः पुनरपि नत्वा विगतानन्दाः । जिननाथस्य शरीरमदूरदेशे निषीदन्ति ॥३[illegible]
ततः सुरपतिवचनेन वैश्रमणः करोति कनकरत्नमयीम् । वरनिर्वाणशिबिकामुच्छ्रितध्वजचिह्न[illegible]
ततश्च क्षीरसागरजलेन स्नपयित्वा जिनवरशरीरम् । निवसितविमलदुकूलं रत्नमयाभरणरुचिरा[illegible]
स्थापयन्ति सर्वेऽपि हि क्षिपन्ति शिबिकायां ससुरसुरपतयः । गत्वापरदक्षिणदिशा शुद्धे [illegible]
गोशीर्षचन्दनागुरुदारुभिः रचयन्ति तत्र चितागुपलम् । एकस्यां क्षिपन्ति जिनमपरस्यां [illegible]
ततो दुन्दुभिप्रमुखेषु गभीरतूर्येषु वाद्यमानेषु । सर्वतः खचरेषु कुसुमोत्करं मुञ्चत्सु ॥४२॥

[illegible]

नच्चंतीसु य सुरसुंदरीसु संघम्मि सोयविहुरम्मि । देविंदेसु य जयजयरवनिब्भरभरियभुवणेसु ॥४३॥
अग्गिकुमारा नियआणणाउ जलणं चियाए मुंचंति । वाउकुमारा वायं काऊणं तं पलीवंति ॥४४॥
अवरे य सुरवरा पुण खिवंति गंधड्ढधूयमुट्ठीओ । एवं कमेण मंसाइएसु दड्ढेसु समयम्मि ॥४५॥
अइसिसिरसुरहिपरिमलखीरोयसमुद्दवारिधाराहिं । थणियकुमारा अह निव्ववंति चियगं जिणिंदस्स ॥
उवरिमदाहिणसकहं सक्को गिण्हेइ हिट्ठिमं चमरो । वामं पहुणो उवरिममीसाणो हिट्ठिमं तु बली ॥४७॥
दंतट्ठीणि उ सेसा सुरासुरिंदा सुरा य सव्वेवि । गिण्हंति मंगलत्थं भत्तिभरुब्भिन्नरोमंचा ॥४८॥
देवीओ कुसुमाइं वत्थाइं नरिंदनारिनरनिवहा । सव्वोवि जणो गिण्हइ अहमहमिगया पुणो रक्खं ॥४९॥
अह जत्तेणं निव्वत्तियम्मि तक्कालमुचियकिच्चम्मि । जयगुरुगुरुविरहानलजालोलिझलक्कियं हिययं ॥५०॥
निव्वाविउं च नंदीसरम्मि वच्चंति ससुरसुरनाहा । तत्थट्ठाहियमहिमं काऊणं परमभत्तीए ॥५१॥
वच्चंति देवलोए भत्तीए पूइऊण जत्तेण । जिणवरसकहाउ खिवंति रयणमणिमइयसुग्गम्मि ॥५२॥
पणफणिमणिभासो दुक्खदंदोलिनासो, विहियभवरवासो रायरोसप्पणासो ।
जणजणियसुहासो सग्गमोक्खप्पयासो, दिसउ जिणसुपासो मंगलं वो सया सो ॥५३॥
लक्खणछंदविहूणं जमिह मए विरइयं समयमुक्कं । मिच्छा मि दुक्कडं तं सोहेयव्वं च सुयणेहिं ॥५४॥

॥ इति श्रीसुपार्श्वनाथचरितं समाप्तम् ॥

नृत्यन्तीषु च सुरसुन्दरीषु संघे शोकविधुरे । देवेन्द्रेषु च जयजयरवनिर्भरभृतभुवनेषु ॥४३॥
अग्निकुमारा निजाननाज्ज्वलनं चितायां मुञ्चन्ति । वायुकुमारा वातं कृत्वा तं प्रदीपयन्ति ॥४४॥
अपरे च सुरवराः पुनः क्षिपन्ति गन्धाढ्यधूपमुष्टीः । एवं क्रमेण मांसादिकेषु दग्धेषु समये ॥४५॥
अतिशिशिरसुरभिपरिमलक्षीरोदसमुद्रवारिधाराभिः । स्तनितकुमारा अथ निर्वापयन्ति चितां जिनेन्द्रस्य ॥४६॥
उपरितनदक्षिणदंष्ट्रां शक्रो गृह्णात्यधस्तनीं चमरः । वामां प्रभोरुपरितनीमीशानोऽधस्तनीं तु बलिः ॥४७॥
दन्तास्थीनि तु शेषाः सुरासुरेन्द्राः सुराश्च सर्वेऽपि । गृह्णन्ति मङ्गलार्थं भक्तिभरोद्भिन्नरोमाञ्चाः ॥४८॥
देव्यः कुसुमानि वस्त्राणि नरेन्द्रनारीनरनिवहाः । सर्वोपि जनो गृह्णात्यहमहमिकया पुना रक्षाम् ॥४९॥
अथ यत्नेन निर्वर्तिते तत्कालमुचितकृत्ये । जगद्गुरुगुरुविरहानलज्वालालीदग्धं हृदयम् ॥५०॥
निर्वापयितुं च नन्दीश्वरे व्रजन्ति ससुरसुरनाथाः । तत्राष्टाहिकामहिमानं कृत्वा परमभक्त्या ॥५१॥
व्रजन्ति देवलोके भक्त्या पूजयित्वा यत्नेन । जिनवरदंष्ट्राः क्षिपन्ति रत्नमणिमयसमुद्गे ॥५२॥
पञ्चफणिमणिभासो दुःखद्वन्द्वालीनाशो विहितभवप्रवासो रागरोषप्रणाशः ।
जनितजनसुखाशः स्वर्गमोक्षप्रकाशो दिशतु जिनसुपार्श्वो मङ्गलं वः सदा सः ॥५३॥
लक्षणच्छन्दोविहीनं यदिह मया विरचितं समयमुक्तम् । मिथ्या मे दुष्कृतं तच्छोधयितव्यं च सुजनैः ॥५४॥

---

१ क ग, विरिहियं ।

प्रशस्तिः ।

इह अत्थि सयलमहिवलयभवणभूसाए सरलधयदंडो । कित्तिपडायाकलिओ सिरिहरिसउरो पवरगच्छो ॥
तम्मि जयसिंहसूरी तुहिणगिरिंदुव्व सयलसिवनिलओ । जम्हा विणिग्गया सुरसरिव्व मुणिसंतई भुवणे ॥२॥
तत्तो य दयाकमलिणिकंतो मिच्छत्ततिमिरभरहरणो । सयलसियंबरतिलओ सूरी इह अभयसूरित्ति ॥३॥
तस्स सुसीसो सियजसजुण्हाधवलियसियंबराभोगो । परवाइचक्कविहडणपयडमहप्पो मयंकुव्व ॥४॥
सिरिहेमचंदसूरी जयसिंहनराहिवं पबोहेउं । रहजत्ताइसु कज्जेसु जेण तं किंपि विप्फुरियं ॥५॥
जस्स मुहजलहिनिग्गयविचित्तसत्थामयं महामुणिणो । आसाइऊण अज्जवि लहंति अजरामरं ठाणं ॥६॥
तस्सवि य तिन्नि सीसा पढमो सिरिविजयसिंहसूरित्ति । एगंतवायसंसग्गरंगमारंगभंगहरी ॥७॥
दुइओ अमुद्दविज्जासमुद्दसंपुन्नपुन्निमाइंदो । जिणपवयणकुमुयवियासगो य सिरिचंदसूरित्ति ॥८॥
पालंतेणं सिरिलाडदेसमुद्दं न केवलं जेण । जिणपवयणस्स विहिया पभावणा समणमुद्दंपि ॥९॥
जस्स य मुणिसुव्वयचरियरंगसालाए विलसिया वाणी । छंदाणुगयालंकारसालिणी लंखयवहुव्व ॥१०॥
तइओ य विबुहजणमणअमंदआणंददाणदुल्ललिओ । सिरिविबुहचंदसूरी, अहन्नया सोवि विहरंतो ॥११॥
धंधुक्कयम्मि पत्तो पुंडरियसुएण आसडेण तहिं । सिरिपउमचंदउज्झायपमुहसंघं भणेऊण ॥१२॥
मन्नाविया तओ ते सुपासजिणचरियकरणविसयम्मि । तेहिवि तओ निउत्तो सिस्सलवो हेमसूरिस्स ॥१३॥
गयलक्खणछंदेणवि लेखमणगणिणा पयासियं एयं । सिरिसत्तमजिणचरियं हरउ दुहं सयलसंघस्स ॥१४॥

इहास्तिसकलमहिवलयभवनभूषायै सरलध्वजदण्डः । कीर्त्तिपताकाकलितः श्रीहर्षपुरः प्रवरगच्छः ॥१॥
तस्मिञ्जयसिंहसूरिस्तुहिनगिरीन्द्र इव सकलशिवनिलयः । यस्माद्विनिर्गता सुरसरिदिव मुनिसंततिर्भुवने ॥२॥
ततश्च दयाकमलिनीकान्तो मिथ्यात्वतिमिरभरहरणः । सकलसिताम्बरतिलकः सूरिरिहाभयसूरिरिति ॥३॥
तस्य सुशिष्यः सितयशोज्योत्स्नाधवलितसिताम्बराभोगः । परवादिचक्रविघटनप्रकटमाहात्म्यो मृगाङ्क इव ॥४॥
श्रीहेमचन्द्रसूरिर्जयसिंहनराधिपं प्रबोध्य । रथयात्रादिषु कार्येषु येन तत्किमपि विस्फुरितम् ॥५॥
यस्य मुखजलधिनिर्गतविचित्रशास्त्रामृतं महामुनयः । आस्वाद्यापि लभन्तेऽजरामरं स्थानम् ॥६॥
तस्यापि च त्रयः शिष्याः प्रथमः श्रीविजयसिंहसूरिरिति । एकान्तवादसंसर्गरङ्गभङ्गहरिः ॥७॥
द्वितीयोऽभुद्रविद्यासमुद्रसंपूर्णपूर्णिमाचन्द्रः । जिनप्रवचनकुमुदविकासकश्च श्रीचन्द्रसूरिरिति ॥८॥
पालयता श्रीलाटदेशमुद्रां न केवलं येन । जिनप्रवचनस्य विहिता प्रभावना श्रमणमुद्रामपि ॥९॥
यस्य च मुनिसुव्रतचरितरङ्गशालायां विलसिता वाणी । छन्दोऽनुगतालंकारशालिनी लङ्खकवधूरिव ॥१०॥
तृतीयश्च विबुधजनमनोऽमन्दानन्ददानदुर्ललितः । श्रीविबुधचन्द्रसूरिः, अथान्यदा सोऽपि विहरन् ॥११॥
धन्धुक्कके प्राप्तः पुण्डरीकसुतेनाऽऽसडेन तत्र । श्रीपद्मचन्द्रोपाध्यायप्रमुखसंघं भणित्वा ॥१२॥
मानितास्ततस्ते सुपार्श्वजिनचरितकरणविषये । तैरपि ततो नियुक्तः शिष्यलवो हेमसूरेः ॥१३॥

---

१ ग लमु° । २ ग स्वबन° ।

विक्कमसएहिं एक्कारसेहिं नवनवइवासअहिएहिं । माहसियदसमिदिवसे गुरुम्मि गुरुमंडलिपुरीए ॥१५॥
सिरिकुमरपालरज्जे संबासुयसिज्जभावसंतेण । चरियं समत्थियमिणं सिरिसत्तमतित्थनाहस्स ॥१६॥
पच्चक्खरगणणाए अणुट्ठुभाणं हवंति दस सहस्सा । अट्ठत्तीसं च सयं अट्ठेव य अक्खरा पाये ॥१७॥

॥ ग्रंथाग्रं श्लोकाः ॥१०१३८॥ शुभं भवतु समस्तसंघस्य ॥

गतलक्षणच्छन्दसापि लक्ष्मणगणिना प्रकाशितमेतत् । श्रीसप्तमजिनचरितं हरतु दुःखं सकलसंघस्य ॥१४॥
विक्रमशतेष्वेकादशसु नवनवतिवर्षाधिकेषु । माघसितदशमीदिवसे गुरौ गुरुमण्डलीपुर्याम् ॥१५॥
श्रीकुमारपालराज्ये शम्बासुतशय्याभावसता । चरितं समर्थितमिदं श्रीसप्तमतीर्थनाथस्य ॥१६॥
प्रत्यक्षरगणनयाऽनुष्टुभां भवन्ति दश सहस्राणि । अष्टात्रिंशं च शतमष्टैव चाक्षराणि प्रायः ॥१७॥

शुद्धिपत्रम् ।

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
१	१८	महर्षिता	महार्पिता	५४	२५	द्वारे	द्वारे
१	२२	कवयो यार्दि	कवेर्याद्वी	५५	१५	अनवसर	अनवरत
२	२४	श्रङ्गैः	श्रङ्गाभ्याम्	५६	१८	प्रजग्य·	प्रजल्प·
३	१८	भूषितस्तरः	भूषितस्तराः	५६	२०	क्रीडति	क्रीडति
३	२८	यस्याः	यस्यां	६०	४	सहसापि	सह सापि
४	१७	यः स्पृशति	यो मार्दि	६०	११	सहसापि	सह सापि
५	११	तं	तां	६०	२३	शैण्डीर	शौण्डीर
७	२०	प्रसीद	प्रसद	६२	१९	नियसति	नियस्ते
८	२	विशेदि	विअपुक्षेदि	६३	१३	उद्वेण	उद्वेग
११	२४	निअसिता-	निवसिता-	६४	११	·स्थानमुप·	·स्थान उप·
१२	२५	पुछे	भुंजे	६५	२१	स्तम्भो·	स्तम्भो·
१३	१	भुञ्जुत्तरेय	भुञ्जुत्तरे य	६५	१२	सहायियं	साहाविपं
१३	१५	भुक्त्वा त्वरेयादम्	भुक्तोत्तरे चादम्	६८	७	अंगं पि·	अंगंपि
१५	११	तारकणं	तारायनं	६८	२७	नाता	माता
१५	११	दग्धितं	दरओरिदं	६९	११	पत्तं	पुत्तं
१९	२५	दर्शय	दर्शयतं	६९	२५	प्रातम्	पुत्रम्
२०	१७	धीजग्ति	वीजयन्ति	७०	२२	प्रातिवेश्मिक	प्रोषित
२०	२२	ज्ञाता	लाजा	७२	११	प्रार्थयितुं	प्रतीक्ष्य
२२	१६	कृत्वा	कर्तुं	७३	२३	प्रसीद	प्रसद
२३	१६	निअसित	नियसित	७३	२६	प्रमुखानि	प्रमुखाणि
२३	२०	गर्भमहर्घ	गर्भ महार्घं	७४	२०	तथान्यं च	तथान्यश्च यो·
३२	२०	यस्याः	यया			यदपि प्रायोग्यम्	ऽपि प्रायोग्यः
३२	२५	सुरत	सुरघना (रत्न)	७४	२८	दिग्वजयं	दिग्वलयं
३२	२६	पर्वताग्य	पण्डिताग्य	७५	१४	बाहुं	बाहू
३५	२२	-परिम	-परितन	७६	२१	बाहुं	बाहू
४०	२१	यायारस्यपि	याराग्रस्यपि	७८	२४	श्लाघ्यमानो	श्लाघ्यमानो
४५	१८	कृत्वा	कर्तुं	७९	२७	-मपराण्ह	·मपराह्न
४५	२१	-यानुयमानो	-यानूयमानो	८३	२६	अपि	अपि यं
४५	२१	-मुतरत्रापि	-गुतरत्रापि	८७	१४	कुसुम-	कुसुमु-
५०	२८	मयभिभज-	मदविहल-	८८	६	पवणुग्ग-	पवणुव्वि-
५४	२०	कुंकुम	कुङ्कुम	८८	१८	कुन्द	कुन्द

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
८८	२६	ताडिता	ताडितः
९०	२१	आप्य	आज्ञाप्य
९०	२२	पर्तयति	प्रवर्तयति
९१	२३	प्रत्युग्नीतं	संमुखगमनाय
९२	२१	भुक्ताङ्कः	मुक्ताङ्कः
९३	३	धम	धम्म
९४	२३	परिपीडयति	परिप्रेरयति
९५	७	सहस	सहस्स
९५	२४	मोक्तुं	मुक्त्वा
९६	२१	दीक्षिता	दीक्षिताः
९७	१८	सर्वे वि-	सर्ववि-
९९	२५	गिरया	गिरा
१००	२४	सभेद	स्वभेद
१०४	१४'	सुह	सह
१०४	२८	अवसरे	स्थितः
१०४	२८	सुख	सह
१०५	२	तो	ता
१०५	१६	ततो	तावज्
११२	'१५	दिवाढ्ये	द्वितीयार्धे
११४	२१	ततश्चागी	ततो गर्त-
११४	२८	शीलावपयं	शीलविपयं
११५	१६	दुर्ग्राहं	दुर्ग्रहं
११६	१३	लोपमि	लोपवि
११६	१५	चंमय-	चंपय-
११७	६	महल्लयाणं	महल्लयाण
११७	१२	ऊर्वो-	और्वो-
११८	२०	विक्षप्य	विक्षपय्य
११९	२६	भया	मया
११९	२८	प्रकाशयित्वा	प्रकाश्य
१२०	२	दूरजिभय	दूरनिभय
१२०	६	निच	निय
१२०	१६	दूरोजिभत	दूरोर्ध्वित
१२१	२१	जानति	जानाति
१२३	११	जद	जइ
१२५	१६	भ्रंश्यन्ते	भ्रश्यन्ते
~	३	मणिरह-	मणिसिंह-
१२८	१२	संभासिओ	संभासिआ
१२८	१८	मणिरय-	मणिसिंह-
१२८	२६	संभाषिनो	संभाषिना
१२८	२७	समिज्	शम्या
१२८	२९	पुण्यतैव	पुण्येनैव
१२९	२८	शकुन (रूढ)	सगुण (शकुन)
१२९	२८	फलाढ्यो	फलाढ्यः
१३०	१४	इयं	इय
१३१	१८	निवधनं	निबन्धनं
१३३	१७	लक्षः	लक्षैः
१३४	१५	आक्षप्य	आज्ञाप्य
१३४	१६	प्रलोकाते	प्रलोकिते
१३९	८	विद्दुदुग्ध	विउद्धुध्य
१३९	२३	व्युत्थ	विबुद्ध
१४०	६	ता आ-	ताओ
१४०	१५	विउद्दुग्ध	विउद्धुग्ध
१४०	२१	-दादीर्णा-	-द् दैन्य
१४१	१५	व्युत्थ	विबुद्ध
१४१	१७	भुक्त्वा	-मुक्त्वा
१४३	४	डुउ-	दुउ-
१४४	२०	चितयित्वा	चिन्तयित्वा
१४७	४	डुहापि	दुहावि
१४९	२६	-मनघ	-मनर्घ
१५०	१२	विश्चित्त	विचित्त
१५१	२८	निघात इव	निर्घातवत्
१५४	२८	प्रापिता	प्राप्ता
१५५	८	पुव्यक्रमेण	पुव्यक्कमेण
१५५	१२	पउमिणि ! दल	पउमिणिदल
१५५	१७	क्रीडयित्वा	क्रीडित्वा
१५५	२७	पद्मिनि ! दल	पद्मिनीदल
१५७	१३	जेणं	जेण
१५९	७	भयणीउ	भणीउ
१६१	१२	कहि	कहिं
१६५	३	मउभन्ने	मउभण्डे
१६७	४	घसं	घिसं
१६७	२०	पतिपति	पतिप्यमि

शुद्धिपत्रम्।

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
१६७	२७	जीर्णं	यल्ल
१६८	१३	भणिस्सति	भणिस्संति
१६८	१५	प्राहणं	प्राहणं
१६९	२८	रुप्पतु	रुएं
१७३	४	मोहधंता	मोहयन्ता
१७३	१८	मोहयन्ताः	मोहयन्त्वात्
"	"	स्नध्याः	स्तम्भात्
"	"	क्रोधिनः	क्रोधात्
"	"	कृपणास्तां	कृपणत्वात्
"	"	-दुजारमनसः	-दुजरमणात्
"	२५	सभुयम	समुयम
१७५	१४	धीर	वीर
१७५	२०	परिणामेणो-	परिणामेनो-
१७५	२६	पीर	वीर
"	"	मल्ल	माल्य
१७६	२१	गमन	गगन
१८४	१७	तपः शी-	तपःशी-
१८४	२२	वर्जितया	वर्जितायाः
१९०	२४	मारणदीनि	मारणादीनि
१९०	२५	क्रोधा	क्रोधा
१९१	२१	रोपादिष्टो	रोषाविष्टो
१९५	१२	भुतुनरम्भि	भुतुत्तरम्भि
१९५	२६	संप्राप्ति	संप्राप्त
१९७	१७	सामग्रि	सामग्रि (प्रीक्षा)
"	"	विजयमिव	विजय इव
१९७	१९	राशी	राजिः
"	"	दन्तयमोपनो-भिता-	दन्तमर्गा (पर्यन्-करेणपनो) पनो-भिता
२००	३१	पावंद	पावोह-
२०१	७	रुमसु	रुमसु
२०१	२८	दुयंभि	दुरतः
२०३	२	धराङ्गीवाए	धराडियाए
२०३	२	बेदजीर	बेरजिय
२०३	५	उभिमट्ठ	उभिमठ
२०३	१३	विषभियं	विषभियं

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
२०३	२०	-युग्मृए	उद्दस्नि
२०४	२३	निर्यंगते	निर्वेनयां
२०५	१०	मुणो	मुणी
२०५	१२	कजा	करा
२०६	८	धुत्ताए	धुमयाए
२०७	२६	सत्रायिया	सत्रायिय
२०८	५	पुनक्करिसो	पुनुक्करिस
२१३	१५	इय	इय
२१३	२६	कुमारोऽपि	कुमारोऽपि
२१४	२०	करयाइ	करकाइ
२१७	५	गओभणइ	गओ भणइ
२१७	६	तपभणियं	तए भणियं
२१७	२१	करक जिन	करकजिन
२१७	२४	-एस्योयोग्र-	-एस्यो योग्र-
२१७	२७	मीत	मीडित
२१८	१	सियसु ह	सियसुह
२१९	२१	मल्लक	माल्य
२२०	१६	नेरघ	नेरय
२२०	२२	सर्घ	सर्य
२२१	२	पयभो वाई	पद्मो वाहं
२२१	१३	मरपतो वाही	पग्राढाडु
२२२	२७	स्थापयिता	स्थापयित्वा
२२३	२६	निर्मापयति	निर्मिमीते
२३०	१७	सन्तो	सती
२३३	१५	-पंसपन्	-पसपेन्
२३४	१८	पर्ये	पर्व
"	"	स्याति (हि)	स्या(ख्या)ति
२३४	२०	पुरोहितयः	पुरोहितय
२३७	२१	-पत्तेरा	धत्तरो
२४३	११	वद्धानि	वद्धे
२४४	२०	वद्धि	दधि
"	"	स्तुतेदेरप	स्तुत्वेदः
२४५	२५	स्वजनेनम्	स्वजनेनापि
२४८	१	-सेसरा	सेसरा
२४८	२१	पुपुएन्नी	पुष्पदंतो
२४८	२३	मरदर	मोदरिक

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
८८	२६	ताडिता	ताडितः
९०	२१	आज्ञप्य	आज्ञाप्य
९०	२२	वर्तयति	प्रवर्तयति
९१	२३	प्रत्युद्गीतं	संमुखगमनाय
९२	२१	मुक्तातङ्कः	मुक्तातङ्कः
९३	३	धम	धम्म
९४	२३	परिपीडयति	परिप्रेरयति
९५	७	सहस	सहस्स
९५	२४	मांस्तुं	मुक्त्वा
९६	२१	दीक्षिता	दीक्षिताः
९७	१८	सर्वं वि-	सर्ववि-
९९	२५	गिरया	गिरा
१००	२४	सभेद	स्वभेद
१०४	१४	सुह	सह
१०४	२८	ग्रयमेर	स्थितः
१०४	२८	सुग	सह
१०५	२	मां	ता
१०५	१६	ततो	तायम्
११२	१५	द्वियार्थं	द्वितीयार्थं
११४	२१	ततग्रद्धागी	ततो गतं-
११४	२८	शोलाशयपं	शीलविषयं
११५	११	दुर्मोहं	दुर्मदं
११६	१३	लोपमि	लोपयि
११६	१५	चंमय-	चंपय-
११७	६	महल्लयाणं	महल्लजयाण
११७	१२	उर्वी-	श्रौर्वी-
११८	२०	विजन्य	विजयस्य
११९	२६	भया	मया
११९	२८	प्रकाशादिभ्या	प्रकाशय
१२०	२	दूरान्मिव	दूरान्मिव
१२०	६	निव	निय
१२०	१६	दुर्गान्मित	दुर्गाभित
१२१	२१	ज्ञानाति	ज्ञानाति
१२३	११	छर	जर
१२४	१९	सुदर्शनं	सुदर्शनं
१२५	३	[illegible]	[illegible]

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
१२८	१२	संभासिओ	संभासिआ
१२८	१८	मणिरथ-	मणिसिंह-
१२८	२६	संभावितो	संभाविता
१२८	२७	समिज्	शय्या
१२८	२९	पुण्यनैव	पुण्येनैव
१२९	२८	शकुन (रूढ)	सगुन (शकुन)
१२९	२८	फलाढ्यो	फलाढ्यः
१३०	१४	इयं	इय
१३१	१८	निवधनं	निबन्धनं
१३३	१७	लत्तः	लत्तैः
१३४	१५	आज्ञप्य	आज्ञाप्य
१३४	१६	प्रलोकाते	प्रलोकते
१३९	८	विद्रुदुत्य	विउद्गुप
१३९	२३	स्युप	विबुद्ध
१४०	६	ता आ-	ताओं
१४०	१५	विउद्भुत्य	विउद्गुप
१४०	२१	-दार्दार्गा-	-द्दु दैग्य
१४१	१५	स्युप	विबुद्ध
१४१	१७	भुक्त्वा	-मुक्त्वा
१४३	४	तुउ-	दुउ-
१४३	२०	चितयित्वा	चिन्तयित्वा
१४७	४	तुदानि	तुदाति
१४९	२१	-मनघ	-मनघ
१५०	१२	विधित्त	विधित्त
१५१	२८	निघाल इव	निघालाम्
१५४	२८	प्राप्तिना	प्राप्ता
१५५	८	पुण्यकर्मेण	पुण्यकर्मेण
१५५	१२	पउमिणि ! हत	पउमिणिहत
१५५	१७	क्रीडयित्वा	क्रीडित्वा
१५५	२७	पद्मिनि ! हत	पद्मिनीहत
१५७	१३	जेथं	जेम
१५९	७	अयलोक	अहलोक
१५९	१२	वदि	वदि
१६०	३	मारभधं	मारभते
१६३	४	यशं	त्रिंशं
१६३	२०	नतिंनति	नतिनमि

शुद्धिपत्रम् ।

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
१६७	२३	ओतं	पल्ल
१६८	१२	भणिस्सति	भणिस्संति
१६८	१५	प्रगाम	प्रणामं
१६९	२८	रुप्पतु	हृद
१७३	४	मोदयंता	मोदयन्ता
१७३	१८	मोदयन्ताः	मोदयन्त्याम्
"	"	स्तम्भाः	स्तम्भात्
"	"	कोधिन	कोधात्
"	"	रुपयाणां	रुपलायाम्
"	"	-दजारमनसः	-दजरमणात्
"	२५	सम्रुचम	समुचम
१७४	१४	घीर	धीर
१७५	२०	परिणामेणं	परिणामेणं
१७५	२६	घीर	धीर
"	"	मल्ल	माल्य
१७६	२१	गमन	गगन
१८४	१७	सपः श्री-	सपःश्री-
१८४	२२	पर्झिनया	पर्झिनायाः
१९०	२४	मारनादीनि	मारणादीनि
१९०	२५	कोधा	क्रोधा
१९१	२१	रोपादिशे	रोपादिशो
१९५	१२	भुतुलरश्मि	भुतुलरश्मि
१९५	२६	संप्राप्ति	संग्राम
१९७	१६	सामग्रि	सामग्रि (प्रीकः)
"	"	विजयमिव	विजय इव
१९७	१९	राज्ञी	राज्ञः
"	"	दन्तवनोपश्नो मिता-	दन्तमणो (पर्यंत-कर्णगमनो) पश्नो-मिता
२००	१६	घापोद	घापोद-
२०१	७	रुमसु	रुमसु
२०१	२८	कुर्वनि	कुल्नः
२०३	२	घराडीयाप	घराडियाप
२०३	२	वेरलोय	वेरलिय
२०३	५	उम्मिट्ठ	उम्मिट्ठ
२०३	१३	पियभियं	पियंभियं

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
२०३	२०	-तुम्भृष	उच्छ्रितप
२०४	२३	नियंनाते	नियंत्रयति
२०५	१०	श्रुगां	श्रुगी
२०५	१२	करा	करा
२०६	८	धुसाप	धुसयाप
२०७	२६	सन्नायित्वा	सन्नायित्व
२०८	५	पुत्तक्करिसो	पुन्नुक्करिसो
२१३	१५	इव	इव
२१३	२६	कुमारोऽपि	कुमारोऽपि
२१४	२०	करयाड्	करकाड्
२१७	५	गओभणइ	गओ भणइ
२१७	६	तपभणिय	तप भणियं
२१७	२१	करक लित	करकलित
२१७	२४	-दरयोयोग-	-दरयो योग-
२१७	२७	क्रीत-	क्रीडित
२१८	१	सियसु ह	सियसुह
२१९	२१	मल्लक	माल्य
२२०	१६	तैरध	तैरध
२२०	२२	सर्व	सर्व
२२१	२	पथओ वाहं	पच्चओ वाहं
२२१	१७	प्रश्यतो वाहौ	पश्चाद्वाहु
२२२	२७	स्थापयित्या	स्थापयित्वा
२२३	२६	निर्मापयति	निर्मिमीते
२३०	१७	सन्ती	सती
२३२	१५	-पंसपन्	-पसर्पन्
२३४	१८	घपे	घर्षे
"	"	राति (द्वि)	सा(ख्या)ति
२३४	२०	पुरोहितश्चः	पुरोहितश्च
२३७	२१	-घसेरा	घसरो
२४३	१६	कडकानि	कडके
२४४	२०	घड्वि	छवि
"	"	ग्युच्छेदम्	ग्युच्छेदः
२४५	२४	त्यक्षंतम्	त्यक्षंतमपि
२४८	१	-रेपरा	रेपरा
२४८	२१	पृदुयंन्तां	प्रतुयंती
२५२	२७	गुरकार	सौराविक

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
८८	२६	ताडिता	ताडितः
९०	२१	आज्ञाप्य	आज्ञाप्य
९०	२२	वर्तयति	प्रवर्तयति
९१	२३	प्रत्युन्नीतं	संमुखगमनाय
९२	२१	भुक्तातङ्कः	मुक्तातङ्कः
९३	३	धम	धम्म
९४	२३	परिपीडयति	परिप्रेरयति
९५	७	सहस	सहस्स
९५	२४	मोक्तुं	मुक्त्वा
९६	२१	दीक्षिता	दीक्षिताः
९७	१८	सर्वे वि-	सर्वेवि-
९९	२५	गिरया	गिरा
१००	२४	समेद	स्वभेद
१०४	१४	सुह	सह
१०४	२८	अवसरे	स्थितः
१०४	२८	सुख	सह
१०५	२	तो	ता
१०५	१६	ततो	तावज्ञ
११२	१५	दिवार्ध्ये	द्वितीयार्धे
११४	२१	ततश्चागी	ततो गर्त-
११४	२८	शीलावपर्यं	शीलविपर्यं
११५	१६	दुर्मोहं	दुर्ग्रहं
११६	१३	लोपमि	लोपवि
११६	१५	चंमय-	चंपय-
११७	६	महल्लयाणं	महल्लयाण
११७	१२	ऊर्यो-	ओर्यो-
११८	२०	विशप्य	विशपय्य
११९	२६	भया	मया
११९	२८	प्रकाशयित्वा	प्रकाश्य
१२०	२	दूरुज्झित	दूरुज्झिय
१२०	६	निच	निय
१२०	१६	दूरोज्झित	दूरोझिंत
१२१	२१	जानति	जानाति
१२३	११	जद	जइ
१२५	१६	भ्रंश्यन्ते	भ्रश्यन्ते
१२८	३	मणिरह-	मणिसिर-
१२८	१२	संमासिओ	संमासिआ
१२८	१८	मणिरथ-	मणिसिंह-
१२८	२६	संभावितो	संभाविता
१२८	२७	समिञ्ज	शम्या
१२८	२९	पुण्यनैव	पुण्येनैव
१२९	२८	शकुन (रूढ)	सगुण (शकुन)
१२९	२८	फलाढ्यो	फलाढ्यः
१३०	१४	इयं	इय
१३१	१८	निवधनं	निवन्धनं
१३३	१७	लक्षः	लक्षैः
१३४	१५	आज्ञप्य	आज्ञाप्य
१३४	१६	प्रलोकाते	प्रलोकते
१३९	८	विद्रुदुच्च	विउद्धुच्च
१३९	२३	व्युत्थ	विउद्ध
१४०	६	ता आ-	ताओ
१४०	१५	विउद्दुच्च	विउद्धुच्च
१४०	२१	-दार्दीर्णा-	-द् दैन्य
१४१	१५	व्युत्थ	विउद्ध
१४१	१७	भुक्त्वा	-मुक्त्वा
१४३	४	दुउ-	दूउ-
१४४	२०	चितयित्वा	चिन्तयित्वा
१४७	४	दुहापि	दुहावि
१४९	२१	-मनघ	-मनर्घ
१५०	१२	विचित्त	विचित्त
१५१	२८	निघात इव	निर्घातवत्
१५४	२८	प्रापिता	प्राप्ता
१५५	८	पुव्वकमेण	पुव्वक्कमेण
१५५	१२	पउमिणि ! दल	पउमिणिदल
१५५	१७	क्रीडयित्वा	क्रीडित्वा
१५५	२७	पद्मिनि ! दल	पद्मिनीदल
१५७	१३	जेणं	जेण
१५९	७	भयणीउ	भइणीउ
१६१	१२	कहि	कर्हि
१६५	३	मज्भण्णे	मज्भण्णे
१६७	४	घसं	घिसं
१६७	२०	पनि पनि	पनिप्पनि

शुद्धिपत्रम् ।

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
१६७	२७	ओर्णं	पल्ल
१६८	१३	भणिस्सति	भणिस्संति
१६८	१५	मारगां	मारगा
१६९	२८	रूप्पतु	रूपं
१७३	४	मोहयंता	मोहयन्ता
१७३	१८	मोहयन्ताः	मोहयन्त्रात्
”	”	स्तम्भाः	स्तम्भात्
”	”	मोधिन.	मोधात्
”	”	दूपसारणां	दूपसारणात्
”	”	-द्दजारमनसः	-द्दजरमणात्
”	२५	समुद्यम	समुद्यम
१७५	१४	धीर	धीर
१७५	२०	परिणामेणो-	परिणामेनो-
१७५	२६	धीर	धीर
”	”	मल्ल	माल्य
१७६	२१	गमन	गगन
८४	१७	तपः श्री-	तपःश्री-
८४	२२	वर्जितया	वर्जितायाः
०	२४	मारणादीनि	मारणादीनि
०	२५	मोघा	मोघा
१९१	२१	रांगादिष्टो	रांगाविष्टो
१९५	१२	भुनुत्तरमि	भुत्तुसरमि
१९५	२६	संग्रामि	संग्राम
१९७	१७	सामग्रि	सामग्रि (ग्रीकाः)
”	”	विजयमिव	विजय इव
१९७	१९	राज्ञी	राज्ञिः
”	”	दन्तघनोपशो-भिता-	दन्तघनो (पर्यन्तैकदेशघनो) पशो-भिता
२००	२६	वापीद	वापीह-
२०१	७	रूमतु	रूमतु
२०१	२८	कुर्वन्ति	कुरुतः
२०३	२	वराङ्गीयाए	वराङ्गियाए
०३	२	वेदजीय	वेदजिय
०३	५	उम्मिट्ठ	उम्मिट
०३	१३	चियभिगं	चियभियं

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
२०३	२०	युग्मृए	उद्गमितए
२०४	२३	निर्यग्लते	निर्येशयति
२०५	१०	गुणा	गुणी
२०५	१२	करवा	कला
२०६	८	धुत्ताए	धुत्तयाए
२०७	२६	सञ्ज्ञयित्था	सञ्ज्ञयित्व
२०८	५	पुमक्करिसो	पुन्नुक्करिसो
२१२	१५	इय	इय
२१३	२६	कुमरोऽपि	कुमारोऽपि
२१४	२०	करयादु	करकादु
२१७	५	गअंभणइ	गओ भणइ
२१७	६	तपभणियं	नप भणियं
२१७	२१	करक जिन	करकजित
२१७	२४	-इस्यांयोग्य-	-इस्यां योग्य-
२१७	२७	कीत-	कीडित
२१८	१	सियसु ह	सियसुद
२१९	२१	मल्लक	माल्य
२२०	१९	तैरथ	तैरथ
२२०	२२	सर्य	सर्प
२२१	२	पत्थआं बाहं	पच्छओबाहं
२२१	१७	प्रस्थतां बाहौ	पश्चाद्बाहु
२२२	२७	स्थापयित्था	स्थापयित्वा
२२३	२६	निर्मापयति	निर्मिमीते
२३०	१७	सन्ती	सती
२३२	१५	-पंसपन्	-पसर्पन्
२३४	१८	पर्व	पर्व
”	”	स्याति (ष्टि)	स्या(ष्या)ति
२३४	२०	पुरोहितश्चः	पुरोहितश्च
२३७	२१	-पसेरा	पसरो
२४३	१९	कटकानि	कटके
२४४	२०	पइवि	दवि
”	”	ह्युच्छेदम्	ह्युच्छेदः
२४५	२४	त्यक्ततम्	त्यक्ततमपि
२४८	१	-रोपरा	रोपरा
२४८	२१	पुरुधंन्नी	पुलुयंती
२४८	२७	मूरकार	सौवारिक

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
८८	२६	ताडिता	ताडितः
९०	२१	आशप्य	आज्ञाप्य
९०	२२	वर्तयति	प्रवर्तयति
९१	२३	प्रत्युन्नीतं	संमुखगमनाय
९२	२१	भुक्तातङ्कः	मुक्तातङ्कः
९३	३	धम	धम्म
९४	२३	परिपीडयति	परिप्रेरयति
९५	७	सहस	सहस्स
९५	२४	मोक्तुं	मुक्त्वा
९६	२१	दीक्षिता	दीक्षिताः
९७	१८	सर्वं वि-	सर्वैर्वि-
९९	२५	गिरया	गिरा
१००	२४	सभेद्	स्वभेद
१०४	१४	सुह	सह
१०४	२८	अवसरे	स्थितः
१०४	२८	सुख	सह
१०५	२	तो	ता
१०५	१६	ततो	तावज्
११२	१५	दिवाळ्ये	द्वितीयार्धे
११४	२१	ततश्चागी	ततो गर्त-
११४	२८	शीलावपयं	शीलविपयं
११५	१९	दुर्ग्रांहं	दुर्ग्रहं
११६	१३	लोपमि	लोपवि
११६	१५	चंमय-	चंपय-
११७	६	महल्लयाणं	महल्लयाण
११७	१२	ऊर्वो-	औवों-
११८	२०	विशप्य	विशपय्य
११९	२६	भया	मया
११९	२८	प्रकाशयित्वा	प्रकाश्य
१२०	२	दूरुज्भिय	दूरुन्भिय
१२०	६	निच	निय
१२०	१६	दूरोज्भित	दूरोध्यिंत
१२१	२१	जानति	जानाति
१२३	११	जह	जइ
१२५	१६	भ्रंदयन्ते	भ्रदयन्ते
१२८	३	मणिरह-	मणिसिंह-
१२८	१२	संमासिओ	संमासिआ
१२८	१८	मणिरथ-	मणिसिंह-
१२८	२६	संभाषितो	संभाषिता
१२८	२७	समिज्	शम्या
१२८	२९	पुण्यनैव	पुण्येनैव
१२९	२८	शकुन (रुढ)	सगुण (शकुन)
१२९	२८	फलाढ्यो	फलाढ्यः
१३०	१४	इयं	इय
१३१	१८	निबधनं	निबन्धनं
१३३	१७	लक्षः	लक्षैः
१३४	१५	आशप्य	आज्ञाप्य
१३४	१६	प्रलोकाते	प्रलोकते
१३९	८	विद्दुदुव्व	विउद्धुव्व
१३९	२३	व्युत्य	विबुद्ध
१४०	६	ता आ-	ताओ
१४०	१५	विउद्दुव्व	विउद्धुव्व
१४०	२१	-दादीर्णा-	-द् दैन्य
१४१	१५	व्युत्य	विबुद्ध
१४१	१७	भुक्त्वा	-मुक्त्वा
१४३	४	दुउ-	दूउ-
१४४	२०	चिंतयित्वा	चिन्तयित्वा
१४७	४	दुहापि	दुहावि
१४९	२९	-मनघ	-मनघं
१५०	१२	विचित्त	विचित्त
१५१	२८	निघात इव	निर्घातवत्
१५४	२८	प्रापिता	प्राप्ता
१५५	८	पुव्वकमेण	पुव्वक्कमेण
१५५	१२	पउमिणि ! दल	पउमिणिदल
१५५	१७	क्रीडयित्वा	क्रीडित्वा
१५५	२७	पद्मिनि ! दल	पद्मिनीदल
१५७	१३	जेणं	जेण
१५९	७	भयणीउ	भइणीउ
१६१	१२	कहि	कहिं
१६५	३	मउभङ्गे	मज्भणंदे
१६७	४	घसं	विसं
१६७	२०	पतिपति	पतिप्यमि

शुद्धिपत्रम्।

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
११७	२७	ओर्ण	सत्य
११८	१३	अणिवमनि	अणिवर्णनि
११८	१५	प्रणाम	प्रणाम
११९	२८	ध्यवतु	मए
१७३	४	मोदवंता	मादवणा
१७३	१८	मोदवन्ता:	मोदयन्ताम्
,,	,,	तस्या:	तस्मात्
,,	,,	काधिम	कापात्
,,	,,	रुपमाणां	रुपताग्राम्
,,	,,	-दन्तरमनता:	-दन्तरमणाम्
,,	२५	सगुयम	सगुयम
१७०	१४	धीर	धीर
१७५	२०	परिणामिणां	परिणामिनां
१७५	२१	धीर	धीर
,,	,,	मल्य	माल्य
१७६	२१	गमन	गगन
१८४	१७	मयः नी	मयःनी
१८४	२२	पर्जिनया	पर्जिमाया:
१९०	२४	मारुणादीनि	मारुणादीनि
१९०	२५	कोपा	कोधा
१९१	२१	रांयादिएं	रांयाविएं
१९४	१२	भुत्तुगरमि	भुत्तुमरमि
१९५	२१	संमाति	संनात
१९७	१७	सामग्रि	सामग्रि (स्त्रीकः)
,,	,,	विजयमिव	विजय इव
१९७	१९	राली	राज्ञि:
,,	,,	दन्तयनोपनो मिता-	दन्तमणो (पर्यन्त-कोणमनो) पत्तो-मिता
२००	२६	धार्पाह	धार्पाह-
२०१	७	रुमन्तु	रुमन्तु
२०१	२८	दुर्यनिम	दुरन्तः
२०२	२	पराङीयाण	पराङियाण
२०३	२	यदजीय	यंदजिय
२०३	५	उमिट्ट	उमिट्ठ
२०३	१३	वियभियं	वियंभियं
२०३	२०	-नुप्पृष्ट	तत्रकिन
२०४	३१	निवेनाते	निवेनाय
२०५	१०	सुणा	सुणी
२०५	१२	करा	करा
२०६	८	भुणाण	भुमयाण
२०७	२६	सन्नविया	सन्नविय
२०८	५	पुप्फकरिसां	पुप्फकरि
२१३	१४	इव	इय
२१३	२६	कुमारोऽवि	कुमारोऽवि
२१४	२०	करयाद्द	करकाद्द
२१७	४	गभोभणइ	गब्भो भणइ
२१७	६	मणभणिय	तप भणिय
२१७	२१	करक जित	करकजित
२१७	२४	-दर्यायोग-	-दर्या योग-
२१७	२७	मीत	मीडित
२१८	१	सियस्तु द	सियसुद
२१९	२१	मन्तक	माल्य
२२०	१६	तैरय	तैरय
२२०	२२	सर्य	सर्व
२२१	२	पाथओ वाई	पच्छओवाई
२२१	१७	प्रस्थनां वाही	पश्चाद्वाहु
२२२	२७	स्थापयित्या	स्थापयित्वा
२२३	२६	निर्मापयति	निर्मिमीते
२३०	१७	सन्ती	सती
२३२	१५	-पंसपन्	-पसर्पन्
२३४	१८	पर्वे	पर्वे
,,	,,	खाति (दि)	ख्या(ख्या)ति
२३४	२०	पुरोहितथः	पुरोहितश्च
२३७	२१	-पमेरा	पसरो
२४३	११	कटकानि	कटके
२४४	२०	पहूवि	हवि
,,	,,	द्युच्छेदम्	द्युच्छेदः
२४५	२४	त्यजतंतम्	त्यजतंतमपि
२४८	१	रोपरा	रोपरा
२४८	२१	पुरुवन्तीं	[illegible]
२४८	२[illegible]		

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
८८	२६	ताडिता	ताडितः
९०	२१	आज्ञप्य	आज्ञाप्य
९०	२२	वर्तयति	प्रवर्तयति
९१	२३	प्रत्युद्गीतं	संमुखगमनाय
९२	२१	मुक्तातङ्कः	मुक्तातङ्कः
९३	३	धम	धम्म
९४	२३	परिपीडयति	परिप्रेरयति
९५	७	सहस	सहस्स
९५	२४	मोक्तुं	मुक्त्वा
९६	२१	दीक्षिता	दीक्षिताः
९७	१८	सर्वे वि-	सर्वैर्वि-
९९	२५	गिरया	गिरा
१००	२४	सभेद	स्वभेद
१०४	१४	सुह	सह
१०४	२८	अवसरे	स्थितः
१०४	२८	सुख	सह
१०५	२	तां	ता
१०५	१६	ततो	तावत्
११२	१५	दिवाल्ये	द्वितीयार्धे
११४	२१	ततश्चागी	ततो गर्त-
११४	२८	शीलावपर्यं	शीलविपर्यं
११५	१६	दुर्ग्राह्यं	दुर्ग्रहं
११६	१३	लोपमि	लोपवि
११६	१५	धंमय-	चंपय-
११७	६	महल्लयाणं	महल्लयाया
११७	१२	ऊर्वो-	और्वो-
११८	२०	विज्ञप्य	विज्ञपय्य
११९	२६	भया	मया
११९	२८	प्रकाशयित्वा	प्रकाश्य
१२०	२	दूरुज्भिय	दूरुज्मिय
१२०	६	निय	निय
१२०	१६	दूरोज्भित	दूरोर्ध्वित
१२१	२१	आनति	आनाति
१२३	११	जह	जइ
१२४	१६	प्रंडयन्ते	प्रडयन्ते
१२८	३	मणिसह-	मणिसिह-
१२८	१२	संमासिओ	संमासिआ
१२८	१८	मणिरय-	मणिसिह-
१२८	२६	संभाषितो	संभाषिता
१२८	२७	समिज्ज	गम्या
१२८	२६	पुण्यनैव	पुण्येनैव
१२९	२८	शकुन (रूढ)	सगुण (शकुन)
१२९	२८	फलाढ्यो	फलाढ्याः
१३०	१४	इयं	इय
१३१	१८	निबधनं	निरुन्धनं
१३३	१७	लक्षः	लक्षैः
१३४	१५	आज्ञप्य	आज्ञाप्य
१३४	१६	प्रलोकाते	प्रलोकते
१३९	८	विट्टदुव्व	विउद्धुव्व
१३९	२३	व्युत्थ	विवुद्ध
१४०	६	ता आ-	तार्था
१४०	१५	विउट्टुव्य	विउद्धुव्व
१४०	२१	-दादीर्णा-	-द् दैन्य
१४१	१५	व्युत्थ	विबुद्ध
१४१	१७	भुक्त्वा	मुक्त्वा
१४३	४	दुउ-	दूउ-
१४४	२०	चिंतयित्वा	चिन्तयित्वा
१४७	४	दुहापि	दुहावि
१४९	२६	-मनघ	-मनर्घ
१५०	१२	विचित्रा	विचित्त
१५१	२८	निघात इव	निर्घातवत्
१५४	२८	प्रापिता	प्राप्ता
१५५	८	पुष्यकर्मेण	पुष्यकर्मेण
१५५	१२	पउमिणि ! दल	पउमिणिदल
१५५	१७	क्रीडयित्वा	क्रीडित्वा
१५५	२७	पद्मिनि ! दल	पद्मिनीदल
१५७	१३	जेणं	जेण
१५९	७	मयणीउ	मइणीउ
१६१	१२	कहिं	कहिं
१६५	३	मउभग्गे	मज्झगंठे
१६७	४	गमं	विसं
१६७	२०	पनिंगनि	पनिंगमि

शुद्धिपत्रम् ।

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
१६७	२७	ओमिं	पल्ल
१६८	१३	भणिस्सति	भणिस्संति
१६८	१५	प्रतानां	प्रतनां
१६९	२८	रूप्यतु	रूपं
१७२	४	मंदयंता	मंदरमा
१७२	१८	मंदवन्ताः	मंदवत्वात्
"	"	स्तम्भाः	स्तम्भात्
"	"	मोधिन·	मोधात्
"	"	रूपगाणां	रूपगन्धात्
"	"	-दलारमनसः	-दलरमणात्
"	२५	समुच्म	समुच्चम
१७५	१४	पीर	पीर
१७५	२०	परिणामेणो-	परिणामेणो-
१७५	२६	पीर	पीर
"	"	मल्ल	माल्य
१७६	२१	गमन	गगन
१८४	१७	तपः शी-	तपःशी-
१८४	२२	धर्जितया	धर्जितायाः
१९०	२४	मारणादीनि	मारणादीनि
१९०	२५	मोधा	मोधा
१९१	२१	रोगादिशे	रोगादिशे
१९५	१२	भुजुत्तरम्मि	भुजुत्तरम्मि
१९५	२१	संग्रामि	संग्राम
१९७	१७	सामग्रि	सामग्रि (सीकः)
"	"	विजयमिव	विजय इव
१९७	१९	राशी	राशिः
"	"	दन्तयनांपशो-भिता-	दन्तमणो (पर्यन्त-करेणयणो-) पशो-भिता
२००	२१	धाग्गेह	धापोह-
२०१	७	रूमसु	रमसु
२०१	२८	कुर्यन्ति	कुडनः
२०३	२	परार्डीयाप	पराडियाए
२०३	२	घेवलीय	घेरजिय
	४	उम्मिठु	उम्मिट
	१३	वियभिगं	वियभियं

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
२०३	२०	-नुग्गृए	उद्धवितपक्ष
२०४	२३	निवेनते	निवेशयति
२०५	१०	ग्रुणां	ग्रुणी
२०५	१२	कत्रा	कला
२०६	८	धुतःप	धुतपाप
२०७	२६	सन्नविग्या	सन्नवित्य
२०८	५	पुसक्करिसो	पुन्नुक्करिसो
२१२	१५	दय	इय
२१३	२६	कुमरोऽपि	कुमारोऽपि
२१४	२०	करवाट्	करकाट्
२१७	५	गभांभणइ	गभ्भो भणइ
२१७	६	तपभणियं	तप भणियं
२१७	२१	करक जिन	करकजित
२१७	२४	-दरयांयोग-	-दरयां योग-
२१७	२७	क्रीत-	क्रीडित
२१८	१	सियसु ह	सियसुह
२१९	२१	मल्लक	माल्य
२२०	१६	तैरथ	तैरथ
२२०	२२	सर्व	सर्व
२२१	२	पत्थओ वाहं	पच्छओवाहं
२२१	१७	प्रस्यतो वाहो	पश्चाद्वाहु
२२२	२७	स्थापयित्वा	स्थापयित्वा
२२३	२६	निर्मापयन्ति	निर्मिमीते
२३०	१७	सन्तो	सती
२३२	१५	-पंसपन्	-पसपंन्
२३४	१८	पत्ते	पर्वे
"	"	स्याति (ट्टि)	स्या(ख्या)ति
२३४	२०	पुरोहितश्चः	पुरोहितश्च
२३७	२१	-पसेरा	पसरां
२४३	१९	कटकानि	कटके
२४४	२०	पद्दवि	हवि
"	"	स्पुच्छेदम्	स्पुच्छेदः
२४५	२४	स्यजंततम्	स्यजंततमपि
२४८	१	-रेपरा	रेपरा
२४८	२१	पुरुवंन्तों	पुरुवंतों
२५८	२७	मुरकार	सौकरिक

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
२५१	२१	विधुनितं राजानं	विधुतरागस्य
,,	,,	दर्शयन्त्यः	दर्शयन्ति
,,	,,	राजन्ते	राज्ञः
२५१	१७	ज्ञापित	ज्ञापितः
२५३	३०	विधुनित	विधूनित
२५४	२२	पार्श्वे	पार्श्वे
२५६	२२	पाण्डुरान्या-	पाण्डुराण्या-
२६६	१४	खणाद्धपि	खणार्धपि
२६८	२०	वत्स !	वत्से !
२६९	१२	भमिराइं	भंमिराइं
२७२	१८	विधुनयन्	विधूनयन्
२७२	२१	अमर्त्ये	अमात्य
२७५	१६	मूमा-	मूग्य-
२७७	१८	धृष्टिमानम्	धृष्टताम्
२८०	१७	मालं	मालो
२८१	१७	खचित	खुत
२९१	१६	स्यान्तो	स्यान्तर्
२९१	१९	चूर्यं-	चूर्णयं
२९२	२२	-धारा	धारः
२९२	२७	विद्याहरो	विद्याधरो
२९३	२४	म्र्	म्रू
२९८	२७	विद्याहर	विद्याधर
२९९	२३	नगर	नगराद्
३०५	१०	आर्लदिउं	आर्यादिउं
३०५	२१	निरपेक्षम्	निरपेक्षाः
३०७	१३	अंपंओ	अंपंतो
३०९	१	गुण अजहि	गुणजलहि
३१५	२८	देहे	गेहे
३१९	४	सिट्ठो	सिट्ठो
३२१	१२	नीरद	नीरद
३२१	२८	,,	,,
३२३	१८	विक्रय	विक्रयस्य
३२४	२	वच्चर	वच्चर
३२४	२६	वैदिक	पैतृक
३२५	९	परिदिग्यमि	परिदिग घमि
३२५	१६	वन्नां	वन्नां नेत्रां

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
३३५	२०	परिदुधामि	परिधायैमि
३३६	१९	धोतृभ्यो	धौतृभ्यो
३३८	६	वूडे	वुडे
३३८	२१	पृष्ठे(?)	वुड्डे
३३८	२१	श्रोतुम्	श्रुत्वा
३४१	४	पत्ता य	पत्ताय
३४१	१६	प्राता च	प्रातायां
३४८	७	उम्मिट्ठ	उम्मिठ
३४८	२१	सा(स)रङ्ग	सारङ्ग (शार्ङ्ग)
३४८	२३	उन्मुक	उद्धस्तिपक
३४९	२२	हजा	हजाः
३४९	२३	हजा	हजे
३४९	२५	पश्यती	पश्यन्ती
,,	,,	रहितया	रहितायाम्
३४९	२६	हजा	हजे
३५०	८	सजहर	सहजइ
३५०	२२	श्लाघते	सफलयति
३५१	१३	कहह	कहइ
३५१	२१	-राजगुल्यां	-राजगुल्यां
३५२	१९	तम्रं	मतं
३५४	२०	[फुल]	[शकुन]
३५५	२४	मोपेक्षायां	मोपेक्षेयां
३०७	२६	मरणे	-मरणे
३६१	१२	निरतरे	निरन्तरं
३६२	१७	चरित	चरंतेन
३६२	२५	-स्यमर्थं-	-स्यमात्य-
३६२	२६	प्राप्स्यसि	प्राप्स्यति
३६६	२५	मिन्याधि	मिन्याधीव
३७२	२०	शुपायम्	शपायम्
३७४	२४	मरमा	महमा
३७४	२७	मनःकामित	मनस्कामित
३७८	८	पम वां	पमाओ
३७९	९	महन्नद	महन्नर
३८०	२३	-मयनःमिश्री	-मयनमिश्रै
३८१	११	जमिहमह	जमिह मह
३८३	१४	-मादं	-माया

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
३८३	१४	-सिन्यै	-सिन्या
३८६	११	सहसं	सहस्सं
३८७	१७	धाश्यम्भ	घराम्भ
३८९	१६	कुलेन	कुले
"	"	धनद	धन
३९२	२	मेहे	गेहे
३९३	२३	ममेयादु	ममैयादु
३९३	२८	तस्स	तस्य
३९४	२६	-मयगृह्य	मयगुह्य
३९५	१	जित्तोद-	जित्तो द-
३९६	१३	बालोबिय	बालोव्विय
३९६	२५	बाल एव	बाल इव
३९८	२१	भतिष्यतीह	भविष्यतीह
४०१	२४	समाकारं	समाकरं [सर्पाकारं]
४०२	२४	स्फुरता-	स्फुरिता-
४०२	२८	-स्य हो	-स्याहो
४०६	७	-पुस्वीप	पुस्वीप
४०६	२३	पश्माणमे-	पश्मे-
४०७	११	-मेव, निर्विषं	-मेव निर्विषं,
४१०	१६	मञ्जुजं	मञ्जुलं
४१०	२०	प्रिय !	प्रिये !
४१०	२८	मथितं	भथितं
४११	१४	कोसविजयं	कोसल्विजयं
४१२	२१२	खरं स्तारो	खरस्तारो
४१४	१५	तत्सया	तत्त्वथा
४२६	८	नेव	नेवं
४२८	१८	विघटय	विघटय्य
४२८	१६	हरहास	हरहास
४२६	४	ऽभिमहो	उर्म्मिहो
४२६	११	अम्बुत-	वहींलेपक-
४३०	१८	ममीपोर	ममोपरि
४३३	५	परिदृभुर	परिजृम्भुर
४३४	७	अम्मेहि	अरोहिं
४३६	८	तत्त्वपदाक्षये	तत्त्वपदार्थपक्षे
४३६	१३	हरये	हरयौ
४४०	१६	विच्छुरित स्फर	विच्छुरितस्फर
४४०	२३	यत्नः	मत्नः
४४५	७	सम्मतां	सम्मतां
४४५	७	निर्त्तं	नर्त्ति
४४५	१४	-यमस्सं	-मयस्स
४४६	११	जयन्ति	जयन्ति
४४७	१६	-मपजपिन्या	-मपजप्य
४४७	२५	विह्वल	विह्वलाङ्
४४८	३२	प्रपयन्तिः	प्रपयन्ति
४४८	२६	प्रानिहाय	प्रानिहायं
४४९	११	याम	या म
४५०	२२	मङ्गं	मङ्गं
४५०	२८	धर्मे	धर्मं
४५३	१	विघाड	विघाय
४५३	१६	विह्नापू	विह्नापद्
४५५	२५	घरेनेदं	दरेनेदं
४५५	२७	दुर्मोहो	दुर्वेहो
४५७	१	तां मनो	तांमनो
४५७	२४	मा	सा
४६२	१५	विजयविप्लति	विजयते
४६२	२३	हविनो	हर्विनो
४६४	१६	वज	वह
४६४	१९	पजापिनु-	पज्जविनु
४६५	१८	हद-	हद
४६८	१६	-नतः	-नाम्नी
४७२	१	सर	नर
४७२	२१	द्वारवाषाणि	द्वारवर्ति
४७४	२५	भवनानो	भवनान्
४७५	२१	वसन्नः	वहन्नः
४७६	११	पुष्प सुविश्वं	पुष्पसु विश्वं
४७७	१८	वासिको	वासिका
४७७	२५	ततम्	तनम्
४७८	२१	दिव्यत्ल	दिव्यत्न
४७९	१०	पुष्प	पुष्प
४८१	३२	पुट	पुट
४८२	४	सा	सा
४८२	११	निपुर्व	निपूर्व

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
४८५	२६	विम्बे	विम्बे
४८६	१६	झरन्तं	सरन्तं
४८६	२८	न्यवत्सातां	न्यवात्सातां
४८८	४	घुमिडं	घुम्मिडं
४८८	१६	करविकां	करक्रिकां
४९०	११	-म्ह कुसलत्तं	म्हकुसलत्तं
४९०	२२	-म्मःकुम्भः	म्मस्कुम्भः
४९२	२६	-द्दिशा	-द्दिक्
४९६	६	ववाहिपएा	वेवाहिपए
४९७	१६	य	च
५००	२६	पुर्व	पूर्व
५०२	८	विसुक्ते-	विसुच्छे-
५०४	१७	उच्छिन्त	उच्छिन्न
५०५	१४	किल किलं-	किलकिलं-
५०५	२१	किल क्रीडन्तः	किलकिलायमानाः
५०६	११	तृतीयाणु	तृतीयगुण
५१०	२८	-मांजामेकां	-मांलमेकं
५१२	१५	श्रवणं	स्रवणं
५१६	१०	वुद्द्द	बुद्दढ
५१९	२३	पत्तान्तो	पत्तान्तर्
५२०	११	आवहणत्यं	आह्वणत्थं
५२१	१३	मुस्कलितेह	प्रेवितेह
५२२	२८	मयि	मम
५२३	८	रमणीए	रयणीए
५२४	४	उज्जाणियाए	उज्जाणियाए
५२६	६	भव-	भव-
५२६	२४	दाय-	द्दाय-
५२८	१६	चर्य	चरं
५२९	८	निरयवखो	निरविक्खो
५२९	२३	तय-	तप-
५३०	१	-यद्दड्य	-यद्दण
५३२	७	-सुद्दसओ	-सुद्दपुसिओ
५३७	१५	तस्य ॥	तस्य ॥
५३८	१५	मन्वते	मन्यते
५३८	१८	उद्दमोर्वो-	उद्दमोर्वो
५४०	८	सामग्य	सामग्य
५४६	१६	उज्झं	व्ययार्थपार्थ्य
५४६	१६	पश्यति	पृच्छति
५५१	३०	प्रयतेतां	प्रयतेथां
५६१	३०	कतव्यः	कर्तव्यः
५६२	२१	कथयति	कथय
५६७	१७	गुरु	गुण
५७२	६	कुंमर	कुमर
५७२	१८	आग्रह	आक्रुष्ट
५८५	१९	कुत्वा	कृत्वा
५८६	१७	धुरं	धुरां
५८७	२२	कथकथमपि	कथंकथमपि
५८७	२३	वुद्ध्या	वृद्ध्या
५८८	१४	समृद्धये	समृद्धये
५९९	४	वीहिज्जइ	वाहिज्जइ
६०४	५	चन्द्र	चन्दन
६०६	४	भुवण	भवण
६०६	१६	भुवन	भवन
६११	१८	मध्ये	मध्ये
६११	२२	लालित्वा	लालयित्वा
६१३	२२	पंव	पवं
६१३	२७	सं	स
६१४	१७	गुरुराए	गुणराए
६१४	१८	कश्चिद्वारं	कश्चिद्दरं
६२२	११	बहु	बहु
६२४	१७	तपः कर्मणि	तप कर्मणि
६२५	१	सचित्त	सचित्ते
६२६	१०	सचित्त	सचित्त
६२६	२२	दट्ठा	दट्ठा
६२७	७	टावइ	टावेइ
६२७	२१	मुनि	मुनि
६२८	१०	मध्याः	मध्याः
६२९	१५	जो	जे
६२९	२०	संस्थिताम्	संस्थितागुरून्
६२९	२१	यां	ये
६३२	१	सद्दावितो	सद्दाविओ
६३०	१३	ददति	ददति

पृष्ठं	पङ्क्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
६३३	५	तदपिके-	तदपि के-
६३३	२५	सिद्धान्त	सिद्धान्त
६३४	१५	लब्धं	लब्धं
६३५	८	-चंद्रोति	चंद्रोत्ति
६३५	६	पठमं	पढमं
६३५	१६	हरहासहराधर-हसित	हसितहरहासहरा-धर
६३८	२३	तत्र	तथा
६३८	२६	-यंडडपि	-यंडडपि
६४०	२६	नास्यत्रं-	तास्यत्र
६४२	२२	-स्तयपार्श्वे	-स्तय पार्श्वे
६४३	१३	भमिऊण	भमिऊणं
६४३	२१	तद्भावा	तद् भावाः
६४४	२	संविभाय	संविभाग
६४५	१८	विहित	विहित
६४६	६	दिद्वीए	दिट्ठीए
६४६	११	तत्थय	तत्थ य
६५०	२६	यन्धोः	वन्धोः
६५१	११	मघ	मच्चु
६५१	१४	-यारद्मे	-याइन्नो
६५१	१६	म्रियमाणो	म्रियमाणं
६५२	५	दट्ठं	दुट्ठ
६५२	८	मालाप-	माला प-
६५२	२६	-निपतन्तं	-निपतन्तं
६५७	१०	पुरउण	पुरऊण
६५८	२०	आस्वाद्यापि	आस्वाद्याद्यापि
६५८	२१	रङ्ग	रङ्गसारङ्ग

